

# NOMENCLÀTOR DE CARRERS L'H 2021



Ajuntament de L'Hospitalet











**Núria Marín i Martínez**  
Alcaldeessa de L'Hospitalet

Anomenar els carrers i numerar els immobles són les eines indispensables que tenim els ajuntaments per ordenar i planificar l'espai públic. Tanmateix, les denominacions de les vies urbanes són molt més que plaques senyalitzadores que serveixen per orientar-nos. Cada via urbana té un nom propi i una història singular al darrere. El conjunt d'aquests noms i d'aquestes històries teixeixen el nomenclàtor: una xarxa a través de la qual podem llegir la memòria col·lectiva de la nostra ciutat.

Aquesta publicació recull a manera de diccionari els noms vigents de les vies hospitalenques: una fitxa tècnica amb la descripció, l'any en el qual es va aprovar la denominació, els canvis dels noms oficials al llarg dels anys, les raons que van motivar les modificacions...

Vull agrair encaridament als autors la tasca rigorosa, exhaustiva, pacient, constant i apassionada de recerca, revisió i síntesi. Em consta que han confrontat informacions acuradament i han fet un buidatge exhaustiu de totes les fonts per recopilar aquestes dades que ens mostren la història que s'amaga darrere dels nostres noms de carrers.

Estic segura que aquesta publicació esdevindrà un llibre de capçalera per als hospitalencs i les hospitalenques, una obra de referència mitjançant la qual tothom tindrà accés als nostres carrers, avingudes, places i jardins per esbrinar la raó i l'origen dels seus noms. Una publicació viva, com la nostra ciutat, que s'escriu i es reescriu, i per això s'anirà actualitzant també.

De segur que la curiositat us empeny a consultar-la per saber el perquè del nom del carrer on viviu. Endinseu-vos-hi i gaudiu del passeig al mateix temps que descobriu aspectes desconeguts de la història, la cultura, els referents, els protagonistes i l'evolució de L'Hospitalet.

**Edita:**

Ajuntament de L'Hospitalet  
Àrea d'Alcaldia-Presidència  
Àrea d'Espai Públic, Habitatge, Urbanisme i Sostenibilitat

**Redacció i textos:**

Gustavo Ruiz Gómez  
Joan Camós i Cabeceran  
Josep Maria Solias i Arís  
Josep Maria Valero i Llorens

**Col·laboració:**

Centre d'Estudis de l'Hospitalet

**Coordinació:**

Comissió del Nomenclàtor de L'Hospitalet

**Revisió lingüística:**

Centre de Normalització Lingüística de l'Hospitalet  
Ajuntament de L'Hospitalet - Gabinet de Premsa

**Maquetació, disseny i fotografia:**

Servei d'Imatge Corporativa i Relacions Externes

**Dipòsit legal:**

B 5283-2021

## El nomenclàtor, un tema important

El nomenclàtor dels carrers i espais públics —a qui o a què dediquem un equipament, una estàtua o una placa— no és un tema menor.

Quan dediquem un carrer o encara més un monument a una persona, fet històric, concepte, etc., estem fent un exercici de commemoració, d'exaltació; estem dient que aquella persona o fet tenen quelcom de positiu o d'exemplar.

Des de fa temps les escoles utilitzen els nomenclàtors dels vials del seu barri i de la ciutat com a recurs educatiu. A la gran pel·lícula *Miracle a Milà*, els habitants d'un barri de barraques decideixen anomenar els seus carrers amb les taules de multiplicar, perquè així la canalla les aprendrà alhora que les adreces. Tenim clar el poder educatiu i el missatge que enviem quan decidim posar un nom o un altre?

De fet, el missatge és per al conjunt de la població. Què vol dir dedicar un carrer a Marie Curie o a Àtila? En el primer cas, destaquem valors creatius i científics; en el segon, enaltim valors destructius i militaristes. No rigueu, que Genguis Kan, el creador d'un gran imperi a costa de tota mena d'agressions i crims, té l'estàtua equestre més gran del món, perquè a Mongòlia el consideren un heroi nacional.

Al Centre d'Estudis de l'Hospitalet fa més de trenta anys que promovem la reflexió en relació amb el tema. Des de l'article pioner de Joan Camós de 1988 a la nostra revista *Quaderns d'estudi*, hem analitzat els noms dels vials, producte de les seves èpoques i de canvis de règims polítics. A partir dels treballs realitzats, especialment el que va coordinar Carles Santacana, hem fet propostes, sobretot de noms de dones (gairebé inexistents fins fa pocs anys) i de noms amb significació local (topònims, persones, patrimoni, etc.). Fins i tot vam fer un primer intent de publicació, coordinada per Montserrat Perelló.

Les nostres propostes han tingut ressò perquè des de fa molts anys l'elecció dels noms dels espais públics de l'Hospitalet no es fa de forma arbitrària, sinó que es decideix al si de la Comissió del Nomenclàtor, en la qual la nostra entitat participa des del començament, l'any 1996. La nostra darrera proposta ha estat dedicar un centre educatiu a Jaume Botey i Vallès, de les més encertades que hàgim pogut fer.

Aquesta obra és la conclusió de l'esforç de moltes persones al llarg de molts anys i de la bona col·laboració entre l'Ajuntament i el Centre d'Estudis. Esperem que serveixi per divulgar, especialment la història local. També, però, que ens ajudi a reflexionar i a adonar-nos que la ciutat és un afer que competeix a tothom, que ha estat construïda per diferents agents al llarg del temps i que els protagonistes d'ara som nosaltres.



**Manuel Domínguez López**  
President del Centre  
d'Estudis de l'Hospitalet

# Introducció dels autors

**Gustavo Ruiz Gómez**

(Ajuntament de L'Hospitalet)

**Joan Camós i Cabeceran**

(Centre d'Estudis de l'Hospitalet)

**Josep Maria Solias i Arís**

(Ajuntament de L'Hospitalet)

**Josep Maria Valero i Llorens**

(Centre d'Estudis i l'Hospitalet)

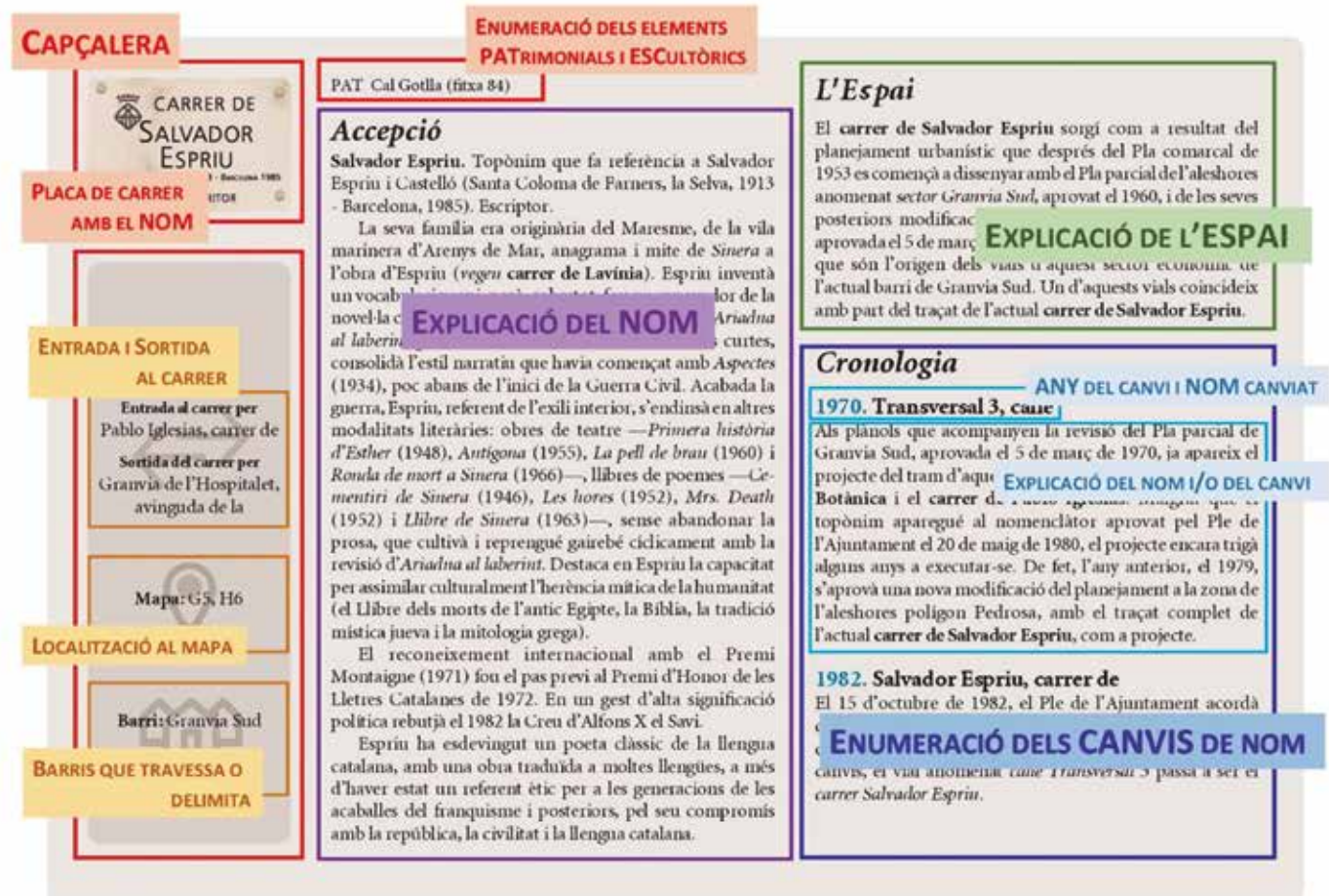


## Sobre aquest llibre del nomenclàtor de l'Hospitalet de Llobregat

Aquest llibre conté un catàleg dels noms assignats a carrers —considerant com a tals qualsevol tipus de via, és a dir, carrers, places, passatges, carreteres, avingudes...— de la ciutat de l'Hospitalet de Llobregat, ordenat alfabèticament —d'acord amb els criteris establerts per la normativa lingüística vigent—, acompanyat d'una explicació de cada nom —bé sigui el significat, si es tracta d'un nom comú, un adjectiu...; bé sigui una descripció, habitualment biogràfica, si es tracta d'un nom propi de persona, institució, empresa... — i de l'origen de l'espai —en molts casos, relacionats amb el planejament urbanístic o els projectes d'urbanització

històrics—, que es completa amb detalls d'alguns fets històrics i l'enumeració cronològica i, eventualment, detallada dels canvis de noms associats als espais relacionats. Tot això, en forma de diccionari, amb un total de 564 entrades i gairebé 1.300 entrades cronològiques amb més de 850 topònims diferents. També es presenten els models de les plaques de carrers associats a cada espai. Aquest és el *Llibre del nomenclàtor de carrers de l'Hospitalet de Llobregat* que teniu a les vostres mans.

Cada entrada del diccionari té la següent estructura:



**CAPÇALERA**

CARRER DE SALVADOR ESPRIU

**PLACA DE CARRER AMB EL NOM**

**ENUMERACIÓ DELS ELEMENTS PATRIMONIALS I ESCULTÒRICS**

PAT Cal Gotlla (fitxa 84)

**ACCEPCIÓ**

**Salvador Esriu.** Topònim que fa referència a Salvador Esriu i Castelló (Santa Coloma de Farners, la Selva, 1913 - Barcelona, 1985). Escriptor.

La seva família era originària del Maresme, de la vila marinera d'Arenys de Mar, anagrama i mite de Sinera a l'obra d'Esriu (vegeu carrer de Lavinia). Esriu inventà un vocabulari amb motes i paraules d'origen grec, com el de la novel·la *Ariadna al laberint*. Els seus textos són curtes, consolidà l'estil narratiu que havia començat amb *Aspectes* (1934), poc abans de l'inici de la Guerra Civil. Acabada la guerra, Esriu, referent de l'exili interior, s'endinsà en altres modalitats literàries: obres de teatre —*Primera història d'Esther* (1948), *Antígona* (1955), *La pell de brau* (1960) i *Ronda de mort a Sinera* (1966)—, llibres de poemes —*Cementiri de Sinera* (1946), *Les hores* (1952), *Mrs. Death* (1952) i *Llibre de Sinera* (1963)—, sense abandonar la prosa, que cultivà i repregué gairebé cíclicament amb la revisió d'*Ariadna al laberint*. Destaca en Esriu la capacitat per assimilar culturalment l'herència mítica de la humanitat (el Llibre dels morts de l'antic Egipte, la Bíblia, la tradició mística jueva i la mitologia grega).

El reconeixement internacional amb el Premi Montaigne (1971) fou el pas previ al Premi d'Honor de les Lletres Catalanes de 1972. En un gest d'alta significació política rebutjà el 1982 la Creu d'Alfons X el Savi.

Esriu ha esdevingut un poeta clàssic de la llengua catalana, amb una obra traduïda a moltes llengües, a més d'haver estat un referent ètic per a les generacions de les acaballes del franquisme i posteriors, pel seu compromís amb la república, la civilitat i la llengua catalana.

**EXPLICACIÓ DEL NOM**

**L'Espai**

El carrer de Salvador Esriu soigi com a resultat del planejament urbanístic que després del Pla comarcal de 1953 es començà a dissenyar amb el Pla parcial de l'aleshores anomenat sector *Granvia Sud*, aprovat el 1960, i de les seves posteriors modificacions aprovada el 5 de març de 1970, que són l'origen dels vius a aquest sector econòmic de l'actual barri de Granvia Sud. Un d'aquests vius coincideix amb part del traçat de l'actual carrer de Salvador Esriu.

**EXPLICACIÓ DE L'ESPAI**

**Cronologia**

**ANY DEL CANVI I NOM CANVIAT**

**1970. Transversal 3, caue**

Als plànols que acompanyen la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, ja apareix el projecte del tram d'aquest carrer que travessa el sector Botànica i el carrer de Salvador Esriu. El topònim aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara trigà alguns anys a executar-se. De fet, l'any anterior, el 1979, s'aprovà una nova modificació del planejament a la zona de l'aleshores polígon Pedrosa, amb el traçat complet de l'actual carrer de Salvador Esriu, com a projecte.

**ANY DEL CANVI I NOM CANVIAT**

**1982. Salvador Esriu, carrer de**

El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament acordà la modificació del nomenclàtor de carrers de l'Hospitalet de Llobregat, el viu anomenat *caue transversal 3* passa a ser el carrer Salvador Esriu.

**ENUMERACIÓ DELS CANVIS DE NOM**

Al llarg del llibre, els 564 noms del nomenclàtor vigent hi apareixen en **negreta** i els noms històrics *en cursiva*, excepte en les entrades cronològiques, on els noms històrics estan en **negreta**.

Amb tot això, és fàcil veure que els noms dels carrers no han estat invariants al llarg dels anys. De fet, tenim casos:

- D'espais que van aparèixer sense nom (com el **carrer d'Albiol**, el **carrer Alt** o el **passatge de Montserrat Isern**) o amb un nom provisional (com el **carrer d'Andorra**, que inicialment era la *calle B*; el **carrer de Mistral**, que simplement era un *camino particular*, o el **carrer de Vic**, que havia estat la *calle Número 4*).
- D'espais que es van crear (com la **plaça d'Europa**) o es crearan (com els **jardins de Pablo Picasso**, els **jardins de Salvador Dalí** o els **jardins de Rosa Sensat**), després d'haver tingut nom previ.
- De noms que no han canviat mai (com el **carrer de Bellavista**, el **carrer de Besa** o el **carrer Transversal**), sense comptar el canvi del tipus de via, que ha estat catalanitzat o castellanitzat, depenent de l'època.
- De noms que sí que han canviat lleugerament, per la simple traducció d'una llengua a una altra (com el **carrer de la Talaia**, que havia estat *calle de la Atalaya*, o el **carrer de la Unió**, que havia estat la *calle de la Unión*) o algun petit canvi ortogràfic (com el **carrer de Terré**, que havia estat *carrer de Terrè*, o el **carrer de Vaquer**, que havia estat *calle de Baquer*).
- De noms que sí que han canviat, però significativament (la **plaça de Blas Infante** ha tingut els noms de *plaza del Sol*, *plaza del Sol*, *plaza de Blasco Ibáñez* i *plaza de José María Pemán*, abans de rebre el nom actual).

I no deixa de ser significatiu el cas de la **plaça del Mercat de Collblanc** que fou anomenada *plaza del 6 d'Octubre* a l'inici de la Guerra Civil i, oficialment, no va canviar el seu nom fins al 2006 quan va ser rebatejada amb el nom actual.

Encara que actualment comptem amb l'Ordenança del nomenclàtor, que regula el procediment per a l'assignació i revisió dels noms dels carrers, des que fou aprovada el 2006, no sempre hem tingut una normativa tan clara. Al llarg de la història, l'oficialització dels noms ha estat en mans del Ple de l'Ajuntament o d'algunes comissions, que s'encarregaven d'estudiar i aprovar les propostes explícites de donar o canviar els noms dels espais o, també, d'aprovar els projectes d'urbanització històrics, que proposaven la reparcel·lació de terrenys amb l'aparició de nous vials que calia anomenar. Però, també, ens consten casos que calia l'aprovació per part d'una altra «autoritat superior» com, per exemple, el Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal durant els anys 1970.

Tanmateix, no sempre ha estat fàcil trobar el moment en què un nom esdevingué oficial; de vegades, en alguns casos tan sols hem aconseguit esbrinar en quin moment es van començar a utilitzar alguns topònims. No ens oblidem, a més, que l'accés a les fonts d'informació documentals o cartogràfiques, cada vegada més fàcil, ens ha fet descobrir coses que ni tan sols sabíem que desconexíem i que esperem que ens serveixin en el futur per aclarir algunes de les que no hem pogut aclarir.

De tot això tracta aquest llibre.

## El nom de la ciutat de l'Hospitalet de Llobregat

Si observem un mapa de l'Hospitalet, veurem que el terme municipal es divideix en dues zones morfològicament ben diferenciades i que anomenem el samontà i la marina.

El samontà (etimològicament *submontà*) correspon al sector nord del terme format per petits turons argilosos i petites extensions de terrenys relativament planes, cosa que explica el nom amb què també fou conegut durant un temps gran part del samontà i, encara avui, fa referència a uns dels barris de la ciutat: les Planes. Els altres barris actuals del samontà hospitalenc són la Torrassa, Collblanc, la Florida, Can Serra, Pubilla Cases i Sanfeliu. Oscil·la entre els 20 metres sobre el nivell del mar —pràcticament aquesta cota és aquella per la qual discorria el canal de la Infanta, que travessava el terme d'oest a est— i els gairebé 80 metres del barri de Pubilla Cases, a la zona de la **carretera de Collblanc**, quan continua per Esplugues. Deixant avall el samontà, l'Hospitalet s'estén encara més al nord, fins als 90 metres a la part alta del Poliesportiu de L'Hospitalet Nord. I, des d'aquí, arribava a poc més dels 180 metres, més amunt del dipòsit de les aigües encara existent a la falda del turó de Sant Pere Màrtir.

Diversos torrents i rieres baixaven de Sant Pere Màrtir cap a la marina, encaixant-se a les argiles i facilitant la comunicació entre la part alta del terme i la baixa. Eren la riera del Canyet, el torrent de Can Vidalet, la riera de la Creu, la riera del Cementiri i la riera dels Frares, el torrent Gornal i la riera Blanca, alguns dels quals han portat altres noms al llarg de la història, però aquests últims són dos dels més representatius.

La marina correspon a les terres d'al·luvió arrossegades pel riu Llobregat, i que formen part del seu delta, una estructura molt recent, geològicament parlant. Es tracta de terres on s'alternen capes d'argiles i de sorres per on discorren els aquífers subterranis del Llobregat i que han crescut amb les

periòdiques inundacions del riu. Aquestes terres estaven sota la influència del riu, que anava canviant de curs i creant aiguamolls que els habitants van anar transformant en terres de conreu. En general aquestes terres oscil·len entre els 5 metres sobre el nivell del mar —aquesta cota es troba al nord de la línia recta que separa els terrenys de la marina segregats per una llei de 1921 perquè Barcelona construís un port franc—, sense comptar el recorregut del riu Llobregat fins a la seva desembocadura històrica, i els 10 metres, que s'assoleixen majoritàriament entre el recorregut de l'antiga *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell* —**carrer de Santa Eulàlia, carrer d'Enric Prat de la Riba i carrer Major**— i el traçat del Carrilet. Ara, els seus terrenys corresponen als barris del Centre, de Sant Josep, de Santa Eulàlia, del Gornal, de Bellvitge i de Granvia Sud, reconegut com a tal el 2013.

Actualment, la marina i el samontà no presenten cap discontinuïtat urbanística ni amb els municipis veïns, ni entre ambdues zones, excepció feta de la infraestructura ferroviària o la diferència d'alçada en alguns punts entre els diferents barris, que se salven pels túnels, els ponts i els parcs municipals que faciliten la interconnexió entre ells.

El terme municipal de l'Hospitalet està situat al delta i vall baixa del riu Llobregat. L'origen del nom del riu ve del llatí, *Rubricatum*, que vol dir riu vermellós i que va evolucionar a *Lubricato* en època medieval i la nostra ciutat ha format part històricament de la seva dinàmica.

Les restes més antigues detectades a la ciutat formaven part d'un aixovar funerari pertanyent a un sepulcre neolític. De tota manera, és a partir del període iberoromà que hem trobat restes evidents de l'ocupació del nostre territori. La resta més antiga d'aquest període és un fragment de ceràmica grega àtica del segle IV aC, que indicaria que hi havia contactes amb cultures mediterrànies, apareguda en una sitja a la Torrassa.

Totes les restes del període iberoromà han aparegut, fins ara, al samontà o al voltant de l'eix format pels **carrer de Santa Eulàlia**, el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el **carrer Major**. La manca de restes a la marina de l'Hospitalet ha de relacionar-se amb la posició del mar i els aiguamolls en aquella època. Cal pensar que el delta del Llobregat era molt més petit que l'actual i que formava una àmplia zona utilitzada com a port d'ancoratge i intercanvi comercial.

A finals del segle I aC es produeix un fet cabdal per entendre la nostra història. L'emperador August, mitjançant les legions IV Macedonica, VI Victrix i X Gemina, fundà la ciutat de Barcino (l'actual Barcelona) i organitzà el cadastre de terres de tot el seu voltant. Fruit d'això és la construcció del ramal litoral de la Via Augusta que ha quedat fossilitzat a la nostra ciutat als carrers esmentats anteriorment, resultant clau en l'estructuració històrica posterior de tot el terme. D'aquell moment també apareix un topònim que va ser important al llarg de la història de la ciutat, Quart (del llatí *Ad Quartum*), el qual indicava on es trobava la milla quarta de la via (aproximadament al torrent Gornal). Altres carrers que poden tenir el seu origen en aquest moment són el **carrer de l'Antiga Travessera** i el **carrer del Xipreret**.

El territori per on passava la Via Augusta ja estava poblat quan es va fundar, tal com proven les troballes de la Torrassa i de Santa Eulàlia de Provençana. Al llarg de l'Imperi romà van aparèixer nous llocs habitats com el de Quinça (del nom romà *Quintianus*) al barri del Centre. El lloc de la Torrassa va continuar habitat fins a època romana tardana, tal com evidencien les restes arqueològiques aparegudes, i amb continuïtat, al proper castell de Bellvís, a partir del segle X, si no abans, probablement.

De tota manera, el jaciment que sembla més important i que acaba donant el primer nom conegut de la ciutat és el que es troba a la zona de l'església i casa parroquial de Santa Eulàlia de Provençana. Prop d'aquest lloc es trobà també un cap de Medusa, que correspondria a un monument

funerari romà, que es trobaria al costat mateix de la Via Augusta en el seu tram entre Barcino i Cornellà (*Cornelianus*).

El nom **Provençana** és el nom més antic conegut de la ciutat i té el seu origen en el nom propi romà *Proventius*, la casa del qual era la «villa Proventiana», que donà lloc a Provençana. De fet al document més antic on apareix el nom original de la ciutat, que data de l'any 908, hi diu «in termino villa Proventiana». El document —es tracta de la compravenda d'una casa i les seves terres— ens permet veure que el pla del delta ja estava colonitzat en aquell moment, com ho mostra, així mateix, el document de l'any 995 sobre Amalvigia (Bellvitge).

Les referències posteriors, sobretot a partir del segle XI, parlen ja de la vila de Provençana en referència al nucli o petit poble on el centre era la parròquia de Santa Eulàlia consagrada l'any 1101. En el document de consagració de l'església s'hi expliciten els límits d'aquest territori: per la banda est, el coll de Codines i fins a la vila de Sants, i des de Sant Pere Màrtir fins al castell de Port; al sud, amb el mar; a l'oest, amb el riu Llobregat i amb el coll de Gavarra; i al nord, amb el forn de Merlí i amb l'esmentat Sant Pere Màrtir.

A finals del segle XII i principis del XIII es podien diferenciar tres zones de poblament al terme parroquial. Una, entorn de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana. La segona, al voltant de l'hospital de la Torre Blanca (actual Vila Vella) a tocar del límit amb Cornellà. I la tercera, l'àrea de Banyols (el Prat), àrea força poblada i amb constant activitat per la construcció de recs i el dessecament periòdic dels estanys. Al segle XIII, l'any 1211, un canvi del curs fluvial donà lloc a l'illa de Banyols o el prat dellà l'aigua entre el riu vell i el nou, provocant l'aïllament dels habitants de Banyols. A partir del segle XV aquest territori es va anar separant i el 1544 el Prat va aconseguir parròquia pròpia, al marge de Sant Boi i de l'Hospitalet.

L'hospital o hostel, lloc d'acollida de malalts i viatgers i alberg de pobres, sembla que es devia bastir a inicis del segle XIII a la propietat de la Torre Blanca, i després fou conegut com *l'Hospital de Provençana*, situat sobre el camí Ral, entre l'actual edifici de l'Ajuntament i el límit amb Cornellà. Ja en els fogatges del segle XIV se cita aquesta zona de poblament com *la Pobra de l'Hospital*. Es tractaria, doncs, d'un hospital tan petit que rebria el nom de l'hospitalet, que seria l'origen del nom actual de la ciutat. Així tindriem la primera referència de 1401 com a **Spitalet**. El segle XV és el de la consolidació d'aquest nucli com a capdavanter del municipi: el 1426 el bisbe de Barcelona autoritzà el trasllat de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana a una de nova que havia de construir-se a la Pobra de l'Hospital, dedicada també a Santa Eulàlia, on se celebraren les Ordinacions de 1475 que definien, per primer cop, la comunitat i establien drets i deures per a tots els habitants del terme. A partir d'aquell moment aquest nucli agafà la centralitat administrativa i política de la vila. L'església dedicada a Santa Eulàlia de Mèrida, fou novament reedificada i consagrada l'any 1600 i enderrocada durant la Guerra Civil, el 1937. El nom del lloc en aquells anys oscil·là entre **Espitalet**, **Ospitalet**, **Ospitalot** i el més habitual de **l'Hospitalet**.

El 13 de juny de 1713, en algun lloc del terme se signà el conegut Tractat de l'Hospitalet entre el comte de Königsegg, en representació de les forces de l'arxiduc Carles d'Àustria, i el marquès de Ceva Grimaldi, representant de les tropes de Felip V. En el conveni s'establien les condicions d'evacuació dels exèrcits austriacistes de Catalunya, Mallorca i Eivissa, d'acord amb el que s'havia pactat prèviament al Tractat d'Utrecht. Des de 1716 es castellanitzà el nom de la ciutat, i com a nom de la població s'utilitzava **Hospitalet**, sense article, molt habitualment. Però en alguns documents del segle XVIII se cita amb altres noms, per exemple, *parròquia de Santa Eulàlia de Provensana alias Hospitalet* (probablement al voltant de 1732), *lloc de Santa Eulàlia de Provençana alias del Hospitalet* (1761), *Explicació del poble del Hospitalet*

(títol d'un dels escrits del baró de Maldà, de finals del segle XVIII). I ja a principis del XIX trobem *el lugar del Hospitalet*, dins del projecte del canal de la Infanta de 1819.

En els llibres d'actes municipals, des de 1872, i en moltes publicacions trobem repetidament la referència al riu Llobregat afegit al nom de la ciutat: **Hospitalet del Llobregat**. Així, al decret reial de 1925 on es concedeix el títol de ciutat, es diu «por mi Real aprecio a la villa de Hospitalet de Llobregat». De fet el 26 de novembre de 1926 es presentà al Ple un ofici del cap provincial d'Estadística que disposava que «este Ayuntamiento... se abstenga de usar otro nombre que el de Hospitalet». Els regidors tractaren el tema per decidir si la denominació era Hospitalet o Hospitalet de Llobregat i, finalment, decidiren «acceptar la denominación que impone la Jefatura Provincial de Estadística».

Durant la Segona República, el 14 de setembre de 1933, el Ple acordà la nova denominació de la ciutat que es transcrivé a l'acta amb l'article en majúscules, **L'Hospitalet de Llobregat**, encara que en moltes actes posteriors hi apareixia amb minúscules. El procés castellanitzador de la dictadura franquista reposà la denominació de la ciutat sense l'article, si bé el Consell de Ministres de 23 de juliol de 1977 recuperà la denominació republicana original, **L'Hospitalet de Llobregat**. Finalment, el 1982, seguint criteris de normalització lingüística —l'Institut d'Estudis Catalans recomana que «l'article definit que precedeix el nom propi dels topònims catalans o catalanitzats que en portin s'escriu en lletra minúscula»— s'aprovà la denominació oficial actual, **l'Hospitalet de Llobregat**. Cal tenir present que quan s'escriu en castellà, l'article originari, indissociable, que forma part del topònim s'escriu sempre en majúscules, **L'Hospitalet de Llobregat** —tant perquè així ho determina l'ortografia normativa d'aquesta llengua, com perquè això segueix els criteris vigents de traducció de noms, denominacions i topònims de la Direcció General de Política Lingüística.

## Els nomenclàtors de l'Hospitalet, des de fa 300 anys o més

L'accés a la documentació municipal i privada, a publicacions i, fins i tot, l'accés a la memòria personal d'algunes persones, ens ha permès descriure els canvis del nomenclàtor de l'Hospitalet, gairebé des de fa 300 anys. De la documentació municipal, hem recorregut les actes de les sessions del Ple de l'Ajuntament (a partir de 1823) o de diverses comissions —algunes de molt difícil lectura—, llicències d'obres (a partir de 1819) i projectes d'urbanitzacions (a partir de 1866) —cada vegada més fàcilment, gràcies als efectes secundaris del projecte de digitalització i georeferenciació que desenvolupen l'Arxiu de L'Hospitalet i el servei de Sistemes d'Informació Territorial. També hem analitzat, de vegades amb la precisió d'un microscopi electrònic, informació cartogràfica de diverses fonts —destaquen les que hem anomenat *sèries cartogràfiques* de diverses èpoques— i diverses guies i plànols de la ciutat —de 1928-1929, 1932, 1937, 1942, 1948, 1952, 1958, 1960, 1970, 1976, 1979, 1982, 1988, 1989 i 1991.

El principal document més antic revisat és el *Llibre del cadastre de 1718 de l'Hospitalet*, que forma part del conegut com a *cadastre de Patiño*. En el marc del decret de Nova Planta, després de la Guerra de Successió espanyola (1702-1714), es realitzà un inventari a efectes fiscals de tots els béns immobles, que ens ha permès descobrir alguns dels topònims més antics de l'Hospitalet, alguns dels quals encara perduren dins dels noms d'alguns espais, com el **carrer de la Riera Blanca**, el **carrer de la Riera de la Creu** o el **carrer del Centre**. El cadastre de 1718 és el resultat a la nostra ciutat d'aquell treball.

Però el primer nomenclàtor, *stricto sensu*, és el que acompanya el *Pla de camins de 1893*, que descriu els camins principals que aleshores recorrien el terme de l'Hospitalet, classificats en tres categories, de més a menys importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. Molts

dels camins que hi apareixen ja no existeixen, però alguns topònims s'han mantingut, encara que lleugerament modificats: *camino de la Feixa Llarga* (**carrer de la Feixa Llarga** i **carretera de la Feixa Llarga**), *camino den Ñat* (**camí del Torrent de Can Nyac**), *camino de Manso o del Mitx* (**carretera del Mig**), *camino de San Roque* (**carretera de Sant Roc**), *camino del Molino* (**carrer del Molí**), *camino del Cañet* (**carrer de la Riera del Canyet**), *camino de la Travessera* (**carrer de l'Antiga Travessera** i **travessera de Collblanc**), *camino de la Riereta* (**camí de la Riereta**) i *camino de la Vallparda* (**carrer de Vallparda**).

Com a compilació de noms de carrers, els **fulls cartogràfics del Plànol de Barcelona i voltants** que trepitgen el territori de l'Hospitalet, elaborats per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1919 i 1925, contenen un veritable nomenclàtor, malgrat la transcripció feta pels autors que, en alguns casos, no devien conèixer el significat dels topònims (*calle de Alejol*, per *Albiol*; *calle del Tams*, per *Torns*; *calle de Villamara*, per *Vilumara*). Les còpies dels fulls 28, 31 i 32, acolorides, que es conserven a l'Arxiu de L'Hospitalet, estan signades pel nostre reconegut arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, el 1925, i es corresponen als treballs realitzats entre 1921 i 1924. Altres fulls contigus —27, 33, 34 i 35—, en blanc i negre, que hem pogut localitzar en altres arxius municipals estan datats entre 1919 i 1925. Tots a escala 1:5.000. Cal esmentar també la còpia que signà l'arquitecte municipal del *Plànol de l'Hospitalet de Llobregat, de 1923*, a escala 1:2.000, que també elaborà la Brigada Topogràfica d'Enginyers i que presenta el detall dels actuals barris del Centre i de Sant Josep. Sobretot, les còpies hospitalenques esmentades, molt abans de les primeres ortofotografies aèries de les dècades de 1940 i de 1950, ens permeten traslladar-nos a l'Hospitalet d'aquells anys.

A la posterior **Guia Oficial de la Ciudad de Hospitalet de 1928-1929**, s'hi recull el nomenclàtor dels carrers de la ciutat dels últims anys de la dictadura de Primo de Rivera. Aquesta guia «publicada por el cartero S. Casademunt» és la primera llista completa de noms de carrers de l'Hospitalet de Llobregat trobada a l'Arxiu de L'Hospitalet que, sense caràcter de cartogràfica, descriu cada vial pels seus llocs d'entrada i sortida i pel barri on es trobava.

Ramon Puig i Gairalt, a més del **Pla d'eixample i sanejament interior de 1928**, i potser gràcies a aquest pla general de la ciutat, contribuí a la revisió completa del nomenclàtor hospitalenc que ens ha arribat als nostres dies en forma de plànol: el **Plànol de 1932**. Aquest plànol recollia la primera catalanització, gairebé completa, del nomenclàtor de la ciutat i els canvis produïts a l'inici de la Segona República. Els **fulls cartogràfics de 1934** recullen els treballs topogràfics del cadastre parcel·lari realitzats per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral, que mostren amb el detall d'una escala més gran les parcel·les rústiques del municipi i els camins i vials amb abundants noms. Al posterior **Plànol de 1937**, s'hi incorporaren les principals modificacions realitzades durant els primers mesos de la Guerra Civil. En concret, el 2 de setembre de 1936, poc temps després de la insurrecció militar del 18 de juliol, l'Ajuntament de L'Hospitalet acordà un conjunt de canvis, la gran majoria dels quals motivats per l'ambient anticlerical d'aquella època (el **carrer de Santa Eulàlia** fou substituït pel *carrer de Pi Margall*; **carrer de Sant Josep**, per *carrer de Lluís Companys*; **carrer de Santa Rosa**, per *carrer de Lluís Bello*; **carrer de Sant Antoni**, per *carrer de Casas Sala*; **carrer de la Riera de la Creu**, per *riera de les Fonts*; **carrer de Sant Roc**, per *carrer de la Revolució*; **carrer de Sant Joan**, per *carrer de Carles Marx*; **carrer de Santa Bàrbara**, per *carrer de Sunyol i Garriga [sic]*, i *carrer de la Concepció*, per *carrer de Ferrer i Guàrdia*, entre d'altres). Però altres canvis estaven estretament lligats amb la ideologia del govern municipal d'aquella època (*carrer de Francesc Layret*, *rambla de*

*Francesc Ascaso*, *plaça del 6 d'Octubre* o *avinguda del 19 de Juliol*).

Abans d'acabar la Guerra Civil, poc després de l'entrada de les tropes franquistes a la ciutat del 26 de gener de 1939, la Comissió Gestora de l'Ajuntament nomenada el 2 de febrer, ja feu seva la intenció de revisar el nomenclàtor catalanitzat per excloure'n els noms que, segons consta textualment a les actes, «atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento» i substituir «todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas», i les plaques amb inscripcions contràries o per «no estar redactadas en el Idioma Nacional». De fet, el **10 de març de 1939**, la Comissió Gestora acordà designar una comissió per procedir a la retolació de carrers «en sustitución de las designaciones marxistas». Així, les primeres modificacions foren: *calle de Calvo Sotelo*, en lloc de l'anterior *carrer de Laureà Miro*, actual **carrer Major**; *avenida de José Antonio Primo de Rivera*, en lloc de l'anterior *avinguda del 19 de juliol*, actual **avinguda de Pau Casals**; *calle del Generalísimo Franco*, en lloc de l'anterior *carrer de Bonaventura Durruti*, actual **carrer d'Enric Prat de la Riba**, i *avenida del General Primo de Rivera*, en lloc de l'anterior *carretera de Madrid a Barcelona*, actual **carretera de Collblanc**. I poc després aparegueren alguns dels noms que hem esmentat en apartats anteriors: *plaza del General Mola*, *calle del 26 de Enero* (**carrer de Castelao**), *calle del Capitán Hernando Prats*, *calle de Onésimo Redondo*, *calle del General Burriel* o *calle del General Sanjurjo*, per esmentar només els més significatius. El **17 de novembre de 1939** es començà la tramitació d'un expedient que tenia per objectiu canviar les plaques de carrer. A més dels canvis detallats abans, l'ordre va ser que els carrers que no havien patit cap canvi explícit, haurien de ser retolats amb «els noms que tenien abans del 14 d'abril de 1931».

Posteriorment, el **5 de juny de 1946**, l'ajuntament franquista aprovà el canvi de nom de diversos carrers del barri de

Pubilla Cases, la majoria dels quals havien portat noms botànics. D'aquesta manera, el franquisme s'apropriava d'alguns personatges de la història (*Gravina, Churruca, Amadeu Vives, General Manso, Albéniz, Maestro Serrano, Cervantes, Calderón de la Barca, El Empeinado, Florida-blanca*), deixava a les façanes una versió molt concreta dels esdeveniments ocorreguts durant la Guerra Civil (*Belchite, Cuartel de Simancas, Toledo*), a més d'altres noms que podrien semblar menys propers a la ideologia vigent (*Covadonga, Oviedo, avenida de Tomás Giménez, avenida del Bosque, Masnou, Antigua Travessera, Ampurdán, Montrás, avenida de José Molins, Aguas del Llobregat, avenida de Miraflores, plaza de la Pubilla Casas, plaza de la Encina, plaza de la Virgen del Pilar, Ampurias, Iberia, Orrius, Esteban Grau, Numancia i Luarca*).

Amb el temps, els ajuntaments franquistes anaren modificant puntualment els noms existents i augmentaren el nomenclàtor amb nous noms adients a les idees del govern municipal. Aquesta evolució es pot veure a les guies de la ciutat i als plànols d'aquella època, els últims de la qual són el **plànol de 1970** (amb 454 noms, que ja incorporava els nous noms de Bellvitge aprovats per la Comissió Municipal Permanent el 23 d'agost de 1967) i el **plànol de 1976** (amb 478 noms, que incorporaven els nous noms, majoritàriament de ciutats i pobles, que el Ple aprovà el **19 de maig de 1971** i els noms de cases i carreteres que altres nomenclàtors anteriors no havien incorporat).



## El nomenclàtor actual, des de fa 30 anys o més

Restaurada la democràcia, després de les primeres eleccions municipals del 3 d'abril de 1979, el nou Ajuntament de L'Hospitalet constituït el 19 d'abril va tenir moltes coses a fer. Adequar el nomenclàtor de carrers a la nova realitat democràtica del país, en va ser una. Molts dels canvis es van fer en el sentit de recuperar la memòria històrica dels noms dels carrers i retornar els noms a moltes vies que mai no s'haurien d'haver canviat.

Així, es canviaren immediatament els noms més evidents, imposats per la força i en molts casos es recuperà el nom anterior a la dictadura franquista. El **9 de maig de 1979**, el Ple aprovà una moció que proposava modificar 10 noms de carrers. El mateix ponent de la moció expressà que «ahora se ha efectuado una primera tanda de cambio de nombres de calles y que más adelante ya se harán otros cambios». A més, afegí que «es mejor proceder poco a poco». A poc a poc, sí, però amb determinació, com un pas d'elefant. Aquell 9 de maig se substituïren els següents noms: *calle de Calvo Sotelo* (**carrer Major**, de 1830), *plaza del General Mola* (**plaça del Repartidor**, de 1923), *avenida del General Primo de Rivera* (**carretera de Collblanc**), *avenida de José Antonio Primo de Rivera* (**avinguda de Pau Casals**), *calle del General Sanjurjo* (**carrer del Doctor Martí i Julià**), *calle del Generalísimo Franco* (**carrer d'Enric Prat de la Riba**), *calle de Onésimo Redondo* (**carrer de Rafael Campalans**), *calle de Carrero Blanco* (**avinguda de Ponent**) i *avenida del Alcalde España Muntadas* (**avinguda del Carrilet**). I, també es canvià *calle de Pau Casals* per *carrer de la Química*, actualment ja desaparegut, per poder fer un dels canvis anteriors.

Posteriorment, el **20 de maig de 1980**, el Ple aprovà per unanimitat els 471 noms que formaven part del nou «nomenclàtor de las calles y plazas de esta ciudad», que suposava la primera compilació completa feta en democràcia —la democràcia restaurada volem dir. Perquè

tenim constància de certs intents de revisar de manera completa el nomenclàtor en altres períodes democràtics, com veurem més tard. En aquest nomenclàtor es recolliren els canvis aprovats el 1979, en català, i la resta en castellà.

Dos anys més tard, aquell ajuntament d'esquerres —entre el PSC i el PSUC havien aconseguit més del 75% dels vots— aprovà unes modificacions del nomenclàtor el **15 d'octubre de 1982**, per eliminar alguns noms que tenien connotacions feixistes i substituir-los per altres amb significat progressista o altra característica: *calle del Capitán Hernando Prats* (**carrer del General Prim**), *calle del General Yagüe* (**carrer de Francesc Layret**), *calle de la Unificación* (**carrer de l'Onze de Setembre**), *calle del General Burriel* (**carrer de Salvador Seguí**), *calle de García Morato* (**carrer de Pi i Margall**), entre d'altres. També eliminava noms associats a espais que havien desaparegut. I canviava noms per evitar confusions: *pasaje de Ferrer* (**carrer del Doctor Gregorio Marañón**), *pasaje de Rosés* (**carrer de Juan Ramón Jiménez**), *pasaje Viñeta* (**carrer d'Antonio Machado**), *calle Transversal 1* (**carrer del Primer de Maig**), *calle Transversal 2* (**carrer de Miguel Hernández**) o *calle Transversal 3* (**carrer de Salvador Espriu**), per exemple. Tots els nous noms s'incorporaren en català, però els antics continuaren en castellà.

No cal dubtar que el Ple de l'Ajuntament recollia l'interès pels carrers i els seus noms que havien començat a manifestar alguns autors hospitalencs, en algun cas, ja des de finals de la dècada de 1970, tant a la manera de records de la història local viscuda, estudiada i recuperada —Lluís Abarca i Mèdico, Joan Casas i Fuster, Matilde Marcé i Piera, Francesc Marcé i Sanabra, Ramon Morales i Aguera o Inocencio Salmeron Vargas— com d'estudis globals del nomenclàtor hospitalenc —Joan Camós i Cabeceran va publicar ja el febrer de 1985, a la revista *Progrés*, el primer estudi, inici d'una línia de recerca en relació amb el tema, que va continuar

en la seva obra *L'Hospitalet. La història de tots nosaltres, 1930-1936*, de 1986 i que va ampliar a l'article «El nomenclàtor de carrers de l'Hospitalet», publicat dos anys després a la revista *Quaderns d'estudi* del Centre d'Estudis de l'Hospitalet.

En paral·lel, l'Ajuntament també anà estudiant el nomenclàtor amb la intenció de catalanitzar i realitzar una nova revisió general i completa. Quan diem *Ajuntament*, no ens referim únicament als càrrecs electes dels partits polítics que han constituït el Ple i les comissions municipals al llarg dels anys, sinó també als treballadors que participaren en aquesta tasca. Cal destacar Cosme Grifell i Carrasco, arquitecte municipal durant aquesta època, que ajudà a crear un fitxer en paper, utilitzat per molts altres investigadors, amb els noms associats a cada carrer i els canvis produïts, principalment, des de la dècada de 1920, que posteriorment rebé el departament municipal que s'encarregà des de finals de la dècada de 1980 de la informatització del sistema d'informació territorial municipal, incloent-hi la cartografia. Aquells treballs permeteren la «revisió i normalització del nomenclàtor de la ciutat», en paraules del mateix Grifell, que era «una qüestió que calia abordar des d'una perspectiva de conjunt, aprofitant la coincidència de diverses actuacions com la revisió de l'aleshores contribució territorial urbana, la informatització del plànol de la ciutat i l'inici dels treballs per editar una guia de la ciutat». El resultat fou el nomenclàtor que el Ple de l'Ajuntament aprovà el **6 d'octubre de 1988**, que fou la segona catalanització de la història, després de la que ja s'havia fet durant la Segona República. Aquell nomenclàtor de 1988 constava de 485 noms, que es cartografiaren en un plànol tipus guia urbana: el **plànol de 1988**.

Aquell plànol s'actualitzà el 1989 i, a partir d'aleshores, l'Ajuntament es dedicà al tractament de la informació geogràfica digitalment. Així, nasqué la primera guia urbana digital de la ciutat: el **plànol de 1991**, que incorporava 504 topònims, alguns dels quals no formaven part dels nomenclàtors oficials anteriors.

A partir d'aquell plànol de 1991, el **21 de juliol de 1995**, el Ple de l'Ajuntament aprovà una nova compilació de noms de carrers, amb l'excusa de la necessitat d'anomenar espais existents innominats. El resultat fou un nou nomenclàtor amb 512 noms.

El Centre d'Estudis de l'Hospitalet va continuar la recerca del nomenclàtor encetada per Joan Camós la dècada anterior. I, l'Ajuntament, conscient que encara hi havia molt camí per recórrer, tant pel que feia a la revisió crítica dels topònims, a la normalització lingüística, així com a la necessitat de batejar nous espais urbans previstos, el **29 de març de 1996** creà la **Comissió per l'Estudi del Nomenclàtor de la Ciutat**, per encàrrec de l'Àrea d'Alcaldia. Explícitament es feu constar al decret de creació que «seria necessària una adequació de la nomenclatura de carrers a la política de normalització lingüística que desenvolupa aquest Ajuntament, així com un estudi amb criteris d'història i costums propis de la ciutat que fora convenient aplicar al Nomenclàtor».

En aquest sentit, el 1997 s'establí un acord de col·laboració entre l'Ajuntament de L'Hospitalet i el Centre d'Estudis de l'Hospitalet amb l'objecte de fer una anàlisi del nomenclàtor de la ciutat amb la finalitat afegida de promoure'n la renovació. Aquest estudi fou lliurat el **desembre de 1997**, en forma d'informe i annexos, amb 512 fitxes de diccionari, que explicaven breument el significat i els canvis cronològics del nomenclàtor hospitalenc que havia estat aprovat el 1995. És l'*Informe sobre la recerca del nomenclàtor de l'Hospitalet*, dirigit per Carles Santacana i Torres, que conclou amb una sèrie de propostes de continuïtat, entre les quals ja s'expressava la necessitat de realitzar un estudi amb un major grau d'aprofundiment, generar algun tipus de publicació, resoldre certes mancances greus (com la utilització de més topònims locals, noms de dones rellevants i personatges locals progressistes). A més, s'hi indicava que es feia «imprescindible que els serveis municipals centralitzin i actualitzin tot allò referent al nomenclàtor». Dins del Centre d'Estudis,

Montserrat Perelló recollí el testimoni i impulsà el treball necessari, a partir de les conclusions de l'informe anterior, que finalitzà amb l'informe titulat *Proposta de text refós del nomenclàtor de l'Hospitalet de Llobregat*, de **juliol de 2004**, amb l'autoria de la Comissió del Nomenclàtor. Moltes de les propostes continuaren desenvolupant-se per una subcomissió de treball de l'esmentada comissió, formada per membres del Centre per a la Normalització Lingüística, del Centre d'Estudis de l'Hospitalet i del mateix Ajuntament, entre **octubre de 2004 i maig de 2005**. El resultat fou l'*Informe del Nomenclàtor de l'Hospitalet de Llobregat*, on es revisaven els noms dels carrers i places, es feien propostes de noves denominacions i canvis de nom, es detectaven noms candidats a desaparèixer i es plantejava una llista de noms de reserva per a futures assignacions a espais innominats. Aquest treball fou l'origen de la revisió del nomenclàtor que el Ple de l'Ajuntament aprovà definitivament el **26 de juliol de 2006**, amb 531 noms conjuntament amb l'Ordenança del Nomenclàtor i la primera Llista de noms de reserva, amb 101 noms.

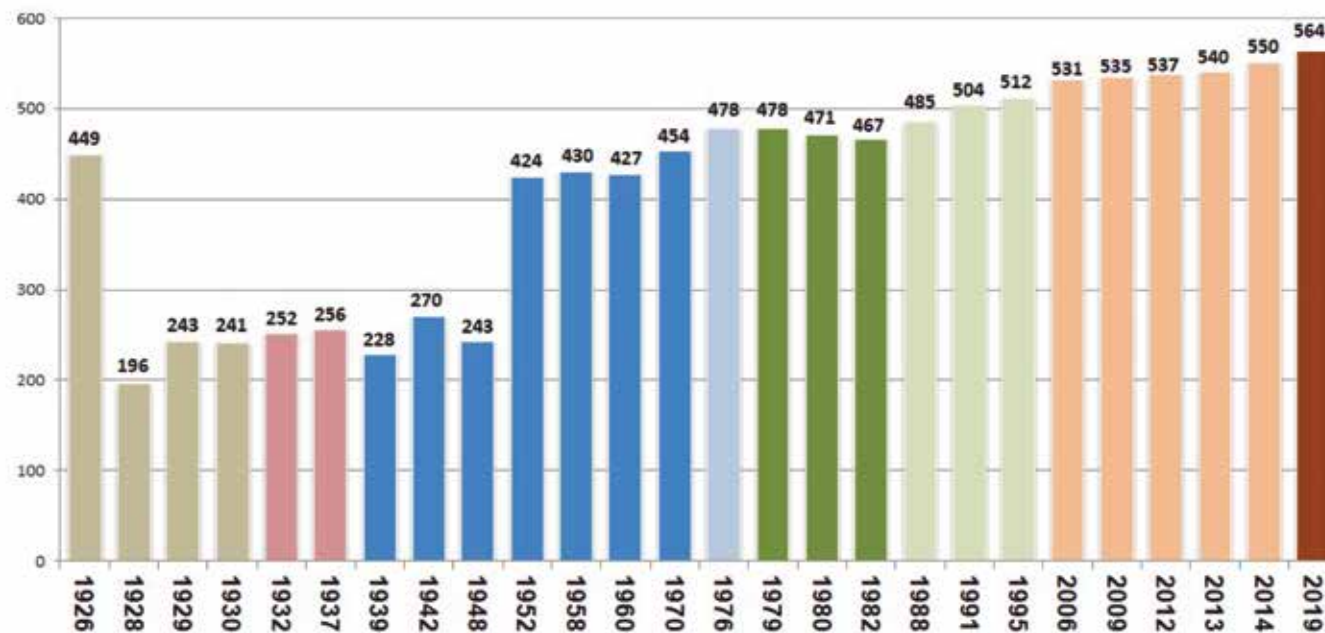
Aquell mateix 2006, l'Ajuntament implantà un nou sistema informatitzat de gestió de la informació territorial que, amb la informació cartogràfica i geogràfica relacionada, li permeté continuar l'aprofundiment de l'estudi del nomenclàtor de la mà de l'aleshores secció de Cartografia, que amb el temps ha esdevingut l'actual servei de Sistemes d'Informació Territorial. En paral·lel, el Centre d'Estudis de l'Hospitalet havia continuat treballant *motu proprio* els primers estudis i propostes de 1997, de 2004 i de 2005 esmentats anteriorment. Amb el temps, el Centre d'Estudis ja comptava amb una versió força avançada, però li calia repensar els criteris, donar uniformitat al resultat, fer-ne una revisió crítica i actualitzar i incorporar-hi la feina feta per la Comissió del Nomenclàtor des del 2006, que havia permès les modificacions del nomenclàtor en les sessions del Ple de l'Ajuntament de 23 de juny de 2009, de 24 de juliol de 2012, de 29 de gener de 2013, de 20 de setembre de 2013 i de 29 d'abril de 2014.

El **17 de juny de 2014**, l'Ajuntament de l'Hospitalet i el Centre d'Estudis de l'Hospitalet signaren un nou conveni de col·laboració que permetia posar en contacte la feina feta al llarg dels anys per tots dos, bé per encàrrec, bé de manera pròpia o conjunta. El Centre d'Estudis faria una compilació de la informació existent i aportaria la redacció d'uns textos que, posteriorment, ambdues parts revisarien conjuntament fins arribar a un document final. Aquesta revisió conjunta fou realitzada pels quatre autors d'aquesta introducció, a partir dels textos previs compilats i lliurats pel Centre d'Estudis el juliol d'aquell any, en el marc del conveni signat. El treball conjunt col·lectiu fou utilitzat pels membres de la Comissió de Nomenclàtor des del 24 de novembre de 2017 fins al 17 d'abril de 2018 per decidir quines serien les propostes de modificació de l'aleshores nomenclàtor —ja comptava amb 550 noms—, que es passarien als consells dels districtes per a la seva eventual validació. Després del procediment de participació ciutadana, previst a l'Ordenança del Nomenclàtor, la Comissió del Nomenclàtor passà al Ple les propostes validades i, finalment, el **27 de novembre de 2018** l'Ajuntament aprovà un nou nomenclàtor revisat, que esdevingué definitiu el **5 de març de 2019**, amb 564 noms. Aquest nou nomenclàtor de 2019 suposava certes modificacions i actualitzacions al document final esmentat anteriorment. El conveni de 2014 implicava que l'Ajuntament havia de definir un producte final que, a més, havia de publicar per mitjans telemàtics i, opcionalment, per mitjans tradicionals. Aquest producte evolucionat és aquest *Llibre del Nomenclàtor de l'Hospitalet*, amb data del 13 de febrer de 2020, que conté, a més de la informació revisada i corregida del document de 2014, descripcions dels orígens dels espais i una estructura de diccionari.

## El nomenclàtor de 2019, d'ara endavant

Quan presentàvem les propostes de modificació del nomenclàtor vigent el 2018 als consells dels districtes, per a la seva eventual validació, i per poder-les elevar al Ple de l'Ajuntament, explicàvem les característiques d'aquell nomenclàtor que havíem rebut.

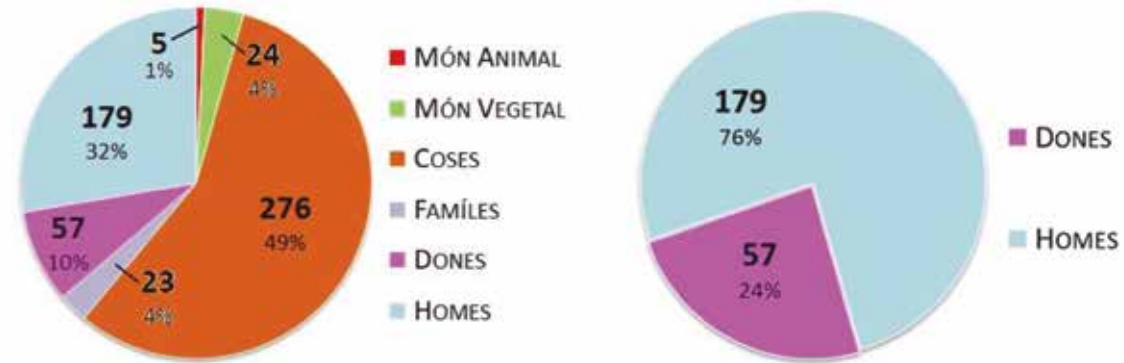
L'evolució quantitativa dels nomenclàtors que hem estudiat, quant a nombre de noms, fins a arribar als 564 noms que componen el que el Ple de l'Ajuntament aprovà el 27 de novembre de 2018 i que esdevingué definitiu el 5 de març de 2019, es pot veure al següent gràfic:



Una senzilla explicació la trobareu en l'execució del planejament urbanístic, que ha donat com a resultat l'aparició de nous espais necessitats de nom. Cal recordar que molts d'aquests espais ja hi eren als primers estudis urbanístics que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt va desenvolupar i que va utilitzar per dissenyar el Pla d'eixample i sanejament interior, aprovat definitivament el 1928; que van sobreviure dins del Pla comarcal de 1953 i els seus plans parcials, i que les més de 400 modificacions, a la nostra ciutat, del posterior Pla general metropolità de 1976 han respectat.

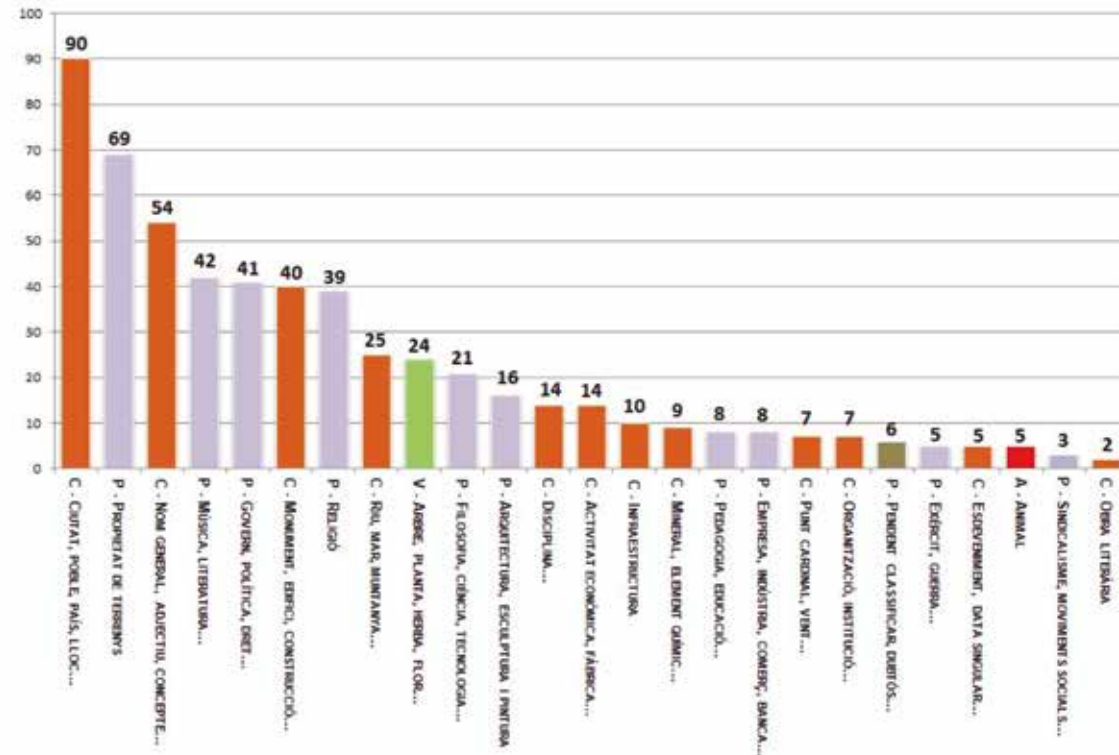
Tanmateix, l'evolució qualitativa és més difícil d'explicar, però parafrasejant un dels autors d'aquest llibre, la pretensió habitual dels nous governants de cada època ha fet desaparèixer el període anterior, cosa que explica la gran majoria dels canvis produïts durant el segle xx, que podreu descobrir al llarg de les pàgines d'aquest llibre.

Més senzill és classificar els topònims. Un primer intent podria ser el següent:



Que ens mostra, objectivament, que:

- El nomenclàtor, en el sentit de noms de persones i famílies, està gairebé mig humanitzat.
- Sense considerar els topònims que fan referència a famílies, la relació de noms que es refereixen a dones enfront dels que es refereixen a homes és gairebé 1 a 3.



I si precisem amb subclasses, el resultat ens permetria obtenir una visió de la «qualitat» del nostre nomenclàtor actual:

Però, quan analitzem el nomenclàtor, més que de la seva *qualitat* hauríem de parlar de les raons que ens hi han portat: el nostre nomenclàtor és el resultat de la nostra història, que explica els canvis massius produïts, sobretot, en moments de canvi polític. Així, la nostra història local explica, per exemple, perquè els noms més abundants són els de ciutats, pobles, països i llocs, en sentit general. També, la nostra història local, sobretot de finals del segle XIX i principis del segle XX, explica la raó per la qual els noms dels propietaris de terrenys són el següent conjunt de noms més abundant o per quin motiu els noms pretesament neutres, que es van posar durant la dècada de 1950, els van a la saga. Recordem aquí, les primeres anàlisis d'aquesta anomenada *qualitat*, que va donar lloc als diversos estudis per a les

modificacions i revisions posteriors del nomenclàtor que, durant 2017 i 2018 van servir perquè la Comissió del Nomenclàtor pogués acordar les propostes que es van portar als consells dels districtes i, finalment, al Ple el 27 de novembre de 2018. El resultat és el **nomenclàtor de 2019**.

Després del període franquista, el retorn de la democràcia permeté recuperar la memòria, com hem dit i explicat anteriorment, però amb la saviesa de l'experiència, que ens ha fet llegir de manera diferent alguns dels topònims imposats en èpoques pretèrites. Així, per donar continuïtat als treballs realitzats al llarg de les últimes dècades, presentem aquest *Llibre del Nomenclàtor*, en forma de diccionari, que intenta treure a la llum molta informació que, fins ara, no estava a l'abast de tothom. A més, aquí presentem alguns resultats que, potser, en alguns casos us faran veure els topònims amb uns altres ulls.

## Agraïments

Després de reconèixer als paràgrafs anteriors la tasca realitzada per diversos autors hospitalencs, el treball d'alguns històrics arquitectes municipals i la importància de la col·laboració entre el Centre d'Estudis de l'Hospitalet i l'Ajuntament de la ciutat, ara volem expressar el nostre agraïment a qui al llarg de les últimes dècades, amb la seva col·laboració, ha possibilitat que aquest llibre pugui veure la llum:

- Gràcies als dos històrics arquitectes municipals, que amb la seva inventiva i encert, recopilaren els primers nomenclàtors complets i sembraren la llavor de l'estudi del nomenclàtor que, com a fruit, ha produït aquest llibre: Ramon Puig i Gairalt i Cosme Grifell.
- Gràcies a aquells altres funcionaris que van dedicar, des d'àmbits diferents, no només el seu treball, sinó també la seva dedicació voluntària: Marià Riera, Valentí Julià i Francesc Marcé.
- Gràcies a tots aquells col·laboradors i coordinadors estretament lligats al Centre d'Estudis de l'Hospitalet, que ja des dels anys 1980 entengueren la importància de l'estudi del nomenclàtor, en paraules d'uns dels autors d'aquest llibre, «testimoni mut de les transformacions polítiques, expressió de la memòria col·lectiva i eina fonamental per a la identitat ciutadana»: Mercè Artigas, Manuel Domínguez, Rosa Guinart, Santi Izquierdo, Assumpta Manzanars, Jordi Martín, Miguel Ángel Montón, Albert Muñoz, Clara-Carme Parramon, Montserrat Perelló, Pep Ribas, Francisco Javier Rodríguez, Carles Santacana, Lúdia Santacana i Xavier Trullols, entre d'altres; a més de Joan Camós i Josep Maria Valero, coautors d'aquesta publicació.
- Gràcies a les persones que des de l'Ajuntament de l'Hospitalet, exercint el seu treball amb interès i mentalitat de servei públic, han permès i facilitat l'accés a les fonts d'informació, han desenvolupat eines per poder-les posar a l'abast d'altres professionals o han

actualitzat els sistemes d'informació per ajudar-hi: Robert Álvarez, Rosa Eguizábal, Alejandro González, Josep Maria González, Óscar Jiménez, Carina Leyes, Luis Linares, Fermín López, Javier Mesa, Luisa Pérez, Pepa Prieto, Pepi Riera, Enric Romaguera, Javier Rufas i Maria Valls, entre d'altres; a més de Gustavo Ruiz i Josep Maria Solias, coautors d'aquesta publicació.

- Gràcies a les persones que, amb el seu testimoni oral o escrit han facilitat la informació de la història viscuda als carrers: Lluís Abarca, Jaume Botey, Francesc Carbonell, Maria Rosa Climent, Joan Manuel Fernández, Josep Fuguet, Francina González, Mercedes González Fanjul, Lluís Llopis Pons, Matilde Marcé, Pilar Massana, Antoni Mataix, família Raspall Mercader, Francesc Ribas, Inocencio Salmerón, Miquel Solana i Maria Pau Trayner, entre d'altres.
- Gràcies a la Secretaria General del Bisbat de Barcelona i a Montserrat Lluveras i Josep Maria Romaguera de la parròquia de Santa Eulàlia de Mèrida, que ens han permès accedir a l'Arxiu Parroquial per verificar i descobrir-hi algunes dades interessants.
- Gràcies a les correctores lingüístiques, que a més d'aquesta tasca, han revisat el contingut i aportat moltes idees en la redacció i continguts, des del Centre per a la Normalització Lingüística de l'Hospitalet, Laura Marí i Maria Roig, i des del del Servei de Comunicació de l'Ajuntament de l'Hospitalet, Sandra Garcia.
- Gràcies, finalment, als membres i presidents de la Comissió del Nomenclàtor que, des de 1996, però sobretot, des de 2006, treballen per anar revisant, modificant o adaptant el nomenclàtor tenint en compte la promoció dels topònims locals, de dones rellevants i de personatges de rellevància local, catalana, de la resta de l'Estat espanyol o internacional.

## Abreviatures

PAT	Patrimoni
ESC	Escultures
EDU	Escola
ESP	Instal·lacions esportives
HOT	Hotel

## Peus de fotos

- A. Passatge d'Amat
- B. CAID(Centre d'Atenció i Informació a la Dona) Masia Can Colom. Plaça de Can Colom, 1
- C. Biblioteca Central Tecla Sala. Avinguda de Josep Tarradellas i Joan, 44
- D. Plaça d'Ernest Lluch. Carretera de Collblanc, 115
- E. Avinguda de l'Electricitat
- F. Hospital Universitari de Bellvitge. Carrer de la Feixa Llarga, s/n
- G. Fira Barcelona Gran Via. Avinguda de Joan Carles I, 64
- H. Plaça de Francesc Macià
- I. La Farga. Carrer de Barcelona, 2
- J. Museu de L'Hospitalet L'Harmonia. Plaça de Josep Bordonau i Balaguer, 6
- L. Torre Barrina. Experiències d'Innovació Social. Parc de la Marquesa / Carretera de Collblanc, 67
- M. Complex Esportiu Municipal L'Hospitalet Nord. Avinguda de Manuel Azaña, 21
- N. Plaça de les Vidrieres Llobregat
- O. Carrer d'Occident,52
- P. Parc de les Planes
- Q. Mercat de Santa Eulàlia. Carrer de Pareto, 28
- R. Residència Assistida i Centre de Dia Feixa Llarga. Carrer de la Residència, 14
- S. Fàbrica Godó i Trias. Plaça d'Europa, 58
- T. Palauet de Can Buxeres. Carretera d'Esplugues, 1
- U. Ciutat de la Justícia. Avinguda del Carrilet, 2
- V. Poliesportiu Municipal Sanfeliu. Carrer de l'Estronci, 60
- X. Ca n'Oliver. Carrer del Xipreret 23-29
- Z. Residència i Centre de Dia Can Buxeres. Carrer de l'Ametller, 6



<b>Cronologia</b>	<b>38</b>	Carrer d'Amadeu Vives	75
<b>Fitxes de carrers</b>	<b>40</b>	Plaça d'Amalvígia	77
<b>A</b>	<b>42</b>	Carrer de les <i>Amapolas</i>	78
Carrer de l' <i>Abedul</i>	43	Passatge d'Amat	80
Carrer de les Aigües del Llobregat	44	Avinguda d'Amèrica	82
Plaça de l'Ajuntament	46	Carrer de l'Ametller	83
Carrer d'Alacant	52	Carrer de l'Amistat	85
Carrer d'Albareda	53	Carrer d'Andorra	86
Carrer d'Albéniz	55	Carrer d'Àngel Guimerà	88
Avinguda d'Albert Bastardas	57	Carrer d'Ángeles Santos	90
Carrer d'Albiol	58	Plaça d'Anna Frank	91
Carrer de l'Alegria	59	Carretera Antiga del Prat	93
Carrer de l'Alhambra	61	Carrer de l'Antiga Travessera	95
Parc de l'Alhambra	62	Carrer d'Antonio Machado	97
Carrer d'Almadén	63	Jardins d'Antonio Machado	98
Carrer d'Almeria	64	Carrer de l'Aprestadora	99
Carrer Alt	65	Carrer d'Arquimedes	101
Carrer de l'Alumini	66	Carrer de l'Arquitectura	102
Avinguda d'Álvarez de Castro	67	Jardins d'Artemisia Gentileschi	103
Plaça de l'Alzina	70	Carrer de les Arts i els Oficis	104
Avinguda d'Amadeu Torner	73	Carrer de l'Atlàntida	106

Carrer de l'Aviació	107	Carrer de les Bòbiles	135
Plaça dels Avis	108	Passatge de Bonvehí	138
<b>B</b>	<b>109</b>	Avinguda del Bosc	139
Carrer de Bacardí	110	Carrer de la Botànica	142
Carrer de Badajoz	111	Carrer del Bruc	143
Carrer de Badalona	112	Carrer de Buenos Aires	146
Carrer de Barcelona	113	<b>C</b>	<b>147</b>
Carrer del Baró de Maldà	115	Carrer de Ca n'Alòs	148
Carrer de Batllori	117	Passatge de Ca n'Alòs	150
Carrer de Belchite	119	Jardins de Ca n'Arús	151
Carrer de Bellavista	121	Parc de la Cabana	152
Parc de Bellvitge	122	Camí de la Cadena	153
Passeig de Bellvitge	123	Plaça del Cadí	155
Carrer de Bernini	125	Camí de Cal Joan del Ros	156
Carrer de Besa	126	Camí de Cal Pau Redó	157
Carrer de la Bisbal	127	Carrer de Calderón de la Barca	158
Jardins del Bisbe Joan Carrera	128	Plaça de Camilo José Cela	160
Carrer de Blas Fernández Lirola	129	Carrer de Campoamor	161
Plaça de Blas Infante	130	Parc de Can Buxeres	163
Plaça dels Blocs de la Florida	132	Parc de Can Cluset	166
Plaça de la Bòbila	134	Plaça de Can Colom	167

Parc de Can Creixells	168	Carrer de Casanova	198
Carrer de Can Pi	169	Carrer de Castelao	201
Passatge de Can Polític	171	Carrer de Castellbò	203
Carrer de Can Pujadas	172	Carrer de Castellvell	204
Avinguda de Can Serra	173	Carrer de Los Castillejos	205
Jardins de Can Sumarro	175	Rambla Catalana	206
Carrer de Can Trias	176	Avinguda de Catalunya	207
Plaça de Can Trinxet	178	Carrer de Caterina Albert	209
Passatge de Can Vila	179	Carrer del Cavall Bernat	210
Passatge de Can Xerricó	180	Passatge del Cementiri	212
Jardins del Canal de la Infanta	182	Carrer del Centre	216
Plaça de Canalejas	183	Carrer de Ceravalls	217
Carrer del Canigó	184	Carrer de Cervantes	218
Urbanització del Canyet	185	Carrer de Churruca	219
Carrer de Carles Martí Feced	186	Carrer de les Ciències	220
Avinguda de Carmen Amaya	187	Carrer del Cinca	221
Carrer de la Carpa	189	Plaça dels Cirerers	222
Plaça de la Carpa	190	Carrer de la Ciutat Comtal	223
Carrer de Carrasco i Formiguera	192	Carrer de Clara Campoamor	224
Avinguda del Carrilet	194	Carrer de Claret	225
Plaça de la Casa de Reconciliació	197	Carrer dels Clavells	226

Carrer de Clotet	227	Carrer de Covadonga	259
Carrer del Cobalt	228	Carrer de la Creu Roja	261
Carretera de Collblanc	229	Carrer del Crom	263
Travessera de Collblanc	233	Carrer de la Cultura	264
Carrer de Collserola	236	Plaça de la Cultura	265
Carrer de Colom	238	<b>D</b>	<b>266</b>
Passatge de Colom	239	Ronda de Dalt	267
Carrer del Comerç	240	Carrer de Digoine	268
Plaça de les Comunitats	241	Carrer de Diògenes	269
Passatge de la Concepció	242	Carrer del Doctor Fleming	270
Carrer del Congost	243	Carrer del Doctor Gregorio Marañón	271
Plaça de la Constitució	245	Carrer del Doctor Jaume Ferran i Clua	272
Passeig del Conveni de 1713	247	Carrer del Doctor Martí i Julià	273
Carrer de la Cooperativa	248	Avinguda del Doctor Ramon Solanich i Riera	275
Carrer de Cornellà	250	Carrer de Dolors Aleu	276
Carrer de Corominas	251	Passatge Dos	277
Carrer de Cortada	252	Carrer del Dos de Maig	279
Travessera de les Corts	253	<b>E</b>	<b>281</b>
Jardins de Cosme Toda	255	Carrer de l'Ebre	282
Passatge de Costa	256	Plaça d'Eivissa	284
Carrer de Cotonat	258		

Carrer de l'El·lipse	285	Carretera d'Esplugues	320
Avinguda de l'Electricitat	288	Carrer de les Esquadres	321
Carrer de l'Emigrant	291	Passatge d'Estadella	323
Carrer d'El Empecinado	292	Carrer d'Esteve Grau	324
Carrer de l'Empordà	294	Carrer de l'Estrella	325
Carrer d'Empúries	295	Carrer de l'Estronci	236
Carrer de l'Enginyer Moncunill	296	Carrer d'Estruch	328
Via d'Enllaç	297	Carrer de l'Estudi	329
Carrer d'Enric Morera	298	Avinguda d'Europa	330
Carrer d'Enric Prat de la Riba	299	Plaça d'Europa	331
Carrer de l'Ermita de Bellvitge	302	<b>F</b>	<b>332</b>
Carrer d'Ernest Lluch	304	Avinguda de la Fabregada	333
Plaça d'Ernest Lluch	305	Carrer de Farnés	335
Plaça de l'Escorsa	306	Carrer de Faus	337
Passatge de l'Escorxadador	307	Plaça de Federico García Lorca	338
Carrer de l'Escultura	309	Carrer de la Feixa Llarga	340
Carrer de l'Església	310	Carretera de la Feixa Llarga	342
Carrer de l'Esmaragda	313	Carrer de Felip Pedrell	343
Carrer d'Espanya	314	Carrer de Femades	344
Plaça Espanyola	316	Carrer de Ferré	346
Camí d'Esplugues	318	Carrer de Ferrer i Guàrdia	347

Carrer de Finestrelles	348	Carrer del Gasòmetre	381
Carrer de la Física	350	Carrer del General Manso	382
Carrer de la Florida	352	Carrer del General Prim	384
Carrer de Floridablanca	354	Plaça de les Germanes Ocaña	386
Carrer de Font	356	Carrer de Girona	387
Plaça de la Font	357	Carrer de la Glòria	389
Camí de la Fonteta	360	Carrer de Gonçal Pons	390
Carrer de la Fortuna	362	Carrer de Goya	392
Carrer de Fortuny	363	Carrer de Granada	393
Carrer de França	365	Plaça de Granada	394
Carrer de Francesc Layret	366	Carrer de Graner	395
Plaça de Francesc Macià i Llussà	368	Carrer de Granollers	397
Carrer de Francesc Moragas	370	Jardins de la Granota	398
Jardins de Francesc Pedra i Lola Peñalver	372	Avinguda de la Granvia de l'Hospitalet	399
Carrer de Frederic Prats	373	Parc de la Granvia de l'Hospitalet	403
Plaça de Frederica Montseny	374	Carrer de Gravina	404
<b>G</b>	<b>375</b>	Plaça de Guernica	406
Carrer de Galvani	376	Passatge de Guilera	408
Carrer del Garraf	378	<b>H</b>	<b>409</b>
Carrer dels Garrofers	379	Carrer de Hannah Arendt	410

Carrer d'Herrero	411	Plaça de Joan Brossa	442
Carrer de la <i>Hierbabuena</i>	412	Avinguda de Joan Carles I	443
Jardins d'Hipàcia d'Alexandria	413	Carrer de Joan de Joanes	445
Carrer d'Holanda	414	Carrer de Joan Maragall	446
Plaça de l'Hortet	415	Carrer de Joan N. García-Nieto	448
<b>I</b>	<b>416</b>	Carrer de Joan Pallarès	450
Carrer d'Ibèria	417	Carrer de Joan XXIII	452
Carrer de la Igualtat	419	Carrer dels Joncs	453
Carrer de les Illes Canàries	420	Carrer de José Agustín Goytisolo	454
Carrer de la Independència	421	Carrer de Josep Anselm Clavé	455
Travessia Industrial	423	Plaça de Josep Bordonau i Balaguer	457
Carrer d'Isaac Peral	425	Carrer de Josep Irla i Bosch	459
Avinguda d'Isabel la Catòlica	427	Carrer de Josep Maria de Sagarra	461
<b>J</b>	<b>430</b>	Avinguda de Josep Molins	463
Carrer de Jacint Verdaguer	431	Carrer de Josep Muntané i Almirall	465
Carrer de Jansana	433	Carrer de Josep Pla	466
Passatge de Jansana	434	Carrer de Josep Prats	467
Carrer del Jardí	435	Carrer de Josep Suñol	468
Passatge de Jaume Blanchart	438	Avinguda de Josep Tarradellas i Joan	469
Carrer de Jaume Ventura i Tort	439	Carrer de la Joventut	474
Carrer de Jerusalem	440	Carrer de Juan de Toledo	476

Carrer de Juan Ramón Jiménez	477
Rambla de Just Oliveras	479
Carrer de Justa Goicoechea	482

## **L** **484**

Carrer de Lavínia	485
Carrer de Leonardo da Vinci	486
Carrer de la Libèl·lula	488
Carrer de la Literatura	489
Ronda del Litoral	490
Carrer de Llançà	491
Carrer de Llavinés	493
Carrer de Lleida	495
Carrer de Lleó	496
Carrer de Llevant	498
Plaça de la Llibertat	499
Carrer del Llobregat	501
Passatge de Llopis	503
Carrer del Llorer	506
Plaça de la Llosa	507
Plaça de Lluís Companys i Jover	508
Carrer de Llunàs	510

Passatge de Llunàs	511
Plaça de Lola Anglada	512
Carrer de Luarda	513

## **M** **515**

Carrer Major	516
Carrer de la Maladeta	519
Carrer de Màlaga	520
Carrer de Maluquer	521
Avinguda de Manuel Azaña	522
Carrer de Marcel·lí Esquius	523
Avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge	525
Carrer de la Mare de Déu de la Llum	528
Carrer de la Mare de Déu de la Mercè	530
Plaça de la Mare de Déu de Montserrat	531
Carrer de la Mare de Déu de Núria	533
Carrer de la Mare de Déu de Puigcerver	535
Carrer de la Mare de Déu del Carme	536
Plaça de la Mare de Déu del Pilar	537



Carrer de la Mare de Déu dels Desemparats	539	Carrer del Mercat	568
Plaça de Maria Artigal	541	Plaça del Mercat de Collblanc	569
Plaça de Maria Aurèlia Capmany	542	Carrer del Mestre Candi	570
Plaça de Maria Montessori	543	Carrer del Mestre Carbó	571
Plaça de Maria Soteras	544	Plaça del Mestre Clavé	573
Plaça de Marie Curie	545	Carrer del Mestre Serrano	574
Rambla de la Marina	547	Carrer de la Metal·lúrgia	578
Parc de la Marquesa	550	Avinguda del Metro	579
Carrer de Martí i Blasi	552	Carretera del Mig	581
Carrer de Martí-Codolar	553	Carrer del Migdia	584
Carrer de Martorell	554	Carrer de Miguel Hernández	585
Carrer de Mas	555	Plaça de Milagros Consarnau i Sabaté	586
Avinguda del Masnou	557	Passatge de Milans	587
Pont de Matacavalls	559	Carrer de Mileva Maric	588
Passatge de Matas	560	Carrer de les Mimoses	589
Jardins de Matilde Ucelay	562	Carrer de la Mina	590
Jardins de la Mediterrània	563	Passatge Miner	592
Carrer de Menéndez Pidal	564	Carrer de Miquel Romeu	593
Carrer de Menorca	566	Avinguda de Miraflores	595
Carrer de Mercader	567	Carrer de Miralta	598
		Carrer de Mistral	599

Carrer Modern	601	Carrer de Narcís Monturiol	634
Carrer del Molí	602	Carrer de Natzaret	636
Carrer de Molines	605	Carrer del Níquel	637
Carrer del Mont	607	Avinguda del Nord	639
Carrer de Mont-ras	608	Carrer de Numància	640
Carrer del Montseny	610	<b>O</b>	<b>641</b>
Carrer de Montserrat	611	Carrer d'Occident	642
Passatge de Montserrat Isern	613	Parc dels Ocellets	644
Carrer de Montserrat Roig	614	Passatge d'Oliveras	645
Jardins de les Moreres	615	Carrer de l'Onze de Setembre	648
Plaça de Mossèn Homar	616	Carrer d'Orient	649
Carrer de Mossèn Jaume Busquet	619	Carrer Oriental	650
Carrer de Mossèn Lluís Pañella	621	Carrer d'Òrrius	651
Carrer de Mossèn Santiago Oliveras	623	Carrer d'Oviedo	652
Carrer dels Motors	625	<b>P</b>	<b>654</b>
Carrer de Muns	626	Carrer de Pablo Iglesias	655
Carrer de la Muntanya	627	Jardins de Pablo Picasso	656
Carrer de les Muses	628	Plaça de les Palmeres	657
<b>N</b>	<b>630</b>	Passatge de Paquita	658
Jardins de les Nacions Unides	631	Carrer del Pare Marchena	660
Carrer dels <i>Naranjos</i>	632	Carrer de Pareto	661

Carrer de París	663	Parc de les Planes	692
Carrer del Parral	665	Carrer de Plini	693
Carrer del Patronat	666	Carrer del Poeta Llobart	695
Passatge del Patronat	667	Jardins de Pompeu Fabra	696
Passatge de la Pau	668	Avinguda de Ponent	698
Avinguda de Pau Casals	670	Passatge de Pons	700
Carrer de Pau Sans	673	Carrer de Ponsich	702
Carrer del Pedraforca	675	Carrer de Portugal	703
Carrer de Peníscola	676	Carrer del Prat	704
Carrer de Pere Pelegrí	677	Carrer del Prat de la Manta	705
Carrer de Pérez Galdós	679	Avinguda de la Primavera	706
Carrer de Pi i Margall	680	Carrer del Primer de Maig	708
Carrer de Piera	682	Carrer del Príncep de Bergara	709
Passatge de Piera	683	Carrer del Progrés	712
Carrer dels Pins	684	Carrer de Provença	714
Carrer del Pintor Mestre i Castellví	685	Plaça de Provençana	715
Carrer del Pintor Sorolla	686	Carrer de la Pubilla Cases	716
Plaça dels Pirineus	687	Plaça de la Pubilla Cases	717
Plaça de Pius XII	688	Plaça de Puig i Gairalt	719
Carrer de les Planes	690	Carrer de Pujós	722

---

**Q** **723**

Plaça de Quart 724

---

**R** **725**

Carrer de Rabarté 726

Carrer del Radi 728

Carrer de Rafael Barradas 729

Carrer de Rafael Campalans 730

Avinguda de Ramon Frontera 733

Passatge de la Rectoria 734

Carrer de la Reforma 735

Carrer del Rei En Jaume 736

Parc de la Remunta 738

Plaça de la Remunta 740

Carrer de la Renclusa 741

Plaça del Repartidor 743

Plaça del Repòs 746

Carrer de la Residència 747

Camí de la Ribera 749

Carrer de la Riera Blanca 750

Carrer de la Riera de la Creu 752

Carrer de la Riera de l'Escorxador 754

Carrer de la Riera del Canyet 756

Carrer de la Riera dels Frares 758

Camí de la Riereta 760

Jardins de Rita Fernández 762

Passatge de Rius 763

Carrer de Rius i Carrió 765

Carrer de Roca i Umbert 766

Carrer de Rodés 767

Carrer de la Rosa d'Alexandria 769

Jardins de Rosa Sensat 771

Carrer de Rosalía de Castro 772

Carrer de Rosell 774

Carrer de les Roselles 775

Carrer de les Roses 777

Carrer de Rosich 778

Carrer del Rosselló 780

Carrer de Rossend Arús 781

Passatge de Rovira 784

Carrer del Rubidi 785

---

**S** **786**

Carrer de Sabadell 787

Carrer de Salamina	788	Carrer de Sant Rafael	820
Carrer de Salvador	789	Carrer de Sant Ramon	821
Passatge de Salvador	791	Carrer de Sant Roc	822
Jardins de Salvador Dalí	794	Carretera de Sant Roc	824
Carrer de Salvador Espriu	795	Carrer de Santa Anna	825
Carrer de Salvador Seguí	797	Carrer de Santa Bàrbara	827
Carrer de Sanfeliu	799	Carrer de Santa Eulàlia	829
Carrer de les Sangoneres	801	Carrer de Santa Rosa	832
Carrer de Sant Antoni	803	Carrer de Santiago Apòstol	833
Carrer de Sant Carles	805	Carrer de Santiago de Compostel·la	834
Passatge de Sant Cristòfol	806	Carrer de Santiago Ramón y Cajal	836
Carrer de Sant Eugeni	807	Carrer de Santiago Rusiñol	837
Carrer de Sant Francesc Xavier	808	Carrer de Saurí	838
Plaça de Sant Isidre	809	Carrer de Segòvia	840
Carrer de Sant Joan	810	Jardins de la Sénia	841
Plaça de Sant Joan	813	Parc de la Serp	843
Carrer de Sant Jordi	814	Avinguda de Severo Ochoa	844
Plaça de Sant Jordi	815	Carrer de Sevilla	847
Carrer de Sant Josep	816	Carrer de Simancas	848
Carrer de Sant Pere	818	Plaça de la Solidaritat	850
Carrer de Sant Pius X	819	Carrer de Sort	851

Carrer de Subur	852
<b>T</b>	<b>853</b>
Carrer de la Talaia	854
Carrer de Tarragona	855
Carrer de Tecla Sala	857
Jardins de Tecla Sala	859
Carrer del Teide	860
Carrer del Tel·luri	862
Carrer del Ter	863
Jardins de Teresa Navarro	866
Carrer de la Terra Alta	867
Carrer de Terra Baixa	869
Carrer de Terré	870
Carrer de Toledo	871
Avinguda de Tomás Giménez	873
Carrer de Torns	876
Parc de la Torrassa	877
Ronda de la Torrassa	878
Camí del Torrent de Can Nyac	879
Avinguda del Torrent Gornal	881
Carrer del Transformador	883

Carrer Transversal	884
Carrer del Treball	885
Plaça de Tuzla	886
<b>U</b>	<b>887</b>
Plaça de l'UNICEF	888
Carrer de la Unió	889
Carrer de l'Uva	890
<b>V</b>	<b>891</b>
Carrer de Valeta	892
Carrer de Vallparda	893
Carrer de Vaquer	894
Plaça dels Veïns	896
Avinguda de Ventura Gassol	897
Ronda de la Via	899
Carrer de Vic	901
Carrer de Victoria Kent	902
Plaça del Vidre	904
Plaça de les Vidrieres Llobregat	905
Carrer de Vigo	906
Avinguda de Vilafranca	907
Avinguda de Vilanova	908

Carrer de Vilarrosa	910	<b>X</b>	<b>921</b>
Carrer de Vilumara	911	Passatge del Xiprer	922
Carrer de Vinaròs	913	Carrer del Xipreret	924
Carrer de la Vinyeta	915	<b>Z</b>	<b>926</b>
Carretera de la Vora del Riu	918	Passatge de Zuloaga	927

# 1932

Durant la Segona República, es va procedir a la catalanització progressiva dels noms dels carrers de la ciutat. Així, al plànol de 1932, ja consta el nom d'aquest espai en català.

# 1939

Entre el 31 de març i el 26 de maig de 1939, l'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor i n'exclougué els noms, que segons consta textualment a les actes, «aten-tan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento» i substituï «todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas», així com les plaques amb inscripcions contràries per o «no estar redactadas en el Idioma Nacional».



# 1988

Amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979, progressivament es catalanitzaren els noms dels carrers. La generalització d'aquest procés s'acordà a la sessió del Ple de l'Ajuntament de 6 d'octubre de 1988, a què correspon aquest cas.

# 2018

Després dels treballs de revisió del nomenclàtor i del procés participatiu celebrat als consells dels districtes de la ciutat, el 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que esdevingué definitiu el 5 de març de 2019.





Fitxes de Carrers

A





## Accepció

**Abedul.** Nom castellà d'un arbre caducifoli de la família de les betulàcies (*Betula pendula*), de fulles relativament deltoïdes i dentades, de branques petites més o menys penjants i de fruits habitualment amb dues ales. En català és *bedoll*.

## El carrer

Al Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 13 de maig de 1958, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, aparegué el projecte de l'actual **carrer de l'Abedul**. Des d'aquell moment, el traçat del vial projectat, inicialment, i executat, finalment, no ha canviat.

## Cronologia

### 1958. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen el Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 13 de maig de 1958, es veu el traçat de l'actual **carrer de l'Abedul**, encara que sense nom.

### 1960. Renclusa, pasaje

Topònim que fa referència al refugi de la Renclusa al peu de l'Aneto, inaugurat l'any 1916 per la Unió Excursionista de Catalunya. També és possible que faci referència al sobrenom, el Renclusa, del propietari dels terrenys on hi ha el carrer homònim (*vegeu carrer de la Renclusa*).

La primera referència de l'existència d'aquest topònim la trobem al plànol de 1960. Malgrat això, durant la tramitació de les primeres llicències d'obres en aquest carrer, habitualment apareix anomenat simplement com a *calle Aprobada*. El nom d'aquest passatge coincidia amb el del

**carrer de la Renclusa**, que hi ha a l'altra banda dels blocs de la Florida i que connecta amb l'**avinguda del Masnou** i el **carrer de les Aigües del Llobregat** a través d'aquesta part de la Florida i les Planes.

### 1976. Abedul, calle del

Encara que el primer nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament on consta aquest topònim és el de 15 d'octubre de 1982, l'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant la qual es dona validesa al canvi del nom de *pasaje Renclusa* a *calle Abedul*. La raó del canvi era evitar la confusió amb el nom d'un altre vial: *calle Renclusa*. Malgrat que al full 24 de la sèrie cartogràfica 1969-1977, actualitzat l'octubre de 1977, aquest vial apareix com a *calle Abedul (antes pasaje Renclusa)*, al següent nomenclàtor de 20 de maig de 1980, encara apareix com a *pasaje Renclusa*.

### 1988. Abedul, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest nom no es va traduir aquest any, ja que un dels objectius del nomenclàtor aprovat era la catalanització dels noms que no suposessin un canvi fonètic important, un nom d'ús poc corrent o una duplictat de nom. Considerant l'arrelament del topònim en la població, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor de L'Hospitalet proposà el seu manteniment afegint una breu referència explicativa a la placa de carrer.

Entrada per  
Llorer, carrer del  
Sortida per  
Teide, carrer del



Mapa: E3



Barri: Les Planes



## Accepció

**Aigües del Llobregat.** Topònim que fa referència a la companyia d'aigües que al segle XIX intervingué en aquesta zona: Empresa Concessionària d'Aigües Subterrànies del Riu Llobregat.

## El carrer

El **carrer de les Aigües del Llobregat**, que travessa Pubilla Cases i la Florida, té un origen curiós, il·lustratiu un cop més de la influència del nostre veí barcelonès en el desenvolupament urbanístic i històric en general de l'Hospitalet. Durant la segona meitat del segle XIX, es van generalitzar les canalitzacions d'aigua corrent per abastir les grans ciutats, i tant les fonts com les cases privilegiades van disposar de les primeres aixetes. Aquest servei es va deixar en mans privades i diverses empreses van començar a oferir-lo, explotant mines i deus i instal·lant les infraestructures necessàries. El negoci que es preveia era fabulós i molt ràpidament la competència esdevingué molt forta. L'Empresa Concessionària d'Aigües Subterrànies del Riu Llobregat es va crear el 1871, per tal d'explotar uns pous de l'aqüífer del Llobregat al terme de Sant Boi. Pels volts del 1878 es van construir les canalitzacions que travessaven l'Hospitalet pel samontà. D'aquestes infraestructures avui ens queda l'aqüeducte de Can Nyac, entre Sanfeliu i el terme municipal d'Esplugues. Aquesta empresa va fer fallida cap a finals d'aquell mateix segle, perquè no va aconseguir el permís per abastir Barcelona i fou absorbida per una altra empresa que sí que tenia la concessió de la capital. El monopoli, antecedent directe de l'actual Aigües de Barcelona, anomenà totes aquestes instal·lacions Mina d'Aigües del Llobregat. Anys després, quan s'urbanitzaren

els barris de Pubilla Cases i de la Florida, aparegueren nous vials seguint el traçat de les canonades, avui encara presents als noms del **carrer de la Mina** i del **carrer de les Aigües del Llobregat**. Però aquesta infraestructura no només explica els noms sinó també el traçat sinuós d'aquests dos carrers: el traçat del **carrer de la Mina** obeeix al fet que havia de descriure una corba pronunciada per travessar el torrent que avui és l'**avinguda de Severo Ochoa** i el traçat del **carrer de les Aigües del Llobregat** pren la forma adient per apropar-se a Sants tenint molt en compte el relleu del terreny.

El **carrer de les Aigües del Llobregat** fou un dels pioners en la formació dels barris de Pubilla Cases i de la Florida. A la dècada de 1930, s'hi estaven urbanitzant tots dos extrems. Al barri de Pubilla Cases només existia el petit tram que ara queda entre el **carrer de Calderón de la Barca** i el **carrer de Cervantes**. A l'extrem de la Florida, tocant a l'**avinguda del Torrent Gornal**, aparegué un petit nucli de cases d'autoconstrucció, conegut com a *urbanització de la Granota*, a l'actual zona delimitada pel **carrer de les Aigües del Llobregat**, el **carrer del Pedraforca**, el **carrer de Finestrelles** i l'**avinguda del Torrent Gornal**. Però, a la Florida, el **carrer de les Aigües del Llobregat**, pròpiament dit, no s'urbanitzà pas aquells anys. A partir de la postguerra, el carrer s'anà omplint de blocs de mitjana alçada i d'alguna petita fàbrica. Els anys 1950 i 1960, com per a la resta del barri, foren determinants en la formació d'aquest carrer. S'hi allotjà l'Acadèmia Alonso, un d'aquells centres privats ubicats en blocs amb dotacions i condicions mínimes. També va esdevenir seu de dues entitats esportives: la Peña Recreativa Hospitalense i el Club Deportivo Pubilla Casas. Així mateix, a partir de 1977 també acollí l'origen de l'actual Taller d'Arts Plàstiques Pubilla Cases, avui instal·lat a la Tecla Sala, convertit en model artísticopedagògic de reconegut prestigi nacional i internacional.

Entrada per  
Collserola, carrer de  
Sortida per  
Vinaròs, carrer de

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida i  
Pubilla Cases



En el tram per a vianants, el paisatge urbà manté una de les singularitats que durant els anys 1960 començà a caracteritzar aquesta zona: les terrasses de bars, molt concorregudes, atesa la fama dels establiments de tapes de peix i marisc, entre altres ofertes culinàries.

## ***Cronologia***

### **Abans de 1922. Sense nom, calle**

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegueren alguns trams d'aquest vial, encara que sense nom. De fet, alguns d'aquests trams foren recollits al projecte presentat el 17 de febrer de 1925 per José García Cunill, aprovat el 3 de febrer de 1926, per urbanitzar la finca de la pubilla Casas. Aquell projecte desenvolupava allò recollit al plànol general esmentat anteriorment i que també quedà reflectit al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal. En tots els casos, sense nom.

### **1929. Aguas, calle de las**

La primera referència on consta aquest topònim la trobem a la guia comercial de 1929-1930.

### **1932. Aigües del Llobregat, carrer de les**

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. El topònim hi apareixia amb el nom complet actual, encara que transcrit com *carrer de las Aguas del Llobregat [sic]*. En alguns documents, també s'utilitzava sense el qualificatiu "del Llobregat". Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la

ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### **1939. Aguas del Llobregat, calle de las**

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. La primera referència documental trobada d'aquest topònim castellanitzat correspon a la guia de 1942. El 5 de juny de 1946, el consistori acordà denominar definitivament aquest vial *calle Aguas del Llobregat*.

### **1988. Aigües del Llobregat, carrer de les**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



ESC Homenatge a la Lleva del Biberó  
ESC L'Hospitalet, ciutat pubilla de la sardana  
PAT Ajuntament de L'Hospitalet (fitxa 02)  
PAT Botiga Nova (fitxa 01)  
PAT Edifici "Caixa de Pensions" (fitxa 04)  
PAT Església Santa Eulàlia de Mèrida (fitxa 03)

## Accepció

**Ajuntament.** Corporació municipal composta per l'alcalde o alcaldessa i els regidors i regidores. Els regidors i les regidores són elegits, cada quatre anys, per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, per totes les persones censades al municipi majors de 18 anys i de nacionalitat espanyola, de la Unió Europea o de països que, mitjançant un tractat, permetin el vot als espanyols en eleccions similars. L'alcalde o l'alcaldessa és elegit pels regidors i les regidores. Des de les primeres eleccions municipals democràtiques de l'any 1979 fins a l'actualitat, es constata la voluntat d'aprofundir en la democràcia, mitjançant el debat polític i ciutadà al voltant de l'autonomia local, les seves competències, el paper i la representació de les ciutats a Europa i la manera de generar i crear noves formes de participació ciutadana, com ara les llistes obertes.

L'actual casa de la vila va ser construïda durant 8 mesos entre els anys 1894 i 1895 a l'espai que a partir de 1868 havia estat anomenat *plaza de la Libertad*. Des del projecte d'exemple de 1883 dels terrenys anomenats *camp del rector* i adjacents, aquest espai portava el nom de *plazuela de la Libertad*. Aquesta plaça estava limitada pel nord per l'aleshores *calle Mayor*, que també era un tram de l'antiga *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell*. El 1895, la casa de la vila va quedar oberta a aquest espai, que oficialment va mantenir el mateix nom però també va començar a ser

coneguda popularment com a **plaça de l'Ajuntament**. Les cases consistorials, que en tinguem constància, anteriorment tingueren altres dos emplaçaments al **carrer Major**. Aquesta nova i tercera ubicació va ser possible gràcies a la donació del terreny, d'uns 500 m<sup>2</sup>, per Rossend Arús, llegat que els seus hereus van cedir a l'Ajuntament el maig del 1894, quan era alcalde de la ciutat Juan Herp i Badia. La seva construcció va estar dirigida per l'arquitecte municipal Francisco Mariné i Martorell. La data de finalització figura a la façana de l'edifici. Aquest edifici també allotjà originàriament les escoles municipals fins a l'any 1935, moment en el qual s'hi instal·là la caserna de la Guàrdia Civil. El saló de plens va estar presidit per un retrat de Rossend Arús fins a l'any 1939, quan els franquistes tragueren la imatge i castellanitzaren el rètol que figurava a la façana.

## El carrer

L'espai que actualment ocupa la **plaça de l'Ajuntament** han anat evolucionant al llarg del temps i està molt lligat a la història de la **plaça de Mossèn Homar**.

Inicialment, l'espai de la plaça era simplement el del vial que travessava la població (*vegeu carrer Major, carrer d'Enric Prat de la Riba i carrer de Santa Eulàlia*).

L'aixecament revolucionari, popular i militar, de setembre de 1868, conegut com *la Gloriosa* o *Revolució de 1868*, que suposà el derrocament d'Isabel II, a l'Hospitalet es manifestà amb l'inici de l'enderrocament dels murs d'un dels horts de l'antiga rectoria. Situada a l'espai que avui ocupa la **plaça de Mossèn Homar**, la rectoria estava connectada amb l'antic temple parroquial per un pont. Comptava amb dos horts, un dels quals s'estenia cap a l'est fins a la part que actualment ocupa la casa de la vila. El 19 d'octubre de 1868 la Junta Revolucionària presidida per Pablo Mitjans ratificà els

**Entrada per**  
Església, carrer de l';  
Baró de Maldà, carrer del;  
Major, carrer;  
Roselles, carrer de les;  
Rossend Arús, carrer de;  
Mossèn Homar, plaça de;  
Major, carrer;  
Tecla Sala, carrer de

**Mapa:** C4

**Barri:** El Centre





acords presos una setmana abans, que suposaven finalitzar l'enderrocament dels murs i construccions de l'hort iniciat un mes abans, municipalitzar l'espai resultant i anomenar-lo *plaza de la Libertad*. Es tractava de posar fi a una reclamació de concessió d'aquells terrenys, que les anteriors administracions ja havien demanat al Govern, el títol de propietat dels quals no podia acreditar el rector de la parròquia. Així, la Junta Revolucionària compliria la voluntat popular perquè aquest espai d'ús exclusiu de l'església passés a ser de domini públic. L'acord incloïa "l'enderroc de les parets seguint la línia prolongació de la del costat de l'església que mira al carrer Nou (*vegeu carrer de l'Església*) i delimitant per la part oposada amb José Mestres (*vegeu carrer de les Roselles*)". A més, afegia que "s'estengui una Plaça pública des del carrer Major fins a l'Era". Aquest acord es traduí en un plànol de 1869 que presenta el projecte de l'ampliació de la nova plaça que havia de servir per ubicar-hi el mercat, així com un passeig retolat *paseo del Centro*, el traçat d'altres vials i la construcció d'unes noves cases consistorials amb escoles per a infants i pàrvuls annexes, que no es van executar d'aquesta manera.

El 25 de gener de 1883, l'Ajuntament presidit per Pedro Norta i Campaná, rebé la notícia que el rei Alfons XII havia expedit una Reial Ordre que autoritzava el rector de la parròquia a "alienar els terrenys i l'era de trilla annexos a la casa rectoral". D'aquesta manera es posaria fi a les diferències entre el rector i el poble de l'Hospitalet respecte aquesta propietat, que s'anava arrossegant des de la revolució de setembre de 1868. L'autorització reial va ser conseqüència de les gestions realitzades pel senador José Maluquer i de Tirrell (*vegeu carrer de Maluquer*), cosa que reconegué l'Ajuntament concedint-li el títol de *Fill adoptiu de l'Hospitalet*. L'Ajuntament, amb la seguretat que els futurs nous propietaris urbanitzarien els terrenys i en cedirien una part

per a la construcció d'unes escoles, unes noves cases consistorials, i la instal·lació d'una plaça per a un mercat, acordà encarregar al facultatiu municipal la redacció d'un projecte d'urbanització. Finalment, l'arquitecte municipal Francisco Mariné i Martorell signà el projecte que el 17 de maig d'aquell any presentaren els nous propietaris, Jacinto Piguillem i Ràfols, Modesto Bou i Madorell i José Oliveras i Pedrosa. El projecte fou aprovat el 16 de juny de 1883. Aquest projecte és conegut com a *Eixample del camp del rector* encara que el seu àmbit inclou més terrenys que els de l'antic hort i l'era de trilla rectorals. Tot el projecte va suposar l'obertura de nous vials en direcció nord-sud (*vegeu carrer de Rossend Arús i carrer del Príncep de Bergara*) i est-oest (*vegeu carrer de Josep Prats, carrer de Provença i carrer de Josep Maria de Segarra*), a més de la prolongació cap al sud del **carrer de San Roc** i altres espais.

L'anterior *plaza de la Libertad* va quedar reduïda, com a *plazuela de la Libertad*, a un petit espai davant de la façana principal de la futura casa de la vila que es construiria el 1895. A partir d'aquesta data, encara que no va ser un nom oficial, aquest petit espai va començar a ser conegut com a **plaça de l'Ajuntament**.

Els edificis de la rectoria i de l'antiga església van ser enderrocats, a partir de 1937, després que van ser malmesos a principis de la Guerra Civil. En aquest moment va aparèixer l'espai de l'actual **plaça de Mossèn Homar**, que encara trigaria un temps a ser urbanitzat i que abans de tenir nom propi, també fou conegut amb el mateix nom de **plaça de l'Ajuntament**. El 2 de gener de 1937, la Junta Local de Sanejament va aprovar un projecte d'urbanització que implicava, entre altres accions, l'ensorrament de la filera de cases del segle XVIII situades davant de la casa de la vila, en aquell moment *carrer de Francesc Macià*, des de l'actual **carrer del Baró de Maldà** fins al *carrer de la Lliber-*



tat (vegeu **carrer de l'Església**), a tocar del solar resultant de l'enderroc del temple. Aquest projecte, informat i signat el desembre de 1936 per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, va ser el primer intent de crear un gran passeig al davant de la casa de la vila, on fins aleshores hi havia un estret carrer, a més de l'aparició d'una placeta perquè hi paressin els autobusos i d'una nova plaça semicircular en els terrenys en què estava situada l'antiga església. Aquest intent de reforma global de tot l'indret no es va executar, tan sols es van enderrocar alguns edificis. Acabada la guerra, a partir de 1939 començà a construir-se el nou edifici de l'església de Santa Eulàlia de Mèrida, consagrat al culte inicialment el 19 de març de 1942 i, definitivament, el 26 d'octubre de 1947. Atès que la nova façana s'alçà uns metres enrere del límit del carrer, el petit espai que va quedar davant s'incorporà a l'espai públic amb el nom de *plaza de la Iglesia*. El 1941, a partir d'una reclamació dels propietaris de les casetes esmentades anteriorment, continuà el procés d'expropiacions i enderrocs posteriors, a conseqüència dels quals hi va haver una nova urbanització de la zona, signada pel nou arquitecte municipal, Manuel Puig i Janer. Així, l'any 1948, enderrocades les casetes del segle XVIII, l'Obra Social de la Caixa de Pensions construï un gran bloc d'habitatges amb la façana alineada a la de la nova església. L'espai que va quedar al davant d'aquest immoble mirant l'edifici de l'Ajuntament fou arranjat l'any 1950, i va quedar elevat amb relació a la resta, afegint-se, també, a l'aleshores anomenada *plaza del Ayuntamiento*.

A partir del juny del 2003, com a conseqüència de les obres de remodelació de la **plaça de l'Ajuntament**, de la **plaça de Mossèn Homar** i de l'obertura d'un aparcament subterrani, els diferents espais existents prèviament es van unificar de manera que, actualment, tenen una nova i diferent fisonomia contínua. Dels espais existents just abans de

la remodelació cal destacar la conservació dels dos antics fanals situats davant de l'entrada principal de la casa de la vila, la font on se celebra l'ou com balla, l'olivera, el pi i la palmera. Totes dues places són d'ús exclusiu per a vianants (només poden accedir-hi els cotxes de servei).

Totes les places dels ajuntaments solen ser escenari de trobades festives, celebracions, punts de referència geogràfica, reivindicacions, reclamacions i reafirmacions col·lectives i ciutadanes. A tall d'exemple, alguns fets significatius de la història recent han estat la celebració del 14 d'abril de 1931 de la proclamació de la Segona República; els enfrontaments del 8 al 12 de setembre de 1933, durant els quals la ciutat fou presa pels revolucionaris que intentaven proclamar el comunisme llibertari; les trobades per comentar les notícies a l'inici de la Guerra Civil; part dels actes de commemoració del Dia de la Província, el 1972, amb la visita dels aleshores prínceps d'Espanya, Joan Carles i Sofia; la manifestació del 3 d'abril de 1976 per reclamar democràcia, quan ja havia mort el dictador Franco, i a favor dels ajuntaments democràtics, que com era habitual en aquella època va acabar amb la intervenció violenta de la policia al capdamunt de la rambla; les concentracions dels primers ajuntaments democràtics, a partir de l'abril de 1979; els actes commemoratius del 75è aniversari de la concessió del títol de ciutat a l'Hospitalet, que finalitzaren el 16 de març del 2001 amb la segona visita dels ja reis d'Espanya, Joan Carles i Sofia; les celebracions de la diada de l'Onze de Setembre, fins que l'escultura dedicada a Rafael de Casanova fou traslladada a la **plaça de Lluís Companys i Jover** i, posteriorment, a la **rambla de la Marina**; i altres concentracions de caire reivindicatiu i ciutadà més recents, com les acampades del moviment 15 M a partir del 2011. Actualment, acull les activitats centrals de la Festa Major, els actes nadalencs, l'arribada de la Cavalcada de Reis, les trobades sardanistes i



altres esdeveniments culturals i familiars, que converteixen la plaça en un centre de trobada a la ciutat.

A l'actual **plaça de l'Ajuntament**, hi ha dues escultures. La primera és *Homenatge a la lleva del Biberó*, de l'escultora hospitalenca Montserrat García i Rius, instal·lada el novembre de 1998, amb motiu d'una reunió dels supervivents d'aquesta lleva de l'exèrcit republicà durant la Guerra Civil. La forma triangular fa referència a les muntanyes, el buit a la part inferior a un pont on van lluitar els soldats, especialment a la Batalla de l'Ebre, i el colom amb una branca d'olivera de la part superior és el símbol de la pau. I la segona escultura és *L'Hospitalet, ciutat pubilla de la sardana*, de l'escultor hospitalenc Ramon Sabi i Serra, instal·lada el 1966 amb motiu de l'elecció de l'Hospitalet com a Ciutat Pubilla de la Sardana. Representa un músic assegut en una cadira i tocant el flabiol, fet amb terra cuita. Retirada del seu emplaçament, la reivindicació de la Coordinadora Sardanista de la ciutat va aconseguir-ne la restitució el març del 2009. A la peanya, a la primera inscripció, que explica el seu origen, el 2016 s'hi va afegir una de nova, commemorativa del cinquantè aniversari de l'elecció.

## Cronologia

### Finals del segle I aC. Augusta, via

Ramal litoral de la via de comunicació que unia Roma i Cadis. Realitzada per les legions IV, VI i X en època de l'emperador August per comunicar la nova ciutat de *Barcino* amb la capital provincial: Tarragona.

Al seu costat s'hi van instal·lar diverses edificacions, entre les quals destaca una casa que va rebre el nom de *villa Proventiana* (casa de Provenci) i que va donar com a resultat el nom medieval de la ciutat: Provençana, a l'actual barri de Santa Eulàlia. Prop d'aquesta casa va existir, com a

mínim, una tomba monumental amb un cap de Medusa de marbre del segle II de la nostra era. Aquesta via ha estat l'eix vertebrador dels barris del Centre, Sant Josep i Santa Eulàlia i és la via de circulació més antiga de la ciutat.

### Època medieval i moderna. Ral, camí; Reial, camí

Topònims que fan referència a rei i que, relacionats a aquestes infraestructures de comunicació, indicaven una de les més importants categories.

El tram hospitalenc de l'antiga via romana es va continuar utilitzant ininterrompudament a l'edat mitjana com a via de comunicació des de Barcelona fins a Tarragona i Lleida i va acabar rebent el nom de *camí Ral* o *Reial*. Al seu costat s'hi va instal·lar el petit hospital de camí que va donar lloc a la Pobla de l'Hospital, la posterior Vila Vella de l'Hospitalet modern.

### 1718. Baja, calle; Ral o Real, camino

El topònim *Baja*, que en català és baixa, fa referència a quelcom que és d'una alçària petita, inferior a l'ordinària. En aquest sentit, deu el nom a la posició del carrer envers un altre que portava el nom *calle Alta* (*vegeu carrer de Sant Joan*).

El topònim *calle Baja* apareix documentat al cadastre del 1718 en la relació de cases i carrers. En l'anomenat *carrer de Baix* (el primer tram, que correspondria a l'espai entre l'actual **plaça de la Remunta** i la **plaça de l'Ajuntament**) figura l'agrupament de cases més gran (32), amb l'església, una carnisseria, l'hospital, la tenda hostal i la taverna.

La *calle Baja* era un tram de l'original camí Reial supralocal, que es va mantenir invariable fins al segle XVIII quan, en època de Carles III, es va construir el nou camí Reial a Madrid per Collblanc. El camí també apareix al cadastre de 1718 com *camino Real de Barcelona*.



### 1830. Major, carrer

Aquest nom no apareix documentat fins a l'any 1830. A l'acta del Ple de 18 de juny es pot llegir literalment: "... convocatoria general per tractar y veura del modo que se ha de compondre lo Carrer Major y de ahont se poden trauer los diners per repararlo...". També l'any 1845, segons l'acta del Ple de 25 d'octubre, s'aprova la divisió de districtes. Segons aquesta acta, el Districte I quedà format per aquest carrer.

### 1868. Libertad, plaza de la; Mayor, calle

El topònim *Libertad* fa referència a la condició de poder escollir o actuar sense dependre d'una autorització imposada. Des d'un punt de vista polític, fa referència a la capacitat d'un poble d'exercir l'autogovern. L'origen d'aquest topònim està relacionat amb la situació política d'aleshores.

Després de la *Revolució de 1868*, que a l'Hospitalet es manifestà amb l'inici de l'enderroc de les parets d'un dels horts de l'antiga rectoria, la Junta Revolucionària que s'encarregà de la gestió municipal, acordà finalitzar l'enderroc i anomenar l'espai resultant com a *plaza de la Libertad*, que actualment està ocupat per l'edifici de l'Ajuntament, part de la **plaça de l'Ajuntament** i el primer tram del **carrer de Rossend Arús**.

### 1883. Libertad, plazuela de la; Mayor, calle

Com a conseqüència de l'execució de l'anomenat *Eixample del camp del rector*, aprovat el 1883, que suposà la construcció de l'actual casa consistorial, de 1895, l'anterior *plaza de la Libertad* va quedar reduïda a un petit espai davant de la seva façana. Encara que sense categoria de nom oficial, aquest petit espai va començar a ser conegut com a **plaça de l'Ajuntament**.

### 1917. Laureano Miró, calle de; Iglesia, plaza de la

Topònim que fa referència a Laureà Miró i Trepal (*vegeu carrer Major*).

Cal afegir que el nom de *plazuela de la Libertad* ja no va tornar a aparèixer en cap nomenclàtor o guia oficial posterior a aquesta data. El primer document trobat amb el nom de *plaza de la Iglesia* per a l'espai del davant de la façana de l'antiga església és el full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1917 i 1919.

### 1932. Laureà Miró, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Amb la proclamació de la Segona República, la gent anà a concentrar-se davant de la casa de la vila, en aquest espai que també popularment era conegut com a **plaça de l'Ajuntament**. Al plànol d'aquest any, ja no hi surt el topònim *plaza de la Iglesia*.

### 1937. Laureà Miró, carrer de; Lina Òdena, plaça de

El segon topònim fa referència a Paulina Òdena i García (Barcelona, 1911 - Granada, 1936). Lina Òdena va ser una destacada dirigent de les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya (moviment juvenil comunista) i secretària general del Comitè Nacional de Dones Antifeixistes. Va lluitar al sud d'Espanya al començament de la Guerra Civil i es va suïcidar, quan estava a punt de ser capturada pel cos nord-africà de les tropes mores de Franco, al front de Granada.

La Comissió de Govern de l'Ajuntament, el 2 de juliol de 1937, atès un informe del conseller regidor d'Obres Públiques que recull la petició formulada per la Federació de



Sindicats de l'Hospitalet, la UGT, el Partit Socialista Unificat de Catalunya i les Joventuts Socialistes Unificades, acordà donar el nom de *Lina Òdena* a la plaça del davant de la casa de la vila. Atesa la situació de la Guerra Civil, tot i la sol·licitud que recull l'acta de la Comissió de Govern de 3 de setembre de 1937 de col·locar-hi la placa "a l'antiga plaça de l'ex-Església", sembla que no es va arribar a posar mai.

### 1939. Calvo Sotelo, calle de

Topònim que fa referència a José Calvo Sotelo (*vegeu carrer Major*).

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". Inicialment la Falange local proposà el nom de *plaza Nacional Sindicalista* per a l'espai que el 1937 havia estat anomenat *plaça de Lina Òdena*. Però finalment l'Ajuntament va aprovar el nom de *calle de Calvo Sotelo*, per a tot el carrer que anteriorment es deia *carrer de Laureà Miró*, i no només per a l'espai de la plaça. A la guia de 1942, encara no apareix el topònim *plaza del Ayuntamiento*, però sí *calle de Calvo Sotelo* com a inici o final dels altres vials que hi incideixen.

### 1948. Ayuntamiento, plaza del; Iglesia, plaza de la

A la guia d'aquest any, ja apareix el nom *plaza del Ayuntamiento* per identificar l'espai del vial entre el **carrer del Baró de Maldà** i el **carrer de l'Església** i el nom *plaza de la Iglesia* per a l'espai des d'on partia cap al nord aleshores *calle de la Sacristía* (*vegeu carrer de Tecla Sala*). L'espai cor-

responent a l'actual **plaça de Mossèn Homar**, aquell any 1948 era conegut popularment com a *plaza de los Autobuses*, per la parada dels Autobusos Oliveras.

### 1952. Reyes Católicos, plaza de los

Topònim que fa referència al títol donat pel papa Alexandre VI l'any 1496 a Isabel I de Castella i Ferran II d'Aragó.

El regidor Sanfeliu proposà recuperar el nom de *Rosendo Arús* per a l'aleshores *calle de Isabel la Católica*, segons consta a l'acta del Ple de 5 de març de 1952, i canviar el nom de la *plaza del Ayuntamiento* amb el nom de la reina, però posteriorment es decidí posar-hi el nom de *plaza de los Reyes Católicos*. A la guia d'aquest any, ja apareix coincidint amb l'espai de les actuals **plaça de Mossèn Homar** i **plaça de l'Ajuntament**. Encara que aquest nom nou surt a tots els plànols i els nomenclàtors des de l'any 1952 fins al 1957, cal dir que durant aquests anys als anuncis dels comerços que hi havia en aquesta plaça hi continuava constant *plaza del Ayuntamiento* o *plaça de l'Ajuntament*.

### 1957. Ayuntamiento, plaza del

Quan aquest any s'obrí i urbanitzà el tram de l'aleshores *calle del Mármol* (*vegeu avinguda d'Isabel la Católica*) amb el nom de *calle de Isabel la Católica*, per evitar confusions, la *plaza de los Reyes Católicos* va recuperar l'anterior nom de *plaza del Ayuntamiento*.

### 1988. Ajuntament, plaça de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Pedraforca, carrer del

Sortida per  
Enginyer Moncunill,  
carrer de l'



## Accepció

**Alacant.** Ciutat del País Valencià, municipi i capital de la província homònima. Està situada en una de les planes litorals de l'est peninsular. A 5 m d'altitud, de 201 km<sup>2</sup> de superfície i 334.887 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Generalitat Valenciana. Important port pesquer, ha passat també a ser una de les principals zones turístiques de l'anomenada Costa Blanca. Cal destacar el desnivell existent que, començant en els zero metres d'altitud que serveixen de punt de referència per al sistema geodèsic de la península Ibèrica, a nivell del mar, arriba fins als poc més de 1.200 m del Cabeçó d'Or.

## El carrer

L'origen d'aquest vial es troba al Pla parcial de la Florida, aprovat definitivament el 13 de maig de 1958 per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona, on apareix per primera vegada el traçat del **carrer d'Alacant**. Anteriorment formava part dels terrenys de l'antiga bòbila La Redentora.

## Cronologia

### 1958. Sense nom, calle

Al Pla parcial de la Florida, aprovat definitivament el 13 de maig de 1958 per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona, apareix el projecte del **carrer d'Alacant**, encara que sense nom.

### 1962. La Redentora, plaza de; Número 4, calle

El topònim La Redentora fa referència a una antiga bòbila situada al sud de l'antiga barriada de la Granota, a tocar del

torrent Gornal, al barri de la Florida. Potser una de les més conegudes de la ciutat (*vegeu carrer de les Bòbiles*). Fundada el 1899, estigué relacionada amb el moviment anarquista de l'Hospitalet dels anys 1920 i 1930, molt actiu en aquesta bòbila, on es van amagar alguns líders importants de la CNT perseguits durant l'etapa del pistolisme i la dictadura de Primo de Rivera.

A principis de la dècada de 1960, els espais sense urbanitzar situats al voltant del perímetre de l'antiga bòbila La Redentora eren coneguts com a *plaza de La Redentora*, que va desaparèixer amb la urbanització del sector. Durant la tramitació de les primeres llicències d'obres dels edificis de l'actual **carrer d'Alacant** el vial apareixia anomenat amb aquest topònim. Cal afegir que en aquella època també s'utilitzava el nom *calle número 4* amb efectes administratius. Això es pot verificar als documents cadastrals datats a partir de la segona meitat de la dècada de 1960.

### 1971. Alicante, calle de

A la sessió del dia 17 de març de 1971, l'Ajuntament acordà donar el nom d'*Alicante* a un carrer fins aleshores innominat oficialment.

### 1988. Alacant, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Progrés, carrer del  
Sortida per  
Catalana, rambla



Mapa: G2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Albareda.** Topònim que fa referència a una de les famílies relacionades amb el barri de la Torrassa.

A l'hora d'urbanitzar un vial, quan s'aprova el projecte d'urbanització corresponent, era una pràctica usual donar els noms o els cognoms dels propietaris dels terrenys o, també, de persones que hi estaven relacionades. En el cas del **carrer d'Albareda**, a partir de 2006, es considerà que el nom feia referència a la presència d'una albereda on es va obrir aquest carrer. Una albereda és un bosc o una plantació d'àlbers, que són arbres de ribera de la família de les salicàcies. Aquest fet, però, no s'ha pogut demostrar, cosa que ha suposat el retorn del topònim a la seva forma original a partir de 2018, a proposta de la Comissió del Nomenclàtor i validat pel Consell de Districte II.

## El carrer

L'espai que actualment rep el nom de **carrer d'Albareda** començà amb la urbanització d'una part dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní i dels successors de Gabriel Colom. Encara que inicialment rebé el nom de *ronda de la Torrassa*, posteriorment afegí *calle Z* a alguns dels nous trams. Finalment, tot el vial canvià el nom a l'actual **carrer d'Albareda**.

## Cronologia

### 1902. Torrassa, ronda de la

La primera referència del nom d'aquest carrer la trobem al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní. Al plànol del projecte, aprovat pel consistori el 1902, ja apareix l'actual tram més oriental del

**carrer d'Albareda**, entre el **carrer del Llobregat** i el **carrer del Progrés**.

### 1923. Z, calle; Torrassa, ronda de la

Al projecte d'urbanització dels terrenys dels successors de Gabriel Colom, presentat per Francisco Calvo Brossa el 14 d'abril de 1923, es veu clarament com la continuació del tram més oriental de l'actual carrer d'Albareda cap al sud-oest, fins al **carrer de la Joventut**, apareix retolat *ronda de la Torrassa*. La continuació cap a l'oest, fins al **carrer de Llança** apareix com a part d'un nou vial anomenat *calle Z*. Cal esmentar que aquesta *calle Z* no s'arribà a executar completament, excepte els trams coincidents amb l'actual **carrer d'Albareda**.

### 1930. Albareda, calle de; Torrassa, ronda de la

La primera referència documental on consta aquest topònim és una instància presentada el 30 d'abril de 1930 al consistori per una sèrie de propietaris de la zona on demanaven que la prolongació de l'aleshores *ronda de la Torrassa* rebés el nom d'*Albareda*. Uns mesos després, el 10 de juliol de 1930, la Comissió de Foment i l'arquitecte municipal van considerar que el nom proposat pels propietaris era adient.

### 1932. Albareda, carrer d'; Torrassa, ronda de la

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Als plànols elaborats durant la Segona República, sobretot al plànol de 1937, encara es pot veure el traçat de l'aleshores *carrer Albareda*, coincidint amb el vial anomenat *calle Z* al projecte d'urbanització dels successors de Gabriel Colom de 1923.



### **1939. Albareda, calle de; Torrassa, ronda de la**

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, ja consta castellanitzat a la guia de 1942.

### **1964. Albareda, calle de**

Després de 1964, i abans de 1969, es produí el canvi de nom del tram més occidental de la fins aleshores *ronda de la Torrassa a calle Albareda*. Des d'aquell moment el traçat de tot el vial anomenat *calle Albareda* coincideix amb l'actual **carrer d'Albareda**.

### **1988. Albareda, carrer d'**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Cal esmentar que en algun document relacionat amb l'expedient per a l'aprovació d'aquest nomenclàtor apareix el nom escrit com a *Albereda*, malgrat que l'aprovació fou com sempre: *Albareda*.

### **2006. Albereda, carrer de l'**

Per tal de normalitzar la grafia dels carrers, la Comissió del Nomenclàtor proposà la incorporació de l'article apostrofat l' i considerà que el nom del carrer feia referència a un espai on dominaven els arbres àlbers. Fou aprovat pel consistori a la sessió del 26 de juliol.

### **2018. Albareda, carrer d'**

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí recuperar el topònim original, considerant que es tracta del cognom d'una família del barri i que des de 1930 sempre havia aparegut així. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.





Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Antiga Travessera,  
carrer de l'

Mapa: D1, D2

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Albeniz.** Topònim que fa referència a Isaac Albéniz i Pascual (Camprodon, Ripollès, 1860 - Cambo-les-Bains, França, 1909). Compositor i pianista.

Nen prodigi als 8 anys, feu concerts a moltes ciutats catalanes. Fou alumne del Conservatori de Brussel·les (1879), on obtingué el primer premi de piano. Establert a París (1893), aquesta ciutat va ser el centre de la seva activitat artística, juntament amb Londres, Niça i Barcelona. La seva font d'inspiració principal fou la península Ibèrica i els seus paisatges, essent Andalusia i especialment Granada els indrets més destacats. Una mostra de la seva obra la tenim en composicions com *La Alhambra*, *Torre Bermeja*, *El Albaicín* o les onze peces d'*Iberia*.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. El posterior projecte d'urbanització de la finca esmentada, de 1926, que signà el seu germà Antoni (vegeu **plaça de l'Alzina**), s'executà a principis de la dècada de 1950.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Manzanillas, calle de las

Planta de la família de les compostes (*Matricaria chamomilla*). De flors oloroses agrupades en capítols grocs de lígules blanques, molt emprada en infusions.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Camamilles, carrer de les

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Cal esmentar que el vial encara era un projecte. Així, al plànol de 1937 ni tan sols apareix el topònim.

### 1939. Manzanillas, calle de las

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. Malgrat això, el topònim no consta a les guies de 1942 o 1948, perquè en aquells anys encara es tractava d'un projecte no executat.

### 1946. Albéniz, calle de

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. En aquest cas, es canvià el nom



del carrer pel del compositor gironí, acceptat per la cultura oficial de l'època, i així s'ha mantingut fins a l'actualitat. Les primeres llicències d'obres trobades daten de començament dels anys 1950, fins i tot, referint-se al vial amb el nom anterior: *calle Manzanillas*.

### **1988. Albèniz, carrer d'**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Malgrat la catalanització del cognom en aquest nomenclàtor, mitjançant el canvi de l'accent gràfic de tancat a obert, posteriorment a l'aprovació, sempre s'ha utilitzat en la documentació municipal el nom amb accent tancat.

### **2006. Albéniz, carrer d'**

A partir de l'aprovació del text refós del nomenclàtor d'aquest any, el cognom s'ha tornat a utilitzar amb l'accent tancat.



Entrada per  
Albert Bastardas,  
avinguda d' (Barcelona)

Sortida per  
Maria Montessori,  
plaça de



Mapa: E1, E2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Albert Bastardas.** Topònim que fa referència a Albert Bastardas i Sampere (Gràcia, 1871 -Barcelona, 1944). Advocat i polític.

El 1908 esdevingué el primer alcalde popular de Barcelona votat pel consistori, en dimitir Domènec Sanllehy. Fundador i secretari de la Unió Federalista Nacionalista Republicana (UFNR). Fou vicepresident de la Mancomunitat de Catalunya des d'on potencïà els serveis d'ensenyament i beneficència. Apartat de la vida política durant la dictadura de Primo de Rivera. El 1931 fou escollit per Granollers a la Diputació provisional de la Generalitat de Catalunya. Durant la Segona República, entre altres càrrecs fou president de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

## El carrer

L'espai que actualment rep el nom d'**avinguda d'Albert Bastardas** és la continuació cap al sud d'un vial homònim que connecta l'avinguda de la Diagonal amb la **plaça de Maria Montessori**, on es troben els districtes II, IV i V de la ciutat. La planificació d'aquest vial amb la seva estructura actual es realitzà a partir de finals de la dècada de 1980 (*vegeu avinguda de Manuel Azaña*). Les obres olímpiques de 1992 van ser l'ocasió per iniciar el desenvolupament d'aquesta zona al nord de la **carretera de Collblanc**, encara no acabada definitivament.

## Cronologia

### 1987. Sense nom, avinguda

Als plànols del Pla especial d'equipaments i vialitat del sector de ponent de la Diagonal, aprovat el 7 de maig de 1987 per l'extinta Corporació Metropolitana de Barcelona, es pot veure el traçat de l'actual **avinguda d'Albert Bastardas**, però sense nom.

### 1995. Albert Bastardes, avinguda d'

El 5 de maig de 1995 el Ple municipal aprovà l'esborrany de l'acta corresponent a la sessió ordinària del 7 d'abril del mateix any, que incloïa la proposta d'utilitzar el mateix nom de l'avinguda d'Albert Bastardas, que provenia del nord des de Barcelona, per a la prolongació cap al sud, que delimitava la zona de Can Rigal i continuava fins a l'actual **plaça de Maria Montessori**. Al text refós del nomenclàtor dels carrers de l'Hospitalet aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 21 de juliol de 1995, es va incorporar aquest topònim, però amb el cognom escrit amb *e*.

### 2018. Albert Bastardas, avinguda d'

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 19 de desembre de 2016, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim i recuperar el cognom veritable. Aquesta decisió fou ratificada el 17 d'abril de 2018. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Mistral, carrer de  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Albiol.** Topònim que fa referència a Marcelino Albiol, propietari de terrenys on s'urbanitzà aquest vial a partir de 1922.

## El carrer

El traçat del vial ha estat pràcticament invariable des que el 1922 l'Ajuntament començà a tramitar expedients de llicència d'obres per construir-hi cases, abans, fins i tot, d'estar aprovat el projecte d'urbanització presentat per Marcelino Albiol. Les últimes modificacions del planejament urbanístic de començament del segle XXI, relacionades amb el Pla especial de reforma interior número 3, al sector Creu Roja-Vallparada, aprovat el 2002, han canviat l'aspecte del vial, sobretot a la zona propera a l'**avinguda del Torrent Gornal**.

## Cronologia

### 1922. Sense nom, calle

El gener de 1922, Marcelino Albiol sol·licità el permís per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat situats a l'aleshores barriada de la Torrassa. El 3 de febrer, el consistori acordà iniciar l'expedient per a la seva aprovació. El 17 del mateix febrer, el mateix consistori acordà concedir a Agustín Muniesa el permís per "construir una casa de planta baixa en un solar que posseeix en un carrer en projecte del pla d'urbanització instat per Marcelino Albiol".

### 1924. Albiol, calle de

La primera referència que tenim de l'existència d'aquest topònim és a través del full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924. En aquest document, però, no hi apareix la forma *Albiol*, sinó *Alejol* [*sic*], cosa que entenem com un error de transcripció dels topònims al plànol. Posteriorment, a la guia de 1928-1929 ja apareix així aquest nom de carrer. Ha mantingut invariable el nom i el traçat inicial.

### 1932. Albiol, carrer d'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Albiol, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Albiol, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Florida, carrer de la  
Sortida per  
Catalunya, avinguda de

Mapa: E2, F2

Barri: La Florida  
i les Planes

## Accepció

**Alegria.** Balsamina i alegria són noms comuns de la *Impatiens balsamina*, de la família de les balsaminàcies, i podria ser la raó del nom del carrer ja que correspon al districte o espai territorial que Ramon Puig i Gairalt proposava per posar noms de plantes en la denominada ciutat jardí. Relativament a prop es troba el **carrer del Llorer** i també l'**avinguda de Miraflores** o el **carrer de les Mimoses**, posteriors al temps de Ramon Puig i Gairalt, si bé mantenen el mateix tipus de denominació. Si més no, en aquest cas, el nom *alegria* també podria fer referència a l'estat emocional corresponent a un sentiment de plaer i satisfacció.

## El carrer

L'espai actual del **carrer de l'Alegria** es correspon amb els trams més al sud d'un antic camí que travessava les terres dels actuals barris de la Florida i les Planes des del *camino de la Travessera* fins al torrent Gornal, a l'altura del pas de les vies de ferrocarril de Vilafranca (vegeu **carrer de les Bòbiles**).

## Cronologia

### 1918. Coll-Blanch, camino de

Amb tota seguretat, aquest camí ja existia abans de l'any 1918 com a via de comunicació del samontà hospitalenc en direcció a la marina. Al plànol del terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat, elaborat entre 1918 i 1921, com a resultat dels treballs topogràfics i de delimitació municipal realitzats, apareix el *camino de Coll-Blanch* entre un punt al sud, de trobada de l'antic torrent Gornal amb la línia de ferrocarril de Vilafranca, i un punt al nord, de trobada del

mateix torrent amb l'antic *camino de la Travessera*. Aquest *camino de Coll-Blanch* no apareix descrit a l'expedient de 1893 del Pla de camins.

### 1923. Bòviles, camino de las

El fet que al voltant del camí, que al plànol de 1918-1921 apareix com a *camino de Coll-Blanch*, se situessin algunes bòbiles segurament va fer que fos conegut popularment també com a *camino de las Bòviles*. Així consta en un plànol de febrer de 1923 sobre la urbanització d'uns terrenys propietat de Baltasar Bonet, on apareix escrit *Bòviles* [sic]. En aquest plànol, el vial també apareix amb el nom *calle en proyecto Y*.

### 1932. Bòviles, camí de les

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, una part del traçat de l'antic camí apareix com a carrer, encara que transcrit com *carrer de las Bovilas* [sic], al nord del **carrer de la Florida**. La resta continuava essent un camí i no hi consta retolat. Tenint en compte que el carrer encara no havia començat a urbanitzar-se, considerem que en aquella època encara es tractava simplement d'un camí.

### 1939. Bòviles, camino de las

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, com és habitual en el cas de petits vials o camins, és de suposar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. Això sí, castellanitzant *Bòviles* com a *Bòviles*.



#### **1944. Alegría, calle de la**

La primera referència que ens consta d'aquest topònim i del traçat del carrer data de 1944, a través del plànol d'edificació d'una casa particular. A la guia de 1948, el traçat del carrer ja apareix pràcticament com ara.

#### **1988. Alegria, carrer de l'**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la



Mapa: H3, H4



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Alhambra.** Palau i fortalesa àrabs situats en un turó en els contraforts de Sierra Nevada a Granada, als marges del riu Darro.

El nom, que vol dir 'castell vermell', respon als tons vermellosos dels seus murs que envolten la que va ser residència real granadina a mitjan segle XIII. Pertany al període nassarita. És l'edifici més important que es conserva de l'arquitectura civil musulmana. La primera construcció del segle IX, desapareguda actualment, donaria pas al conjunt que es conserva avui, començat a partir de 1238. Front a l'Alhambra, envoltat de jardins es troba un altre palau, el Generalife.

El 2007, en una votació popular a nivell mundial, l'Alhambra es quedà a les portes de ser considerada una de les noves set meravelles del món. Abans, però, el 1984 la UNESCO la declarà, juntament amb el Generalife, Patrimoni de la Humanitat.

## El carrer

El **carrer de l'Alhambra** aparegué al projecte d'urbanització d'uns terrenys de Baltasar Bacardí, aprovat per la Comissió de Govern el 26 de juny de 1930 (*vegeu carrer de Bacardí*).

## Cronologia

### 1930. Alhambra, calle de la

La primera referència que disposem sobre aquest topònim és al projecte d'urbanització d'uns terrenys de Baltasar Bacardí que es va tramitar entre el 24 de gener de 1930 i el 18 de juliol de 1930. Al plànol aprovat per la Comissió de Govern el 26 de juny de 1930 ja hi consta el carrer amb aquest nom.

### 1932. Alhambra, carrer de l'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al plànol de 1932 apareix com a *carrer de la Alhambra*; però al de 1937, l'article *la* ja apareix apostrofat.

### 1939. Alhambra, calle de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Durant la postguerra fou un dels carrers de Santa Eulàlia amb barraquisme.

### 1988. Alhambra, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l';  
Alhambra, carrer de l';  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la;  
Alhambra, carrer de l'



Mapa: H3, H4



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Alhambra.** Palau i fortalesa àrabs situats en un turó en els contraforts de Sierra Nevada a Granada, als marges del riu Darro (*vegeu carrer de l'Alhambra*).

## El carrer

A tocar de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** i del **carrer de l'Alhambra**, hi ha el **parc de l'Alhambra**, que és la zona verda històrica més important de Santa Eulàlia. Té tres espais: plaça per a trobades i festes, zona esportiva oberta i zona de passeig. Actualment és l'indret central de la Festa Major del barri.

El **parc de l'Alhambra** sorgí a partir de l'execució del planejament urbanístic en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia, sobretot a partir del projecte d'ordenació d'una part de l'illa delimitada pel **carrer de l'Alhambra**, el **carrer de l'Aprestadora**, el **carrer de la Riera Blanca** i l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**. El resultat fou la urbanització de la gran zona verda del barri de Santa Eulàlia que és el **parc de l'Alhambra**, un nou equipament educatiu i el conjunt d'edificis entre el parc i l'antiga caserna de Lepant. Així, aquest parc fou projectat als terrenys annexos a l'antiga fàbrica Hilaturas Caralt y Cía., coneguda com *El Cànem*. Abans, al període 1973-1974 es construï l'Institut Bisbe Berenguer. A finals de 1977, l'Associació de Veïns de Santa Eulàlia, per mitjà del seu butlletí *En equipo*, denunciava el mal estat del solar quan s'estaven construint blocs de pisos a l'espai de l'antiga fàbrica i es reivindicà que s'urbanitzés el parc projectat, cosa que s'aconseguí.

## Cronologia

### 1976. Sense nom, parque

El 28 de juliol de 1976 s'aprovà el projecte d'ordenació parcial de l'illa delimitada pel **carrer de l'Aprestadora**, el **carrer de la Riera Blanca**, l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** i el **carrer de l'Alhambra**. En aquest projecte, es destinaven 30.626 m<sup>2</sup> a parc urbà i a altres usos públics. El parc es construï temps després.

### 1986. Alhambra, parc de l'

Les obres definitives s'iniciaren el gener de 1986 i el 6 de desembre d'aquest any s'inaugurà el parc actual que disposa d'1,7 ha. No és, però, fins al plànol de 1991, que consta el nom **parc de l'Alhambra** en un document cartogràfic tipus guia urbana. Al nomenclàtor de 2006, es va incloure finalment aquest nom a la llista de noms.





## Accepció

**Almadén.** Ciutat espanyola, de la província de Ciudad Real de Castella-la Manxa, a 582 m d'altitud, de 239,64 km<sup>2</sup> de superfície i 5.312 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Junta de Comunitats de Castella-la Manxa. Té cultius de cereals i lleguminoses. Hi ha una important explotació de sulfur de mercuri a les denominades mines d'Almadén, i també hi ha mines de zinc i plata.

## El carrer

Tot i que no podem concretar l'any en què s'obrí aquest vial, el cert és que al plànol de 1960 ja consta el traçat d'aquest carrer, com a projecte. És cert que al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt preveïé un vial amb un traçat molt semblant al de l'actual **carrer d'Almadén**, però no fou fins a l'aprovació del Pla comarcal de 1953 i el Pla parcial del Centre, amb la modificació aprovada el 1969, que s'executà l'obertura actual del vial.

Entrada per  
Menéndez Pidal,  
carrer de

Sortida per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'



Mapa: D3



Barri: Sant Josep

## Cronologia

### 1960. Número 3, calle

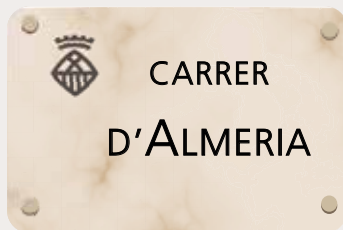
Al plànol de 1960 consta el traçat d'aquest carrer, encara que amb el nom provisional *calle Número 3*. Amb aquest nom es donaren les primeres llicències d'obres a la segona meitat de la dècada de 1960. Al plànol de 1970 encara apareix amb aquest nom.

### 1971. Almadén, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974. Malgrat això, aquest nou nom ja es feia servir per a les llicències d'obres dels edificis.

### 1988. Almadén, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Catalunya, avinguda de  
Sortida per  
Ponent, avinguda de



Mapa: F2



Barri: Les Planes

## Accepció

**Almeria.** Ciutat andalusa, capital de la província homònima. Situada al centre de la badia d'Almeria, a la desembocadura del riu Andarax al mar Mediterrani. A 16 m d'altitud, de 296,20 km<sup>2</sup> de superfície i 198.533 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Junta d'Andalusia.

La va fundar el 955 el rei andalusí Abderrahman III en un emplaçament anteriorment dominat per altres urbs com la ibera Urci o la romana Portus Magnus. Durant el califat de Còrdova, va ser el port més important d'al-Àndalus. Després de la incorporació a Castella, el 1489, va patir terratrèmols, plagues i incursions dels pirates, desgràcies de les quals no es va acabar de recuperar fins a finals del segle XIX. Avui és una ciutat pròspera gràcies al turisme, la indústria del marbre i l'agricultura intensiva de la comarca que l'envolta. Centre administratiu i provincial, de fet estén la seva influència fins i tot més enllà dels límits de la província. El 2005 va ser la seu dels XV Jocs Mediterranis.

## El carrer

Al Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de la Florida, aprovat el 13 de maig de 1958, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, aparegué el projecte de l'actual **carrer d'Almeria**. Des d'aquell moment, el traçat del vial inicialment projectat, i finalment executat, no ha canviat.

## Cronologia

### 1958. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de la Florida, aprovat el 13 de maig de 1958, es veu el traçat de l'actual **carrer d'Almeria**, encara que sense nom.

### 1960. Número 8, calle

Els treballs cadastrals realitzats durant les dècades de 1960 i 1970 van incloure el **carrer d'Almeria** com a vial en projecte, amb el nom *calle Número 8*. Estimem com a vàlid aquest topònim, considerant altres casos similars (*vegeu carrer d'Almadén o carrer de Santiago de Compostel·la*). Una de les primeres llicències es tramità a partir de 1969; per això, no és estrany que el vial, encara un projecte, ni tan sols aparegui al plànol de 1970.

### 1971. Almería, calle de

A la sessió del dia 17 de març de 1971, el Ple municipal va acordar donar aquest nom a aquest carrer que, fins llavors, no en tenia. El curs 1979-1980 s'hi va inaugurar el col·legi públic Pau Casals.

### 1988. Almeria, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Estronci, carrer de l'  
Sortida per  
Sanfeliu, carrer de



Mapa: B3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Alt.** Topònim que qualifica una cosa, animal o persona d'una alçària considerable, superior a l'ordinària.

Possiblement aquest carrer s'anomena així perquè es troba en el punt més elevat d'un dels primers nuclis del barri. A Sanfeliu es van anar constituint dos nuclis a la primera meitat del segle xx. El de dalt, conegut també com a *barri Valeta*, i el de baix, conegut com a *barri camí de la Fonteta*. En són testimonis el **carrer Alt** i el desaparegut *carrer Baix*, integrat dins de l'ampliació del **parc de Can Buxeres**.

Aquest topònim també havia estat utilitzat al segle XVIII per a un dels carrers del centre històric del barri del Centre de l'Hospitalet (*vegeu carrer de Sant Joan*).

## El carrer

El traçat de l'actual **carrer Alt** prové de la urbanització demanada al desembre de 1924 per Juan Boada i Casanovas, en nom propi i dels seus fills, com a propietaris dels terrenys delimitats pels actuals **carrer de Sanfeliu** fins una mica abans de la **plaça de la Llosa**, i des d'aquesta plaça, pel **carrer de l'Estronci** fins al **carrer del Rei En Jaume**. En un principi, ni el **carrer Alt** ni el **carrer del Rubidi** estaven previstos, però com a resultat d'una al·legació per part de l'Empresa Concessionària d'Aigües Subterrànies del Riu Llobregat, se substituï el plànol inicial per un de nou, al mes d'agost de 1925, on apareixien aquests dos vials. El projecte, signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'aleshores arquitecte municipal, Ramon, fou aprovat per la Comissió Municipal Permanent el 15 de maig de 1930.

Des que es va projectar fins a la construcció de les primeres cases, a la dècada de 1950, aquest vial apareix als

plànols de la ciutat com a projecte. A mitjan anys 1950 es van obrir nous carrers en aquest sector de la ciutat, fins aleshores poc habitat. La població era originària d'altres territoris de la península i, en molts casos, va construir les seves pròpies cases. El traçat del vial s'ha mantingut sempre invariable.

## Cronologia

### 1930. Sense nom, calle

L'actual **carrer Alt** apareix al projecte d'urbanització dels terrenys de Juan Boada i Casanovas i família, aprovat l'any 1930. Al plànol de la urbanització, el vial apareix com a *calle en projecto*. Fins a la dècada de 1950, no es van tramitar les primeres llicències d'obres.

### 1956. Alta, calle

La primera referència d'aquest topònim en una guia la trobem a la de 1958. Abans, ja consta *calle Alta* en la documentació associada a llicències d'obres de 1956.

### 1988. Alt, carrer

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Alumini, carrer  
de l' (Barcelona)

Sortida per  
Arquitectura,  
carrer de l'

Mapa: I4

Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Alumini.** Element metàl·lic, pertanyent al grup III de la taula periòdica, de color blanc d'argent, dútil i molt mal·leable, de valència 3. De símbol Al, número atòmic 13 i pes atòmic 26,98.

Els topònims corresponents a noms d'elements químics han estat utilitzats principalment al llarg de la dècada de 1950, com a noms neutrals aplicats, principalment, a espais industrials de la ciutat, alguns d'ells ja desapareguts i altres encara existents. Entre els primers: *manganès* i *cadmi*. I entre els segons: *alumini*, *cobalt*, *crom*, *estronci*, *níquel*, *radi*, *rubidi* i *tel·luri*.

## El carrer

Actualment és el tram més al nord, dins de l'Hospitalet, d'un llarg carrer del municipi de Barcelona, que separa els pavellons del recinte firal.

## Cronologia

### 1962. Alumini, calle del

El 1962, la Comissió d'Urbanisme de Barcelona aprovà una modificació de l'anterior Pla parcial de Granvia Sud aprovat el 1960, fonamentalment amb sòl d'ús industrial, on apareixien noms de carrers dedicats a materials industrials. Als plànols que acompanyen la modificació, aquest vial, que des de Barcelona entra en l'Hospitalet, de sud a nord, ja apareix amb aquest nom.

### 1988. Alumini, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Remunta, plaça de la  
Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de



Mapa: B4



Barri: El Centre

## Accepció

**Álvarez de Castro.** Topònim que fa referència a Mariano Álvarez de Castro (Burgo de Osma, Sòria, 1749 - Figueres, Alt Empordà, 1810). General espanyol.

Va ser governador del castell de Montjuïc l'any 1808, durant la Guerra del Francès, i governador de la plaça de Girona el 1809. Va dirigir la defensa de Girona contra els francesos i es va rendir després de 6 mesos d'assetjament. Va morir a la presó de Figueres el 1810.

## El carrer

És molt possible que la denominació d'aquest carrer tingui relació amb la seva proximitat a l'antiga caserna de la Remunta, on l'any 1862 l'exèrcit va instal·lar-hi l'*escuadrón de remonte de artillería*, i la destinà a dipòsit de cavalls sementals fins al novembre de 1994. Tot i que el carrer s'obrí l'any 1968, no és fins a l'any 1973 que l'Ajuntament, al Ple del 19 de desembre, va acordar sol·licitar a la Direcció General del Patrimoni de l'Estat del Ministeri d'Hisenda, la cessió gratuïta del sòl, qualificat de vial i zona verda per a la urbanització del carrer, segons el Pla parcial d'ordenació urbana del sector Centre (modificat). A la proposta del Pla L'Hospitalet 2010, el projecte 12 (anomenat sector Remunta) dels 21 que es proposaven va comportar l'any 1999 la construcció de 154 habitatges de protecció oficial —85 subjectes a règim general i 69 a la modalitat de preu taxat— a l'altura de l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** i al costat mateix de l'antiga Escola de Capacitació Agrària Eqüestre de la Remunta.

## Cronologia

### 1966. Álvarez de Castro, calle de

El carrer s'obrí per primera vegada el 1968, encara que no fou fins al 1973 quan l'Ajuntament sol·licità a l'aleshores propietari dels terrenys la cessió per executar allò previst al Pla parcial d'ordenació urbana del sector Centre (modificat), que implicava crear un vial i espais verds. Als plànols del pla esmentat, aprovat inicialment el 25 de febrer de 1966, ja hi apareix el nom del vial projectat originalment.

### 1988. Álvarez de Castro, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Álvarez de Castro, avinguda d'

Atesa l'amplada d'aquest vial, a proposta de la Comissió del Nomenclàtor, el Ple municipal del 26 de juliol de 2006 aprovà que aquest espai passés de carrer a avinguda.



Carrer del Xipreret, el Centre





## Accepció

**Alzina.** Arbre de la família de les fagàcies (*Quercus*), propi de la regió mediterrània. De fulla sempre verda, coriàcia.

## El carrer

L'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt dissenyà una ciutat jardí a l'aleshores barriada de les Planes, a l'àmbit dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants, que arribava fins als actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes. El projecte final aprovat el 1928 partia dels seus treballs previs recollits al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, anterior al maig de 1925 —fins i tot, aquest plànol, com a projecte, apareix referenciat en un informe de l'arquitecte municipal de 28 de setembre de 1922 (vegeu **avinguda de Miraflores**) i en molts projectes d'urbanitzacions— que no hem pogut localitzar, i que posteriorment inclogué al seu Pla d'eixample de 1926. Aquest fou el guanyador del concurs que l'Ajuntament havia establert per obtenir un projecte global de reforma, eixample i sanejament de la ciutat. El resultat fou el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, on dividia la ciutat en diverses zones, de les quals, les situades a la zona del Samontà estaven dedicades a ciutats jardí amb tres categories diferents: ciutat jardí obrera (barris de Collblanc i la Torrassa), ciutat jardí d'alçada limitada (bàsicament el barri de Sanfeliu) i ciutat jardí pròpiament dita (barris de Pubilla Cases fins a la zona de Sant Pere Màrtir, la Florida, les Planes i gran part de Can Serra).

El 17 de febrer de 1925, José García Cunill, com a president de la Comissió de Partícpis de les Herències Casas, propietaris de la finca esmentada, presentà un

projecte d'urbanització signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'arquitecte municipal, que desenvolupava allò recollit al plànol general esmentat anteriorment. Aquest projecte, aprovat el 3 de febrer de 1926, era la clau per al desenvolupament dels dos vials principals que apareixien al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes* i de la majoria dels altres vials de l'actual barri de Pubilla Cases, delimitats bàsicament per les actuals **avinguda de Severo Ochoa**, **avinguda d'Isabel la Catòlica**, **avinguda de Josep Molins** i **carretera de Collblanc**. La majoria dels vials que hi apareixien s'executaren segons els traçats del projecte, amb algunes modificacions posteriors, que donaren lloc a l'aparició d'alguns vials no previstos dins del seu l'àmbit, com el **carrer d'Òrrius**, el **carrer de les Roses** o, fins i tot, el **carrer d'El Empecinado**.

Després de l'aprovació del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, es presentaren diversos projectes d'urbanització parcial per desenvolupar-lo. Alguns d'aquests projectes implicaren l'aparició de nous vials (com els esmentats **carrer d'Òrrius**, **carrer de les Roses** o el **carrer de Luarda** i el **carrer de Numància**, entre d'altres), l'eliminació d'alguns vials previstos (com un que havia de connectar l'actual **avinguda de l'Electricitat** des de l'encreuament del **carrer d'Andorra** amb la **plaça de la Mare de Déu del Pilar**) o la modificació d'alguns vials per aparició, eliminació o canvi de localització d'alguns dels seus trams (com els dels actuals **carrer de la Mina**, **carrer dels Naranjos** o **avinguda d'Isabel la Catòlica**, per esmentar-ne alguns).

Els vials actuals de la finca de la pubilla Casas, amb els noms inicials i els canvis successius, inclosos els de 1946, es poden veure a la taula següent:

Entrada per  
Belchite, carrer de;  
Bosc, **avinguda del**;  
Cervantes, carrer de;  
Calderón de la Barca,  
carrer de



Mapa: D2



Barri: Pubilla Cases



Nom Actual	Nom Inicial 1929	Plànol 1932	Plànol 1937	Expedient 1939	Guia 1942	Acord Ple 05/06/1946	Acord Ple 20/05/1980	Acord Ple 06/10/1988
Carrer de les aigües del Llobregat	Aguas	Aigües del Llobregat	Aigües del Llobregat	Aguas del Llobregat	Aguas del Llobregat	Aguas del Llobregat	Aguas del Llobregat	Aigües del Llobregat
Carrer d'Albéniz	Manzanillas	Camamilles	-	Manzanillas	-	Albéniz	Albéniz	Albéniz
Plaça de l'Alzina	Encina	Alzina	Alzina	Encina	Encina	Encina	Encina	Alzina
Carrer d'Amadeu Vives	Jeringuilla	Xeringuilles	Xeringuilles	Xiringuillas	Xiringuillas	Amadeo Vives	Amadeo Vives	Amadeu Vives
Carrer de l'Antiga Travessera	Travesera, cm.	Antiga Travesera	Antiga Travesera	Travesera	-	Antigua Travesera	Antigua Travesera	Antiga Travessera
Carrer de Belchite	Geráneos	Geranis	Geranis	Geráneos	Geráneos	Belchite	Belchite	Belchite
Avinguda del Bosc	Bosque	Bosc	Bosc	Bosque	Bosque	Bosque	Bosque	Bosc
Carrer de Calderón de la Barca	Camelias	Camèlies	Camèlies	Camelias	Camelias	Calderón de la Barca	Calderón de la Barca	Calderón de la Barca
Carrer de Cervantes	Campanillas	Campanetes	Campanetes	Campanillas	Campanillas	Cervantes	Cervantes	Cervantes
Carrer de Churruca	Zarzas	-	-	-	Zarzas	Churruca	Churruca	Churruca
Carrer de Covadonga	Trébol	Trèvol	Trevol	Trebol	Trévol	Covadonga	Covadonga	Covadonga
Carrer d'El Empecinado	-	-	Papallones (1934)	Mariposas	Mariposas	El Empecinado	Empecinado	Empecinado
Carrer de l'Empordà	Azucenas	Assutzenes	-	Azucenas	-	Ampurdán	Ampurdán	Empordà
Carrer d'Empúries	Margaritas	Margarides	Margarides	Margaritas	Margaritas	Ampurias	Ampurias	Empúries
Carrer d'Esteve Grau	-	-	-	-	Esteban Grau	Esteban Grau	Esteban Grau	Estebve Grau
Carrer de Floridablanca	Crisantemos	Crisantems	Crisantems	Crisantemos	Crisantemos	Floridablanca	Floridablanca	Floridablanca
Carrer del General Manso	Flor de Almendro	Flor d'Atmeller	Flor d'Atmeller	Flor de Almendro	Flor de Almendro	General Manso	General Manso	General Manso
Carrer de Gravina	Jazmines	Gessamins	-	Jazmines	Jazmines	Gravina	Gravina	Gravina
Carrer d'Ibèria	Azahr	Tarongina	-	Taronginas	Taronginas	Iberia	Iberia	Ibèria
Avinguda de Josep Molins	Palmeras	Palmeres Josep Molins (1933)	Josep Molins	José Molins	José Molins	José Molins	José Molins	Josep Molins
Carrer de Luarca	-	-	-	Violetas (1940)	Violetas	Luarca	Luarca	Luarca
Carrer del Mestre Serrano	Heliotropo	Heliotrops	Heliotrop	Heliotropos	-	Maestro Serrano	Maestro Serrano	Mestre Serrano
Plaça de la Mare de Déu del Pilar	Ciudad Jardín	Ciutat Jardí	Ciutat Jardí	Ciudad Jardín	Ciudad Jardín	Virgen del Pilar	Virgen del Pilar	Mare de Déu del Pilar
Avinguda de Miraflores	-	Miraflores	-	-	Miraflores	Miraflores	Miraflores	Miraflores
Carrer de Mont-ras	Nardos	Nards	Nards	Nardos	Nardos	Montrás	Montrás	Mont-ras
Carrer de Numància	-	-	-	Lirios (1940)	Lirios	Numancia	Numancia	Numància
Carrer d'Òrrius	-	Orrius	Orrius	-	Orrius	Órrius	Órrius	Òrrius
Carrer d'Oviedo	Hortensias	Hortènsies	Hortènsies	Hortensias	Hortensias	Oviedo	Oviedo	Oviedo
Plaça de la Pubilla Cases	Denia	Denia Pubilla Casas (1933)	Pubilla Casas	Denia	Pubilla Casas	Pubilla Casas	Pubilla Casas	Pubilla Cases
Carrer de Simancas	Malvarrosas	Malva-roses	Malvarrosas	Malvarrosa	Malvarrosa	Simancas	Simancas	Simancas
Carrer de Toledo	Junquillo	Jonquilla	Jonquilla	Junquillos	Junquillos	Toledo	Toledo	Toledo
Avinguda de Tomás Giménez	Tomás Giménez	Generalitat (1931)	Generalitat	Tomás Giménez	Tomás Giménez	Tomás Giménez	Tomás Giménez	Tomás Giménez
Carrer de Vinaròs	Masnou	Masnou	Masnou	Masnou	Masnou	Masnou	Masnou	Masnou



El traçat radial dels carrers que conflueixen en forma d'estrella en placetes rodones era una de les característiques del disseny urbanístic de la ciutat jardí. La **plaça de l'Alzina** i l'entorn en constitueixen avui un rastre emblemàtic, malgrat la desaparició de les casetes amb jardí i dels topònims botànics, que l'ajuntament franquista va canviar el 1946. La **plaça de l'Alzina** va continuar sent un dels espais socialitzadors per excel·lència de la part nord del barri. Durant dècades fou lloc de trobada del jovent de diverses generacions i centralitzà celebracions festives i festes majors. De la mà de l'Associació de Veïns i Veïnes del barri, en la dècada de 1960, es constituí com un dels nuclis aglutinadors de reivindicació veïnal. Llargament reclamada, la remodelació de la plaça, finalment es va dur a terme recollint les propostes veïnals. D'aquesta manera, els dissenys de la canalla, expressats per mitjà de concursos de dibuix, a l'entorn de xocolatades populars, recollits i ampliat en multitud d'assemblees ciutadanes, es van fer realitat. Festes, revetlles i activitats culturals hi confluïen. El potencial simbòlic d'un espai dissenyat, quaranta anys enrere, per afavorir la convivència es veié, així, el 1974 quan la **plaça de l'Alzina** acollí el lliurament final per barris dels premis de l'Olimpíada Popular, que havia mobilitzat centenars de criatures amb proves esportives pels carrers de Pubilla Cases. Entrant els anys noranta del segle passat, quan les ràdios independents proliferaven arreu, la plaça tornà a acollir veus de llibertat que des d'un àtic clandestí s'expandien per les ones de Ràdio Korkó.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, plaza

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt,

aparegué aquesta plaça, encara que sense nom, com una de les tres places circulars de caràcter radial.

### 1929. Encina, plaza de la

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat de la plaça s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Alzina, plaça de l'

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Encina, plaza de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, el nom de la plaça ja consta en castellà i el 5 de juny de 1946 el consistori aprovà oficialment la castellanització del topònim.

### 1988. Alzina, plaça de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Jerusalem, carrer de  
Sortida per  
Santa Eulàlia, carrer de

Mapa: G3, G4

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Amadeu Torner.** Topònim que fa referència a Amadeo Torner i Arquer, empresari.

El 1921 fou president de la Comissió de Relacions entre el Comerç i la Indústria, de l'aleshores Cambra Oficial de Comerç i Navegació. El 1923 apareix com a membre de la Lliga de la Defensa Industrial i Mercantil. A l'Hospitalet, però, fou conegut perquè va presentar l'octubre de 1923 un projecte d'urbanització d'uns terrenys, propietat de la seva dona, Mercedes Pujals Hidalgo de Quintana. Després d'haver estat aprovat per la Comissió Municipal Permanent el 19 de novembre de 1924, el Ple de l'Ajuntament ratificà l'acord el 14 de gener de 1925.

El 27 d'agost de 1930, el Ple acordà requerir a l'Ajuntament de Barcelona l'eliminació de la circulació d'aigües residuals per la riera Blanca, que suposava provinents d'una fàbrica d'Amadeo Torner. Però el fet que donà reconeixement públic a Amadeo succeí entre 1933 i 1934, quan participà en un concurs obert de l'Ajuntament de Barcelona per obtenir la concessió del servei públic de vuit línies d'autobús entre el centre de Barcelona i els barris exteriors. La seva oferta resultà guanyadora del concurs, per davant de dues ofertes més relacionades amb l'aleshores Companyia General d'Autobusos, SA, i, indirectament, amb Tramvies de Barcelona, SA. Però després d'haver signat la concessió el 6 de gener de 1934, el setembre del mateix any, l'Ajuntament de Barcelona acordà rescindir el contracte per incompliment de les condicions tècniques proposades. El procediment de l'adjudicació estigué envoltat d'una certa polèmica ja que fou acusat de suborn a funcionaris per obtenir la concessió, encara que finalment els tribunals decretaren la seva innocència.

## El carrer

El traçat de l'**avinguda d'Amadeu Torner** ja estava dissenyat a principis de la dècada de 1920. Amb el projecte d'urbanització dels terrenys de Mercedes Pujals, es començà a urbanitzar, gairebé des de l'actual **avinguda del Carrilet** fins al **carrer de l'Aprestadora**. Més recentment, com a conseqüència de l'execució del planejament urbanístic que creà la **plaça d'Europa**, es produí la transformació de l'antic carrer en una veritable avinguda. La categoria d'avinguda li fou reconeguda el 2018.

## Cronologia

### 1924. Torner, calle de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització d'uns terrenys de Mercedes Pujals, dona d'Amadeo Torner, aprovat el 1924 per la Comissió Municipal Permanent, apareix aquest topònim associat a l'actual **avinguda d'Amadeu Torner**. També es pot veure el mateix nom, *calle Torner*, en d'altres plànols de projectes d'urbanització de la mateixa època.

### 1928. Amadeo Torné, calle de

A partir de la guia de 1928-1929, apareix amb el nom propi i el cognom canviat.

### 1932. Torner, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Tant al plànol de 1932 com al de 1937, el vial torna a aparèixer sense el nom propi *Amadeo* i amb el cognom correcte, acabat en *r*.



### 1939. Amadeo Torné, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A partir d'aquest any, i fins a la guia de 1958, torna a aparèixer el nom tal com havia aparegut a la guia de 1928-1929.

### 1960. Amadeo Torner, calle de

Des d'aquest any, es recupera el cognom acabat en *r*.

### 1988. Amadeu Torner, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2018. Amadeu Torner, avinguda d'

Atenent a raons de les característiques del vial, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí proposar el canvi de tipus de via de *carrer* a *avinguda*. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Tomás Giménez,  
avinguda de

Sortida per  
Severo Ochoa,  
avinguda de

Mapa: C2, D2

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Amadeu Vives.** Topònim que fa referència a Amadeu Vives i Roig (Collbató, Baix Llobregat, 1871 - Madrid, 1932). Compositor.

Va ser un dels fundadors de l'Orfeó Català (1891), per al qual va compondre peces corals d'èxit com *L'emigrant* (1890). Es dedicà fonamentalment als gèneres lírics. El 1895 estrenà al Teatre Novetats de Barcelona *Arthús*, òpera en tres actes, amb text de Trullol i Plana i el 1900 hi estrenà també l'òpera *Euda d'Uriach*, basada en una obra d'Àngel Guimerà. Posteriorment es traslladà a Madrid on destacà com a prolífic autor de sarsueles, algunes de gran popularitat, com ara *Bohemios*, *Maruxa* (convertida anys més tard en òpera) i, sobretot, *Doña Francisquita*. Escriví una de les col·leccions de *lieder* més importants de la seva època: *Canciones epigramáticas*.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i dels voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

A mesura que es va anar urbanitzant el barri, el fet que el traçat del **carrer d'Amadeu Vives** dibuixés una diagonal prolongada explica que es convertís en un carrer de pas des de la part més al nord-oest del barri cap a l'est, és a dir, cap a la **plaça de la Mare de Déu del Pilar**, cap a l'Hospital General de l'Hospitalet i cap al barri de la Florida. I això, molt especialment quan a tocar d'aquella plaça s'inaugurà la nova parada de metro, l'any 1973. Ahora, l'inici del

carrer, en aquesta zona est del barri, va ser molt concorregut des que l'any 1957, s'hi inaugurà la primera escola pública del barri, que també ubicà els locals parroquials: el col·legi Pubilla Casas (*vegeu carrer d'Ibèria*), amb l'entrada principal just a la cantonada del **carrer d'Amadeu Vives**, l'**avinguda de Tomás Giménez** i el **carrer d'Ibèria**. Actualment, aquells locals escolars, reformats del tot, són la seu del Casal de la Gent Gran de Pubilla Cases. Al davant hi ha unes pistes esportives i una zona verda públiques (*vegeu plaça de Federico García Lorca*). D'altra banda, al **carrer d'Amadeu Vives**, números 3 i 5, durant anys i fins entrada la democràcia hi tingué la seu l'Associació Espanyola Infico Catalunya i la Coordinadora Deportiva Pubilla Casas. Així mateix, els anys 1980 el Grup de Joves de la parròquia de Santa Gemma es reunia als baixos del número 61.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Jeringuilla, calle de la

Arbust de la família de les saxifragàcies (*Philadelphus coronarius*), de fulles oposades, el·líptiques, de flors blanques, grosses i molt oloroses, reunides en raïms terminals i de fruits en càpsula, molt comú en els jardins europeus.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.



### 1932. Xeringuilles, carrer de les

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Al plànol de 1932, el traçat d'aquest carrer apareix retolat *carrer de las Xeringuillas* [sic]; al plànol de 1937 ja consta el topònim amb la grafia del plural actual.

### 1939. Xiringuillas, calle de las

Aquest topònim es va mantenir en català, encara que escrit amb un barbarisme, durant els primers anys de la dictadura franquista. Així, tant al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 com a la guia de 1942 consta com a *Xiringuillas* [sic]. Aquest cas pot ser un exemple dels oblitats en la castellanització dels carrers, que potser es relacionaven amb el fet que hi havia un determinat percentatge de càrrecs municipals procedents del catalanisme conservador.

### 1946. Amadeo Vives, calle de

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. En aquest cas, es canvià el nom del carrer pel del compositor barceloní, acceptat per la cultura oficial de l'època, i així s'ha mantingut fins a l'actualitat.

### 1988. Amadeu Vives, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Marina, Rambla de la,  
i Industrial, travessia

Mapa: D5

Barri: El Centre  
(sector carretera  
del Mig) i Bellvitge

## Accepció

**Amalvígia.** L'origen d'aquest topònim prové del nom d'Amalvígia (que catalanitzat porta accent), primera dona de la qual sabem el nom a l'Hospitalet.

Apareix en un document datat l'any 995, que indica que es tractava d'una propietària, els terrenys de la qual estaven localitzats damunt d'un antic braç de riu denominat Llobregadell (Llobregat menor) convertit amb el pas del temps en un estany. La propietat estava conformada per un reguer o desguàs, conegut amb el nom de la terrinent. Al segle XI, l'antic reguer d'Amalvígia apareix documentat en una escriptura de 1057, que esmenta una masia amb església pròpia. Aquesta masia duia un topònim, derivació de l'anterior, Malvitge. El nom Malvitge podria haver estat entès com de "mal averany". Així, el canvi a Bellvitge sembla que pretén fer passar un topònim de mal averany a un de bona sort. De 1279 data un testament on consta l'ermita amb el nom de Santa Maria de Benvige i el 1283 apareix per primer cop la forma Belvige, antecedent directe de la forma actual. D'aquesta manera, el nom original Amalvígia acabaria derivant finalment en el nom actual Bellvitge.

## El carrer

En aquesta rotonda, encreuament entre la **rambla de la Marina** i la **travessia Industrial**, s'hi troba el monument *La Bòbila* que és un homenatge als treballadors anarquistes de les bòbiles de la ciutat a principis del segle XX. L'any 2011 finalitzà una remodelació de la rotonda per tal de crear-hi un itinerari per a vianants a l'interior, per connectar els trams de la **rambla de la Marina** que hi incideixen i donar continuïtat a un eix de vianants que connecta els barris del Centre i de Bellvitge, des de la **rambla de Just Oliveras** fins a tocar el **parc de Bellvitge**.

## Cronologia

### 2000. Amalvígia, plaça d'

Aquest topònim es va incorporar al nomenclàtor de la ciutat després de l'acord de Ple de 26 de juliol del 2000 d'assignar noms de diferents personalitats a espais que s'havien creat durant els últims anys.



Entrada per  
Severo Ochoa,  
avinguda de  
Sortida per  
Sense sortida



## Accepció

**Amapolas.** Topònim plural en castellà, que en singular és rosella o babol en català (*vegeu carrer de les Roselles*).

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, als terrenys de la finca de la pubilla Cases i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o amb un traçat diferent (*vegeu plaça de l'Alzina*). L'estat actual d'aquests vials és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A més, a alguns d'aquests vials se'ls continuà assignant noms botànics. Aquest és un dels casos. Cal esmentar, a més, el fet que al barri del Centre hi ha un **carrer de les Roselles**, encara que aquest nom és molt anterior.

## El carrer

El **carrer de les Amapolas** s'inicia en el bell mig del centre per excel·lència de la part del barri de Pubilla Cases que s'articula a l'entorn de l'**avinguda de Severo Ochoa**, amb el popular "mercadillo" (*vegeu carrer de Marcel·lí Esquiús*), inaugurat l'any 1948, i l'antic cinema Navarra (*vegeu avinguda de Severo Ochoa*). Després d'aquest any, el traçat projectat del carrer abastava des de l'*avinguda del Torrente* (*vegeu avinguda de Severo Ochoa*) fins al **carrer de Pere Pelegrí**, amb un petit gir a l'altura de l'actual **carrer del Molí**. Això es pot verificar a la guia de 1952. Posteriorment, en el marc del creixement urbanístic del barri, que s'intensificà irreversiblement a la segona meitat dels anys 1950 amb l'augment de la immigració, el **carrer dels Naranjos** es prolongà cap al **carrer de Pere Pelegrí**, i el tram previst del **carrer de les Amapolas** situat entre el **carrer del**

**Molí** i el **carrer de Pere Pelegrí** passà a formar part del **carrer dels Naranjos**, cosa que es pot verificar als plànols datats el novembre de 1959 de l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya, aprovat l'any 1961. Així, des de 1960 el **carrer de les Amapolas** es convertí en un carrer sense sortida amb la seva entrada per l'**avinguda de Severo Ochoa**.

Probablement, aquesta centralitat del **carrer de les Amapolas** no degué ser aliena al fet que en els anys 1970, a l'entresol del número 28, hi obrís el seu primer local l'Associació de Veïns i Veïnes de Pubilla Cases. En un principi, el seu nom també incloïa els barris de la Florida i Can Vidalet, en previsió de possibles entrebancs governatius, posteriorment superats, per legalitzar aquestes entitats en els altres dos barris. El decidit suport d'assistència social al barri de Pubilla Cases havia contribuït a fer que fos la primera entitat veïnal de la zona a ser oficialment reconeguda. Mentre no es van legalitzar les associacions de cada barri, fou l'aixopluc legal de l'activitat reivindicativa dels tres barris esmentats. Can Vidalet, tot i pertànyer al terme municipal d'Esplugues, en restava urbanísticament aïllat del seu centre històric i, en canvi, mantenia una estreta vinculació social, cultural i urbana amb el barri hospitalenc de Pubilla Cases. Això explica que en els anys 1970, alguns sectors, si més no, del veïnat de Can Vidalet fessin públic en més d'una ocasió el desig que el seu barri passés a formar part del terme municipal hospitalenc, cosa que ha quedat documentada.





## Cronologia

### 1935. Sense nom, carrer

El 4 de setembre de 1935, l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització d'uns terrenys presentat per Emilio Juncadella el maig del mateix any. En aquest projecte, apareixen els últims trams de l'actual **carrer de les Amapolas**, situats al sud-oest del **carrer de la Rosa d'Alexandria**. Els vials del projecte apareixen sense nom.

### 1947. Amapola, calle de la

La urbanització del vial començà a dur-se a terme a partir de la segona meitat dels anys 1940. A la documentació associada amb la llicència d'obres per construir un "cobert industrial" que Marcelino Esquius sol·licità el 15 d'octubre de 1947, ja apareix l'actual **carrer de les Amapolas** referit com *calle de la Amapola*, en singular. Altres sol·licituds, de mesos anteriors, també hi fan referència al vial amb el mateix nom. A la guia de 1948 ja consta aquest topònim.

### 1952. Amapolas, calle de las

A la guia de 1952, el topònim apareix escrit en plural. Tanmateix, durant un temps, a la documentació municipal encara es feia servir *calle de la Amapola*, en singular; però en la segona part de la dècada de 1950 ja s'utilitzava el topònim en plural.

### 1988. Amapolas, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. D'aquest nom només es va traduir el tipus de via, ja que un dels objectius del nomenclàtor aprovat era la catalanització dels noms que no suposessin un canvi fonètic important, un nom d'ús poc corrent o una duplictat de nom. Atenent a raons històriques i de l'ús tradicional del topònim, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí mantenir-lo sense traducció, afegint una explicació a la placa de carrer. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Amat.** Topònim que fa referència a la desapareguda fàbrica tèxtil Amat i Cia., que l'any 1930 disposava de 4.000 fusos de filar cotó i 350 de retorçar, i tenia 130 treballadors.

La fàbrica se situava en una part de l'antiga finca coneguda com a *torre Barrina* (vegeu **parc de la Marquesa**). Amat també és el segon cognom de la propietària dels terrenys on s'alçava aquesta fàbrica i el cognom del marit de la seva filla Juanita Farnés, que en fou propietari: Francesc Amat.

## El carrer

El febrer de 1904, Eugenia Casanovas i Amat, propietària de l'esmentada finca, sol·licità permís per construir una "quadra per a indústria", que segons consta a la memòria de l'expedient, estaria dedicada a instal·lar "telers per a la confecció de teixits de cotó". A partir de 1916, promogué diversos projectes d'urbanització dels seus terrenys. Amb el projecte presentat el 10 d'octubre d'aquell any i aprovat l'11 d'octubre de 1918, aconseguí el permís per reparcel·lar part de la finca i una permuta dels terrenys que havia de cedir a canvi de part del antic camí conegut com a *Antiga Travessera* (vegeu **travessera de Collblanc**). Aquesta permuta, que s'efectuà amb el suport de molts industrials i ciutadans i el rebuig de molts altres, tingué lloc l'octubre de 1919 i explica per què l'actual **parc de la Marquesa** ocupa part del traçat d'aquell antic camí. A més, suposà l'obligació de prolongar cap al sud, fins al **carrer d'Occident**, un antic camí carreter que connectava l'actual **carretera de Collblanc** amb la **travessera de Collblanc** (vegeu **carrer de Farnés**). Anys més tard, el febrer de 1921, Eugenia Casanovas intentà obtenir una altra part de l'antiga travessera a canvi de la cessió d'altres parts de la seva finca. Però, en aquest cas, no

tingué èxit. Per això, hagué de presentar un nou projecte el maig de 1922, que, aprovat el 4 d'octubre d'aquell any, li permeté continuar amb la parcel·lació dels seus terrenys. Malgrat que la documentació d'aquest projecte està incompleta, es pot deduir per la documentació dels projectes d'urbanització posteriors que fou aquell mateix 1922 quan s'aprovà el traçat d'un espai que esdevindria part de l'actual **passatge d'Amat**.

Eugenia Casanovas intentà una nova urbanització, aprovada el 14 de gener de 1925, que implicava l'aparició d'uns passatges en una de les illes resultants de les parcel·lacions anteriors. Al plànol que acompanya aquest projecte apareixen els trams de l'actual **passatge d'Amat** retolats com a *pasage Aprobado* [sic] i *paseo de Casanovas*, el primer probablement "aprovat" el 4 d'octubre de 1922 amb el projecte esmentat anteriorment. A més, a la memòria d'aquest nou expedient s'establí que els passatges estiguessin formats per habitatges d'obrers. El traçat d'aquest passatge i d'un de paral·lel més cap al sud fou recollit per Ramon Puig i Gairalt al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El setembre de 1932, Eugenia Casanovas demanà l'anul·lació d'aquest projecte de 1925 perquè, segons consta a la documentació, "el fi perseguit no era altre que formar una serie de passatje en forma de poguer-hi emplaçar un mercat que en aquella Època feia falta a la barriada. Com siga que un cop aprovat, l'Ajuntament va decidir construir un Mercat nou en el punt que s'ha fet are, la dita urbanització no tenia ja finalitat". Encara que el 8 de juny de 1933 en fou concedida l'anul·lació, el pla de 1928 ja era vigent; per això, aquests passatges apareixen als plànols de 1932 i 1937. El **passatge d'Amat** s'urbanitzà fins que, amb les modificacions del planejament vigent de finals del segle xx i principis del XXI, tot l'espai canvià l'aspecte original.

Entrada per  
Marquesa, parc de la  
Sortida per  
Creu Roja, carrer de la



Mapa: F2



Barri: Collblanc



## Cronologia

### 1922. Sense nom, pasaje

Al projecte d'urbanització d'una part dels terrenys de la torre Barrina presentat el febrer de 1921 per Eugenia Casanovas i aprovat el 28 de juny de 1922, apareix el tram més occidental de l'actual **passatge d'Amat**, però sense nom.

### 1925. Casanovas, paseo de

Topònim que fa referència a Eugenia Casanovas i Amat, propietària de la finca coneguda com a *torre Barrina*.

Al nou projecte d'urbanització presentat l'agost de 1924 per Eugenia Casanovas i aprovat el 14 de gener de 1925, apareixen els trams de dos passatges: un encara sense nom i l'altre —l'actual **passatge d'Amat**— amb el nom proposat de *paseo de Casanovas*.

### 1932. Barrina, passatge

Topònim que fa referència al nom de la finca propietat d'Eugenia Casanovas i Amat, on actualment se situa el **parc de la Marquesa** i l'edifici catalogat al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic conegut com a *torre Barrina*.

Al plànol de 1932 el **passatge d'Amat** apareix retolat *pje. Barrina*. El plànol de 1937, a més, mostra els dos passatges aprovats el 1925 amb dos noms diferents: l'actual **passatge d'Amat** apareix com a *pje. Barrina*, i el passatge paral·lel més cap al sud, com a *pje. Amat*. Malgrat això, al full 2 de la sèrie cartogràfica 1930-1940 es veu clarament el **passatge d'Amat** amb aquest mateix nom. Aquest full, de difícil datació exacta, és dels anys de la Segona República ja que està retolat en català.

### 1939. Amat, pasaje

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. En aquest cas, es consolidà el nom actual, que es pot trobar a la documentació associada a llicències d'obres dels primers anys de la dècada de 1940. El traçat del passatge no va sobrepassar el **carrer de Farnés** fins a l'any 1970.

### 1988. Amat, passatge d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Quan l'any 2006 el Ple municipal aprovà la denominació de la **plaça de les Germanes Ocaña**, part del **passatge d'Amat** quedà dins de la plaça.



## Accepció

**Amèrica.** Un dels cinc continents, també conegut com el *Nou Món*. Compta amb una població de 1.019,4 milions d'habitants dels 7.715 milions que viuen al món, segons dades de 2019 del Fons de Població de les Nacions Unides.

## El carrer

L'**avinguda d'Amèrica** és una de les artèries principals del barri, paral·lela a les vies del tren de la línia Vilanova per la banda oest. Transcorre bàsicament de sud a nord, des de l'encreuament amb l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** fins arribar al començament del **carrer de Caterina Albert**, incloent-hi alguns dels espais entre els blocs aïllats que constitueixen el barri.

L'origen de l'**avinguda d'Amèrica** es troba inicialment al Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge, aprovat el 8 d'octubre de 1960, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. Tanmateix, a la seva modificació aprovada el 7 d'agost de 1961 es pot veure el seu traçat actual.

La inauguració, en l'actual número 9 d'aquest vial, el setembre de 1970, del col·legi religiós de les Teresianes, Pare Enric d'Ossó, va pal·liar, encara que com a centre privat, el dèficit en places escolars existent al barri. El 10 de març de 1977 es va inaugurar el baixador de la Renfe a Bellvitge, amb sortida per l'avinguda d'Amèrica pel que fa al barri de Bellvitge. El mateix 1977 es va inaugurar, a l'octubre, l'actual Institut de Bellvitge, ubicat al número 99 d'aquesta avinguda.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, avenida

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge, aprovat el 8 d'octubre de 1960, es veu el traçat d'una avinguda que recorda l'actual **avinguda d'Amèrica**, encara que sense nom.

### 1967. América, avenida de

Segons l'acta de la Comissió Municipal Permanent de 23 d'agost de 1967, es van acordar els noms dels vials resultants de la urbanització i ordenació de l'aleshores anomenat polígon de Bellvitge, entre els quals es trobava aquest espai. El fet de transcórrer paral·lel a les vies del tren de la línia de Vilanova, segurament, va ser el motiu pel qual, en alguns plànols posteriors a 1967 com el de 1970, apareix el nom d'aquest espai com a *avenida de Villanueva*.

### 1988. Amèrica, avinguda d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Amb la construcció dels edificis del **carrer de Caterina Albert** i la urbanització d'aquesta avinguda a finals de la dècada de 1990, l'avinguda es va prolongar connectant-la amb l'anterior carrer i el **carrer de Campoamor**.

Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Sortida per  
Caterina Albert,  
carrer de

Mapa: F4, F5

Barri: Bellvitge



## Accepció

**Ametller.** Petit arbre de la família de les rosàcies (*Prunus amygdalus*) de flors blanques o rosadenques, amb una llavor comestible (l'ametlla). Fa uns 6 o 8 m d'alçada i sembla que el seu origen cal trobar-lo a l'Orient (Pèrsia, Síria, Palestina). És un arbre que es conrea a tot el litoral mediterrani.

A Espanya la producció d'ametlla es concentra a les regions de llevant (Balears, Catalunya, Múrcia i València) i al sud (Andalusia) i n'és un dels principals productors i exportadors. Cal esmentar que, durant un temps, a la ciutat hi havia dos carrers amb noms relacionats amb l'ametller: aquest **carrer de l'Ametller**, al barri de Sanfeliu, i l'actual **carrer del General Manso**, que portava el nom de *Flor de l'Ametller*.

## El carrer

El traçat de l'actual **carrer de l'Ametller** prové de la urbanització demanada al setembre de 1925 per Pablo Soler, en nom propi i del seu germà Francisco, com a propietaris d'uns terrenys situats a l'est del torrent del Canyet. El projecte, signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'aleshores arquitecte municipal, Ramon, fou aprovat per la Comissió Municipal Permanent el 3 d'abril de 1930, gairebé dos anys després de l'aprovació del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 dissenyat per l'esmentat arquitecte municipal, que recollia en part els vials d'aquest projecte. Des d'aleshores el traçat del vial s'ha mantingut invariable.

Al projecte d'urbanització dels germans Soler apareixien l'actual **carrer de l'Ametller**, i els trams més al nord dels actuals **carrer de l'Aviació** i **carrer de Lleó**. Tot just aprovat el projecte, els nous propietaris dels solars resultants

començaren les construccions de cases. Constituïts com a *Societat de propietaris i veïns del mas Quinzà i el seu voltant*, demanaren a l'Ajuntament l'assignació de noms als nous carrers. El 4 de juny de 1931, el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom del vial que els veïns anomenaven *carrer de Santa Teresa* per *carrer de l'Aviació Espanyola*. Els veïns, el 14 de juliol del mateix any, tornaren a demanar dos nous noms per als altres dos carrers, que ells anomenaven *calle de Marçet* (probablement *Marcé*, per un error de transcripció) i *calle de Puig y Gairalt* (probablement per referir-se a l'autor del projecte d'urbanització original). Els noms proposats eren *calle de Campamá*, cognom del president de la societat esmentada, Antonio Campamá, i *calle de Solé*, probablement transcripció errònia o intent de catalanització del cognom dels propietaris inicials dels terrenys, Pablo i Francisco Soler. Després de diverses reunions, la Comissió de Foment informà el 20 d'octubre de 1931 que aquests noms que utilitzaven els veïns no eren noms oficials. Finalment, l'Ajuntament acordà simplificar el nom del *carrer de l'Aviació Espanyola* com a **carrer de l'Aviació**, canviar el nom d'un carrer aleshores innominat oficialment (que els veïns volien canviar de *calle de Puig i Gairalt* a *calle de Solé*) a *carrer de la Salut* (vegeu **carrer de Lleó**) i mantenir el nom oficial **carrer de l'Ametller** en lloc del que proposaven els veïns (*calle Campamá*). Aquest últim nom, per un error de transcripció de la proposta de la Comissió de Foment, aparegué com a *carrer de l'Atmetller* [sic].

Entrada per  
Lleó, carrer de  
Sortida per  
Riera del Canyet,  
carrer de la





## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, apareixia el projecte d'un vial amb un traçat molt similar al de l'actual **carrer de l'Ametller**, encara que sense nom. Aquest pla recollia el projecte d'urbanització, encara pendent d'aprovació, dels terrenys dels germans Pablo i Francisco Soler, aprovat l'any 1930. Al plànol de la urbanització, de maig de 1925, el vial apareix com a *calle en proyecto*.

### 1931. Ametller, carrer de l'

Durant els anys 1930 començà el procés d'urbanització dels carrers d'aquesta zona de la ciutat, coneguda popularment com a *barri de la Salut*. El Ple de l'Ajuntament, en sessió del 29 d'octubre de 1931, aprovà el dictamen de la Comissió de Foment on es proposava assignar el nom *carrer de l'Atmetller* [*sic*]. Aquesta grafia, però, no es correspon amb l'actual, *Ametller*. Al plànol de 1932, el vial apareix com *c. Atmaller*, amb *a*, i al de 1937, apareix com a *carrer de l'Atmeller*, amb *e*, però en tots dos casos amb la *t* en la primera síl·laba. Ara bé, a la documentació municipal de l'època, el topònim apareix també escrit *Ametller*.

### 1939. Almendro, calle del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1988. Ametller, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Amistat.** Lligam afectuós entre dues persones que no és ni per vincle de sang ni d'amor sexual.

La relació d'amistat s'estén més enllà de les relacions personals, a col·lectius amplis tals com entitats, ciutats o països.

## El carrer

Encara que al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 apareixia una xarxa de carrers al voltant de l'actual **carrer de l'Amistat** que recorda bastant aquesta via, no fou fins a finals de la dècada de 1940 quan el topònim aparegué en un primer nomenclàtor. Posteriorment, al Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 13 de maig de 1958, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, es consolidà el seu traçat actual.

Entrada per  
Gonçal Pons, carrer de  
Sortida per  
Vilanova, avinguda de



Mapa: F3



Barri: Santa Eulàlia

## Cronologia

### 1948. Amistad, calle de la

La primera referència trobada d'aquest nom és la guia de 1948. Cal esmentar el fet que en aquesta mateixa guia també apareixen per primera vegada altres topònims relacionats amb noms abstractes (*vegeu carrer de la Cultura, carrer de la Fortuna, carrer de la Glòria*) i, fins i tot, alguns altres que actualment han desaparegut del nomenclàtor de carrers (*calle de la Previsión*). El nom es troba també com a anotació i correcció al full 25 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, probablement posterior a la data del full original.

### 1988. Amistat, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Marcel·lí Esquiús,  
carrer de  
Sortida per  
Carpa, carrer de la

Mapa: C2, C3

Barri: Can Serra i  
Pubilla Cases

## Accepció

**Andorra.** Estat d'Europa, que amb una extensió de 464 km<sup>2</sup> i una població total registrada de 76.177 habitants, segons dades de 2018 del Departament d'Estadístiques d'Andorra, és el país habitat més alt d'Europa.

Després d'aprovarada per referèndum el 14 de març de 1993, la seva constitució fou ratificada, sancionada i promulgada el 28 d'abril del mateix any. Andorra es defineix com un estat de dret, democràtic i social, amb el català com a llengua oficial i capital Andorra la Vella. El seu règim polític és el de coprincipat parlamentari, i d'acord amb la tradició institucional andorrana té com a cap d'Estat, conjuntament i indivisa, el bisbe d'Urgell i el president de la República Francesa. Des del 28 de maig de 1993 és membre de ple dret de l'ONU, essent el 184è país que en forma part.

## El carrer

Aquest vial sorgí com a resultat de la urbanització dels terrenys de la família Faus situats al sud-oest de l'antic camí del Molí. Juntament amb la urbanització dels terrenys de Pere Pelegrí, situats més cap a l'oest, donaren lloc al primer nucli del futur barri de Can Serra, amb la construcció de les primeres cases de planta baixa. El lloc va ser conegut com a *barriada de Faus-Pelegrí* i, cap als anys setanta del segle xx, com a *zona vella del barri*.

La documentació relacionada amb llicències d'obres en aquest vial de 1923 és la primera referència del topònim *Andorra* associat a l'espai actual. Posteriorment, el topònim apareix a la guia de 1928-1929. Al nou projecte d'urbanització aprovat el 1925, presentat pels cosins Faus l'octubre de 1924, la prolongació del **carrer d'Andorra**, cap al nord de l'actual **avinguda de l'Electricitat**, apareix sense nom;

però el vial aprovat el 1921 apareix amb el topònim *calle Castellbó*. Probablement fou un error de transcripció al plànol, que als de 1932 i 1937 continuà apareixent. Malgrat això, al projecte de 1940, que parteix d'un plànol datat el 1935 presentat per Carmen Jover, per a la urbanització de terrenys situats al nord de l'**avinguda de l'Electricitat**, els topònims **carrer d'Andorra** i **carrer de Castellbó** apareixen retolats als mateixos vials com ho fem actualment. El traçat del **carrer d'Andorra**, tal com ja apareixia a en aquells anys, s'ha conservat fins avui.

Fins a finals de la dècada de 1970, aquest carrer, com els de la resta de la barriada de Faus-Pelegrí, no tenia enllumenat públic. El novembre de 1977 els veïns realitzaren una assemblea davant del col·legi Samontà, on els aproximadament 100 assistents decidiren recollir signatures per solucionar aquesta deficiència. Un any després, el setembre de 1978, la zona ja estava enllumenada.

A l'inici de la dècada de 1980, als números 12-18 d'aquest carrer, es bastí el col·legi públic Pablo Picasso. L'any 1987, l'Escola d'Adults de Pubilla Cases, que fins aleshores havia funcionat en unes dependències de l'antiga escola Joaquim Costa (*vegeu carrer del Molí*), i l'escola del barri de Can Serra es van unificar per tal d'ampliar places i horaris, tot instal·lant-se en aquells locals escolars. Abans, l'any 1983, al número 59 del **carrer d'Andorra** va inaugurar locals el Club d'Esplai Arco Iris, creat a la dècada anterior dins de l'Associació Cultural Rumbo (*vegeu avinguda d'Isabel la Catòlica*). Posteriorment, tot passant per altres locals, aquest club ha estat l'antecessor del Club d'Esplai de Pubilla Cases-Can Vidalet (*vegeu carrer de Belchite i plaça de la Bòbila*).





## Cronologia

### 1921. B, calle

El 24 d'octubre de 1920, els cosins Ramon i Antonio Faus presentaren un projecte d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat, limitats al nord i a l'est per l'aleshores *camino del Molino* (vegeu **avinguda de l'Electricitat i carrer del Molí**). Als plànols que acompanyen el projecte, aprovat el 27 de maig de 1921, apareixen dos vials anomenats *calle A* (**carrer de Castellbò**) i *calle B* (**carrer d'Andorra**), i dos passatges sense nom (**carrer de Faus** i un dels trams del **carrer de Pere Pelegrí**).

### 1923. Andorra, calle de

La *calle B* del projecte dels cosins Faus consta com a *calle Andorra* a la documentació relacionada amb llicències d'obres de 1923 en aquest vial.

### 1932. Andorra, carrer d'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Als plànols de 1932 i 1937 els topònims *carrer Andorra* i *carrer Castellbó* apareixen intercanviats.

### 1939. Andorra, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. A partir de la intensificació del creixement urbanístic del barri de Pubilla Cases, sobretot a partir dels anys 1950, el carrer es va estendre des del barri de Can Serra fins al **carrer de Marcel·lí Esquiús**, com ja consta a la guia de 1948.

### 1988. Andorra, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Aprestadora, carrer de l'

Mapa: G3, H3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Àngel Guimerà.** Topònim que fa referència a Àngel Guimerà i Jorge (Santa Cruz de Tenerife, 1845 - Barcelona, 1924). Dramaturg i poeta.

Va venir a viure al Vendrell als vuit anys. Estudià després a Barcelona i, si bé inicià la seva activitat literària escrivint poemes en castellà, es donà a conèixer per les seves col·laboracions periodístiques catalanes a *La Jove Catalunya*. Fou fundador del diari *La Renaixença* del qual n'arribà a ser el director. Guanyador dels Jocs Florals de 1876 i 1877. El 1879 estrenà la seva primera obra teatral, *Gal·la Placídia*. El 1888, *Mar i cel* esdevingué un gran èxit de públic i el començament d'una etapa prolífica que, amb títols com *Maria Rosa* (1894), *Terra baixa* (1897) o *La filla del mar* (1900), li permeteren recollir amb característiques de realisme els aspectes de la societat catalana de l'època i les seves inquietuds. La seva producció literària continuà en paral·lel al seu catalanisme que també deixà palès en els seus escrits. L'obra *Terra baixa* ha esdevingut el paradigma clàssic del teatre català, s'ha traduït en diversos idiomes, s'ha representat a Europa i a Amèrica, se n'han fet versions cinematogràfiques i el compositor germànic d'origen escocès Eugen d'Albert, l'any 1903, en va fer una òpera, *Tiefeland* (Terra Baixa), encara vigent en els teatres d'òpera.

## El carrer

Els primers trams del **carrer d'Àngel Guimerà** aparegueren al projecte d'urbanització dels terrenys de Mateo Munné, de 1905. Un any més tard, José Carbonell presentà un nou projecte per urbanitzar els seus terrenys, on aparegué el traçat complet actual del vial.

## Cronologia

### 1905. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Mateo Munné, presentat el 27 de desembre de 1904 i aprovat pel consistori l'11 d'abril de 1905, apareixen els primers trams de l'actual **carrer d'Àngel Guimerà**, però sense nom, des del **carrer de Santa Eulàlia**, fins a poc més al sud de l'actual **avinguda del Carrilet**, aleshores inexistent. Al projecte posterior de José Carbonell presentat un any més tard, aparegué el traçat complet actual del vial, també sense nom.

### 1914. Estación, calle de la

El 8 de maig el Ple municipal aprovà aquesta denominació, ja que en aquell indret ja hi havia una estació —de fet, un baixador— del Carrilet. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, es pot veure aquest topònim.

### 1923. Ángel Guimerá, calle de

El 20 de juny, a proposta dels regidors Carbó, Romagosa i Piera i de l'arquitecte municipal, el Ple acordà donar al carrer el nom del dramaturg.

### 1932. Àngel Guimerà, carrer d'

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Al plànol de 1937, però, només apareix com a *carrer Guimerà*.



### 1939. Àngel Guimerà, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Àngel Guimerà, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Carrilet, avinguda del  
Sortida per  
Cobalt, carrer del



Mapa: D4

Barri: El Centre  
(sector carretera  
del Mig)

## Accepció

**Ángeles Santos.** Topònim que fa referència a Ángeles Santos i Torroella (Portbou, 1911 - Madrid, 2013). Pintora avantguardista i realista.

Començà a pintar de molt jove. Quan el seu pare, funcionari d'Hisenda, estava destinat a Valladolid el 1928, després d'haver estat residint en diverses ciutats espanyoles, Ángeles Santos participà en una exposició col·lectiva que deixà impressionada molta gent. Des d'aleshores continuà la seva formació i desenvolupà la seva pintura fins a la dècada de 1990. *Un mundo*, de 1929, és una de les seves obres més importants i reconegudes i actualment s'exposa al Museu Reina Sofia de Madrid. Ramón Gómez de la Serna i Federico García Lorca es traslladaren a Valladolid expressament per conèixer-ne l'autora. Ángeles, influenciada per l'expressionisme i el surrealisme, incorporà escenes amb nens, flors i elements de la vida diària. Fou premiada el 2003 amb la Medalla d'Or al Mèrit en les Belles Arts i amb la Creu de Sant Jordi de 2005.

## El carrer

L'espai que porta el nom de **carrer d'Ángeles Santos** és el resultat de la modificació de 2017 del Pla de millora urbana «Rambla del Mig I», a l'àmbit delimitat per l'**avinguda del Carrilet**, la **rambla de la Marina**, l'**avinguda de Pau Casals** i el **carrer del Cobalt**.

## Cronologia

### 2018. Ángeles Santos, carrer d'

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que dins de l'àmbit de l'anomenat *Districte Cultural* els nous espais que resultarien de l'execució del planejament vigent a l'illa delimitada per l'**avinguda del Carrilet**, la **rambla de la Marina**, l'**avinguda de Pau Casals** i el **carrer del Cobalt** estiguessin dedicats a personatges relacionats amb la pintura. La idea era dedicar l'espai central a una dona per augmentar la presència femenina en el nomenclàtor: la pintora Ángeles Santos. I, a més, en aquest cas, en relacionar-la amb dos noms de prestigi universal com són Pablo Picasso i Salvador Dalí, es pretenia posar-la al mateix nivell de reconeixement ciutadà. El Consell de Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Anna Frank.** Topònim que fa referència a Anne Frank (Frankfurt, Alemanya, 1929 - Camp de concentració de Bergen-Belsen, Alemanya, 1945). Jove jueva i escriptora que passà dos anys amagada amb la seva família i quatre persones més durant la Segona Guerra Mundial per causa de la seva religió.

Anne visqué amb el seu pare, Otto; la seva mare, Edith, i la seva germana, Margot, a la seva ciutat natal, fins que el 1933, amb l'arribada al poder d'Adolf Hitler, la família decidí emigrar a Amsterdam, escapant del nazisme. Després del començament de la Segona Guerra Mundial i, sobretot, de la invasió d'Holanda, el 1940 amb la imposició de mesures contra els jueus, i la impossibilitat d'emigrar cap a Anglaterra o els Estats Units d'Amèrica, la família decidí amagar-se en un espai ocult a la part posterior de la que havia estat fàbrica d'Otto Frank. Des del 6 de juliol de 1942 fins que foren descoberts, la família sobrevisqué amb l'ajuda d'algunes persones que, des de fora, eren l'únic lligam amb l'exterior. Amb el temps, quatre persones més s'amagaren amb ells: els tres membres de la família Van Pels i Fritz Pfeffer. El 4 d'agost de 1944, Anne i els altres amagats foren detinguts. Enviada inicialment amb la seva mare i la seva germana a un barracó del camp de concentració d'Auschwitz, fou traslladada amb Margot al camp de concentració de Bergen-Belsen on, amb 15 anys, morí el febrer de 1945, abans que acabés la guerra. Durant el temps que passà amagada a la "casa del darrere", Anne es dedicà a escriure un diari on recollia, entre altres coses, les seves vivències en aquell espai. El seu pare, l'únic dels vuit amagats que sobrevisqué als camps de concentració, impressionat pel contingut del diari, l'edità per primera vegada el 25 de juny de 1947 amb el nom de *La casa del darrere*. Fins a la seva

Entrada per  
Esplugues, carretera d'

Mapa: B3, C3

Barri: Can Serra

mort el 1980, Otto Frank estigué lligat a la Fundació Anne Frank i els drets humans. Anne Frank és un símbol d'allò que representa sobreviure en un món on l'esperança interior de viure dia a dia il·lumina la foscor de la barbàrie de fora.

## El carrer

La **plaça d'Anna Frank** és un espai que des que es construïren els edificis que l'envolten durant la dècada de 1970 restà sense nom propi. De fet, el mateix Ajuntament el reconeixia com una part de la **carretera d'Esplugues** situada a l'oest seu. La seva estructura actual no apareix en els primers projectes de l'espai que es dissenyaren a l'avanç del Pla parcial de l'aleshores anomenat *polígon de Can Serra*, de 1961, ni tan sols al pla parcial de 1962. L'espai actual sorgí arran de la modificació de l'anterior pla de 1970, on es dissenyà l'ordenació d'un espai que aleshores era una precària explotació agrícola, segons consta a l'expedient de la modificació del planejament, i que estava comprès entre l'**avinguda de l'Electricitat**, al nord; la **carretera d'Esplugues**, a l'oest; la riera de Can Clota, a l'est, i un vial en projecte, que amb el temps esdevindria el **carrer de Granollers**.



## *Cronologia*

### **2018. Anna Frank, plaça d'**

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà anomenar un espai situat entre els edificis del final de la **carretera d'Esplugues** amb el nom d'una figura relacionada amb la pau, els valors o els drets humans, sobretot perquè es troba al barri de Can Serra, relativament a prop d'on se situa la Casa de Reconciliació. De les tres propostes que es presentaren en la sessió del Consell del Districte V celebrada el 19 de juny de 2018, Martin Luther King, Nelson Mandela i Anna Frank, la proposta escollida fou aquesta última. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



CARRETERA

ANTIGA  
DEL PRAT

Entrada per  
Marina, rambla de la

Sortida per  
Sense sortida

Mapa: E6, E7

Barri: Bellvitge  
(sector Econòmic oest)

## Accepció

**Antiga del Prat.** Topònim que fa referència a una carretera que comunicava amb el Prat de Llobregat, abans que es construís la que va ser autovia de Castelldefels (*vegeu avinguda de la Granvia de l'Hospitalet*).

## El carrer

En pocs casos com aquest el nom actual d'un vial és tan explícit del seu origen. En aquest cas, es tracta d'un dels antics camins que creuaven transversalment la marina hospitalenca, més al sud que la **carretera del Mig**. Com en la majoria dels vials que han estat infraestructures de comunicació antigues, independentment de la seva categoria, els seus noms han estat diversos, fins i tot en un mateix moment. El seu origen caldria situar-lo en un pas per sobre d'una antiga barra litoral del delta del Llobregat, que es dataria en època romana o inicis d'època medieval. Al llarg del temps, els seus noms s'han adaptat a les circumstàncies, pel canvi dels noms de les cases, dels pobles o dels elements de referència utilitzats. Cal tenir en compte, a més, que moltes vegades, els noms d'aquests vials no apareixien en les llistes dels nomenclàtors. Així, aquest vial ha rebut diversos noms, essent alguns d'ells: *carretera del Gual dels Tarongers*, *carretera del Pont de la Mola*, *carretera de Casa Perona*, *carretera del Prat* o *carretera de València*. S'iniciava a *Sants*, actualment Barcelona, amb un traçat que ha hi deixat rastre fins avui: els carrers Moianès i Mineria. Pel que fa a l'Hospitalet, el seu començament el podem situar a la riera Blanca, que la connectava amb Collblanc i Santa Eulàlia. Tot creuant la riera Blanca, continuava cap al sud. Si es vol reconstruir només s'ha de seguir la frontera municipal amb Barcelona fins topar amb el recinte firal, des d'on tombava cap a ponent, endinsant-se en la marina hospitalenca. Fins les

reformes urbanístiques de la dècada de 1980 va subsistir aquest vell camí. Actualment en queda molt poc: dos trams al barri de Granvia Sud, que són l'actual **carrer de l'Arquitectura**, que fa frontera amb Barcelona, on actualment encara porta el nom de *carretera del Prat*, i l'actual **carrer de Can Pi** a l'anomenat Districte Econòmic; i un altre tram, que coincideix en part amb el traçat original, tot just al sud de Bellvitge. El camí anava a parar a un dels guals on era fàcil travessar el Llobregat, antigament, amb l'ajuda d'una barca. L'objectiu final del camí, un cop abandonat el terme municipal hospitalenc, era el Prat.

## Cronologia

### 1718. Gual dels Tarongers, camino del

Al llibre del cadastre de 1718 es descriuen algunes propietats que limiten amb el *camino del Gual dels Tarongers*.

### 1732. Gual dels Tarongers, carretera del

El plànol datat el 1732, que representa "como el Rio Llobregat antiguamente tenia su alveo oriental en la oriental division del territorio, que en el dia divide el Termino y Parroquia del Hospitalet, de la de Port, que es Parroquia de Sans...", és la primera constància cartogràfica clara de l'existència d'aquest camí, que unia *Sans* (actual Barcelona) amb el Prat de Llobregat, travessant la marina de l'Hospitalet i el riu Llobregat. La data d'obertura del camí és molt antiga, probablement en època romana o inicis d'època medieval, i apareix en plànols a partir de finals del segle XVII. En aquest plànol de 1732, es pot interpretar fàcilment que l'actual **carretera Antiga del Prat** era un tram del camí que, des de l'est cap a l'oest, connectava l'aleshores *Sans* amb el riu Llobregat, deixant al nord i molt a prop l'ermita de Bellvitge i al sud, una miqueta més llunyana una casa identificada com *Bayls*. Aquesta casa, al full 32 del *Plànol de Barcelona* i



*voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, apareix amb el nom *Bails*, i a partir de 1932, com a *can Vehils*.

### **Segle XIX. Valencia, carretera de**

En mapes d'àmbit supramunicipal, del segle XIX, s'aprecia que l'actual **carretera Antiga del Prat** coincidia amb trams d'un camí que no només arribava fins al Prat, sinó que es prolongava més enllà. Un d'aquests mapes es troba al Projecte de sanejament del subsòl de Barcelona de Pedro García Faria, de 1891. Al seu full 1, amb el títol *Plànol de Barcelona i els seus voltants i pla del Llobregat*, es veu tot el traçat d'aquest camí, des de l'aleshores municipi de Sans fins al municipi de Castelldefels, i que apareix amb el nom *carretera antiga de Valencia*. I al *Mapa geològic i topogràfic de la província de Barcelona*, de la mateixa data, apareix amb el nom *carretera de Valencia*.

### **1892. Sans a Prat, camino de**

El primer document que cal esmentar on consta el topònim que fa referència al Prat de Llobregat és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir al plànol els acords de la corporació municipal relacionats en el Pla de camins. En aquell document es classifiquen aquests en tres categories, de major a menor importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El camí, amb el número 1, apareix amb la categoria de camí veïnal descrit de la següent manera: "El que desde Sans junto a la Riera blanca dirige a Prat, hasta el Río Llobregat, uniéndose al puente, mide 3 Kilm. 600 mts.". En mapes posteriors, part d'aquest camí apareix retolat *carretera antiga de València*.

### **1906. Prat, carretera del**

En un plànol d'abril d'aquest any, sobre les zones inundables pel riu Llobregat al terme municipal de l'Hospitalet, ja es pot veure el camí anterior retolat *carretera del Prat*. A més d'aquest nom, la mateixa carretera en aquest plànol rep el nom també de *carretera del Pont de la Mola*. En mapes posteriors, relacionats amb treballs topogràfics i de delimitació municipal realitzats entre 1918 i 1921, aquesta carretera apareix retolada *carretera del Camino de Casa Perona*, que és el nom d'una casa al terme de l'Hospitalet poc abans d'arribar al punt fronterer amb Barcelona. Als fulls 28 i 32 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborats per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, es pot veure simplement *carretera del Prat*.

### **1948. Antigua del Prat, carretera**

La primera referència on ens consta l'adjectiu *antigua* afegit a aquest topònim la trobem a la guia de 1948.

### **1988. Antiga del Prat, carretera**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A finals dels anys 1980, la urbanització dels aleshores polígon Pedrosa i el sector de Granvia Sud va suposar una remodelació profunda d'aquesta banda de la ciutat. L'antiga *carretera del Prat* va quedar reduïda a tres petits trams: el primer tram, que coincideix amb part del vial que avui porta el nom de **carretera Antiga del Prat**, a l'oest de la via fèrria de Vilanova a prop del Complex Esportiu Tennis L'Hospitalet i el Tanatori-Crematori L'Hospitalet Gran Via; un segon tram, entre el **carrer de Miguel Hernández** i el **carrer del Primer de Maig**, que el 2006 va canviar el nom a **carrer de Can Pi**; i un tercer tram que el 1988 va canviar el nom a **carrer de l'Arquitectura**.





## Accepció

**Antiga Travessera.** El topònim *antiga* fa referència a l'origen històric de la carretera a la qual es refereix el topònim *travessera*. En general, *travessera* fa referència a una carretera que travessa una població o a un camí transversal entre dos altres camins.

## El carrer

Aquest vial és d'origen romà. Es tractava d'un dels eixos del parcel·lari en què es va dividir el pla de Barcelona quan es va fundar la ciutat de *Barcino*, en època del'emperador August. Aquest eix va continuar en època medieval quan va rebre, a més, el nom de *via Francigena*. Té la mateixa fundació que els vials que van originar el poble de l'Hospitalet (*vegeu carrer Major, carrer d'Enric Prat de la Riba i carrer de Santa Eulàlia*).

L'antiga travessera a la qual fa referència el nom d'aquest carrer era un camí paral·lel a la costa que travessava tot el pla de Barcelona en sentit transversal (d'aquí el seu nom). El seu traçat transcorria pel lloc més occidental possible i, per tant, el més allunyat de Barcelona que permetien els inicis de la serra de Collserola. La travessera unia, sense passar per la gran ciutat, les sortides naturals de la comarca, és a dir, les solcades a la Serralada Litoral pels rius Llobregat i Besos. A més, era la principal connexió entre tres dels principals pobles del pla: les Corts, Gràcia i Sant Andreu. Al **carrer de l'Antiga Travessera**, a la qual precedeix la **travessera de Collblanc**, ja s'aprecia el gir cap al nord del camí buscant el perfil del riu cap a Martorell, on el pont de pedra ajudava a creuar el Llobregat. La importància secular d'aquest antic camí es confirma l'any 1772, quan anà a parar a la confluència de l'antiga travessera amb l'aleshores

recentment inaugurada *carretera Reial* (*vegeu carretera de Collblanc*), quan s'inaugurà la mansió de la pubilla Casas. La seva vigència continuà perdurant en el temps i, a títol d'exemple, es pot il·lustrar amb una breu notícia relacionada amb el procés d'industrialització que des de final del segle XIX s'estenia per la zona. L'any 1901 diversos empresaris demanaren a l'Ajuntament que arreglés el tram de l'antiga travessera des del torrent Gornal fins a la *carretera Reial*, perquè el transport pogués accedir a les bòbiles de la seva propietat. Fins fa poc, encara hi havia alguns vestigis molt deteriorats d'aquell procés d'industrialització a la **carretera de Collblanc** i al **carrer de l'Antiga Travessera**. Cal recordar que aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

## Cronologia

### 1889. Travesera, camino de la

A l'Hospitalet, la primera referència documental en la qual ens consta el topònim d'aquest camí secular és de finals del segle XIX. Al mateix camí pertanyen la travessera de Gràcia, a Barcelona; la **travessera de les Corts**, a Barcelona i a l'Hospitalet, i la **travessera de Collblanc** i el **carrer de l'Antiga Travessera**, a l'Hospitalet. A les actes d'atermenament del terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat i dels aleshores municipis de Sans i de les Corts, datats el 20 de novembre de 1889 i 28 de desembre del mateix any, respectivament, es fa referència al *camino llamado de la Travesera*. Posteriorment, apareix a la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven

Entrada per  
Maria Montessori,  
plaça de  
Sortida per  
Collblanc, carretera de

Mapa: D1, E2

Barri: Pubilla Cases



el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document es classifiquen aquests en tres categories, de major a menor importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino de la Travesera*, amb el número 12, apareix amb la categoria de camí rural descrit de la següent manera: “Camino de la Travesera, que empezando en la barriada de Collblanch, en la interseccion de las jurisdicciones de Sans a Hospitalet y Corts de Sarriá, concluye en el término de Esplugas, junto á la casa «Pubilla Casas» cruzando una seccion de carretera de Madrid á la Junquera, midiendo 1 Kilóm. 600 mts” (*vegeu travessera de Collblanc*).

### **1932. Antiga Travesera, carrer de l'**

Amb l'elaboració del projecte de ciutat jardí, a la zona de la finca de la pubilla Casas, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovat definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, el tram del camí que pertanyia a la finca citada es configurà com a carrer amb el nom d'*Antiga Travessera*. Així, al plànol de 1932 ja consta aquest topònim, encara que escrit amb una sola s. El traçat del carrer s'ha mantingut fins avui, tal com estava projectat al pla urbanístic.

### **1939. Travesera, calle de la**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A més, aquest any, l'adjectiu desaparegué del topònim, fent referència al tram de l'antic camí al barri de Pubilla Cases. A la guia de 1942, també hi consta d'aquesta manera, però en aquest cas només apareix la referència al tram de l'actual barri de Collblanc (*vegeu travessera de Collblanc*).

### **1946. Antigua Travesera, calle de la**

El 5 de juny de 1946 el consistori ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any de castellanització d'aquest nom, retornant l'adjectiu al topònim.

### **1988. Antiga Travessera, carrer de l'**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Antonio Machado.** Topònim que fa referència a Antonio Machado Ruiz (Sevilla, 1875 - Cotlliure, França, 1939). Poeta i prosista de la Generació del 98 (*vegeu jardins d'Antonio Machado*).

## El carrer

El **carrer d'Antonio Machado** és un petit vial que, com altres petits passatges, sorgiren en diverses zones dels barris de Collblanc i la Torrassa. A la zona on actualment es troba aquest carrer es desenvoluparen diversos projectes d'urbanització, com el dels terrenys de Juan Torns i Munné i d'altres propietaris de 1907 o el de Marcelino Albiol de 1922. El **carrer d'Antonio Machado** és l'únic que ha sobreviscut dels que es poden veure als fulls 8 i 9 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, que ja es distingeix clarament al full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919, on ja apareix amb el seu traçat actual.

## Cronologia

### 1918. Sense nom, pasaje

Aquest petit carrer es va obrir pocs anys després del projecte d'urbanització presentat pel propietari Juan Torns i Munné l'any 1907. El Ple municipal, en sessió del 8 de maig de 1914, acordà denominar un seguit de carrers afectats per aquesta urbanització, encara que aquest passatge no va tenir nom. Al full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat*, elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919 aquest passatge apareix sense nom.

### 1929. Viñeta, pasaje

El nom del passatge apareix a la guia comercial de 1929-1930 fins a la de 1932.

### 1932. Vinyeta, passatge

Encara que als plànols de 1932 i de 1937 el passatge ni tan sols apareix dibuixat, al full 8 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, el passatge apareix amb el nom catalanitzat. Cal afegir que el nom *passatge Vinyeta* també apareix dibuixat a sobre del passatge paral·lel cap a l'oest, que des de 1971 es va anomenar *pasaje Canalejas*, fins que a finals de la primera dècada del segle XXI es va integrar dins de l'espai que actualment s'anomena **plaça de Canalejas**.

### 1939. Viñeta, pasaje

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, a l'expedient de canvi de plaques de novembre de 1939, apareix aquest nom. Malgrat això, el primer plànol trobat on consta el nom en castellà és el full 6 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat l'any 1955. I a partir de la guia de 1958 torna a aparèixer als documents municipals.

### 1982. Antonio Machado, carrer

El 15 d'octubre de 1982, el consistori, a proposta del regidor Xavier Arjalaguer, aprovà el canvi de nom del *pasaje de la Viñeta* pel de *carrer Antonio Machado* per evitar confusions pel fet d'existir també el **carrer de la Vinyeta**.

### 1988. Antonio Machado, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. En aquest cas, només es va afegir la preposició, ja que el nom del tipus de via ja estava catalanitzat.

Entrada per  
Mistral, carrer de  
Sortida per  
Vinyeta, carrer de la



Mapa: F2



Barri: Collblanc



Entrada per  
Electricitat, avinguda  
de l'; Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Mapa: D2, D3

Barri: Can Serra

ESC Escultura dedicada a Antonio Machado

## Accepció

**Antonio Machado.** Topònim que fa referència a Antonio Machado Ruiz (Sevilla, 1875 - Cotlliure, França, 1939). Poeta i prosista de la Generació del 98.

La seva família es traslladà a Madrid, on estudià d'acord amb els mètodes de la Institució Lliure d'Ensenyament. Posteriorment, es doctorà en lletres a la Universitat de Madrid. A les acaballes del segle XIX i començament del XX, viatjà a París, on prengué contacte amb diversos escriptors. Compatibilitzà l'escriptura amb la seva tasca com a docent als instituts, primer de Sòria, i posteriorment de Baeza (1912), Segòvia (1919) i Madrid (1931), ja durant la Segona República. Compromès amb la ideologia republicana, es resistí a abandonar Madrid quan es declarà la insurrecció militar que provocà la Guerra Civil. Però finalment marxà a València, on escrigué paraules carregades de poesia i resignació que preveïen el que passaria anys més tard, quan després d'un temps de patiment tot tornaria a renéixer: "Los árboles frondosos necesitan perder algunas de sus ramas, en beneficio de sus frutos. Y a falta de una poda sabia y consciente, pudiera ser bueno el huracán". Finalment, després de passar per Barcelona, s'exilià a Cotlliure, on morí pocs dies després d'arribar-hi.

## El carrer

Els **jardins d'Antonio Machado** es troben a l'encreuament entre l'avinguda d'Isabel la Catòlica amb l'avinguda de l'Electricitat, al barri de Can Serra. Formen part d'un espai qualificat urbanísticament com a equipament. El 10 d'octubre de 1991 fou concedida la llicència per construir-hi un

aparcament que, finalment, deixà lliure l'espai dels jardins per a ús públic, on el 1994 fou inaugurada l'escultura *Homenatge a Antonio Machado* de l'artista barceloní Xavier Medina Campmany.

## Cronologia

### 1994. Antonio Machado, jardins d'

A l'acta de recepció de les obres de l'aparcament soterrani i de la urbanització de l'espai lliure resultant ja s'anomena aquest jardí amb el nom actual. Malgrat això, no fou fins al nomenclàtor de 2006 que aparegué en un nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament.



PAT Can Colom - antiga casa pairal (fitxa 56)

## Accepció

**Aprestadora.** Topònim que fa referència a La Aprestadora Española, fàbrica dedicada al blanqueig i aprest de teixits de cotó, que el 1853 s'establí a l'actual barri de Santa Eulàlia, al sud de l'antic *camino de Manso o del Mitx*, als terrenys compresos entre l'actual **carrer de l'Alhambra** i el recinte de la Ciutat de la Justícia. Fou una de les primeres fàbriques de l'Hospitalet, tancada el 1868 però continuada amb altres noms posteriorment; també fou una de les més importants de la ciutat fins que va tancar definitivament l'any 1968.

A La Aprestadora Española, la seguiren altres fàbriques a Santa Eulàlia: la fàbrica d'Antonio Pareto, Can Pareto, de 1856; la fàbrica de Marqués, Caralt i cia, coneguda com *El Cànem*, que s'establí el 1873 a les naus de La Aprestadora Española (que havia tancat el 1868), i El Canyet, de 1881. Totes esdevingueren peces clau per crear un nucli de població que tenia com a eix, entre altres, els actuals **carrer de l'Aprestadora** i **carrer de Pareto**, que amb el temps, reberen el nom de les fàbriques que s'hi emplaçaren. Atesa la importància per a la gent del barri, poc després de la construcció de La Aprestadora Española a tocar de l'aleshores *camino de Manso o del Mitx*, els primers trams d'aquest camí, començaren a ser coneguts amb el nom de la fàbrica: *calle de la Aprestadora Española*. El **carrer de Pareto** també fou conegut, i simultàniament, amb el mateix nom, cosa que motivà el seu canvi de nom el 8 de maig de 1914 a *calle de Pareto* (vegeu **carrer de Pareto**), per evitar confusions. Amb els anys, el **carrer de l'Aprestadora** es convertí en el nom de tot el traçat de l'antic camí des de la riera Blanca fins a les vies del tren que divideixen la marina de l'Hospitalet (vegeu **carretera del Mig**).

## El carrer

L'actual **carrer de l'Aprestadora** és una part de l'antiga carretera que transcorria d'est a oest, entre la *carretera del Prat*, al sud, i la *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell*, al nord (vegeu **carretera del Mig**).

## Cronologia

### 1732. Barca, carretera de la

També dita *carretera de la Barca del Prat*, aquest és el topònim més antic documentat del camí que, des de l'est cap a l'oest, connectava l'aleshores *Sans* amb el riu Llobregat (vegeu **carretera del Mig**).

### 1855. Aprestadora Española, calle de la

Els habitatges que van sorgir al voltant de la fàbrica del mateix nom, ocupats per obrers, van començar a formar el carrer que passà a ser conegut amb el nom de la fàbrica. Probablement, en aquella època, la via de comunicació també era coneguda amb el nom anterior de *carretera de la Barca* (fins i tot en alguna llicència d'obres hem trobat *antiga carretera del Prat* per referir-se a l'actual **carrer de l'Aprestadora**). A la documentació relacionada amb llicències d'obres i d'urbanitzacions, habitualment es fa servir el topònim *calle de la Aprestadora Española* (sobretot a finals del segle XIX i principis del segle XX), però també apareix la forma abreujada *calle de la Aprestadora*.

### 1892. Aprestadora, calle de la; Manso, camino de; Mitx, camino del

El topònim *Manso* fa referència a Josep Manso i Solà, primer comte del Llobregat (Borredà, Berguedà, 1785 - Madrid, 1863). Militar. Llegendari personatge de la Guerra

Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la

Sortida per  
Vilanova, avinguda de

Mapa: F4, H3

Barri: Santa Eulàlia  
i el Gornal



del Francès (*vegeu carrer del General Manso*). El topònim *Mitx* fa referència a Mig, part d'una cosa que dista igualment dels extrems o que forma la meitat d'un tot (*vegeu carretera del Mig*).

A partir d'aquesta època, la documentació trobada utilitza bàsicament *camino de Manso o del Mitx*, sense poder determinar la data exacta que es comença a usar. També s'utilitza *calle de la Aprestadora Española*, però cada vegada era més habitual l'ús de la forma simplificada *calle de la Aprestadora*. El nom de camí, fins i tot encara carretera, era utilitzat per a la part més sud-occidental del vial, mentre que el nom de carrer s'utilitzava per a la part més propera a la riera Blanca. A la guia de 1928-1929, *calle Aprestadoras [sic]* ja es descriu des de la riera Blanca fins a la *calle Sangoneras* (a prop de l'actual **carrer de Can Trias**). En aquesta guia apareix indistintament *carretera del Mitg [sic]* i *carretera del Medio*, però per referir-se als trams del camí situats al oest de les vies del tren. En algunes guies posteriors, el topònim *Aprestadora Española* apareix escrit també *Aprestadora Esp.*

### 1932. Aprestadora, carrer de l'; Mig, carretera del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, els trams de l'antic camí des del **carrer de l'Alhambra** cap al sud-oest (fins a la frontera amb Cornellà) apareixen retolats *carretera del Mitj [sic]* i els que van cap al nord-est (fins a la frontera amb Barcelona) apareixen retolats *carrer Aprestadora*. Al plànol de 1937, l'inici de la *carretera del Mig*, ja escrita amb la grafia actual, comença aproximadament a la zona de l'actual **carrer de Can Trias** i des d'aquí cap a la riera Blanca és *carrer Aprestadora*.

### 1939. Aprestadora, calle de la

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. Malgrat que el nom proposat per la Falange era l'original *Aprestadora Española*, a partir de la guia de 1942, s'utilitzà majoritàriament la forma simplificada: *calle Aprestadora*.

### 1988. Aprestadora, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Amb l'evolució i execució del planejament urbanístic aprovat a la zona entre l'antic *camí de les Sangoneres* i les vies del tren, el **carrer de l'Aprestadora** es va prolongar fins a aquest punt.



Entrada per  
Industrial, travessia

Sortida per  
Mig, carretera del

Mapa: B5, C6

Barri: El Centre  
(sector carretera del Mig)  
i Bellvitge  
(sector la Marina)

## Accepció

**Arquimedes.** Topònim que fa referència a Arquimedes de Siracusa (Siracusa, actualment a Sicília, Itàlia, 287-212 aC). Matemàtic i físic.

Destacà en geometria pura. Considerat el matemàtic més important de la civilització hel·lènica, fou un mestre en el càlcul numèric, establí les bases de la hidroestàtica i els principis fonamentals de l'estàtica de fluids (principi d'Arquimedes) i és particularment famós per la llei de la palanca. Atesa la seva originalitat científica, se li suposa una certa oposició enfront de la ciència oficial de la seva època, la d'Alexandria. Entre les obres matemàtiques que va escriure cal destacar els llibres sobre l'esfera i el cilindre, la mesura del cercle, els esferoides i els conoides, i el de les línies espirals.

## El carrer

El carrer d'Arquimedes és un vial d'uns 340 m de llargària, que transcorre de sud a nord-oest, des del començament de la travessia Industrial fins a la carretera del Mig. Delimita per l'oest la zona industrial coneguda amb el nom d'aquest últim vial, inclosa actualment en el Pla de renovació de les àrees industrials de l'Hospitalet (PRAIH), i per l'est una zona amb diversos equipaments municipals (la deixalleria i el parc de sanejament). L'antiga masia de cal Garro estava localitzada a la zona on actualment hi ha aquests equipaments.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Al Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig aprovat el 1960 es descrivia la xarxa viària projectada en aquest sector que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. Uns d'aquests vials, encara que sense nom, era el corresponent al **carrer d'Arquimedes**.

### 1969. Arquímedes, calle de

Aquest nou carrer s'incorporà a l'anomenat polígon industrial de la carretera del Mig, d'una extensió de 102 Ha, aprovat el 1960 amb l'objectiu d'acollir a la ciutat el nou model d'industrialització orientat a béns de consum, màquines eina i indústria auxiliar de l'automoció. El dia 18 d'abril de 1969, el Ple de l'Ajuntament decidí donar aquest nom al vial, aleshores innominat, comprès entre la **travessia Industrial** i la **carretera del Mig**.

### 1988. Arquímedes, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 1991. Arquimedes, carrer d'

Al plànol de 1991, aquest topònim ja apareix conforme als criteris de normalització lingüística, que consideren aquest nom com a paraula plana.



## Accepció

**Arquitectura.** Topònim que fa referència a l'art de projectar i construir edificis i obres semblants.

## El carrer

El 17 de juliol de 1929, la Comissió Municipal Permanent aprovà un projecte presentat per Antonio Vidal, en nom seu i dels seus germans, per urbanitzar uns terrenys situats al sud de la prolongació de l'aleshores *calle de Cortes*, on apareixien tres vials amb els noms *calle de la Arquitectura*, *calle de las Ciencias* i *calle de la Literatura*. El projecte no esdevingué una realitat, malgrat l'aparició dels vials, com a projecte, al plànol de 1937. Però els topònims sí que foren reutilitzats per a altres espais propers. Així, els noms *Arquitectura* i *Ciencias* foren utilitzats per a les prolongacions cap a l'est dels vials projectats l'any 1929, fins que aquests petits vials es transformaren definitivament amb la remodelació de la zona amb les obres del soterrament de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, la construcció de la **plaça d'Europa** i l'ampliació del recinte firal. L'original *calle de la Arquitectura* es prolongà en tots dos sentits. Però fou substituït pel nom *calle de las Ciencias*, en part. Actualment, el **carrer de l'Arquitectura** coincideix amb el curs de l'antiga riera Blanca, a la prolongació cap al nord-est de l'original *calle de la Arquitectura* de 1929, per on passava l'antiga *carretera del Prat*. En part, representa el límit dels termes municipals de l'Hospitalet i de Barcelona en aquesta zona. Al costat de Barcelona, el vial encara manté el nom de *carretera del Prat*. Així, actualment, el **carrer de l'Arquitectura** és la continuació cap a Barcelona del **carrer de les Ciències**, que a partir del **carrer de l'Alumini**, canvia de nom. En aquest punt de trobada dels tres carrers, l'any

Entrada per  
Escultura, carrer de l';  
Prat, carretera del  
(Barcelona)

Sortida per  
Ciències, carrer de les

Mapa: I3, I4

Barri: Granvia Sud

2001 s'inaugurà el primer hotel de la nova zona de la ciutat que comprèn tres espais: la Ciutat de la Justícia, els centres comercials i l'espai de Fira Barcelona.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de Granvia Sud, aprovat el 25 de juny de 1960, ja apareix el projecte d'aquest carrer, encara que sense nom.

### 1962. Arquitectura, calle de la

Als plànols que acompanyen l'ordenació de l'illa delimitada pels actuals **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, **carrer de l'Escultura**, **carrer de l'Arquitectura** i **carrer de la Literatura**, aquest vial continu entre els termes municipals de l'Hospitalet i de Barcelona ja apareix amb aquest nom. Encara que el nom *Arquitectura* s'havia fet servir per anomenar un altre vial a la desapareguda barriada de la Bomba, aquest nom es va mantenir, per canviar el nom de l'anterior *carretera del Prat*.

### 1988. Arquitectura, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





**Entrada per**  
Leonardo da Vinci,  
carrer de; Mig,  
carretera del;  
Miquel Romeu,  
carrer de; Cobalt,  
carrer del



**Mapa:** E4

**Barri:** El Centre  
(sector carretera del Mig)

## Accepció

**Artemisia Gentileschi.** Topònim que fa referència a Artemisia Lomi Gentileschi (Roma, Itàlia, 1593 - Nàpols, Itàlia, 1652-54?). Pintora.

Primera dona admesa a l'Acadèmia de Belles Arts de Florència. Educada al taller del seu pare, el també pintor Orazio Gentileschi, n'heretà l'estil seguidor de l'obra de Caravaggio. La seva primera obra signada, *Susanna i els vells* (1610), ja presenta dos dels temes que ocuparan la seva producció: la nuesa femenina i, sobretot, les heroïnes. Això últim, molt probablement, influenciada per la violació que patí per part d'un altre pintor amic de la família i que marcà la seva vida. Però aquesta denigració, considerant les nul·les conseqüències per a l'agressor, no fou l'única que patí, ja que també fou ignorada i humiliada a causa de la indiferència i el rebuig de la seva obra, pel fet de ser dona, que s'atribuí al seu pare o a altres pintors masculins. No fou fins ben entrat el segle xx que rebé el reconeixement merescut.

## El carrer

Els **jardins d'Artemisia Gentileschi** tenen el seu origen en la modificació del Pla general metropolità a l'àmbit delimitat per l'**avinguda del Carrilet**, el **carrer de Leonardo da Vinci**, la **carretera del Mig** i el **carrer de Miquel Romeu**. Encara que aprovada el 29 de gener de 2008, començà a executar-se ja ben entrada la dècada de 2010, a causa de la crisi econòmica d'aleshores, molt estretament lligada al món de la construcció. De fet, els projectes d'urbanització i de reparcel·lació de la zona foren aprovats a final de 2017, cosa que donà lloc al començament de l'execució. Els **jardins d'Artemisia Gentileschi** es troben dins de l'illa més al sud de l'àmbit de la modificació del Pla general

metropolità esmentat i inclouen els accessos als quatre vials que la delimiten.

## Cronologia

### 2008. Sense nom, jardins

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità aprovada el 29 de gener de 2008 que planeja els **jardins d'Artemisia Gentileschi** apareixen aquests jardins, encara que sense nom.

### 2018. Artemisia Gentileschi, jardins d'

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que dins de l'àmbit de l'anomenat Districte Cultural els nous espais que resultarien de l'execució del planejament vigent a l'illa delimitada per l'**avinguda del Carrilet**, el **carrer de Leonardo da Vinci**, la **carretera del Mig** i el **carrer de Miquel Romeu** estiguessin dedicats a personatges femenins relacionats amb les disciplines que el mateix Leonardo da Vinci desenvolupà. En aquest cas, escollí una dona pintora. El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Pau Casals, avinguda de  
Sortida per  
Fabregada,  
avinguda de la



## Accepció

**Arts i els Oficis.** Concepte copiat del d'*arts and crafts* britànic per referir-se a qualsevol habilitat o mestratge. Entre nosaltres seria l'artesà, el menestral, vinculat a les tècniques manuals dels oficis mecànics.

A l'Hospitalet, en aquests anys, com a molts indrets de Catalunya, moltes persones es dedicaven al treball artesanal. Són els oficis del'adobacadires, l'esmolet, l'espardenyer, la puntaire, el sabater, el matalasser, el fideuer, l'adober, el boter i els més vinculats al món del metall com el ferrer, el manyà, el calderer, etc. Els canvis econòmics, tecnològics i socials, la revolució industrial i la producció massiva han fet que actualment la majoria d'oficis hagin desaparegut.

## El carrer

A començament del segle xx, el barri del Centre s'estengué cap a la zona de l'actual barri de Sant Josep, amb noves urbanitzacions a banda i banda del **carrer d'Enric Prat de la Riba**, cosa que donà lloc a l'obertura d'aquest nou carrer. El mes de juny de 1921 Gaspar Rosés i Arús, en nom seu i dels hereus de la seva mare, Josefa Arús, presentà un projecte inicial d'urbanització d'uns terrenys compresos entre les actuals **avinguda de Pau Casals** i **avinguda de la Fabregada** i entre el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i la **carretera del Mig**. Posteriorment, el 30 de juny de 1922, presentà un nou projecte, en l'àmbit de la finca coneguda com a *clos del Masdeu*. La urbanització implicava els actuals **carrer de Josep Pla** (identificat aleshores simplement com a *pasaje*), **carrer de les Arts i els Oficis** (*calle Pubilla Rosés*), **carrer de Saurí** (*calle Josefa Arús*) i **avinguda de Pau Casals** (*calle Gaspar Rosés*), a més de la prolongació del ja existent **carrer**

**de Sant Antoni** cap al sud fins als terrenys del Ferrocarril del Nord-est d'Espanya, actual **avinguda del Carrilet**.

## Cronologia

### 1921. Pubilla Rosés, calle de la

Topònim que fa referència a María del Pilar Rosés i Reverter, filla de Gaspar Rosés i Arús, qui el 1921 presentà un projecte d'urbanització dels terrenys on actualment se situa el **carrer de les Arts i els Oficis**.

El plànol del projecte d'urbanització aprovat el 31 d'octubre del 1923, on apareix aquest carrer amb el nom de *Pubilla Rosés*, està datat el maig de 1921. En un plànol anterior d'abril de 1921, el mateix carrer apareix retolat *calle X*.

### 1923. Artes y Oficios, calle de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 20 de juny de 1923 anomenar diversos vials nous o existents que encara no tenien nom, segons el dictamen de la Comissió de Foment. A proposta dels regidors Carbó, Romagosa i Piera, i de l'arquitecte municipal, s'acordà anomenar *Artes y Oficios* un d'aquests nous vials. S'aprovà també col·locar les plaques en català i castellà. El mateix consistori, però, va aprovar a l'octubre del mateix any 1923 els plànols d'urbanització de la zona, amb els noms de la família de Gaspar Rosés, que durant un temps van aparèixer a la documentació municipal.

### 1932. Arts i Oficis, carrer d'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.



### **1939. Artes y Oficios, calle de**

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### **1988. Arts i els Oficis, carrer de les**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Mercader, carrer de  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del



Mapa: E2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Atlàntida.** Illa mítica de la tradició grega, habitada pels atlants, situada més enllà de l'aleshores món conegut, més enllà de l'actual estret de Gibraltar, a l'oceà Atlàntic. Segons la tradició, aquesta illa s'enfonsà completament i desaparegué. Plató s'hi referí als diàlegs *Timeu* i *Críties*, i considerava un fet històric la seva existència i desaparició. Des d'aleshores fins a l'actualitat ha estat objecte de les més diverses hipòtesis. Jacint Verdaguer va compondre el poema èpic *L'Atlàntida*, que obtingué el primer premi als Jocs Florals de 1877. És possible que l'origen del topònim sigui més pel poema de mossèn Verdaguer que no pel mite de l'illa en si mateix.

## El carrer

El 1924, José Ferré i Pastor, en nom seu i de José Rius i Carrió i de Lázaro Cotonat i Mir, presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats a la zona del nord-oest de l'actual barri de Collblanc, a tocar de l'aleshores torrent Gornal i de la **travessera de Collblanc**. El projecte fou aprovat el 14 de gener de 1925 pel Ple de l'Ajuntament. Malgrat que aquest projecte consta com a desaparegut a l'Arxiu de l'Ajuntament, la investigació realitzada accedint a diverses actes municipals, a documents cartogràfics i, sobretot, a la documentació de les llicències d'obres ens ha permès situar els principals vials resultants d'aquesta urbanització, un dels quals, l'actual **carrer de l'Atlàntida**. El projecte d'aquest carrer fou incorporat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat i el nom d'aquest petit vial s'han mantingut invariables fins ara.

## Cronologia

### 1925. Atlàntida, calle de la

A les primeres llicències d'obres que es van tramitar d'aquest vial, ja era identificat com a *calle Atlàntida*. Posteriorment, aquest topònim apareix a la guia de 1928-1929, descrit entre *calle Mercaders* i la bòbila dels Mozos, malgrat que al plànol del barri de Collblanc del Projecte general de sanejament de 1928 encara apareix sense nom.

### 1932. Atlàntida, carrer de l'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Atlàntida, calle de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Atlàntida, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Ametller, carrer de l'  
Sortida per  
Lleó, carrer de



## Accepció

**Aviació.** Desplaçament controlat a través de l'aire d'aparells que usen per desenvolupar el seu vol la força sustentadora de superfícies fixes o mòbils, freqüentment auxiliats per mitjans mecànics. El concepte d'aviació inclou les infraestructures, la indústria, el personal i, també, les organitzacions l'activitat principal de les quals és aquest mitjà de transport.

## El carrer

El tram més al nord de l'actual **carrer de l'Aviació** prové de la urbanització demanada el setembre de 1925 per Pablo Soler, en nom propi i del seu germà Francisco, com a propietaris d'uns terrenys situats a l'est del torrent del Canyet (*vegeu carrer de l'Ametller*). El projecte, signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'aleshores arquitecte municipal, Ramon, fou aprovat per la Comissió Municipal Permanent el 3 d'abril de 1930. El traçat d'aquest vial restà recollit al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt apareixia el projecte d'un vial pràcticament amb el mateix traçat que el de l'actual **carrer de l'Aviació**, encara que sense nom. Aquest pla recollia el projecte d'urbanització, encara pendent d'aprovació, dels terrenys dels germans Pablo i Francisco Soler, aprovat l'any 1930. Al plànol de la urbanització, de maig de 1925, el vial apareix com a *calle en proyecto*.

### 1931. Aviació, carrer de l'

Durant els anys 1930 començà el procés d'urbanització dels carrers d'aquesta zona de la ciutat, coneguda popularment com a *barri de la Salut*. El Ple de l'Ajuntament, en sessió del 29 d'octubre de 1931, aprovà el dictamen de la Comissió de Foment al qual proposava assignar el nom **carrer de l'Aviació**, després que el 4 de juny anterior hagués acordat anomenar-lo *carrer de l'Aviació Espanyola* en lloc del nom *calle de Santa Teresa* que utilitzaven els propietaris de la zona (*vegeu carrer de l'Ametller*).

### 1939. Aviación, calle de la

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1988. Aviació, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Muns, carrer de;  
Josep Anselm Clavé,  
carrer de; Muns,  
carrer de; Comerç,  
carrer del



Mapa: H3



Barri: Santa Eulàlia

PAT Casal L'Esplai (fitxa 31)

ESC Estàtua d'homenatge als vells (La Velleta), obra d'Hèctor  
Cesena

## Accepció

**Avis.** Topònim que fa referència tant als pares i mares dels pares o de les mares com a les persones d'edat avançada. Aquesta última definició és la que es correspon al nom de la plaça.

## El carrer

El 1910, l'espai de la plaça actual estava ocupat per una fàbrica d'olis. Quan la fàbrica ja havia tancat i era de propietat municipal, a partir de 1973, es construï un casal d'avis per a la gent gran de Santa Eulàlia en una part del terreny que havia ocupat la indústria després d'un enderrocament parcial. La resta del terreny, al davant del casal, es transformà en una zona enjardinada com a plaça pública. L'espai rebé, com a conseqüència, el nom popular de **plaça dels Avis**, que el 1988 fou reconegut com a oficial. El 3 de desembre de 2 000 s'inaugurà un nou casal d'entitats per al barri de Santa Eulàlia a la part que quedava de les instal·lacions de la fàbrica, que havia estat remodelada.

## Cronologia

### 1974. Sense nom, plaça

Amb la inauguració de la nova plaça enjardinada, en una part dels terrenys de l'antiga fàbrica d'olis, l'espai va començar a ser conegut popularment com a *plaça dels Avis*. Tanmateix, el 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament va adoptar diversos acords en relació amb la denominació de diversos carrers, com ara un que afirmava que aquest nom es feia servir popularment, però sense validesa i que només podia portar a confusió.

### 1988. Avis, plaça dels

Malgrat l'acord de 1982, el mateix Ple de l'Ajuntament el 9 de març de 1983 va aprovar inicialment una modificació del planejament urbanístic en aquesta zona per ordenar l'espai: l'Estudi de detall de l'equipament assistencial de la plaça dels Avis a Santa Eulàlia. Finalment, el 6 d'octubre de 1988, el Ple va incloure oficialment i definitivament aquest nom a la llista de noms de carrers.

B





Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Mapa: H3, H4

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Bacardí.** Topònim que fa referència a la família de comerciants i propietaris de diversos terrenys a l'Hospitalet, com els de la part dreta del **carrer del Doctor Martí i Julià** a la Torrassa o els de Santa Eulàlia on aparegué el carrer que porta el seu nom.

En concret, Baltasar de Bacardí presentà un projecte d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat, el gener de 1930. La Comissió Municipal Permanent aprovà el projecte el 26 de juny del mateix any.

## El carrer

El **carrer de Bacardí**, juntament amb el **carrer de l'Alhambra** i el tram més oriental del **carrer Transversal**, aparegué a l'esmentat projecte d'urbanització de 1930.

## Cronologia

### 1930. Sense nom, calle

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Baltasar de Bacardí aprovat per la Comissió de Govern el 26 de juny de 1930 ja hi consta el carrer, però encara sense nom, com a *calle en proyecto*. Als mapes de principis de la dècada de 1920, i en concret al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, es pot veure el traçat d'aquest vial, però encara sense denominació.

### 1932. Sense nom, carrer

Encara que al plànol de 1932 no es veu el traçat, per haver estat aprovat el projecte pocs anys abans, és de suposar que, oficialment, el tipus de via es va catalanitzar el 1932, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1936. Mariana Pineda, carrer de

Topònim que fa referència a Mariana de Pineda Muñoz (Granada, 1804-1831). Símbol de l'enfrontament al poder absolutista de Ferrer VII.

Aquest topònim es troba a la documentació d'una llicència d'obres aprovada el 16 de juliol de 1936. Al plànol de 1937 ja apareix amb aquest nom, encara que mal escrit com a *Maria Pineda*.

### 1939. Mariana Pineda, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 continua apareixent aquest nom. Però a la guia de 1942 simplement no hi consta.

### 1947. Bacardí, calle de

A la guia de 1948 apareix aquest topònim. Abans, però, el nom *calle Bacardí* ja era utilitzat, com per exemple al projecte de pavimentació del carrer aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 22 de setembre de 1947.

### 1988. Bacardí, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Oriental, carrer  
Sortida per  
Granollers, carrer de



## Accepció

**Badajoz.** Ciutat d'Extremadura, capital de la província homònima, vora el Guadiana i prop de la frontera portuguesa. A 182 m d'altitud, de 1.440,37 km<sup>2</sup> de superfície i 150.702 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de l'Institut Estadístic d'Extremadura. La motivació d'aquest topònim es deu a l'alt percentatge de població immigrada a l'Hospitalet procedent d'Extremadura.

## El carrer

El **carrer de Badajoz** sorgí com a resultat del planejament urbanístic del barri de Can Serra a la dècada de 1960, segons es pot verificar al plànol del Pla parcial d'ordenació del sector Can Serra, aprovat el 1961, que desenvolupa el Pla comarcal de 1953.

## Cronologia

### 1961. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya i el Pla parcial de Can Serra, ambdós aprovats el novembre de 1961, es pot veure la previsió inicial del traçat de l'actual **carrer de Badajoz**, encara que sense nom.

### 1971. Badajoz, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974. Malgrat això, aquest nou nom ja es feia servir per a les llicències d'obres dels edificis.

El 4 d'octubre de 1976 es va inaugurar el col·legi públic Samontà que actualment acull la delegació hospitalenca de l'Escola Oficial d'Idiomes.

### 1988. Badajoz, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Narcís Monturiol,  
carrer de



## Accepció

**Badalona.** Municipi del Barcelonès, al vessant marítim de la serralada de la Marina i a la plana al·luvial costanera, a l'extrem est del delta del Besòs. A 6 m d'altitud, de 21,18 km<sup>2</sup> de superfície i 220.440 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Té semblances amb l'Hospitalet de Llobregat, sobretot pel que fa al creixement demogràfic fruit de les onades migratòries des dels anys 1960 fins a l'actualitat.

## El carrer

Al Pla d'ordenació de l'illa delimitada per l'**avinguda d'Amadeu Torner**, la *travessia Industrial* (actual **carrer de Narcís Monturiol**), el **carrer de Rosell** i el **carrer de l'Aprestadora**, aprovat el 18 de novembre de 1964, es projectà una gran zona verda amb edificis aïllats amb un petit vial interior. Aquests espais foren l'origen de l'actual **plaça de les Palmeres** i el **carrer de Badalona**.

## Cronologia

### 1964. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen l'instrument de planejament que ordenava l'illa delimitada pels actuals **carrer de Narcís Monturiol**, **carrer de Rosell**, **carrer de l'Aprestadora** i **avinguda d'Amadeu Torner** aparegué un vial interior, sense nom, que aproximadament es correspon amb l'actual **carrer de Badalona**.

### 1977. Badalona, calle de

El Ple municipal del 14 de juliol aprovà assignar el nom d'aquesta població a aquest nou vial. Malgrat això, anys abans ja s'utilitzava el topònim en la documentació relacionada amb les llicències d'obres. Posteriorment, el 18 de maig de 1978, el Govern Civil comunicà l'autorització de la Direcció General d'Administració Local per realitzar l'assignació del nom.

### 1988. Badalona, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Can Sumarro (fitxa 79)

## Accepció

**Barcelona.** Una de les quatre províncies en què Catalunya va ser partida en la divisió provincial de 1833, dissenyada per Javier de Burgos. La seva capital homònima, que també ho és de la comarca del Barcelonès, presenta les següents característiques: a 13 m d'altitud, de 101,35 km<sup>2</sup> de superfície i 1.636.762 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

## El carrer

L'espai que actualment ocupa el **carrer de Barcelona** havia estat ocupat antigament per un vial més estret amb el nom d'*Heures*, entre el **carrer del Xipreret** i l'antic torrent del Canyet, actual **carrer de la Riera de l'Escorxador**, i pels terrenys de diverses propietats, entre les quals destaca la finca anomenada *Can Tres* (que en alguns documents apareix com a *Cal Perutxo*). La urbanització dels terrenys de Can Tres, propietat de la família Oliveras, és coneguda habitualment com a *Eixample de la rambla* de 1907. Els topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial i de les seves modificacions posteriors (Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Segre, Ter, Montserrat i Casanova) s'expliquen per les idees catalanistes de la família propietària dels terrenys originals (*vegeu rambla de Just Oliveras*). Amb el temps, aquests últims trams més recents situats cap a l'est de la riera de la Creu es van connectar amb l'original *carrer de les Heures*, que també va anar estenenent-se cap a l'actual **plaça de la Remunta**, i tot el vial es va transformar en el **carrer de Barcelona** actual.

Entrada per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Sortida per  
Remunta, plaça de la

Mapa: B4, D4

Barri: El Centre

## Cronologia

### 1845. Heuras, calle de las

Topònim que fa referència a una planta enfiladissa que s'arrapa a les parets i als arbres, de fulles llises, coriàcies i lobulades, flors en umbel·la i fruits negres en baia, freqüent en indrets ombrívols.

El tram de l'actual **carrer de Barcelona** que aleshores portava el nom de *calle de las Heuras* anava des del torrent del Canyet, actual **carrer de la Riera de l'Escorxador**, fins al **carrer del Xipreret**. El nom apareix a la documentació castellanitzada amb aquesta grafia i moltes vegades també sense *h*, en lloc del topònim castellà *Hiedra*, de manera similar a altres topònims del nomenclàtor com ara *Chipreret* per *Xipreret*. Sembla que el nom d'*Heures* existia com a camí des de la primera meitat del segle XIX, tot i que en les actes de l'Ajuntament no apareix fins al 25 d'octubre de 1845. En un expedient d'obres de 1864 ja l'hem trobat transcrit erròniament sense *h*.

### 1907. Euras, calle de las; Barcelona, calle de

Al plànol, datat el 1906, que acompanya el projecte d'urbanització, aprovat el 1907, de la finca propietat dels hereus de Just Oliveras i Arús, apareix un conjunt de carrers delimitats per l'aleshores riera de la Creu, el *camino de San Juan*, la fàbrica de Can Vilumara, la propietat de Francisco Bori (aproximadament a uns 50 m cap a l'est de l'actual **carrer de Vilumara**) i la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*. En aquest plànol es veu el projecte de l'actual **carrer de Barcelona**, entre la riera de la Creu i la propietat de Francisco Bori amb el nom de *calle de C* i amb una anotació posterior amb el nom *Barcelona*. La Comissió d'Obres durant la tramitació de l'expedient va proposar anomenar *Barcelona* aquest carrer.



Al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers ja apareix aquest topònim associat a l'espai plenament consolidat entre la riera de la Creu i el **carrer de Vilumara**. Quant al topònim *Heures*, en aquest plànol de 1923 també s'aprecia el traçat d'aquest vial escrit *calle de las Eurs*.

**1932. Eures, carrer de les; Barcelona, carrer de**  
La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Tant al plànol de 1932 com al de 1937, els trams de l'actual **carrer de Barcelona** apareixen amb aquestes grafies.

**1937. Eures, carrer de les; Antoni Sesé, carrer d'**  
Aquest segon topònim fa referència a Antoni Sesé i Artaso (Broto, Osca, 1895 - Barcelona, 1937). Sindicalista i polític. Milità a la CNT i la UGT. Empresonat el 1922 i durant la dictadura de Primo de Rivera, va ser cofundador del Bloc Obrer i Camperol, del qual fou expulsat l'any 1931 pel seu posicionament favorable a la 3a Internacional. Cofundador del Partit Comunista de Catalunya adscrit al Partit Comunista d'Espanya (1932). S'incorporà al Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) el 1936 i esdevingué secretari general de la UGT. Durant els Fets de Maig de 1937, va ser nomenat per Lluís Companys conseller de la Generalitat de Catalunya. Abans de prendre possessió del càrrec, fou assassinat al carrer de Casp, davant del Sindicat de l'Espectacle de la CNT.

S'aprovà el canvi de nom del tram anomenat *carrer Barcelona* (l'altre tram es va continuar dient *Eures*) en la Comissió de Govern de 2 de juliol de 1937 arran d'un informe del conseller regidor d'Obres Públiques que recull la petició formulada per la Federació de Sindicats de

l'Hospitalet, la UGT, el PSUC i les Joventuts Socialistes Unificades. Al plànol de 1937, no apareix transcrita aquesta aprovació, però sí que s'aprecia ja la intenció de prolongar el **carrer de Barcelona** des de la futura **plaça del Mestre Clavé** fins a la **plaça de la Remunta**, incorporant al seu traçat el *carrer de les Eures*.

**1939. Eurs, calle de las; Barcelona, calle de**  
La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. A la guia de 1942, encara apareixen els dos noms. *Eurs* hi apareix escrit d'aquesta manera.

**1948. Barcelona, calle de**  
A la guia de 1948, ja apareix amb un únic nom tot el vial, descrit entre les aleshores *plaza de la Remonta* i *plaza del Molino* (vegeu **plaça del Mestre Clavé**). Cal dir, però, que en plànols posteriors es pot comprovar com la prolongació fins a la *plaza del Molino* havia aparegut el 1948 com a projecte, ja que aleshores arribava tan sols fins al **carrer de Vilumara**.

**1988. Barcelona, carrer de**  
El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Ajuntament, plaça de l'  
Sortida per  
Repartidor, plaça del



Mapa: C4



Barri: El Centre

## Accepció

**Baró de Maldà.** Topònim que fa referència a Rafael d'Amat i de Cortada, baró de Maldà i de Maldanell (Barcelona, 1746 - Barcelona, 1818).

Tot i que no va néixer ni residia a l'Hospitalet, va ser un dels terratinents més importants de la ciutat d'aquells anys. Vivia de rendes i de les cases i terres que tenia a l'Hospitalet i a altres indrets de Catalunya. Entre les seves possessions a la ciutat hi havia l'anomenada *torre Llampada* o *castell de Bellvís*, conegut també amb el nom de *la Torrassa*, i la casa Cortada, més coneguda com a *Can Xerricó*, de la qual prové el nom de l'actual passatge. Era un personatge curiós, amic de la gresca i un gran observador. Com diu José Luis de Vilallonga, descendent seu, la seva posició social li permetia senzillament passar l'estona. Interessat en la vida de la gent, els esdeveniments i les festes populars, anotava tots els fets rellevants i quotidians minuciosament en un dietari. Josep Pla diu d'ell que va ser un home capaç d'escriure sentint autènticament la vida. Les seves memòries fan 60 volums, coneguts amb el nom de *Calaix de sastre*, per la varietat de temes que contenen. *Calaix de sastre* pertany a la literatura popular i situa el Baró de Maldà com a primer cronista local. Va escriure també *Explicació sobre el poble de l'Hospitalet*, un document valuós sobre la societat de l'Hospitalet del final del segle XVIII.

## El carrer

El 1923 els terrenys on actualment es troba el **carrer del Baró de Maldà** encara eren propietat d'un dels membres de la nissaga Maldà, Maria del Pilar de Càrcer i de Ros. La tramitació de l'expedient d'urbanització dels terrenys de la finca coneguda com a *hort de can Xerricó*, la inicià Joaquín

de Ramírez de Orozco, marit de Maria del Pilar, en representació seva. Després d'una proposta inicial, que fou retirada, l'expedient definitiu es tramità entre el 6 de juliol i el 17 d'octubre de 1923. El projecte aprovat fou, en realitat el tercer intent, ja que el 31 d'octubre de 1897, Juan Pujadas, en nom de l'aleshores baró de Maldà, presentà el primer projecte, que fou aprovat el 6 de març de 1889, però que no s'executà.

## Cronologia

### 1923. Barón de Maldá, calle del

El 17 d'octubre de 1923 fou aprovat el projecte d'urbanització dels terrenys coneguts com a *hort de Can Xerricó*, on s'establí l'obertura del **carrer del Baró de Maldà**. Al plànol apareixia aquest vial com a *calle del Barón de Maldá*. El 26 de març de 1924, el Ple municipal aprovà definitivament aquest nom. Com a curiositat, cal destacar la inauguració del Cinema Oliveras el mateix any i enderrocat el 1989.

### 1931. Francesc Macià, carrer de

Topònim que fa referència a Francesc Macià i Llussà (Vilanova i la Geltrú, 1859 - Barcelona, 1933). Militar i polític. President de la Generalitat de Catalunya (*vegeu plaça de Francesc Macià i Llussà*). Segons l'acta del Ple de 30 d'abril de 1931, s'aprovà el dictamen de la Comissió de Governació de canviar el nom de *Baró de Maldà* pel de *Francesc Macià*. Dos anys més tard fou el mateix Francesc Macià qui va inaugurar la biblioteca municipal ubicada en aquest carrer.

### 1939. Barón de Maldá, calle del

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a



les actes, “atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento” i substituï “todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas”, així com les plaques amb inscripcions contràries o per “no estar redactadas en el Idioma Nacional”. En aquest cas es restituï una altra vegada l’anterior nom del carrer, però castellanitzat. Just acabada la Guerra Civil s’inaugurà l’associació Amics de la Música que a partir dels anys 1950 tingué la seva seu al número 15 d’aquest carrer i que va tancar les portes l’any 1976.

### **1988. Baró de Maldà, carrer del**

El Ple de l’Ajuntament aprovà el 6 d’octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s’havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l’abril de 1979.



PAT Can Batllori (fitxa 18)

## Accepció

**Batllori.** Topònim que fa referència a una família d'industrials ceramistes.

Els Batllori provenien del Llevant. Des del 1804 tenien a Sants una petita fàbrica dedicada principalment a l'elaboració de plats i olles ceràmics. Amb el pas dels anys, el negoci prosperà i els Batllori establiren una fàbrica a l'Hospitalet i una altra a Sant Boi. Fou així com un dels tres fills de la família, José Batllori i Munné, el 1874 instal·là a l'Hospitalet una petita fàbrica de ceràmica a tocar de la *carretera Provincial*, que fou coneguda com a *Can Batllori*. La fàbrica constava d'un petit forn de tipus àrab, que primerament elaborà tenalles i atuells. Posteriorment, Calixte Collet, casat amb una de les filles de la família Batllori, hi introduí l'elaboració de gàrgoles, pinyes, escopidors, copes i rajoleta catalana, entre altres peces de terrissa. El 1891, José Batllori rebé a l'Exposició Internacional de Plantes i Flors un important premi que reconeixia la seva tasca en el món de la indústria ceràmica. Des de la mort de José Batllori l'any 1895, l'empresa constà com a Vídua de Batllori fins a la dècada de 1970, que passà a denominar-se Indústries Collet. Finalment, l'empresa es traslladà a Esparreguera l'any 1979, on s'especialitzà en la fabricació de pastes ceràmiques per a altres sectors terrissaires i va arribar a ocupar el primer lloc en el mercat espanyol d'aquesta especialitat. Actualment es diu Ceràmica Collet, SA.

## El carrer

L'actual **carrer de Batllori** té el seu origen en un petit camí per accedir a terrenys de particulars des de la *carretera*

*Provincial* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**). El 1877, José Llopis i Batllori demanà permís a l'Ajuntament per construir una casa "en un terreny situat en la carretera de tercer ordre que de Barcelona condueix al Garrofé, i immediat a casa Mata-Caballs". Al plànol que consta a l'expedient, el **carrer de Batllori** apareix retolat simplement com *calle*. El 16 de juliol de 1881, —en un projecte que és l'origen de l'actual casa coneguda com a *Can Batllori*— Mariano Batllori demanà permís per construir una casa amb façana a la *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**) i delimitada a l'oest per un camí particular: l'actual **carrer de Batllori**.

## Cronologia

### 1877. Sense nom, camino

Als plànols que acompanyen les sol·licituds de llicències d'obres de la zona on actualment se situa Can Batllori, el **carrer de Batllori** es pot veure com a camí particular.

### 1921. Tejares, camino de los

Topònim que, molt probablement, feia referència a les fàbriques situades en aquesta zona dedicades a la producció de ceràmiques i elements relacionats, com la fàbrica de la família Batllori. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, ja apareix el vial amb aquest nom.

### 1929. Batllori, calle de

La primera referència d'aquest carrer amb aquest nom correspon a la guia comercial de 1929-1930. Rep el nom per la proximitat a aquesta bòbila. A les guies d'aquesta època, el vial apareix descrit amb entrada pel **carrer d'Enric Prat de la Riba** i sortida per *c. Bòviles* o *Bòvila Marquet* que era la

Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Josep Tarradellas i  
Joan, avinguda de

Mapa: E3

Barri: Sant Josep



fàbrica de ceràmica situada a l'encreuament dels actuals carrer de Batllori i avinguda de Josep Tarradellas i Joan.

### 1932. Batllori, carrer de

Ateses les dimensions i el caràcter previ de camí, és de suposar que el nom es deuria catalanitzar el 1932, tal com la majoria de carrers de la ciutat. Al plànol de 1937, ja es pot veure aquest topònim, encara que està escrit, probablement per error, sobre un petit camí on actualment hi ha l'avinguda de Ventura Gassol.

### 1939. Batllori, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Batllori, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Floridablanca, carrer de  
Sortida per  
Alzina, plaça de l'



Mapa: D2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Belchite.** Municipi de la província de Saragossa. A 448 m d'altitud, de 273,70 km<sup>2</sup> de superfície i 1.505 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de l'Institut Aragonès d'Estadística.

Durant la Guerra Civil, entre el 24 d'agost i el 6 de setembre de 1937, tingué lloc la batalla de Belchite on les tropes republicanes s'enfrontaren a l'exèrcit nacional amb la intenció de recuperar Saragossa. El 6 de desembre l'exèrcit republicà entrà al poble i acabà amb la resistència de les tropes franquistes que s'havien enfortit a les cases del poble. Un triomf esgotador a causa dels esforços, però sobretot, per les víctimes de la batalla. Sis mesos després, el 10 de març de 1938, les tropes franquistes l'ocuparen de nou. El poble finalment quedà en ruïnes. El 1954 s'inaugurà un poble nou situat al costat de l'antic; un poble de nova planta que va ser construït en gran part per presos polítics republicans. Les ruïnes del poble antic es continuen conservant. El mateix Franco inaugurà el poble nou l'any 1954. El canvi de règim polític de l'últim quart del segle xx no va afectar el nom del carrer, que havia canviat de *Geranios* a *Belchite* el 1946 per reconèixer únicament la victòria franquista durant la Guerra Civil; però actualment el topònim *Belchite* és reconegut com a símbol de la memòria històrica que recorda l'enfrontament ocorregut en aquell lloc.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

Entrats els anys 1980, el **carrer de Belchite** donà seu als locals per a gent petita i gent gran del barri, ja que el Club d'Esplai Arco Iris —antecessor de l'actual Club d'Esplai Pubilla Cases-Can Vidalet— s'hi va traslladar i funcionar durant un seguit d'anys (*vegeu plaça de la Bòbila*). També s'hi emplaçà el Casal de Gent Gran, que va acollir, al seu torn, l'Associació de Jubilats i Pensionistes del barri.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Geráneos, calle de los

Topònim incorrecte que fa referència a la forma correcta *geranio*. Gènere de plantes de la família de les geraniàcies (*Geranium sp*), de fulles de contorn orbicular i lobulades, i d'inflorescències cimoses de flors actinomorfes.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.



### **1932. Geranis, carrer dels**

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### **1939. Geráneos, calle de los**

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1942 el nom del carrer reapareix en castellà, però una altra vegada incorrecte.

### **1946. Belchite, calle de**

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. En aquest cas, es canvià el nom del carrer pel d'un lloc que el franquisme utilitzava únicament com a símbol de la seva victòria durant la Guerra Civil.

### **1988. Belchite, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Álvarez de Castro,  
avinguda d'  
Sortida per  
Xipreret, carrer del

Mapa: B4, C3

Barri: El Centre

## Accepció

**Bellavista.** Podria fer referència a un lloc de panorama bell. Cal tenir en compte que el **carrer de Bellavista** quedava sobrealçat com un mirador del barri del Centre. Fotografies i plànols de principis del segle **xx** constaten un entorn ple de prats verds des del qual la vista arribava cap a la marina. Ens podem imaginar que aquesta mirada bucòlica i bella és la que experimentaven les germanes Prats, propietàries dels terrenys en el moment en què van fer aquesta proposta de nom. Aquest topònim, però, ja havia estat utilitzat a la ciutat i apareix en els primers plànols del projecte d'urbanització i eixample de 1883 de l'anomenat *camp del rector* i terrenys adjacents, per anomenar l'espai que amb el temps esdevindria l'**avinguda del Carrilet**.

## El carrer

El projecte d'urbanització aprovat el 4 de juliol de 1923 i presentat per les germanes María i Consuelo Prats i Torrens el 30 de gener del mateix any suposava l'aparició de diversos vials als terrenys de la seva propietat. Un d'ells, el **carrer de Bellavista**, que connectaria amb el **carrer de Frederic Prats**. Abans però, el 10 d'agost de 1917, l'Ajuntament havia aprovat un projecte presentat per José María de España i de Orteu, el 16 de gener d'aquell any, per a l'obertura de dos petits passatges, un dels quals coincidia amb la part més oriental del **carrer de Bellavista**. Aquest projecte no s'executà. L'obertura del carrer es va començar a fer efectiva plenament a partir de la segona part de la dècada de 1950.

## Cronologia

### 1923. Bellavista calle de

El 10 d'octubre de 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà la petició de les germanes María i Consuelo Prats i Torrens de donar aquest nom a un dels carrers oberts amb motiu de la urbanització aprovada el 4 de juliol d'aquell mateix any pel mateix Ajuntament als terrenys de la seva propietat.

### 1932. Bellavista, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al plànol de 1937, però, apareix amb un error de transcripció: *Vellavista [sic]*.

### 1939. Bellavista, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. Malgrat això, les primers llicències d'obres són bastant posteriors.

### 1988. Bellavista, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Ermita de Bellvitge

## Accepció

**Bellvitge.** L'origen d'aquest topònim prové d'Amalvigia, primera dona de la qual sabem el nom a l'Hospitalet. El nom *Amalvigia* està relacionat amb *Malvitge*, que derivà en *Benvige*, *Belvige* i, finalment en *Bellvitge* que dona nom al barri (*vegeu plaça d'Amalvígia*).

## El carrer

El **parc de Bellvitge**, com el **passeig de Bellvitge**, ocupa un espai que estava destinat a acollir noves edificacions. Les pressions veïnals amb l'arribada de la democràcia van aturar el procés i el **parc de Bellvitge** es va convertir en una de les principals i més llargues reivindicacions del moviment veïnal. Així, el 15 de març de 1998, s'inaugurà aquest parc amb una superfície de 32.600 m<sup>2</sup> de zona verda i espais lúdics. L'any 2003, es va ampliar la seva superfície arran de la restauració de l'ermita i la construcció de l'hotel Hespèria, de cinc estrelles, entre el parc i la residència sanitària.

Entrada per  
Marina, rambla de la;  
Jaume Ventura i Tort,  
carrer de; Residència,  
carrer de la

Mapa: D5, E6

Barri: Bellvitge

## Cronologia

### 1998. Bellvitge, parc de

El 15 de març de 1998, s'inaugurà el **parc de Bellvitge**, una zona "totalment blanda, amb molta vegetació, molts arbres, sense espais urbanitzats, tal com havien demanat els mateixos veïns de Bellvitge", segons consta a la nota de premsa d'aleshores. El 26 de juliol de 2000, el Ple de l'Ajuntament oficialitzà aquesta denominació per a la zona verda resultant de la reivindicació veïnal.



## Accepció

**Bellvitge.** L'origen d'aquest topònim prové d'Amalvigia, primera dona de la qual sabem el nom a l'Hospitalet. El nom *Amalvigia* està relacionat amb *Malvitge*, que derivà en *Benvige*, *Belvige* i, finalment en *Bellvitge* que dona nom al barri (vegeu **plaça d'Amalvígia**).

## El carrer

El **passeig de Bellvitge** ocupa un gran espai entre blocs que inicialment estava a la construcció de més blocs d'habitatges. Les pressions veïnals van fer que es convertís en un espai per a ús públic i enjardinat. El resultat es va recollir al planejament urbanístic aprovat el 8 de setembre de 1983.

Els terrenys de Bellvitge van ser camps de conreu fins al 1965, quan començà la construcció del barri. A partir d'aquell moment, la història de Bellvitge és, en gran mesura, una història de mobilitzacions reivindicatives. Aquesta reflexió es pot fer en aquest punt, tot parlant del passeig, perquè aquest espai és la mostra palpable més important de l'èxit d'un extraordinari moviment veïnal. El març del 1975, les dones i els homes de Bellvitge, des de les moltes associacions i entitats del barri, van aconseguir que l'Ajuntament suspengués les llicències de construcció, davant l'evident incompliment dels compromisos contrets per part de la immobiliària promotora del polígon, la mala qualitat dels edificis, etc. Paral·lelament, portaven a terme nombroses lluites per aconseguir equipaments sanitaris, educatius, etc., que van confluïr en la discussió del nou Pla parcial del barri. En aquest ambient d'ebullició popular, la constructora començà a aixecar dues torres en un extrem del que després seria el passeig. Era el novembre de 1975, el moment de la mort de Franco. Els homes, però sobretot les

dones, de forma espontània en un principi, cada dia anaven a obstaculitzar les obres, enderrocar les tanques, inutilitzar la maquinària i fugir de les càrregues policials. Així, fins al febrer de 1976. Aquest episodi fou clau per aconseguir un pla parcial favorable pel barri, que entre altres coses, va preveure el **passeig de Bellvitge**, on inicialment s'anaven a construir més torres. Aquest vial —l'únic espai públic interior del barri pensat com a zona d'esbarjo— és la millor mostra de l'èxit del moviment veïnal des de postures diferents, com les primeres accions que va impulsar l'associació de veïns de Bellvitge Nord o la importància de l'estudi del Secretariat de Coordinació per al Desenvolupament —organisme dependent de l'entitat cristiana progressista Justícia i Pau—, on es demostrava que les edificacions portades a terme per la Immobiliària Ciutat Comtal eren de dimensions superiors a les mides previstes als plànols. També l'actual **passeig de Bellvitge** va ser l'indret on va tenir lloc una efímera experiència, entre 1977 i 1978, d'assemblearisme impulsat per un grup de veïns de tendències llibertàries al marge de les associacions de veïns i les organitzacions polítiques. Van ser conegudes com les *assemblees del porró*: cada setmana, al passeig, al voltant d'un porró de vi, es discutien els problemes de Bellvitge amb totes les persones que volien acostar-s'hi.

## Cronologia

### 1983. Sense nom, passeig.

Als plànols que acompanyen les modificacions del planejament urbanístic vigent, aprovades el 8 de setembre de 1983, ja es pot veure l'anul·lació dels blocs previstos anteriorment i la conversió de tot l'espai de l'actual **passeig de Bellvitge** en una zona per a ús públic i verd.

Entrada per  
Marina, rambla de la  
Sortida per  
Europa, avinguda d'



Mapa: E5



Barri: Bellvitge



### 1988. Bellvitge, passeig.

La inclusió del nom al nomenclàtor oficial es va fer el 6 d'octubre de 1988, encara que per un error de transcripció a la llista de noms apareixia com a *ptge.*, però al plànol, com a *pg.*; és a dir, en un lloc com a passatge i en un altre com a passeig.

### 1991. Bellvitge, passeig de.

Al plànol de 1991 i al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 21 de juliol de 1995, ja s'inclouïa el nom correcte del tipus de via amb la preposició *de*.



Entrada per  
Riera del Canyet,  
carrer de la  
Sortida per  
Lleó, carrer de

Mapa: B3

Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Bernini.** Topònim que fa referència a Gian Lorenzo Bernini (Nàpols, Itàlia, 1598 - Roma, Itàlia, 1680). Arquitecte i escultor.

Va ser un dels artistes més prestigiosos de la Roma barroca del segle XVII. Protegit per diversos papes, com ara Pau V, Urbà VIII o Alexandre VII, dugué a terme una gran tasca artística a Roma en el marc de la Contrareforma. Famos, entre d'altres, per obres arquitectòniques com l'església de Sant Andreu del Quirinal (1658) o la monumental columnata de la plaça de Sant Pere del Vaticà (1657-166v7) i per obres escultòriques com ara *Apol·lo i Dafne* (1622) o, especialment, pel grup escultòric convuls i teatral, típic del barroc, *Èxtasi de santa Teresa* (1646), que és en una capella de l'església de Santa Maria della Vittoria que ell mateix dissenyà.

## El carrer

El traçat de l'actual **carrer de Bernini** prové de la urbanització demanada l'octubre de 1944 per Juan Sacanell, com a propietari d'uns terrenys situats a l'est del torrent del Canyet i al sud dels terrenys dels germans Soler (*vegeu carrer de l'Ametller*). El projecte fou aprovat per la Comissió Municipal Permanent el 25 de setembre de 1946. En aquest projecte aparegué gairebé la totalitat del traçat actual del vial, que s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

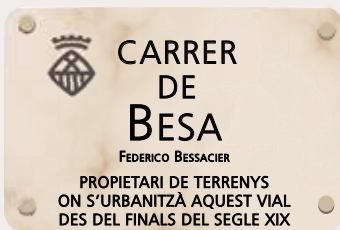
## Cronologia

### 1946. Bernini, calle de

Al plànol del projecte d'urbanització presentat per Juan Sacanell l'octubre de 1944 i aprovat el 1946, apareix el topònim *calle de Bernini* associat al vial que actualment porta aquest nom. A principis de la dècada de 1960, encara hi constava sense urbanitzar completament. A l'acta de 20 de maig de 1980 ja es fa constar aquest carrer de manera oficial.

### 1988. Bernini, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Occident, carrer d'  
Sortida per  
Pujós, carrer de



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Besa.** Aquest topònim fa referència al propietari dels terrenys, Federico Bessacier, on es va obrir aquest carrer.

Federico Bessacier era resident a Sant Gervasi, i amb la parcel·lació d'aquests terrenys va obtenir 40 solars per edificar. Una explicació plausible és que sigui una derivació del cognom del propietari de final del segle XIX, i que Besa pot ser una reducció de Bessacier, amb l'afegit que el nom final del carrer no va ser Besa sinó *Besa*. Així apareix a la documentació associada a l'expedient.

## El carrer

El **carrer de Besa** ja apareix amb aquest nom al projecte d'urbanització dels terrenys propietat d'Esteban Creus i Casellas i Federico Bessacier, presentat l'octubre de 1895. En aquest projecte s'establia l'obertura de dos carrers més: el **carrer del Llobregat** (aleshores *calle de Creus*) i el **carrer d'Occident**. El projecte va ser aprovat pel consistori el 10 d'abril de 1896. Aquest va ser el segon projecte que va presentar Esteban Creus. El primer l'havia presentat el 1891 i pretenia obrir quatre carrers que anessin a parar a la carretera principal i que els dos restants fossin paral·lels al vial principal, però per causa de litigis amb els seus veïns i el propietari de la torre Barrina, José Farnés, el 1894 Esteban Creus va desistir d'aquest projecte. El cas és que el projecte del 1895, que donà pas a l'obertura del **carrer de Besa**, del **carrer del Llobregat** i del **carrer d'Occident**, va ser el primer pas per a la urbanització del barri de Collblanc. D'altra banda, el **carrer de Besa** ha mantingut el nom i el traçat originals.

## Cronologia

### 1896. Besa, calle de

Al projecte d'urbanització dels terrenys propietat d'Esteban Creus i Casellas i Federico Bessacier, aprovat el 10 d'abril de 1896, ja apareix aquest carrer amb el nom actual.

### 1932. Besa, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Besa, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Besa, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**La Bisbal.** Topònim que fa referència a la Bisbal d'Empordà. Capital del Baix Empordà. A 39 m d'altitud, de 20,62 km<sup>2</sup> de superfície i 10.974 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. A tocar del massís de les Gavarres i travessada pel riu Daró, el municipi és reconegut per la seva tradició ceràmica.

El topònim respon a un costum dels anys 1960 de posar noms de pobles de Catalunya a alguns carrers, com a símbol del *boom* turístic de l'època del “desarrollismo” franquista.

## El carrer

Aquest vial, a la frontera occidental dels terrenys de la família Faus urbanitzats a partir dels anys 1920, sorgí com a resultat del planejament urbanístic del barri de Can Serra a la dècada de 1960, segons es pot verificar al plànol del Pla parcial d'ordenació del sector Can Serra, aprovat el 1961, que desenvolupa el Pla comarcal de 1953.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Al plànol de 1960, que recull el planejament vigent aleshores, apareix l'espai que, anys més tard, es transformaria lleugerament modificat en l'actual **carrer de la Bisbal**, encara que sense nom. Això es pot veure més també als plànols que acompanyen el Pla parcial d'ordenació de l'aleshores anomenat *sector Can Serra*.

### 1971. La Bisbal, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. La conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974, i el perfil d'aquest carrer no va estar definitivament definit fins un cop edificat el Mercat de Can Serra, el 1985.

### 1991. La Bisbal, carrer de

Curiosament, al nomenclàtor de 1988 no apareix aquest nom, ni a la memòria, ni al plànol que acompanyen l'expedient, que va suposar primera catalanització generalitzada dels noms de carrers. Tanmateix, sí que apareix d'aquesta manera al plànol de 1991.

### 2006. Bisbal, carrer de la

Es va normalitzar el nom del carrer d'acord amb els criteris lingüístics. Des de l'aprovació del nomenclàtor de 26 de juliol de 2006 consta com a *Bisbal, carrer de la*.

Entrada per  
Faus, carrer de  
Sortida per  
Carpa, carrer de la



Mapa: C3



Barri: Can Serra



**Entrada per**  
Sant Isidre, plaça de;  
Riera Blanca, carrer de la;  
Carrilet, avinguda del;  
Aprestadora, carrer de l'

**Mapa:** H3, I3

**Barri:** Santa Eulàlia

## Accepció

**Bisbe Joan Carrera.** Topònim que fa referència a Joan Carrera i Planas (Cornellà de Llobregat, 1930 - Barcelona, 2008). Sacerdot.

Des de 1976 fins a 1991 fou rector de la parròquia de Sant Isidre, al barri de Santa Eulàlia. Durant aquest període promogué la Fundació Santa Eulàlia, dedicada a la gent gran, i impulsà l'escola parroquial Casal dels Àngels, per als joves. El seu pas pel barri de Santa Eulàlia deixà empremta, a causa del seu compromís amb els veïns, sobretot amb els col·lectius més desvalguts. El 1991 fou nomenat bisbe auxiliar de Barcelona. La seva acció com a bisbe fou àmpliament reconeguda no només pels feligresos, sinó també pels agents del món social, polític, cultural i del pensament. Després de la seva mort fou definit com “un home de serenor i de diàleg, un pastor sol·lícit, un bisbe de la proximitat i un bisbe del poble”. Abans de la seva arribada a l'Hospitalet ja s'havia significat pel seu tarannà i compromís social, fins i tot polític, que recollí en la seva obra escrita. El 2003 rebé la Distinció Ciutadana de la ciutat de l'Hospitalet per la seva projecció i tasca social.

## El carrer

L'espai ocupat actualment pels **jardins del Bisbe Joan Carrera** ja estava previst a les primeres modificacions de 1993 del Pla general metropolità de 1976. La modificació de 2006, que fou la que finalment s'executà, donà pas a aquesta zona verda dins de l'àmbit de la Ciutat de la Justícia, al nord de l'**avinguda del Carrilet**.

## Cronologia

### 2013. Bisbe Joan Carrera, jardins del

El 22 de maig de 2012 el Memorial Bisbe Joan Carrera presentà una sol·licitud a l'Ajuntament perquè l'espai aleshores sense nom situat entre la parròquia de Sant Isidre i l'edifici dels Jutjats de l'Hospitalet rebés el nom de *Bisbe Joan Carrera*. La Comissió del Nomenclàtor de la ciutat de l'Hospitalet acceptà la proposta el 7 de novembre del mateix any. Quan es compliren 5 anys de la mort del bisbe, l'acord del Ple de l'Ajuntament esdevingué definitiu i l'espai esmentat i la zona verda propera reberen el nom de **jardins del Bisbe Joan Carrera**.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la



Mapa: H3, H4



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Blas Fernández Lirola.** Topònim que fa referència a un llibreter de vell a Barcelona qui es feu construir, al carrer que porta el seu nom, un sorprenent castell d'estil medieval que es coneix com a *Castell de la Pepa*, nom de la seva dona.

Durant molts anys el carrer només se'l conegué popularment com a *carrer del Castell*. Blas Fernández Lirola cedí l'any 1952 aquest edifici a l'Ajuntament. Les clàusules de cessió de l'edifici afirmaven que havia de tenir-ne usdefruit la seva dona mentre visqués i que no se'n podia canviar l'estructura, ni l'externa ni la interna.

## El carrer

El **carrer de Blas Fernández Lirola** sorgí a partir del projecte d'urbanització presentat per José Feliu i Gusiñé, en nom propi i d'Alfredo i Claudio Dorca i d'Esteban E. Feliu, el novembre de 1924. El 18 de maig de 1925, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia un nou vial des de la *carretera del Mitj* (vegeu **carrer de l'Aprestadora**) fins a la zona de l'actual **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**.

## Cronologia

### 1925. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Alfredo i Claudio Dorca i d'Esteban E. i José Feliu, aprovat el 18 de maig de 1925 apareix aquest vial retolat *calle en proyecto*. Al plànol es veu com aquest nou vial serà la prolongació, fins a la projectada **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, del vial, també projectat, al nord del **carrer de l'Aprestadora**, que porta el nom de *calle Agricultura*.

### 1929. Agricultura, calle de la

A les guies comercials de 1929-1930 i 1932, la *calle Agricultura* apareix descrit amb sortida per *calle Cortes* o *calle Cortes Catalanas* (vegeu **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**). Malgrat això, a la guia comercial de 1930-1931, només apareix descrit fins al **carrer de l'Aprestadora**. La raó és que en aquesta època l'actual **carrer de Blas Fernández Lirola** estava en fase d'urbanització.

### 1932. Agricultura, carrer de l'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al plànol de 1932, el *carrer Agricultura*—continuació del que havia portat aquest nom procedent del **carrer de Santa Eulàlia**— ja només és l'actual **carrer de Blas Fernández Lirola**. La resta de l'antiga *calle Agricultura* portava un nou nom: *carrer d'Alexandre Sanxo* (vegeu **carrer del General Prim**).

### 1939. Agricultura, calle de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1960. Blas Fernández Lirola, calle de

Malgrat que una de les primeres referències trobades amb la utilització d'aquest topònim és el plànol de 1960, durant alguns anys es continuà utilitzant el nom anterior. Probablement, l'aprovació del nom està en relació a la cessió que va fer Blas Fernández el 1952 del "castell" al municipi.

### 1988. Blas Fernández Lirola, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



**Entrada per**  
Torrent Gornal,  
avinguda del;  
Vallparda, carrer de;  
Mas, carrer de;  
Terré, carrer de;  
Torrent Gornal,  
avinguda del;  
Ponent, avinguda de

**Mapa:** F2

**Barri:** Collblanc,  
la Torrassa, la Florida  
i les Planes

## Accepció

**Blas Infante.** Topònim que fa referència a Blas Infante Pérez de Vargas (Casares, Màlaga, 1885 - Sevilla, 1936). Advocat i polític.

Blas Infante va néixer en un poble malagueny ple de jornalers sense terra. Els seus pares, de classe mitjana, es van empobrir per tal de donar estudis als fills. Malgrat les dificultats econòmiques, va estudiar la carrera de dret a Granada, on va entrar en contacte amb la cultura d'Al-Àndalus. Amb 24 anys ja era notari i exercí a Cantillana. A l'Ateneu de Sevilla entrà en contacte amb l'andalusisme i també evolucionà cap a idees d'esquerra. Defensava la regeneració d'Andalusia amb l'ajuda de la reforma agrària per lliurar-la del caciquisme i el latifundisme que patia la seva terra. Blas Infante simpatitzava amb l'anarquisme i a l'himne d'Andalusia, que ell va compondre, s'hi diu: "¡Andaluces, levantaos! ¡Pedid tierra y libertad!" "Terra i llibertat" era una de les consignes dels moviments populars de l'època.

A Sevilla, a l'inici de la Segona República, creà les Juntas Liberalistas de Andalucía, que de mica en mica elaboraren la xarxa institucional i popular per redactar un estatut d'autonomia, l'avantprojecte del qual fou redactat per ell i aprovat a Còrdova el 1933. El 1936, després de la victòria del Front Popular del febrer, s'intensificà la campanya andalusista per a l'autogovern. L'agost de 1936, després d'iniciada la insurrecció que portà a la Guerra Civil, fou detingut a casa seva i afusellat uns dies després pels falangistes, a la vora d'una carretera. Hom el considera el pare de la pàtria andalusa i així està reconegut pel Parlament d'Andalusia des de l'abril de 1983.

## El carrer

La plaça va sorgir a partir de la urbanització dels terrenys que abastaven la part baixa del **carrer del Montseny** i del **carrer de Mas** i la seva unió amb l'**avinguda del Torrent Gornal** i l'aleshores *camino de Vallparda*. La plaça s'urbanitzà per canalitzar per sota les aigües del torrent Gornal, però inicialment no era gaire adient com a punt de referència veïnal per la solitud de l'espai on estava situada i la ferum que desprenien les deixalles dels solars propers, on els escombriaires triaven les deixalles. Amb els anys, la plaça es renovà diverses vegades —a la segona meitat dels anys 1960 es reurbanitzà la plaça, que fou inaugurada el 14 d'agost de 1967 pel governador civil de la província, Tomás Garricano Goñi— fins a la reurbanització de començaments del segle XXI, d'acord amb el projecte de la propera nova estació del metro i l'intercanviador ferroviari.

## Cronologia

### 1928. Sol, plaza del

Estel al voltant del qual gira la Terra. Copèrnic, al segle XVI, posà les bases per passar d'un univers geocèntric a un d'heliocèntric, on el Sol és el centre. Com a símbol de lluminositat va ser venerat per cultures com l'egípcia, l'asteca o l'inca. A l'Europa del segle XVII, Lluís XIV de França, paradigma de l'absolutisme, era conegut com a *Rei Sol*.

El 1928, al plànol del barri de Collblanc del Projecte general de sanejament, apareix aquest topònim. Aquest plànol forma part del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, realitzat per Ramon Puig i Gairalt. Sembla que va ser ell qui va proposar denominar la plaça amb aquest nom.



### 1932. Sol, plaça del

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1936. Blasco Ibáñez, plaça de

Topònim que fa referència a Vicent Blasco Ibáñez (València, 1867 - Menton, França, 1928). Escriptor i polític. Avui el recordem per la seva tasca literària, però durant la seva vida potser tenia més ressò la seva activitat política. Com a novel·lista va deixar algunes obres molt conegudes, on reflectia les seves idees. Podem destacar l'anticlerical *La Araña Negra* (1892), les de temàtica social com *La Barraca* (1898) o *Cañas y barro* (1902) i la propera als partidaris dels països aliats durant la Primera Guerra Mundial, *Los Cuatro Jinetes del Apocalipsis* (1916). Des de molt jove milità al Partit Republicà i va arribar a ser-ne un dels principals dirigents a València. El 1891 fundà el diari *El pueblo*, des del qual difonia les seves idees. Hom parla de *blasquisme* per designar una facció del republicanisme valencià que molts han comparat amb el que a Barcelona estava desenvolupant Lerroix.

El 1936, quan li van dedicar la plaça, fou més pel seu passat polític que per la seva qualitat literària, ja que l'Ajuntament estava presidit per Hilari Rabal Meroño del mateix partit que Blasco Ibáñez, el Partit Republicà Radical. El 24 d'octubre de 1933, quan es traslladaren les despulles de l'escriptor valencià, l'Ajuntament s'hi feu present amb una bandera catalana en nom de la ciutat. El 10 de gener de 1936, la Comissió de Govern va substituir el nom de *plaça del Sol* pel de *plaça de Blasco Ibáñez*.

### 1939. José María Pemán, plaza de

Topònim que fa referència a José María Pemán Pemartín (Cadis, 1898 - 1981). Escriptor. En esclatar la Guerra Civil ocupà càrrecs polítics al govern de Burgos i va compondre obres poètiques lloant el bàndol franquista. No cal dir que

fou un dels escriptors amb més suport oficial durant la dictadura, encara que no fou premiat amb poltrones oficials perquè tenia un íntim lligam amb el comte de Barcelona, un personatge que a Franco, del 1939 ençà, li feia més nosa que servei. Era normal que les autoritats franquistes substituïssin el nom d'un escriptor republicà per un altre d'obertament arrenglerat en les seves files.

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". D'aquesta forma, el 13 d'octubre de 1939, el gestor ponent de Foment, Gonzalo Pons, proposà substituir el nom de *Blasco Ibáñez* pel de *José María Pemán*, canvi aprovat per la Comissió Gestora Municipal el 17 de novembre de 1939.

### 1980. Blas Infante, plaça de

Amb la recuperació de la democràcia municipal l'abril de 1979 se substituïren els noms clarament franquistes del nomenclàtor. Així a proposta de la ponència d'Acció Ciutadana el 12 de març de 1980 es va canviar el nom de *José María Pemán* pel de *Blas Infante*. És un dels pocs topònims que apareixen al nomenclàtor aprovat posteriorment, el 20 de maig d'aquell any, en català. I encara que aquest fet en alguns nomenclàtors, com el de 1982, no es va conservar, suposem que per un error de transcripció, al nomenclàtor de 1988 es va tornar a recuperar. Es va escollir aquest nou nom com a reconeixement a les anomenades aleshores "nacionalitats històriques"; en aquest cas, a Andalusia, com també es va fer, amb un significat similar, amb el *carrer de Castelao*, la *plaça de Guernica* i l'*avinguda de Ventura Gassol*.



Entrada per Catalunya, avinguda de; Pins, carrer dels; Primavera, carrer de la; Catalunya, avinguda de; Mimoses, carrer de les; Llorer, carrer del; Illes Canàries, carrer de les; Pins, carrer dels

Mapa: E3

Barri: Les Planes

## Accepció

**Blocs de la Florida.** Topònim que fa referència a un important grup d'edificis d'habitatges, construïts entre 1950 i 1955 per l'anomenada Obra Sindical del Hogar a l'espai que avui ocupa aquesta plaça, en un dels barris de l'Hospitalet situats a la part alta, o samontà, del terme municipal.

## El carrer

La **plaça dels Blocs de la Florida** és l'espai central d'aquest petit polígon d'habitatges, separats per l'**avinguda de Catalunya**. El primer projecte per construir pisos en aquest indret és del 1940. Val a dir que els terrenys (dues finques amb una superfície total de 35.945 m<sup>2</sup>) eren de propietat municipal des de la dècada de 1920, quan van ser adquirits per a l'ampliació del cementiri. Tanmateix, els problemes burocràtics i la desídia de les autoritats franquistes davant el problema de la manca d'habitatges per als treballadors van fer que el projecte per construir habitatge social en aquests terrenys s'anés aturant i ajornant un cop i un altre. Finalment, l'Ajuntament els va cedir a l'Obra Sindical del Hogar, un organisme pertanyent al Sindicat Vertical, el 1950. Les obres, malgrat tot, no van començar fins al 1954. Això sí, un cop començades van anar molt ràpides i, entre el novembre i el desembre de 1955, es van lliurar els pisos als inquilins. Aquesta gran velocitat fou possible, en bona part, per la utilització de ciment aluminós en la construcció. Aquest tipus de ciment era d'ús habitual en aquella època, perquè se solidificava més ràpidament que els altres. Anys després, aquest material va donar signes que no era gens resistent i va provocar esfondraments i esquerdes a molts edificis construïts a la mateixa època. Els blocs de la Florida, segons es va comprovar el 1991, també estaven afectats per la malaltia provocada pel deteriorament de les bigues fetes

de ciment aluminós. Els blocs van haver de ser rehabilitats i fins i tot es va plantejar la possibilitat d'enderrocar-los, com es va fer en altres barris de l'àrea metropolitana afectats pel mateix problema d'aluminosi.

El polígon està format per vint blocs de planta baixa i tres pisos, amb 816 habitatges de 33 a 42 m<sup>2</sup> agrupats en 30 escales de veïns. Aquests blocs, com tots els impulsats per les institucions franquistes per pal·liar el gravíssim problema d'escassetat d'habitatge d'aleshores, es va edificar amb una qualitat pèssima i sense cap servei públic per als aproximadament 2.000 ocupants que s'hi van instal·lar. A més, en el moment de la seva construcció, el polígon estava aïllat, a dos km de l'estació de metro o del mercat més proper, als quals s'havia d'accedir travessant descampats sense urbanitzar.

Els habitants dels "bloques", com es coneixien al barri de la Florida i les Planes, procedien en part d'altres llocs de l'Hospitalet i en part de les barraques de Can Tunis o el Somorrostro. El deteriorament accelerat dels pisos va originar, durant la primera meitat de la dècada de 1970, la creació d'un moviment veïnal reivindicatiu que, de mica en mica, va aconseguir la reparació dels edificis i la dotació d'equipaments.

L'Associació de Veïns de la Florida va néixer als "bloques" i va saldar la seva persistent i llarga lluita amb una victòria. El punt d'inflexió d'aquestes mobilitzacions es va produir el febrer de 1975, quan la major part dels habitants dels blocs de la Florida, organitzats, van decidir no pagar la mensualitat del pis fins que les autoritats competents no prenguessin mesures per aturar el deteriorament del barri. Durant els anys 1980 i 1990 van aconseguir també el soterrament de les línies d'alta tensió (*vegeu **avinguda de Catalunya***) i l'actuació sobre les estructures dels edificis afectades per l'aluminosi.

El 1985 els blocs van passar a dependre de la Generalitat



de Catalunya. Concretament, de l'empresa pública ADIGSA, actualment Agència de l'Habitatge de Catalunya, que era l'organisme que va heretar les infraestructures de l'antiga Obra Sindical del Hogar. Avui, els problemes dels blocs de la Florida són els mateixos que els de la resta del barri, els mateixos que qualsevol altre dels barris creats en aquells anys d'onada immigratòria en plena dictadura franquista. Però els combatius habitants d'aquests blocs han aconseguit deixar enrere la marginalitat generalitzada, pròpia dels primers anys d'existència.

Quant a l'espai, cal recordar que la **plaça dels Blocs de la Florida**, no és només l'espai situat al sud de l'**avinguda de Catalunya**, sinó també, l'espai entre els blocs delimitats pel **carrer dels Pins**, el **carrer de la Primavera** i l'**avinguda de Catalunya**, al nord d'aquesta última via.

## *Cronologia*

**1955. Viviendas Onésimo Redondo, grupo de**  
Topònim que fa referència a Onésimo Redondo Ortega (Quintanilla de Abajo, Valladolid, 1905 - Labajos, Segòvia, 1936). Polític feixista. Fundà a Valladolid les Juntas Castellanas de Actuación Hispánica (1931). Aquest grup es va unir amb el de la Conquesta del Estado, de Ramiro Ledesma, per formar les Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (JONS), grup que s'uní el 1934 amb els feixistes de la Falange Española (FE). Es formà, així, la FE de les JONS, partit del qual Onésimo Redondo fou un dels màxims dirigents. Virulent antisemita, morí en el front a l'inici de la Guerra Civil. Durant el franquisme, el seu poble natal va ser rebatejat com a Quintanilla de Onésimo i actualment encara conserva aquest nom.

El 7 de desembre de 1955 el Ple va acceptar les obres de construcció de la urbanització del Grupo de Viviendas Protegidas Onésimo Redondo construïdes per l'Obra Sindical del Hogar y Arquitectura del sector de les Planes d'aquesta ciutat, que van portar el nom d'aquest dirigent polític, com a icona del feixisme espanyol.

### **1984. Florida, bloques de la**

El 7 de juny de 1984, el consistori va acordar sol·licitar a l'Institut per a la Promoció Pública de l'Habitatge, a proposta dels veïns, treure als blocs el nom del dirigent feixista i adoptar el genèric del barri, és a dir, passar a anomenar-los *bloques de la Florida*. Malgrat la sol·licitud anterior, al nomenclàtor de 1988 encara no apareix el nom proposat, però tampoc el nom anterior *Onésimo Redondo*. Tan sols apareix *Grupo de Viviendas Onésimo Redondo* per indicar l'espai.

### **1991. La Florida, blocs**

Al plànol de 1991, l'espai apareix com a *Blocs La Florida*, ja en català. En un document intern municipal, datat el 15 de gener de 1991, es diu literalment que “dins del carrer de Codis de l'Ajuntament, hi ha uns carrers que es mantenen provisionalment i que no s'haurien de fer servir”, entre els quals, el topònim *Blocs Onésimo Redondo*.

### **1992. Blocs de la Florida, plaça dels**

En sessió extraordinària de 23 de juliol de 1992, el consistori va aprovar la nova denominació de **plaça dels Blocs de la Florida**, la qual va quedar introduïda al nomenclàtor.



## Accepció

**Bòbila.** Topònim que fa referència la instal·lació dedicada a l'elaboració de rajoles, teules, totxos..., situada habitualment a prop de terres d'argila i d'aigua, necessàries per a la seva fabricació. Aquest tipus de fàbrica era molt comú a l'Hospitalet.

En aquest cas, es refereix a una antiga bòbila que hi havia en aquest lloc. A l'Hospitalet des de principis del segle xx se n'establiren moltes, vinculades a la construcció, des de les terres "albes" de Collblanc fins a Pubilla Cases. Potser la més coneguda era La Redentora, fundada el 1899, relacionada amb el moviment anarquista de l'Hospitalet dels anys 1920 i 1930. També La Pedraforca, la dels Valencians i la bòbila de Pubilla Cases, entre d'altres.

## El carrer

A cavall entre l'Hospitalet i Esplugues, Pubilla Cases i Can Vidalet, la plaça té prop de 10.000 m<sup>2</sup> a la qual s'obren tres equipaments importants: el Centre Cultural la Bòbila, de l'Hospitalet, que inclou una biblioteca, el Mercat i el Centre d'Atenció Primària de Can Vidalet, d'Esplugues. Anomenada popularment plaça de la Bòbila durant els anys 1970 i 1980, la urbanització s'inicià l'estiu de 1981 i no es va enllestir fins a finals dels anys 1980. La utilització del solar com a espai verd i per a serveis públics va ser una de les reivindicacions veïnals més importants del moviment veïnal del barri durant la dècada de 1970. La lluita per aquest espai va ser llarga i complicada. De fet, l'actuació municipal en els terrenys de la bòbila de Pubilla Cases va ser el primer problema urbanístic amb què es va trobar el nou ajuntament democràtic. Els anys 1980, durant la urbanització, tingueren lloc desavinences importants entre el

consistori i el veïnat, entre el mateix veïnat i dins del mateix consistori. Des de la primera urbanització, la plaça ha tingut diverses remodelacions al llarg dels anys.

## Cronologia

### 1976. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen el Pla general metropolità de 1976 ja es pot veure la part hospitalenca de l'actual **plaça de la Bòbila** qualificada com a zona verda. Tanmateix, es tractava encara d'un projecte pendent d'urbanització, que s'executà durant la dècada de 1980.

### 1991. Bòbiles, parc de les

La primera referència documental on consta com a parc és al plànol de 1991, dècada durant la qual va ser objecte de noves remodelacions, algunes derivades dels diferents serveis públics que de forma successiva s'hi han anat inaugurant.

### 1999. Bòbila, plaça de la

L'any 1999 s'inaugurà amb aquest nom. Des de finals del franquisme, aquest espai havia estat conegut com *la plaça* i era lògic el canvi de nom. Fou una obra promoguda per l'aleshores Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i dirigida per l'arquitecte Fidel Vázquez Alarcón. Posteriorment, ha sofert diverses remodelacions.

Entrada per Severo Ochoa, avinguda de; Rosa d'Alexandria, carrer de la; Maladeta, carrer de la







Entrada per Catalunya, avinguda de  
Sortida carrer per Llevant, carrer de



Mapa: E2

Barri: La Florida i les Planes

## Accepció

**Bòbiles.** Topònim que fa referència a la instal·lació dedicada a l'elaboració de rajoles, teules, totxos..., situada habitualment a prop de terres d'argila i d'aigua, necessàries per a la seva fabricació (*vegeu plaça de la Bòbila*).

Quant al topònim *bòbiles*, al llarg dels anys ha anat apareixent escrit de dues maneres en català: *bòbiles* i *bòviles*, encara que actualment l'única forma recollida al diccionari normatiu català és la primera. També s'ha castellanitzat com *bóbilas* o com *bòviles*.

## El carrer

L'origen del **carrer de les Bòbiles** es troba en un antic camí que travessava les terres dels actuals barris de la Florida i les Planes des del *camino de la Travessera* fins al torrent Gornal, a l'alçada del pas de les vies de ferrocarril de Vilafranca. Posteriorment, el pla urbanístic de Puig i Gairalt de 1926 va projectar el desenvolupament d'una zona, que pràcticament era un territori buit d'edificis. De fet, a tot el Samontà, només Collblanc i la Torrassa estaven ocupats. Aquests barris ja s'apropaven a la saturació i es preveia la seva extensió creant una nova barriada més enllà del torrent Gornal. Els nous vials es van traçar, però no es van ocupar fins a alguns anys després, perquè l'onada migratòria de la dècada de 1920 es va frenar al començament de la dècada següent.

El nou barri tenia un eix longitudinal en el pla de 1926, que després fou batejat com a **avinguda de Miraflores**, i un altre de transversal, que després esdevindria el **carrer de la Florida**. No tots els vials previstos al pla es van fer realitat i cap vial no es va materialitzar com s'havia projectat. El **carrer de les Bòbiles** sí que s'assembla força al projecte

original. Fou dissenyat i ha esdevingut un eix paral·lel a l'**avinguda de Miraflores**.

La història d'aquest carrer destaca sobretot per dues raons. La primera és que es va anar ocupant abans que altres vials del barri. Ja entre els anys 1940 i 1950, per influència de la urbanització de la Granota (*vegeu carrer de les Aigües del Llobregat*) i de Collblanc, la Florida va començar a créixer al llarg d'aquest carrer. La segona raó que fa que aquest carrer sigui destacable és el seu nom. Al llarg del carrer (o camí, abans de la seva urbanització) hi va haver algunes bòbiles, com la dels Valencians (*vegeu plaça de la Llibertat*) i La Redentora (*vegeu carrer d'Alacant*), totes dues en funcionament fins a mitjan segle xx, en desenvolupament principalment des de començaments del segle xx i desaparegudes a mitjan segle. A l'Hospitalet hi van haver moltes més bòbiles i tota mena de fàbriques de materials de construcció.

A mitjan segle XIX, en aquest municipi es donaven tota una sèrie de factors que propiciaven el desenvolupament d'un sector industrial del ram esmentat molt important: matèria primera bàsica abundant (l'argila), aigua (portada pel canal de la Infanta) i un mercat (Barcelona i rodalia) en expansió econòmica i urbanística, especialment després de l'enderrocament de les muralles i l'inici de l'Eixample el 1854. Així doncs, no van trigar a aparèixer aquí les primeres fàbriques. Durant la segona meitat del segle XIX, el sector de la ceràmica esdevingué el segon en importància de la ciutat, després del tèxtil.

Les primeres fàbriques es van instal·lar al llarg del canal de la Infanta (Cosme Toda, Oliveras, Batllori, etc.), però les noves canalitzacions d'aigua (*vegeu carrer de les Aigües del Llobregat*) van permetre que, des de la dècada de 1880, es comencessin a localitzar també al Samontà. Des de llavors, les bòbiles van esquitxar el paisatge dels turons de la part



nord del terme municipal. I van ser l'escenari de les importants lluites obreres d'aquesta època. Sabem, per exemple, que a la bòbila La Redentora (entre l'**avinguda del Torrent Gornal**, el **carrer del Pedraforca**, el **carrer de l'Enginyer Moncunill** i el **carrer d'Alacant**) hi havia un nucli anarquista molt actiu i a les seves instal·lacions es van amagar alguns líders importants de la CNT quan foren perseguits durant els anys del pistolerisme i la dictadura de Primo de Rivera del segle xx.

Les bòbiles, com la resta d'indústries del barri, van desaparèixer quan l'ús residencial del sòl les va fer fora entre els anys 1960 i 1970. Va ser en aquell moment que tota la Florida va acabar d'omplir-se de blocs, i els seus carrers van assolir l'aspecte que avui coneixem.

## Cronologia

### 1918. Coll-Blanch, camino de

Amb tota seguretat, aquest camí ja existia abans de l'any 1918 com a via de comunicació del samontà hospitalenc en direcció a la marina. Però al plànol del terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat, elaborat entre 1918 i 1921, com a resultat dels treballs topogràfics i de delimitació municipal realitzats, apareix el *camino de Coll-Blanch* entre un punt al sud, de trobada de l'antic torrent Gornal amb la línia de ferrocarril de Vilafranca, i un punt al nord, de trobada del mateix torrent amb l'antic *camino de la Travessera*. Aquest *camino de Coll-Blanch* no apareix descrit a l'expedient de 1893 del Pla de camins. La part central del camí coincideix amb l'actual **carrer de les Bòbiles**, entre els actuals **carrer del Pedraforca** i el **carrer de les Muses**. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, es pot veure aquest camí amb més detall, encara que sense nom.

### 1923. Bòviles, camino de las

El fet que al voltant del camí, que al plànol de 1918-1921 apareix com a *camino de Coll-Blanch*, se situessin algunes bòbiles segurament va fer que fos conegut popularment també com a *camino de las Bòviles*. Així consta en un plànol del 27 de juny de 1923 sobre la urbanització d'uns terrenys propietat de Dolores Casares, on apareix escrit *Bòviles* i *Bóviles*. En aquest plànol, el vial també apareix amb el nom *calle O (en proyecto)*. Una carta del 10 de setembre de 1931 de la Societat General d'Aigües fa referència al *camino de las Bóviles*.

### 1932. Bòviles, carrer de les; Bòviles, camí de les

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, una part del traçat de l'antic camí apareix com a carrer, escrit d'aquesta manera, al nord del **carrer de la Florida**. Tanmateix, en aquells anys encara era un camí i al plànol es recull el vial projectat. La línia d'aquest camí va ser aprofitada anys després per traçar el carrer actual que duu aquest nom, sobretot a partir de 1940.

### 1939. Bóviles, calle de las; Bóviles, camino de las

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat.. Això sí, castellanitzant *Bòbiles* com a *Bóviles*, en lloc de *Tejares* o *Tejerías* (vegeu **carrer de Batllori**).



### 1952. Bóvilas, calle de las

A la guia de 1952, consta com a urbanitzat entre el **carrer de les Muses** i el **carrer de l'Enginyer Moncunill**. Al plànol municipal de la ciutat de 1960 el traçat del carrer ja s'ha completat tal com el coneixem avui en dia.

### 1970. Bóbiles, calle de las

Al plànol d'aquest any, curiosament, el vial apareix amb aquest nom.

### 1980. Bóviles, calle de las

Al nomenclàtor aprovat el 20 de maig de 1980, el nom apareix clarament d'aquesta manera.

### 1988. Bòbiles, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Riera Blanca, carrer de la  
Sortida per  
Rosselló, carrer del



Mapa: G2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Bonvehí.** Topònim que fa referència al propietari barceloní Jaime Bonvehí que a la dècada de 1920 disposava de terrenys a la Torrassa.

## El carrer

L'origen del **passatge de Bonvehí** es troba en el projecte d'urbanització d'uns terrenys de Jaime Bonvehí que Matías Muns presentà l'11 de juny de 1924 i que fou aprovat el 14 de gener de 1925.

## Cronologia

### 1924. Bonvehí, calle de

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Jaime Bonvehí apareixia un nou passatge. El 15 d'octubre de 1924, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt proposà al consistori que aquest passatge rebés el nom de *Bonvehí*. Aquest mateix dia la Comissió de Foment va aprovar el nom proposat. Aquest petit passatge ja consta dibuixat al plànol de la Torrassa del Pla general de sanejament de 1928. El nom es mantindrà invariable al llarg de tot el temps.

### 1932. Bonvehí, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Bonvehí, calle de

Al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 no apareix aquest nom entre les plaques encarregades. Cal considerar, però, que per ser un vial

encara no urbanitzat definitivament, durant molts anys, ni tan sols va aparèixer als plànols i guies de la ciutat.

### 1960. Bonvehí, pasaje de

A la llista de noms de carrers de la guia de 1960 torna a aparèixer, però com a *pasaje*. No coneixem la data exacta del canvi de tipus de via de *calle* a *pasaje*.

### 1988. Bonvehí, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Mare de Déu  
del Pilar, plaça de la  
Sortida per  
Severo Ochoa,  
avinguda de



Mapa: C2, D2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Bosc.** Topònim que fa referència a un lloc poblat d'arbres silvestres.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. Era un dels eixos transversals vertebradors del seu projecte juntament amb el **carrer d'Amadeu Vives**, com a enllaç entre els vials *avenida del Torrente* (vegeu **avinguda de Severo Ochoa**), *plaza de la Encina* (vegeu **plaça de l'Alzina**) i *plaza de la Ciudad Jardín* (vegeu **plaça de Mare de Déu del Pilar**). La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (vegeu **plaça de l'Alzina**). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Bosque, avenida del

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Bosc, avinguda del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Bosque, avenida del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

### 1988. Bosc, avinguda del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. El traçat projectat al Pla d'eixample es va mantenir fins als últims anys de la dècada de 1980, quan en urbanitzar-se l'entrada de l'**avinguda del Bosc**, aquest nou espai passà a denominar-se **plaça de Federico García Lorca** i l'entrada de l'avinguda deixà pròpiament de ser la **plaça Mare de Déu del Pilar** per passar a ser el **carrer d'Ibèria**.



Centre Cultural Metropolità Tecla Sala, Sant Josep





## Accepció

**Botànica.** Topònim que fa referència a la part de la biologia que estudia els organismes vegetals.

## El carrer

El **carrer de la Botànica** sorgí com a resultat del planejament urbanístic que després del Pla comarcal de 1953 es començà a dissenyar amb el Pla parcial de l'aleshores anomenat *sector Granvia Sud*, aprovat el 1960, on apareixia un gran vial que transcorria paral·lel a les línies de ferrocarrils situades al sud de l'Hospitalet, en terrenys de la Zona Franca. Aquest vial separava una gran zona dedicada a la mitjana indústria d'una altra dedicada a la gran indústria. Algunes desenes de metres més al sud d'aquest vial transcorria l'antiga carretera del Prat Vermell, que més al sud i paral·lela a l'antiga *carretera del Prat* (vegeu **carretera Antiga del Prat**, **carrer de l'Arquitectura** i **carrer de Can Pi**) travessava les terres de la marina en aquesta zona.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de Granvia Sud, aprovat el 25 de juny de 1960, ja apareix el projecte d'aquest carrer, encara que sense nom.

### 1980. Botànica, calle de la

El 20 de maig de 1980, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nomenclàtor de carrers on aparegué aquest topònim. Al plànol de 1982, es pot veure com encara es tractava d'un vial molt poc desenvolupat.

### 1988. Botànica, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Metal·lúrgia,  
carrer de la

Sortida per  
Motors, carrer dels

Mapa: F6, I5

Barri: Granvia Sud





PAT Habitatge número 18 (fitxa 06)

PAT Habitatge número 32 (fitxa 07)

## Accepció

**Bruc.** Topònim que fa referència als combats lliurats durant la Guerra del Francès en una collada prop del Bruc (Anoia), el 6 i el 14 de juny de 1808.

El primer enfrontament tingué lloc entre l'exèrcit francès i les forces resistents formades per membres del sometent de Manresa, Igualada i altres pobles de la rodalia, més un destacament d'infanteria. El sometent va ésser cridat amb un gran repic de campanes, fet que va confondre els francesos, que es van pensar que s'enfrontaven a un gran exèrcit. El segon combat va estar format pel mateix sometent que l'anterior més els reforços procedents dels sometents de Lleida, Cervera i Barcelona. Ambdós combats es resolgueren amb la victòria dels catalans i tingueren un gran ressò, ja que van ser de les primeres victòries populars de la Guerra del Francès. Aquesta resistència popular ha contribuït a la llegenda del Timbaler del Bruc.

## El carrer

L'actual **carrer del Bruc** transcorre aproximadament per una part de l'antic *camí de Sant Joan*, que creuava la ciutat des del torrent Gornal, a l'est, fins a la confluència entre el torrent del Canyet i el **carrer del Xipreret**, a l'oest. A partir d'aquest punt i en sentit nord-oest, el *camí del Canyet* enllaçava l'Hospitalet amb Esplugues. Com és habitual en els casos de vies coincidents amb una infraestructura de comunicació del tipus camí o carretera, els noms utilitzats al llarg del temps per identificar aquesta via han estat diversos i, fins i tot, múltiples en una mateixa època;

sobretot perquè els noms dels camins o de les carreteres normalment no formaven part explícita dels nomenclàtors locals oficials de carrers.

## Cronologia

### 1824. San Juan, camino de

El topònim *San Juan* fa referència a Joan Baptista (mort c. 30), profeta precursor de Jesús (*vegeu carrer de Sant Joan*).

El 1824 apareix una referència a un vial anomenat *calle S. Juan*. Posteriors referències, lliguen aquest carrer amb els últims trams d'un antic camí homònim. És de suposar que el 1824, el traçat d'aquest camí transcorria des del torrent Gornal fins a la riera de la Creu, coincidint bastant amb el que el 1892 apareix al Pla de camins amb el número 21 i el nom *camino antiguo de San Juan*, que facilitava l'accés a camps i masies de l'Hospitalet des dels actuals barris del Centre i de Sant Josep.

### 1867. Carril, calle del; San Juan, camino de

El topònim *carril* fa referència a ferrocarril, abreujat, i està relacionat amb el tren, inaugurat l'any 1854.

L'any 1867, al plànol d'un projecte de conducció d'aigua potable des del torrent del mas Cunill, trobem la primera referència del topònim *carril* relacionat amb el tram de l'actual **carrer del Bruc** que va des de la riera de la Creu fins a un vial que anys més tard esdevindria part de la **rambla de Just Oliveras**. Els trams de l'antic *camino de San Juan*, des d'aquest punt cap a l'est, en aquella època, probablement encara eren coneguts amb el nom del camí.

### 1892. Carril, calle del

A finals del segle XIX, el nom *camino de San Juan* hauria estat en desús. Així, el 1892 ja només rebien aquest nom oficial-

Entrada per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de

Sortida per  
Riera de la Creu,  
carrer de la

Mapa: C3, D3

Barri: El Centre



ment els trams de l'antic camí, des de l'actual **avinguda d'Isabel la Catòlica** fins al torrent Gornal. Els trams entre aquesta avinguda, que aleshores coincidia amb el *camino del Molino*, i la riera de la Creu rebien el nom de *calle Carril*. Això es pot verificar a la memòria datada l'abril de 1892, on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins: "Nº. 9 - Camino del Molino que empieza en el extremo de la calle del Carril, en el casco urbano de población..."

### 1907. San Juan, camino de

El 1907, l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització dels terrenys dels hereus de Just Oliveras i Arús, cosa que suposà l'obertura de la rambla i posteriorment la progressiva urbanització dels carrers adjacents. Al plànol que acompanya aquest projecte, datat el 1906, tot l'actual **carrer del Bruc** apareix amb el nom històric de *camino de San Juan*. Sembla que es va tornar a popularitzar el topònim antic. Així, malgrat que en plànols de posteriors projectes de modificació d'aquesta urbanització, com per exemple el de 1912, el vial apareix com a *calle*, en alguns documents, també se l'anomena *camino antiguo de San Juan*. Al full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat*, elaborat entre 1917 i 1919 per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, fins i tot, el tram de l'actual **carrer del Bruc** a l'oest de la **rambla de Just Oliveras** apareix com a *calle de San Juan*, i el tram a l'est, com a *calle de la Montaña*, coincidint amb el traçat de l'antic camí, fins al **carrer de Batllori**.

### 1917. Bruch, calle del; San Juan, camino de

Segons l'acta del Ple de 28 de desembre de 1917 i la ratificació del 4 d'octubre de 1918, a proposta del regidor Romeu, s'aprovà donar el nom de carrer del *Bruch* a l'antic *camino*

*de San Juan* en el tram comprès entre la riera de la Creu i la **rambla Just Oliveras**.

### 1932. Bruch, carrer del; Alps, carrer dels

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol hi consten els dos noms; el primer fa referència al tram entre la rambla i el **carrer de la Riera de la Creu** i, el segon, al tram entre la rambla i el **carrer de Girona**, i més enllà fins i tot, prolongant-se cap a l'est per l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, coincidint amb l'antic camí. L'aleshores *carrer dels Alps*, de 10 m d'amplada venia des de l'est, coincidint amb l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, fins al **carrer de Girona**, i des d'aquí continuava per l'actual **carrer del Bruc** fins arribar a la rambla, a partir de la qual canviava el nom pel de *carrer del Bruch*.

### 1939. Bruch, calle del; Alpes, calle de los

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Aquests noms van perdurar durant algunes dècades i així es pot verificar en les guies de la ciutat fins al 1960, en referència als trams descrits anteriorment.

### 1965. Bruch, calle del; San Juan, camino de

A la documentació de 1965 del Pla parcial d'ordenació urbana del sector Centre (modificat) aprovat definitivament el 1969 apareix el projecte d'obertura de l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, entre la **rambla de Just Oliveras** i el **carrer de Girona**, que portaria el nom de *calle Alpes*. I el tram que fins aleshores havia estat *calle Alpes*, entre el **carrer de Girona** i la rambla, torna a aparèixer com a *camino de San Juan*.



### 1976. Bruch, calle del

L'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *camino de San Juan* a *calle Bruch*. Amb la nova denominació, el traçat es va fer coincidir amb l'actual **carrer del Bruc**.

### 1988. Bruc, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Aprestadora, carrer de l'



PAT Olis Regàs (fitxa 08)

## Accepció

**Buenos Aires.** Topònim que fa referència a la ciutat autònoma de Buenos Aires, també anomenada *Capital Federal* per ser la seu del govern federal de la República Argentina i la seva capital. Situada en l'estuari del riu de la Plata, la seva població era de 2.890.151 habitants i la de l'aglomerat urbà, que es coneix com a *Gran Buenos Aires*, de 12.801.364, segons el cens de 2010 que ofereix el govern de la ciutat autònoma. Per això, aquesta àrea urbana és la major d'Argentina i una de les més grans del món.

## El carrer

El carrer de Buenos Aires aparegué al projecte d'urbanització d'uns terrenys de Joaquín Folch Argelaguet, presentat el 20 de novembre de 1909 i aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 29 de març de 1910.

## Cronologia

### 1910. Sense nom, calle

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Joaquín Folch aprovat pel consistori el 29 de març de 1910 ja hi consta el carrer, però encara sense nom, com a *calle en proyecto*.

### 1911. Buenos Aires, calle de

A petició del veí Joaquín Regàs, el Ple municipal aprovà aquesta denominació l'1 de juny d'aquest any. La petició es fonamentava en la història de Joaquim Folch Argelaguet, veí del barri, que a finals del segle XIX marxà a l'Argentina a la recerca de fortuna. A principis del XX tornà enriquit i es

va fer construir una gran casa al barri. Amb el temps s'aixecaren altres cases al costat. Als números 27 i 29, hi havia la cooperativa de consumidors El Respeto Mutuo Cooperativa Obrera, que inaugurà local en aquest carrer l'any 1914. Exclosa del Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic l'any 1991, va ser enderrocada l'any 2004.

### 1932. Bons Aires, carrer de

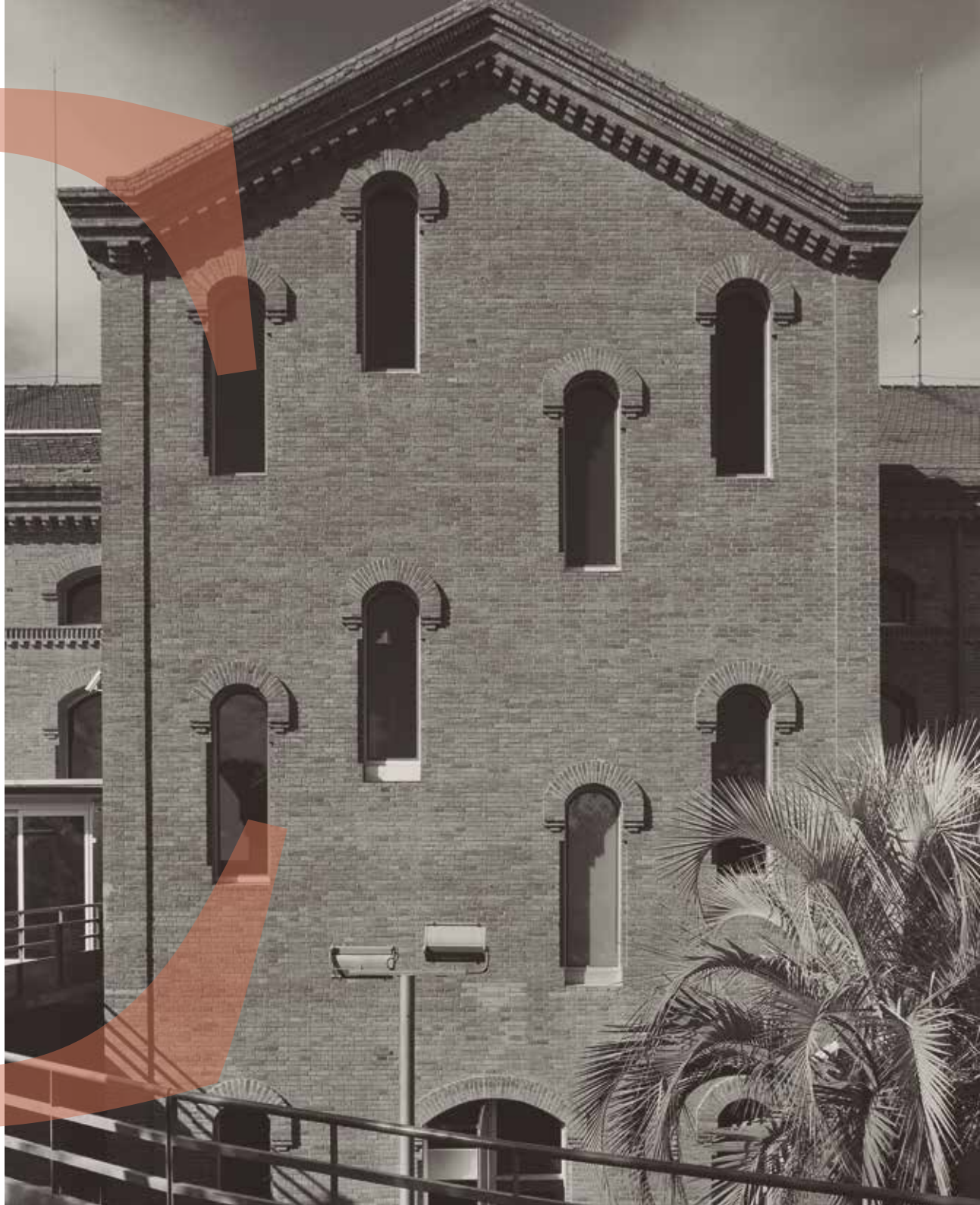
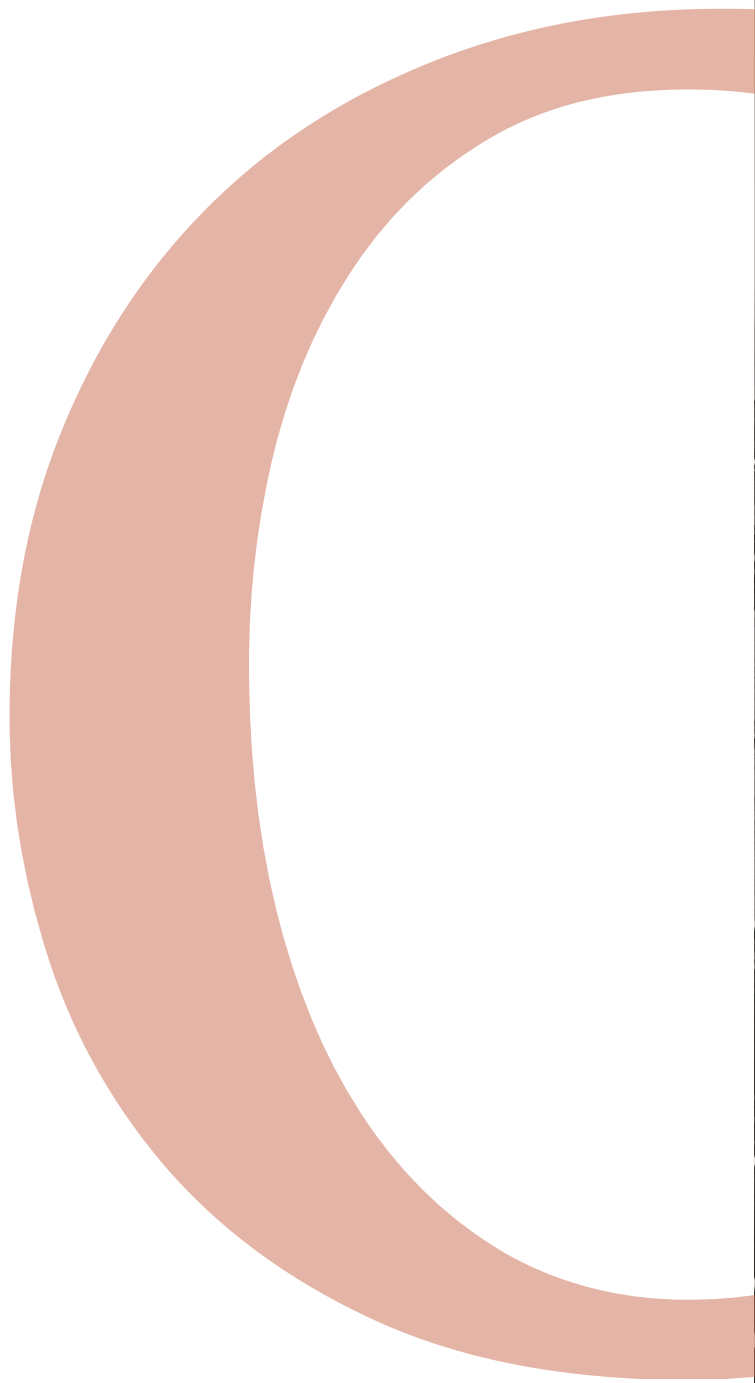
Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Al plànol de 1937 hi consta en castellà: *carrer Buenos Aires*.

### 1939. Buenos Aires, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Buenos Aires, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Ca n'Alòs.** Topònim que fa referència un antic mas ubicat en uns terrenys que més tard quedarien dividits per la via fèrria entre Sant Josep, on hi ha el carrer, i Santa Eulàlia, on hi havia la masia, enderrocada per la construcció de la fàbrica Vanguard.

El seu primer propietari documentat fou Josep Alòs. Aquest mas ja existia a principi del segle XVIII, tal com mostra el cadastre de 1718, on ja apareix la propietat de Josep Alòs. Podem dir que en aquest període del segle XVIII la finca de Josep Alòs era de caràcter mitjà, segons l'extensió en mujades que la configurava: un total de 20,75 (una mujada equival a 4.896,5 m<sup>2</sup>). En concret, pel nombre de mujades de la seva finca, Josep Alòs ocupava la posició número 31 d'un total de 123 propietaris existents a l'Hospitalet el 1718. També hem de tenir en compte que més de la meitat de propietaris hospitalencs d'aquella època tenien menys de 10 mujades, cosa que vol dir que tenia una posició econòmica de certa importància al municipi. Tot i que hi havia un projecte de desmuntatge i posterior reubicació d'aquesta masia, fou demolida pel propietari de la fàbrica Vanguard per ampliar-ne les instal·lacions a la dècada de 1970. Algunes de les pedres que en formaven l'estructura es conserven al Museu de l'Hospitalet.

## El carrer

L'origen del **carrer de Ca n'Alòs** es troba al projecte d'urbanització dels terrenys de José María de Ponsich i de Castells presentat el gener de 1923 i aprovat per l'Ajuntament l'11 de juliol del mateix any, on apareix el traçat actual. En aquest projecte, signat per l'aleshores arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, es recollia la prolongació cap al

sud-oest dels dos vials principals: el **carrer de Ca n'Alòs** i el **carrer del Treball**.

L'arquitecte municipal dissenyà un projecte general d'urbanització, anterior a gener de 1925 i que no hem pogut localitzar (*vegeu plaça de l'Alzina*), que posteriorment inclogué al seu Pla d'eixample de 1926, i que finalment fou aprovat com a Pla d'eixample i sanejament interior el 1928. En aquest projecte general tenia en compte els traçats dels vials dels projectes d'urbanització aprovats fins aleshores, com el de José María de Ponsich, que ell mateix havia signat. El 9 de febrer de 1925, Juan Riera i Sala, gerent de la Casa Tecla Sala, propietària de l'aleshores anomenada *Fàbrica del Torrent Gornal*, presentà un nou projecte d'urbanització de terrenys situats al sud de la fàbrica, a tocar del **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el torrent Gornal. Al plànol d'aquest projecte, datat l'octubre de 1924 i signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'arquitecte municipal, es veu la prolongació del **carrer de Ca n'Alòs** i del **carrer del Treball** del projecte de Ponsich cap al sud-oest. Aquesta prolongació, encara que recollida al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 no s'executà, ja que als plànols de 1932 i 1937 encara s'aprecia un projecte de 1896 d'aquesta zona. El Pla comarcal de 1953, el Pla general metropolità de 1976 i totes les seves modificacions posteriors deixaren aquests projectes de prolongació sense efecte, mantenint els traçats del **carrer de Ca n'Alòs** i del **carrer del Treball** tal com estan actualment.

## Cronologia

### 1923. X, calle

Al projecte d'urbanització dels terrenys de ca n'Alòs, aleshores propietat de José María de Ponsich i de Castells, es conserva un plànol on ja apareix el traçat d'aquest carrer, encara que amb el nom provisional *calle X (en proyecto)*.

Entrada per  
Sense entrada  
Sortida per  
Rosalía de Castro,  
carrer de





### 1924. Alós, calle de

En algunes de les llicències d'obres tramitades el 1924 ja s'esmenta aquest vial amb el nom que apareix a la guia de 1928-1929. A més, al plànol d'octubre de 1924 del projecte presentat a l'inici de 1925 per a la urbanització dels terrenys propietat de Juan Riera i Sala situats entre la fàbrica Tecla Sala, el torrent Gornal i el **carrer d'Enric Prat de la Riba**, apareix el topònim *calle de Alós* associat a la continuació cap al sud-oest de l'actual **carrer de Ca n'Alòs**. No serà fins als anys 1950 que aquest carrer s'asfaltarà.

### 1932. Alós, carrer d'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Als plànols de 1932 i 1937, els topònims corresponents als actuals **carrer de Ca n'Alòs** i **carrer del Treball** apareixen intercanviats, probablement per un error d'edició.

### 1939. Alós, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Alòs, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquesta és la primera vegada que el cognom apareix amb accent obert.

### 2006. Ca n'Alòs, carrer de

Com que es tracta d'una masia, a proposta de la Comissió del Nomenclàtor, el Ple de l'Ajuntament de 26 de juliol de 2006 aprovà posar *Can* davant del topònim.



## Accepció

**Ca n'Alòs.** Topònim que fa referència un antic mas ubicat ens uns terrenys que més tard quedarien dividits per la via fèrria entre Sant Josep, on hi ha el carrer, i Santa Eulàlia, on hi havia la masia, enderrocada per la construcció de la fàbrica Vanguard (*vegeu carrer de Ca n'Alòs*).

## El carrer

El Pla parcial del l'anomenat *sector Provençana*, aprovat el 13 de maig de 1958, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, preveia la construcció de quatre blocs en direcció nord-sud a l'illa delimitada pels actuals **carrer de Jansana**, avinguda d'Amadeu Torner, **carrer de Lavínia** i **carrer del Patronat**. El bloc situat a la part més occidental fou construït a partir de 1963, després de la tramitació de la llicència demanada per Jaime Rabarté i Mingot, Mauricio Maella i Molner, i Ramon Esmatges i Palou el 24 d'octubre de 1962. L'espai que aparegué a l'est d'aquest bloc esdevingué l'actual **passatge de Ca n'Alòs**.

## Cronologia

### 1958. Sense nom, pasaje

Al Pla parcial del sector Provençana, es pot veure l'espai de l'actual **passatge de Ca n'Alòs**. A partir de 1963 començà la construcció de l'edifici d'habitatges situat entre el **carrer de Jansana** i el **carrer de Lavínia** just a l'est del **carrer del Patronat**.

### 1988. Alòs, passatge d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament va adoptar diversos acords en relació amb la denominació d'alguns carrers. Entre aquests, un que afirmava que el *pasaje Alós*, escrit amb ó, era un nom que es feia servir erròniament, però sense vigència i que només podia portar a confusió. Malgrat això, el 6 d'octubre de 1988, el Ple va incloure oficialment i definitivament aquest nom a la llista de noms de carrers, escrit amb ò.

### 2006. Ca n'Alòs, passatge de

El 26 de juliol de 2006, el Ple aprovà l'adequació de la denominació seguint els criteris per a la toponímia d'àmbit municipal aprovats per la Comissió de Toponímia de Catalunya de la Generalitat de Catalunya aquell mateix any, per tractar-se d'una masia.

Entrada per  
Jansana, carrer de  
Sortida per  
Lavínia, carrer de



Mapa: F3



Barri: Santa Eulàlia





PAT Ca n'Arús (fitxa 54)

## Accepció

**Ca n'Arús.** Topònim que fa referència a la casa pairal situada al barri del Centre, a la cantonada sud-oest entre el **carrer de Provença** i la **rambla de la Marina**.

## El carrer

Els **jardins de Ca n'Arús** es troben situats al sud de la casa pairal esmentada, de mitjan segle XIX, que té l'aspecte de moltes altres cases senyoriales del pla de Barcelona. Els jardins s'han mantingut com un oasi dins del barri del Centre.

La casa forma part dels edificis catalogats al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic vigent, amb el número 54 i actualment l'ocupen dependències municipals.

## Cronologia

### 2018. Ca n'Arús, jardins de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà oficialitzar el nom popular dels jardins situats al sud de la casa que porta el nom de la família Arús. El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Esplugues, carretera d'

Mapa: B3, C3

Barri: El Centre



**Entrada per**  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de;  
Rosalía de Castro,  
carrer de;  
Enric Prat de  
la Riba, carrer d';  
Canigó, carrer del

**Mapa:** E3, F3

**Barri:** Sant Josep

## Accepció

**Cabana.** Topònim que fa referència a una caseta rústica, habitualment de materials senzills, especialment per arrencar-s'hi, trobar refugi o emmagatzemar-hi quelcom.

El nom respon al fet que en aquest parc hi havia una atracció infantil que era una cabana. Abans de tenir nom era conegut popularment de diferents maneres: *parc de les Piscines*, *parc de la Via* o *parc de Pius X*.

## El carrer

El parc fou inaugurat el 13 de maig de 1987 per l'alcalde de la ciutat, Juan Ignacio Pujana, després que l'Ajuntament aprovés el nom quatre dies abans. Hi hagué una exposició amb els dibuixos fets pels alumnes de les escoles de Sant Josep així com una plantada d'arbres a càrrec dels escolars. Aquest espai rebé aquest nom després de fer una consulta entre els alumnes de les aleshores escoles d'Educació General Bàsica del barri de Sant Josep. Els noms més citats pels alumnes feien al·lusió als elements més visibles i destacables del parc: així sorgiren noms com el *parc del Castell* o el *parc del Tobogan Verd*. Però en l'elecció en destacava un, **parc de la Cabana**, ja que la cabana era l'element més visible i un dels jocs més utilitzats.

## Cronologia

### 1987. Cabana, parc de la

La denominació fou aprovada per l'Ajuntament el 7 de maig de 1987. Malgrat aquesta aprovació, el primer nomenclàtor en què aparegué aquest topònim fou el del plànol de 1991. Molt més recentment, el 2014 s'hi inaugurà el primer espai dins un parc de la ciutat per practicar el monopatí i el patinatge.



PAT Cal Trabal (fitxa 09)

## Accepció

**Cadena.** Sèrie d'anelles, habitualment metàl·liques, enllaçades cada una amb les immediates formant una tira contínua que serveix per subjectar, per transmetre un moviment o per guarnir, entre altres usos.

## El carrer

Com en altres camins de l'àrea de la marina de l'Hospitalet, es tracta d'un vial impossible de datar en un moment precís, però que fa pensar que formava part d'una xarxa de camins força antics que comunicaven els horts i les masies d'aquesta banda del riu amb les petites poblacions del seu voltant. Així es veu per exemple en un dels mapes resultants dels treballs de delimitació municipal realitzats entre 1918 i 1921, retolat *camino de la Cadena*, que connecta en sentit sud-oest a nord-est, el *camino de la Orilla del Río* amb una de les cases de la marina, amb el nom de Biolet del Garro, tot deixant a l'esquerra a mig camí un conjunt amb el nom de Casas de Juan del Ros (actual Cal Trabal). El nom de *cadena* prové del fet que, per poder passar per aquest camí, s'havia de treure una cadena que n'impedia el pas.

El **camí de la Cadena** és el camí de Cal Trabal, una de les poques masies de la marina que encara es conserva i que està protegida al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic. Cal Trabal, també coneguda com a *Cal Joan del Ros*, data de 1769 i es tracta d'una masia de planta baixa, pis i golfes, forjats amb bigues de fusta, amb revoltons en plantes i teules àrabs a la coberta. Manté la distribució i els acabats interiors originals i intactes i en un bon estat de

conservació. A la banda est consta d'un pati lateral amb els corrals, tancats amb un arc de mig punt. Aquesta masia és un bon exemple de les explotacions pageses distribuïdes a la marina, a prop del riu, i un record del passat agrícola de la població. Actualment, encara manté l'explotació agrària dels camps que l'envolten i alguns vestigis de l'antic conreu de la vinya, que va desaparèixer fa molts anys en aquest sector de la marina hospitalenca.

## Cronologia

### Abans de 1918. Cadena, camino de la

En un dels mapes resultants dels treballs de delimitació municipal realitzats entre 1918 i 1921, es pot veure aquest camí retolat *camino de la Cadena*.

Com és el cas dels noms dels camins, la seva primera inclusió en un nomenclàtor oficial de carrers va ser molt posterior al seu ús. En aquest cas, fou el nomenclàtor de 1982, on curiosament apareix amb categoria de calle, per un error de transcripció al plànol.

### 1932. Cadena, camí de la

Als plànols de 1932 i de 1937 aquest camí apareix sense nom. Es pot considerar que el tipus de via es va catalanitzar el mateix 1932, tal com va succeir amb la majoria de carrers de la ciutat. De fet, als plànols de 1934, corresponents als treballs topogràfics del cadastre parcel·lari dels polígons 12 i 13 elaborats per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral, es pot veure el topònim, encara que en castellà.

### 1939. Cadena, camino de la

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni

Entrada per  
Industrial, travessia

Sortida per  
Vora del Riu,  
carretera de la

Mapa: B6, C6

Barri: Bellvitge  
(sector la Marina)



a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat.

### **1988. Cadena, camí de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Doctor Ramon Solanich  
i Riera, avinguda del;  
Collblanc, travessera de;  
Torrent Gornal,  
avinguda del;  
Llevant, carrer de



Barri: Collblanc  
i la Florida

## Accepció

**Cadí.** Topònim que fa referència a una de les serres situades al cor del Prepirineu català.

De roca calcària i amb diversos cims per sobre dels 2.500 m d'altitud, actua com a divisòria d'aigües del Llobregat, conca del Segre. La serra fa 30 km de longitud, té una forma força lineal i una disposició horitzontal. Se situa al costat d'una altra serra, el Moixeró, amb característiques molt semblants. Això vol dir que el Cadí-Moixeró és un important obstacle per anar en sentit nord-sud: les esmentades serres es troben al bell mig del camí de Barcelona a Andorra. Abans de la construcció del túnel del Cadí, de 5 km de longitud, el Cadí-Moixeró només es podia travessar pel port del Pendís. La serra del Cadí ha estat un dels objectius més preuats de l'excursionisme català. Els seus valors ecològics i paisatgístics han estat reconeguts i preservats amb la creació del Parc Natural del Cadí-Moixeró (1983), un dels espais protegits més importants de Catalunya. En concret, és el més extens, amb més de 41.000 Ha.

## El carrer

Al costat de la serra del Cadí s'alça el massís del Pedraforca i, ja que al costat de la **plaça del Cadí** hi ha el **carrer del Pedraforca**, és probable que fos aquest el motiu de la denominació actual d'aquesta plaça, que aparegué al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.

## Cronologia

### 1928. Unión, plaza de la

Acció d'unir o d'unir-se i l'efecte que pugui generar. El nom fa referència a la unió de diversos torrents en aquest punt, en concret el torrent de Cal Oliveras (o Ca n'Oliveras)

i el torrent Gornal, conegut en alguns documents de principis del segle xx com a *torrent del Neguit*, el qual recollia les aigües al nord-est de la masia de can Rigal del torrent d'en Busquets, també anomenat *torrent de Rigal*. A partir del lloc on hi ha la plaça, els dos primers torrents esmentats s'ajuntaven i en formaven un de sol que continuava amb l'únic nom de torrent Gornal. La **plaça de la Unió** apareixia ja amb aquest nom al plànol del barri de Collblanc del Projecte general de sanejament de 1928.

### 1932. Unió, plaza de la

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Unión, plaza de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1976. Cadí, plaza del

Al plànol de 1976 hi consta l'antiga *plaza de la Unión* com a *plaza del Cadí*. Posteriorment, al nomenclàtor dels carrers de la ciutat aprovat per l'Ajuntament el 20 de maig de 1980 es recull d'aquesta manera.

### 1988. Cadí, plaça del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Cal Masover Nou (fitxa 27)

## Accepció

**Cal Joan del Ros.** Topònim que fa referència a la propietat de Joan del Ros i de Ramis, situada als terrenys de Bellvitge (*vegeu camí de la Cadena*).

## El carrer

El **camí de Cal Joan del Ros** és el que queda d'un dels camins de la ciutat propers al riu Llobregat. Com en el cas d'altres camins de la zona de la marina de l'Hospitalet es tracta d'un camí antic de terra que comunicava la masia de cal Joan del Ros (actual cal Trabal) amb l'antiga *carretera del Prat*. La connexió d'ambdós camins es feia just enfront de la torre Gran. Seguint el traçat en direcció cap a cal Trabal, hi ha un ramal que connecta amb cal Masover Nou, i continua fins al **carrer de la Feixa Llarga**. En l'actualitat, es tracta d'un petit camí que conserva el seu caràcter rural i que és força desconegut per la població de l'Hospitalet.

## Cronologia

### Abans de 1918. Ros, carretera del

En un dels plànols resultants dels treballs de delimitació municipal realitzats entre 1918 i 1921, aquesta carretera apareix retolada *carretera del Río*, paral·lela a la *carretera de la Orilla del Río*. Probablement, deu ser un error de transcripció del cognom *Ros* per *Río*, ja que al full 48 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, l'espai apareix com a *camino Juan del Río*. A causa de les seves característiques particulars, normalment no apareix consignat en alguns dels nomenclàtors i guies de la ciutat que s'han anat succeint al llarg dels anys, però sí que figura als plànols generals de la ciutat.

### 1932. Joan del Ros, camí de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol encara es llegeix el nom *Juan* en castellà, però al plànol de 1937, ja es veu *Joan* i amb la categoria de camí. Cal dir que, al plànol de 1934, corresponent als treballs topogràfics del cadastre parcel·lari del polígon 12 elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral, es pot veure el **camí de Cal Joan del Ros** retolat *camino de Cal Garza*.

### 1939. Juan del Ros, camino de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. La seva primera inclusió en un nomenclàtor oficial de carrers, després de la seva aparició als mapes durant la Segona República, va ser l'any 1982.

### 1988. Joan del Ros, camí de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Cal Joan del Ros, camí de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà la revisió del nomenclàtor de la ciutat amb criteris de normalització lingüística.

Entrada per  
Sense sortida  
Sortida per  
Cadena, camí de la



Mapa: C6

Barri: Bellvitge  
(Sector Econòmic Oest)



## Accepció

**Cal Pau Redó.** Topònim que fa referència a la propietat de Pau Redó situada als terrenys de la marina hospitalenca que el 1921 passà a pertànyer a l'àmbit de l'actual Zona Franca de Barcelona. La seva ubicació era molt pròxima a la línia que finalment va establir en aquesta zona la divisió entre el terme municipal de l'Hospitalet i de Barcelona. En diversa documentació consta com a Pau Rodó. Aquest fet fa pensar que molt possiblement *Redó* sigui una transformació de *Rodó*, ja que ambdós són correctes en català.

## El carrer

El vial que actualment es coneix com a **camí de Cal Pau Redó** coincideix parcialment amb l'antic camí que vorejava l'antiga masia que era coneguda amb aquest nom. El primer document cartogràfic trobat on apareix un espai que gairebé es correspon amb el traçat actual del **camí de Cal Pau Redó** és un dels plànols resultants dels treballs de delimitació municipal realitzats entre 1918 i 1921. En aquest plànol es veu el traçat d'un camí de nord a sud —gairebé paral·lel a l'actual **avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge**— retolat *camino de NS de Vallviches* (vegeu **avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge**). Quan tomba cap a l'est —gairebé per l'actual **carrer de la Residència**—, apareix una séquia que continua cap al sud —passa sobre la prolongació projectada del vial que es convertiria en l'actual **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**— fins a l'antiga *carretera del Prat*. Aquest tram de séquia coincideix pràcticament amb el traçat del **camí de Cal Pau Redó**. La séquia continua cap al sud des de l'esmentada carretera, paral·lel a un camí retolat *camino Harinero*. Tota la séquia està retolada amb el nom *Pau Rodó*, amb *o*. Al plànol de 1934, corresponent als treballs topogràfics del cadastre parcel·lari del polígon 11 elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral, apareix el tram

amb categoria de camí de servitud, paral·lel a una séquia de desguàs. També, al plànol de 1934 corresponent als polígons 16 i 17 es pot veure el topònim *camino de Pau Redó*, amb *e*, corresponent al mateix camí, que no és el que actualment porta el nom. Fins al 1988, als mapes posteriors, no torna a aparèixer aquest topònim.

## Cronologia

### 1918. Sense nom, camino

L'actual **camí de Cal Pau Redó** es pot veure al plànol que acompanya els treballs realitzats a finals de la dècada de 1910 per a la delimitació territorial del municipi com a un tram d'una séquia. En altres documents cartogràfics està representat com un camí de servitud paral·lel a l'esmentada séquia.

### 1932. Vellvitge, carretera de

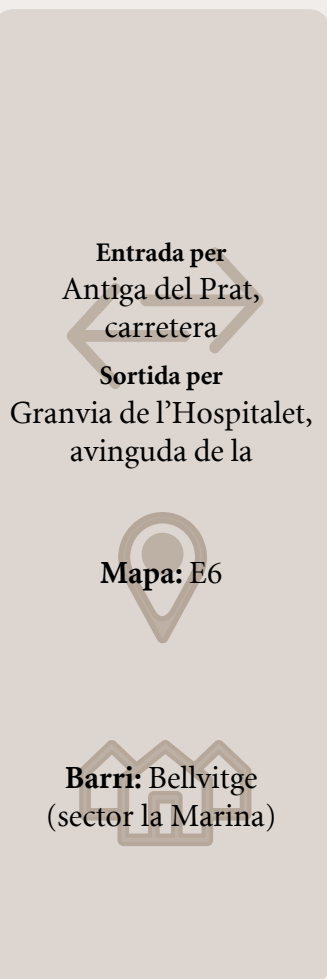
Al plànol de 1932, el camí de servitud paral·lel a la séquia està clarament representat com un camí que és la continuació de la *carretera de Vellvitje*, que al plànol de 1937 està retolada *carretera de Vellvitge*.

### 1988. Pau Redó, camí de

La primera vegada que apareix aquest nom en un nomenclàtor de carrers és aquest any. Es tracta d'un petit camí que parteix dels laterals de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** i discorre al costat dels actuals Hospital Duran i Reynals i Complex Esportiu Tennis L'Hospitalet. Actualment arriba fins a la **carretera Antiga del Prat**, a tocar de les instal·lacions del Tanatori-Crematori L'Hospitalet Gran Via.

### 2006. Cal Pau Redó, camí de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà la revisió del nomenclàtor de la ciutat amb criteris de normalització lingüística.





Entrada per  
Alzina, plaça de l'  
Sortida per  
Severo Ochoa,  
avinguda de



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Calderón de la Barca.** Topònim que fa referència a Pedro Calderón de la Barca i Henao (Madrid, 1600-1681). Dramaturg.

La vida familiar, els estudis a les universitats d'Alcalá de Henares i de Salamanca i, també, l'experiència paral·lela als fets històrics que visqué foren la raó de la seva obra dramàtica. Influenciat per Cervantes, Góngora i, sobretot, per Lope de Vega, a principis de la dècada de 1630 ja era l'escriptor més famós de la cort espanyola. Com a militar, participà en diverses batalles. Ordenat sacerdot el 1651, va ser el màxim especialista en el gènere dels actes sacramentals. La seva obra és immensa, barroca i plena de cultismes. De la seva producció, amb més de 110 obres dramàtiques, destaquen *El alcalde de Zalamea*, *El médico de su honra*, *La vida es sueño* i *El gran teatro del mundo*.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

Pel que fa a la vida social, és interessant destacar que la Coordinadora Deportiva de Pubilla Cases hi tingué la seu en els anys 1980 i que una de les entitats més prestigioses de la ciutat pel que fa a la cultura d'origen andalús, la Tertúlia Flamenca de l'Hospitalet, creada el 1980, també es trobà emplaçada en el número 12, entre 1985 i el 2005. Actualment té la seu al Centre Cultural Clavells del **carrer dels Clavells**. Entre les activitats d'àmbit municipal que organitza, tant el

concurs de *saetas* (*vegeu carrer de Luarca*) com el Festival de Guitarra Flamenca —se celebra anualment al Teatre Joventut i és dels més reconeguts de l'Estat— gaudeixen d'una àmplia convocatòria.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Camelias, calle de las

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Camèlies, carrer de les

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Camelias, calle de las

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar





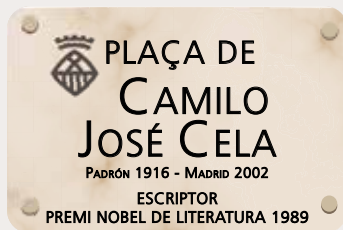
que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, ja consta castellanitzat en la documentació d'algunes llicències d'obres tramitades el 1940 i a la guia de 1942.

#### **1946. Calderón de la Barca, calle de**

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. En aquest cas, es canvià el nom del carrer pel de l'escriptor, acceptat per la cultura oficial de l'època, i així s'ha mantingut fins a l'actualitat.

#### **1988. Calderón de la Barca, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Narcís Monturiol,  
carrer de;  
General Prim,  
carrer del



Barri: Santa Eulàlia

ESC Escultura dedicada a Camilo José Cela,  
obra d'Emili Armengol

## Accepció

**Camilo José Cela.** Topònim que fa referència a Camilo José Cela Trulock (Padrón, la Corunya, 1916 - Madrid, 2002). Escriptor galleg en castellà i acadèmic de la llengua espanyola. Premi Nobel de Literatura de 1989.

De molt jove, es traslladà amb la seva família a Madrid. Quan estudiava medicina, assistí com a oient a classes de literatura contemporània a la Facultat de Filosofia i Lletres i entrà en contacte amb els principals escriptors del moment. D'idees molt conservadores, quan esclatà la Guerra Civil es passà al bàndol nacional on fou ferit. En acabar el conflicte entrà a treballar a la indústria tèxtil i començà a escriure la novel·la amb la qual es donaria a conèixer: *La familia de Pascual Duarte*, publicada l'any 1942. Amb aquesta obra introduí un nou estil literari en la narrativa espanyola, el "tremendisme". Altres novel·les seves són *La Colmena* (1951), que la crítica especialitzada considera com la millor novel·la espanyola del segle xx, *San Camilo 1936* (1969) i l'experimental *Cristo versus Arizona* (1994). També van fruir de molta popularitat els seus llibres de viatges de proximitat, essent els més famosos *Viaje a la Alcarria* (1948), *Del Miño al Bidasoa* (1952) i *Viaje al Pirineo de Lérida* (1965). Del gènere epistolar destaca la delirant correspondència novel·lada que mantingué amb el seu col·lega acadèmic Alfonso Canales titulada *La Insólita y Gloriosa Hazaña del Cipote de Archidona* (1977) i l'obra dramàtica *María Sabina* (1967). Fou membre de la Reial Acadèmia Espanyola des de 1957 i senador a les corts constituents de 1977 a 1979.

## El carrer

Aquesta plaça fou el resultat de la urbanització d'un espai no edificat, més o menys enjardinat, entre el **carrer del General Prim** i el darrere de les cases del **carrer de Santiago Rusiñol**. Aquest espai estava planejat com a vial al Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial, aprovat el 17 de març de 1970, i posteriorment, el Pla general metropolità de 1976 el qualificat com a zona verda, sota la qual es construï un aparcament de concessió municipal abans de la urbanització. Era l'espai on s'instal·lava l'envelat de la festa major de Santa Eulàlia. La plaça resultant fou dedicada a l'escriptor Camilo José Cela, que fou present en l'acte d'inauguració l'any 1993. Sota un dels rètols de la plaça hi ha una placa commemorativa que diu: "El Ayuntamiento de Hospitalet al escritor y gallego universal, Camilo José Cela. Mayo de 1993".

## Cronologia

### 1993. Camilo José Cela, plaça de

La inauguració de l'espai d'aquesta plaça tingué lloc el 1993, després de la construcció d'un aparcament soterrani a la zona.



Entrada per Industrial, travessia

Sortida per Caterina Albert, carrer de



## Accepció

**Campoamor.** Topònim que fa referència a Ramón de Campoamor y Campoosorio (Navia, Astúries, 1817 - Madrid, 1901). Escriptor, poeta i dramaturg.

Malgrat els seus inicis a la dècada de 1830 com a estudiant de medicina, finalment es dedicà al periodisme, a la literatura i a la política. Inicià la seva carrera literària en aquella dècada, amb els primers poemes i com a redactor d'*El Español*. Fou membre de la Reial Acadèmia Espanyola des del 9 de març de 1862, quan prengué possessió de la cadira E. De la seva producció literària destaquen obres poètiques —*Ternezas y flores* (1840), *Ayes del alma* (1942), *Fábulas* (1842) o *Doloras* (1846)—, dramàtiques —*Guerra a la guerra* de 1870 com a la més significativa— i altres de caire polític o filosòfic. Durant la dècada de 1840, s'inicià en el món de la política. A les eleccions del 3 de setembre de 1844, ja fou elegit diputat suplent a Corts, per Oviedo. A finals d'aquella dècada s'afilià al Partit Moderat. Des d'aleshores, fou escollit diputat per Castelló, Alacant, València, Canàries, Màlaga i, el 27 d'abril de 1884, finalment per Madrid. Entre 1888 i 1898, també fou senador per Múrcia, Lleó i Ourense.

## El carrer

El **carrer de Campoamor** és dels més antics de tot el Districte VI. L'origen d'aquest vial era un petit camí, entre les terres agrícoles de la marina, que es va urbanitzar des de la **carretera del Mig** cap al sud, travessant les vies del tren. El 13 de maig de 1924, José Feliu Gusiñé —en nom seu i d'Alfredo i Claudio Dorca i Esteban E. Feliu— presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys en aquesta zona, que va ser aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 17 de març de

1926. En aquest projecte aparegueren els actuals **carrer de Campoamor** i **carrer de Colom**, a més de les ja desaparegudes *calle de Tito Livio* i *calle de Finestrelles* i la prolongació cap al sud del **carrer de Campoamor**. El creixement del **carrer de Campoamor** va quedar tallat, durant els anys 1930, per la prolongació de la Gran Via de les Corts Catalanes barcelonina dins de l'Hospitalet (*vegeu avinguda de la Granvia de l'Hospitalet*). El tipus d'edifici dominant era la caseta baixa, unifamiliar, sense gaire pretensions, dedicades a les classes populars. Encara avui s'aprecien alguns habitatges d'aquesta època.

A finals de 1934 s'inaugurà un nou grup escolar, subvencionat en gran part per l'Estat, que va rebre el nom del regidor municipal Salvador Gil, mort feia poc. Durant el franquisme, el Grup Escolar Salvador Gil era conegut com a *Grupo Escolar de la calle Campoamor*. El paisatge que va envoltar aquest carrer fou totalment agrícola fins a la dècada de 1960. La creació del sector industrial i les obres de Bellvitge van canviar radicalment el paisatge. Finalment, la construcció de grans blocs també va arribar a aquesta part de la ciutat. En aquest carrer, l'any 1954 es creà el Centro Médico-Social de la Inmaculada.

S'ha de tenir present que en l'actualitat només existeix la meitat del que va arribar a ser el carrer: tota la meitat sud, a l'est de les vies del ferrocarril, fou desallotjada i enderrocada quan es van iniciar les obres de l'actual barri de Gornal.

## Cronologia

### 1926. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys on es va fer aquest carrer, aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 17 de març de 1926, apareix el vial però no hi consta el nom.



### 1928. Colón, calle de

A la guia urbana de l'Hospitalet de 1928-1929, apareix aquest topònim per al **carrer de Campoamor**, amb entrada per la *carretera del Medio* i sortida al camp. Hi ha dubtes si aleshores existia el carrer realment o estava encara en fase d'urbanització. Així, el nom podria haver estat una proposta inicial, que a la guia comercial de 1929-1930 ja apareix com a *Campoamor*.

### 1929. Campoamor, calle de

A les guies comercials de 1929-1930, 1930-1931 i 1932 ja apareix el nom *Campoamor*. A més, l'any 1931, segons consta en un informe de la Comissió de Foment, del 9 de juny, el vial apareix amb aquest nom.

### 1932. Campoamor, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al plànol de 1934, corresponent als treballs topogràfics del cadastre parcel·lari del polígon 8 elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral, es pot verificar com l'espai ja anomenat *calle de Campoamor* apareixia retolat encara com a *calle Colón*. Fins i tot, *calle Colón* continuava apareixent el 1932 en alguna llicència d'obres per referir-se al **carrer de Campoamor**.

### 1939. Campoamor, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Campoamor, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



ESC Homenatge a la família  
ESC Noia amb colom  
PAT Can Buxeres (Palauet, Masoveria, Templett, etc.)  
(fitxa 26)

## Accepció

**Can Buxeres.** Topònim que fa referència a la finca de Lluís Buxeres i Abat (Martorell, Baix Llobregat, 1838 - Barcelona, 1909), primer propietari de la nissaga dels Buxeres, on es construí el **parc de Can Buxeres**.

La finca està situada al sector de menys alçada del barri de Sanfeliu, a llevant de l'antic camí que a final del segle XIX portava el nom de *camino vecinal de Esplugas á Hospitalet o den N̄at*, que transcorria paral·lel al torrent homònim i que limita amb els barris de Can Serra i del Centre.

Lluís Buxeres i Abat era membre d'una família notable, fill i net de notaris de Martorell, sense vinculació amb l'Hospitalet. Va adquirir la casa com a segona residència. En aquells anys, algunes famílies de la burgesia barcelonina anaven a estiuajar a l'Hospitalet. El seu oncle, Antoni Buxeres, militar i escriptor, sí que havia tingut una certa relació amb la ciutat, ja que havia estat ajudant de camp del general Manso (*vegeu carrer del General Manso*), propietari de can Manso, a Cornellà de Llobregat, al límit de la **carretera del Mig**. Lluís Buxeres era recaptador de contribucions i vivia al Vendrell on tenia casa i propietats. També, amb germans seus, disposava de plantacions de cafè i de cacau a la Guinea. Va tenir sis fills i una filla, però en morir, l'any 1909, va ser la seva vídua, Inés Bultó, qui va actuar de propietària de la finca fins que l'heretà el seu fill Francesc i, més endavant, el seu fill Enric. Quan l'any 1968 l'Ajuntament adquirí la finca per destinar-la a parc públic; el seu propietari era Luis María Buxeres Fabrè.

## El carrer

La finca de can Buxeres data de l'any 1770 i era coneguda com la *casa Alta* o *ca n'Alemanya*, propietat d'Antonio de Alemany i Berozi, comte d'Alemanya. El 1818 n'era el propietari l'hereu, Antonio de Alemany i de Pallejà. El seu fill, Luis de Alemany i Ràfols, va escriure algunes poesies sobre l'Hospitalet i, més en concret, en referència a la Casa Alta. El poema *Enyoradívola*, que parla sobre aquesta casa, va ser publicat l'any 1902 a la revista *Catalunya Artística*, i està dedicat al seu amic de la infància Francesc Marcé i Codina, alcalde de l'Hospitalet entre el 1912 i el 1916 i fill dels masovers, nascut com ell a la finca de can Buxeres. L'any 1875, comprà la casa Joaquina Casanovas, que l'any 1877 la va vendre a Lluís Buxeres i Abat, qui enderrocà part de la casa pairal existent i encarregà la construcció dels dos edificis actuals a l'arquitecte Antoni Serrallach (el Palauet i la Masoveria Nova o Casa dels Masovers) i al contractista d'obres Joan Batlle, veí de l'actual **carrer de les Roselles**. El Palauet, d'estil neoclàssic amb galeries laterals, es va acabar el 1906. El jardí fou fet entre el 1906 i el 1911, i també el templett modernista cobert de ceràmica vidriada, que s'atribueix a M. J. Raspall, i la pista de tennis. Posteriorment, quan el propietari de la finca fou Francesc d'Assís Buxeres Bultó, es van fer noves reformes a la Casa Alta o Palauet, sembla que a càrrec de l'arquitecte municipal barceloní Josep Plantada (autor de l'obra del Cercle del Liceu).

Aquesta finca conforma un conjunt singular que exemplifica la transformació d'una casa pairal en senyorial i residencial, on perviuen antigues estructures pròpies de l'explotació agrària (pous i restes de molí) amb el Palauet, casa senyorial neoclàssica, la Casa dels Masovers, d'arquitectura pseudomodernista, i el templett modernista, edificis inclosos al catàleg del Pla especial de protecció del patrimoni

Entrada per  
Esplugues, carretera d';  
Can Serra, avinguda de;  
Can Nyac, torrent de

Mapa: B3, C3

Barri: Sanfeliu



arquitectònic. Actualment la finca és de titularitat i ús municipal i a l'antic menjador del Palauet s'hi celebren casaments civils.

Cal destacar també algunes curiositats, com ara que l'any 1927 la família Buxeres hi va rebre la reina Victòria Eugènia i les infantes, que havien vingut a inaugurar l'edifici de Correus (vegeu **plaça del Repartidor**) o que en esclatar la Guerra Civil la casa va ser requisada i utilitzada com a escola durant tot el període de guerra. També cal fer esment que la primera persona negra que va viure a la ciutat, de nom Amadeu i que parlava català, va ser un dels criats de la casa. La família Buxeres l'havia portat amb ells quan era molt petit, procedent de les seves plantacions de Fernando Poo i va fer de rei Baltasar en una de les cavalcades de Reis de Barcelona.

Durant els darrers anys la finca va romandre en un relatiu abandó; només hi vivien els masovers, que es dedicaven al conreu d'hortalisses. D'aquests anys en van sorgir històries divertides de remors i sorolls a la nit, que van donar peu al personatge del "fantasmet de can Buxeres" o als jocs divertits i plens de misteri i por de les colles de nois i noies que competien per entrar a la casa i descobrir els secrets que s'hi amagaven. També era molt usual fer incursions als jardins, llavors molt deteriorats, per agafar-hi serps.

L'any 1982, després de llargues negociacions entre la Corporació Metropolitana del Transport, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament amb l'Associació de Veïns de Sanfeliu, es realitzaren les obres de millora del **parc de Can Buxeres** amb l'ampliació pel nord fins a les cotxeres del metro. Posteriorment, també s'han fet altres actuacions a prop d'aquest parc, reivindicades pels veïns de Sanfeliu, com l'execució al Camp Municipal de Futbol de Can Buxeres del projecte de 2002 per a la construcció d'un camp

de futbol petit (la meitat d'un de reglamentari) al costat del ja existent, i la remodelació dels vestidors. Aquestes instal·lacions són utilitzades tant pels jugadors i jugadores del barri de Sanfeliu com pels d'altres barris veïns. Més recentment, el 16 de gener de 2016, s'inaugurà una nova ampliació que connecta l'antic recinte amb el **carrer de la Riera del Canyet**, a conseqüència del planejament aprovat que, a més, va permetre la urbanització prèvia del **parc de la Remunta** l'any 2013.

## *Cronologia*

### **1968. Can Buxeres, parque de**

Nom que es donà al parc per explícit desig del seu propietari, Luis María Buxeres Fabrè, segons consta a l'acta del Ple de l'Ajuntament de 18 de desembre de 1968, que aprovà l'acta de mutu acord signada el 14 de desembre d'aquell any amb motiu de la compra de la finca per l'Ajuntament per convertir-la en parc d'ús públic per a la ciutat. El parc s'inaugurà el setembre de l'any 1970.

### **1979. Can Boixeres, parc de**

Aquest canvi del topònim es produeix al moment d'obrir l'estació del metro i també les cotxeres al barri de Sanfeliu. L'entitat metropolitana va decidir donar a aquesta estació el nom del parc. Per aquest motiu, va demanar a diverses institucions de l'àmbit de la llengua, entre les quals l'Institut d'Estudis Catalans, una valoració sobre la correcció d'aquest topònim. L'informe que van fer resolvia que el nom provenia de *boix* i, per tant, *Buxeres* no era correcte, sinó *Boixeres*. D'aquesta manera, a les guies i als plànols oficials de la ciutat, va prevaler el nom de *Boixeres* fins a l'any 1996.



### **1996. Can Buxeres, parc de**

Després de molts anys de litigi de la família Buxeres per reclamar l'ús correcte del seu cognom, Buxeres, i diverses discussions i opinions d'especialistes, el 22 de novembre de 1996, la Comissió de Govern va admetre la sol·licitud presentada per Luis María Buxeres de Caralt, en el sentit que “a partir d'ara, la finca que es venia denominant com a *Can Boixeres* passi a denominar-se a tots els efectes Can Buxeres”. Tot i així, durant uns anys va continuar apareixent erròniament als mapes i publicacions oficials per problemes de transcripcions incorrectes, de vegades, fins i tot, com a jardins i no pas com a parc.

Finalment, l'any 2006, amb l'aprovació d'un nou text refós del nomenclàtor es va incloure el nom oficialment a la llista de noms.



Entrada per  
Peníscola, carrer de;  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d';  
Can Serra, avinguda de



## Accepció

**Can Cluset.** Antiga torre senyorial coneguda també com a *can Bruguerolas*.

Construïda a mitjans del segle XIX, aquesta torre va ser enderrocada a la segona meitat de la dècada de 1990. El conjunt de la finca de can Cluset combinava els arcs de mig punt amb els balustres d'inspiració clàssica. El recinte estava format per dues cases, una amb torratxa, amb planta baixa, pis i golfes, un jardí i la nau d'una antiga fàbrica amb dues xemeneies (Resines Sintètiques). Durant els anys 1970 i els primers de 1980, can Cluset era propietat de la CAMPSA, és per això que els veïns també coneixien la finca com els terrenys de la CAMPSA.

## El carrer

El procés que va desembocar en la configuració del parc va durar més de vint anys. Els terrenys que constituïen la finca de can Cluset i el solar de l'antiga fàbrica Resines Sintètiques van ser reivindicats durant anys pel moviment veïnal per tal d'establir equipaments per a la ciutat. El març de 1976 els veïns iniciaren les tasques de neteja del solar de la fàbrica que condicionaren per a camp de futbol. La inauguració del nou espai va tenir lloc el 12 de desembre de 1976. Un any després els veïns aconseguiren que els terrenys fossin condicionats per l'Ajuntament per a la pràctica d'activitats esportives. A finals de 1981 l'Associació de Veïns reclamà a l'Ajuntament que adquirís els terrenys. L'any 1983 l'Ajuntament va comunicar a l'Associació de Veïns que els terrenys propietat del Ministeri d'Hisenda serien cedits al municipi per a ús públic. Els veïns conscients del valor patrimonial de can Cluset volien fer-ne un centre cultural i d'esplai. A finals dels anys 1990, la finca fou enderrocada

i tot l'espai, incloent-hi el camp de futbol, s'integrà en el nou parc de 20.000 m<sup>2</sup> inaugurat el juny de 2001.

## Cronologia

### 1991. Can Cluset, parc de

Al plànol de 1991, ja consta el nom **parc de Can Cluset**, ja que algunes de les construccions ja no hi eren des de finals de la dècada de 1980. En el nomenclàtor de 2006, ja es va incloure aquest topònim a la llista de noms. El maig de 2010 es va inaugurar la passarel·la que uneix el **parc de les Planes** amb el **parc de Can Cluset** per a ciclistes i vianants.





PAT Can Colom (fitxa 56)

## Accepció

**Can Colom.** Topònim que fa referència a la masia de la família Colom, de Barcelona, construïda com a segona residència a finals del segle XIX.

Declarada Bé Cultural d'Interès Local, aquesta masia de planta quadrada amb teulada de doble vessant, té un celler i pati cobert per un terrat sostingut amb pilastres. Posteriorment s'hi afegiren una capella i un porxo porticat, tots dos d'estil neogòtic. Entre els anys 1930 i 1940 va servir com a casa de colònies, fins que va ser arrendada per una família que utilitzà la planta com a taller i la capella com a magatzem. Del parc que l'envoltava i que arribava fins al **carrer de Buenos Aires** només n'ha quedat el testimoni d'algunes palmeres. A partir dels anys 1970, can Colom fou abandonada i començà un llarg període de deteriorament fins que l'any 2003 l'Ajuntament va signar un acord amb la Conselleria de Justícia per tal que fos rehabilitada dins les actuacions previstes al projecte de la Ciutat de la Justícia. La rehabilitació s'inicià cinc anys més tard, quan la Ciutat de la Justícia ja estava en ple funcionament, i a mitjan any 2010 es va finalitzar. Per dur a terme la rehabilitació del que era ja una ruïna, s'emprà el mateix criteri que per a la masia de can Gotlla, és a dir, enderrocar el que amb prou feines es mantenia dret i aixecar un edifici encalminat que només conserva la silueta del que fou la masia. A l'edifici actual, l'Ajuntament ha ubicat la seu del Programa Municipal de la Dona.

## El carrer

La **plaça de Can Colom** sorgí com a resultat d'una modificació del planejament urbanístic aprovada definitivament el 17 de febrer de 1999, que transformava la zona en un espai verd: la modificació del Pla especial de reforma interior del sector Riera Blanca - Santa Eulàlia. Actualment, la **plaça de Can Colom** és un espai per a vianants entre el **carrer de la Unió**, el **carrer de la Riera Blanca**, el **carrer de l'Aprestadora** i el **carrer de Buenos Aires**, travessat pel tram més al sud del **carrer de Martí-Codolar**.

## Cronologia

### 1999. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del planejament vigent en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia apareix la zona reservada a espai d'ús públic, dividida en dues parts pel **carrer de Martí-Codolar**, que esdevindria l'actual **plaça de Can Colom**, però sense nom.

### 2006. Can Colom, plaça de

Resultat de la restauració de la masia de can Colom, de les obres de la Ciutat de la Justícia i de la urbanització del voltant, l'Ajuntament n'aprovà el nom al nomenclàtor d'aquest any.

Entrada per  
Unió, carrer de la;  
Martí-Codolar, carrer de;  
Aprestadora, carrer de la;  
Buenos Aires, carrer de



Mapa: H3



Barri: Santa Eulàlia



Entrada per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'; Tuzla,  
plaça de;  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de



Mapa: D3



Barri: El Centre

## Accepció

**Can Creixells.** Topònim que fa referència a una antiga masia, ubicada molt a prop dels terrenys on es va construir el parc homònim actual, i que encara apareix en plànols de la primera part del segle xx amb el nom de *casa Manjó*.

Aquesta masia es localitzava on actualment hi ha les vies dels ferrocarrils, al nord de l'actual parc. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, la masia apareix amb aquest topònim. Els terrenys estaven travessats per un tram en forma de mina del canal de la Infanta, que havia estat realitzat per la Compañía de Ferrocarriles de Madrid a Zaragoza y Alicante (MZA). Cal no confondre aquesta masia amb la del mateix nom que estava situada prop de la **carretera del Mig** al costat del que era el pluvial de la Fabregada i de la *carretera de l'Hospici*, que apareix retolada amb aquest topònim al plànol de 1937.

## El carrer

El 8 de novembre de 1972 amb motiu de la celebració del Dia de la Província i la visita a l'Hospitalet dels aleshores prínceps d'Espanya, Joan Carles i Sofia, les autoritats locals i provincials iniciaren tota una sèrie d'inauguracions, entre les quals, el **parc de Can Creixells** juntament amb el pas de l'**avinguda Isabel la Catòlica** per sota les vies del tren de la Renfe de la línia de Barcelona a Vilafranca.

## Cronologia

### 1972. Creixells, jardines

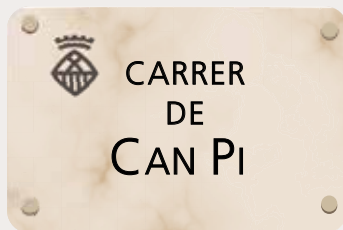
Dins del marc del Dia de la Província, el 8 de novembre de 1972 fou inaugurat aquest espai.

### 1991. Creixells, parc

Encara que sense haver estat aprovat el nom en cap nomenclàtor, al plànol de 1991, de manera semblant a com van aparèixer altres topònims que no eren estrictament noms de carrers, els anteriors *jardines Creixells* van aparèixer com a *parc Creixells*. I aquesta categoria de parc és la que ha mantingut fins avui.

### 2006. Can Creixells, parc de

El Ple municipal del 26 de juliol de 2006 aprovà definitivament la grafia actual, tot seguint els criteris de normalització lingüística.



Entrada per  
Miguel Hernández,  
carrer de  
Sortida per  
Primer de Maig,  
carrer del

Mapa: F5, G5

Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Can Pi.** Antiga barriada de l'Hospitalet situada a l'extrem nord-occidental del territori que es començà a urbanitzar entre els anys 1920 i 1930.

Fou un indret ocupat per escombriaires de Barcelona a qui no se'ls permeté continuar la seva tasca en aquella ciutat per raons higièniques. La urbanització arribà a configurar un sector amb estructura urbana. El 1930 ja s'hi localitzaven tres nuclis urbanitzats: el de la carretera del Prat, un petit tram de la qual correspon a l'actual **carrer de Can Pi**, que tenia 31 habitants; Can Vehils, a l'entorn d'aquesta masia, amb 236 habitants i la barriada Carbonell, amb 79 habitants. Durant els anys 1950 comptà amb comerços i s'hi desenvolupà vida de barri. El Pla comarcal de 1953 qualificava la zona de la barriada de Can Pi, bàsicament, com a zona residencial, envoltada per zones esportives i de parc urbà. Només a la zona més llunyana, cap al sud-est, apareixia una part dedicada a sòl industrial. El Pla parcial de Granvia Sud i les seves posteriors modificacions i revisions acabaren qualificant tota la zona com a industrial.

## El carrer

L'actual **carrer de Can Pi** és un tram de l'antiga *carretera del Prat* (vegeu **carretera Antiga del Prat**).

## Cronologia

### 1718. Gual dels Tarongers, camino del

Al llibre del cadastre de 1718, es descriuen algunes propietats que limiten amb el *camino del Gual dels Tarongers*.

### 1732. Gual dels Tarongers, carretera del

Aquest topònim apareix en un plànol datat el 1732, on es pot identificar l'antiga *carretera del Prat*.

### Segle XIX. Valencia, carretera de

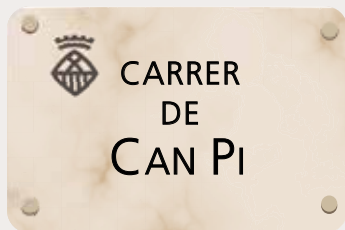
En mapes d'àmbit supramunicipal, del segle XIX, s'aprecia que l'antiga carretera del Prat coincidia amb trams d'un camí identificat amb el nom *carretera de Valencia*.

### 1892. Sans a Prat, camino de

A la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal apareix, amb el número 1 i amb categoria de camí veïnal, l'antiga carretera del Prat.

### 1906. Prat, carretera del

En un plànol d'abril d'aquest any, sobre les zones inundables pel riu Llobregat al terme municipal de l'Hospitalet, ja es pot llegir simplement *carretera del Prat*. I, també, *carretera del Pont de la Mola*. En mapes posteriors, realitzats entre 1918 i 1921, aquesta carretera apareix com a *carretera del Camino de Casa Perona*. Als fulls 28 i 32 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborats per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, es pot veure simplement *carretera del Prat*.



### **1948. Antigua del Prat, carretera**

La primera referència on ens consta l'adjectiu *antiga* afegit a aquest topònim la trobem a la guia de 1948.

### **1988. Antiga del Prat, carretera**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A finals dels anys 1980, la urbanització dels aleshores polígon Pedrosa i el sector Granvia Sud va suposar una remodelació profunda d'aquesta banda de la ciutat. L'antiga *carretera del Prat* va quedar reduïda a tres petits trams, un dels quals coincideix amb l'actual **carrer de Can Pi**.

### **2006. Can Pi, carrer de**

Coincidint amb la promoció de l'anomenat *Districte Econòmic*, en la sessió plenària de l'Ajuntament del dia 26 de juliol de 2006, s'aprovà canviar el nom pel de Can Pi.



PASSATGE  
DE  
CAN POLÍTIC

Entrada per  
Mig, carretera del  
Sortida per  
Industrial, travessia



Mapa: D4, D5



Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)

## Accepció

**Can Polític.** Topònim que fa referència a una antiga casa de pagès de finals del segle XIX ubicada als terrenys de l'actual passatge, a tocar de la **carretera del Mig**.

El propietari de la masia, Francesc Marcé i Codina, a més de fer de pagès, també es dedicà a la política. Per això, aquesta masia va ser coneguda com a *cal Polític*, tal com apareix al plànol de 1937. A la zona també hi havia altres cases de pagès de membres de la mateixa família, conegudes simplement com a *cal Marcé*. Francesc Marcé i Codina fou alcalde de l'Hospitalet i jutge de pau des de 1912 fins a 1915. El mateix any de la seva presa de possessió com a batlle, es va nomenar Ramon Puig i Gairalt arquitecte interí de l'Ajuntament, i aquell mateix any també fou el de l'arribada del Carrilet i del posicionament de l'Ajuntament en defensa i a favor de la constitució de la Mancomunitat de Catalunya. El 1913, l'alcalde Francesc Marcé i Codina va haver de fer front a un nou desbordament del riu Llobregat que ocasionà pèrdues greus a les collites, destrosses a les cases i indústries, i a les vies del Carrilet acabades d'inaugurar. També va causar perjudicis importants a tota la població.

## El carrer

El 17 d'agost de 1960 fou aprovat el Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig, que tenia com a objectiu regular el desenvolupament d'un model d'industrialització a la ciutat (*vegeu carretera del Mig*). Les fàbriques van anar envoltant les poques masies que encara hi quedaven. En el cas de can Polític, amb la façana principal i la porta d'entrada per la **carretera del Mig**, van quedar afectats uns 40.000 m<sup>2</sup> dels terrenys. Cap als anys 1970 una part dels terrenys, els que tocaven a la **travessia Industrial**, es van vendre, s'hi construïren naus industrials i per aquesta banda ja va quedar fixada una entrada d'accés. L'any 1980 es va produir la venda de la casa als germans propietaris de Juguines Airgamboys. En aquest solar posteriorment s'hi construïren

dos magatzems, deixant entre l'un i l'altre una obertura d'accés coincident amb l'anterior, que va acabar de configurar l'actual passatge.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, pasaje

A la memòria, d'abril de 1973, del projecte de noves alineacions dels passatges existents a la zona de l'àmbit del Pla parcial d'ordenació del sector industrial de la carretera del Mig s'esmenta que "ja existeix en data anterior a l'aprovació del Pla parcial (el 17 d'agost de 1960) aquest passatge que haurà de conservar-se per facilitar l'accés a les indústries existents". Però al plànol de 1970, encara es veu sense nom el que **esdevindria passatge de Can Polític**, només amb entrada i sortida per la **carretera del Mig**, entre dues cases: casa Polític, a l'est, i casa Durban, a l'oest.

### 1973. Polític, pasaje

En alguns plànols cadastrals de final de la dècada de 1960 i principis dels 1970, però de difícil datació exacta, ja apareix com a *pasaje Polític*. Aquest nom ja apareix clarament a l'esmentat projecte de noves alineacions dels passatges existents a la zona de l'àmbit del Pla parcial d'ordenació del sector industrial de la carretera del Mig.

### 1982. Polític, pasaje

En un dels acords relacionats amb la denominació de carrers, places i altres espais lliures, en concret, a l'acord núm. 12 - 2.b, s'esmenta al *pasaje Polític* amb entrada i sortida per la **travessia Industrial** número 117 i **carretera del Mig** números 123 i 125.

### 1988. Can Polític, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Jansana, carrer de



## Accepció

**Can Pujadas.** Nom d'una antiga masia situada cap a l'oest de l'església romànica de Santa Eulàlia (segle XII), que encara existia l'any 1952.

La masia s'enderrocà quan s'urbanitzà l'entorn durant la dècada de 1960. En aquesta masia es celebrava el Ball de l'Era el 12 de febrer, festa patronal de Santa Eulàlia. El juliol de 1936 es va veure transformada en un conjunt d'escoles de la Generalitat de Catalunya. Pocs dies després, la masia va ser saquejada.

## El carrer

El carrer de Can Pujadas sorgí amb la modificació del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 que s'executà a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de la societat Llobregat, SA aprovat el 7 d'abril de 1943 (*vegeu carrer de Jansana*).

## Cronologia

### 1941. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de la societat Llobregat, SA, datat el 1941, apareix el carrer de Can Pujadas però sense nom.

### 1960. Pujadas, calle de

A la guia de 1960 ja apareix aquest topònim. També apareix als plànols, datats el novembre d'aquest any, corresponents al planejament derivat per a l'ordenació de l'illa que el carrer de Pujades limita per l'est.

### 1988. Pujadas, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Can Pujadas, carrer de

El ple municipal del dia 26 de juliol aprovà la modificació del nomenclàtor d'acord amb el topònim complet.



Entrada per  
Esplugues, carretera d'  
Sortida per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Mapa: C3, D3

Barri: Can Serra

## Accepció

**Can Serra.** Nom d'una antiga edificació coneguda com a *torre Serra*.

Al llarg del segle XIX algunes de les masies i casalots del samontà es convertiren en palauets; aquest fou el cas de can Serra avui desapareguda. Sembla ser que la finca de can Serra devia el seu nom a Josep Serra i Font que es va fer construir aquesta casa a mitjan segle XIX. Josep Serra era un consignatari de vaixells de vapor que feien la ruta de València a Anglaterra. La proximitat de l'Hospitalet a Barcelona amb el ferrocarril des de 1854 i la tranquil·litat de l'indret el van fer decidir a instal·lar-se al nostre municipi. La finca de Can Serra estava separada per la banda de ponent de la de can Buxeres pel torrent de Can Cervera, que a poca distància desguassava al torrent d'en Nyat formant la riera de la Creu. Per la banda de llevant limitava amb el camí vell d'Esplugues i a migdia amb el talús de la via fèrria de Vilafranca. Durant la Guerra Civil sembla que fou requisada com a casa de maternitat. El nom de la finca dona nom al barri.

## El carrer

L'**avinguda de Can Serra** és l'eix principal del barri homònim. Amb l'aprovació del Pla Comarcal de 1953 i els plans parcials que el desenvolupaven, els terrenys de l'antiga finca que dona nom al barri començaren a urbanitzar-se. Des de començament de la dècada de 1960, tres empreses s'encarregaren de les primeres construccions: Alcida SA; Amaltea, SA, i Briseida, SA. El traçat de l'actual **avinguda de Can Serra** ja apareix a l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya i el Pla parcial de Can Serra, datats el novembre de 1959, que van ser aprovats el novembre de 1961. El seu recorregut en forma d'essa entre els blocs que componen el

barri es deu al fort desnivell que ha de salvar. L'avinguda es va anar urbanitzant a mesura que s'edificava el polígon d'habitatges a finals de la dècada de 1960 i principis de la de 1970. L'**avinguda de Can Serra** no és com la majoria dels carrers i no té els edificis alineats al llarg de la vorera entre parets mitjaneres. Els blocs estan aïllats i tenen espai lliure al voltant. Si els blocs no són alts i la separació que existeix entre ells és gran i està ocupada per jardins, la qualitat de vida pot ser apreciable, depenent també de la qualitat de l'edifici i els habitatges. A aquestes condicions s'apropen els blocs de l'inici de l'avinguda, però no els de la part superior. És una prova evident de la pressió especulativa de l'època franquista. Comparar els blocs de la part inferior de l'**avinguda de Can Serra** amb els que hi ha uns pocs metres més amunt és una de les mostres més il·lustratives de l'urbanisme practicat durant el franquisme.

Al costat de l'avinguda es troba l'Institut Torras i Bages, inaugurat l'any 1968, i dos edificis singulars molt diferents, que mereixen un comentari més ampli. En un dels extrems hi ha el **parc de Can Buxeres** amb el palauet del mateix nom. El Palauet de Can Buxeres havia estat una de les masies més importants del Samontà, propietat de la família Alemany. El 1877 Lluís Buxeres i Abat va comprar la finca on transformà el palauet actual entre finals del segle XIX i les primeres dècades del segle XX. Can Buxeres, públic des de 1968, fou convertit en parc. A pocs metres del palauet, s'alça la Casa de Reconciliació. Aquest edifici fou realitzat per moltes persones de tota la ciutat, lluitadors del moviment obrer i veïnal de l'antifranquisme (*vegeu plaça de la Casa de Reconciliació*).



## Cronologia

### 1960. Can Serra, avenida de

La primera referència d'aquest vial, encara que sense nom, apareix als plànols que acompanyen l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya i també els que acompanyen el Pla parcial de Can Serra, datats el novembre de 1959, que van ser aprovats el novembre de 1961. Fins i tot, a la memòria del Pla parcial aquest vial s'esmenta com a *avenida de enlace del sector Montaña*. Per això, a la guia de 1960, aquest vial encara no hi apareix. Però al plànol del mateix any ja es pot veure el seu traçat planejat tal com ens ha arribat fins a l'actualitat, retolat *avenida de Can Serra*. De fet, a la guia de 1970, ja hi apareix amb el mateix nom.

### 1988. Can Serra, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





PAT Can Sumarro (fitxa 79)

## Accepció

**Can Sumarro.** Topònim que fa referència a una masia del segle XVI, a tocar del **carrer del Xipreret**, al nucli històric de la ciutat.

A la façana de la masia es pot llegir “1580 - Montserrat Serdanya”. Aquest home va ser el primer propietari i personatge destacat de la seva època. Des de l’any 1820, la família Prats va ser-ne la propietària. L’últim propietari fou el doctor Santiago Prats i Comas (l’Hospitalet, 1884 - 1952), doctor en Medicina. Quan morí, al seu testament llegà la finca de can Sumarro al municipi perquè fos destinada a residència d’ancians de la ciutat i, en cas que això no fos possible, es convertís en biblioteca i parc. El Ple de l’Ajuntament, en sessió del 18 de novembre de 1959, acceptà l’herència. L’any 1975 fou declarada “monument historicoartístic d’interès local” i actualment està inclosa en el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de l’Hospitalet.

## El carrer

Així, els **jardins de Can Sumarro** actuals són el resultat de la urbanització dels terrenys que envolten la masia. A l’entorn d’aquesta construcció hi creix una arbreda amb representació d’espècies típiques de l’alzinar mediterrani. Des de 1983, després d’una restauració, és la seu de la biblioteca pública del mateix nom, que va ser la biblioteca central de la ciutat fins a l’obertura de la biblioteca ubicada a la seu de l’antiga fàbrica de la Tecla Sala.

## Cronologia

### 2006. Can Sumarro, jardins de

El Ple municipal del 26 de juliol de 2006 aprovà aquesta denominació a l’espai obert d’entrada a la masia, avui biblioteca.

**Entrada per**  
Riera de l’Escorxadador,  
carrer de la;  
Xipreret, carrer del  
(els murs dels corralons);  
Barcelona, carrer de

**Mapa:** C4

**Barri:** El Centre



PAT Fàbrica Godó i Trias (fitxa 28)

## Accepció

**Can Trias.** Topònim que fa referència a la fàbrica Godó i Trias, construïda el 1903 i coneguda popularment com a *Can Trias*. També era coneguda com *les Sangoneres*, per la seva localització en una zona que històricament havia estat travessada per recs i pluvials on apareixien aquests paràsits (*vegeu carrer de les Sangoneres*).

Obra de l'enginyer Ferran Junoy és un edifici industrial modernista de maó vista, al qual, l'any 1964, s'hi van afegir algunes naus d'ampliació, obra dels arquitectes Milà i Correa. Es dedicava originàriament als filats i teixits de jute (sacs). Va tancar amb motiu de la crisi del tèxtil de l'any 1970. Actualment la propietat és de l'Ajuntament de L'Hospitalet. L'edifici està inclòs en el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic i destinat a equipaments. Aquest carrer fa de llinda del barri del Gornal amb el barri de Santa Eulàlia, en tots els trams, excepte en el tram comprès entre el **carrer de l'Aprestadora** i el **carrer dels Joncs**, que està completament dins del barri del Gornal. És un bon accés per arribar a la zona comercial de Granvia Sud.

## El carrer

El traçat actual d'aquest carrer comença a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** i acaba al nord, a la rotonda on es creua amb el **carrer de Narcís Monturiol** i amb el **carrer de Juan Ramón Jiménez**. El tram que arriba a aquest punt, des del **carrer de l'Aprestadora**, havia estat anomenat amb el nom d'aquest escriptor fins a l'any 1999.

## Cronologia

### 1903. Fàbrica Trias, camino a la

El 26 de setembre de 1903, Jaime Ballús exposà al consistori "que als terrenys de propietat contigus a la seva finca anomenada *les Sangoneres* desitja edificar... una casa... amb façana a la séquia que transcorre paral·lela al camí particular que des de la carretera comunal anomenada *del Mitj o de Manso* va a la fàbrica dels Srs. Trias". Al plànol que acompanya la sol·licitud, el camí apareix com a *camino a la Fàbrica Trias*.

### 1918. Fàbrica, carretera de la

Al full 2n del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, entre 1918 i 1919, el camí que partia de l'actual **carrer de l'Aprestadora** i anava cap a l'entrada de la Fàbrica de Sacs apareix amb el nom de *carretera de la Fàbrica*. Aquest camí, que anava relativament paral·lel i cap a l'est del que apareix com a *regadera del Torrente Gornal*, també es pot veure en mapes anteriors elaborats pel mateix institut, però sense nom, perquè són de menor escala.

### 1928. Trías, camino de

A partir de la guia de 1928-1929 i fins a la guia de 1960, amb excepció del plànol de 1932, el camí que arribava a la fàbrica de sacs, partint de l'actual **carrer de l'Aprestadora**, hi apareix amb el nom de *Trías*, quasi sempre amb la categoria de camino. En aquesta guia i en les posteriors, fins a la de 1942, hi apareix també un vial amb el nom *calle Sangoneras*, probablement referit al mateix camí (*vegeu carrer de les Sangoneres*).

Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Sortida per  
Narcís Monturiol,  
carrer de

Mapa: F4, G4

Barri: Santa Eulàlia  
(inclòs sector  
Plaça d'Europa)  
i el Gornal



### 1932. Can Trias o les Sangoneres, camí de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, a més de catalanitzar el nom, anteposant la paraula *Can* al nom de *Trias*, s'afegeix el nom d'una de les antigues séquies que transcorrien per la zona. D'aquesta manera es reconeixen els dos noms amb què popularment s'anomenava la fàbrica. En plànols cadastrals de 1934, l'espai apareix amb el nom inicial de *camino de la Fàbrica Trias* i *carretera particular*.

### 1939. Trías, camino de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A partir de la guia de 1942, torna a aparèixer el nom accentuat segons les normes de la llengua castellana.

### 1960. Can Trias, carretera de

A la guia d'aquest any, l'antic camí rep el qualificatiu de *carretera* una altra vegada. Hi apareix sense accent. Després de l'aprovació del Pla comarcal de 1953, en alguns plans parcials que el desenvolupaven, el **carrer de Can Trias** apareix com a *calle de Volta*.

### 1988. Can Tries, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest any, a més, es canvia el tipus de via de *carretera* a *carrer*. Posteriorment, l'any 1999, considerant l'execució del planejament urbanístic aprovat a la zona, es renumeren les finques i es canvia el nom de l'últim tram que actualment porta el nom d'aquest carrer. Actualment, té l'entrada per aquest tram el recent Complex Municipal Europa-Gornal, que compta amb un poliesportiu i un centre per a la promoció formativa i econòmica del barri del Gornal.

### 2018. Can Trias, carrer de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 19 de desembre de 2016, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el cognom original que donà nom a l'antiga fàbrica. Aquesta decisió fou ratificada el 17 d'abril de 2018. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



**Entrada per**  
Isaac Peral, carrer d';  
Salvador, passatge de;  
Justa Goicoechea,  
carrer de;  
Santa Eulàlia, carrer de



**Mapa: G3**



**Barri: Santa Eulàlia**

PAT Antiga fàbrica Can Gras, part del complex industrial Can Trinxet (fitxa 92)

## Accepció

**Can Trinxet.** Topònim que fa referència a la fàbrica tèxtil Avelino Trinxet e Hijos, una de les indústries tèxtils més importants de l'Hospitalet des de començament del segle xx.

La fàbrica es dedicà a la confecció de filats i teixits de cotó. L'any 1914 va ampliar el recinte i el 1916 va aixecar el mur que l'envoltava. L'any 1930, en plena expansió, arrendà els locals d'una empresa tèxtil contigua, Can Gras, dedicada a la producció de llençols i de pana.

Les construccions que es conserven actualment, obres de l'arquitecte Modest Feu, provenen de l'antiga fàbrica tèxtil de Can Gras, les llicències d'obres de la qual foren concedides el 1906, el 1909 i el 1910. El 16 de juny de 1906, Miguel Gras i Verdaguer sol·licità permís per a la construcció de dos magatzems, separats per un pas central per a persones i dos passos laterals per a carros; tot allò, amb façana a l'antiga *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* (vegeu **carrer de Santa Eulàlia**). El 24 d'agost, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Després d'un altre permís per a la construcció de la nau que separaria Can Gras de les finques situades al seu oest, el mateix Miguel Gras sol·licità el 28 de desembre de 1909 el permís per a la construcció de les edificacions més grans que es conserven actualment. Aquestes construccions són un símbol de l'arquitectura modernista industrial de principis del segle xx a l'Hospitalet, declarades Bé Cultural d'Interès Local i incloses dins del Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic vigent.

En paral·lel a la construcció de Can Gras, Avelino Trinxet i Casas, des de 1905, demanà diversos permisos per a la construcció de les diferents edificacions que amb el

temps es convertiren en la fàbrica tèxtil coneguda com a *Can Trinxet*. L'expansió d'aquesta indústria, de dimensions més grans que Can Gras, feu que Can Trinxet incorporés Can Gras com a part de la fàbrica tèxtil Avelino Trinxet e Hijos. Can Trinxet sobrevisqué a la crisi del tèxtil de la dècada de 1950, però quedà molt malmesa per la crisi dels 1970 i el 1981 deixà de funcionar totalment. Una part de Can Trinxet fou enderrocada. L'empresa d'autocars Julià aixecà a la zona de l'antiga Can Trinxet, a tocar del **carrer de Salvador**, els garatges dels autobusos i hi col·locà una benzinera. Posteriorment s'enderrocà el que quedava de l'antiga fàbrica de Can Trinxet, així com el complex dels autocars Julià. Actualment, només s'han mantingut algunes de les construccions de l'antiga Can Gras.

## El carrer

La **plaça de Can Trinxet** és el resultat de l'execució del planejament urbanístic en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia (vegeu **carrer de Justa Goicoechea**), segons el qual, es va definir un espai qualificat de zona verda, que actualment té el nom de l'antiga fàbrica. Delimitada per l'oest per un dels edificis de l'antiga fàbrica de Can Trinxet, està envoltada pels edificis de l'antiga fàbrica i pels construïts com a conseqüència del planejament.

## Cronologia

### 2006. Can Trinxet, plaça de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà donar aquest nom a aquest espai que aparegué com a conseqüència del planejament aprovat a la zona de l'antiga fàbrica coneguda amb aquest nom.



Entrada per  
Frederic Prats, carrer de  
Sortida per  
Sense sortida



Mapa: B4



Barri: El Centre

## Accepció

**Can Vila.** Topònim que fa referència a l'antiga masia situada entre els actuals **carrer de Frederic Prats**, **carrer de la Talaia**, **carrer de la Riera de l'Escorxador** i el passatge que porta el seu nom.

Coneguda pels veïns durant el segle xx com a *can Vila* o *la Talaia*, aquesta masia datava de l'any 1587. La finca tenia una àmplia extensió, al nord del **carrer Major**, i limitava a l'est pel torrent del Canyet. La denominació més antiga que consta és la de mas Burguera, però ja al final del segle XIX adoptà el nom de mas Modolell de la Torre. L'any 1850 els seus propietaris la van vendre a Albert Prats, i va ser propietat dels seus descendents fins que la van enderrocar. La gran extensió de la finca anà quedant reduïda, primer per les vies del tren i, després, per segregacions a conseqüència d'urbanitzacions i vendes a una extensió de només 800 m<sup>2</sup>.

## El carrer

El **passatge de Can Vila** és un dels resultats del projecte d'urbanització que les germanes Maria i Consuelo Prats presentaren el 30 de gener de 1923 i fou aprovat el 4 de juliol d'aquell mateix any. Una de les primeres referències explícites trobades de l'existència del passatge original, que fins entrada la dècada de 1980 connectava el **carrer de Frederic Prats** amb l'esmentat **carrer de la Riera de l'Escorxador**, es troba a la documentació d'un expedient d'obres de 1926. En aquest expedient, se sol·licita permís per construir una casa de planta baixa en un solar amb façana al **carrer de la Riera de l'Escorxador**, cantonada amb un *passatge particular*.

## Cronologia

### 1923. Sense nom, pasaje

Al plànol datat el 1920, que acompanya l'expedient d'urbanització de les germanes Prats, aprovat el 1923, es pot veure la previsió d'una mena de passatge al nord de l'antiga masia de can Vila, al lloc que actualment ocupa aquest estret passatge.

### 1942. Vila, pasaje de

El primer document trobat on consta l'existència del topònim és la guia de 1942, on el passatge té entrada pel **carrer de la Riera de l'Escorxador** i sortida pel **carrer de Frederic Prats**. En plànols anteriors ja consta aquest passatge, encara que sense nom. Curiosament, el nom d'aquest vial no torna a aparèixer fins a 16 anys després, a la guia de 1958. El traçat d'aquest passatge també ha sofert variacions. Des de l'inici fins a començaments dels anys 1980 va mantenir el traçat inicial, però posteriorment va deixar de tenir sortida i va restar configurat amb el traçat actual.

### 1988. Vila, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Can Vila, passatge de

El nou nomenclàtor aprovat al Ple municipal de 26 de juliol de 2006, que entre altres qüestions proposava la normalització lingüística dels vials, hi incorporà la contracció *can*, a fi de visualitzar que aquest topònim corresponia a una masia.



Entrada per  
Riera de la Creu,  
carrer de la  
Sortida per  
Baró de Maldà,  
carrer del



## Accepció

**Can Xerricó.** Topònim que fa referència al nom de la finca situada als terrenys on es va obrir l'actual passatge.

L'origen d'aquest motiu, un dels més antics de l'Hospitalet, sembla que remet al fet que un avantpassat xerricava quan bevia amb porró. Can Xerricó, juntament amb la Torrassa, era una de les propietats del Baró de Maldà. El seu nom original era la torre del Xiprer, però ja a l'inici del segle XVIII era coneguda popularment com a *can Xerricó*. De les finques que el Baró de Maldà posseïa a l'Hospitalet, aquesta era la que més visitava, especialment per la Festa Major de Sant Roc. És per això que el Baró de Maldà cita can Xerricó en diversos passatges del *Calaix de sastre*, deixant constància que era una de les cases més importants del poble. Cal afegir que el topònim *Xerricó* ha aparegut amb altres grafies al llarg dels anys i, fins i tot, a la mateixa documentació inicial: *Xerricó*, *Xericó*, *Xarricó* o *Xaricó*, amb accent o sense.

## El carrer

El 1923 els terrenys on actualment es troba el **passatge de Can Xerricó** encara eren propietat d'un dels membres de la nissaga Maldà, Maria del Pilar de Càrcer i de Ros. La tramitació de l'expedient d'urbanització dels terrenys de la finca coneguda com a *hort de can Xerricó*, la inicià Joaquín de Ramírez de Orozco, marit de Maria del Pilar de Càrcer, en representació seva. Després d'una proposta inicial, que fou retirada, l'expedient definitiu es tramità entre el 6 de juliol i el 17 d'octubre de 1923. El projecte aprovat fou, en realitat, el tercer intent, ja que el 31 d'octubre de 1897, Juan Pujadas —en nom de l'aleshores baró de Maldà— presentà el primer projecte, que fou aprovat el 6 de març de 1889, però que no s'executà.

## Cronologia

### 1923. Sense nom, pasaje

Al plànol i a la memòria del projecte d'urbanització dels terrenys coneguts com a *hort de can Xerricó*, on s'establí l'obertura del **carrer del Baró de Maldà**, també apareixia un passatge, encara que no s'esmentava cap nom. Aquest passatge havia de tenir 6 m d'amplada i 90 m de llargària. Així mateix la memòria establí que el passatge restava com a propietat particular.

### 1925. Orozco, pasaje de

Topònim que fa referència a Joaquín de Ramírez de Orozco i de Molins. Advocat, marit de la propietària dels terrenys on s'urbanitzà aquest vial. Com a advocat i marit, representà els interessos de la seva dona en diversos expedients, com per exemple el d'urbanització de la finca de can Xerricó, els d'expropiació de finques per a la prolongació de l'actual **carrer de Barcelona** des del **carrer del Baró de Maldà** cap a l'oest o el de les casetes de la **plaça de l'Ajuntament** que varen ser enderrocades perquè fos urbanitzada a la dècada de 1940, sense oblidar els relacionats amb la reclamació de diners o retorn de certes propietats ocupades durant la urbanització de la finca. En aquesta època trobem en diversa documentació municipal el topònim *pasaje de Orozco* associat a l'espai de l'actual **passatge de Can Xerricó**.

### 1932. Xerricó, passatge de

Encara que al plànol de 1932 el vial apareix sense nom, en alguna llicència d'obres de 1934, se l'esmenta com a *passatge Maldà*. Però al full 49 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, datat probablement abans de 1934, l'espai apareix ja amb el rètol *passatge Xerricó*, escrit amb *a*. Entenem per això, que el nom *passatge Xerricó* era un nom popular, que entre 1932



i 1934, encara que utilitzat simultàniament amb altres noms, va començar a implantar-se sense cap aprovació oficial.

### **1939. Xerricó, pasaje de**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. El mateix 1939, a l'expedient de canvi de plaques i a la guia de 1942 apareix escrit sense accent. També el 1939, la Falange l'escrivia *Xerico*, també sense accent i amb una única *r*. Posteriorment, a la guia de 1948 apareix escrit *Xaricó*, amb *a*, amb una sola *r* i ja amb accent. A les guies posteriors de 1952, 1958 i 1960 ja apareix escrit amb *e* i doble *r*. Però al plànol de 1970, apareix *Xarrico*. Per fi, a partir del nomenclàtor de 1980, *Xerricó* ja sempre ha aparegut d'aquesta manera.

### **1988. Xerricó, passatge de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2006. Can Xerricó, passatge de**

El Ple municipal del 26 de juliol de 2006 aprovà definitivament la grafia actual tot seguint els criteris de normalització lingüística.



JARDINS  
DEL  
CANAL  
DE LA INFANTA

Entrada per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de;  
Álvarez de Castro,  
avinguda d';  
els terrenys de l'antiga  
caserna de la Remunta;  
Josep Irla i Bosch,  
carrer de



Mapa: B4



Barri: El Centre

## Accepció

**Canal de la Infanta.** Topònim que fa referència a la infraestructura inaugurada l'any 1819 amb finalitats agrícoles que prenia l'aigua del riu Llobregat a Molins de Rei i la conduïa pel Baix Llobregat i l'Hospitalet fins a Montjuïc, al llarg d'una canalització de diversos tipus de 17 km.

El nom del canal fa referència a Lluïsa Carlota de Borbó - Dues Sicílies (Portici, Itàlia, 1804 - Madrid, 1844), infanta d'Espanya i princesa de les Dues Sicílies. Va contraure matrimoni per poders a Nàpols el 1819, amb l'infant Francesc de Paula, fill del rei Carles IV d'Espanya. En el seu viatge, procedent de Nàpols, va aprofitar per inaugurar el recentment creat canal. Un dels seus onze fills, Francesc d'Assís, es va casar amb la reina Isabel II. Quant al canal, per l'Hospitalet hi passaven 3.623 m. D'acord amb una memòria descriptiva de començament del segle XX, el canal i les zones de serveis tenien diverses dimensions i tipologies constructives: de terra, de maons o maçoneria, de voltes, etc. A partir del canal, l'aigua es distribuïa per diverses séquies, de les quals derivaven séquies filloles. Les séquies de rec i les filloles desguassaven en les séquies pluvials i les col·lectores. El canal transformà la fesomia de la marina, que esdevingué una zona de regadiu amb verdures, hortalisses, farratges, llegums, etc. Iniciada la industrialització a mitjan segle XIX, fou un element bàsic per a la dinamització de la indústria tèxtil de la ciutat. Encara en el segle XXI, el canal funciona en el tram comprès entre Molins de Rei i Sant Joan Despí. Encara que el canal ha tingut el nom de Real Canal de la Infanta Doña Luisa Carlota de Borbón, des de 1824, simplificat com Canal de la Infanta, al plànol de 1937 apareix com a Canal de l'Esquerra del Llobregat, recuperant el nom que a principis del seu funcionament es feia servir, sobretot quan es va construir el canal de la dreta del Llobregat.

## El carrer

Al text refós de la modificació del Pla general metropolità a l'illa de la Remunta, aprovat el 26 de gener de 1998 es planificà l'espai que anys més tard esdevindrien els actuals **jardins del Canal de la Infanta**. Aquest espai es correspon a la zona verda resultant de la urbanització dels terrenys compresos entre l'antiga caserna de la Remunta i l'**avinguda d'Álvarez de Castro**, just al sud de l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**. L'any 2011, amb la remodelació dels terrenys de l'antiga caserna associada a la modificació del planejament de la zona, segons el projecte Àrea Residencial Estratègica la Remunta, s'inicià la recuperació per a la ciutat d'alguna de les restes arqueològiques del canal de la Infanta situada al nord dels jardins, entre les quals destaca un petit pont. A la vorera nord de l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** es conserven actualment les restes visibles i urbanitzades del que havia estat el canal en aquesta zona.

## Cronologia

### 1998. Sense nom, jardins

L'aprovació de la modificació del planejament urbanístic de 1998 en aquesta zona suposà l'aparició d'una zona verda, que començà a urbanitzar-se poc després, en paral·lel amb la construcció dels edificis que la separen de l'**avinguda d'Álvarez de Castro**. El 2001, els **jardins del Canal de la Infanta** ja estaven urbanitzats, però encara no tenien nom oficial.

### 2006. Canal de la Infanta, jardins del

El Ple municipal del 26 de juliol de 2006 aprovà aquesta denominació per a la zona verda resultant de la urbanització dels terrenys existents entre el límit oriental de l'antiga caserna de la Remunta i l'**avinguda d'Álvarez de Castro**.





Entrada per  
Albiol, carrer d';  
Vinyeta, carrer de la;  
Mistral, carrer de



Mapa: G2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Canalejas.** Topònim que fa referència a l'advocat i polític liberal José Canalejas Méndez (Ferrol, la Corunya, 1854 - Madrid, 1912). Advocat i polític.

Llicenciat en Filosofia i Lletres el 1871, es doctorà en Dret poc després. Treballà inicialment com a docent universitari i també es dedicà al periodisme que enfocà cap a una de les seves vocacions: la política. El 1893 adquirí i dirigí *El Heraldo de Madrid*, que convertí en l'òrgan informatiu del Partit Liberal de tendència demòcrata i anticlerical. Diputat des de 1881 fins a 1910, ocupà diversos càrrecs en successius governs liberals, fou president del Congrés de Diputats durant el període 1906-1907 i del Consell de Ministres des de 1910 fins a 1912. Canalejas representà dins del Partit Liberal l'intent de renovació política del règim de la Restauració. Algunes de les reformes que plantejà estaven relacionades amb la relació Estat-Església, la protecció a les dones treballadores, els impostos de consums, el poder de l'exèrcit o el projecte de llei de mancomunitats, que possibilità la creació de la Mancomunitat de Catalunya el 1914, després de ser assassinat a Madrid, a mans de l'anarquista Manuel Pardiñas, el novembre de 1912.

## El carrer

L'actual **plaça de Canalejas** és el resultat de l'execució del planejament urbanístic aprovat a la zona delimitada pel **carrer de la Vinyeta**, el **carrer de Mistral** i l'antic *passatge de Canalejas*, avui desaparegut. A finals de 2010 es va realitzar el projecte d'urbanització de la zona que va crear un nou espai públic on abans hi havia, bàsicament, un conjunt d'edificis d'una planta.

Cal dir que a partir de la Segona República, molt a prop d'aquest lloc, havia existit una *plaça de Canalejas* a l'encreuament del **carrer de Pujós** i el **carrer de Vallparda**, que, amb el temps, havia deixat de ser una plaça per convertir-se només en un simple encreuament de vials.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, pasaje

Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, ja apareix dibuixat aquest espai. Posteriorment, anà apareixent als diversos plànols i guies de la ciutat, gairebé sempre, sense nom fins a l'inici de la dècada de 1970. Cal esmentar que al full 8 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, apareix amb el mateix nom que el *passatge Vinyeta* i al full 9 de la mateixa sèrie, retolat *pasaje Viñeta [sic]*.

### 1971. Canalejas, pasaje de

Amb data 17 de març de 1971, el consistori acordà anomenar una sèrie de carrers que fins aleshores encara no tenien nom, com ara aquest petit vial que, fins i tot, en algunes fitxes cadastrals, de desembre de 1969, apareix com a *pasaje N° 3*. A més, en la mateixa sessió plenària decidiren pavimentar i dotar de clavegueram el passatge format per un conjunt de casetes construïdes els anys 1930.

### 2013. Canalejas, plaça de

El Ple de 29 de gener de 2013 aprovà canviar la denominació de passatge per plaça, ja que després de l'enderrocament d'alguns dels edificis i per causa de la reordenació urbanística dels espais del voltant, l'antic passatge passà a convertir-se en un espai tipus plaça.



## Accepció

**Canigó.** Nom d'un massís dels Pirineus i el seu emblemàtic cim de 2.784 m d'alçada, situat entre les comarques del Rosselló, el Conflent i el Vallespir, del departament francès dels Pirineus Orientals, a 12 km de Prada de Conflent.

El Canigó ha estat objecte d'inspiració literària i també de tradició popular com la de baixar cada any la torxa amb l'anomenada flama del Canigó i portar-la arreu dels territoris de parla catalana per encendre les fogueres de Sant Joan. Des del 1980 aquesta tradició també ha estat incorporada a la nostra ciutat a través del Club Muntanyenc, que organitza l'anada al Canigó per recollir-hi la flama i portar la torxa per encendre el foc de la nit de Sant Joan.

## El carrer

L'origen del vial actual, pel que fa a la part més al sud, tocant a l'actual **carrer d'Enric Prat de la Riba**, el trobem en l'espai de separació entre finques que es pot apreciar ja al plànol del barri del Centre de 1923, de la Brigada Topogràfica d'Enginyers. Pel que fa a la part més al nord, al mateix plànol es pot observar un petit torrent que vessava les seves aigües al canal de la Infanta. En un plànol cadastral de 1934, elaborat per la mateixa brigada es pot veure més clarament aquest torrent, que popularment es coneixia com a *torrent del Lloro*. D'altra banda, s'ha de relacionar amb el torrent Gornal i les seves derivacions. De fet les dues indústries més properes al carrer, Cosme Toda de ceràmica i Tecla Sala del tèxtil, necessitaven la força de l'aigua per macerar les argiles i per rentar les matèries primeres i les teles, respectivament.

## Cronologia

### 1958. Torrente del Loro, calle del

El topònim castellà *loro* fa referència a un ocell de l'ordre dels psitaciformes, de cua curta amb l'extrem quadrat o arrodonit, molt apreciat com a ocell de gàbia, ja que són domesticats fàcilment i són bons imitadors de la veu humana (*vegeu carrer dels Garrofers*).

Pel que fa a l'obertura d'aquest carrer, sabem que s'urbanitzà arran de la inauguració, el 15 de maig de 1958, del Camp Municipal d'Esports. Malgrat que al plànol que acompanya la guia d'aquest mateix any, el carrer surt dibuixat però sense nom, als plànols del Pla parcial del sector Provençana, el vial apareix amb el nom *calle del Torrente del Loro*.

### 1976. Canigó, calle del

L'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *Torrente Loro* a *calle Canigó*. Al plànol de 1976 ja apareix amb el nom complet *calle del Canigó*.

### 1988. Canigó, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A principis d'aquest segle XXI, el **carrer del Canigó** canvià de fisonomia amb l'enderroc, l'any 1999, de l'antic Camp Municipal d'Esports, que es traslladà al que fou Estadi Olímpic de Beisbol de la Feixa Llarga, amb motiu del Pla especial de reforma interior Tecla Sala, que suposà la construcció d'habitatges i l'ampliació de la zona verda en aquest indret.

Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Vilafranca, avinguda de

Mapa: E3, F3

Barri: Sant Josep



## URBANITZACIÓ DEL CANYET

Entrada per  
Riera del Canyet,  
carrer de la

Sortida per  
Rei En Jaume, carrer del

Mapa: B3

Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Canyet.** Lloc on es llençaven o enterraven les bèsties mortes.

Amb els ossos dels animals es feien cal biològica blanca i adobs. El nom *canyet*, o fins i tot *cañet*, està present en la toponímia actual i històrica del barri de Sanfeliu. En concret, trobem el torrent o riera del Canyet com un dels elements físics que han intervingut en la configuració del barri. Aquest torrent el podem veure representat i identificat com a *torrente del Cañet* al plànol que acompanya el projecte de conducció d'aigua potable del torrent del mas Cunill, des d'Esplugues a l'Hospitalet, datat el 10 de setembre de 1867. Posteriorment apareix com T. Canyet al *Mapa geològic i topogràfic de la província de Barcelona*, datat el 1891, del canonge Dr. Jaume Almera. També, en una acta de 1910, s'esmenta la riera del Canyet, corresponent a una de les antigues rieres que baixaven des d'Esplugues fins a confluïr a la riera de la Creu.

## El carrer

L'espai actual de la **urbanització del Canyet** ocupa els terrenys situats entre l'antic torrent del Canyet, a l'est, i el camí homònim, a l'oest, just a la zona on aquest tombava cap a ponent i actualment hi ha el **carrer del Rei En Jaume**. Amb l'aprovació dels projectes d'urbanització dels terrenys propers, sobretot a partir dels anys 1930, començà el desenvolupament de diferents zones de l'actual barri, fins que, a principis de la dècada de 1960, les primeres cases de planta baixa i pis, amb semisoterrani, donaren lloc a l'inici de la **urbanització del Canyet**. Després d'aquestes primeres cases, amb façana al **carrer del Rei En Jaume**, se'n feren més amb façana als petits carrers interns i a l'antic torrent del Canyet i *calle de la Riera del Cañet* (actual **carrer de la Riera del Canyet**). Cal esmentar que inicialment es tractava

d'un espai d'ús particular dels veïns i veïnes de la urbanització. Després de llargues negociacions entre els propietaris dels habitatges i l'Ajuntament, finalment l'any 1966 el carrer passà a ser públic i a canvi l'Ajuntament es responsabilitzà dels serveis col·lectius, com ara l'enllumenat. De mica en mica, el desenvolupament urbanístic dels anys posteriors connectà aquesta part amb la resta i la integrà dins del barri de Sanfeliu, però encara ara continua essent un espai de la nostra ciutat ben singular i atractiu.

## Cronologia

### 1963. Cañet, urbanización del

Amb les primeres llicències de construcció de les casetes de l'actual **urbanització del Canyet**, aquest nom popular s'associà a aquest espai, malgrat no constar-hi a cap nomenclàtor oficial ni a la documentació cartogràfica. Així, les primeres cases de semisoterrani, planta baixa i pis es poden veure, com a projecte, al full 5 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat el 1962, malgrat que la zona apareix sense nom. Anàlogament, al plànol topogràfic de l'Àrea Metropolitana de Barcelona de 1970, que recull el planejament vigent aleshores, apareix dibuixada aquesta urbanització, però encara sense cap nom retolat. Tanmateix, a partir de 1963, habitualment, les noves llicències de casetes a la zona feien referència a la *urbanización del Cañet*, ja que popularment així era conegut aquest espai. El primer nomenclàtor on es recollí aquest topònim fou l'aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980.

### 1988. Canyet, urbanització del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Álvarez de Castro,  
avinguda d'  
Sortida per  
Joan N. García-Nieto,  
carrer de



Mapa: B4



Barri: El Centre

## Accepció

**Carles Martí Feced.** (Alzira, València, 1901 - Barcelona, 1980) Metge i polític.

Veí de l'Hospitalet, fou un dels fundadors d'Esquerra Republicana de Catalunya, partit on sempre milità, excepte durant un breu parèntesi durant el qual fou membre del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra. Regidor durant el primer ajuntament republicà d'abril de 1931, fou tinent d'alcalde de Sanitat i Assistència Social i membre de la Comissió de Govern. Després dels Fets d'Octubre de 1934, fou empresonat fins que, amb el triomf del Front Popular el febrer de 1936, va reprendre l'activitat municipal. Amb l'esclat de la Guerra Civil, fou nomenat subsecretari de Finances de la Generalitat i després dels Fets de Maig de 1937 s'encarregà de la Conselleria de Governació, Finances i Cultura. El 1939 s'exilià, i en acabar la II Guerra Mundial s'establí a França, on exercí la seva professió mèdica. Poc després marxà al nord d'Àfrica, a l'Antiates, en ple desert, on va restar 17 anys com a metge. Després es traslladà a Casablanca, on residí 16 anys més, fins que l'octubre de 1977, en retornar Tarradellas, aquest el va cridar perquè participés en les negociacions amb Madrid.

## El carrer

El **carrer de Carles Martí Feced** sorgí de les modificacions del planejament urbanístic a la zona de l'antiga caserna de la Remunta, que bàsicament començà a executar-se a partir de 2012 (*vegeu **parc de la Remunta***). Al Pla director de les àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que incorpora l'àmbit de la Remunta), de 2010, apareix el traçat d'aquest vial, com a continuació cap a l'oest del **carrer de la Talaia**, després de creuar l'**avinguda d'Álvarez**

**de Castro**. El 2013, amb la inauguració del **parc de la Remunta**, el **carrer de Carles Martí Feced** restà pendent de la construcció dels edificis situats a la seva façana sud, la primera llicència dels quals començà el 2017.

## Cronologia

### 2010. Sense nom, carrer

Al Pla director de les àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que inclou l'àrea residencial estratègica de la Remunta), de 2010, apareix el **carrer de Carles Martí Feced** identificat provisionalment com a *carrer D*. Aquest nom, però, no tingué categoria de nom oficial, ja que en aquesta època, l'Ordenança del Nomenclàtor aprovada el 2006 ja regulava el procediment per anomenar un espai nou, que es tramità anys més tard.

### 2014. Carles Martí Feced, carrer de

El 30 de setembre de 2014, el Ple de l'Ajuntament aprovà inicialment un conjunt de noms per als nous vials apareguts amb la urbanització dels terrenys de l'antiga caserna de la Remunta. Un d'aquests vials és el **carrer de Carles Martí Feced**, que limita el **parc de la Remunta** pel costat sud.



Entrada per Granvia de l'Hospitalet, avinguda de la Sortida per Aprestadora, carrer de l'



Mapa: F4, F5



Barri: Gornal

## Accepció

**Carmen Amaya.** Topònim que fa referència a Carmen Amaya Amaya (Barcelona, 1913 - Begur, Baix Empordà, 1963). *Bailaora.*

Artista peculiar de l'art flamenc, de família gitana nascuda en una barraca del Somorrostro, adquirí fama internacional durant la Guerra Civil que l'obligà a sortir a l'estranger per poder desenvolupar la seva professió, actuant per Europa i el continent americà. Va tornar a Espanya l'any 1947 convertida en una gran estrella internacional. La seva última pel·lícula *Los Tarantos*, de Francesc Rovira-Beleta, mostrava el mateix ambient de la seva infantesa. Fou nominada als premis Oscar de Hollywood el mateix any de la seva mort a la categoria de millor pel·lícula de parla no anglesa. Encara avui Carmen Amaya és un mite, per la seva personalitat i per ser una excepcional artista del ball flamenc.

## El carrer

El traçat definitiu de l'**avinguda de Carmen Amaya** aparegué a les modificacions del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector *Granvia Norte*, aprovat l'1 d'agost de 1960. Des d'aleshores, i amb la construcció dels edificis que s'hi situen, l'espai ha passat de ser una mena de passatge entre blocs a l'actual avinguda. Coneguda inicialment com a *rambla del Gornal*, l'espai era un passatge al mig dels blocs que s'anaven aixecant a Gornal. Com alguns testimonis recorden, el passatge era un autèntic fangar, una mena de claveguera a cel obert. Aquesta situació portà a constants reivindicacions per part dels habitants del polígon reclamant la cobertura del passatge. Una altra causa de mobilitzacions del barri de Gornal va ser l'escola Pla del Llobregat, la qual es posà en funcionament el setembre de 1976. L'escola

fou escenari de reivindicacions com la que, el 1977, va aplegar el veïnat per reclamar més serveis i, concretament, més places escolars. En aquesta data, l'escola Pla del Llobregat, l'única del barri, tenia les seves 640 places completes, de manera que 200 nens i nenes s'havien d'escolaritzar en barracons. Aquest panorama va provocar, a més de les esmentades manifestacions, una vaga dels mestres del barri. Posteriorment es va fusionar amb l'escola Anselm Turmeda, donant lloc així, ja el 1978, a l'actual Escola Gornal. En un dels extrems de l'**avinguda de Carmen Amaya**, el Centre Cívic és un altre punt de trobada i d'unió entre el veïnat del barri. Va ser en el Centre Cívic, als voltants del mes de maig de 1985, que es tancaren aquelles famílies que encara no tenien pis i que n'havien ocupat algun dels que estaven buits. Aquella tancada va servir per facilitar la normalització d'aquesta situació. Actualment, l'**avinguda de Carmen Amaya** ha esdevingut un dels espais neuràlgics del barri, lloc de trobada, que acull el Centre Cívic, l'Escola Gornal i altres entitats i equipaments importants per a la vida veïnal.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, paseo

Al Pla parcial del sector Granvia Nord es veu l'espai que ocupa l'actual **avinguda de Carmen Amaya**. A les seves modificacions posteriors, es veu el traçat definitiu però sense nom. Poc després d'aquesta data, amb la construcció dels primers blocs, l'espai es convertí en una mena de passatge conegut popularment com a *rambla del Gornal*.



### 1982. Carmen Amaya, passeig de

El 1982, el Ple municipal del 15 d'octubre acordà que el passatge es convertís en passeig com a resultat de les reivindicacions veïnals. Se li posà el nom de la cèlebre *bailaora* gitana Carmen Amaya, no sense veus discordants per no coincidir amb el nom popular.

### 1988. Carmen Amaya, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament, en sessió celebrada el 6 d'octubre de 1988, aprovà el canvi de tipus de via de *passeig* a *avinguda*.



## Accepció

**Carpa.** Construcció coberta i tancada amb veles, improvisada a l'aire lliure, que fa les funcions de sala de ball i d'altres activitats populars, com la que existia al barri de Can Serra (*vegeu plaça de la Carpa*).

## El carrer

Als plànols que acompanyen l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya i el Pla parcial de Can Serra, ambdós aprovats el novembre de 1961, es pot veure la previsió inicial d'un carrer sense nom, que avui es correspon amb part dels trams dels actuals **carrer de la Carpa** i **carrer de Granollers**. Abans, però, part d'aquest espai havia aparegut al projecte d'urbanització de la família Faus, com a límit dels seus terrenys, l'any 1920.

Amb l'aprovació del Pla especial de reforma interior de Can Serra, de 1978, el vial previst es dividí en dues parts: el tram ja existent corresponent a la part més oriental de l'actual **carrer de la Carpa** i el tram, pendent d'obertura, corresponent a l'actual **carrer de Granollers**. Al mig, a l'espai que havia ocupat la Carpa, aparegué una gran zona dedicada a equipaments i zona verda d'ús públic. A principis de la dècada de 1980, amb la construcció de l'Escola la Carpa, s'urbanitzà un petit nou vial, al nord d'aquesta escola, que connectava el **carrer de Pere Pelegrí** amb el **carrer de la Bisbal** i l'esmentat tram del **carrer de la Carpa**. L'any 1988, dos anys després de la inauguració del centre escolar, l'Ajuntament decidí mantenir el nom, catalanitzat, de **carrer de Granollers** només per al tram de l'antic vial entre la **carretera d'Esplugues** i el **carrer de Pere Pelegrí** i tota la resta, incloent-hi el tram al nord de l'escola i el tram entre el **carrer de la Bisbal** i el **carrer del Molí**, passà a anomenar-se **carrer de la Carpa**.

## Cronologia

### 1961. Sense nom, calle

A la documentació cartogràfica relacionada amb el planejament urbanístic aprovat el novembre de 1961, es veu la previsió inicial d'un espai sense nom, que actualment es correspon en part amb el **carrer de la Carpa**.

### 1971. Granollers, calle de

Ciutat de la província de Barcelona, capital de la comarca del Vallès Oriental (*vegeu carrer de Granollers*).

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974. Malgrat això, aquest nou nom ja es feia servir a la documentació municipal, com per exemple, a les llicències d'obres en aquest carrer tramitades a partir de l'aprovació, el 18 de maig de 1971, de la modificació del Pla parcial de Can Serra.

### 1988. Carpa, carrer de la

La primera referència d'aquest nom la trobem a la relació de carrers que consten per a l'estudi de catalanització del nomenclàtor realitzat el 17 de març de 1988 per l'arquitecte municipal Cosme Grifell. Quan s'urbanitzà el solar de la Carpa, es van crear els equipaments que reclamaven els veïns i el **carrer de Granollers** va quedar seccionat i es va crear la **plaça de la Font**. El tram que anava des d'aquesta placa fins al **carrer del Molí** es va rebatejar amb el nom del símbol veïnal. També fou afegit al **carrer de la Carpa** l'espai entre el mercat i el col·legi.

Entrada per  
Molí, carrer del

Sortida per  
Pere Pelegrí, carrer de

Mapa: C3

Barri: Can Serra



Entrada per  
Can Serra, avinguda de;  
Pere Pelegrí, carrer de



## Accepció

**Carpa.** Construcció coberta i tancada amb veles, improvisada a l'aire lliure, que fa les funcions de sala de ball i d'altres activitats populars, com la que existia al barri de Can Serra.

Es tractava de dues estructures metàl·liques en forma de semiesferes, desmuntables de 51 m de longitud, de 39 m d'amplada i d'11 m d'altura, amb capacitat per a 1.200 persones. Coneguda com *la Carpa* va ser una de les estructures de material fèrric més voluminoses de tot l'Estat espanyol. El Ministeri d'Informació i Turisme va instal·lar aquesta estructura com a "Teatro Popular Portàtil" el 1969 i funcionà de manera intermitent fins al 1976. Va ser dissenyada per l'arquitecte Emilio Pérez Piñero, i era una de les seves obres emblemàtiques. Durant aquests anys també fou espai de representació teatral, així es representaren diverses obres com *Les mans d'Eurídice* i *Macbeth*, amb l'actor Alejandro Ulloa.

El motiu d'aquest topònim és el reconeixement a la lluita veïnal que es dugué a terme per impedir que a l'espai on hi havia la Carpa es construïssin els blocs de pisos previstos al planejament urbanístic. Els habitants de Can Serra van cantar "La Carpa es tuya y es mía" fins que van aconseguir que l'espai batejat com el *solar de la Carpa* fos per a tothom. I, així, el nom esdevingué mític en els moviments socials del barri.

## El carrer

El Pla parcial de l'aleshores sector Can Serra, de 1961 —els plànols daten de 1959—, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, preveia un vial que travessava l'actual barri, des de la **carretera d'Esplugues** fins al **carrer del Molí**, bàsicament

per on actualment es troben el **carrer de Granollers**, la **plaça de la Carpa** i els últims trams del **carrer de la Carpa**. A banda i banda, estaven previstos nombrosos blocs de pisos, fins i tot a la zona que actualment ocupa l'esmentada plaça.

Les primeres modificacions del Pla parcial no afectaren gaire aquesta previsió, però les mobilitzacions veïnals aconseguiren que les autoritats franquistes tingueren en compte les seves reivindicacions d'evitar l'augment de la densitat de població i de construir els equipaments que Can Serra necessitava. S'havien impulsat i coordinat moltíssimes mobilitzacions: manifestacions, reculls de signatures, exposicions reivindicatives... Abans de les concentracions, una persona recorria el barri tocant el tambor. Tothom sabia què significava i molts s'hi afegien. "A cantar que no es difícil / que ya sabemos los sonos. / Si hasta los niños lo gritan, / si hasta los muros lo oyen. / Hay un tambor que nos llama / ¿de verdad que no lo oyen? / que no nos quiten los parques / que no nos roben las flores". Aquesta poesia de Vicente Muñoz, *el Viti*, mostra el tarannà de la lluita i el mecanisme de les mobilitzacions.

D'aquesta manera, mesos després de la fundació de l'Associació de Veïns del barri —el 12 de desembre de 1973 havia formalitzat els seus estatuts—, l'Ajuntament presentà al·legacions a l'aprovació inicial, de 29 de març de 1974, del que esdevindria Pla general metropolità el 1976. Suposaven la reducció de zones destinades a edificis —només es permetrien els edificis ja construïts o els que estaven en fase de construcció, excepció feta d'alguns espais destinats a equipaments— i la creació d'una gran zona d'equipaments amb zona verda al solar de la Carpa, entre altres coses. Això no hagués estat possible sense l'acció conjunta de l'Associació de Veïns i altres entitats, com la Casa de Reconciliació, l'Escola d'Adults, el Club Infantil o el Casal d'Avis.





Com a resultat, es tramità el Pla especial de reforma interior de Can Serra, que fou aprovat definitivament el març de 1978, i recollia la reivindicació ciutadana de crear una gran zona d'equipaments amb zona verda al solar de la Carpa.

Avui, els habitants de Can Serra gaudeixen d'una escola, un mercat i una zona per a ús públic, amb un aparcament soterrat, que l'Ajuntament acordà anomenar **plaça de la Carpa** el 2013.

## ***Cronologia***

### **2013. Carpa, plaça de la**

El Ple municipal de 29 de gener de 2013 aprovà denominar plaça de la Carpa l'espai que hi ha bàsicament sobre l'aparcament soterrat al sud de l'Escola la Carpa. Es correspon amb l'espai que des de sempre, els veïns i les veïnes han reivindicat amb aquest nom.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Vilanova, avinguda de

Mapa: F3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Carrasco i Formiguera.** Topònim que fa referència a Manuel Carrasco i Formiguera (Barcelona, 1890 - Burgos, 1938) Polític i advocat.

Després de la seva afiliació a la Lliga Regionalista, el 1922 esdevingué un dels fundadors d'Acció Catalana. L'agost de 1921 aparegué el setmanari nacionalista català *L'Estevet*, dirigit per ell, molt popular entre el jovent nacionalista. El 1923 fou condemnat a sis mesos de presó per unes caricatures aparegudes a *L'Estevet*, en les quals feia broma de l'exèrcit espanyol al Marroc. Instaurada la dictadura de Primo de Rivera, va ser obligat a complir-los al penal de Burgos. Alliberat, fou elegit membre de la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona. Desterrat com els altres membres de la Junta per negar-se a deixar de publicar en català la *Guia Jurídica de Catalunya*, fou confinat a Tamarit de Llitera. Caiguda la dictadura, participà en el Pacte de Sant Sebastià l'agost de 1930. Proclamada la Segona República espanyola, Carrasco i Formiguera, enviat per Francesc Macià, negocià amb el govern provisional espanyol una solució per a Catalunya, que esdevingué l'anomenada Generalitat de Catalunya com a forma d'autogovern que recuperava el sentit històric de l'antiga institució de la qual provenia. Formà part del primer nou govern català, presidit per Francesc Macià. Elegit diputat per Girona, destacà a les corts Constituents per la seva defensa del text íntegre de l'Estatut d'Autonomia, l'Estatut de Núria, i de l'Església catòlica. Aquest últim fet el portà a dimitir d'Acció Catalana. Passà a Unió Democràtica de Catalunya, partit del qual fou un dels principals dirigents. En esclatar la Guerra Civil es mantingué fidel a les institucions republicanes i autonòmiques. Perseguit per la seva defensa de l'Església catòlica va decidir exiliar-se amb la seva família a França. El

vaixell en el qual es van embarcar fou capturat per la marina de l'exèrcit nacional. Fet presoner i traslladat altra vegada al penal de Burgos, Carrasco i Formiguera va ser condemnat a mort el 29 d'agost de 1937 i executat el 9 d'abril de 1938.

## El carrer

El **carrer de Carrasco i Formiguera** coincideix parcialment amb un antic camí d'accés a un mas, ja desaparegut, conegut com a *ca n'Alòs* (vegeu **carrer de Ca n'Alòs**). Amb la construcció de l'edifici de l'empresa Cahué Industrials, SA, que fou coneguda com *la Vanguard*, s'urbanitzà aquest espai.

## Cronologia

### 1965. Cusó, calle de

Topònim que fa referència a una indústria ceràmica que hi havia entre el **carrer de Carrasco i Formiguera** i el **carrer de la Cultura**. El 1935 Josep Cusó sol·licità permís per construir un cobert i un forn per fer maons, que demanà ampliar just un any després. Durant els anys, el cognom Cusó es troba en diversa documentació municipal relacionada amb llicències d'obres i d'activitats en aquesta zona. De fet, al número 232 del **carrer de Santa Eulàlia** hi havia la fàbrica Ceràmica Cusó, S.A., ja amb aquest nom, a començament de la dècada de 1960.

Juan Cahué Franquet, en representació de Construcciones Coronado, S.A., presentà una sol·licitud el 30 d'octubre de 1965 per construir una nau industrial dedicada a la fabricació d'aparells de ràdio i televisors, en un solar que es trobava travessat per un vial en projecte. Aquest primer edifici, fou la primera fase de la urbanització d'aquesta zona. El 5 de juliol de 1966, sol·licità afegir un



nou pis al primer edifici de la fàbrica, situat al costat est del vial, que apareix identificat com *calle Cusó* a tota la documentació.

### 1967. Juan Cahué, calle de

Topònim que fa referència a Juan Cahué Franquet (?, 1929 - Valldoreix, Vallès Occidental, 2006) qui va ser el propietari de l'empresa Cahué Industrial, SA, que comercialitzava aparells electrònics sota la marca Vanguard.

A la documentació relacionada amb la llicència d'obres del nou edifici del costat oest del **carrer de Carrasco i Formiguera** de la fàbrica que havia començat a construir-se amb altres edificis al costat est, hi ha una referència a l'anterior *calle Cusó* com a *calle Cahué*. Finalment, quan finalitzà la construcció, el nom d'aquest vial canvià a *calle Juan Cahué*, malgrat coincidir amb l'antic camí d'accés a ca n'Alòs.

### 1982. Carrasco i Formiguera, carrer de

El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament aprovà el canvi de nom.

### 1988. Carrasco i Formiguera, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Can Samsó (fitxa 11)

## Accepció

**Carrilet.** Topònim que fa referència, en primer lloc, a *carril*, espai preparat per al pas de vehicles; en aquest cas, els carrils o vies per possibilitar la circulació de trens. Carrilet, en últim terme, fa referència al mateix ferrocarril, que actualment hi circula soterrat.

## El carrer

Al llarg del temps, tot l'espai ocupat pel traçat del Carrilet i les zones més properes han estat identificats amb diversos noms relacionats amb el ferrocarril: *via*, *ferrocarril*, *ferrocarrils catalans* i en algun tram, fins i tot, *estació*. L'abreujament popular català va anar popularitzant la forma *carril*. Quan a final del segle XIX van aparèixer els ferrocarrils de via estreta s'adoptà el diminutiu *carrilet*. El nostre Carrilet, amb la locomotora a vapor, fou inaugurat el 19 de desembre de 1912, per al tram Barcelona-Martorell, on enllaçava amb les línies existents que anaven d'aquesta població a Igualada, direcció sud, i cap a Manresa i Guardiola de Berguedà, seguint el curs del Llobregat, direcció nord. Tenia un recorregut de 28 km 700 m i una amplada de via d'1 m. El Carrilet va ser electrificat l'any 1928. Explotava la línia la companyia privada CGFC (Companyia General de Ferrocarrils Catalans) que va patir a finals dels anys 1960 i principis dels anys 1970 problemes econòmics importants. La crisi de la CGFC s'aguditzà i l'any 1976 l'Estat hi va haver d'intervenir; poc temps després, l'any 1978, es traspasà a la Generalitat.

Inicialment hi havia nou estacions i dos baixadors.

L'Hospitalet tenia dues estacions i un baixador: l'estació del barri del Centre, on ara hi ha la **plaça de la Mare de Déu de Montserrat** i l'estació de Santa Eulàlia, on hi ha actualment un petit eixamplament enjardinat i amb jocs infantils a l'**avinguda del Carrilet** entre el **carrer del General Prim** i el **carrer d'Àngel Guimerà**. Ambdues eren de totxo rústec, a l'estil de les fàbriques Tecla Sala i Vilumara, i foren construïdes per la casa Miró Trepal i Cia. Hi havia també el baixador de Santa Eulàlia, del qual es conserva l'edifici a la cruïlla de l'**avinguda del Carrilet** amb l'**avinguda d'Amadeu Torner** i que, avui dia, ha esdevingut seu dels Amics del Ferrocarril.

El creixement demogràfic de l'Hospitalet durant les dècades dels 1960 i 1970 va convertir el pas del Carrilet per la ciutat en un destorb circulatori notable i, sobretot, en un perill. Els moviments veïnals començaren a exigir el soterrament del tren. Les obres s'iniciaren l'any 1970 per al tram l'Hospitalet Centre-Cornellà i l'any 1980 per al tram l'Hospitalet Centre-Sant Josep. Posteriorment es van fer les obres del túnel de Sant Josep a la plaça d'Espanya de Barcelona. El soterrament del Carrilet fou inaugurat el 9 de juliol de 1985, però lamentablement, un any abans, el 17 de juliol de 1984, va descarrilar un tren procedent de la plaça d'Espanya que es va estampar en un edifici d'habitatges de la **plaça de la Mare de Déu de Montserrat**. L'any 1990 s'inaugurà la nova urbanització i millora d'aquesta avinguda. Les estacions del Carrilet que hi ha ara al nostre municipi són: Av. Carrilet (barri del Centre, 1912), Sant Josep (barri de Sant Josep, 1957), Gornal (barri del Gornal, 1987), Ildefons Cerdà-Ciutat de la Justícia (barris de Santa Eulàlia i de Granvia Sud, 1987) i Europa-Fira (barri de Santa Eulàlia, 2007).

Entrada per  
Riera Blanca, carrer de la  
Sortida per  
Femades, carrer de

Mapa: C4, I3

Barri: El Centre  
(inclòs sector Carretera  
del Mig), Sant Josep i  
Santa Eulàlia



## Cronologia

### 1883. Bellavista, calle de

El tram actual de l'avinguda del Carrilet entre el carrer de Sant Roc i el camí de la Riereta al barri del Centre rebé aquest nom. Amb motiu de la urbanització del conegut com a *camp del rector* i l'alineació i l'obertura de quatre carrers i places als carrers que hi havia entre el carrer Major, el camí de la Riereta, l'antic carrer Perutxo (carrer de les Roselles) i el carrer de Sant Roc, a proposta de l'arquitecte municipal Grau, s'aprovà donar el nom de *Bellavista* a una part de l'actual **avinguda del Carrilet**.

### 1912. Martorell a Barcelona, ferrocarril de

A partir de la inauguració del ferrocarril de via estreta de Martorell a Barcelona (avui Carrilet), construït per la companyia belga Sociedad Compañía de los Caminos de Hierro del Nordeste de España, coneguda també com a Compañia del F.C. de Barcelona a Martorell, l'anterior *calle Bellavista* passà a estar ocupat per les vies del tren. Als mapes d'aquella època, l'espai ocupat per les vies apareix com a *Ferrocarril de Martorell a Barcelona* o, simplement, *Ferrocarril del Nordeste*.

### 1929. Vía, avenida de la

(barri del Centre i Sant Josep); **Ferrocarril, avenida del** (barri de Santa Eulàlia). A la guia comercial de 1929-1930 l'actual **avinguda del Carrilet** apareix amb dos noms diferents, un per a cada tram, des de Cornellà fins a les vies de la línia Vilanova de l'actual Renfe (aleshores identificades com a ferrocarril M.Z.A., que vol dir Madrid-Zaragoza-Alicante) i des d'aquestes vies fins a la riera Blanca.

### 1932. Via, avinguda de la

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al plànol d'aquest any, tot el traçat del Carrilet apareix amb el títol de Ferrocarrils Catalans, i el vial que apareix al nord de les vies, al límit amb Cornellà i l'estació, a l'actual **plaça de la Mare de Déu de Montserrat**, apareix amb el nom d'*avinguda de la Via*. Aquest últim nom, per a aquest espai, castellanitzat, perdurà fins a la guia de 1960.

### 1939. Ferrocarril, avenida del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 i a la correspondència de la Falange amb l'Ajuntament, aquest nom està associat al barri del Centre. A la guia de 1942, el vial està descrit entre Cornellà i l'estació dels Ferrocarrils Catalans del mateix barri. A la guia de 1948, el traçat s'amplia fins al torrent Gornal. A les guies posteriors, fins a la de 1960, es pot veure com tot el traçat entre Cornellà i la riera Blanca apareix amb el nom de *avenida del Ferrocarril* i el costat nord, entre Cornellà i l'actual **plaça de la Mare de Déu de Montserrat**, apareix amb el nom *avenida de la Vía*.

### 1970. Ferrocarriles Catalanes, avenida de los

Al plànol d'aquest any es tornen a diferenciar els trams entre Cornellà i les vies fèrries de la línia de Vilanova com a *avenida de los Ferrocarriles Catalanes* i els trams entre aquestes vies i el carrer de la Riera Blanca com a *avenida del Ferrocarril*. Fins i tot, apareix un tram de via al barri de Santa Eulàlia amb el nom *pasaje Estación*.

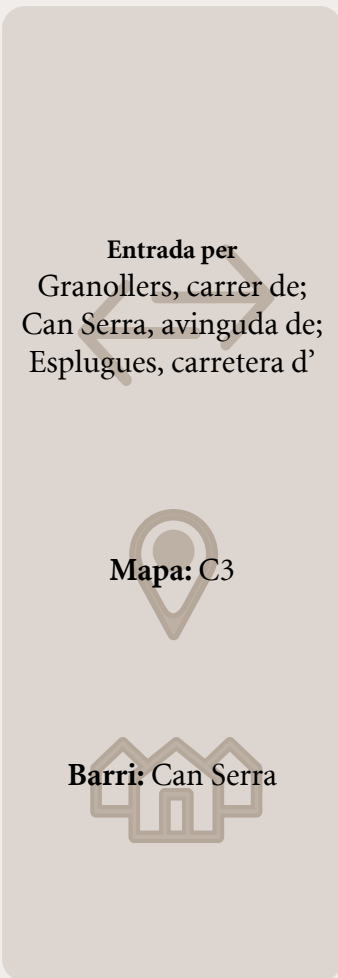


### **1973. Alcalde D. José Matías de España Muntadas, avenida del**

Topònim que fa referència a José Matías de España y Muntadas (l'Hospitalet de Llobregat, 1929 -2005). Marquès de Monsarra, alcalde de l'Hospitalet de 1962 a 1973, enginyer industrial, fill del director i copropietari de la fàbrica La España Industrial de Barcelona, propietari agrícola a Piera i amb interessos al diari *La Voz del Llobregat*. De procedència i conviccions carlistes, falangista i home del “Movimiento”. El 1958 fou nomenat regidor pel “Tercio Corporativo”, i havia estat tinent d'alcalde abans de ser nomenat batlle l'any 1962, càrrec que ostentà fins a l'any 1973. També va ser diputat provincial i procurador municipal a Corts entre 1967 i 1971. Tingué un paper rellevant en les transformacions de la ciutat, caracteritzades per l'especulació del sòl i el caos urbanístic. El 3 d'abril de 1973 s'incorporà com a nou alcalde Vicente Capdevila, i al ple del 20 de juny de 1973 s'acordà posar el nom d'*España Muntadas* a aquesta avinguda com a reconeixement a la seva tasca d'alcalde i per haver aprovat les obres de soterrament del Carrilet els darrers mesos del seu mandat. Aquesta aprovació tingué lloc el 2 d'abril de 1973, en una reunió amb el governador civil, els alcaldes de Cornellà i Barcelona i la Companyia General dels Ferrocarrils Catalans.

### **1979. Carrilet, avinguda del**

El 9 de maig de 1979 el Ple de l'Ajuntament aprovà el canvi de nom dels carrers referits a persones vinculades a la dictadura franquista. Es canvià el nom anterior pel d'**avinguda del Carrilet**, tal com s'anomenava popularment. És un dels pocs topònims que aleshores aparegueren en català i que, posteriorment, el 20 de maig de 1980, també es mantingué en aquesta llengua. Encara que en alguns nomenclàtors, com el de 1982, no surt així, suposem que va ser per un error de transcripció, ja que al nomenclàtor de 1988 es va tornar a recuperar.



## Accepció

**Casa de Reconciliació.** Topònim que fa referència a l'equipament social i parroquial, construït a principis de la dècada de 1970 al barri de Can Serra per les entitats del barri i de la ciutat, pels moviments d'Església de base i pels militants antifranquistes d'aquella època.

## El carrer

El dia de Sant Joan de l'any 1975 s'inauguraven els locals de la Casa de Reconciliació. Aquest equipament fou el resultat de l'acció col·lectiva dels veïns de Can Serra amb participació també de veïns de la resta de la ciutat. Sota la dictadura franquista l'aliança entre l'Església i la dictadura donà lloc al nacionalcatolicisme. Des de posicions d'Església de base i comunitats populars juntament amb militants antifranquistes es promogué la construcció de la parròquia amb el benentès que s'estava construint un espai per a tothom: local social on, a més de les celebracions del culte catòlic, hi haguessin també altres tipus d'activitats. Aquesta experiència fou tan enriquidora que tothom estigué d'acord amb el nom que havia de tenir: Casa de Reconciliació. Es va inaugurar amb un manifest que començava així: "Alimentados por la esperanza de una tierra mejor —que una minoría nos ha negado—, solidarios con los que sufren y luchan por la paz y la justicia, desde esta Casa, construida con las manos y el ánimo de obreros, queremos manifestar abiertamente que la Reconciliación consiste en el pleno reconocimiento de nuestros derechos y, por eso, proclamamos que mientras haya diferencias y privilegios entre las personas, clases sociales, mientras siga existiendo la explotación del hombre sobre el hombre, no puede haber Reconciliación."

## Cronologia

### 2013. Casa de Reconciliació, plaça de la

El Ple municipal del 29 de gener d'aquest any aprovà inicialment la denominació *plaça de la Reconciliació*. Aquesta denominació fou al·legada perquè es considerava que no respectava el nom originari de l'edifici, Casa de Reconciliació, amb la idea que no es tractava d'una reconciliació concreta sinó d'una actitud permanent. Considerant això, la Comissió del Nomenclàtor va proposar anteposar *Casa de* al nom inicialment aprovat, i així, fou aprovat el nom **plaça de la Casa de Reconciliació** al Ple de l'Ajuntament del 20 de setembre d'aquell any.



Entrada per  
Just Oliveras, rambla de

Sortida per  
Sense sortida

Mapa: C4, D4

Barri: El Centre

## Accepció

**Casanova.** Topònim que fa referència a Rafael Casanova i Comes (Moià, Moianès, 1660 - Sant Boi de Llobregat, Baix Llobregat, 1743). Advocat i polític.

En tant que últim conseller en cap de Barcelona durant la Guerra de Successió Espanyola és considerat un símbol de la defensa de les institucions catalanes. Durant la guerra fou partidari de Carles d'Àustria, qui havia estat proclamat el 12 de setembre de 1703 rei d'Espanya, amb el nom de Carles III, per les Corts de Viena. Anteriorment, exercí d'advocat i havent començat la Guerra de Successió Espanyola, el 25 de gener de 1706 fou nomenat conseller terç de Barcelona quan Catalunya ja es trobava sota el domini de l'arxiduc Carles. El 6 de febrer de 1707 rebé el títol de "ciudadà honrat" per part de l'arxiduc, cosa que li permeté col·laborar en el govern i defensa de la ciutat de Barcelona. El 30 de novembre de 1713 fou escollit conseller en cap de Barcelona i a principis de 1714 fou reconegut com a coronel, governador de la plaça i del castell de Montjuïc i adquirí tot el poder de comandament del Consell de Cent i de l'aleshores Generalitat. Durant el setge de Barcelona, la matinada de l'11 de setembre, ja dins de la ciutat, caigué ferit. Finalment, es reconegué el seu trasllat a Sant Boi de Llobregat, i tan sols dos anys després del final de la guerra pogué tornar a exercir com a advocat.

Barcelona dedicà un carrer a la seva memòria l'any 1888 i una estàtua en honor seu amb motiu de l'Exposició Universal d'aquell any, a la cruïlla de la ronda de Sant Pere i el carrer de Girona. Des de finals del segle XIX es convertí en punt de concentració de les manifestacions en defensa dels drets de Catalunya, especialment durant l'11 de Setembre, Diada Nacional de Catalunya.

## El carrer

Tenint en compte l'ambient polític impulsat per la Lliga Regionalista de Catalunya —proposava l'autonomia política del país, des d'una òptica historiogràfica romàntica, tot reivindicant el paper del conseller en cap en el setge de Barcelona—, és coherent que s'incloguessin elements de l'imaginari col·lectiu comú en el nomenclàtor de carrers de l'Hospitalet, quan es promogué l'Eixample de la rambla de 1907 i les seves modificacions posteriors, per als vials propers a la **rambla de Just Oliveras**. A més dels noms de les quatre províncies catalanes s'afegiren altres noms com ara *Casanova*, *Bruc*, *Montserrat*, *Segre* (vegeu **carrer de Mossèn Santiago Oliveras**), *Tero*, fins i tot, *Jacint Verdaguer* (vegeu **carrer de l'Església**).

Durant molt de temps, el nom del carrer havia aparegut en plural, *Casanovas*, cosa que ha passat en diversos casos del nomenclàtor hospitalenc (vegeu **carrer de Salvador**, o **carrer de Mercader**, per posar només uns exemples). En aquest cas, potser podria haver estat pel fet que el cognom Casanovas havia estat molt relacionat amb la història de l'Hospitalet del principi del segle XX (vegeu **parc de la Marquesa** o **passatge d'Amat**). Més recentment, el carrer portà el nom de *Casa Nova*, ja que s'havia relacionat amb una casa de nova construcció de Maria Prats i Solanes, vídua de Just Oliveras i Arús, qui va ser la promotora inicial de l'Eixample de la rambla de 1907. Aquest fet, però mai no havia aparegut a cap nomenclàtor abans de 2006. Durant els anys d'execució d'aquest eixample, i davant l'estat de deteriorament i d'insalubritat de l'espai que actualment porta el nom de **carrer de Casanova**, aleshores carreró i pas de servitud, per on discorrien aigües brutes, Maria Prats va sol·licitar a l'Ajuntament que en fer les obres d'urbanització s'eixamplés el vial per a ús públic, cosa que el consistori





acceptà el 5 de setembre de 1912. Així, Maria Prats va cedir al municipi, sense cap cost, una part de la seva propietat per facilitar-ne l'ampliació. La proposta de nom per al carrer, inicialment va ser *Voluntat*, referint-se a la voluntat de millora i sanejament mostrada tant per l'Ajuntament com per la propietària. Finalment, el 2018 es recuperà el topònim original.

## Cronologia

### 1907. Sense nom, pasaje

Al plànol, datat el 1906, que acompanya el projecte d'urbanització, aprovat el 1907, de la finca propietat dels hereus de Just Oliveras i Arús, apareix un conjunt de carrers delimitats per l'aleshores riera de la Creu, el *camino de San Juan*, la fàbrica de Can Vilumara, la propietat de Francisco Bori (aproximadament a uns 50 m cap a l'est de l'actual **carrer de Vilumara**) i la *carretera de Barcelona a Santa creu de Calafell*. En aquest plànol es veu el projecte de l'actual **carrer de Casanova**, entre la riera de la Creu i la propietat de Francisco Bori, amb el nom *servidumbre de paso*.

### 1912. Casanova, calle de

Segons l'acta del Ple de 5 de setembre de 1912, relacionat amb l'expedient d'ampliació del pas de servitud existent, el consistori aprovà donar el nom de *Casanova* a aquest carrer, en lloc de *Voluntat*, que era l'inicialment proposat.

### 1917. Casanovas, calle de

En diversos plànols i documents d'aquest any apareix amb el nom inicial deformat pel de *Casanovas*. En concret, al full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat*, elaborat entre 1917 i 1919 per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic ja apareix aquest topònim associat a l'espai plenament

consolidat quasi coincidint amb l'espai actual entre poc més a l'oest de la **rambla de Just Oliveras** i poc més a l'est del **carrer de Vilumara**.

### 1932. Casanovas, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Casanovas, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1988. Casanovas, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Casa Nova, carrer de la

El 26 de juliol de 2006 el Ple municipal aprovà un nou nomenclàtor municipal en què justificava el canvi de nom de *Casanovas* pel de *Casa Nova* en consideració a l'origen del vial. Malgrat això, investigacions posteriors han conclòs que la verdadera raó està relacionada amb els mateixos motius d'assignació de noms als vials resultants de l'Eixample de la rambla de 1907 coherents amb l'ambient polític impulsat per l'aleshores Lliga Regionalista de Catalunya.



### 2018. Casanova, carrer de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el primer que es va aprovar per a aquest vial el 1912. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Mapa: G3, H4

Barri: Santa Eulàlia

PAT Habitatges al numero 1 (fitxa 91)

## Accepció

**Castelao.** Topònim que fa referència a Alfonso Daniel Manuel Rodríguez Castelao (Rianxo, Galícia, 1886 - Buenos Aires, Argentina, 1950). Polític, escriptor i dibuixant gallec. Pare de la pàtria gallega i un dels principals impulsors del galleguisme contemporani.

Després d'haver-se llicenciat en Medicina el 1909 i exercir durant un curt període de temps com a tal, es dedicà a altres aficions que l'atreien més: el dibuix, la pintura i la literatura. Col·laborà amb la premsa gallega d'aquella època i com a il·lustrador. Cal destacar el seu treball a la revista *Nos* (1920). El seu conte *Un ollo de vidre* (1922) marca l'inici reconegut com a prosista.

La seva vessant política transcorregué en paral·lel a les anteriors aficions. Ja el 1916 s'inicià al nacionalisme gallec, essent el 1931 un dels fundadors del Partit Galleguista. Feu un abrandat discurs en defensa de la llengua gallega l'any 1932 a les corts constituents de la Segona República. Després de les seves diferències amb el govern Lerroux, el 1936 tornà a les Corts de la mà de la coalició del Front Popular però l'esclat de la Guerra Civil no li permeté veure el desenvolupament efectiu de l'Estatut de Galícia referendat el 28 de juny d'aquell any. Ja a l'exili, continuà la seva missió política republicana i el seu treball literari, representats a la revista *Galeuzca*, fundada amb la col·laboració de bascos i catalans el 1945.

## El carrer

El març de 1934, Josep Feliu, en nom seu i en representació de diversos propietaris, presentà un projecte d'urbanització

d'uns terrenys que actualment travessa el **carrer de Castelao**. Amb aquest projecte es plantejava l'obertura d'un nou vial que unís la històrica *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell* (vegeu **carrer de Santa Eulàlia**) amb el nou *carrer de Corts Catalanes*, actual **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**. Aquest projecte completava un que anteriorment Carolina Elías i Rosés havia presentat el juny de 1917 que suposava el tram oriental del **carrer de Castelao** entre l' actual **carrer de l'Aprestadora** i el **carrer de Natzaret**. El projecte de 1934 executava el traçat previst al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.

## Cronologia

### 1917. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització presentat per Carolina Elías i Rosés al juny de 1917 apareix el tram de l'actual **carrer de Castelao** situat al sud-est de l'actual **carrer de l'Aprestadora**.

### 1921. Elías, pasaje de

Topònim que fa referència a Francisco Elías, antic propietari de terrenys a diverses zones de l'Hospitalet, com els que donaren lloc al **carrer del General Prim** a partir de 1889, o a d'altres situats al sud del **carrer de l'Aprestadora**, a prop de l'actual **carrer de Natzaret**. Era un antecessor de Pedro Elías i Carolina Elías, qui a partir de 1917 tramitaren diversos expedients d'urbanització en aquesta última zona.

Encara que el projecte de 1917 presentat per Carolina Elías va ser retirat, a partir de 1921 començà la tramitació de llicències d'obres de cases en aquest vial, que hi apareix identificat com a *pasaje Elias [sic]*.



### 1928. Francisco Elías, pasaje de

A la guia de 1928-1929 aquest topònim fa referència a un vial que des del carrer de l'Aprestadora continua cap al sud.

### 1932. Elias, passatge d'

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol el vial apareix només amb el cognom però al full del polígon 7 dels treballs topogràfics del cadastre parcel·lari elaborat per l'Aleshores Institut Geogràfic i Cadastral, de 1934, continua apareixent amb el nom *pasaje de Francisco Elías*.

### 1934. 14 d'Abril, carrer del

El 14 d'abril de 1931 correspon al dia de la proclamació de la Segona República espanyola. A causa de la situació econòmica, relacionada amb la crisi mundial de 1929, de la situació política del moment, on la monarquia jugava un paper encara més crític sobretot pel seu consentiment de la dictadura de Primo de Rivera, i dels moviments socials i intel·lectuals de l'època, les eleccions municipals del 12 d'abril tingueren un cert caràcter plebiscitari a favor o en contra de la monarquia. Després de la indiscutible majoria dels partits republicans a les grans ciutats, on era més difícil manipular els resultats que a les poblacions rurals, el 14 d'abril de 1931 es proclamà la Segona República espanyola.

El 8 de maig de 1934, la Comissió de Govern aprovà el projecte d'urbanització dels terrenys de diversos propietaris ocupats per l'actual carrer de Castelao. Al plànol presentat, el vial apareixia sense nom. Tanmateix, els propietaris presentaren una sol·licitud relacionada amb aquest expedient i al nou plànol de juny de 1934, el carrer de Castelao aparegué retolat *carrer del 14 d'Abril*.

### 1937. 14 d'abril, avinguda del

Al plànol de 1937, aquest vial aparegué amb categoria d'avinguda.

### 1939. 26 de Enero, calle del

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". El 26 de gener de 1939 és el dia que les tropes franquistes entraren a les ciutats de l'Hospitalet i de Barcelona, comandades pel general Yagüe (*vegeu carrer de Francesc Layret*).

### 1980. Castelao, carrer de

El 12 de març d'aquest any, el Ple de l'Ajuntament sorgit de les primeres eleccions democràtiques municipals d'abril de 1979, després del període franquista, substituï el nom que havia posat el consistori franquista el 1939 pel de l'escriptor gallec, homenatjant, de passada, els veïns de l'Hospitalet d'origen gallec. És un dels pocs carrers amb nom en català al nomenclàtor aprovat el 20 de maig de 1980.



## Accepció

**Castellbò.** Poble del municipi de Montferrer i Castellbò, de la comarca de l'Alt Urgell. Aquest municipi és el més gran de la comarca. A 732 m d'altitud, de 176,7 km<sup>2</sup> de superfície i 1.074 habitants, segons dades de 2018 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Sembla que aquest carrer deu el nom al fet que un dels regidors era natural d'aquest poble.

## El carrer

Aquest vial sorgí com a resultat de la urbanització dels terrenys de la família Faus i formava part del primer nucli del futur barri de Can Serra, que fou conegut com a *barriada de Faus-Pelegrí* i, cap als anys setanta del segle xx, com a *zona vella del barri*. Quant al topònim, durant els primer anys, a la documentació municipal apareixen intercanviats els noms *Andorra* i *Castellbò* respecte als espais que actualment s'anomenen d'aquesta manera (vegeu **carrer d'Andorra**).

Fins a finals de la dècada de 1970 aquest carrer, com els de la resta de la barriada de Faus-Pelegrí, no tenia enllumenat públic. Les reivindicacions veïnals aconseguiren que el setembre de 1978 ja ho tingués.

## Cronologia

### 1921. A, calle

El 24 d'octubre de 1920, els cosins Ramon i Antonio Faus presentaren un projecte d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat, limitats al nord i a l'est per l'aleshores *camino del Molino* (vegeu **avinguda de l'Electricitat** i **carrer del Molí**). Als plànols que acompanyen el projecte, aprovat el 27 de maig de 1921, apareixen dos vials anomenats *calle A*

(**carrer de Castellbò**) i *calle B* (**carrer d'Andorra**), i dos passatges sense nom (**carrer de Faus** i un dels trams del **carrer de Pere Pelegrí**).

### 1924. Castellbó, calle de

La primera referència documental trobada d'aquest topònim és el projecte d'urbanització de terrenys situats a la prolongació del **carrer d'Andorra**, cap al nord de l'actual **avinguda de l'Electricitat**, presentat pels cosins Faus l'octubre de 1924 i aprovat el 1925. A la documentació relacionada amb llicències d'obres en aquest vial de 1924 també hi surt el topònim *Castellbó*. Posteriorment, el topònim apareix a la guia de 1928-1929.

### 1932. Castellbó, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Als plànols de 1932 i 1937, els topònims *carrer Andorra* i *carrer Castellbó* apareixen intercanviats.

### 1939. Castellbó, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Castellbò, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Electricitat,  
avinguda de l'  
Sortida per  
Carpa, carrer de la

Mapa: C2, C3

Barri: Can Serra



Entrada per  
Primavera, carrer de la  
Sortida per  
Masnou, avinguda del



## Accepció

**Castellvell.** Poble català del municipi d'Olius, a l'oest de la ciutat de Solsona, a l'oest de la qual, i al límit mateix del municipi, damunt el turó de Castellvell (848 m), s'alça el castell de Castellvell, amb l'església parroquial de Sant Miquel. El 1847, l'antic municipi de Castellvell s'agregà al terme d'Olius. L'actual municipi d'Olius presenta les següents característiques: a 742 m d'altitud, de 54,84 km<sup>2</sup> de superfície i 961 habitants, segons dades de 2018 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Sembla que un dels regidors del consistori franquista procedia d'aquest poble, fet que pot explicar l'origen d'aquest topònim. Cal afegir, que Castellbell, però escrit amb *b*, fa referència al marquesat de Castellbell, títol que posseïen també qui foren baró i baronessa de Maldà quan comptaven amb moltes propietats a la zona del Samontà i del centre hospitalenc (*vegeu carrer del Baró de Maldà i carrer de Luarca*).

## El carrer

Aquest carrer aparegué al Pla parcial de les Planes, aprovat el 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. Com a connexió entre l'**avinguda del Masnou** i l'**avinguda de la Primavera**, aquest vial començà a urbanitzar-se amb la construcció del Mercat de la Florida. Els grans edificis amb façana al carrer de Castellvell començaren a construir-se a principis de la dècada de 1960.

## Cronologia

### 1957. Sense nom, carrer

Al Pla parcial de les Planes, aprovat el 1957 i a les seves modificacions posteriors, hi apareix aquest vial sense nom.

### 1960. Castellvell, calle de

La primera referència on consta aquest topònim la trobem al plànol de 1960. Aquest carrer es va urbanitzar amb l'edificació del Mercat de la Florida inaugurat el 1959.

### 1988. Castellvell, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Puig i Gairalt, plaça de



## Accepció

**Los Castillejos.** Nom del marquesat del general Prim, que fou militar i polític (*vegeu carrer del General Prim*).

El marquesat li fou concedit per la seva victòria sobre les tropes marroquines (1860) a la guerra d'Àfrica, especialment a la batalla de Los Castillejos, l'1 de gener de 1860. Los Castillejos és el nom antic de la vall, corresponent a l'actual ciutat marroquina de Fnideq, a la regió de Tànger-Tetuan, al sud de Ceuta, on transcorregué la batalla.

## El carrer

El barri de Sant Josep era una gran extensió de cultius i horts aïllats on convivía una economia mixta agrícola i ramadera. Al segle XIX, cal destacar la renovació del sector agrícola i el naixement de les primeres indústries tèxtils i ceràmiques, fets que comportaren l'assentament inicial d'habitants amb la consegüent repercussió demogràfica i social. Les séquies de la Fabregada i del Gornal regaven els horts i els camps de la zona fins a mitjan segle XX. L'any 1860 aparegué un nucli d'habitatges i fàbriques al voltant de l'indret anomenat *Hort de les Cols*, situat entre l'antiga *carretera Provincial* i el *camí de la Fabregada*. El **carrer de Los Castillejos** és un dels vials que hi sorgiren.

## Cronologia

### 1860. Sense nom, calle

Amb les construccions resultants de la urbanització de l'indret anomenat *Hort de les Cols* aparegué un nou espai, encara que sense nom durant uns anys.

### 1863. Castillejos, calle de

En sessió celebrada el 19 de setembre de 1863, l'Ajuntament acordà concedir el permís sol·licitat pels germans Narciso, Narcisa i Mariana Morat i Miret per a l'obertura d'un nou carrer, l'actual **carrer del Migdia**, en el punt anomenat *Hort de les Cols*. A més sol·licitaven el nomenament d'aquest nou vial i d'un altre obert anteriorment segons "los nombres que tenga por conveniente esta corporación municipal". Els noms assignats foren *calle del Mediodía* i *calle de Castillejos* respectivament.

### 1932. Castillejos, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Castillejos, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Castillejos, carrer dels

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Los Castillejos, carrer de

A proposta de la Comissió de Nomenclàtor i d'acord amb els criteris lingüístics, el Ple de l'Ajuntament de 26 de juliol normalitzà el nom original, referent al marquesat de Los Castillejos.



## Accepció

**Catalana.** Natural de Catalunya. Aquest adjectiu també pot fer referència a tot allò relatiu a la llengua catalana.

La **rambla Catalana** és la parella de la **plaça Espanyola**, la rèplica local al gentilici que donava nom a la plaça més important del barri. Potser fou per això que van intentar donar més categoria a un vial que no es diferenciava gens de la resta de carrers.

## El carrer

Aquest vial forma part del projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní de l'any 1902 (vegeu **carrer de Mas**). Pel que fa al traçat del carrer, el plànol del barri de la Torrassa del Pla general de sanejament de 1928 indica que ja estava configurat com a l'actualitat, entre la riera Blanca i el **carrer del Progrés**.

## Cronologia

### 1902. Catalana, rambla

Aquest topònim ja surt al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní, presentat l'11 d'abril de 1902. Uns mesos després, el 28 de novembre de 1902, el Ple del consistori aprovà denominar oficialment **rambla Catalana** aquest vial que, segons consta en l'acta, els promotors denominaven *rambla*. Sorprenentment el nom del carrer s'ha mantingut invariable amb el pas dels anys fins a l'actualitat.

Entrada per  
Riera Blanca, carrer de la  
Sortida per  
Progrés, carrer del

Mapa: G2, H2

Barri: La Torrassa





Entrada per  
Torrent Gornal,  
avinguda del  
Sortida per  
Teide, carrer del

Mapa: D3, F3

Barri: Les Planes

## Accepció

**Catalunya.** País europeu de la Mediterrània occidental constituït com a comunitat autònoma espanyola.

Se situa a la costa nord-est de la península Ibèrica i limita al nord amb Andorra i França, a l'oest amb l'Aragó, al sud amb el País Valencià i a l'est amb la mar Mediterrània. De 32.108 km<sup>2</sup> i 7.675.217 habitants, l'any 2019, segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya i de l'Institut Nacional d'Estadística, dels quals dues terceres parts viuen a la regió metropolitana de Barcelona, que n'és la capital. L'Hospitalet és la segona ciutat de Catalunya, amb 264.923 habitants, segons el padró municipal del mateix any.

## El carrer

L'**avinguda de Catalunya** té l'origen a mitjans de la dècada de 1960, quan l'onada immigratòria provocà el sorgiment i total ocupació dels barris de Pubilla Cases, Can Serra i les Planes. En un principi, es va considerar un sol vial amb l'**avinguda de l'Electricitat**, que actualment manté aquest nom a l'altra banda del **parc de les Planes**, entre els barris de Can Serra i Pubilla Cases, i, més enllà, al barri de Sanfeliu.

El que més sorprèn avui dia en mirar aquestes avingudes és la gran amplada. La raó que aquests espais no fossin objecte de l'especulació de les constructors d'aquella època és que per allà passaven les línies elèctriques d'alta tensió que anaven cap al transformador, que encara existeix, situat entre la Torrassa i Santa Eulàlia (*vegeu ronda de la Torrassa*). En la part inferior de l'avinguda, aquestes línies s'unien amb les que procedien del nord a través dels actuals **avinguda de la Primavera** i **avinguda de Tomás Giménez**. Així doncs, les avingudes més amples dels actuals barris de Pubilla Cases, la Florida i les Planes corresponen al traçat

d'antigues línies aèries d'alta tensió, que ara van soterrades. Originàriament, aquestes infraestructures van ser instal·lades per una empresa anomenada Riegos y Fuerza del Ebro, que pertanyia a la Barcelona Traction Light and Power, més coneguda com *La Canadenca*. Aquesta empresa subministrava electricitat a l'àrea metropolitana i també explotava el servei de tramvies. La instal·lació de les línies elèctriques i de dos transformadors, l'esmentat de la Torrassa i també el de Pubilla Cases (*vegeu avinguda de Josep Molins*), es va fer entre els anys 1913 i 1914. Convé recordar, en aquest punt, la vaga iniciada el 1909 pels obrers de La Canadenca, com un dels conflictes socials més importants de la història contemporània de Catalunya. Va començar com un episodi més de la lluita per la reducció de la jornada laboral a vuit hores i, per solidaritat, es va acabar convertint en una vaga general. L'any 1970, el moviment veïnal de la Florida també estava en plena ebullició (*vegeu plaça dels Blocs de la Florida*), i una de les seves reivindicacions era justament que se soterressin les línies d'alta tensió, arran d'un accident en què un noi va perdre les dues mans i atenant que, a més, tenien un efecte perjudicial per a la salut. Finalment se'n va aconseguir el soterrament, el 1993, juntament amb la urbanització definitiva de l'avinguda com a passeig amb aparcament soterrat. Poc abans, el 1987, s'hi havia obert l'estació de metro de Florida de la línia 1. En aquells anys, el 1992, s'hi produí un succés trist, a la cantonada amb el **carrer de les Bòbiles**: l'assassinat de Pedro Álvarez, un jove que hi passejava amb la seva xicota. El cas no ha estat resolt, després de la detenció i posada en llibertat d'un policia, i és recordat cada 15 de desembre, quan es compleix l'aniversari dels fets, amb una manifestació.

La continuació de l'**avinguda de Catalunya**, tot creuant l'**avinguda del Torrent Gornal**, és actualment el **parc de la Torrassa**, inaugurat el maig de 1999. Aquest parc és el



darrer aprofitament dels espais que van deixar lliures les línies elèctriques d'alta tensió quan van soterrar-se.

## *Cronologia*

### **1948. Electricidad, avenida de la**

L'actual **avinguda de Catalunya** apareix a la guia de 1948 com una extensió de l'**avinguda de l'Electricitat** que hi ha entre els barris de Pubilla Cases i de Can Serra. La prolongació i urbanització d'aquest vial a través del barri de les Planes fins a l'**avinguda del Torrent Gornal** es va dur a terme al llarg dels anys 1950. Així, al plànol de 1960, l'*avenida de la Electricidad* arriba ja fins a l'**avinguda de la Primavera**. Durant l'any 1960 es va fer la prolongació fins a l'**avinguda del Torrent Gornal**, de forma que al plànol de 1970 el traçat d'aquesta avinguda ja és el mateix que ens ha arribat fins a l'actualitat. Cal citar també que des de l'any 1952 a la guia de la ciutat apareix pendent d'urbanització un petit carrer que connectaria l'*avenida de la Electricidad* amb el **carrer del Teide**, a l'extrem més oriental d'aquests vials.

### **1976. Cataluña, avenida de**

Encara que el primer nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament, on consta aquest topònim és el de 20 de maig de 1980, l'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom d'*avenida de la Electricidad* a *avenida Cataluña*. Rebatejant aquest tram, es va voler diferenciar de l'altra part, que realment queda força allunyada i no té continuïtat perquè, pel mig, hi ha el solc de l'antiga riera del Cementiri i tot el que avui és el **parc de les Planes**. Així doncs, només la part de l'avinguda que queda entre Can Serra i Pubilla Cases va conservar el nom original, realment molt il·lustratiu de l'origen de l'avinguda.

### **1988. Catalunya, avinguda de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Industrial, travessia

Sortida per  
Amèrica, avinguda d'

Mapa: F4

Barri: Bellvitge

## Accepció

**Caterina Albert.** Topònim que fa referència a Caterina Albert i Paradís (l'Escala, Alt Empordà, 1869-1966). Escriptora, coneguda pel pseudònim de Víctor Català.

De formació autodidacta, començà a escriure poemes i obres de teatre, encara que el seu reconeixement li ve per la seva obra narrativa. Després de guanyar dos premis als Jocs Florals d'Olot el 1898, decidí no tornar a utilitzar el seu nom a causa de la sorpresa que va provocar el fet que l'autora fos una dona. Des d'aleshores utilitzà el pseudònim Víctor Català, que era el protagonista d'una novel·la que estava escrivint. És una de les màximes representats del naturalisme a Catalunya. La seva obra més coneguda és *Solitud* (1905).

## El carrer

Aquest vial es configurà en el marc del Pla especial de reforma interior del sector Campoamor de 1995 i la seva modificació del Pla general metropolità relacionada. Cal indicar que a la zona on es va urbanitzar aquest carrer, antigament estava ubicat can Madorell, també conegut com a *can Paperines* (que no s'ha de confondre amb can Paperines de la riera Blanca a Santa Eulàlia), tal com es pot veure al plànol de 1982. Can Madorell encara constava al plànol de 1988.

## Cronologia

### 1995. Sense nom, carrer

Després que el 1989 s'iniciés l'expedient, als plànols del Pla especial de reforma interior del sector Campoamor i de la modificació del Pla general metropolità corresponent, ambdós aprovats definitivament el 1995, apareix el traçat del **carrer de Caterina Albert**, però sense nom.

### 1997. Caterina Albert, carrer de

El 3 d'octubre de 1997, l'Ajuntament decidí donar el nom de Caterina Albert al carrer del sector Campoamor —que internament s'havia anomenat *carrer A*—, atès que els veïns ja havien començat a ocupar els edificis de nova construcció i procedit a l'empadronament. La proposta havia estat un acord de la Comissió del Nomenclàtor del 13 de març d'aquell any.



Entrada per  
Metro, avinguda del  
Sortida per  
Salvador, carrer de

Mapa: G3, H3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Cavall Bernat.** Un dels monòlits del nord del massís de Montserrat (1.099 m d'altitud) entre els termes de Marganell i de Monistrol (Bages).

La seva silueta és la més representativa del peculiar relleu d'aquesta serralada. Paradís d'escaladors, el seu cim fou assolit per primera vegada el 1935. S'estima que el seu nom prové de "carall armat": *carall*, perquè la forma del monòlit recorda la d'un penis, que vulgarment es diu així; i *armat*, perquè fent referència a les sagetes o llances acabades en una punta d'esmalt, no de pal, adjectiva el membre.

## El carrer

El **carrer del Cavall Bernat** sorgí a partir del projecte d'urbanització de la finca anomenada *el Criadero*, propietat d'Alodia Salvador, aprovat el 18 de juliol de 1877 (vegeu **carrer de Salvador**). El **carrer del Cavall Bernat**, en concret, va quedar limitat pels seus dos extrems: per l'ampliació de Can Trinxet, el 1916, i per la consolidació de l'**avinguda del Metro**, el 1932, amb motiu de la inauguració de l'estació.

Al projecte d'Alodia Salvador, tant el **passatge Dos** i el tram del **carrer d'Isaac Peral** que és paral·lel a aquest passatge, com el **carrer del Cavall Bernat** es descriuen com a pas de comunicació per accedir als patis de les cases que es construeixin als solars resultants del projecte d'urbanització. Per aquesta raó, alguns dels seus trams actuals són tan estrets. A més, cal afegir que, encara que al projecte original *pasaje A* feia referència a la part de l'**avinguda del Metro** que limitava la finca pel seu extrem més oriental, amb el temps s'utilitzà per anomenar el **carrer del Cavall Bernat**.

## Cronologia

### 1877. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització aprovat el 18 de juliol de 1877 apareix aquest vial, però sense nom.

### 1918. A, pasaje

Al full 2n del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, entre 1918 i 1919, el vial apareix amb el nom *pasaje A*. L'avinguda del Metro, que al projecte de 1877 apareixia també amb aquest nom, en aquest plànol apareix com *C. de la Torrassa*. A la guia de 1928-1929, el **carrer del Cavall Bernat** apareix descrit com un vial amb entrada pel *Pje. la Torrassa* (vegeu **avinguda del Metro**) i sortida per *Salvadors* (vegeu **carrer de Salvador**).

### 1932. Caball Bernat, carrer del

Al plànol d'aquest any apareix per primera vegada amb aquest nom, encara que escrit amb *b*. De la mateixa manera apareix al plànol de 1937.

### 1939. A, pasaje

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. En aquest cas, el vial torna a aparèixer amb el nom provisional inicial.

### 1948. Caball Bernat, calle del

Curiosament es va recuperar el nom que s'havia incorporat al nomenclàtor durant la Segona República què, a més, era un topònim català. Així doncs, torna a aparèixer escrit d'aquesta manera, amb *b*, a la guia de 1948. Cal dir que, en aquella època, ja existia un altre *pasaje A* a la zona de



Granvia Sud, que també fou conegut com a *pasaje Vehils A* (vegeu **passatge Dos**).

### **1952. Cavall Bernat, calle del**

A la guia d'aquest any la grafia del topònim ja consta escrita correctament.

### **1988. Cavall Bernat, carrer del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Cementiri de Sants (vegeu **carrer de la Terra Alta**)  
(fitxa 96)

## Accepció

**Cementiri.** Lloc dedicat a l'enterrament dels morts.

L'origen del nom d'aquest passatge es deu a la seva proximitat al Cementiri de Sants, al qual es podia accedir durant un temps des de la **carretera de Collblanc**.

## El carrer

La raó per la qual el cementiri de Sants està ubicat al terme municipal de l'Hospitalet és la inviabilitat de fer-ho en aquell municipi. Les aleshores ordenances de sanitat pública exigien l'establiment dels cementiris lluny dels nuclis urbans. I el ràpid desenvolupament industrial i urbà de la segona meitat del segle XIX havia deixat sense gaire espai al municipi de Sants per ubicar el cementiri al seu terme municipal. En aquella època l'Hospitalet disposava de terrenys allunyats del nucli urbà. Va ser així com, el 1865, l'Ajuntament de Sants va iniciar gestions amb l'Ajuntament de l'Hospitalet per trobar un lloc on construir el seu cementiri. En principi, a l'octubre de 1870, els de Sants van proposar uns terrenys de la Torrassa, però l'Ajuntament de l'Hospitalet s'hi va oposar. Finalment, després que la Junta Municipal de Sanitat ho aprovés el 23 d'octubre de 1878, el cementiri de Sants es va construir en uns terrenys de Collblanc, a l'indret conegut com *la Cova*, propietat de l'hospitalenc Salvador Nonell i Casals. La inauguració tingué lloc el 1880.

Molt probablement des d'aquest moment i fins a la dècada de 1970, els espais corresponents a l'accés al cementiri des de la **carretera de Collblanc** (vegeu **passatge**

**del Cementiri**) i a la façana nord del mateix (vegeu **carrer de la Terra Alta**) eren identificats amb el mateix nom. L'espai que avui dia porta el nom de **passatge del Cementiri**, en realitat, ja ha deixat de ser-ho per haver-se convertit en un espai obert que comunica la **carretera de Collblanc** amb l'entrada al cementiri.

## Cronologia

### 1925. Cementerio de Sans, pasaje del

En diversos plànols del 1923 apareix un petit camí sense nom que des de l'aleshores *carretera de Madrid a Francia por la Junquera* (vegeu **carretera de Collblanc**) portava fins a la façana nord del cementiri de Sants. El camí no seguia un traçat lineal, ja que en arribar al cementiri recorria la façana principal del recinte. Es tracta dels espais que actualment s'anomenen **passatge del Cementiri** i **carrer de la Terra Alta**. Aquest petit vial era conegut popularment com a *pasaje del Cementerio de Sans* i amb aquest nom se cita oficialment per primera vegada en la sessió del Ple municipal de 26 de febrer de 1925, amb motiu de l'expedient d'urbanització d'uns terrenys de Francisco Carreras Candi, situats al costat d'aquest espai.

### 1931. Cementiri, passatge del

Al full 20 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, l'espai corresponent a la façana del cementiri, que actualment porta el nom de **carrer de la Terra Alta**, apareix amb el nom *passatge del Cementiri* i és de suposar que aquest nom servia per a tot l'espai que comunicava el cementiri amb la carretera.

### 1939. Cementerio, pasaje del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a

Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Terra Alta, carrer de la

Mapa: E1

Barri: Collblanc



la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. Així es pot veure a la guia de 1942.

### **1975. Cementerio, avenida del**

A la dècada de 1970 trobem que aquest petit vial, inexplicablement, adquireix la categoria d'avinguda. També podem observar, a través del plànol de 1976, que el tram que recorre la façana conservà la categoria de passatge, *pasaje del Cementerio*, cosa que indica que es va convertir en un vial diferenciat. De fet, el 15 d'octubre de 1982 el consistori aprovà substituir el nom d'aquest últim pel de *carrer Terra Alta*, escrit així sense el connector actual *de la*. Malgrat això, allistat de noms que acompanyava l'aprovació d'aquest nomenclàtor, encara continuava apareixent l'avinguda i el passatge, i no aquest últim topònim.

### **1988. Cementiri, passatge del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest any tornà a aparèixer com a passatge el que des de la dècada de 1970 havia aparegut com a avinguda.



Plaça de les Comunitats, Sanfeliu







Entrada per  
Repartidor, plaça del  
Sortida per  
Tecla Sala, carrer de



Mapa: C4



Barri: El Centre

## Accepció

**Centre.** Lloc d'un element situat a l'interior d'un cos, a la mateixa distància de les seves parts més externes.

## El carrer

En aquest cas fa referència a l'antic camí que estava al bell mig de la zona del barri antic de la ciutat, al voltant de l'antiga església del segle xv, delimitat d'oest a est pel **carrer del Xipreret** i la riera de la Creu i de nord a sud pel **carrer de Sant Joan** i el **carrer Major**. Els veïns popularment l'anomenaven *camí del Centre*. El traçat d'aquest antic camí coincideix actualment amb dos vials diferents. El primer, el **carrer de Joan Pallarès**, pel que fa al seu tram entre el **carrer del Xipreret** i l'encreuament amb el **carrer de Tecla Sala** i el **carrer d'Espanya**. I el segon, el **carrer del Centre**, en tot el seu recorregut actual, des del **carrer de Tecla Sala** fins al **carrer de la Riera de l'Escorxador**.

## Cronologia

### Abans de 1718. Centre, camí del

Aquest antic camí havia estat històricament l'eix est-oest que passava pel centre de la població, entre el *carrer de Baix* (**carrer Major**), que ja apareix al cadastre de 1718, i el *camí de Dalt* (o *camí de Sant Joan*, que es correspon amb els actuals **carrer de Sant Joan** i **carrer del Bruc**). Servia per a comunicar el **carrer del Xipreret** amb la riera de la Creu, a l'altura del repartidor d'aigua.

### 1862. Centro, calle del

A les actes de finals d'aquest any apareix el nom del vial com a carrer, en relació amb l'estat perillós d'una paret de l'hort

d'una propietat dels successors de Baltasar de España. Encara que la *calle del Centro* referida es correspon amb l'actual **carrer de Joan Pallarès**, molt probablement tot l'antic camí ja es deuria conèixer amb aquest nom de *carrer*. La prolongació del vial en línia recta des de l'encreuament actual amb el **carrer d'Espanya** i el **carrer de Tecla Sala** en direcció a la riera de la Creu també va ser coneguda amb el mateix nom, segons es pot veure al plànol del projecte de conducció d'aigua potable del torrent del mas Cunill de 1867. Al full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat*, elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1917 i 1919, es pot veure com aleshores els actuals vials **carrer del Centre** i **carrer de Joan Pallarès** eren coneguts com a *calle del Centro*.

### 1932. Centre, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Centro, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Centre, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Catalunya, avinguda de  
Sortida per  
Masnou, avinguda del



## Accepció

**Ceravalls.** Topònim que fa referència al propietari de la finca sobre la qual es va obrir el carrer, Antonio Ceravalls.

De professió boter del barri d'Hostafrancs de Barcelona, Ceravalls va comprar uns terrenys a l'Hospitalet, abans de desembre de 1921, i hi va fer construir tot un seguit de cases barates, a partir de 1922. Al conjunt se li va posar ràpidament el nom de barri dels Boters.

Des de la primera aparició del topònim al plànol de 1932, el nom s'ha mantingut al llarg dels anys malgrat la castellanització del nomenclàtor dels carrers de la ciutat de 1939 i, fins i tot, després de la recuperació de la catalanització de 1988.

## El carrer

El **carrer de Ceravalls** sorgí amb l'expedient d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, presentat el desembre de 1921 i aprovat el 4 d'octubre de 1922, que suposà l'aparició de cinc vials (**carrer de Ceravalls**, **carrer de Sant Ramon**, **carrer de la Florida**, **carrer de la Renclusa** i **carrer de Subur**). Aquest petit nucli urbanitzat fou un dels orígens del que després seria el barri de les Planes.

La urbanització completa del carrer no es dugué a terme fins a l'any 1940. Malgrat que al plànol de 1932 ja es veu el traçat complet del carrer, al plànol de 1937 es veu clarament una part del vial com a projecte. Fins i tot es pot llegir com el conjunt de vials al seu voltant està identificat com a *barriada Ceravalls*. El que està clar és que el vial va quedar definitivament delimitat a principis de la dècada de 1950 després de la construcció dels coneguts com a *bloques Onésimo Redondo* (vegeu **plaça dels Blocs de la Florida**).

## Cronologia

### 1922. A, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, aprovat el 4 d'octubre de 1922, apareixen cinc vials anomenats amb les cinc primeres lletres de l'abecedari: *calle A* (**carrer de Ceravalls**), *calle B* (**carrer de Sant Ramon**), *calle C* (**carrer de la Florida**), *calle D* (**carrer de la Renclusa**) i *calle E* (**carrer de Subur**). Aquests noms es van utilitzar durant els primers anys durant la tramitació de les llicències d'obres.

### 1932. Ceravalls, carrer de

La primera referència d'aquest topònim apareix al plànol de 1932. En aquest plànol ja consta el traçat actual del vial.

### 1939. Ceravalls, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1988. Ceravalls, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Alzina, plaça de l'

Sortida per  
Aigües de Llobregat,  
carrer de les



Mapa: D2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Cervantes.** Topònim que fa referència a Miguel de Cervantes Saavedra (Alcalá de Henares, Madrid, 1547 - Madrid, 1616). Escriptor. Autor d'*El Ingenioso Hidalgo Don Quijote de la Mancha* (1605).

És l'autor espanyol de més renom universal, considerat el forjador de la novel·la moderna. L'èxit de la publicació del *Don Quijote* va permetre Cervantes escriure una segona part (1615), a banda de publicar noves obres, entre les quals destaquen les *Novelas ejemplares* (1613). La seva fama universal s'esdevingué a partir del segle XVIII quan Cervantes apareix comparat amb Homer i Virgili en la línia d'investigació literària coneguda com a *cervantisme*: l'estudi crític de la vida i obra de l'escriptor castellà.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Campanillas, calle de las

Topònim castellà, en català *campaneta*. Nom que hom dona a les flors de corol·la acampanada, de la família de les convolvulàcies.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Campanetes, carrer de les

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Campanillas, calle de las

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, sí que consta castellanitzat en la documentació d'algunes llicències d'obres tramitades el 1941 i a la guia de 1942.

### 1946. Cervantes, calle de

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. En aquest cas, es canvià el nom del carrer pel de l'escriptor madrileny, acceptat per la cultura oficial de l'època, i així s'ha mantingut fins a l'actualitat.

### 1988. Cervantes, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per Collblanc, carretera de  
Sortida per Severo Ochoa, avinguda de

Mapa: C1, D1

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Churruca.** Topònim que fa referència a Cosme Damián Churruca y Elorza (Mutriku, Guipúscoa, 1761 - Trafalgar, 1805). Militar i cartògraf.

Participà en el setge de Gibraltar (1781 - 1783). Va emprendre diverses expedicions marítimes de les quals escrigué interessants relats tècnics i geogràfics. Destaquen el seu diari sobre l'expedició realitzada a l'estret de Magallanes el 1778 i l'expedició cartogràfica de 1792 que comandà a les Antilles. Morí a la batalla de Trafalgar.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Zarzas, calle de las

Topònim castellà, en català *esbarzer*. Planta arbustiva perenne de la família de les rosàcies (*Rubus ulmifolius*), de tiges llargues arquejades, proveïdes de forts agullons falciformes i fruits bacciformes que formen una pluridrupa, la mora.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i

Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom, encara que en aquella època el vial era tan sols un projecte.

Malgrat la catalanització, gairebé completa, del nomenclàtor que es recull al plànol de 1932, cal esmentar que la *calle de las Zarzas* no apareix retolada ni al plànol de 1932 ni al de 1937. Només es veu el traçat, però no el topònim. De fet no hem trobat cap documentació que demostrï la traducció de *Zarzas* a *Esbarzer* durant la Segona República. Fins i tot, el topònim *calle de las Zarzas* no apareix ni a l'expedient de plaques de carrer ni a la correspondència de la Falange consultada. Tan sols apareix a la guia de 1942 i en alguna documentació d'algunes llicències d'obres tramitades prop del canvi de nom del 1946. Cal dir que als fotogrames del conegut com a *Vol americà del 1946-1947* es veu com el carrer ja estava urbanitzat, però pràcticament sense construccions.

### 1946. Churruca, calle de

La cultura oficial de la dictadura franquista s'aproprià del personatge i aquest nou topònim fou considerat més adient amb la iconografia del règim. Així, el 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

### 1988. Churruca, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Cal Gotlla (fitxa 84)

## Accepció

**Ciències.** Conjunt de coneixements i les activitats destinades a assolir-los, que es caracteritzen per la capacitat de fer previsions exactes sobre una part de la realitat i que es poden verificar.

## El carrer

Malgrat que el topònim *calle de las Ciencias* aparegué l'any 1929 (vegeu **carrer de l'Arquitectura**), aquell espai no és exactament el mateix actual. En realitat, al projecte de 1929 hi apareixia un altre vial, *calle de la Arquitectura*, que paral·lel a l'anterior i igual que ell, aparegué a la barriada de la Bomba, tal com es pot veure a partir de la guia de 1958, però sobretot als mapes topogràfics de la dècada de 1970. Aquest vial, sí que es correspon amb un tram de l'actual **carrer de les Ciències**: el tram que havia estat entre els antics vials *calle de la Independencia* i *calle de la Física*, avui desapareguts en aquesta zona. Amb l'execució del planejament urbanístic el **carrer de les Ciències**, transformant el petit tram de la *calle de la Arquitectura* de 1929, s'anà urbanitzant fins arribar a ser el vial actual.

En aquest carrer s'hi troben les instal·lacions de l'ampliació de la Fira de Barcelona, el centre comercial Gran Via 2 (amb sales de cinema on es fan actualment les sessions en VOS del Cineclub de l'Hospitalet), la popular empresa sueca Ikea i alguns hotels. Fent cantonada amb el **carrer de Salvador Espriu** es conserva la masia del segle XVII cal Gotlla, restaurada l'any 2008 (vegeu **plaça de Can Colom**).

## Cronologia

### 1948. Arquitectura, calle de la

A la guia de 1948 apareix la *calle Arquitectura*. A la guia de 1952, es pot verificar com aquest vial es correspon amb un tram de l'actual **carrer de les Ciències**. Era un dels carrers de la barriada de la Bomba que separava les petites indústries dedicades a la fabricació de bidons que hi havia en aquell indret. Als plànols que acompanyen el Pla parcial de Granvia Sud, aprovat el 25 de juny de 1960, ja apareix el projecte dels trams més al sud-oest de l'actual **carrer de les Ciències**, encara que sense nom. Cal esmentar que a la zona de la barriada de la Bomba hi havia també una *calle Ciencias*, però estava situat més cap a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**.

### 1970. Ciencias, calle de las; Arquitectura, calle de la

Als plànols que acompanyen la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, ja apareix el topònim *Ciencias* sobre els trams projectats l'any 1960. Al plànol de 1982, encara es veu que el tram original a la zona de la barriada de la Bomba continua amb el nom *calle Arquitectura*.

### 1988. Ciències, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A partir d'aquest any, el **carrer de l'Arquitectura** es diferencia clarament del **carrer de les Ciències**, malgrat que no fou fins al plànol de 1989, i sobretot el de 1991, quan es veié el traçat definitiu del **carrer de les Ciències**, que s'ha convertit en l'artèria més important del nou polígon econòmic de la ciutat.

Entrada per  
Arquitectura, carrer de l'  
Sortida per  
Motors, carrer dels

Mapa: F5, I4

Barri: Granvia Sud



Entrada per  
Collblanc, travessera de  
Sortida per  
Cotonat, carrer de



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Cinca.** Afluent del riu Segre, que neix a la banda septentrional de la província d'Osca (Monte Perdido, al Pirineu aragonès, a uns 3.350 m d'altitud), prop de la frontera francesa; baixa cap al sud, prop de la frontera catalanoaragonesa, i desemboca al Segre, dins de Catalunya. El Cinca és un riu gairebé totalment aragonès, però que en els darrers quilòmetres entra a les comarques de la Franja de Ponent i mor al Segrià.

## El carrer

L'obertura d'aquest carrer es realitzà als terrenys propietat d'Eugenia Casanovas, vídua de Farnés. El consistori va aprovar per unanimitat el nom *Cinca* el 19 de desembre de 1923. I és molt possible que s'adoptés pel fet que en aquella època hi havia a la ciutat un important percentatge d'immigració aragonesa. El nom del carrer ha restat invariable fins als nostres dies. Primer no tenia sortida, i donava als terrenys on estava situada la bòbila d'Isidre i Josep Martí. El gener de 1936, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt informava l'Ajuntament que la bòbila citada havia estat enderrocada, cosa que va permetre urbanitzar-ne els terrenys i donar sortida al carrer. Va ser així com es va configurar el traçat del **carrer del Cinca**, tal com el coneixem avui en dia, amb sortida pel **carrer de Cotonat**.

## Cronologia

### 1923. Cinca, calle del

El 19 de desembre de 1923, el consistori aprovà anomenar *calle de Cinca* el carrer de menor importància del projecte d'urbanització dels terrenys d'Eugenia Casanovas, aprovat el 24 d'octubre de 1923.

### 1932. Cinca, carrer del

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Cinca, calle del

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Cinca, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Cirerers.** Arbres caducifolis de la família de les rosàcies.

El cirerer és un arbre poc alt (al voltant de 5 m d'alçada), de tronc ben definit, amb escorça d'un gris rogenc, força apreciat en treballs d'ebenisteria. Les flors són blanques i els fruits, drupes, són les cireres.

## El carrer

La **plaça dels Cirerers** és conseqüència de la urbanització del cobriment de la **ronda de Dalt** al barri de Sanfeliu (*vegeu ronda de Dalt i plaça de la Llosa*).

Popularment, la zona es coneixia com a *camp dels cirerers* perquè els terrenys n'estaven plens. Per això, l'Associació de Veïns de Sanfeliu proposà que aquest espai s'anomenés *Cirerers*. El projecte fou elaborat per l'arquitecte Serafín Presmanes per encàrrec de la Mancomunitat de Municipis. La inauguració la van dur a terme els mateixos veïns amb una plantada simbòlica de cirerers el 23 de juny de 1993.

## Cronologia

### 1990. Sense nom, plaça

Als plànols del Pla especial de comunicacions del segon cinturó de ronda es pot veure l'espai que esdevindria l'actual **plaça dels Cirerers**.

### 1995. Cirerers, passeig dels

Al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 21 de juliol de 1995 aparegué aquest topònim.

### 2006. Cirerers, plaça dels

El 26 de juliol de 2006, el Ple canvià el tipus de via del nom d'aquest espai.

Entrada per  
Sanfeliu, carrer de;  
Ramon Frontera,  
avinguda de;  
Enllaç, via d'



Mapa: A3, B3



Barri: Sanfeliu





PAT Can Samsó (fitxa 11)

## Accepció

**Ciutat Comtal.** Nom de l'empresa Immobiliària Ciutat Comtal, que es creà l'any 1953, el mateix any de l'aprovació del Pla comarcal.

Els directius d'aquesta empresa immobiliària eren empresaris industrials, com ara Pere Pararols Riera, conseller de Quimiplats, Eugeni Usandizaga Grasset, i els germans Joan i Miquel Pujol Boratau, directius també d'Aiscondel, SA, empresa amb la meitat del capital en mans de la multinacional nord-americana Monsanto Company.

## El carrer

La Comissió Municipal Permanent, entre 1958 i 1959, concedí les llicències que la Immobiliària Ciutat Comtal, a partir de 1957, havia sol·licitat per a la construcció dels blocs d'habitatges de renda limitada coneguts com a *blocs Ciutat Comtal*, ubicats entre els actuals **carrer d'Enric Prat de la Riba**, **carrer de la Ciutat Comtal**, **avinguda del Carrilet** i **carrer de la Mare de Déu de la Mercè**. Aquests habitatges es construïren als terrenys de la masia *Cal Cuca* després de ser-ne desnonats els arrendataris. Els materials utilitzats foren de baixa qualitat, la quota d'entrada fou aproximadament de 25.000 pessetes i els lloguers de 500 pessetes. Encara que a la majoria de pisos no hi havia instal·lat ni el gas ni l'aigua, ràpidament foren habitats. El 1963 aquesta immobiliària, juntament amb dues empreses franceses, constituïren l'empresa Construcción Industrial de Edificios, SA, CIDESA, que fou la promotora del 70% de l'aleshores anomenat *polígon Bellvitge*.

Si bé Cal Cuca desaparegué, encara avui, en un extrem

del carrer, fent cantonada amb l'**avinguda del Carrilet** i el **carrer de Sant Eugeni**, perviu una altra antiga masia, Can Samsó, inclosa al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic.

## Cronologia

### 1959. Ciudad Condal, calle

El 15 de juliol de 1959, el Ple de l'Ajuntament acordà donar aquest nom l'espai i a la resta de carrers innominats que formaven part de l'illa d'habitatges construïts per la Immobiliària Ciutat Comtal en aquesta zona: els *Blocs Ciutat Comtal*.

### 1988. Ciutat Comtal, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Carrilet, avinguda del  
Sortida per  
Enric Prat  
de la Riba, carrer d'

Mapa: E3

Barri: Sant Josep



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Salvador, passatge de



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Clara Campoamor.** Topònim que fa referència a Clara Campoamor Rodríguez (Madrid, 1888 - Lausana, Suïssa, 1972). Advocada, política i escriptora.

Després de realitzar diversos oficis, col·laborà amb diverses revistes i diaris, sobretot, en la dècada de 1910, quan començà a interessar-se per la política. El 1924, obtingué el títol de Dret per la Universitat de Madrid. S'incorporà al Partit Radical el 1929. El 1931 va ser elegida diputada per Madrid al Congrés de Diputats de la Segona República, a les eleccions a corts constituents del 28 de juny. Durant la tramitació de la constitució, que finalment fou aprovada el 9 de desembre d'aquell any, va destacar per la defensa dels drets de la dona. Així, l'1 d'octubre de 1931, va aconseguir que en aquest país es reconegués la igualtat de drets electorals de l'home i la dona. En la defensa del vot de les dones fou abandonada pel seu propi partit i només tingué el suport del Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE). També va introduir al Parlament la Llei de drets del nen, a més de participar en l'elaboració i defensa de la Llei del divorci. No renovà el seu escó el 1933. El 1936 va escriure *El voto femenino y yo*, un llibre recordant amb amargor aquells moments i la solitud política que va patir. S'exilià el mateix any a Buenos Aires i no tornà mai més a Espanya, amenaçada, com estava, amb dotze anys de presó per les seves idees polítiques.

## El carrer

El **carrer de Clara Campoamor** és el resultat de l'execució del planejament urbanístic en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia, segons el qual, es va definir aquest espai perpendicular al **carrer de Santa Eulàlia** que el connecta amb el **carrer de Salvador** (*vegeu carrer de Justa Goicoechea*). La urbanització del vial es va realitzar conjuntament amb la de la **plaça de Frederica Montseny**, a l'hora que es construïen els edificis de la zona.

## Cronologia

### 2009. Sense nom, carrer

Als plànols que acompanyen el Pla de millora urbana de l'anomenat *sector Julià*, aprovat el 29 de maig de 2008, però efectiu des del 7 de maig de l'any següent, es veu el traçat del **carrer de Clara Campoamor**, però sense nom.

### 2013. Clara Campoamor, carrer de

El Ple de l'Ajuntament, a proposta de la Comissió del Nomenclàtor, en sessió del 29 de gener de 2013, aprovà donar aquest nom a aquest nou carrer. D'aquesta manera, al mateix indret es concentra l'homenatge de la ciutat a la primera dona regidora a l'Ajuntament de L'Hospitalet (**carrer de Justa Goicoechea**), una de les primeres dones diputades a Corts (**carrer de Clara Campoamor**) i la primera dona ministra d'un govern espanyol (**plaça de Frederica Montseny**).



## Accepció

**Claret.** Topònim que fa referència al veí del barri d'Hostafrancs de Barcelona, Ricardo Colillas i Claret, propietari dels terrenys on es va obrir aquest carrer.

Tot i que no era usual als anys vint i trenta del segle xx utilitzar el segon cognom del propietari per als carrers de nova obertura, en aquest cas va ser així.

## El carrer

El setembre de 1922 Ricardo Colillas i Claret demanà a l'Ajuntament permís per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat situats entre l'aleshores *calle del Hospitalet* (vegeu **carrer del Montseny**), el **carrer del Progrés** i el **carrer de Mas**. En aquest espai projectà l'obertura d'un carrer, que al plànol d'urbanització constava amb el segon cognom del propietari, és a dir, Claret. El projecte fou aprovat el 13 de desembre de 1922. S'ha conservat el mateix nom al llarg dels anys, així com el seu traçat original.

## Cronologia

### 1922. Claret, calle de

La primera referència d'aquest topònim és la que apareix al plànol del Projecte d'urbanització dels terrenys de Ricardo Colillas i Claret, aprovat el 13 de desembre de 1922. Segons consta al plànol del barri de la Torrassa del Pla general de sanejament de 1928, el carrer ja estava obert.

### 1932. Claret, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Claret, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Claret, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Mas, carrer de  
Sortida per  
Montseny, carrer del



Mapa: G2



Barri: La Torrassa



## Accepció

**Clavells.** Nom donat tant a la flor com a la planta sencera de les diferents espècies del gènere *Dianthus*, de tiges nuoses, fulles estretes i oposades i flors amb cinc pètals (en les espècies espontànies) o més (en les varietats ornamentals).

## El carrer

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt als terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o que hi tenien un traçat diferent de l'actual (*vegeu plaça de l'Alzina*). L'estat actual d'aquests vials és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. De fet, aquest vial no apareixia al projecte anterior d'urbanització de la finca de la pubilla Casas, de 1926, ja que en realitat estava dins de l'àmbit de la finca coneguda amb el nom de *les Coves de l'Hospitalet*, propietat de la marquesa de Castellbell i baronessa de Maldà. De fet, el 1925, la mateixa marquesa havia presentat un projecte d'urbanització, però la documentació consultada demostra que no es va portar a terme. El 27 de juny de 1940, José Maria Anglés i Civit, en nom i representació dels hereus de la marquesa va presentar un nou projecte d'urbanització que modificava lleugerament el planejament vigent de 1928, a causa de les característiques del terreny i dels seus propis interessos. Per això, al projecte hi apareixien tres nous vials: *calle de las Violetas* (**carrer de Lluarca**), *calle de los Lirios* (**carrer de Numància**) i *calle de los Claveles* (**carrer dels Clavells**). A més, feia desaparèixer un vial paral·lel a l'aleshores *calle del Masnou* (**carrer de Vinaròs**) i desplaçava cap a l'oest la projectada *avenida de la Nueva España* (**avinguda d'Isabel la Catòlica**).

Entrada per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Sortida per  
Masnou, avinguda del



Mapa: D2



Barri: Les Planes

Durant la segona meitat de la dècada de 1970, amb la transició política, a l'Hospitalet es desenvoluparen diverses associacions culturals vinculades a les arrels dels immigrants que havien anat arribant a la ciutat, com ara els andalusos. En aquest carrer, es va instal·lar el 1984 el Centro Cultural Claveles, l'objectiu del qual és la difusió de la cultura andalusa a la nostra ciutat. Però allò que fa que el carrer sigui més conegut pels hospitalencs, perquè molts hi han hagut de passar, és que davant de la cantonada on el vial fa un gir de 90 graus hi ha la Tresoreria de la Seguretat Social.

## Cronologia

### 1940. Claveles, calle los

El Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 no preveia el traçat d'aquest vial, però sí que consta a l'expedient de 1940 d'urbanització dels terrenys de la finca coneguda com *les Coves*, aleshores, propietat dels hereus de la marquesa de Castellbell i baronessa de Maldà. La primera referència a aquest topònim la trobem a la memòria i als plànols d'aquest projecte d'urbanització.

Posteriorment, el topònim apareix a la guia de 1942. Probablement, la urbanització del carrer es va dur a terme durant l'any 1950. Al plànol de 1960, el carrer apareix ja amb el traçat actual, en forma de *ela*.

### 1988. Clavells, carrer dels

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Clotet.** Topònim que fa referència a José Clotet i Cabré, qui el 1924 presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats al nord del **carrer de l'Aprestadora**, fins a uns 90 m al sud de l'eix de les vies del Carrilet, i a uns 50 m a l'est de l'actual eix de l'**avinguda d'Amadeu Torner**.

## El carrer

El **carrer de Clotet** actual comparteix part del traçat del projecte d'urbanització que presentà José Clotet l'abril de 1924 i que el Ple de l'Ajuntament aprovà definitivament el 29 d'octubre de 1924. Probablement el projecte no s'executà, ja que acabada la Guerra Civil, Ramón Clotet i Mollet, el 24 de març de 1943 presentà una modificació del projecte inicial, on les alineacions s'adaptaven a les aprovades al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Aquest últim projecte fou aprovat per la Comissió Municipal Permanent el 12 de novembre de 1943 i cinc dies més tard, la Comissió Gestora de l'Ajuntament el ratificà. Cal esmentar que només la part més al sud del carrer actual coincideix amb el traçat del projecte inicial. La resta del traçat inicial està ocupada per la zona al sud del **carrer de Narcís Monturiol** on es troben els edificis situats entre l'**avinguda d'Amadeu Torner** i la **plaça de les Palmeres**.

## Cronologia

### 1924. Clotet, calle de

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de José Clotet aprovat el 29 d'octubre de 1924 apareix un vial retolat *calle de Clotet*, que coincideix en part amb l'actual **carrer de Clotet**.

### 1932. Clotet, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Clotet, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. A partir de la guia de 1948, torna a aparèixer en aquest tipus de documents.

### 1988. Clotet, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Des que aquest any es recollí el nom complet del vial, s'utilitzava *del* en lloc de *de* com a connector entre el tipus de via (*carrer*) i el nom (*Clotet*). Es tracta d'un error d'interpretació de l'origen del nom, ja que durant anys s'interpretava que *Clotet* significava *clot petit*, en lloc d'interpretar-lo com un cognom.

### 2018. Clotet, carrer de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, considerant que es tracta d'un cognom. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Carrilet, avinguda del

Sortida per  
Narcís Monturiol,  
carrer de



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia



Entrada per  
Rosalía de Castro,  
carrer de  
Sortida per  
Femades, carrer de

Mapa: C5, F3

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)

## Accepció

**Cobalt.** Metall blanc brillant amb reflexos rosats, dur i magnètic, de símbol Co, nombre atòmic 27 i pes atòmic 58,93 que és present en multitud d'indrets.

Encara que utilitzat des de l'antiguitat, el cobalt va ésser identificat per primer cop el segle XVIII a Sibèria per un metge suec, Georg Brandt (1694-1768). Els miners del coure d'Alemanya, trobaven de tant en tant, un mineral blau que no contenia coure i que els posava malalts (per l'arsènic que duia combinat). S'hi feia referència com un malèvol esperit de la terra (segons les llegendes alemanyes) i probablement l'etimologia del nom cobalt provingui de l'alemany *Kobold* (gnom de la terra). El cobalt, concretament les seves sals de color blau, esdevenen des de fa segles una matèria primera comuna per a la fabricació de tints, pintures i esmalts ceràmics. Aquest metall també s'utilitza en galvanoplàstia i el seu isòtop radioactiu Cobalt 60 (raigs gamma) s'empra en el tractament contra certes formes de càncer. Per altre costat, és un component important de la vitamina B<sub>12</sub>, present en les carns, ous i lactis, tan essencial per a la vida.

Els topònims corresponents a noms d'elements químics han estat utilitzats al llarg de la dècada de 1950, com a noms neutrals aplicats a espais industrials de la ciutat, alguns d'ells ja desapareguts i altres encara existents. Entre els primers: manganès i rubidi. I entre els segons: cobalt, crom, níquel, radi i tel·luri. En concret, a la zona de la **carretera del Mig**, els noms dels elements químics utilitzats actualment són cobalt, crom i níquel.

## El carrer

El 1947, aquest vial i el **carrer del Níquel** apareixen al projecte d'urbanització, que no es va aprovar, de la finca *la Parellada* presentat per Maria Roca Umbert, on surten ambdós amb els noms intercanviats respecte als noms

oficials posteriors. Les previsions del Pla comarcal de 1953 projectaren el desenvolupament de polígons que poguessin acollir un nou model d'industrialització que suposà l'inici del desplaçament definitiu del sector tèxtil i el de la indústria de la ciutat. El pla incloïa diversos sectors, entre els quals, el Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial, que fou aprovat el 1967, i el Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig, aprovat el 1960. En aquest últim, s'hi descrivia la xarxa viària projectada, que coincidia bàsicament amb l'actual **carrer del Cobalt**, i s'hi destacava com a "artèria de distribució" de 22 m d'amplada la que seguia la direcció de l'"antigua calle del Cobalto". A partir de l'any 1958 i fins a 1970, en diverses actuacions i assentaments de noves fàbriques i indústries, com el recinte Industrial Parellada, aquest carrer s'anà prolongant progressivament en tots dos costats, un cap al **carrer de Femades**, límit amb Cornellà, i l'altre fins a l'actual **carrer de Rosalía de Castro**, a tocar del barri de Santa Eulàlia.

L'any 2003 s'inaugurà un edifici municipal al número 57, que actualment allotja l'Arxiu Municipal de l'Hospitalet, el laboratori i els serveis de sanitat, i la brigada d'enllumenat públic, entre altres.

## Cronologia

### 1952. Cobalto, calle del

Malgrat que l'espai només apareix en la guia d'aquest any en qualitat de projecte, com un petit tram a banda i banda del **passatge de Milans**, és la primera referència documental trobada amb el nom.

### 1988. Cobalt, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Riera Blanca, carrer de la  
Sortida per  
Severo Ochoa,  
avinguda de

Mapa: C1, G1

Barri: Collblanc  
i Pubilla Cases

PAT Can Rigalt (fitxa 13)  
PAT Casa pairal Pubilla Casas (fitxa 14)  
PAT Gratacels de l'Hospitalet-Casa Pons (fitxa 12)

## Accepció

**Collblanc.** Mot compost d'origen medieval, que fa referència al lloc per on passa la carretera, el qual es pot considerar un coll entre els pendents de la serra de Collserola i els solcs de les rieres, i al color blanquinós, blanc, dels materials geològics.

Els mots llatins originaris per a la zona eren *Terrarios Albos* (que ja apareix el 986) o *Terrers Blancs* (segles x i xi). La zona s'ubica a la part inferior de *Petras Albas* o pedres blanques (Pedralbes), baixant cap al pla, al límit de Sants i l'Hospitalet. Aquests topònims donaren pas a l'actual nom del barri de Collblanc, així com al nom de la Riera Blanca.

## El carrer

Aquesta carretera fou construïda en la dècada de 1760 (entre 1763 i 1765) i al seu pas per l'Hospitalet, aprofitava el traçat de l'antic camí de Barcelona a Esplugues. Era la carretera de Madrid a Barcelona que manà construir Carles III i que enllaçava amb França a través de la Jonquera.

L'any 1763, en ocasió de construir-se la *carretera de Madrid*, l'Ajuntament expropià els terrenys de davant d'un antic hostel, la ubicació del qual és imprecisa, però és molt probable que estigués a prop d'on actualment es creuen el **carrer del Progrés** amb la **carretera de Collblanc** (*vegeu travessera de Collblanc*).

Durant el segle XVIII, la carretera discorria entre camps de cereals i vinyes, masies i casalots, entre els quals destaquen dues grans vil·les neoclàssiques envoltades de jardins i

dependències annexes, situades en el tram de la carretera que al cap del temps passaria a formar part del barri de Pubilla Cases. Eren vil·les d'estiueig de propietaris i propietàries barcelonins que regentaven finques extenses. D'una banda, la mansió de la pubilla que donaria nom al barri, Josefa Casas i Clavell, inaugurada el 1772 a tocar de l'actual **carrer de l'Antiga Travessera** i, de l'altra, a una distància relativament propera, abans de creuar el torrent Gornal, la mansió d'una altra hereva, Lluïsa Francesca de Rigalt, coneguda com a *can Rigal*, que fou reconstruïda a la dècada de 1750, inspirant-se en l'estil del genial arquitecte italià Andrea Palladio. Tot i que es troben referències de l'any 1693 sobre la remodelació de la masia que el pare de Lluïsa Francesca, Miguel de Rigalt, havia adquirit el 1728, l'edifici que ha arribat als nostres dies prové de la reconstrucció i ampliació que es dugué a terme a partir de l'any 1754, tretze anys després del casament de l'hereva amb Joan de Girona i Comas, motiu que explica que l'escut nobiliari dels Girona s'esculpís en pedra a la façana. La casa, que era el centre d'una gran explotació agrària, es convertí en un magnífic edifici de tres plantes, capella i annexos, amb obertures als quatre vents i jardins d'estil versallesc amb estanys i cascades. És un dels exemples més importants d'arquitectura neoclàssica catalana. Per al descans dels vianants, a l'altre cantó de la carretera, els propietaris van fer construir uns bancs i una font rematada amb un original rellotge de sol en forma d'esfera, tot de pedra. El rellotge ha estat exposat al pati del Museu de l'Hospitalet. La mansió de can Rigal continuà habitada malgrat l'intens deteriorament que patí. Consta com a últim masover Gerardo Piera i Piera, el pare del qual també ho havia estat, succeint probablement José Vilà, que a finals del segle XIX exercia com a tal, i sent-ne l'últim propietari Ignasi de Barnola i de Sicart, emparentat per línia paterna amb la família Cabanes, un



ascendent de la qual, José Mariano Cabanes, havia contret núpcies amb Eulàlia de Girona, neta de Lluïsa Francesca de Rigalt.

Des de finals del segle XIX i durant el primer terç del segle XX, en el marc de les sempre presents conseqüències derivades del veïnatge amb la capital, les bòbiles i altres indústries anaren reduint el conreu dels camps d'ambdós costats de la carretera. Els conreus estigueren intensament afectats a finals del segle XIX per la crisi de la fil·loxera i durant el període en què s'inicià el procés urbanitzador. Les reiterades queixes dels industrials de les zones dels voltants informen de l'extrema precarietat dels accessos a la carretera, des d'inicis del segle XX. Foren els anys que, a tocar de la carretera, es creà com a tal el barri de Pubilla Cases, a l'entorn del projecte de Ciutat Jardí que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt incloïa al seu Pla d'eixample de 1926, aprovat el 1928. L'eix de la urbanització planificada se centrà a la finca de la pubilla Casas, als terrenys de la qual a partir de 1926 es dugué a terme, tot i que de forma incompleta, aquell projecte de ciutat jardí, la qual cosa explica que els anys 1930 el tram de carretera del barri de Pubilla Cases tingués una parada de la companyia d'autobusos La Santjustenca. A peu de la carretera, avui es troba un edifici interessant: el centre de les instal·lacions elèctriques de la zona, construït a la dècada de 1910 en un extrem de la propietat de can Rigal que, per 300.000 pessetes, la futura Fecsa comprà al llarg de la carretera. No seria, tanmateix, fins a dues dècades després que aquesta finca, de la qual al segle XIX ja se n'havia segregat el terreny per al cementiri de Sants, va veure una gran reducció dels límits, arran de la prolongació de l'avinguda de la Diagonal.

El 1957 s'inaugurava oficialment l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**, que es convertí en el principal accés a la carretera des de la resta del municipi, a través de la que havia estat

*avinguda de les Palmeres* (vegeu **avinguda de Josep Molins**), que desemboca davant l'edifici de la Fecsa. Durant el franquisme i fins a la inauguració de la parada de metro de Pubilla Cases l'any 1973, l'únic mitjà de transport públic que la població del barri tenia per traslladar-se als seus llocs de treball, quasi sempre ubicats fora del municipi, eren els autobusos entre Barcelona i el Baix Llobregat que, plens de gom a gom, circulaven per la carretera.

També a la frontera municipal amb Sants i a banda i banda d'aquest vial, tocant a l'actual **carrer de la Riera Blanca**, hi havia els burots, que feien de recaptadors d'impostos de les mercaderies que entraven al municipi i que van mantenir-se fins a l'any 1962. Un gran pont de pedra salvava el pas de les aigües de la riera Blanca i feia de partió entre els termes de l'Hospitalet i de Barcelona. A l'entrada d'aquest últim hi havia una gran tanca corredora que abastava l'amplada de la carretera.

És interessant posar de manifest que el 26 d'agost de 1978, en el tram de carretera davant de la mansió de la Pubilla Cases, que ja era l'actual col·legi religiós Sant Josep Obrer, la coordinadora de les entitats esportives de Pubilla Cases aconseguí inaugurar el camp de futbol i els vestidors per als equips d'aficionats de la zona que s'havien quedat sense, des que els blocs d'habitatges havien eliminat els de la part sud del barri (vegeu **plaça de Federico García Lorca**). Es tractava de part de l'espai erm a la banda alta de la carretera que havia acollit l'envelat de les festes majors oficials i que ja era també el lloc de celebració de les primeres festes majors populars del barri organitzades per les entitats.

La configuració de l'anomenada Porta Nord de l'Hospitalet, dins del marc del projecte L'Hospitalet 2010, representa una total remodelació dels trams de la carretera semiurbanitzats o urbanitzats d'antic, canvis dels quals ja fou un antecedent la inauguració, a inicis dels anys 1990, del





Poliesportiu l'Hospitalet Nord. Així mateix, el 2004 es va inaugurar el Trambaix, el nou tramvia que transita al llarg del tram de la carretera i que amplia la comunicació de Pubilla Cases amb la ciutat de Barcelona i el Baix Llobregat.

## Cronologia

### 1763. Reial, carretera

Construïda entre 1763 i 1765, aquest nou vial fou conegut com a *carretera Reial* o *camí Reial* fins ben entrada la primera meitat del segle XIX. Es conserva documentació del 1826 en què encara consta com a *carretera Real*.

### 1892. Madrid a França per la Junquera, carretera de

Hi ha constància documental reiterada sobre identificacions com *carretera de Aragón y Valencia* o *carretera general de Madrid y Valencia*; per exemple, als mapes d'àmbit extra-municipal relacionats amb el pla d'eixample de Barcelona d'Ildefons Cerdà, alguns datats el 1859. Però, sobretot, els noms *carretera de Madrid a França per la Junquera* o, simplement, *carretera de Madrid a França* apareixen a nombrosos plànols per a la urbanització de terrenys annexos a la carretera. En aquest sentit, el document que cal esmentar on consta aquest últim topònim, és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins, aprovat el 10 de març de 1893. En aquell document els camins es classifiquen en tres categories, de més a menys importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. I prèviament s'esmenten les vies de caràcter estatal, com ara aquesta *carretera de Madrid a França*.

### 1921. Coll-Blanch, calle de; Madrid a Barcelona, carretera de.

No es disposa d'informació per precisar la data exacta en què aquest vial començà a conèixer-se amb el nom de Collblanc, però escrit aleshores com *Coll-Blanch*. Fins ben entrat el segle XX, la documentació municipal s'hi refereix com a *carretera* o *carrer*, indistintament. Als mapes de la dècada de 1920 ja es comença veure una doble denominació per al vial: quant a espai general d'interconnexió entre municipis, se simplifica com a *carretera de Madrid a Barcelona*, en el lloc de l'aleshores *carretera de Madrid a França*, i com a vial local, s'identifica com a *calle de Coll-Blanch*, encara que en alguns documents posteriors encara es diu *carretera* i es mantenen els noms anteriors.

### 1932. Collblanc, carrer de; Madrid a Barcelona, carretera de

Al plànol de 1932 els dos noms associats al vial, *Coll-Blanch* i *Madrid a Barcelona*, es mantenen amb el tipus de via *carretera*. Al plànol de 1937, però, es torna a veure el tipus de via *carrer*, ja en català. A més, en aquest plànol apareix per primera vegada la forma *Collblanc*, escrita en una única paraula i sense la *h* final, que conviu amb altres formes.

### 1939. General Primo de Rivera, avenida del

Topònim que fa referència a Miguel Primo de Rivera y Orbaneja (Cadis, 1870-París, 1930). Militar i polític. Fill i net de militars. Amb la desfeta militar espanyola d'Annual, al Marroc, el 21 de juliol de 1921, i l'agreuiment de la situació política de la monarquia d'Alfons XIII, s'activà el mecanisme del "pronunciamiento" militar. El general Primo de Rivera, capità general de Catalunya des de 1922, va donar un cop d'estat el 13 de setembre de 1923, amb el



beneplàcit del monarca. Imposà una dictadura de partit únic, la Unió Patriòtica, que es caracteritzà per la repressió del catalanisme polític i del sindicalisme revolucionari de la CNT, i per un cert paper estatal de l'economia. Quan el crac del 1929 es començà a percebre a l'Estat, les classes dominants començaren a treure el suport a Primo de Rivera que, finalment, dimití el 28 de gener de 1930.

El 17 de novembre de 1939, a proposta del ponent de Foment de la Comissió Gestora de l'ajuntament franquista, Gonzalo Pons, les autoritats locals decidiren posar el nom *General Primo de Rivera* a la *carretera de Collblanc*.

### **1979. Collblanch, carretera de**

Amb la recuperació de la democràcia municipal l'abril de 1979, es procedí a canviar els noms dels carrers que tenien connotacions franquistes, o una gran part d'ells. En aquest cas, *General Primo de Rivera*, va ser un dels que es va acordar canviar el mateix any 1979, tot restablint el topònim de *carretera de Collblanch*, escrit amb *h* i en una única paraula.

### **1980. Collblanc, carretera de**

Amb el nomenclàtor aprovat el 20 de maig d'aquell any, s'aprovà el nom tal com es coneix actualment.



Entrada per  
Farnés, carrer de  
Sortida per  
Cadí, plaça del



Mapa: E2, F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Collblanc.** Mot compost d'origen medieval, que fa referència al lloc per on passa la carretera, el qual es pot considerar un coll entre els pendents de la serra de Collserola i els solcs de les rieres, i al color blanquinós, blanc, dels materials geològics (*vegeu carretera de Collblanc*).

Quant a travessera, la seva denominació prové del fet que formava part del camí que travessava tot el pla de Barcelona en sentit transversal, i paral·lel a la costa, que enllaçava les valls del Besós i del Llobregat. En època medieval va rebre el nom de *via Francigena* (*vegeu carrer de l'Antiga Travessera*).

## El carrer

L'origen d'aquest vial data de l'època romana i constituïa una connexió directa entre dos ramals de la *via Augusta*, que passava pel nostre terme en direcció al pont del Diable, a Martorell. Aquest camí, juntament amb el camí que es dirigia cap a Cornellà (*vegeu el carrer de Santa Eulàlia, el carrer d'Enric Prat de la Riba i el carrer Major*), ha estat la via de comunicació hospitalenca que ha sobreviscut, amb diferents nomenclatures i variants, al pas del temps fins als nostres dies.

Durant el segle XVII, l'any 1646, tenim constància que hi havia l'hostal la Creueta que, a més, tenia al seu càrrec la carnisseria, la fleca i la taverna. I això ens indica que ja era un lloc de pas i que també hi havia un petit nucli de població. Aleshores els hostals eren del Comú (l'ajuntament d'aquella època), que els arrendava mitjançant subhasta. L'any 1763, en ocasió de construir-se la *carretera de Madrid*, l'Ajuntament expropià els terrenys de davant de l'hostal per poder realitzar-ne les obres d'urbanització. La propietat a càrrec

del Comú i amb diferents arrendataris sembla que va perdurar fins al 1853, any que l'alcalde Baldiri Coll, per atendre altres necessitats, entre les quals la construcció del cementiri de Sants, va vendre l'hostal a Lluís Piera. La ubicació d'aquest hostal és imprecisa, però les fonts documentals consultades el situen prop l'actual edifici del gratacels de Collblanc, obra de l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt, i l'actual **carrer del Progrés**. Sembla que també va haver-hi un altre hostal (potser el de Sant Antoni), que data del segle XVIII i que en molts casos s'ha confós amb el de la Creueta, que la memòria oral de les persones del barri ubica a la casa del Forn Antic (caseta que encara es manté i que, des de la darrera rehabilitació, mostra un rellotge de sol a la façana).

## Cronologia

### 1889. Travesera, camino de la

A l'Hospitalet, la primera referència documental en què consta el topònim d'aquest camí secular és de finals del segle XIX. Al mateix camí pertanyen la travessera de Gràcia, a Barcelona, la **travessera de les Corts**, a Barcelona i a l'Hospitalet, i la **travessera de Collblanc** i el **carrer de l'Antiga Travessera**, a l'Hospitalet. A les actes d'atermenament del terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat i dels aleshores municipis de Sans i de les Corts, datats el 20 de novembre de 1889 i el 28 de desembre del mateix any, es fa referència al *camino llamado de la Travesera*. Posteriorment, en un informe municipal datat el 1892 ja apareix el topònim *camino de la Travesera* (*vegeu carrer de l'Antiga Travessera*). Aquest era un camí que, dins de l'Hospitalet, partia de la barriada de Collblanc, la intersecció de les jurisdiccions de Sants, Corts de Sarrià i l'Hospitalet, i finalitzava a la vora de la casa de la Pubilla Casas. Abastava



el que avui en dia són el **carrer de l'Antiga Travessera** i la **travessera de Collblanc**. Feia 1 km i 600 m de llarg, i ja entrat el segle xx, era de 5 m d'amplada.

### 1921. Cementerio, camino del

Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, el tram d'aquest camí entre l'actual **carrer de Farnés** i el torrent Gornal, apareix anomenat *camino del Cementerio*.

### 1924. Travessera, calle de la

L'adquisició de la categoria de carrer per part d'aquest camí, sembla que es va produir a la dècada de 1920 amb la configuració del barri de Collblanc. En un plànol de gener de 1924 aquest vial ja ens apareix referenciat com a *calle Travessera*. L'any 1930 el traçat del carrer ja anava només des del **carrer de Farnés** fins a la intersecció del torrent Gornal amb l'aleshores *plaza de la Unión* (actual **plaça del Cadi**). No obstant això, si aquesta part de l'antic camí ja era carrer, a l'igual que la part que es va convertir en el **carrer de l'Antiga Travessera**, al barri de Pubilla Cases, el traçat que va quedar entre els dos carrers conservà la categoria de camí, i quedà com *camí de la Travessera* fins a la primera meitat de la dècada de 1970, quan va desaparèixer.

### 1932. Travessera, carrer de la

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Als plànols dels anys 1932 i 1937, el vial apareix amb aquest nom i grafia, encara que als fulls de la sèrie cartogràfica 1930-1940 apareix com *Travessera de Coll-Blanc*.

### 1939. Travessera, calle de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1948. Coll-Blanch, travessera de

Així consta a la guia de 1948, tot i que a la de l'any 1942 encara consta com *calle Travessera*. Va ser a la segona meitat dels anys 1940 quan aquest vial adquireix la denominació de *travessera de Coll-Blanch*.

### 1964. Travessera de Collblanch, calle de la

Als fulls 17 i 24 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datats el 1964, aquest vial ja apareix com *calle de la Travessera de Collblanch*.

### 1970. Collblanc, travessera de

Encara que als mapes de la sèrie cartogràfica 1969-1977 i a les fitxes corresponents dels treballs cadastrals associats, el nom d'aquest espai continua apareixent tant *calle de la Travessera de Collblanch* com *travessera de Collblanch*, al plànol de 1970 ja apareix escrit *travessera de Collblanc*, una altra vegada sense el tipus de via *calle* i sense la *h* final del nom històric del barri.

### 1980. Travessera de Collblanc, calle de la

Amb la recuperació de la democràcia municipal l'abril de 1979 es va dur a terme progressivament la catalanització dels noms dels carrers. En aquest sentit, el nom d'aquest carrer consta en català al nomenclàtor del 20 de maig de 1980, encara que parcialment, amb la grafia actual amb *ss*. En aquest nomenclàtor apareix amb la categoria de *carrer*.



### 1982. Collblanc, travessera de

Al plànol de 1982, aquest vial apareix amb aquest nom en català una altra vegada, i sense el tipus de via *calle* afegit el 1980. Encara que al llistat de noms adjunt al plànol, el nom apareix sense la preposició, al plànol sí que la porta. Curiosament, en aquest mateix nomenclàtor els actuals **carrer de l'Antiga Travessera** i **travessera de les Corts** apareixen en castellà, *calle Antigua Travesera* i *travesera de las Corts* respectivament.

Cal afegir que, fins al nomenclàtor de 2006, el vial apareixia ordenat per la *t* de *travesera* i no pas per la *c* de *Collblanc*. El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament adoptà els criteris per a la toponímia d'àmbit municipal aprovats per la Generalitat de Catalunya, amb els quals s'adoptava oficialment l'ordenació actual per la *c* i no pas per la *t* que, tanmateix, ja es feia servir des de la publicació del plànol de 1991.



## Accepció

**Collserola.** Massís català de la serralada de Marina, limitat pel Besòs, al nord, i la riera de Rubí i el Llobregat, al sud. Separa el Vallès Oriental del pla de Barcelona. El seu punt culminant és la muntanya del Tibidabo, amb 512 m d'altitud. La carena de Collserola comença al sud amb el turó de Sant Pere Màrtir (399 m d'altitud).

## El carrer

El 1923, José Ferré, en nom seu i de José Rius i Lázaro Cotonat, presentà un projecte d'urbanització dels terrenys situats a la zona del nord-est de l'actual barri de les Planes, a tocar de l'aleshores torrent Gornal. El projecte es tramità a partir de l'agost d'aquell any, fins que el 31 d'octubre el Ple de l'Ajuntament l'aprovà. Malgrat que aquest projecte consta com a desaparegut a l'Arxiu de l'Ajuntament, la investigació realitzada accedint a diverses actes municipals, a documents cartogràfics i, sobretot, a la documentació de les llicències d'obres ens ha permès situar els principals vials resultants d'aquesta urbanització, un dels quals, l'actual **carrer de Collserola**. El nucli de cases que començà a construir-se immediatament fou conegut durant un temps com a *urbanització de la Granota*. El 1924, un altre projecte dels mateixos propietaris, però de terrenys també propers al torrent Gornal i, en aquest cas, situats al nord-oest de l'actual barri de Collblanc, completà el disseny de la xarxa de carrers de la zona (*vegeu carrer de Rius i Carrió*), que el 1928 fou incorporada al Pla d'eixample i sanejament interior.

Entrada per  
Pedraforca, carrer del  
Sortida per  
Aigües del Llobregat,  
carrer de les



Mapa: E2



Barri: La Florida

## Cronologia

### 1923. Bach de Roda, calle de

Topònim que fa referència a Francesc Macià i Ambert (Roda de Ter, Osona, 1658 - Vic, Osona, 1713). Pagès benestant que el 1704 formà part del grup de propietaris de la plana de Vic, coneguts com *els vigatans*, que es revoltaren contra Felip V, articulant el primer nucli austriacista. Durant la Guerra de Successió adquirí el grau de coronel de fusellers. Quan el 1713 les tropes aliades van abandonar Catalunya, ell va continuar la resistència. Un cop ocupat Vic, es refugià a les muntanyes i rebutjà l'amnistia oferta als austriacistes que es lliuraven. Finalment fou apresat i penjat sense procés a Vic.

Com a símbol catalanista, l'Ajuntament acordà el 20 de juny de 1923, a proposta dels regidors Carbó, Romagosa i Piera i de l'arquitecte municipal, donar el nom de *Bach de Roda* a un dels carrers nous que s'estaven obrint a la ciutat. Cal esmentar que les primeres llicències d'obres en aquest vial, des de 1923 i, com a mínim, fins al 1925, es van tramitar amb el nom de *calle de Rius y Carrió*. La primera llicència trobada amb el nom *calle de Bach de Roda* és de 1927.

### 1932. Bac de Roda, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, el nom apareix amb aquesta grafia, sense la *h*.

### 1939. Granota, calle de la

Amfibi del grup dels anurs (*vegeu jardins de la Granota*).

Ja que era un símbol de la tradició catalanista, el topònim *Bac de Roda* va desaparèixer del nomenclàtor de la ciutat.



La Comissió Gestora municipal de 1939 el va substituir per *Granota*, fent referència al nom popular del nucli urbanitzat on estava situat aquest vial. Encara que estava en català, es va incorporar d'aquesta manera.

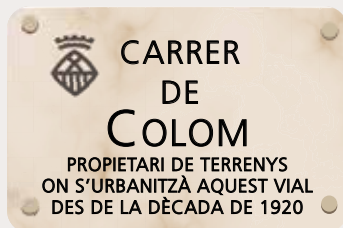
### 1952. Virgen de Nuria, calle de la

Maredeu situada al santuari de la vall de Núria, segles XII-XIII, (vegeu **carrer de la Mare de Déu de Núria**).

Tal com podem veure a la guia de 1952, quan es va dur a terme la urbanització de la *calle Virgen de Nuria*, possiblement a la dècada de 1940, la *calle de la Granota* va quedar incorporat com un tram del mateix carrer, així que va desaparèixer com a tal del nomenclàtor.

### 1988. Collserola, carrer de

La primera referència on consta aquest topònim, com un carrer diferenciat del **carrer de la Mare de Déu de Núria**, la trobem al projecte de catalanització dels noms dels carrers realitzat per l'arquitecte municipal Cosme Gifrell el 17 de març de 1988, aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 6 d'octubre d'aquell any. Al plànol adjunt al projecte, el tram del **carrer de la Mare de Déu de Núria** que queda per sobre de l'illa de l'antiga bòbila La Redentora ja consta com a **carrer de Collserola**. Tanmateix, la numeració dels edificis no va canviar, per això, els números del **carrer de Collserola** comencen amb el 48 i el 51, on s'acaben els del **carrer de la Mare de Déu de Núria**.



## Accepció

**Colom.** Topònim que fa referència a Gabriel Colom i Ferrer, propietari barceloní que disposava de diversos terrenys a l'Hospitalet (*vegeu passatge de Colom*), un dels quals se situava al lloc on es va obrir el **carrer de Colom**.

## El carrer

El **carrer de Colom** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de José Feliu Gusiñé, Alfredo i Claudio Dorca i Esteban E. Feliu que va ser aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 17 de març de 1926 (*vegeu carrer de Campoamor*). Al plànol de 1934, corresponent als treballs topogràfics del cadastre parcel·lari del polígon 8 elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral es pot verificar com a tocar de l'actual **carrer de Colom** es pot llegir "cal Gabriel".

## Cronologia

### 1926. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys on es va fer aquest carrer, aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 17 de març de 1926, apareix el vial, però no hi consta el nom.

### 1932. Sense nom, carrer

Aquest topònim tampoc apareix al plànol de 1932; fins i tot, en una llicència d'obres de principis de 1932, el carrer apareix referenciat com *calle en proyecto*, en castellà. Malgrat això, és de suposar que, oficialment, el tipus de via es va catalanitzar el 1932, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1937. Colom, carrer de

Al plànol de 1937, el petit carrer perpendicular al **carrer de Campoamor** a l'oest de les vies del tren, apareix per primera vegada amb el nom de *Colom*. Abans, però, el topònim *Colón*, versió castellana de *Colom*, constava a la guia de 1928-1929 com a nom del **carrer de Campoamor**. Probablement podria haver estat una proposta inicial per a aquell vial (*vegeu carrer de Campoamor*).

### 1939. Colón, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, ja apareix aquest nom, la qual cosa implica que es va canviar la placa existent o se'n va haver de posar una de nova per a un vial que, existint, encara no en tenia.

### 1988. Colom, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Les obres de remodelació durant la dècada de 1990 de conegut com a *sector Campoamor* allargaren el vial fins al nou **carrer de Caterina Albert**.

Entrada per  
Sense sortida  
Sortida per  
Rovira, passatge de

Mapa: E4, F4

Barri: Bellvitge





Entrada per  
Mare de Déu  
dels Desemparats,  
carrer de la  
Sortida per  
Montseny, carrer del



## Accepció

**Colom.** Topònim que fa referència al propietari barceloní Gabriel Colom i Ferrer que disposava de diversos terrenys a l'Hospitalet.

## El carrer

A la dècada de 1920, els terrenys on actualment se situa el **passatge de Colom** eren propietat dels successors de Gabriel Colom: els seus fills Maria Auxiliadora i Josep Maria Colom Martí-Codolar (*vegeu plaça de Can Colom i carrer de Martí-Codolar al barri de Santa Eulàlia, i carrer de Colom al barri de Bellvitge*). En representació seva, el 14 d'abril de 1923, Francisco Calvo Brossa va presentar a l'Ajuntament un projecte d'urbanització d'aquests terrenys, amb el qual es pretenia “ampliar la urbanització existent, prolongant alguns dels seus carrers i establint dos passatges per a major desenvolupament i accés als solaris”. Aquests dos nous passatges eren el **passatge de Colom** i el *pasaje de Ferrer* (*vegeu carrer del Doctor Gregorio Marañón*). Com a curiositat cal esmentar que anys més tard, a començament de la dècada de 1950, dues propietàries presentaren diversos projectes de construcció de cases a la zona situada a l'actual **avinguda de Vilanova** entre el **carrer de la Glòria** i la prolongació del **carrer de la Cultura**. Als plànols que l'acompanyen es veu un camí retolat *antiguo camino de Casa Colom*. Aquest camí creuava les vies del tren de la línia Vilanova, delimitava per l'est les propietats de José María de Ponsich (*vegeu carrer de Ponsich*) i tornava a creuar les vies del tren de la línia de Vilafranca endinsant-se en l'actual barri de la Torrassa. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, es veu aquest camí i una edificació molt

propera al projectat *pasaje de Ferré*, que molt probablement es tracta de l'esmentada *casa Colom*.

Tant el nom com el traçat d'aquest petit passatge s'han mantingut invariables al llarg dels anys fins a l'actualitat.

## Cronologia

### 1923. Sense nom, pasaje

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys propietat dels successors de Gabriel Colom on actualment es troba el **passatge de Colom**, datat el 19 de desembre 1923, constava el tram d'aquest passatge, però no el nom.

### 1932. Colom, passatge de

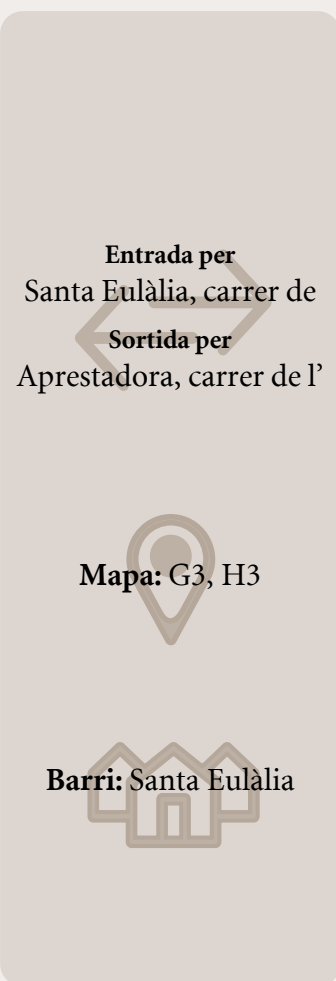
Aquest topònim ens consta per primer cop al plànol de l'any 1932.

### 1939. Colom, pasaje de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. El nom, però, no es va castellanitzar, com ja es pot verificar a la guia de 1948 on apareix com a *pasaje Colom*.

### 1988. Colom, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Comerç.** Compravenda i bescanvi de béns o serveis, amb un eventual intercanvi monetari.

## El carrer

El **carrer del Comerç** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Pablo Rodés, presentat el 9 de juliol de 1886. El 13 de novembre del mateix any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia un nou vial des de l'aleshores *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* cap al sud, que separava la finca de Pablo Rodés, per l'oest, de la finca de Feliu Camprubí, qui presentà un projecte per urbanitzar-la vuit anys més tard.

## Cronologia

### 1886. Comercio, calle del

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Pablo Rodés, aprovat el 13 de novembre de 1886, apareix un vial retolat *calle en proyecto*, que coincideix amb el tram més al nord de l'actual **carrer del Comerç**. El mateix Ple aprovà, a més, que el nou vial s'anomenés *calle del Comercio*.

### 1931. García Hernández, carrer de

Topònim que fa referència a Àngel García Hernández (Vitòria, 1900 - Osa, 1930), militar basc que juntament amb Fermín Galán i d'altres militars van propiciar l'aixecament republicà de Jaca del 12 de desembre de 1930, motiu pel qual varen ser afusellats. És conegut com un dels *Màrtirs de Jaca*, qui són considerats els primers màrtirs de la República que es proclamaria el 14 d'abril de 1931.

El Ple de l'Ajuntament, en sessió de 30 d'abril de 1931 aprovà un dictamen de la Comissió de Governació sobre canvis de noms de carrers en què incloïa aquest, després que dies abans, el 23 d'abril, el mateix ple havia considerat tenir en compte la proposta de diferents veïns del barri de Santa Eulàlia. Entre d'altres, també es van canviar altres noms relacionats amb la proclamació posterior de la Segona República (*vegeu plaça Espanyola, carrer de Pareto i carrer del General Prim*).

### 1939. Comercio, calle del

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1988. Comerç, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Comunitats.** Topònim que fa referència a les comunitats autònòmiques, fruit de la divisió administrativa espanyola de l'actual etapa democràtica, segons el marc de la Constitució de 1978.

La fórmula de les autonomies fou l'escollida per respondre a les demandes d'autogovern d'alguns territoris, i de retruc, es va estendre al conjunt del territori. Entre el 1979 i el 1983 es van configurar disset comunitats autònomes i el 1995, les dues ciutats autònomes de Ceuta i de Melilla.

L'elecció d'aquest nom en una ciutat com l'Hospitalet i un barri com Sanfeliu s'explica com a reconeixement als seus habitants que procedeixen de les diverses comunitats espanyoles.

## El carrer

Les obres per construir i cobrir la **ronda de Dalt** finalitzaren l'any 1993. Es reurbanitzà un terreny on es construí un gran edifici d'habitatges per als afectats per les obres amb una singular forma semicircular. L'espai definit per aquest semicercle és la **plaça de les Comunitats**. Des de les finestres d'aquest edifici es contemplen alguns dels barris hospitalencs, així com el de Sant Ildefons de Cornellà i gran part de la comarca del Baix Llobregat a la zona del delta. Al darrere, en direcció al **carrer de l'Emigrant**, s'aprecia l'important desnivell que hi ha entre els barris del samontà i de la marina, que de vegades provoca l'aparició de barrancs de parets verticals (*vegeu carrer del Teide i ronda de la Torrassa*).

Aquest fou un dels indrets on durant la Guerra Civil es van construir refugis antiaeris per protegir-se dels bombardejos de l'aviació franquista sobre la població civil i

que, més tard, durant la postguerra, foren aprofitats com a habitatges per als estrats més pobres de la població. Sabem que vers el 1950, gairebé sis-centes persones vivien en barraques i coves al barri de Sanfeliu.

## Cronologia

### 1995. Comunitats, plaça de les

L'Associació de Veïns de Sanfeliu va proposar que aquesta nova plaça s'anomenés **plaça de les Comunitats**. El nom de la plaça aparegué per primera vegada al text refós del nomenclàtor dels carrers de l'Hospitalet, aprovat per l'Ajuntament en Ple, en sessió del dia 21 de juliol de 1995.

Entrada per  
Emigrant, carrer de l';  
Enllaç, via d'

Mapa: A3

Barri: Sanfeliu



## Accepció

**Concepció.** Desconeixem l'origen d'aquest topònim, però podria fer referència a la Immaculada Concepció. El papa Pius IX proclamà aquest dogma catòlic el 8 de desembre de 1854, que estableix que Maria, la mare de Jesús de Natzaret, fou concebuda lliure del pecat original, que afecta qualsevol altre ésser humà segons algunes esglésies. Per això, podria respondre aquest nom al signe de la religiositat pròpia de l'època quan es va obrir el carrer, com la que professava, segons alguns autors, el propietari dels terrenys i promotor de la urbanització, l'arquitecte Bernardino Martorell. De fet, en un dels edificis que fa cantonada amb el **carrer de Goya** es pot veure una representació de la Mare de Déu sota aquesta advocació.

## El carrer

Bernardino Martorell presentà el 12 de juny de 1924 a l'Ajuntament un projecte d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat, on s'establí l'obertura d'un passatge amb el nom de *pasaje de la Concepción*. El projecte va ser aprovat pel consistori el 10 de març de 1925. El traçat d'aquest vial s'ha mantingut invariable fins a l'actualitat.

## Cronologia

### 1925. Concepción, pasaje de la

Al plànol del projecte d'urbanització d'uns terrenys de Bernardino Martorell, aprovat el 10 de març de 1925, apareix aquest passatge retolat *pasaje de la Concepción*.

### 1932. Concepció, carrer de la

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el

tipus de via. Al plànol d'aquest any, aquest vial apareix amb categoria de *carrer*.

### 1936. Ferrer i Guàrdia, carrer de

Topònim que fa referència a Francesc Ferrer i Guàrdia (Alella, Maresme, 1859-Barcelona, 1909). Pedagóg i pensador (*vegeu carrer de Ferrer i Guàrdia*).

El 2 de setembre de 1936, en el marc del procés revolucionari de resposta a l'intent de cop militar, el consistori acordà substituir el nom de connotacions religioses de *Concepció* pel de *Ferrer i Guàrdia*. D'aquesta manera apareix al plànol de 1937.

### 1939. Concepción, calle de la

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". A tots els nomenclàtors anteriors al de la guia de 1948, aquest vial apareix com a *calle*.

### 1948. Concepción, pasaje de la

A partir de 1948, aquest vial apareix com a *pasaje*, tipus de via que s'ha mantingut fins a l'actualitat.

### 1988. Concepció, passatge de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A les plaques de carrer fins a l'any 2013 encara constava l'espai com a *carrer*.

Entrada per  
Mas, carrer de  
Sortida per  
Goya, carrer de



Mapa: G2



Barri: Collblanc



## Accepció

**Congost.** Riu de Catalunya, afluent del Besòs, que pren el nom del fet que travessa una vall estreta entre les muntanyes, des de la comarca d'Osona fins a la del Vallès Oriental. En arribar a Montmeló, s'uneix al Mogent per convertir-se en el riu Besòs.

## El carrer

El 12 de setembre de 1932, Elisa Esteràs presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats a tocar de la riera Blanca, entre poc més al nord de l'actual **carrer d'Holanda**, que pretenia prolongar fins a l'esmentada riera, i fins a la **ronda de la Torrassa**. Els terrenys estaven delimitats a l'oest pel **carrer del Rosselló**. Amb aquest projecte, tenia la intenció d'obrir un passatge de 8 m que connectés aquest últim vial amb la riera Blanca. Aquest passatge és l'origen de l'actual **carrer del Congost**. El projecte fou aprovat el 15 de desembre del mateix 1932. Just l'any següent, aquesta propietària sol·licità el permís per realitzar obres en aquest espai.

## Cronologia

### 1932. Sense nom, carrer

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Elisa Esteràs, aprovat el 15 de desembre de 1932 apareix el traçat de l'actual **carrer del Congost**, encara que retolat *carrer en projecte*. A partir d'aquesta data es van tramitar llicències d'obres en aquest espai.

Cal esmentar que algunes llicències d'obres tramitades el 1935 fan referència al *carrer d'Esteràs*, que probablement es l'actual **carrer del Congost**; però aquest fet no l'hem pogut verificar. Molts dels propietaris de les finques

resultants del projecte d'urbanització d'Elisa Esteràs tenien aquest mateix cognom, encara que com a segon cognom. Però, s'ha de dir que la continuació de la **ronda de la Torrassa** dins de Barcelona s'anomena *carrer d'Esteràs*. Potser es tractava d'una manera d'anomenar el tram de la **ronda de la Torrassa** entre el **carrer del Rosselló** i el **carrer de la Riera Blanca**. Però aquest punt resta pendent d'estudi.

### 1942. Pavía, calle de

Primer cognom de Manuel Pavía y Rodríguez de Alburquerque (Cadis, 1827 - Madrid, 1895). Un dels militars espanyols que durant el segle XIX, a més de dedicar-se a la política des de la vessant del liberalisme o el progressisme, protagonitzaren "pronunciamientos". La Revolució de 1868 que acabà amb la destitució d'Isabel II suposà la seva primera participació en un "pronunciamiento". Durant el Sexenni Liberal ocupà alts càrrecs. Però és sobretot conegut per haver protagonitzat el cop d'estat que finalitzà amb la Primera República espanyola.

Encara que aquest nom no apareix a la guia de 1942, la primera vegada que ens consta el nom de *Pavía* és l'abril de 1942 a través del plànol de construcció d'un edifici particular. El **carrer del Congost** es pot considerar com la prolongació del carrer de Pavía del barri de Sants a Barcelona. L'autor del *Diccionari nomenclàtor de les vies públiques de Barcelona* s'inclina per considerar que *Pavía* fa referència a la ciutat llombarda vora la qual tingué lloc la batalla del mateix nom (1521) en què les tropes de l'emperador Carles van derrotar les del rei francès Francesc I. Però el fet que el general Pavía fou qui va dissoldre les Corts el 3 de gener del 1874, posant fi a la Primera República, ens fa pensar que no sembla estrany recórrer a la figura d'aquest militar colpista per anomenar un vial a l'Hospitalet en els inicis de la dictadura franquista.

Entrada per  
Rosselló, carrer del

Sortida per  
Riera Blanca,  
carrer de la

Mapa: H2

Barri: La Torrassa



### 1960. Congost, pasaje del

La primera referència on ens consta aquest topònim és el plànol de 1960. La proposta de nova denominació d'aquest passatge té l'origen en la possible confusió que es podia donar amb el carrer de Barcelona amb el mateix nom de *Pavía* amb accent o sense. Així, Lluís Abarca, regidor i membre de la Unió Recreativa-Cultural La Aliança proposà anomenar *Congost* el passatge, ja que aquesta entitat celebrava un aplec sardanista anual a Santa Eugènia del Congost (Vallès Oriental). Finalment la proposta va ser aprovada pel consistori el 30 de desembre de 1964.

### 1988. Congost, passatge del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Congost, carrer del

La Comissió del Nomenclàtor proposà canviar el tipus de via de *passatge* per *carrer*, la qual cosa fou aprovada pel consistori el 26 de juliol d'aquest any.



PAT Habitatges número 6 (fitxa 51)

## Accepció

**Constitució.** Norma jurídica de rang superior que ordena un estat i la seva societat i que defineix els principis de l'estructura, organització i relacions entre els diferents poders i els drets i deures de la ciutadania.

El sistema constitucional s'originà a finals del segle XVIII, després de les revolucions americana i francesa, i com a alternativa burgesa al règim absolutista. Des d'aquell moment, la defensa, el rebuig o els canvis constitucionals han estat un element bàsic en la història política contemporània.

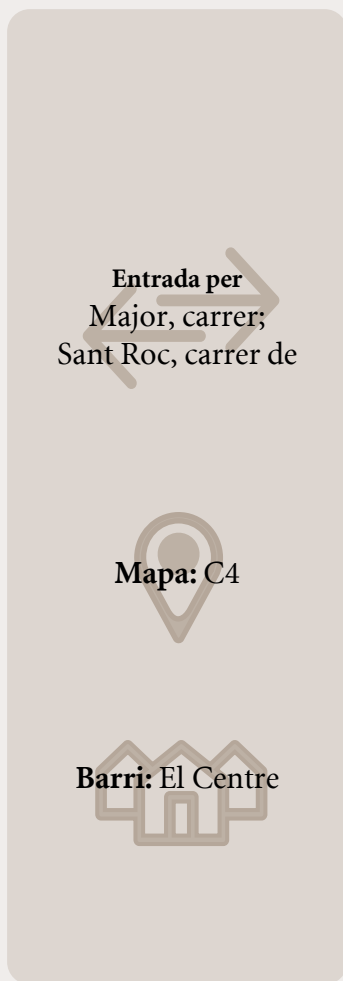
La **plaça de la Constitució** és un dels espais que no ha canviat de nom al llarg de la història. La raó és que en cada etapa històrica, segons la situació política, aquest nom no ha molestat ningú, ja que cadascú ha fet referència a la constitució que més s'adeia a la seva ideologia: constitució de 1812; constitució de 1937; constitució de 1845, amb l'edificació de l'estat liberal; constitució de 1869, de caràcter liberal democràtic, vigent durant la Primera República; constitució de 1876, que retornà al model d'estat conservador i centralista, i la constitució de 1931, segons la qual Espanya era una "república democràtica dels treballadors", vigent durant la Segona República i fins que va acabar la Guerra Civil, l'any 1939. Després d'acabada la guerra, hi va haver una absència de marc constitucional durant tot el franquisme, però el nom de la plaça no va canviar. Mort el general Franco, l'actual constitució de 1978, amb la implantació del nou sistema democràtic, defineix Espanya com a "estat social de dret". Aquesta constitució ha tingut diverses reformes: el 1992 fou modificada per permetre el vot dels ciutadans de la UE en les eleccions municipals, en la

mesura que era una exigència del Tractat de Maastricht, i el 2011 es va fer una reforma més polèmica, també imposada des de les institucions de la UE, per prioritzar el pagament del deute extern en els pressupostos.

## El carrer

El 1836 va ser el primer cop que es va posar el nom de *Constitució* a aquesta plaça, en referència a la "Constitució política de la Monarquía Española", de les Corts de Cadis de 1812. Aquesta constitució va ser coneguda popularment com *la Pepa*, per haver estat promulgada el 19 de març. Va ser abolida per Ferran VII l'any 1814, restablerta durant el Trienni Liberal del 1820-1823 i també eventualment del 1836 al 1837, quan es va aprovar una nova constitució. L'agost de 1836, després del motí dels sergents de la Granja de Sant Ildefons, la regent Maria Cristina es va veure forçada a restaurar la constitució gaditana i a realitzar un canvi de govern que convocà corts constituents amb la conclusió de la constitució de 1837. Aquesta situació és la que provocà que, entre l'agost del 1836 i el juliol del 1837, l'Ajuntament de L'Hospitalet proclamés i jurés la constitució dues vegades: la primera vegada, l'agost de 1836, la constitució del 1812 i, la segona vegada, el juliol de 1837, la nova constitució, proclamada el mes anterior.

Segons l'acta del Ple de 21 d'agost de 1836, l'Ajuntament publicà "la Constitució de la Monarquia Espanyola de 1812, amb caràcter provisional" i a continuació inaugurà una làpida amb el nom *plaza de la Constitució* en un acte públic a la mateixa plaça, on l'alcalde, Esteve Norta, va proclamar: "Ciutadans, l'enseny de la nostra llibertat es fixarà avui en aquesta població". El 26 d'agost de 1836 es realitzà una nova sessió per proclamar i jurar aquesta constitució, ja que l'anterior havia estat provisional, i alhora





s'aprovà substituir la primera placa, feta de fusta, per una de marbre. El 23 de juliol de 1837, amb l'abolició de la primera, i la promulgació de la nova constitució de 1837, de caràcter més progressista, de nou el consistori i els veïns i les veïnes es reuniren, aquesta vegada a l'església de Santa Eulàlia de Mèrida, per fer una missa i jurar l'acabada de proclamar "constitución de la monarquía española".

Com a curiositat, cal destacar que la font d'aquesta plaça s'instal·là l'any 1864, juntament amb sis fonts més repartides per la ciutat, amb motiu de la nova conducció d'aigua des d'Esplugues i la instal·lació d'una torre repartidora d'aigua a l'actual **plaça del Repartidor**.

## *Cronologia*

### **1836. Constitució, plaza de la**

El 21 d'agost de 1836, el Ple de l'Ajuntament va celebrar un acte a l'actual **plaça de la Constitució** per commemorar la proclamació de la constitució de 1812.

### **1932. Constitució, plaça de la**

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### **1939. Constitució, plaza de la**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### **1988. Constitució, plaça de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Carles Martí Feced,  
carrer de  
Sortida per  
Major, carrer



## Accepció

**Conveni de 1713.** Topònim que fa referència al Conveni de l'Hospitalet, signat el 22 de juny de 1713, entre les tropes de Felip V i les de l'arxiduc Carles, que fixa les condicions de la fi de la Guerra de Successió espanyola i que es conserva a l'Arxiu General de Simancas.

No hi ha cap prova d'on es va signar encara que hi ha qui diu que l'acte va tenir lloc en alguna de les cases senyoriales del voltant del **carrer del Xipreret**, cosa, però, que no ha estat demostrada. Els protagonistes de la signatura foren el comte de Königsegg, delegat del lloctinent Starhemberg, de les forces de l'arxiduc Carles i el marquès de Ceva-Grimaldi, representant del duc de Populi, de l'exèrcit de Felip V. També el signaren els anglesos Anthony Wescombe i Thomas Swanton, en representació de l'almirall Jennings, cap de la flota aliada. El conveni fixava les condicions d'evacuació de les forces austriacistes de Catalunya, Mallorca i Eivissa. Això facilità que les tropes abandonessin la defensa de Barcelona, i que la ciutat es veiés abocada a la derrota, que va tenir lloc el dia 11 de setembre de 1714.

Per commemorar el tricentenari de la seva signatura, el Museu de L'Hospitalet exposà l'original en el marc de l'exposició "El Conveni de L'Hospitalet: història i societat a inicis del segle XVIII", i organitzà un conjunt de conferències, visites guiades i activitats educatives, a finals de 2013.

## El carrer

El **passeig del Conveni de 1713** sorgí de les modificacions del planejament urbanístic a la zona de l'antiga caserna de la Remunta, que bàsicament començà a executar-se a partir de 2012 (*vegeu* **parc de la Remunta**). Al Pla director de les

àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que incorpora l'àmbit de la Remunta), de 2010, apareix el traçat d'aquest vial, encara que sense categoria de carrer, però sí com a connexió de sud a nord del **carrer Major** amb l'entrada sud del **parc de la Remunta**. El 2013, amb la inauguració del **parc de la Remunta**, el **passeig del Conveni de 1713** també s'urbanitzà. El 2017 començà la construcció dels edificis previstos a ambdós costats seus.

## Cronologia

### 2010. Sense nom, carrer

Després de la modificació del Pla general metropolità de 2009 que donà lloc al desenvolupament urbanístic posterior de la zona de l'antiga caserna de la Remunta, es concretà el planejament mitjançant el Pla director de les àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que incorpora l'àmbit de la Remunta), de 2010. En aquest document apareix el **passeig del Conveni de 1713** sense nom. El 2012 començà la urbanització de la zona.

### 2014. Conveni de 1713, passeig del

El 30 de setembre de 2014, el Ple de l'Ajuntament aprovà inicialment un conjunt de noms per als nous vials apareguts amb la urbanització dels terrenys de l'antiga caserna de la Remunta, com ara el **passeig del Conveni de 1713**, que comunica el **carrer Major** amb l'entrada principal, pel sud, del **parc de la Remunta**.



## Accepció

**Cooperativa.** Associació de persones que pretén la consecució d'objectius comuns, principalment lligats a interessos comercials, de consum o econòmics.

En aquest cas concret, el topònim fa referència a la Cooperativa Virgen de Montserrat, que portà a terme la construcció d'edificis d'habitatges a la zona on es troba aquest carrer.

## El carrer

El **carrer de la Cooperativa** actual començà a desenvolupar-se amb la construcció dels habitatges per part de la Cooperativa Virgen de Montserrat, la llicència d'obres dels quals es tramità a partir de 1964. Abans, però, el traçat del carrer ja es pot veure al plànol de situació del projecte que Amadeo Torner presentà l'octubre de 1923, que fou aprovat el novembre de 1924, per urbanitzar uns terrenys propietat de la seva dona, Mercedes Pujals (*vegeu avinguda d'Amadeu Torner*). Aquest vial fou incorporat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, i així consta a la documentació d'alguns projectes d'urbanització de la dècada de 1930 (*vegeu carrer de Corominas*).

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització d'uns terrenys de Mercedes Pujals, dona d'Amadeo Torner, aprovat el 1924 per la Comissió Municipal Permanent, es pot veure el traçat dels trams actuals del **carrer de la Cooperativa**.

### 1928. Independencia, calle de la

Malgrat tractar-se simplement d'un projecte, al plànol de Santa Eulàlia, corresponent al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, el traçat del **carrer de la Cooperativa** apareix retolat *calle [de] la Independencia*.

### 1932. Independència, carrer de la

Ni al plànol de 1932, ni al de 1937 apareix el traçat del projecte del **carrer de la Cooperativa** que havia aparegut al Pla de 1928. Tanmateix, com va succeir amb la majoria de carrers de la ciutat, malgrat ser encara un projecte, es pot considerar que el nom es va catalanitzar el mateix 1932.

### 1939. Independencia, calle de la

Es pot considerar que el nom del vial es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la majoria de carrers de la ciutat, malgrat ser encara un projecte. Durant un temps, però, el vial apareixia sense nom. De fet, tant al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Ramón Clotet i Mollet —presentat el 24 de març de 1943 i aprovat el 12 de novembre del mateix any (*vegeu carrer de Clotet*)— com als fulls de les sèries cartogràfiques 1930-1940 es pot veure els diversos trams de l'actual **carrer de la Cooperativa**, però sense nom. Finalment, a la documentació del Pla parcial de l'anomenat *sector Provenzana*, aprovat el 1958, els actuals **carrer de Corominas** i **carrer de la Cooperativa**, apareixen amb el nom de *calle de la Independencia*. Malgrat això, en diversos documents, com els fulls de la sèrie cartogràfica 1953-1964 (en aquest cas, datats el 1963) o a l'expedient de la llicència d'obres de 1964 sol·licitada per la Cooperativa Virgen de Montserrat per construir edificis d'habitatges en aquesta zona, aquest espai no s'identifica amb nom propi. Des del plànol de 1970, ja s'aprecia el vial

Entrada per  
Narcís Monturiol,  
carrer de  
Sortida per  
Santa Eulàlia, carrer de





amb el nom de *calle de la Independencia*, entre l'aleshores *Travesía Industrial* (vegeu **carrer de Narcís Monturiol**) i el **carrer de Santa Eulàlia**.

### **1976. Cooperativa, calle de la**

L'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom del tram de l'aleshores *calle de la Independencia* entre *Travesía Industrial* i *calle Santa Eulalia* a *calle Cooperativa*. Probablement, rep aquest nom pel fet que els habitatges que es van construir, i que van configurar bona part del carrer, van ser obra de l'esmentada Cooperativa de la Virgen de Montserrat.

### **1988. Cooperativa, carrer de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Estronci, carrer de l'  
Sortida per  
Enllaç, via d'



Mapa: A3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Cornellà.** Topònim que fa referència a Cornellà de Llobregat, municipi del Baix Llobregat, fronterer amb l'Hospitalet. A 27 m d'altitud, de 6,99 km<sup>2</sup> de superfície i 88.592 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Poble agrícola, des la dècada de 1960 la indústria ha experimentat un gran desenvolupament i l'agricultura i la ramaderia es troben en franca regressió. Com altres municipis dels voltants de Barcelona, va experimentar un fort creixement de població al llarg del segle xx a causa de la immigració, cosa que ha fet que el nombre d'habitants passés dels 2.197 l'any 1900 a 90.956 l'any 1991.

## El carrer

Els primers trams d'aquest vial sorgiren a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de José Valeta d'Arquer aprovat el 12 d'agost de 1924 (*vegeu carrer de Valeta*). Fins a l'any 2013 el carrer s'acabava al **carrer de Sanfeliu**, però, des d'aleshores, amb la desaparició del *carrer del Cadmi*, arriba al **carrer de l'Estronci**.

## Cronologia

### 1924. Cornellá, calle de

Als plànols que acompanyen els dos projectes d'urbanització dels terrenys de José Valeta d'Arquer i de Francisco Vilaplana, apareixen diversos trams de l'actual **carrer de Cornellà**, amb el nom en castellà. El primer d'aquests projectes va ser aprovat el 1924 i el segon, l'any següent. Malgrat això, al plànol d'un tercer projecte d'urbanització, dels terrenys de Ramon Vilaplana, apareix el tram més

oriental, però sense nom. Tots tres projectes estaven signats per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'aleshores arquitecte municipal, Ramon.

### 1932. Vilaplana, carrer de

Topònim que fa referència a Francisco i Ramon Vilaplana, propietaris de terrenys en aquesta zona del barri de Sanfeliu.

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Als plànols de 1932 i 1937, el **carrer de Cornellà** apareix d'aquesta manera.

### 1939. Cornellá, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A més, es va recuperar el topònim original.

### 1988. Cornellà, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Isaac Peral, carrer d'



## Accepció

**Corominas.** Topònim que fa referència a Magdalena Corominas Roma, qui el setembre de 1939 presentà un projecte d'urbanització dels terrenys de la seva propietat al nord del **carrer de Santa Eulàlia**, com a prolongació de l'aleshores projecte de la *calle de la Independencia*.

## El carrer

Encara que el traçat de l'actual **carrer de Corominas** prové de l'execució del projecte d'urbanització dels terrenys de Magdalena Corominas aprovat el 1940, anteriorment hi existia un camí entre parcel·les de cultiu. Aquest camí ja es veu al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924. Als plànols de 1932 i 1937, hi torna a sortir. En tots els casos, sense nom. Cal afegir que al projecte d'urbanització de Magdalena Corominas, presentat el 1939, ja s'esmenta que "el traçat dels carrers projectats s'ajusta a les línies dels carrers oficials del *Plànol general de reforma i eixample de la població* aprovat l'any 1926", que era el projecte que presentà l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt al concurs d'aquell any.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt apareixia el projecte d'un vial pràcticament amb el mateix traçat que el de l'actual **carrer de Corominas**, encara que sense nom.

### 1940. Independencia, calle de la

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Magdalena Corominas, de 1939, aprovat el 16 de febrer de 1940 per la Comissió Gestora de l'Ajuntament, apareix aquest vial retolat *prolongación de la calle de la Independencia*.

### 1948. Corominas, calle de

Aquest topònim consta a la guia de 1948 i, des d'aleshores, a les guies posteriors. Malgrat això, a la documentació del Pla parcial de l'anomenat *sector Provenzana*, aprovat el 1958, els actuals **carrer de Corominas** i **carrer de la Cooperativa**, apareixen també amb el nom de *calle Independencia*.

### 1988. Corominas, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Cortada.** Malgrat que no coneixem amb seguretat l'origen d'aquest nom, la principal hipòtesi és que aquest topònim faci referència a un cognom, sobretot pel fet que el nom complet del vial inclogui la preposició *de*. Cal recordar, per exemple, que el Baró de Maldà era propietari de diversos terrenys a l'Hospitalet i un dels seus cognoms era Cortada (*vegeu passatge de Can Xerricó i carrer de Castellvell*). Si l'explicació fos que el vial era un carrer sense sortida, n'hauríem de dir *carrer Tallat*. Però la informació cartogràfica de què disposem demostra just el contrari.

## El carrer

L'origen del **carrer de Cortada** es troba, en primer lloc, en el projecte de ciutat de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, recollit en el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 i, posteriorment, en el projecte d'urbanització dels terrenys de Baltasar Bonet presentat el 30 d'abril de 1943 i aprovat el 12 de novembre d'aquell any. A partir d'aquell projecte, el carrer començà a urbanitzar-se fins aconseguir el seu traçat actual.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt apareixia el projecte d'un vial pràcticament amb el mateix traçat que el de l'actual **carrer de Cortada**, encara que sense nom.

### 1942. Cortada, calle

La primera referència que s'ha trobat d'aquest topònim apareix a un plànol del febrer de 1942 dins de l'expedient d'urbanització dels terrenys de Baltasar Bonet, que es va cursar entre el 5 de juny i el 29 de desembre d'aquell any. El carrer no es va començar a urbanitzar fins a començaments de la dècada de 1940, fet que consta a la guia de 1952.

### 1988. Cortada, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Torrent Gornal,  
avinguda del  
Sortida per  
Alegria, carrer de l'



Barri: La Florida  
i les Planes



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Riera Blanca,  
carrer de la

Mapa: F1, G1

Barri: Collblanc

## Accepció

**Corts.** Topònim que fa referència a l'antic municipi de les Corts de Sarrià del qual es tenen referències des de 1066.

Amb els decrets de Nova planta (1716), les Corts passà a dependre de Sarrià fins al 1836, que esdevingué municipi independent. Amb Sant Vicenç de Sarrià, les Corts és un dels antics municipis que feien frontera amb l'Hospitalet i foren agregats per Barcelona des de finals del segle XIX fins a ben entrat el segle XX. En el cas de les Corts, l'agregació tingué lloc el 1897, amb 7.000 habitants. L'església del Remei (1849) amb la torre del Rellotge i l'antiga casa consistorial (1886) són l'únic patrimoni vuitcentista que ha sobreviscut fins a l'actualitat.

## El carrer

**Traversera.** La seva denominació prové del fet que formava part del camí que travessava tot el pla de Barcelona en sentit transversal, i paral·lel a la costa, que enllaçava les valls del Besós i del Llobregat. En època medieval va rebre el nom de *via Francigena*. Els orígens d'aquest camí els podem establir en el període romà, ja que era un dels eixos del parcel·lari romà en què es va dividir el pla de Barcelona en el moment de la fundació de Barcino, per part de l'emperador August en els darrers anys del segle I aC (vegeu **traversera de Collblanc**).

## Cronologia

### 1889. Travesera, camino de la

A l'Hospitalet, la primera referència documental en la qual ens consta el topònim d'aquest camí secular és de finals del segle XIX. Al mateix camí pertanyen la traversera de Gràcia,

a Barcelona, la **traversera de les Corts**, a Barcelona i a l'Hospitalet, i la **traversera de Collblanc** i el **carrer de l'Antiga Traversera**, a l'Hospitalet. A les actes d'atermenament del terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat i dels aleshores municipis de Sans i de les Corts, datats el 20 de novembre de 1889 i 28 de desembre del mateix any, respectivament, es fa referència al *camino llamado de la Travesera*. Posteriorment, en un informe municipal datat el 1892 ja apareix el topònim *camino de la Travesera* (vegeu **carrer de l'Antiga Traversera**). Aquest era un camí que, dins de l'Hospitalet, partia de la barriada de Collblanc, la intersecció de les jurisdiccions de Sants, Corts de Sarrià i l'Hospitalet, i finalitzava a la vora de la casa Pubilla Casas. Abastava el que avui en dia són el **carrer de l'Antiga Traversera** i la **traversera de Collblanc**. Feia 1 km i 600 m i, sembla que ja entrat el segle XX, 5 m d'amplada.

### 1916. Las Corts, travesera de

Aquest topònim és anterior a la dècada de 1910. En un plànol de maig de 1916, la canalització d'aquest vial ens apareix amb el nom castellanitzat encara que apareix en català el nom de l'antic municipi, Corts. Amb la incorporació del municipi de les Corts a Barcelona (1897), aquest vial es va convertir en un dels límits de l'Hospitalet amb Barcelona; una vorera del carrer formava part de Barcelona i l'altra de l'Hospitalet. La **traversera de les Corts** enllaçava l'Hospitalet amb l'antic municipi de Gràcia, així ens consta en un plànol del 22 d'abril de 1929 on aquest vial s'anomena *Travesera de las Corts a Gracia*. A les actes d'atermenament amb el municipi de Barcelona, de 1917, aquest espai s'identifica com *camino carretero denominado Travesera de Gracia*.



### 1932. Travessera de les Corts, carrer de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Consta en català per primera vegada al plànol de 1932, encara que el mot *travessera* no estigui ben incorporat ja que consta amb una sola *s*. En aquest plànol s'incorporà el mot *carrer*, superant així l'anterior categoria de camí.

### 1939. Corts, travesera de las

Encara que el nom d'aquest vial va ser castellanitzat per les autoritats franquistes el 1939 com els altres noms del nomenclàtor anterior, no apareix fins al nomenclàtor de la guia de 1948. Podem comprovar com el nom es va mantenir sempre en català, curiosament, afegint a finals dels anys 1950 la preposició *de*. Així doncs, el nom quedà com *travesera de las Corts*, segons consta a la guia de 1958.

### 1980. Travessera de les Corts, calle de

Amb la recuperació de la democràcia municipal l'abril de 1979 es va dur a terme progressivament la catalanització dels noms dels carrers. En aquest sentit, el nom d'aquest carrer ens consta en català en el nomenclàtor del 20 de maig de 1980, amb la grafia actual amb *ss*, encara que amb categoria de carrer.

### 1982. Corts, travesera de las

Curiosament, al nomenclàtor d'aquest any, torna a aparèixer en castellà i sense el tipus de via *calle* afegit el 1980. Cal afegir que als nomenclàtors de carrers, el vial apareixia ordenat per la *t* de *travesera* i no pas per la *c* de *Corts*.

### 1988. Corts, travessera de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest nomenclàtor, però, continuava amb l'ordenació per la *t*. El nomenclàtor de 2006 aprovat en el Ple municipal del 26 de juliol aplicà els criteris per a la toponímia d'àmbit municipal aprovats per la Generalitat de Catalunya i adoptà la denominació actual, que només implicava l'ordenació alfabètica per la *c* i no pas per la *t* com fins aleshores.





**Entrada per**  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'; Batllori,  
carrer de;  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de;  
Canigó, carrer del



**Mapa:** E3



**Barri:** Sant Josep

## Accepció

**Cosme Toda.** Topònim que fa referència a l'antic complex fabril dedicat a la indústria terrissaire situat a l'extrem oriental del barri de Sant Josep, al nord del **carrer d'Enric Prat de la Riba**, a la mateixa illa on hi havia altres indústries del mateix ram: la fàbrica Batllori i la fàbrica Llopis.

Cosme Toda i Vives, en nom de Cosme Toda y Compañía, demanà construir un establiment i fàbrica terrissaire semblant a les que ja existien a la zona, el 5 de maig de 1883. El projecte, que venia signat pel mestre d'obres Mariano Tomàs, fou aprovat per l'Ajuntament el 14 de novembre d'aquell any. La fàbrica original estava situada al nord de l'aleshores coneguda com a *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell*, entre els terrenys de José Llopis (a l'oest), de Goita [*sic*] —probablement Francisco Goyta Vergés— (a l'est) i del baró de Maldà (al nord). Des d'aquella època, fins a la dècada de 1920, el complex fabril continuà creixent arquitectònicament.

## El carrer

Els **jardins de Cosme Toda** tenen l'origen en el planejament urbanístic vigent. En concret, la modificació del Pla general metropolità a l'illa delimitada per l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, el **carrer del Canigó**, el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el **carrer de Batllori**, que aprovada el 30 de setembre de 2008, començà a executar-se deu anys després.

## Cronologia

### 2008. Sense nom, jardins

Jardins. Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità aprovada el 2008, que configura el planejament urbanístic en aquesta zona, es pot veure l'espai dels **jardins de Cosme Toda**, però sense nom.

### 2018. Cosme Toda, jardins de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor acordà passar a participació ciutadana un conjunt de propostes per anomenar nous espais innominats. Un d'aquests, l'espai corresponent als **jardins de Cosme Toda**, tenia dues propostes de noms més, Olympe de Gouges i Flora Tristan, però l'escollida fou Cosme Toda. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Occident, carrer d'

Mapa: G1, G2

Barri: Collblanc

## Accepció

**Costa.** Topònim que fa referència a Francisca Costa, una dels propietaris dels terrenys on s'urbanitzà aquest petit passatge, que anteriorment havia estat un pas cap als camps situats al sud de l'actual **carretera de Collblanc**.

Francisca Costa vivia al número 6 de la **carretera de Collblanc**, era filla d'un comerciant tarragoní i estava casada amb el propietari tortosí Facundo Vaquer.

## El carrer

El juny de 1898 aquesta propietària va presentar, juntament amb Silvestre Pujós, un projecte d'urbanització dels seus terrenys on s'establí l'obertura del *calle de Fontdevila* (actual **carrer del Progrés**), del **carrer de Pujós**, del **carrer de Vaquer** i del *calle de Costa* (actual **carrer del Doctor Jaume Ferran i Clua**, que cal no confondre amb l'actual **passatge de Costa**). En aquest projecte també apareix el traçat del **passatge de Costa** com a passatge existent, però sense nom. S'hi establí, a més, la construcció de locals per a ús agrícola i industrial. Quan l'arquitecte municipal, Mariano Tomàs Barba, va indicar que havien de ser els propietaris els encarregats d'organitzar el clavegueram, Francisca Costa va adduir que el responsable d'aquesta realització era l'Ajuntament. Finalment, el consistori va aprovar les al·legacions de Francisca Costa i va dur a terme el projecte d'urbanització tal com estava pensat pels propietaris.

El passatge fou obert, probablement, poc després de l'aprovació del projecte. Sembla que, originàriament, l'enllaç d'aquest vial amb la **carretera de Collblanc** estava obstaculitzat per un casalot propietat de Francisca Costa, que fou enderrocat a la dècada de 1910, fet que va possibilitar

l'entrada al passatge per l'esmentada carretera. Entre 1916 i 1917, es va rebaixar l'entrada per tal de facilitar la circulació dels diferents vehicles.

Amb el pas dels anys, aquest vial s'ha convertit en un dels de més trànsit de vianants, tot i ser un dels més curts de la ciutat, amb poc més de 50 m. Això ha estat gràcies a que serveix de via d'enllaç cap al Mercat de Collblanc (de 1932) o de connexió entre la parada del metro de Collblanc i les parades d'autobusos properes a l'esmentat mercat. També havia estat punt de pas per agafar el tramvia que anava cap a Barcelona i, més tard, l'autobús.

Cal destacar que abans de la ubicació al **carrer d'Occident**, el Mercat del Llibre, Filatèlica i Numismàtica s'havia establert en aquest passatge tots els dissabtes al matí, des de l'any 1992 fins a l'any 2000.

## Cronologia

### 1898. Sense nom, pasaje

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Silvestre Pujós i de Francisca Costa, aprovat el 8 de juny de 1898, apareix el **passatge de Costa** retolat *pasaje existente*, però sense nom propi.

### 1908. Costa, pasaje de

La primera referència documental que ens apareix de l'existència d'aquest petit vial és una acta municipal sobre l'adjudicació de la fabricació de les plaques per als carrers i els habitatges del municipi que data de 1908. En aquesta acta ja ens consta el **passatge de Costa** com a carrer de la ciutat.



### 1932. Costa, passatge de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Costa, pasaje

de La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Costa, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Creu Roja, carrer de la  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Mapa: E2, F2

Barri: Collblanc

## Accepció

**Cotonat.** Topònim que fa referència al propietari barceloní dels terrenys on es va obrir aquest carrer, Lázaro Cotonat i Mir.

El 1922 es parcel·laren les seves finques, cedides a cens (prestació perpètua lligada a un immoble establert en emfiteusi).

## El carrer

El novembre de 1922, Lázaro Cotonat presentà un projecte d'urbanització de terrenys de la seva propietat i de Dolores Albiol, que l'Ajuntament aprovà el 7 de febrer de 1923. En aquest projecte s'establí l'obertura de tres carrers que hi apareixen amb els noms *calle Ferré*, *calle Cotonat* i *calle Monte*. Quant al **carrer de Cotonat**, hi pareixia pràcticament tot el traçat, des de l'aleshores torrent Gornal, fins a l'ampliació de l'antic *camino de Vallparda* (*vegeu carrer de la Creu Roja*), que quedà recollit al Pla general de sanejament de 1928. A partir de l'aprovació del projecte de 1923, el **carrer de Cotonat** es va començar a obrir a la segona meitat de la dècada de 1920 entre el torrent Gornal i poc més a l'est del **carrer de Ferré**.

La prolongació del **carrer de Cotonat** es va dur a terme a partir de la cessió dels terrenys on hi havia la bòbila de Josep Martí. Aquests terrenys pertanyien a Rosa Plet i Camps, i Francesc de Paula Rosés i Plet, vídua i fill, respectivament, de Josep Rosés i Padrosa. Entre juny de 1928 i març de 1931 es va dur a terme el procés de cessió dels terrenys a l'Ajuntament de part dels hereus de Josep Rosés, per tal de completar-ne la urbanització. La cessió es va dur a terme el 18 de març de 1931. Cinc anys després, al gener de 1936, l'arquitecte municipal informava el

consistori que la bòbila Martí i Cia. i els coberts adjunts havien estat enderrocats, encara que a l'informe no queda gaire explícita la desaparició de la bòbila. A la matrícula industrial del 1945 ja no consta la bòbila Martí i Cia. Aleshores s'inicià la urbanització dels terrenys que pertanyien a aquest centre fabril, amb la qual cosa es va prolongar el **carrer de Cotonat**, que restà configurat definitivament cap al final dels anys 1940. A la guia de 1952 ja estava establert.

## Cronologia

### 1923. Cotonat, calle de

Als plànols que acompanyen el projecte d'urbanització dels terrenys de Lázaro Cotonat i de Dolores Albiol, aprovat el 7 de febrer de 1923, apareix gairebé el traçat complet de l'actual **carrer de Cotonat**.

### 1932. Cotonat, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Cotonat, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Cotonat, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Tomàs Giménez,  
avinguda de  
Sortida per  
Gravina, carrer de

Mapa: C1, D1

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Covadonga.** Topònim que fa referència al lloc on, a principis del segle VIII, s'enfrontaren el poble cristià liderat per Pelai i el poble musulmà, que aleshores dominava gran part de la península Ibèrica.

Segons la tradició, la revolta iniciada el 718 acabà amb la batalla de Covadonga que suposà l'establiment d'un petit nucli al lloc que esdevindria l'actual Cangas de Onís, origen del Regne d'Astúries. Aquest fet està considerat històricament com l'inici de la reconquesta cristiana de la península que, gairebé vuit segles després, finalitzà amb la rendició de Granada, el 1492. A Covadonga es troba el santuari que recull la marededeu coneguda com *la Santina*, que la tradició ja situa en aquestes terres des del segle XII.

El 2018, Covadonga ha celebrat tres aniversaris: el tretzè centenari dels orígens del primer regne cristià de la Península, el regne d'Astúries; el primer centenari de la declaració de la muntanya de Covadonga com a parc nacional, actualment incorporat dins del Parc Nacional dels Pics d'Europa, i també el primer centenari de la coronació canònica de la Mare de Déu de Covadonga.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

El 1964 s'iniciaren les obres de reforma interior de la mansió de la pubilla Casas, i el 1967 s'hi inaugurà el col·legi

religiós San José Obrero (*vegeu avinguda de Tomás Giménez*), l'entrada principal del qual resta ubicada al número 2 del **carrer de Covadonga**. Davant del futur centre escolar, l'any 1965 s'obriren unes galeries comercials d'iniciativa privada, amb parades de productes alimentaris (*vegeu carrer de Floridablanca*). Així mateix, durant les últimes dècades del franquisme i fins entrats els anys 1980, en el número 17 del carrer funcionava el Club Fútbol Rápido Hospitalet.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Trébol, calle del

Planta de la família de les papilionàcies (*Trifolium* sp), de fulles trifoliades, flors de diversos colors i fruits petits, emprada com a planta farratgera.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Trèvol, carrer del

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de



color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### **1939. Trébol, calle del**

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### **1946. Covadonga, calle de**

La cultura oficial de la dictadura franquista s'apropià del fet de la Reconquesta i aquest nou topònim fou considerat més adient amb la iconografia del règim. El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

### **1988. Covadonga, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Vallparda, carrer de

Mapa: F1, F2

Barri: Collblanc

## Accepció

**Creu Roja.** Organització humanitària d'àmbit internacional, que avui es regeix pels principis d'humanitat, imparcialitat, independència, voluntariat, unitat i universalitat per ser al costat de les persones vulnerables.

La Creu Roja està organitzada actualment com a Moviment Internacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja que vincula més de 120 milions de persones de més de 180 països. L'origen de l'actual organització es troba en la concreció d'una idea del suís Henri Dunant, qui amb quatre suïssos més crearen el Comitè Internacional de Socors per als Militars Ferits el 1863. L'emblema inicial, una creu vermella sobre un fons blanc, es basava en la bandera de Suïssa. Amb el temps, s'incorporaren a aquest moviment, països musulmans; per això, la mitja lluna vermella. Avui, fins i tot, aplega entitats que no es veuen reconegudes ni per la creu ni per la mitja lluna.

Al'Hospitalet va ser promoguda per Eugenia Casanovas arran de les dificultats que hi va haver al barri de Collblanc l'any 1909 per poder atendre un accidentat. Així fou com Eugenia Casanovas va crear l'assemblea local de la Creu Roja. El 1910, a instància de la citada propietària, s'inaugurà prop de la **carretera de Collblanc** el primer petit dispensari. El 1918 s'instal·laren els dispensaris dels districtes del Centre i Santa Eulàlia. El 1925 el dispensari de Collblanc va ser traslladat a un antic solar d'Eugenia Casanovas, al **carrer del Progrés**, 58. El 1927 el dispensari fou ampliat amb una clínica, situada al pis de sobre, inaugurada per la reina Victòria Eugènia. Durant els primers anys d'existència, aquest dispensari fou dirigit pel doctor Josep Martí Feced i el seu fill Carles. L'estiu del 1948, es va habilitar un edifici contigu que disposava de trenta llits. Finalment es va construir l'Hospital de la Creu Roja, al barri de Pubilla Cases, obra de l'arquitecte Jaume Gil i Mestres, que va ser

inaugurat el 6 de desembre de 1971. L'any 1991 es va constituir, per acord entre la Generalitat de Catalunya i la Creu Roja Espanyola, el consorci per a la gestió de l'Hospital. Des de l'any 2002, amb el nom de Hospital General de l'Hospitalet, forma part del Consorci Sanitari Integral i és un edifici de 18.000 m<sup>2</sup> distribuïts en set plantes. A efectes d'organització i de gestió, l'Hospital General de l'Hospitalet i l'Hospital de Sant Joan Despí, Moisès Broggi, inaugurat l'any 2010, funcionen com un únic centre.

## El carrer

Aquest carrer es va obrir en uns terrenys d'Eugenia Casanovas, vídua de Farnés, a partir d'un projecte aprovat el 24 d'octubre de 1923, que en substituïa un d'anterior que va quedar anul·lat. El vial es projectà com una prolongació de l'antic *camí de Vallparda*, des de l'aleshores *camí de la Travessera* fins a l'aleshores *calle de Coll-Blanch* (vegeu **carretera de Collblanc**). Aleshores, el *camí de Vallparda* discorria entre el *camí de la Travessera* i el torrent Gornal. A la memòria del projecte de 1923, signat per l'aleshores arquitecte, municipal Ramon Puig i Gairalt, es pot llegir que "s'ha projectat en primer lloc un carrer de 10 m d'ample, el qual ampliant en aquesta mida l'antic *camí de Vallparda*, ve en la seva prolongació a desembocar al *carrer de Coll-Blanch*". Al llarg de les dècades de 1920 i 1930, el **carrer de la Creu Roja** va anar incorporant trams del *camí de Vallparda*, cosa que es pot verificar en diversos projectes d'urbanització posteriors. Així, el traçat de l'aleshores *calle de la Cruz Roja* començava a estendre's cap al sud. De fet, en un projecte de la mateixa Eugenia Casanovas, aprovat el 8 de juny de 1933, ja es veu com aquest vial iniciava el seu traçat des d'on actualment hi ha la **plaça de les Germanes Ocaña**, que aleshores era l'inici projectat de l'original *pasaje de Amat*.



## Cronologia

### 1923. Cruz Roja, calle de la; Vallparda, camino de

El 19 de desembre de 1923, el consistori aprovà anomenar *calle de la Cruz Roja* el carrer de donava accés a la *carretera de Collblanch* del projecte d'urbanització dels terrenys d'Eugenia Casanovas, aprovat el 24 d'octubre de 1923. Els trams actuals del **carrer de la Creu Roja** situats entre la **travessera de Collblanc** i el **carrer d'Occident** formaven part de l'aleshores *camino de Vallparda*.

### 1932. Creu Roja, carrer de la; Vallparda, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Al plànol de 1932, l'antic *camino de Vallparda* apareix retolat *carrer de Vallparda*. Així els trams del l'actual **carrer de la Creu Roja** situats al sud del l'aleshores *passatge Barrina* (vegeu **passatge d'Amat**) coincideixen amb l'antic *camino de Vallparda*, que en aquest plànol apareix amb categoria de carrer.

### 1939. Cruz Roja, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A la guia de 1942 ja consta el **carrer de la Creu Roja** amb el mateix traçat que avui en dia. Així podem afirmar que, el 1942, el que havia estat el *camí de Vallparda* ja no existia i el tram que quedava entre el **carrer de Vallparda** i la zona pròxima al **passatge d'Amat** passava a formar part del **carrer de la Creu Roja**.

### 1988. Creu Roja, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Crom.** Metall de transició de color gris acer, clar i molt brillant, dúctil, de símbol Cr, de número atòmic 24 i pes atòmic 51,99.

Va ser identificat per primera vegada l'any 1797 per Louis Vauquelin, el qual li va posar el nom de *crom* pensant en la paraula grega *chroma* (color) per la varietat cromàtica dels seus múltiples compostos. S'utilitza per fer aliatges amb gran resistència a la corrosió i a l'escalfor. La majoria d'acers inoxidable del mercat duen addicions de crom (entre altres metalls) per adquirir característiques que per si mateixos no tenen. Determinades sals de crom també es fan servir per acolorir el vidre i la ceràmica. Aquest element és present en el cos humà en molt petites quantitats i la seva carença pot provocar desnutrició i facilitar l'aparició de l'arteriosclerosi i l'estrès. Per altra banda, des de ja fa uns quants anys, es coneix la perillositat de determinats productes amb presència de crom (crom hexavalent, sals de crom), tant per a la salut de les persones com per al medi ambient. Pel que fa a aquesta qüestió actualment hi ha una acurada reglamentació sanitària.

Els topònims corresponents a noms d'elements químics han estat utilitzat al llarg de la dècada de 1950, com a noms neutrals aplicats a espais industrials de la ciutat, alguns d'ells ja desapareguts i d'altres encara existents. Entre els primers: manganès i rubidi. I entre els segons: cobalt, crom, níquel, radi i tel·luri. En concret, a la zona de la **carretera del Mig**, els noms dels elements químics utilitzats actualment són *cobalt*, *crom* i *níquel*.

## El carrer

El **carrer del Crom** és un dels vials projectats en el Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig, aprovat l'1 d'agost de 1960, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. A partir de l'any 1958 i fins a l'any 1970 es produeixen diverses actuacions urbanístiques i l'assentament de fàbriques en tota aquesta zona que durant un temps van compartir espai amb les antigues finques i les masies. Inicialment, aquest carrer era el tram comprès entre l'actual **carrer d'Arquimedes** i el **carrer de la Feixa Llarga**, que limitava amb la finca de cal Trabal. A partir de 1987 es prolongà fins a la **rambla de la Marina**.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Al Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig aprovat el 1960 es descrivia la xarxa viària projectada. Uns d'aquests vials, encara que sense nom, era el corresponent a aquest carrer.

### 1962. Cromo, calle del

La primera llicència d'obres trobada amb aquest nom és del 1962.

### 1988. Crom, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Marina, rambla de la

Sortida per  
Arquimedes, carrer d'

Mapa: C5, D5

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)



## Accepció

**Cultura.** Col·lectivament, cultura és l'herència social que es transmet de generació en generació, més les aportacions que es van incorporant al llarg del temps, bé sigui per nous coneixements o per l'arribada de gent nova al lloc amb costums i coneixements nous. Individualment fa referència als coneixements, costums i tradicions de cadascú.

## El carrer

El marge oriental del **carrer de la Cultura** actual, des del **carrer de Santa Eulàlia** fins al **carrer de la Glòria**, coincideix amb el traçat d'un antic camí conegut com *camino de Casa Colom* (*vegeu carrer de la Glòria i passatge de Colom*), que encara es pot veure als fotogrames de l'anomenat *Vol americà 1946-1947*. El disseny actual s'inicià a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Gonzalo Pons, presentat el 9 juliol de 1931. L'1 d'octubre del mateix any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte, que desenvolupava exactament el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 en aquella zona. El traçat planificat aleshores, però, no coincideix exactament amb l'actual a causa de les modificacions del planejament urbanístic posterior. Al plànol del projecte de 1931 apareixia el primer tram de l'actual **carrer de la Cultura** des del **carrer de Santa Eulàlia** cap al nord-oest.

## Cronologia

### 1931. Casa Colom, camí de

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Gonzalo Pons aprovat l'1 d'octubre de 1931 apareix un camí sense nom, que coincideix amb el tram més al sud de l'actual **carrer de la Cultura**. Al plànol de 1937, ja es veu el traçat inicial projectat del vial, a tocar de l'actual **carrer de Santa Eulàlia** i alguns trams de l'antic camí.

### 1939. Casa Colom, camino de

Encara que el carrer projectat no tenia nom, el camí original sí. En algunes llicències d'aquella època apareix referenciat habitualment com *camino antiguo de Casa Colom*.

### 1948. Cultura, calle de la

La primera referència trobada d'aquest nom és la guia de 1948. Cal esmentar el fet que en aquesta mateixa guia també apareixen per primera vegada altres topònims relacionats amb noms abstractes (*vegeu carrer de l'Amistat, carrer de la Fortuna, carrer de la Glòria i, fins i tot, alguns altres que actualment han desaparegut del nomenclàtor de carrers, com calle de la Previsión*). El nom s'aprecia també com a anotacions i correccions a sobre del full 25 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, probablement posteriors a la data del full original.

### 1988. Cultura, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Carrasco i Formiguera,  
carrer de





## Accepció

**Cultura.** Col·lectivament, cultura és l'herència social que es transmet de generació en generació, més les aportacions que es van incorporant al llarg del temps, bé sigui per nous coneixements o per l'arribada de gent nova al lloc amb costums i coneixements nous. Individualment fa referència als coneixements, costums i tradicions de cadascú (*vegeu carrer de la Cultura*).

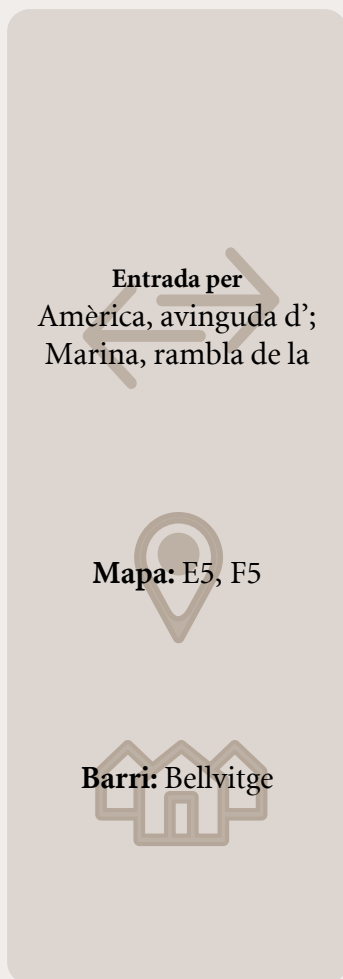
## El carrer

Abans de la construcció de l'equipament municipal del barri de Bellvitge que acull la regidoria i les oficines dels serveis socials, el Centre Cultural i la Biblioteca de Bellvitge, l'espai existent era conegut pels veïns amb el nom que l'Ajuntament de L'Hospitalet aprovà el 2009. De fet, el 10 de maig de 2007, l'Associació de Veïns de Bellvitge demanà a la Comissió del Nomenclàtor que tingués en compte el nom popular i el fet que el 6 de setembre de 2006 —dia de la inauguració de l'equipament municipal i de la plaça urbanitzada, coincidint amb els actes d'inici de la festa major del barri— ja s'havia fet públic que el nou espai portaria el nom popular.

## Cronologia

### 2009. Cultura, plaça de la

El 23 de juny de 2009, el Ple de l'Ajuntament aprovà la denominació d'aquest espai atenent al nom popular que els veïns del barri feien servir.



T





## Accepció

**Dalt.** Topònim que fa referència a la relació d'una cosa respecte d'una altra que es troba verticalment més baixa. En aquest cas, fa referència a la relació de posició del nord (**ronda de Dalt**) respecte del sud (**ronda del Litoral**).

## El carrer

La **ronda de Dalt** és la via ràpida que envolta els municipis del Barcelonès pel vessant de muntanya. Juntament amb la **ronda del Litoral** constitueix l'anell de circumval·lació que es va construir a principis dels anys 1990 i que formava part de les actuacions en matèria d'infraestructures viàries que acompanyà la realització dels Jocs Olímpics (*vegeu ronda del Litoral*). En un principi estava projectat amb el nom de II Cinturó de Ronda, tal com estava definit pel Pla comarcal de l'any 1953, per això en alguns documents apareix com a *Cinturó Comarcal*, com l'avanç de Pla parcial del sector Muntanya, aprovat l'any 1961. Aquest projecte afectà força espais, provocà un endarreriment del Pla parcial del barri i bloquejà les llicències d'edificació durant molts anys. El projecte inicial travessava el barri pel mig, dividint-lo en dues parts. La minimització de les conseqüències de la construcció d'aquesta via ha constituït una de les lluites veïnals més importants del barri. Ja l'any 1966 el capellà Mariano Roncalés va reunir representants del barri per tractar les afectacions que el projecte del II Cinturó provocava en passar per Sanfeliu i que suposava l'enderrocament dels edificis del número 59 i 69 del **carrer de Sanfeliu**, on vivien 90 famílies, del mercat i d'una escola. Finalment, només es va haver d'enderrocar un edifici el setembre del 1991. Les rondes foren inaugurades el juny del 1992. La lluita pel cobriment del cinturó (efectuat l'any

següent) continuà un temps més, durant el qual es vetllà perquè es complissin els compromisos sobre l'execució de l'obra, la posterior urbanització del cobriment, el real·lotjament de les persones afectades i la dotació d'equipaments.

## Cronologia

### 1976. Segundo Cinturón de Ronda

El Pla comarcal de 1953 o a l'avanç del Pla parcial de l'anomenat *sector Muntanya* ja preveïen la construcció d'un segon cinturó de ronda comarcal. El projecte es confirmà al Pla general metropolità de 1976 i en successives modificacions, com la segona redacció del Pla parcial de Sanfeliu, aprovada el 31 de març de 1977. A la documentació d'aquests expedients hi apareix amb el nom *Segundo Cinturón*.

### 1991. Segon Cinturó de Ronda

Al plànol de 1991 apareix aquest topònim en català. L'espai encara hi surt com a projecte en execució.

### 1995. Dalt, ronda de

Al text refós del nomenclàtor dels carrers de l'Hospitalet, aprovat pel Ple de l'Ajuntament, en sessió del dia 21 de juliol de 1995, hi apareix el topònim actual.

Entrada per  
Sortida 13  
Sortida per  
Litoral, Ronda del

Mapa: B2, B6

Barri: Sanfeliu



Entrada per  
Espanya, carrer d'  
Sortida per  
Frederic Prats, carrer de

Mapa: B4, C3

Barri: El Centre

## Accepció

**Digoine.** Topònim que fa referència a Amicie de Digoine du Palais y de Talode de Grail (França, 1887 - L'Hospitalet, 1923) qui es va casar l'any 1875 a França amb José María de España y de Orteu, fill de Baltasar de España de Molines i membre d'una de les famílies nobles de l'Hospitalet.

Com la majoria de senyores de la noblesa de final del segle XIX, es distingí per les seves accions a favor de la beneficència social a la ciutat. Així, en diverses ocasions va deixar els jardins de la casa senyorial dels España per a celebracions de caire benèfic i festiu. Aquests jardins ocupaven l'actual **carrer d'Espanya** i alguns trams dels actuals **carrer de Digoine** i **carrer de Molines**. Com a mostra d'agraïment, després de la seva mort el 1923, el Patronat General de Beneficència de l'Hospitalet la nomenà sòcia honorària de l'entitat.

## El carrer

L'espai actual del vial té el seu origen en el projecte d'urbanització de la finca on es trobava la casa senyorial de la família España (*vegeu carrer d'Espanya*).

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Amb l'aprovació el 1924 del projecte d'urbanització dels terrenys interiors de la finca de la casa senyorial dels España, van sorgir tres vials corresponents als actuals **carrer d'Espanya**, i als trams del **carrer de Molines** i del **carrer de Digoine** que dividien la propietat, que durant un temps no van tenir nom.

### 1928. Digoine, calle de

La primera referència que hem trobat al nom d'aquest carrer és un decret de l'Ajuntament del 17 d'octubre d'aquest any. Les primeres llicències de concessió d'obres amb aquest nom són d'aquest any 1928. A la guia de 1928-1929, *calle Digoine* no apareix, però sí un vial anomenat *calle Orteu*, que trobem en diversos documents relacionats amb llicències d'obres d'edificacions i de canalitzacions de servei fins a l'any 1931. En aquests primers anys, sembla que *calle Orteu* era el nom previst per al **carrer de Digoine**, *calle España* per al **carrer de Molines**, i *calle Molines* per al **carrer d'Espanya**.

### 1932. Digoine, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Als plànols de 1932 i de 1937, els topònims Digoine i Molines estan intercanviats.

### 1939. Digoine, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Fins a la guia de 1952, es manté la localització intercanviada dels topònims Digoine i Molines. A partir de la guia de 1958, ja apareixen al seu lloc.

### 1988. Digoine, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aigües del Llobregat,  
carrer de les  
Sortida per  
Pedraforca, carrer del



Mapa: D2



Barri: La Florida

## Accepció

**Diògenes.** Topònim que pot fer referència a Diògenes de Sinop, anomenat *el Címic*, filòsof, que va viure al segle IV aC.

Es diu que tenia una vida ascètica: a l'estiu es cobria d'arena calenta i a l'hivern es colgava a la neu; vivia al carrer o dins un tonell, anava mal vestit i descalç i altres circumstàncies semblants i en general excèntriques, però sembla que tot i així fou prou respectat a Atenes. Ha passat a la història com un menyspreador de la cultura i va influir més per la seva manera de viure que no pas pels seus ensenyaments filosòfics. Els antics explicaven tota mena d'anècdotes sobre Diògenes. Diògenes fou el primer a anomenar-se a si mateix cosmopolita, en lloc de ciutadà. Dona nom a la síndrome de Diògenes, que és un trastorn del comportament que afecta persones que viuen soles, habitualment grans, caracteritzat per un abandonament total personal i social.

## El carrer

El 4 d'agost de 1954 Juan Piñol i Puig presentà un projecte d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat situats entre els actuals barris de Pubilla Cases i de la Florida que, a més, pretenia la prolongació de diversos carrers. Un d'aquests és l'actual **carrer de Diògenes**.

## Cronologia

### 1954. Diògenes, calle de

Al plànol del projecte d'urbanització presentat per Juan Piñol el 4 d'agost de 1954 apareix el tram inicial del **carrer de Diògenes**, a tocar del **carrer de les Aigües del Llobregat**, amb el nom *calle Diógenes*. Posteriorment, al plànol de 1960 consta el traçat del vial tal com ens ha arribat fins a l'actualitat.

### 1988. Diògenes, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Comerç, carrer del  
Sortida per  
Pius XII, plaça de



Mapa: H3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Doctor Fleming.** Topònim que fa referència a Alexander Fleming (Lochfield, Escòcia, 1881 - Londres, Anglaterra, 1955). Metge i bacteriòleg.

El 1928 descobrí les propietats antibiòtiques d'una substància obtinguda a partir del fong *Penicillium notatum*. Per aquest descobriment, va rebre el Premi Nobel de Fisiologia o Medicina el 1945, amb els químics Ernst Boris Chain i Howard Walter Florey, que havien desenvolupat un mètode de purificació d'aquella substància, anomenada penicil·lina. Fleming pot ésser considerat descobridor dels antibiòtics, decisius en el tractament de les infeccions bacterianes.

## El carrer

El 14 de gener de 1925, el Ple de l'Ajuntament havia aprovat un expedient d'urbanització, presentat per Agustín Rodés i Huguet a començament de 1923, per prolongar el **carrer de la Unió** fins arribar al **carrer del Comerç** per l'espai que aproximadament actualment ocupa el **carrer del Doctor Fleming**. Aquest projecte, però, no va arribar a executar-se. El 31 de març de 1955, els germans Enrique i Jaime Falguera Pareja presentaren un nou projecte, aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 5 d'octubre d'aquell any que modificà lleugerament la prolongació inicial, però fou l'origen del vial actual.

## Cronologia

### 1925. Unió, calle de la

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització d'uns terrenys d'Agustín Rodés i Huguet, que inclou la prolon-

gació del **carrer de la Unió**, fins al **carrer del Comerç**, es veu un vial pràcticament amb el mateix traçat que el de l'actual **carrer del Doctor Fleming**, retolat *calle de la Unión*. El projecte fou recollit al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, encara que al plànol de Santa Eulàlia apareix sense nom.

### 1932. Unió, carrer de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Unió, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Posteriorment, al plànol del projecte d'urbanització per a l'obertura de la prolongació de l'aleshores *calle de la Unión*, l'actual **carrer del Doctor Fleming** apareix amb el nom del carrer prolongat. Fins aleshores als plànols i documentació cartogràfica hi havia aparegut el vial simplement com la prolongació projectada de 1925 que mai no s'havia executat.

### 1958. Doctor Fleming, calle del

A la sessió del Ple de l'Ajuntament del dia 21 de novembre de 1958, es decidí donar-li el nom del doctor al vial recentment obert, per homenatjar-lo, deu anys després de la visita que va fer a Barcelona.

### 1988. Doctor Fleming, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Doctor Gregorio Marañón.** Topònim que fa referència al doctor Gregorio Marañón y Posadillo (Madrid, 1887 - 1960). Metge, historiador, escriptor i polític.

S'especialitzà en endocrinologia, disciplina sobre la qual portà a terme diversos estudis científics. Fou membre, entre d'altres, de la Reial Acadèmia Espanyola, la Reial Acadèmia de la Història i de la Reial Acadèmia Nacional de Medicina. La seva figura científica i intel·lectual va transcendir la medicina pel seu compromís polític públic, sobretot amb la Segona República, quan fou diputat per Zamora en les primeres corts republicanes. En realitat, sempre es mostrà coherent amb les seves idees intel·lectuals i polítiques, amb la crítica a la dictadura de Primo de Rivera, el suport inicial a la Segona República i la seva crítica posterior a causa de la radicalització política, la inestabilitat social i la violència a partir de 1934. En esclatar la Guerra Civil, s'exilià a França i recolzà el bàndol nacional rebutjant el que ell anomenava la *sovietització* de la República. El 1942 retornà a Espanya i es dedicà a la medicina durant la dictadura franquista, cosa que no li impedí mostrar-se crític amb la situació política del país.

## El carrer

El **carrer del Doctor Gregorio Marañón** sorgí a partir del projecte d'urbanització d'una propietat dels successors de Gabriel Colom (*vegeu passatge de Colom*) aprovat el 19 de desembre de 1923. Amb aquest projecte es pretenia "ampliar la urbanització existent, prolongant alguns dels seus carrers i establint dos passatges per a major desenvolupament i accés als solars". Un d'aquests dos nous passatges era l'actual **carrer del Doctor Gregorio Marañón**. Tanmateix, fou durant la dècada de 1940 quan finalment es va dur

terme el projecte inicial que va configurar el traçat d'aquest petit vial tal com el coneixem avui en dia.

## Cronologia

### 1923. Ferrer, pasaje de

Topònim que fa referència al segon cognom de Gabriel Colom, antic propietari dels terrenys on s'urbanitzà el carrer.

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys dels successors de Gabriel Colom, aprovat el 19 de desembre de 1923, constava pràcticament el traçat complet del **carrer del Doctor Gregorio Marañón**, que hi apareixia retolat *pasaje Ferrer*.

### 1932. Ferrer, passatge de

Encara que aquest nom no apareix ni al plànol de 1932 ni al de 1937, probablement per tenir encara caràcter de projecte, és de suposar que el tipus de via es va catalanitzar el mateix any, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. De fet, aquest passatge no es va obrir durant els anys 1930 ja que, a finals de 1934, s'hi va instal·lar el camp de futbol d'El Torrassenc i durant la Guerra Civil en aquests terrenys es construïren refugis antiaeris i horts de supervivència.

### 1939. Ferrer, pasaje de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. A la documentació de les llicències d'obres tramitades a principis de la dècada de 1940 ja s'utilitza *pasaje Ferrer* per referir-se a aquest vial. La primera referència amb aquest topònim en una guia és la de 1948.

### 1982. Doctor Gregorio Marañón, carrer del

Per evitar confusions amb el **carrer de Ferré**, el consistori acordà el 15 d'octubre de 1982 substituir el nom *pasaje Ferrer* per **carrer del Doctor Gregorio Marañón**.

Entrada per

Llançà, carrer de

Sortida per

Oliveras, passatge d';  
Transformador,  
carrer del

Mapa: F2

Barri: La Torrassa



Entrada per  
Vaquer, carrer de  
Sortida per  
Fortuny, carrer de

Mapa: F2, G2

Barri: Collblanc

## Accepció

**Doctor Jaume Ferran i Clua.** (Corbera d'Ebre, Terra Alta, 1851 - Barcelona, 1929). Metge i bacteriòleg.

Dirigí el Laboratori de Microbiologia Municipal de Barcelona entre el 1886 i el 1905, però la major part de la seva tasca professional la desenvolupà a Tortosa. La seva vacuna anticolèrica, aplicada a l'epidèmia de 1885, obtingué bons resultats. També treballà en vacunes contra altres malalties infeccioses. Va haver de passar un segle perquè fos reconeguda la seva obra al nostre país i li dediquessin carrers.

## El carrer

El traçat del **carrer del Doctor Jaume Ferran i Clua** aparegué al projecte d'urbanització dels terrenys de Silvestre Pujós i Francisca Costa, que ells mateixos presentaren el 7 de febrer de 1898 i fou aprovat el 8 de juliol del mateix any (*vegeu passatge de Costa*). Amb aquest projecte pretenien urbanitzar les seves propietats, donant continuïtat al projecte d'urbanització que anteriorment havien presentat Esteban Creus i Federico Bessacier (*vegeu carrer de Besa*).

Des que es va projectar i durant gairebé tot el segle xx, el traçat d'aquest carrer estava situat entre el **carrer d'Occident** i el **carrer de Fortuny**. Tanmateix, al final de la dècada de 1990, amb el remodelatge de l'espai situat entre el Mercat de Collblanc i el **carrer del Progrés**, la seva entrada va canviar del **carrer d'Occident** al **carrer de Vaquer**.

## Cronologia

### 1898. Costa, calle de

Topònim que fa referència a la propietària dels terrenys on es va obrir aquest carrer, Francisca Costa (*vegeu passatge de Costa*)

Als plànols del projecte d'urbanització presentats el febrer de 1898 ja apareix aquest topònim. Malgrat això, als plànols i guies de les primeres dècades del segle xx no hi consta el nom.

### 1932. Costa, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Costa, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1967. Doctor Jaime Ferrán y Clúa, calle del

El Ple municipal aprovà el 15 de febrer de 1967, a petició del regidor Jaume Sans, el canvi de nom pel del "Iltre. Dr. D. Jaime Ferrán y Clúa", per tal d'evitar confusions amb el **passatge de Costa**. Es va aprofitar el fet que al **carrer Fortuny** l'escola municipal duia el seu nom. D'altra banda, cal dir que encara que l'any 1967 és quan oficialment es va posar aquest nom al carrer, set anys abans, al plànol del 1960 ja consta escrit amb el nom *Doctor Jaime Ferran*, cosa que ens indica que possiblement aleshores ja s'havia previst de posar-li aquest nom.

### 1988. Doctor Jaume Ferran i Clua, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Via, ronda de la

Mapa: G2, H2

Barri: Collblanc  
i la Torrassa

PAT Mercat de Collblanc (porta accés i parades exteriors)  
(fitxa 15)

## Accepció

**Doctor Martí i Julià.** Topònim que fa referència al metge psiquiatre i polític Domènec Martí i Julià (Barcelona, 1861-1917).

Defensà un catalanisme nacionalista socialitzant. Entre 1903 i 1906 presidí la Unió Catalanista i aconseguí durant un breu període (1914-1917) que aquesta organització política adoptés posicionaments independentistes i socialistes. Antiracista i antiimperialista criticà durament el model de societat occidental. Com a metge dirigí a Barcelona l'Institut Frenopàtic de les Corts (1909-1915) i presidí la Societat de Psiquiatria i Neurologia.

## El carrer

El **carrer del Doctor Martí i Julià** és el resultat de l'execució de diversos projectes d'urbanització que al llarg dels anys anaren definint el seu traçat actual. Amb el projecte presentat el 1902 per Clemente Mas i els germans Manuel i Pedro Romaní començà aquest procés. El projecte d'urbanització va ser el primer que es va realitzar al costat de la casa de la Torrassa i va donar origen al futur barri del mateix nom. El perímetre que abastava els terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní era d'una gran extensió, fet que va facilitar la projecció de deu carrers. Si observem el traçat del vial, observarem certes irregularitats que obeeixen al fet que aquest carrer, com la resta del barri, es va urbanitzar per tongades. La longitud original de la *calle dels Romanins*, el del 1902, era molt curta i se situava a la banda de la Torrassa, entre els actuals **carrer d'Holanda** i la **ronda de la Torrassa**.

Amb posterioritat s'obrí la major part del carrer. El seu traçat des del **carrer d'Holanda** fins a l'actual **carretera de Collblanc** apareix el 1905 als dos projectes d'urbanització dels terrenys de diversos propietaris, signats per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig, i compresos entre els del projecte de 1902 de Clemente Mas i els germans Romaní, i la riera Blanca. Encara que en aquests projectes el vial apareix amb el nom de *calle C*, probablement molt aviat es deixà d'utilitzar per fer servir únicament *calle de Romanins* per a tot l'espai. Això es pot verificar en algunes llicències d'obres dels anys 1910 i a full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919, on ja s'aprecia aquest nom i l'arribada del vial fins a la **carretera de Collblanc**. L'estrany encreuament del vial amb el **carrer d'Holanda** va generar gairebé una placeta. A partir de l'execució d'un nou projecte de 1906, signat pel mateix arquitecte, el vial s'allargà fins a l'actual **ronda de la Via**, en aquest cas, amb el mateix nom de *calle de Romanins*.

A les acaballes de 1931 es va inaugurar a la cantonada del **carrer del Doctor Martí i Julià** amb el **carrer del Montseny** el Cine Romero, que és la castellanització del cognom dels antics propietaris que havia servit per anomenar el carrer. A més de projectar pel·lícules, aquest local, al cor de la Torrassa majoritàriament anarquista, va servir per a celebrar mitings de la CNT. Les seves parets van poder escoltar les paraules de personalitats cabdals com Frederica Montseny (1934), Buenaventura Durruti i Francisco Ascaso (1936). El cinema va tancar l'any 1981. L'any 2014 es va reobrir novament com a equipament municipal amb la denominació *Antic Cine Romero*.



## Cronologia

### 1902. Romanins, calle dels

La primera referència documental en què apareix aquest nom, escrit d'aquesta manera, és el plànol d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i Soldevila i els germans Manuel i Pedro Romaní Torruella, amb data d'abril de 1902. Els germans Romaní eren dos propietaris barcelonins i, com a promotors i propietaris dels terrenys, es va posar el seu cognom a aquest carrer, però pluralitzant el cognom: *Romanins*.

### 1931. Doctor Martí Julià, carrer del

El 30 d'abril de 1931, 17 dies després de la proclamació de la Segona República, el nou consistori aprovà, a proposta de la Comissió de Governació, posar el nom del destacat doctor catalanista d'esquerres Domènec Martí i Julià, a la fins aquell moment *calle de Romanins*.

### 1939. General Sanjurjo, calle del

Topònim que fa referència a José Sanjurjo i Sacanell (Pamplona, 1872 - Estoril, 1936). Militar espanyol africanista. Alfons XIII va nomenar Sanjurjo Marqués del Rif i el 1928 fou nomenat director de la Guàrdia Civil, càrrec del qual va ser rellevat pel govern de la Segona República el 1932 per passar a dirigir el cos de carrabiners. L'agost del mateix any va intentar un cop d'estat contra la República. Fou condemnat a cadena perpètua. Quan la dreta guanyà les eleccions el novembre de 1933, fou indultat i s'exilià a Portugal. Pel seu prestigi en els ambients feixistes, carlins i militars havia de ser el cap del bàndol insurrecte el juliol de 1936. Va morir el 20 de juliol de 1936 en un accident d'aviació quan es disposava a dirigir les tropes insurrectes.

Durant el franquisme tots els pobles i ciutats van tenir un carrer dedicat a aquest militar. L'Hospitalet no va ser-ne una excepció i així el nou ajuntament franquista aprovà el 1939 posar el nom del general Sanjurjo, al *carrer del Doctor Martí Julià*, perquè aquest nom era "perillós per al Règimen Nacional Sindicalista i el Glorioso Movimiento".

### 1979. Doctor Martí Julià, carrer del

Amb la recuperació de la democràcia municipal l'abril de 1979 s'inicià l'adequació del nomenclàtor als valors democràtics. En aquest sentit el 9 de maig de 1979 l'ajuntament democràtic va suprimir els noms dels franquistes més destacats. Així el nom *General Sanjurjo* va ser substituït per *Doctor Martí Julià*. Curiosament aquest nom va ser un dels pocs del temps de la Segona República que va ser recuperat en el nou període democràtic.

### 1988. Doctor Martí i Julià, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. En aquest cas, es va afegir la conjunció *i* entre els cognoms.



Entrada per  
Cadí, plaça del  
Sortida per  
Mare de Déu del Pilar,  
plaça de la

Mapa: D2, E2

Barri: Collblanc,  
la Florida i  
Pubilla Cases

## Accepció

**Doctor Ramon Solanich i Riera.** (L'Hospitalet, 1921-1998). Metge de professió i polític.

El seu pare fou assassinat el 1936, en esclatar la Guerra Civil i ell es refugià a la plana de Vic on estudià medicina. El mateix any de la seva llicenciatura, el 1947, ingressà a l'Escola de Patologia Digestiva de Barcelona, del professor Gallart Monés. Metge de la fàbrica Tecla Sala, on el pare havia exercit com a director, el 28 de març de 1956 va ser nomenat alcalde de l'Hospitalet, càrrec que ocupà fins al 9 d'octubre de 1962. Durant el seu mandat s'inicià el procés de creixement econòmic i urbanístic desordenat característic del "desarrollisme". El 10 de juliol de 1964 li fou concedida la Medalla d'Or de la Ciutat. Fou coordinador del primer Consell Econòmic i Social, el 1972. A les eleccions del juny de 1977 es presentà a diputat per Alianza Popular-Convivència Catalana en el lloc vint-i-dos, però no aconseguí l'escó. Encara formà part de la candidatura d'Alianza Popular a les eleccions municipals de 1987.

## El carrer

L'**avinguda del Doctor Ramon Solanich i Riera** és la prolongació natural de l'**avinguda d'Isabel la Catòlica** fins a l'antic *camí de la Travessera* i l'**avinguda del Torrent Gornal**. El seu traçat apareix al Pla parcial de la Florida, aprovat el 13 de maig de 1958. L'inici del procés d'urbanització d'aquesta avinguda es va encetar els anys 1960 i els veïns dels primers blocs, curiosament, feien servir com a adreça la de prolongació.

## Cronologia

### 1958. Sense nom, avenida

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de la Florida apareix el traçat de l'actual **avinguda del Doctor Ramon Solanich i Riera**, encara que sense nom.

### 1960. Isabel la Catòlica, avenida de

Al plànol de 1960 ja apareix la prolongació de l'**avinguda d'Isabel la Catòlica** per tal d'enllaçar la **plaça de la Mare de Déu del Pilar** amb l'aleshores *plaza de la Unión* (vegeu **plaça del Cadí**).

### 1971. Doctor D. Ramón Solanich Riera, calle del

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. D'aquesta manera, l'Ajuntament acordà retre homenatge a l'antic alcalde de la ciutat. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració local no arribà fins al 18 de setembre de 1974.

### 1988. Doctor Ramon Solanich i Riera, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2014. Doctor Ramon Solanich i Riera, avinguda del

A proposta de la Comissió del Nomenclàtor, que va tenir en compte peticions ciutadanes i la realitat de l'espai, el 30 de setembre d'aquest any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el canvi del tipus de via, de *carrer* a *avinguda*.



Entrada per  
Motors, carrer dels  
Sortida per  
Montserrat Isern,  
passatge de



## Accepció

**Dolors Aleu.** Topònim que fa referència a Dolors Aleu i Riera (Barcelona, 1857-1913). Metgessa.

Fou la primera dona llicenciada en medicina de l'Estat espanyol i la segona en assolir el títol de doctor. És també la primera dona que va exercir la professió. Ho va fer a la consulta pròpia que tingué a Barcelona durant 25 anys. Especialista en ginecologia i medicina infantil, va publicar obres de caràcter divulgatiu adreçades a les dones, sobre higiene femenina i sobre salut infantil.

## El carrer

L'11 d'abril de 2002 s'aprovà una modificació del Pla general metropolità a la zona on hi havia hagut unes instal·lacions de l'empresa REPSOL-Butano i alguns solars del voltant, per promoure el desenvolupament qualitatiu dels usos industrials i la instal·lació d'activitats terciàries en aquell sector. Amb aquesta modificació del planejament sorgiren dos nous vials: el **carrer de Dolors Aleu** i el **passatge de Montserrat Isern**.

## Cronologia

### 2002. Sense nom, carrer

Al plànol de la modificació del Pla general metropolità a la zona fronterera amb la Zona Franca, a l'oest de l'**avinguda de Joan Carles I** apareixia aquest vial, encara que sense nom.

### 2004. Dolors Aleu, carrer de

Malgrat que aquest topònim havia estat previst per un altre espai de la ciutat, a les guies de 2004, el vial fins aleshores sense nom, aparegué retolat amb el nom d'aquesta doctora. El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou text refós del nomenclàtor on s'inclouia aquest topònim.



Entrada per  
Cavall Bernat,  
carrer del  
Sortida per  
Santiago Ramón  
y Cajal, carrer de



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Dos.** Número.

No és estranya la denominació de carrers per ordre numèric. Tradicionalment s'ha fet servir noms neutres de l'estil de números, lletres o combinacions de noms amb números per anomenar provisionalment espais pendents de tenir nom, reals o només planificats. Alguns exemples d'això són els carrers *Transversal 1* (vegeu **carrer de Miguel Hernández**), *Transversal 2* (vegeu **carrer de Salvador Espriu**), *Pedrosa A* (vegeu **avinguda de Joan Carles I**), *Pedrosa B* (vegeu **carrer de José Agustín Goytisolo**) o, fins i tot, els carrers *Número 3* (vegeu **carrer de Sabadell**) o el *Número 8* (vegeu **carrer d'Almeria**).

## El carrer

El **passatge Dos** sorgí a partir del projecte d'urbanització de la finca anomenada *el Criadero*, propietat d'Alodia Salvador, aprovat el 18 de juliol de 1877 (vegeu **carrer de Salvador**). En aquest projecte, tant el **passatge Dos** i el tram del **carrer d'Isaac Peral** que és paral·lel a aquest passatge, com el **carrer del Cavall Bernat** es descriuen com a pas de comunicació per accedir als patis de les cases que es construeixin als solars resultants del projecte d'urbanització. Per aquesta raó, durant molt de temps, oficialment el vial fou conegut simplement com a *passatge*, bé en català, bé en castellà, segons el moment.

Un altre dels passos fou conegut com a *pasaje A* durant un temps (vegeu **carrer del Cavall Bernat**). El topònim havia aparegut al projecte original de 1877. Però el **passatge Dos** no fou conegut com a *pasaje B*. A més, cal dir que, des que l'Ajuntament aprovà un projecte d'urbanització d'uns terrenys coneguts com a *finca Vehils*, hi havia un *passatge B*

i un *passatge A* paral·lels al *camí de la Farola* (vegeu **carrer de Miguel Hernández**) i perpendiculars i al nord del *camí del Casalot* (vegeu **carrer de la Botànica**). Aquests passatges, coneguts també com a *passatge Vehils A* i *passatge Vehils B* encara existien a finals de la dècada de 1980 i desaparegueren quan s'executà el planejament urbanístic actual de la zona.

## Cronologia

### 1877. Sense nom, pasaje

Al plànol del projecte d'urbanització aprovat el 18 de juliol de 1877 apareix aquest vial però sense nom, de manera similar a l'actual tram perpendicular a les vies del tren del **carrer d'Isaac Peral**. Com a espai encara innominat, es pot veure al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924.

### 1932. Sense nom, passatge

Com és habitual en el cas de vials de dimensions reduïdes, es pot considerar que el tipus de via es va catalanitzar el mateix 1932, tal com va succeir amb la majoria de carrers de la ciutat. Al plànol de 1932, el vial apareix encara sense nom. Al de 1937, retolat simplement com a *Pje*.

### 1939. Sense nom, pasaje

De la mateixa manera, per a casos com el d'aquest petit vial, es pot considerar que el tipus de via es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la majoria de carrers de la ciutat. A les guies posteriors, aquest espai apareix retolat amb cap nom. Només al full 57 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat el 1963, torna a aparèixer el text "*pasaje*" en aquest espai.



### 1969. Número 2, pasaje

Al full 63 de la sèrie 1969-1977, apareix com a *pasaje N° 2*. En algunes de les fitxes cadastrals d'aquell període, el **passatge Dos** està retolat *pasaje N° 2* i en altres, *pasaje Santiago Ramón y Cajal*. De fet el **carrer de Santiago Ramón y Cajal**, també hi apareix retolat *calle N° 2 (en proyecto)*. Cal dir que el topònim del **carrer de Santiago Ramón y Cajal** fou aprovat el 1971.

### 1988. Dos, passatge

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Collblanc, travessera de  
Sortida per  
Cotonat, carrer de



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Dos de Maig.** Motí popular que es va produir aquest dia de l'any 1808 a Madrid, contra l'ocupació militar francesa.

El malestar del poble madrileny va anar en augment pels abusos de les tropes franceses i l'evidència de l'ocupació. La notícia que els últims membres de la família reial sortien de la capital va fer esclatar l'aixecament popular davant del Palau i es va estendre per la ciutat. Especialment ferotges foren els enfrontaments a la Puerta del Sol, recollit per Goya a *La lluita dels mamelucs*. Una part de l'exèrcit espanyol va donar suport al motí. La resistència madrilenya fou esclafada pels francesos. La repressió fou molt dura, com també va recollir Goya a *Els afusellaments*. El motí del Dos de Maig fou l'inici de la guerra contra Napoleó (1808-1814). Actualment aquest fet es commemora a la comunitat de Madrid com a *Dia de la Comunitat*.

## El carrer

El novembre de 1922, Lázaro Cotonat i Mir presentà un projecte d'urbanització de terrenys de la seva propietat i de Dolores Albiol, que l'Ajuntament aprovà el 7 de febrer de 1923 (vegeu **carrer de Cotonat**). Encara que l'àmbit d'aquest projecte no incloïa el **carrer del Dos de Maig**, al plànol de situació que l'acompanya es pot veure el projecte del seu traçat coincident amb l'actual.

El 1931, amb l'enderrocament de la bòbila de Josep Martí es projectà prolongar el tram del carrer fins al **carrer del Mont**. A la guia de 1948 ja es pot verificar aquest fet. Dos anys després, el carrer encara tenia pendent la prolongació aprovada l'any 1931 fins al **carrer del Mont**, que finalment es produí l'any 1948. En el transcurs dels anys 1960, amb motiu de noves edificacions, aquest últim tram es va tancar, restant la sortida pel **carrer de Cotonat**, tal com és ara.

## Cronologia

### 1923. Sense nom, calle

La primera referència que ens consta d'aquest carrer apareix al plànol d'urbanització dels terrenys de Lázaro Cotonat i Dolores Albiol, aprovat pel consistori el 7 de febrer de 1923, on surt retolat *calle en Proyecto*.

### 1928. Raspall, calle de

Aquest topònim sembla que pot fer referència a Manel Joaquim Raspall i Mayol (Barcelona, 1877 - La Garriga, Vallès Oriental, 1937). Arquitecte català deixeble de Lluís Domènech i Montaner, inscrit plenament en l'estil modernista dominant. La seva vinculació a l'Hospitalet està relacionada amb els treballs realitzats a la ciutat als anys 1910 i, també, a altres col·laboracions a l'Eixample de la Rambla i als jardins de Can Buxeres.

La denominació d'aquest vial com a *Raspall* apareix documentada al projecte de clavegueram de l'aleshores barriada de Collblanc de gener de 1928. En aquella època la sortida del carrer donava als terrenys de la bòbila de Josep Martí. Tanmateix cal esmentar que aquest topònim també podria fer referència al cognom Raspall de diverses persones del barri: Àngel Raspall, propietari d'una lleteria al **carrer d'Occident**, o Antoni Raspall, propietari i veí del **carrer de Ferré**, encara que sembla més improbable.

### 1931. Primer de Maig, carrer del

Nom que fa referència a la Festa dels Treballadors. La festivitat fou adoptada el 1889 al Congrés Fundacional de la Segona Internacional, com a dia de reivindicació de la jornada de vuit hores i d'exaltació obrera. Durant la Segona República fou dia festiu i durant el franquisme se'n va prohibir la celebració. A partir dels anys 1960, en el marc de



la seva reorganització, el moviment antifranquista va promoure algunes activitats els primers de maig. Actualment l'1 de Maig és novament un dia festiu en el qual es fan manifestacions i actes de tota mena per reivindicar millores laborals.

### **1939. Dos de Mayo, calle del**

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". El Primer de Maig era un símbol del moviment obrer que, evidentment, "atentaba al Glorioso Movimiento". Així, la Falange local va proposar el nom *Dos de Mayo*, com una de les dates simbòliques que el patriotisme franquista va fer seves. El nou nom fou presentat pel gestor ponent de Foment, Gonzalo Pons i aprovat pel consistori franquista el 1939.

### **1988. Dos de Maig, carrer del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. No es recuperà el nom anterior de *carrer Primer de Maig* ja que abans, el 15 d'octubre de 1982, el Ple va decidir assignar aquest nom a un altre espai, fins aleshores anomenat *calle Transversal 1*.

E





Entrada per  
Menéndez Pidal,  
carrer de  
Sortida per  
Radi, carrer del

Mapa: D3, E3

Barri: Sant Josep

## Accepció

**Ebre.** Riu del nord-est de la península Ibèrica.

L'Ebre és el riu més cabalós d'Espanya, el segon de la península després del Duero. Amb més de 900 km de llargària, només el supera el Tajo. Quant a la extensió de la conca, és el primer. Des que neix a Fontibre, a Cantàbria, recorre les comunitats de Castella i Lleó, La Rioja, el País Basc, Navarra i Aragó fins que en arribar a Tortosa, a Catalunya, desemboca a la mar Mediterrània, on configura el delta de l'Ebre. Al llarg de la història ha estat escenari d'episodis militars; a tall d'exemple, entre juliol i novembre de 1938 fou escenari de la batalla més sagnant de la Guerra Civil.

## El carrer

La part més occidental de l'actual **carrer de l'Ebre** prové dels espais resultants del projecte d'urbanització de 1895 de la finca coneguda com *la Estrella*, propietat de Josefa Safont. Aquest projecte fou aprovat el 28 de febrer de 1896 i fou objecte de modificacions parcials posteriors, com la de 1922, aprovada el 30 de gener de 1923, o la de 1942, aprovada l'11 d'agost de 1943. Entre els espais resultants es troben el traçat complet del **carrer de l'Estrella**, i parts dels actuals **carrer de l'Ebre**, **carrer de Juan de Toledo**, **carrer de Galvani**, **carrer de les Esquadres** i, fins i tot, del **carrer de Menéndez Pidal** o antiga riera dels Frares o del Cementiri.

La part més oriental prové de la urbanització a partir de 1922 de la finca anomenada *Casa Ubach*, entre la finca coneguda com *la Estrella* i l'antic *camí de Mata-Caballs* (vegeu **carrer de la Muntanya**). L'any 1922 se sol·licità llicència per construir 11 cases de planta baixa en aquell terreny. Aquestes construccions, que encara es conserven

avui dia, ja apareixen al plànol de 1923 del barri del Centre elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers.

Jaime Rabarté, qui havia comprat part de l'antiga finca coneguda com *la Estrella*, presentà el 1942 un nou projecte de modificació de la urbanització per adaptar-la a les normes del planejament vigent aleshores. Amb l'aprovació del projecte, l'11 d'agost de 1943, aquesta zona adquireix la seva fisonomia actual.

Cal dir que l'actual **carrer de l'Ebre** es troba dins de l'àmbit de la zona que durant molt de temps fou coneguda com a *barri de la Muntanya*, on les cases estaven numerades. Per exemple, a principis del segle xx, la de Luis Buxeres i Abad era la casa número 20 i la de Josefa Safont, la número 6 del *barri de la Muntanya*. Amb la urbanització de la zona i, sobretot, després que al **carrer de l'Ebre** s'urbanitzés la seva obertura cap al **carrer del Radi**, el topònim *barri de la Muntanya* fou incorporat al nomenclàtor oficial el 1991, encara que tan sols durant un petit període de temps.

## Cronologia

### 1896. Letra F, calle

Al plànol del primer projecte d'urbanització dels terrenys de la finca on hi havia la casa coneguda com *la Estrella* o *cal Frares* apareix el primer traçat del que esdevindria el **carrer de l'Ebre**, retolat *calle Letra F*. En alguna documentació al voltant d'aquesta època, el vial apareix anomenat *Barrio de Montaña*.

### 1923. Safont, calle de

Topònim que fa referència a Josefa Safont, vídua de Conrado Guille, propietària dels terrenys de la finca coneguda com *la Estrella*, objecte d'una urbanització projectada inicialment el 1895. Juan Guille, un dels seus



hereus, demanà un canvi del projecte a la part al nord de l'antic *camí de Sant Joan*. Al plànol d'aquesta modificació de la urbanització, l'actual **carrer de l'Ebre** apareix amb el nom de *calle Safont*. Aquest projecte fou aprovat el 30 de gener de 1923. Cal afegir, però, que aquest topònim passà desapercebut al llarg dels anys fins que aparegué el topònim *Ebro* l'any 1943. Per això, ni durant el període de la Segona República, ni durant els primers anys del franquisme, trobem *Safont* a cap llistat de noms de carrers.

### 1943. Ebro, calle del

Al plànol del projecte presentat per Jaime Rabarté el 1942 i aprovat un any més tard, apareixen els topònims *calle del Ebro* i *calle de Juan de Toledo* associats als trams més occidentals dels actuals **carrer de l'Ebre** i **carrer de Juan de Toledo**. Amb l'aprovació del projecte, l'11 d'agost de 1943, aquesta zona adquireix la seva fisonomia actual.

### 1988. Ebre, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. El juliol de 1987 els serveis tècnics d'urbanisme de l'Ajuntament, elaboraren un informe per tramitar l'enderrocament del casalot anomenat *torre Solanes* que obstaculitzava la prolongació d'aquest carrer fins al **carrer del Radi**. El tram perllongat, en alguna documentació, apareixia com a *barri de la Muntanya*, malgrat que al nomenclàtor de 1988 no constava aquest topònim.

### 1991. Ebre, carrer de l'; Muntanya, barri de la

Al plànol de 1991, el tram de l'actual **carrer de l'Ebre** des del davant de la casa més occidental construïda l'any 1923 fins al **carrer del Radi** apareix retolat *barri de la Muntanya*. Ambdós topònims, *Ebre* i *barri de la Muntanya*, continuaven apareixent al nomenclàtor de 1995.

### 1996. Ebre, carrer de l'

El 7 de juny de 1996, el Ple de l'Ajuntament aprovà el canvi de nom del tram anomenat fins aleshores *barri de la Muntanya* per **carrer de l'Ebre**, com a continuació d'aquest vial, incloent-hi el canvi de numeració adient.



## Accepció

**Eivissa.** Una de les illes de l'arxipèlag balear, la tercera quant a superfície, la primera de les Pitiüses. La seva capital, homònima, es troba a 81 m d'altitud. Té 11,18 km<sup>2</sup> de superfície i 49.793 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears.

És la tercera illa en superfície, després de Mallorca i Menorca. Entre finals dels anys 1960 i els 1970, l'illa d'Eivissa esdevingué un dels centres de reunió dels seguidors del moviment hippy d'arreu del món, especialment a l'estiu.

## El carrer

Encara que al Pla parcial de les Planes, aprovat el 12 de desembre de 1957, no apareix la **plaça d'Eivissa** com a plaça sinó tan sols com a encreuament de dos grans vials, als plànols que acompanyen el Pla parcial del sector Muntanya, aprovat el 20 de novembre de 1961, però datats just dos anys abans, ja es veu la configuració d'aquesta plaça.

Uns anys abans s'havia inaugurat la gran artèria que fins fa unes poques dècades travessava la plaça: l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**, línia fronterera entre els barris de Pubilla Cases i la Florida, i que s'urbanitzà prioritzant la comunicació del trànsit rodant entre el sud i el nord del municipi. En el tram d'aquesta avinguda, corresponent a Pubilla Cases, la **plaça d'Eivissa**, juntament amb la **plaça de la Mare de Déu del Pilar**, constituïren els dos principals accessos entre ambdós barris. La **plaça d'Eivissa** donà nom a la gran cruïlla que havia de salvar l'**avinguda d'Isabel la Catòlica** quan travessava una de les principals avingudes del barri de la Florida: l'**avinguda del Masnou**. Les remodelacions urbanístiques d'aquesta gran plaça han estat diverses, essent la més determinant la que es derivà de la

conversió en via ràpida de l'**avinguda Isabel la Catòlica**, arran del soterrament de què fou objecte al seu pas pel barri de Pubilla Cases. La barrera que, en menor o major mesura, aquesta avinguda representava no fou motiu perquè l'únic consultori de la Seguretat Social de la zona s'ubiqués en uns grans baixos sense ventilació, a la banda de la plaça del costat del barri de la Florida. Aquest servei es clausurà en inaugurar-se l'any 1995 l'ambulatori de la **plaça de la Bòbila**. Així mateix, l'any 1977 s'inaugurà el primer casal per a gent gran del barri, el Casal d'Avis de Sant Fèlix, que depenia de les oficines de la Caixa del Penedès ubicades en aquesta plaça a la banda de Pubilla Cases.

El 1995 es va dur a terme la remodelació urbanística de la plaça, dins del marc de les obres de cobriment de l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**, al tram entre la mateixa plaça i el **carrer de les Aigües del Llobregat**. Aquesta intervenció urbanística va millorar qualitativament la comunicació entre Pubilla Cases i la Florida, obrint un espai de passeig molt concorregut pel veïnat d'ambdós barris i emplaçament d'activitats culturals durant les festes majors.

## Cronologia

### 1960. Ibiza, plaza de

La primera referència documental on ens consta aquest topònim la trobem al plànol de 1960, gairebé el mateix any que s'aprovà el planejament urbanístic que la definia.

### 1988. Eivissa, plaça d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Vinaròs, carrer de;  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d';  
Masnou, avinguda del;  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Mapa: D2

Barri: La Florida,  
les Planes i  
Pubilla Cases



## Accepció

**El·lipse.** Corba tancada, intersecció d'una superfície cònica amb un pla que no és paral·lel a la seva generatriu.

La forma del **carrer de l'El·lipse** és realment un arc d'una el·lipse.

## El carrer

El **carrer de l'El·lipse** és un dels carrers projectats per Ramon Puig i Gairalt al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. En aquell document el traçat era més llarg que l'actual: connectava els actuals **carrer de l'Antiga Travessera** i **carrer del Pedraforca**, a tocar de l'**avinguda de Miraflores**. Però no fou fins a l'entrada de la dècada de 1940 que començà la seva execució, després de l'aprovació del projecte d'urbanització dels terrenys de Jaime Rabarté situats al voltant d'aquest carrer, entre el **carrer de les Aigües del Llobregat** i el **carrer de Llevant**.

Actualment, a l'inici del carrer hi ha una boca de l'estació de la línia 5 del metro, Pubilla Cases, a la cantonada amb l'**avinguda del Doctor Ramon Solanich i Riera**. Aquesta sortida es va obrir a finals dels anys 1970. Després del **carrer de les Aigües del Llobregat**, el carrer guanya força pendent i desemboca al **carrer de Llevant** just davant de la **plaça de la Llibertat**. Al Pla parcial de la Florida, el traçat projectat d'aquest vial continuava des del **carrer de Llevant** fins al **carrer del Pedraforca**, però aquest últim tram no es va executar (*vegeu plaça de la Llibertat*).

## Cronologia

### 1943. Elipse, calle de la

La primera referència documental sobre aquest topònim la trobem al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Jaime Rabarté, al costat del camí de les Planes, presentat el 16 de juny de 1942 i aprovat per la Comissió Municipal Permanent l'11 d'agost de 1943. A la guia de 1948, apareix el traçat del carrer entre el **carrer de les Aigües del Llobregat** i el **carrer de Llevant**. El traçat actual del carrer ja es pot veure al plànol municipal de 1960.

### 1988. El·lipse, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Llevant, carrer de  
Sortida per  
Doctor Ramon Solanich  
i Riera, avinguda del

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida



Plaça del Mercat de Collblanc







## Accepció

**Electricitat.** Agent físic que constitueix una de les formes possibles d'energia i al qual són deguts fenòmens de tipus mecànic, calorífic, químic o lluminosos.

## El carrer

El topònim es refereix a les línies d'alta tensió de la part nord del municipi, identificadores del paisatge per la gegantesca i altament perillosa xarxa de torres i cables d'alta tensió, que durant dècades, i fins al seu soterrament a la dècada de 1990, romanien a cel obert. Aquestes infraestructures foren instal·lades, a partir de 1913, per l'empresa anomenada Riegos y Fuerza del Ebro, que pertanyia a la gran empresa subministradora d'electricitat, la Barcelona Traction Light and Power, que en aquesta època també explotava el servei de tramvies. Popularment es coneixia com *la Canadenca* i amb aquest nom ha passat als llibres d'història de Catalunya, arran de la vaga per la jornada laboral de vuit hores de l'any 1919, protagonitzada pels obrers de la futura Fecsa, que en un ampli moviment de solidaritat es generalitzà a tot Barcelona i rodalies. A l'Hospitalet, el subministrament elèctric dels barris del samontà s'organitzà a l'entorn de dos potents transformadors situats, l'un, al barri de la Torrassa (*vegeu ronda de la Torrassa*) i l'altre, al de Pubilla Cases (*vegeu carretera de Collblanc*). La línia d'alta tensió de l'**avinguda de l'Electricitat** transitava des del barri de Sanfeliu al primer transformador, després de travessar el barri de la Florida, on s'havia unit (*vegeu avinguda de Catalunya*) amb la línia que, procedent del segon transformador, a Pubilla Cases obria camí a la futura **avinguda de Tomás Giménez**.

Al llarg del procés d'urbanització del terme municipal, l'**avinguda de l'Electricitat** va esdevenir la frontera entre el barri de Can Serra i el de Pubilla Cases. No és casual que totes les vies referides s'urbanitzessin com a avingudes: el fet que les línies elèctriques en determinessin l'amplada, impossibilità que els especuladors urbanístics poguessin actuar lliurement.

Atenent a raons històriques i al fet que, al barri de Sanfeliu, el tram que connectava l'anterior *carrer de Pompeu Fabra* amb el pont que passa per sobre de la **ronda de Dalt** no tenia nom, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor es proposà recuperar el topònim original en el tram que coincidia amb el traçat de línies aèries d'electricitat, però amb categoria d'avinguda, *avinguda de l'Electricitat*. Aquesta proposta passà al procediment de participació ciutadana per comprovar-ne la idoneïtat. A més, decidí mantenir el nom *Pompeu Fabra* dins del nomenclàtor per anomenar el futur espai, pendent d'execució, just a sobre del que havia portat el seu nom. D'aquesta manera l'actual **avinguda de l'Electricitat** també s'estén cap al barri de Sanfeliu, que connecta amb el municipi veí d'Esplugues de Llobregat, a l'oest del qual, ja dins del municipi de Cornellà es manté amb el nom d'avinguda de la Línia Elèctrica.

## Cronologia

### 1892. Molino, camino del

Quant al tram que separa els barris de Can Serra i de Pubilla Cases (*vegeu carrer del Molí*), el primer document que cal esmentar on consta aquest topònim és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de

Entrada per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Sortida per  
Planes, carrer de les

Mapa: C2, D2

Barri: Can Serra  
i Pubilla Cases



camins. En aquell document es classifiquen en tres categories, de major a menor importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino del Molino*, amb el número 9, apareix amb la categoria de camí rural descrit de la següent manera: “Camino del Molino que empieza en el extremo de la calle del Carril, en el casco urbano de población, cruza por un plano inferior la línea férrea de Tarragona y termina en la división de Esplugas, su distancia o longitud es de 1 Kilometro 450 metros”. En aquesta època, el tram actual de l'**avinguda de l'Electricitat** a l'est del **carrer del Molí** no existia. Però a partir de l'aprovació del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, que projectà l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, ja estava prevista l'existència d'un gran vial coincidint amb l'actual avinguda.

### 1924. Molino, camino del; Electricidad, calle de la

Quant al tram dins del barri de Sanfeliu, als plànols que acompanyen els dos projectes d'urbanització dels terrenys de José Valeta d'Arquer i de Francisco Vilaplana, apareixen diverses parts de l'actual **avinguda de l'Electricitat**, amb el nom de *calle de la Electricidad*. El primer d'aquests projectes va ser aprovat el 1924 i el segon, l'any següent.

**1932. Molí, camí del; Pompeu Fabra, carrer de**  
Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. La publicació el 1932 del *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra (vegeu **jardins de Pompeu Fabra**) donà peu al reconeixement de la seva figura com a sistematitzador del català modern. Així, al plànol de 1932, l'anterior *calle de la Electricidad* apareix amb el seu nom.

### 1939. Molino, camino del; Electricidad, calle de la

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. El topònim *Electricidad* sí que apareix a la correspondència esmentada i des d'aleshores es tornà a utilitzar aquest nom per al tram del barri de Sanfeliu de l'**avinguda de l'Electricitat**.

### 1948. Poniente, avenida de; Electricidad, calle de la

Quant al tram que separa els barris de Can Serra i de Pubilla Cases, malgrat que a la guia de 1948 encara apareix el topònim *camino del Molino*, també s'identifica l'espai actual de l'**avinguda de l'Electricitat** com a *avenida Poniente*. La urbanització d'aquest vial s'inicià a la segona meitat dels anys 1940 seguint la línia de l'antic *camí del Molí* que, procedent del terme municipal d'Esplugues, s'endinsava cap a l'aleshores futur barri de Can Serra (vegeu **carrer del Molí**) i que els anys 1930 girava cap al nord per trobar-se amb l'actual **carrer de Pere Pelegrí**. La urbanització d'aquest vial perllongà l'antiga línia de l'esmentat camí fins a l'aleshores *avenida de la Nueva España* (vegeu **avinguda d'Isabel la Catòlica**). D'acord amb el projecte de 1928 de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, inicialment, aquest vial va ser concebut com una prolongació de l'**avinguda de Ponent** del barri de les Planes, segons es pot observar a la guia de 1948.

Quant al tram dins del barri de Sanfeliu, tant a la guia de 1952 com a la de 1958, l'anterior *calle Electricidad* apareix amb categoria d'avinguda. Sembla que es tracta d'un error



de transcripció a totes dues guies, ja que a la documentació dels primers anys de la dècada de 1950 aquest tram s'identifica com a *calle*. La principal raó era que en aquests anys s'inicià la urbanització dels terrenys per on passava la part inferior de la línia d'alta tensió, al barri de les Planes, configurant-se allí l'**avinguda de l'Electricitat**, cosa que permetia, més enllà dels accidents orogràfics del terreny, fer palès el recorregut d'aquestes línies. Cal esmentar que en la guia de 1952 ja es veia el projecte de l'actual **avinguda de Catalunya**, que apareix amb el nom d'*avenida Electricidad* (vegeu **avinguda de Catalunya**).

### **1960. Electricidad, avenida de la; Electricidad, calle de la**

A la guia de 1960 ja es veu com l'anterior *avenida de Poniente* entre Pubilla Cases i Can Serra passà a denominar-se *avenida de la Electricidad*. Així, des de 1960, hi havia tres trams anomenats *Electricidad* a l'Hospitalet: un anomenat *calle de la Electricidad* a Sanfeliu; un anomenat *avenida de la Electricidad* situat entre Pubilla Cases i Can Serra, i un anomenat també *avenida de la Electricidad* situat a les Planes. Durant la segona meitat dels anys 1970, el tram de l'*avenida de la Electricidad* situat al barri de les Planes es convertí en l'**avinguda de Catalunya**.

### **1982. Electricidad, avenida de la; Pompeu Fabra, carrer de**

El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament aprovà el canvi de nom del vial *calle Electricidad* amb l'objectiu d'evitar confusions amb el topònim *avenida de la Electricidad*, entre Can Serra i Pubilla Cases.

### **1988. Electricitat, avinguda de l'; Pompeu Fabra, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2018. Electricitat, avinguda de l'**

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà la recuperació del topònim original del tram anomenat *carrer de Pompeu Fabra*, però amb categoria d'avinguda, per recordar el seu passat històric. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per Sanfeliu, carrer de  
Sortida per Enllaç, via d'



Mapa: A3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Emigrant.** Persona que migra d'un lloc a un altre.

En aquest cas, és un homenatge de l'Ajuntament de L'Hospitalet als nous veïns que al llarg de la història han vingut a la ciutat. Cal remarcar-hi la primera immigració del segle xx, entre 1910 i 1930, provinent de l'Aragó, del País Valencià, de Múrcia i d'Almeria.

## El carrer

El tram central d'aquest vial sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i la seva mare, Carmen Prats, aprovat el 5 de març de 1924 (*vegeu carrer de Sanfeliu*). Posteriorment, es recollí al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Però no fou fins als anys 1930 que se'n comença l'execució.

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Ramon Vilaplana, presentat el 19 de febrer de 1925 i aprovat el 10 de juliol de 1930, aparegué un tram més oriental d'aquest vial, que actualment es correspon amb la **plaça de la Llosa**, també sense nom.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i de la seva mare, Carmen Prats, apareix el tram central de l'actual **carrer de l'Emigrant**, però sense nom (*vegeu carrer de Sanfeliu*).

### 1932. Emigrant, carrer de l'

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Emigrante, calle del

Encara que aquest nom no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, si que apareix a la correspondència de la Falange, però escrit *L'Emigrant*. Tot fa pensar que al topònim es va castellanitzar al mateix 1939, tal i com va succeir a la immensa majoria de carrers de la ciutat. Així consta a la guia de 1942.

### 1988. Emigrant, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Ibèria, carrer d'

Sortida per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'



Mapa: D2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**El Empecinado.** Nom amb què fou conegut Juan Martín Díez (Castrillo de Duero, Valladolid, 1775 - Roa, Burgos, 1825). Militar.

Inicià el sistema de lluita contra els francesos mitjançant les guerrilles i arribà a organitzar accions d'envergadura. Actuà per les províncies dels voltants de la seva terra natal, passant per Conca, Guadalajara, Madrid, Salamanca i Tarragona, per esmentar-ne només algunes. Acabada la Guerra del Francès se situà al costat dels liberals i el 1814 exigí a Ferran VII el restabliment de la Constitució de 1812. Posteriorment, el 22 de novembre de 1823, ja al final del Trienni Liberal iniciat amb la insurrecció de Riego, fou capturat. Després d'estar durant dos anys pres, fou executat.

## El carrer

Aquest vial, malgrat pertànyer a l'àmbit de la finca de la pubilla Casas, no és un dels projectats per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys d'aquesta finca i dels voltants. Tanmateix, la part més propera al **carrer d'Ibèria** sí que apareix al posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

## Cronologia

### 1926. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització de la finca de la pubilla Casas, de 1926, es pot veure l'inici del tram d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1934. Papallones, carrer de les

Topònim que fa referència a la flor de papallona, herba de la família de les solanàcies (*Schizanthus pinnatus*), amb flors irregulars grosses amb forma de papallona, que és la flor nacional de Cuba.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt, o de les seves modificacions posteriors. Ens consta per primera vegada quan, per respondre a una petició ciutadana que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, una amb el text *carrer de les Papallones*.

El traçat actual del **carrer d'El Empecinado** no es correspon exactament amb el que es veu als mapes de la dècada de 1930, sobretot el plànol de 1937 on es pot llegir *carrer de les Papellones*, escrit amb *e*. La raó és que en aquesta època encara no estava totalment urbanitzat.

### 1939. Mariposas, calle de las

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1942 ja consta en castellà i es descriu com un vial amb entrada per la *calle de las Taronginas* (*vegeu carrer d'Ibèria*) i sortida per la *calle de las Campanillas* (*vegeu carrer de Cervantes*), que correspon amb el que es pot veure al plànol de 1937 esmentat anteriorment. Fins i tot, en documentació relacionada amb algun projecte d'urbanització de 1940, el topònim també apareix en castellà.



### 1946. Empecinado, calle del

L'anomenada Guerra de la Independència, coneguda també a Catalunya com a Guerra del Francès, contra les tropes napoleòniques que entraren a Espanya el 1808, va ser un dels fets històrics utilitzat i adaptat als interessos de la ideologia franquista. Quant a aquest guerriller castellà, un dels símbols populars d'aquell conflicte bèl·lic, la cultura oficial de la dictadura franquista s'aproprià del personatge i aquest nou topònim fou considerat més adient amb la iconografia del règim. Així, el 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

### 1988. Empecinado, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. El Empecinado, carrer d'

A proposta de la Comissió de Nomenclàtor i d'acord amb els criteris lingüístics, el Ple de l'Ajuntament de 26 de juliol normalitzà el nom original.



Entrada per  
Empúries, carrer d'

Sortida per  
Josep Molins,  
avinguda de



Mapa: D2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Empordà.** Regió històrica distribuïda principalment entre les comarques administratives del Baix Empordà, la capital de la qual és la Bisbal (*vegeu carrer de la Bisbal*), i de l'Alt Empordà, amb Figueres com a capital. Ambdues comarques administratives aparegueren en la divisió comarcal de Catalunya que la Generalitat de Catalunya aprovà mitjançant el Decret del 27 d'agost de 1936, que estructurava el territori en trenta-vuit comarques, agrupades en nou vegueries. Recuperada la democràcia, la Llei 6/1987, de 4 d'abril, de l'organització comarcal de Catalunya instituí la comarca com a entitat territorial dotada d'autonomia i de personalitat jurídica pròpia.

## El carrer

El **carrer de l'Empordà** és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926 de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Azucenas, calle de las

Planta de la família de les liliàcies, també anomenada lliri blanc (*Lilium sp.*). Aquest topònim formava part dels noms

botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovat definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Assutzenes, carrer de les

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Azucenas, calle de las

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1946. Ampurdán, calle del

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. Com en altres casos, no consta la referència documental que indiqui la motivació d'aquest nom.

### 1988. Empordà, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per Antiga Travessera, carrer de l' **Sortida per** Tomás Giménez, avinguda de



## Accepció

**Empúries.** Antic poblat grec fundat cap a l'any 600 aC al sud del golf de Roses, al terme actual de l'Escala (Alt Empordà).

A principis del segle II aC, els romans hi van instal·lar un campament militar que, a l'entorn de l'any 100 aC, es va convertir en ciutat romana de nova planta, unida a la grega en temps d'August. Les excavacions arqueològiques s'iniciaren el 1908 sota la direcció de Josep Puig i Cadafalch i, després, de Pere Bosch i Gimpera.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al seu Pla d'eixample de 1926, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de l'esmentada finca que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Margaritas, calle de las

Planta herbàcia perenne de la família de les compostes (*Chrysanthemum frutescens*), de fulles dividides i de capitols ligulats i disc groc.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt

i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Margarides, carrer de les

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Margaritas, calle de las

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1946. Ampurias, calle de

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. És possible que s'optés per aquest topònim, atenent al fet que un dels carrers que connectaven aquest vial amb l'**avinguda de Josep Molins** es va rebatejar amb el topònim *Ampurdán*.

### 1988. Empúries, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Sortida per  
Masnou, avinguda del

Mapa: E2

Barri: La Florida

## Accepció

**Enginyer Moncunill.** Topònim que fa referència a Rosendo Moncunill i Baucells. Enginyer industrial municipal, des de l'any 1904.

El 1926 formà part del jurat que aprovà les bases del concurs per a la confecció del Pla d'eixample i sanejament interior de l'Hospitalet que guanyà Ramon Puig i Gairalt. Professor de l'Escola d'Enginyeria, treballà també a la indústria tèxtil Caralt i Pérez. El 6 de desembre de 1936 fou detingut a l'Hospitalet per una patrulla de control i és un dels desapareguts de la rereguarda durant la Guerra Civil.

## El carrer

Aquest vial formava part dels carrers de la ciutat que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovat definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Malgrat això, el carrer començà a urbanitzar-se anys més tard. Al plànol del projecte d'urbanització d'uns terrenys de Josefa Font, presentat el 5 de gener de 1945 i aprovat el 25 de setembre de 1946 ja es veu un dels trams que començaren a urbanitzar-se poc després. I a la guia de 1948 ja apareix el carrer entre l'**avinguda del Torrent Gornal** i l'**avinguda de Miraflores**. Anys després s'urbanitzà fins a l'**avinguda del Masnou**, segons apareix ja al plànol de 1960. El traçat del carrer s'ha mantingut pràcticament invariable des d'aleshores.

Des de mitjan segle xx, el **carrer de l'Enginyer Moncunill** esdevingué un dels tres carrers que creuen tot el barri de la Florida, junt amb el **carrer del Pedraforca** i el **carrer de la Florida**. A l'extrem que queda a tocar de l'**avinguda del Masnou**, es va inaugurar el 1959 el Mercat de la Florida. Dues dècades després, el 1976, la que era *plaza de La*

*Redentora*, a l'altre extrem del carrer, va ser l'indret on es va construir l'Institut de Formació Professional Pedraforca. Durant la dècada de 1970, en aquest carrer hi havia la seu del Centre Social la Florida. Fins al 1977 era al número 96, a partir d'aquest any es canvià al número 62.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt apareixia el projecte d'un vial que coincidia amb l'actual **carrer de l'Enginyer Moncunill**, encara que sense nom.

### 1945. Ingeniero Moncunill, calle del

La primera referència on consta aquest topònim és al plànol de gener de 1945 de l'expedient d'urbanització d'uns terrenys de Josefa Font. D'aquell mateix any, ens consten les primeres llicències d'obres en aquest carrer.

### 1988. Enginyer Moncunill, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Enllaç.** Comunicació entre dos punts.

Habitualment, als projectes tècnics, com els de modificació del planejament urbanístic, apareixen vials per a la interconnexió d'espais que s'identifiquen com a *via d'enllaç, com a*. Aquest cas n'és un d'ells.

## El carrer

A l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya, aprovat el 20 de novembre de 1961 apareix el que anys més tard esdevindria la **ronda de Dalt**, que durant un temps fou coneguda com a *Segon cinturó de Ronda*. Abans de l'aprovació de l'actual Pla general metropolità de 1976, el 25 d'octubre de 1972 fou aprovat el Projecte d'ordenació de l'illa delimitada pels carrers de Lluçanès, Valeta, Cornellà i la via d'enllaç amb el segon cinturó de ronda, on es pot veure el tram més al nord de l'actual **via d'Enllaç**. Gran part del seu traçat s'incorporà a la documentació del Pla parcial de l'aleshores sector de Sanfeliu, aprovat en segona redacció el 31 de març de 1977. Durant els anys vuitanta del segle xx la **via d'Enllaç** ha sofert diverses modificacions i amb la construcció de la **ronda de Dalt** ha aparegut un nou entramat d'eixos i accessos viaris que l'han allargat des del **carrer de Cornellà** fins al **carrer de l'Emigrant**.

## Cronologia

### 1972. Enlace, vía de

Al Projecte d'ordenació de l'illa delimitada pels carrers de Lluçanès, Valeta, Cornellà i la via d'enllaç amb el segon cinturó de ronda, l'actual **via d'Enllaç** apareix identificada com a *vía de Enlace 2.º Cinturón de Ronda*. Al Pla parcial de l'aleshores sector de Sanfeliu, de 1977, s'aprecia el seu traçat sencer, retolat ja simplement com a *vía de Enlace*.

### 1988. Enllaç, via d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Emigrant, carrer de l'  
Sortida per  
Lluçanès, carrer de





Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Natzaret, carrer de

Mapa: H3, H4

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Enric Morera.** Topònim que fa referència a Enric Morera i Viura (Barcelona, 1865-1942). Compositor musical.

Enric Morera passà els primers anys de la seva vida a Argentina on, pràcticament, de manera autodidacta i amb el seu pare es formà musicalment. Per ampliar els seus coneixements, el 1885 es traslladà a Brussel·les durant cinc anys. Aleshores tornà a Barcelona. En contacte amb l'ambient musical català de l'època —havia conegut Isaac Albèniz i Felip Pedrell— es convertí en un dels seus màxims representats. Viatjà arreu d'Espanya i tornà també a l'Argentina i compongué el seu *Himno a la patria*, per commemorar el primer centenari de la independència d'aquell país. La seva immensa producció musical està relacionada amb l'òpera catalana, amb peces com *La fada* (1897), *Emporium* (1906), *Titaina* (1912) o *Tassarba* (1916); la sarsuela, com *La cançión del naufrago* (1903); la música per a orquestra, amb poemes simfònics com *Introducció a l'Atlàntida* (1893); les harmonitzacions de música coral i popular, com *Muntanyes del Canigó*, *El comte Arnau*; o les sardanes, entre les quals destaca la seva obra més emblemàtica i coneguda, *La santa espina*.

## El carrer

El **carrer d'Enric Morera** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de José María Marqués i Antonio Drets, presentat el novembre de 1922. El 21 de març de 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia aquest nou vial, des de l'aleshores *carretera del Mitj* (vegeu **carrer de l'Aprestadora**) cap al sud, fins a la projectada *calle de las Cortes Catalanas*.

## Cronologia

### 1923. Enrique Morera, calle de

El 20 de juny l'Ajuntament aprovà la denominació de nous carrers amb denominacions vinculades a la cultura catalana, entre ells la d'aquest carrer. El nom va ser acceptat “por ser un músico de altos vuelos que con su obra ha enaltecido a Cataluña”. Cal esmentar, però, que durant la tramitació del projecte d'urbanització dels terrenys de José María Marqués i Antonio Drets, el vial inicialment apareixia amb el nom *calle de Foot-Ball*, però la Comissió Municipal de Foment proposà anomenar-lo *calle del Comercio*, cosa que el Ple aprovà el 21 de març de 1923. Just, quasi tres mesos després, el mateix Ajuntament li donà el nom actual.

### 1932. Enric Morera, carrer d'

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Enrique Morera, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Enric Morera, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



- PAT Can Batllori (fitxa 18)
- PAT Can Llopis (fitxa 17)
- PAT Ca n'Oliveras (fitxa 21)
- PAT Casa Puig (fitxa 20)
- PAT Casino del Centre (fitxa 22)
- PAT Granja Font (fitxa 19)
- PAT Fàbrica Cosme Toda (fitxa 16)

## Accepció

**Enric Prat de la Riba.** Topònim que fa referència a Enric Prat de la Riba i Sarrà (Castellterçol, Moianès, 1870 - 1917). Advocat i polític.

Participà en l'aprovació de les Bases de Manresa (1892). Des de l'abril de 1901 es va convertir en líder de la Lliga Regionalista. El 1906 publicà *La nacionalitat catalana*. Fou fundador de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i de la Biblioteca Nacional de Catalunya, elegit president de la Diputació de Barcelona l'any 1907 i president de la Mancomunitat de Catalunya l'any 1914.

## El carrer

El **carrer d'Enric Prat de la Riba**, pel que fa a la història del vial, és un tram de l'antic camí d'origen romà que comunicava *Barcino* amb el delta del Llobregat, port natural de la important colònia romana, i amb el congost de Martorell, des d'on es connectava amb les vies més importants. El traçat d'aquest camí avui el segueixen el **carrer Major**, el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el **carrer de Santa Eulàlia**.

En aquella època, un ramal litoral de la via de comunicació que unia Roma i Cadis travessava les terres que territori que, segles més tard, esdevindria l'Hospitalet

de Llobregat. La via fou realitzada per les legions IV, VI i X en època de l'emperador August per a comunicar la nova ciutat de Barcino amb la capital provincial: Tarragona. Al seu costat s'hi van instal·lar diverses edificacions, entre les quals destaca una casa que va rebre el nom de *villa Provençiana* (casa de Provenci), a l'actual barri de Santa Eulàlia, que va donar com a resultat el nom medieval de la ciutat: Provençana. Prop d'aquesta casa va existir, com a mínim, una tomba monumental amb un cap de Medusa de marbre del segle II de la nostra era. Aquesta via ha estat l'eix vertebrador dels barris del Centre, Sant Josep i Santa Eulàlia i és la via de circulació més antiga de la ciutat.

El tram hospitalenc de l'antiga via romana es va continuar utilitzant ininterrompudament a l'edat mitjana com a via de comunicació des de Barcelona a Tarragona i a Lleida i va acabar rebent el nom de *camí Ral* o *Reial*. Al seu costat s'hi va instal·lar el petit hospital de camí que va donar lloc a la Poble de l'Hospital, que va acabar esdevenint la Vila Vella de l'Hospitalet modern i, amb el temps, el barri del Centre. La importància d'aquest camí supralocal es va mantenir invariable fins al segle XVIII quan, en època de Carles III, es va construir el nou *camí Reial* a Madrid per Collblanc (vegeu **carretera de Collblanc**).

Al llarg del segle XIX i d'aquest camí, la Vila Vella de l'Hospitalet va anar omplint-se d'edificis, especialment per la banda de muntanya, entre les rieres de l'Escorxador i de la Creu, que havien estat els límits de la població al llarg de centúries. El nucli es va anar allargant cap a l'actual barri de Sant Josep seguint el traçat de la via, primer amb cases i després amb fàbriques i obradors, de tal manera que va quedar la part més consolidada entre les dues rieres i més enllà va aparèixer, a la segona meitat del segle, un nou barri de caràcter més menestral i obrer: era el raval industrial i obrer del nucli antic (vegeu **avinguda de Josep Tarradellas**

Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Marina, rambla de la

Mapa: C4, F3

Barri: El Centre  
i Sant Josep



**i Joan**). El nou barri després seria conegut com a *Sant Josep* (vegeu **carrer de Sant Josep**). Vers el 1900, hi havia a l'aleshores anomenada *carretera Provincial*, unes 130 cases amb uns 600 habitants. Al costat s'alçaven un seguit d'indústries, la major part de les quals era de materials de construcció, el segon sector en importància de la localitat, després del tèxtil. S'hi feien des de maons fins a elements decoratius que podem valorar gairebé d'obres d'art. Hom ha qualificat l'Hospitalet d'aquella època com *la bòbila de Barcelona*. A la cantonada amb el *camí de la Fabregada* es va instal·lar (1878) la fàbrica Romeu Escofet (vegeu **avinguda de la Fabregada**) i abans d'arribar al barri de Santa Eulàlia s'hi instal·là Cosme Toda (1883), dues de les empreses més importants d'aquest ram.

També, en aquella segona part del segle, a la banda de l'actual barri de Santa Eulàlia s'instal·laren algunes indústries i, com a resultat, s'hi construïren cases per al nou veïnat. Algunes de les primeres fàbriques d'aquella zona són La Aprestadora Española (1853) (vegeu **carrer de l'Aprestadora**) i Can Pareto (1856) (vegeu **carrer de Pareto**). I cal remarcar el projecte d'urbanització presentat el 1877 per urbanitzar uns terrenys a tocar de la *carretera* entre l'actual **carrer de Salvador** i l'**avinguda del Metro** (vegeu **carrer de Salvador**).

Durant el segle xx, sobretot a partir del franquisme, l'ús residencial ha anat substituint els altres usos. Així, la substitució de la fàbrica Romeu Escofet, cap als anys 1960, per la construcció dels coneguts com a *blocs de la Pegaso*, i també els blocs Ciutat Comtal certifiquen la nova realitat. L'any 1963 es creà en uns baixos d'un immoble del carrer l'església de Sant Josep. Tingué de rector mossèn Leandro Gassó, des d'aquest any fins al 2009, una persona sempre compromesa amb els veïns del barri. També l'any 1958 es creà el primer cinema del barri, el Cinema Stadium (tancat

l'any 1984). Durant la dècada de 1990, s'executà el planejament urbanístic al final del carrer, al barri del Centre, que donà com a resultat la urbanització d'una gran zona verda reivindicada llargament per la ciutadania (vegeu **plaça de Lluís Companys i Jover**).

## Cronologia

### Finals del segle i aC. Augusta, via

L'actual **carrer d'Enric Prat de la Riba** coincideix amb un tram de la *via Augusta*, que comunicava Roma i Cadis, des de l'època de l'emperador August.

### Època medieval i moderna. Ral, camí;

**Reial, camí**. L'antiga via romana va anar transformant-se i va acabar rebent el nom de *camí Ral* o *camí Reial*.

### Segle XIX. Barcelona a Santa Cruz de Calafell, carretera de; Provincial, carretera

Al segle XIX, l'antic camí adquirí la categoria de carretera provincial ja que unia l'Hospitalet amb Barcelona i fou un dels eixos on primer es van notar les transformacions industrials de mitjan segle. Cal afegir que les grans vies i els camins, al llarg del temps, han tingut noms populars diversos, a més dels oficials. Així doncs, a més del nom oficial *carretera del Estado de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*, aquest vial també era conegut pels més simples *carretera Provincial*, *carretera de l'Hospitalet a Barcelona* o, també, *carretera de Barcelona al Garrofé* i, fins i tot, en alguns trams del barri de Santa Eulàlia, *carretera de Santa Eulàlia*.

A la memòria del Pla de camins de 1893 s'esmenta aquesta via considerada "una gran vía de comunicació que el Estado ha establecido y conserva con sumo cuidado".



### 1918. Prat de la Riba, calle de

En data 12 d'octubre de 1917, el regidor Oliveras proposà al Ple de l'Ajuntament canviar el nom de *carretera Provincial* pel de *Prat de la Riba* en homenatge i memòria del president de la Mancomunitat de Catalunya, mort a l'agost del mateix any. Justificà la proposta dient que, des de feia anys, aquesta carretera ja no era provincial sinó una via de l'Estat anomenada *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell* i, a més, que seria pertinent donar-li un nom propi. L'expedient de canvi de nom s'aprovà per unanimitat el 15 de març de 1918.

### 1932. Prat de la Riba, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1937. Bonaventura Durruti, carrer de

Topònim que fa referència a José Buenaventura Durruti Dumange (Lleó, 1896 - Madrid, 1936). Mecànic de professió i dirigent sindical anarquista afiliat a la CNT l'any 1917. Va participar en la formació del grup anarquista Los Justicieros a Sant Sebastià i, juntament amb Francisco Ascaso, va fundar el grup Crisol a Barcelona (1922), que més tard es convertiria en el grup Los Solidarios. Durant la dictadura de Primo de Rivera s'exilià a París, on entrà en contacte amb la Unió Anarquista Internacional. L'any 1931, amb la Segona República, tornà a Barcelona i va formar el grup Nosotros, més radical que la FAI. A l'inici de la Guerra Civil va ser el representant de la CNT al Comitè Central de Milícies Antifeixistes. El 20 de novembre de 1936 va morir a causa de les ferides sofertes combatent a Madrid a la Ciutat Universitària. Fou enterrat a Barcelona en una gran i impressionant manifestació popular. A proposta dels delegats de la Col·lectivitat de la Construcció de l'Hospitalet,

s'aprovà el nou canvi de nom en la Comissió de Govern del 5 de gener de 1937.

### 1939. Generalísimo Franco, calle del

Topònim que fa referència a Francisco Franco Bahamonde (Ferrol, la Corunya, 1892 - Madrid, 1975). General i dictador espanyol. El 1926 va esdevenir el general més jove d'Europa. Dirigi la repressió dels miners durant la Revolució d'Astúries l'any 1934 i durant el 1935 va ser cap de l'Estat Major. El 1936 fou enviat pel Govern a Canàries per deslleial, i és des d'allà que s'uní a la conspiració del 17 i 18 de juliol de 1936 contra el Govern de la República governada pel Front Popular. La rebel·lió significà el començament de la Guerra Civil i, acabada la guerra, l'inici del règim dictatorial a Espanya. Fou nomenat *Generalísimo* de les tropes rebels i cap de l'Estat amb el sobrenom d'*El Caudillo*, des de 1937. Va construir una dictadura d'inspiració feixista de partit únic (FET de las JONS i més tard Movimiento Nacional), que durà fins a poc després de la seva mort l'any 1975.

Entre el 31 de març de 1939 i el 26 de maig de 1939, l'ajuntament franquista exclougué inicialment els noms que, segons que consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento y substituir todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas". El canvi de noms continuà durant els mesos i anys posteriors. En tots els municipis espanyols es dedicà el carrer més important de la localitat a Franco.

### 1979. Enric Prat de la Riba, carrer d'

Segons l'acta del Ple de 25 d'abril de 1979 s'aprovà el canvi d'alguns dels noms dels carrers que feien referència directa a la dictadura franquista, per restituir-ne, en aquest cas, el nom anterior.



Entrada per  
Residència, carrer de la  
Sortida per  
Marina, rambla de la



## Accepció

**Ermita de Bellvitge.** L'origen del topònim *Bellvitge* prové del nom d'*Amalvigia*, primera dona de la qual sabem el nom a l'Hospitalet. El nom *Amalvigia* està relacionat amb *Malvitge* que derivà en *Benvige*, *Belvige* i, finalment en *Bellvitge* que dona nom al barri (vegeu **plaça d'Amalvígia**).

El topònim *Ermita* fa referència a l'església que es va construir al voltant de l'any 1050, i era la capella de la masia, que va pertànyer a Amalvigia. És un dels edificis més antics del Hospitalet, encara que la construcció actual és producte de les grans transformacions sofertes al llarg dels segles. Una de les absidioles de la primera ermita romànica i algunes tombes d'aquells anys van ser tretes a la llum en unes excavacions arqueològiques entre 1979 i 1981. La primera notícia documentada que menciona la capella de Santa Maria de Bellvitge és el testament de l'any 1279. L'ermita ha estat destruïda i reconstruïda diversos cops, la qual cosa ha anat modificant la seva aparença fins a l'estat actual. A partir del segle xv, a més, es té constància d'obres a la capella, motivades en part per les successives riuades del Llobregat, que anaven colgant progressivament la construcció, amb la necessitat d'alçar els murs. L'any 1493 es va fer una reconstrucció amb pedra donada per la ciutat de Barcelona i sembla que és l'origen del petit campanar gòtic. Una segona reconstrucció es va dur a terme l'any 1571, a càrrec d'un mestre d'obres de Sant Andreu de Palomar. Durant la Guerra dels Segadors, concretament l'any 1640, va ser saquejada per les tropes del comte duc d'Olivares i es perdé la imatge que hi havia. El 1697 la capella sofrí un nou saqueig, aquest cop per part de les tropes franceses que assetjaven Barcelona durant el regnat de Carles II. En la Guerra de Successió ho fou de nou pels exèrcits borbònics al servei de Felip d'Anjou. Després

d'aquesta guerra es va reconstruir ràpidament i va ser beneïda l'any 1718 pel rector de Provençana. Una altra vegada va ser saquejada pels francesos l'any 1808. El 1936 va ser incendiada i no va ser reconstruïda fins al 1959, any en el qual també es va enderrocar la casa de l'ermità i s'hi van afegir uns porxos que a l'última restauració, l'any 2003, s'han eliminat. L'ermita, d'una sola nau amb absis pla i un petit campanar quadrat, té una façana amb una porta amb la llinda treballada i una rosassa central que dona al conjunt una certa unitat barroca. A l'època de la probable fundació de Bellvitge, el nivell d'aquesta part del delta del Llobregat era molt inferior a l'actual, uns 4 m més baix, tal com han demostrar les excavacions realitzades entre el 1979 i 1981 i que van permetre documentar que sota l'actual estructura es conserven els murs de l'edifici romànic i un petit cementiri dels segles xi i xii. Si pensem que actualment l'ermita es troba a uns 5 m sobre el nivell del mar, podem deduir que l'ermita primitiva es trobava relativament pròxima a la costa. L'ermita estava dedicada a la Mare de Déu. Tal com correspon a una ermita, estava aïllada i rebia les visites periòdiques dels romiatges i aplecs. A l'ermita de Bellvitge venien confraries dels carrers Hospital i Espaseria de Barcelona, i els hospitalencs hi feien un aplec cada 8 de setembre.

## El carrer

El 30 d'abril de 1956 es publicà al *Butlletí oficial de la província de Barcelona* l'aprovació per part de la Comissió d'Urbanisme de Barcelona del Pla parcial d'ordenació de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge. Després de la seva aprovació definitiva el 8 d'octubre de 1960 i totes les modificacions posteriors d'aquest pla que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, es dissenyaren un conjunt de vials en





aquesta zona, un dels quals fou el **carrer de l'ermita de Bellvitge**. Després de la concessió de les llicències d'obres el 1963, es començà a construir el conjunt d'habitatges que va prendre el nom de l'ermita. Els primers blocs es començaren a aixecar ben a prop, en el que després serien l'**avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge** i el **carrer de l'Ermita de Bellvitge**, i s'ocuparen l'any següent. Uns acords adoptats per la Comissió Municipal Permanent els anys 1966 i 1967 autoritzaven la realització de diverses obres en aquest nou sector de la ciutat, on es continuava edificant l'actual barri de Bellvitge.

El 7 de novembre de 1980 es va inaugurar el col·legi públic Ramon Muntaner. La construcció d'aquest centre escolar va comportar certa polèmica entre els veïns del carrer, ja que malgrat les reivindicacions al barri demanant equipaments escolars, els blocs 31 i 32 d'aquest carrer consideraven que el col·legi no respectava la distància amb els edificis.

Des de finals de l'any 1990, aquesta zona de Bellvitge disposa d'un nou equipament sanitari: el centre d'atenció primària ubicat en aquest carrer i inaugurat el 22 de setembre de 1998.

## Cronologia

### 1965. Ermita, calle de la

Malgrat no ser encara un nom oficial, a la documentació relacionada amb les primeres llicències d'obres dels edificis de la zona del **carrer de l'Ermita de Bellvitge** aquest espai apareix anomenat simplement com a *calle Ermita*.

### 1967. Ermita de Bellvitge, calle de la

Segons l'acta de la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament de L'Hospitalet de 23 d'agost de 1967, es van acordar els noms dels vials resultants de la urbanització i ordenació de l'aleshores anomenat polígon de Bellvitge, entre els quals es trobava aquest espai.

### 1988. Ermita de Bellvitge, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Collblanc, travessera de



## Accepció

**Ernest Lluch.** Topònim que fa referència a Ernest Lluch i Martín (Vilassar de Mar, Maresme, 1937 - Barcelona, 2000). Economista i polític.

Militant del Partit dels Socialistes de Catalunya, diputat a Corts i ministre de Sanitat i Consum durant el primer govern de Felipe González, període durant el qual va implantar la sanitat pública universal. Quant a economista cal destacar la seva activitat a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Internacional Menéndez Pelayo. Gran defensor del diàleg en relació amb els drets humans i la pau a Euskadi, va ser assassinat el 21 de novembre de 2000 pel grup terrorista ETA. Va participar com a jurat dels Premis Ciutat de l'Hospitalet 1999 i, en la següent edició, l'any 2000, va rebre el títol pòstum de Premi d'Honor en un emotiu acte. Actualment és un símbol que representa a totes les víctimes del terrorisme.

## El carrer

L'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt ja preveí al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 un vial com a prolongació del que esdevindria l'actual **carrer de Ferré** cap a la **carretera de Collblanc**. Tanmateix no fou fins a l'aprovació del 24 de maig de 2000 de la modificació del Pla general metropolità a la zona de l'antic Mercat Central que aparegué el projecte de l'actual **carrer d'Ernest Lluch**. Tot i que aquest vial es podria considerar una prolongació del **carrer de Ferré**, de fet és més ample i té poc a veure amb el carrer anterior.

## Cronologia

### 2000. Sense nom, carrer

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità a la zona de l'antic Mercat Central, aprovat el 24 de maig de 2000, es veu el traçat del **carrer d'Ernest Lluch**, però sense nom.

### 2006. Ernest Lluch, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament del 26 de juliol aprovà denominar aquest nou vial amb el nom del professor Ernest Lluch, a tocar del seu domicili que era a la banda muntanya de la **carretera de Collblanc**, al terme de Barcelona.



## Accepció

**Ernest Lluch.** Topònim que fa referència a Ernest Lluch i Martín (Vilassar de Mar, Maresme, 1937 - Barcelona, 2000). Economista i polític (*vegeu carrer d'Ernest Lluch*).

## El carrer

Després de la finalització de la construcció dels edificis a la zona de l'antic Mercat Central arran de l'execució del planejament urbanístic aprovat a principis de la dècada de l'any 2000, s'urbanitzà la zona verda prevista que posteriorment rebé el nom de **plaça d'Ernest Lluch**. El 2016 s'hi inaugurà un monument en memòria de totes les víctimes del terrorisme.

## Cronologia

### 2000. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità a la zona de l'antic Mercat Central, aprovat el 24 de maig de 2000, es veu l'espai que ocupa la **plaça d'Ernest Lluch**, però sense nom.

### 2009. Ernest Lluch, plaça de

El nou espai creat a la zona propera de la Porta Nord de la ciutat és molt pròxim al domicili d'Ernest Lluch, que estava a la banda de muntanya de la **carretera de Collblanc**, al terme de Barcelona. El Ple municipal del 23 de juny d'aquest any aprovà la denominació d'aquesta nova plaça enjardinada.

Entrada per  
Collblanc, carretera de;  
Rosich, carrer de,  
Collblanc, travessera de;  
Ernest Lluch, carrer d'

Mapa: E1, F1

Barri: Collblanc



PAT L'Escorsa (fitxa 89)

## Accepció

**Escorsa.** Topònim que fa referència a les Fonerias Escorsa, SA.

El 1876 Dionís Escorsa i Cruells (Sant Feliu de Codines, Vallès Oriental, 1840 - Barcelona, 1900) establí al barri de Sant Antoni de Barcelona, juntament amb Josep Plana i Anguera i a Sebastià Agustí i Vilardebò, una foneria de ferro que esdevingué la segona foneria d'acer molt de l'Estat espanyol. El 1920 es transformà en les importants Fonerias Escorsa, SA, amb fàbrica a la barriada de Santa Eulàlia de l'Hospitalet de Llobregat. L'empresa, que ocupà fins a 200 obrers, fallí i tancà el 1966. Annex a la foneria hi havia les oficines de la masia de can Bitllera, del segle XIX. Per aquest motiu, la masia era coneguda com a *ca l'Escorça*. No està clara la corrupció ortogràfica del cognom Escorsa per Escorça.

## El carrer

La **plaça de l'Escorsa** és un espai que consta de dues parts: una plaça interior al conjunt de blocs delimitats pel **carrer de Martí-Codolar**, el **carrer de Santiago Ramón y Cajal**, el **carrer de la Riera** i una zona enjardinada al sud, que la separa del **carrer de Santa Eulàlia**, i una plaça exterior que coincideix amb aquesta zona. Tancada la foneria, el 10 de novembre de 1967, el Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial, que comprèn els barris de Sants (Barcelona) i de Santa Eulàlia (l'Hospitalet de Llobregat) inclogué dins del seu àmbit d'acció l'alineació de l'illa delimitada pel **carrer de la Riera Blanca**, el **carrer de Santa Eulàlia**, el **carrer de Martí-Codolar** i un vial aleshores innominat (*vegeu carrer de Santiago Ramón y Cajal*). A més, es preveia l'espai que la delimita pel sud on actualment s'obre una part de la **plaça de l'Escorsa**. El 17 d'agost de 1971 s'aprovà definitivament l'ordenació de l'esmentada

illa, dins de la qual es planejà l'altra part que també rep el mateix nom. Tant la plaça exterior com la interior han tingut diverses remodelacions. Cal destacar la que es va realitzar el 8 de novembre de 1972 amb motiu de la visita dels aleshores prínceps d'Espanya a la ciutat i que suposà posar-la al servei de la ciutadania com a nou espai públic enjardinat.

## Cronologia

### 1967. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial, aprovat el 10 de novembre de 1967, ja es veu l'espai dedicat a la part de la **plaça de l'Escorsa** situada entre el **carrer de Santa Eulàlia** i les edificacions d'aquesta zona. Als plànols que acompanyen la posterior ordenació de l'illa situada en aquesta zona entre el **carrer de Santa Eulàlia** i el **carrer de Santiago Ramón y Cajal** es pot veure l'altra part. En ambdós casos, l'espai apareix sense nom.

### 2000. Escorça, plaça de l'

El 26 de juliol de 2000, el Ple de l'Ajuntament aprovà la proposta d'uns veïns de Santa Eulàlia, que coincidia amb una altra que anteriorment s'havia formulat l'any 1998 en una moció del Partit Popular. Malgrat l'error en la grafia del nom, que havia aparegut al llarg dels anys, aquest va ser aprovat amb ç.

### 2018. Escorsa, plaça de l'

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim original, recuperant el cognom que donà nom a l'antiga foneria. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Santiago Ramón  
y Cajal, carrer de;  
Riera Blanca, carrer de la;  
Santa Eulàlia, carrer de;  
Martí-Codolar, carrer de

Mapa: H2, H3

Barri: Santa Eulàlia



Entrada per  
Barcelona, carrer de  
Sortida per  
Major, carrer



Mapa: B4, C4



Barri: El Centre

## Accepció

**Escorxador.** Lloc destinat a matar i escorxar el bestiar.

El nom d'aquest carrer es deu a l'existència del primer escorxador de la ciutat, inicialment a l'aire lliure i posteriorment cobert, en el tram de l'actual **carrer de la Riera de l'Escorxador**, on actualment hi ha l'edifici del Poliesportiu Municipal del Centre. Tant institucionalment com popularment, s'hi feia referència com *el Matadero*. Aquest escorxador apareix referenciat al projecte d'urbanització que Carlos de España i Orteu presentà el 16 de gener de 1917 per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat situats "a les proximitats de l'escorxador públic". El 1956, s'iniciaren les obres del projecte d'ampliació i modernització d'aquest primer escorxador cobert, amb dues naus: una de boví i una altra de porcí, realitzades per l'arquitecte municipal Manuel Puig i Janer. Aquest edifici estava inclòs al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de 1985 i en va ser exclòs al de 2001. L'any 1986 s'instal·là la Sala d'Art Alexandre Cirici en aquestes naus, però finalment foren enderrocades per construir-hi el nou Poliesportiu Municipal del Centre l'any 2007.

## El carrer

L'espai ocupat actualment per aquest vial coincideix amb la continuació, cap al sud del **carrer de Sant Joan**, de l'antic torrent del Canyet, que apareix documentat en un plànol de conducció d'aigua potable de l'any 1867. Actualment, el **passatge de l'Escorxador** coincideix amb el tram que discorria entre l'antic *carrer de les Eures* (actual **carrer de Barcelona**) i el **carrer Major**.

## Cronologia

### 1867. Casa Riera, torrente de

Topònim que fa referència a la casa, actualment rehabilitada i que és una de les seus del Museu de l'Hospitalet a la cantonada entre el **carrer del Xipreret** i el **carrer de la Riera de l'Escorxador**. Com era habitual, la xarxa de camins i carreteres tradicional estava molt relacionada també amb la xarxa hidrològica formada per les rieres i torrents. I els seus topònims també. Aquests, que moltes vegades no apareixien als nomenclàtors ni a les guies de la ciutat, eren moltes vegades múltiples. És el cas d'aquesta riera, que el 1867 apareix amb el nom de *torrente de Casa Riera*.

### 1917. Cañet, torrente del

En plànols del segle xx, el tram del torrent entre can Riera i el **carrer Major** apareix identificat amb el mateix nom del torrent del qual procedia des de Sanfeliu: el torrent del Canyet. Al full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1917 i 1919, apareix clarament identificat l'espai d'aquest vial actual amb aquest nom. Aquest és un dels topònims que apareixen com a catalanismes en documents en castellà.

### 1928. Matadero, riera del

Nom donat al tram comprès des del **carrer del Xipreret** fins al **carrer Major**, després de les obres del nou escorxador cobert. I d'aquesta manera apareix a la guia de 1928-1929. Amb aquest nom castellà apareix, fins i tot, als plànols de 1932 i 1937, que recullen la primera catalanització general del nomenclàtor de la ciutat. Per aquesta raó, el 1939 no va canviar.



### **1980. Riera del Matadero, calle de la**

Al nomenclàtor d'aquest any, ja apareix el vial amb categoria de carrer.

### **1988. Riera de l'Escorxador, carrer de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **1991. Escorxador, passatge de l'**

No serà fins als anys 1990 que, amb motiu de noves construccions d'habitatges al **carrer de Barcelona** i al **carrer Major**, es distingirà aquest últim tram de l'antic torrent del Canyet amb un nom propi de vial, restant amb el nom de **passatge de l'Escorxador** i la resta amb el nom de **carrer de la Riera de l'Escorxador**. Això ja es pot verificar al plànol de 1991.



## Accepció

**Escultura.** Art de representar figures en materials com la pedra, el metall, la fusta o altres, habitualment en tres dimensions.

## El carrer

Als plànols del Pla parcial de l'aleshores anomenat *sector Granvia Sud*, el traçat projectat del vial que actualment porta el nom de **carrer de l'Escultura**, ja coincideix amb un tram de la riera Blanca que apareix retolat d'aquesta manera. Aquest Pla parcial, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, tingué diverses modificacions posteriors, que pràcticament no afectaren aquest vial. La seva modificació aprovada el 15 de març de 1970, després que el 1965 es concediren llicències d'obres a la zona, ja presentava la riera Blanca amb categoria de calle.

Durant un temps, el vial també fou conegut amb el nom que l'Ajuntament de Barcelona havia batejat la seva part oriental: *calle Radio*. Fins i tot, al plànol de 1988 es poden veure dos carrers amb noms similars: *carrer Radium* (vegeu **carrer del Radi**), al barri de Sant Josep, i *carrer Radi*, per retolar l'actual **carrer de l'Escultura**, però hi queda clar que fa referència únicament a la part barcelonina. Cal esmentar que els edificis que tenen façana a aquest carrer no estan identificats numèricament pel **carrer de l'Escultura**, sinó per l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** o pel **carrer de l'Arquitectura**.

## Cronologia

### 1718. Blanca, riera

Tot i que l'existència de la riera Blanca està documentada

des del segle x, al cadastre d'aquest any apareix aquest espai amb unes primeres cases registrades (vegeu **carrer de la Riera Blanca**).

### 1960. Riera Blanca, calle de la

Els trams de l'antiga riera Blanca situats al nord de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** apareixien amb categoria de carrer des de finals de la dècada de 1920. Quant al tram de la riera situat al sud de l'esmentada riera fins a l'actual **carrer de l'Arquitectura**, la documentació municipal des de 1960 el recull, indistintament, com a *calle Riera Blanca* i com a *riera Blanca*. Així, al plànol de 1960 apareix retolat de la primera manera; però, als plànols de 1960 del Pla parcial de Granvia Sud, el projecte del **carrer de l'Escultura** apareix retolat *riera Blanca*. El 1965, l'Ajuntament de Barcelona anomenà aquest carrer fronterer amb l'Hospitalet *calle Radio*, però el nom no s'oficialitzà a l'Hospitalet, el nomenclàtor del qual ja recollia la *calle Radium* al barri de Sant Josep (vegeu **carrer del Radi**). Als plànols de la dècada de 1970, encara apareix com a *riera Blanca* i, de vegades, *calle Riera Blanca*. En un document intern municipal apareix una llista dels noms dels carrers i els seus trams de números associats al corresponent codi postal. Al document s'hi indica explícitament que hi ha alguns noms de carrers, que "encara mantenint-los provisionalment, no s'haurien de fer servir". Un d'aquests és Rodi [*sic*], probablement referit a *Radi*, situat a la zona fronterera amb Barcelona.

### 1991. Escultura, carrer de l'

Al plànol i nomenclàtor de 1991 apareix el vial amb el nom actual.

Entrada per  
Arquitectura,  
carrer de l'

Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Mapa: I3

Barri: Granvia Sud



PAT Conjunt d'habitatges, número 23 a 35 (fitxa 24)  
PAT Edifici número 49 (fitxa 25)  
PAT Església de Santa Eulàlia de Mèrida (fitxa 03)

## Accepció

**Església.** Edifici consagrat al culte cristià.

En aquest cas, fa referència al temple parroquial de Santa Eulàlia de Mèrida. A partir de la segona meitat del segle XII i principi del XIII, podien diferenciar-se tres zones de poblament al terme parroquial: una a l'entorn de l'església de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana (a l'actual barri de Santa Eulàlia), una altra al costat de l'Hospital de la Torre Blanca, tocant al límit amb Cornellà (a l'actual barri del Centre), i una altra, Banyols, distanciada i allunyada de les altres dues i tocant al riu (actual municipi del Prat). L'antic nucli de població originat al voltant de l'Hospital de la Torre Blanca anà creixent i prengué el nom de la Poble de l'Hospitalet, cosa que produí que cada vegada anés quedant més distant del nucli de Provençana. Per aquest motiu, el 17 de desembre de 1426, el bisbe de Barcelona autoritzà el trasllat de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana a la Poble de l'Hospitalet, però amb el nom de Santa Eulàlia de Mèrida. Durant l'any 1475, en un context de final de guerra civil, epidèmies i inseguretat, es reuneix en el recinte eclesial la comunitat de veïns i veïnes per elaborar les primeres ordinacions de la història local amb l'objectiu d'ampliar l'església, que havia quedat petita: era la primera classificació dels habitants segons els béns posseïts, atorgava veu i vot a tothom i admetia els no naturals de la vila en igualtat de drets. L'església fou refeta al llarg del segle XVI i consagrada de nou el 1600. Aquest edifici, amb algunes modificacions sofertes al llarg dels anys, fou destruït a l'inici de la Guerra Civil, l'any 1937 i, pel

Entrada per  
Ajuntament, plaça de l'  
Sortida per  
Saint Joan, carrer de

Mapa: C3, C4

Barri: El Centre

perill que significava, fou enderrocat. Només algunes pedres i part dels retaules van ser preservats i es conserven al Museu de l'Hospitalet. Acabada la guerra, el bisbat de Barcelona va posar en marxa una important campanya per tal de reconstruir les esglésies cremades o destruïdes. Les obres de reconstrucció s'iniciaren l'any 1939, segons un projecte de l'arquitecte municipal Manuel Puig i Janer, però no van finalitzar fins a l'any 1947. La nova església s'inaugurà el 26 d'octubre d'aquell any. L'any 2001, amb motiu de les obres del pàrquing i la remodelació de la **plaça de l'Ajuntament**, es van trobar restes arqueològiques en el lloc on hi havia hagut l'antic cementiri i els peus de l'antiga església, davant de l'edifici actual. Per aquest motiu, es van paralitzar les obres uns mesos per fer les prospeccions arqueològiques i extreure'n tant despulles de l'antic cementiri com alguns objectes d'interès.

## El carrer

El 7 de desembre de 1866, Juan Pujadas, apoderat del marquès de Castellbell, Cayetano María d'Amat i d'Amat, també baró de Maldà i de Maldanell, presentà un projecte d'obertura d'un carrer transversal que unia el **carrer Major** i el **carrer del Centre**, dins de la seva propietat, anomenada *hort de Can Xarricó (sic)*. El projecte, aprovat el 14 de març de 1867, a més de la creació d'un carrer transversal, permetia "donar feina a molts paletes i jornalers, mancats d'ella amb l'actual crisi". L'obertura del nou carrer estigué relacionada amb el trasllat de l'antic cementiri, situat a tocar de l'antiga església que limitava per l'oest els terrenys del marquès. Ara bé, l'exhumació de les restes de l'antic cementiri que estava al costat de l'església i el trasllat al cementiri actual no es van fer fins a l'any 1886. Posteriorment, el 10 de febrer de 1892 l'Ajuntament aprovà el prolongament de l'aleshores *calle*





de la *Iglesia* des del **carrer del Centre** fins al **carrer de Sant Joan**, i restà assabentat que diverses persones havien contribuït en una subscripció popular d'aportacions econòmiques per a l'esmentada prolongació (com ara la de Francesc Mas, amb 2,50 pessetes). Des d'aleshores, el traçat s'ha mantingut pràcticament invariable.

## Cronologia

### 1867. *Iglesia, calle de la; Nueva, calle*

En algunes actes i plànols relacionats amb l'obertura del **carrer de l'Església**, se l'esmenta indistintament com a *calle de la Iglesia* (perquè és al costat de l'església) o *calle Nueva* (fent referència al carrer acabat d'obrir). Per exemple, al plànol del projecte aprovat el 1867, que implicava el trasllat de l'antic cementiri i l'obertura del carrer, el nom que apareix és *calle de la Iglesia* i al projecte d'urbanització de l'anomenat *camp del rector* de 1869 apareix *calle Nueva*. De fet, a la documentació presentada per Juan Pujadas, el setembre de 1867, per comunicar a la llista de propietaris que edificarien a la zona esmentada el carrer s'esmenta com a "nueva Calle de la Iglesia".

No va restar clar el nom de la prolongació aprovada pel Ple el 1892; per això apareix sense nom en plànols posteriors, com el full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat*, elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1917 i 1919.

### 1923. *Iglesia, calle de la; Jacinto Verdaguer, calle de*

Topònim que fa referència a Jacint Verdaguer i Santaló (Folgueroles, Osona, 1845 - Barcelona, 1902). Eclesiàstic, poeta i escriptor romàntic. Les *Cançons de Montserrat* i el *Virolai* (1880), les poesies religioses i les poesies musicades

van fer de Verdaguer un escriptor molt popular fins a ésser conegut pel poble com a mossèn Cinto (vegeu **carrer de Jacint Verdaguer**).

En la sessió del Ple de l'Ajuntament de 20 de juny s'aprovà posar noms de significació catalana a diversos carrers, un dels quals era aquest. En aquest cas, el nom va ser acceptat "*por ser un poeta de altos vuelos que con su obra ha enaltecido a Cataluña*". Es va aprovar posar aquest nom al tram comprès entre el **carrer del Centre** i el **carrer de Sant Joan**. El tram inicial de carrer va conservar el nom d'*Iglesia*. I d'aquesta manera apareix a les guies de carrer de la ciutat immediatament posteriors.

### 1932. *Església, carrer de la; Jacint Verdaguer, carrer de*

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Cal afegir que al plànol, però, no apareix *Església* sinó *Iglesia*, encara que amb el tipus de via *carrer*.

### 1934. *Llibertat, carrer de la; Jacint Verdaguer, carrer de*

El topònim **Llibertat** fa referència a l'estat o condició de qui és lliure, de qui no està subjecte al poder de cap autoritat arbitrària, de qui no està constret per una obligació, un deure, una disciplina, una condició onerosa, etc. (vegeu **plaça de la Llibertat**). Amb aquest nom, donat durant la Segona República, es va identificar el tram de l'actual **carrer de l'Església** que aleshores portava aquest nom i anava des de l'aleshores *carrer Laureà Miró* fins al *carrer del Centre*).



### 1939. Iglesia, calle de la

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituí "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". Un dels molts canvis va ser *calle Iglesia* per unificar el nom del vial que aleshores portava dos noms en trams diferents: *carrer de la Llibertat* i *carrer de Jacint Verdaguer*.

### 1988. Església, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Esmaragda.** Mineral, varietat de beril d'un color verd brillant per la petita quantitat de crom que conté.

## El carrer

El traçat de l'actual **carrer de l'Esmaragda** és el resultat de les modificacions del planejament previst i la urbanització executada dels terrenys que ocupa. Inicialment hi havia previst un vial en sentit sud-est. Només hi ha d'haver un espai nord-oest, que Mateo Matas retolà com a *calle de la Esmeralda* en un projecte d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat, que presentà el 10 de setembre de 1948, però que no fou tramitat per l'Ajuntament inicialment. Aquest projecte coincidirà amb un altre del mateix propietari en una zona propera (vegeu **carrer de Sant Francesc Xavier**). Després de l'aprovació del Pla comarcal de 1953 es tramità el Pla parcial de les Planes, aprovat el 12 de desembre de 1957, i una modificació seva, aprovada el 6 de juliol de 1961. Aquest planejament feu que el 13 de febrer de 1962 l'Ajuntament arxivés la sol·licitud feta per Mateo Matas quasi catorze anys enrere. Durant aquest temps, però, les llicències d'obres es tramitaren a la zona i donaren lloc al traçat actual previst al pla parcial esmentat.

Entrada per  
Subur, carrer de  
Sortida per  
Teide, carrer del



## Cronologia

### 1948. Esmeralda, calle de la

La primera referència documental d'aquest topònim en aquesta zona es troba al plànol del projecte d'urbanització que presentà Mateo Matas el 10 de setembre de 1948. Posteriorment, apareix a la guia de 1952. La urbanització d'aquest vial es va dur a terme durant la dècada de 1950. Al full 21 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat el 1958, es pot veure com aquest nom també es feia servir per al tram del vial entre els actuals **carrer dels Pins** i **carrer de Sant Francesc Xavier**, que posteriorment passaria a anomenar-se *avenida del Crucero Balears* i actualment **carrer del Teide**. Aquesta coincidència ja apareixia al projecte d'urbanització que Mateo Matas presentà d'aquella zona (vegeu **carrer de Sant Francesc Xavier**).

### 1988. Esmaragda, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Sant Joan, carrer de  
Sortida per  
Joan Pallarès, carrer de



## Accepció

**Espanya.** Topònim que fa referència al darrer llinatge de la família que ocupà la casa situada al **carrer del Xipreret**, cantonada amb el **carrer de Joan Pallarès**.

La casa va ser construïda el 1563, modificada el 1735 i restaurada l'any 1969. Des de l'any 1972 havia estat la seu de l'aleshores Museu d'Història de la Ciutat i de l'Arxiu Històric Municipal i, a partir del 2003, només la seu del museu, que avui porta el nom de Museu de l'Hospitalet. Aquest edifici està declarat Monument Historicoartístic d'Interès Local. Els seus primers propietaris havien estat la família Lluell que, per enllaç matrimonial, passaren la propietat a la família Molines. Els Molines, també per matrimoni, la van passar a la família Espanya a final del segle XVIII. El que avui coneixem per Casa Espanya és el que havia estat l'edifici principal d'una gran finca, que limitava a l'oest per l'antic torrent del Canyet, al sud per l'actual **carrer de Joan Pallarès** i al nord s'estenia fins a l'actual **carrer de Sant Joan**. Així que ocupava els espais que avui són el **carrer de Digoine**, el **carrer d'Espanya** i el **carrer de Molines**. La casa estava envoltada per uns amplis jardins amb un llac i unes grutes i, posteriorment, també una escola. La nissaga dels Espanya, encara que no era resident permanent a l'Hospitalet, sempre va estar molt vinculada a la vida de la ciutat, sobretot el matrimoni de José María de Espanya y de Orteu, i Amicie de Digoine du Palais. Ja més recentment, cal esmentar els Espanya Muntadas, Carlos de Espanya y de Digoine i Francisca Muntadas Estruch, copropietaris de La Espanya Industrial de Barcelona. El seu fill, José Matías de Espanya Muntadas, fou un dels alcaldes franquistes de la ciutat entre el 1962 i el 1973, època durant la qual es va construir una gran quantitat d'habitatges seguint la febre especuladora d'aquells anys.

## El carrer

L'espai actual del vial té el seu origen en el projecte d'urbanització de la finca on es trobava la casa senyorial de la família Espanya. Quan l'any 1923, morí Amicie de Digoine du Palais, vídua de José María de Espanya i Orteu, el seu fill Carlos de Espanya y de Digoine va sol·licitar autorització per urbanitzar els terrenys interiors de la finca on se situava la casa senyorial dels Espanya. Al projecte, que va trigar un any a ser aprovat, apareixien tres nous vials corresponents amb els actuals **carrer d'Espanya**, i els trams del **carrer de Molines** i del **carrer de Digoine** que dividien la propietat. Des de la data de la concessió del permís d'urbanització fins a la segona part de l'any 1928, la documentació relacionada amb llicències d'obres a la zona es refereix a aquests tres vials com a carrers en projecte o carrers de la Urbanització Espanya. Posteriorment, a la guia de 1928-1929, apareixen per primera vegada els topònims *Urbanització Molines* i *calle Espanya* (probablement referit a l'actual **carrer de Molines**), *calle Orteu* (actual **carrer de Digoine**) i *calle Molines* (actual **carrer d'Espanya**); tot això, considerant les llicències d'obres de l'època. En aquests primers anys, la documentació, tant municipal com externa, fa referència als mateixos vials amb noms diferents. Cal afegir que fins a la guia de 1952, fins i tot als plànols generals de la ciutat de 1932 i de 1937, els topònims relacionats amb els tres vials esmentats (**carrer d'Espanya**, **carrer de Molines** i **carrer de Digoine**) van aparèixer amb diferents localitzacions: Molines i Digoine, sobretot, hi apareixien intercanviats.



## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Amb l'aprovació el 1924 del projecte d'urbanització dels terrenys interiors de la finca de la casa senyorial dels España, van sorgir tres vials corresponents als actuals **carrer d'España**, i els trams del **carrer de Molines** i del **carrer de Digoine** que dividien la propietat, que durant un temps no van tenir nom.

### 1928. España, calle de

En la documentació relacionada amb les primeres llicències de concessió d'obres on apareix el topònim *Digoine*, que són d'aquest any 1928, es veu el topònim *España* per al vial actual. A la guia de 1928-1929, però, sembla que *España* era el nom previst per al **carrer de Molines**, *Orteu* per al **carrer de Digoine** i *Molines* per al **carrer d'España**. Malgrat això, des de la guia comercial de 1929-1930, a totes les guies i plànols de la ciutat, el vial apareix identificat amb el mateix topònim *España*, fins que es va catalanitzar a finals del segle xx.

### 1932. España, carrer d'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. En aquesta època es va mantenir el cognom original com a nom del vial.

### 1939. España, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Espanya, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. En aquest cas, però, es va catalanitzar el cognom *España* per *Espanya*.

### 2018. España, carrer d'

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí recuperar el topònim original, atès que es tracta del cognom d'una família. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Espanyola.** Topònim que fa referència a tot allò natural o relatiu a Espanya. També fa referència a la llengua romànica que s'hi parla, que també es parla com a pròpia en molts altres països i territoris, especialment d'Amèrica. En aquest sentit, sinònim de llengua castellana, és la llengua romànica més estesa i ocupa el tercer lloc en la classificació de llengües del món.

## El carrer

Aquest vial forma part del projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní de l'any 1902 (*vegeu carrer de Mas*). L'especulació en aquests terrenys no fou inicialment molt forta, perquè la demanda d'habitatge no es va accentuar fins a l'onada immigratòria de la dècada de 1920. Això va permetre la creació d'un espai públic d'uns 2.500 m<sup>2</sup> en el lloc més alt del turó, a uns 45 m d'altitud. L'any 1904, alguns dels propietaris de terres que havien promogut la urbanització del barri es van dirigir a l'Ajuntament per tal que es fes càrrec del manteniment d'una font que ells construïren a la plaça. Finalment van arribar a un acord amb el consistori i la font s'inaugurà l'any següent. Des d'aleshores roman al bell mig de la plaça. Poc després de la font, s'aixecaren els primers edificis i el 1916 es va empedrar per primera vegada. Per tant, el 1902 fou l'any de la concepció de la plaça, però el de la seva plena realització fou el 1905.

El 1935 va ser construïda l'església, a la cruïlla dels aleshores *carrer de Viena* (*vegeu carrer de Santiago Apòstol*) i *carrer de l'Aliança* (*vegeu carrer de la Mare de Déu dels Desemparats*). L'església va ser destruïda a l'inici de la Guerra Civil. Mentre es reconstruïa l'església, que va ser

finalitzada el 1949, la **plaça Espanyola** intentava burlar l'asfixiant clima ideològic i recuperar la gran riquesa associativa d'abans de la Guerra Civil. El principal hereu d'aquest llegat fou el Club Pimpinela, amb seu a la plaça. Creat el 1946, va tirar endavant moltes activitats culturals i recreatives. Molts dels seus socis, des de finals dels anys 1950, van protagonitzar una intensa activitat antifranquista, un compromís que els va costar empresonaments i tortures. La plaça va esdevenir el centre cultural i social del barri; s'hi feien projeccions de cinema a l'aire lliure, quan el cinema encara era mut, actes de les primeres entitats, festes majors i s'hi instal·laren sales de ball i bars.

## Cronologia

### 1902. Española, plaza

La primera referència d'aquest topònim apareix al plànol del projecte d'urbanització de 1902 de Clemente Mas i els germans Romaní. El nom de la plaça feia parella amb el de la **rambla Catalana** i tenia relació amb altres denominacions geogràfiques al barri (París, Holanda, Viena, etc.). Posar noms de llocs als carrers era i és molt habitual.

### 1931. Màrtirs de Jaca, plaça dels

Topònim que fa referència, com a homenatge, als capitans Fermín Galán Rodríguez i Ángel García Hernández, que el desembre del 1930 van encapçalar una insurrecció a Jaca partidària de la República i contra la monarquia d'Alfons XIII. Foren derrotats i, després d'un consell de guerra molt ràpid, foren afusellats. Van ser considerats màrtirs de la República i a partir de l'abril del 1931 la majoria de les localitats espanyoles els van dedicar un carrer. En aquest sentit, a petició dels veïns, el nou consistori republicà acordà el 23 d'abril de 1931 denominar la plaça amb el nom de *Màrtirs de Jaca*.

Entrada per  
Montseny, carrer del;  
Mossèn Jaume  
Busquet, carrer de;  
Mare de Déu dels  
Desemparats, carrer de la;  
Progrés, carrer del

Mapa: G2

Barri: La Torrassa



### 1939. Española, plaza

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". Durant la dictadura, el gentilici "espanyola" va tenir una clara connotació política, de negació de la identitat catalana.

### 1988. Espanyola, plaça

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Esplugues.** Topònim que fa referència a Esplugues de Llobregat, municipi del Baix Llobregat, fronterer amb l'Hospitalet (*vegeu carretera d'Esplugues*).

## El carrer

L'actual **camí d'Esplugues** coincideix amb les traces d'un antic camí que comunicava l'Hospitalet amb Esplugues, partint del punt d'intersecció dels actuals **carrer de Sant Joan** i **carrer del Xipreret**, pujant cap al barri de Sanfeliu paral·lel a un antic torrent conegut com a *torrent del Canyet*, tombant cap a l'oest on actualment es troben el **carrer de la Riera del Canyet** amb el **carrer del Rei En Jaume**, i continuant per aquest mateix vial actual. Des d'aquest punt travessava la zona ocupada actualment per la **ronda de Dalt** i s'endinsava dins del terme municipal de Cornellà, fins arribar a l'antic punt de trobada d'aquest municipi amb Esplugues i l'Hospitalet. Des d'aquí, resseguint la línia de separació dels termes d'Esplugues i de l'Hospitalet, passant per l'actual **carrer de les Planes**, s'endinsava dins del terme municipal d'Esplugues. No és estrany que aquest camí a l'àmbit d'Esplugues, a la zona propera al **carrer de les Planes**, aparegui amb el nom de *camí de Cornellà*, ja que des del primer municipi també servia per arribar-hi.

Aquest camí, que a finals del segle XIX tenia categoria de camí rural i era conegut com a *camí del Canyet*, a la dècada de 1920 apareix a la documentació com un antic camí veïnal d'Hospitalet a Esplugues amb el mateix nom, malgrat que a finals del segle anterior, el camí veïnal de l'Hospitalet a Esplugues era el *camino den Ñat* (*vegeu torrent de Can Nyac*).

## Cronologia

### 1892. Cañet, camino del

El primer document que cal esmentar on consta aquest topònim és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document es classifiquen els camins en tres categories, de més a menys importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino del Cañet*, amb el número 10, apareix amb la categoria de camí rural descrit de la següent manera: "Camino del Cañet que empieza en la extensión de las calles de San Juan y Xipreret, frente casa Bori y termina en el mojón nº 50 de la divisoria con Cornellá siguiendo luego dentro este último término hasta encontrar la intersección de los términos de Esplugas y Hospitalet midiendo 1 kilómetro 100 metros en esta jurisdicción". A l'acta de 31 de juliol de 1917, dels treballs topogràfics realitzats per l'Aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, es continua anomenant *camino del Cañet*.

### 1924. Cañet, camino del; Esplugas, camino de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i de la seva mare, Carmen Prats, aprovat el 5 de maig de 1924, el tram de l'antic camí coincident amb el tram més occidental de l'actual **carrer del Rei En Jaume** continua apareixent amb el topònim *camino del Cañet*. Però, al plànol datat el mateix any 1924, del projecte dels terrenys de Juan Boada, aprovat el 15 de maig de 1930, hi apareix el tram més oriental amb el topònim *camino de Esplugas*. Probablement, d'acord amb la documentació municipal, aquest camí passà de categoria rural a veïnal.

Entrada per  
Tel·luri, carrer del  
Sortida per  
Cirerers, plaça dels

Mapa: A3, B3

Barri: Sanfeliu





### 1932. Esplugues, camí d'

Als plànols de 1932 i 1937, l'antic *camí del Canyet* apareix ja únicament amb el nom *camí d'Esplugues*, i catalanitzat tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat.

### 1939. Esplugas, camino de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. Cal esmentar que a la guia de 1952, el *camino de Esplugas* apareix retolat *Rey Don Jaime*; a la guia de 1958, el camí apareix sense retolar, i a partir del plànol de 1960, torna a aparèixer retolat. El 20 de maig de 1980, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nomenclàtor i el topònim *camino de Esplugas* no hi apareix. El 15 d'octubre de 1982, n'aprova un de nou, on a l'acord número 12.2.a es diu explícitament sobre el *camino de Esplugas*: “estas calles o caminos vecinales han dejado de existir, con el transcurso del tiempo”. Per aquesta raó, el 1988 no se'n va catalanitzar el nom.

### 1991. Esplugues, camí d'

Malgrat haver desaparegut dels nomenclàtors anteriors, en la primera guia digital de 1991 aquest topònim tornà a aparèixer a la llista de noms. I des que el Ple de l'Ajuntament el va tornar a incorporar en el nomenclàtor aprovat el 21 de juliol de 1995, sempre hi ha continuat sortint.



## Accepció

**Esplugues.** Topònim que fa referència a Esplugues de Llobregat, municipi del Baix Llobregat, fronterer amb l'Hospitalet, que des de l'inici de la serra de Collserola s'endinsa dins del pla del Llobregat, travessat per nombrosos torrents, molts dels quals continuaven per l'Hospitalet cap al sud, i que sembla que originaren coves o esplugues al territori, origen del nom. A 110 m d'altitud, de 4,60 km<sup>2</sup> de superfície i 46.680 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya<sup>1</sup>.

## El carrer

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 hi existia una primera intenció del traçat d'aquest vial, però va ser l'any 1952 quan s'aprovà el projecte presentat per l'arquitecte municipal per a la construcció de la **carretera d'Esplugues** que partiria de la **rambla de Just Oliveras**, creuaria la línia dels ferrocarrils de la Renfe, travessaria la finca de can Buxeres i ja en el municipi d'Esplugues, amb el nom de camí de l'Hospitalet, es dirigiria fins al carrer d'Anselm Clavé. L'any 1954 s'aprovaren diversos expedients d'expropiació de les finques afectades per l'obertura de la **carretera d'Esplugues**. Si més no, fins a finals d'aquesta dècada no es va obrir definitivament el carrer, com consta al plànol de 1960.

1. <http://www.idescat.cat/emex/?id=080771>

## Cronologia

### 1952. Esplugas, carretera de

El 6 d'agost de 1952, el Ple aprovà el projecte d'urbanització presentat per l'arquitecte municipal per a la construcció d'una carretera d'enllaç amb Esplugues, origen de l'actual **carretera d'Esplugues**.

### 1988. Esplugues, carretera d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de  
Sortida per  
Terme Municipal  
d'Esplugues de Llobregat

Mapa: B3, C3

Barri: Sanfeliu  
i Can Serra



## Accepció

**Esquadres.** Topònim que fa referència al cos policial armat actualment conegut com a *Mossos d'Esquadra*.

L'origen del Cos dels Mossos d'Esquadra es troba al grup de gent armada, esquadra, que el 1719 organitzà Pere Anton Veciana i Rabassa, aleshores batlle de Valls, per combatre l'atac dels guerrillers que, acabada la Guerra de Successió, s'alçaren novament contra Felip V. Amb el temps es convertí en un veritable cos armat que assumí entre les seves funcions la defensa dels camins i el comerç i la seguretat dels pobles, com a suport de l'exèrcit, sota el comandament del capità general de Catalunya. Durant la Segona República, el cos dels Mossos d'Esquadra passà a mans de la Generalitat i augmentaren les seves atribucions. Referències a aquest cos policial apareixen a la documentació municipal també abans del període republicà, com per exemple l'aprovació, el 28 de gener de 1928, "de les condicions mitjançant les quals es treu a concurs el lloguer d'una casa-habitació per a les esquadres" de la ciutat; o el 6 d'abril de 1929 quan l'Ajuntament aprova el Reglament del Cos Mèdic Municipal que té la responsabilitat de l'assistència mèdica als Mossos d'Esquadra. Durant els Fets d'Octubre de 1934, amb la proclamació de l'Estat català el dia 6 d'aquell mes per part del president Lluís Companys, la Generalitat fou defensada per aquestes esquadres. L'inici de la dècada de 1950 suposà la reintroducció d'aquest cos com a guàrdia d'honor de la Diputació de Barcelona i des del l'any 1980, amb la Generalitat restaurada, ha esdevingut la policia autonòmica catalana.

## El carrer

L'espai corresponent a l'actual **carrer de les Esquadres** és el resultat de successives urbanitzacions de diverses finques que es tramitaren, sobretot, a principis de la dècada de 1920. El primer tram existent, identificat aleshores com a *calle de San Jorge*, era el corresponent a la urbanització de la part sud de la finca coneguda com *la Estrella*, malgrat que al projecte inicial de 1885 no hi apareixia. Posteriorment, el projecte d'abril de 1921, aprovat el 1922, d'urbanització de la finca de Juan Rodés Torres (*vegeu carrer de Rodés*), plantejà la prolongació d'aquest vial, que travessava la seva propietat, cap a l'oest. Un any més tard, el 1923, Isidre Valls presentà un projecte d'urbanització de les seves terres, que finalitzava el vial *calle de San Jorge* en el nou **carrer de Joan Maragall**. Durant la dècada de 1940 es perllongà el carrer cap a l'oest, fins a l'aleshores *calle del Mármol* (*vegeu avinguda d'Isabel la Catòlica*). Aquesta prolongació ja consta a la guia de 1948, amb la qual cosa el traçat del carrer restà configurat com ara.

Durant la Segona República s'hi inauguraren dues escoles: una situada a la cantonada amb el **carrer de Galvani**, de titularitat pública, i una altra de titularitat privada, a càrrec del senyor Josa, que feia cantonada amb el **carrer de Rodés**.

Entrada per  
Joan Maragall,  
carrer de  
Sortida per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Mapa: D3, E3

Barri: Sant Josep



## Cronologia

### 1922. *Sense nom, calle*

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Juan Rodés Torres, aprovat l'agost de 1922, apareix aquest vial que travessa la seva propietat, com a continuació cap a l'oest d'un vial existent als terrenys de l'antiga finca coneguda com *la Estrella*. Al projecte original d'aquesta finca, de l'any 1885, no apareixia el vial corresponent al **carrer de les Esquadres**. Quan va aparèixer el vial, sembla que s'identificava com a *calle de San Jorge*.

### 1923. *Escuadras, calle de las*

Denominació aprovada en la sessió municipal del 20 de juny, juntament amb d'altres noms de carrers, a proposta de l'arquitecte municipal i dels regidors Carbó, Romagosa i Piera. Aquest any coincideix amb el de la presentació del projecte d'urbanització dels terrenys d'Isidre Valls, que allargà el traçat fins al **carrer de Joan Maragall**.

### 1932. *Esquadres, carrer de les*

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, ja consta la prolongació del carrer fins al **carrer de Joan Maragall**.

### 1939. *Escuadras, calle de las*

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. En aquella època, les plaques del carrer feien referència a les esquadres falangistes.

### 1988. *Esquadres, carrer de les*

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Fabregada,  
avinguda de la  
Sortida per  
Sense sortida



Mapa: E4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)

## Accepció

**Estadella.** Topònim que fa referència a José Estadella i Marcé qui el 1968 presentà un projecte de construcció d'una nau industrial als terrenys on actualment es troba el passatge que porta el seu nom. Un any abans havia presentat un projecte de construcció d'un magatzem molt proper a aquest passatge.

El cognom familiar Estadella apareix sovint a la documentació municipal relacionat amb projectes d'urbanització i llicències d'obres i d'activitats, ja des de mitjan segle XIX.

## El carrer

El **passatge d'Estadella** actual quedà constituït l'any 1980, quan la finca original quedà dividida en parcel·les. Abans, a partir de 1967 començà la tramitació de diversos expedients de construcció de magatzems i naus a la zona de l'actual **passatge d'Estadella**, que havien estat presentats per José Estadella i Marcé. S'hi accedeix pel número 26 de l'**avinguda de la Fabregada** i no té sortida.

## Cronologia

### 1967. Sense nom, pasaje

L'origen de l'actual **passatge d'Estadella** es troba als expedients d'obra tramitats a partir de 1967. Als plànols cadastrals de la sèrie cartogràfica 1969-1977, es veu el que esdevindria el passatge, amb entrada i sortida per l'**avinguda de la Fabregada**, però encara sense nom, i com a passatge particular. També ens consta un expedient de 1969 per instal·lar un ramal de gas en una finca d'aquesta zona.

### 1982. Estadella, pasaje de

L'Ajuntament, en sessió del 15 d'octubre de 1982, a proposta del regidor Xavier Argelaguer, conjuntament amb altres propostes de canvi de noms de carrers, aprovà donar a aquest passatge el nom del seu antic propietari.

### 1988. Estadella, passatge d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Llevant, carrer de  
Sortida per  
Doctor Ramon Solanich  
i Riera, avinguda del

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida

## Accepció

**Esteve Grau.** Topònim que fa referència a Esteban Grau, molt probablement Valls de segon cognom, propietari de terrenys a la zona del samontà de l'Hospitalet, on s'obriren diversos carrers.

Alguns dels projectes d'urbanització que presentà es tramitaren durant la dècada de 1940. Algun, fins i tot, es presentà conjuntament amb altres propietaris (*vegeu carrer de Martí i Blasi*).

## El carrer

L'actual **carrer d'Esteve Grau** no apareix al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, malgrat que en algun projecte d'urbanització anterior ja s'aprovà un tram d'un vial molt proper. L'11 de juliol de 1923 Baltasar Bonet presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats en aquesta zona del samontà hospitalenc. Aquest projecte fou modificat pel mateix Baltasar Bonet l'abril de 1931 i el 7 de maig del mateix any, l'Ajuntament aprovà el canvi que incorporava el projecte del tram del **carrer d'Esteve Grau** situat al nord-oest del **carrer de les Aigües del Llobregat**. En un principi, el carrer arribava només des del que ara és l'**avinguda del Doctor Ramon Solanich i Riera** fins al **carrer de les Aigües del Llobregat**. El 1960 ja apareix al plànol amb el traçat actual, fins al **carrer de Llevant**.

## Cronologia

### 1931. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització presentat per Baltasar Bonet, aprovat el maig de 1931, apareix un tram del **carrer d'Esteve Grau**, però sense nom. El projecte estava escrit en castellà i en aquesta llengua va ser aprovat. Les llicències d'obres es tramitaren acabada la Guerra Civil, a partir de 1942. Malgrat això, a la guia d'aquest any encara no hi surt el topònim.

### 1946. Esteban Grau, calle de

El 5 de juny de 1946, l'Ajuntament aprovà un dictamen de la Comissió Municipal Permanent en què es proposava el nom d'*Esteban Grau* per a un carrer fins aleshores sense nom.

### 1988. Esteve Grau, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Ebre, carrer de l'

Mapa: D3, E3

Barri: Sant Josep

## Accepció

**Estrella.** Topònim que fa referència a un dels noms amb què era coneguda una casa i la finca on es trobava, delimitada a l'oest per l'antiga riera dels Frares o riera del Cementiri (*vegeu carrer de la Riera dels Frares*), al nord pel canal de la Infanta i, al sud, per l'antiga *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell* (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*). Aquesta casa i finca també eren conegudes com a *cal Frares*.

La casa ja existia a la dècada de 1870, situada a poc més de 25 m cap a l'est de l'encreuament dels actuals **carrer de Juan de Toledo**, **carrer de l'Estrella** i **carrer de l'Ebre**. Fou un dels primers carrers del barri de Sant Josep, fruit de l'expansió urbana al voltant del **carrer d'Enric Prat de la Riba**.

## El carrer

El **carrer de l'Estrella** és el principal vial resultant del projecte d'urbanització de 1895 de la finca coneguda com *la Estrella*, propietat de Josefa Safont. Aquest projecte fou aprovat el 28 de febrer de 1896 i va ser objecte de modificacions parcials posteriors, com la de 1922, aprovada el 30 de gener de 1923, o la de 1942, aprovada l'11 d'agost de 1943. Segons el plànol de modificació de la urbanització de la part nord dels terrenys, que ja eren propietat dels hereus de Josefa Safont, presentat el 1922, es modificà lleugerament el traçat dels trams del **carrer de l'Estrella** al nord del *camino de San Juan* (*vegeu avinguda de Josep Tarradellas i Joan*). Entre els espais resultants es troben el traçat complet del **carrer de l'Estrella**, i parts dels actuals **carrer de l'Ebre**, **carrer de Juan de Toledo**, **carrer de Galvani**, **carrer de les Esquadres** i, fins i tot, del **carrer de Menéndez Pidal** o antiga riera dels Frares o del Cementiri. El traçat definitiu del vial es consolidà amb el projecte de Jaime Rabarté aprovat el 1943.

## Cronologia

### 1896. Letra A, calle

Al plànol del primer projecte d'urbanització dels terrenys de la finca on es trobava la casa coneguda com *la Estrella* o *cal Frares* apareix el primer traçat del que esdevindria el **carrer de l'Estrella**, retolat *calle Letra A*. En alguns documents relacionats amb llicències d'obres s'utilitza aquest topònim, malgrat que en d'altres apareix simplement com a *calle sin nombre* o *calle en proyecto*.

### 1906. Estrella, calle de la

El Ple de l'Ajuntament, durant la sessió del 7 de setembre de 1906, aprovà per unanimitat donar aquest nom al vial *calle en proyecto* dels terrenys urbanitzats a l'heretat de Josefa Safont. El tram urbanitzat fins aleshores era el situat entre la *carretera Provincial* (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*) i el *camino de San Juan* (*vegeu avinguda de Josep Tarradellas i Joan*).

### 1932. Estrella, carrer de l'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Estrella, calle de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Estrella carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Estronci.** Element metàl·lic blanc brillant, fàcilment oxidable en contacte amb l'aire, pertanyent a la família dels alcalinoterris, de símbol Sr, nombre atòmic 38 i pes atòmic 87,62. Descobert l'any 1790 a Escòcia, és present en multitud d'indrets i s'utilitza per a la fabricació de material pirotècnic. El Sr 90, una varietat seva, és altament radioactiu i ha experimentat un significatiu increment a l'atmosfera a conseqüència de la realització de proves nuclears.

Els topònims corresponents a noms d'elements químics han estat utilitzat principalment al llarg de la dècada de 1950, com a noms neutrals aplicats, per exemple, a espais industrials de la ciutat, alguns d'ells ja desapareguts i altres encara existents. Entre els primers, *manganès* i *cadmi*; i entre els segons, *cobalt*, *crom*, *estronci*, *níquel*, *radi*, *rubidi* i *tel·luri*.

## El carrer

L'espai que actualment ocupa el **carrer de l'Estronci** es correspon aproximadament amb el traçat d'un antic camí que transcorria paral·lel al torrent del Canyet (*vegeu urbanització del Canyet*), des del punt més oriental del **carrer del Rei En Jaume** gairebé fins a tocar el terme municipal d'Esplugues, a prop de l'actual Poliesportiu Municipal de Sanfeliu. Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, que dissenyà l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, ja es pot veure el projecte inicial d'aquest vial paral·lel a l'esmentat torrent. L'arquitecte municipal havia previst una plaça a la confluència de l'actual **carrer del Rei En Jaume** amb el torrent, que posteriorment aparegué a la documentació municipal amb el nom de *plaza de Nuria*. Des d'aquí partia cap al nord-oest un vial que aproximadament coincideix amb l'actual **carrer de l'Estronci**. La

concreció d'aquell projecte inicial tingué lloc a partir del 15 de maig i del 10 de juliol de 1930, quan l'Ajuntament aprovà dos projectes d'urbanització dels terrenys de Juan Boada i de Ramón Vilaplana, respectivament, que estaven limitats per l'est per un torrent, identificat en el segon projecte com a *torrente del Canyet*, i per un camí particular. La tramitació de les llicències d'obres començà a partir dels primers anys de la dècada de 1950.

## Cronologia

### 1867. Canyet, torrente del

Al plànol que acompanya el projecte de conducció d'aigua potable des del torrent del mas Cunill, només es veu el traçat final del torrent del Canyet, corresponent a l'espai que actualment s'anomena **carrer de la Riera del Canyet**. Malgrat això, considerant que en documents cartogràfics posteriors s'aprecia que tot el recorregut fins a la frontera amb Esplugues porta el mateix nom, no és agosarat deduir que al 1867 el torrent sencer s'anomenava de la mateixa manera: *torrent del Canyet*. Alguns d'aquests documents són el *Mapa geològic i topogràfic de la província de Barcelona*, datat el 1891, realitzat pel canonge Dr. Jaume Almera, on es pot intuir el recorregut sencer retolat *T. Canyet*, o els plànols realitzats per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic a finals dels anys 1910, on apareix *torrente del Cañet*.

### 1928. Sense nom, calle; Canyet, torrente del

Als plànols que acompanyen els projectes d'urbanització dels terrenys de Juan Boada i de Ramón Vilaplana, de 1930, que desenvolupaven el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, es pot veure un vial sense nom que gairebé coincideix amb el traçat del **carrer de l'Estronci**.

Entrada per  
Rei En Jaume,  
carrer del  
Sortida per  
Sant Jordi, carrer de

Mapa: A2, B3

Barri: Sanfeliu





### **1953. Estroncio, calle del**

A la documentació de les llicències d'obres tramitades a partir de 1953 ja consta el topònim *calle Estroncio*.

### **1988. Estronci, carrer de l'**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Occident, carrer d'  
Sortida per  
Pujós, carrer de



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Estruch.** Topònim que correspon al cognom d'una de les famílies terratinents d'aquest barri. Francisco Estruch era propietari de la finca que tancava la sortida del *carrer Creus* (*vegeu carrer del Llobregat*).

L'any 1897 els regidors Rafael Casas i Odón Mestres van proposar que s'ampliés el *carrer Creus* fins a la **carretera de Collblanc**. El projecte es va dur a terme a partir del 1898. Els hereus de Francisco Estruch presentaren diversos projectes a la zona. També en una altra de les seves propietats, el 1931, una filla de la família, Antònia Estruch, va promoure l'edificació del cine Alhambra al **carrer del Llobregat** cantonada **carretera de Collblanc**.

## El carrer

El **carrer d'Estruch** té el seu origen al projecte presentat el 12 d'abril de 1916 per Modesta Coll, en nom propi, dels hereus de Francisco Estruch, d'Esteban Creus i de Josefa Creus, per urbanitzar els seus terrenys i obrir un carrer de 6,80 m que comunicués el **carrer d'Occident** i el **carrer de Pujós**. Després de la modificació del projecte inicial, que implicava el canvi a 8 m de l'amplada del carrer, l'1 de setembre d'aquell any, l'Ajuntament l'aprovà. Tant el nom del carrer com el seu traçat s'han mantingut igual al llarg dels anys fins a l'actualitat.

## Cronologia

### 1916. Estruch, calle de

L'1 de setembre de 1916 l'Ajuntament aprovà un projecte d'urbanització dels terrenys de Modesta Colls i altres propietaris. Alhora determinà que el vial, que apareixia sense nom al projecte, rebés el nom d'*Estruch*.

### 1932. Estruch, carrer d'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Estruch, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Estruch, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Estudi.** Treball per fer exercicis pràctics encaminats a adquirir coneixements o experiència d'una ciència, art, professió, etc.

## El carrer

El **carrer de l'Estudi** ocupa l'espai d'un tram de l'antic torrent Gornal, com es pot veure al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Lázaro Cotonat i Dolores Albiol, presentat el novembre de 1922 i aprovat el 7 de febrer de 1923, que estaven limitats a l'oest per aquest torrent. Això encara es pot veure al plànol de 1932. Posteriorment, el 15 de juny de 1946, Esteban Grau i José Raspall demanaren permís per urbanitzar els seus terrenys situats a l'oest del torrent Gornal, al costat del barri de les Planes, i que afectaven la prolongació d'alguns carrers del barri de Collblanc, entre els quals, el **carrer de Sort** i el **carrer de Cotonat**. Després de l'aprovació d'aquest projecte, el 5 de març de 1947, aquest mateix any començà la sol·licitud de llicències d'obres al **carrer de l'Estudi**. Des d'aleshores, el traçat del carrer s'ha mantingut invariable.

Entrada per  
Sort, carrer de  
Sortida per  
Cotonat, carrer de



Mapa: E2



Barri: Collblanc

## Cronologia

### 1947. Estudio, calle del

Les primeres llicències d'obres demanades en aquest carrer ja hi feien referència com a *calle Estudio*. Posteriorment, a la guia de 1952 ja apareix el traçat que ha perdurat fins a l'actualitat. Al full 23 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, aquest vial apareix amb el nom en plural.

### 1988. Estudi, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Amèrica, avinguda d'  
Sortida per  
Industrial, travessia

Mapa: E4, F5

Barri: Bellvitge

## Accepció

**Europa.** El nostre continent, un dels cinc en què es divideix la Terra.

Amb una superfície de més de 10.000.000 km<sup>2</sup> està separat d'Àfrica per la mar Mediterrània; d'Amèrica i de l'Àrtic pels oceans Atlàntic i Glacial Àrtic respectivament, i d'Àsia per una seqüència d'accidents geogràfics, des de la serralada dels Urals fins als estrets que connecten la mar Egea amb la mar Negra.

## El carrer

L'origen urbanístic d'aquesta avinguda, com el de tots els vials de Bellvitge, es troba en els plans parcials que des del 1956 es van anar dissenyant. En concret, per al cas de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge, el 8 d'octubre de 1960 s'aprovà el primer Pla parcial, que fou modificat just un any després, el 7 d'agost de 1961. En aquesta modificació ja apareix el traçat de l'actual **avinguda d'Europa**. Però no es va començar a materialitzar fins a l'any 1968, quan es va construir el primer bloc, molt lluny del que s'havia edificat fins aleshores (*vegeu rambla de la Marina i carrer de l'Ermita de Bellvitge*). Aquest primer bloc fou ocupat per persones procedents del barri de barraques conegut com *la Bomba*, situat davant la caserna de Lepant des de l'inici de la dècada de 1950. Molts dels habitants de la Bomba tenien una trajectòria molt important de lluita social per tal de millorar les condicions de vida dels veïns del barri, liderats pel matrimoni format per Felipe Cruz i Pura Fernández. Una de les seves principals accions va ser la creació d'una cooperativa d'habitatges per aconseguir pisos a Bellvitge. A aquest col·lectiu combatiu i cohesionat, es va unir el 1969 la parròquia de Sant Joan Evangelista, que va generar també cohesió i valors socials i polítics democràtics, amb mossèn Josep Maria Fabró al capdavant. Al voltant del 1971 van sorgir les primeres

mobilitzacions demanant la instal·lació d'un semàfor, la millora dels transports, solucions per als afectats per les inundacions, etc. El 1973 ja hi havia dues associacions de veïns, anomenades Bellvitge-Norte i la Marina. Al voltant de l'**avinguda d'Europa** va aparèixer un moviment veïnal que va aturar el desastre urbanístic del barri (*vegeu passeig de Bellvitge*). La victòria de les dones i els homes de Bellvitge davant les constructores, els bancs i els ajuntaments franquistes no es pot quantificar, però unes dades ens poden ajudar a valorar-la: es van eliminar trenta-set blocs dels previstos, cosa que va suposar guanyar 136.000 m<sup>2</sup> per a equipaments i parcs. En aquest sentit cal remarcar la inauguració el setembre de 1974 del col·legi públic Europa (actual Institut Joan Miró), ubicat al número 159 d'aquest vial.

## Cronologia

### 1961. Sense nom, avenida

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge, aprovada el 7 d'agost de 1961, es veu el primer traçat d'una avinguda que recorda l'actual **avinguda d'Europa**, encara que sense nom.

### 1967. Europa, avenida de

Segons l'acta de la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament de L'Hospitalet de 23 d'agost de 1967, es van acordar els noms dels vials resultants de la urbanització i ordenació de l'aleshores anomenat polígon de Bellvitge, entre els quals es trobava aquest espai.

### 1988. Europa, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



**Entrada per**  
Amadeu Torner, avinguda d';  
Independència, carrer de la;  
Natzaret, carrer de;  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la;  
Ciències, carrer de les;  
Joan Carles I, avinguda de;  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la;  
Sangoneres, carrer de les;  
Can Trias, carrer de;  
Jerusalem, carrer de

 **Mapa:** G4, H4

 **Barri:** Santa Eulàlia

PAT Fàbrica Godó i Trias (fitxa 28)

## Accepció

**Europa.** El nostre continent, un dels cinc en què es divideix la Terra (*vegeu avinguda d'Europa*).

## El carrer

La creació de la **plaça d'Europa** està molt estretament lligada al soterrament de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** des de l'extrem més oriental fins a poc abans d'arribar al pont sobre les vies del ferrocarril. A la modificació del Pla general metropolità aprovada el 29 de gener de 2003, ja es presentava el projecte de la futura plaça, identificada amb el nom que anys després rebé oficialment.

La plaça estava pensada per ser l'epicentre d'un nou espai que transformaria la ciutat. Dissenyada amb edificacions aïllades disposades en tres cercles concèntrics, els edificis previstos, tant d'habitatges com comercials i hotelers, començaren a construir-se abans de l'esclat de la crisi econòmica mundial de 2007, cosa que permeté la seva finalització urbanística. La plaça està urbanitzada amb zones verdes i camins per a vianants i bicicletes, i una gran escultura al centre de la plaça que simbolitza els joncs i la vegetació de ribera pròpia d'aquesta zona quan formava part de l'antiga marina de l'Hospitalet.

El primer edifici construït fou la torre COPISA, inaugurada el 2007, obra d'Oscar Tusquets. Un zigurat cap per avall, l'edifici, de planta quadrada, assoleix la seva màxima superfície a la planta superior i va perdent superfície a mesura que baixa, ocupant la mínima superfície a la planta baixa.

Les dues Torres Fira, inaugurades el 2010, són obra del despatx dels arquitectes Toyo Ito i Fermín Vázquez Huarte-Mendioca. Obtingueren el Premi al millor gratacels del món de l'any 2010. D'un mateix cos inferior emergeixen les torres esmentades. La més espectacular és ocupada per l'Hotel Porta Fira. La seva pell d'alumini vermell i la planta en forma de trèvol en rotació, que s'eixampla al tram més alt, li atorguen una espectacular singularitat. L'altre edifici és dedicat a oficines i dialoga amb l'Hotel mitjançant una estructura també vermella i sinuosa.

El 2012 s'inaugurà l'Hotel Catalònia Fira, obra dels arquitectes Jean Nouvel, Ribas González i Ribas Folguera. Dues torres de 110 m unides per dues galeries i amb 26 pisos. Es caracteritza per l'ús del blanc a les façanes est, oest i sud i del negre al nord i l'omnipresència de la palmera com a element vegetal real i simbòlic.

Des de 2013, l'àmbit de la **plaça d'Europa** està inclòs dins del barri de Santa Eulàlia.

## Cronologia

### 2003. Europa, plaça d'

Als plànols de la modificació del Pla general metropolità que originà la creació i urbanització de la plaça, ja apareix identificada amb aquest nom, que fou utilitzat per la mateixa administració municipal. El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou text refós del nomenclàtor on s'inclouïa aquest topònim.

F





Entrada per  
Industrial, travessia  
Sortida per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'



Mapa: D4, E4

Barri: Centre  
(inclòs sector  
carretera del Mig)  
i Sant Josep

## Accepció

**Fabregada.** És un dels topònims més antics de la ciutat i fa referència a la *fàbrega*, nom que s'atribuïa tant a una farga on s'elaboraven metalls com a una simple ferreria en la qual la tasca més important era l'art de la forja.

A l'Hospitalet medieval, conegut com a *Provençana*, la zona delimitada per la riera de la Creu, el samontà, el torrent Gornal i l'actual **carretera del Mig** es va dir *Fabregada*. De fet, al plànol de 1934, corresponent als treballs topogràfics del cadastre parcel·lari dels polígons 5 i 6, elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral, es pot veure algunes finques retolades *Fabregada*. La major part d'aquest territori va passar a anomenar-se, prèvia urbanització, barri de Sant Josep. Hi ha notícies del mas de la Fabregada, on podem suposar l'existència d'una ferreria en un document del segle XII (1106). Aquest mas és un exemple de les cases que van aparèixer a l'Hospitalet entre els segles XI i XIII.

## El carrer

L'origen de l'actual **avinguda de la Fabregada** es troba en l'antic *camí de la Fabregada* que formava part de l'antiga xarxa de camins rurals de la marina, que després han tingut un reflex important en l'evolució urbana de la ciutat. Era un dels eixos de comunicació longitudinal més importants del terme municipal i d'accés a la part alta del samontà enllaçant amb el *camí del Molí*. L'any 1860 s'inicià la primera urbanització del tram de l'antic camí comprès entre els actuals **carrer d'Enric Prat de la Riba** i **avinguda del Carrilet**, juntament amb els vials des del **carrer de Sant Antoni** fins al **carrer del Migdia** i al **carrer de los Castillejos**, aquests dos últims, a l'indret anomenat *Hort de les Cols*. L'expansió industrial de Barcelona va produir diversos

assentaments de fàbriques al terme de l'Hospitalet. També s'hi construïren habitatges per als treballadors, com en aquest nou nucli de població que es creà en la confluència de l'antiga *carretera Provincial* i el *camí de la Fabregada*. En plànols i guies posteriors, es pot veure com l'antic camí arriba fins a la **carretera del Mig**, coincidint amb el traçat de l'actual **avinguda de la Fabregada**.

Entre els anys 1950 i 1960 es van instal·lar a l'Hospitalet unes 500 noves indústries, fet que comportà la necessitat de nous habitatges per als treballadors als diferents barris. Aquest és el cas de la construcció dels anomenats Blocs de la Pegaso, en aquest carrer a la cantonada amb el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i la **plaça del Mestre Clavé**: 154 habitatges subvencionats promoguts per Cubiertas y Tejados SA per una sol·licitud feta per l'Empresa Nacional d'Autocamions (ENASA).

Amb el desenvolupament de l'anomenat *sector Industrial Carretera del Mig*, aprovat l'any 1960, l'**avinguda de la Fabregada**, que aleshores ja arribava fins a la **travessia Industrial**, va passar a ser-ne un eix transversal dins de l'àmbit de la més important conversió de sòl rústic en indústries i habitatges en el context de l'expansió econòmica d'aquella dècada.

## Cronologia

### 1860. Fabregada, camino de la

Al voltant d'aquesta data s'esmenta l'antic camí, relacionat amb la primera urbanització, a prop de l'aleshores *carretera Provincial* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**). En un plànol del Canal de la Infanta realitzat per José Oriol i Bernadet, datat el 7 de maig de 1860, ja es pot veure el traçat d'aquest camí, encara que sense nom. Al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica



d'Enginyers es pot veure el camí amb categoria de carretera, encara que a les guies posteriors sempre apareix com a camí.

### **1932. Fabregada, carrer de la**

Al plànol de 1932, la carretera o camí passa a tenir categoria de carrer. I així apareix també al plànol de 1937. Tanmateix, al plànol de 1934, corresponent als treballs topogràfics del cadastre parcel·lari, elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral, es pot veure l'espai retolat *camino de la Fabregada*.

### **1939. Fabregada, camino de la**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. El nou nomenclàtor aprovat per l'ajuntament franquista, a més de castellanitzar el nom, tornà a deixar-lo amb categoria de camí.

### **1952. Fabregada, calle de la**

A la guia de 1952 es pot veure que l'antic camí va assolir la categoria de carrer.

### **1963. Fabregada, avenida de la**

El projecte d'urbanització de l'**avinguda de la Fabregada** suposà el canvi de denominació de carrer per avinguda. L'aprovació per part del Ple de l'Ajuntament tingué lloc el 16 de gener de 1963.

### **1988. Fabregada, avinguda de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Occident, carrer d'

Mapa: F1, F2

Barri: Collblanc

## Accepció

**Farnés.** Topònim que fa referència a un dels propietaris de terrenys al barri de Collblanc de la segona meitat del segle XIX, José Farnés

José Farnés també era titular de la finca en la qual es va obrir aquest carrer, que abastava un ampli perímetre al voltant de l'actual **parc de la Marquesa** i fins al marge esquerre del torrent Gornal. Els terrenys eren coneguts com a *finca de la Torre Barrina*, en referència a aquesta edificació. José Farnés va ser un destacat propietari de la zona i, a més de les propietats citades, va disposar de la titularitat d'un petit obrador d'estampats en el número 27 de la **carretera de Collblanc** els anys vuitanta del segle XIX (tal com figura en el registre de la matrícula industrial entre el 1882 i el 1884), encara que la fortuna li venia de la seva joieria, situada a la plaça Reial de Barcelona. José Farnés va tenir un destacat paper en l'expansió de Collblanc a partir de la dècada de 1890, ja que va deixar instal·lar als seus terrenys, cases i algunes de les 12 bòbiles que van existir a Collblanc al final del segle XIX. Va ser també en aquest període que José Farnés protagonitzà algunes controvèrsies amb Esteban Creus, les propietats del qual feien partió amb les seves. Així, per exemple, el 1891 va aconseguir paralitzar el primer projecte d'urbanització de l'esmentat Esteban Creus. L'inici de la urbanització de les propietats de José Farnés es va dur a terme després de la seva mort. La seva vídua, Eugenia Casanovas i Amat, realitzà diverses operacions urbanístiques en la seva finca, que inclogueren segregacions i urbanitzacions de les parts resultants principalment a partir de la segona meitat de la dècada de 1910.

## El carrer

El **carrer de Farnés** sorgí a partir del 8 de març de 1913 quan Eugenia Casanovas vengué una part de la seva finca a Antonio Mercadal, on el 1916 ja se situava una fàbrica de la seva propietat. A l'escriptura de compravenda s'especificà que la part venedora havia de deixar lliure un camí de 8 m d'amplada des de la **carretera de Collblanc** cap al sud, per permetre el lliure accés al terreny venut des de la carretera esmentada. El 10 d'octubre de 1916, Eugenia Casanovas demanà permís per efectuar una permuta de terrenys, d'un tros de l'antic *camí de la Travessera* (vegeu **travessera de Collblanc**) a canvi del camí de pas esmentat. A causa de les al·legacions presentades pel mateix Antonio Mercadal i per José Parellada acompanyat de 54 signatures més, l'Ajuntament aprovà la sol·licitud l'1 de desembre de 1916 amb la condició que la peticionària cedís els terrenys de la seva finca que permetien prolongar aquell camí cap al sud fins al **carrer d'Occident**. Aquesta permuta s'efectuà l'octubre de 1919 (vegeu **passatge d'Amat**).

Per raons de salubritat, el Ple de l'Ajuntament acordà el 16 de març de 1960 suprimir el mercat conegut com a *Encants Vells* situat en aquella època en aquest carrer.

## Cronologia

### 1913. Sense nom, calle

Amb la parcel·lació de la finca de la Torre Barrina, s'inicià el procés d'obertura de carrers dins del seu àmbit. La venda d'una porció de la finca a Antonio Mercadal implicà l'aparició del **carrer de Farnés**, que el 1916 ja existia com a camí d'accés a la seva fàbrica des de la **carretera de Collblanc**. Al principi el carrer era conegut popularment com a *carrer Nou*. L'1 de desembre de 1916, l'Ajuntament



n'aprovà la prolongació fins al **carrer d'Occident**, que encara no apareix completa al full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919, on el vial hi és sense nom.

### 1919. Farnés, calle de

La primera referència documental que tenim d'aquest carrer citat com *Farnés* és a la documentació de llicències d'obres de 1919. Segons el plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928, el traçat del **carrer de Farnés**, tal com el coneixem avui dia, ja estava configurat, ja que s'havia realitzat la prolongació fins al **carrer d'Occident** aprovada inicialment el 1916. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, aquest vial apareix encara amb el nom popular utilitzat aleshores, *calle Nueva*.

### 1932. Farnés, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1936. Lluís de Sirval, carrer de

Topònim que fa referència a Luis Higón i Rosell (València, 1889 – Oviedo, 1934). Periodista. Luis Higón i Rosell, periodista valencià més conegut amb el pseudònim *Lluís de Sirval*, fou assassinat el 26 d'octubre de 1934 quan investigava les brutalitats, afusellaments, tortures i assassinats portats a terme per l'exèrcit espanyol i especialment per la Legió durant la revolució d'octubre d'aquell any. Detingut i empresonat a la presó de Santa Clara d'Oviedo, morí durant l'interrogatori.

El 2 de setembre de 1936 el Ple de l'Ajuntament aprovà canviar el nom de *Farnés* pel de *Lluís de Sirval*. En moltes ciutats de l'Espanya republicana, a l'inici de la Guerra Civil posaren el seu nom a un carrer, com fou el cas de l'Hospitalet.

### 1939. Farnés, calle

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". El nou ajuntament franquista reposà l'anterior nom de *Farnés*, i des de llavors no ha sofert cap modificació.

### 1988. Farnés, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Faus.** Topònim que fa referència a Ramon i Antonio Faus, que el 1920 presentaren un projecte d'urbanització dels seus terrenys, situats al límit del terme municipal hospitalenc amb Esplugues i al costat sud-oest del *camí del Molí*.

## El carrer

Aquest vial sorgí com a resultat de la urbanització dels terrenys de la família Faus i formava part del primer nucli del futur barri de Can Serra, que fou conegut com a *barriada de Faus-Pelegrí* i, cap als anys setanta del segle xx, com a *zona vella del barri*. Fins a finals de la dècada de 1970 aquest carrer, com els de la resta de la barriada de Faus-Pelegrí, no tenia enllumenat públic. Les reivindicacions veïnals aconseguiren que el setembre de 1978 ja ho tingués (*vegeu carrer d'Andorra*).

## Cronologia

### 1921. Sense nom, pasaje

El 24 d'octubre de 1920, els cosins Ramon i Antonio Faus presentaren un projecte d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat, limitats al nord i a l'est per l'aleshores *camino del Molino* (*vegeu avinguda de l'Electricitat i carrer del Molí*). Als plànols que acompanyen el projecte, aprovat el 27 de maig de 1921, apareixen dos vials anomenats *calle A* (*carrer de Castellbò*) i *calle B* (*carrer d'Andorra*), i dos passatges sense nom (*carrer de Faus* i un dels trams del *carrer de Pere Pelegrí*).

### 1923. Faus, calle de

A proposta dels regidors Carbó, Romagosa, Piera i l'arquitecte municipal, el consistori acordà el 20 de juny de

1923 denominar una sèrie de carrers acabats d'obrir. Un dels topònims acordats va ser el de Faus, amb categoria de carrer. Cal esmentar que a la guia de 1928-1929, el vial apareix mal escrit amb una *t* final, *Faust*.

### 1932. Faus, passatge

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. La urbanització d'aquests terrenys i els annexos de Pere Pelegrí van donar lloc al primer nucli urbanitzat del futur barri, tal com es pot veure al plànol de 1932. El vial apareix en aquest plànol amb categoria de passatge.

### 1939. Faus, calle

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. Cal esmentar que a la guia de 1942, apareix com a *calle Fausto* i que a la guia de 1948 no apareix. A partir de la dècada de 1950 ja apareix sempre amb el nom original. Fins a finals de la dècada de 1970 aquest carrer, com els de la resta de la barriada, no tenia enllumenat públic. El novembre de 1977 els veïns feren una assemblea davant del col·legi Samontà, on un centenar d'assistents decidiren recollir signatures per solucionar aquesta deficiència. Un any després, el setembre de 1978, la zona ja estava enllumenada.

### 1988. Faus, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Molí, carrer del

Sortida per  
Pere Pelegrí, carrer de

Mapa: C3

Barri: Can Serra



**Entrada per**  
Bosc, avinguda del;  
Mare de Déu  
del Pilar, plaça de la;  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d';  
El Empecinado, carrer d';  
Ibèria, carrer d'

**Mapa:** D2

**Barri:** Pubilla Cases

## Accepció

**Federico García Lorca.** (Fuente Vaqueros, Granada, 1898–camí de Víznar a Alfacar, Granada, 1936). Poeta i dramaturg.

Durant els seus primers anys com a estudiant universitari recorregué la geografia espanyola i això fou l'origen de la seva primera obra: *Impresiones y paisajes* (1918). Després d'estar un temps a Granada, s'instal·là a la Residència d'Estudiants de Madrid, on conegué Luis Buñuel, Salvador Dalí, Rafael Alberti i, després, Juan Ramón Jiménez, qui ajudà Federico a publicar als inicis de la seva obra. La música que interessà Federico durant els seus primers anys, la retrobà a Granada quan conegué Manuel de Falla. La seva amistat amb Dalí el portà a Catalunya, i l'amistat tingué com a resultat el reconeixement mutu en les seves obres. Rafael Alberti, Pedro Salinas, Jorge Guillén, Vicente Aleixandre i Dámaso Alonso són alguns dels escriptors que Federico tractà. Nova York, la Havana, Buenos Aires i Montevideo són algunes de les ciutats que visità. La seva obra rebé influències literàries molt diverses, de la cançó popular a la literatura més avantgardista. Entre les seves obres destaca el *Libro de poemas* (1921), *Mariana Pineda* (1927), *Romancero gitano* (1928), *Poema del cante jondo* (1931), *Bodas de sangre* (1933), *Yerma* (1934), *Poeta en Nueva York* (1940) i *La casa de Bernarda Alba* (escrita el 1936 i estrenada el 1945). Durant la Segona República organitzà *La Barraca*, grup de teatre universitari que recorria els pobles d'Espanya i fou la seva contribució a la política cultural de l'època. Entre d'altres, les seves idees sobre la injustícia el convertiren en un personatge incòmode per a una part de la societat. Poc després de l'esclat de la Guerra Civil, el 16 d'agost de 1936, fou detingut. I la matinada del 18 d'agost fou afusellat a la carretera que porta de Víznar a Alfacar.

L'assignació del nom d'un dels poetes andalusos més universals a aquesta plaça que, aleshores es creava com a tal, es relacionava amb la voluntat de retre homenatge a l'alt percentatge de població d'origen andalus de la zona, atès que es tracta d'un espai fronterer amb el barri de la Florida.

## El carrer

Aquest espai, malgrat pertànyer a l'àmbit de la finca de la pubilla Casas, no fou un dels projectats per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys d'aquesta finca i dels voltants que aparegueren al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Es tracta de la urbanització dels espais que anys després ocuparien el camp de futbol del barri i zona d'esbarjo de l'escola Pubilla Cases. Es tracta d'un espai on conflueixen el **carrer d'Ibèria** i el **carrer d'Amadeu Vives**, així com l'**avinguda de Tomás Giménez**, just on aquesta última passa a denominar-se **avinguda de Miraflores**, que un cop travessada la **plaça de la Mare de Déu del Pilar**, s'endinsa cap al barri de la Florida. L'any 1974, la construcció de dues altes torres d'habitatges comportà la desaparició del camp de futbol, posteriorment ubicat a la **carretera de Collblanc**, i reduí l'espai de jocs del col·legi.



## *Cronologia*

### **1986. Federico García Lorca, plaça de**

En sessió plenària de 5 de juny de 1986 l'Ajuntament aprovà atorgar consideració de plaça amb el nom del poeta, a l'espai que des de finals dels anys 1950 havia estat el camp popular de futbol del barri i antic pati d'esbarjo del centre escolar Pubilla Cases (*vegeu carrer d'Ibèria*).

### **1988. Federico García Lorca, plaça de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Malgrat que a la documentació relacionada amb l'aprovació del nomenclàtor de 1988 el cognom del poeta apareix catalanitzat, sense accent, estímem que es tracta d'un error de transcripció que no es va corregir fins als nomenclàtors del segle XXI.



PAT Cal Masover Nou (fitxa 27)

## Accepció

**Feixa Llarga.** El topònim *feixa* fa referència a una peça o mesura de terra de conreu de mida variable segons la zona. El topònim *llarga* fa referència a la mesura i forma de la feixa referida.

## El carrer

Els actuals vials que porten el nom de Feixa Llarga, bé com a carrer o carretera dins de l'Hospitalet, o simplement com a carrer dins de l'àmbit de la Zona Franca, coincideixen en gran part amb el traçat de l'antic *camí* o *carretera de la Feixa Llarga*. A la dècada de 1980, amb la construcció de les infraestructures viàries del nus de Bellvitge, l'antiga via va quedar segregada en dues parts inconnexes. A l'Hospitalet, el **carrer de la Feixa Llarga** és el tram més urbà de l'antic *camí* o *carretera* homònima.

Com en el cas dels altres camins de la marina, la seva obertura és de difícil datació. A la cartografia elaborada per la Junta del Canal de la Infanta l'any 1862, és possible observar aquest *camí*. Posteriorment, a la memòria datada el 1892 del Pla de camins, aprovat el 10 de març de l'any següent, aquest *camí* es declara d'utilitat pública i hi apareix descrit amb el número 2 com "el (camino) de Hospitalet a Prat, denominado de la «Feixa Llarga», que empieza en la calle del Progreso (vegeu **carrer de Rossend Arús**), sigue hasta el camino llamado del «Mitx» recorriendo 600 metros de este, terminando en la unión de los caminos de «Casa Pelat» y de «Casa Guinart» habiendo antes cruzado el vecinal de Sans a Prat y las líneas férreas de Villanueva, su longitud es de 3 kils. 400 mts". En aquest cas, el *camino de*

*la Feixa Llarga* va ser declarat de primera categoria o veinal, ja que era fonamental per facilitar la comunicació amb el Prat i la platja. Era també una via d'accés a altres camins rurals secundaris, però vitals per accedir als camps, explotacions agrícoles i masies de la zona de la marina, com ara cal Masover Nou.

La primera referència escrita d'aquesta masia és de l'any 1863. Es tracta d'una masia que exemplifica el passat agrícola de l'Hospitalet. Actualment es tracta d'una masia abandonada, que mostra signes evidents de deteriorament. Es pensa que devia ser força rica, ja que l'obra és gairebé en la seva totalitat de pedra, amb intrusions ceràmiques per regularitzar els murs. La masia consta de planta baixa, primer pis, on se situa un petit balconet amb una llinda esculpida, i golfes.

Altres exemples de masies situades en les proximitats del *camí de la Feixa Llarga*, en aquest cas ja desaparegudes, eren cal Miquel del Ros i cal Tarol·lo, també coneguda com a *cal Jaume de Vidala*. Aquestes dues masies van sobreviure fins a la dècada de 1980, ja que al plànol de 1982 encara consten a la zona on actualment hi ha el nus viari de l'Hospital de Bellvitge.

A partir de 1958 i fins a 1970 es van produir diverses actuacions urbanístiques i l'assentament de fàbriques en tota la zona del sector industrial de la **carretera del Mig**.

Limitada per l'oest pel **carrer de la Feixa Llarga**, el 8 de novembre de 1972, en el marc del Dia de la Província, els prínceps d'Espanya inauguraren la residència sanitària, que va dur el nom de Hospital Residencia Príncipes de España durant un temps. El 1989, per accedir al complex sanitari de l'Hospital de Bellvitge, es va inaugurar l'estació de metro Feixa Llarga, actualment anomenada Hospital de Bellvitge.

Per a la preparació dels Jocs Olímpics de 1992, en aquesta zona de la marina es bastiren uns equipaments que

Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la  
Sortida per  
Mig, carretera del

Mapa: C5, D6

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig) i Bellvitge  
(inclòs sector la Marina)



configuraren un extens complex esportiu: el 1991 s'inauguraren el Camp Municipal de Rugbi i l'Estadi Olímpic de Beisbol, transformat des del 1999 en el Camp Municipal de Futbol de l'Hospitalet.

## Cronologia

### 1862. Feixa Llarga, camino de la

A la cartografia elaborada per la Junta del Canal de la Infanta l'any 1862, ja es pot veure el camí que trenta anys més tard es descriu i apareix al Pla de camins com *camino de la Feixa Llarga* [sic], però també com *camino de la Feixa Llarga*.

### 1932. Feixa Llarga, camí de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1937. Feixa Llarga, carretera de la

Aquest any, el vial apareix amb la categoria de carretera. Fins aleshores s'havia trobat aquesta categoria en altres documents, com un plànol de 1906 sobre les zones inundables de l'Hospitalet.

### 1948. Feixa Llarga, camino de la

La primera i única vegada, durant l'època del franquisme, en què apareix aquest nom castellanitzat és a la guia d'aquest any, descrita entre la *carretera del Medio* i el *Puerto Franco*. Aquesta vegada, va tornar a aparèixer amb categoria de camí.

### 1952. Feixa Llarga, carretera de la

El canvi de denominació de *camino* per *carretera* es consolida a partir d'aquest any i, a partir de 1970, el tipus de via va canviant segons els trams.

### 1970. Feixa Llarga, calle de la; Feixa Llarga, carretera de la

Al plànol de 1970 s'hi pot veure que el tram entre la *carretera del Mig* i la *travessia Industrial* va passar a dir-se *calle*, mentre que el tram a partir de la *travessia Industrial* cap al sud va mantenir el nom de *carretera*.

### 1988. Feixa Llarga, carrer; Feixa Llarga, carretera.

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A la llista de noms del nomenclàtor aprovat, tot l'espai des de la *carretera del Mig* fins al nus de Bellvitge, apareix amb la categoria de carrer. Malgrat això, al plànol que l'acompanya apareix retolat *carretera*. Es tracta d'un error de transcripció al plànol, a causa de l'estat de desenvolupament viari de la zona en aquella època. Aleshores ja havia desaparegut la continuïtat entre els actuals *carrer* i *carretera*.

### 1991. Feixa Llarga, carrer de la

A principis de l'any 1990, tal com consta al plànol de 1991, tot el tram de l'antiga *carretera de la Feixa Llarga* al nord de l'*avinguda de la Granvia de l'Hospitalet* va adquirir la categoria de carrer, configurant un únic vial amb el tram del barri Centre.



## Accepció

**Feixa Llarga.** El topònim *feixa* fa referència a una peça o mesura de terra de conreu de mida variable segons la zona. El topònim *llarga* fa referència a la mesura i forma de la feixa referida.

## El carrer

Els actuals vials que porten el nom de *Feixa Llarga*, bé com a carrer o carretera dins de l'Hospitalet, o simplement com a carrer dins de l'àmbit de la Zona Franca, coincideixen en gran part amb el traçat de l'antic *camí o carretera de la Feixa Llarga*. A la dècada de 1980, amb la construcció de les infraestructures viàries del nus de Bellvitge, l'antiga via va quedar segregada en dues parts inconnexes. A l'Hospitalet, la **carretera de la Feixa Llarga** és el menys urbà de l'antic camí o carretera homònima. Està situat al sud de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, més avall del nus viari d'interconnexió entre aquesta avinguda i la **ronda del Litoral**.

Situada a la vora d'un dels marges de la carretera encara hi perdura Can Capella, que va estar inclosa en el catàleg del Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic, fins a la dècada de 1990.

## Cronologia

### 1862. Feixa Llarga, camino de la

A la cartografia elaborada per la Junta del Canal de la Infanta l'any 1862, ja es pot veure el camí que trenta anys més tard es descriu i apareix al Pla de camins com *camino de la Feixa Llarga* [sic], però també com *camino de la Feixa Llarga*.

### 1932. Feixa Llarga, camí de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1937. Feixa Llarga, carretera de la

Aquest any, el vial apareix amb categoria de carretera. Fins aleshores s'havia trobat aquesta categoria en alguns altres documents, com un plànol de 1906 sobre les zones inundables de l'Hospitalet.

### 1948. Feixa Llarga, camino de la

La primera i única vegada, durant l'època del franquisme, que apareix aquest nom castellanitzat és a la guia d'aquest any, descrita entre la *carretera del Medio* i el *Puerto Franco*. Aquesta vegada, va tornar a aparèixer amb categoria de camí.

### 1952. Feixa Llarga, carretera de la

El canvi de denominació de *camino* per *carretera* es consolida a partir d'aquest any i, a partir de 1970, el tipus de via va canviant segons els trams. El tram de l'antic camí, que actualment és la **carretera de la Feixa Llarga**, des d'aleshores sempre ha mantingut el nom d'aquest tipus de via.

Entrada per  
Zona Franca

Sortida per  
Nus viari de Bellvitge

Mapa: D7

Barri: Bellvitge  
(sector la Marina)





Entrada per  
Pedraforca, carrer del  
Sortida per  
Granota, jardins de la



Mapa: E2



Barri: La Florida

## Accepció

**Felip Pedrell.** Topònim que fa referència a Felip Pedrell i Sabaté (Tortosa, Baix Ebre, 1841 - Barcelona, 1922). Compositor, musicòleg i pedagog.

La seva producció musical està composta per més de dues-centes trenta obres, entre les quals, obres líriques, poemes simfònics i simfonies, passant per la música religiosa i la música de cambra. Fou un dels iniciadors de la renovació del teatre líric espanyol i català. Va influenciar músics com Albéniz, Falla o Granados. Els seus escrits com a estudiós de la música són innumerables i es considera el fundador de la musicologia espanyola contemporània. Felip Pedrell va ser el president del jurat dels Jocs Florals que es van fer a l'Hospitalet, durant la Festa Major de 1920.

## El carrer

El **carrer de Felip Pedrell** és un dels vials projectats que configuraren el nucli conegut com *la Granota*. Les llicències d'obres començaren a tramitar-se en aquesta zona a partir de la segona part de la dècada de 1920. Poc abans, el 1923 José Ferré, en nom seu i de José Rius i Lázaro Cotonat, presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats a la zona del nord-est de l'actual barri de les Planes, a tocar de l'aleshores torrent Gornal. Aquest projecte fou aprovat el 31 d'octubre d'aquell any (*vegeu carrer de Collserola*).

## Cronologia

### 1923. Felipe Pedrell, calle de

El 20 de juny l'Ajuntament aprovà la denominació de nous carrers amb designacions vinculades a la cultura catalana, com ara la d'aquest carrer. El nom va ser acceptat "por ser un músico de altos vuelos que con su obra ha enaltecido a Cataluña". La proposta va ser realitzada pels regidors Romagosa, Carbó i Piera, juntament amb l'arquitecte municipal. L'Ajuntament també acordà que les plaques amb els noms dels carrers s'havien de fer en castellà i català. Probablement la motivació d'aquest topònim ve donada pel fet que aquest important musicòleg català morís l'any anterior, només dos anys després de presidir els Jocs Florals a l'Hospitalet. L'ajuntament va voler retre-li homenatge donant el seu nom a un carrer.

### 1932. Felip Pedrell, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Felipe Pedrell, calle

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Felip Pedrell, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



ESC Noi amb Peix

## Accepció

**Femades.** Topònim que fa referència al cognom de la família propietària de la casa senyorial construïda cap a l'any 1654, ubicada dins del terme municipal de Cornellà de Llobregat, al límit amb el de l'Hospitalet de Llobregat, just al sud de l'actual **avinguda d'Álvarez de Castro**. També la riera que passava pel costat de la casa anant cap a la marina tenia el nom de *Femades*, que moltes vegades apareixia escrit erròniament d'altres maneres: *Famades* o *Famadas*.

La façana principal d'aquesta casa dona a Cornellà, a l'oest, i la façana de l'est dona a l'Hospitalet. La família dels Femades era una de les importants de l'Hospitalet: tenien masos i terres al torrent Gornal, la marina i Cornellà. Trobem Femades al llarg dels segles XVI, XVII i començament del XVIII, amb masos existents al llarg d'aquests segles, com el d'en Bernat Femades, al cap del Ros; el d'en Ferran Femades, amb un mas al prat Dellà (el Prat de Llobregat), i el d'en Jaume Femades, amb un mas al torrent Gornal. A principi del segle XIX, la casa senyorial l'habitaven els masovers Mitjavila, als quals se'ls coneixia també com a *Femades*: Jaume Mitjavila, anomenat *Jaumic Femades*. L'any 1920, la família Serra va comprar aquesta casa per muntar-hi el seu taller de ceràmica i al jardí hi posaren els forns. El primer pis s'utilitzà com a habitatge de la família. L'any 1932, en morir Josep Serra, assumí la direcció tècnica de la fàbrica el seu fill, Josep Serra i Abella, que donà un gran ressò a l'anomenada ceràmica Serra (peces singulars i úniques de grandària important amb tècnica de reflexos metàl·lics de gran qualitat artística i originalitat). Actualment és la Masia Museu Serra i es troba en bones condicions

de conservació. És curiós observar la placa històrica que figura a la façana que dona al **carrer de Femades**, on hi diu *calle Angulo*: a les guies de l'Hospitalet entre 1942 i 1952, *calle Angulo* és el nom amb què apareix el **carrer de Femades** al costat de Cornellà. Però, ca n'Angulo era un dels noms amb què es coneixia la casa de la Remunta i no pas aquesta.

## El carrer

Antigament, el tram més al nord del **carrer de Femades** es corresponia amb un camí, conegut com a *camino Famadas*, que anava des de la *carretera Provincial* (vegeu **carrer Major**) fins al *camí de Manso* (vegeu **carretera del Mig**). Actualment, el **carrer de Femades** continua des de la **carretera del Mig** fins a la **travessia Industrial**. També, la primera part va rebre majoritàriament el nom de *calle Marina*: la part més al nord amb categoria de carrer i la part més al sud, de camí, ja que era un dels camins que portaven a la zona de la marina de l'Hospitalet. Simultàniament, el nom del camí també estava associat a la riera que hem esmentat anteriorment: la riera de Femades.

## Cronologia

**1867. Marina, calle de la; Marina, camino de la**  
Topònim que fa referència a alguna cosa relativa o pertanyent al mar. En aquest cas, a una de les dues zones en què queda dividit el territori de l'Hospitalet: el samontà al nord i la marina al sud (vegeu **rambla de la Marina**).

L'any 1867 trobem la primera referència explícita a aquest vial, en un plànol del projecte de conducció d'aigua potable del torrent del mas Cunill. Però aquest tram, quant al tipus de via *carrer*, era molt curt: el podem situar entre els actuals **carrer Major** i **carrer de Josep Prats**. Posteriorment, a la

Entrada per  
Industrial, travessia

Sortida per  
Major, carrer

Mapa: B4, D5

Barri: El Centre  
(inclòs sector  
Carretera del Mig)



memòria datada l'abril de 1892 de l'expedient de 1893 sobre els camins que travessen l'Hospitalet, s'esmenta el camí rural número 14, anomenat *camino de la Riereta*, descrit de la següent manera: “que principiando en la riera llamada de la «Creu» termina en la calle de Marina, frente «Casa Fortunato» mide 600 metros”. Al full corresponent als contorns de Barcelona del *Mapa geològic i topogràfic de la província de Barcelona*, de 1891, realitzat pel canonge Jaume Almera es pot verificar l'existència tant del *camino de la Riereta* com del *camino de la Marina*. Segons aquest plànol es pot interpretar que el vial consta d'una primera part, al nord, a tocar de la *carretera provincial*, on sembla un carrer envoltat per cases a ambdós costats, i una segona part més cap al sud, on es tracta d'un camí, fins a la **carretera del Mig**.

### 1932. Marina, carrer de la; Famadas, riera de

Al llarg del temps, principalment a partir de finals dels anys 1920 i fins al 1976, el tram que havia estat anomenat únicament *camino de la Marina* apareix identificat als documents també o simplement com a *riera Famadas*, escrit d'aquesta manera. Generalment, el tram entre els actuals **carrer Major** i **avinguda del Carrilet** s'identificava com a *carrer Marina*, i el tram entre aquesta avinguda i la **carretera del Mig** com a *riera Famadas*, tal com es pot veure al plànol de 1932, encara que això, però, no ha estat sempre així.

### 1939. Marina, calle de la; Famadas, riera de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va

castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, a la guia de 1942 ja consta *Marina*. Pel que fa al nom *Femades*, en aquesta guia no hi apareix, però sí a partir de la guia de 1948.

### 1976. Famadas, calle de

L'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *calle Marina* a *calle Famadas*. La raó del canvi era evitar la confusió amb el nom d'un altre vial: *rambla de la Marina*. Curiosament, el polígon industrial de Cornellà porta aquest mateix nom, des que l'any 1984, l'Institut Català del Sòl va adquirir 8 hectàrees al costat mateix d'aquest carrer per desenvolupar aquest polígon.

### 1988. Famadas, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest any, però, encara no es va corregir el cognom original.

### 2006. Femades, carrer de

El Ple municipal de 26 de juliol de 2006 aprovà la denominació actual d'acord amb l'origen del cognom que donà lloc al topònim del carrer.



Entrada per  
Collblanc, travessera de  
Sortida per  
Cotonat, carrer de

Mapa: E2, F2

Barri: Collblanc

## Accepció

**Ferré.** L'origen d'aquest topònim fa referència al cognom del marit de Dolores Albiol, propietària d'uns terrenys a la zona on actualment es troba aquest carrer, la urbanització del qual s'inicià a partir de 1923.

## El carrer

El novembre de 1922, Lázaro Cotonat i Mir presentà un projecte d'urbanització de terrenys de la seva propietat i de Dolores Albiol, que l'Ajuntament aprovà el 7 de febrer de 1923. En aquest projecte s'establí l'obertura de tres carrers que hi apareixen amb els noms *calle Ferré*, *calle Cotonat* i *calle Monte*. De l'actual **carrer de Ferré**, es projectà el tram més al sud; però el seu traçat sencer fins a la **carretera de Collblanc** es veia al plànol de situació que acompanyava el projecte. Tot el carrer quedà recollit al Pla general de sanejament de 1928. Malgrat això, anys després, la urbanització del carrer només arribà fins a la **travessera de Collblanc**. L'any 2000, amb l'aprovació de la modificació del Pla general metropolità dels terrenys ocupats per l'antic Mercat Central de Fruites i Verdures, es recuperà la idea de connectar la **carretera de Collblanc** i la **travessera de Collblanc**, amb un nou vial que perllongava el **carrer de Ferré** cap al nord-oest. Encara que aquesta continuació durant un temps també fou coneguda amb el nom d'aquest vial, anys després s'anomenà **carrer d'Ernest Lluch**.

Al llarg dels anys, el nom del carrer ha aparegut amb diverses deformacions ortogràfiques: *Ferré* (1923, 1932, 1939, 1948, 1980 i 1988), *Ferre* (1952, 1958 i 1970), *Ferrer* (1928 i 1942), *Farré* (1955), *Ferre* (1958) i *Farre* (1960, 1964 i 1982).

## Cronologia

### 1923. Ferré, calle de

Als plànols que acompanyen el projecte d'urbanització dels terrenys de Lázaro Cotonat i de Dolores Albiol, aprovat el 7 de febrer de 1923, apareix el traçat de l'actual **carrer de Ferré** retolat *calle Ferré*.

### 1928. Ferrer, calle de

A la guia de 1928-1929 apareix escrit d'aquesta manera.

### 1932. Ferré, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Als plànols de 1932 i 1937, apareix retolat d'aquesta manera.

### 1939. Ferré, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. A partir de 1939, el topònim aparegué amb diverses grafies (*Ferré*, *Ferre*, *Ferrer*, *Farré* o *Farre*). Amb el nou Ajuntament democràtic, el 20 de maig de 1980 s'aprovà un nomenclàtor de carrers i places de la ciutat, on apareix de nou escrit correctament *calle Ferré*, malgrat que l'any 1982 torna a aparèixer mal escrit (*Farre*).

### 1988. Ferré, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Narcís Monturiol,  
carrer de  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: F3, F4

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Ferrer i Guàrdia.** Topònim que fa referència a Francesc Ferrer i Guàrdia (Alella, Maresme, 1859 - Barcelona, 1909). Pedagóg i pensador.

De conviccions republicanes, maçó des dels vint-i-quatre anys, en relació amb les idees anarquistes de l'època, és considerat el fundador de l'Escola Moderna de Barcelona, una de les escoles laiques i renovadores d'inicis del segle xx.

Exiliat a França el 1886, per haver donat suport al “pronunciamiento” del general Villacampa, va dedicar-se a l'estudi de la pedagogia racionalista. Va tornar a Barcelona i el 1901 va fundar l'Escola Moderna, una institució docent, en què posa en pràctica les seves idees laiques i racionalistes. Implicat en un atemptat contra el rei Alfons XIII, passà un temps a la presó, però finalment fou absolt. El 1908 creà la Lliga Internacional per a l'Educació Racionalista dels Infants i la revista *L'École Rénovée*, per difondre la seva acció. Intentà aproximar-se al moviment obrer i controlar el sindicat Solidaritat Obrera, però no ho aconseguí. Fou novament detingut a causa de la revolta de la Setmana Tràgica de Barcelona de 1909. Aquesta vegada, sí que fou condemnat, malgrat la manca de proves vàlides, i afusellat a Montjuïc el 13 d'octubre de 1909. Des de llavors va esdevenir un símbol per a tots els moviments progressistes en la política i en la pedagogia.

A l'Hospitalet durant la Segona República hi hagué dues escoles que seguiren els seus mètodes pedagògics, l'Escola Racionalista de la Torrassa i l'Escola Moderna del Hospitalet Centre.

## El carrer

El projecte del carrer de Ferrer i Guàrdia aparegué amb l'aprovació del Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial de Barcelona que comprèn els barris de Sants (Barcelona) i Santa Eulàlia (l'Hospitalet), el 10 de novembre de 1967. Les modificacions posteriors del planejament no afectaren el traçat previst que ha perdurat fins a l'actualitat.

## Cronologia

### 1967. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial, aprovat el 10 de novembre de 1967, aparegué el projecte del vial actual, encara que sense nom. Aquest instrument de planejament ni les seves modificacions posteriors no s'executaren fins anys més tard. De fet al plànol de 1989 encara apareix com a projecte, i sense nom.

### 1991. Ferrer i Guàrdia, carrer de

Al plànol de 1991, aquest carrer apareix com a resultat de la urbanització de la zona que delimita pel nord el barri del Gornal, amb la denominació que el Ple de 23 de desembre de 1992 incorporà definitivament al nomenclàtor de la ciutat.



## Accepció

**Finestrelles.** Topònim medieval que designava un espai que anava des d'Esplugues fins a Collblanc i Pedralbes. Pel que fa al terme de l'Hospitalet de Llobregat, era la zona situada al nord de la **carretera de Collblanc** fins al turó de Sant Pere Màrtir, en concret, al dipòsit de les aigües, que actualment encara existeix. Una part de Finestrelles pertanyia al terme municipal de l'Hospitalet.

El segon comte de Güell, Joan Antoni Güell i López, essent alcalde de Barcelona va promoure la cessió de la part nord de l'Hospitalet, on disposava de terres, amb l'excusa de la prolongació de l'avinguda de la Diagonal. No s'esmentava, però, que en aquesta part de l'aleshores ciutat de l'Hospitalet hi havia una benzina que, d'alguna manera, feia competència als serveis similars de la Ciutat Comtal. Després d'un procés de negociacions, el 8 de juny de 1933, l'Ajuntament de L'Hospitalet, feble econòmicament, acceptà cedir a Barcelona les 50 hectàrees de què disposava en aquesta zona, a canvi de diverses prestacions, entre les quals destacaven algunes de ben curioses actualment com la recollida de gossos vagabunds, l'ingrés dels malalts hospitalencs a l'aleshores Hospital d'Infecciosos de Barcelona (actual Hospital del Mar), sempre que hi haguessin llits lliures, o la prestació del servei de vacunació dels ciutadans de l'Hospitalet amb la vacuna de la verola —aquests dos darrers serveis, tot cal dir-ho, els havia de pagar l'Ajuntament de L'Hospitalet. Una altra prestació era la construcció del clavegueram del barri de Collblanc, cosa que implicaria millorar la sanitat de la zona, entre altres coses, per evitar la propagació de malalties infeccioses cap als costats propers barcelonins de les Corts o de Sants. A més d'alguns pagaments. El compliment de les condicions de la cessió del territori cap a Barcelona, però, no quedà

garantit. L'altra part de Finestrelles pertany al terme municipal d'Esplugues de Llobregat i actualment és un barri d'aquesta vila veïna.

## El carrer

L'espai que actualment porta el nom de **carrer de Finestrelles** es correspon a un dels vials de la urbanització que a principis de la dècada de 1930 era coneguda com *la Granota* resultant del projecte d'urbanització dels terrenys de José Ferré, de José Rius i Lázaro Cotonat, situats a la zona del nord-est de l'actual barri de les Planes, a tocar de l'aleshores torrent Gornal (*vegeu carrer de Collserola*). El nom va quedar incorporat al nomenclàtor de la ciutat l'any 1988, donant nom a un carrer que queda a menys de 2 km de la zona original de Finestrelles. De fet, l'orientació del carrer apunta cap a l'actual barri d'Esplugues que duu aquest nom. El **carrer de Finestrelles** és paral·lel al **carrer de Collserola**, que es va segregar del **carrer de la Mare de Déu de Núria** a l'hora que el **carrer de Finestrelles** es va segregar del **carrer de Martí i Blasi**. Cal recordar, a més, que des de 1923 fins a 1982, a l'Hospitalet hi havia un altre espai que portava el nom *Finestrellas*, inicialment, i *Finestrelles*, finalment. Era un espai localitzat a l'actual barri del Gornal, bàsicament paral·lel a l'actual prolongació del **carrer de Campoamor**, que aleshores també arribava fins a aquest barri. L'espai, tal com era, va desaparèixer com a conseqüència del Pla d'actuació del Gornal.

Entrada per  
Pedraforca, carrer del  
Sortida per  
Granota, jardins de la





## Cronologia

### 1923. Martí Blasi, calle de

Propietari de terrenys a la zona on va obrir aquest carrer (*vegeu carrer de Martí i Blasi*). La primera referència documental que ens consta d'aquest topònim la trobem a la documentació de 1923 relacionada amb llicències d'obres en aquest vial, just quan es va aprovar el projecte d'urbanització dels terrenys de José Ferré, José Rius i Lázaro Cotonat.

### 1928. Martín Blasi, calle de

Al plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928 aquest topònim apareix, però, d'aquesta manera. El carrer, que formava part del nucli conegut com *la Granota*, apareix amb aquest nom a la guia de 1928-1929. En altres guies no oficials posteriors fins al 1931, apareix amb la forma *Martín Blaso*.

### 1932. Martí Blasi, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Martín Blasi, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Fins al principi de la dècada de 1940, el traçat del carrer amb aquest nom estava situat dins del nucli de la Granota, entre el **carrer de les Aigües del Llobregat** i el **carrer del Pedraforca**, per sobre de l'antiga *plaza de La Redentora*. Des de la dècada de 1940, s'inicià la prolongació del carrer cap a l'**avinguda de Ponent** (*vegeu carrer de Martí i Blasi*). A la documentació municipal apareix el nom escrit també com a *Martí Blasi*.

### 1980. Martí Blasi, calle de

Al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, torna a aparèixer el nom del carrer en català, però amb el tipus de via encara castellanitzat.

### 1988. Finestrelles, carrer de

El canvi de nom del tram del **carrer de Martí i Blasi** entre el **carrer de les Aigües del Llobregat** i el **carrer del Pedraforca** s'aprovà en la sessió del Ple del 6 d'octubre d'aquest any. D'aquesta forma, el traçat original del vial, situat a l'antic nucli de la Granota, va canviar el nom de *Martí i Blasi* a *Finestrelles*. El nom *Martí i Blasi* es mantingué únicament per als trams al sud del **carrer de l'Enginyer Moncunill**.



## Accepció

**Física.** Ciència que estudia els fenòmens que ocorren a la natura, la matèria, l'energia i la seva interrelació, per trobar les lleis que els descriuen.

## El carrer

L'actual **carrer de la Física** està molt estretament relacionat amb la construcció del centre comercial situat al seu costat oriental, el soterrament de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** i la construcció de la **plaça d'Europa**. Però, el projecte inicial d'aquest carrer apareix bastant abans, al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, on discorria des de l'aleshores *calle de Cortes* fins a poc més al sud de l'actual **carrer de la Botànica**. Alguns projectes d'urbanització posteriors pretengueren executar-lo. Tal és el cas del presentat per Josep Feliu i Gusiñé, Lluís Camps, Emili Berger i Jesús Cambó el febrer de 1935, els terrenys dels quals limitaven per l'oest el carrer projectat el 1928. Tanmateix, la tramitació d'aquest projecte es va haver d'arxivar el 12 de juliol de 1963 com a conseqüència de l'aprovació del Pla comarcal de 1953 i el Pla parcial de l'aleshores anomenat sector Granvia Sud que el 1960 havia modificat el planejament de 1928. A la zona, però, aparegué una mena de camí entre les construccions fetes des de 1935, quan aquest espai ja era conegut com a *calle de la Física*. El traçat actual es projectà dins d'una modificació del planejament aprovada el 15 de desembre de 1999 que ordenava la zona on es construiria l'actual centre comercial Gran Via 2 i planificava, de nou, una prolongació del **carrer de Castelao**, al sud de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, com a vial de servei: l'actual **carrer de la Física**.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 ja es veu el projecte d'un vial que, coincidint amb el tram actual del **carrer de la Física**, s'endinsava fins a més al sud de l'actual **carrer de la Botànica**. Es tractava simplement d'un projecte.

### 1935. Física, carrer de la

El pla de 1928 fou recollit pels propietaris dels terrenys a l'oest de l'actual carrer per presentar un projecte d'urbanització. Malgrat que només es tractava d'un projecte i que no consta la seva aprovació, és ben cert que a partir de 1935 començaren a tramitar-se llicències d'obres en el seu àmbit, a tocar de l'actual **carrer de la Física**. A la documentació d'aquestes llicències el carrer apareix amb el seu nom actual.

### 1939. Física, calle de la

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1948 ja hi apareix descrit entre la *Granvia* i la riera Blanca, probablement per error. Aquest mateix any també s'havien tramitat algunes llicències per construir coberts en solars. Durant uns anys aquest vial servia per comunicar altres petits vials amb l'aleshores *Granvia* o *autovia de Castelldefels*. Al *Plànol topogràfic* de l'Àrea Metropolitana de Barcelona de 1970, que recull el planejament vigent, apareix dibuixat el **carrer de la Física** entre l'esmentada autovia fins al desaparegut *passatge Segarra*.

Entrada per  
Ciències, carrer de les  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Mapa: H4

Barri: Granvia Sud





### **1988. Física, carrer de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. El 15 de desembre de 1999 s'aprovà un pla parcial a la zona, modificació del Pla general metropolità de 1976.



Entrada per  
Torrent Gornal,  
avinguda del  
Sortida per  
Catalunya, avinguda de

Mapa: E2, F2

Barri: La Florida  
i les Planes

## Accepció

**Florida.** Nom d'un dels barris de l'Hospitalet, situat al samontà, del qual forma part aquest carrer.

L'origen del nom és força confús. Podria provenir de les terres de conreu que hi havia a la zona, però també de l'existència d'una floristeria propietat de Julio Peris i López, qui havia estat escollit regidor de l'Ajuntament de L'Hospitalet a les eleccions municipals del 15 de gener de 1934. Sembla que aquest senyor, en tornar d'Amèrica, comprà uns terrenys per aquesta zona i es dedicà al conreu de flors. Per això la zona s'hauria començat a anomenar *Florida*. Però també hi ha veus que indiquen que el carrer es diu així perquè Julio Peris venia de la Florida, als Estats Units. El cas és que amb aquest topònim s'inicià una sèrie de denominació de diversos carrers d'aquesta zona del samontà que fan referència a la flora. En qualsevol cas, Ramon Puig i Gairalt al seu Pla d'eixample de 1926 definia el districte com a ciutat jardí i són molts els noms de flors que es posaren als carrers del barri responent al projecte de Puig i Gairalt.

## El carrer

Els primers trams del **carrer de la Florida** aparegueren al projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, presentat el desembre de 1921 i aprovat el 4 d'octubre de 1922, que suposà l'aparició de cinc vials (**carrer de Ceravalls**, **carrer de Sant Ramon**, **carrer de la Florida**, **carrer de la Renclusa** i **carrer de Subur**). Aquest petit nucli urbanitzat fou un dels orígens del que després seria el barri de les Planes. Al Pla d'eixample de 1926, aprovat definitivament el 1928, el **carrer de la Florida** seria l'eix transversal del futur barri homònim. Va ser un dels primers de la zona

amb una llargària prou important com per connectar el nucli de Ceravalls (*vegeu carrer de Ceravalls*) amb el torrent Gornal i, a partir d'aquest, amb Collblanc i la Torrassa.

## Cronologia

### 1922. C, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, aprovat el 4 d'octubre de 1922, apareixen cinc vials anomenats amb les cinc primeres lletres de l'abecedari: *calle A* (**carrer de Ceravalls**), *calle B* (**carrer de Sant Ramon**), *calle C* (**carrer de la Florida**), *calle D* (**carrer de la Renclusa**) i *calle E* (**carrer de Subur**). Aquests noms es van utilitzar els primers anys durant la tramitació de les llicències d'obres.

### 1923. N, calle

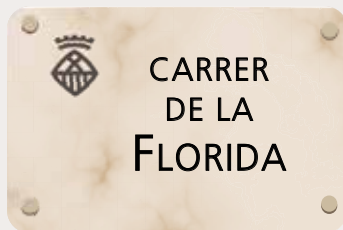
Al projecte d'urbanització dels terrenys de Dolores Casares, el primer tram de l'actual **carrer de la Florida** situat a l'est de l'anomenat *camino de las Bóviles* o *calle O* (*en proyecto*) (actual **carrer de les Bòviles**) apareix identificat com *calle N* (*en proyecto*).

### 1928. Florida, calle de la

La primera referència documental d'aquest topònim és a la guia de 1928-1929. També apareix el **carrer de la Florida** en diverses cartes de la Societat General d'Aigües del setembre de 1931, adreçades a l'Ajuntament, sobre la instal·lació del corresponent ramal de proveïment.

### 1932. Florida, carrer de la

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. El traçat del carrer ja apareix al plànol de 1932



gairebé tal com ha arribat als nostres dies: des de l'actual **avinguda del Torrent Gornal** fins al **carrer de la Renclusa**. Alguns dels trams són, però, simplement un projecte, com es veu clarament al plànol de 1937. En aquest plànol, el carrer apareix simplement com a **carrer La Florida**, clarament amb l'article en majúscules.

### 1939. Florida, calle de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. En aquest cas, simplement es va castellanitzar el nom del tipus de la via.

### 1988. Florida, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Actualment, aquest carrer arriba fins poc més enllà que inicialment, al **carrer del Teide**, dins del barri de les Planes.



Entrada per  
Tomás Giménez,  
avinguda de  
Sortida per  
Gravina, carrer de

Mapa: C2, D2

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Floridablanca.** Topònim que fa referència a José Moïno y Redondo (Hellín, Múrcia, 1728 - Sevilla, 1808), primer comte de Floridablanca. Polític i estadista.

Jurista de formació i d'ocupació durant els seus primers anys de professió, començà la seva carrera política d'estat, l'agost de 1766, com a fiscal criminal del Consell Reial de Castella. Idea seva era la submissió del poder eclesiàstic al poder civil en assumptes terrenals. Carles III el nomenà ministre plenipotenciari interí davant de la Santa Seu, el 1772, ja que era idoni per facilitar l'extinció de la Companyia de Jesús que tant volia el rei, cosa que aconseguí el 21 de juliol de 1773 amb el papa Clement XIV. Carles III el premià amb el títol de comte de Floridablanca. Quan tornà a Espanya continuà desenvolupant diverses tasques com a polític i estadista, entre les quals destaquen la de secretari d'Estat que ocupà des de 1777 fins a 1792. Quant a la política exterior intentà ser neutral però amb la finalitat que les altres potències no arribessin a afectar el poder espanyol. Arran de la Revolució Francesa perdé influència i adoptà posicions més reaccionàries, fins que Carles IV, rei d'Espanya, el destituí. Curiosament, però, fou la causa napoleònica la que provocà el retorn de Floridablanca a la més alta posició política el 1808 com a president de la Junta Suprema Central, que s'oposava a l'exèrcit francès, però la seva avançada edat no li permeté dedicar-s'hi gaire.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir

del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

És interessant destacar que el carrer ha estat seu de dos serveis molt distints. D'una banda, unes galeries comercials d'iniciativa privada, inaugurades l'any 1965, a les quals també es podia accedir pel **carrer de Covadonga** i que durant dècades havien estat l'únic espai de proveïment concentrat de productes alimentaris bàsics d'aquesta zona del barri, que arran de la crisi del sector ja han estat definitivament clausurades. I de l'altra, un dels molts col·legis privats que durant el franquisme es crearen, atès el dèficit de places públiques: l'Acadèmia Lope de Vega, de grandària notable, progressivament remodelat.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Crisantemos, calle de los

Gènere de plantes perennes de la família de les compostes (*Chrysanthemum* sp), de fulles alternes i de flors abundants, solitàries, pedunculades, i de color morat, groc, daurat o blanc, molt emprades en decoració. Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovat definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.



### 1932. Crisantems, carrer dels

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Cal esmentar que al plànol de 1937 apareix escrit amb doble *essa*.

### 1939. Crisantemos, calle de los

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1946. Floridablanca, calle de

La cultura oficial de la dictadura franquista s'apropià del personatge i aquest nou topònim fou considerat més adient amb la iconografia del règim. Així, el 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

### 1988. Floridablanca, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Font.** Topònim que fa referència a Josefa Font, propietària dels terrenys on es va obrir aquest carrer els anys quaranta del segle xx.

## El carrer

El **carrer de Font** és un dels projectats per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El 5 de gener de 1945 Josefa Font presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats en aquesta part del samontà hospitalenc. Al projecte, aprovat el 25 de setembre de 1946, apareix el tram situat a tocar del **carrer de les Bòbiles**. En un segon projecte molt proper temporalment, Esteban Grau i José Raspall demanaren permís per urbanitzar els seus terrenys, que incloïen la resta dels trams del **carrer de Font**. Així, aquells anys es va iniciar el procés d'urbanització dels terrenys situats entre la bòbila La Redentora i el **carrer de la Florida**. A la guia de 1948, el **carrer de Font** consta ja amb el traçat que té actualment.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 ja es veu el projecte d'un vial que coincideix amb l'actual **carrer de Font**. Es tractava, només, d'un projecte.

### 1945. Font, calle de

La primera referència a aquest topònim la trobem al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Josefa Font presentat el 5 de gener de 1945. Al plànol es veu aquest topònim junt amb altres carrers situats al costat de la bòbila La Redentora, com ara el del **carrer de l'Enginyer Moncunill**, el del **carrer del Jardí** i el del **carrer de les Bòbiles**.

### 1988. Font, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Sortida per  
Miraflores, avinguda de

Mapa: E2

Barri: La Florida



Entrada per  
Castellbò, carrer de;  
Carpa, carrer de la;  
Can Serra, avinguda de;  
Carpa, carrer de la;  
Bisbal, carrer de la



Mapa: C3



Barri: Can Serra

## Accepció

**Font.** Indret per on brolla l'aigua. També dit de la construcció amb la finalitat de fer sortir a la superfície aquest líquid, bé sigui procedent de canalitzacions artificials, bé naturals.

Malgrat que el topònim fa referència a una font d'aigua, la plaça podria haver estat anomenada *plaça de Font*, ja que els terrenys que ocupa havien estat propietat de membres d'una de les famílies Font de l'Hospitalet. Això es pot verificar al plànol d'urbanització dels terrenys de Ramon i Antonio Faus, de 1920, que delimiten amb les propietats dels germans de Serra Font. El mateix Ramon Faus, es deia Font de segon cognom. Tanmateix, la urbanització de la **plaça de la Font** és molt posterior a aquell primer projecte.

## El carrer

El 3 d'abril de 1986, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització dels terrenys entre el **carrer de Granollers**, el **carrer de la Bisbal** i el **carrer de Castellbò**. Aquest espai era de domini i ús públic i es va destinar a jocs infantils. Posteriorment, el 18 de juliol de 1988, es va aprovar una modificació del planejament urbanístic, per qualificar com a zona de parcs i jardins urbans actuals (clau 6a del Pla general metropolità) l'espai que ja tenia aquest ús. Així, el lloc donà resposta a les reivindicacions populars dels anys 1970 en el solar de la Carpa.

## Cronologia

### 1988. Font, plaça de la

La primera referència d'aquest topònim la trobem a l'acta del nomenclàtor aprovat en la sessió plenària de l'Ajuntament del 6 d'octubre de 1988. Aquest nomenclàtor tenia, entre d'altres, l'objectiu de posar noms a tots els carrers urbanitzats, que anteriorment no tenien denominació, com va ser el cas.



Plaça del Vidre, la Torrassa







## Accepció

**Fonteta.** Font petita (*vegeu plaça de la Font*).

Aquest camí fa referència a un accés a la deu d'aigua que brollava més al nord del pont per on la mina que travessava el samontà hospitalenc salvava l'orografia d'aquells terrenys i que es va canalitzar, de tal manera que semblava una fonteta.

## El carrer

El **camí de la Fonteta** era el primer tram d'un camí que connectava els poble de l'Hospitalet, l'actual barri del Centre, amb el d'Esplugues. Partia del **carrer de Sant Joan**, que formava part d'un altre important camí homònim i pujava cap al samontà aprofitant la llera del torrent de Can Nyac, també conegut com a *riera de la Fonteta*. Aquest camí, més important, era el *camí d'Esplugues*, descrit al Pla de camins de 1893. L'existència de la riera va provocar que els constructors del ferrocarril haguessin d'aixecar uns ponts, al voltant de 1854, per sota dels quals havia de passar el camí. De fet, hi ha més d'un pont perquè en aquest punt es trobaven el torrent esmentat, també dit d'Esplugues, i un altre, anomenat de Can Cervera o Can Vidalet, així com el camí d'entrada a la finca de ca n'Alemanya, actualment can Buxeres. Uns metres més amunt d'aquests dos gorgs existents entre els turons de Sanfeliu i de Can Serra-Pubilla Cases, s'hi va trobar una conducció d'aigua de 1876, que anava des del Llobregat fins a Sants i Barcelona (*vegeu carrer de les Aigües del Llobregat i carrer de la Mina*). Per aquest motiu es va haver de construir un imponent aqüeducte, que avui és molt visible des de la **ronda de Dalt**. Així, en un cantó del sender hi brollava una deu d'aigua que, convenientment canalitzada va donar lloc a l'esmentada fonteta del topònim. Vet aquí el perquè de la singularització

del primer tram del *camí d'Esplugues* amb un nom propi. Vers el 1910 es van començar a construir casetes de segona residència a la zona i va sorgir una petita barriada al seu voltant, amb mitja dotzena de cases, a tot estirar, d'auto-construcció. Moltes d'aquestes casetes actualment han desaparegut com a resultat de l'ampliació del **parc de Can Buxeres**, dins del qual ha quedat tot el traçat del **camí de la Fonteta**, així com el que encara resta del **torrent de Can Nyac** i el **carrer de Baix**.

## Cronologia

### 1923. Fonteta, camino de la

Les primeres llicències on apareix aquest topònim són d'aquesta data. Val a dir, que el camí de la Fonteta inicial compartia espai amb part del traçat inicial de l'antic torrent den Ñat (*vegeu torrent de Can Nyac*), bastant anterior a 1923; però el traçat actual del **camí de la Fonteta** no coincideix exactament amb aquell.

### 1932. Fonteta, camí de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Als plànols de 1932 i 1937, i fins a l'any 1991, el camí de la Fonteta començava on actualment s'inicia el **torrent de Can Nyac**. En aquests mapes, a més, s'hi veia un vial sense nom entre les casetes començades a construir en aquesta zona des de la dècada de 1910. Aquest espai, actualment forma part del **camí de la Fonteta**.

### 1939. Fonteta, camino de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

Entrada per  
Can Nyac, torrent de  
Sortida per  
Can Buxeres, parc de

Mapa: B3, C3

Barri: Sanfeliu



### 1971. Fonteta, camino de la; Córdoba, calle de

El topònim *Córdoba* fa referència a una de les vuit capitals andaluses, a la ribera del Guadalquivir. Fou centre històric del món cristià, jueu i musulmà durant segles, quan Europa vivia en la més fosca edat mitjana. Gran part del seu patrimoni arquitectònic fou declarat per la UNESCO Patrimoni de la Humanitat, el 1994. Deu anys abans, el 1984, així havia estat declarada la mesquita. La mateixa UNESCO, més recentment, el 2012, declarà Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, la Festa dels Patis de Còrdova. Però, a més, la ciutat també és el bressol de personatges universals: Sèneca, al segle I, polític, filòsof, escriptor; Abd-ar-Rahman III, al segle X, primer califa de Còrdova; Averrois, al segle XII, filòsof musulmà, també escriptor, astrònom, metge; Maimònides, al segle XII, filòsof jueu; el Gran Capità, als segles XV i XVI, militar; Luis de Góngora, al segle XVI, escriptor; Julio Romero de Torres, al segle XIX, pintor. Tots ells, com a exemple del passat, presents en la Còrdova actual.

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974. Al plànol de 1976, el tram projectat de connexió del *camino de la Fonteta* amb el **carrer de la Riera del Canyet** apareix amb el nom de *calle Córdoba*. Aquesta prolongació sorgí amb el Pla parcial de Sanfeliu. Aquest nom apareix al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament, el 20 de maig de 1980.

### 1982. Fonteta, camino de la

El 15 d'octubre de 1982, el Ple decidí eliminar el topònim *Córdoba* atenent al fet que la segona redacció del Pla parcial de Sanfeliu així ho recollí. La prolongació del camí cap al **carrer de la Riera del Canyet** s'inclougué dins del mateix *camino de la Fonteta*.

### 1988. Fonteta, camí de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Cal esmentar que fins al 1991, el *camí de la Fonteta* incloïa el tram final de l'històric torrent d'en Ñat (**vegeu torrent de Can Nyac**). Des d'aquest any, l'últim tram passà a anomenar-se **torrent de Can Nyac** i el tram que des dels plànols de 1932 apareixia sense nom, passà a formar part del **camí de la Fonteta**. Des d'aleshores, el traçat s'ha mantingut més o menys invariable, considerant les últimes actuacions d'ampliació del **parc de Can Buxeres**, amb l'única consideració que actualment existeix un nou tram que connecta el pont sota les vies del tren amb l'inici del vial que des dels plànols de 1932 i 1937 apareixia sense nom.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: F3, G4

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Fortuna.** Sinònim de sort o èxit. També s'empra per indicar el patrimoni i els béns que hom posseeix.

Una possible explicació de l'origen del topònim és que el nom podria fer referència al fet que el carrer travessava una zona de barraques, on hi vivien persones que eren supersticioses i creien en la fortuna. Hi havia dones que deien la bonaventura per mitjà de la lectura de les mans i així predeien la fortuna o sort d'aquells que la demanaven. Sembla més plausible, però, que el topònim respon a la idea d'anomenar vials en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia amb noms abstractes, que aparegueren per primera vegada a la guia de 1948 (*vegeu carrer de l'Amistat, carrer de la Cultura, carrer de la Glòria i, fins i tot, alguns altres que actualment han desaparegut del nomenclàtor de carrers, com calle de la Previsión*).

## El carrer

El **carrer de la Fortuna** no és un dels projectats al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Malgrat no hem pogut trobar el projecte que originà el traçat inicial d'aquest carrer, ens en consta l'existència abans de 1946 gràcies a la tramitació de llicències d'obres d'aquest any i als fotogrames del conegut com a *Vol americà del 1946-1947*, que mostren petites construccions a la zona.

## Cronologia

### 1948. Fortuna, calle de la

La primera referència trobada d'aquest nom és la guia de 1948.

### 1988. Fortuna, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Rafael Campalans,  
carrer de  
Sortida per  
Progrés, carrer del



Mapa: G2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Fortuny.** Topònim que fa referència a Marià Fortuny i Marsal (Reus, Baix Camp, 1838 - Roma, Itàlia, 1874). Pintor, dibuixant i gravador.

Tret dels diversos viatges que va fer al Marroc i a Madrid, va viure sobretot a Roma, on es va especialitzar en quadres de petit format i temàtica costumista. Però no es poden deixar de banda algunes de les pintures espectaculars, com *La batalla de Tetuán* (1863-1865), colossal encàrrec de la Diputació de Barcelona al pintor reusenc que ha esdevingut una de les seves produccions més emblemàtiques. O *La vicaria* (1870), més modesta quant a dimensions, però incomparable pel que fa a la factura visual, símbol indiscutible del realisme. La seva pinzellada i l'ús del color són comparables als dels grans mestres. Hom el considera el pintor més important del segle XIX després de Goya.

## El carrer

L'origen del **carrer de Fortuny** es troba als projectes de 1905, signats per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig, per urbanitzar els terrenys de diversos propietaris, compresos entre els del projecte de 1902 de Clemente Mas i els germans Romaní, la riera Blanca i la **carretera de Collblanc** (vegeu **carrer del Rosselló**).

## Cronologia

### 1905. G, calle

Al projecte d'urbanització presentat per Bernardino Martorell Falp el 30 de març de 1905 apareixia el **carrer de Fortuny** amb el nom *calle G*. Al full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919 aquest espai apareix ja en part obert, amb el nom *calle Jé* [sic].

### 1921. Jocs Florals, calle de

A Barcelona es van instaurar els Jocs Florals el 1393. Es van recuperar amb la Renaixença el 1859. Als Jocs Florals hi havia tres premis: la Flor Natural, al millor poema de tema lliure; l'Englantina d'Or, al millor poema de tema patriòtic, i la Violeta d'Or i Argent, a la millor poesia de tema moral o religiós.

El nom de *Jocs Florals* fou proposat pel regidor Mayol, veí del barri de Collblanc, i aprovat per unanimitat el 21 de gener de 1921, per substituir el nom que el carrer tenia a efectes municipals, *calle G*. Cal dir que, encara que a l'acta del Ple, escrita en castellà, el topònim apareix escrit en català. Tanmateix, a la documentació relacionada amb la tramitació de llicències d'obres durant els anys següents el topònim s'utilitzava traduït.

A la documentació d'una llicència d'obres de 1922 en aquesta zona — el plànol del projecte està signat pel mateix arquitecte municipal que havia d'informar-lo, cosa bastant habitual al llarg de la història —, el vial està retolat *calle J*, probablement per error.



### 1926. Fortuny, calle de

Els anys immediatament posteriors a la denominació del carrer com a *Jocs Florals*, se li canvià de nou el nom perquè no es confongués amb el carrer homònim de Sants. El nom escollit va ser el de *Fortuny*, en memòria del pintor català. No disposem de documentació que concreti l'aprovació i la data d'aquest canvi, però el gener de 1926, a través d'un plànol de l'expedient de construcció i clavegueram del **carrer del Progrés**, ja apareix amb el nom de *Fortuny*, que s'ha mantingut invariable al llarg dels anys.

### 1932. Fortuny, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Fortuny, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Fortuny, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**França.** Estat d'Europa, situat a l'oest, just al nord de la península Ibèrica. La seva capital és París. Té 543.965 km<sup>2</sup>.

## El carrer

L'origen urbanístic d'aquest carrer, com el de tots els vials de Bellvitge, està en els plans parcials que des del 1956 es van anar dissenyant, en concret, la modificació del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge, aprovada el 7 d'agost de 1961 (*vegeu avinguda d'Europa*). En aquesta modificació ja apareix el traçat de l'actual **carrer de França**. Però no es va començar a materialitzar fins a l'any 1969 en aquesta zona, quan es va construir el primer bloc en l'àmbit d'aquest carrer.

Al perímetre on es va configurar aquest vial hi havia la masia de cal Creixells (no confondre amb la del Centre). Aquesta masia encara existia el 1970, tal com consta al plànol d'aquest any. A cal Creixells va néixer el 1830 Rosa Maria Creixells Valls, iniciadora d'una nissaga de puntaires amb fama arreu l'Estat. Rosa Maria va ser l'“Encajera de la Casa Real” d'Isabel II.

El 28 d'abril de 1972 es va inaugurar en aquest vial la que va ser Biblioteca de Bellvitge en un local facilitat i habilitat per la Caja de Ahorros de Sabadell; dos anys després, el curs 1974-1975, obrí les portes el col·legi públic Bernat Metge.

## Cronologia

### 1961. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen la modificació de 1961 del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge es veu el primer traçat del vial que esdevindria l'actual **carrer de França**, encara que sense nom.

### 1967. Francia, calle de

Segons l'acta de la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament de L'Hospitalet de 23 d'agost de 1967, es van acordar els noms dels vials resultants de la urbanització i ordenació de l'aleshores anomenat polígon de Bellvitge, entre els quals hi havia aquest espai.

### 1988. França, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

carrer per  
Industrial, travessia  
Sortida per  
Bellvitge, passeig de

Mapa: E4, E5

Barri: Bellvitge



Entrada per  
Pérez Galdós, carrer de  
Sortida per  
Collblanc, travessera de



## Accepció

**Francesc Layret.** Topònim que fa referència a Francesc Layret i Foix (Barcelona, 1880-1920). Advocat i polític.

Les seves primeres activitats públiques, entre el 1900 i el 1905, van estar encaminades a crear institucions educatives per a la classe obrera, com ara l'Ateneu Enciclopèdic Popular. Al llarg de la seva trajectòria coincidí amb Lluís Companys, Marcel·lí Domingo i Salvador Seguí, entre altres, fet que evidència el seu compromís amb les classes populars. Ocupava càrrecs en institucions polítiques i culturals i defensava, com a advocat, obrers sindicalistes. Però aquesta dedicació a la classe treballadora i fets com la vaga general de Barcelona de 1917, la vaga de la Canadenca de 1919, els anys del governador Martínez Anido i el pistolisme, li crearen molts enemics entre la dreta. El 30 de novembre, quan sortia del seu domicili per anar a assistir judicialment uns detinguts de la CNT i de Lluís Companys, fou tirotejat per part de pistolers de la patronal, que no van ser detinguts mai.

## El carrer

L'obertura del **carrer de Francesc Layret** es plantejà al projecte d'urbanització presentat el 24 d'abril de 1928 per José Planas i Planas, veí de Badalona i titular d'uns terrenys situats entre l'actual **travessera de les Corts**, la riera Blanca i la **carretera de Collblanc**, de la qual estava separada per una petita franja propietat de les "Cases de Misericòrdia i Caritat". El projecte, aprovat el 22 d'abril de 1929, establia l'obertura de tres carrers: la prolongació de la *calle Romanins* (que es correspon amb l'actual **carrer de Francesc Layret**), la *calle de José Planas* (vegeu **carrer de l'Onze de Setembre**) i la *calle Coll-blanch* (vegeu **carrer de Benito Pérez Galdós**).

Fins a la dècada de 1940 no començà l'execució del projecte. Així, al plànol de 1932 aquests vials ni tan sols apareixen i al de 1937 només hi consten com a projecte i sense nom.

## Cronologia

### 1929. Romanins, calle

Als plànols que acompanyen el projecte d'urbanització dels terrenys de José Planas i Planas situats aproximadament entre la **travessera de les Corts**, la riera Blanca i la **carretera de Collblanc**, apareix aquest carrer retolat *prolongación calle Romanins*. Durant un temps, el projecte no s'executà; per això al plànol de 1932 l'obertura del carrer encara no consta i al plànol de 1937 apareix tan sols com a projecte, sense nom.

### 1942. General Sanjurjo, calle del

Topònim que fa referència a José Sanjurjo i Sacanell (Pamplona, 1872 - Estoril, 1936). Militar espanyol africanista (vegeu **carrer del Doctor Martí i Julià**).

No serà fins a la dècada de 1940 que s'urbanitzaran aquests terrenys i aquest tram constarà com a *prolongación de la calle del General Sanjurjo* (vegeu **carrer del Doctor Martí i Julià**), segons consta a la documentació de les llicències d'obres en aquesta zona.

### 1945. General Yagüe, calle del

Topònim que fa referència a Juan Yagüe Blanco (San Leonardo, Sòria, 1892 - Burgos, 1952). Militar. Destacà en la repressió de l'aixecament popular d'octubre de 1934 a Astúries com un dels comandaments de la Legió. Va intervenir activament en la conspiració de la rebel·lió militar de juliol de 1936 i va preparar l'aixecament de l'exèrcit del Marroc. Les tropes sota el seu comandament





van protagonitzar un dels primers episodis de terror de la guerra després de la presa de Badajoz. També les seves tropes van ser les que van entrar a l'Hospitalet i Barcelona el 26 de gener de 1939.

El 9 de febrer de 1945, el consistori franquista va acordar anomenar *calle del General Yagüe* el que fins aleshores havia estat conegut com a *prolongación de la calle del General Sanjurjo*.

### 1982. Francesc Layret, carrer de

Amb la recuperació de la democràcia municipal, el maig de 1979 es va dur a terme el canvi de les icones franquistes més significatives, però curiosament el nom *General Yagüe* es va mantenir encara tres anys, fins que el 15 d'octubre de 1982 el Ple municipal va canviar-lo pel de **carrer de Francesc Layret**.



Entrada per Carrilet, avinguda del; Jacint Verdaguer, carrer de; Aprestadora, carrer de l'; Mestre Carbó, carrer del

Mapa: H3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Francesc Macià i Llussà.** (Vilanova i la Geltrú, Garraf, 1859 - Barcelona, 1933). Enginyer militar i polític. President de la Generalitat de Catalunya.

Des que entrà a l'Acadèmia d'Enginyers Militars de Guadalajara, de molt jove, anà ascendint en la carrera militar, passant per diversos destins que li permeteren treballar també d'enginyer civil. Com a tal, col·laborà en projectes d'infraestructures. L'assalt militar de 1905 a les redaccions dels mitjans periodístics catalanistes del ¡Cucut!, d'*En Patufet* i de *La Veu de Catalunya* provocà el seu rebuig públic. L'apropament a la política es feu efectiva essent cap de llista de Solidaritat Catalana pel districte de les Borges Blanques, d'on eren originaris els seus pares. Aleshores renuncià a la carrera militar, ja que les seves idees anaven en contra de les Forces Armades d'aquella època. Primer com a conservador, evolucionà fins a posicions més d'esquerra, dins de l'àmbit del republicanisme catalanista. A finals de la dècada de 1910, Macià ja proclamava les seves idees més independentistes que autonomistes que el portaren el 18 de juliol de 1922 a la fundació d'Estat Català, un moviment polític de caràcter separatista que pretenia la proclamació de la República Catalana. El 1923, amb el cop d'estat del general Primo de Rivera, es veié obligat a exiliar-se a França, des d'on el 1926 dirigí un complot, conegut amb el nom de Fets de Prats de Molló,. Expulsat de França, s'exilià a Bèlgica, des d'on viatjà cap a l'Argentina i altres països sud-americans, que recorregué cercant suport al seu moviment per desenvolupar la causa separatista. El 1928 fundà el Partit Separatista Revolucionari de Catalunya a l'Havana. Finalitzada la dictadura de Primo de Rivera, Macià retornà a Catalunya i fou detingut i exiliat de nou a Bèlgica, on continuà la seva activitat política. Així, participà

al Pacte de Sant Sebastià del 17 d'agost de 1930, on els partits republicans acordaren una estratègia per acabar amb la monarquia i aconseguir una república. El 22 de febrer de 1931 tornà legalment a Catalunya i el 19 de març participà en la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya, de la qual fou escollit president. Després de les eleccions municipals del 12 d'abril, dos dies més tard, Lluís Companys proclamà la República des del balcó de l'Ajuntament. Poc després, des del mateix lloc, Macià proclamà l'Estat Català i, després, des del balcó de l'actual Palau de la Generalitat, aleshores Palau de la Diputació, s'adreçà al públic i es feu càrrec del govern de Catalunya. Els recents elegits regidors republicans, reunits en el saló de sessions del Palau de la Generalitat elegiren per unanimitat Macià com a president de la República Catalana. Ja com a tal emeté un ban en què proclamava "la República Catalana com Estat integrant de la Federació Ibèrica". Tres dies més tard, després de les negociacions amb el Govern central, Macià acceptà la transformació del seu govern en govern de la Generalitat de Catalunya i l'elaboració d'un estatut per a Catalunya, redactat a Catalunya, que conegut com l'*Estatut de Núria*, fou aprovat el 1932 i que a l'article primer disposava que "Catalunya es constitueix en regió autònoma dintre de l'Estat espanyol, de conformitat amb la Constitució de la República". Des d'aleshores, Macià es dedicà a la presidència de la Generalitat, que després de les eleccions catalanes de novembre octubre de 1932, continuà exercint, juntament amb les funcions com a diputat a Corts, fins a la seva mort el dia de Nadal de 1933. Molt estimat per les classes populars catalanes, el seu enterrament a Montjuïc fou multitudinari.



## *El carrer*

La **plaça de Francesc Macià i Llussà** és el resultat de les obres d'urbanització que s'executaren després que el 18 de desembre de 1991 s'aprovés el Pla especial de reforma interior a l'illa delimitada pel **carrer de l'Aprestadora**, l'**avinguda del Carrilet**, entre el **carrer del Comerç** i el **carrer de Jacint Verdaguer**. Aquest espai estava ocupat majoritàriament per les instal·lacions de la fàbrica Auxiliar Textil Algodonera, SA (ATASA), aleshores tancada i en ruïnes. El pla preveia la transformació de la zona per convertir-lo en un espai amb predomini d'ús públic, amb dotacions públiques i noves edificacions.

## *Cronologia*

### **1991. Sense nom, plaça**

Als plànols que acompanyen el Pla especial de reforma interior de la zona on actualment se situa la **plaça de Francesc Macià i Llussà** es pot veure l'espai d'aquesta plaça, però sense nom.

### **1997. Francesc Macià i Llussà, plaça de**

Acabada la urbanització, dins el projecte general de remodelació de l'**avinguda del Carrilet**, el Ple de l'Ajuntament de l'11 d'abril de 1997 acordà anomenar aquest espai amb el nom del primer president de la Generalitat republicana.



## Accepció

**Francesc Moragas.** Topònim que fa referència a Francesc Moragas i Barret (Barcelona 1868-1935). Economista, advocat i financer.

Fou un dels fundadors, el 1904, i primer director de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Catalunya i Balears, entitat de crèdit que pretenia donar resposta a la vaga general de l'any 1902, per iniciativa de les entitats patronals. Fins a l'any 1939, aquesta entitat creà una important obra assistencial, especialment en l'àmbit sanitari i cultural. Després de la Guerra Civil, sota una direcció imposada pel franquisme, va perdre bona part del seu dinamisme tot i que es va mantenir en un lloc capdavanter. Transformada l'any 1990 per fusió amb la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Barcelona, es va convertir en la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona. Amb la reestructuració bancària de 2011 passà a ser un nou banc anomenat CaixaBank.

## El carrer

Gran part del traçat de l'actual **carrer de Francesc Moragas** està relacionat amb el recorregut d'un pluvial i del camí paral·lel coneguts amb el nom de *Vall del Poble* que documentat des del segle XIX, ja es pot observar al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers, que partint des del **carrer de Sant Roc** discorria paral·lel i al nord de l'actual **carrer de Josep Prat** cap a l'oest fins arribar a l'espai de l'actual **carrer de Francesc Moragas**, continuant cap al sud fins al **camí de la Riereta**. El gener de 1924, José Martí i Coll, en nom de la seva esposa Rosa Galceran, presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats entre l'actual **carrer de Josep Prats** i

l'**avinguda del Carrilet**, a l'est del pluvial. El projecte fou aprovat el 14 de gener de 1925. El 1928, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, en el seu projecte de sanejament i depuració de les aigües residuals, va proposar que per recollir l'aigua que desguassava a la vall del Poble i després anava als camps de conreu i al mar, es construís un dipòsit de formigó de la grandària i la profunditat necessàries per sedimentar el recull d'aigües d'aquest pluvial incorporant-hi aparells de cloració i bombes d'extracció.

## Cronologia

### 1925. Vall del Poble, camino de la

Una vall és una depressió allargada i relativament ampla i definida per dues vessants que està o ha estat formada per un curs d'aigua. En aquest cas, la vall del Poble era un lloc per on discorria l'aigua provinent de la pluja al nucli antic de la ciutat.

Encara que l'inici d'aquest pluvial ja apareix com a mínim en documents de final de segle, no n'hem pogut documentar el nom fins a l'any 1925.

### 1932. Vall del Poble, carrer de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Ateses les dimensions i el caràcter de camí, es deuria catalanitzar el 1932, tal com la majoria de carrers de la ciutat. Al plànol de 1937 apareix el topònim *Vall del Poble*, però s'ha trobat una llicència d'obres del 1933 que esmenta aquest espai amb categoria de carrer.

### 1939. Vall del Poble, camino de la

Encara que a l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 no n'aparegui cap amb el nom d'aquest espai,

Entrada per  
Major, carrer  
Sortida per  
Riereta, camí de la

Mapa: B4, C4

Barri: El Centre  
(inclòs sector  
Carretera del Mig)



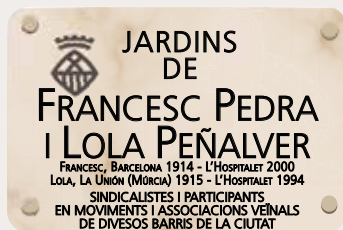
probablement perquè aleshores les seves dimensions eren molt petites, com és habitual en el cas dels camins i carreteres, és de suposar que el seu nom es va castellanitzar. La primera guia on apareix aquest topònim és la de 1952. Hi consta urbanitzada només entre el **carrer de Josep Prat** i l'**avinguda del Carrilet**.

### 1960. Francisco Moragas, calle de

L'Ajuntament aprovà donar el nom del fundador de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis a aquest carrer, en agraïment a la construcció de part del Patronat de la Caixa de 118 habitatges amb un jardí interior, que encara existeixen actualment. Així, en sessió del 20 de gener de 1960, es decideix donar aquest nom al tram comprès entre el **camí de la Riereta** i el **carrer de Josep Prats**. Segons l'acta del Ple de 21 de febrer de 1968, s'acordà el prolongament d'aquest carrer en el tram des **del carrer de Josep Prats** fins al **carrer Major**, que a la guia de 1960 ja es pot verificar, com a projecte.

### 1988. Francesc Moragas, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Joventut,  
carrer de la;  
Mas, carrer de



Mapa: F2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Francesc Pedra i Lola Peñalver.** Topònims que fan referència a Francesc Pedra Argüelles (Barcelona, 1914- L'Hospitalet, 2000) i a Dolores (Lola) Peñalver Valenzuela (La Unión, Múrcia, 1915 - L'Hospitalet, 1994). Parella de militants anarquistes.

Lola Peñalver va ser una lluitadora anarquista, militant de la Confederació Nacional del Treball (CNT). Als 14 anys ja treballava a la fàbrica tèxtil Fabra i Coats de Santa Eulàlia i als 17 passà a Can Trinxet, fins a 1936 quan esclatà la Guerra Civil. Acabat el conflicte, Lola passà tres anys a la presó per les seves idees i l'activisme sindical que havia demostrat. Després, sense abandonar aquell esperit, va deixar un llegat reconegut a la ciutat com a lluitadora del moviment veïnal de la mà de Francesc Pedra. Francesc, nascut al barri d'Hostafrancs i fill d'un activista anarquista, pel qual va tenir sempre una profunda admiració, havia anat a l'escola racionalista del carrer Alcolea de Barcelona. Orfe als 9 anys, anà a viure a la Torrassa, a casa d'una germana, i començà a treballar amb un manyà i, poc després, com a aprenent del vidre a Can Tarrida. Als 13 o 14 anys ja demanava la paraula a les assemblees de la CNT. A l'ateneu Pau i Amor de Santa Eulàlia es conegueren amb Lola Peñalver. Ambdós participaren activament en la proclamació del comunisme llibertari de l'Hospitalet, el desembre de 1933. Francesc va marxar al front i en la desfeta s'exilià. Lola es va quedar cuidant un fill seu malalt, que va morir mentre estava a la presó. Francesc va patir camps de concentració i de treball a França i en esclatar la Segona Guerra Mundial fou traslladat a diferents camps de França i Alemanya. El 1945 Francesc va tornar a Catalunya. Per raons de seguretat va viure amagat i sol, ja que hi havia un fort ambient de repressió social, especialment en barris com Collblanc. El 1950 va néixer Germà Pedra i Peñalver,

qui va ser regidor de l'Ajuntament de L'Hospitalet, i que va morir encara jove el 2002. A finals dels anys 1950 van traslladar-se a viure a Pubilla Cases i es començaren a relacionar amb persones d'àmbits diferents als anarquistes, sobretot amb comunistes. Francesc, els anys 1960, participà en les activitats del Centre Social de la Florida i sindicals del ram del vidre. Després fou un dels promotors de l'Associació de Veïns i més tard de l'Assemblea d'Aturats de l'Hospitalet. Durant la dècada de 1970, Lola promogué grups d'alfabetització per a dones. Als anys 1980, Francesc i Lola van passar a militar en el Moviment de Jubilats i Jubilades. La casa de Francesc Pedra i de Lola Peñalver sempre fou lloc d'acollida, debat i referent d'antifranquistes.

## El carrer

El 19 de novembre de 2001 s'aprovà la modificació del Pla general metropolità al sector de les Vidrieries Llobregat que donà origen a la urbanització posterior d'aquests jardins i de la **plaça de les Vidrieries Llobregat**.

## Cronologia

### 2001. Sense nom, jardins

A la modificació del Pla general metropolità d'aquesta zona, aprovada el 19 de novembre de 2001, aparegué el projecte d'aquests jardins, encara que sense nom.

### 2006. Francesc Pedra i Lola Peñalver, jardins de

El Ple municipal del 26 de juliol d'aquest any acordà homenatjar el testimoni de lluita i memòria històrica i posà el nom d'aquesta parella d'hospitalencs als jardins edificats on hi havia hagut la vidrieria en la qual havia treballat Francesc Pedra.



Entrada per  
Remunta, plaça de la  
Sortida per  
Bellavista, carrer de



Mapa: B4



Barri: El Centre

## Accepció

**Frederic Prats.** Fou un dels propietaris de la finca que la família Prats tenia als terrenys on actualment se situa aquest carrer, el **carrer de Bellavista**, el **carrer de la Reforma**, el **carrer de la Talaia** i el **passatge de Can Vila**. En el moment d'urbanitzar-se, les germanes María i Consuelo Prats i Torrens n'eren les propietàries.

## El carrer

El **carrer de Frederic Prats** és un dels que sorgiren del projecte d'urbanització que les germanes María i Consuelo Prats i Torrens presentaren el 30 de gener de 1923 i que fou aprovat per l'Ajuntament el 4 de juliol del mateix any. El traçat d'aquest carrer s'ha mantingut invariable fins a l'actualitat.

## Cronologia

### 1923. Federico Prats, calle de

El 10 d'octubre de 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà la petició de les germanes María i Consuelo Prats de donar aquest nom a un dels carrers oberts amb motiu de la urbanització aprovada el 4 de juliol d'aquell mateix any pel mateix Ajuntament als terrenys de la seva propietat.

### 1932. Frederic Prats, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Federico Prats, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Frederic Prats, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Salvador, passatge de;  
Salvador, carrer de;  
Santa Eulàlia, carrer de;  
Clara Campoamor,  
carrer de

Mapa: G3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Frederica Montseny.** Topònim que fa referència a Frederica Montseny i Mañé (Madrid, 1905 - Tolosa, França, 1994). Sindicalista i escriptora.

Filla dels anarquistes Joan Montseny i Teresa Mañé, mestres propulsors de l'escola racionalista de Ferrer i Guàrdia i editors de *La Revista Blanca*, una publicació destacada del pensament anarquista espanyol de l'època. Va rebre de la seva mare l'educació bàsica i la va completar de forma autodidacta. Més tard estudià Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona. De ben jove defensà l'anarquisme. Als 18 anys publicà el seu primer article a *Solidaridad Obrera*. Des d'aleshores no va parar d'escriure per a *La Revista Blanca* i per a les seves col·leccions de narrativa. Eren obres centrades en l'emancipació femenina, on es demarcava de les feministes de l'època que només pretenien reconeixement polític dins la societat capitalista. Va esdevenir ministra de Sanitat i Assistència Social durant el govern socialista de Largo Caballero. Tot i que va estar al capdavant del ministeri només sis mesos, planejà llocs d'acollida per a la infància, menjadors per a les embarassades, llista de professions per a persones discapacitades i el primer projecte de llei de l'avortament a Espanya. El 1938 presidí el primer comitè d'enllaç CNT-UGT i esdevingué responsable del Departament de Sanitat de la Comissió de Batallons Voluntaris. Va defensar el POUM de les acusacions de traïció fetes pels dirigents del PSUC i del PCE i va intercedir en les disputes armades entre els militants del PSUC i de la CNT pel control de l'edifici de la Telefònica de Barcelona. En finalitzar la Guerra Civil s'exilià a França on continuà amb el treball sindical de la CNT. El 1977 va tornar a l'Estat espanyol per a la reconstrucció de la CNT, però continuà residint a Tolosa on va morir a l'edat de 89 anys.

## El carrer

La **plaça de Frederica Montseny** és el resultat de l'execució del planejament urbanístic en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia (*vegeu carrer de Justa Goicoechea*). És una plaça interior, per a vianants, entre blocs de pisos, acabats de construir el 2013, a l'espai de can Trinxet. S'hi accedeix pel **carrer de Clara Campoamor**, la prolongació del **passatge de Salvador** i el **carrer de Salvador**.

## Cronologia

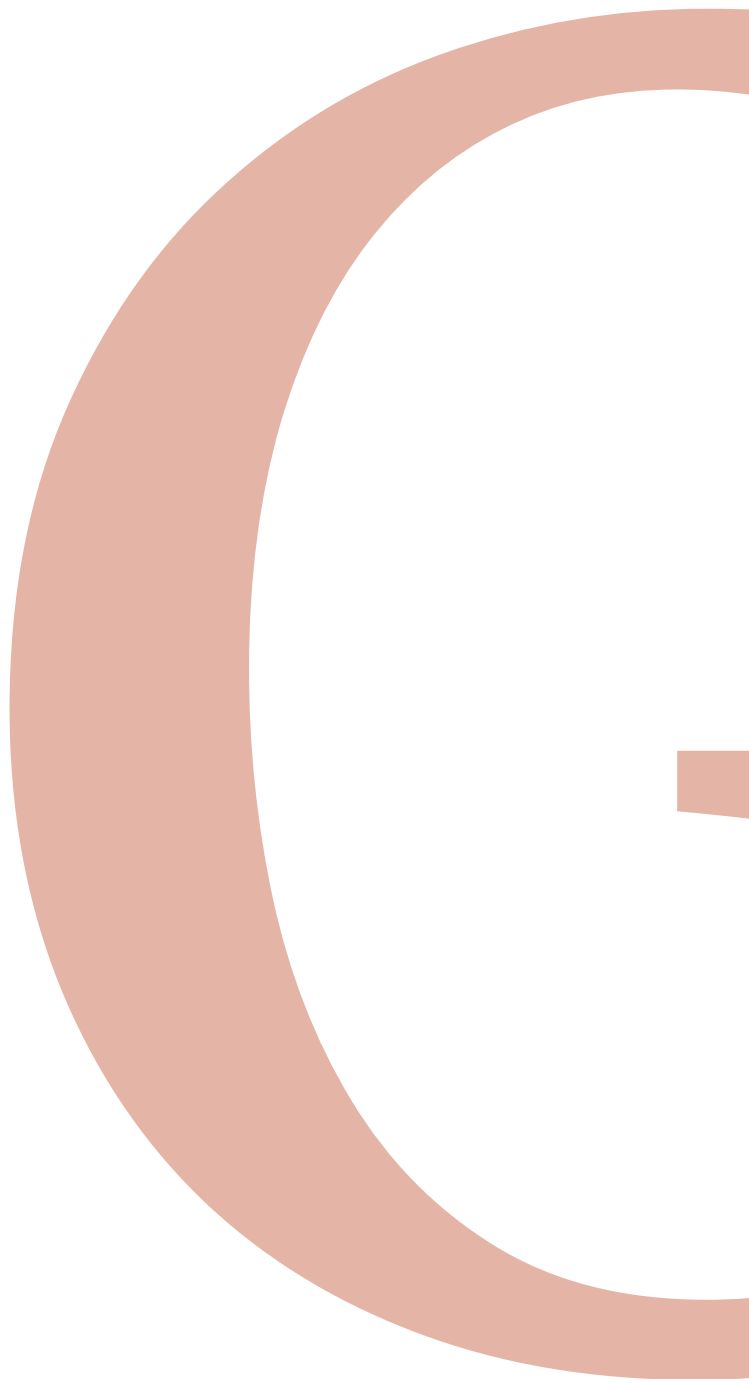
### 2009. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen el Pla de millora urbana de l'anomenat *sector Julià*, aprovat el 29 de maig de 2008, però efectiu des del 7 de maig de l'any següent, es veu la **plaça de Frederica Montseny**, però sense nom.

### 2013. Frederica Montseny, plaça de

El Ple de l'Ajuntament, a proposta de la Comissió del Nomenclàtor, en sessió del 29 de gener de 2013, aprovà donar aquest nom a aquesta nova plaça. D'aquesta manera, al mateix indret es concentra l'homenatge de la ciutat a la primera dona regidora a l'Ajuntament de L'Hospitalet (**carrer de Justa Goicoechea**), una de les primeres dones diputades a Corts (**carrer de Clara Campoamor**) i la primera dona ministra d'un govern espanyol (**plaça de Frederica Montseny**).







Entrada per  
Riera dels Frares,  
carrer de la  
Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de



Mapa: D3, E3



Barri: Sant Josep

## Accepció

**Galvani.** Topònim que fa referència a Luigi Galvani (Bologna, Itàlia, 1737-1798). Físic i metge.

El 1780 descobrí casualment que el sistema nerviós funcionava per impulsos elèctrics. Creà un petit aparell per acumular l'electricitat. Fou Alessandro Volta, però, qui recollí la seva investigació i passà a la història com l'inventor de la pila elèctrica a partir d'una reacció química. Aquest topònim apareix al nomenclàtor de carrers al plànol de 1932, quan es projectà el primer tram d'aquest carrer, que encara no arribava al **carrer de la Muntanya**.

## El carrer

Després del projecte d'urbanització inicial, de 1896, de la finca coneguda com *la Estrella* aparegué un nou vial no previst. Posteriorment, Gertrudis Cuyás presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats a tocar de l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, que suposava l'obertura del **carrer de Joan Maragall** i la continuació cap a l'est d'aquell vial no previst que aleshores no tenia nom i que esdevindria el **carrer de Galvani**.

## Cronologia

### 1923. Sense nom, calle

A principis de la dècada de 1920, com a conseqüència de la urbanització dels terrenys de l'antiga finca coneguda com *la Estrella*, aparegué un nou vial, no previst al projecte inicial de 1896, a l'est de la riera dels Frares. L'octubre de 1923, Gertrudis Cuyás presentà un projecte que suposava la prolongació cap a l'est d'aquest vial, aleshores sense nom.

### 1924. Cuyás, calle de

Topònim que fa referència a Gertrudis Cuyás, propietària de terrenys on aparegué algun tram d'aquest carrer.

Després del projecte presentat el 1923, Gertrudis Cuyás en presentà una modificació el febrer de 1924, aprovada el 23 d'abril del mateix any. Al plànol del projecte, el vial apareixia com a *calle de Cuyás*, nom que es recull en la documentació d'algunes llicències d'obres posteriors. Malgrat això, aquest nom no apareix a cap nomenclàtor, ni al plànol del planejament general de la ciutat realitzat per Ramon Puig i Gairalt.

### 1932. Galvani, carrer de

El moment històric de l'obertura d'aquest carrer coincideix amb una època d'exaltació de la ciència, la tecnologia i els científics, que es manifesta en l'adopció del nom de Luigi Galvani al plànol de 1932, per retolar els primers trams del vial, des de la riera dels Frares fins a poc més enllà del **carrer de Joan Maragall**. Així, l'any 1934 s'aprovà la realització de plaques en català i se'n feren dues amb el nom *carrer de Galvani*.

### 1939. Galvani, calle

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al nou nomenclàtor franquista constava *Galvani*, però a la correspondència de la Falange, *Galvany*.

### 1942. Galvany, calle de

A la guia de 1942 hi consta *Galvany* i la prolongació fins al **carrer de Sant Josep**. Finalment, el 1948 apareix amb l'actual fisonomia, prolongat fins al **carrer de la Muntanya**.



### **1988. Galvany, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2018. Galvani, carrer de**

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí recuperar el topònim original, considerant que es tracta del cognom del físic i metge italià Luigi Galvani. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Garraf.** Comarca catalana de la província de Barcelona, la capital del qual és Vilanova i la Geltrú. De 185,11 km de superfície i 150.887 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Comprèn el vessant meridional del massís del Garraf, que és el massís muntanyós de la costa catalana que hi ha entre el Baix Llobregat i el Penedès.

## El carrer

A partir de la dècada de 1940 fou projectada a una continuació cap al sud de l'aleshores *calle de la Granota* (vegeu **carrer de la Mare de Déu de Núria** i **carrer de Collserola**). A les guies de 1952 i de 1958 ja es veu aquest traçat projectat que arribava fins a l'**avinguda de Ponent**. Ara bé, el **carrer del Garraf** no es planificà fins al Pla parcial de la Florida, aprovat el 13 de maig de 1958 amb el seu traçat actual, entre el **carrer de les Muses** i el **carrer de Cortada**.

## Cronologia

### 1958. Virgen de Nuria, calle de la

Marededeu situada al santuari de la vall de Núria, segles XII-XIII (vegeu **carrer de la Mare de Déu de Núria**).

La primera referència a aquest topònim associat al traçat del carrer del Garraf la trobem als plànols del Pla parcial de la Florida, de 1958.

### 1982. Garraf, carrer

Per tal d'evitar el problema existent entre la numeració dels edificis de l'aleshores *calle Virgen de Nuria* situats al davant de la façana sud-oest del Mercat del Torrent Gornal i la dels situats a l'**avinguda del Torrent Gornal**, just a l'altra banda del mercat, l'Ajuntament aprovà el 15 d'octubre de 1982 canviar el nom de part del vial *calle Virgen de Nuria*. Així, es va decidir posar el nom *carrer Garraf* al tram del vial *calle Virgen de Nuria* situat entre el **carrer de les Muses** i el **carrer de Cortada**. Tanmateix, el tram entre el **carrer de la Florida** i el **carrer de les Muses**, que també és de vianants, es va mantenir com a *Virgen de Nuria* fins que, anys més tard, es va oficialitzar la denominació del **parc dels Ocellets**.

### 1988. Garraf, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2018. Garraf, carrer del

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí canviar *de* per *del*, per tal de seguir la normativa sobre l'ús de l'article davant el nom de les comarques. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Cortada, carrer de  
Sortida per  
Muses, carrer de les





## Accepció

**Garrofers.** Arbres perennifolis de la família de les cesalpiniàcies (*Ceratonia siliqua*), de fulles paripinnades i fruits en llegum.

A finals del segle XIX, durant la crisi de la fil·loxera, algunes vinyes del samontà van ser substituïdes per garrofers. Probablement aquest topònim faci referència al fet que, en l'indret on es va obrir el carrer, anteriorment hi havia garrofers. Sembla constatada, doncs, la presència d'aquest arbre per aquestes contrades, tot i que l'existència de garrofers a l'Hospitalet ja és coneguda des d'antic.

## El carrer

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 aparegué un carrer que començant a prop de les vies del tren continuava cap al nord-oest, paral·lel al traçat d'un torrent que el 1934 ja està documentat amb el nom de torrent del Lloro. Des d'aquest 1934 es començaren a tramitar algunes llicències per construir cases i coberts al marge esquerre, aigües avall, d'aquest torrent. A començament de la dècada de 1950, augmentà considerablement el nombre de llicències d'obres a l'illa actualment delimitada per l'**avinguda de Catalunya**, l'**avinguda del Nord**, el **carrer del Teide** i el **carrer dels Garrofers**, que aleshores era conegut com a *calle del Torrente del Loro*. De fet als fotogrames del conegut com a *Vol americà del 1956-1957* es pot veure aquesta illa plena de construccions.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Encara que simplement com a projecte, al Pla d'eixample i sanejament interior d'aquest any, ja es veu el traçat d'un carrer molt proper i amb el mateix traçat que l'actual **carrer dels Garrofers**.

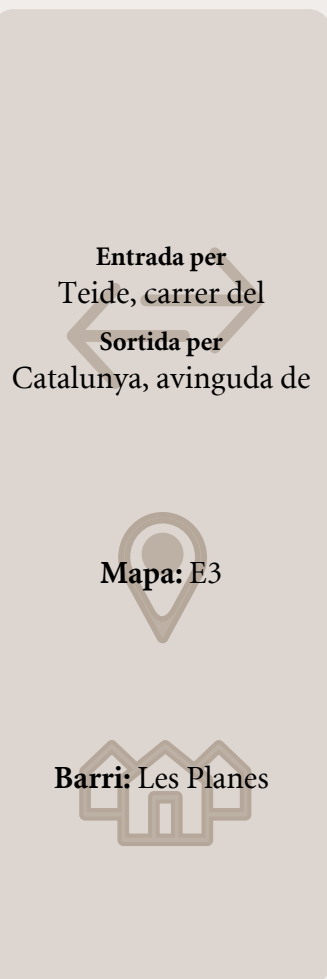
### 1934. Lloro, torrent del

Topònim que fa referència a un ocell de l'ordre dels psitaciformes, de cua curta amb l'extrem quadrat o arrodonit, molt apreciat com a ocell de gàbia, ja que es poden domesticar fàcilment i són bons xerradors (*vegeu carrer del Canigó*).

En alguna llicència per construir una casa al costat oriental del torrent del Lloro s'utilitza aquest nom per referenciar aquest espai. Al plànol de 1934, corresponent als treballs topogràfics del cadastre parcel·lari del full 1 del polígon 3 realitzat per l'aleshores Institut Geogràfic i Cadastral es pot veure el traçat complet d'aquest torrent.

### 1939. Loro, torrente del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat.





### **1950. Torrente del Loro, calle del**

A la guia de 1952, aquest espai apareix amb aquest nom. Des de començament de la dècada de 1950 es tramitaren diverses llicències d'obres en aquesta zona, que feien referència al carrer amb el nom de *calle del Torrente del Loro*.

### **1958. Primavera, calle de la**

A finals de la dècada de 1950, ja existia un conjunt de cases al costat oriental del carrer que aleshores portava el nom de *calle Primavera*.

### **1988. Garrofers, carrer dels**

Des del 1988, el tram de l'aleshores **carrer de la Primavera** que queda per sota de l'**avinguda de Catalunya**, fins al **carrer del Teide**, va esdevenir un carrer independent, amb el nom de **carrer dels Garrofers**.



## Accepció

**Gasòmetre.** Dipòsit on s'emmagatzema un gas.

Fa referència a un dipòsit de gas de ciutat que hi havia en aquest indret i que va ser construït el 1882.

## El carrer

Amb la construcció de les instal·lacions del gasòmetre va aparèixer un camí per accedir-hi des del **carrer de Santa Eulàlia**, aleshores travessia de la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*. Aquest camí fou l'origen de l'actual **carrer del Gasòmetre**.

## Cronologia

### 1886. Gasómetro, calle del

El 1886 s'obrí aquest carrer i el 6 d'octubre el Ple de l'Ajuntament aprovà aquesta denominació en els terrenys de Josep Salat. Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de José Salat i Pardo, presentat el 9 de juliol de 1885 i aprovat el 3 de març de 1886, apareix aquest vial retolat com *camino al Gasómetro*. Mesos més tard, el 6 d'octubre, el Ple decidí anomenar-lo *calle del Gasómetro*.

### 1932. Gasòmetre, carrer del

Encara que aquest nom no apareix ni al plànol de 1932 ni al de 1937, probablement per tenir encara caràcter de camí, és de suposar que es va catalanitzar el mateix any, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1939. Gasómetro, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Gasòmetre, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Narcís Monturiol,  
carrer de  
Sortida per  
Santa Eulàlia, carrer de





Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Tomás Giménez,  
avinguda de

Mapa: D1, D2

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**General Manso.** Topònim que fa referència a Josep Manso i Solà, primer comte del Llobregat, (Borredà, Berguedà, 1785 - Madrid, 1863). Militar.

Llegendari personatge de la guerra del Francès. Moliner de professió (treballà al molí de Santa Creu, a Borredà, i al de la Verneda, a Barcelona), deixà el seu ofici per lluitar contra les tropes napoleòniques. La seva relació amb l'Hospitalet s'inicià el maig de 1809, quan organitzà un pla d'emboscades contra les tropes franceses. El 6 de maig, amb 40 sometents i 40 soldats, atacà la marina un contingent de 100 soldats que escortaven un furgó del general Duhesme, màxima autoritat francesa a Catalunya, que feren 34 presoners. Aquesta gesta comportà que se l'ascendís a capità. Un mes després realitzà diverses accions a les rodalies de l'Hospitalet, com l'atac al fortí de Sant Pere Màrtir i les fortificacions de la Creu Coberta. El 7 d'octubre de 1810, quan ja era tinent coronel, emboscat entre Collblanc i Sarrià, atacà un important contingent francès que es dirigia a Esplugues i Sant Just. Després de l'atac, per evitar represàlies, inicià una maniobra de retirada, essent perseguit per més de 1.000 francesos. Els atacà a l'altura de Molins de Rei i feu 45 presoners. El 1811 manà el Batalló de Caçadors Voluntaris de Catalunya. Derrotà els francesos al pont de Molins de Rei, Sant Boi i Martorell. Els seus èxits militars el van convertir en un heroi popular, del qual fins i tot es feien auques i cançons que glossaven la seva trajectòria. El 1814 va entrar a Barcelona i fou nomenat governador de la Ciutadella. L'any 1815 fou ascendit a general de brigada i li fou concedida la Cruz Laureada de la Orden de San Fernando. Governador de Tarragona durant el Trienni Liberal, s'oposà a l'entrada dels Cent Mil Fills de Sant Lluís. En esclatar la primera guerra carlina, es va unir als isabelins.

Ascendit a tinent general el 1834 fou capità general de Castella la Vella, on derrotà els caps carlins. El 1843 fou nomenat senador, i el 1844 li fou concedit el títol de comte del Llobregat. Capità general d'Aragó, València i Castella la Nova, l'any 1850 es retirà buscant la tranquil·litat a la marina de l'Hospitalet i de Cornellà, on comprà una finca del segle XVII situada a la carretera del Mig. Actualment can Manso sobreviu encerclada d'indústries.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

Al **carrer del General Manso**, xamfrà amb el **carrer de l'Antiga Travessera**, es va bastir el 1964 el que va ser durant anys el cine amb major capacitat de la ciutat: el Cine Rívoli. El seu aforament era per a 2.174 persones. L'última sessió d'aquest cinema es projectà el 2 de gener de 1981. Eren anys en què en el marc de les festes i revetlles del barri el veïnat l'engalanava i organitzava festes de carrer.





## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Flor de Almendro, calle de la

Flor de l'arbre d'aquest nom. Arbre de la família de les rosàcies (*Prunus dulcis*), molt cultivat a la regió mediterrània, de fulles caduques i lanceolades, flors blanques, fruit en drupa, l'ametlló, i llavor comestible, l'ametlla. Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom, encara que hi apareix *F. Almendro*.

### 1932. Flor de Atmeller, carrer de la

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Als mapes de 1932 i 1937, però, apareix escrit com a *Flor de Atmeller [sic]*.

### 1939. Flor de Almendro, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1946. General Manso, calle del

L'anomenada guerra de la Independència, coneguda també com a Guerra del Francès a Catalunya, contra les tropes napoleòniques que entraren a Espanya el 1808, va ser un dels fets històrics utilitzat i adaptat als interessos de la ideologia franquista. Ja que el general Manso va actuar al Baix Llobregat i es retirà al costat del nostre municipi, la cultura oficial de la dictadura franquista s'apropià del personatge i aquest nou topònim fou considerat més adient amb la iconografia del règim. Així, el 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. Els militars eren del gust del franquisme i si havien lluitat contra França, millor, malgrat que fos liberal. De ben segur que les autoritats no coneixien allò que el general Manso va escriure en una carta a Antoni Buxeres el 1855, quan va visitar l'exposició universal de París: "Deploro, Antonio, la fatalidad que nos obligó la guerra. Saben más que nosotros y nos hubieran enseñado".

### 1988. General Manso, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Aprestadora, carrer de l'

Mapa: G3, H3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**General Prim.** Topònim que fa referència a Joan Prim i Prats (Reus, Baix Camp, 1814 - Madrid 1870). Militar i polític.

Fill d'una família acomodada, no cursà estudis reglats però als dinou anys s'enrolà a l'exèrcit d'Isabel II que lluità a la Primera Guerra Carlina. Acabada la guerra, amb vint-i-cinc anys, com a coronel, continuà la carrera militar. El 1841 entrà en la política com a diputat per Tarragona a les Corts, on estigué fins a les eleccions de 1869, tretze vegades, també per les circumscripcions de Barcelona i Madrid. D'idees progressistes i defensor inicialment de la regència d'Espartero (*vegeu carrer del Príncep de Bergara*), se n'allunyà, entre altres coses, pel bombardeig de Barcelona de 1842. Així, el 1843 liderà la revolta reusenca contra el general Espartero, qui es veié obligat a dissoldre les Corts i hagué d'enfrontar-se a una coalició de militars progressistes i moderats que l'apartaren del poder. En caure Espartero, Prim ocupà càrrecs militars i polítics que li permeteren l'ascensió en el poder, malgrat les dificultats causades per les seves diferències amb els altres, com el complot contra Narváez. Després de ser nomenat capità general de Puerto Rico (octubre de 1847) retornà a la península i fou de nou elegit diputat a Corts (des de 1850), des d'on defensà els interessos d'aquells qui li havien donat suport: els poders econòmics catalans. Continuà exercint com a militar en campanyes entre Rússia i Turquia (1853), al Marroc (1859-1860) o a Mèxic (1861-1862). Com a resultat de la guerra al Marroc fou nomenat Gran d'Espanya amb el títol de marquès de Los Castillejos (*vegeu carrer de Los Castillejos*). De nou a la península s'incorporà al Partit Progressista, però les intrigues polítiques i militars en què es veié implicat foren contínues fins a la revolució de Setembre de 1868,

coneguda com *la Gloriosa* o *la Septembrina*, que suposà l'enderrocament d'Isabel II. Després del primer govern de Serrano d'aquest període, anomenat Sexenni Democràtic, Prim pujà a la presidència del govern el 1869, després de la promulgació de la constitució espanyola del 6 de juny d'aquell any, que en el seu article 33 proclamava la monarquia com a forma de govern. Prim intentà instaurar una nova dinastia i acabà acceptant la d'Amadeu de Savoia, que aprovà les Corts el 16 de novembre de 1870. Quan el nou monarca viatjava cap a Espanya, Prim va patir un atemptat i en sortí malparat. Tres dies després moria. Diverses investigacions realitzades a les universitats Camilo José Cela i Complutense al voltant de 2013 i 2014 van arribar a conclusions oposades relacionades amb la causa de la mort. Al general Prim se'l considera la figura política catalana més important del segle XIX.

## El carrer

El **carrer del General Prim** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Francisco Elias i Rodés, presentat el 21 de desembre de 1889. El 29 d'octubre de 1890, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia un nou vial cap al sud des de l'aleshores *calle de Santa Eulalia* —o travessia de la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* segons consta als documents de l'expedient— fins a l'extrem de l'aleshores existent *calle Aprestadora* (*vegeu carrer de Pareto*), amb la façana de la fàbrica d'Antonio Pareto. A més d'aquest vial de nord a sud, apareixien dos nous vials transversals; el més proper a la carretera no existeix actualment, però el més al sud es convertí en una part de l'actual **carrer de Muns**.



## Cronologia

### 1890. Agricultura, calle de la

Als plànols del projecte d'urbanització dels terrenys de Francisco Elias i Rodés, aprovat el 29 d'octubre de 1890, apareix aquest vial retolat com *calle en proyecto* i *calle de Elias*. El mateix dia, el Ple decidí anomenar-lo *calle de la Agricultura*. Cal esmentar, que al plànol hi apareixen dos vials transversals a l'actual **carrer del General Prim**, que el mateix Ple acordà anomenar *pasaje Elias [sic]* i *calle de Muns*. El primer no existeix actualment; el segon sí, amb el nom de **carrer de Muns**, malgrat que només existeix el tram oriental, ja que l'occidental està ocupat per l'actual **avinguda del Carrilet**. Aquestes modificacions, presentades per Álvaro Capdevila en nom de la seva esposa Carolina Elias Rosés, el 12 d'agost de 1919, foren aprovades per l'Ajuntament el 12 de març de 1920.

### 1931. Alexandre Sancho, carrer d'

Topònim que fa referència a **Alejandro Sancho Subirats** (???, 1894 - Barcelona, 1931). Militar destacat en la lluita per la República. Fou detingut per un intent de cop d'estat, l'octubre de 1930, i empresonat al castell de Montjuïc. Cal esmentar el fet que el *Plano de la zona del Puerto Franco de Barcelona y terrenos adyacentes*, realitzat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers el 1926, apareix signat pel capità Alejandro Sancho (*vegeu avinguda de la Granvia de l'Hospitalet i carretera de la Vora del Riu*).

El Ple de l'Ajuntament, en sessió de 30 d'abril de 1931 aprovà un dictamen de la Comissió de Governació sobre canvis de noms de carrers en què l'inclouïa, després que dies abans, el 23 d'abril, el mateix ple havia considerat tenir en compte la proposta de diferents veïns del barri de Santa Eulàlia. També es van canviar alguns noms per altres de

nous, relacionats majoritàriament amb l'acabada de proclamar Segona República (*vegeu plaça Espanyola, carrer del Comerç i carrer de Pareto*, entre altres). Al plànol de 1932, el nom apareix escrit *carrer d'Alexandre Sanxo* i al plànol de 1937, *carrer Alexandre Sancho*, tal com l'havia aprovat el Ple.

### 1939. Capitán Hernando Prats, calle del

Topònim que fa referència a Carlos Hernando Prats. Militar hospitalenc africanista del bàndol franquista que morí en els últims mesos de la guerra en el setge de Madrid.

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1982. General Prim, carrer del

En la sessió del Ple municipal del 15 d'octubre d'aquest any s'aprovà la nova denominació.

### 1988. General Prim, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Creu Roja, carrer de la;  
Amat, passatge d';  
Farnés, carrer de



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Germanes Ocaña.** Topònim que fa referència a mestres de l'Escola Racionalista de la Torrassa.

El seu pare, Antonio Ocaña Martín (Alcolea, Almeria, 1869 - L'Hospitalet, 1937), i la seva mare, Carmen Sánchez Franco (Múrcia, 1884 - L'Hospitalet, 1939), havien viscut a Cartagena fins que emigraren cap a Catalunya l'any 1909. El pare era treballador de la construcció, anarcosindicalista i autodidacta, empresonat a la Mola l'any 1920, s'exilià a París durant la dictadura de Miguel Primo de Rivera. La família va arribar a la Torrassa l'any 1931 i, sempre amb el consell del pare, les germanes Ocaña, Fraterna (1908), Igualtat (1912), Alba (1914), Natura (1917), Llibertat (1920) i Harmonia (1925) i el seu germà Floreal (1923) funden a la Torrassa l'Escola Racionalista, seguint el mestratge de Ferrer i Guàrdia d'ensenyament racionalista i llibertari. Fraterna feia de mestra amb els més grans, Igualtat promovia les activitats a l'aire lliure i Natura es cuidava de l'àmbit musical. Totes van treballar a l'escola i totes es vincularen a l'Ateneu Racionalista de la Torrassa. Durant la Guerra Civil, l'escola tingué un paper destacat en el consell de l'Escola Nova Unificada. Després, tota la família s'hagué d'exiliar. L'escola va tenir diversos emplaçaments però el més recordat és una torre que hi havia al **carrer de la Riera Blanca**.

## El carrer

La **plaça de les Germanes Ocaña** ocupa aproximadament l'espai que aparegué al projecte de modificació de la urbanització dels terrenys coneguts com a *torre Barrina*, propietat d'Eugenia Casanovas, presentat l'agost de 1924 i aprovat el 14 de gener de 1925. L'espai, que en aquell

projecte apareixia com a una illa de cases, envoltada per passatges, retolats com a *pasaje Casanovas*, fou incorporat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt i, amb el temps, fou ocupat per fàbriques. Amb la modificació del Pla general metropolità de 1976, aprovada el 9 de novembre de 1999, aquest espai es transformà en una zona d'ús públic, envoltada pel sud per un equipament i pel nord per edificis d'habitatges. Cal remarcar el fet que cap dels habitatges de la zona té numeració per aquesta plaça, com a resposta a les peticions veïnals que demanaren continuar amb la numeració pel **passatge d'Amat**.

## Cronologia

### 2006. Germanes Ocaña, plaça de les

El Ple del 26 de juliol d'aquest any aprovà aquesta denominació per a l'espai existent, reivindicant el paper de les germanes, sobretot com a mestres. La plaça neix de l'enderrocament d'antigues fàbriques.



PAT Antic garatge Oliveras (fitxa 95)

## Accepció

**Girona.** Una de les quatre províncies en què Catalunya va ser partida en la divisió provincial de 1833, dissenyada per Javier de Burgos. També s'anomena Girona la capital de la província i la de la comarca del Gironès. A 70 m d'altitud, de 39,12 km<sup>2</sup> de superfície i 101.852 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

## El carrer

L'espai que ocupa el **carrer de Girona** està relacionat amb el projecte inicial d'urbanització dels terrenys de can Tres, propietat de la família Oliveras, conegut habitualment com a *Eixample de la rambla* de 1907. Els topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial i de les seves modificacions posteriors (Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Segre, Ter, Montserrat i Casanova) s'expliquen per les idees catalanistes de la família propietària dels terrenys originals (vegeu **rambla de Just Oliveras**).

El primer tram d'aquest carrer, entre el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el **carrer de Barcelona**, és conseqüència de l'expansió del barri del Centre cap al barri de Sant Josep, amb noves urbanitzacions a banda i banda del **carrer d'Enric Prat de la Riba**. Tocant al **carrer de Girona** hi va haver dues indústries importants: les Sederes Vilumara (1907-1982) i La Farga, instal·lada inicialment l'any 1890 amb el nom Herreria San José i, uns anys després, Altos Hornos de Cataluña, que progressivament des dels anys 1940 fins als anys 1960 anà ampliant les seves dependències cap a la part de baix fins a ocupar uns 40.000 m<sup>2</sup> (entre l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, el **carrer de**

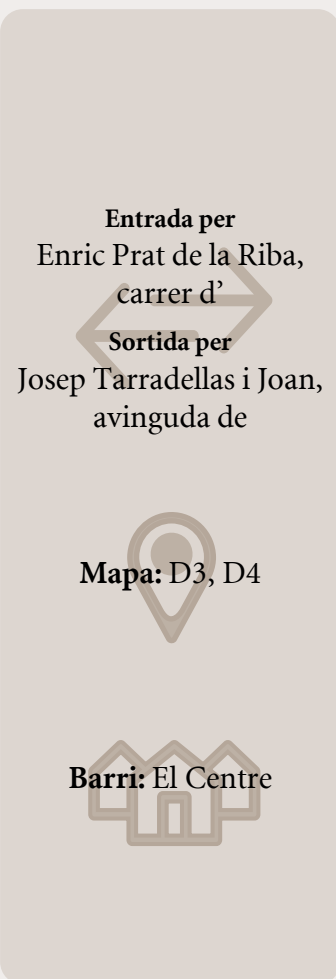
**Barcelona**, l'**avinguda d'Isabel la Catòlica** i aquest **carrer de Girona**). A partir dels anys 1970, la crisi econòmica i les lluites veïnals (especialment la de l'Associació de Veïns de Sant Josep) provocaren que l'any 1982 es paralizés l'activitat de les dues fàbriques. L'any 1985 l'Ajuntament adquirí La Farga per 500 milions de pessetes i l'any 1996 hi inaugurà la construcció d'un edifici municipal de 3.200 m<sup>2</sup>, en tres plantes, per acollir diverses dependències municipals a la banda del **carrer de Girona**. Anteriorment, l'any 1991, també s'havia inaugurat en aquest carrer l'actual edifici de l'Oficina de Treball de la Generalitat del Servei d'Ocupació de Catalunya.

## Cronologia

### 1907. Girona, calle de; San Ramón, calle de

El topònim *San Ramón* podria fer referència a Sant Ramon Nonat (vegeu carrer de **Sant Ramon**).

Al plànol, datat el 1906, que acompanya el projecte d'urbanització, aprovat el 1907, de la finca propietat dels hereus de Just Oliveras i Arús, apareix un conjunt de carrers delimitats per l'aleshores riera de la Creu, *camino de San Juan*, la fàbrica de Can Vilumara, la propietat de Francisco Bori (aproximadament a uns 50 m cap a l'est de l'actual **carrer de Vilumara**) i la *carretera de Barcelona a Santa creu de Calafell*. En aquest plànol es veu el projecte de l'actual **carrer de Girona**, al nord del que actualment és el **carrer de Casanova**, amb el nom de *calle de D* i amb una anotació posterior amb el nom *Girona*. La Comissió d'Obres durant la tramitació de l'expedient va proposar anomenar *Girona* aquest carrer. El tram al sud, fins a la *carretera*, apareix amb el nom de *calle de San Ramon*. Considerada la seva proximitat, suposem que el nom de Sant Ramon podria ser de la mateixa època que el nom del **carrer de Sant Antoni**.





### 1915. Gerona, calle de

A altres expedients de modificació del projecte inicial de l'Eixample de la rambla de 1907, com per exemple un de 1915, ja hi consta clarament el nom *calle de Gerona*. Al plànol del barri del Centre de 1923 realitzat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers ja hi apareix aquest topònim associat a l'espai plenament consolidat entre el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el **carrer de Barcelona**, que coincideix amb els primers trams oberts del carrer.

### 1932. Girona, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquesta època es va urbanitzar aquest carrer des del **carrer de Barcelona** fins al **carrer de Tarragona**. La part de dalt limitava amb la fàbrica Vilumara. Al plànol d'aquesta data ja es veu, però, el vial completament obert fins a l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**.

### 1939. Gerona, calle

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Girona, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Glòria.** Allò que constitueix un honor legítim, un orgull justificat, que suscita l'admiració.

## El carrer

El 30 de novembre de 1949, Luisa Xatart i Parera, Maria Teresa Girbal i Coromina i Palmira Blanch i Zaragoza presentaren 13 sol·licituds per a la construcció de cases unifamiliars a les seves finques situades a tocar de les vies del tren de la línia Vilanova, a l'est d'un camí conegut com a *antiguo camino de Casa Colom*, al sud de les esmentades vies i a l'oest d'un carrer projectat que ja portava el nom de *calle de la Gloria*. Encara que no ha estat verificat, tot fa pensar que el propietari anterior, Vicente Llopis, reparcel·lés la seva propietat mitjançant un projecte que hauria modificat el projecte recollit al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. De fet, el 1931, al projecte d'urbanització dels terrenys de Gonzalo Pons, i el 1939, al projecte d'urbanització de Magdalena Corominas, es pot veure part dels terrenys de Vicente Llopis, amb el projecte del Pla d'eixample esmentat. El traçat del **carrer de la Glòria** que apareix a les sol·licituds de 1949 esmentades coincideix amb el que s'oficialitzà gairebé una dècada després amb l'aprovació del Pla parcial del sector Provençana.

## Cronologia

### 1948. Gloria, calle de la

La primera referència trobada d'aquest nom és la guia de 1948. Cal esmentar el fet que en aquesta mateixa guia també apareixen per primera vegada altres topònims relacionats amb noms abstractes (*vegeu carrer de l'Amistat, carrer de la Cultura, carrer de la Fortuna i, fins i tot, alguns altres que actualment han desaparegut del nomenclàtor de carrers, com calle de la Previsión*). Posteriorment, als plànols que acompanyen el Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 13 de maig de 1958, es veu el traçat de l'actual **carrer de la Glòria**, encara que sense nom.

### 1988. Glòria, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Cultura, carrer de la  
Sortida per  
Vilanova, avinguda de



Mapa: F3



Barri: Santa Eulàlia



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Glòria, carrer de la



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Gonçal Pons.** Topònim que fa referència a Gonzalo Pons i Torns, propietari de finques a la ciutat (*vegeu passatge de Pons*), com ara els terrenys on hi ha el carrer que porta el seu nom. Regidor de l'Ajuntament de L'Hospitalet de 1934 a 1936 per la Lliga Regionalista, i de 1939 a 1941 pel partit únic, la Falange.

Com a propietari, el juliol de 1931 presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats al voltant del tram del **carrer de Gonçal Pons** més proper al **carrer de Santa Eulàlia**. El projecte, que s'ajustava al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, fou aprovat l'1 d'octubre del mateix any.

Com a polític, cal destacar, sobretot, la seva participació en la Comissió Gestora de l'Ajuntament des de 1939 fins a 1941, com a president de la Comissió de Foment. De fet, el 2 de febrer de 1939, poc després que les tropes franquistes entressin a la ciutat, el general cap de l'exèrcit marroquí, nomenà la primera Comissió Gestora formada per l'alcalde José Wenceslao Marín i López i els regidors Enrique Jonama i Darmacullea, Francisco Campreciós i Mélich, Antonio Barba i Tubau, José Estany i Pina i Gonzalo Pons i Torns. Des d'aleshores formà part de l'Ajuntament fins que el 16 de maig de 1941 deixà el seu càrrec "provisionalment". Durant aquest període, el 17 de març de 1939 es nomenà la comissió encarregada de canviar els noms dels carrers, de la qual formà part, que el 17 de novembre ratificà el nomenclàtor franquista, que va deixar petjada en diferents vials de la ciutat. Entre els noms canviats: José Antonio Primo de Rivera (*vegeu avinguda de Pau Casals*), Generalísimo Franco (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*), General Mola (*vegeu plaça del Repartidor*), General Primo de Rivera (*vegeu carretera de Collblanc*), General Burriel

(*vegeu carrer de Salvador Seguí*), General Sanjurjo (*vegeu carrer del Doctor Martí i Julià*) o 26 de Enero (*vegeu carrer de Castelao*).

Fou conegut popularment amb el malnom *el medio millón*, perquè sempre anava dient que tenia "medio millón", quantitat considerable en aquelles dates.

## El carrer

El **carrer de Gonçal Pons** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat seva, presentat i aprovat el 1931. Al plànol del projecte apareixia el primer tram de l'actual carrer des del **carrer de Santa Eulàlia** cap al nord-oest, però sense nom. De fet, les primeres llicències d'obres que es concediren no preveien cap nom. Probablement el carrer començà a urbanitzar-se a principis de la dècada de 1940, però no fou fins al 1945 que el topònim *calle de Gonzalo Pons* aparegué. Abans, al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 ja se n'havia aprovat el projecte.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, carrer

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt projectà el tram d'aquest carrer que, posteriorment s'executà a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de Gonzalo Pons, aprovat l'1 d'octubre de 1931. Al plànol d'aquest projecte el vial continua apareixent sense nom. A les primeres llicències d'obres tramitades el 1935 encara es fa referència a aquest espai com a *carrer Aprovat*. Al plànol de 1937, ja es veu el traçat inicial projectat del vial, a tocar de l'actual **carrer de Santa Eulàlia** però sense nom, tal com apareix a les llicències de principis de la dècada de 1940.





### 1945. Gonzalo Pons, calle de

La primera referència trobada d'aquest topònim es troba en la documentació de llicències d'obres de 1945. Posteriorment, des de la guia de 1948, ja apareix aquest carrer amb nom.

### 1988. Gonçal Pons, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. El 17 d'abril de 2018, la Comissió de Foment proposà substituir aquest topònim que consta al nomenclàtor per

estar molt estretament lligat amb la implantació de la dictadura franquista a la nostra ciutat. Com a alternatives al canvi de nom, la Comissió proposà *Esperanto*, com a llengua universal, o *Pau*, en relació amb els noms dels carrers propers (*vegeu carrer de l'Amistat, carrer de la Cultura i carrer de la Glòria*). Però el Consell del Districte III no validà les propostes i no hi hagué temps de fer la tramitació necessària per al seu canvi. Cal esmentar que l'Ordenança vigent del nomenclàtor permet el canvi de nom d'un carrer només cada 4 anys des de 2006. Aleshores, caldrà esperar a 2022 per poder elevar a Ple una nova proposta de canvi participada per la ciutadania.



Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la  
Sortida per  
Rafael Campalans,  
carrer de



Mapa: G2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Goya.** Topònim que fa referència a Francisco de Goya y Lucientes (Fuendetodos, Saragossa, 1746 - Bordeus, França, 1828). Pintor i gravador.

Després de passar la seva infància a Saragossa i estudiar a Itàlia, es traslladà a Madrid el 1775 seguint els passos del pintor Francisco Bayeu Subías, qui havia estat el seu mestre i el seu cunyat des del 1773. A Madrid començà a treballar com a pintor dels cartons dels tapissos de la Reial Fàbrica de Tapissos de Santa Bàrbara. Des d'aleshores inicià una llarga sèrie de retrats de personatges importants de l'època. L'any 1786 ja era pintor de la cort de Carles III i amb l'ascens al tron de Carles IV esdevingué pintor de cambra. Treballà el gravat des de 1797 amb la sèrie *Caprichos*. La seva amistat amb la duquesa d'Alba li permeté pintar-la en les famoses *Maja desnuda* (1800) i *Maja vestida* (1808). El 1800 realitzà *La família de Carles IV*. Reflectí la crueltat de la guerra en *Els afusellaments* i els aiguaforts *Els desastres de la guerra*. A partir del 1814, amb el regnat de Ferran VII, va realitzar una altra sèrie d'aiguaforts, la *Tauromàquia* i les famoses pintures negres. Opositat a l'absolutisme de Ferran VII el 1823 s'exilià a França, on va morir. Es considera un dels pares de la modernitat pictòrica i un dels grans genis de l'art universal.

## El carrer

El **carrer de Goya** aparegué al projecte d'urbanització que els propietaris presentaren el 30 de març de 1905, signat per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig, i que fou aprovat el 14 de juliol del mateix any. La urbanització abastava els terrenys compresos entre els del projecte de 1902 de Clemente Mas i els germans Romani, la **carretera de Collblanc**, la riera Blanca i les vies del tren, segons consta a la documentació.

## Cronologia

### 1905. J, calle

Al projecte d'urbanització de 1905, signat per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig, apareix el **carrer de Goya** amb el nom *J*. Al full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* realitzat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919 aquest espai apareix ja en part obert, amb el nom *calle G*, probablement per un error de transcripció.

### 1925. Goya, calle de

La primera referència documental és un document municipal de data 7 de juliol de 1925, on s'estableix una relació de carrers als quals s'han d'instal·lar aparells d'enllumenat. Des que va aparèixer al plànol del barri del Pla general de sanejament de 1928, el nom *Goya* s'ha mantingut invariable al llarg dels anys.

### 1932. Goya, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Goya, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Goya, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Granada.** Ciutat andalusa, capital de la província del mateix nom i de l'Andalusia oriental. A 684 m d'altitud, de 88,10 km<sup>2</sup> de superfície i 232.462 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Junta d'Andalusia. Està situada al peu de Sierra Nevada, a la confluència del Darro i del Genil. Capital de l'antic regne nazarí de Granada (1238-1492), durant aquest període s'hi construí el complex arquitectònic de l'Alhambra i el Generalife (*vegeu carrer de l'Alhambra*).

A banda del seu patrimoni arquitectònic, Granada és també coneguda per la seva relació amb el poeta Federico García Lorca.

## El carrer

El traçat de l'actual **carrer de Granada** apareix al Pla parcial de la Florida, aprovat el 13 de maig de 1958 per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953.

## Cronologia

### 1958. Sense nom, calle

Al Pla parcial de la Florida, de 1958, apareix per primera vegada el traçat del **carrer de Granada** com a carrer en projecte sense nom.

### 1971. Granada, calle de

A la sessió del dia 17 de març de 1971, l'Ajuntament acordà donar el nom de *Granada* a un carrer fins aleshores innominat que, a efectes administratius, era denominat com a *calle número 6*. Això es pot verificar als documents cadastrals realitzats a partir de la segona part de la dècada de 1960.

### 1988. Granada, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Teide, carrer del

Sortida per  
Catalunya, avinguda de



Mapa: E3



Barri: Les Planes



Entrada per  
Catalunya, avinguda de;  
Teide, carrer del;  
Granada, carrer de



Mapa: E3, F3



Barri: Les Planes

## Accepció

**Granada.** Ciutat d'Andalusia, capital de la província del mateix nom i de l'Andalusia Oriental (*vegeu carrer de Granada*).

## El carrer

El Pla comarcal de 1953 i el Pla parcial de la Florida de 1958, que el desenvolupava, preveien que l'espai que actualment ocupa la **plaça de Granada** havia de ser per a construcció d'habitatges. Però el Pla general metropolità de 1976 el modificà per a equipaments. L'espai es convertí en un solar durant uns anys fins a la construcció de l'actual aparcament soterrani, a començament de la dècada de 1990. En aquella primera plaça hi havia un conjunt d'elements lúdics, entre els quals destacava un tauler d'escacs a terra de grans dimensions. Per això durant un temps l'espai fou conegut popularment com a *plaça dels Escacs*. A causa de la proximitat amb el **carrer de Granada**, que delimita la plaça per l'oest, l'espai també fou conegut amb el nom actual, que el Ple de l'Ajuntament oficialitzà el 2013.

Per recordar Pedro Álvarez, qui fou assassinat el 1992 molt a prop d'aquesta plaça (*vegeu avinguda de Catalunya*), diverses entitats i grups polítics municipals van demanar el canvi del nom de la plaça. El 18 de maig de 2018, però, la Comissió del Nomenclàtor estimà que era més adient un altre tipus de reconeixement davant tota mena d'injustícies, que inclogués aquest assassinat, mitjançant un símbol que s'hauria d'establir a prop de la cantonada de l'**avinguda de Catalunya** amb el **carrer de les Bòbiles**.

## Cronologia

### 1976. Sense nom, plaça

Al Pla general metropolità de 1976 es preveí un espai dedicat a equipament que, amb el temps, s'urbanitzà com a plaça. Amb la urbanització de començament de la dècada de 1990, posterior a la construcció de l'aparcament soterrani, l'espai fou conegut popularment com a *plaça dels Escacs*.

### 2013. Granada, plaça de

La denominació fou aprovada en el Ple municipal del 29 de gener de 2013.



Entrada per  
Vallparda, carrer de  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Graner.** Topònim que fa referència als germans José i Tomás Grané i Bosoms, propietaris durant la dècada de 1910 dels terrenys on començà la urbanització d'aquest carrer en una zona aleshores coneguda com *el Turó*.

No és estranya la diferent grafia amb què apareix escrit aquest topònim a la documentació, ja que el mateix José Grané utilitzà *Grané* i *Graner* en dues instàncies relacionades amb el projecte d'urbanització que fou l'origen de l'actual **carrer de Graner**. Així, malgrat que en diversa documentació escrita, el cognom apareix tant *Grané* (en algunes de les instàncies i els acords del Ple originals) o *Grane* (com a les guies dels anys 1942 i 1948) acceptem com a correcta *Graner* (que apareix a la sol·licitud per anomenar inicialment el vial a partir dels anys 1950 fins a l'actualitat).

## El carrer

El primer projecte d'urbanització que originà l'actual **carrer de Graner** fou el dels germans Grané, presentat el 18 d'agost de 1915 i aprovat el 5 de novembre del mateix any. Posteriorment, altres projectes completaren el traçat fins a l'actual **avinguda del Torrent Gornal**: el de 1922 presentat per Lázaro Cotonat i Dolores Albiol (*vegeu carrer de Cotonat*), al costat nord i cap a l'antic torrent Gornal; el també de 1922 presentat per Marcelino Albiol, al costat sud (*vegeu carrer d'Albiol*) i, finalment, el presentat el 1946 per Esteban Grau i José Raspall, que prolongà el **carrer de Graner** fins a l'actual **avinguda del Torrent Gornal**.

## Cronologia

### 1915. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys dels germans Grané de 1915 apareix el traçat del **carrer de Graner** retolat com *calle en proyecto*. En aquest plànol, s'estableix l'obertura d'aquest carrer i també altres intervencions, entre les quals la prolongació del **carrer de Pujós** fins al torrent Gornal.

### 1916. Grané, calle de

L'11 de gener de 1916, José Grané, en nom seu i el del seu germà, sol·licità al consistori que el carrer rebés el nom del cognom de la seva família. Curiosament, la instància apareix presentada per José Graner Bosoms, escrit amb *r*; a la signatura es pot llegir "José Grané", sense *r* i acabat en *é*; i a la sol·licitud consta que "la citada calle de su plan de urbanización se le dé definitivamente el nombre de Graner para que recuerde en algo los que han sido sus autores". El 21 de gener del mateix 1916, el Ple municipal acordà anomenar el carrer com a *Grané*.

El desnivell del terreny va fer necessària la construcció d'una sèrie d'escales, reivindicades pels veïns tal com queda palès en una reclamació a l'Ajuntament el mes de novembre de 1930.

### 1932. Grané, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.



### 1939. Graner, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. En aquest cas, es va recuperar el topònim amb la grafia que havia aparegut a la sol·licitud de 1916.

### 1988. Graner, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Esplugues, carretera d'  
Sortida per  
Pere Pelegrí, carrer de



## Accepció

**Granollers.** Ciutat de la província de Barcelona, capital de la comarca del Vallès Oriental. A 145 m d'altitud, de 14,87 km<sup>2</sup> de superfície i 61.275 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya<sup>1</sup>.

La vila, documentada des del 944, va tenir una important funció de mercat durant l'edat mitjana. Amb la construcció de la carretera de Barcelona a Vic el 1848, que travessa el municipi, i amb l'arribada del ferrocarril des de Barcelona el 1854, possibilità un important creixement de la vila com a centre agrícola i industrial.

## El carrer

El vial que actualment s'anomena **carrer de Granollers** és només un tram del que havia estat inicialment previst al Pla parcial de l'aleshores anomenat *sector Can Serra*, de 1961. De fet, al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, ja estava previst un espai similar que connectaria els vials que esdevindrien la **carretera d'Esplugues** i l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**. Amb l'aprovació del Pla general metropolità de 1976, les seves posteriors modificacions i la construcció dels equipaments a la zona on havia estat la Carpa (*vegeu plaça de la Carpa*) el **carrer de Granollers** adquirí el seu traçat actual, entre la **carretera d'Esplugues** i el **carrer de Pere Pelegrí**.

## Cronologia

### 1961. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen l'Avanç del pla parcial del sector Muntanya i el Pla parcial de Can Serra, ambdós aprovats el novembre de 1961, es pot veure la previsió inicial del traçat de l'actual **carrer de Granollers**, encara que sense nom.

### 1971. Granollers, calle de

Encara que als plànols datats el 1959 que acompanyen la modificació del Pla parcial de Can Serra aprovada el 1971, el traçat previst del **carrer de Granollers** ja apareix amb nom, aquest no es va oficialitzar fins anys més tard. El 19 de maig de 1971, el Ple municipal aprovà donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. El 18 de setembre de 1974 l'Ajuntament rebé la conformitat de la Direcció General de l'Administració Local. A partir de l'execució del Pla general metropolità, aprovat el 1976, i les seves modificacions posteriors, la continuació de l'inicial vial *calle de Granollers* cap a l'oest, més enllà de la zona ocupada per l'antiga carpa, que enllaçava el **carrer de Pere Pelegrí** amb la **carretera d'Esplugues** rebé el mateix nom. Així apareix al plànol que acompanya el nomenclàtor de 1982.

### 1988. Granollers, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A partir d'aquesta data, el tram de l'antic vial amb el nom *calle de Granollers* entre el **carrer de la Bisbal** i el **carrer del Moli** passà a tenir un altre nom: **carrer de la Carpa**.



**Entrada per**  
Doctor Ramon Solanich  
i Riera, avinguda de;  
Cadí, plaça del;  
Llevant, carrer del;  
Felip Pedrell, carrer de;  
Collserola, carrer de;  
Aigües del Llobregat,  
carrer de les;  
Finestrelles, carrer de

**Mapa:** E2

**Barri:** La Florida

## Accepció

**Granota.** Amfibi del grup dels anurs.  
El nom prové de l'antiga barriada de la Granota: barriada de treballadors que a partir de la dècada de 1920 construïren a tocar de les bòbiles un petit nucli de cases de planta baixa i màxim un pis. Cal recordar que un dels carrers sorgits de la urbanització d'aquella zona ja havia portat el nom de *calle de la Granota* (vegeu **carrer de Collserola**).

## El carrer

Al Pla general metropolità de 1976 ja apareixia una petita zona reservada a zona verda de nova creació, que també estava prevista al Pla comarcal de 1953. A finals de la dècada de 1980 i principis de la de 1990 ja existia un espai urbanitzat d'aquesta manera. Posteriorment, com a conseqüència de modificació del Pla general metropolità al sector de la Porta Nord, aprovada el 7 de gener de 2004, es va crear l'espai actual, a partir de 2007, que va mantenir una petita obra existent prèviament que representa una granota.

## Cronologia

### 1991. Sense nom, jardins

A la guia de 1991 ja es pot veure la zona verda que s'havia urbanitzat en aquesta zona. Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità de 2004, executada a partir de 2007, s'incorpora l'ampliació de la zona verda.

### 2013. Granota, jardins de la

El nom fou aprovat en el ple municipal del 29 de gener de 2013 a proposta de la Comissió del Nomenclàtor de la ciutat, que va recollir el nom popular amb què s'anomenava habitualment aquest espai.





AVINGUDA  
DE LA  
GRANVIA DE  
L'HOSPITALET

Entrada per  
Terme municipal  
de Barcelona

Sortida per  
Riu Llobregat

Mapa: C7, I3

**Barri:** Santa Eulàlia  
(inclòs sector Plaça  
d'Europa), Granvia Sud  
(inclòs sector Econòmic  
Est), Gornal i Bellvitge  
(inclòs sector Econòmic  
Oest i sector la Marina)

PAT Pati Gòtic “Casa Gralla” (fitxa 29)

PAT Fàbrica Godó i Trias (fitxa 28)

## Accepció

**Granvia de l'Hospitalet.** El topònim Granvia fa referència a un vial de gran importància, encara que incorrectament escrit.

## El carrer

Es va traçar com una ruta relativament paral·lela al camí del Prat, prolongació de l'avinguda dissenyada per Ildefons Cerdà a Barcelona, que actualment es coneix com a Gran Via de les Corts Catalanes. Iniciada a final de la dècada de 1920, no fou fins als anys 1950 que es transformà en l'autovia de Castelldefels.

A partir de 1858, des que Ildefons Cerdà presentà el seu projecte de reforma i eixample de Barcelona, es pot verificar la intenció de prolongar el que posteriorment esdevingué la Gran Via de les Corts Catalanes, projectada dins del terme de Barcelona cap al terme municipal de l'Hospitalet. Als primers plànols només es veu una petita intenció de prolongació, tocant a la riera Blanca, com en alguns mapes de final del segle XIX. Sobretot, en plànols de les dues primeres dècades del segle XX, ja es veu clarament el projecte fins al riu Llobregat. Per exemple, quan encara no feia ni una dècada de l'agregació definitiva de l'antic municipi de Sants a Barcelona, trobem l'Avantprojecte d'urbanització del Pla de Llobregat i de la muntanya de Montjuïc, de Frederic Armenter, el 1909, on es mostra no només el projecte de prolongació sinó la intenció d'ordenació urbanística de pràcticament tot el territori del municipi de l'Hospitalet. Als primers plànols, la prolongació encara apareix sense

nom, però a partir dels plànols dels anys 1910 ja apareixen retolats amb el nom *prolongación de la calle de Cortes*, de vegades *Cortes Catalanes*, fins i tot amb el qualificatiu *Gran Via* entre parèntesis.

L'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, als seus primers esbossos, va concebre l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** com un eix envoltat d'oficines i amb un caràcter força monumental. Al seu plànol de 1928, de divisions en zones, corresponent al Pla d'eixample i sanejament interior d'aquell any, es pot veure l'estructura planejada com a bulevard.

Quant al patrimoni existent a prop de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, cal remarcar el pati gòtic de la casa Gralla (fitxa 29 del Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic). És curiós trobar un pati gòtic d'aquestes característiques al bell mig de l'àrea industrial de Granvia Sud, i en aquest cas dins les oficines de l'empresa Prosegur. És el que queda d'un edifici del tombant de segle XIII-XIV, procedent del carrer de la Portaferri de Barcelona que després de tot un seguit de vicissituds acabà —el que en quedà— en un dipòsit de Cornellà. L'any 1994 va ser rescatat gràcies al president executiu de Prosegur, Herberto Gut, que el va incorporar a les seves oficines de l'Hospitalet. Un altre cas de patrimoni és l'antiga fàbrica de filats i teixits de Godó i Trias, que data de l'any 1903. La industrialització en aquests primers anys del segle XX va tenir una de les seves bases en la indústria del sector tèxtil, que el 1900 representava el 72% de la contribució industrial de la ciutat. Les principals empreses que es van crear aquells anys foren: Cosme Toda (1888), Can Trinxet (1905), Can Vilumara (1907), Busquets Germans (1910), Tecla Sala (1913), Jacint Rifà (1912) o la mencionada Godó i Trias. Gran part d'aquestes indústries es van situar als barris de Santa Eulàlia i Sant Josep, encara que en aquest cas la indústria es va crear en un lloc més



perifèric i aïllat, sobre el delta, per aprofitar l'aigua de l'aqüífer profund. De fet, el pou de Godó i Trias va ser el primer d'ús industrial al delta del Llobregat. Inicialment es va dedicar a la fabricació de filats i teixits de jute, amb els quals es confeccionaven els sacs, però al voltant dels anys 1920 va passar a fabricar filats i teixits de cànem i amb menor proporció de cotó. L'antiga funció tèxtil es va perdre i avui les naus acullen diverses activitats comercials, magatzems i tallers. Arquitectònicament es tracta d'un complex tèxtil de gran interès per la seva bellesa. S'inscriu plenament en el corrent arquitectònic industrialista de principis del segle xx, que agafà alguns referents estètics del Modernisme, però que basà la seva expressivitat en la tècnica del maó vist. La construcció va ser dissenyada per l'enginyer Ferran Junoy, i durant els anys de la dècada de 1960 l'estudi d'arquitectura de Correa i Milà hi va afegir una ampliació, respectuosa amb l'edifici antic.

L'any 1972 s'inaugurà l'Hospital de Bellvitge, conegut aleshores com a Residència Prínceps d'Espanya, seguint el model de concentració hospitalària del règim franquista. El 5 de maig de 1973 es posà la primera pedra de l'hospital, que a la dècada de 1990 rebé el nom d'Hospital Duran i Reynals.

El final del segle xx i l'inici del XXI ha comportat una important remodelació d'aquesta via i voltants. L'objectiu perseguit ha estat convertir aquest vial, anteriorment amb característiques d'autovia, en una avinguda més amable, que permeti una millor comunicació entre els barris de l'Hospitalet i l'extensa zona del sector econòmic del barri de Granvia Sud. A la primera fase d'ampliació de la Fira de Barcelona (1995), la inauguració del Centre Comercial Gran Via 2 (2002), el centre IKEA (2003) i la constant remodelació de fàbriques i centres de negocis a la banda sud de la Granvia, s'afegeixen noves actuacions a la banda nord on abans hi havia l'antiga caserna de Lepanto, com ara la construcció de

nous edificis d'habitatges i de la Ciutat de la Justícia de l'Hospitalet i Barcelona. S'assisteix a un canvi progressiu dels usos amb l'augment de la funció comercial, hotelera, firal i, en general, adreçat a una més gran especialització en activitats econòmiques lligades al sector dels serveis.

L'avinguda de la Granvia de l'Hospitalet avui es troba dividida en dues parts: la més propera a Barcelona, semisoterrada, s'ha convertit en un gran vial que comunica el barri de Santa Eulàlia amb el barri de Granvia Sud; la part més llunyana, passades les vies del ferrocarril, encara amb caràcter d'autovia, espera el seu torn per a la integració dins de la trama més urbana de la ciutat.

## Cronologia

### 1926. Cortes Catalanas, prolongación de la calle de las

El primer document remarcable trobat en què es veu clarament la intenció de prolongar la Gran Via de les Corts Catalanes des de Barcelona, fins al riu Llobregat dins del terme municipal de l'Hospitalet és el plànol de 1909 de l'Avantprojecte d'urbanització del pla de Llobregat i de la muntanya de Montjuïc, de Frederic Armenter. Malgrat això, el primer on es veu retolat el nom de l'espai és el **plànol de 1926 realitzat per la Brigada Topogràfica de Ingenieros de la zona del Port Franc de Barcelona**, signat pel capità Alejandro Sancho. En aquest plànol, l'actual **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** apareix amb el nom *prolongación de la calle de las Cortes Catalanas*.

### 1928. Cortes, calle de

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, encara que apareix sense nom, ja consta el vial central de l'anomenada *zona de la Calle de Cortes*. Amb aquest mateix nom, apareix



ja a les guies comercials de 1929-1930 i 1930-1931. En el primer dels casos apareix descrita entre la riera Blanca i el riu Llobregat, perquè encara es tracta d'un projecte. En el segon, ja apareix descrita només entre l'esmentada riera i el **carrer de la Independència**, segurament perquè en aquesta època hauria d'estar oberta en aquest tram o en fase d'execució. La desapareguda caserna de Lepant, a cavall entre els termes del Hospitalet i de Barcelona, on actualment hi ha la Ciutat de la Justícia, es va projectar l'any 1929, coincidint amb l'Exposició Internacional de Barcelona, i va donar empenta a l'expansió urbanística de la prolongació de la Gran Via de Barcelona cap a l'Hospitalet. Aquest fet explicaria que ja a principis de la dècada de 1930 aquest vial estigués obert i en construcció en alguns trams.

### 1932. Corts Catalanes, carrer de les

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Encara que en aquest plànol el traçat del vial s'aprecia en qualitat de projecte, ja hem vist que a les guies comercials precedents apareixia el vial obert. Això podria ser perquè quan es va elaborar el plànol de 1932, no hi deuria haver temps d'incorporar el nou vial. En plànols cadastrals de 1934, ja es veu clarament el vial obert entre la riera Blanca i el **carrer de la Independència**, però amb el nom de *Gran Via*.

### 1945. Granvía

En una relació de noms de carrer que es va aprovar en el Ple municipal de 9 de maig de 1945 es fa constar que la prolongació de l'avenida de José Antonio a Barcelona (anteriorment Gran Via de les Corts Catalanes) rebria simplement el nom de *Granvía* al seu pas pel terme municipal de l'Hospitalet. Des d'aquesta època i fins a la

dècada de 1970, el nom *Granvía* apareixia sense cap tipus de via associat. De vegades apareixia escrit separat, *Gran Vía*, però majoritàriament com una única paraula, *Granvía*, tal com es va aprovar el 1945. El nom *Granvía* es va consolidar des de finals de la dècada de 1950 i sobretot a la dècada de 1960, quan es van aprovar diversos instruments de planejament urbanístics a ambdós costats del vial. Destaquen el Pla parcial del sector Granvia Nord i el Pla parcial de Granvia Sud. Aquest últim, amb 105 Ha, es va convertir en una de les àrees industrials més grans de l'Hospitalet, juntament amb la del sector de la Carretera del Mig. Amb el temps, a la part nord, el nom no va perdurar i va aparèixer el Gornal. Tanmateix, a la part sud, el nom fins i tot va arribar a ser el nom de l'últim barri de la ciutat, aprovat el 2013: Granvia Sud.

### 1970. Granvía, avenida de la; Gran Vía, avenida de la; Castelldefels, autovía de; C-246

A la llista de noms del plànol de 1970 apareix el tipus de via *avinguda* associat al vial, encara que al plànol, aquest espai està retolat simplement com a *Granvía*. A la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, el vial apareix, a més de l'habitual nom *Granvía*, amb el títol d'*autovía de Barcelona a las playitas de Castelldefels (C-246)*, que posteriorment se simplificà en *autovía de Castelldefels*, encara que la seva inauguració i conversió oficial en autovia es realitzà el 23 de novembre de 1976, amb la presidència de l'aleshores ministre d'Obres Públiques, Leopoldo Calvo Sotelo.

### 1980. Granvía, avenida de la

El 20 de maig d'aquest any es va aprovar el primer nomenclàtor refós on aparegué el nom amb categoria d'avinguda.



### **1988. Granvia, avinguda de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2006. Granvia de l'Hospitalet, avinguda de la**

El 22 de febrer de 2006 el Ple de l'Ajuntament aprovà inicialment el canvi de nom *d'avinguda de la Granvia* per *avinguda de la Gran Via de l'Hospitalet*. Però, el 26 de juliol de 2006 el mateix Ple modificà aquest canvi i mantingué el topònim Granvia com una única paraula, considerant-lo un element d'identitat local.



**Entrada per**  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la;  
Salvador Espriu, carrer de;  
Ciències, carrer de les;  
Miguel Hernández,  
carrer de

**Mapa:** F5, G5

**Barri:** Santa Eulàlia

## Accepció

**Granvia de l'Hospitalet.** Topònim que fa referència a l'avinguda de la Granvia de l'Hospitalet, que delimita aquesta zona verda pel nord-oest (*vegeu avinguda de la Granvia de l'Hospitalet*).

## El carrer

Al Pla general metropolità de 1976 hi existia una zona dedicada a parcs i jardins urbans de nova creació a l'espai on actualment se situa el **parc de la Granvia de l'Hospitalet**. A finals de la dècada de 1980 aquests terrenys encara no estaven urbanitzats. Però el 1992 ja existia una primera zona verda. Posteriorment, amb l'execució del projecte de construcció de la **plaça d'Europa** i el semisoterrament de l'antiga autovia, es guanyà espai qualificat de zona verda.

## Cronologia

### 1976. Sense nom, parc

Encara que el Pla general metropolità de 1976 ja preveia un parc urbà en aquesta zona de la ciutat, no fou fins al 1992 que s'hi urbanitzà la primera zona verda, com a parc.

### 2012. Granvia de l'Hospitalet, parc de la

El 24 de juliol de 2012, el Ple de l'Ajuntament anomenà aquesta nova zona verda d'aquesta manera.



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Severo Ochoa,  
avinguda de

Mapa: C2, D1

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Gravina.** Topònim que fa referència a Federico Carlo Gravina i Napoli (Palerm, Sicília, actual Itàlia, 1756 - Cadis, 1806). Marí espanyol d'origen sicilià.

Nascut dins de l'aleshores regne de Nàpols, quan el seu rei esdevingué també rei d'Espanya com a Carles III, la família Gravina demanà i aconseguí la nacionalitat espanyola. El 1775 Gravina inicià la seva carrera com a soldat dins de l'Armada a Cadis, des d'on viatjà cap als països americans. Com a conseqüència de la guerra amb Anglaterra, Gravina participà en el setge de Gibraltar el 1779 i en la campanya de Menorca el 1781. El 1783 Espanya i Anglaterra signaren un tractat de pau que suposà la fi del setge de Gibraltar. Des d'aleshores, Gravina navegà pel Mediterrani en diferents campanyes militars. Després de la caiguda de la monarquia francesa, França declarà la guerra a Espanya el 1793 que tenia el suport d'Anglaterra. La pau arribà el 1801 i Menorca fou retornada a Espanya. Però la guerra esclatà de nou el 1803 entre els anglesos i els francesos i, finalment el 1804, amb Gravina com a ambaixador espanyol, Espanya s'alià amb França una altra vegada. El 1805 durant la desfeta de Trafalgar, Gravina fou greument ferit i morí l'any següent a causa de les ferides.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Jazmines, calle de los

Gènere de plantes arbustives enfiladisses de la família de les oleàcies (*Oleaceae*), algunes espècies de la qual són el gessamí comú (*Jasminum officinale*) i el gessamí espanyol o real (*Jasminum grandiflorum*).

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Gessamins, carrer dels

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Jazmines, calle de los

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1942 aquest topònim ja consta en castellà. També apareix a la documentació d'algunes llicències d'obres de l'inici dels anys 1940. Per això tot fa suposar que el topònim es castellanitzà el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.



### 1946. Gravina, carrer de

La cultura oficial de la dictadura franquista s'apropià del personatge i aquest nou topònim fou considerat més adient amb la iconografia del règim. Així, el 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

### 1988. Gravina, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Blocs habitatges plaça de Guernica (fitxa 30)

## Accepció

**Guernica.** Topònim que fa referència al municipi basc de Guernica i Lumo (Gernika-Lumo en basc) situat a la capçalera de la ria del mateix nom. A 34 m d'altitud, de 8,60 km<sup>2</sup> de superfície i 17.016 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de l'Institut Basc d'Estadística.

El fet que fos durant segles la seu de les Juntes de Biscaia, que se celebraven al costat d'un roure (l'Arbre de Guernica), la va convertir en un dels símbols d'identitat basca: l'Estatut de 1979 és conegut com l'*Estatut de Guernica*. També per la seva importància simbòlica, el 26 d'abril de 1937, fou bombardejada per la Legió Cóndor de l'Alemanya nazi que ajudava el bàndol franquista durant la Guerra Civil. L'atac es va produir en dia de mercat i hi van morir gairebé 1.700 persones. Aquest bombardeig va inspirar a Picasso el quadre del mateix nom, *Guernica*, que es va exposar al Pavelló Espanyol de l'Exposició Internacional de París de 1937 i ha esdevingut un símbol universal contra el feixisme i un crit contra les guerres i per la pau.

## El carrer

La **plaça de Guernica** sorgeix a la dècada de 1940, quan s'urbanitzà un gran espai delimitat pel **carrer del Doctor Martí i Julià** i el **carrer de la Riera Blanca**. En aquest lloc se situa a l'espai que durant el primer terç del segle xx ocupava l'anomenat Mercat dels Encants. Al full 4 de la sèrie cartogràfica 1930-1940 es pot veure l'emplaçament d'aquest equipament entre el **carrer del Doctor Martí i Julià** i la riera Blanca. La implantació al barri de Collblanc, a finals

de la dècada de 1920, permeté la promoció de tot un seguit de negocis al voltant, principalment a l'antic *carrer de Romanins* (actual **carrer del Doctor Martí i Julià**). Però el consistori considerava que generaven un espai de brutícia, per la qual cosa durant els anys 1930 va intentar establir ordenances per prohibir-los. Un altre greu problema era la manca d'habitatges. A l'Hospitalet, una de les més greus conseqüències de la política econòmica autàrquica i de la política social que afavoria els privilegiats fou la manca d'habitatge. En el cas del barri de Collblanc, a més, un gran nombre de persones vivien en barraques. Les autoritats de l'època, entre el 1940 i el 1944, van adquirir la finca coneguda com a *torre Vermella* per urbanitzar-la seguint les directrius del pla de Puig i Gairalt de 1926. Així, es va construir un petit polígon d'habitatges socials anomenats *Bloques del Caudillo*, dissenyats per l'arquitecte municipal, Manuel Puig Janer. Dos grans blocs allargats, amb vuit escales i seixanta pisos, al voltant de la plaça que quedà batejada amb el nom de *plaza del Caudillo*. Poc abans, amb la construcció d'aquest edifici, el mercat fou traslladat al costat de la torre Barrina.

Aquesta plaça ha estat remodelada al llarg de la segona meitat de la dècada de 1990, amb el pàrquing subterrani i l'actual Escola Pep Ventura que juntament amb la Biblioteca Josep Janés van convertir aquest espai en un focus cultural important per al barri de Collblanc.

Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la  
Sortida per  
Doctor Martí  
i Julià, carrer del



Mapa: G2



Barri: Collblanc





## Cronologia

### 1927. Sense nom, plaza

El trasllat dels Encants Vells —des de l'avinguda de Mistral de Barcelona a un solar de l'Hospitalet on actualment hi ha la **plaça de Guernica**— es realitzà aquest any.

### 1944. Caudillo, plaza del

Topònim que fa referència a un dels títols que es va autoatorgar, a partir de l'1 d'octubre de 1936, el dictador Francisco Franco com a cap dels militars revoltats a Burgos contra el govern de la República. Així com els altres líders feixistes tenien un apel·latiu especial, Hitler era el "Führer" i Mussolini era el "Duce", Franco va decidir que, a més de "Generalísimo", cap de l'Estat i cap del Govern, havia de ser "Caudillo" (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**).

Després de la construcció dels edificis d'habitatges socials anomenats *Bloques del Caudillo*, la plaça rebé el nom de *plaza del Caudillo*.

### 1980. Guernica, plaça de

Amb l'arribada de la democràcia, es van eliminar les referències del franquisme al nomenclàtor de carrers. Potser cap canvi de nom té tanta significació com el de la *plaza del Caudillo* per **plaça de Guernica**. El canvi de nom fet pel nou consistori democràtic inicialment va ser aprovat en castellà, *plaza de Guernica*, el 12 de març de 1980, però al nomenclàtor aprovat dos mesos després, el 20 de maig de 1980, ja consta en català.



## Accepció

**Guilera.** Cognom comú a l'Hospitalet i el Prat. Probablement fa referència a cal Guilera, una casa d'escombriaires ubicada als terrenys propers on es va construir l'edifici de la fàbrica INDO, ja desapareguda (*vegeu plaça de l'UNICEF*).

El nom fou resultat de la voluntat dels veïns ja que ells mateixos col·locaren les plaques amb el nom del carrer.

## El carrer

L'actual **passatge de Guilera** és, bàsicament, el resultat del planejament urbanístic recollit al Pla parcial de l'anomenat *sector Provenzana*, aprovat el 1958. Situat entre diversos blocs de la zona, els edificis amb façana al passatge van ser construïts bàsicament la segona meitat de la dècada de 1960.

## Cronologia

### 1958. Sense nom, pasaje

Després de l'aprovació del Pla parcial de l'anomenat *sector Provenzana*, de 1958, la finalització de la construcció dels primers edificis d'aquesta zona a partir de 1965 suposà l'aparició d'un nou passatge. L'espai no va tenir nom oficial durant els primers anys, encara que el veïnat començà a anomenar-lo *passatge Guilera*. El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament va adoptar diversos acords en relació amb la denominació de diversos carrers, com ara un que afirmava que el *passatge Guilera* era un nom que es feia servir popularment, però sense validesa i que només podia portar a confusió.

### 1988. Guilera, passatge de

El 6 d'octubre de 1988 el Ple va incloure oficialment i definitivament aquest nom a la llista de noms de carrers.

Entrada per  
Jansana, carrer de  
Sortida per  
Lavínia, carrer de



1

2





## Accepció

**Hannah Arendt.** (Linden, Hannover, Alemanya, 1906 - Nova York, Estats Units d'Amèrica, 1975). Teòrica política alemanya d'origen jueu.

Pensadora que va escriure sobre l'activitat política, el totalitarisme i la modernitat. Va estudiar filosofia i teologia a la Universitat de Marbourg sota la direcció de Martin Heidegger. Karl Jaspers va dirigir la seva tesi doctoral. La seva biografia i trajectòria professional van quedar molt alterades pel nacionalsocialisme i l'Holocaust. Reivindicà la seva condició d'individu femení i jueu.

## El carrer

El 10 de juliol de 2007 s'aprovà una modificació del Pla general metropolità a la zona on hi havia un conjunt d'habitatges a prop del **carrer de les Ciències**, on aquest es trobava amb el **carrer de la Metal·lúrgia** i el desaparegut carrer de l'Acer. El planejament servia per construir els pavellons 5 i 7 del recinte firal, al terme municipal de l'Hospitalet. La construcció dels nous pavellons implicava el desplaçament previ dels antics habitatges existents a un lloc més proper, al **carrer de les Ciències**, cosa que es portà a terme amb l'aparició de dos nous vials: el **carrer de Hannah Arendt** i el **carrer de Mileva Maric**.

El dia de la dona treballadora de 2010, en un acte dels col·lectius de dones de l'Hospitalet, se celebrà l'assoliment de la proposta de posar noms de dones il·lustres als nous carrers.

## Cronologia

### 2007. Sense nom, carrer

Als plànols de la modificació del Pla general metropolità per a la construcció dels pavellons 5 i 7 del recinte Gran Via de la Fira de Barcelona, al terme municipal de l'Hospitalet, apareix aquest vial, encara que sense nom.

### 2009. Hanna Arendt, carrer de

El 23 de juny de 2009, el Ple de l'Ajuntament aprovà el nom per a aquest vial.

### 2018. Hannah Arendt, carrer de

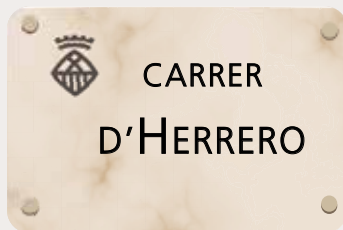
Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim original, recuperant el nom propi, segons signava l'autora. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Alumini, carrer de l'

Sortida per  
Mileva Maric, carrer de

Mapa: H4, I4

Barri: Granvia Sud



## Accepció

**Herrero.** Topònim que podria fer referència al propietari dels terrenys o a una antiga fàbrica on ara hi ha el carrer.

## El carrer

El **carrer d'Herrero** sorgí a partir del projecte d'urbanització que el 30 d'abril de 1940 presentà José Feliu i Gusiñé en nom de la societat Llobregat, SA i que fou aprovat per l'Ajuntament el 30 d'agost del mateix any. En aquest projecte aparegueren el **carrer d'Herrero**, la prolongació cap a l'oest del **carrer de Natzaret** (*vegeu carrer de Jerusalem*) i el **carrer de Joan de Joanes**. També altres vials ja desapareguts que anys més tard reberen els noms de *calle del Cañet* i *calle del Parthenon*, encara que en aquest cas es tractava de la seva prolongació des del **carrer de l'Apreatadora** fins al **carrer de Jerusalem**.

Sabem que el camp de futbol del Trinxet, s'ubicava en aquest indret. Al sud del carrer hi havia una fàbrica de coles amb el nom Herrero. Amb l'eixample del barri del Gornal i la urbanització de la zona abans ocupada per escombriaires i fàbriques molt contaminants de coles, adobs i greixos que pertanyien al barri de Santa Eulàlia, el carrer continuà travessant en vertical l'espai i partí la zona d'habitatges de la zona de serveis ocupada pel Camp de Futbol Provençana i l'Escola d'Arts i Oficis Josep Serra i Abella.

## Cronologia

### 1940. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de la societat Llobregat, SA aprovat el 1940 es veu el **carrer d'Herrero**, però retolat *calle en proyecto*.

### 1948. Herrero, calle de

El nom del carrer apareix per primera vegada a la guia de 1948.

### 1988. Herrero, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Apreatadora, carrer de l'  
Sortida per  
Jerusalem, carrer de

Mapa: G4

Barri: Santa Eulàlia  
(inclòs sector  
Plaça d'Europa)  
i el Gornal



## Accepció

**Hierbabuena.** Nom castellà d'un gènere de plantes herbàcies, perennes, de la família de les labiades (*Mentha* sp), rizomatoses i molt aromàtiques, de fulles ovalades i flors reunides en verticil·lastres. Moltes espècies són remeieres i són la base dels licors de menta.

És un dels topònims hospitalencs que encara consta en castellà.

## El carrer

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt als terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o que hi tenien un traçat diferent (*vegeu plaça de l'Alzina*). L'estat actual d'aquests vials és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample i sanejament interior aprovat el 1928. A més, a alguns d'aquests vials se'ls continuà assignant noms botànics.

Sembla que l'obertura d'aquest vial es va iniciar a partir de 1945. De fet, les majoria de les llicències d'obres es van començar a partir de 1948.

El 1948 el traçat del carrer, ja consta configurat tal com ens ha arribat avui, és a dir, entre el **carrer de Maladeta** i l'actual **avinguda de l'Electricitat**. Es documenta que l'any 1972 hi havia una església evangelista en el número 39. D'altra banda, és interessant destacar que l'any 1982 es va fundar l'Hermandad Rocieros de Carmona, avui ubicada al **carrer dels Clavells**, que al cap de poc temps s'instal·là en aquest carrer, on funcionà fins a l'any 1987 quan, durant la festa major del barri, inaugurà nous locals a l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt apareixia el projecte d'un vial amb el mateix traçat que el de l'actual **carrer de la Hierbabuena**, encara que lleugerament paral·lel i sense nom. El 4 de setembre de 1935, l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització d'uns terrenys presentat per Emilio Juncadella el maig del mateix any. En aquest projecte, apareixen els trams de l'actual **carrer de la Hierbabuena** situats entre el **carrer de les Amapolas** i el **carrer de la Maladeta**. Els vials del projecte apareixen sense nom.

### 1948. Hierbabuena, calle de la

La primera referència documental on consta aquest topònim és la guia de 1948.

### 1988. Hierbabuena, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. D'aquest nom només es va traduir el tipus de via, ja que un dels objectius del nomenclàtor aprovat era la catalanització dels noms que no suposessin un canvi fonètic important, un nom d'ús poc corrent o una duplictat de nom. Atenent a raons històriques i de l'ús tradicional del topònim, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí mantenir-lo sense traducció, afegint una explicació a la placa de carrer. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Electricitat,  
avinguda de l'  
Sortida per

Maladeta, carrer de la

Mapa: C2, D2

Barri: Pubilla Cases



Entrades per Carrilet, avinguda del; Leonardo da Vinci, carrer de; Cobalt, carrer del



Mapa: E4

Barri: El Centre (sector Carretera del Mig)

## Accepció

**Hipàcia d'Alexandria.** Topònim que fa referència a la que és considerada com la primera dona matemàtica del món, Hipàcia, de vegades escrit Hipàtia (Alexandria, Egipte, segle IV). Matemàtica, astrònoma i filòsofa.

Filla de Teó, director del Museu d'Alexandria, fou instruïda segons el model grec en matèries científiques, filosòfiques i artístiques. Treballà amb el seu pare a l'escola neoplatònica d'Alexandria, després d'una època d'aprenentatge per les ciutats més importants de l'Imperi Romà. Amb un tarannà obert i tolerant tingué alumnes de diverses classes socials i religions del món. No es convertí al cristianisme oficial de l'imperi proclamat el 391, cosa que li suposà el rebuig d'una part de la jerarquia eclesiàstica de l'època, malgrat tenir el suport, entre altres, del prefecte romà, Orestes. Amb un final tràgic, víctima de la persecució instigada probablement pel bisbe Ciril d'Alexandria, per les seves idees científiques i filosòfiques considerades contràries a les de la religió oficial de l'època, avui és considerada una de les dones més importants de la història, sobretot pels seus treballs sobre geometria, àlgebra i astronomia.

## El carrer

L'espai anomenat **jardins d'Hipàcia d'Alexandria** s'originà arran de la modificació del Pla general metropolità en l'àmbit delimitat per l'**avinguda del Carrilet**, el **carrer de Leonardo da Vinci**, la **carretera del Mig** i el **carrer de Miquel Romeu**. Encara que aprovada el 29 de gener de 2008, no començà a executar-se fins ben entrada la dècada de 2010, a causa de la crisi econòmica d'aleshores, molt estretament lligada al món de la construcció. De fet, els projectes d'urbanització i de reparcel·lació de la zona foren

aprovats a finals de 2017, quan se n'inicià l'execució. Els **jardins d'Hipàcia d'Alexandria** es troba dins de l'illa situada al nord del **carrer del Cobalt** i inclou accessos amb aquest carrer, l'**avinguda del Carrilet** i el **carrer de Leonardo da Vinci**.

## Cronologia

### 2018. Hipàcia d'Alexandria, jardins d'

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que dins de l'àmbit de l'anomenat *Districte Cultural* els nous espais que resultarien de l'execució del planejament vigent a l'illa delimitada per l'**avinguda del Carrilet**, el **carrer de Leonardo da Vinci**, la **carretera del Mig** i el **carrer de Miquel Romeu** estiguessin dedicats a personatges femenins relacionats amb les disciplines que el mateix Leonardo da Vinci desenvolupà. En aquest cas, escollí una dona que destacà per la seva saviesa, sobretot, en la matemàtica i l'astronomia. El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Holanda.** Topònim que fa referència actualment a una part del regne dels Països Baixos, que fins a finals de 2019 també era anomenat oficialment Holanda. Els Països Baixos són un estat de l'Europa nord-occidental. Forma part de la Unió Europea. La capital és Amsterdam.

## El carrer

Els trams més occidentals d'aquest carrer, des de la **ronda de la Torrassa** fins al **carrer del Doctor Martí i Julià**, formen part del projecte d'urbanització promogut per Clemente Mas i els germans Romaní, el 1902. El traçat complet fins al **carrer de la Riera Blanca** s'enllesteix amb dos projectes posteriors, un de Felip Vergés aprovat el 15 d'abril de 1921 i un altre d'Elisa Esteràs aprovat el 15 de desembre de 1932.

Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la  
Sortida per  
Torrassa, ronda de la

Mapa: G2, H2

Barri: La Torrassa

## Cronologia

### 1902. Holanda, calle de

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní de 1902 apareix aquest carrer retolat *calle de Holanda*.

### 1932. Holanda, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Holanda, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'exclogué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1988. Holanda, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Hortet.** Topònim que fa referència a hort, *hortus* en llatí, que actualment serveix per anomenar els espais conreats, relativament petits, dedicats principalment a la producció de verdures i llegums. Un hort de certa grandària es denomina horta, i un de molt petit, hortet.

## El carrer

La **plaça de l'Hortet** fa referència a l'hortet autogestionat que hi havia en aquest indret. Inicialment l'hortet era el planter de la família Camprubí, dedicada a la floristeria. El terreny del planter i la casa de què tenien cura van ser adquirits per Josep Casals, arquitecte i veí de Santa Eulàlia que els deixà abandonats, de tal manera que el terreny es convertí en un ermot i la casa en una ruïna. Va ser ocupada i restaurada per un grup de joves autogestionaris que la van obrir al servei de la gent gran del barri amb l'aprovació del veïnat i que van convertir el camp de flors en un hortet. El 4 de novembre de 2003 fou aprovada una modificació del Pla general metropolità relacionada amb els acords signats el 16 de juliol de 2002 per la propietat de la finca i l'Ajuntament mitjançant un conveni urbanístic per construir-hi els actuals blocs i urbanitzar la zona. El 2005 es tramità la llicència d'obres relacionada que suposà el desallotjament dels ocupants i el posterior enderroc de la casa i de l'hortet. Això va causar un fort rebuig veïnal que es va manifestar amb importants protestes públiques encapçalades pels avis que s'havien fet seu l'hortet. Tanmateix, el projecte es va executar i davant dels nous edificis, es va urbanitzar l'espai públic que dona forma a la **plaça de l'Hortet**.

## Cronologia

### 2003. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità d'aquesta zona es pot veure l'espai que anys més tard es convertí en la **plaça de l'Hortet**.

### 2014. Hortet, plaça de l'

Durant la reunió del Consell del Districte III del dia 11 de desembre de 2013 es va proposar el nom Hortet per a la nova plaça. La proposta fou aprovada a la sessió del Ple de l'Ajuntament de 30 d'abril de 2014.

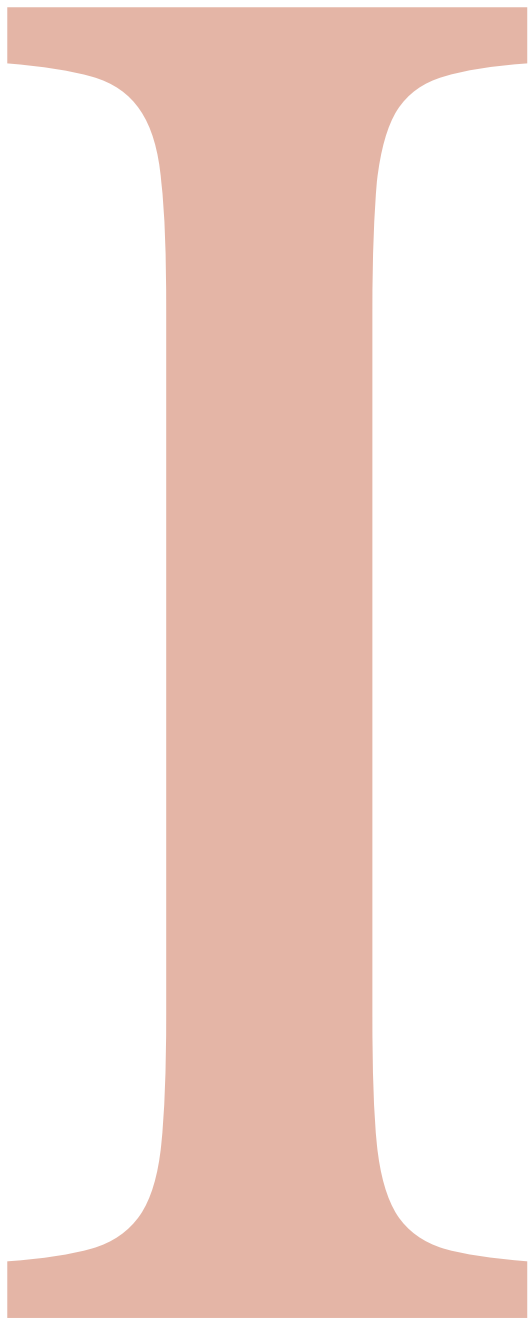
Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de;  
Jacint Verdaguer,  
carrer de



Mapa: H3



Barri: Santa Eulàlia





Entrada per  
Miraflores, avinguda de  
Sortida per  
Cervantes, carrer de



## Accepció

**Ibèria.** Nom amb el qual, en l'antiguitat, geògrafs i historiadors grecs designaven la península Ibèrica.

En un sentit més estricte s'aplicava al territori ocupat pels ibers, que ocupava la franja mediterrània i atlàntica andalusa de la península Ibèrica i sud de l'actual França. La cultura ibèrica estava ja ben constituïda a partir del segle VI aC i no es comença a esborrar, amb la romanització creixent, fins al segle I aC. Els romans van emprar el terme *Hispania*, d'ascendència cartaginesa.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

A la cruïlla d'aquest carrer amb el **carrer d'Amadeu Vives**, l'any 1957 s'inaugurà la que fou la primera escola pública del barri: el Centre Escolar Pubilla Casas. La inexistència d'altres equipaments públics, ràpidament, concentrà en aquests locals els serveis religiosos i el mateix anys ja es fundà la parròquia de Santa Gemma Galgani que funcionava en dues aules de l'escola, a més de la Associació de Pares de Família de Santa Gemma. A l'època, la centralitat d'aquella cruïlla es veia potenciada, entre altres aspectes, pel fet que era a tocar de l'encreuament de l'**avinguda de Tomás Giménez** amb l'**avinguda de Miraflores** per on transitaven les processons de Corpus que sortien de l'escola i, també, perquè davant la façana de l'escola que donava al **carrer d'Ibèria** hi havia el camp popular de futbol de la zona (*vegeu plaça de*

**Federico García Lorca**), que també era pati d'esbarjo de l'alumnat del col·legi. Aquesta escola s'havia anat deteriorant fins al punt que els primers anys de la dècada de 1980, l'AMPA i el professorat van protagonitzar mobilitzacions reiterades, que en alguns moments van comportar la suspensió de les classes, atesa la situació en què es trobava l'edifici i els mobles. Pel que fa a la parròquia, l'any 1967 s'anunciava que comptaria amb un local que a la dècada següent va funcionar a la **plaça de la Pubilla Cases**, mentrestant les misses es van celebrar a la casa pairal de la pubilla Casas, arran de la seva transformació en el col·legi Sant Josep Obrer (*vegeu avinguda de Tomás Giménez*). És interessant destacar que als anys 1970 la parròquia de Santa Gemma va recolzar els moviments socials que s'organitzaven contra la dictadura; en aquest sentit és il·lustrativa l'actuació de Manuel Gerena, un dels cantants flamencs més compromesos amb l'antifranquisme, als locals parroquials, l'any 1971.

## Cronologia

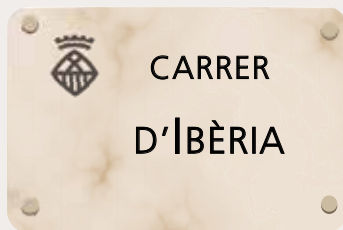
### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Azahar, calle del

Topònim castellà, que en català és tarongina, que fa referència a la flor del taronger (*Citrus sinensis*).

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.



### 1932. Tarongina, carrer de la

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Taronginas, calle de las

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". Però, curiosament, durant els primers anys del franquisme aquest topònim es va mantenir en català, però escrit amb *a* i en plural. Així consta al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 i a la guia de 1942.

### 1946. Iberia, calle

La cultura oficial de la dictadura franquista s'aproprià del significat d'aquest topònim, que fou considerat més adient amb la iconografia del règim. Així, el 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

### 1988. Ibèria, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Igualtat.** Topònim que fa referència a allò que hom té en comú amb un altre individu o una altra cosa, o amb altres individus o coses; al fet de compartir absolutament característiques tals com l'aparença o l'essència o una determinada qualitat o magnitud, o a la condició de les persones que gaudeixen dels mateixos drets i tenen els mateixos deures. En aquest últim sentit, és el segon dels tres grans principis de la Revolució Francesa —llibertat, igualtat i fraternitat— amb què equipara tots els homes i dones en essència i, en conseqüència, en drets (*vegeu plaça de la Llibertat*).

## El carrer

El **carrer de la Igualtat** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Jaime Estadella i Folch, presentat el 22 d'abril de 1907 (*vegeu carrer de la Independència*). El 19 de juliol del mateix any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixien dos nous vials paral·lels entre si i perpendiculars al *camino del Mitj o del Manso* (*vegeu carrer de l'Aprestadora*) fins a poc més de 100 m cap al sud d'aquest camí.

Pocs mesos després, José Suñol Marata, presentà un nou projecte per urbanitzar els terrenys seus i d'altres propietaris situats a l'est del que esdevindria el **carrer de la Igualtat**. Aquest segon projecte fou aprovat l'1 de novembre de 1907.

## Cronologia

### 1907. Igualtat, calle de la

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Jaime Estadella, aprovat el 19 de juliol de 1907, apareixen dos vials retolats com *calle A* i *calle B*. El mateix dia, el Ple decidí

anomenar-los *calle de la Igualtat*, exactament d'aquesta manera, i *calle de la Independencia* respectivament. Si el 1907 el topònim s'aprovà en català, en referències posteriors es castellanitzà. S'ha de considerar que en aquells anys, el català encara no disposava d'una ortografia normalitzada. Així, el projecte d'urbanització dels terrenys de Carolina Elías i Roses, situats més cap al sud, presentat el 31 d'octubre de 1916 i aprovat el 30 de març de 1917, es refereix a aquest vial com a "prolongación de la calle de la Igualdad". Anys més tard, al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, s'hi pot veure aquest topònim completament en castellà.

### 1932. Igualtat, carrer de la

Malgrat que al plànol de 1932 el topònim apareix escrit *Igualdad*, és de suposar que el topònim es va catalanitzar el mateix any, tal com va succeir amb la majoria de carrers de la ciutat. L'aparició del topònim en castellà al plànol de 1932 s'ha d'entendre com un error de transcripció.

### 1939. Igualdad, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Igualtat, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Llorer, carrer del  
Sortida per  
Pins, carrer dels



Mapa: E3



Barri: Les Planes

## Accepció

**Illes Canàries.** Arxipèlag de l'oceà Atlàntic situat davant les costes nord-occidentals africanes que, segons el seu Estatut, amb el dret d'autogovern que la Constitució reconeix a tota nacionalitat, es constitueix en una de les comunitats autònomes espanyoles.

L'àmbit d'aquesta comunitat, segons el mateix Estatut, està format per les illes de Fuerteventura, El Hierro, Gran Canaria, La Gomera, Lanzarote, La Palma i Tenerife, a més de les illes d'Alegranza, La Graciosa, Lobos i Montaña Clara, Roque del Este i Roque del Oeste, agregades administrativament a Lanzarote, excepte la de Lobos, que ho està a Fuerteventura. Las Palmas de Gran Canaria i Santa Cruz de Tenerife comparteixen capitalitat, alhora que són capitals de sengles províncies. De 7.446,95 km<sup>2</sup>, considerant només les 7 grans illes, té 2.153.389 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística i de l'Institut Canari d'Estadística.

## El carrer

El traçat de l'actual **carrer de les Illes Canàries** coincideix amb un antic camí que apareix documentat com a *camino de Matacavalls*. Ja en un projecte dels terrenys d'Antonio Barba i Tubau, presentat l'abril de 1923 i aprovat el 20 de juny d'aquell any, es veu el traçat d'aquest camí que coincideix amb el tram de l'actual **carrer de les Illes Canàries** quan arriba al **carrer dels Pins**; després el camí tomba cap a l'est pel traçat d'aquest **carrer dels Pins** i finalment torna a tornar cap al nord pel que esdevindria el **carrer de la Renclusa**. Vint-i-cinc anys més tard, l'1 de març de 1948, Mateo Matas presentà un nou projecte d'urbanització dels seus terrenys situats uns 30 m més cap

al sud. Al plànol del projecte, el límit oriental de la seva propietat coincideix amb aquest camí. Encara que el projecte no fou aprovat, l'espai del camí es convertí posteriorment en un carrer arran de la construcció del conjunt de blocs de la **plaça dels Blocs de la Florida**.

## Cronologia

### Abans de 1923. Matacavalls, camino de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Barba aprovat el 20 de juny de 1923 ja es veu un camí que a la memòria s'esmenta com a "camí que porta al pont de Can Matacavalls sobre la via fèrria". Aquest és el mateix camí que aparegué al projecte presentat per Antonio Ceravalls dels seus terrenys (*vegeu carrer de la Renclusa*). El 1948, al projecte dels terrenys de Mateo Matas en aquesta zona es veu l'espai que actualment ocupa el **carrer de les Illes Canàries** retolat *camino de Matacavalls*.

### 1958. Islas Canarias, calle de las

Amb la construcció, a finals de la dècada de 1950, dels aleshores anomenats *bloques Onésimo Redondo* (*vegeu plaça dels Blocs de la Florida*), es configurà aquest vial, el nom del qual consta per primera vegada al full 21 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat el 1958.

### 1988. Illes Canàries, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Independència.** Situació d'una col·lectivitat o d'un individu, d'un poble, d'un país, d'una nació, etcètera, no sotmesos a l'autoritat d'altres.

## El carrer

El **carrer de la Independència** i el **carrer de la Igualtat** sorgiren a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Jaime Estadella i Folch, presentat el 22 d'abril de 1907. Al plànol del projecte apareixien dos nous vials paral·lels entre si i perpendiculars al *camino del Mitj o del Manso* (vegeu **carrer de l'Aprestadora**). Encara que a la memòria s'esmenta la idea que un dels nous vials uniria l'esmentat camí amb el *camino de Barcelona al Prat*, al plànol d'aquest projecte ambdós carrers només apareixen fins a poc més de 100 m cap al sud del *camino del Mitj o del Manso*. El carrer que havia d'unir els esmentats camins era el **carrer de la Independència**, que bàsicament eixamplava un camí que transcorria paral·lel a un antic pluvial, conegut amb diversos noms: de Pedrosa, Negro o de las Fitas. El camí apareixia retolat *camino de las Fitas*. El pluvial partia del canal de la Infanta, des del límit occidental de la fàbrica de Can Gras i, considerant el traçat dels carrers actuals, continuava pel **carrer de Sabadell**, tombava cap al **carrer de la Cooperativa** fins a trobar el **carrer de la Independència**.

El 19 de juliol de 1907 el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Però, el maig de 1907, just pocs dies després de la presentació, el mateix Jaime Estadella, juntament amb els hereus de Felix Vives, la vídua de Francisco Elias i Valentín Vistró presentaren un nou projecte. Pretenia prolongar el **carrer de la Independència** fins a l'antiga *carretera de Barcelona al Prat*, molt a prop de l'entrada principal del

pavelló de la Fira de Barcelona situada a la cantonada entre el **carrer de les Ciències** i l'**avinguda de Joan Carles I**. Aquest nou projecte fou aprovat el 16 d'octubre de 1908.

És significativa la memòria del primer projecte que defensava l'establiment del que anomenava "barrios de basureros" o "barrios de estercoleros". A més d'aclarir que la normativa vigent l'emparava, conclouia que era l'únic ús per al qual podria dedicar les finques resultants a causa de l'existència prèvia "del muladar del Sr. Roca"; és a dir, una indústria dedicada al tractament de les escombraries domèstiques i dels fems dels animals. El propietari i el facultatiu que signà la memòria, Mariano Tomas i Barba, curiosament el mateix mestre d'obres municipal que havia d'informar-lo, remarcaven les bondats dels "adobs de constitució predominantment orgànica", la conscienciació del veïnat que hi reciclaria els residus, els avantatges de la "proximitat de les matèries primeres", el benefici de la generació de llocs de treball i l'augment de la contribució a les arques municipals. Fins i tot feien palesa la importància de la netedat com a base de la higiene i d'aquesta com a base de la salut. Per això, conclouien que l'única possibilitat era concedir el permís ja que "l'Ajuntament com a genuïnament representant dels seus administrats es desvia per contribuir en tot allò que tendeix a afavorir-los". Evidentment, no hi havia cap altra possibilitat. Curiós és que a més dels assentaments veritables d'algunes "indústries" dedicades al reciclatge de les escombraries, també es concediren posteriorment moltes llicències d'obres per construir-hi habitatges.

Entrada per  
Natzaret, carrer de  
Sortida per  
Aprestadora,  
carrer de l'

Mapa: G4

Barri: Santa Eulàlia



## Cronologia

### Abans de 1907. Fitas, camino de las

Topònim que fa referència a un senyal, habitualment de pedra, que marca el límit d'alguna cosa, com pot ser una propietat, un camí o el terme municipal. *Fites*, en català, es correspon amb *Hitos*, en castellà. Com altres vegades (*vegeu carrer del Xipreret i carrer del Xiprer*) el topònim es castellanitzà d'aquesta manera.

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Jaime Estadella presentat el 22 d'abril de 1907 s'esmenta l'existència d'un antic camí paral·lel a un pluvial. El pluvial apareix identificat amb diversos noms; però el camí, com a *camino de las Fitas*.

### 1907. Independencia, calle de la

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Jaime Estadella, aprovat el 19 de juliol de 1907, apareixen dos vials retolats com *calle A* i *calle B*. El mateix dia, el Ple decidí anomenar-los *calle de la Igualtat [sic]* i *calle de la Independencia* respectivament.

### 1932. Independència, carrer de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol es veu la prolongació del **carrer de la Independència** cap al sud, més enllà del **carrer de Natzaret** fins a la *carretera del Prat*.

### 1939. Independencia, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Cal esmentar el fet que a partir de 1957, *calle Independencia* també era utilitzat per referir-se a altres carrers actuals (*vegeu carrer de Corominas i carrer de la Cooperativa*).

### 1988. Independència, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Industrial.** Topònim que fa referència a l'activitat que té per objectiu la transformació de matèries primeres, la producció de nous béns a partir d'altres productes i el seu transport.

El vial que porta aquest nom, que voreja horitzontalment pel sud d'un extrem a l'altre el polígon industrial de la carretera del Mig, actualment actua de frontera entre aquest polígon i el barri de Bellvitge. Aquesta característica del recorregut comportà la denominació de *travessia*.

## El carrer

El traçat de l'actual **travessia Industrial** havia aparegut en diversos documents de planejament urbanístic de finals dels anys 1950 i sobretot de la dècada de 1960. Es tracta d'un carrer que tanca una de les zones industrials més importants de l'Hospitalet i que en l'actualitat fa de frontera entre el sector industrial de la carretera del Mig i el barri de Bellvitge. El projecte de la travessia original coincidia inicialment amb l'actual des que s'inicia a tocar de les vies fèrries de la línia de Vilanova, fins a la meitat de l'actual tram entre el **carrer de Femades** i el **carrer de la Feixa Llarga**. Des d'aquest punt, el vial projectat tombava cap al sud-oest, però aquesta previsió no es va executar mai. El tram de l'actual **travessia Industrial** des del punt anterior fins al **carrer d'Arquimedes** s'anomena *calle Manganese* a la documentació municipal. Aquest nom apareix, però, molt abans del projecte de l'actual **travessia Industrial**. La raó és que al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt ja preveïa un conjunt de carrers paral·lels que anys després esdevindrien la zona industrial de la carretera del Mig. Així, la implantació

de construccions a la zona no era estranya abans del Pla comarcal de 1953 i els plans parcials que el desenvoluparen. La *calle Manganese* era un d'aquests carrers planejats anteriorment als plans parcials esmentats. L'actual **travessia Industrial** no coincidia exactament amb el traçat d'aquell antic carrer, però sí la part més occidental que durant un temps portava el nom de *calle Manganese*.

A la cantonada amb el **carrer d'Arquimedes**, hi havia la masia de can Canari, que encara apareix al plànol de 1982. El propietari d'aquesta masia era Joan Panyella, que va ser un dels pagesos que al primer terç del segle **xx** iniciaren l'exportació cap a Europa de la seva producció de verdures. Després de la Guerra Civil, Joan Panyella (*el Canari*) va ser un dels dirigents de la Falange local, raó per la qual el guerriller anarquista Quico Sabaté, l'any 1945 va atracar el seu mas.

A mitjan anys 1990 s'elaborà el Pla especial de reforma interior del sector Campoamor que establí, entre altres actuacions, la prolongació d'aquest vial. Aquesta actuació es dugué a terme entre els anys 2001 i 2003, i la travessia quedà connectada amb la **carretera del Mig**, que anava més enllà del **carrer de Campoamor** i del **carrer de Caterina Albert**.

Just gairebé a l'extrem sud-oest de la **travessia Industrial**, cal remarcar que durant la dècada de 1990 es construïren una sèrie d'equipaments esportius que van transformar les antigues instal·lacions olímpiques. A l'actual Complex esportiu de la Feixa Llarga es troben el camp municipal de rugbi, el de beisbol i els dos de futbol, tant l'estadi municipal de l'Hospitalet com el camp de futbol de la Feixa Llarga. També hi ha el Poliesportiu Municipal de Bellvitge Sergio Manzano.

Entrada per  
Arquimedes, carrer d'  
Sortida per  
Mig, carretera del

Mapa: C6, F4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig) i Bellvitge  
(inclòs sector la Marina)



## Cronologia

### 1951. Manganese, calle del

El topònim *Manganese* fa referència a un element químic metàl·lic, de color gris amb reflexos vermellorsos, de símbol Mn, nombre atòmic 25 i pes atòmic 54,94. El seu comportament semblant al ferro n'explica l'ús a la indústria siderúrgica per fabricar l'acer.

Aquest topònim apareix al plànol d'una llicència d'obres de 1951 que demostra que el carrer planejat per Ramon Puig i Gairalt el 1928 ja era conegut amb aquest nom el 1951.

### 1958. Industrial, travesía; Manganese, calle del

Al primer Pla parcial de Bellvitge, aprovat inicialment el 1956 per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona, la part més occidental de l'actual **travessia Industrial** s'identificava amb el nom de *calle Aragón*, corresponent al nom de la prolongació del vial homònim de Barcelona. Però, es tractava només d'un espai projectat. Aquest nom provisional es va utilitzar principalment en la documentació urbanística. El nom *travesía Industrial* ja apareix clarament el 1959, a l'aprovació provisional del Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig i, posteriorment, a la modificació del Pla parcial de Bellvitge. Fins i tot aquest nom es va utilitzar per anomenar el projecte de la prolongació del carrer d'Aragó de Barcelona, dins del terme municipal de l'Hospitalet, coincidint amb trams de l'actual **carrer de Narcís Monturiol**.

Des de poc abans del **carrer de la Feixa Llarga** fins al **carrer d'Arquimedes**, l'actual **travessia Industrial** rebia el nom de *calle Manganese*, tal com consta al plànol de 1976 i a la Guia Metropolitana de 1976.

### 1980. Industrial, travesía

Al nomenclàtor de 1980, aprovat el 20 de maig, ja no consta el nom *calle Manganese* i tot el vial s'anomena *travesía Industrial*.

### 1988. Industrial, travessia

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Isaac Peral.** Topònim que fa referència a Isaac Peral y Caballero (Cartagena, Múrcia, 1851 - Berlín, Alemanya, 1895). Marí i inventor.

Oficial de la Marina, serví a Cuba i Filipines, i participà en el setge naval de Bermeo, durant la tercera guerra carlina. Interessat per la navegació submarina, continuà els estudis de Monturiol i inventà un submarí propulsat elèctricament (1885). Mancat d'ajut de les autoritats espanyoles, no permeté que el seu invent fos desenvolupat a l'estranger.

## El carrer

El **carrer d'Isaac Peral** consta de dos trams ben diferenciats. El tram que és perpendicular a les vies del tren sorgí a partir del projecte d'urbanització de la finca anomenada *el Criadero*, propietat d'Alodia Salvador, aprovat el 18 de juliol de 1877 (*vegeu carrer de Salvador*). La resta del vial que porta aquest nom i el **carrer de Ramon y Cajal** provenen dels terrenys que transcorrien paral·lels al marge dret del canal de la Infanta.

Al projecte d'Alodia Salvador, tant el **passatge Dos** i el tram del **carrer d'Isaac Peral** que és paral·lel a aquest passatge, com el **carrer del Cavall Bernat** es descriuen com a pas de comunicació per accedir als patis de les cases que es construeixin als solars resultants del projecte d'urbanització. Per aquesta raó, durant molt de temps, oficialment el vial fou conegut simplement com a *passatge*, bé en català, bé en castellà, segons el moment.

## Cronologia

### 1877. Sense nom, pasaje

Al plànol del projecte d'urbanització aprovat el 18 de juliol de 1877 apareix aquest vial però sense nom, de manera similar a l'actual **passatge Dos**.

Com a espai encara innominat, es pot veure al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, on ja hi apareixen dibuixats alguns dels trams actuals.

### 1932. Montgrí, carrer de

Massís muntanyós a la comarca del Baix Empordà, a prop de la mar Mediterrània, on hi apareixen les illes Medes com a continuació natural d'aquest relleu muntanyós. El castell de Montgrí, a la muntanya de Santa Caterina, construït a finals del segle XVII, destaca en el perfil del massís.

Als plànols de 1932 i 1937, aquest vial apareix com a *c. Montgrí*. Aquest topònim, però, no es transmeté ni al nomenclàtor de 1939 ni a les guies o plànols durant el franquisme, fins que el 1971 va rebre el nom actual.

### 1969. Número 1, calle

A les fitxes corresponents als treballs cadastrals de finals dels anys 1960 i els anys 1970, els trams de l'actual **carrer d'Isaac Peral**, corresponents a terrenys paral·lels a les vies fèrries entre el **carrer de Corominas** i el **carrer de Salvador** apareix identificat com a *calle Número 1*. Cal dir que, en aquella època, també apareix el topònim *calle Número 2* per anomenar el **carrer de Santiago Ramón y Cajal**.

Entrada per  
Cavall Bernat,  
carrer del

Sortida per  
Corominas, carrer de

Mapa: G3

Barri: Santa Eulàlia



### 1971. Isaac Peral, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974.

### 1988. Isaac Peral, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Mare de Déu del Pilar,  
plaça de la  
Sortida per  
Mestre Clavé, plaça del

Mapa: D2, D3

Barri: El Centre,  
Sant Josep, la Florida,  
les Planes, Can Serra i  
Pubilla Cases

## Accepció

**Isabel la Catòlica.** Topònim que fa referència a Isabel I de Castella, dita *la Catòlica* (Madrugal de las Altas Torres, Àvila, 1451-Medina del Campo, Valladolid, 1504). Reina de Castella i Lleó (1474-1504) i, també, reina consort de Sicília (des de 1469) i d'Aragó (des de 1479).

Es va casar l'any 1469 amb Ferran, hereu de la corona d'Aragó. Germana d'Enric IV, la successió a la corona castellana li corresponia a la seva filla, Joana la Beltraneja, però a la mort d'Enric IV el 1474, un sector de la noblesa proclamà Isabel reina de Castella, mentre que Joana, amb el suport d'Alfons V de Portugal i un sector important del país, també fou proclamada reina el 1475. Isabel guanyà definitivament la guerra civil castellana el 1479, quan Ferran pujà al tron de la Corona d'Aragó, convertint-se també, per tant, en reina consort d'aquest territori. Reduí amb duresa els sectors nobiliaris hostils. Durant el regnat d'Isabel i Ferran tingué lloc també la conquesta de Granada (1482-1492). El rei Boabdil capitulà amb la condició que fossin respectades les propietats musulmanes i també la fe islàmica; no obstant això, la població musulmana quedà reduïda a la meitat. Aquesta guerra, que des dels seus orígens va ser plantejada com una croada religiosa, fou la raó per la qual l'any 1494 el Papa premià Isabel i Ferran amb el títol de "monarques catòlics", d'on prové el sobrenom de *la Catòlica*. Isabel donà també suport a Cristòfol Colom durant els seus viatges, que comportaren el "descobriment" d'Amèrica.

## El carrer

El 10 d'abril de 1928 la Subcomissió Provincial de Sanitat Local ratificà l'aprovació del Pla d'eixample i sanejament interior de la ciutat que el Ple de l'Ajuntament havia aprovat el 8 de juliol de 1927. Aquest pla, dissenyat inicialment per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt el 1926, fou el guanyador d'un concurs municipal fallat el 17 de desembre de 1926. En aquest pla, Ramon Puig i Gairalt dissenyà un gran vial que connectava l'extrem oriental de l'actual barri del Centre, des de la **plaça del Mestre Clavé** fins a la **plaça de la Mare de Déu del Pilar**, i des d'aquí, pujant per l'actual **avinguda de Josep Molins**, connectava amb la **carretera de Collblanc**. Anteriorment, el mateix arquitecte ja havia elaborat un pla general previ, que ja s'esmenta en diversos projectes d'urbanització de la dècada de 1920. Entre aquests, el dels terrenys de la marquesa de Castellbell i baronessa de Maldà i Maldanell, presentat el 31 de juliol de 1925, on apareix identificat com a Pla d'enllaços entre Collblanc, Esplugues, Santa Eulàlia i el Centre de la població de l'Hospitalet de Llobregat. O el projecte d'urbanització dels terrenys dels hereus de la pubilla Casas, que esmenta aquest Pla d'enllaços com a Pla general d'urbanització del barri de les Planes. Gran part d'aquest traçat, modificat pràcticament des del començament de la dècada de 1940, és l'origen de l'actual **avinguda d'Isabel la Catòlica**.

En un projecte d'urbanització de 1940, dels mateixos terrenys però aleshores propietat dels hereus de la marquesa de Castellbell, es diu literalment que "l'Ajuntament ha realitzat recentment el replanteig i explanació d'una avinguda d'enllaç entre les barriades de la Pubilla Casas i el Centre, les alineacions de la qual, aprovades al projecte aprovat de 1926, després d'un acurat estudi i entre altres dificultats sorgides durant el replanteig de les rasants, obligà



l'Ajuntament al desplaçament de l'alineació de la indicada avinguda coneguda per Nueva España, en direcció cap a Ponent”.

El 1955 el consistori aprovà adjudicar les obres de pavimentació i urbanització de l'avinguda a l'empresa Construcciones y Obras Carbonell, SA i el 9 de juny de 1957 les autoritats franquistes obriren oficialment al trànsit la nova avinguda. D'aquesta forma, s'unia la **carretera de Collblanc** amb els carrers per on passava la *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell*; és a dir, les dues sortides històriques de Barcelona cap al sud-oest. Alhora, es comunicaven els barris actuals de la Florida, les Planes, Pubilla Cases i Can Serra amb els barris del Centre i de Sant Josep.

El 8 de novembre de 1972, coincidint amb la celebració del Dia de la Província i poques hores abans de la visita dels llavors prínceps d'Espanya, Joan Carles i Sofia, s'inaugurà el pas inferior de l'**avinguda Isabel la Catòlica** per sota les vies del tren de la Renfe de la línia de Barcelona a Vilafranca. El 1976 es posà en funcionament l'Escola Folch i Torres, al número 63, al costat de Pubilla Cases, i ja arribada la democràcia municipal l'abril de 1979, per pal·liar el greu dèficit municipal escolar, s'inaugurà a l'octubre de 1981 l'actual Escola Lola Anglada. Abans, l'any 1979, el futur Centre d'Esplai de Pubilla Cases iniciava la seva activitat en els locals de l'entitat cultural Rumbo, creada a mitjan dècada amb finalitats culturals i reivindicatives, i que tot i estar ubicada a tocar de la vorera del costat de la Florida, adreçava les seves activitats a la població de Pubilla Cases. Així, a la dècada de 1980, a l'avinguda s'hi emplaçaven els locals de diverses entitats esportives. L'any 1987, al número 83, s'hi instal·là l'entitat Rocieros de Carmona, més tard ubicada al **carrer dels Clavells**, a la Florida. Altres inauguracions a prop d'aquesta avinguda són les del **parc de les**

**Planes**, el 1986, i l'estació de Can Serra, de la Línia 1 del metro, el 1987.

Tot i la barrera viària que representava aquest vial, és interessant destacar la dinàmica social que s'hi generava. L'1 de maig de 1995 s'inaugurà el cobriment del tram entre la **plaça d'Eivissa** i el **carrer de les Aigües del Llobregat**. A l'acte assistiren, entre altres autoritats, el vicepresident del govern espanyol, Narcís Serra. La realització d'aquestes obres representà que l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**, concebuda per facilitar el trànsit rodat, deixava de ser una barrera entre els barris i es millorava la comunicació, a l'hora que es reordenava el trànsit de la zona i es guanyava espai per als veïns, amb un ampli tram de zona de passeig que també és centre d'activitats culturals. A la mateixa avinguda hi ha els **jardins d'Antonio Machado**, inaugurats el 1994, amb una escultura de Xavier Medina Campeny dedicada a aquest gran poeta. El 2013 es dedicà un dels vials laterals, al costat del barri de la Florida, a carril bici, amb la qual cosa, el trànsit de vehicles motoritzat ha quedat reduït a la calçada semisoterrada. Amb el pas dels anys, aquesta avinguda ha esdevingut una de les artèries principals del municipi.

## Cronologia

### 1925. Enlace, avenida de

Topònim que fa referència a una comunicació entre dos punts (*vegeu via d'Enllaç*). Encara que com a simple projecte, al Pla general d'urbanització del barri de les Planes s'esmenta part de l'actual **avinguda d'Isabel la Catòlica** com a *avenida de Enlace*. Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització de la marquesa de Castellbell presentat el 31 de juliol de 1925 aquest vial apareix retolat *avenida del Norte*. Al Pla d'eixample i sanejament interior



de 1928 es consolidà el projecte d'aquest espai. En tots dos casos, l'avinguda projectada estava situada més cap a l'orient que la que començà a executar-se a partir de la dècada de 1940.

### 1940. Nueva España, avenida de la

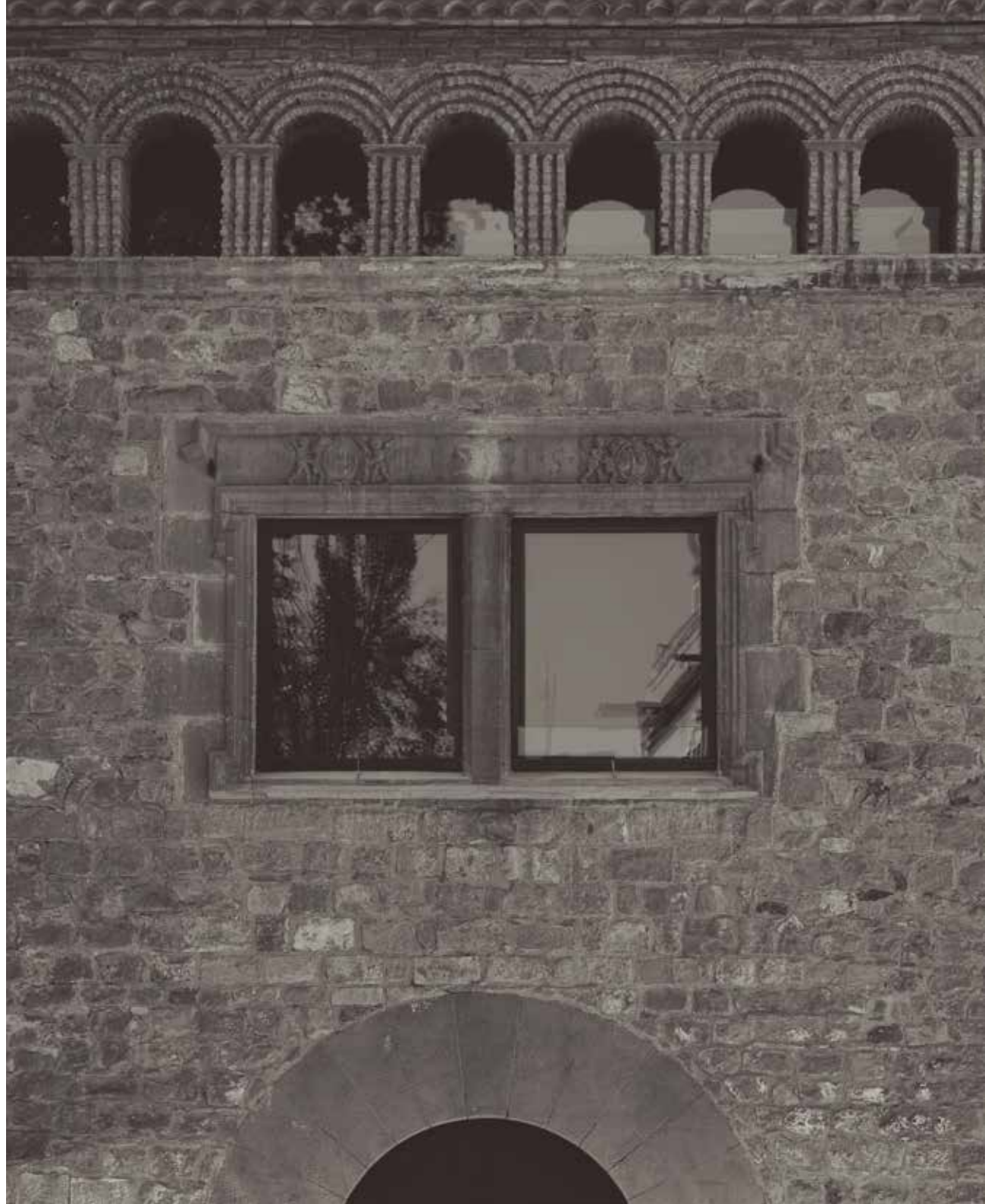
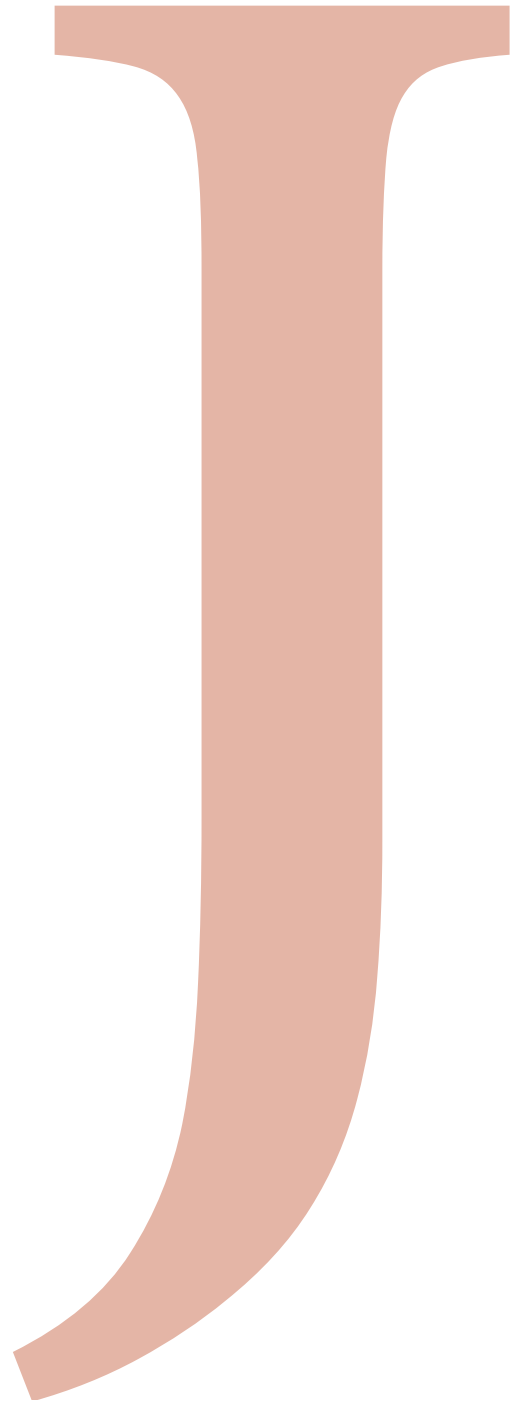
La denominació *Nueva España*, concepte relacionat amb el de “nuevo estado”, era una de les utilitzades per la propaganda franquista durant la Guerra Civil i la postguerra per referir-se a l'estat dictatorial de caire feixista que el règim de Franco estava construint. La forta simbologia política del terme *Nueva España* explica la decisió d'incloure-la al nou nomenclàtor que l'Ajuntament començà a elaborar just acabada la guerra. Prengué aquest nom una de les artèries del municipi, de la qual ja apareixia un primer esbós al plànol de 1932, però aleshores sense nom. Tot i que no s'ha trobat documentació referent a la denominació del carrer, al projecte d'urbanització dels terrenys dels hereus de la marquesa de Castellbell presentat el 27 de juny de 1940 i en un expedient d'obres de 29 d'agost del mateix any ja consta el nom *avenida de la Nueva España*, que la guia de 1942 situava entre la via fèrria de la línia Vilafranca i l'aleshores *avenida de José Molins*. El 1944, l'Ajuntament acordà elaborar la memòria d'urbanització d'aquest vial.

### 1954. Isabel la Católica, avenida de

La primera referència on consta aquest topònim per a aquest vial apareix en un dictamen municipal de desembre de 1954. Encara que no s'ha trobat la referència documental sobre l'assignació del nom al carrer, es deuria dur a terme entre 1952 i 1954, ja que consta que l'estiu de 1952 aquest carrer encara rebia el nom de *Nueva España*.

### 1988. Isabel la Católica, avinguda d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.







Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Aprestadora, carrer de l'



Mapa: H3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Jacint Verdaguer.** Topònim que fa referència a Jacint Verdaguer i Santaló (Folgueroles, Osona 1845 - Barcelona, 1902). Sacerdot, poeta i escriptor romàntic.

Verdaguer és una peça clau de la consolidació del català literari modern i l'escriptor més representatiu del segle XIX. La seva obra —que inclou l'èpica, la lírica i la prosa— està plena de temes populars i religiosos.

Estudià la carrera eclesiàstica al seminari de Vic des de 1855 fins que fou ordenat el 1870. El seu primer destí li permeté dedicar-se a la composició literària en un ambient bucòlic, envoltat de la natura de la comarca osonenca. Ja abans d'aquella època havia participat als Jocs Florals de Barcelona i hi havia guanyat dos premis el 1865. Una greu malaltia l'obligà a traslladar-se a Barcelona el 1874. Des d'allà, entrà en contacte amb els marquesos de Comillas, cosa que li permeté conèixer la societat de l'època i viatjar per Europa. El Romanticisme, lligat a la Renaixença literària atragueren l'atenció del Verdaguer escriptor. Però la seva vida tingué també uns certs daltabaixos a partir de 1890; però, poc abans de la seva mort es reconcilià amb les autoritats religioses. Durant el seu enterrament rebé l'últim reconeixement popular.

De la seva gran obra poètica, religiosa i popular, podem esmentar *L'Atlàntida* (1877) i *Canigó* (1886). *L'Atlàntida* és un poema èpic i romàntic que tracta de l'esfondrament del continent llegendari i del descobriment d'Amèrica. *Canigó* tracta dels orígens llegendaris de la Catalunya cristiana.

## El carrer

El **carrer de Jacint Verdaguer** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de José Maria Noguera i Vila i de Luis G. Vila i Bassols, presentat el 13 de desembre de 1930. El 5 de març de 1931, la Comissió Municipal Permanent aprovà el projecte. Al plànol hi apareixia un nou vial des de l'aleshores *calle de Pi y Margall* (vegeu **carrer de Santa Eulàlia**) fins a poc més al sud del **carrer de la Unió**. El febrer de 1933, Joan Salat presentà un nou projecte per urbanitzar el costat occidental del carrer, que fou aprovat el 6 d'abril del mateix any. Cal esmentar que els primers propietaris no pogueren executar-ne completament la urbanització. Anys més tard, acabada la Guerra Civil, José Maria Noguera sol·licità un nou permís per continuar-la, cosa que li fou concedida el 17 de febrer de 1941.

## Cronologia

### 1931. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de José Maria Noguera i Luis G. Vila, aprovat el 5 de març de 1931, apareix aquest vial retolat *calle en proyecto*.

### 1933. Autonomia, carrer de l'

Topònim que fa referència a la facultat d'autogovern que aconseguí Catalunya amb l'aprovació de l'anomenat Estatut de Núria, que fou l'estatut d'autonomia aprovat el 9 de setembre de 1932.



Encara que al plànol de 1932 no apareix encara el traçat del projecte d'urbanització aprovat el 1931, al plànol del projecte presentat per Joan Salat el 1933 apareix el **carrer de Jacint Verdaguer** amb el nom de *carrer de l'Autonomia*, com a manifestació palesa del desig autonomista de Catalunya. Al plànol de 1937 ja hi consta el nom.

### 1939. Jacinto Verdaguer, calle de

El topònim *Autonomia* estava totalment en contra de les idees de les autoritats franquistes. Per això, a la correspondència de la Falange consultada ja es proposava el canvi de nom per *Unidad Española* o per *Jacinto Verdaguer*. Aquesta opció és la que aparegué a l'expedient de canvi de noms i de plaques de carrer d'aquell any 1939.

### 1988. Jacint Verdaguer, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Amadeu Torner,  
avinguda d'  
Sortida per  
Vilanova, avinguda de



Mapa: F3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Jansana.** Topònim que fa referència a la família propietària dels terrenys on se situava la casa coneguda amb el seu cognom, can Jansana. Un dels membres, Jaime Jansana i Bonvehí (? - ? - L'Hospitalet, 1980), fou regidor en les primeres comissions gestores municipals després del fi de la Guerra Civil. També fou vocal de La Hermandad de Labradores y Ganaderos de l'Hospitalet, sindicat agrícola del franquisme.

## El carrer

El **carrer de Jansana** transcorre pels terrenys situats entre l'ermita de Santa Eulàlia i can Jansana, travessant l'antiga finca de can Pujadas. Aquesta casa apareix als plànols històrics, al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, on es pot veure escrit can Lansana, o al plànol de 1932, on està retolada com can Llensana, que deu ser una transcripció equivocada de can Jansana.

El 12 d'agost de 1941, José Feliu Gusiñé, en nom de la societat Llobregat, SA presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys. Aprovat el 7 d'abril de 1943 per la Comissió Gestora de l'Ajuntament, la urbanització suposava l'obertura del **carrer de Salamina**, del **carrer de Can Pujadas** i un tram del **carrer de Jansana** que es descriu com a desviament de l'antiga *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell* (vegeu **carrer de Santa Eulàlia**) amb motiu dels treballs per a la supressió de l'antic pas a nivell. A l'expedient es diu que el projecte s'ajustava al "plànol general aprovat per l'Ajuntament" que modificava lleugerament el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 en aquesta zona. Posteriorment, el planejament urbanístic recollit al Pla parcial del l'anomenat *sector*

*Provenzana*, aprovat el 13 de maig de 1958 i les seves modificacions posteriors recolliren el traçat complet del **carrer de Jansana**.

## Cronologia

### 1941. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de la societat Llobregat, SA, datat el 1941, apareix una part de l'actual **carrer de Jansana** sense nom propi i retolat *desvío de la carretera*.

### 1958. Jaime Jansana, calle de

El 21 de novembre de 1958, el Ple de l'Ajuntament aprovà anomenar *Jaime Jansana* un vial encara sense nom, com a reconeixement per la seva col·laboració durant les obres d'obertura i pavimentació del vial destinat a desviament de la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* mentre es realitzaven les obres de supressió del pas a nivell que el Ministeri d'Obres Públiques realitzava en aquella zona.

### 1960. Jansana, calle de

Malgrat que en alguns documents de 1959 apareix el topònim aprovat l'any anterior, des de la guia de 1960, el vial apareix sense el nom propi. De fet, a la guia de 1958, el topònim que apareix és simplement *c. Jansana*, probablement per haver estat editada abans de la data d'assignació del nom oficial.

### 1988. Jansana, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A partir de 2018, explícitament es reconeix que el topònim fa referència a la família i no pas a un únic membre.



Entrada per  
Jansana, carrer de  
Sortida per  
Lavínia, carrer de



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Jansana.** Topònim que fa referència a la família propietària dels terrenys on se situava can Jansana (*vegeu carrer de Jansana*).

## El carrer

L'actual **passatge de Jansana** és, bàsicament, el resultat del planejament urbanístic recollit a la revisió del Pla parcial del l'anomenat *sector Provençana*, aprovat el 1967. Situat entre diversos blocs de la zona, ocupa espais molt propers a un antic camí que sortia de l'església de Santa Eulàlia cap al sud, travessava les vies del Carrilet i arribava fins a una fàbrica d'adobs, a l'actual **carrer de l'Aprestadora**, tal com es pot veure al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924. Els edificis amb façana al passatge van ser construïts bàsicament a partir de la dècada de 1960.

## Cronologia

### 1967. Sense nom, pasaje

Amb l'aprovació de la revisió del Pla parcial del sector Provençana, que modificava les alineacions de l'illa on actualment es troba el **passatge de Jansana**, començà la construcció dels edificis que el delimiten. L'espai no va tenir nom oficial durant els primers anys, encara que els veïns començaren a anomenar-lo *passatge Jansana*. El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament va adoptar diversos acords en relació amb la denominació de diversos carrers, com ara un que afirmava que el *passatge Jansana* era un nom que es feia servir erròniament, però sense vigència i que només podia portar a confusió.

### 1988. Jansana, passatge de

El 6 d'octubre de 1988, el Ple va incloure oficialment i definitivament aquest nom a la llista de noms de carrers.



## Accepció

**Jardí.** Terreny conreat amb finalitat ornamental i que es destina habitualment a esbarjo.

A l'Hospitalet, al voltant del 1900, algunes famílies benestants es van construir grans cases i es van arranjar els voltants en forma de jardí. Els exemples més importants foren la torre Barrina i can Buxeres, en tots dos casos seguint el model italià i francès, que persegueix la disposició de formes geomètriques en les plantacions. L'especulació amb el sòl a tots els barris, i a la Florida en concret, va deixar poc espai per als parcs i els jardins a la nostra ciutat. Tanmateix, no era aquest l'objectiu de l'arquitecte i urbanista Ramon Puig i Gairalt, que va dissenyar aquests carrers com a vials d'una ciutat-jardí per als treballadors. Les ciutats-jardí obreres foren una proposta molt acceptada, des de finals del segle XIX fins ben entrat el segle XX, com a solució al problema de l'habitatge per als treballadors. Consistia a crear barris de casetes unifamiliars amb pati, segons es deia, a mig camí de la vida rural i de la vida urbana. Hi cap la possibilitat que aquest topònim, així com d'altres del barri que tenen a veure amb el món botànic, facin referència al projecte de Puig i Gairalt. Però també s'ha de tenir en compte, com una altra hipòtesi sobre la motivació d'aquest nom, la faceta botànica de Julio Peris, l'indià que es va instal·lar en aquesta zona quan va tornar d'Amèrica (*vegeu carrer de la Florida*).

## El carrer

La urbanització del **carrer del Jardí**, que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt recollí al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, havia començat el 1923 a partir del projecte dels terrenys de Juan Montserrat i de

Dolores, presentat el 31 de març de 1923 i aprovat el 27 de juny del mateix any. Projectes posteriors acabaren de dissenyar el traçat complet actual.

## Cronologia

### 1923. M, calle

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Dolores Casares, el primer tram de l'actual **carrer del Jardí** situat a l'est de l'anomenat *camino de las Bóviles* o *calle O (en proyecto)* (*vegeu carrer de les Bòviles*) apareix identificat com *calle M (en proyecto)*.

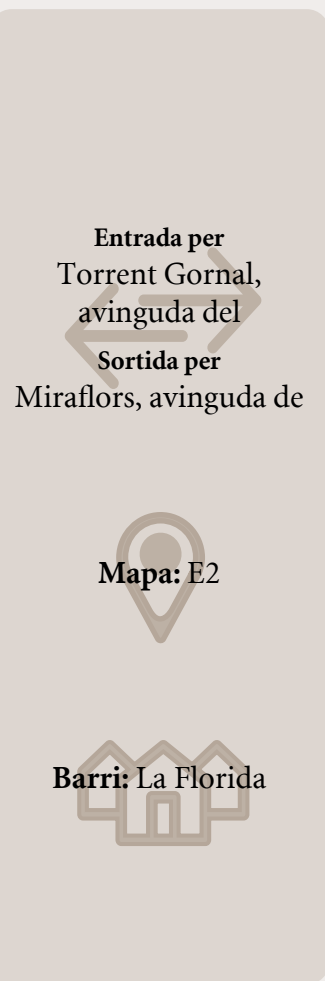
Al plànol de 1932, aquest vial tan sols apareix com una línia entre els aleshores *carrer de Miraflores* i *carrer de les Bòviles* per tractar-se clarament d'un projecte no executat. De fet, al plànol de 1937 ja no apareix. Tampoc es transmeté ni al nomenclàtor de 1939 ni a la primera guia del franquisme.

### 1941. Jardín, calle del

En alguna llicència d'obres de 1941 ja es pot trobar el nom *calle del Jardín* per referir-se a aquest vial. En projectes d'urbanitzacions posteriors, el topònim ja apareix clarament als plànols i a la guia de 1948 ja es descriu el traçat del carrer, que connecta l'**avinguda de Miraflores** amb l'**avinguda del Torrent Gornal**, com ara.

### 1988. Jardí, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Ciutat de la

Ciutat de la Justícia, Santa Eulàlia





Entrada per  
Just Oliveras, rambla de  
Sortida per  
Riera de la Creu,  
carrer de la



PAT Casa Sabadell (fitxa 44)

## Accepció

**Jaume Blanchart.** Topònim que fa referència a Jaime Blanchart i Trias, propietari de la finca situada a la part alta de l'actual **rambla de Just Oliveras**, entre l'actual **passatge de Jaume Blanchart** i l'antic *camí de Sant Joan*.

Aquesta finca li va ser adjudicada per herència l'any 1908, segons la divisió de béns que va fer el seu pare, Jaume Blanchart i Torrents, als dos germans, Jaume i Maria de los Reyes. Durant molt de temps, s'havia interpretat que el nom d'aquest carrer feia referència a Daniel Blanchart Pedrals, enginyer tèxtil i musicòleg (1884-1965), sense vinculació amb la nostra ciutat. Aquest és un dels topònims de la ciutat corresponents a cognoms, que al llarg dels anys han aparegut escrit de diverses maneres. En concret: *Blanchart*, *Blanchar* i, fins i tot, *Blanxart*.

## El carrer

Relacionat amb la reforma iniciada l'any 1907, coneguda com l'*Eixample de la rambla*, el Ple de l'Ajuntament aprovà el 17 d'abril de 1914 la urbanització d'uns terrenys de Jaume Blanchart i Trias. El passatge que aparegué fou considerat particular durant molts anys. Fins i tot en una acta datada l'any 1924 l'Ajuntament reclamà al propietari complir la seva obligació de fer-se càrrec de la "policia urbana, la sanitat, la higiene i l'enllumenat" d'aquest passatge.

## Cronologia

### 1914. Sense nom, pasaje

L'aprovació del projecte d'urbanització dels terrenys de Jaime Blanchart suposà l'obertura d'un nou vial, que inicialment no tenia nom.

### 1928. Blanchar, pasaje

A partir de la guia de 1928-1929, el cognom comença a aparèixer en algunes guies i documents com a *Blanchar*, sense la *t* final.

### 1932. Blanchar, passatge

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Als plànols de 1932 i 1937, el cognom també apareix escrit sense la *t* final.

### 1939. Blanchar, pasaje

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. A la correspondència esmentada, està escrit *Blanxart*. A les guies de 1942 i 1948, apareix igual que als plànols del període de la Segona República.

### 1952. Blanchart, pasaje

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A partir de la guia d'aquest any, el topònim torna a aparèixer coincidint amb el cognom original.

### 1988. Blanchart, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Jaume Blanchart, passatge de

El Ple municipal del 26 de juliol de 2006 aprovà la denominació actual del passatge, per evitar així qualsevol confusió.





Entrada per  
Marina, rambla de la

Sortida per  
Mare de Déu  
de Bellvitge,  
avinguda de la



Mapa: E6



Barri: Bellvitge

## Accepció

**Jaume Ventura i Tort.** (L'Hospitalet de Llobregat, 1911-1985). Compositor de sardanes i obres líriques.

Va compondre unes cent cinquanta sardanes al llarg de la seva vida que es distingeixen per ser de línies melòdiques i harmòniques senzilles i, a criteri dels sardanistes, molt balladores. De les seves obres líriques cal destacar la sarsuela *Cançó de l'Empordà* (1964) i l'òpera *Rondalla d'esparvers*, basada en l'obra homònima de Josep Maria de Sagarra, estrenada l'any 1975 al Gran Teatre del Liceu.

## El carrer

El **carrer de Jaume Ventura i Tort** apareix en una modificació del Pla general metropolità de 1976, aprovada el 20 de març de 2001, a la zona propera a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** anomenada en aquell expedient *Porta Llobregat*. Aquesta modificació del planejament urbanístic reconsiderà les zones previstes i tingué com un dels objectius "crear un nou sector o nou focus d'atracció metropolitana que estableixi una nova porta a la ciutat des de la Gran Via i que doni continuïtat al recentment executat **parc de Bellvitge**". Com a conseqüència, a més de l'ampliació de l'esmentat parc i la previsió dels usos hotelers que posteriorment s'executaren, es dissenyà un nou vial que el 2006 rebé el nom de **carrer de Jaume Ventura i Tort**. Malgrat aquesta denominació i, sobretot, per la dificultat de competir amb el gran eix de comunicació que és l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, el topònim encara no és prou usat.

## Cronologia

### 2001. Sense nom, carrer

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità aprovada el 20 de març de 2001, ja es pot veure el traçat de l'actual **carrer de Jaume Ventura i Tort**, encara que sense nom.

### 2006. Jaume Ventura i Tort, carrer de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà posar el nom d'aquest hospitalenc al nou vial creat entre l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** i l'hotel a tocar de l'ermita de Bellvitge.



## Accepció

**Jerusalem.** Una de les ciutats més antigues de la humanitat, considerada santa pel judaisme, el cristianisme i l'islam.

La ciutat vella, declarada Patrimoni de la Humanitat per part de la UNESCO el 1981, alberga 220 monuments històrics, incloent-hi els murs. Es troba sota el control d'Israel i Palestina i és un dels assumptes cabdals de l'enfrontament entre aquests dos estats. Després de la Segona Guerra Mundial, el problema històric de Jerusalem restà en mans de la recentment creada ONU. La resolució 181, de 29 de novembre de 1947, que preveia un conjunt actuacions per arribar a una solució, només fou acceptada per la comunitat jueva palestina. La proclamació de l'Estat d'Israel, el 14 de maig de 1948, agreujà la crisi amb els països que formaven part de la Lliga Àrab. La successió dels esdeveniments des d'aleshores ha convertit la ciutat de Jerusalem en un dels punts "calents" del planeta, cosa que no ha impedit que sigui centre de peregrinacions de les tres religions.

## El carrer

El **carrer de Jerusalem** és un dels carrers que es projectaren, aproximadament, paral·lels a les principals vies que travessaven el barri en direcció est-oest (*vegeu carrer Transversal*). Sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de José Coll i Mitjans, presentat el setembre de 1923. El 28 de novembre del mateix any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia un nou vial que travessava els terrenys, aproximadament paral·lel i al sud del **carrer de l'Aprestadora**.

## Cronologia

### 1923. Nazaret, calle de

Ciutat de Palestina, a l'estat d'Israel, al sud-oest del llac de Genesaret (*vegeu carrer de Natzaret*).

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de José Coll i Mitjans, aprovat el 28 de novembre de 1923, apareix aquest vial retolat *prolongación de la calle de Nazaret*.

### 1932. Nazaret, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Malgrat que al plànol de 1932, el vial apareix simplement com a projecte, considerant que el **carrer de Natzaret** sí que en té, és de suposar que la prolongació prevista el 1923 continuava essent vàlida. De fet al plànol de 1937, el projecte no apareix, però la prolongació del **carrer de Natzaret** cap a l'oest sí que consta més llarga que al plànol de 1932.

### 1939. Nazaret, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. A la guia de 1948, el **carrer de Natzaret**, que fins aleshores apareixia descrit entre els actuals **carrer de la Igualtat** i **carrer de la Independència**, ja es descriu entre l'actual **carrer de Blas Fernández Lirola**, aleshores *calle de la Agricultura*, i el **carrer d'Herrero**.

### 1978. Jerusalem, carrer

El Ple de l'Ajuntament s'assabentà de l'autorització de la Direcció General d'Administració Local per canviar el nom del tram de l'aleshores *calle Nazareth* limitat per l'**avinguda d'Amadeu Torner** i el **carrer de Can Trias**. El nou topònim,

Entrada per  
Amadeu Torner,  
avinguda d'  
Sortida per  
Can Trias, carrer de



Mapa: G4



Barri: Santa Eulàlia



*carrer Jerusalem*, fou un dels pocs que aparegueren en català al nomenclàtor aprovat el 20 de maig de 1980.

**1988. Jerusalem, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Joan Brossa.** Topònim que fa referència a Joan Brossa i Cuervo (Barcelona, 1919 - 1998). Poeta, dramaturg i artista plàstic, sense distinció de gèneres (literari, visual, escènic, instal·lacions, poemes objecte, poemes corporis...)

És el poeta avantguardista català més important de la segona meitat del segle xx. Els seus inicis literaris els va fer al front republicà de Lleida als 18 anys, al butlletí del batalló per animar els seus companys del front. A partir de 1941 es relacionà amb JV Foix, Joan Miró i Joan Prats, màxims representants de les avantguardes d'abans de la guerra. El 1948 conegué el poeta brasiler i vicecònsol del Brasil a Barcelona, João Cabral de Melo Neto, que determinà el seu fort compromís social. Aquell mateix any, amb Antoni Tàpies, Joan Ponç, Joan Josep Tharrats, Modest Cuixart i altres, fundà la cèlebre revista avantguardista *Dau al set*. L'any següent va publicar el primer llibre de poemes, *Sonets de Caruixa*, i a partir de 1951 anà estrenant algunes de les seves peces teatrals. Al llarg de la seva vida col·laborà amb pintors, escultors, músics, fotògrafs, cineastes, il·lusionistes i altres artistes. Se'l considera un dels creadors de la poesia visual catalana i ha estat referent per a noves generacions de joves poetes i autors d'arreu. De fet, la seva creativitat va abastar totes les facetes de l'art, la poesia literària, la prosa, el guió cinematogràfic, el teatre, la música, el cabaret, la màgia, el circ i la plàstica en diversos formats. Sempre va tenir una visió interdisciplinària de l'art, de l'espectacle i de la cultura i així ho expressa la seva obra, satírica, punyent, crítica, irreverent, però sempre lúdica i sorprenent.

## El carrer

La **plaça de Joan Brossa** prové de l'execució de la modificació del planejament urbanístic resultant del Pla especial de reforma interior, aprovat el 2002, del sector proper a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** entre el **carrer de**

**l'Alhambra** i el **carrer de Blas Fernández Lirola**. A uns 250 m cap al nord-oest d'aquesta plaça hi ha la **plaça de Francesc Macià i Llusa**, que mostra un dels poemes visuals de Joan Brossa. Aquest pla concretava una modificació del Pla general metropolità, aprovada el 25 de juny de 2001. Va ser una de les darreres obres en què va treballar abans de morir el 30 de desembre de 1998. L'artista va definir el projecte amb aquestes paraules: "Al mig de la plaça forta, les lletres de l'alfabet apilades l'una sobre l'altra, i hi falten les lletres de la paraula l'Hospitalet, que estan situades verticalment al bosc veí, entremig dels arbres". La idea de Joan Brossa era que les 27 lletres de l'abecedari s'acumulessin al mig de la plaça en un llac que les reflectís i que les que formessin el nom de la ciutat estiguessin verticals en una zona amb arbrat. El projecte executat va ser aproximadament aquest, però després el llac es va convertir en un parterre, amb les lletres de l'Hospitalet sobre unes peanyes.

## Cronologia

### 2001. Sense nom, carrer

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità aprovada el 25 de juny de 2001 i el Pla especial de reforma interior de la zona on actualment es troba la **plaça de Joan Brossa**, aprovat el 17 d'abril de 2002, ja es pot veure clarament l'espai dedicat a aquesta zona verda, encara que sense nom.

### 2006. Joan Brossa, plaça de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament acordà anomenar **plaça de Joan Brossa** l'espai resultant del planejament urbanístic vigent que donà lloc a una plaça per a vianants enjardinada, envoltada pel **carrer de Bacardí**, el **carrer Transversal**, el **carrer de l'Alhambra** i un bloc d'habitatges, que la separa de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**.

Entrada per  
Transversal, carrer;  
Bacardí, carrer de

Mapa: H4

Barri: Santa Eulàlia



Entrada per  
Motors, carrer dels  
Sortida per  
Ciències, carrer de les



Mapa: H5, I6



Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Joan Carles I.** Topònim que fa referència a Joan Carles Alfons Víctor Maria de Borbó i Bordó-Dues Sicílies (Roma, Itàlia, 1938). Rei d'Espanya, des de 1975 fins a 2014.

Fill de Joan de Borbó i net d'Alfons XIII, qui renuncià als seus drets a favor del seu fill Joan poc abans de morir. Joan Carles es convertí en príncep d'Astúries, de Girona i de Viana, duc de Montblanc i comte de Cervera quan el seu pare esdevingué hereu de la corona espanyola el 1940. Una de les lleis fonamentals del franquisme, la Llei de successió de 1947, suposava la reinstauració de la monarquia a mans del dictador Franco. D'aquesta manera, el 1948 Joan Carles arribà a Espanya i, sota la mirada del general, es preparà acadèmicament i militarment fins que el 1969, amb el títol de Príncep d'Espanya, fou designat successor seu. El 1962 es casà amb l'aleshores princesa Sofia de Grècia. Després de la mort de Franco fou proclamat rei d'Espanya, el 22 de novembre de 1975. Durant els primers anys del seu regnat s'ocupà d'afavorir la democratització del règim, contingué el malestar de l'exèrcit davant la reforma política i el terrorisme, i inicià la millora de la imatge de l'Estat a l'exterior. Amb l'aprovació en referèndum de la Constitució Espanyola, el 6 de desembre de 1978, Joan Carles I sancionà el text el 27 de gener de 1978 i esdevingué monarca constitucional. La seva actuació com a rei i cap de l'exèrcit durant el cop d'estat del 23 de febrer de 1981 augmentaren la seva popularitat i la confiança en el nou model constitucional que s'estava construint. Els problemes físics i, molt probablement, el deteriorament de la imatge de la monarquia dels últims anys provocaren que el 2 de juny de 2014 anunciés l'abdicació. El 18 de juny del mateix any el seu fill esdevingué el nou rei d'Espanya amb el nom de Felip VI.

## El carrer

L'**avinguda de Joan Carles I** sorgí a partir de la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, on aparegueren diversos carrers que són l'origen dels vials d'aquest sector econòmic de l'actual barri de Granvia Sud. Un d'aquests vials coincideix amb part del traçat de l'actual **avinguda de Joan Carles I** (vegeu **carrer de Salvador Espriu**).

Cal remarcar el pavelló principal de la Fira de Barcelona a l'anomenat recinte Gran Via, inaugurat el 2007 i obra de l'arquitecte japonès Toyo Ito, premi Pritzker d'Arquitectura. Tot el conjunt de pavellons, des de l'**avinguda de Joan Carles I**, s'estén cap a l'est, delimitats pel **carrer de les Ciències** i el **carrer de la Botànica**, fins a endinsar-se al terme municipal de Barcelona. Ha esdevingut un dels conjunts firals més grans i espectaculars d'Europa, amb una superfície d'unes 24 Ha. El vestíbul principal és un dels més emblemàtics de tot el Districte Econòmic, caracteritzat per formes sinuoses i orgàniques que tenen la natura com a referència.

## Cronologia

### 1970. Amadeo Torner, calle de

Als plànols que acompanyen la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, ja apareix el projecte del tram d'aquest vial comprès entre el **carrer de la Botànica** i la frontera amb la Zona Franca. Malgrat que el topònim aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara trigà alguns anys en executar-se. De fet, l'any anterior, el 1979, s'aprovà una nova modificació del planejament a la zona de l'aleshores polígon Pedrosa, on aparegué el traçat complet



de l'actual **avinguda de Joan Carles I**, on encara era un projecte. El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nomenclàtor, on encara apareixia el nom *calle Amadeo Torner* per als trams del vial projectat a la zona de la marina, prolongació cap al sud del carrer que portava aquest nom al barri de Santa Eulàlia.

### **1988. Amadeu Torner, carrer d'**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. A més de catalanitzar el nom, s'afegí la preposició *de* apostrofada davant el tipus de via.

### **1991. Pedrosa A, carrer de**

Al plànol de 1991 la prolongació de l'**avinguda d'Amadeu Torner** cap al sud-est de l'aleshores *avinguda de la Granvia* aparegué retolada amb un nom provisional: *carrer Pedrosa A*. Es tractava d'un nom necessari per a la realització dels tràmits administratius associats al desenvolupament dels expedients de gestió urbanística. Però, el 21 de juliol de 1995, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nomenclàtor on aquest nom provisional es convertí en definitiu i amb caràcter oficial (*vegeu carrer de José Agustín Goytisolo i carrer de Montserrat Roig*).

### **2006. Joan Carles I, avinguda de**

Finalment, el 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nom per aquest vial, incloent-hi el canvi de tipus de via de carrer a avinguda.



Entrada per  
Can Trias, carrer de  
Sortida per  
Amadeu Torner,  
avinguda d'



Mapa: F4, G4



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Joan de Joanes.** Topònim que fa referència al pintor valencià Joan Vicent Macip i Navarro (València, 1510 - Bocairent, València, 1579).

Aquest pintor del Renaixement està envoltat de diverses discussions quant al seu nom veritable i al lloc i la data de naixement. Va ser el més popular d'una saga de pintors, entre els quals hi havia el pare, Vicent Macip, i el fill, Vicent Joan Macip. Quant al nom, només després de la seva mort s'utilitzà per primera vegada el sobrenom amb què ha passat a la història. La data de naixement acceptada com a més probable és 1510, malgrat que alguns autors esmenten 1505. Pocs discuteixen el seu origen valencià. Com a pintor, el treball començà en col·laboració amb el seu pare. De la seva pintura, de caràcter bàsicament religiós, destaca l'*Assumpció de la Mare de Déu* (Museu de Belles Arts de València), la *Immaculada Concepció* (església de la Companyia de Jesús) o la *Lapidació de Sant Esteve* (Museu del Prado).

## El carrer

El primer disseny de l'espai que actualment ocupa el **carrer de Joan de Joanes** es troba al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, que s'executà a partir del projecte d'urbanització que el 30 d'abril de 1940 presentà José Feliu i Gusiñé en nom de la societat Llobregat, SA i que fou aprovat per l'Ajuntament el 30 d'agost del mateix any (vegeu **carrer d'Herrero**). Però, l'actual **carrer de Joan de Joanes** només coincideix amb aquells primers dissenys en el tram que des del **carrer d'Herrero** es dirigeix cap a l'est.

Sabem que el camp de futbol del Trinxet, s'ubicava en aquest indret. Al sud del carrer hi havia una fàbrica de coles

amb el nom Herrero. Amb l'eixample del barri del Gornal i la urbanització de la zona abans ocupada per escombriaires i fàbriques molt contaminants de coles, adobs i greixos que pertanyien al barri de Santa Eulàlia, el carrer continuà travessant en vertical l'espai i partí la zona d'habitatges de la zona de serveis ocupada pel Camp de Futbol Provençana i l'Escola d'Arts i Oficis Josep Serra i Abella.

## Cronologia

### 1940. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de la societat Llobregat, SA aprovat el 1940 es veu el **carrer de Joan de Joanes**, però retolat *calle en proyecto*.

### 1948. Juan de Juanes, calle de

A la guia de 1948 apareix el topònim actual castellanitzat, que respon a la política d'aquells anys de posar noms de personalitats de la cultura espanyola al nomenclàtor de la ciutat.

### 1988. Juan de Juanes, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2009. Joan de Joanes, carrer de

Com a resposta a una petició ciutadana, la Comissió del Nomenclàtor, considerant aspectes lingüístics, proposà la catalanització del nom d'aquest pintor, que el Ple de l'Ajuntament aprovà el 23 de juny de 2009.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de

Mapa: D3, E3

Barri: Sant Josep

## Accepció

**Joan Maragall.** Topònim que fa referència a Joan Maragall i Gorina (Barcelona, 1860 - 1911). Poeta i escriptor.

Un dels intel·lectuals més influents del seu temps. Entre 1879 i 1884 estudià Dret. Expressà la ideologia i la sensibilitat de la burgesia catalana del tombant del segle XIX al XX a través de la seva poesia i articles, publicats principalment al *Diario de Barcelona*, *La Veu de Catalunya* i *L'Avenç*. Dedicat a la defensa de la llengua i la cultura catalanes, coincidí amb l'inici del Modernisme amb la seva campanya periodística de 1892 a 1893. Els esdeveniments de final del segle XIX i la relació amb els intel·lectuals d'aquella època, com Unamuno, li permeteren deixar la seva empremta decisiva en la configuració de la simbologia i el llenguatge d'un nou nacionalisme emergent. Cal esmentar la seva obra *Visions i Cants* (1900); els seus *Articles* (1904), on mostra una mena de consciència cívica de la burgesia catalana, coincidint amb els plantejaments de fons de la Lliga Regionalista; el recull de poesies *Enllà* (1906), que suposà un canvi en el seu to poètic, i el seu últim llibre *Seqüències* (1911), on retornà a un to d'exaltació del vitalisme i l'individualisme.

## El carrer

L'espai actual del **carrer de Joan Maragall** és el resultat de la urbanització dels terrenys d'Isidro Valls i de Gertrudis Cuyás, que presentaren dos projectes independents l'octubre de 1923. Ambdós terrenys eren continus, entre la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**) i el *camino* o *calle de San Juan* (vegeu **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**) i limitats per altres terrenys que arribaven als actuals **carrer de l'Estrella**, per l'oest, i **carrer de Sant Josep**, per l'est. Al projecte

d'Isidro Valls, apareixia el **carrer de Joan Maragall**, retolat *calle Maragall*, però al projecte de Gertrudis Cuyás, aquest vial no apareixia. Per això, hagueren de presentar un nou projecte, el febrer de 1924, on l'actual **carrer de Joan Maragall** ja tenia el traçat actual, encara que hi apareixia retolat *calle de Valls*. Aquest projecte fou aprovat el 23 d'abril d'aquell any per la Comissió Municipal Permanent.

L'Ajuntament no feia referència explícitament a aquest espai quan el 20 de juny de 1923 el Ple aprovà el nom *calle de Juan Maragall* per retolar un dels nous carrers o carrers existents sense nom. Cal tenir en compte que en aquella data no havien estat presentats els projectes d'urbanització inicials esmentats anteriorment. A l'acta de la sessió del Ple es recull que l'Ajuntament acordaria més tard les vies on es fixarien oportunament les plaques de carrer, retolades en català i castellà, amb els noms aprovats. Encara que els propietaris proposaren el nom de *calle de Valls*, finalment el nom assignat fou el de *Juan Maragall*, segons consta a les primeres llicències d'obres concedides. Així, el nom que s'implantà fou el que estava relacionat amb el que apareixia al projecte inicial, *calle de Maragall*. Per això, a la documentació municipal es pot trobar indistintament *calle de Maragall* i *calle de Juan Maragall*.

Cal dir que al número 5 d'aquest carrer s'instal·là el 1931 la consulta del primer metge que arribà al barri, Juan José Garrido. El 1970 s'obrí el primer local de l'Associació de Veïns de Sant Josep, al número 42 d'aquest vial.





## Cronologia

### 1923. Juan Maragall, calle de; Joan Maragall, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el nom *calle de Juan Maragall* per anomenar un carrer sense especificar inicialment. Posteriorment, el carrer escollit fou el que apareixia en el projecte d'Isidro Valls i de Gertrudis Cuyàs. Des de l'aprovació del projecte, el 1924, es començà a utilitzar el nom complet de l'escriptor o, simplement, el cognom, fins que a partir de la guia de 1928-1929 es consolidà el topònim aprovat pel Ple de l'Ajuntament.

### 1932. Joan Maragall, carrer de

Durant la Segona República, el carrer era anomenat indistintament en català i en castellà. Així, mentre al plànol de 1932 apareix com *Juan Maragall*, al document de pressupostos municipals per a l'any 1933 apareix com *Joan Maragall*.

### 1939. Juan Maragall, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Joan Maragall, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Major, carrer  
Sortida per  
Ramon Frontera,  
avinguda de

Mapa: B3, B4

Barri: El Centre  
i Sanfeliu

## Accepció

**Joan N. García-Nieto.** Topònim que fa referència a Joan Nepomuceno García-Nieto París (Barcelona, 1929 - Cornellà de Llobregat, Baix Llobregat, 1994). Jesuïta, sociòleg, teòleg i sindicalista.

Fill d'una família de la burgesia barcelonina, estudià Ciències Econòmiques i Socials a la Universitat de Deusto i Relacions Laborals a la London School of Economics, on es va llicenciar en Sociologia. Estudià Teologia en un centre jesuïta de Dublín, on el 1960 es va ordenar sacerdot. Contrari a l'opulència de la jerarquia eclesiàstica i del Vaticà, el 1965 arribà al barri obrer de Sant Ildefons de Cornellà, on va mantenir la seva residència. Impulsor del moviment obrer i antifranquista al Baix Llobregat, participà en el desenvolupament de la JOC (Joventut Obrera Catòlica), la HOAC (Hermandad Obrera de Acción Católica) i CCOO (Comissions Obreres). La seva tasca sindical durant el tardofranquisme va anar lligada a la militància en organitzacions polítiques com Bandera Roja i el PSUC. Juntament amb Alfons Carles Comín va ser un dels fundadors del grup Cristians pel Socialisme. No va deixar mai d'impartir classes i seminaris: professor d'ESADE, de l'Institut d'Estudis Laborals de Ginebra, de l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona, de l'Escola Sindical Primer de Maig i de la Universitat de Barcelona. Els últims anys de la seva vida, els va dedicar a l'impuls de la Fundació Utopia - Estudis Socials del Baix Llobregat, entitat de la qual va ser president i que avui porta el seu nom. La mort el va sorprendre mentre oficiava missa a la parròquia de la Mare de Déu del Pilar de Sant Ildefons.

## El carrer

L'espai que porta el nom de **carrer de Joan N. García-Nieto** sorgí de les modificacions del planejament urbanístic a la zona de l'antiga caserna de la Remunta, que bàsicament començà a executar-se a partir de 2012 (*vegeu **parc de la Remunta***). Abans, però, els trams més al sud del **carrer de Joan N. García-Nieto** ja apareixien al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 i, encara que en algunes modificacions posteriors del planejament urbanístic desaparegueren, el 2009, al text refós de la modificació del Pla general metropolità de l'antiga caserna de la Remunta, del sud del barri de Sanfeliu i del camí de la Fonteta tornà a aparèixer. Aquest tram coincidia, en part, amb l'antic torrent de la Remunta, que feia frontera entre els municipis de l'Hospitalet de Llobregat i Cornellà de Llobregat.

El **carrer de Joan N. García-Nieto** manté una relació molt estreta entre l'Hospitalet i Cornellà perquè connecta dos vials que uneixen ambdues ciutats: pel sud, l'antiga *carretera provincial* (anomenada actualment **carrer Major** a l'Hospitalet i carretera de l'Hospitalet a Cornellà) i, pel nord, l'**avinguda de Ramon Frontera**, que connecta el barri del Centre de l'Hospitalet amb el barri de Sant Ildefons de Cornellà.



## Cronologia

### 2009. Sense nom, carrer

A la modificació del Pla general metropolità de 2009 que donà lloc al desenvolupament urbanístic posterior de la zona de l'antiga caserna de la Remunta es planificà un vial coincident amb l'antic torrent de la Remunta. Al posterior Pla director de les àrees residencial estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que inclou l'àrea residencial estratègica de la Remunta), de 2010, el vial projectat apareix identificat erròniament com a *rambla de Solanes*, que és el nom d'un vial paral·lel dins del terme municipal de Cornellà de Llobregat, situat uns 150 m cap a l'est. El 2012 començà la urbanització de la zona.

### 2014. Joan N. García-Nieto, carrer de

El 30 de setembre de 2014, el Ple de l'Ajuntament aprovà inicialment un conjunt de noms per als nous vials apareguts amb la urbanització dels terrenys de l'antiga caserna de la Remunta. Entre aquests vials hi havia el **carrer de Joan N. García-Nieto**, que comunica el **carrer Major** amb l'entrada principal, pel sud, del **parc de la Remunta**.



PAT Casa España (fitxa 100-10)

## Accepció

**Joan Pallarès.** Topònim que fa referència a Joan Pallarès i Batet (l'Hospitalet, 1909 - 1936). Músic i compositor.

Cursà estudis a l'Escolania de Montserrat fins que uns problemes familiars el van fer tornar a l'Hospitalet per posar-se a treballar. Va ser director de l'Orfeó Doctor Robert i va compondre nombroses sardanes, moltes de les quals foren estrenades per la cobla La Principal del Llobregat (*Aquelles mans que es troben, Festiva, Cargol treu banya, La presó de Lleida, Campanes al vol*, etc.). Va col·laborar amb escriptors locals posant música a poesies i obres teatrals. Formà part de l'equip de redacció de l'*Espill* i d'altres periòdics locals. Va musicar també l'*Himne a l'Hospitalet*, escrit per Joan Costa. El 1935 estrenà al Centre Catòlic una nova versió d'*Els Pastorets, L'esperança d'Israel*, original de Gonçal Oliveros i Jordi Perramon, amb versos i música seva. L'any 1936 musicà *La Ventafocs*, de Josep Maria Folch i Torres, adaptada per Enric Farrés i dirigida per Santiago Pol, però que no es va arribar a estrenar en la data prevista, el 25 de juliol de 1936, a causa de l'esclat de la Guerra Civil. Joan Pallarès fou assassinat en iniciar-se la guerra, perquè el van confondre amb l'amo de la bòbila on treballava. Finalment *La Ventafocs* es va representar el 20 d'octubre de 1962 a l'antic Teatre Òpera que estava situat al **carrer de Josep Prats**, però en versió castellana i canviant-ne el títol pel de *Rosalinda*. L'orquestra va estar dirigida pel mestre hospitalenc Jaume Ventura i Tort. S'aprofità l'acte per llegir l'acord de l'Ajuntament per posar el nom de *Joan Pallarès* a un tram del **carrer del Centre** i enregistrar *Festiva*, composició sardanista original seva.

Entrada per  
Riera de la Creu,  
carrer de la

Sortida per  
Xipreret, carrer del

Mapa: C3, C4

Barri: El Centre

## El carrer

El tram del **carrer de Joan Pallarès** a l'oest de l'encreuament amb el **carrer de Tecla Sala** i el **carrer d'Espanya**, coincideix amb el tram més occidental de l'antic *camí del Centre* (vegeu **carrer del Centre**). La prolongació del vial en línia recta des de l'encreuament actual amb el **carrer d'Espanya** i el **carrer de Tecla Sala** en direcció a la riera de la Creu també va ser coneguda com a *calle del Centro* des que el camí rebé la categoria de carrer, segons es pot veure al plànol del projecte de conducció d'aigua potable del torrent del mas Cunill de 1867. Al full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1917 i 1919 es pot veure que els actuals **carrer del Centre** i **carrer de Joan Pallarès** aleshores eren coneguts com a *calle del Centro*.

## Cronologia

### Abans de 1718. Centre, camí del

Aquest antic camí havia estat històricament l'eix est-oest que passava pel centre de la població, entre el *carrer de Baix* (**carrer Major**), que ja apareix al cadastre de 1718, i el *camí de Dalt* (o *camí de Sant Joan*, que correspon als actuals **carrer de Sant Joan** i **carrer del Bruc**). Comunicava el **carrer del Xipreret** amb la riera de la Creu, a l'altura del repartidor d'aigua.

### 1862. Centro, calle del

A les actes de finals d'aquest any apareix el nom del vial com a carrer, amb relació a l'estat perillós d'una paret de l'hort d'una propietat dels successors de Baltasar de Espanya. Encara que la *calle del Centro* referida es correspon amb l'actual **carrer de Joan Pallarès**, molt probablement tot



L'antic camí ja hauria estat conegut amb aquest nom de carrer. Encara que els trams del **carrer de Joan Pellarès** situats a l'est del **carrer de Tecla Sala** ja apareixen com a *calle del Centro* a la documentació municipal, al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 no té nom.

### 1932. Centre, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Centro, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1962. Juan Pellarés, calle de

Al Ple de 17 d'octubre de 1962, l'Ajuntament va aprovar canviar el nom *Centro* pel de *Juan Pellarés Batet* només per al tram comprès entre el **carrer del Xipreret** i la riera de la Creu.

### 1988. Joan Pellarès, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Sense sortida

Mapa: E3, F3

Barri: Sant Josep

## Accepció

**Joan XXIII.** Topònim que fa referència a Angelo Giuseppe Roncalli (Sotto il Monte, Itàlia, 1881 - Roma, Itàlia, 1963). Papa de l'Església catòlica de 1958 a 1963.

Fou l'iniciador i un dels principals impulsors del Concili Vaticà II que suposà una fita molt important en la història moderna de l'Església catòlica, ja que actualitzà una bona part de la seva doctrina i la feu més pròxima als problemes de la vida real dels homes i les dones del seu temps. El 27 d'abril de 2014 es convertí en Sant Joan XXIII durant una cerimònia que també canonitzà l'altre papa que continuà la seva tasca al Concili Vaticà II, Pau VI. La seva festivitat es commemora l'11 d'octubre.

## El carrer

La Comissió Municipal Permanent, entre 1958 i 1959, concedí les llicències que la Inmobiliària Ciudad Condal, a partir de 1957, sol·licità per a la construcció dels blocs d'habitatges de renda limitada coneguts com a *bloques Ciudad Condal* a prop d'aquest carrer (vegeu **carrer de la Ciutat Comtal**).

## Cronologia

### 1959. Ciudad Condal, calle de

El 15 de juliol de 1959, el Ple de l'Ajuntament acordà donar nom als carrers que encara no en tenien i que formaven part de l'illa d'habitatges construïts per la Inmobiliària Ciudad Condal molt a prop d'aquesta zona, coneguts com a *bloques Ciudad Condal*. Posteriorment, a l'espai entre el bloc més oriental de la promoció i el **carrer de Sant Pius X** s'hi construïren altres habitatges que s'enumeraren de la A fins a la K dels números 3 i 5 del vial *calle Ciudad Condal*.

### 1976. Juan XXIII, calle de

L'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *calle Ciudad Condal*, del tram que desembocava al **carrer de Sant Pius X**, per *calle de Juan XXIII*.

### 1988. Joan XXIII, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Joncs.** Topònim que fa referència a una herba monocotiledònia (*Scirpus holoschoenus*) que viu en llocs humits, de tiges verdes, assimiladores sense fulles o amb fulles semblants a les tiges.

El nom del carrer vol recordar l'indret on discorria una séquia pluvial del canal de la Infanta que regava els camps del voltant on creixien joncs.

## El carrer

El **carrer dels Joncs** és un carrer dissenyat durant la construcció del barri de Gornal, la funció del qual consisteix a unir el **carrer de Can Trias** amb l'**avinguda de Vilanova**. Sorgí com a resultat del planejament urbanístic que després del Pla comarcal de 1953 es començà a dissenyar amb el Pla parcial de l'aleshores anomenat *sector Granvia Norte*, aprovat l'1 d'agost de 1960. Als plànols de les seves modificacions posteriors es recull el traçat d'aquest vial. Poc després, es tramità una modificació de l'ordenació de la zona dedicada a centre cívic, que fou aprovada el 6 de juliol de 1961. El 22 de febrer de 1964 es presentà la sol·licitud de construcció d'aquest equipament, identificat amb el nom Centre Cultural i Esportiu Xaloc. El permís fou concedit el 17 de maig de 1968. Fou la primera llicència associada al **carrer dels Joncs**. Posteriorment, el centre fou ampliat. Actualment, pel número 1 del **carrer dels Joncs** hi ha l'entrada al Col·legi Pineda, centre escolar femení concertat, que pertany a l'Opus Dei.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Als plànols d'ordenació del Pla parcial del sector Granvia Nord, corresponent a l'àmbit del barri de Gornal, es veu el traçat de l'actual **carrer dels Joncs** però sense nom. Al final de la dècada començà l'execució de les obres de la primera llicència concedida.

### 1988. Joncs, carrer dels

Al nomenclàtor aprovat el 6 d'octubre d'aquest any, apareix per primera vegada aquest carrer amb el nom de *Joncs*. Va ser una proposta de l'arquitecte municipal, Cosme Grifell, responsable de la catalanització del nomenclàtor de la ciutat.

Entrada per  
Can Trias, carrer de  
Sortida per  
Carmen Amaya,  
avinguda de





Entrada per  
Joan Carles I,  
avinguda de

Sortida per  
Miguel Hernández,  
carrer de

Mapa: G5, H5

Barri: Granvia Sud

## Accepció

**José Agustín Goytisolo.** Topònim que fa referència a José Agustín Goytisolo i Gay (Barcelona, 1928 - 1999). Escriptor.

José Agustín Goytisolo és un dels escriptors en llengua castellana considerat membre de la coneguda com a *Generació del 50*, de la qual formaven part Jaime Gil de Biedma, Alfonso Costafreda i Carlos Barral, que es van conèixer mentre feien dret a la Universitat de Barcelona, i altres autors com José Caballero Bonald, José Ángel Valiente, Ana Maria Matute, Gloria Fuertes o Juan Marsé. Tenien en comú una renovada atenció al llenguatge i a la lírica i molts d'ells també compartien un compromís moral i polític. Va sacsejar-lo d'una manera especial la mort de la seva mare en un bombardeig franquista a Barcelona l'any 1938. Aquesta tragèdia restà palesa al seu llibre de vint poemes *El retorno* (1955). Posà el nom de la mare, Júlia, a la seva filla i en el més cèlebre dels seus poemes, *Palabras para Júlia*, uneix, de forma molt conscient, en l'amor i el desig, les dues dones. Els cantautors Paco Ibáñez i Rosa León popularitzaren aquest poema i altres. Amancio Prada, Joan Manuel Serrat, Soledad Bravo o Mercedes Sosa també recolliren l'obra de José Agustín Goytisolo en les lletres de les seves cançons. La Universitat Autònoma de Barcelona compta amb una càtedra que porta el seu nom i està adscrita al Departament de Filologia Espanyola.

## El carrer

El **carrer de José Agustín Goytisolo** sorgí a partir de l'execució del planejament aprovat definitivament el 20 de gener de 1999 a la zona coneguda com a *polígon Pedrosa*. En aquest instrument de planejament es recollia l'aparició de diversos vials. Anteriorment, abans de l'aprovació del Pla general metropolità de 1976, ja s'havien tramitat modificacions d'un primer Pla parcial del polígon Pedrosa, que no

recollien els traçats dels vials actuals. El nou Pla parcial de 1999, però, havia trigat encara 13 anys a ser aprovat definitivament per la Generalitat a causa de la resolució dels recursos presentats. El 22 de juny de 1998 adquirí caràcter de ferma una sentència del Tribunal Suprem que anul·lava els primers acords d'aprovació definitiva de 1987, cosa que suposà la nova aprovació definitiva de 1999. La nova aprovació no afectà el traçat dels vials, que eren els mateixos previstos inicialment.

## Cronologia

### 1986. Sense nom, calle

Als plànols de 1986, que acompanyen el Pla parcial del polígon Pedrosa, aprovat per l'Ajuntament de L'Hospitalet aquell any, apareix el projecte d'aquest carrer, encara que sense nom.

### 1991. Pedrosa B, carrer de

Si bé al plànol de 1986 ja aparegueren els nous vials projectats al Pla parcial del polígon Pedrosa, però sense nom, al plànol de 1991 ja sortiren retolats amb nom provisional. En aquest cas, el **carrer de José Agustín Goytisolo** aparegué com *carrer de Pedrosa B*. Es tractava d'un nom provisional, necessari per a la realització dels tràmits administratius associats amb el desenvolupament dels expedients de gestió urbanística. Però, el 21 de juliol de 1995, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nomenclàtor on aquest nom provisional es convertí en definitiu amb caràcter oficial (*vegeu carrer de Joan Carles I i carrer de Montserrat Roig*).

### 2006. José Agustín Goytisolo, carrer de

Finalment, el 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nom per a aquest vial.





Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del



Mapa: H3



Barri: Santa Eulàlia

PAT Casal L'Esplai (fitxa 31)  
PAT Institut Santa Eulàlia (fitxa 67)

## Accepció

**Josep Anselm Clavé.** Topònim que fa referència a Josep Anselm Clavé i Camps (Barcelona, 1824 - 1874). Músic, poeta i polític.

De molt jove, desenvolupà la seva afició musical i poètica de manera autodidacta i conegué la cultura popular de les tavernes on tocava la guitarra. Amb el temps, les seves composicions i interpretacions el portaren a col·laborar en la creació de diverses corals i societats musicals, començant per La Aurora, de 1845. El 1850 l'impuls de l'afició musical a Catalunya restà clarament instaurat amb la creació de La Fraternitat, que fou la primera coral a l'Estat espanyol. La proximitat a les classes treballadores de les seves idees polítiques es manifestà en la seva acció musical amb els anomenats *cors de Clavé* o *cors claverians*. Clavé fou autor de nombroses composicions musicals. Quant a la seva actuació com a escriptor i poeta cal esmentar no només la seva obra literària sinó també el seu treball periodístic, sobretot a través de les dues publicacions periòdiques que fundà: *l'Eco de Euterpe* i *El Metrònomo*.

Aquesta acció cultural anà de la mà de l'acció política, d'idees progressistes i republicanes. La seva intervenció durant el Bienni Progressista (1854-1856) i la situació política posterior a aquells anys el portaren a definir-se clarament. Arribà a ser membre de la Junta Revolucionària de 1868, després de la revolució coneguda com *la Gloriosa*, que enderrocà la monarquia d'Isabel II i donà lloc al Sexenni Democràtic (1868-1874), durant el qual es proclamà la Primera República espanyola (1873-1874). Durant aquest període fou diputat a Corts (1873-1874) i president de la

Diputació de Barcelona (1871-1872), entre altres càrrecs. Amb el cop d'estat del general Pavía (1874), que donà per acabat el període republicà, es retirà de la vida política.

L'Hospitalet ha tingut un bon nombre de *cors de Clavé*. El primer, de 1851, fou *El Llobregat*, que en la seva estrena fou dirigit pel mateix Anselm Clavé i que obtingué el primer premi al primer concurs de cant coral de Catalunya, el setembre de 1862. *La campestre* era una altra coral claveriana. Ja al segle xx, a partir de 1926, aparegueren noves corals: *El Universo*, *Els Antics de la Torrassa*, *l'Aurora de Collblanc*, *Els Pilotaires*, *La Barretina Catalana*, *La Joventut*, *El Pensament*, *Els Callats*, *Els Rossinyols de Collblanc* i *La Unió Torrassenca*. Amb els canvis socioeconòmics de la dècada de 1960 i les noves pautes culturals de l'incipient consumisme, el fenomen claverià inicià un període de decadència a l'Hospitalet.

Cal remarcar el fet que a la ciutat hi ha un altre espai amb un nom que fa referència a la mateixa persona: la **plaça del Mestre Clavé**, entre els barris del Centre i de Sant Josep.

## El carrer

El traçat del **carrer de Josep Anselm Clavé** fou dissenyat inicialment el 1923, segons consta a l'expedient d'urbanització que Agustín Rosés i Huguet presentà el 13 de febrer d'aquell any i que fou aprovat per la Comissió Municipal Permanent el 29 d'octubre de 1924. L'Ajuntament no feia referència explícitament a aquest espai quan el 20 de juny de 1923 el Ple aprovà el nom *calle de J. Anselmo Clavé* per retolar un dels nous carrers o carrers existents sense nom. Cal tenir en compte que en aquella època encara s'estava tramitant l'aprovació del projecte. A l'acta de la sessió del Ple es recull que l'Ajuntament acordaria més tard les vies on es fixarien oportunament les plaques de carrer, retolades en català i castellà, amb els noms aprovats. Encara



que el propietari proposà el nom de *calle de Rodés*, finalment el nom assignat fou el de *Anselmo Clavé*, sense la *J*, segons consta a les primeres llicències d'obres concedides.

## **Cronologia**

### **1923. J. Anselm Clavé, carrer de; J. Anselmo Clavé, calle de**

Segons consta a la memòria del projecte d'urbanització dels terrenys d'Agustín Rodés i Huguet, presentat el 13 de febrer de 1923, aquest propietari sol·licità que el nom del nou vial fos "calle Rodes [*sic*] en recuerdo a ser este señor el iniciador del Proyecto". Però el Ple de l'Ajuntament aprovà el nom *calle de J. Anselmo Clavé* per anomenar un carrer sense especificar inicialment. Posteriorment, el carrer escollit fou el que apareixia en el projecte d'Agustín Rodés.

### **1924. Anselmo Clavé, calle de**

Al finalitzar la tramitació de l'expedient d'Agustín Rodés, les primeres llicències d'obres en aquest nou carrer ja s'hi referien com a *calle Anselmo Clavé*.

### **1932. Anselm Clavé, carrer de**

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### **1939. Anselmo Clavé, calle de**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### **1988. Josep Anselm Clavé, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest anys es recupera el nom *Josep* inicial.



PAT Ca n'Oliver (fitxa 100-03)  
PAT L'Harmonia (fitxa 100-02)  
PAT La Talaia (fitxa 100-01)

## Accepció

**Josep Bordonau i Balaguer.** (Barcelona, 1919 - L'Hospitalet, 1988). Refundador de l'Ateneu de cultura de l'Hospitalet.

Fill d'una família menestral barcelonina que es traslladà a l'Hospitalet quan ell tenia vuit anys. Home inquiet per les qüestions polítiques i socials i sensible també a altres activitats com la fotografia, la natura i els treballs artesanals. Els que el van conèixer en parlen com una persona generosa, austera i molt modesta. Tenia tretze anys quan es va vincular a les activitats de l'Ateneu de Cultura Popular, fundat l'any 1932, amb seu a la casa de l'Harmonia de la plaça d'aquest nom. Aquesta entitat de caire republicà, catalanista i popular —que va sorgir com a resposta al Casino del Centre, entitat identificada amb la Lliga— connectava perfectament amb el tarannà de Bordonau. Durant l'etapa republicana, cursà estudis a l'Escola del Treball de mecànica, lampisteria i electricitat. Destacava per la seva habilitat i destresa manual, que el van convertir en un reconegut professional. Durant la Guerra Civil, va participar a la batalla de l'Ebre en la Lleua del Biberó, i després va estar empresonat al camp de concentració de Sètfont (en occità), a França. Va tornar a Catalunya l'any 1941 i, ja entrats els anys 1970 i amb la reorganització d'Esquerra Republicana de Catalunya, participà a les primeres reunions que tenien lloc al carrer de la Mercè de Barcelona on hi havia l'anunci d'una entitat anomenada Estudis i Recerques Culturals (és a dir, ERC). L'any 1977 va fundar el Casal Ventura Gassol a l'Hospitalet. Un altre objectiu de Bordonau va ser recuperar l'antiga seu de l'Ateneu i refundar l'entitat. L'any 1940 la Falange

Espanyola s'havia quedat la casa de l'Harmonia que, posteriorment, passà a formar part del patrimoni municipal. Bordonau, Bonet i Alicart van recollir les primeres cent signatures per recuperar l'Ateneu, que van presentar a l'alcalde de la transició, Joan Perelló. Així, arribaren a un acord de cessió de l'Harmonia a l'Ateneu de Cultura Popular per un període de 10 anys. Un any després de la seva mort, l'Ajuntament reconegué la tasca de Josep Bordonau i a títol pòstum lliurà a la seva vídua, Maria Riba, la Medalla de Bronze de la Ciutat, el 12 de maig de 1989.

## El carrer

Amb la reconstrucció i la inauguració de la nova ubicació de la Talaia, es va urbanitzar i arranjar l'espai entre el **carrer de Barcelona** i el **carrer del Xipreret**. Així va quedar l'estructura de l'actual plaça, que en aquell moment no tenia nom. La torre de la Talaia formava part de l'antic mas Modolell de la Torre, que es trobava entre l'actual **carrer de la Talaia** i el **carrer de Frederic Prats**. L'edifici de l'Harmonia, abans anomenada Torre Blanca fou construït el segle **xvi** a la finca d'aquest mateix nom, propietat de la nissaga hospitalenca dels Oliveras. L'any 1886 la llavors propietària Maria Montserrat d'Angulo i d'Agustí, va arrendar-lo a un grup d'hospitalencs per fer-hi ball i teatre. Va esdevenir el Casino de l'Harmonia. Posteriorment, l'any 1932, s'hi fundà l'Ateneu de Cultura Popular. Tres edificis emblemàtics d'aquesta plaça —la Talaia, l'Harmonia i ca n'Oliver— estan catalogats dins del vigent Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de la ciutat. Des de principi del segle **xxi**, amb l'enderroc de l'edifici que havia estat al **carrer de Barcelona**, 122, la plaça adquirí les dimensions actuals.

Entrada per  
Xipreret, carrer del;  
Barcelona, carrer de

Mapa: C4

Barri: El Centre



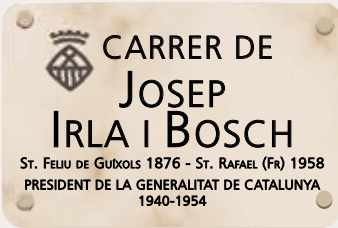
## Cronologia

### 1972. Sense nom, plaça

La reconstrucció de la Talaia en aquesta plaça suposà la inauguració d'aquest espai.

### 1989. Josep Bordonau i Balaguer, plaça de

Un any després de la mort de Josep Bordonau, l'Ajuntament, en un dictamen del 12 de maig de 1989, decidí homenatjar-lo dedicant a la seva memòria la plaça sense nom situada entre el **carrer de Barcelona** i el **carrer del Xipreret**, on hi havia l'Ateneu de Cultura Popular que ell va recuperar. Així apareix ja al plànol de 1991.



Entrada per  
Canal de la Infanta,  
jardins del

Sortida per  
Joan N. García-Nieto,  
carrer de

Mapa: B4

Barri: El Centre

## Accepció

**Josep Irla i Bosch.** (Sant Feliu de Guíxols, Baix Empordà, 1876 - Saint Rafael, França, 1958). Polític. President de la Generalitat.

Membre d'una família d'industrials i comercials. L'interès per la política, com a republicà federal i catalanista, es veié reconegut el 1905 quan fou elegit regidor de l'Ajuntament de la seva ciutat natal. Des d'aleshores, alguns dels seus càrrecs foren: alcalde accidental (1906-1908) i alcalde de Sant Feliu de Guíxols (1909-1910); diputat provincial pel districte de la Bisbal (1911-1923); membre de diferents comissions de la Mancomunitat de Catalunya (1914-1921); diputat del Parlament de Catalunya (1932); conseller de Governació de la Generalitat de Catalunya (1933); director general d'Indústria del Ministeri d'Indústria i Comerç (1933); diversos càrrecs en el govern català (1936-1938), i president del Parlament de Catalunya (1938) durant l'última sessió celebrada abans de la fi de la Guerra Civil. Des de final de gener de 1939, passà a l'exili a França. L'octubre de 1940, després de l'afusellament del president Companys, esdevingué el nou president de la Generalitat de Catalunya, càrrec que exercí fins que per raons de salut hagué de renunciar-hi el 1954. Durant aquest temps, des de 1945 fins a 1948, constituí l'últim govern a l'exili, format per personalitats entre les quals cal remarcar Antoni Rovira i Virgili, Pompeu Fabra, Carles Pi i Sunyer i Josep Carner, entre altres. Des de 1948 assumí la presidència com a representació institucional de la Generalitat personal. Quatre anys després de la renúncia al càrrec, havent estat substituït per Josep Tarradellas, morí a França. Les seves despulles foren traslladades a Barcelona el 1981 i, havent rebut honors oficials al Palau de la Generalitat, foren inhumades al cementiri civil de Sant Feliu de Guíxols.

## El carrer

El **carrer de Josep Irla i Bosch** sorgí de les modificacions del planejament urbanístic a la zona de l'antiga caserna de la Remunta, que bàsicament començà a executar-se a partir de 2012 (*vegeu parc de la Remunta*). Al Pla director de les àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que incorpora l'àmbit de la Remunta) de 2010, apareix el traçat d'aquest vial. No hi surt amb la categoria de carrer, però sí com a connexió d'est a oest dels **jardins del Canal de la Infanta** amb el **carrer de Joan N. García-Nieto**, just a tocar de la façana nord del **parc de la Remunta**. El 2013, amb la inauguració del **parc de la Remunta**, el **carrer de Josep Irla i Bosch** restà pendent de la finalització de la construcció dels primers edificis d'aquest vial, situats a la façana nord, que es produí el 2015.

## Cronologia

### 2010. Sense nom, carrer

Després de la modificació del Pla general metropolità de 2009 que donà lloc al desenvolupament urbanístic posterior de la zona de l'antiga caserna de la Remunta, es concretà el planejament mitjançant el posterior Pla director de les àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que incorpora l'àmbit de la Remunta), de 2010. En aquest document apareix el **carrer de Josep Irla i Bosch** identificat provisionalment com a *carrer C*. Aquest nom, però, no tingué categoria de nom oficial, ja que en aquesta època l'Ordenança del Nomenclàtor aprovada el 2006 ja regulava el procediment per anomenar un espai nou, que es tramità anys més tard. El 2012 començà la urbanització de la zona.



### 2014. Josep Irla i Bosch, carrer de

El 30 de setembre de 2014, el Ple de l'Ajuntament aprovà inicialment un conjunt de noms per als nous vials apareguts amb la urbanització dels terrenys de l'antiga caserna de la Remunta. Entre aquests vials hi havia el **carrer de Josep Irla i Bosch**, que limita pel nord amb el **parc de la Remunta**.



PAT Centre Sant Josep (fitxa 86)  
PAT Edifici d'habitatges, al número 17 (antic "Ateneillo")

## Accepció

**Josep Maria de Sagarra.** Topònim que fa referència a Josep Maria de Sagarra i de Castellarnau (Barcelona, 1894 - 1961). Escriptor.

L'entorn familiar aristocràtic barceloní li permeté apropar-se a autors clàssics com Dante, Homer o Shakespeare, a més d'altres autors clàssics catalans i espanyols. Quan s'inscriví a l'Ateneu Barcelonès conegué autors com Josep Pla o Eugeni d'Ors, que l'ajudaren a publicar el seu *Primer llibre de poemes* (1914). A més d'una incipient activitat política, a començament de la dècada de 1920, el seu principal interès es dirigí cap al teatre, la poesia i la novel·la, i esdevingué un escriptor reconegut. També es dedicà a col·laborar en revistes i diaris. Cal destacar els seus poemes satírics publicats a la revista *El Be Negre* o el treball com a corresponçal del diari *El Sol*, durant els seus viatges pels països centreeuropeus. Traduí al català la *Divina Comèdia* de Dante durant el període de la Guerra Civil que passà a França. Acabada la guerra, el fet d'escriure en castellà a *La Vanguardia* i *Destino* i d'haver acceptat del govern espanyol la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio (1961) li valgueren acusacions de traïdor a la llengua i de franquista en alguns cercles intel·lectuals. De la seva immensa obra podem remarcar *Cançons d'abril i de novembre* (1918), *El comte Arnau* (1928), *La Llúcia i la Ramoneta* (1928), *Vida privada* (1932), *La rosa de cristall* (1933), *El cafè de la Marina* (1933), *El poema de Montserrat* (1950), *La ferida lluminosa* (1954), o les seves *Memòries* (1954).

Entrada per  
Mare de Déu de  
Montserrat, plaça de la  
Sortida per  
Femades, carrer de

Mapa: C4

Barri: El Centre

## El carrer

Aquest carrer s'obrí amb motiu de la urbanització coneguda com a *Eixample del camp del rector* (vegeu **carrer de Rossend Arús i plaça de l'Ajuntament**). Aprovada el 24 de juliol de 1883, preveia l'obertura de carrers i places als terrenys compresos entre el **carrer Major**, el *camí de la Riereta*, el *carrer de Perutxo* (vegeu **carrer de les Roselles**) i poc més enllà de l'oest del **carrer de Sant Roc**.

## Cronologia

### 1883. Porvenir, calle del

Topònim que en castellà fa referència al temps futur i a allò que ha d'esdevenir-se.

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització conegut com a *Eixample del camp del rector* es veu el traçat del **carrer de Josep Maria de Sagarra** retolat *calle del Porvenir*.

### 1932. Esdevenidor, carrer de l'

Al plànol de 1932, el topònim anterior apareix traduït al català com *Pervindre*. Aquesta incorrecta traducció al català, de 1930 a 1939, es repeteix en diferents plànols i documents. El nom correcte és *Avenir* o *Esdevenidor*, tal com apareix al plànol de 1937, tot i que encara hi apareix sense apostrofar: *carrer del Esdevenidor*.

### 1938. Rafael Barradas, carrer de

Topònim que fa referència a Rafael Manuel Pérez Giménez (Montevideo, Uruguai, 1890 - 1929). Pintor avantgardista que signava *Rafael Barradas* (vegeu **carrer de Rafael Barradas**).



L'Ajuntament, en Comissió de Govern amb data de 21 de gener de 1938, i a sol·licitud de diversos nuclis d'intel·lectuals de Barcelona, acordà canviar el nom d'aquest carrer per honorar l'il·lustre pintor i també per l'afecte que havia mostrat a la República. Actualment el Centre Cultural Barradas a la **rambla de Just Oliveras** i, des de 2006, el **carrer de Rafael Barradas** porten el seu nom.

### 1939. Porvenir, calle del

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". La placa que es va posar en aquest carrer va tornar a ser la del primer nom.

### 1962. José María de Sagarra, calle de

L'Ajuntament, a petició de l'Agrupació d'Amics de la Música, aprovà canviar el nom d'aquest carrer. El dia 10 de febrer, amb la presència de la seva vídua, el seu fill i el seu amic Lluís Valeri, s'inaugurà el nom del carrer amb una placa obra de l'escultor Hèctor Cesena. Es realitzà un acte a l'antic Teatre Òpera, situat al **carrer de Josep Prats**, i Jaume Raventós, president dels Amics de la Música, va fer-li l'homenatge. Llavors es va escoltar la gravació del discurs que Josep Maria de Sagarra havia pronunciat en la seva visita a la nostra ciutat el novembre de 1960 amb motiu del centenari de la mort de Joan Maragall, i que havien organitzat els Amics de la Música. També, i durant molts anys, fins que van treure els pins que hi havia, aquest carrer era anomenat popularment *carrer dels Pins*.

### 1988. Josep Maria de Sagarra, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Mare de Déu del Pilar,  
plaça de la



## Accepció

**Josep Molins.** Propietari, juntament amb el seu pare Lluís, de part dels terrenys de la finca de la pubilla Casas, també n'administrà la urbanització fins ben entrat el segle xx.

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*), que incorporava el darrer tram d'una de les principals vies de comunicació projectades, la futura **avinguda d'Isabel la Catòlica**, que no es va dur a terme fins trenta anys més tard. La importància del vial explica que Puig i Gairalt el concebés com una avinguda, atès que havia de resoldre l'històric problema de comunicació entre el centre de la ciutat i les seves indústries, i la **carretera de Collblanc** i la urbanització projectada com a ciutat jardí, de la zona nord del terme municipal.

## El carrer

El 6 de setembre de 1935 fou concedida la llicència per construir una fàbrica de vidre a la societat cooperativa La Verneda, al solar que hi havia al costat oest de l'**avinguda de Josep Molins**, entre els actuals **carrer de l'Antiga Travessera** i **carrer del Empordà**. Val a dir que la proximitat a la **carretera de Collblanc** facilitava l'ús industrial d'aquesta zona. Aquesta fàbrica, fins que tancà durant la dècada de 1970, constituïa un indefugible testimoni tant de la contractació de mà d'obra infantil, habitual, entre d'altres, en el ram del vidre com d'unes condicions laborals d'extrema duresa.

A la cantonada de l'**avinguda de Josep Molins** amb l'**avinguda del Doctor Ramon Solanich i Riera** hi ha l'actual Hospital General de l'Hospitalet. El 1966 es lliuraren a l'Ajuntament els plànols del futur Hospital de la Creu Roja. Amb un pressupost de 150 milions de pessetes, el 1969 se n'iniciaren les obres. El 6 de desembre de 1971, autoritats religioses, polítiques locals i estatals inauguraren l'hospital, amb 120 llits. Just Arús era president de l'Assemblea Local de la Creu Roja, i sor Úrsula, la mare superiora de la comunitat religiosa. En aquell moment aquest hospital va pal·liar la greu situació que patia la ciutat en l'àmbit de l'assistència mèdica. La Creu Roja local va abandonar les seves instal·lacions i dispensaris i es va concentrar en el nou equipament. De totes les ampliacions, destaca la de l'any 2000: un centre de tractament per a malalts crònics i terminals que, comparat amb l'actuació que es va dur a terme a l'hospital poc després de la seva inauguració —una campanya general de vacunació de nens i nenes contra el còlera—, il·lustra de forma significativa l'evolució econòmica, demogràfica i social del nostre país. Actualment, l'hospital ha passat a denominar-se Hospital General de l'Hospitalet.

D'altra banda, el 1973 fou inaugurada l'estació de metro Pubilla Cases, de la línia 5 o blava, amb la qual cosa l'estació de Sant Ramon, avui Collblanc, deixava de ser el final de la línia. Per primera vegada el metro penetrava a l'interior de la ciutat i passava a ser realment un transport metropolità. Tot i que avui aquest fenomen no sorprèn, ja que la xarxa de metro s'ha estès més enllà de l'Hospitalet, a l'època fou un esdeveniment d'innegable importància per a la zona nord del municipi. L'any 1983, al número 44 es va inaugurar la residència per a gent gran Companys Socials, construïda per la Generalitat de Catalunya i gestionada per aquesta institució, l'Ajuntament de la ciutat i l'Associació Companys



Socials, creada a aquest efecte. I pocs anys abans s'hi havia inaugurat el centre escolar Puig i Gairalt, llargament reivindicat pels moviments veïnals dels barris de Pubilla Cases i la Florida. D'altra banda, diversos clubs esportius del barri, com el CD Long Play, l'OD Albéniz o l'AT Molins han tingut o tenen les seves seus, a vegades en locals de bars.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Palmeras, avenida de las

Planta de la família de les palmes (*Phoenix dactylifera*), que consta d'un tronc simple i esvelt coronat per un plomall de fulles grosses. (*vegeu plaça de les Palmeres*).

Aquest tipus de planta era força abundant en aquesta part del terme, tant al costat de la **carretera de Collblanc** com a les masies de la zona. Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Palmeres, avinguda de les

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1933. Josep Molins, avinguda de

A partir d'un dictamen de la Comissió de Foment, el 19 d'octubre de 1933 el Ple de l'Ajuntament acordà substituir el nom de *l'avinguda de les Palmeres* pel d'**avinguda de Josep Molins**. A partir de 1935 es construí en aquesta avinguda la fàbrica de vidre La Verneda.

### 1939. José Molins, avenida de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. El 5 de juny de 1946 el consistori acordà que podia conservar el nom de Josep Molins, però castellanitzat. Anys més tard, s'hi emplaçarien dos grans serveis públics d'abast supramunicipal que, sobretot en el primer cas, acabarien convertint-se en identificadors, per excel·lència, de l'avinguda.

### 1988. Josep Molins, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Josep Irla i Bosch,  
carrer de

Sortida per  
Josep Tarradellas i Joan,  
avinguda de

Mapa: B4

Barri: El Centre

## Accepció

**Josep Muntané i Almirall.** (Begues, Baix Llobregat, 1860 - L'Hospitalet, 1937). Alcalde de la ciutat.

Va ser un fervent republicà federalista i una de les personalitats polítiques més importants de l'època anterior a la Segona República i del moment que es va instaurar. Conegut com el *Vell Passoles*, primerament fou alcalde durant un curt període de temps, entre el 24 de març de 1923 i el cop d'estat del general Primo de Rivera. Fou membre de la candidatura de la Coalició Republicana i membre del partit Unió Republicana Federal. A les eleccions del 12 d'abril de 1931, en proclamar-se la Segona República el 14 d'abril, com a republicà de més prestigi a la ciutat, a l'edat de 71 anys fou escollit alcalde entre 1931 i 1934.

## El carrer

El **carrer de Josep Muntané i Almirall** sorgí de les modificacions del planejament urbanístic a la zona de l'antiga caserna de la Remunta, que bàsicament començà a executar-se a partir de 2012 (*vegeu parc de la Remunta*). Al Pla director de les àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que incorpora l'àmbit de la Remunta) de 2010, apareix el traçat d'aquest vial com a connexió de nord a sud de l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** amb l'entrada nord del **parc de la Remunta**. El 2013, amb la inauguració del **parc de la Remunta**, el **carrer de Josep Muntané i Almirall** restà pendent de la finalització de la construcció dels primers edificis d'aquest vial, que es produí el 2015.

## Cronologia

### 2010. Sense nom, carrer

Després de la modificació del Pla general metropolità de 2009 que donà lloc al desenvolupament urbanístic posterior de la zona de l'antiga caserna de la Remunta, es concretà el planejament mitjançant el Pla director de les àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que incorpora l'àmbit de la Remunta), de 2010. En aquest document apareix el **carrer de Josep Muntané i Almirall** sense nom. El 2012 començà la urbanització de la zona.

### 2014. Josep Muntaner i Almirall, carrer de

El 30 de setembre de 2014, el Ple de l'Ajuntament aprovà inicialment un conjunt de noms per als nous vials apareguts amb la urbanització dels terrenys de l'antiga caserna de la Remunta. Entre aquests vials hi havia el **carrer de Josep Muntaner i Almirall**, que connecta perpendicularment l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** amb l'entrada nord del **parc de la Remunta** i que va ser el primer amb edificis d'habitatges de la zona.



Entrada per  
Pau Casals, avinguda de  
Sortida per  
Fabregada,  
avinguda de la



Mapa: D4



Barri: El Centre

## Accepció

**Josep Pla.** Topònim que fa referència a Josep Pla i Casadevall (Palafrugell, Baix Empordà, 1897 - Llofriu, Baix Empordà, 1981). Un dels prosistes catalans més rellevants del segle xx.

Va estudiar dret i va exercir de periodista (*Las Noticias*, *La Publicidad* i *La Veu de Catalunya*); també va actuar de corresponsal de guerra a diferents indrets d'Europa. Home conservador, defensor de la política de la Lliga i del lideratge de Francesc Cambó, ha estat un escriptor polèmic. Acabada la Guerra Civil, escriví en castellà fins ben entrat l'any 1947. La seva *Historia de la Segunda República Española* (1940-1941) fou una obra molt controvertida i va ser fortament criticada per sectors democràtics i d'oposició al règim franquista. En la seva darrera etapa, una de les obres més significatives fou *El quadern gris*, publicada per Edicions Destino l'any 1966, que també va editar posteriorment la recopilació de la seva *Obra completa*.

## El carrer

El **carrer de Josep Pla** és un dels que aparegueren als projectes d'urbanització dels terrenys dels hereus de Josefa Arús, que el seu fill Gaspar Rosés i Arús presentà a començament de la dècada de 1920 (vegeu **carrer de les Arts i els Oficis**). La urbanització implicava els actuals **carrer de Josep Pla** (identificat aleshores simplement com a *pasaje*), **carrer de les Arts i els Oficis** (*calle Pubilla Rosés*), **carrer de Saurí** (*calle Josefa Arús*) i **avinguda de Pau Casals** (*calle Gaspar Rosés*), a més de la prolongació del ja existent **carrer de Sant Antoni** cap al sud fins als terrenys del Ferrocarril del Nord-est d'Espanya, actual **avinguda del Carrilet**.

## Cronologia

### 1921. Sense nom, pasaje

El 1921 Gaspar Rosés i Arús presentà un projecte inicial d'urbanització dels terrenys on actualment se situa el **carrer de Josep Pla**. El plànol del projecte d'urbanització aprovat el 31 d'octubre del 1923, on apareix aquest carrer simplement amb el nom de *Pasaje*, està datat el maig de 1921.

### 1932. Rosés, passatge de

Topònim que fa referència al primer cognom de qui presentà el projecte d'urbanització dels terrenys on actualment se situa el **carrer de Josep Pla**.

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Al plànol del projecte el topònim apareix sense accent, probablement per un error de transcripció, que es va repetir en alguns plànols i documents posteriors, encara que en alguns altres hi consta ben escrit.

### 1939. Rosés, pasaje de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Aquest any també apareix el topònim sense accent, igual que en algunes guies oficials de la ciutat posteriors, encara que en altres documents apareix correctament escrit.

### 1982. Josep Pla, carrer de

A proposta del regidor Xavier Arjalaguer, el 15 d'octubre de 1982 el ple de l'Ajuntament aprovà dos dictàmens amb relació a canvis de noms de carrers i denominació de nous. Una d'aquestes propostes suposà incloure noms vinculats a la història i la política de Catalunya, i plantejà també la necessitat d'introduir noms de poetes, escriptors i artistes que enriquessin el nomenclàtor de la ciutat. En aquest darrer sentit, es va aprovar el canvi de nom de *pasaje Rosés* pel d'aquest escriptor català.



Entrada per  
Roselles, carrer de les  
Sortida per  
Femades, carrer de



Mapa: C4



Barri: El Centre

## Accepció

**Josep Prats.** Topònim que fa referència a Josep Prats i Sanfeliu (l'Hospitalet, 1869 - 1929). Secretari de l'Ajuntament des de l'any 1899 fins al 1924.

Home senzill i molt apreciat pel veïnat, era conegut com a *Pepet Lau* o *de cal Lau*, motiu donat al seu pare, Estanislau Prats i Soler. Durant els més de trenta anys que va ocupar aquest càrrec públic, la gent el considerava més un conseller que un funcionari, i era una persona generosa i disposada a resoldre els problemes plantejats per la ciutadania. Per això, el 20 de febrer de 1924 el Ple de l'Ajuntament aprovà un dictamen de la Comissió d'Hisenda amb què premiava "els seus excel·lents serveis prestats durant més de trenta anys, sense interrupció i sense cap nota desfavorable" amb el 70% del sou. La seva mort fou molt sentida, i així ho constata la documentació de data 13 d'abril de 1930 corresponent a l'acte d'homenatge que es va organitzar, en el qual van participar entitats culturals, esportives, corals, grups de teatre i nombroses i molt diverses persones tant a nivell polític com social de la ciutat.

## El carrer

Aquest carrer s'obrí amb motiu de la urbanització coneguda com a *Eixample del camp del rector* (vegeu **carrer de Rossend Arús i plaça de l'Ajuntament**). Aprovada el 24 de juliol de 1883, preveia l'obertura de carrers i places als terrenys compresos entre el **carrer Major**, el *camí de la Riereta*, el *carrer de Perutxo* (vegeu **carrer de les Roselles**) i poc més enllà de l'oest del **carrer de Sant Roc**.

## Cronologia

### 1883. **Industria, calle de la**

Topònim que fa referència a l'activitat de transformació de matèries primeres per produir altres productes elaborats, incloent-hi tot el conjunt d'operacions necessàries per a l'obtenció de les esmentades matèries, el transport, etc. Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització conegut com a *Eixample del camp del rector* es veu el traçat del **carrer de Josep Prats** retolat *calle de la Industria*, símbol en aquell moment del progrés.

### 1930. **Josep Prats, calle de**

El 13 d'abril de 1930, l'Ajuntament va fer un homenatge a Josep Prats i es va comprometre a posar el seu nom a aquest carrer. Allarg de tot el dia es realitzaren un seguit d'activitats a la ciutat. A les guies comercials posteriors encara no hi apareix aquest topònim.

### 1932. **Josep Prats, carrer de**

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. A la guia comercial d'aquest any, apareix el vial amb el nom *José Prats Sanfeliu*.

### 1939. **José Prats, calle de**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. **Josep Prats, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Josep Suñol.** Topònim que fa referència a Josep Suñol i Garriga (Barcelona, 1898 - Serra de Guadarrama, 1936). Advocat. La seva activitat professional, però, es va centrar a dirigir els negocis familiars.

Arran del tancament del camp del FC Barcelona per uns aldarulls contra la dictadura de Primo de Rivera, el 1925, es va fer soci de l'entitat i, més tard, fou nomenat president de la Federació Catalana de Futbol. Creà i dirigí setmanaris esportius i polítics des dels quals difonia les seves idees republicanes i catalanistes. L'octubre del 1932 entrà a Esquerra Republicana de Catalunya i el mes següent fou escollit diputat al Parlament de Catalunya. L'any 1933 obtingué un escó a les Corts de Madrid, que va repetir al febrer del 1936. A l'estiu del 1934 intervingué en una Junta Gestora del Barça, però no accedí a la presidència per motius de salut. Tanmateix, al juliol de 1935 sí que acceptà la presidència de l'entitat. Quan començà la Guerra Civil, tenia la missió de fer d'enllaç entre el govern català i l'espanyol. Visità el front a la serra de Guadarrama on va topiar amb les tropes del bàndol insurrecte. Fou afusellat amb els seus acompanyants el 6 d'agost de 1936.

## El carrer

El Pla general metropolità de 1976 preveia un vial per interconnectar la ciutat de l'Hospitalet des de l'actual **plaça de Maria Montessori**, encreuament dels barris de Pubilla Cases, la Florida i Collblanc, amb Barcelona, que passava sota la **carretera de Collblanc** i arribava fins a l'avinguda de Xile. Encara que dins del terme municipal de Barcelona, aquest vial projectat desaparegué en una modificació del planejament aprovada el 7 de maig de 1987 per l'extinta

Corporació Metropolitana de Barcelona. El vial s'executà i la part corresponent al terme de l'Hospitalet és la que s'anomena actualment **carrer de Josep Suñol**. La modificació del Pla general metropolitana de l'anomenat sector Porta Nord, aprovada el 7 de gener de 2004, regularitzà definitivament aquest vial a l'Hospitalet. Té sortida pel camí de la Torre Melina, del barri de la Maternitat i Sant Ramon, que pertany al districte de les Corts de Barcelona. El nom de Sant Ramon prové de la parròquia de Sant Ramon Nonat, construïda l'any 1935, que, tot i que és al terme de Barcelona, encara és ara, un referent del barri de Collblanc. Pel que fa al topònim del camí de la Torre Melina, fa referència a l'antiga edificació existent en aquest indret del terme de Barcelona i que malauradament fou enderrocada l'any 1992. Melina prové del cognom de l'antic propietari, Francesc Malin, d'origen genovès.

## Cronologia

### 1995. Josep Sunyol, carrer de

El 5 de maig de 1995, el Ple de l'Ajuntament aprovà anomenar Josep Sunyol, escrit d'aquesta manera, el carrer que passa per sota de la **carretera de Collblanc**, i que és la prolongació del carrer quasi homònim de Barcelona.

### 2018. Josep Suñol, carrer de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim original, recuperant el cognom veritable. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Maria Montessori,  
plaça de

Sortida per  
Josep Suñol i Garriga,  
carrer de (Barcelona)

Mapa: E1, E2

Barri: Collblanc



Entrada per  
Rosalia de Castro,  
carrer de  
Sortida per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Mapa: B3, F3

Barri: El Centre  
i Sant Josep

- ESC Marxa Atlètica, de Xaro Castillo Ximénez (realitzada l'any 1991 per encàrrec de l'Ajuntament)
- ESC Relleus de ceràmica abstractes d'Eduard Riu Serra (realitzats l'any 1974, situats al mur de l'estació de la Renfe. Escena esportiva amb formes orgàniques que fan referència a parts dels cossos dels atletes, com els braços, cames o cap, en moviment. L'artista va voler evocar els relleus del Partenó d'Atenes)
- ESC Relleus de ceràmica abstractes d'Eduard Riu Serra (realitzats l'any 1974, situats al mur de l'estació de la Renfe. Plafó ceràmic amb peces en relleu relacionades amb temes ferroviaris)
- ESC Càntic Solidari (rotonda **plaça de Tuzla**)
- ESC Bust de Just Oliveras i Prats (rotonda **rambla de Just Oliveras**)
- PAT Conjunt de l'antiga fàbrica Tecla Sala (fitxa 32)
- PAT Conjunt de l'antiga fàbrica Can Vilumara (fitxa 33)
- PAT Mur finca Can Buxeres (fitxa 26)

## Accepció

**Josep Tarradellas i Joan.** (Cervelló, Baix Llobregat, 1899 - Barcelona, 1988). Polític. President de la Generalitat de Catalunya durant el període 1954-1988.

El 1931 fou escollit diputat de les Corts i secretari general d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC). Responsable de diverses conselleries de la Generalitat republicana i havent dimitit del seu càrrec de conseller de Governació el gener de 1933 per diferències amb l'aleshores president Macià, fou empresonat amb la resta del govern pels anomenats fets d'octubre de 1934. Després de la victòria del Front Popular a les eleccions espanyoles de febrer de 1936, fou amnistià. De nou, ocupà diverses conselleries del govern del president Companys durant els anys de la Guerra Civil. A l'exili, dissolt el govern de la Generalitat, Tarradellas

es mantingué a la política com a secretari general d'ERC i el 1954 succeí Josep Irla com a president de la Generalitat. Acabada la dictadura, la seva tornada durant l'anomenada Transició, el 23 d'octubre de 1977, va tenir un important significat en el procés de recuperació de les institucions polítiques catalanes. El seu clam "Ciutadans de Catalunya, ja soc aquí!", una de les frases que es van fer més populars durant el procés de la Transició, indicava que la Generalitat tornava a Catalunya i que s'engegava un llarg camí cap a la normalització política. Va deixar el càrrec de president l'any 1980, en celebrar-se les primeres eleccions al Parlament de Catalunya de la nova etapa democràtica.

## El carrer

El traçat de l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan** està molt estretament lligat al de l'antic *camí de Sant Joan*, al del canal de la Infanta, inaugurat el 1819, i a la línia del ferrocarril inaugurada el 1855.

L'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan** coincideix aproximadament amb la part de l'antic *camí de Sant Joan*, des d'on aquest camí començava, a prop de l'antic torrent Gornal, fins a l'altura de l'actual **carrer de Girona**. Des d'aquest punt, el *camí de Sant Joan* continuava per l'actual **carrer del Bruc** i el següent tram de l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, fins a la zona de l'estació de ferrocarrils de la Renfe, aparegué al Pla d'ordenació de Barcelona i la seva comarca, conegut com a *Pla comarcal de 1953*. Finalment, els trams des de la **rambla de Just Oliveras** fins a la frontera amb Cornellà (*vegeu carrer de Joan N. García-Nieto*) coincideixen aproximadament amb un antic camí de servitud del canal de la Infanta.

A la memòria datada el 21 de juliol de 1965 que acompanya la modificació del Pla parcial d'ordenació del



sector Centre, aprovat definitivament el 1969, es descriu la necessitat d'un vial no previst al pla de 1928, per travessar la ciutat d'est a oest. S'hi assenyalava amb una amplada de 30 m i es feia coincidir amb l'aleshores *calle Alpes*, oberta parcialment, amb un traçat sinuós "per afectar al mínim les construccions existents". El tram d'aquest carrer, existent aleshores, provenia d'un camí de servitud establert per la Junta del Canal de la Infanta, que en el cas de l'Hospitalet era de 3 m d'amplada i transcorria més o menys paral·lel al canal inaugurat el 1819 (*vegeu jardins del Canal de la Infanta*) Aquest camí de servitud ja era un vial en alguns trams, segons consta als plànols de l'època de la Segona República.

La construcció del canal de la Infanta va representar una profunda transformació de l'agricultura de la ciutat, que es convertí en la gran horta proveïdora de farratges i verdures per a la ciutat de Barcelona i, també, exportadora de mongetes, fruites, hortalisses i patates al nord d'Europa. A banda d'aquest ús agrícola, el canal també influí molt especialment en el desenvolupament industrial de l'Hospitalet, gràcies a l'ús dels molins que s'instal·laren al llarg del recorregut i que aprofitaven els salts d'aigua per produir energia. En un plànol del canal datat el 1908 es pot veure fins a vuits salts a prop d'aquesta infraestructura, dos dels quals són el salt Basté i el salt Molí.

De les indústries ubicades en aquesta avinguda cal destacar el molí paperer, que esdevindria la fàbrica tèxtil de Tecla Sala; la serradora de marbre de Nemesio Singla; l'antiga bòbila de Just Oliveras i Pedrosa; les Sederies Vilumara, i l'Herrería San José, que uns anys després passà a ser Altos Hornos de Cataluña, coneguda com *la Farga*.

Al costat de l'antic torrent Gornal (actual cantonada entre l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** i el **carrer de Rosalía de Castro**), aprofitant el que esdevindria el salt

Basté, hi havia el molí paperer. El 1892, les seves instal·lacions foren comprades i ampliades per l'empresa tèxtil Successors d'Andreu Basté, que més tard fou comprada per Tecla Sala. Cal destacar la rehabilitació d'aquesta antiga fàbrica com a equipament cultural, inaugurat l'any 1992, amb la Biblioteca Central de la ciutat, inaugurada al desembre del 2000. A partir d'aquest darrer projecte, l'antic edifici del molí paperer d'aquest conjunt patrimonial també acollí diverses entitats de la ciutat. Tot el conjunt està protegit al vigent Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic, amb un gran valor artístic i patrimonial, on també destaca la caseta d'oficines, una veritable joia modernista.

A la cantonada amb l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**, la serradora de marbre de Nemesio Singla utilitzava el salt Molí del canal. L'any 1914, n'era propietari Tomás Giménez i Bernabé qui fou alcalde de la ciutat (*vegeu avinguda de Tomás Giménez*).

L'antiga fàbrica de Just Oliveras i Pedrosa estava dedicada a la fabricació de baluards i elements de decoració per a balcons i també rajoles catalanes anomenades del Vendrell.

Pel que fa a la fàbrica Sederies Vilumara, inaugurada l'any 1907, coneguda com *les Sedes*, era propietat de Francesc Vilumara i Bayona. Col·lectivitzada durant la Guerra Civil, a partir de 1979 va patir una davallada econòmica que finalment la portaria al tancament l'any 1982. La propietat arribà a un acord amb l'Ajuntament per fer-hi un institut de formació professional, que inicià el seu primer curs l'any 1985, però com a institut de batxillerat. Actualment és l'Institut Vilumara.

Finalment, l'altra indústria important fou la Farga, instal·lada l'any 1890 amb el nom Herrería San José, que uns anys després passà a ser Altos Hornos de Cataluña. Estava ubicada a la cantonada de les actuals **avinguda de**





**Josep Tarradellas i Joan i avinguda d'Isabel la Catòlica.** Progressivament, entre 1940 i 1960, anà ampliant les seves dependències fins al **carrer de Barcelona** i el **carrer de Girona**. Al llarg de la dècada de 1970, els barris de Sant Josep i del Centre s'ompliren d'edificis d'habitatges, i el fum i el soroll d'una foneria d'aquelles característiques es van fer insuportables. Atès que un dels blocs de pisos més gran era davant mateix de la Farga, a la vorera del barri de Sant Josep, la lluita veïnal més important la va fer l'associació de veïns d'aquest barri. La crisi econòmica del sector, que s'inicià durant els anys 1970, i la lluita constant del veïnat van fer apagar les xemeneies de la Farga l'any 1980, i la fàbrica va paraitzar totalment l'activitat l'any 1982. L'any 1985 l'Ajuntament adquirí la Farga per 500 milions de pessetes (al voltant de 3 milions d'euros). Una part fou destinada a ús públic i l'altra fou adquirida pel sector privat a través de la Cooperativa Mondragón del País Basc, el grup immobiliari Filo i la promotora danesa ING per a la realització d'un centre comercial, amb una inversió de 9.000 milions de pessetes (més de 54 milions d'euros), que s'inaugurà l'abril del 1996 amb el nom de Centre Comercial Max Center, actualment Centre Comercial La Farga.

Cal remarcar el conjunt d'equipaments educatius públics que se situen a l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**: l'Escola Josep Janés, que porta el nom del poeta i editor hospitalenc Josep Janés i Olivé; l'Escola Sant Josep - El Pi; l'Escola Busquets i Punset, que porta el nom d'un dels mestres de les Escoles Catalanes del doctor Robert, de principis del segle xx, fundador del primer diari local, *La Ressenya Literària*, l'any 1907; el Centre d'Educació Especial L'Estel-Can Bori, i l'Institut Vilumara.

Actualment, l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** transcorre des de l'antic torrent Gornal (*vegeu carrer de Rosalía de Castro*) fins a la frontera amb el terme de

Cornellà (*vegeu carrer de Joan N. García-Nieto*). L'últim tram, entre l'**avinguda d'Álvarez de Castro** i l'esmentada frontera, s'obrí completament el 2013 com a resultat de l'execució del planejament urbanístic a la zona de l'antiga caserna de la Remunta.

## Cronologia

### 1824. San Juan, camino de

El topònim *San Juan* fa referència a Joan Baptista (mort c. 30), profeta precursor de Jesús (*vegeu carrer de Sant Joan*).

El 1824 apareix una referència a un vial anomenat *calle S. Juan*. Posteriors referències, lliguen aquest carrer amb els últims trams d'un antic camí homònim. És de suposar que el 1824, el traçat d'aquest camí coincidiria bastant amb el que el 1892 apareix al Pla de camins amb el número 21 i el nom *camino antiguo de San Juan*, que facilitava l'accés a camps i masies de l'Hospitalet des del barri del Centre i, travessant les terres de l'actual barri de Sant Josep, provenia del torrent Gornal. Cal dir, a més, que en un plànol del canal de la Infanta realitzat per José Oriol i Bernadet, datat el 7 de maig de 1860, ja es pot veure el traçat del *camino de San Juan* des del final de l'actual **carrer del Xipreret** fins a ben entrat al barri de Sant Josep. En un dels perfils, el número 4, que s'inclouen al plànol, el camí està identificat com a *carretera del Molino*.

### 1892. Carril, calle; San Juan, camino de

El topònim carril fa referència a ferrocarril, abreujat, i està relacionat amb el tren, inaugurat l'any 1854.

L'any 1867 trobem la primera referència del topònim *carril* relacionat amb el tram de l'actual **carrer del Bruc** que va des de la riera de la Creu fins a un vial que anys més tard esdevindria part de la **rambla de Just Oliveras**, al plànol



d'un projecte de conducció d'aigua potable des del torrent del mas Cunill. Els trams de l'antic *camino de San Juan*, des d'aquest punt cap a l'est, en aquella època, probablement encara eren coneguts amb el nom del camí. Però el 1892, tots els trams de l'antic camí entre la riera de la Creu i l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**, que aleshores coincidia amb el *camino del Molino*, ja eren coneguts amb el nom de *calle Carril*. Això es pot verificar a la memòria datada l'abril de 1892, on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins: "Nº.9 - Camino del Molino que empieza en el extremo de la calle del Carril, en el casco urbano de población..." (vegeu **carrer del Bruc**).

### 1907. San Juan, camino de

El 1907, l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització dels terrenys dels hereus de Just Oliveras i Arús que suposà l'obertura de la rambla i posteriorment la progressiva urbanització dels carrers adjacents. El plànol, datat el 1906, que acompanya aquest projecte, apareix amb el nom històric *camino de San Juan* associat a tot l'actual **carrer del Bruc** i la seva continuació per l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**. Sembla que es tornà a popularitzar el topònim antic. Al full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat*, elaborat entre 1917 i 1919 per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, fins i tot, el tram de l'actual **carrer del Bruc** a l'est de la **rambla de Just Oliveras** i la seva continuació per l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, s'anomena *calle de la Montaña*, coincidint amb el traçat de l'antic camí, fins al **carrer de Batllori**.

### 1923. Cementerio, camino del

El topònim *Cementerio* fa referència a un lloc dedicat a l'enterrament dels morts; en aquest cas, l'actual cementiri de l'Hospitalet, situat al barri de les Planes. El projecte de construcció de l'actual cementiri de l'Hospitalet data de l'any 1850, per traslladar l'antic cementiri catòlic. L'any 1879, s'aprovà la construcció del cementiri civil dins del recinte.

En diversa documentació, fins als anys 1930, com el plànol del barri del Centre, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers el 1923, el vial apareix retolat d'aquesta manera des de la **rambla de Just Oliveras** fins al **carrer de Batllori**, on aleshores pràcticament desapareixia l'antic camí, ocupat per instal·lacions industrials. Encara que no oficialment, des de 1929 fins a 1932, el tram entre el **carrer de la Muntanya**, cap a l'est, fins a la bòbila existent podria haver estat anomenat *calle Bóbilas*.

### 1932. Alps, carrer dels

Topònim que fa referència a la principal serralada de l'Europa occidental que, al llarg de més de 1.000 km, per 400 d'ample, fa de frontera entre Itàlia, França, Suïssa, Àustria i Alemanya. El trànsit es duu a terme a través de més de 12 vies fèrries, carreteres i túnels, el més conegut dels quals és el del Mont Blanc.

El 1932 es van aprovar les obres d'urbanització d'aquest camí pel que fa al tram corresponent al barri de Sant Josep, des de l'actual **avinguda d'Isabel la Catòlica** fins al **carrer de Batllori**, amb el nom d'*Alps*.



### 1939. Alpes, calle de los

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Aquest nom va perdurar durant diverses dècades. A partir de 1960 s'aprovà la prolongació des del **carrer de Batllori** fins al **carrer de Rosalía de Castro**. Les obres, però, no es van acabar fins a l'any 1967.

### 1988. Josep Tarradellas i Joan, avinguda de

El 18 de juliol de 1988, l'Ajuntament aprovà, a proposta dels partits PSC, CiU i CDS, i l'abstenció dels representants d'IC, canviar el nom anterior per l'actual d'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** i dedicar-li un acte públic d'homenatge. L'aprovació definitiva es va fer el 6 d'octubre de 1988.



PAT Teatre Joventut (antic Cinema) (fitxa 34)

## Accepció

**Joventut.** Etapa de la vida que se situa entre la infància i l'edat madura.

Generalment, sempre ha estat associat a valors positius, i ha anat lligat a l'etapa de la vida en què es té més força, més il·lusions i molt de temps per endavant per dur-les a terme.

## El carrer

Al projecte d'urbanització presentat l'octubre de 1917 per José Mallol Parellada i aprovat l'1 de març de 1918 apareixia un carrer retolat *calle Número 2*, delimitat pels terrenys d'Andrés Llavínés (vegeu **carrer de Llavínés**). Posteriorment, el 28 d'octubre de 1919 Ignacio de Llanza presentà un nou projecte per urbanitzar els seus terrenys. Un dels carrers projectats era la prolongació cap al sud del carrer esmentat anteriorment. A la memòria del projecte es pot llegir que “aquests carrers 1 i 2 els anomenaré de Llanza i de Llavínés amb l'objecte de perpetuar els noms dels dos propietaris, els terrenys dels quals afecten aquests carrers”. Així, la prolongació del carrer que al projecte de 1917 apareixia retolat com *calle Número 2*, canvià el nom per *calle de Llavínés* al projecte de 1919 d'Ignacio de Llanza, que fou aprovat el 26 de març de 1920. Finalment, el 30 de novembre de 1922 Francisco Carreras i Candi presentà un tercer projecte d'urbanització dels terrenys compresos entre els àmbits dels dos projectes anteriors. L'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt no informà favorablement a causa de les dificultats del terrenys i obligà a canviar el traçat del vial que en aquell projecte s'anomenava *prolongació de la calle de Llavínés*. El projecte modificat fou aprovat el 18 de gener

de 1925 després que el traçat del vial fou adaptat. Així, la *prolongació de la calle de Llavínés* deixà de ser realment la prolongació de l'actual **carrer de Llavínés** cap al sud-est i esdevingué un carrer diferent que, amb el temps, rebé el nom de **carrer de la Joventut**.

Finalment, uns últims projectes aprovats el 21 de març i el 19 de desembre de 1923 significaren la realització del traçat del carrer tal com el coneixem avui en dia, entre el **carrer de Pujós** i el **carrer d'Albareda**.

El 1931 va obrir les portes el Cine Joventut, atribuït a Ramon Puig i Gairalt. L'autoria, però, no és gens clara. Segons el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic va ser obra de Ramon Puig i Gairalt, però posteriorment alguns autors consideren que és molt possible que l'autor sigui el seu germà Antoni, qui dissenyà el Cine Romero, potser per la semblança del cos a la façana del Teatre Joventut amb la del cine. Situat entre els números 2 i 10 del carrer, el cine Joventut disposava d'un gran aforament, amb 1.300 butaques i les millors maquinàries d'imatge i so de l'època. El 1972 va tancar, però entre el 1983 i el 1987, l'antic edifici del Cine Joventut es va recuperar com a espai públic cultural per al barri. I el 8 de maig de 1991, després d'una costosa rehabilitació, va tornar a reobrir les portes, però com a Teatre Joventut. De propietat municipal, ofereix una programació estable de teatre i música.

## Cronologia

### 1919. Llavínés, calle de

Topònim que fa referència al cognom d'un dels propietaris dels terrenys on es va dur a terme l'obertura del **carrer de Llavínés**, que estava projectat com l'inici de l'actual **carrer de la Joventut**, malgrat que a partir de 1925 s'aprovà un nou traçat.

Entrada per  
Pujós, carrer de  
Sortida per  
Albareda, carrer d'

Mapa: F2, G2

Barri: Collblanc  
i la Torrassa



### **1928. Juventud, calle de la**

Als plànols dels barris de Collblanc i de la Torrassa del Pla general de sanejament de 1928 el carrer encara consta com *Llavinés*, però moltes de les llicències d'obres tramitades aquest any en aquest carrer s'hi refereixen com a *Juventud*. Així consta a la guia de 1928-1929.

### **1932. Joventut, carrer de la**

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### **1939. Juventud, calle de la**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### **1988. Joventut, carrer de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Estrella, carrer de l'  
Sortida per  
Radi, carrer del

Mapa: D3, E3

Barri: Sant Josep

## Accepció

**Juan de Toledo.** Topònim que fa referència a Juan Bautista de Toledo (Toledo?, 1515? - Madrid, 1567). Arquitecte. Tant el seu origen com la data de naixement no són conegudes amb exactitud però allò que ningú posa en dubte és la seva formació i treball a Itàlia. De fet alguns autors l'identifiquen amb Juan Bautista de Alfonsis. Treballà sota les ordres de Miguel Àngel a la basílica de Pedro de Roma i, des d'allà, es traslladà a Nàpols per treballar com a arquitecte de Carles V, on construï el Palau dels Virreis. El 1559 Felip II el cridà a Madrid. A més de les seves obres a Aranjuez i del projecte de construcció del monestir d'El Escorial, el pati dels Evangelistes constitueix la seva màxima creació. A la seva mort Juan de Herrera continuà l'obra començada d'acord amb el seu projecte.

## El carrer

La primera vegada que aparegué el traçat de part de l'actual **carrer de Juan de Toledo** fou a la modificació aprovada el 17 de gener de 1923 del projecte d'urbanització original de 1896 de la finca coneguda com *la Estrella*. En aquesta modificació es preveia l'obertura d'un passatge que permetia l'entrada a la casa que donava nom a la finca des del **carrer de l'Estrella**. Posteriorment, el 22 de desembre de 1942 Jaime Rabarté, qui havia comprat part de l'esmentada finca, presentà una nova modificació de la urbanització per adaptar-la a les normes de planejament vigent aleshores, que implicava ampliar l'amplada del carrer fins a 12 m. Aquesta modificació fou aprovada l'11 d'agost de 1943. Encara que en aquells projectes no apareixia el traçat complet del carrer, a la modificació del Pla parcial d'ordenació del sector Centre, aprovat el 1969, sí que es pot veure completament.

El juliol de 1987, els serveis tècnics d'urbanisme de l'Ajuntament elaboraren un informe per tramitar l'enderrocament de l'edificació anomenada *torre Solanes*, coneguda anteriorment com *la Estrella*, que obstaculitzava la prolongació d'aquest carrer fins al **carrer del Radi**.

## Cronologia

### 1923. Estrella, pasaje de la

Topònim que fa referència a un dels noms amb què era coneguda una casa i la finca on es trobava, delimitada a l'oest per l'antiga riera dels Frares o riera del Cementiri, al nord pel canal de la Infanta i, al sud, per l'antiga *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell* (vegeu **carrer de l'Estrella**).

Al plànol de la modificació aprovada el 1923 del projecte d'urbanització de la finca coneguda com *la Estrella* apareix la part occidental del **carrer de Juan de Toledo** retolada com *pasaje de la Estrella*.

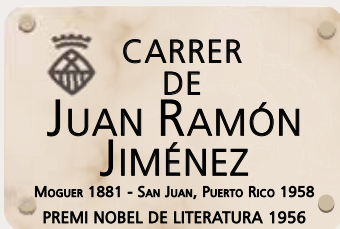
Ni al plànol de 1932, ni al de 1937 es recull aquest projecte exactament.

### 1943. Juan de Toledo, calle de

Al plànol de la modificació de 1943 del projecte d'urbanització de la finca coneguda com *la Estrella* presentat per Jaime Rabarté apareixen els topònims *calle del Ebro* i *calle de Juan de Toledo* associats als trams més occidentals dels actuals **carrer de l'Ebre** i **carrer de Juan de Toledo**.

### 1988. Juan de Toledo, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Juan Ramón Jiménez.** Topònim que fa referència a Juan Ramón Jiménez Mantecón (Moguer, Huelva, 1881 – San Juan, Puerto Rico, 1958). Poeta. Abans de 1913, quan ingressà a la Residència d'Estudiants de Madrid, Juan Ramón Jiménez havia escrit poesia, fruit d'una experiència vital que des dels pobles andalusos el portà a Madrid, a terres franceses i, anys més tard, als Estats Units. La Institució Lliure d'Ensenyament marcà la seva formació. Amb *Diario de un poeta recién casado* (1917) inaugurà un nou estil. *Platero y yo*, publicat en versió reduïda el 1914 i en versió completa el 1917, fou la seva obra més famosa. En contra de la insurrecció del 18 de juliol de 1936, es declarà a favor de la República i acceptà el càrrec d'agregat cultural a Washington. Exiliat des de la fi de la Guerra Civil esdevingué un dels màxims exponents del Modernisme castellà. El 1956 fou guardonat amb el Premi Nobel de Literatura.

## El carrer

El **carrer de Juan Ramón Jiménez** coincideix amb un tram de l'antic torrent de Gornal a la zona de la marina. El vial actual fou recollit per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. I, més recentment, al Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial, que comprèn els barris de Sants (Barcelona) i de Santa Eulàlia (l'Hospitalet de Llobregat), aprovat el 10 de novembre de 1967, que fou incorporat al Pla general metropolità de 1976.

## Cronologia

### Segle XIX. Gornal, torrente

Topònim que fa referència a un dels torrents que solcava el samontà hospitalenc, des dels vessants meridionals de Sant Pere Màrtir fins al barri que actualment porta el seu nom (*vegeu avinguda del Torrent Gornal*).

Al llarg del segle XIX el topònim *torrent Gornal* apareix en diversa documentació municipal. El 1908 es veu el traçat del torrent en un plànol del canal de la Infanta. Al full 2n del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919 el tram del torrent corresponent al **carrer de Juan Ramón Jiménez** apareix com un vial paral·lel al torrent Gornal, que connectava la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba i carrer de Santa Eulàlia*) amb la *carretera del Mig* i que permetia l'accés a una fàbrica, que apareix retolada *Fàbrica de moler campeche*.

### 1923. Torrente Gornal, calle del

Aquest any apareix documentat aquest topònim corresponent a un carrer que transcorria des de l'**avinguda Carrilet** fins a l'aleshores *carretera del Mitj*, i que va mantenir aquest nom fins a 1982.

### 1932. Torrent Gornal, carrer del

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Encara que al plànol de 1932, el carrer apareix retolat

Entrada per  
Narcís Monturiol,  
carrer de  
Sortida per  
Vilanova, avinguda de



Mapa: F3, F4



Barri: Santa Eulàlia



simplement *torrent Gornal*, una de les plaques podria haver estat per a aquest espai.

### **1939. Torrente Gornal, calle del**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### **1982. Juan Ramón Jiménez, carrer de**

El 15 d'octubre de 1982, amb la finalitat d'evitar confusions, el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom del tram del

*carrer del Torrente Gornal* des de l'**avinguda del Carrilet** cap al sud pel que té actualment, ja en català. Encara que l'acord deia "... c/. Tte. Gornal (entre Avda. Carrilet - Travesía Industrial)...", com que la zona no estava totalment urbanitzada, el nom es va fer arribar fins a la que havia estat la *carretera el Mitj*, actualment **carrer de l'Aprestadora** en aquesta zona.





Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'

Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de

Mapa: C3, C4

Barri: El Centre

ESC Bust de Just Oliveras i Prats

ESC L'Acollidora

PAT Casa Sabadell (fitxa 44)

PAT Casa Sanfeliu (fitxa 43)

PAT Cases barates (fitxa 45)

PAT Centre Catòlic (fitxa 39)

PAT Edifici d'habitatges, al número 21 (fitxa 35)

PAT Edifici d'habitatges, al número 23 (fitxa 36)

PAT Edifici d'habitatges, al número 25 (fitxa 37)

PAT Edifici d'habitatges, al número 29 (fitxa 38)

PAT Edifici d'habitatges, al número 31 (fitxa 40)

PAT Edifici d'habitatges, al número 37 (fitxa 41)

PAT Edifici d'habitatges, al número 46 (fitxa 42)

## Accepció

**Just Oliveras.** Topònim que fa referència a Just Oliveras i Arús (l'Hospitalet, 1854 - 1906). Comerciant de cereals i propietari de terrenys.

Casat amb Maria Prats i Solanes. Arús, Oliveras i Prats, són cognoms d'algunes de les nissagues econòmiques i polítiques de la ciutat. El nom de Just Oliveras a la rambla es deu a la cessió que van fer els seus hereus de la finca coneguda com a *Can Tres*, situada a l'antic *passeig de l'Estació* i representà el segon eixample de la ciutat. El projecte de 1906 urbanitzava l'espai entre l'estació del tren a Vilafranca i la carretera Barcelona a Santa Creu de Calafell. Just Oliveras i Maria Prats tingueren tres fills, Assumpció, Santiago i Just. Aquest darrer, Just Oliveras i Prats (l'Hospitalet, 1887-1938), reconegut polític catalanista i empresari local, fou alcalde de l'Hospitalet en diferents períodes. L'any 1916 fou batlle per tres mesos i, després, fou substituït per Josep Rius. Va tornar a ser batlle des de l'any 1918 fins al 1923 i novament alcalde de 1930 a 1931. Milità a la Lliga

Regionalista. Com a empresari, l'any 1921 creà l'empresa d'autobusos Oliveras, que feia el recorregut entre l'Hospitalet i la plaça Espanya de Barcelona i que arribà a tenir més de 40 unitats. La línia de servei s'allargà fins a Sant Feliu de Llobregat i Sant Boi. El cop d'estat militar de juliol de 1936 donà lloc, entre altres accions, a l'assassinat de més de 50 persones de la ciutat, principalment religiosos, industrials, propietaris agrícoles i persones adscrites als sectors polítics conservadors. Per la seva afiliació política el grup més castigat fou la Lliga. A l'abril del 1938 Just Oliveras fou assassinat. És per aquest motiu que a dalt de la rambla, al jardinet de la cruïlla amb l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, des de 1953 hi ha un bust d'homenatge a aquest polític local.

## El carrer

L'espai que ocupa la **rambla de Just Oliveras** està relacionat amb el projecte d'urbanització dels terrenys de Can Tres, propietat de la família Oliveras, conegut habitualment com a *Eixample de la rambla de 1907*. Alguns dels topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial (Barcelona, Lleida, Tarragona i Girona) s'expliquen pel context catalanista que donà lloc, l'any 1906, al Foment Autonomista de l'Hospitalet, entitat creada amb la finalitat de lluitar "amb tots els medis permesos per les lleis en favor de l'autonomia de Catalunya". Un procés cultural i polític impulsat per la Lliga Regionalista de Catalunya que donà lloc, l'any 1914, a la Mancomunitat de Catalunya. Posteriorment, altres projectes d'urbanització relacionats amb aquests terrenys van esdevenir vials amb noms relacionats amb aquestes idees. Així, el **carrer de Casanova** fou projectat el 1912 i aleshores rebé aquest nom; el **carrer de Montserrat** i l'aleshores *calle del Segre* (actual **carrer de Mossèn Santiago**



**Oliveras**) aparegueren en un projecte de 1915, i el **carrer del Ter** fou el resultat d'un de 1923. Tots tres, malgrat no tenir nom inicialment, apareixen el 1930 amb aquests noms, poc abans de la proclamació de la Segona República.

Així, la **rambla de Just Oliveras** neix amb el projecte urbanístic de 1907, encara que anteriorment ja n'hi havia alguns espais coincidents amb el traçat actual: un al nord, de pas cap a l'estació de ferrocarrils inaugurada el 1855, conegut com a *passeig de l'Estació o del Carril*, i un més al sud, a tocar de l'antiga *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell*. El primer, al plànol del projecte de 1907 s'anomena *paseo del Carril* i el segon, *calle del Ferrocarril*. Aquest *Eixample de la rambla* de 1907 és el segon gran eixample del barri del Centre, posterior al conegut com a *Eixample del camp del rector*. Tots dos foren eixamples ortogonals seguidors del model barcelonès. Aquest projecte d'urbanització respon, d'una banda, a la necessitat de racionalitzar l'accés a l'estació del ferrocarril i, d'altra, a la necessitat d'expansió del mateix barri. El barri del Centre era el més tradicional i mantenia força vives les característiques de poble agrari. Fins a mitjan segle XIX, les úniques cases riques de la vila eren les pairals, propietat de terratinents, la majoria dels quals eren forasters. Però una nova classe social, una classe mitjana, va aparèixer amb el creixement del comerç i la indústria a final del segle XIX i començament del XX. Aquestes famílies benestants necessitaven un aparador, un símbol del seu estatus social i econòmic, que serien les cases i els edificis modernistes, noucentistes i racionalistes (estils que dominaren l'art arquitectònic entre el 1900 i el 1936). En alguns casos, i en funció de l'economia del propietari, tenien fins i tot jardí, la qual cosa va conferir un valor important al conjunt urbanístic de la rambla i voltants. Podem esmentar les anomenades *cases barates* (1914 i 1915) de Ramon Puig i

Gairalt, un intent de crear un tipus d'habitatge més assequible a les classes mitjanes amb formes encara modernistes; la torre de la família Sanfeliu, també de Puig i Gairalt, de 1929, casa benestant que incorpora els principis del racionalisme, o la casa Sabadell i el Centre Catòlic.

També és interessant ressaltar algunes curiositats que es produïren al llarg d'aquests anys en aquesta rambla. El Centre Catòlic, entitat de caire cultural i esportiu, des de 1926, tenia la seu al lloc actual. Al Centre Catòlic hi va haver les escoles vinculades a la parròquia i, també, la Federació de Joves Cristians de Catalunya. A la rambla hi hagué el Cinema Imperial, obert l'any 1911 i tancat l'any 1933. L'any 1933, al número 79, hi havia la redacció d'*El defensor petrolífero*, portaveu del Sindicat Regional de treballadors de la CAMPSA; també hi havia la redacció d'*Amunt*, en el número 2, publicació del PSUC entre 1936 i 1937. I, més recentment, l'any 1954, acollí el *Cinema Rambla*, que també ha estat escenari de moltes vivències de la gent del barri fins que va tancar el 7 d'abril de l'any 2010. El *Centre Cultural i Auditori Barradas* és un equipament municipal situat al centre de la rambla i ha esdevingut un espai de referència de l'activitat cultural de la ciutat, especialment en música, conferències, cinema i exposicions. La rambla també va patir la densificació i la consegüent degradació urbanística dels anys 1960 i altres actuacions poc curoses i respectuoses amb el patrimoni, realitzades als anys 1990: per exemple, l'enderrocament de can Gajo. Tot i així, és un dels vials de la ciutat amb més concentració d'edificis protegits com a patrimoni arquitectònic de la ciutat, juntament amb el **carrer del Xipreret**.



## Cronologia

### 1907. Just Oliveras, rambla de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització de la finca propietat dels hereus de Just Oliveras i Arús, datat el 1906, apareix un conjunt de carrers delimitats per l'aleshores riera de la Creu, el *camino de San Juan*, la fàbrica de Can Vilumara, la propietat de Francisco Bori (aproximadament a uns 50 m cap a l'est de l'actual **carrer de Vilumara**) i la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*. En aquest plànol es veu el projecte de l'actual **rambla de Just Oliveras**, amb aquest nom entre els actuals **carrer de Casanova** i **carrer del Bruc** amb el mateix nom actual. A més, s'aprecia un petit vial cap al nord del **carrer del Bruc** amb el nom de *paseo del Carril* i un cap al sud entre els actuals **carrer de Casanova** i **carrer d'Enric Prat de la Riba** amb el nom de *calle del Ferrocarril*. Malgrat el seu nom oficial, durant un temps també se l'anomenava *passeig de l'Estació*, tal com apareix als plànols que acompanyen l'autorització donada pel consistori el 31 d'octubre de 1912 a la societat anònima Energía Eléctrica de Cataluña per establir una segona xarxa de distribució elèctrica a la ciutat. Al full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1917 i 1919 ja es pot veure el traçat actual de la rambla amb un únic nom: el de la rambla.

### 1936. Francesc Ascaso, rambla de

Topònim que fa referència a Francisco Ascaso Abadía (Almudévar, Osca, 1901 - Barcelona, 1936). Dirigent anarquista aragonès. A començament dels anys 1920 creà a Barcelona, amb Durruti (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*) i altres companys anarquistes, el grup d'acció *Los Solidarios*, l'objectiu del qual era la lluita violenta contra la patronal i la policia. El 1923 fou empresonat per l'assassinat

del Cardenal Soldevila, a Saragossa, però al cap d'un any va fugir a l'estranger, primer a França i després a l'Amèrica del Sud i Brussel·les. El 1927 intervingué en la fundació de la FAI, i amb la proclamació de la Segona República tornà a Barcelona i va formar part del grup Nosotros. Va morir a les Drassanes lluitant contra els militars revoltats el 19 de juliol de 1936.

El 2 de setembre de 1936, el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom de **rambla de Just Oliveras** pel de *rambla de Francesc Ascaso*.

### 1939. Justo Oliveras, rambla de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'exclougué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". L'ajuntament franquista decidí tornar a posar a la rambla el mateix nom que havia tingut. El 6 d'agost de 1952, el Ple de l'Ajuntament acordà recordar qui havia estat alcalde, Just Oliveras i Prats, amb un bust al final de la rambla.

### 1988. Just Oliveras, rambla de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Salvador, passatge de



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Justa Goicoechea.** Topònim que fa referència a Justa Goicoechea Mayayo (Mallén, Saragossa, 1896 - L'Hospitalet de Llobregat, Barcelonès, 1973). Primera dona regidora a l'Ajuntament de L'Hospitalet.

Treballadora del món del tèxtil des de 1915, Justa Goicoechea arribà a l'Hospitalet com a treballadora de la fàbrica Can Pareto. L'arribada a Catalunya des del seu poble natal, on el seu pare havia estat alcalde, fou conseqüència de l'emigració obligada a causa dels enfrontaments amb els cacics locals. Justa, igual que el seu pare, d'idees d'esquerra i republicana, compaginà la seva tasca a la fàbrica amb l'activitat veïnal al barri de Santa Eulàlia, on residia. El compromís polític la portà a presentar-se com a candidata a les eleccions municipals del 14 de gener de 1934 de la mà d'ERC, que guanyà a les llistes de la Lliga. D'aquesta manera es convertí en la primera dona regidora de l'Ajuntament de L'Hospitalet. L'1 de febrer d'aquell any, es constituí l'ajuntament sorgit de les urnes que, en paraules de qui es convertí en alcalde, Ramon Frontera i Bosch, respondria a la confiança rebuda "procurant atendre les necessitats i desitjos del poble, creant escoles, treballant pel millorament social dels obrers i dels interessos de tots en general". El càrrec fou breu ja que els fets d'octubre de 1934 suposaren la substitució de l'Ajuntament per una comissió gestora a la qual Justa Goicoechea s'enfrontà mitjançant escrits en revistes de l'època, fins que les eleccions a corts de febrer de 1936, amb la victòria del Front Popular d'Esquerres de Catalunya, suposaren el retorn a la normalitat trencada. El 17 de febrer, Justa tornà a ser regidora de l'Ajuntament, però no gaire temps, ja que la Guerra Civil implicà diversos canvis en la composició del consistori. Malgrat que ja no assistí a algunes sessions d'agost i a cap de setembre, el 31

d'octubre de 1936, atenent a un decret de la Generalitat, el nou ajuntament passà a estar format per membres de la UGT, de la CNT i d'ERC, entre els quals ja no hi constava Justa Goicoechea. El 1939 fou delatada, tal com altres dones que havien tingut responsabilitats polítiques, la detingueren i estigué empresonada fins al 1942. Anys després tornà a treballar, fins que el 1956 es jubilà. Durant la jubilació fou una activista social al Casal d'Avis de Santa Eulàlia. Morí al seu domicili del **carrer de Pareto**.

## El carrer

L'any 2000, s'aprovà la modificació del planejament vigent a la zona anomenada *sector Trinxet*, amb la continuació del **carrer de Castelao** cap al nord del **carrer de Santa Eulàlia** (l'actual **carrer de Justa Goicoechea**), un nou espai verd (l'actual **plaça de Can Trinxet**) i la prolongació cap a l'oest de l'existent **passatge de Salvador**. Anys més tard, el 2005, s'aprovà una altra modificació del planejament urbanístic, però en aquest cas, de la zona contigua a l'anterior cap a l'est, anomenada *sector Julià*, per haver estat relacionada amb l'empresa d'autobusos homònima. Després de diverses modificacions posteriors i l'aprovació del projecte d'urbanització de 2009, l'execució del planejament donà lloc a aquesta nova zona del barri de Santa Eulàlia (*vegeu carrer de Clara Campoamor, plaça de Frederica Montseny, plaça de Can Trinxet, i passatge de Salvador*).

Encara que als plànols de la modificació del planejament, el **carrer de Justa Goicoechea** apareix retolat *calle Castelao* i, a la memòria, com a *prolongació del carrer de Castelao*, aquest nom només apareix en aquesta documentació urbanística. La raó és que la numeració del **carrer de Castelao** comença just al costat sud del **carrer de Santa Eulàlia** i creix cap al sud. Si s'hagués escollit aquest nom, el



**carrer de Justa Goicoechea** hauria hagut de tenir números negatius o hauria estat necessari el canvi de numeració de tot el **carrer de Castelao**. Per això, anys més tard s'escollí un nou nom.

Actualment, al mateix indret es concentra l'homenatge de la ciutat a la primera dona regidora a l'Ajuntament de L'Hospitalet (**carrer de Justa Goicoechea**), a una de les primeres dones diputades a Corts (**carrer de Clara Campoamor**) i a la primera dona ministra d'un govern espanyol (**plaça de Frederica Montseny**).

## ***Cronologia***

### **2000. Sense nom, carrer**

Als plànols d'ordenació de la modificació del Pla general metropolità de l'anomenat *sector Trinxet*, aprovada definitivament el 23 de maig de 2000, apareix el traçat del **carrer de Justa Goicoechea**.

### **2006. Justa Goicoechea, carrer de**

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà donar aquest nom al carrer situat a tocar de la **plaça de Can Trinxet**, continuació del **carrer de Castelao** cap al nord del **carrer de Santa Eulàlia**.

T





Entrada per  
Amadeu Torner,  
avinguda d'

Sortida per  
Carrilet, avinguda del



## Accepció

**Lavínia.** Topònim que fa referència a Barcelona, tal com l'anomenava Salvador Espriu a la seva obra.

Deia el mateix Espriu: “Barcelona a la meva obra és Lavínia” i hi afegia: “sempre connectada, en última instància, a Sinera; el punt de partida és Sinera”. Aquesta Sinera és un altre topònim literari inventat per Espriu qui, a més, utilitzava Alfaranja per referir-se a Catalunya; Konilòsia, per Espanya, o Sepharad, per la península Ibèrica.

En realitat, Lavínia és un personatge de la mitologia grecoromana, filla de Llatí i Amata, hereva del Laci, al centre de la Itàlia actual. Segons la tradició es casà amb el troià Enees qui anomenà *Lavínium* la ciutat que fundà en aquella regió.

## El carrer

El **carrer de Lavínia** és, bàsicament, el resultat del planejament urbanístic recollit al Pla parcial de l'anomenat *sector Provenzana*, aprovat el 1958 i de les seves modificacions posteriors.

## Cronologia

### 1958. Sense nom, calle

Als documents del Pla parcial de l'anomenat *sector Provenzana*, aprovat el 1958, aquest espai apareix clarament sense nom.

### 1960. Ermita, calle de la

Al plànol de 1960 apareix aquest topònim, que fa referència a l'ermita de Santa Eulàlia de Provençana. En alguns documents de les modificacions del Pla parcial de l'anomenat *sector Provenzana*, datats el 1966, aquest espai ja s'identifica amb el nom *calle Ermita*.

### 1976. Lavínia, calle de

Una proposta inicial era el canvi de nom pel d'*avenida del Alcalde España Muntadas*, actual **avinguda del Carrilet**, que transcorria i transcorre paral·lel al vial, segons consta a l'expedient de canvi de nom. Però, l'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom del tram de l'aleshores *calle Ermita a calle Lavínia*.

### 1988. Lavínia, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Mig, carretera del

Mapa: E3, E4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig) i Sant Josep

## Accepció

**Leonardo da Vinci.** (Vinci, Itàlia, 1452 - Castell de Cloux, Amboise, França, 1519). Pintor, dibuixant, arquitecte, filòsof, escultor, músic, inventor genial... En síntesi, un savi i geni polifacètic.

La seva formació inicial tingué lloc al taller del pintor Verrochio des d'on marxà cap a Milà a principis de la dècada de 1480. Des d'allà, viatjà i treballà en altres ciutats com Màntua, Venècia, Florència i Roma. Finalment es traslladà a França. Sota la protecció de prínceps, reis o papes, Leonardo exercí de pintor, enginyer militar, escultor i arquitecte. Amant de la música, també deixà estudis sobre anatomia o mecànica, poesies i innumerables invents.

Universalment reconegut per *La Gioconda* (1503), també és autor d'altres obres imprescindibles com el *Baptisme de Crist* (c. 1472), l'*Anunciació* (c. 1475), *L'últim sopar* (1495) o *Leda i el cigne* (1503). La tècnica que se li atribueix és l'*sfumato* que li permeté barrejar la llum amb l'ombra per transmetre les idees de la fugacitat i permanència. Durant la seva estada a Venècia dissenyà gran quantitat de màquines i eines, des d'aparells que permetien portar l'aire a qui estava sota l'aigua, fins a armes i aparells d'artilleria. Aquesta tasca com a enginyer militar la continuà amb altres estudis científics, com els relacionats amb la hidràulica o el vol dels ocells. Malgrat que es conserven esbossos, manuscrits i còdexs que en donen fe, els treballs escultòrics i arquitectònics de Leonardo són pràcticament desconeguts.

Gairebé al final de la seva vida, el 1513 marxà de Milà cap a Roma on treballà per al papa Lleó X, fins que el 1516 es traslladà al castell de Cloux, on passà els últims anys, sota la protecció del rei Francesc I de França.

## El carrer

Al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers es veuen finques de conreu i petits camins on actualment se situa el **carrer de Leonardo da Vinci**. Al plànol de 1932, ja es pot veure el traçat del carrer, com a projecte, encara que en documents cartogràfics posteriors, com els plànols cadastrals de 1934, no hi consta, tot i que el 1933 ja s'hi tramità una llicència d'obres. En aquells anys de la dècada de 1930, la primera part del topònim apareix amb diverses grafies: *Leonard*, *Lleonar*, *Lleonard* i, fins i tot, *Lleonart* [sic]. I la segona part, bé com *da Vinci*, bé com *de Vinci*. La raó d'aquestes diferències rau en el fet que en aquells anys encara no s'havien unificat criteris pel que fa a les grafies dels noms i cognoms de personatges històrics.

Després de l'aprovació de la urbanització del polígon industrial de la carretera del Mig, de 1960, l'assentament de fàbriques i indústries durarà fins als anys 1970, i entre el 1970 i el 1990, també es van anar obrint altres carrers, com és el cas d'aquest, a banda i banda de la **carretera del Mig**.

Aprovada el 29 de gener de 2008, una modificació del Pla general metropolità al voltant del **carrer de Leonardo da Vinci**, que es començà a executar a partir de 2017 ha suposat el projecte de nous espais en aquella zona (*vegeu jardins d'Hipàcia d'Alexandria i jardins d'Artemisia Gentileschi*).





## ***Cronologia***

### **1932. Leonard de Vinci, carrer de**

En el moment històric del traçat inicial d'aquest carrer, considerant l'exaltació per la ciència, la tecnologia i els científics, es fa palesa l'aparició del nom de Leonardo da Vinci al plànol de 1932, retolat *Lleonar de Vinci* [sic]. Però el mateix Ajuntament, també feia servir el topònim *Leonard de Vinci* en la tramitació d'algunes llicències d'obres.

### **1939. Leonardo de Vinci, calle de**

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. A la correspondència esmentada, està escrit *Leonardo di Vinci*. Des d'aleshores, en totes les guies i plànols posteriors i fins al de 1988, sempre ha constatat com a *Leonardo de Vinci*.

### **1988. Leonardo da Vinci, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. L'obertura i prolongació del tram corresponent al sector industrial de la carretera del Mig del barri del Centre, no tindrà lloc fins a l'any 1989.



## Accepció

**Libèl·lula.** Insecte de l'ordre dels odonats, que són aquells que presenten un cos prim i allargat, de colors llampants, antenes curtes, dos parells d'ales membranoses que li permeten mantenir-se en equilibri horitzontal quan volen, i que són depredadors. També és conegut com a *espia-dimonis*.

## El carrer

L'espai on se situa el **carrer de la Libèl·lula** està molt estretament relacionat amb la construcció dels originalment coneguts com a *bloques de Onésimo Redondo* (vegeu **plaça dels Blocs de la Florida**). Al plànol del projecte d'aquests blocs que finalment es va executar, de juliol de 1954, és el traçat d'un vial gairebé al mateix lloc que l'actual **carrer de la Libèl·lula** però uns metres més cap a l'oest. Finalment, el Pla parcial de les Planes de 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, projectà el traçat actual, que just un any després també fou recollit al Pla parcial de l'aleshores anomenat *sector Provenzana*.

Encara que el topònim inicialment aparegué en plural, des del nomenclàtor de 1988 s'escriu en singular.

## Cronologia

### 1956. Libélulas, calle de las

Al plànol de zonificació i emplaçament d'edificis i serveis públics del Pla parcial del barri de les Planes, datat l'abril de 1956 i aprovat definitivament el 12 de desembre de 1957, es pot veure aquest topònim associat a l'espai que actualment s'anomena **carrer de la Libèl·lula**.

### 1988. Libèl·lula, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. En aquest nomenclàtor, potser per un error de transcripció respecte als nomenclàtors anteriors, el nom apareix per primera vegada en singular. I així s'ha mantingut des d'aleshores. A més, el topònim apareix amb un punt, en lloc d'un punt volat: *libel.lula* [sic]. El nomenclàtor aprovat el 26 de juliol de 2006 esmenà aquest error en la grafia, substituint el punt simple pel punt volat.

Entrada per  
Teide, carrer del  
Sortida per  
Llorer, carrer del



Mapa: E3



Barri: Les Planes



## Accepció

**Literatura.** Art d'escriure i de llegir, incloent-hi el conjunt de les obres produïdes.

## El carrer

El traçat actual del **carrer de la Literatura** es projectà al Pla parcial de Granvia Sud, aprovat el 25 de juny de 1960, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. Però en aquella època el vial encara no s'associava a cap nom. Malgrat això, *calle de la Literatura* ja havia estat utilitzat anteriorment en un projecte d'urbanització aprovat el 17 de juliol de 1929 per la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament (vegeu **carrer de l'Arquitectura**). Aquell espai, que no es va arribar a executar en aquella època, no és exactament l'actual però gairebé coincideix amb el vial per a vianants que comunica l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** amb el **carrer de les Ciències** per la façana nord-est del centre comercial Gran Via 2.

Les llicències d'obres dels primers edificis amb façana al **carrer de la Literatura** són de 1969. Així, des de principis de la dècada de 1970, es construïren els blocs anomenats *Residencial Granvia*. El **carrer de la Literatura** s'urbanitzà aleshores i així consta a la guia metropolitana de 1976.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de Granvia Sud, aprovat el 25 de juny de 1960, ja apareix el projecte d'aquest carrer, encara que sense nom.

### 1962. Literatura, calle de la

Als plànols que acompanyen l'ordenació de l'illa delimitada pels actuals **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, **carrer de l'Escultura**, **carrer de l'Arquitectura** i **carrer de la Literatura**, aquest vial que limita la zona de blocs d'habitatges inicials del barri de Granvia Sud, ja apareix amb aquest nom.

### 1988. Literatura, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Ciències, carrer de les  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la



Mapa: H4



Barri: Granvia Sud



## Accepció

**Litoral.** Topònim que fa referència al tram de la ronda que envolta la ciutat de Barcelona i alguns dels municipis limítrofs, al nucli de l'àrea metropolitana, per la banda de mar. L'altre tram es coneix com a ronda de Dalt (*vegeu ronda de Dalt*).

## El carrer

El Pla general metropolità de 1976 modificà el Pla comarcal de 1953 i dissenyà una via ràpida que envoltava el centre de l'àrea metropolitana com un nou cinturó de Ronda.

D'aquesta manera aparegueren als plànols els primers esbossos de les actuals **ronda del Litoral** i **ronda de Dalt**. L'execució de l'obra tingué lloc a conseqüència de la construcció de les infraestructures necessàries per a la celebració dels Jocs Olímpics de 1992. La funció de la ronda de circumval·lació era descongestionar els carrers del centre de Barcelona i els municipis més pròxims, proporcionant una via ràpida que connectés les principals vies d'entrada i sortida de la ciutat, i aquestes amb el sistema d'autopistes i vies ràpides que enllaçaven Barcelona amb la resta de Catalunya i d'Europa.

## Cronologia

### 1976. Sense nom, cinturó

Als plànols que acompanyen el Pla general metropolità de 1976 apareix el projecte que, amb el temps i les modificacions aprovades posteriorment, esdevingué la **ronda del Litoral** dins de l'Hospitalet.

### 1988. Litoral, cinturó del

Aquest és el primer nom que va rebre aquesta part de l'anell viari que es va construir amb motiu de la celebració dels Jocs Olímpics de 1992. Aquest anell viari se subdivideix en dues parts, el cinturó –ara anomenat ronda– de Dalt i el del Litoral.

### 1992. Litoral, ronda del

La primera referència com a ronda data de 1992.

Entrada per  
Terme municipal de  
Cornellà de Llobregat  
Sortida per  
Zona Franca

Mapa: B6, E7

Barri: Bellvitge  
(sector la Marina  
i Econòmic Oest)



Entrada per  
Creu Roja, carrer de la  
Sortida per  
Mare de Déu  
dels Desemparats,  
carrer de la



Mapa: F2

Barri: Collblanc  
i la Torrassa

## Accepció

**Llançà.** Municipi de l'Alt Empordà, situat a la zona del cap de Creus. A 4 m d'altitud, de 27,98 km<sup>2</sup> de superfície i 4.836 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. La seva principal font d'ingressos és el turisme per la seva privilegiada posició.

En realitat, aquest topònim és una derivació incorrecta del cognom d'un dels propietaris dels terrenys on es va obrir el carrer, Ignacio de Llanza. Tot i que és difícil establir-ne els orígens, la documentació consultada situa Ignacio de Llanza com a descendent del propietari barceloní Joaquim de Llanza i de Belloch. Aquest propietari pertanyia a la petita noblesa de Sarrià de mitjan segle XIX. Posseïa terres i cases a Barcelona, Sarrià, les Corts, l'Hospitalet (11 mujades de regadiu i vinyes) i cinc localitats més. Mort Ignacio de Llanza, les propietats les heretà la seva germana soltera, i poc després el seu nebot, Eduard de Llanza, soci fundador de l'Institut Català de Sant Isidre i membre de la junta entre el 1860 i el 1864. També va participar en política, dins el Partit Moderat.

## El carrer

El **carrer de Llançà** és el resultat de l'aprovació de diversos projectes d'urbanització dels terrenys pels quals transcorre el traçat actual. Des del primer projecte de 1918, de José Mallol Parellada, que projectà el tram més al nord, fins al projecte de 1923, dels successors de Gabriel Colom, que acabà definint els trams més al sud, passant pels projectes dels propietaris dels terrenys del mig, el **carrer de Llançà** quedà completament projectat el 1925. El vial restà incorporat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, que dissenyà l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt.

## Cronologia

### 1918. Número 1, calle

Al projecte d'urbanització presentat l'octubre de 1917, per José Mallol Parellada, en nom de Concepción i Remedios Fisas i de Andrés Llavínés, apareix el tram més al nord del **carrer de Llançà**, entre l'aleshores *camino de Vallparada* (vegeu **carrer de la Creu Roja**) i el **carrer de Pujós**, retolat *calle No 1*. Aquest projecte fou aprovat l'1 de març de 1918.

### 1919. Llanza, calle de

Al projecte d'urbanització d'Ignacio de Llanza, presentat el 28 d'octubre de 1919, es mostrava la prolongació cap al sud de l'aleshores *calle Número 1* fins al **carrer de Mas**, i continuant més cap al sud. A la memòria del projecte, l'arquitecte proposa el canvi del nom *Número 1* per *Llanza* per "perpetuar el nom del propietari, els terrenys del qual, estan afectats per aquest carrer" (vegeu **carrer de la Joventut**).

### 1923. Llansá, calle de

Al full 28 de la sèrie cartogràfica elaborada per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924 ja apareix construït el vial *calle Llanza* dels projectes d'urbanitzacions de José Mallol i d'Ignacio de Llanza, encara que retolat *Llansá*. A partir de 1923, ens trobem que el nom d'aquest carrer apareix escrit a les guies de la ciutat com a *Llansá*.

### 1932. Llanza, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. A més, als plànols de 1932 i 1937 apareix retolat amb el cognom correcte.



### 1939. Llanza, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Des d'aleshores, el nom ha continuat patint diverses deformacions ortogràfiques al llarg de la seva història: *Llansa* (1982), *Llansá* (1942 i 1970), *Llanza* (1939, 1948, 1952, 1958 i 1960) o *Llanzá* (1980).

### 1988. Llançà, carrer de

Amb l'informe de catalanització del nomenclàtor de data 17 de març de 1988, elaborat per l'arquitecte municipal Cosme Grifell, es va dur a terme una nova transcripció incorrecta deformada del cognom original del propietari dels terrenys: **carrer de Llançà**. Aprovat pel consistori el 6 d'octubre de 1988, des d'aleshores s'ha fixat d'aquesta manera.

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el cognom veritable del propietari dels terrenys. Però el Consell del Districte II, en sessió de 21 de juny de 2018, acordà no validar la proposta, cosa que suposà mantenir el topònim com es va aprovar el 1988: *Llançà*.



Entrada per  
Occident, carrer d'  
Sortida per  
Pujós, carrer de



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Llavinés.** Topònim que fa referència al cognom d'un dels propietaris dels terrenys on es va dur a terme l'obertura d'aquest carrer, Andrés Llavinés.

El nom Llavinés, però, va patir diverses deformacions gràfiques, com queda palès en la documentació existent, on ens apareix com a *Llavines*, *Llobines* i *Llabinés*. La nova transcripció feta als documents municipals elaborats a partir de 1939 tampoc es va realitzar correctament, i constava com a *Llavines*. Aquesta incorrecció ha perdurat fins al 2006, amb la qual cosa aquest topònim es pronuncià durant molt de temps com a paraula plana, malgrat ser aguda, i a més s'hi afegí, des del nomenclàtor de l'any 1988, la corrupció de l'article *les*. Finalment, al Ple municipal de 26 de juliol de 2006 es recuperà el topònim correcte: *Llavinés*.

## El carrer

L'origen d'aquest vial es troba al projecte d'urbanització dels terrenys de diversos propietaris, entre els quals, Andrés Llavinés, presentat per José Mallol Parellada l'octubre de 1917. Aquest projecte fou aprovat pel Ple de l'Ajuntament, l'1 de març de 1918. Des d'aleshores, el traçat del vial s'ha mantingut invariable, malgrat el projecte posterior presentat per Ignacio de Llanza i aprovat el 26 de març de 1920 on apareixia la prolongació del vial cap al sud, però que no es va executar d'aquesta manera (*vegeu carrer de la Joventut*). El 18 de gener de 1925, l'Ajuntament aprovà un nou projecte d'urbanització de terrenys situats entre el **carrer de Pujós** i el **carrer de Mas**, presentat per Francisco Carreras Candi el 30 de novembre de 1922, que suposà la desaparició de la prolongació proposada al projecte d'Ignacio de Llanza

cap al sud fins al **carrer de Mas**. Al plànol de 1928, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt recollí la planificació del **carrer de Llavinés** amb el traçat actual, sense aquella prolongació.

## Cronologia

### 1918. Número 2, calle

Al projecte d'urbanització presentat l'octubre de 1917, per José Mallol Parellada, en nom de Concepción i Remedios Fisas i de Andrés Llavinés, apareix el traçat actual del **carrer de Llavinés**, retolat *calle N<sup>o</sup> 2*. Aquest projecte fou aprovat l'1 de març de 1918.

### 1919. Llavinés, calle de

Al projecte d'urbanització d'Ignacio de Llanza, presentat el 28 d'octubre de 1919, es mostrava la prolongació cap al sud de l'aleshores *calle Número 2* fins al **carrer de Mas**, i continuant més cap al sud. A la memòria del projecte, l'arquitecte proposava el canvi del nom *Número 2* per *Llavinés* per "perpetuar el nom del propietari, els terrenys del qual, estan afectats per aquest carrer" (*vegeu carrer de la Joventut*). Cal esmentar que al full 28 de la sèrie cartogràfica elaborada per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924 ja apareix construït aquest vial del projecte d'urbanització d'Ignacio de Llanza, que anys més tard s'anomenaria **carrer de la Joventut**. Tanmateix, el tram que finalment es correspon amb l'actual **carrer de Llavinés** només hi apareix parcialment.

### 1932. Llavinés, carrer

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.



### 1939. Llavines, calle

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. A més, partir del 1939, amb el nou ajuntament franquista, el nom del carrer va patir una deformació fonètica que ha perdurat fins al 2006.

### 1988. Llavines, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Amb l'informe de catalanització del nomenclàtor del 17 de març de 1988, elaborat per l'arquitecte municipal Cosme Grifell, es va dur a terme una nova transcripció incorrecta del cognom original, en la qual, a més de la deformació del cognom, s'afegí la corrupció de l'article *les*, per la qual cosa va quedar incorrectament escrit fins a l'any 2006.

### 2006. Llavinés, carrer de

El Ple municipal del 26 de juliol d'aquest any recuperà el topònim correcte.





PAT Casa Sanfeliu (fitxa 43)

## Accepció

**Lleida.** Una de les quatre províncies en què Catalunya va ser partida en la divisió provincial de 1833, dissenyada per Javier de Burgos. La seva capital homònima, Lleida, també ho és de la comarca del Segrià. A 155 m d'altitud, de 212,30 km<sup>2</sup> de superfície i 138.956 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

## El carrer

L'espai que ocupa el **carrer de Lleida** està relacionat amb el projecte inicial d'urbanització dels terrenys de Can Tres, propietat de la família Oliveras, conegut habitualment com a *Eixample de la rambla* de 1907. Els topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial i de les modificacions posteriors (Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Segre, Ter, Montserrat i Casanova) s'expliquen per les idees catalanistes de la família propietària dels terrenys originals (*vegeu rambla de Just Oliveras*).

## Cronologia

### 1907. Lleida, calle de

Al plànol, datat el 1906, que acompanya el projecte d'urbanització, aprovat el 1907, de la finca propietat dels hereus de Just Oliveras i Arús, apareix un conjunt de carrers delimitats per l'aleshores riera de la Creu, *camino de San Juan*, la fàbrica de Can Vilumara, la propietat de Francisco Bori (aproximadament a uns 50 m cap a l'est de l'actual **carrer de Vilumara**) i la *carretera de Barcelona a Santa creu de Calafell*. En aquest plànol es veu el projecte de l'actual

**carrer de Lleida**, amb el traçat actual entre la riera de la Creu i el **carrer de Girona**, amb el nom de *calle de A* i amb una anotació posterior amb el nom *Lleida*. La Comissió d'Obres durant la tramitació de l'expedient va proposar anomenar *Lleida* aquest carrer.

### 1915. Lérida, calle de

A l'expedient de 1915, aprovat per l'Ajuntament, de modificació del projecte inicial de l'Eixample de la rambla de 1907, hi consta el nom *calle de Lérida*. Al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers ja apareix aquest topònim associat a l'espai plenament consolidat entre la riera de la Creu i el primer tram del carrer a l'est de la **rambla de Just Oliveras**.

### 1932. Lleida, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Lérida, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Lleida, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Riera de la Creu,  
carrer de la  
Sortida per  
Girona, carrer de

Mapa: C3, D3

Barri: El Centre



## Accepció

**Lleó.** Ciutat de la comunitat de Castella i Lleó, capital de la província homònima. A 837 m d'altitud, de 39,03 km<sup>2</sup> de superfície i 124.303 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Junta de Castella i Lleó.

L'origen de la ciutat de Lleó cal buscar-lo en la colonització romana de la península Ibèrica. El protagonisme que adquirí durant els primers segles de la reconquesta, com a lloc emblemàtic entre els dominis dels musulmans i els del regne d'Astúries, la convertí en capital del regne de Lleó. Fruit d'aquella època són els monuments romànics, com la basílica de Sant Isidor, i gòtics, com la catedral, construïda entre els segles XIII i XV, inspirada en la catedral francesa de Reims.

## El carrer

El tram més al nord de l'actual **carrer de Lleó** prové de la urbanització demanada al setembre de 1925 per Pablo Soler, en nom propi i del seu germà Francisco, com a propietaris d'uns terrenys situats a l'est del torrent del Canyet (*vegeu carrer de l'Ametller*). El projecte, signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'aleshores arquitecte municipal, Ramon, fou aprovat per la Comissió Municipal Permanent el 3 d'abril de 1930. A partir del plànol de 1932, el traçat de l'actual **carrer de Lleó**, aleshores anomenat *carrer de la Salut*, apareix paral·lel al **carrer de l'Aviació**. Aquest traçat es va transmetre als documents cartogràfics municipals tant als plànols com a les guies posteriors, fins a la redacció del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector Sanfeliu. Malgrat això en altres documents, com els plànols

de situació que acompanyen les sol·licituds de llicències d'obres, es pot verificar que el vial és el mateix.

## Cronologia

### 1930. Sense nom, pasaje

L'actual **carrer de Lleó** apareix al projecte d'urbanització dels terrenys dels germans Pablo i Francisco Soler, aprovat l'any 1930. Al plànol de la urbanització, de maig de 1925, el vial apareix com a *pasaje en proyecto* [sic]. El traçat d'aquest carrer no coincideix exactament amb l'aprovat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, que és paral·lel al **carrer de l'Aviació**.

### 1931. Salut, carrer de la

Durant els anys 1930 començà el procés d'urbanització dels carrers d'aquesta zona de la ciutat, coneguda popularment per *barri de la Salut*. El Ple de l'Ajuntament, en sessió del 29 d'octubre de 1931, aprovà el dictamen de la Comissió de Foment, que proposava assignar el nom *carrer de la Salut*.

### 1939. Salud, calle de la

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, a la guia de 1942, ja hi apareix el topònim castellanitzat.

Entrada per  
Ametller, carrer de l'

Sortida per  
Aviació, carrer de l' /  
Can Buxeres, parc de

Mapa: B3

Barri: Sanfeliu



### **1971. León, calle de**

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers que no en tenien, entre els quals aquest vial. Molts dels noms estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la Direcció General de l'Administració Local no en donà la conformitat fins al 18 de setembre de 1974.

### **1988. Lleó, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Llevant.** Punt de l'horitzó per on surt el sol, en relació al lloc on et trobis. Per extensió, és tota la terra o el mar que hi ha en aquella direcció. És sinònim d'orient.

A les costes mediterrànies ibèriques bufen uns vents que solen dur temporals, i que també tenen aquest nom. A una part de les comunitats valenciana i murciana, se les anomena també el Llevant. En aquest sentit, el topònim podria fer referència al Llevant espanyol, origen de molts dels immigrants que van arribar a l'Hospitalet durant les primeres dècades del segle xx. Tot i que, llavors, n'hauríem de dir carrer del Llevant en lloc de **carrer de Llevant**.

## El carrer

El **carrer de Llevant** aparegué als projectes d'urbanització que es tramitaren a començament de la dècada de 1920. Posteriorment, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt recollí el traçat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Al projecte presentat per Manuel Contell i Bonet el 29 de març de 1922 i aprovat el 6 de desembre d'aquell any, ja apareix un dels trams més al sud-oest d'aquest carrer. José Ferrer, José Rius i Lázaro Cotonat presentaren un altre projecte l'agost de 1923 per urbanitzar els seus terrenys situats a l'altre costat de l'actual **carrer de Llevant**. Aquest projecte, aprovat el 31 d'octubre de 1923, donà origen a la urbanització coneguda com *la Granota* (vegeu **jardins de la Granota**). Les primeres llicències al **carrer de Llevant** en aquella zona es tramitaren a partir de 1924. Tant al plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928 com al plànol de 1932, hi surt el traçat actual del carrer.

## Cronologia

### 1922. Levante, calle de

Al plànol del projecte d'urbanització de 1922 de Manuel Contell apareix el tram del **carrer de Llevant** situat a ambdós costats de l'actual **avinguda de Miraflores**.

### 1932. Llevant, carrer de

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Levante, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Llevant, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Cadí, plaça del  
Sortida per  
Diògenes, carrer de

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida



## Accepció

**Llibertat.** Topònim que fa referència a la condició de poder escollir o actuar sense dependre d'una autorització imposada o a la condició de la ciutadania per poder exercir els drets fonamentals i altres drets que les lleis regulen. En aquest últim sentit, és el primer dels tres grans principis de la Revolució Francesa —llibertat, igualtat i fraternitat— amb què equipara tots els homes i dones en essència i, en conseqüència, en drets

## El carrer

L'espai que avui ocupa la **plaça de la Llibertat** fou ocupat durant molts anys per una bòbila, coneguda com a *bòbila dels Valencians*. Era una de les moltes instal·lacions fabrils d'aquesta zona que es dedicaven a l'elaboració de maons i altres materials de construcció (*vegeu carrer de les Bòbiles*). La bòbila dels Valencians va existir fins a finals de la dècada de 1960, tot i que va estar tancada durant els darrers anys. Això va fer que no s'urbanitzés com la resta del barri, tot i que al voltant havien anat apareixent carrers i construccions, sobretot, des de la dècada de 1920. Seguint les directrius del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, es va anar completant l'obertura del **carrer de Llevant**, del **carrer de les Bòbiles** i de l'**avinguda de Miraflores**. Però no fou fins a la segona meitat de la dècada de 1950, i sobretot durant la dècada de 1960, que es produí el creixement explosiu de la Florida, d'acord amb el Pla comarcal de 1953 i el Pla parcial de la Florida de 1958, que el desenvolupava.

Al lloc que ocupava la bòbila, després del seu enderroc poc abans de finals de 1968, sorgí un gran solar, dins del qual estava prevista la construcció de dues illes d'edificis i un carrer com a continuació cap al sud-oest del **carrer de**

**l'El·lipse**. Però una modificació del planejament tramitada a partir d'aquell any reordenà l'espai per construir-hi una única illa rectangular delimitada per dos edificis de planta baixa, entresol i vuit plantes als dos costats més curts i un aparcament soterrani en tot el seu àmbit. Sobre l'espai lliure d'aquest aparcament es preveia la construcció d'una biblioteca i altres espais recreatius i d'esbarjo. La modificació del planejament fou aprovada el 19 de setembre de 1969. Les primeres llicències es van concedir el 1971.

Cal tenir present que, aleshores, la construcció havia fet un salt qualitatiu important i l'especulació arribava a extrems desconeguts fins aquell moment. Els blocs de la dècada de 1970 eren molt més alts que els anteriors. Per a això es van construir, al mateix barri, els gratacels que hi ha al voltant del Mercat de la Florida. Més pisos i de preus més alts: els beneficis d'aquestes operacions immobiliàries eren, doncs, importants. Les reivindicacions veïnals aconseguiren que en aquesta zona es reservés un espai d'ús públic, entre els dos blocs que actualment el flanquegen, que eren presentats per la propaganda de l'època com "la nueva Florida".

Com és sabut, tant el moviment obrer com el veïnal dels últims anys del franquisme i la transició tenien un alt contingut polític: es reivindicava la fi de la dictadura i les llibertats democràtiques. Pràcticament acabades les obres, el 18 de setembre de 1977, en una de les assemblees veïnals, es va decidir denominar aquest espai com a *plaza de la Libertad*. Els veïns van penjar un rètol de paper amb aquest nom. No és l'únic cas que l'Ajuntament ha acceptat una proposta inicial popular d'un cert caràcter reivindicatiu (*vegeu plaça de la Cultura*) o participatiu (*vegeu parc de la Cabana*) en un temps que encara no existia l'Ordenança del Nomenclàtor actual.

Finalment, la plaça es va urbanitzar durant la dècada de

Entrada per  
Llevant, carrer de;  
Pedraforca, carrer del

Mapa: E2

Barri: La Florida



1980: la remodelació es va dur a terme el 1986. La plaça ha viscut diverses modificacions des que es va construir. Finalment ha quedat com un dels exemples hospitalencs de l'urbanisme postmodern sorgit a la Barcelona preolímpica: es tracta d'una plaça dura, amb prou feines estovada per les terrasses dels bars i les espontànies tertúlies dels veïns que hi passen la tarda quan fa sol. L'octubre de 1992 es van fer obres de remodelació de la plaça. Va ser llavors que es va dur a terme la impermeabilització perquè l'aigua de la pluja no es filtrés pel sostre del pàrquing que anys abans s'havia construït al subsol. Un cop feta la impermeabilització del terra, es va tornar a pavimentar amb pedra granítica. Més recentment, durant el 2012 es van fer altres obres de millora i manteniment.

## ***Cronologia***

### **1969. Sense nom, plaza.**

Al plànol que acompanya la modificació del Pla parcial de la Florida aprovada el 19 de setembre de 1969, que ordenava la nova illa delimitada pel **carrer de Llevant**, el **carrer de les Bòbiles**, el **carrer del Pedraforca** i l'**avinguda de Miraflores**, apareix el primer projecte de la **plaça de la Llibertat** però sense nom.

### **1988. Llibertat, plaça de la**

El 1977, acabades les obres, com a resultat de les reivindicacions veïnals que reclamaven l'espai de l'antiga bòbila dels Valencians per a espai públic, es començà a denominar popularment aquest espai com a *plaza de la Libertad*. El primer nomenclàtor oficial que recollí aquest topònim, ja en català, fou l'aprovat el 6 d'octubre de 1988.



## Accepció

**Llobregat.** Riu de Catalunya que neix a les fonts del Llobregat (1.295 m), situades a Castellar de n'Hug (Berguedà) i desemboca a la mar Mediterrània.

L'origen del topònim deriva del nom romà *Rubricatum*, que vol dir vermellós en llatí. A l'època medieval, aquest nom derivà a *Lubricatus* i finalment a *Llobregat*. El topònim Llobregat també forma part del nom de la nostra ciutat: l'Hospitalet de Llobregat.

Les terres de l'Hospitalet que formaven part del delta del Llobregat eren conegudes com *la marina*. Amb la construcció del canal de la Infanta el 1819 (*vegeu jardins del Canal de la Infanta*), es va aprofitar l'aigua del Llobregat per convertir la marina en una zona de regadiu, cosa que va intensificar la producció de blat de moro i de llegums, i va accelerar el desenvolupament industrial del segle XIX. Ambdós sectors convisqueren harmoniosament durant moltes dècades; fins i tot, la marina es considerava una important zona de proveïment de Barcelona. Però, després que l'11 de maig de 1920 es publicués una llei que obligava l'Hospitalet a segregat gran part d'aquells terrenys per annexionar-los a Barcelona amb l'excusa mai executada de la construcció d'un port franc, a partir de l'execució del Pla comarcal de 1953 es començà a abandonar l'agricultura a favor dels usos industrials. El delta del Llobregat, que abastava des dels terrenys que arribaven a la muntanya de Montjuïc fins a les costes del Garraf començà a transformar-se amb la construcció de les grans infraestructures que el travessen. Des del 15 de setembre de 2004 el riu Llobregat desemboca 2,5 km més al sud de la seva desembocadura històrica, a causa de les obres que permeteren l'expansió del Port de Barcelona i l'ampliació de la Zona d'Activitats Logístiques.

Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Albareda, carrer d'

Mapa: F2, G2

Barri: Collblanc  
i la Torrassa

Si el riu Llobregat va tenir un paper en el progrés econòmic de la ciutat a partir del segle XIX, també va fer patir els hospitalencs amb les històriques inundacions provocades per les riuades. L'últim desbordament va ser el de 20 de setembre de 1971, quan una zona important de la marina quedà inundada i ocasionà greus danys al barri de Bellvitge.

## El carrer

El **carrer del Llobregat** apareix al projecte d'urbanització dels terrenys propietat d'Esteban Creus i Casellas i Federico Bessacier, presentat l'octubre de 1895. En aquest projecte s'establí l'obertura de dos carrers més: el **carrer de Besa** i el **carrer d'Occident**. El projecte va ser aprovat pel consistori el 10 d'abril de 1896. Aquest va ser el segon projecte que va presentar Esteban Creus. El primer l'havia presentat el 1891 i pretenia obrir quatre carrers que anessin a parar a la carretera principal i que els dos restants fossin paral·lels al vial principal, però per causa de litigis amb els seus veïns i el propietari de la torre Barrina, José Farnés, el 1894 Esteban Creus va desistir d'aquest projecte. El cas és que el projecte del 1895, que suposà l'obertura del **carrer de Besa**, del **carrer del Llobregat** i del **carrer d'Occident**, va ser el primer pas per a la urbanització del barri de Collblanc. L'obertura del **carrer del Llobregat**, aleshores anomenat *calle de Creus*, també comportà una controvèrsia amb el propietari dels terrenys per on havia de passar, Francisco Estruch que s'hi oposava (*vegeu carrer d'Estruch*). Finalment, el 9 de desembre de 1898, l'Ajuntament aprovà l'expropiació dels terrenys d'Estruch per connectar el **carrer del Llobregat** amb la **carretera de Collblanc**, que hagué d'esperar fins a la dècada de 1920 per executar-se. Així consta als plànols del barri de Collblanc de l'any 1928.



El 1921, als números 108-110 del **carrer del Llobregat** s'instal·là la important Cooperativa Obrera del Vidre, que el 1923 ja tenia 111 treballadors.

El 1971 es fundà l'Associació de Veïns de Collblanc, que durant els primers anys es reunia al Bar Rius, al número 3 d'aquest carrer. El 1974 es traslladà al número 78 del **carrer de Llançà**.

## Cronologia

### 1896. Creus, calle de

Topònim que fa referència a Esteban Creus i Casellas (les Corts, Barcelona, 1844 - ?), propietari dels terrenys on es va obrir el primer tram del carrer. Veí de les Corts i casat amb Antònia Barralat Prats, el matrimoni va tenir quatre fills, dos dels quals van néixer a l'Hospitalet, ciutat on es van traslladar durant la dècada de 1870 (al número 21 de la **carretera de Collblanc**). Esteban Creus pagava una contribució anual de 45 pessetes, cosa que comportava drets electorals, i així va poder ser nomenat, l'any 1883, alcalde delegat del barri de Collblanc. El 1885, va encapçalar una comissió de veïns que sol·licitava a l'Ajuntament la instal·lació de l'enllumenat públic al barri. El 1889 es va presentar a les eleccions municipals, però no va tenir els vots necessaris per entrar al consistori, fet que va provocar que dimitís com a alcalde delegat del barri. Dos anys després, el 1891, presentà un primer projecte d'urbanització dels seus terrenys, que finalment no es va dur a terme. L'octubre de 1895, presentà un nou projecte d'urbanització que suposà l'obertura del **carrer de Besa**, del **carrer del Llobregat** i del **carrer d'Occident**.

### 1902. Creus, calle de; Llobregat, calle del

El consistori aprovà el 28 de novembre de 1902, el projecte

d'urbanització de terrenys dels germans Romaní i Clemente Mas a la Torrassa, on es feren els trams més al sud de l'actual **carrer del Llobregat**.

### 1904. Llobregat, calle del

Com a conseqüència d'una proposta presentada per Joan Campalans, Pere Domingo i Ramon Botifoll, d'unificació de vials existents i projectats en diversos projectes d'urbanització a finals de 1903, el 29 de gener de 1904, el consistori aprovà la interconnexió de la *calle del Llobregat* amb la *calle de Creus* i que aquest últim espai passés igualment a denominar-se *calle del Llobregat* en tot el recorregut. D'aquesta manera, els trams d'aquest vial quedaren tal com ara els coneixem, amb una llargària total de 750 m, el 60% dels quals pertanyen al barri de Collblanc.

### 1932. Llobregat, carrer del

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Llobregat, calle del

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Llobregat, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la  
Sortida per  
Rosselló, carrer del



Mapa: H2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Llopis.** Topònim que a referència als germans propietaris dels terrenys on es va obrir aquest passatge, Jaime i Magín Llopis i Hortal i que en van promoure la urbanització a la dècada de 1920.

Suposem que aquests dos propietaris pertanyien a la nissaga hospitalenca dels terrissaires Llopis, que disposava d'un petit taller inicial a la dècada de 1880, a l'aleshores *pasaje Parucho* [sic] (vegeu **carrer de les Roselles**), per després ampliar el negoci amb la bòbila del **carrer d'Enric Prat de la Riba**.

## El carrer

En carta de 16 de setembre de 1922, Jaime Llopis i Hortal, veí de la **rambla Catalana**, en nom seu i del seu germà Magín, sol·licità la urbanització d'una finca de la seva propietat, situada entre els carrers A (vegeu **carrer del Rosselló**) i la riera Blanca, a tocar de la **rambla Catalana**, dins de l'aleshores anomenada urbanització de Bernardino Martorell. Uns mesos després, el 13 de desembre de 1922, el consistori aprovà el plànol del projecte d'urbanització, on ja consta la denominació de *calle de Llopis* per a aquest passatge que, com el seu traçat, s'han mantingut invariables fins a l'actualitat.

## Cronologia

### 1922. Llopis, calle de

El 13 de desembre l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització dels terrenys dels germans Jaime i Magín Llopis, on aparegué el traçat d'aquest vial retolat *calle de Llopis*.

### 1932. Llopis, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Llopis, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. La primera guia oficial on torna a aparèixer el topònim és la de 1948.

### 1965. Llopis, pasaje de

A les llicències d'obres tramitades a partir de 1965, l'antic carrer apareix amb categoria de passatge, malgrat que en alguns altres documents encara hi consta com a carrer. De fet a la guia de 1970 continua amb aquesta categoria, però en aquells anys l'ús més habitual era com a passatge, com als plànols de desembre de 1970 del Pla parcial de Collblanc-la Torrassa.

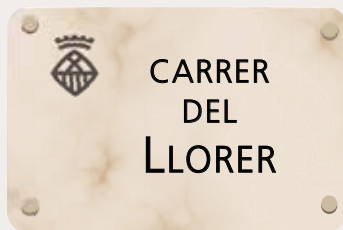
### 1988. Llopis, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Plaça dels Veïns, Granvia Sud





Entrada per  
Garrofers, carrer dels  
Sortida per  
Teide, carrer del



Mapa: E3



Barri: Les Planes

## Accepció

**Llorer.** Arbre de la família de les lauràcies (*Laurus nobilis*); de fulles perennes, oblongues, agudes, lanceolades, coriàcies i aromàtiques; dioic; de flors petites i fruits en baies negres.

Aquest topònim forma part del conjunt de noms relacionats amb la flora i la fauna que inicialment s'associaren als carrers de la ciutat jardí que dissenyà l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Alguns dels nous vials que aparegueren a partir de modificacions posteriors d'aquell projecte també continuaren rebent noms d'aquesta categoria, sobretot als barris de la Florida i de les Planes.

## El carrer

El **carrer del Llorer** sorgí a partir de la construcció dels aleshores anomenats *bloques Onésimo Redondo* (vegeu **plaça dels Blocs de la Florida**). De fet al plànol de situació dels esmentats blocs, datat el juliol de 1954, hi apareix aquest vial i els de la zona, però amb noms que no arribaren a ser els definitius. El Pla parcial de les Planes de 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, projectà el traçat actual, que just un any després també fou recollit al Pla parcial de l'aleshores anomenat *sector Provenzana*. El 1958 i el 1960, a les guies ja consta la configuració del traçat del carrer actual, fet que ens indica quan va començar a urbanitzar-se. El curs 1973-1974, en el marc del Pla d'urgències, s'hi va inaugurar el col·legi públic Joaquim Ruyra.

## Cronologia

### 1952. Laurel, calle del

Aquest topònim apareix per primer cop a la guia de 1952. En aquesta guia, consta com a carrer pendent d'urbanització. Al plànol de situació que acompanya el projecte de construcció dels coneguts com a *blocs de la Florida* apareix el **carrer del Llorer** gairebé amb el mateix traçat però retolat *calle de la Primavera*.

### 1988. Llorer, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Llosa.** Placa plana, de poc gruix en comparació amb l'amplada i llargària, que és la base o el cobriment d'un altre element. Per extensió fa referència a l'estructura que cobreix la **ronda de Dalt** al seu pas pel barri de Sanfeliu, sobre la qual s'urbanitzà la plaça que anomena i gran part de la **plaça dels Cirerers**.

## El carrer

El Pla especial de comunicacions del segon cinturó de ronda als termes municipals d'Esplugues de Llobregat, de l'Hospitalet de Llobregat i de Cornellà de Llobregat, aprovat el 5 d'abril de 1990, modificà el projecte previ d'aquesta infraestructura prevista al planejament anterior i concretà el traçat actual. Als plànols que l'acompanyen es veuen els espais que posteriorment esdevindrien la **plaça de la Llosa** i la **plaça dels Cirerers**, a més de la **ronda de Dalt** al seu pas pel nostre municipi. Així, la **plaça de la Llosa** és conseqüència de la urbanització del cobriment de la **ronda de Dalt** al barri de Sanfeliu (*vegeu ronda de Dalt i plaça dels Cirerers*).

Aprovat el Pla general metropolità de 1976, el Ministeri d'Obres Públiques redactà una proposta per al traçat de l'aleshores anomenat *Segon Cinturó de Ronda*.

L'Associació de Veïns de Sanfeliu, legalitzada el 1975, feu una sèrie d'impugnacions per tal de soterrar el cinturó a l'altura de Sanfeliu. Durant la dècada de 1980, l'extinta Corporació Metropolitana de Barcelona havia presentat, a més, una proposta de modificació del Pla general metropolità per interconnectar l'aleshores autopista A2 amb la C-246 (*vegeu avinguda de la Granvia de l'Hospitalet*). Però els serveis tècnics de la Direcció General d'Urbanisme de la Generalitat de Catalunya proposaren una nova solució que feu que el 16 de novembre de 1989 el conseller de Política Territorial i Obres Públiques recomanés

“desglossar les actuacions urbanístiques preparatòries per facilitar el pas del cinturó en el barri de Sanfeliu tendents a equipar, dotar de jardins i facilitar l'emplaçament idoni de l'activitat comercial i dels habitatges, de manera prèvia a la construcció del projecte del cinturó”. El resultat fou l'aprovació de l'esmentat Pla especial de comunicacions del segon cinturó, que dissenyà el traçat i cobriment actuals de la **ronda de Dalt** al seu pas pel barri de Sanfeliu. Les obres del túnel s'iniciaren el 1990 i la urbanització de la llosa de cobriment, el 1991. Aquest fet possibilità que ressorgís l'associació de veïns desapareguda el 1986, que veié recollides les seves reivindicacions. El 1993 s'inaugurava el nou espai que es convertí en el centre del barri, que incloïa l'aleshores *passeig dels Cirerers*, l'edifici d'habitatges del **carrer de l'Emigrant** per als veïns afectats per les obres i la inauguració el 1995 de la planta baixa com a hotel d'entitats, a més de la **plaça de les Comunitats**. Un altre espai de la llosa, entre el **carrer de Sanfeliu** i el **carrer de l'Estronci** es convertiria en la **plaça de la Llosa**.

## Cronologia

### 1990. Sense nom, plaça

Als plànols del Pla especial de comunicacions del segon cinturó de ronda es pot veure l'espai que esdevindria l'actual **plaça de la Llosa**.

### 1991. Sanfeliu, parc de

Al plànol d'aquest any, l'espai que actualment ocupa la **plaça de la Llosa** apareix amb el topònim *parc de Sanfeliu*, i restà recollit al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 21 de juliol de 1995, després de la inauguració de la nova plaça.

### 2006. Llosa, plaça de la

El 26 de juliol de 2006, el Ple aprovà un nou nomenclàtor que recollia el canvi de nom.

Entrada per  
Sanfeliu, carrer de;  
Estronci, carrer de l'

Mapa: A3, B3

Barri: Sanfeliu



**Entrada per**  
Enric Prat de  
la Ribera, carrer d';  
Vigo, carrer de;  
Pau Casals, avinguda de;  
Carrilet, avinguda del;  
Marina, rambla de la

**Mapa: D4**

**Barri: El Centre**

ESC Homenatge a Lluís Companys

## Accepció

**Lluís Companys i Jover.** (El Tarròs, Urgell, 1882 - Barcelona, 1940). Advocat i polític. President de la Generalitat de Catalunya.

Després de la seva infantesa en terres lleidatanes, en el si d'una família de grans propietaris, es traslladà a estudiar de molt jove a Barcelona on cursà els estudis de dret. Durant aquells anys universitaris coincidí amb Francesc Layret (*vegeu carrer de Francesc Layret*) i Albert Bastardas (*vegeu avinguda d'Albert Bastardas*) i milità a l'Associació Escolar Republicana, de la qual fou un dels fundadors el 1900, cosa que li permeté desenvolupar l'ideari republicà. El 1903 fou membre de la Unió Republicana. Molt lligat al món sindicalista, a partir del 1919 fou advocat de líders de la Confederació Nacional del Treball. Des de 1922 col·laborà amb la Unió de Rabassaires i hi fundà el seu òrgan de comunicació, *La Terra*. També desenvolupà aquesta activitat periodística en els diaris *La Publicidad*, *La Barricada* o *La Lucha*.

El 1931, la seva intervenció va ser decisiva en la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya i les eleccions del 12 d'abril. Diputat a Corts per la província de Barcelona (1931), per Barcelona ciutat (1933-1936), diputat al Parlament de Catalunya per Barcelona (1932), del qual fou president, també fou ministre de Marina (1933). En morir el president Francesc Macià, Lluís Companys fou elegit president de la Generalitat el gener de 1934. El govern Companys es caracteritzà per l'esforç de reagrupar les forces del republicanisme d'esquerra. La crisi institucional i política van provocar que Lluís Companys proclamés, el 6 d'octubre de 1934, "l'Estat Català dins la República Federal Espanyola",

cosa que suposà la seva detenció i condemna a trenta anys de presó. El 21 de febrer de 1936, la Diputació Permanent de les Corts espanyoles, després de la victòria electoral del Front Popular, aprovà l'amnistia de tots els condemnats pels esdeveniments d'octubre de 1934, a proposta de Manuel Azaña. Durant la Guerra Civil, el seu objectiu va ser conservar les institucions catalanes i afrontar la revolució anarquista intentant trobar un punt de trobada. Acabada la Guerra Civil es va refugiar a França, que estava ocupada per l'exèrcit alemany. La policia secreta alemanya el detingué i fou lliurat per la Gestapo a la policia franquista. Traslladat primer a Madrid i després a Barcelona, fou jutjat per un consell de guerra sumaríssim i condemnat a mort. Fou afusellat a Montjuïc el 15 d'octubre de 1940.

La Llei 52/2007, de 26 de desembre, coneguda com a Llei de memòria històrica, estableix el reconeixement a totes les persones que patiren la persecució i la violència durant la Guerra Civil i la dictadura franquista. I, encara que declara la il·legimitat dels consells de guerra per motius polítics, ideològics o de creença religiosa, entre d'altres, no restitueix la figura del president afusellat. Per això, el 21 de desembre de 2018, el Govern espanyol aprovà una "declaració de reparació i reconeixement en favor de Lluís Companys i Jover, per la qual es rebutja i condemna el Consell de Guerra que decidí la seva execució, i es proclama públicament i solemnement el reconeixement i la restitució de la seva plena dignitat".



## El carrer

L'anomenada *Illa dels Sindicats* era un espai on hi havia camps de cultiu, antigues cases de poble de planta baixa i l'edifici del sindicat vertical franquista. A mitjan anys 1970, es va treure tot el que hi havia per fer-ne una nova urbanització, d'acord amb el que preveia la modificació del Pla parcial de l'anomenat *sector Centre*, aprovada el 8 de maig de 1972. Però no va ser fins que s'aprovà el Pla especial de reforma interior conegut com a *Pla de les Rambles*, el 20 d'abril de 1994, que aquest projecte no començà a executar-se. Aquesta actuació incorporà, entre altres millores, la construcció d'una plaça amb espais verds. La plaça, que inicialment estava prevista com un amfiteatre, té una escultura de l'artista Albert Casané en homenatge a la vida del president Lluís Companys, composta per 57 columnes de ferro col·locades en forma d'espiral, que simbolitzen els anys de vida del president. Des que va ser inaugurat l'any 1997, aquest espai és un referent emblemàtic del barri del Centre i, també, el punt de concentració d'homenatge al president Companys el 15 d'octubre de cada any.

## Cronologia

### 1972. Sense nom, plaça

Encara que anteriorment havia aparegut un espai projectat per a ús públic en aquesta zona, no fou fins a l'aprovació de la modificació del Pla parcial del Centre que es consolidà aquesta previsió. Posteriorment, el 1994 s'aprovà una nova modificació del planejament urbanístic que començà a executar-se. L'espai, inicialment, no tenia nom oficial.

### 1997. Lluís Companys i Jover, plaça de

L'11 d'abril de 1997, l'Ajuntament va aprovar donar el nom del Molt Honorable Lluís Companys i Jover a aquesta plaça. El mes de maig del 2003, i amb motiu de la remodelació de la **plaça de l'Ajuntament**, s'hi va traslladar, també, l'escultura de Montserrat Garcia en homenatge a Rafael de Casanova, que posteriorment va ser col·locada a la **rambla de la Marina**, a tocar d'aquesta zona.



Entrada per  
Valeta, carrer de  
Sortida per  
Enllaç, via d'



## Accepció

**Llunàs.** Topònim que fa referència al marquès de Llunàs, de la família dels España, aristòcrates amb propietats i terrenys a l'Hospitalet i Esplugues.

Un d'aquests terrenys, coneguts com a *Feixa Llunàs*, estava situat al nord-oest del barri de Sanfeliu i a tocar del terme municipal d'Esplugues.

## El carrer

A més d'altres vials (*vegeu carrer de Valeta, carrer de Cornellà, avinguda de l'Electricitat i carrer de Sant Jordi*), els primers trams del **carrer de Llunàs** i el **carrer de les Planes** sorgiren a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de José Valeta de Arquer, presentat l'11 de febrer de 1924 i aprovat el 12 d'agost d'aquell any, situats al lloc conegut com a *Feixa Llunàs* (*vegeu carrer de Valeta*).

Al plànol d'aquest projecte, el **carrer de Llunàs** es pot veure retolat *calle de la Plana* (que actualment és el nom del barri de la ciutat veïna d'Esplugues en aquesta zona) i el **carrer de les Planes** apareix retolat *calle de Llunas* (probablement un error de transcripció de Llunàs, que a la memòria del projecte apareix escrit com a *Llunas* i també com a *Llunes*). És a dir, *calle de la Plana* i *calle de Llunas* feien referència al **carrer de Llunàs** i al **carrer de les Planes** respectivament.

## Cronologia

### 1924. Plana, calle de la

Topònim que fa referència a una porció de terreny llisa, pràcticament sense relleu, dedicada a conreu (*vegeu carrer de les Planes*). En particular i en aquesta època, en aquesta zona hi havia la plana de Sarriera, al terme municipal d'Esplugues, que era on s'adreçava aquest vial projectat.

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de José Valeta de Arquer apareix el tram més oriental de l'actual **carrer de Llunàs** retolat *calle de la Plana*. De fet, a les guies comercials de 1929-1930, 1930-1931 i 1932, apareix un vial anomenat *Llunas* que va des d'Esplugues fins a *Las Planas*. Aquest vial, *Las Planas*, es correspon amb el que apareix al projecte inicial com a *calle de la Plana*, actual **carrer de Llunàs**.

### 1932. Llunàs, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, no només es catalanitzà el tipus de via sinó que també es canvià el nom pel que, fins aleshores, havia tingut el **carrer de les Planes**, que aleshores passà a anomenar-se *carrer de Domingo*.

### 1939. Llunas, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A partir d'aquest any, el cognom va perdre l'accent.

### 1980. Llunás, calle de

Al nomenclàtor aprovat el 20 de maig de 1980, es recuperà l'accent del cognom. Malgrat això, en documents posteriors encara continuà apareixent sense accent, com al nomenclàtor de 1982, molt probablement perquè el topònim apareixia en majúscules i era el costum no accentuar-les.

### 1988. Llunàs, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Cornellà, carrer de  
Sortida per  
Llunàs, carrer de



Mapa: A3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Llunàs.** Topònim que fa referència al marquès de Llunàs, de la família dels España, aristòcrates amb propietats i terrenys a l'Hospitalet i Esplugues (*vegeu carrer de Llunàs*).

## El carrer

El 25 d'octubre de 1972 s'aprovà el Pla parcial d'ordenació de l'illa delimitada pel **carrer de Llunàs**, el **carrer de Valeta**, el **carrer de Cornellà** i l'aleshores prevista via d'enllaç amb el segon cinturó de ronda planificat al Pla comarcal de 1953 (*vegeu via d'Enllaç*). En aquell projecte urbanístic, atès que la futura **via d'Enllaç** havia de ser una via per accedir al futur segon cinturó (*vegeu ronda de Dalt*), es preveia que la finca situada al costat occidental de l'illa tindria un pati interior pel qual s'entraria als habitatges dels edificis que s'hi construirien. Aquest és l'origen del **passatge de Llunàs**.

La llicència d'obres dels edificis amb façana a aquest passatge es concedí poques setmanes després, el 10 de novembre, i ja estaven finalitzats el 1975. En aquests edificis, amb unes característiques prou diferents a les de la resta d'edificacions del barri, en aquells anys de la dècada de 1970, als anys 1970 hi vivia un percentatge important de la població del barri de Sanfeliu.

Encara que inicialment el **passatge de Llunàs** havia de ser d'ús privat, actualment té la consideració d'ús públic.

## Cronologia

### 1972. Sense nom, pasaje

Al Projecte d'ordenació de l'illa delimitada pels carrers de Llunàs, Valeta, Cornellà i la via d'enllaç amb el segon cinturó de ronda, l'actual **passatge de Llunàs** apareix identificat com a *pasaje particular*.

### 1988. Llunàs, passatge de

Aquest topònim apareix per primera vegada al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 6 d'octubre de 1988.



## Accepció

**Lola Anglada.** Topònim que fa referència a Dolors Anglada i Sarriera (Barcelona, 1892 - Tiana, Maresme, 1984). Dibuidant i narradora infantil.

Quan encara era una noia d'uns tretze anys publicà el seu primer dibuix al setmanari *¡Cu-Cut! En Patufet* fou el següent destinatari de les seves il·lustracions des de 1909. I des d'aleshores, il·lustrà moltes revistes infantils i a partir de 1917, també llibres infantils. Però no fou fins al 1920 que publicà el seu primer llibre, *Contes del paradís*, després d'haver viatjat a París on treballà per a les editorials Hachette i Nathan especialitzades en literatura infantil i juvenil. Durant els últims anys de la dècada de 1920, produeix el que es convertiria en el nucli de la seva obra *En Peret* (1928), *Margarida* (1928), *Monsenyor Llangardaix* (1929) i *Narcís* (1930). Durant la Guerra Civil, el Comissariat de Propaganda de la Generalitat li encarregà l'edició d'*El més petit de tots* (1937), que tenia com a protagonista el personatge infantil del mateix nom, símbol i emblema de la lluita antifeixista, per tal de poder explicar el conflicte bèl·lic als infants. Acabada la guerra, es dedicà a un altre tema: la Barcelona vuitcentista que és l'ànima de *La Barcelona dels nostres avis* (1949). Poc abans de morir, quan ja havia estat guardonada amb la Creu de Sant Jordi per la Generalitat de Catalunya, escriví *Les meves nines* (1983), motivada per la seva afició envers aquestes joguines, que col·leccionava.

Entrada per  
Prat de la Manta,  
carrer del; Castelao,  
carrer de



Mapa: H4



Barri: Santa Eulàlia

## El carrer

El 9 de novembre de 2000 fou aprovada una modificació del Pla general metropolità que implicava l'aparició un nou espai públic on actualment se situa la **plaça de Lola Anglada**.

## Cronologia

### 2000. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità de la zona compresa entre el **carrer del Prat de la Manta** i el **carrer de Castelao** fins a uns 160 m al nord del **carrer de Natzarret** es planificà un nou espai per a ús públic que hi apareix sense nom. El 2005 la nova plaça ja estava urbanitzada.

### 2014. Lola Anglada, plaça de

Durant la reunió del Consell del Districte III del dia 11 de desembre de 2013, es va acceptar la proposta de posar el nom de l'escriptora a la nova plaça, segons l'encàrrec de la Comissió del Nomenclàtor. La proposta fou aprovada a la sessió del Ple de l'Ajuntament de 30 d'abril de 2014.



## Accepció

**Luarca.** Vila del Principat d'Astúries, capital del *concejo* de Valdés, situada al centre de la costa occidental del principat. El *concejo* de Valdés està situat a 1 m d'altitud, té 353,50 km<sup>2</sup> de superfície i 11.504 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística i de l'Agència Estatal de Meteorologia.

Entre les seves activitats econòmiques destaquen el conreu de cereals, el bestiar boví (productes làctics), l'esca (indústria conservera) i la fusta, i s'ha convertit en les últimes dècades en una vila eminentment turística.

## El carrer

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt als terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o que hi tenien un traçat diferent de l'actual (*vegeu plaça de l'Alzina*). L'estat actual d'aquests vials és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. De fet, aquest vial no apareixia al projecte anterior concret d'urbanització de la finca de la pubilla Casas, de 1926, ja que en realitat es trobava dins de l'àmbit de la finca coneguda com *les Coves de l'Hospitalet*, propietat de la marquesa de Castellbell i baronessa de Maldà. El 1925, la mateixa marquesa havia presentat un projecte d'urbanització, però la documentació consultada demostra que no es va portar a terme. El 27 de juny de 1940, José Maria Anglés Civit, en nom i representació dels hereus de la marquesa va presentar un nou projecte d'urbanització que modificava lleugerament el planejament vigent de 1928, i que s'adaptava millor a les característiques

del terreny i, també, als seus propis interessos. Per això, al projecte hi apareixien tres nous vials: *calle de las Violetas* (*vegeu carrer de Luarca*), *calle de los Lirios* (*vegeu carrer de Numància*) i *calle de los Claveles* (*vegeu carrer dels clavells*). A més, feia desaparèixer un vial paral·lel a l'aleshores *calle del Masnou* (*vegeu carrer de Vinaròs*) i desplaçava cap a l'oest la projectada *avenida de la Nueva España* (*vegeu avinguda d'Isabel la Catòlica*).

El traçat del carrer que es va configurar a la dècada de 1940 és el que s'ha mantingut fins avui. Desemboca a l'**avinguda de Severo Ochoa** i aquesta cruïlla, davant per davant del desaparegut Cine Navarra (*vegeu avinguda de Severo Ochoa*), ja fou nucli d'activitats ciutadanes els anys 1960, quan per Nadal s'hi instal·lava el tron dels Reis d'Orient perquè la canalla els lliurés les cartes o més tard quan s'hi establí l'Agrupament Escolta Natura i Vida. Els anys 1980 el carrer passà a ser de vianants i això va contribuir a fer que es consolidés com un dels vials més concorreguts del barri, sobretot a l'estiu, a causa de la proliferació de bars i terrasses i a les seves ofertes culinàries. Així mateix, tant el carrer com l'esmentada cruïlla han continuat essent escenari d'activitats culturals diverses, des de partides simultànies d'escacs, putxinel·lis i balls amb orquestra, dins dels programes de les festes majors, fins al concurs anual de *saetas* que organitza la Tertúlia Flamenca de l'Hospitalet (*vegeu carrer de Calderón de la Barca*) abans de Setmana Santa.

Entrada per  
Severo Ochoa,  
avinguda de  
Sortida per  
Vinaròs, carrer de





## Cronologia

### 1940. Violetas, calle de las

Plantes de la família de les violàcies (*Viola sp*), de fulles simples, alternes i estipulades, flors zigomorfes i pentàmeres i fruits capsulars.

El Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 no preveia el traçat d'aquest vial, però sí que consta a l'expedient de 1940 d'urbanització dels terrenys de la finca coneguda com *les Coves*, aleshores propietat dels hereus de la marquesa de Castellbell i baronessa de Maldà. La primera referència a aquest topònim la trobem a la memòria i als plànols d'aquest projecte d'urbanització.

### 1946. Luarca, calle de

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

D'acord amb les referències documentals consultades, la motivació d'aquest canvi de nom està relacionada amb el fet que Luarca era la població d'on era originari el secretari de l'Ajuntament d'aleshores, que ho va ser fins ben entrada la dècada de 1960.

### 1988. Luarca, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

NAMI





- PAT Can Casas (fitxa 50)
- PAT Edifici d'habitatges, al número 5 (fitxa 47)
- PAT Edifici d'habitatges, al número 31, en construcció (fitxa 48)
- PAT Edifici d'habitatges, al número 33, antiga pastisseria Santa Eulàlia (fitxa 49)
- PAT Edifici d'habitatges, al número 57 (fitxa 51)

## Accepció

**Major.** Important, principal.

## El carrer

El **carrer Major**, pel que fa a la història del vial, és un tram de l'antic camí d'origen romà que comunicava *Barcino* amb el delta del Llobregat, port natural de la important colònia romana, i amb el congost de Martorell, des d'on es connectava amb les vies més importants. El traçat d'aquest camí avui el segueixen el **carrer Major**, el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el **carrer de Santa Eulàlia**.

La història dels orígens de l'Hospitalet està estretament lligada a aquest camí (*vegeu carrer de carrer d'Enric Prat de la Riba i plaça de Provençana*). A partir de la segona meitat del segle XII i principi del XIII, podien diferenciar-se tres zones de poblament al terme parroquial: una a l'entorn de l'església de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana (barri de Santa Eulàlia); una altra al costat de l'Hospital de la Torre Blanca, tocant al límit amb Cornellà (barri del Centre), i una altra, Banyols, distanciada i allunyada de les altres dues i tocant al riu (actual municipi del Prat de Llobregat).

Les primeres notícies d'aquell hospital, que servia per guarir els pobres i acollir els viatgers, són de l'inici del segle XIII, encara que es creu que ja existia a finals del segle anterior. Conegut com *l'Hospital de la Torre Blanca*, feia

referència a una construcció propera que duia aquest nom, que el 1933 encara servia per anomenar el que aleshores restava de la finca original (*vegeu carrer de Tecla Sala*). Aquest hospital va desaparèixer al llarg del segle XIV, per la qual cosa es va demanar permís per reconstruir-lo el 1375. El nou hospital, més petit, fou conegut com a *l'Hospitalet*. L'edifici donà nom al petit nucli poblat i la primera referència d'aquest topònim és del 1401. El nucli de població originat al voltant de l'Hospital de la Torre Blanca anà creixent i distanciant-se del de Provençana, i per aquest motiu s'aconseguí l'autorització del trasllat de la parròquia de Provençana, feta pel bisbe de Barcelona el 17 de desembre de 1426, a la parròquia de l'Hospital o l'Hospitalet.

El **carrer Major**, conegut durant el segle XVIII com a *carrer de Baix*, o simplement *el Carrer*, va ser fins a mitjan segle XIX el vial més important de l'Hospitalet. De fet, el poble consistia en un trapezoide la base del qual era el **carrer Major** i els costats eren la riera de la Creu i la riera de l'Escorxador. I és probable que l'actual **carrer de Sant Joan** fos l'antic *carrer de Dalt* que apareix en alguns documents. El traçat tradicional era l'actual i l'amplada original encara es conserva en algun tram. Aquesta amplada només es veia pertorbada per la plaça del poble, l'actual **plaça de la Constitució**. Les seves reduïdes dimensions ens donen una idea de poble. Segons ens consta, en aquest carrer, des de la meitat del segle XVII fins a l'any 1864, l'Ajuntament hi va tenir el seu primer emplaçament, juntament amb la presó i una escola pública (a l'actual número 19). La segona ubicació de l'Ajuntament també va ser en aquest mateix carrer (entre els actuals números 36 i 44) des de l'any 1864 fins a l'any 1895, quan s'inaugurà el nou i actual edifici ubicat a la **plaça de l'Ajuntament**.

Al llarg del segle XX, el **carrer Major** ha vist com anaven desapareixent els antics vestigis de la seva fisonomia

Entrada per  
Riera de la Creu,  
carrer de la  
Sortida per  
Joan N. García - Nieto,  
carrer de

Mapa: B4, C4

Barri: El Centre



anterior. Cal remarcar, per exemple, l'enderrocament l'any 1994 del primer cinema de l'Hospitalet, de l'any 1907, el Cinematògraf Robert (cal Carreter). També s'ha de fer esment d'algunes botigues o referents emblemàtics avui desapareguts, com la farmàcia Miret, la barberia de cal Sisó, cal Plats i Olles amb la Pepeta Parera, la sabateria de cal Carter, el bar Peret, cal Jutglà o la merceria de cal Cerfull, on el Marcel·lí despatxava vetes i fils.

## Cronologia

### Finals del segle i aC. Augusta, via

L'actual **carrer d'Enric Prat de la Riba** coincideix amb un tram de la *via Augusta*, que comunicava Roma i Cadis, des de l'època de l'emperador August.

### Època medieval i moderna.

#### Ral, camí; Reial, camí

L'antiga via romana va anar transformant-se i va acabar rebent el nom de *camí Ral* o *camí Reial*.

### 1718. Baja, calle; Ral o Real, camino

El topònim *Baja*, que en català és baixa, fa referència a quelcom que és d'una alçària petita, inferior a l'ordinària. En aquest sentit, deu el nom a la posició del carrer envers un altre que portava el nom *calle Alta* (vegeu **carrer de Sant Joan**).

El topònim *calle Baja* apareix documentat al cadastre del 1718 en la relació de cases i carrers, escrit en castellà. En aquest carrer (al primer tram, entre l'actual **plaça de la Remunta** i la **plaça de l'Ajuntament**) figura l'agrupament de cases més gran (32), amb l'església, una carnisseria, l'hospital, la tenda hostel i la taverna. Aquest topònim està relacionat amb altres dos noms històrics: *Centro* i *Alta*. El

primer feia referència a l'antic *camino del Centro*, actual **carrer del Centre** i **carrer de Joan Pallarès**, i el segon al *camino* o *calle Alta*, posteriorment conegut com a *camí de Sant Joan* i actualment com a **carrer de Sant Joan** i **carrer del Bruc**. El camí també apareix com *camino Real de Barcelona*.

Els trams de l'actual **carrer Major** que no formaven part d'aquella *calle Baja* eren coneguts simplement amb el nom del camí.

### 1830. Major, carrer

Aquest nom no apareix documentat fins a l'any 1830. A l'acta del Ple de 15 de maig s'esmenta la "convocatoria dels individus del Carrer Major de est Poble". A l'acta del Ple de 18 de juny, es pot llegir literalment: "... convocatoria general per tractar y veura del modo que se ha de compondre lo Carrer Major y de ahont se poden trauer los diners per repararlo...". També l'any 1845, segons l'acta del Ple de 25 d'octubre, s'aprova la divisió de districtes. Segons aquesta acta, el Districte I quedà format per aquest carrer.

### 1917. Laureano Miró, calle de

Topònim que fa referència a Laureà Miró i Trepapat (Barcelona, 1883-1916). Polític republicà. Diputat a Corts pel districte electoral de Sant Feliu de Llobregat, al qual pertanyia l'Hospitalet en aquell moment.

A proposta del regidor Romeu, el 16 de març de 1917, l'Ajuntament aprovà canviar el nom d'aquest carrer en homenatge a Laureà Miró i Trepapat pels seus serveis i propostes de millora per a l'Hospitalet —entre les quals, l'asfaltat del **carrer Major**— mentre havia estat diputat a Corts. Encara que el nou nom del vial aprovat va ser el nom complet del polític, a la documentació posterior només apareix amb el primer cognom.



### 1932. Laureà Miró, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Calvo Sotelo, calle de

Topònim que fa referència a José Calvo Sotelo (Tui, Pontevedra, 1893 - Madrid, 1936). Polític espanyol. Abans de ser elegit diputat a Corts per primera vegada a les eleccions de l'1 de juny de 1919, ja havia iniciat la carrera política que l'havia portat a col·laborar amb Maura en l'estudi de la reforma de l'Administració local. El cop d'estat del general Primo de Rivera del 13 de setembre de 1923 el portà a exercir el càrrec de director general d'Administració Local. El 1924 ja havia aconseguit l'aprovació del conegut com a *Estatut municipal*. Posteriorment fou titular del Ministeri d'Hisenda, fins poc abans del fi de la dictadura de Primo de Rivera.

Amb la proclamació de la república, s'exilià a Portugal. Des d'allà intentà diverses vegades tornar a les Corts, però encara que aconseguí l'escó de diputat a les primeres eleccions estatals celebrades durant la Segona República, el 26 de juny de 1931, el seu retorn no fou acceptat perquè havia estat ministre en la dictadura anterior. Tanmateix, amb la victòria de les dretes a les noves eleccions del 19 de novembre de 1933 i la Llei d'amnistia, de 24 d'abril de 1934, finalment pogué ocupar el nou escó de diputat. Aquell any fundà la coalició de partits de dretes *Bloque Nacional*, al qual no s'incorporaren la Falange de José Antonio Primo de Rivera, ni la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes de José María Gil-Robles. Així, es convertí en una de les figures civils més dures de l'extrema dreta. Fou assassinat el 13 de juliol de 1936, fet que fou presentat pel franquisme com una excusa per al cop d'estat efectuat dies

després, cosa totalment falsa, ja que l'aixecament militar feia moltes setmanes que s'estava preparant.

L'any 1939 l'Ajuntament va fer el canvi de nom amb la col·locació de noves plaques i, segons l'acta de 27 de desembre de la Comissió Gestora, l'ajuntament franquista excloué els noms que, citem textualment, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento y substituir todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la república y marxistas". Com a víctima i justificació del cop militar, Calvo Sotelo, fou considerat el "protomàrtir" del règim franquista i tots els municipis espanyols li van dedicar un carrer important.

### 1979. Major, carrer

Inicialment el 9 de maig de 1979 i definitivament el 12 de setembre, el Ple de l'Ajuntament aprovà el canvi de nomenclatura de carrers que feien referència a persones vinculades a la dictadura franquista. En aquest cas, se'n va restituir el topònim *Major*, ja catalanitzat.





## Accepció

**Maladeta.** Cim dels Pirineus centrals, de 3.308 m d'altitud, del massís muntanyós homònim situat al Parc Natural Posets-Maladeta.

Al massís de la Maladeta, també és conegut com a *Monts Maleïts*, s'hi troba el refugi de la Renclusa (*vegeu carrer de la Renclusa*), que és el principal punt de partida per a les excursions d'aquesta zona. El seu pic més alt, que també ho és dels Pirineus, és l'Aneto, de 3.404 m d'altitud.

## El carrer

Aquest vial aparegué als projectes d'urbanització de 1935 que modificaven el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. En particular al projecte presentat inicialment per Carmen Jover el 1935 i continuat el 1942 per Manuel Soriano i el projecte d'Emilio Juncadella de 1935.

El 4 de setembre de 1935, l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització d'uns terrenys presentat per Emilio Juncadella el maig del mateix any. En aquest projecte, apareix el tram de l'actual **carrer de la Maladeta**, comprès entre el **carrer del Molí** i el **carrer de la Hierbabuena**. Aquest mateix any, Carmen Jover presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats més cap al sud-oest. A causa de la Guerra Civil, l'expedient s'aturà i, finalment, s'aprovà el 7 d'abril de 1943, ja en mans d'un altre sol·licitant, Manuel Soriano. Aquest projecte pretenia la urbanització del **carrer de la Maladeta** des del **carrer de Pere Pelegrí** fins al **carrer del Molí**.

El **carrer de la Maladeta** un dels vials fronterers amb el municipi d'Esplugues a la zona del barri de Pubilla Cases juntament amb el **carrer de Pere Pelegrí** i l'**avinguda de Severo Ochoa**, que el delimiten. Va ser el segment de la línia fronterera amb Esplugues que s'urbanitzà més tard. Mentre

la urbanització del **carrer de Pere Pelegrí** i l'**avinguda del Torrent** (actual **avinguda de Severo Ochoa**) tenia lloc entre finals dels anys 1920 i inicis dels 1930, el **carrer de la Maladeta** no hi consta fins a finals de la dècada de 1940. Dividit entre Esplugues i l'Hospitalet, la numeració parell és la que correspon a la nostra ciutat. Amb la urbanització de la **plaça de la Bòbila**, el carrer desemboca en aquest espai.

El fet que l'any 1976 s'hi inaugurés l'estació Can Vidalet de la línia 5 o blava del metro —continuació de l'estació Pubilla Cases— va contribuir a millorar qualitativament el servei públic de transport d'aquesta zona. El **carrer de la Maladeta** a partir dels anys 1960 s'ha caracteritzat per la seva dinàmica comercial. Va ser seu als anys 1980, de la Llar d'Avis Sagrada Família i al número 55, a tocar de la **plaça de la Bòbila**, s'hi ubicà el Centro Extremeño en Cataluña Muñoz Torrero.

## Cronologia

### 1935. Sense nom, carrer

Als plànols dels projectes d'urbanització de 1935, on apareixen diversos trams del **carrer de la Maladeta**, els vials hi surten sense nom.

### 1948. Maladeta, calle de la

La primera referència documental sobre aquest topònim la trobem a la guia de 1948.

### 1988. Maladeta, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. L'any 2010, relacionat amb un projecte de l'estació del metro de la línia 5, també es va millorar la urbanització del vial.

Entrada per  
Pere Pelegrí, carrer de  
Sortida per  
Bòbila, plaça de la



Barri: Pubilla Cases



Entrada per  
Electricitat,  
avinguda de l'  
Sortida per  
Oriental, carrer



Mapa: C3



Barri: Can Serra

## Accepció

**Màlaga.** Capital espanyola de la província homònima. A 8 m d'altitud, de 395,50 km<sup>2</sup> de superfície i 574.654 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Junta d'Andalusia. Quant a població, Màlaga és la sisena ciutat més gran d'Espanya i la segona d'Andalusia després de Sevilla.

Ciutat cosmopolita, oberta al Mediterrani, deu el seu caràcter a la seva llarga història, que no oblidava el seu passat fenici, romà i musulmà. Important ciutat comercial des del segle XVIII i industrial durant el XIX. La seva participació en els moviments socials i polítics d'aquell segle li valgué el títol de "sempre intrèpida" i la divisa "la primera en el perill de la llibertat", que apareix al seu escut. Després de la crisi de finals del segle XIX, el ressorgiment de la indústria malaguena, gràcies al boom del turisme durant els anys 1960, la convertí en capital de la Costa del Sol. Actualment és un centre de referència cultural nacional, amb el Festival de Màlaga, de cinema en espanyol, o els més de 35 museus, entre els quals destaca el Museu Picasso, dedicat a aquest malagueny universal (*vegeu jardins de Pablo Picasso*), per esmentar-ne només un.

El perquè d'aquest topònim, igual com el d'altres ciutats andaluses com Almeria, Granada o Sevilla, és determinat per l'alt percentatge de població hospitalenca amb aquest origen.

## El carrer

El **carrer de Màlaga** sorgí a partir de la urbanització dels terrenys de Pere Pelegrí duta a terme durant els anys 1930 i 1940, que representà el segon nucli urbanitzat situat al nord de la finca de Can Serra (*vegeu carrer de Pere Pelegrí*).

## Cronologia

### 1937. Mar, carrer del

Massa d'aigua salada que cobreix una gran part de la superfície de la Terra. Al plànol de 1937 ja es veu el traçat del vial.

### 1939. Mar, calle del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. Però, simplement, el tipus de via. A la guia de 1948, ja apareix el topònim i a la guia de 1952 s'hi distingeix clarament. Durant un temps, però, l'espai s'identifica a la documentació municipal com a innominat. De fet, als plànols que acompanyen l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya i el Pla parcial de Can Serra, ambdós aprovats el novembre de 1961, es pot veure el traçat de l'actual **carrer de Màlaga**, encara que sense nom.

### 1971. Málaga, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974.

### 1988. Màlaga, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de

Sortida per  
Santiago Ramón  
y Cajal, carrer de



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Maluquer.** Topònim que fa referència a José Maluquer de Tirrell (Balaguer, Noguera 1833 - Barcelona, 1916) Advocat, juriconsult i polític.

José Maluquer era membre d'una nissaga de juristes i polítics. Abans de ser escollit diputat a Corts per primera vegada el 1871 pel Partit Liberal, havia dirigit la revista *El Derecho*, entre 1866 i 1869, des d'on publicà diversos estudis sobre la reglamentació i la reforma de la justícia. Posteriorment repetí com a diputat a les eleccions del 2 d'abril de 1872 i fou senador per Lleida, des de 1876 fins a 1880, i des de 1881, senador vitalici. Com a tal, defensà el dret català i col·laborà activament en l'aprovació del primer eixample de l'Hospitalet al voltant del Mercat del Centre. L'Ajuntament el va nomenar fill adoptiu.

## El carrer

El **carrer de Maluquer** sorgí a partir del projecte d'urbanització de la finca anomenada *el Criadero*, propietat d'Alodia Salvador, esposa de José Maluquer de Tirrell, aprovat el 18 de juliol de 1877 (vegeu **carrer de Salvador**).

## Cronologia

### 1877. Maluquer, calle de

Al plànol del projecte d'urbanització aprovat el 18 de juliol de 1877 apareix aquest vial retolat *calle de Maluquer*.

### 1932. Maluquer, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Maluquer, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Maluquer, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Zona del Poliesportiu  
L'Hospitalet Nord

Sortida per  
Manuel Azaña,  
avinguda de (Barcelona)

Mapa: D1, E1

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Manuel Azaña.** Topònim que fa referència a Manuel Azaña y Díaz (Alcalá de Henares, 1880 -Montalbà, França, 1940). Polític i escriptor. President de la República Espanyola de 1936 a 1939. Anteriorment havia exercit el càrrec de president del Consell de Ministres del govern espanyol —d'octubre de 1931 a setembre de 1933— que simultaniejà amb el de ministre de la Guerra, que ocupava des del primer govern provisional de la Segona República.

La ideologia republicana el portà, des que el 1925 fundà l'agrupació Acció Republicana, a la presidència de la república el 1936. Però abans ja havia destacat per la seva qualitat com a escriptor i periodista als diaris *El Imparcial*, *El Sol*, *La Pluma* o *España*. El 1926 fou guardonat amb el Premi Nacional de Literatura per *Vida de Juan Valera*. Durant els anys de la dictadura de Primo de Rivera, l'activitat política no el distraigué d'aquesta altra ocupació literària. Poc després de la seva caiguda, fou un dels signants del Pacte de Sant Sebastià, el 17 d'agost de 1930.

Ja durant la Segona República, quan ocupava els càrrecs esmentats anteriorment, promogué la reforma militar, la separació Església i Estat, la reforma agrària i l'estatut català. Arran de la victòria electoral de la dreta l'11 de novembre de 1933 —del Partit Radical i la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes— es produí una reacció que intentà desmuntar les reformes del govern Azaña. Processat per la revolució d'octubre de 1934, en la qual no va participar, va sortir reforçat com a líder polític de l'esquerra burgesa. Organitzà el partit Izquierda Republicana, que formà part de la coalició del Front Popular que guanyà les eleccions del 16 de febrer de 1936. De nou cap del govern, el maig substituï Alcalá-Zamora com a president de la República. Un cop les tropes franquistes ocuparen Catalunya, el febrer

de 1939 s'exilià a França i dimití del seu càrrec. El seu *Diario íntimo* és un gran document sobre la història de la Segona República.

## El carrer

L'**avinguda de Manuel Azaña** aparegué al Pla especial d'equipaments i serveis viaris del sector de ponent de la Diagonal, aprovat el 7 de maig de 1987 per l'extinta Corporació Metropolitana de Barcelona. Aquesta modificació del planejament urbanístic, consolidava part del projecte aprovat l'11 de juny de 1981, que l'Ajuntament de L'Hospitalet havia dissenyat per desenvolupar l'equipament que esdevindria el complex actualment conegut com *L'Hospitalet Nord*. Amb l'aprovació de 1987, s'acabaren de dissenyar els vials que permeteren utilitzar aquest equipament durant la celebració dels Jocs Olímpics de 1992.

## Cronologia

### 1987. Sense nom, avinguda

Als plànols del Pla especial d'equipaments i vialitat del sector de ponent de la Diagonal, aprovat el 7 de maig de 1987 per l'extinta Corporació Metropolitana de Barcelona, es pot veure el traçat de l'actual **avinguda de Manuel Azaña**, però sense nom.

### 1995. Manuel Azaña, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament en sessió de 5 de maig de 1995 va aprovar l'esborrany de l'acta de 7 d'abril de 1995 on s'acordava anomenar **avinguda de Manuel Azaña** el carrer de l'Hospitalet que és continuació del vial homònim de Barcelona.



## Accepció

**Marcel·lí Esquius.** Topònim que fa referència a Marcelino Esquius i García (Barcelona, 1896 - Saragossa, 1969).

Marcel·lí Esquius fou el promotor del *Mercadillo*—actual Mercat de Can Vidalet de l'Hospitalet— i propietari de part dels terrenys repartits entre els municipis de l'Hospitalet i Esplugues, a la zona coneguda com a *Can Vidalet*.

## El carrer

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt als terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o que hi tenien un traçat diferent de l'actual (*vegeu plaça de l'Alzina*). L'estat actual d'aquests vials és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A més, a alguns d'aquests vials se'ls continuà assignant noms botànics. Aquest és un dels casos, que fins l'any 1948 portà el nom de *calle Gardenia*.

El desembre de 1935 Carmen Jover presentà un projecte que incloïa la urbanització del tram més occidental del **carrer de Marcel·lí Esquius**, entre el **carrer de Pere Pelegrí** i el **carrer del Molí**, que modificava el traçat inicial de 1928. Amb l'esclat de la Guerra Civil, el projecte no es va dur a terme, ja que el 1942 Manuel Soriano presentà una sol·licitud per continuar l'expedient anterior, que finalment va ser aprovat el 7 d'abril de 1943.

El 15 d'octubre de 1947, Marcelino Esquius sol·licità el permís per a la construcció d'uns coberts industrials en un solar de la seva propietat, “a la barriada de Can Vidalet”. Delimitat pels vials, identificats al plànol com *calle de las*

*Gardenias, calle Rosa de Alejandría i calle de la Amapola*, a tocar de l'*avenida del Torrente*, el projecte donà lloc a un petit mercat, amb parades de productes bàsics d'alimentació a les tres bandes del triangle, conegut com a *mercadillo*, que s'inaugurà el 1948. Això contribuï al fet que l'activitat comercial s'estengués pels carrers contigus. El vial ha conservat el seu traçat original dels anys 1940 i s'estén entre el **carrer de Pere Pelegrí** i l'actual **avinguda de Severo Ochoa**.

La importància del *Mercadillo* i la possible relació familiar de Marcelino Esquius amb un dels regidors durant el període 1955-1960, Jaume Ricart Esquius, foren probablement la causa del canvi de nom durant aquells anys.

Un fet curiós per comentar sobre aquest vial és que el 1960, en el número 47 hi havia l'única fàbrica de xocolata i bombons del nostre municipi, Chocolates Mollar, propietat de José Mollar Martín, que s'hi va mantenir tota la dècada. Amb el creixement de la zona, aquest vial es convertí als anys 1950, atesa la seva relativa amplada, en un dels eixos transversals d'aquesta part del barri. I, més recentment, als anys 1980, l'Agrupament Escola Natura i Vida hi tenia una segona seu en un pis del número 29 (*vegeu carrer de Luarca*).

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt apareixia el projecte d'un vial gairebé amb el mateix traçat que el de l'actual **carrer de Marcel·lí Esquius**, excepte el tram més sud-occidental, encara que sense nom. Posteriorment, als plànols dels projectes de 1935, que modificaven el Pla de

Entrada per  
Severo Ochoa,  
avinguda de

Sortida per  
Pere Pelegrí, carrer de

Mapa: C2

Barri: Pubilla Cases



1928, els vials continuaven sense nom. Al plànol de 1937 ja apareix el traçat complet del vial, juntament amb altres vials en projecte ja aprovats, però encara sense nom.

### 1939. Gardenias, calle de las

Planta de la família de les rubiàcies (*Gardenia jasminoides*) precedent de la Xina. Arbust perennifoli de 30 a 60 cm d'alçada, de fulles oposades, lanceolades i llueus i de flors solidàries, blanques i molt oloroses.

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. Les primeres referències d'aquest topònim les trobem en algunes llicències d'obres presentades el 1947 i també a la guia de 1948.

### 1958. Marcelino Esquiús, calle de

La primera referència a aquest topònim la trobem a la guia de 1958. El canvi de nom, probablement, està relacionat amb la promoció econòmica del barri que suposà l'activitat del *Mercadillo* de Marcelino Esquiús i el fet que un regidor municipal, entre 1955 i 1960, podria ser familiar seu.

### 1988. Marcel·lí Esquiús, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



AVINGUDA  
DE LA  
**MARE DE DÉU  
DE BELLVITGE**

Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la  
Sortida per  
Riereta, camí de la

Mapa: C4, D6

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig) i Bellvitge

## Accepció

**Mare de Déu de Bellvitge.** Advocació de la Mare de Déu que es venera a l'Hospitalet. A l'ermita de Bellvitge hi ha una marededeu que la representa, malgrat no ser l'original.

La Mare de Déu de Bellvitge pertany a la categoria de les verges trobades. Antigament era venerada també a Barcelona pels mariners, que la consideraven advocada protectora contra la pesta, als carrers de l'Espaseria i de l'Hospital. Els barcelonins d'aquests carrers feien una vegada a l'any una processó i romeria a la llavors molt allunyada ermita de Bellvitge de l'Hospitalet (*vegeu carrer de l'Ermita de Bellvitge*). És interessant ressaltar els goigs dedicats a aquesta verge, que són composicions poètiques escrites en la llengua pròpia dels fidels per lloar la Verge o els sants. Dels 27 goigs que es coneixen, un total de 9 estan dedicats a l'ermita. La seva festivitat es commemora el 8 de setembre.

## El carrer

Quant a l'origen del topònim Bellvitge prové del nom *Amalvigia*, primera dona de la qual sabem el nom a l'Hospitalet. El nom *Amalvigia* està relacionat amb *Malvitge* que derivà en *Benvige*, *Belvige* i, finalment, *Bellvitge*, que donà nom al barri (*vegeu plaça d'Amalvígia*).

Quant a l'origen del vial, cal buscar-lo en els antics camins que creuaven la marina hospitalenca, des de la vila vella cap a l'ermita. En concret, el tram de l'actual **avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge**, que va des de la **carretera del Mig** cap al sud fins al **carrer de la Residència**, i continua per aquest carrer fins a l'ermita, coincideix en gran part amb l'antic *camino de Bellvitje* [*sic*]. El primer document que cal esmentar on consta aquest topònim, escrit amb *tj*, és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els

camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins, aprovat el 10 de març de 1893. En aquell document els camins es classifiquen en tres categories, de major a menor importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino de Bellvitje*, amb el número 11, apareix amb la categoria de camí rural, de la següent manera: "Camino de Bellvitje, que empieza en el camino de Manso ó Mitx y termina en el de San Roque que mide 1 kilómetro 550 metros". El camí sens dubte ja existia abans d'aquesta data, encara que no puguem determinar exactament des de quan. Posteriorment, el 1918 s'esmenta el *camino de la Parellada*, que coincideix aproximadament amb el tram que connecta l'actual **avinguda del Carrilet** amb la **carretera del Mig**, que era l'inici del *camino de Bellvitje*.

L'execució del planejament urbanístic anà configurant l'aspecte actual de l'avinguda.

A finals dels anys 1960, concretament el curs 1968-1969, obria les portes el col·legi dels jesuïtes Joan XXIII, institució educativa que fou la gènesi de l'actual Fundació Joan XXIII. El 1995 es va inaugurar el Poliesportiu Municipal de Bellvitge, ubicat al número 5 d'aquest vial, que el 1996 va rebre el nom de Sergio Manzano, com a homenatge pòstum a una de les persones que va impulsar la idea de l'esport per a tothom, mitjançant la presidència de l'entitat esportiva Bellesport i iniciatives com els jocs estiuencs Holimpianet.



## Cronologia

### 1718. Bellvitge, carretera de

Allibre del cadastre de 1718 es descriuen algunes propietats que limiten amb la *carretera de Bellvitge*.

### 1892. Bellvitge, camino de

A la memòria, datada l'abril de 1892, del Pla de camins de finals del segle XIX el *camino de Bellvitje* hi consta escrit d'aquesta manera. Però a la documentació d'algunes llicències d'obres d'aquella mateixa dècada, el camí apareix com *camino de Bellvitge* (en un document signat pel secretari de l'Ajuntament) i *camino de Vellvitja* (en altres documents de l'expedient, signats pel sol·licitant o l'arquitecte).

### 1918. Nuestra Señora de Vallviches, camino de; Parellada, camino de la

El topònim Parellada fa referència al nom de la finca que travessava el tram més al nord de l'actual **avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge**.

Al plànol de 1918 relacionat amb els treballs topogràfics de delimitació del terme municipal, el tram de l'actual avinguda comprès entre el barri del Centre i la **carretera del Mig** apareix amb el nom de *camino de la Parellada*. Des de la **carretera del Mig** fins al *camino de San Roque*, apareix amb el nom de *camino de Nuestra Señora de Vallviches*. Aquest últim nom és, clarament, el nom actual *Bellvitge*, amb una deformació lingüística.

### 1932. Vellvitje, carretera de; Parellada, camí de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la

Segona República. En aquest plànol, el tram corresponent al nord de la **carretera del Mig** segueix mantenint el nom, catalanitzat, de Parellada i el tram més al sud passa a anomenar-se *carretera de Vellvitje*, escrit d'aquesta manera.

### 1937. Vellvitge, carretera de; Parellada, camí de la

Al plànol d'aquest any apareix el dígraf *tg* escrit d'aquesta manera i no *tj* com fins aleshores. A més, en aquest plànol es pot veure com el tram comprès entre l'actual **carrer de la residència** i l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, ja apareix amb el mateix nom de la carretera. El tram que actualment es diu **carrer de la Residència**, que parteix de l'esmentada carretera i s'adreça cap a l'ermita, apareix amb el nom *camí de Vellvitge*.

### 1939. Vellvitge, carretera de; Parellada, camino de la

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat.

### 1967. Nuestra Señora de Bellvitge, avenida de

Amb motiu del desenvolupament del sector industrial de la carretera del Mig, l'antic *camí de la Parellada* quedà incorporat a aquest nou sector amb l'assentament progressiu de fàbriques i naus. Des de l'any 1952, al nomenclàtor i als plànols de la ciutat, curiosament, no hi consta ni aquest nom ni cap altre. Els veïns, però, al nou vial projectat l'anomenaven també *carretera de Bellvitge* perquè enllaçava

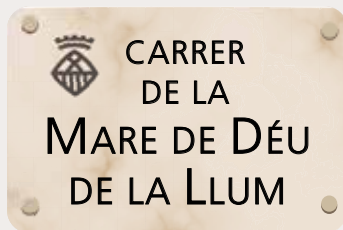




amb el tram del barri de Bellvitge en construcció que havia coincidit amb aquesta carretera. Així, l'Ajuntament inicià el procés de denominació dels nous vials que s'estaven configurant. El 23 d'agost de 1967 la Comissió Municipal Permanent canvià el nom de l'antiga *carretera de Bellvitge* per *avenida de Nuestra Señora de Bellvitge*. Posteriorment, el 9 de maig de 1978, el Govern Civil comunicà l'autorització de la Direcció General d'Administració Local per realitzar el canvi del nom.

### **1988. Mare de Déu de Bellvitge, avinguda de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. L'últim tram de l'avinguda, des de l'encreuament amb el **carrer de la Residència** fins a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, que només havia aparegut amb nom al plànol de 1937, va tornar a dir-se amb el mateix nom de l'avinguda. A més, el tram que des d'aquest encreuament anava cap a l'est, en direcció a l'ermita, va passar a ser un tram del **carrer de la Residència** a partir de 2006.



Entrada per  
Enginyer Moncunill,  
carrer de l'  
Sortida per  
Pedraforca, carrer del



## Accepció

**Mare de Déu de la Llum.** Una de les advocacions més antigues de la Mare de Déu, també coneguda com a *Mare de Déu de la Candela*.

La raó d'aquest topònim cal buscar-la en la relació amb el propietari dels terrenys on es construïren els blocs d'habitatges que l'envolten: l'empresa elèctrica Fecsa que, a més, era la titular de les torres d'alta tensió que transcorrien molt a prop. L'església que s'hi construï rebé el mateix nom. La marededeu que es troba en aquest temple va ser esculpida per Rafael Solanic i Baulius, amb ceràmica cuita als tallers dels Serra. El nom no és aliè el fet que es tracta d'una zona urbanitzada per la companyia de la llum Fecsa. Des de 1946 fins al 1970, el dia de la Mare de Déu de la Llum va ser festa patronal per als treballadors del ram de l'aigua, el gas i l'electricitat. La seva festivitat es commemora l'1 de juny.

## El carrer

Aquest carrer, el **carrer de la Mare de Déu del Carme** i el **carrer de la Mare de Déu de Puigcerver** tenen unes característiques que els fan diferents als de la resta del barri. Es tracta d'un vial dividit en els tres carrers esmentats, que discorre entre el **carrer de la Florida** i el **carrer de Llevant**, flanquejat d'edificis homogenis.

L'origen del vial l'hem de situar el 1955, quan l'empresa elèctrica Fecsa va promoure inicialment una operació immobiliària per tal de construir-hi habitatges per als seus treballadors. El projecte per a la construcció de 104 habitatges de renda limitada, 8 comerços i un centre religiós, social i docent, segons consta a la memòria de febrer de 1955, va ser presentat el 26 de maig d'aquest any i aprovat el 14 de desembre. El projecte, posteriorment completat, va ser

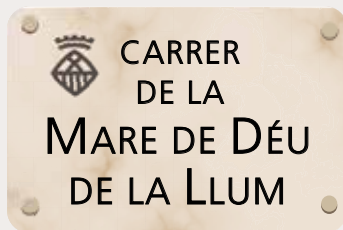
aprovat el 13 de novembre de 1957 per la Comissió de Foment municipal. No oblidem que l'Hospitalet estava ple d'instal·lacions d'aquesta empresa (*vegeu avinguda de Catalunya i avinguda de Josep Molins*). De fet, el petit polígon, i els carrers a què va donar lloc, es van disposar de forma allargada i en paral·lel a una de les línies d'alta tensió que travessava la ciutat. Aquesta línia ha donat lloc a un dels pocs carrers amples del barri de la Florida, que és el **carrer de la Primavera**.

El polígon que flanqueja els tres carrers de les mares de Déu és un conjunt de petits blocs d'habitatges. Els dos carrers de més amunt tenen característiques similars i estan connectats, però el **carrer de la Mare de Déu de Puigcerver** té els blocs d'un costat disposats en diagonal. A més, està aïllat respecte als altres dos.

La causa del trencament de l'alineament dels tres carrers és l'església, que fou construïda el 1960 i va esdevenir la parròquia del barri. Tenint en compte qui la promovia, no és estrany que la titularitat de l'església recaigués en la Mare de Déu de la Llum. En el moment de la seva construcció, la parròquia i el mercat, just davant, eren dels pocs equipaments a l'abast dels nous residents del polígon i del barri de la Florida, que estava creixent acceleradament.

Els coneguts com a *bloques de la Fecsa* foren contemporanis dels *bloques Onésimo Redondo* (*vegeu plaça dels Blocs de la Florida*). Tots dos van significar un salt important en un barri que el 1940 estava pràcticament buit i el 1960 tenia 27.000 habitants. La situació del nou barri era dolenta i empitjorava any rere any, perquè l'arribada de persones continuava i no hi havia serveis.

El 1961 els responsables de la parròquia, davant de la realitat que els envoltava, van decidir crear una entitat per oferir serveis, inicialment mèdics i d'assistència social i laboral, als habitants del barri. Estem parlant del Centro



Social la Florida, que va poder ampliar els seus serveis a la comunitat el 1965, quan se'ls va cedir el local de la cantonada del carrer de l'Enginyer Moncunill amb el carrer de la Mare de Déu de la Llum.

La gent del Centro Social la Florida, amb plantejaments cristians i esquerrans, va evolucionar cap a la mobilització social i l'oposició antifranquista. Va esdevenir, sens dubte, un dels focus més importants de la reivindicació social i política d'aquells anys, que va frenar el desastre urbanístic a escala local i va participar activament en la lluita contra la dictadura i a favor d'una societat democràtica.

## Cronologia

### 1955. Nuestra Señora de la Luz, pasaje de

La primera referència a aquest topònim la trobem als plànols d'emplaçament del projecte del grup d'habitatges de renda limitada datats el març de 1955, que l'empresa Fecsa va presentar el 26 de maig d'aquest any. Als plànols que acompanyen la modificació del Pla parcial de les Planes, aprovada el 17 d'octubre de 1960 també apareix aquest topònim nom.

### 1970. Nuestra Señora de la Luz, calle de

Al plànol de 1970, ja apareix aquest nom amb el tipus de via *calle*

### 1988. Mare de Déu de la Llum, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Mare de Déu de la Mercè.** Advocació de la Mare de Déu molt estretament relacionada amb Barcelona per la fundació en aquesta ciutat de l'Orde dels Mercedaris el 1218.

Patrona de Barcelona des de l'any 1868. Tres anys més tard, s'hi començà a celebrar la Festa Major. També a l'Hospitalet al barri de Sant Josep, al voltant de la seva festivitat, se celebra des de l'any 1980 la Festa Major específica dels veïns i veïnes dels coneguts com a *blocs Ciutat Comtal*, independentment que també s'afegeixin a la Festa Major general del barri de Sant Josep. La seva festivitat es commemora el 24 de setembre.

## El carrer

La Comissió Municipal Permanent, entre 1958 i 1959, concedí les llicències que la Immobiliària Ciutat Comtal, a partir de 1957, havia sol·licitat per a la construcció dels blocs d'habitatges de renda limitada coneguts com a *blocs Ciutat Comtal*, ubicats entre els actuals **carrer d'Enric Prat de la Riba, carrer de la Ciutat Comtal, avinguda del carrilet i carrer de la Mare de Déu de la Mercè** (vegeu carrer de la Ciutat Comtal).

## Cronologia

### 1959. Nuestra Señora de la Merced, calle de

El 15 de juliol de 1959, el Ple de l'Ajuntament acordà donar nom a aquest espai i a la resta de carrers que encara no en tenien i formaven part de l'illa d'habitatges construïts per la Immobiliària Ciutat Comtal en aquesta zona, coneguts com a *blocs Ciutat Comtal*.

### 1988. Mare de Déu de la Mercè, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del





Entrada per Santa Anna, carrer de; Carrilet, avinguda del; Josep Maria de Sagarra, carrer de; Roselles, carrer de les



Mapa: C4



Barri: El Centre

ESC *Sireneta*, de Valentí Julià i Sadurní. Instal·lada l'any 1955 a la **plaça del Repartidor** (aleshores *plaza del General Mola*). Va ser retirada l'any 1970 i, posteriorment, s'instal·là al parc de la Marquesa, d'on va desaparèixer l'any 1983. L'any 1977, finalment, es tornà a col·locar a l'actual ubicació.

ESC *Mare de Déu de Montserrat*, de Garcia Rius. La darrera versió és de l'any 1997, després de dues anteriors malmeses per actes de vandalisme. Es tracta d'un monòlit de pedra amb un retrat de perfil de la Mare de Déu de Montserrat realitzat en un medalló de bronze.

## Accepció

**Mare de Déu de Montserrat.** Advocació de la Mare de Déu que és la patrona de Catalunya, també coneguda com *la Moreneta* o *la Verge Bruna* i representada en una talla romànica policromada que actualment es troba al santuari de la Mare de Déu de Montserrat.

El culte marià va lligat a la primitiva ermita preromànica de Santa Maria al massís de Montserrat, que es va transformar en cenobi durant el segle XI. Al final del segle XII o principi del XIII, una nova església va servir de marc a la marededeu. El monestir benedictí de Santa Maria de Montserrat fou fundat l'any 1205 per Oliba, abat de Ripoll i bisbe de Vic. A partir dels segles XIV i XV era ja un dels focus religiosos més importants de les terres de parla catalana, i aviat esdevingué el santuari català per excel·lència. Durant el període que depengué de la congregació benedictina de Valladolid —des dels primers anys de la dècada de 1490 fins a la desamortització de 1833— es remarcà la peculiaritat del monestir com a símbol de la terra, la llengua i la cultura catalanes. Gairebé un segle després, durant les festes de l'entronització de la Mare de Déu del 27 d'abril de 1947 —en ple franquisme— es produí la primera explosió col·lectiva de catalanitat resistent.

Juntament amb les diades de Sant Jordi, Sant Joan i l'Onze de Setembre, el 27 d'abril —quan es commemora la festivitat de la Mare de Déu de Montserrat— ha esdevingut una de les celebracions que concentra una alta simbologia nacionalista i catalanista.

## El carrer

Encara que amb unes dimensions més grans, en el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 ja es preveia un espai per a una plaça a la zona que actualment ocupa la **plaça de la Mare de Déu de Montserrat**. Aprovat el Pla comarcal de 1953, el 1956 es tramitaren algunes llicències d'obres a la zona, que la identificaven com a *plaza de la Estación* i, de vegades, *plaza de los Ferrocarriles Catalanes*. Així, l'Ajuntament aprovà la urbanització de l'espai que quedava darrere de l'estació, conegut popularment també com a *plaça del Bacallà*, per la seva forma. Val a dir que *plaza de la Estación* també és un topònim que consta als nomenclàtors que apareixen a les guies de mitjan segle XX per identificar l'espai existent davant l'estació dels ferrocarrils de la Renfe.

El 1962 la delegació de l'Hospitalet de la Unió Excursionista de Catalunya —actual Club Muntanyenc— amb motiu del seu desè aniversari entronitzà una imatge de la Mare de Déu de Montserrat a la plaça. La imatge primer va ser portada i beneïda al monestir de Montserrat i es retornà cap a l'Hospitalet en una marxa feta amb relleus des de Montserrat fins a l'Hospitalet. Des del límit amb Cornellà quatre nois de l'agrupament la portaren fins a la plaça damunt de dos esquís, com si fos un baiard. Posteriorment, l'any 1984, el Club Muntanyenc va repetir aquest acte per tal de substituir la ja malmesa imatge de 1962.

Amb el soterrament del carrilet inaugurat el 9 de juliol



de 1985 la plaça adquirí un nou aspecte. Abans, el 17 de juliol de 1984, s'havia produït el descarrilament d'un tren, que es va estavellar contra una casa d'habitatges de la plaça, però sense conseqüències.

## **Cronologia**

### **1956. Estación, plaza de la; Ferrocarriles Catalanes, plaza de los**

El nom *estació* prové, en aquest cas, de la inauguració del Carrilet amb locomotora a vapor, el 19 de desembre de 1912 (tram Barcelona-Martorell), amb aquesta estació (l'única, en aquell moment, i també el baixador de Sant Josep). L'estació d'aquest barri, de totxo rústec i a l'estil de les fàbriques Tecla Sala i Vilumara, fou construïda per la casa Miró, Trepat i Cia. L'origen del nom *Ferrocarriles Catalanes* (vegeu **avinguda del Carrilet**) prové del nom de la Compañía General de los FFCC Catalanes (CGFC) que es va constituir l'any 1919 amb la fusió de les societats Compañía de los Caminos de Hierro del Nordeste de España (empresa promotora del Carrilet, l'any 1912), F.C. Central Catalán o Ferrocarril Económico de Igualada a Martorell i Tranvía o F.C. Económico.

Als plànols d'algunes llicències d'obres tramitades el 1956 s'identifica l'espai corresponent a l'actual **plaça de la Mare de Déu de Montserrat** com a *plaza de la Estación*. Algunes llicències posteriors també l'identifiquen com a *plaza de los Ferrocarriles Catalanes*.

### **1960. Nuestra Señora de Montserrat, plaza de**

El 22 d'abril de 1960, s'aprovà el canvi de nom d'aquesta plaça i també fer-hi un parc infantil.

### **1988. Mare de Déu de Montserrat, plaça de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Mare de Déu de Núria.** Advocació de la Mare de Déu que fa referència a la imatge situada al santuari de la vall de Núria (segle XII-XIII).

El 1967 la Mare de Déu de Núria fou coronada canònicament. Es considera patrona dels pastors pirinencs i és invocada contra l'esterilitat femenina. La seva festivitat es commemora el 8 de setembre.

## El carrer

La història dels orígens del **carrer de Collserola** amb el **carrer de la Mare de Déu de Núria** i el **carrer de Finestrelles** amb el **carrer de Martí i Blasi** és molt semblant. Tots quatre són el resultat de l'execució de dos carrers projectats el 1923 a la coneguda com a *urbanització de la Granota* (vegeu **jardins de la Granota**), resultant del projecte d'urbanització dels terrenys de José Ferré, de José Rius i Lázaro Cotonat, situats a la zona del nord-est de l'actual barri de les Planes, a tocar de l'aleshores torrent Gornal. Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt els dos vials originals es prolongaren cap al sud-est, com altres carrers dissenyats que transcorrien paral·lels a la que esdevindria **avinguda del Torrent Gornal**. A causa de l'existència de la bòbila La Redentora entre els actuals **carrer del Pedraforca** i el **carrer de l'Enginyer Moncunill**, la prolongació dels vials suposava la divisió en dues parts.

Quant al carrer més cap a l'est, portava el nom del *calle de Bach de Roda*, que després d'haver estat rebatejat el 1939 com a *calle de la Granota*, durant la dècada de 1950 canvià de nou el nom per *calle de la Virgen de Nuria*. El 1988 aquell vial original, ja configurat com ara, rebé els noms definitius

de **carrer de Collserola**, per als trams al nord del **carrer del Pedraforca**, i **carrer de la Mare de Déu de Núria**, per als trams al sud del **carrer de l'Enginyer Moncunill**.

El primer projecte d'urbanització trobat que preveia el traçat d'un tram de l'actual **carrer de la Mare de Déu de Núria** és el que va presentar Juan Munné el gener de 1933, que fou aprovat el 2 de febrer d'aquell any. Posteriorment, Esteban Grau presentà diversos projectes amb altres propietaris durant la dècada de 1940 que establien el traçat que ha arribat als nostres dies.

## Cronologia

### 1928. Bach de Roda, calle de

Topònim que fa referència a Francesc Macià i Ambert (Roda de Ter, Osona, 1658 - Vic, Osona, 1713). Pagès benestant que el 1704 formà part del grup de propietaris de la plana de Vic, coneguts com *els vigatans*, que es revoltaren contra Felip V, articulant el primer nucli austriacista (vegeu **carrer de Collserola**).

Encara que tan sols com a projecte, segons el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, els trams de l'actual **carrer de la Mare de Déu de Núria** hi estaven previstos. Ja des de 1923, els trams al nord de l'actual **carrer del Pedraforca** tenien el nom de *calle de Bach de Roda*. No és gens agosarat afirmar que el projecte rebia aquell mateix nom.

### 1932. Bac de Roda, carrer de

Al plànol que acompanya el projecte que presentà Juan Munné, aprovat el 2 de febrer de 1933, apareix el **carrer de la Mare de Déu de Núria** retolat *carrer Bac de Roda*. Es pot acceptar, encara que no apareix al plànol de 1932, que aquell any es va catalanitzar el topònim per a tot el vial.

Entrada per  
Florida, carrer de la  
Sortida per  
Enginyer Moncunill,  
carrer de l'

Mapa: E2

Barri: La Florida



### 1939. Granota, calle de la

Amfibi del grup dels anurs (*vegeu jardins de la Granota*). Ja que era un símbol de la tradició catalanista, el topònim *Bac de Roda* va desaparèixer del nomenclàtor de la ciutat. La Comissió Gestora municipal de 1939 el va substituir per *Granota*, fent referència al nom popular del nucli urbanitzat des d'on partia aquest vial. Encara que estava en català, es va incorporar d'aquesta manera.

Al plànol datat el desembre de 1943, que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys d'Esteban Grau i Mateo Matas propers al torrent Gornal, presentat el gener de 1944 i aprovat el 18 d'abril de 1945, es veu el traçat de diversos carrers de l'aleshores coneguda com a *barriada de las Planes*. Un d'aquests és l'actual **carrer de la Mare de Déu de Núria**, que apareix retolat *calle de la Granota*.

### 1952. Virgen de Nuria, calle de la

La primera referència documental a aquest topònim és la guia de 1952. El carrer abastava des del que havia estat el vial anomenat *calle de la Granota*, que passà a formar part del nou vial, fins al **carrer de Cortada** (*vegeu carrer del Garraf*). El 1982, el tram entre el **carrer de Muses** i el **carrer de Cortada** es configurà com un nou carrer, anomenat *carrer Garraf*.

### 1988. Mare de Déu de Núria, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Al nomenclàtor aprovat aquest any consta que el tram anomenat inicialment *calle de Bach de Roda* i posteriorment *calle de la Granota* torna a ser un carrer independent, amb el nom de Collserola. Va ser a partir d'aquest any que el traçat del **carrer de la Mare de Déu de Núria** va quedar configurat tal com el coneixem en l'actualitat: des del **carrer de la Florida** fins al **carrer de l'Enginyer Moncunill**.





## Accepció

**Mare de Déu de Puigcerver.** Advocació de la Mare de Déu que fa referència a la imatge que es venera al santuari homònim, al municipi d'Alforja, que se situa al vessant oriental del puig Cerver a la serralada que separa les comarques del Baix Camp i el Priorat.

L'ermita, que es va alçar a inicis del segle XIII, està dedicada a aquesta marededeu trobada. Diu la tradició que era dins el tronc buit d'un server. La seva festivitat es commemora el primer diumenge d'agost.

## El carrer

L'origen del vial l'hem de situar el 1955, quan l'empresa elèctrica Fecsa va promoure una operació immobiliària al barri per tal de construir-hi habitatges per als seus treballadors. Aquest carrer, el **carrer de la Mare de Déu del Carme** i el **carrer de la Mare de Déu de la Llum** formen un petit polígon d'11 blocs d'habitatges, de forma allargada, que es van disposar al llarg del terreny en paral·lel al traçat de les línies d'alta tensió que travessava la ciutat (*vegeu carrer de la Mare de Déu de la Llum*).

La incorporació del nom de la Mare de Déu de Puigcerver al nomenclàtor de la ciutat es deu pràcticament a la casualitat: cap al 1960, un dels membres de l'equip tècnic municipal anava a donar d'alta al plànol de carrers els configurats pels nous blocs de la Fecsa. Va veure que una part del vial configurat no duia nom i, com que el seu pare era d'Alforja, va proposar que el carrer dugués el nom del santuari del seu poble. El topònim aparegué, posteriorment, al plànol de 1970.

## Cronologia

### 1955. Montserrat, pasaje de

Massís muntanyós que s'alça a la dreta del Llobregat, al límit del Bages, l'Anoia i el Baix Llobregat (*vegeu carrer de Montserrat*).

El **carrer de la Mare de Déu de Puigcerver** apareix amb el nom *pasaje de Montserrat* als plànols d'emplaçament del projecte del grup d'habitatges de renda limitada datats el març de 1955, que l'empresa Fecsa va presentar el 26 de maig d'aquest any.

### 1970. Nuestra Señora de Puigcerver, calle de

La primera referència a aquest topònim la trobem al plànol de 1970. Abans, però, al plànol de 1960, es planejava donar el nom de *calle de Puigcerver* als tres espais interiors dels blocs de la Fecsa, cosa que evidentment no va prosperar.

### 1988. Mare de Déu de Puigcerver, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Mare de Déu del Carme.** Advocació de la Mare de Déu venerada al mont Carmel, a Palestina.

A Espanya, és patrona de la marina militar i civil. La seva festivitat es commemora el 16 de juliol.

## El carrer

L'origen del vial l'hem de situar el 1955, quan l'empresa elèctrica Fecsa va promoure una operació immobiliària per tal de construir-hi habitatges per als seus treballadors. Aquest carrer, el **carrer de la Mare de Déu de Puigcerver** i el **carrer de la Mare de Déu de la Llum** formen un petit polígon d'11 blocs d'habitatges, de forma allargada, que es van disposar al llarg del terreny en paral·lel al traçat de les línies d'alta tensió que travessava la ciutat (*vegeu carrer de la Mare de Déu de la Llum*).

## Cronologia

### 1955. Merced, pasaje de la

Topònim que fa referència a la misericòrdia o perdó que gratuïtament s'ofereix al proïsme. També fa referència a una advocació de la Mare de Déu relacionada amb Barcelona per la fundació en aquesta ciutat de l'orde dels mercedaris el 1218 (*vegeu carrer de la Mare de Déu de la Mercè*).

El **carrer de la Mare de Déu del Carme** apareix amb el nom *pasaje de la Merced* als plànols d'emplaçament del projecte del grup d'habitatges de renda limitada datats el març de 1955, que l'empresa Fecsa va presentar el 26 de maig d'aquest any.

### 1960. Nuestra Señora de la Luz, pasaje de

Una de les advocacions més antigues de la Mare de Déu, també coneguda com a *Mare de Déu de la Candela* (*vegeu carrer de la Mare de Déu de la Llum*).

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla parcial de les Planes en aquesta zona del barri, aprovada el 17 d'octubre de 1960, l'espai corresponent a l'actual **carrer de la Mare de Déu del Carme** apareix retolat *pasaje de Nuestra Señora de la Luz*. Al plànol de 1960, es planejava donar el nom de *calle de Puigcerver* als tres espais interiors dels blocs de la Fecsa, cosa que evidentment no va prosperar. I a la guia del mateix any 1960, com a projecte, apareix un *pasaje Virgen del Carmen* gairebé a la mateixa zona que actualment s'anomena **carrer de la Mare de Déu del Carme**.

### 1970. Nuestra Señora del Carmen, calle de

La primera referència a aquest topònim la trobem al plànol de 1970.

### 1988. Mare de Déu del Carme, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Pedraforca, carrer del  
Sortida per  
Llevant, carrer de

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida



PLAÇA  
DE LA  
MARE DE DÉU  
DEL PILAR

Entrada per  
Josep Molins,  
avinguda de;  
Doctor Ramon Solanich  
i Riera, avinguda de;  
Miraflores, avinguda de;  
Isabel la Catòlica,  
avinguda de la;  
Miraflores, avinguda de



Mapa: D2



Barri: La Florida  
i Pubilla Cases

## Accepció

**Mare de Déu del Pilar.** Advocació de la Mare de Déu que, segons una llegenda medieval documentada des del segle XIII, es va aparèixer a l'apòstol sant Jaume a Saragossa damunt d'un pilar.

Durant el segle XIV es va difondre la veneració a aquesta verge, fins que va esdevenir la patrona de Saragossa i de tot l'Aragó. Li van dedicar un temple més important que la mateixa catedral. L'edifici que avui podem apreciar és de finals del segle XVII i començaments del segle XVIII. El bastiment es va iniciar el 1681. Actualment la valoració general sobre la configuració arquitectònica de l'edifici és força negativa: sembla que es van introduir massa canvis amb relació al pla original. En la decoració d'aquesta església va intervenir l'aleshores jove pintor Francisco de Goya. La festivitat de la Mare de Déu del Pilar es commemora el 12 d'octubre.

## El carrer

L'origen de la **plaça de la Mare de Déu del Pilar** es troba als treballs previs del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt desenvolupà abans de 1922. En aquells treballs hi projectà tres places radials circulars, una de les quals era l'actual **plaça de la Mare de Déu del Pilar**. El projecte evolucionà cap al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, que projectà una ciutat jardí al samontà hospitalenc on estaven situats hi havia els terrenys de la finca de la pubilla Casas. Va ser concebuda com un conjunt residencial de baixa densitat amb una xarxa concèntrica de places i carrers radials, entesos com a zona de passeig i en harmonia amb la naturalesa. El conjunt residencial enjardinat tenia com a element arquitectònic

emblemàtic l'edifici neoclàssic de la pubilla Casas, que havia de presidir tota la trama urbanística. Les bones condicions climàtiques i la proximitat a Sant Pere Màrtir van fer pensar en aquest projecte com una continuació de la ciutat jardí de Sant Pere Màrtir-Pedralbes. Però el projecte no es va dur a la pràctica, sinó al contrari; arran del caos especulatiu i urbanístic de la dècada de 1960, només en van quedar alguns vestigis en el traçat de carrers i places obertes estrictament als terrenys de la finca de la pubilla Casas.

La plaça ha estat durant dècades un dels pocs accessos entre els barris de Pubilla Cases i de la Florida, atesa la barrera en què s'aniria convertint, a partir dels anys 1960, l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**. Així mateix, el fet que des de la dècada de 1950 a l'entorn de la plaça s'hi anessin ubicant equipaments i serveis molt diversos —alguns ja desapareguts com el camp de futbol, que també era el pati de l'escola pública Pubilla Cases; altres de plenament vigents com l'actual Hospital General de l'Hospitalet, antigament dit de la Creu Roja, i també la parada de metro de Pubilla Cases— expliquen que es tracti d'un espai sempre molt concorregut.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, plaza

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué aquesta plaça, encara que sense nom, com una de les tres places circulars de caràcter radial.

### 1929. Ciudad Jardín, plaza de la

Topònim que fa referència al projecte de ciutat que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt dissenyà al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.



Relacionat amb la urbanització projectada, aquest espai es va anomenar *plaza Ciudad Jardín*, segons consta a la guia comercial de 1929-1930.

### 1932. Ciutat Jardí, plaça de la

Encara que no apareix retolat al plànol de 1932, tot fa pensar que aquest any es va catalanitzar el nom de la plaça, com es va fer amb la majoria dels vials.

### 1939. Ciudad Jardín, plaza de la

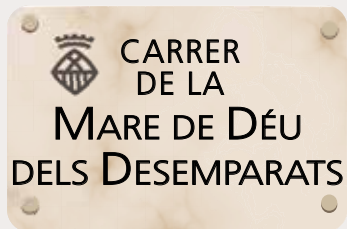
A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1946. Virgen del Pilar, plaza de la

L'Ajuntament decidí substituir el 5 de juny de 1946 el nom d'aquesta plaça per un dels símbols que aleshores s'identificava amb el nacionalcatolicisme. La desaparició del nomenclàtor del topònim *Ciutat Jardí* fou premonitori del tipus d'urbanisme que vindria anys després, enmig del qual aquest nom hauria resultat certament irònic.

### 1988. Mare de Déu del Pilar, plaça de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Casa Baiges (fitxa 53)  
PAT Església de la Mare de Déu dels Desemparats (fitxa 62)

## Accepció

**Mare de Déu dels Desemparats.** Advocació de la Mare de Déu que és la patrona de València.

La tradició sosté que un frare fundà un hospici, allà pel segle xv, per tenir cura de les persones amb malalties mentals després de veure com feien burla d'un pobre que patia una d'aquestes malalties. L'hospici es va posar sota l'advocació mariana i la llegenda conta que la marededeu que s'hi va venerar inicialment havia estat esculpida miraculosament. La imatge que representa la Mare de Déu té el cap cap endavant i, per això, és coneguda popularment com *la Geperudeta*. La seva festivitat es commemora el segon diumenge de maig.

## El carrer

Aquest carrer forma part del projecte d'urbanització de Clemente Mas i els germans Romaní de 1902 (*vegeu carrer de Mas*).

A finals de 1939, sota la protecció eclesiàstica, es va constituir en aquest carrer l'entitat cultural L'Aliança, que va tenir força influència. El 1950 tenia prop de 250 socis al barri de la Torrassa. Fomentava principalment la ballada de sardanes.

La parròquia de la Mare de Déu dels Desemparats està situada a la cantonada d'aquest carrer i el **carrer de Mossèn Jaume Busquet**.

## Cronologia

### 1902. Alianza, calle de la

Al plànol del projecte d'urbanització de Clemente Mas i els germans Romaní ja consta aquest topònim associat al **carrer de la Mare de Déu dels Desemparats**. No disposem de documentació que ens informi de la motivació que portà els propietaris i l'Ajuntament a denominar el carrer amb aquest nom. El traçat del carrer al plànol de 1902 unia l'actual **carrer de Rafael Campalans** i el **carrer de Llobregat**.

### 1932. Aliança, carrer de l'

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

Al plànol de 1932 el carrer ja tenia el seu traçat actual entre la riera Blanca i el **carrer de Llança**.

### 1939. Alianza, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

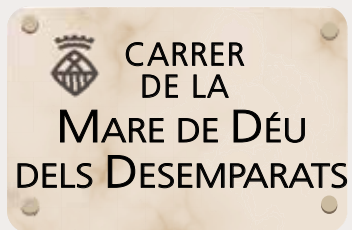
### 1943. Virgen de los Desamparados, calle de la

El 23 de juliol de 1943 en fer-se càrrec de l'escola parroquial l'orde de les germanes carmelites es va canviar el nom del carrer que passà a denominar-se *Virgen de los Desamparados*. De fet, durant el franquisme la parròquia fou la punta de llança de la política del nou ordre del barri, conegut arreu

Entrada per  
Llança, carrer de;  
Albareda, carrer d'  
Sortida per  
Riera Blanca, carrer de la

Mapa: F2, G2

Barri: La Torrassa



per l'arrelament de l'anarquisme. Potser també es volgué homenatjar des de l'àmbit religiós la immigració valenciana, ja que n'és la patrona.

**1952. Nuestra Señora de los Desamparados, calle de**

Aquest any el carrer adquirí el nom formal de la parròquia, tal com ja consta a la guia de 1952.

**1988. Mare de Déu dels Desemparats, carrer de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de

Mapa: H3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Maria Artigal.** Topònim que fa referència a Maria Artigal i Bosch (Viladrau, Osona, 1900 - Barcelona, 1980). Mestra impulsora de la renovació pedagògica durant la Segona República.

Filla d'una família relacionada amb el món de l'educació, fou criada per una tia nascuda al sud de França, cosa que marcà la seva formació. Exercí de mestra a l'escola unitària de nenes de Santa Eulàlia de l'Hospitalet, entre 1931 i 1939, aplicant la pedagogia activa dins el gran moviment de renovació pedagògica impulsat per la Generalitat republicana a les escoles públiques. Marxà de l'Hospitalet després de la Guerra Civil. Entre 1939 i 1940 fou sotmesa a un expedient de depuració de mestres nacionals. Dirigí, aleshores, un grup escolar a Sant Andreu i, més tard, fou nomenada directora d'un altre grup escolar fins que es es va jubilar. Els seus antics alumnes li van retre un sentit homenatge i l'Ajuntament de L'Hospitalet edità el 2004 un llibre a partir de les impressions i records dels seus deixebles.

## El carrer

La **plaça de Maria Artigal** sorgí com resultat d'una modificació del planejament urbanístic aprovada el 27 de març de 1995, que transformava la zona en un espai verd. Actualment és un espai d'ús públic, que té entrades i sortides properes als edificis situats a la vorera nord del **carrer de Santa Eulàlia** davant per davant del **carrer de Jacint Verdaguer** i el **carrer de Buenos Aires**. Abans de l'any 2000 la principal entrada a la plaça estava ocupada pels antics edificis populars de planta, pis i eixida interior, que també podia fer de petit hortet, dels quals encara queden algunes mostres al **carrer de Santa Eulàlia**.

## Cronologia

### 1995. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità de la part occidental de l'illa delimitada pel **carrer de Santa Eulàlia**, l'**avinguda del Metro** i el **carrer de Santiago Ramón y Cajal** apareix la zona reservada a espai d'ús públic de l'interior d'aquesta illa que esdevindria l'actual **plaça de Maria Artigal**, però sense nom.

### 2006. Maria Artigal, plaça de

El fet de posar el nom de Maria Artigal a aquesta plaça fou arran de l'homenatge que els seus exalumnes li van fer el 2004 al Centre Cultural. L'aleshores alcalde de la ciutat, Celestino Corbacho, va prometre als assistents posar el nom de la mestra a aquell nou espai urbà en la pròxima revisió del nomenclàtor, fet que es complí dos anys més tard, el 26 de juliol de 2006, aprofitant l'aprovació de l'Ordenança del nomenclàtor.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de;  
Riera Blanca, carrer de la;  
Unió, carrer de la;  
Martí-Codolar, carrer de

Mapa: H3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Maria Aurèlia Capmany.** Topònim que fa referència a Maria Aurèlia Capmany i Farnés (Barcelona, 1918 - 1991). Novel·lista, dramaturga, assagista i política. Destacà com a activista cultural, feminista i antifranquista.

Filla d'una família implicada amb la cultura i les idees catalanistes, estudià a l'Institut Escola del Parc de la Ciutadella, de la Generalitat de Catalunya. El 1937 continuà amb els estudis de filosofia a la Universitat de Barcelona, que completà durant la postguerra i es dedicà a la docència.

La influència literària familiar es traduí en el seu gust per l'escriptura, tant de novel·les com d'obres de teatre. També es dedicà a la interpretació i a la promoció de l'ensenyament dramàtic i el 1960 fundà amb Ricard Salvat l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual. De la seva abundant obra literària cal destacar la primera novel·la, *Necessitem morir* (1952), amb la qual havia estat finalista el 1947 del Premi Joanot Martorell, actual Premi Sant Jordi de novel·la; *El cel no és transparent*, amb la qual aconseguí aquell premi el 1948, i *Un lloc entre els morts*, Premi Sant Jordi de 1968. S'interessà també per la literatura infantil i juvenil, amb *El malefici de la reina d'Hongria o les aventures dels tres patrons de nau* (1982), llibre amb el qual obtingué el 1983 el Premi Crítica Serra d'Or en categoria de literatura infantil i juvenil. Algunes de les seves obres teatrals, foren portades als escenaris, com ara *Tu i l'hipòcrita* (1959) i *Preguntes i respostes sobre la vida i la mort de Francesc Layret, advocat dels obrers de Catalunya* (1971). Com a assagista destacà per les seves obres sobre la situació de la dona, sobretot amb *La dona a Catalunya: consciència i situació* (1966).

Va ser regidora a l'Ajuntament de Barcelona, com a responsable de l'Àrea de Cultura, durant les primeres legislatures del Partit dels Socialistes de Catalunya i també

esdevingué membre de la Diputació de Barcelona, des del 1983 fins a la seva mort. Va arribar a ser presidenta del Centre Català del PEN Club, la prestigiosa associació internacional d'escriptors i lingüistes.

## El carrer

La **plaça de Maria Aurèlia Capmany** sorgí com a resultat d'una modificació del planejament urbanístic aprovada definitivament el 27 de febrer de 1999, que transformava la zona en un espai verd: la modificació del Pla especial de reforma interior del sector Riera Blanca - Santa Eulàlia. Actualment és un espai per a vianants envoltat per edificis de pisos a l'illa delimitada pel **carrer de la Riera Blanca**, el **carrer de la Unió**, el **carrer de Martí-Codolar** i el **carrer de Santa Eulàlia**.

## Cronologia

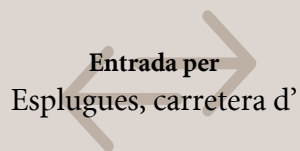
### 1999. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del planejament vigent en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia apareix la zona reservada a espai d'ús públic de l'interior de l'illa que esdevindria l'actual **plaça de Maria Aurèlia Capmany**, però sense nom.

### 2006. Maria Aurèlia Capmany, plaça de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà posar aquest nom a la nova plaça.





## Accepció

**Maria Montessori.** (Chiaravalle, Itàlia, 1870 – Noordwijk, Holanda, 1952). Pedagoga i metgessa.

A més de ser la primera dona italiana que es doctorà en Medicina, Maria Montessori ha passat sobretot a la història com a inventora d'un mètode educatiu que fou aplicat en centres d'educació preescolar i escoles d'educació primària. Després de tractar nens amb deficiències mentals, poc després d'obtenir la titulació a la Universitat de Roma, Maria Montessori descobrí un mètode que els permeté obtenir resultats, fins i tot, superiors als de nens considerats “normals”, quan s'enfrontaven als mateixos exàmens d'aptitud lectora i d'escriptura. El mètode, evolucionat i implantat arreu, esdevingué el fonament de la seva dedicació al llarg de la seva vida.

El 1933 se celebrà a Barcelona el XVIII Curs Internacional Montessori que inaugurà la mateixa Dra. Montessori. Una de les assistents fou la mestra Teresa Navarro, que implantà el seu mètode a l'Hospitalet (*vegeu jardins de Teresa Navarro*).

## El carrer

La **plaça de Maria Montessori** és un espai que té l'origen en l'execució de la modificació del Pla general metropolità de l'anomenat sector Porta Nord, aprovada el 7 de gener de 2004, que regularitzà definitivament aquesta zona de l'Hospitalet. Anteriorment, ja des de 1958 quan s'aprovà el Pla parcial de l'aleshores sector de la Florida, es planificà un espai per a la interconnexió de la prolongació de l'aleshores *avenida de Isabel la Catòlica* (*vegeu avinguda del Doctor Ramon Solanich i Riera*) i la *carretera de Madrid a França por la Junquera* (*vegeu carretera de Collblanc*). Aquest

espai, que en la modificació posterior del Pla parcial aprovada el 7 de febrer de 1975 ja apareixia com un veritable nus de comunicacions, no es projectà definitivament fins a començament de la dècada de 2000 coincidint amb el desenvolupament de la Porta Nord.

A finals d'abril de 2008, les obres d'urbanització d'aquesta zona de la ciutat estaven pràcticament acabades.

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà anomenar aquest espai **plaça de Maria Montessori**, una pedagoga, tenint en compte que encara no tenia nom propi i que era molt proper a l'Escola Pere Llisart i altres centres educatius (la llar d'infants La Gua-Gua, l'Escola Puig i Gairalt i la llar d'infants L'Espiga). La proposta fou validada pels consells dels districtes II, IV i V i aprovada pel Ple de l'Ajuntament aquell mateix any.

## Cronologia

### 2004. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità de l'anomenat sector Porta Nord, de 2004, es pot veure el projecte de l'actual **plaça de Maria Montessori**, però sense nom.

### 2018. Maria Montessori, plaça de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor acordà portar a participació ciutadana la proposta d'anomenar aquesta plaça amb el nom d'una pedagoga relacionada amb la nostra ciutat. Els consells dels districtes II, IV i V la validaren. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



**Entrada per**  
Carrilet, avinguda del;  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la;  
Victoria Kent, carrer de



**Mapa:** H3, I3



**Barri:** Santa Eulàlia

## Accepció

**Maria Soterias.** Topònim que fa referència a Maria Soterias i Maurí (Barcelona, 1905 - Ciutat de Mèxic, 1976). Advocada.

Maria Soterias fou la primera dona que es llicencià en Dret a la Universitat de Barcelona i, també, la primera dona membre del Col·legi d'Advocats de Barcelona, l'any 1927. Va muntar despatx amb Antoni Vilalta i Vidal que esdevindria el seu marit/amb qui es va casar l'any 1931. Ambdós varen tenir un protagonisme destacat en els sectors d'esquerra catalana. Es van haver d'exiliar a Mèxic. A la ciutat de Mèxic DF van crear el Bufete Internacional, que els va permetre tornar a exercir la seva professió d'advocats especialitzats en dret penal i civil.

## El carrer

La **plaça de Maria Soterias**, lloc central de l'àmbit de la Ciutat de la Justícia de Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat inaugurada el 2 de maig de 2009, fou el resultat de les modificacions del planejament urbanístic aprovades el 12 de febrer de 2003 i el 29 de juny de 2006. El projecte dissenyà l'equipament principal actual que hostatja diversos jutjats de Barcelona i preveï edificis aïllats dedicats als jutjats de l'Hospitalet, habitatges i altres equipaments relacionats amb la justícia, a més d'habitatges i un gran aparcament soterrani. L'espai no fou batejat amb nom propi fins a gairebé quatre anys després de la inauguració de l'equipament.

## Cronologia

### 2003. Sense nom, plaça

Amb l'aprovació del Pla especial de la Ciutat de la Justícia de Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat, als terrenys de l'antiga caserna de Lepant, aparegué el projecte d'un espai d'ús públic al mig dels edificis de l'equipament dissenyat.

### 2013. Maria Soterias, plaça de

El 29 de gener el Ple municipal dedicà l'espai de vianants que s'obre entre els edificis judicials de la Ciutat de la Justícia, entre l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** i l'**avinguda del Carrilet**, a la memòria de Maria Soterias. La proposta inicial va arribar a l'Ajuntament amb motiu de la construcció d'aquests edificis. La Comissió del Nomenclàtor va trobar molt adient/adequat (*adient* no vol dir exactament el mateix que *adequat*. Com que sona catalanesc s'utilitza per tot. *Adequat* significa proporcionat a un propòsit, mentre que *adient* vol dir que harmonitza bé amb una altra cosa, que hi va bé, que fa per ell.) el fet de reconèixer la figura de qui va ser la primera dona advocada de Barcelona. I encara que també va fer les gestions amb el col·legi d'Advocats per identificar qui va ser la primera dona hospitalenca advocada, no va ser possible identificar-la.



Entrada per  
Transversal, carrer;  
Enric Morera, carrer d';  
Natzaret, carrer de;  
Blas Fernández Lirola,  
carrer de



Mapa: H4



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Marie Curie.** Topònim que fa referència a Maria Skłodowska (Varsòvia, Polònia, 1867 - Sancellemoz, França, 1934). Física i química. Premi Nobel de Física el 1903 —per les investigacions en el camp de la radioactivitat, descoberta pel professor Henri Becquerel, amb qui compartí el premi, juntament amb el seu marit Pierre Curie— i Premi Nobel de Química el 1911 —pel descobriment i estudis del radi i el poloni i per l'aïllament del radi pur—, cosa que la convertí en la primera persona a rebre dos premis Nobel en dues categories diferents.

La tardor de 1891, Maria Skłodowska va acabar els primers estudis universitaris a la Universitat Flotant de Polònia, que funcionava de manera clandestina i admetia dones. Nou anys enrere, Maria havia intentat matricular-se a la Universitat de Varsòvia, però no pogué perquè no s'hi admetien dones. Aquest impediment era un dels imposats per les autoritats russes que aleshores governaven el territori polonès. L'entusiasme per la ciència i els estudis li venia de família: el pare, Wladyslaw Skłodowski, era professor de matemàtiques i física i la mare, Bronislawa Marianna, s'havia dedicat a l'educació.

El mateix 1891, una germana seva que estudiava medicina a París, va insistir perquè Maria anés a viure amb ella i així pogués fer estudis a la Sorbona de física, química i matemàtiques. Des d'aleshores canvià el nom a Marie. El 1893 es llicencià en física i el 1894, en matemàtiques.

Aquell any va conèixer Pierre Curie, professor seu a l'Escola de Física i Química Industrials de la ciutat de París. L'interès mutu sobre el magnetisme va contribuir a apropar-los, es van casar l'any següent i adoptà el cognom Curie. Després que Becquerel descobrís el 1896 una nova propietat de la matèria, anomenada posteriorment radioac-

tivitat, Pierre va animar Maria a fer la tesi doctoral sobre aquest tema. Amb l'ajuda de l'electroscopi inventat pel seu marit, va demostrar que la radiació no era el resultat d'una interacció entre les molècules, sinó que havia de provenir del mateix àtom. La descoberta era de gran abast científic. El 25 de juny de 1903, Marie va publicar la seva tesi, amb què va obtenir el títol de doctora *cum laude* per la Universitat de la Sorbona de París. Es convertí en la segona dona a obtenir-lo i la primera a rebre el Nobel de Física de 1903, compartit amb Pierre Curie i Henri Becquerel.

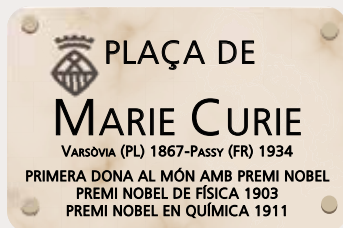
Tres anys més tard morí el seu marit en un accident, però Marie continuà treballant malgrat haver quedat molt afectada. Assumí la càtedra que havia ocupat Pierre i, posteriorment, obtingué el Nobel de Química de 1911.

Marie Curie va morir a Sancellemoz l'any 1934 a conseqüència d'una leucèmia deguda, segurament, a l'exposició massiva a la radiació al llarg de la seva vida.

## El carrer

La **plaça de Marie Curie** és el resultat de l'execució d'una modificació del Pla general metropolità aprovada el 25 de juny de 2001, que es concretà amb el Pla especial de reforma interior aprovat el 17 d'abril de 2002. L'àmbit de la modificació del planejament era el sector proper a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** entre el **carrer de l'Alhambra** i el **carrer de Blas Fernández Lirola**.

Actualment és un espai verd que forma una plaça pública de vianants amb entrada i sortida pel **carrer d'Enric Morera** i el **carrer de Blas Fernández Lirola**, entre edificacions que donen al **carrer Transversal** i al **carrer de Natzaret**.



## *Cronologia*

### **2001.** *Sense nom, plaça*

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia, aprovada el 25 de juny de 2001, ja apareix el projecte de la **plaça de Marie Curie**, encara que sense nom. El planejament s'executà anys després.

### **2006.** *Marie Curie, plaça de*

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà posar aquest nom a la nova plaça.



- ESC Homenatge a Rafael de Casanovas
- ESC Homenatge de la ciutat a Francesc Batallé
- ESC El pont de la Llibertat
- ESC Escultura *La Bòbila* de Joan Junyer (1904-1994)
- PAT Ca l'Esquena Cremat (fitxa 55)
- PAT Ca n'Arús (fitxa 54)
- PAT Casino del Centre (fitxa 22)

## Accepció

**Marina.** Terme relatiu o pertanyent al mar.

En aquest cas fa referència a una de les dues zones, el samontà al nord i la marina al sud, en què queda dividit el territori de l'Hospitalet. A la zona de la marina li correspon gran part de la superfície de l'Hospitalet. Forma part del delta del riu Llobregat amb terres baixes i planes, amb sorres i llims d'origen al·luvial, i altituds que oscil·len entre 5 i 20 m. Inclou els barris del Centre, de Sant Josep, de Santa Eulàlia, de Granvia Sud, del Gornal i de Bellvitge. En un inici aquestes terres eren aiguamolls, que es van dessecar i transformar en terres de conreu molt fèrtils. L'any 1921 es perderen 900 Ha d'aquesta rica zona agrícola i costanera amb l'objectiu de construir-hi el port franc de Barcelona, projecte que no es realitzà mai i que serví posteriorment per ampliar el port i consolidar la Zona Franca.

## El carrer

La **rambla de la Marina** apareix ja amb el traçat vigent i unes característiques molt similars a les actuals en el projecte inicial del barri de Bellvitge, dissenyat el 1956 per l'arquitecte Antonio Perpiñá. La seva construcció, malgrat això, és posterior.

La **rambla de la Marina** prové del Centre i, de fet, és la

prolongació de la **rambla de Just Oliveras** cap al sud-est. La urbanització de totes dues rambles s'ha configurat com un únic eix longitudinal que connecta els barris de Bellvitge i el Centre, travessant la zona coneguda com a *carretera del Mig*, que inicialment estava dedicada a la indústria, però que actualment està en fase de transformació.

La **rambla de la Marina** a Bellvitge divideix el barri en dues parts i se situa als terrenys que estableixen una mena de frontera amb les séquies del canal de la Infanta que, a cel obert, feien molt difícil transitar per aquest espai durant els anys 1970. De fet, quan plovia era pràcticament impossible circular-hi, a conseqüència de la baixa cota de la zona. En aquest sentit, sovint s'inundaven els baixos i soterranis de les edificacions properes, i això creava greus problemes als veïns. No és d'estranyar, doncs, que en un reportatge sobre el barri de Bellvitge, publicat a *Destino* el juliol de 1975, s'esmentava la **rambla de la Marina** com un vial "sense existir més que sobre el plànol i que és una enorme claveguera a cel obert". De fet aquest vial s'urbanitzà seguint el traçat de l'antiga riera de la Creu fins a la seva confluència amb l'antiga *carretera de Sant Roc*, a la zona on hi havia can Rei, masia de mitjan segle XIX que encara existia el 1976. Un cop superada aquesta intersecció, la **rambla de la Marina** seguia de forma paral·lela el traçat en línia recta de la desapareguda *carretera de Sant Roc* fins a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**.

La urbanització definitiva de la **rambla de la Marina**, que es dugué a terme al llarg de la dècada de 1980 i principis de la de 1990, fou un procés llarg i complicat. Així, l'any 1982 tingué lloc una reunió entre l'Associació de Veïns, l'Ajuntament i la Generalitat on es fixava l'any 1985 com el de finalització de les obres d'urbanització del vial, així com el d'arribada del metro. En el butlletí informatiu de desembre de 1989, l'associació es queixava que el metro ja s'havia

Entrada per  
Antiga del Prat, carretera

Sortida per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'

Mapa: C4, E6

Barri: El Centre  
(inclòs sector Carretera  
del Mig) i Bellvitge  
(inclòs sector  
Econòmic Oest)



obert, però amb quatre anys de retard, i que les obres de configuració de la rambla encara no estaven finalitzades. Finalment la urbanització quedà enllestida el setembre de 1993, com una via d'enllaç amb l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, amb un passeig central per als veïns de 700 m. Actualment, el passeig de la **rambla de la Marina** disposa d'un carril bici que recorre tot el vial des del barri de Bellvitge fins al del Centre.

Com a eix central del barri, la **rambla de la Marina** disposa d'un nombre considerable d'equipaments. El setembre de 1974 entrà en funcionament el col·legi públic La Marina. L'abril de 1975 s'inaugurà, al número 220, el primer mercat municipal del barri, fruit d'una llarga reivindicació popular. Amb la recuperació de l'administració municipal democràtica s'obrí el setembre de 1979 l'Aula de Cultura de Bellvitge i, dos mesos després, el 10 de novembre de 1979, es creà l'Associació de Veïns de Bellvitge, ubicada al número 232. Finalment, ja ben entrada la dècada de 1980, el 14 de febrer de 1989, s'inaugurà al número 189 d'aquest vial, el nou mercat del barri que porta el nom Merca-2 de Bellvitge.

El tram de la **rambla de la Marina** corresponent al barri del Centre és fruit del projecte de 1957 de prolongació de la **rambla de Just Oliveras** des de l'**avinguda del Carrilet** fins a la **travessia Industrial**. Restà un tram intermedi sense urbanitzar prop de la coneguda com a *illa dels sindicats* pel fet que hi havia estat l'edifici del *sindicat vertical*. L'any 1977, l'Associació de Veïns del Centre, amb el lema "Salvem les Rambles per als vianants", aconseguí aturar el projecte de construcció de 10 torres d'habitatges de més de 14 plantes d'alçada i un pàrquing d'ús privat. Finalment, en aquella època només se'n construïren dues. El projecte guanyador del concurs d'idees promogut per l'Associació de Veïns del Centre implicava fer en aquest tram un passeig

per als vianants. L'any 1986 l'Ajuntament aprovà l'avantprojecte d'urbanització i millora d'aquesta zona, recollint la proposta veïnal expressada nou anys abans, amb l'objectiu d'unir i comunicar a través d'aquest nou tram de la rambla el barri del Centre amb el de Bellvitge. Dins del Pla d'actuació municipal del 1992-1995 es considerà l'ordenació de l'*Illa de Sindicats*, tot i que l'aprovació de la remodelació i el calendari d'execució no es resolgué fins a l'aprovació del Pla especial de reforma interior de l'any 1994, conegut com a *Pla de les rambles*. Dins d'aquesta actuació s'incorporaren les dues torres d'habitatges ja construïdes l'any 1977, la boca del metro de la Línia 1, nous edificis per a usos comercials i d'oficines, noves construccions residencials i una plaça. Aquesta plaça, que posteriorment rebé el nom de **plaça de Lluís Companys i Jover**, inicialment prevista amb un amfiteatre i no amb l'actual fisonomia, és un referent emblemàtic i un punt de trobada del barri del Centre amb el de Bellvitge i va ser inaugurada al desembre de l'any 1997.

Cal destacar que estan catalogats en el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic la masia de ca l'Esquena Cremat i l'edifici municipal de ca n'Arús. Hi ha, també, a la rotonda de la **rambla de la Marina** amb l'**avinguda del Carrilet**, l'escultura *Arc de la Llibertat*, de l'artista Arranz Bravo, aprovat l'any 1999 per l'Ajuntament a petició del Grup Antifranquista de l'Hospitalet en "homenatge a tots els homes i les dones que lluitaren contra el franquisme i per la democràcia". Se'n posà la primera pedra l'any 2001 i el 28 d'octubre de 2007 l'escultura s'inaugurà amb el nom definitiu d'*El pont de la llibertat*.



## Cronologia

### 1967. Marina, rambla de la; Justo Oliveras, rambla de

La construcció del polígon d'habitatges de Bellvitge canvià profundament la fisonomia d'aquest sector de la ciutat. L'antiga riera de la Creu s'estructurava com el vial que comunica Bellvitge amb el barri Centre i passà a anomenar-se **rambla de la Marina**, segons consta en una acta del 23 d'agost de 1967. El traçat d'aquest vial abastava en un principi des de la **travessia Industrial** fins a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**. Els trams més al nord de la **travessia Industrial**, inicialment s'havien dit simplement *prolongación de la rambla de Justo Oliveras*.

### 1976. Marina, rambla de la

L'1 de març de 1976, en un document intern municipal, la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal, es donà validesa al canvi del nom del tram *prolongación de la rambla de Justo Oliveras a rambla Marina*. Dins de l'expedient associat, es justificà l'assignació del nom Marina perquè s'entengué que el tram entre la **travessia Industrial** i el **carrer d'Enric Prat de la Riba** “es la continuació de la Rbla. Marina y por mantener Rbla. Justo Oliveras... por ser tradicional”.



**Entrada per**  
Collblanc, carretera de;  
Llobregat, carrer del;  
Occident, carrer d';  
Amat, passatge d';  
Farnés, carrer de

**Mapa:** F1, F2

**Barri:** Collblanc

PAT La Marquesa (Torre Barrina) (fitxa 05)

## Accepció

**Marquesa.** Topònim que fa referència a Eugenia Casanovas i Amat, propietària de la finca coneguda com a *Torre Barrina*.

Tot i que no era marquesa, formava part de l'elit local. Amb la seva filla Juanita celebraven festes a la seva finca de la torre Barrina per a les classes benestants, a les quals sembla que també era assidu Francesc Cambó. Eugenia Casanovas posseïa, com a signe de la seva sobrada renda, un cotxe Rolls-Royce; en aquella època es deia que a Barcelona només n'hi havia dos, el de Cambó i el del matrimoni Farnés-Casanovas. Per tot plegat, va començar a rebre el nom irònic de "la Marquesa". El 1909, mare i filla creen l'Assemblea Local de la Creu Roja, i el 1910 inauguraren un petit dispensari. El 1929, en uns terrenys de la seva propietat, s'inaugurà l'Ambulatori de la Creu Roja al **carrer del Progrés**. Eugenia i la seva filla sempre van estar vinculades a aquesta institució i, en aquest sentit, la mare fou presidenta de la Junta de Dames de la Creu Roja de Collblanc, mentre que la filla presidí la institució en l'àmbit de tota la ciutat.

## El carrer

L'actual **parc de la Marquesa** és el resultat de les operacions urbanístiques que, sobretot, des de començament del segle xx tingueren lloc a l'àmbit de la finca original, coneguda amb el nom de l'edificació principal: la torre Barrina.

La torre Barrina sembla que originàriament era una masia del final del segle XVIII, que al segle XIX va esdevenir una construcció de tipus colonial indià. Els propietaris van aixecar tot al voltant una tanca d'obra molt alta amb una gran porta de forja que encara es conserva i on consta la

data de 1867. L'edifici disposa de planta baixa i tres pisos. A cada planta, a la banda posterior hi ha unes galeries porticades, amb arcs sostinguts per pilastres i baranes amb balustrades, d'on sobresurt una torre d'observació. Al final del segle XIX, el propietari era José Farnés, que va deixar que s'hi instal·lessin cases i bòbiles.

Una part de la finca s'urbanitzà als anys 1924-1925, encara que ja des de 1916, l'aleshores vídua de Farnés, Eugenia Casanovas, hi havia presentat diversos projectes d'urbanització i operacions urbanístiques que donaren pas a l'obertura de diversos vials **carrer de Farnés** (*vegeu passatge d'Amat, carrer de la Creu Roja i carrer de Farnés*).

Als anys 1940 es van establir al costat de la **carretera de Collblanc** una dotzena de casetes d'una planta i coberta de teula, llogades a petits comerciants per la propietària d'aleshores, Joana Farnés Casanovas, coneguda com a *doña Juanita*. Aquestes casetes van ser enderrocades a començament de la dècada de 1980. El perímetre de la finca també va disminuir a la segona meitat del segle XX, quan la propietària va vendre uns milers de pams més per bastir una central de Telefònica a principi dels anys 1960. L'any 1975, l'Associació de Veïns de Collblanc-la Torrassa reclamà el que restava de la finca com a espai públic destinat a parc i equipaments. Després d'un acord amb els hereus per comprar la finca, el 1976 l'Ajuntament destinà una partida pressupostària per construir-hi un parc, inaugurat el 1978. Anteriorment, el juny de 1977, uns dies abans de les primeres eleccions de la democràcia recuperada, s'hi celebrà una gran festa popular organitzada per l'Associació de Veïns i altres entitats veïnals per festejar la recuperació de la finca. L'any 1986 es va aprovar una remodelació del parc i s'hi van incorporar una zona de jocs infantils, una pista esportiva, una de petanca i un porxo amb columnes. El Pla integral de Collblanc i la Torrassa de 2004 suposà una nova remodelació.





## *Cronologia*

### **1978. Marquesa, parc de la**

Amb la venda de la finca dels hereus de Juanita Farnés a l'Ajuntament, l'any 1978 s'urbanitzà i obrí aquest espai com a parc públic amb el nom popular de **parc de la Marquesa**. Encara que podia haver estat molt més gran, ja que el seu perímetre s'estenia aproximadament pels límits actuals del **carrer d'Occident**, l'**avinguda del Torrent Gornal** i la **travessera de Collblanc**, va quedar reduïda a la poc més de mitja hectàrea que conforma l'actual parc. L'aprovació del nomenclàtor del 6 d'octubre de 1988 va donar caràcter oficial al nom **parc de la Marquesa**.



## Accepció

**Martí i Blasi.** Tot i que no s'ha pogut demostrar, possiblement es tracta del propietari dels terrenys on es va obrir aquest carrer. Martí Blasi sí que apareix documentat com a titular de finques.

## El carrer

El **carrer de Martí i Blasi** sorgí a partir de la urbanització coneguda com *la Granota*, que des del començament de la dècada de 1920 s'estengué cap al sud-est, més enllà de l'actual **carrer del Pedraforca**, fins a l'**avinguda de Ponent**. A partir de la dècada de 1940, un dels vials d'aquesta urbanització fou conegut amb el mateix nom: *Martí Blasi*. Des de 1988, tot l'espai rep dos noms: **carrer de Finestrelles**, corresponent als trams des del **carrer del Pedraforca** cap al nord, i **carrer de Martí i Blasi**, corresponent als trams des d'aquest punt cap al sud-est, fins a l'**avinguda de Ponent** (*vegeu carrer de Finestrelles*).

El maig de 1923, Baltasar Bonet presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys, a la zona on es troben els actuals **carrer de Martí i Blasi** i **avinguda de Ponent**. Malgrat que l'Ajuntament aprovà aquest projecte el 4 de juliol de 1923, no fou executat. De fet, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, recollí la prolongació cap al sud-est del vial original que havia aparegut a la urbanització de la Granota. Anys més tard, el 30 d'abril de 1943, el mateix Baltasar Bonet presentà una modificació del projecte inicial, aprovada per la Comissió Municipal el 12 de novembre i ratificada per la Comissió Gestora el 17 de novembre de 1943. Des d'aquell moment, es tramitaren altres projectes d'urbanització, com el presentat el gener de 1944 per Esteban Grau i Mateo Matas, dels terrenys de la seva

propietat situats al voltant de l'actual **carrer de Martí i Blasi**, des del **carrer del Jardí** fins a poc més al sud de l'actual **avinguda de Ponent**. El 6 de juny de 1945, la Comissió Gestora de l'Ajuntament aprovà el projecte. D'aquesta manera es donava continuïtat cap al sud a l'existent *calle de Martí Blasi*, i se'n mantenia el nom.

## Cronologia

### 1943. Martín Blasi, calle de

Al plànol de la modificació del projecte d'urbanització dels terrenys de Baltasar Bonet, aprovat el 12 de novembre de 1943, apareix aquest vial retolat *Martí Blasi*. Malgrat això, a la documentació municipal habitualment apareix com a *Martín Blasi*.

Des d'aleshores, es començaren a tramitar llicències d'obres al vial que actualment porta el nom de **carrer de Martí i Blasi**. El 1960 el **carrer de Martí i Blasi** gairebé creuava tot el barri de la Florida en paral·lel al torrent Gornal.

### 1980. Martí Blasi, calle de

Al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament, el 20 de maig de 1980, torna a aparèixer el nom del carrer en català, però amb el tipus de via encara castellanitzat.

### 1988. Martí i Blasi, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. El 1988, el que va ser el tram original del carrer, a l'antic nucli de la Granota, va canviar el nom pel de **carrer de Finestrelles**. Des de llavors, el **carrer de Martí i Blasi** va només des del **carrer de l'Enginyer Moncunill** fins al **carrer de Cortada**, a prop de l'**avinguda de Ponent**.

Entrada per  
Cortada, carrer de  
Sortida per  
Enginyer Moncunill,  
carrer de l'

Mapa: E2, F2

Barri: La Florida



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Santiago Ramón  
y Cajal, carrer de



PAT Can Colom (fitxa 56)

## Accepció

**Martí-Codolar.** Cognom d'una de les famílies de la gran burgesia financera barcelonina de finals del segle XIX i primera meitat del segle XX.

Els terrenys on es va obrir el **carrer de Martí-Codolar** eren propietat dels fills de Gabriel Colom i Ferrer, Maria Auxiliadora i Josep Maria Colom Martí-Codolar. El segon cognom dels fills indica que Gabriel Colom s'havia casat amb una Martí-Codolar, fet que explicaria la relació d'aquesta família benestant barcelonina amb l'Hospitalet. Cal recordar que durant un temps, a la zona hi havia hagut un altre vial que portava el nom de *Maria Auxiliadora*.

Quant al cognom Martí-Codolar cal recordar que Luis Martí i Gelibert demanà permís per canviar el seu primer cognom, Martí, per la composició dels dos del seu pare, Martí i Codolar; cosa que li fou concedida el 1886. Des d'aleshores, els seus descendents, com Maria Auxiliadora i Josep Maria Colom i Martí-Codolar, han portat Martí-Codolar com a cognom compost.

## El carrer

En una modificació del planejament urbanístic aprovada el 1967 es dissenyaren les alineacions actuals del **carrer de Martí-Codolar**. En concret, al Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial, que comprèn els barris de Sants (Barcelona) i de Santa Eulàlia (l'Hospitalet de Llobregat), aprovat el 10 de novembre d'aquell any. Abans, a la guia de 1948 es troba el topònim *calle Martí Codolá* per referir-se a un vial entre el **carrer de l'Aprestadora** i el **carrer de Santa Eulàlia**, però es tracta d'un espai proper,

que a partir d'aquell any començà a urbanitzar-se i que rebria el nom de *pasaje de Maria Auxiliadora* (vegeu **plaça de Can Colom**).

## Cronologia

### 1967. Martí Codolar, calle de

L'aprovació del Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial, de 1967, on aparegué el traçat actual del **carrer de Martí-Codolar**, suposà l'inici de la tramitació de llicències d'obres en aquest carrer. Al plànol de 1970 ja apareix clarament aquest vial, proper a l'antic *pasaje de Maria Auxiliadora* que acabaria desapareixent.

### 1988. Martí i Codolar, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2018. Martí-Codolar, carrer de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim original, recuperant el cognom compost veritable. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Llançà, carrer de  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Martorell.** Topònim que fa referència a Bernardino Martorell i Puig (Barcelona, 1870 - 1937). Arquitecte.

Bernardino Martorell aplicà una arquitectura modernista i va rebre influències d'Antoni Gaudí —va participar en la gestió de les obres de la Sagrada Família— i de Lluís Domènech i Montaner.

Una sèrie de propietaris de Collblanc i la Torrassa, a l'inici del segle xx, el 1905, i a la dècada de 1920, van obrir carrers als seus terrenys amb projectes d'aquest arquitecte. A més, entre els cognoms dels propietaris consta la família Martorell.

## El carrer

Els terrenys on es va obrir inicialment el **carrer de Martorell** eren propietat de Francisco Carreras i Candi, que en sol·licità la urbanització el 5 de maig de 1923 i fou aprovada el 19 de desembre d'aquell any. En aquest projecte, el vial apareix retolat *calle en proyecto (K)*. Finalment, el nom que va rebre el carrer no va ser el del propietari sinó el de l'arquitecte Martorell, que també era propietari d'uns terrenys annexos a la riera Blanca i que el 1905 ja havia projectat urbanitzar-los (*vegeu passatge de la Concepció*).

El traçat complet del **carrer de Martorell** es completà amb el projecte d'urbanització presentat per Mateo Matas l'abril de 1934 i aprovat el 3 de maig de 1940.

## Cronologia

### 1923. Martorell, calle de

Encara que al projecte d'urbanització que originà el **carrer de Martorell** el vial apareix retolat *calle en proyecto (K)*, l'Ajuntament aprovà el 20 de juny de 1923 una sèrie de noms per a carrers sense nom. Aquesta proposta la realitzaren l'arquitecte municipal, en aquell moment Ramon Puig i Gairalt, i els regidors Carbó, Romagosa i Piera. Entre els noms de carrer que es van aprovar, consta el de *calle de Martorell*. El topònim i el traçat original del **carrer de Martorell** han perdurat fins avui en dia.

### 1932. Martorell, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Martorell, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Martorell, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Mas.** Topònim fa referència a Clemente Mas i Soldevila, propietari barceloní d'inicis del segle xx que, igual que els germans Romaní, era propietari d'amplis terrenys a la Torrassa i Collblanc.

## El carrer

El projecte d'urbanització de les terres de Clemente Mas i les dels germans Romaní va ser aprovat el novembre de 1902 i abastava una superfície de 16 ha, molt superior a la de projectes anteriors del barri de Collblanc. A més, era el primer projecte que establia una gran promoció d'urbanitzacions de sòl. Les alineacions dels carrers van ser elaborades per l'arquitecte municipal Domingo Boada Piera, i al plànol constava el nom *calle del Mas*, per a aquest carrer. El seu perfil, com el dels carrers paral·lels, mostra el relleu del turó de la Torrassa, amb els forts pendents cap a l'actual **avinguda del Torrent Gornal** i el **carrer de la Riera Blanca**. El primer tram obert, segons el projecte de 1902, fou el que hi ha a la banda més alta del turó de la Torrassa (entre els actuals **carrer d'Orient** i **carrer del Progrés**), i de mica en mica s'allargà cap als dos extrems. El 1919, com podem veure en un plànol de canalització, el traçat del carrer ja arribava a la riera Blanca, mentre que la prolongació cap al torrent Gornal es va dur a terme a la dècada de 1920. El seu traçat s'ha mantingut invariable fins avui. El 1906, és en aquest carrer i, també, al **carrer de París** on es van construir els primers "passadissos" del barri i de tota la ciutat. Aquesta tipologia constructiva va sorgir quan, en comptes d'ocupar un solar amb la construcció d'un edifici amb façana al carrer i una o més plantes, es traçava un passadís (d'aquí el nom) pel centre de les parcel·les (que solien ser de 5 m d'amplada 30 m de profunditat) i es

disposaven diversos habitatges d'uns 25 m<sup>2</sup> a banda i banda, amb les façanes donant al passadís. Els habitatges, de planta baixa, estaven construïts amb materials barats, de baixa qualitat. Evidentment, els passadissos van ser els habitatges dels jornalers, dels més pobres, la majoria dels quals eren els immigrants de Catalunya i de fora de Catalunya (País Valencià, Almeria i Múrcia majoritàriament). Avui queden pocs passadissos i els que hi ha han estat millorats i dignificats considerablement. Quan es van deixar de construir, vers el 1925, una mica més d'un terç dels habitatges del barri pertanyien a aquesta tipologia. La major part dels passadissos de l'Hospitalet eren a Collblanc i la Torrassa, encara que també se'n van construir a la resta de la ciutat i, de fet, encara se'n conserva algun. Amb relació a aquest carrer, cal saber que va ser en aquest vial, concretament al número 52, on l'any 1934 es va obrir una de les dues escoles racionalistes que es localitzaren a la ciutat durant la Segona República. Era l'Escola Moderna de la Torrassa, que poc després es va traslladar al *carrer de Salvador Seguí* (actual **carrer de Rafael Campalans**) i, finalment, durant la Guerra Civil al **carrer de la riera Blanca**, 23.

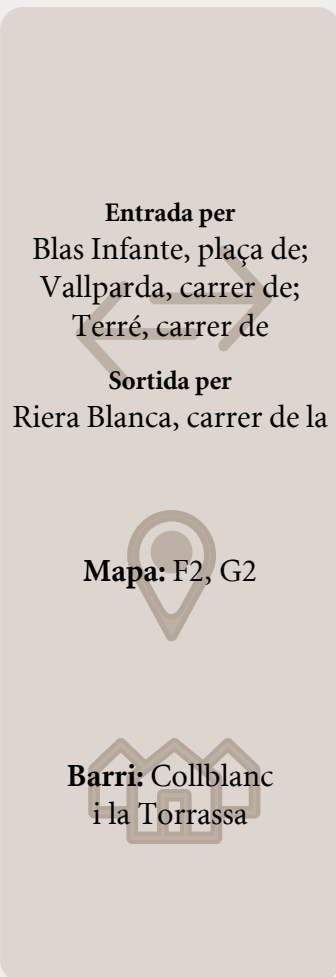
## Cronologia

### 1902. Mas, calle del

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní constava el nom *calle del Mas* per a aquest carrer.

### 1932. Mas, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, ja consta simplement amb la preposició *de* i no pas amb *del*.





### 1939. Mas, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Mas, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Masnou.** Topònim que fa referència a la ciutat de costa de la comarca del Maresme, el Masnou, entre Montgat i Premià de Mar. A 27 m d'altitud, de 3,39 km<sup>2</sup> de superfície i 23.515 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

## El carrer

L'**avinguda del Masnou** sorgeix com a prolongació del *carrer del Masnou*, obert a finals de la dècada de 1920, com molts altres de Pubilla Cases. Però el carrer original no existeix actualment amb aquest nom, perquè el 1976 fou rebatejat com a **carrer de Vinaròs** per tal d'evitar confusions. El traçat de l'actual **avinguda del Masnou** es recull al Pla parcial de les Planes, aprovat el 12 de desembre de 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953.

El 1960, l'Ajuntament va decidir tirar endavant una operació urbanística de prestigi i traçar una àmplia avinguda pel centre dels barris de la Florida i les Planes, que vivien un fort procés de creixement. Així va néixer l'**avinguda del Masnou** i també l'**avinguda de Ponent**, la seva continuació, que en tenir un traçat una mica desviat respecte a la primera, fou diferenciada i batejada amb un altre nom. Es tracta d'un dels pocs encerts urbanístics dels ajuntaments franquistes, poc aficionats a crear espais públics i més aviat favorables a cedir tots els terrenys a les empreses de la construcció perquè hi aixequessin blocs. Tanmateix, aquestes empreses van aprofitar amb escreix aquest espai obert amb una mica més de pretensions per dur-hi a terme diverses operacions immobiliàries de gran volada: van construir els "gratacels" del costat del Mercat de la Florida.

L'**avinguda del Masnou** és el gran eix comercial de la

Florida i les Planes. Ja ho era en les més precàries dècades dels anys 1960 i 1970, quan les botigues eren més escasses, i ho ha continuat essent en les dècades posteriors. També ha estat el lloc escollit per situar-hi alguns equipaments públics importants. El 8 de març de 1975 s'hi inaugurà la caserna dels bombers de la ciutat. Un any després, fou oberta la primera Aula de Cultura de la ciutat, avui Centre Cultural de la Florida. Per les seves característiques, dimensions i centralitat, l'**avinguda del Masnou** esdevé cada mes de juliol el nucli de les festes de la Florida i les Planes. La festa major d'aquest districte ha estat de vegades certament singular; per exemple, el 1988, quan la llei del Parlament de Catalunya sobre espectacles taurins va prohibir la corrida a la plaça portàtil que s'emplaçava al solar de la coneguda com a *baixada dels bombers*, el públic i les quadrilles de toreros van marxar en manifestació de protesta per l'**avinguda del Masnou**. Menys conflictiu fou el fet que es va produir en la festa major del 1984: sobre l'escenari que es col·loca habitualment tocant a la **plaça d'Eivissa**, es va fer el primer espectacle de cabaret al carrer de tot Espanya.

## Cronologia

### 1957. Masnou, calle del; Masnou, avenida del

A la memòria del Pla parcial de les Planes, aprovat definitivament el 12 de desembre de 1957, l'**avinguda del Masnou** està referenciada com *avanida de Enlace con la Torrassa*. Tanmateix, en algun plànol que l'acompanya, datat l'abril de 1956, es pot veure com el tram que va des de l'actual **plaça d'Eivissa** fins a l'encreuament amb el **carrer de la Renclusa** està retolat *calle Masnou*. La continuació fins a l'inici de l'**avinguda de Ponent** està retolada *Av. Masnou [sic]*.

Entrada per  
Eivissa, plaça d'

Sortida per  
Ponent, avinguda de

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida  
i les Planes



### **1960. Masnou, avenida del**

Tant al plànol com a la guia de 1960, es pot veure el traçat de l'**avinguda del Masnou** amb un únic nom: *avenida del Masnou*. Posteriorment. Posteriorment, l'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi següent: "De la calle Masnou, el sector comprendido entre las Avdas. Torrente e Isabel la Católica, se denominará calle Vinaroz...". Llegit això, sembla que abans d'aquesta data el nom *calle del Masnou* encara servia per anomenar algun altre tram. Però al plànol de 1976 es pot veure el mateix que apareixia al plànol de 1960.

### **1988. Masnou, avinguda de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2006. Masnou, avinguda del**

El 26 de juliol d'aquest any el Ple de l'Ajuntament aprovà aquesta denominació d'acord amb els criteris de la Comissió de Toponímia de Catalunya de la Generalitat de Catalunya.





Entrada per  
Vilafranca, avinguda de  
Sortida per  
Teide, carrer del



Mapa: E3

Barri: Les Planes  
i Sant Josep

## Accepció

**Matacavalls.** Topònim que fa referència a uns terrenys i una casa que el 1877 estaven situats entre el **carrer de la Muntanya** i el **carrer de Batllori**, al nord del **carrer d'Enric Prat de la Riba**.

La tradició afirma que el nom d'aquests terrenys i casa es deu al fet que temps enrere el seu propietari va enviar un mosso a treballar la terra. El noi, que volia enllestir la feina ràpidament, no deixà descansar el cavall que l'ajudava i, finalment, l'animal morí. A partir d'aquell moment, el mosso rebé el sobrenom de *Matacavalls*, que també fou associat a la casa i als terrenys.

El topònim apareix escrit de diverses maneres al llarg de la documentació històrica: des de *Mata-Caballs*, el 1877; fins a l'actual *Matacavalls*, a partir de la dècada de 1920.

## El carrer

El **pont de Matacavalls** rep el mateix nom que el camí que conduïa als terrenys i a la casa homònima, coneguts popularment així, com a mínim, des de finals del segle XIX.

Un dels primers expedients que documenten el topònim *camino de Matacavalls* és el que Clotilde Balcells presentà el 21 de maig de 1877 per urbanitzar els seus terrenys (*vegeu carrer de Sant Josep*) situats a l'oest d'aquell camí (*vegeu carrer de la Muntanya*). A més, Josep Llopis i Batllori presentà una sol·licitud per construir una casa en uns terrenys de la seva propietat, el 29 d'agost d'aquell mateix any, que estaven situats a la “carretera de tercer ordre que de Barcelona condueix al Garrofé i immediats a Casa Matacavalls”. Aquesta sol·licitud, que fou modificada quatre anys més tard, es refereix a Can Batllori (*vegeu carrer de Batllori*).

Quant als trams més al nord del camí, arribaven fins a l'actual **carrer de Subur** —una vegada creuades les vies del tren pel pont continuava pel **carrer del Teide**, el **carrer del Llorer**, el **carrer de les Illes Canàries**, el **carrer dels Pins** i el **carrer de la Renclusa**— segons consta en la documentació relacionada amb els expedients d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, de 1921; d'Antonio Barba i Tubau, d'abril de 1923, i de Mateo Matas, de 1948.

Si bé el **pont de Matacavalls** està molt estretament lligat al camí de Matacavalls i a les vies del tren, no podem datar amb exactitud l'existència del primer pont. Sí que sabem que el 1923 el camí “porta al pont de Can Matacavalls”, segons consta a l'expedient d'urbanització dels terrenys d'Antonio Barba (*vegeu carrer de les Illes Canàries*).

El Consell del Districte I, en sessió de 16 de desembre de 2013, va crear una comissió per a l'estudi de les propostes que l'aleshores Comissió del Nomenclàtor els hi havia encarregat. A més d'aquesta la feina, el Consell del Districte va retornar altres suggeriments, un dels quals va ser que “el conegut popularment com a **pont de Matacavalls**, que connecta els barris de Sant Josep amb la Florida, hauria de rebre oficialment l'esmentat nom”. Després de la tramitació adient, finalment, el Ple de l'Ajuntament aprovà la proposta el 27 de novembre de 2018.

## Cronologia

### 2018. Matacavalls, pont de

Com a resposta a la petició rebuda pel Consell del Districte I, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí d'anomenar Matacavalls el pont. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



PAT Conjunt de casetes (fitxa 81)

## Accepció

**Matas.** Topònim que fa referència a Mateo Matas, propietari de terrenys en diversos indrets, principalment, dels actuals barris de Collblanc, la Torrassa, la Florida i les Planes, que urbanitzà durant la primera meitat del segle xx. Estava emparentat amb Gonzalo Pons (*vegeu passatge de Pons*), de qui era cunyat.

## El carrer

El **passatge de Pons** i el **passatge de Matas** donen pas a un conjunt de casetes, part del patrimoni arquitectònic de la ciutat catalogat al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic, i formen un dels conjunts de passadissos més ben conservats. La gran majoria de les casetes que actualment tenen número pel **passatge de Matas** eren de Mateo. I totes les que tenen número pel **passatge de Pons** eren de Gonzalo. El conjunt de casetes s'obren no a dos passatges, sinó a tres. Les casetes amb entrada pel passatge més al nord, d'uns 3 m d'amplada, tenen associats números del **passatge de Matas**. Les casetes amb entrada pel passatge més al sud, molt estret, d'1,5 m d'amplada, tenen associats números del **passatge de Pons**. I les casetes amb entrada pel passatge del mig, també d'uns 3 m d'amplada, tenen associats números del **passatge de Matas** (les del costat nord) i números del **passatge de Pons** (les del costat sud).

## Cronologia

### 1923. Sense nom, pasaje

Al full 28 de la sèrie cartogràfica elaborada per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924 apareix aquest espai, encara que sense nom. La configuració del passatge es va realitzar en forma de corredor, de forma similar als passadissos. Les construccions van ser d'una planta i reduïdes dimensions, i algunes cases tenien un petit jardinet al davant. La majoria de les casetes van ser construïdes al voltant de l'any 1923.

### 1925. Matas, pasaje de

Amb data de 1925 apareix el nom de *pasaje Matas* per denominar aquest petit corredor en un projecte d'edificació. La primera vegada que consta el nom en una guia és a la de 1928-1929.

### 1932. Matas, passatge de

Aquests petits vials de dimensions molt reduïdes, passadissos d'accés a les casetes, no apareixen als plànols de la ciutat de l'època de la Segona República. Però sí al full 21 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, on es pot llegir clarament el topònim en català. Cal dir, però, que el passadís del mig apareix amb l'únic topònim de *passatge Matas*.

### 1939. Matas, pasaje de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. La primera guia on torna a aparèixer el topònim és la de 1942.





### **1960. Mata, pasaje de**

A partir de la dècada de 1960 ja ens consta aquest topònim amb la derivació incorrecta del cognom de Mateo Matas. Així apareix a la guia de 1960.

### **1988. Mata, passatge de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2006. Matas, passatge de**

El Ple municipal del 26 de juliol de 2006 rectificà l'error que durant anys s'havia mantingut en el nomenclàtor. El conjunt de casetes que disposen de jardinet estan protegides en el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic.



Entrada per  
Estronci, carrer de l';  
Sanfeliu, carrer de

Mapa: A2, A3

Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Matilde Ucelay.** Topònim que fa referència a Matilde Ucelay Maórtua (Madrid, 1912-2008). Primera dona llicenciada en arquitectura en Espanya. Premi Nacional d'Arquitectura 2004.

Gràcies a la Reial ordre de 8 de març de 1910, poc després que Emilia Pardo Bazán fos nomenada consellera d'Instrucció Pública, les dones van poder matricular-se lliurement a la universitat sense cap impediment ni el permís de la "superioritat" necessari fins aleshores. En aquells anys, la gran majoria de dones es matriculaven a Filosofia i Lletres i no fou fins al 1929 que la bilbaïna Pilar Careaga es convertí en la primera dona enginyera, encara que no exercí la seva professió sinó que s'enfocà al món de la política i arribà a ser la primera dona alcaldessa de Bilbao.

El 1931 es matricularen les primeres dones a l'Escola d'Arquitectura de Madrid i anys més tard obtingueren el títol la madrilenya Matilde Ucelay, que es llicencià el 1936, després d'haver superat dos cursos consecutius en un mateix any; la gallega Rita Fernández i la santanderina María Cristina Gonzalo, que hagueren d'esperar-se al 1940, acabada la Guerra Civil, per obtenir-ne el títol.

Matilde Ucelay, igual que altres dones pioneres nascudes dins de la burgesia benestant, sorprengué la seva família quan decidí estudiar arquitectura. Educada d'acord amb els principis de la Institució Lliure d'Ensenyament, acabà els estudis un any abans del previst. Acabada la Guerra Civil, fou inhabilitada per ocupar cap càrrec públic per sempre i per exercir la seva professió durant cinc anys, a causa d'estar sota sospita per la seva posició durant el període republicà. Passat aquest temps, durant la postguerra i tot el període franquista, desenvolupà la seva professió, malgrat les dificultats que l'obligaren a ocultar l'autoria de part de la

seva obra. Recuperada la democràcia, fou finalment reconeguda i el 2004 rebé el Premi Nacional d'Arquitectura.

## El carrer

Els **jardins de Matilde Ucelay** són un dels espais verds entre blocs que aparegueren amb la modificació del Pla general metropolità al sector del barri de Sanfeliu conegut com a *Façana Estronci* i *Porta Sanfeliu*, aprovat el 29 d'abril de 2005. El 2019 s'ha finalitzat la construcció dels edificis que la delimiten.

## Cronologia

### 2005. Sense nom, jardins

Als plànols que acompanyen la modificació del planejament vigent aleshores, aprovada el 29 d'abril de 2005, es projecta una zona verda que hi apareix sense nom. Era tan sols un projecte, que trigà encara bastant més d'una dècada a executar-se.

### 2018. Matilde Ucelay, jardins de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor, assessorada pel Centre d'Atenció i Informació a la Dona de l'Hospitalet, proposà que dins de l'àmbit de l'anomenat *Façana Estronci* i *Porta Sanfeliu* els nous espais verds que resultarien de l'execució del planejament vigent tinguessin noms de dones. En aquest cas, escollí la primera dona llicenciada en arquitectura a Espanya. El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



**Entrada per**  
Ciències, carrer de les;  
José Agustín  
Goytisolo, carrer de;  
Montserrat Roig,  
carrer de; Botànica,  
carrer de la; Joan Carles I,  
avinguda de

**Mapa:** G5, H5

**Barri:** Santa Eulàlia

## Accepció

**Mediterrània.** Topònim que fa referència a la mar situada entre Europa, Àsia i Àfrica i que es comunica amb l'oceà Atlàntic per l'estret de Gibraltar. També, per extensió, fa referència a la regió biogeogràfica que comprèn els països de la seva conca.

De clima sec i amb hiverns suaus, aquesta regió té un règim de pluges, a vegades torrencials, estacional, sobretot a la tardor i de menor quantia a la primavera. És el bressol de moltes de les civilitzacions de l'edat antiga.

## El carrer

Els **jardins de la Mediterrània** sorgiren a partir de l'execució del planejament aprovat definitivament el 20 de gener de 1999 a la zona coneguda com a *polígon Pedrosa*. Aquest instrument de planejament recollia l'aparició de diversos vials (*vegeu* carrer de **José Agustín Goytisolo**) i una gran zona verda discontinua dividida en tres parts. El planejament es consolidà amb el Pla especial d'ordenació del subsòl de la zona verda que actualment ocupen els **jardins de la Mediterrània**, aprovat el 15 de setembre de 2004. Després de la construcció de l'aparcament, el projecte d'urbanització de l'esmentada zona verda fou aprovat el 6 de maig de 2008, cosa que donà pas a l'execució de la urbanització.

## Cronologia

### 1986. Sense nom, jardins

Als plànols de 1986, que acompanyen el Pla parcial del polígon Pedrosa, aprovat per l'Ajuntament de L'Hospitalet aquell any, ja apareix sense nom el projecte de la zona verda, tot i que encara trigaria uns anys a executar-se.

### 2014. Mediterrània, Jardins de la

Durant la reunió del Consell del Districte III del dia 11 de desembre de 2013 es va proposar el nom Mediterrània per als espais verds a l'oest del recinte firal. La proposta fou aprovada a la sessió del Ple de l'Ajuntament de 30 d'abril de 2014.



Entrada per  
Sant Rafael, carrer de  
Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de

Mapa: D2, D3

Barri: Sant Josep  
i les Planes

PAT Capella del cementiri (fitxa 58)

## Accepció

**Menéndez Pidal.** Topònim que fa referència a Ramón Menéndez Pidal (la Corunya, 1869 - Madrid, 1968). Filòleg i historiador.

Fou un dels grans historiadors de l'etapa medieval amb gran influència en la cultura espanyola. Els seus reculls de romanços i les seves edicions d'algunes de les obres clàssiques de la literatura castellana són encara vigents. De fet, se'l considera el continuador del català Manuel Milà i Fontanals en la tasca de la renovació de la filologia espanyola contemporània. Escollit membre de la Reial Acadèmia Espanyola el 1902, n'ocupà el càrrec de director en diverses ocasions: el 1925, com a interí; des de 1926 fins a 1938; i des de 1947 fins a la seva mort. Des de 1910 fou director del Centre d'Estudis Històrics i desenvolupà investigacions en l'àmbit de la història i la filologia hispànica. Fou un dels pocs intel·lectuals espanyols que no s'exilià en acabar la Guerra Civil i mantingué el seu estatus durant el franquisme. No és estrany que moltes poblacions, entre finals dels 1960 i 1970, li dediquessin un carrer en ocasió de la seva mort, com feu l'Hospitalet, ja que era un intel·lectual amb una trajectòria professional indiscutible i, alhora, ben vist pel règim franquista.

## El carrer

El **carrer de Menéndez Pidal** travessa de nord a sud el **parc de les Planes**, des del **carrer de Sant Rafael** fins a l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, seguint el traçat de l'antic torrent de Ca n'Oliveras, que en entrar en aquesta part de l'actual barri de les Planes unia les seves aigües amb les del

torrent del Capó que provenia del sud de l'actual barri de Pubilla Cases. Des que s'inaugurà el cementiri de l'Hospitalet, a la dècada de 1850, aquest torrent central fou conegut probablement també com a *riera del Cementiri*. I passades les vies del tren, també com a *riera dels Frares* (vegeu **carrer de la Riera dels Frares**). Com en altres casos similars, paral·lel als torrents, transcorrien camins que servien per comunicar entre si els diferents indrets del poble. El traçat del vial actual, però, es dissenyà al Pla parcial de les Planes aprovat el 12 de desembre de 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953.

## Cronologia

### 1896. Cementerio, camino del; Cementerio, riera del

Topònim que fa referència a un lloc dedicat a l'enterrament dels morts, en aquest cas, l'actual cementiri de l'Hospitalet, situat al barri de les Planes.

Amb tota probabilitat, des del moment que començà la construcció del nou cementiri al barri de les Planes, a partir de 1850, el camí que transcorria paral·lel a la riera que el delimitava per l'oest passà a ser conegut com a *camino del Cementerio*, però aquest fet no l'hem pogut documentar. Sí que consta que al plànol del projecte d'urbanització, de 1896, dels terrenys de Josefa Safont de la finca coneguda com *l'Estrella*, s'identifica amb el nom de *camino del Cementerio* el que transcorria paral·lel a la riera homònima. A partir d'aquesta data trobem aquest topònim en diversa documentació, com per exemple en llicències d'obres de començament del segle xx i al plànol de la ciutat datat entre 1918 i 1919 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers.



### 1932. Cementiri, camí del; Cementiri, riera del

Encara que al plànol de 1932 no consta el topònim, tot fa suposar que es va catalanitzar el mateix any, com en els altres casos de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics.

### 1934. Cementiri, camí del; Capó, torrent del

El topònim *capó* fa referència a un pollastre capat.

En un plànol cadastral de 1934, el vial que uneix l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan** amb un pont sobre el canal de la Infanta en direcció al cementiri apareix amb el nom *camino del Cementerio*. La riera apareix simplement amb el nom *torrente*, però aigües amunt, el torrent és el resultat de la unió de dos torrents: el torrent del Capó i el torrent de les Olives (probablement per referir-se a Ca n'Oliveras). Aquests noms apareixen en castellà perquè estan elaborats per l'aleshores Instituto Geográfico y Catastral.

Al plànol de 1937 ja es pot llegir clarament *torrent del Capó*.

### 1939. Cementerio, riera del; Capó, torrente del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A diversos documents de principis de 1940 consta el topònim *torrente del Capó*. A més, s'utilitza indistintament, com a riera, torrente o calle

Segurament la població hospitalenca feia servir indistintament tots dos noms per referir-se a aquesta riera o torrent.

### 1969. Menéndez Pidal, calle de

Segons acord de sessió del 16 de juliol de 1969, l'Ajuntament va aprovar canviar el nom de *riera del Cementerio* pel de *calle de Menéndez Pidal*. Actualment, el carrer està dividit en dues parts, perquè bona part del traçat de l'antiga riera s'ha convertit en el **parc de les Planes**. Però a dalt i a baix del parc, hi ha dos trams que s'identifiquen amb el nom del filòleg.

### 1988. Menéndez Pidal, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Catalunya, avinguda de  
Sortida per  
Florida, carrer de la



Mapa: E2



Barri: Les Planes

## Accepció

**Menorca.** Illa de l'arxipèlag de les Balears. Té una extensió de 694,75 km<sup>2</sup> i 93.397 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, i de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears.

És l'illa més septentrional i oriental de l'arxipèlag. Important nucli turístic, l'any 1993 va ser declarada Reserva de la Biosfera per la Unesco.

## El carrer

El **carrer de Menorca** aparegué al Pla parcial de les Planes, aprovat el 12 de desembre de 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. El primer nom del carrer, *calle Escuelas*, es referia a l'equipament escolar previst en aquell planejament, que fou inaugurat el 1964 amb el nom Grup Escolar Onésimo Redondo, actualment Escola Pau Vila.

## Cronologia

### 1957. Escuelas, calle de las

Establiment que constitueix un equipament, públic o privat, on s'ensenya o s'imparteix certs tipus d'instruccions.

Als plànols que acompanyen el Pla parcial del barri de les Planes es pot veure aquest topònim associat a l'espai que actualment s'anomena **carrer de Menorca**. Posteriorment, aquest topònim apareix al plànol de 1960.

### 1976. Menorca, calle de

Encara que el primer nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament, on consta aquest topònim és el de 20 de maig de 1980, l'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Serveid'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *calle Escuelas* a *calle Menorca*. La raó del canvi era evitar la confusió amb el nom d'un altre vial: *pasaje Escuelas Unitarias*.

### 1988. Menorca, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Collblanc, travessera de  
Sortida per  
Rius i Carrió, carrer de



Mapa: E2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Mercader.** Topònim que molt probablement fa referència a un cognom familiar relacionat amb els propietaris dels terrenys on es va obrir aquest carrer. Aquesta hipòtesi es recolza en el fet que la família Raspall Mercader, i els seus antecessors, apareixen relacionats amb aquest indret.

Cal esmentar que el cognom ha aparegut amb diverses grafies al llarg dels anys, des del *Mercadé* inicial, passant pel plural *Mercaders*, fins arribar al *Mercader* definitiu. Aquesta confusió també ha aparegut en altres topònims de la ciutat (*vegeu carrer de Ferré, carrer de Casanova o carrer de Rabarté, per esmentar-ne només alguns exemples*).

## El carrer

L'origen del **carrer de Mercader** es troba molt probablement en el projecte d'urbanització, aprovat el 1925, dels terrenys de José Ferré i Pastor, de José Rius i Carrió i de Lázaro Cotonat i Mir, situats a la zona del nord-oest de l'actual barri de Collblanc, a tocar de l'aleshores torrent Gornal i de la **travessera de Collblanc** (*vegeu carrer de l'Atlàntida*). El projecte d'aquest carrer fou incorporat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat d'aquest vial s'ha mantingut invariable fins ara.

## Cronologia

### 1925. Mercadé, calle de

A les primeres llicències d'obres que es van tramitar d'aquest vial, ja era identificat com a *calle Mercadé*.

### 1928. Mercaders, calle de

La primera referència documental d'aquest topònim, en plural, ens consta al plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928, on quedava establert el traçat del carrer que s'ha mantingut fins a l'actualitat.

### 1929. Mercader, calle de

Fins a l'any 1932 el carrer apareix denominat així, en singular, en les guies oficials i comercials de la ciutat.

### 1932. Mercaders, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest plànol, consta com a *Mercaders*, una altra vegada en plural, arran de les noves plaques que es van fer per catalanitzar els carrers de la ciutat, tot i que en aquest cas no afectava el topònim.

### 1939. Mercader, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A partir de la dècada de 1940, ja consta definitivament a la diversa documentació municipal el nom del carrer com a *Mercader*. Així, encara que no consti al nomenclàtor castellanitzat de l'expedient de plaques de carrer de 1939, a la guia de 1942 apareix com a *Mercader*, tal com s'ha mantingut fins ara.

### 1988. Mercader, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Mercat del Centre (fitxa 82)

## Accepció

**Mercat.** Lloc on es concentren un conjunt d'activitats de compra i venda de diverses mercaderies. Aquest cas concret fa referència al mercat del barri del Centre de l'Hospitalet.

## El carrer

Amb el projecte de 1869, relacionat amb la urbanització de la *plaza de la Libertad* (vegeu **plaça de l'Ajuntament**) ja es va idear un lloc fix per establir un mercat. El 1880, l'Ajuntament havia sol·licitat al bisbe de la diòcesi que fes cessió a “títol oneros” dels terrenys del darrere de la rectoria per fer-hi la plaça del mercat, les escoles municipals i la casa consistorial, intentant posar fi a les diferències entre el rector i les autoritats hospitalenques que havien començat amb l'enderroc de les parets d'un dels horts de la rectoria durant els aixecaments populars de setembre de 1868. Però l'espai definitiu i el **carrer del Mercat** s'obriren amb motiu de la urbanització coneguda com a *Eixample del camp del rector* (vegeu **carrer de Rossend Arús i plaça de l'Ajuntament**). Aprovada el 24 de juliol de 1883, preveia l'obertura de carrers i places als terrenys compresos entre el **carrer Major**, el *camí de la Riereta*, el *carrer de Perutxo* (vegeu **carrer de les Roselles**) i poc més enllà de l'oest del **carrer de Sant Roc**. Una d'aquestes places fou la *plaza del Mercado* a l'espai que actualment ocupa el Mercat del Centre.

El 1887 s'aprovà la instal·lació del primer mercat del Centre, amb una plaça a l'aire lliure amb arbres, una font central i les parades als dos laterals, segons el projecte realitzat pel contractista Alfonso Piera i el mestre d'obres Mariano Tomàs. Posteriorment i davant la necessitat d'un mercat més funcional i higiènic, que alhora respongués a

les demandes de l'important creixement de població, l'any 1925 l'Ajuntament aprovà el projecte del nou mercat cobert de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt. Es va mantenir l'estructura perimetral, es va fer la coberta nova i es va reformar l'estructura interior i els acabats, que encara avui es conserven, protegits pel Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de la ciutat de 2001.

## Cronologia

### 1917. Mercado, calle del

El primer document trobat on es veu el nom del carrer és el full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1917 i 1919.

### 1932. Mercat, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Mercado, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1983. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització conegut com a *Eixample del camp del rector* es veu el traçat del **carrer del Mercat**, encara que sense nom. El **carrer del Mercat** ja existia des de 1887, quan s'instal·là el mercat a la plaça.

### 1988. Mercat, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Rossend Arús, carrer de

Sortida per  
Príncep de Bergara,  
carrer del

Mapa: C4

Barri: El Centre



PAT Habitatges i comerç (antiga escola) (fitxa 71)

PAT Mercat de Collblanc (fitxa 15)

## Accepció

**Mercat de Collblanc.** Lloc on es concentren un conjunt d'activitats de compra i venda de diverses mercaderies. Aquest cas concret fa referència al mercat del barri de Collblanc.

## El carrer

El maig de 1932, s'inaugurà l'edifici del Mercat de Collblanc i les parades exteriors entre aquest espai i els actuals **carrer d'Occident, carrer del Doctor Martí i Julià i carrer de Vaquer**, obra de l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt. Per la banda del **carrer del Progrés**, a l'exterior de l'edifici del mercat, hi havia els coberts del Born, o mercat de fruita i verdura de venda a l'engròs, que a la dècada de 1960 es traslladà a la **carretera de Collblanc**. Aleshores s'urbanitzà aquest espai com a plaça pública i s'hi va instal·lar la parada d'autobusos. A la dècada de 1990, la plaça fou remodelada novament i s'hi va construir l'actual pàrquing subterrani.

Entrada per  
Occident, carrer d';  
Doctor Jaume Ferran  
i Clua, carrer del;  
Vaquer, carrer de;  
Progrés, carrer del



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Cronologia

### 1932. Mercat, plaça del

Aquest espai, tot i que no apareix formalment en cap nomenclàtor, era anomenat popularment *plaça del Mercat* des de la inauguració de l'edifici del mercat.

### 1936. 6 d'Octubre, plaça del

El 2 de setembre d'aquest any s'havia aprovat anomenar així la plaça amb el nom de *plaça del 6 d'Octubre*. Tot i que, el 1939, la Falange havia proposat el nom de *plaza Balears* no es va arribar a fer efectiu i la gent continuà coneixent-la popularment com a *plaça del Mercat*. De fet, oficialment, no es va canviar el nom aprovat l'any 1936 fins a l'any 2006.

### 2006. Mercat de Collblanc, plaça del

A la sessió plenària del dia 26 de juliol, el Ple municipal aprovà el nom actual respectant la denominació popular amb què des de sempre es coneixia la plaça.



## Accepció

**Mestre Candi.** Topònim que fa referència a Càndid Candi i Casanovas (Castelló d'Empúries, Alt Empordà, 1844 - Barcelona, 1911). Compositor musical.

Destacà en la composició de música d'església. Musicà poemes de Jacint Verdaguer, com ara l'*Himne del mil·lenari de Montserrat* (1880). Destacà també en la música vocal, de cambra, per a piano i sardanes. Juntament amb Francesc Pelagi Briz, recollí moltes cançons tradicionals.

## El carrer

L'espai que ocupa el **carrer del Mestre Candi** prové d'un projecte d'urbanització dels terrenys de diversos propietaris, entre els quals, Francisco Carreras i Candi, familiar del músic. En un plànol anterior, el de 1923 del barri del Centre, elaborat per la Brigada d'Enginyers Topogràfics, el vial apareix com un camí de separació entre finques rústiques. Amb el projecte d'urbanització, presentat l'any 1925 com una prolongació del **carrer de l'Estrella** cap al sud, s'inclouïa la proposta de nom, que fou acceptada el 2 de desembre del mateix any per la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament, amb el vot en contra del regidor Muntaner, qui esdevindria posteriorment el primer alcalde de la ciutat durant la Segona República. Al projecte també s'esmentava la possibilitat de l'obertura d'un baixador per als ferrocarrils catalans. El carrer correspon a la trama urbana del barri de Sant Josep, que s'anà creant a partir del segle XIX, però sobretot a principi del XX, seguint l'eix de la *carretera Provincial* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**) i travessada per vials, com el **carrer del Mestre Candi** i el **carrer de l'Estrella**, que anaven substituint els camps que configuraven el barri. Juntament amb el **carrer de Miquel Romeu**

foren els primers vials urbanitzats a partir dels anys 1920 i 1930, al sud del **carrer d'Enric Prat de la Riba**. Posteriorment, el carrer se singularitzà per la presència de cases baixes i passadissos construïts com a habitatges dels treballadors de la fàbrica de ceràmica Cosme Toda, fins a l'any 1988 quan foren enderrocats arran de l'ampliació del **parc de la Serp**.

## Cronologia

### 1925. Maestro Candi, calle del

El 2 de desembre de 1925 la Comissió Municipal Permanent aprovà l'assignació d'aquest nom per al vial relacionat amb el projecte d'urbanització presentat per diversos propietaris, prolongació cap al sud del **carrer de l'Estrella**.

### 1932. Mestre Candi, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Maestro Candi, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Mestre Candi, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: E3, E4

Barri: Sant Josep



Entrada per  
Comerç, carrer del  
Sortida per  
Rosell, carrer de



Mapa: G3, H3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Mestre Carbó.** Topònim que fa referència a Esteban Carbó i Tobella (l'Hospitalet de Llobregat, 1893-1973). Director de cors claverians a l'Hospitalet. També fou regidor a l'Ajuntament de L'Hospitalet.

El seu pare, Rafael Carbó va ser el fundador del Gran Cafè-Bar Carbó, al barri de Santa Eulàlia, conegut també com a *Can Martíro*. Aquest bar es convertí en la seu de la Societat Coral i Recreativa Unió Hortènsia, la primera entitat cívica de Santa Eulàlia i la primera dirigida pel mestre Carbó. A més, el bar acollí els cors La Carabassa i Quartet Eularienc, dirigits pel mestre. També es posà al davant d'altres cors de la ciutat, com El Pensament i Els Antics de la Torrassa. L'any 1956 va rebre un homenatge de totes les corals hospitalenques i el 1964 l'Ajuntament li concedí el títol de fill predilecte.

## El carrer

El **carrer del Mestre Carbó** és un dels carrers que es projectaren, aproximadament, paral·lels a les principals vies que travessaven el barri en direcció est-oest (*vegeu carrer Transversal*). Sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de José Arqués, presentat el juliol de 1920. El 31 de gener de 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia un nou vial transversal a la prolongació cap al sud de l'existent **carrer del Comerç**, que coincideix amb el primer tram de l'actual **carrer del Mestre Carbó**. El tram a l'est de l'esmentat **carrer del Comerç** actualment desaparegut, forma part d'un espai obert situat entre l'**avinguda del Carrilet** i els edificis d'habitatges de la **plaça de Francesc Macià i Llussà**. Malgrat que el mateix José Arqués demanà l'eliminació

d'aquest vial transversal, cosa que li fou concedida el 12 d'agost de 1924, diversos projectes d'urbanització posteriors prolongaren el traçat del vial inicial cap a l'oest. L'execució d'alguns d'aquests projectes es pot veure al traçat del vial actual.

## Cronologia

### 1923. Transversal, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de José Arqués, aprovat el 23 de gener de 1923, apareix aquest vial retolat *calle Transversal*. En alguns altres projectes d'urbanització de l'època aparegueren també d'altres trams del mateix vial, identificats de la mateixa manera.

### 1932. Transversal, carrer

Encara que aquest nom no apareix ni al plànol de 1932 ni al de 1937, probablement perquè encara era un projecte en molts dels trams aprovats, és de suposar que es va catalanitzar el mateix any, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. De fet el març de 1934, diversos propietaris presentaren un projecte d'urbanització, signat pel mateix arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, que fou aprovat per la Comissió de Govern el 8 de maig del mateix any (*vegeu carrer de Castelao*). En aquest projecte també apareix el **carrer del Mestre Carbó** amb el topònim *carrer Transversal*.

### 1939. Transversal, calle

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.



### 1948. Travesía, calle de la

A la guia de 1948 apareix aquest nom per primera vegada en un document d'aquest tipus. Aleshores comprenia el tram que des de l'actual **carrer de Castelao** anava en direcció al Gornal. Posteriorment la denominació va abastar també el tram en sentit contrari fins arribar al **carrer del Comerç**. Cal esmentar que al plànol que acompanya el projecte d'urbanització presentat per Antonio Aleix Muñoz el 22 de març de 1948, aquest vial apareix com a *prolongación calle de la Travesía*.

### 1967. Maestro Carbó, calle del

L'Ajuntament va retre un homenatge al mestre Carbó, descobrint una placa i donant el seu nom, en vida, a aquest carrer.

### 1988. Mestre Carbó, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



ESC Homenatge a Josep Anselm Clavé

## Accepció

**Mestre Clavé.** Topònim que fa referència a Josep Anselm Clavé i Camps (Barcelona, 1824 -1874). Músic, poeta i polític (*vegeu carrer de Josep Anselm Clavé*).

## El carrer

El primer disseny de l'espai que actualment ocupa la **plaça del Mestre Clavé** es troba al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, que s'executà dècades després, sobretot, gràcies a l'aprovació del Pla comarcal de 1953 i els plans parcials posteriors d'aquesta zona.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, plaza

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt preveïé una mena de plaça a l'encreuament de diversos vials, a la zona que actualment ocupa la **plaça del Mestre Clavé**. Aquest espai era tan sols un projecte que trigà a executar-se.

### 1948. Molino, plaza del

L'Ajuntament aprovà la urbanització de l'espai comprès entre la *calle del Mármol* (*vegeu avinguda Isabel la Catòlica*) i la *calle del Generalísimo Franco* (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*). Aquest espai coincidí amb l'inici de l'antic *camí del Molí* (*vegeu carrer del Molí*).

### 1955. Maestro Clavé, plaza del

La Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament aprovà la denominació *plaza del Maestro Clavé* el 23 de novembre, en substitució de l'antiga *plaza del Molino*. L'11 de desembre es feu un acte davant el monument erigit en homenatge a Clavé, obra de l'escultor Rafael Solanic, per solemnitzar el canvi de nom de la plaça, amb la presència de les corals de la ciutat. Aquest moment suposà un punt d'eufòria als cors claverians hospitalencs, la majoria dels quals havia reprès l'activitat a partir de la segona meitat dels anys 1940.

### 1988. Mestre Clavé, plaça del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d';  
Barcelona, carrer de;  
Enric Prat de  
la Riba, carrer d';  
Fabregada, avinguda de la

Mapa: D4

Barri: El Centre  
i Sant Josep



Entrada per  
Mont-ras, carrer de  
Sortida per  
Miraflores, avinguda de



Mapa: D2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Mestre Serrano.** Topònim que fa referència a Josep Serrano i Simeón (Sueca, Ribera Baixa, 1873 - Madrid, 1941). Compositor musical.

El gruix de la seva obra està format per sarsueles: en compongué més de cinquanta, entre les quals destaquen *La reina mora* i *La cançió del olvido* o *La venta de los gatos*. També va escriure himnes molt coneguts com l'*Himne a València*. Fou un dels compositors més populars de la seva època.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. El posterior projecte de 1926, d'urbanització de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*), mostra el vial projectat. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Heliotropo, calle del

Gènere de plantes herbàcies de la família de les boraginàcies (*Heliotropium* sp.), enzims de flors de color la hipocraterimorfa i amb fruits secs nuculars. Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al

Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A les guies comercials de 1929-1930, 1930-1931 i 1932 el nom hi consta en plural.

### 1932. Heliotrops, carrer dels

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Als mapes de 1932 i 1937 apareix en singular com a *Heliotrop*, encara que la forma correcta actual en català és *Heliotropi*.

### 1939. Heliotropos, calle de los

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, trobem el topònim a la documentació d'algunes llicències d'obres tramitades el 1941.

### 1946. Maestro Serrano, calle del

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. En aquest cas, es canvià el nom del carrer pel del compositor valencià, acceptat per la cultura oficial de l'època, i així s'ha mantingut fins a l'actualitat.





### **1988. Mestre Serrano, carrer del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. És interessant destacar que els anys 1980 i 1990, l'Associació de Veïns i Veïnes del barri hi tenia la seu, en el número 23.



Avinguda de Miraflores, la Florida





## Accepció

**Metal·lúrgia.** Tècnica per a l'obtenció, transformació i elaboració dels metalls.

## El carrer

El **carrer de la Metal·lúrgia** sorgí, com la majoria dels carrers del sector econòmic de l'actual barri de Granvia Sud, com a resultat del planejament urbanístic aprovat als anys 1960 i 1970 (*vegeu carrer de la Botànica*). Com ha passat en altres casos de vials que transcorren pels municipis veïns, en aquest cas l'Hospitalet incorporà el nom de l'ajuntament veí, Barcelona, dins del seu propi nomenclàtor de carrers (*vegeu carrer dels Motors*).

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de Granvia Sud, aprovat el 25 de juny de 1960, ja apareix el projecte d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1962. Metalurgia, calle de la

Als plànols de la modificació del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 30 d'octubre de 1962, aquest vial apareix retolat *calle de la Metalurgia*. A la part de l'Hospitalet apareix una anotació: "Cinturó Comarcal". Malgrat que el topònim aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara trigà alguns anys a executar-se.

### 1988. Metal·lúrgia, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Motors, carrer dels  
Sortida per  
Botànica, carrer de la



Mapa: I5



Barri: Granvia Sud



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Santiago Ramón  
y Cajal, carrer de



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Metro.** Ferrocarril urbà, habitualment subterrani, per al transport de persones en les grans ciutats o àrees metropolitanes.

En aquest cas, fa referència al ferrocarril metropolità de Barcelona que va arribar a l'Hospitalet l'1 de juliol de 1932 amb la inauguració, per part del president de la Generalitat Francesc Macià, de l'estació de Santa Eulàlia, la qual també feia la funció d'inici de línia i que comptava amb tallers i garatge per als vagons del Metro. Fins a l'any 1969 va ser l'única estació de metro a la ciutat.

## El carrer

L'**avinguda del Metro** sorgí a partir del projecte d'urbanització de la finca anomenada *el Criadero*, propietat d'Alodia Salvador i el seu marit José Maluquer de Tirrell, aprovat el 18 de juliol de 1877 (*vegeu carrer de Salvador*).

## Cronologia

### 1877. Letra A, pasaje de

Al plànol del projecte d'urbanització aprovat el 18 de juliol de 1877 apareix aquest vial retolat *pasaje de Letra A*.

### 1918. Torrassa, calle de la

Topònim que fa referència a l'antiga casa de pagès coneguda com *la Torrassa* (que utilitza les parets del castell medieval de Bellví) i que donà nom al barri situat al nord de Santa Eulàlia, la Torrassa (*vegeu ronda de la Torrassa*).

En diversa documentació apareix el nom d'aquest vial escrit de vegades *Torrassa* i de vegades *Torrassa*. Així, al full 2 del *Plànol de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per

l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, entre 1918 i 1919, el vial apareix amb el nom *c. de la Torrassa*. Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Matías Muns, signat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, i aprovat el 21 de febrer de 1923, apareix l'inici d'aquest vial, des del **carrer de Santa Eulàlia**, cap al nord, retolat *c. de la Torrassa*.

### 1924. Torrassa, pasaje de la

A partir de la guia de 1928-1929, apareix amb categoria de passatge i castellanitzat amb *s simple*. Abans, però, al full 28 de la sèrie cartogràfica realitzada per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, també es pot veure aquest topònim.

### 1930. Metro, avenida del

A la guia comercial de 1930-1931, el vial apareix ja amb categoria d'avinguda i amb el nom *Metro*. El 1924 comença la tramitació de la llicència d'obres per a la construcció de l'edifici destinat a tallers i cotxeres del metro, que fou l'origen de les infraestructures ferroviàries que portaren el metro a la ciutat de l'Hospitalet l'1 de juliol de 1932. L'anterior petit vial passà a ser conegut com a *avenida del Metro*.

### 1932. Metro, avinguda del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1937. Lluís Romero Merino, avinguda de

Veí de Santa Eulàlia. Dirigent obrer i un dels primers hospitalencs a perdre la vida en el front d'Aragó.



El comitè d'empresa del Metro va demanar que es posés el nom d'aquest treballador de la companyia en memòria de la seva mort. L'Ajuntament va aprovar aquesta petició en sessió del 2 de febrer de 1937. Malgrat això, al plànol de 1937 no consta aquest nom.

### **1939. Metro, avenida del**

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### **1988. Metro, avinguda del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Ca l'Esquerrer (fitxa 59)

## Accepció

**Mig.** Punt o part d'un element que equidista dels seus extrems o perifèria.

## El carrer

L'actual **carretera del Mig** és una part de l'antiga carretera que transcorria d'est a oest, entre la *carretera del Prat*, al sud, i la *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell*, al nord (vegeu **carrer de Santa Eulàlia**, **carrer d'Enric Prat de la Riba** i **carrer Major**). La data d'obertura del camí és molt antiga, ja que es fa sobre una barra litoral apareguda en època romana o inicis d'època medieval, que apareix als plànols a partir de finals del segle XVIII. Pren el nom d'un dels vials que des d'aquell segle, com a mínim, apareix documentat amb el nom de *carretera del Mig* i a partir del XIX també *carretera del Manso*. Al llarg del temps, el nom Mig apareix escrit de moltes maneres: *Mitx*, *Mitg*, *Mitj*, *Medio* o *Enmedio*. També, com a mínim, des de principis del segle XVIII, aquesta via de comunicació era coneguda com a *camí de la Barca del Prat* perquè per travessar el riu calia una barca plana (per poder passar carros, per exemple) situada davant del mas de cal Xic de la Barca. La barca servia per comunicar els habitants del nucli del Centre o la Poble de l'Hospital (deçà de l'aigua) amb els habitants de l'illa de Banyols, al terme actual del Prat (dellà de l'aigua). El traçat d'aquell camí, molt semblant a l'actual, travessava el terme longitudinalment de llevant a ponent, des de la riera Blanca fins al Llobregat. A principi del segle XIX, era un vial eminentment rural que enllaçava en sentit perpendicular

els diferents camins que feien les funcions de connexió de les feixes de conreu i les nombroses masies. A mitjan d'aquell segle començaren a instal·lar-se fàbriques a l'entorn de l'aleshores *carretera provincial de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* i a prop del *camí del Mitx*, com La Aprestadora Española o la més modesta fàbrica d'Antonio Pareto. Des de llavors, una part del camí començà a ser conegut com a *carretera de l'Aprestadora* (vegeu **carrer de l'Aprestadora** i **carrer de Pareto**). Amb el temps, el vial que actualment s'anomena **carretera del Mig** restà només per als trams de l'antic camí, a l'oest de les vies del tren que divideixen la marina hospitalenca.

Com a conseqüència del Pla d'ordenació urbana de Barcelona i les seves zones d'influència, conegut com a *Pla comarcal* i aprovat el 3 de desembre de 1953, l'any 1960 s'aprovà desenvolupar en aquesta carretera un dels nous sectors industrials de la ciutat, anomenat sector industrial de la carretera del Mig, incorporat al barri del Centre. Posteriorment, després de l'aprovació del Pla general metropolità de 1976, el sector es consolidà inicialment amb indústries metal·lúrgiques i químiques i, després, es transformà a activitats terciàries. Amb el més recent Pla de renovació de les àrees industrials de l'Hospitalet (PRAIH) de 2002, es pretengué canviar l'aspecte industrial per un de més residencial o relacionat amb la cultura.

El sector de la Carretera del Mig té la forma d'un triangle irregular que s'allarga a llevant fins al límit del barri de Bellvitge, a tocar de les vies del tren, i per ponent, fins més enllà del pas sota la **ronda de Dalt**, delimitant pel sud un petit tram del polígon Femades del terme de Cornellà. Alguns recintes han recollit topònims d'aquell passat agrícola i de masies, com la Parellada o can Polític que encara perduren.

Entrada per  
Rosalía de Castro,  
carrer de

Sortida per  
Maresme (Cornellà),  
plaça del

Mapa: A6, F4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig) i Bellvitge  
(sector la Marina)



## Cronologia

### 1718. Barca del Prat, camino de la

Al llibre del cadastre de 1718 es descriuen algunes propietats que limiten amb el *camino de la Barca del Prat*.

### 1732. Barca, carretera de la

El plànol datat el 1732, que representa “*como el Rio Llobregat antiguamente tenia su alveo oriental en la oriental division del territorio, que en el dia divide el Termino y Parroquia del Hospitalet, de la de Port, que es Parroquia de Sans...*”, és la primera constància cartogràfica clara de l'existència d'aquest camí, que unia *Sans* (actual Barcelona) amb el Prat de Llobregat, travessant la marina de l'Hospitalet i el riu Llobregat. En aquest plànol es pot interpretar fàcilment que els actuals **carrer de l'Aprestadora** i **carretera del Mig** eren un tram del camí que, des de l'est cap a l'oest, connectava l'aleshores *Sans* amb el riu Llobregat, deixant al sud i una miqueta llunyana l'ermita de Bellvitge. Més recentment, en diversos plànols de 1860 i 1908 del canal de la Infanta, aquest topònim hi apareix com *carretera de la Barca del Prat*.

### 1892. Manso, camino de; Mitx, camino del

Topònim que fa referència a Josep Manso i Solà, primer comte del Llobregat (Borredà, Berguedà, 1785 - Madrid, 1863). Militar. Llegendari personatge de la Guerra del Francès (*vegeu carrer del General Manso*). Va adquirir una masia en la qual residí la seva família i ell hi passava llargues temporades. La masia era coneguda com a *can Manso*. Encara que la masia estava situada en aquest vial, però a la zona de Cornellà, les terres pertanyien a tots dos municipis.

El primer document que cal esmentar on consta aquest topònim és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per

poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins, aprovat el 10 de març de 1893. En aquell document es classifiquen en tres categories, de major a menor importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino de Manso o del Mitx*, amb el número 4, apareix amb la categoria de camí rural, descrit de la següent manera: “Camino de Manso ó del Mitx que empezando en la Riera Blanca, término de Sans, limita en la jurisdicción de Cornellá a poca distancia del rio Llobregat, y su longitud es de 4 kiloms. 150 mts”.

Cal esmentar que en diversa documentació cartogràfica de final de la dècada de 1910, aquest camí apareix escrit en castellà bé com a *camino de Enmedio* (plànols de l'Hospitalet realitzats per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, entre 1918 i 1919) bé com a *camino del Medio* (fulls de la sèrie cartogràfica elaborada per la Brigada Topogràfica d'Enginyers, entre 1921 i 1924).

### 1928. Mitg, carretera del

A la guia de 1928-1929, ja apareix la referència a aquest camí amb la categoria de carretera, i escrit *Mitg*.

### 1932. Mitj, carretera del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest cas, la catalanització del nom encara no va ser total. En aquesta data, el vial que porta aquest nom acaba al terme de Cornellà i comença a la cantonada amb el **carrer de l'Alhambra**. La resta del camí ja s'identifica únicament com a *carrer Aprestadora*.

### 1937. Mig, carretera del

Al plànol d'aquest any trobem per primera vegada el nom actual en un plànol oficial. El traçat del vial amb aquest





nom ja coincideix exactament amb l'actual; és a dir, comença a tocar de les vies del tren i acaba al terme de Cornellà.

### **1939. Medio, carretera del**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### **1988. Mig, carretera del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Rodés, carrer de  
Sortida per  
Fabregada,  
avinguda de la



## Accepció

**Migdia.** Topònim que fa referència al sud, a la part meridional d'un lloc, o a l' instant en què el sol arriba a la culminació.

El primer significat podria ser un possible origen d'aquest topònim, ja que el carrer estava situat just sota l'antiga *carretera Provincial* (part meridional), aleshores l'únic eix de referència cap a aquest carrer. El segon significat estaria lligat al context eminentment agrícola que tenia el barri de Sant Josep a final del segle XIX.

## El carrer

Fruit de l'expansió industrial de Barcelona, al terme de l'Hospitalet es produïren diferents assentaments de fàbriques i també s'hi construïren habitatges per als treballadors. Aquest és el cas d'aquest nou nucli de població que es creà en la confluència de l'antiga *carretera Provincial* i el *camí de la Fabregada*, que dona lloc a la seva primera urbanització, l'any 1860, i l'obertura de diversos carrers, entre els quals, el **carrer de Los Castillejos**, localitzat en un indret anomenat *Hort de les Cols*. Posteriorment, l'Ajuntament concedí el permís per obrir un nou vial que, des de l'aleshores riera de la Fabregada, arribava a uns terrenys conreats per José Prats i Codina: el **carrer del Migdia**.

## Cronologia

### 1863. Mediodía, calle del

En sessió celebrada el 19 de setembre de 1863, l'Ajuntament acordà concedir el permís sol·licitat pels germans Narciso, Narcisa i Mariana Morat i Miret per a l'obertura d'un nou carrer, l'actual **carrer del Migdia**, en el punt anomenat *Hort de les Cols*. A més sol·licitaven el nomenament d'aquest

nou vial i un altre d'obert anteriorment segons “los nombres que tenga por conveniente esta corporación municipal”. Els noms assignats foren *calle del Mediodía* i *calle de Castillejos* respectivament.

### 1932. Migdia, carrer del

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Mediodía, calle del

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, “atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento” i substituï “todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas”, així com les plaques amb inscripcions contràries o per “no estar redactadas en el Idioma Nacional”. A la dècada de 1960, es prolongà fins arribar al **carrer de Rodés** i adquirí el traçat actual.

### 1988. Migdia, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Motors, carrer dels  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Mapa: F5, H6

Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Miguel Hernández.** Topònim que fa referència a Miguel Hernández Gilabert (Oriola, Alacant, 1910 - Alacant, 1942). Poeta.

Acabats els estudis primaris, l'entorn familiar el portà a ajudar el pare com a pastor. No deixà, però, d'aprendre de manera autodidacta, cosa que li permeté publicar les primeres poesies en diaris locals fins que es traslladà a Madrid on entrà en contacte amb revistes literàries i amb Jorge Guillén, Pablo Neruda, Vicente Aleixandre i Juan Ramón Jiménez. El 1933 publicà *Perito en lunas*, el seu primer llibre. Després, s'atreví amb el teatre. Poc abans de l'inici de la Guerra Civil, publicà *El rayo que no cesa* (1936) i durant aquell temps continuà la seva tasca d'escriptor. Acabada la guerra, no aconseguí fugir i fou empresonat per les tropes feixistes. Romangué a la presó fins a la seva mort a Alacant, sense haver abandonat la seva passió literària, que anys després veié la llum en el *Cancionero y romancero de ausencias*.

## El carrer

El **carrer de Miguel Hernández** sorgí a partir de la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, on aparegueren diversos carrers que són l'origen dels vials d'aquest sector econòmic de l'actual barri de Granvia Sud. Un d'aquests vials coincideix amb part del traçat de l'actual **carrer de Miguel Hernández** (vegeu **carrer de Salvador Espriu**).

## Cronologia

### 1970. Transversal 2, calle

Als plànols que acompanyen la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, ja apareix el projecte del tram d'aquest vial comprès entre el **carrer de la Botànica** i el **carrer de Pablo Iglesias**. Malgrat que el topònim aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara trigà alguns anys a executar-se.

### 1982. Miguel Hernández, carrer de

El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament acordà canviar alguns noms de carrers, massa semblants, per eliminar possibles confusions. Entre aquests canvis, el vial anomenat *calle Transversal 2* passà a ser el *carrer Miguel Hernández*.

### 1988. Miguel Hernández, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest any, simplement s'hi afegí la preposició *de*.



Entrada per  
Unió, carrer de la;  
Carrilet, avinguda del

Mapa: H3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Milagros Consarnau i Sabaté.** (L'Ametlla de Mar, Baix Ebre, 1902 - Barcelona, 1981). Mestra.

Arribà a l'Hospitalet l'any 1934, després d'haver estat treballant a la zona rural de Tarragona, on havia estudiat magisteri. El 1972 es jubilà i deixà una gran empremta que perdurà fins als nostres dies: algunes veïnes de la Florida de tota la vida encara recordaven com el **carrer de Llevant** es va asfaltar a la dècada de 1940 gràcies a la seva acció "per poder pujar en cotxe". L'Ajuntament li va concedir, per acord del Ple del 20 de desembre de 1972, la Medalla de la Ciutat en la categoria de plata, com a reconeixement de la seva àmplia tasca docent i cultural desenvolupada durant 38 anys a la ciutat. La medalla li fou lliurada en un acte a la casa consistorial el 26 d'abril de 1973. Un any després, es creà l'escola pública que també porta el seu nom i que hi ha davant la plaça, però amb entrada pel **carrer de l'Aprestadora**.

Cal esmentar, com a curiositat, que la professió de mestra també la desenvolupà la germana de Milagros, Trinitat (mare del poeta i arquitecte Joan Margarit, Premi Nacional de Literatura 2008 concedit per la Generalitat de Catalunya). L'educació, la literatura, l'arquitectura i l'urbanisme, com aquell que Milagros promogué al **carrer de Llevant**, són una qüestió de família.

## El carrer

La **plaça de Milagros Consarnau i Sabaté** sorgí com a resultat d'una modificació del planejament urbanístic aprovada el 5 de maig 1998, que transformava la zona en un espai verd. Actualment és un espai enjardinat i per a vianants a l'interior de l'illa oberta que formen l'**avinguda del Carrilet**, el **carrer**

**de Buenos Aires**, el **carrer de la Unió** i el **carrer de Jacint Verdaguer**, fruit de la urbanització de l'espai abans ocupat per l'empresa Robert Bosch España, SA.

## Cronologia

### 1998. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità a l'espai conegut com a *Illa Bosch* apareix l'espai que posteriorment s'urbanitzaria com a zona verda i que esdevindria l'actual **plaça de Milagros Consarnau i Sabaté**.

**2000. Milagros Consarnau i Sabaté, plaça de**  
Nom adoptat per resolució municipal del 26 de juliol de 2000, un cop acabada la urbanització de l'espai.



Entrada per  
Carrilet, avinguda del

Sortida per  
Mig, carretera del

Mapa: C4, D5

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)

## Accepció

**Milans.** Possiblement es tracta del propietari dels terrenys on es va obrir aquest carrer. Aquest fet, però, no s'ha pogut demostrar.

## El carrer

Al primer terç del segle xx, aquest passatge era un camí de pas que servia per accedir als camps i les masies de la marina i també, anteriorment, a l'ermita de Bellvitge; per això, popularment era conegut com a *antic camí de Bellvitge*—ho trobem retolat *antic camí de Vallbiches* en algun document cartogràfic. Aquest camí apareix clarament al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers, encara que sense nom i, fins i tot, a finals del segle XIX, podem trobar expedients relacionats amb la construcció i reforma de cases en aquest indret. Quan els terrenys van ser urbanitzats, el passatge que anteriorment havia estat d'ús privat va esdevenir públic, tal com es veu als plànols cadastrals de 1934 on apareix retolat *paso de servidumbre*.

## Cronologia

### 1928. Milans, pasaje de

A la guia de 1928-1929, trobem aquest topònim per a un espai que comunicava l'estació dels ferrocarrils catalans amb el camp.

### 1931. Milans, passatge de

Encara que als plànols de la Segona República el vial no aparegui retolat, a l'acta del Ple de 30 d'abril de 1931, s'esmenta el **passatge de Milans** relacionat amb un lloguer d'habitacions destinades a mossos d'esquadra.

### 1939. Milans, pasaje de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. En aquest cas, només es traduí el tipus de via. La primera guia oficial on torna a aparèixer el topònim és la de 1952.

### 1988. Milans, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Alumini, carrer de l'  
Sortida per  
Ciències, carrer de les

Mapa: H4, I4

Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Mileva Maric.** Topònim que fa referència a Mileva Marić (Titel, Sèrbia, 1875 - Zuric, Suïssa, 1948). Matemàtica i física.

A partir dels estudis de la correspondència entre Albert Einstein i Mileva Maric —matrimoni des de 1903 fins que es divorciaren el 1919— avui és reconeguda la participació de Mileva en l'elaboració de la teoria de la relativitat que només signà Einstein. Però no només això: els estudis de Mileva sobre l'efecte fotoelèctric o els relacionats amb el moviment brownià influenciaren altres investigadors que sí que foren reconeguts per la comunitat científica, fins i tot, guardonats amb el Nobel en Física, com el mateix Einstein.

La història de Mileva està íntimament lligada a la seva capacitat excel·lent en els estudis de la matemàtica i la física, que ja la feu destacar des de ben petita el 1886 a l'escola superior de Titel, en aquell moment Hongria, on va ser la millor alumna en totes les matèries. Després de fer el batxillerat el 1891 a Zagreb, marxà a Zuric per poder entrar a la universitat: en aquells anys era l'única universitat europea que permetia la inscripció de dones. El 1894 coincidí amb Albert Einstein a la Universitat Politècnica Confederada, en matemàtiques i física, i s'inicià la relació.

Poc després del matrimoni, Mileva es veié obligada de deixar de banda la tasca investigadora i dedicar-se gairebé exclusivament a la família, amb força dificultats. Els problemes amb Einstein acabaren amb el divorci el 1919, amb l'acord que si Albert guanyava el Nobel, la dotació econòmica seria per a Mileva, cosa que finalment passà el 1921 i que permeté a Mileva dedicar-se dignament a tenir cura dels seus fills, un dels quals psicòtic, mentre el seu exmarit rebia el reconeixement mundial que a ella se li havia negat.

## El carrer

El **carrer de Mileva Maric** amb el **carrer de Hannah Arendt** sorgiren com a resultat del planejament urbanístic aprovat el 10 de juliol de 2007 per a la construcció dels pavellons 5 i 7 del recinte Gran Via de la Fira de Barcelona, al terme municipal de l'Hospitalet (*vegeu carrer de Hannah Arendt*).

## Cronologia

### 2007. Sense nom, carrer

Als plànols de la modificació del Pla general metropolità per a la construcció dels pavellons 5 i 7 del recinte Gran Via de la Fira de Barcelona, al terme municipal de l'Hospitalet, apareix aquest vial, encara que sense nom.

### 2009. Mileva Maric, carrer de

El 23 de juny de 2009, el Ple de l'Ajuntament aprovà el nom per a aquest vial. El dia de la dona treballadora de 2010, en un acte dels col·lectius de dones de l'Hospitalet, se celebrà l'assoliment de la proposta de posar noms de dones il·lustres als nous carrers.



Entrada per  
Catalunya, avinguda de  
Sortida per  
Teide, carrer del



Mapa: E3



Barri: Les Planes

## Accepció

**Mimoses.** Nom donat en jardineria a diverses plantes de la família de les mimosàcies, del gènere de l'acàcia.

Aquest topònim forma part del conjunt dels relacionats amb la flora i la fauna que caracteritzen el nomenclàtor dels barris de la Florida i, sobretot, les Planes. Per exemple, aquest **carrer de les Mimoses** és paral·lel al **carrer dels Garrofers** i a prop del **carrer de l'Abedul** i el **carrer del Llorer**.

## El carrer

El **carrer del Llorer** sorgí a partir de la construcció dels aleshores anomenats *bloques Onésimo Redondo* (vegeu **plaça dels Blocs de la Florida**). De fet al plànol de situació dels esmentats blocs, datat el juliol de 1954, hi apareix el tram d'aquest vial situat entre el **carrer del Llorer** i l'**avinguda de Catalunya**, però encara sense nom. El Pla parcial de les Planes de 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, recollí el traçat complet actual. A la dècada de 1960 se'n realitzà la prolongació cap al sud fins al **carrer del Teide**. Així consta al plànol municipal de 1960 i a la guia d'aquest mateix any, on apareix com a projecte.

El curs 1976-1977 s'hi va inaugurar l'Escola Eduard Fontserè, actualment un institut d'educació secundària.

## Cronologia

### 1954. Sense nom, calle

Al plànol de situació que acompanya el projecte de construcció dels coneguts com a *blocs de la Florida* apareix el tram més al nord del **carrer de les Mimoses**, però sense nom.

### 1956. Mimosas, calle de las

Encara que el topònim no es pot veure als plànols de zonificació i emplaçament d'edificis i serveis públics del Pla parcial del barri de les Planes, datat abril de 1956, sí que s'utilitza en la tramitació de llicències d'obres d'aquests anys.

### 1988. Mimoses, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Mina.** Conducció subterrània d'aigua potable, des de la captació fins a la font o la bassa.

En aquest cas fa referència a una de les mines de captació d'aigua que juntament amb altres proveïen d'aigua una bona part de l'Hospitalet. Aquesta mina d'aigua provenia d'un aquífer del Llobregat situat en el terme de Sant Boi. Les canonades foren construïdes l'any 1878 per l'Empresa Concessionària d'Aigües Subterrànies del Riu Llobregat i travessaven tota la zona del samontà hospitalenc. Quan a finals del segle XIX l'empresa antecessora de l'actual Aigües de Barcelona es va fer càrrec de les instal·lacions, decidí denominar-les Mina d'Aigües del Llobregat (*vegeu carrer de les Aigües del Llobregat*).

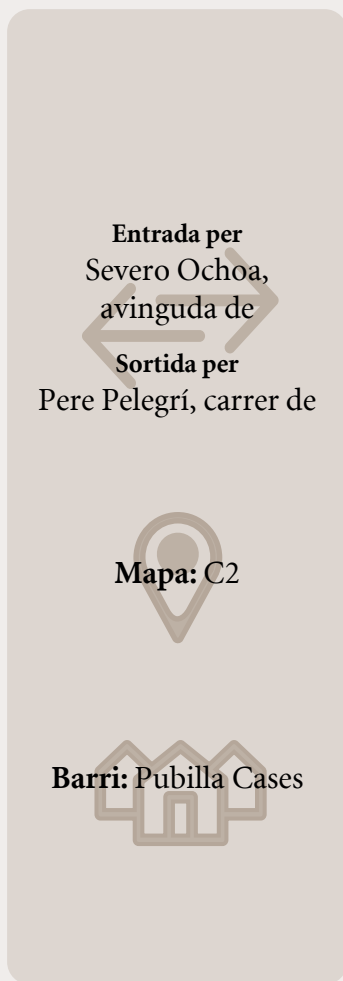
## El carrer

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt als terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o que hi tenien un traçat diferent de l'actual (*vegeu plaça de l'Alzina*). L'estat actual d'aquests vials és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample i sanejament interior del 1928. Un d'aquests és el **carrer de la Mina**. Al Pla de 1928, només apareixia el projecte d'un petit vial que gairebé coincidia amb el primer tram de l'actual **carrer de la Mina**, entre l'**avinguda de Severo Ochoa** i el **carrer de la Rosa d'Alexandria**. Posteriorment, el 4 de setembre de 1935, l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització d'uns terrenys presentat per Emilio Juncadella el maig d'aquell any. En aquest projecte, apareixen els trams del **carrer de la Mina** situats entre poc

abans del **carrer del Molí** i poc després del **carrer de la Hierbabuena**. Els vials del projecte continuaven apareixent sense nom. També el desembre de 1935, Carmen Jover presentà un projecte que incloïa la urbanització del tram més occidental del **carrer de Marcel·lí Esquiús**, entre el **carrer de Pere Pelegrí** i el **carrer del Molí**, que modificava el traçat inicial. Amb l'esclat de la Guerra Civil, el projecte no es va dur a terme, ja que el 1942 Manuel Soriano presentà una sol·licitud per donar continuïtat a l'expedient anterior, que finalment va ser aprovat el 7 d'abril de 1943.

Però, el traçat complet coincidint amb l'actual ja aparegué al plànol de 1937, que seguia la línia de les canonades de la Mina d'Aigües del Llobregat. El trajecte sinuós del carrer amb la corba que dibuixa poc abans d'arribar al torrent, actual **avinguda de Severo Ochoa**, és resultat de l'aprofitament de la canonada que havia d'esquivar el torrent.

És interessant destacar que en el número 10 del **carrer de la Mina**, l'any 1972 començà a funcionar la penya flamenca La Puebla de Cazalla, que fou promotora dels festivals flamencs que en aquella dècada i inicis de la següent tingueren lloc al desaparegut Cinema Navarra (*vegeu avinguda de Severo Ochoa*). A finals dels anys 1980, en desaparèixer el Centro Cultural y Recreativo La Puebla de Cazalla, els locals passaren a ser seu d'una de les més importants penyes flamenques de la ciutat, la d'Antonio Mairena, també organitzadora d'esdeveniments culturals relacionats amb la cultura andalusa (*vegeu carrer del Llevant*).







## *Cronologia*

### **1928.** *Sense nom, calle*

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, apareixia el projecte d'un tram del **carrer de la Mina**, entre l'**avinguda de Severo Ochoa** i el **carrer de la Rosa d'Alexandria**, encara que sense nom. Als projectes posteriors presentats per Emilio Juncadella i per Carmen Jover al llarg de 1935, apareixen altres trams, sempre sense nom.

### **1937.** *Mina, carrer de la*

Aquest topònim consta documentat per primera vegada, com a nom d'un carrer, al plànol de 1937 i coincideix amb el traçat que s'ha mantingut fins a l'actualitat.

### **1939.** *Mina, calle de la*

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. En aquest cas, només es traduí el tipus de via. De fet, trobem el topònim a la documentació d'algunes llicències d'obres tramitades a principi dels anys 1950. El topònim també apareix a la guia de 1948.

### **1988.** *Mina, carrer de la*

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Miner.** Topònim que fa referència a la indústria d'adobs minerals que s'instal·là en aquest carrer al llarg del segle XIX: la Compañía Industrial Minerero Mercantil, SA.

L'aparició d'adobs minerals anà lligada a les transformacions agrícoles i a un millor aprofitament del procés productiu de les terres, i anaren desplaçant a poc a poc els adobs animals.

## El carrer

El 26 d'abril de 1924, Luis de Ábalos Pérez, gerent de la Compañía Industrial Minerero Mercantil, SA, sol·licità el permís per a la urbanització i divisió en solars d'una finca rústica, situada entre la fàbrica que representava i el **carrer d'Enric Prat de la Riba**. Al plànol del projecte s'aprecia un vial amb caràcter de passatge particular.

El 1957 s'instal·là la foneria Talleres Rocabert als terrenys de l'antiga indústria química. La foneria era propietat de Joan Rocabert Guillén (1916-1997), destacat militant del POUM durant la Segona República i el franquisme. El 1983, s'inicià la tramitació de l'expedient per construir l'actual Escola Pau Sans.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, pasaje

Al plànol que acompanya la sol·licitud del gerent de la indústria situada en aquest indret es veu el traçat del passatge projectat, però sense nom. Abans, però, al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada d'Enginyers Topogràfics es pot veure el passatge projectat com un camí que connectava la fàbrica amb l'aleshores *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell*.

### 1931. Miner, pasaje

La primera referència documentada trobada on consta aquest nom és una llicència d'obres per construir un cobert en un solar de la zona corresponent a la urbanització d'aquest espai.

### 1932. Miner, passatge

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Miner, pasaje

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Miner, passatge

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Sense sortida



Mapa: E3



Barri: Sant Josep



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Industrial, travessia

Mapa: E3, E4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig) i Sant Josep

## Accepció

**Miquel Romeu.** Topònim que fa referència a Miquel Romeu i Madorell (l'Hospitalet, 1848 -1923). Mestre.

El 1880 obtingué la plaça de mestre municipal a l'Hospitalet, que desenvolupà durant 43 anys com a professor dels nois a les escoles municipals. Era molt estimat per tothom. Cada any, en el repartiment de notes i premis, preparava un discurs sobre la ciutat que feia llegir a un dels alumnes. Des que es construí la casa de la vila (*vegeu plaça de l'Ajuntament*), l'edifici albergava les escoles municipals: els pàrvuls i les noies, a banda i banda de la porta principal; i els nois, al jardí del darrere, on ara hi ha el nou edifici. El 15 de maig de 1919, els veïns li organitzaren un homenatge amb motiu del seu 70è aniversari, ja que, tot i que ja tenia l'edat de jubilar-se, encara exercia de mestre. A més, sembla que l'Ajuntament no volgué quedar-se enrere i el mes de juny d'aquell mateix any l'anomenà Fill Predilecte de la Ciutat i acordà posar el seu nom a un dels carrers de la ciutat, a proposta dels regidors Oliveras i Mullerach però sense concretar el carrer escollit. El 20 de maig de 1923, després de mort, a proposta dels regidors Romagosa, Carbó i Piera, l'Ajuntament recordà l'acord anterior i aprovà de nou donar el nom del mestre a un nou carrer, però encara es trigaria un any a decidir el carrer escollit.

Cal esmentar que des de 1916 fins a 1920, hi hagué un regidor a l'Ajuntament, Miquel Romeu i Munmany, probablement fill seu, que també era mestre i que durant la seva tasca com a regidor destacà en algunes sessions pel seu suport a accions municipals orientades a l'esbarjo dels nens.

## El carrer

L'abril de 1924, José Feliu i Gusiñé demanà permís a l'Ajuntament per urbanitzar uns terrenys situats entre la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*) i la *carretera del Mig*. El primer tram del futur nou carrer estava projectat sobre un antic camí carreter que servia per endinsar-se als camps des de l'esmentada primera carretera. El 29 d'octubre d'aquell any, l'Ajuntament concedí el permís. A partir d'aquell moment es comencen a tramitar les llicències d'obres necessàries per construir-hi edificacions.

El 1926 es tramità la llicència d'activitats per a una de les dues empreses de fusta de caràcter mitjà que existien en aquella època al municipi, la de Josefa Baraches, situada al número 43 del **carrer de Miquel Romeu**.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització presentat per José Feliu i Gusiñé el 1924, que suposà la planificació de l'actual **carrer de Miquel Romeu**, se'n pot veure el traçat però sense nom.

### 1925. Miguel Romeu, calle de

Les primeres llicències tramitades que associaven el nom aprovat per l'Ajuntament el 20 de juny de 1923 per a un nou carrer es començaren a tramitar el 1925. Les primeres encara hi feien referència com a *calle en proyecto*. Però el mateix 1925, el vial ja apareix referenciat com a *calle de Miguel Romeu*.



### 1932. Miquel Romeu, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Miguel Romeu, calle

Encara que aquest topònim no apareix a l'expedient de plaques de carrer de 1939, sí que consta a la correspondència de la Falange consultada, però com a proposta de canvi de nom pel de *Ramón y Cajal*. Al moment d'encarregar les plaques, el desembre de 1939, en la relació consten tres plaques a nom de *Ramón y Cajal* i tres plaques a nom de *Miguel Romeu*. Malgrat això, el canvi no es produí, ja que a la guia de 1942 torna a aparèixer el nom de *calle Miguel Romeu* i així fins al moment de la seva catalanització el 1988.

### 1988. Miquel Romeu, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Miraflores.** Nom comú que es posava a carrers de moltes poblacions per fer referència a un cert contacte amb la flora.

Miraflores és un topònim relativament abundant a Espanya i l'Amèrica llatina. Ens imaginem que tots aquests indrets es van anomenar així perquè oferien vistes a paisatges florits, si més no a la primavera. Podem destacar una ciutat al Perú on hi va haver una famosa batalla i també una cartoixa del segle xv. També a Madrid hi ha un poble anomenat Miraflores de la Sierra.

En aquesta zona del samontà, molts carrers reberen noms referents a la flora. El nom del barri la Florida, n'és el principal exemple. Al barri de la Florida, que havia de ser una ciutat jardí obrera, no és estrany que s'escollís aquest nom per a un carrer que ja apareix com l'eix longitudinal del barri al Pla d'eixample i sanejament interior de Ramon Puig i Gairalt, de 1928. També apareix al barri de Pubilla Cases, però només en el tram inicial. El nom Miraflores podria considerar-se un reclam publicitari, a l'estil de les urbanitzacions que es diuen Bellesguard o Lindavista. Finalment, el projecte de Puig i Gairalt per a la Florida no es realitzà com era previst.

També s'ha de tenir en compte la hipòtesi que relaciona aquests topònims amb la faceta botànica de Julio Peris i López, l'indià que s'instal·là en aquesta zona en tornar d'Amèrica (*vegeu carrer de la Florida*).

## El carrer

El fet que fins avui aquest vial mantingui la categoria d'avinguda demostra que efectivament esdevingué un dels vials a partir dels quals es vertebrà el barri. Així, a finals de la dècada de 1950, amb la construcció dels blocs de la Fecsa,

es va fer més evident la centralitat de l'avinguda de **Miraflores**. La importància d'aquesta avinguda en el creixement de la Florida queda palesa en el resum del pressupost municipal extraordinari de 1957, ja que al capítol de despeses, hi ha una partida de 2.521.459,81 pessetes dedicades a l'obertura i pavimentació del **avinguda de Miraflores**.

Però el traçat original de l'avinguda de **Miraflores** es troba al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt havia realitzat abans de 1922 i que fou l'origen del seu posterior projecte de 1926, aprovat definitivament el 1928. De fet, a l'expedient del projecte d'urbanització dels terrenys de Manuel Contell i Bonet, presentat el 29 de març de 1922 i aprovat el 6 de desembre del mateix any, es troba un informe signat per l'arquitecte municipal, datat el 28 de setembre de 1922 que diu literalment: "El pla entra plenament dins de les vies projectades com a gran artèria central entre Esplugues i la part baixa de l'Hospitalet, passant precisament pel centre dels esmentats terrenys...". I encara que el mateix arquitecte va suggerir a l'Ajuntament que aprovés un nom per a la principal avinguda que hi apareixia, diferent al de *calle de Contell* proposat pel propietari, l'Ajuntament finalment acordà: "Quant als noms que dona el recurrent als carrers projectats, els pot admetre si no en té altres que siguin més notables". Posteriorment, el 1928, l'Ajuntament aprovà el Pla d'eixample i sanejament interior que recollia els projectes aprovats en aquesta zona i que marcava el traçat actual de l'avinguda de **Miraflores**, des de l'avinguda de **Tomás Giménez** fins a l'avinguda de **Ponent**.

Entrada per  
Ponent, avinguda de

Sortida per  
Tomás Giménez,  
avinguda de

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida  
i Pubilla Cases



## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, avenida

Al Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat de l'actual **avinguda de Miraflores**, però no hi consta cap nom.

### 1922. Poniente, avenida de; Contell, calle de

El primer topònim fa referència al lloc de l'horitzó per on es pon el sol; és a dir, l'oest (*vegeu avinguda de Ponent*). El segon fa referència a Manuel Contell i Bonet, propietari de terrenys, situats entre el **carrer de Llevant** i la **plaça de la Mare de Déu del Pilar**, on s'urbanitzà un dels primer trams de l'**avinguda de Miraflores**.

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Manuel Contell i Bonet, de 1922, apareix un tram de l'actual **avinguda de Miraflores** retolat *calle Contell*. A l'informe de l'arquitecte municipal que forma part de l'expedient, s'esmenta la *calle de Poniente*, per referir-se a un vial proper a l'àmbit del projecte, sense definir-lo exactament. Però en un projecte presentat el maig de 1923 per Baltasar Bonet —probablement familiar de Manuel Contell i Bonet— es veu l'àmbit del primer projecte i l'**avinguda de Miraflores** fins a l'actual **avinguda de Tomàs Giménez**, que hi apareix retolada *avenida de Poniente*.

### 1926. Poniente, avenida de

Al plànol que acompanya la modificació del projecte de 1922 dels terrenys de Manuel Contell i Bonet, presentada l'abril de 1925 pel mateix propietari i aprovada el 17 de març de 1926 per l'Ajuntament, el traçat de tota l'**avinguda de Miraflores** que hi apareix, amb una amplada de 14 m, està retolada *avenida de Poniente*.

### 1932. Miraflores, carrer de

La primera referència documental d'aquest topònim la trobem al plànol de 1932. Tot i que el traçat complet del carrer ja apareix a l'esmentat plànol de 1932, la zona no es va urbanitzar realment fins a la dècada de 1940.

### 1939. Miraflores, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, el topònim ja apareix a la guia de 1942, pel que fa al petit tram inicial ubicat al barri de Pubilla Cases, entre l'**avinguda de Tomàs Giménez** i la **plaça de la Mare de Déu del Pilar**. La pavimentació es finalitzà l'any 1966.

### 1946. Miraflores, avenida de

El 5 de juny de 1946, el consistori acordà anomenar aquesta via *avenida Miraflores*.

### 1988. Miraflores, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Miraflores, avinguda de

El nomenclàtor aprovat el 26 de juliol d'aquest any tornà a denominar-lo en castellà, per un error en la transcripció del nom a partir de l'aprovació anterior.



### **2018. Miraflores, avinguda de**

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 19 de desembre de 2016, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el que ja es va catalanitzar el 1988. Aquesta decisió fou ratificada el 17 d'abril de 2018. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Estronci, carrer de l'

Sortida per  
Enllaç, via d'



Mapa: A3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Miralta.** Aquest nom podria fer referència a un mirador situat a la part alta de l'Hospitalet des del qual es veia gran part del terme municipal. Això explicaria el topònim *la Miralta* a l'època de la Segona República, cosa que suposaria que el carrer hauria de dir-se *carrer de la Miralta* en lloc de **carrer de Miralta**.

## El carrer

El tram central del **carrer de Miralta** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i la seva mare, Carmen Prats, aprovat el 5 de març de 1924 (*vegeu carrer de Sanfeliu*). Posteriorment, es recollí al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Però no fou fins a l'entrada dels anys 1930 que comença la seva execució.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i de la seva mare, Carmen Prats, apareix el tram central de l'actual **carrer de Miralta**, però sense nom (*vegeu carrer de Sanfeliu*). Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Ramon Vilaplana, presentat el 19 de febrer de 1925 i aprovat el 10 de juliol de 1930, aparegué l'actual tram més oriental d'aquest vial, també sense nom.

### 1930. Miralta, calle de

Aquest any Santiago Sanfeliu va proposar a la Comissió de Foment i a l'alcalde el nom de *calle Miralta*.

### 1932. Miralta, carrer de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Als plànols de 1932 i 1937, aquest vial apareix retolat com *la Miralta*.

### 1939. Miralta, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Miralta, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. El 29 de setembre de 2013, el Ple de l'Ajuntament aprovà que la prolongació d'aquest vial fins al **carrer de l'Estronci**, arran del planejament urbanístic, també s'anomenés **carrer de Miralta**.





## Accepció

**Mistral.** Topònim que fa referència a Frederic Mistral (Maillane, Provença, 1830-1914) Escriptor occità.

Promotor del ressorgiment provençal. Frederic Mistral destacà com a creador literari i com a autor del primer diccionari de provençal. El 1868 va venir a Barcelona amb la voluntat d'establir lligams amb els protagonistes de la Renaixença. Li van concedir el Premi Nobel de Literatura el 1904. El carrer potser deu el nom al fet que la majoria d'escombriaires instal·lats en aquest carrer i els adjacents venien de l'avinguda Mistral de Barcelona.

## El carrer

A principi del segle xx, el **carrer de Mistral** era un camí particular, el traçat del qual possiblement va servir per elaborar el traçat d'aquest vial. El camí estava situat en el límit d'uns terrenys propietat de Juan Torns i Munné. El desembre de 1906, Juan Torns sol·licità al consistori el permís d'urbanització d'aquests terrenys per instal·lar-hi habitatges per a les persones dedicades a l'aprofitament de les escombraries com a fertilitzants per a l'agricultura. En aquella època Barcelona expulsava els escombriaires del seu municipi, un bon percentatge dels quals es va situar a l'Hospitalet. Amb el projecte de Juan Torns, els escombriaires van començar a instal·lar-se a Collblanc. De primer, hi va haver oposició de diferents propietaris i regidors. Fins i tot hi va intervenir el governador civil, que va denunciar les condicions d'insalubritat dels terrenys el 1908, un any després d'haver-se aprovat el projecte (*vegeu carrer de Torns*), ja que la zona es va convertir en un autèntic abocador on els habitatges convivien amb restes de deixalles, i es va convertir també en un engreixador porcí.

Entrada per  
Pujós, carrer de  
Sortida per  
Vinyeta, carrer de la



Mapa: F2



Barri: Collblanc

Després de diversos intents municipals per erradicar els abocadors de Collblanc-la Torrassa, com el del 1931, amb l'aparició de la pesta porcina al final dels anys 1960, les autoritats van decidir fer desaparèixer aquests focus d'insalubritat. Com a conseqüència, el **carrer de Mistral** va poder ser sanejat i reurbanitzat.

## Cronologia

### 1907. Sense nom, camino

Encara que el plànol relacionat amb l'expedient d'urbanització dels terrenys de Juan Torns no ha estat trobat, per la documentació que hi fa referència es pot concloure que l'actual **carrer de Mistral** coincidia amb un antic camí particular que donava pas a les propietats properes. De fet al plànol que acompanya el projecte d'urbanització presentat pels germans Grané i Bossoms (*vegeu carrer de Graner*), aprovat el 15 de novembre de 1915, el tram més al nord apareix retolat *camino particular*.

### 1928. Pujós, pasaje de

La primera referència de què disposem d'aquest topònim és a través de la guia de 1928-1929 i el plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928. La proximitat amb el **carrer de Pujós**, que el 1907 ja estava projectat fins al **carrer de Vallparda**, va fer que es posés al passatge el mateix nom.

### 1932. Pujós, passatge de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.



### 1939. Pujós, pasaje de

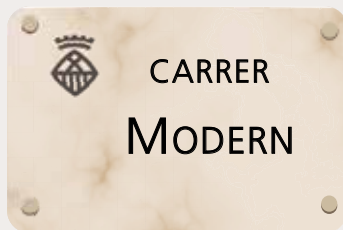
L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituí "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1976. Mistral, calle de

Encara que el primer nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament, on consta aquest topònim és el de 20 de maig de 1980, l'1 de març de 1976 en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *pasaje Pujós* a *calle Mistral*. Amb la nova denominació, el que havia estat passatge va adquirir la categoria de carrer.

### 1988. Mistral, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Natzaret, carrer de

Mapa: H3, H4

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Modern.** Topònim que fa referència al temps actual o pròxim al present i, en general, a tot allò relatiu a aquesta època.

## El carrer

El carrer **Modern** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de José María Marqués i Antonio Drets, presentat el novembre de 1922. El 21 de març del 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia aquest nou vial, des de l'aleshores *carretera del Mitj* (vegeu **carrer de l'Aprestadora**) cap al sud, fins a la projectada *calle de las Cortes Catalanas* (vegeu **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**).

## Cronologia

### 1923. Moderna, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de José María Marqués i Antonio Drets, aprovat el 21 de març de 1923, apareix aquest vial retolat *calle Moderna*.

### 1932. Modern, carrer

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Moderna, calle

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

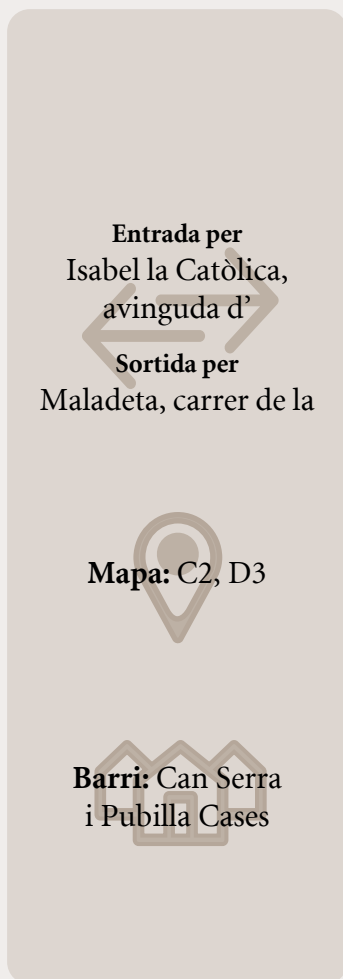
### 1988. Modern, carrer

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



**Molí.** Màquina especialitzada en moldre gra o altres materials sòlids. També s'anomena molí l'edifici sencer on s'allotja la maquinària.

Al començament del segle XIX van aparèixer diversos molins en el terme de l'Hospitalet que utilitzaven la força de l'aigua del canal de la Infanta. Es van construir per fer farina, paper, fibres tèxtils, tints, etc. En concret, a l'extrem sud de l'antic *camí del Molí*, a la cantonada de les actuals **avinguda d'Isabel la Catòlica** amb l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** hi havia un dels salts d'aigua del canal. Aquest salt es pot veure en un plànol del traçat del canal, datat el juliol de 1908, amb el nom Salto Molino. S'hi situaren diverses indústries que aprofitaven la força de l'aigua. La primera fou precisament un molí fariner, que va funcionar des del 1822, tres anys després de la inauguració del canal.



## El carrer

Els trams del **carrer del Molí** situats més al sud de l'**avinguda del'Electricitat** tenen el seu origen en un antic camí homònim que connectava la marina hospitalenca amb Esplugues, vorejant per l'est el turó on després s'edificaria el barri de Can Serra. La resta del **carrer del Molí** hospitalenc, que travessa el barri de Pubilla Cases, és una prolongació més recent, al nord de l'**avinguda de l'Electricitat**, del carrer anterior.

L'antic *camí del Molí* formava part de l'antiga xarxa de camins rurals, que després han tingut un reflex important en l'evolució urbana de la ciutat. Era un dels eixos de comunicació longitudinal més importants del terme municipal i, des del *camí de la Fabregada*, permetia l'accés a la banda alta del samontà (*vegeu avinguda de la Fabregada*). El nom del camí prové del fet que hi havia un molí hidràulic a prop del canal de la Infanta, de 1819, que en passar per la

banda nord de Sant Josep tenia dos braços: el número 5, "la séquia de la Fabregada", i el número 6, "la séquia del torrent Gornal". La séquia de la Fabregada tenia dos salts importants: un al nord, el salt del Molí; i un altre al sud, el salt Munté. El salt del Molí esdevingué la font energètica per als molins i les primeres indústries de marbre i ceràmica, com ara les fàbriques Can Barrella (1866-1939) i Romeu Escofet (1877-1930). La primera se situava en l'antiga *plaza del Molino* (*vegeu plaça del Mestre Clavé*) i la segona als terrenys dels edificis coneguts com a *bloques de la Pegaso* (*vegeu avinguda de la Fabregada i carrer d'Enric Prat de la Riba*).

El principal document que cal esmentar on consta el *camino del Molino* és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document es classifiquen aquests en tres categories, de major a menor importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino del Molino*, amb el número 9, apareix amb la categoria de camí rural descrit de la següent manera: "Camino del Molino que empieza en el extremo de la calle del Carril, en el caso urbano de población, cruza por un paso inferior de la línea férrea de Tarragona y termina en la división de Esplugas, su distancia ó longitud es de 1 kilómetro 450 m". El punt de partida del camí aprofitava un dels quatre passos naturals entre la marina i el samontà de l'Hospitalet, generats per rieres i torrents. En aquest cas, per la riera dels Frares o del Cementiri, entre els turons de Can Serra i les Planes. El *camí del Molí* començava a la carretera provincial (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*) al lloc on actualment hi ha la **plaça del Mestre Clavé**, que fins al 1955 es deia *plaza del Molino*, i es dirigia cap al nord per on ara hi ha l'actual **carrer del Molí** de Can Serra. Més o menys on



actualment hi ha l'**avinguda de l'Electricitat** tombava cap a l'esquerra i després continuava per l'actual traçat del **carrer de Pere Pelegrí**, que en creuar la frontera d'Esplugues, torna a dir-se carrer del Molí.

Al voltant de 1930 s'urbanitzaren els trams de l'antic camí delimitats entre els actuals **carrer de la Carpa** i de l'**avinguda de l'Electricitat**. La urbanització de la resta de l'actual **carrer del Molí** és de la segona meitat del segle xx.

Com a dades d'interès, cal destacar que l'any 1966, en els números 48 i 50, al barri de Pubilla Cases, s'inaugurà el centre escolar públic Joaquim Costa i tres anys després, per Sant Jordi, la biblioteca popular contigua del mateix nom, les instal·lacions per a població escolar de la qual no s'obriren, tanmateix, fins a l'any 1977. A inicis dels anys 1980, l'escola de persones adultes s'instal·là en els locals del col·legi, fins que el 1987, per tal d'ampliar horaris i poder augmentar el nombre de places, s'unificà amb la del barri de Can Serra i es traslladà a l'Escola Pablo Picasso (*vegeu carrer d'Andorra*). Més tard, el moviment reivindicatiu popular aconseguí que a la cantonada amb l'**avinguda de l'Electricitat** es bastís l'actual Institut Rubió i Ors. El veïns es mobilitzaren el 1971 i quatre anys després aquest equipament ja estava edificat.

## Cronologia

### 1860. Molino, camino del

En un plànol del canal de la Infanta realitzat per José Oriol i Bernadet, datat el 7 de maig de 1860, ja es pot veure el traçat d'un camí que des d'una carretera (*vegeu **avinguda de Josep Tarradellas i Joan***) va cap al nord-oest travessant el canal. En un plànol posterior del canal, realitzat el juliol de 1908 per Mariano Tomas i Barba, que fou mestre d'obres de l'Ajuntament, es pot veure encara més clarament aquest

camí, a l'est del kilòmetre 11 de l'esmentat camí. En ambdós casos, el camí apareix sense retolar.

Tanmateix, en un document anterior —la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins— ja s'hi fa referència al camí amb el nom *camino del Molino*. És de suposar que el nom ja era utilitzat abans.

### 1932. Molí, camí del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1937. Molí, camí del; Molí, carrer del

Al plànol de 1937 ja es pot veure com la continuació cap al nord de l'actual **avinguda de l'Electricitat** de l'aleshores *camí del Molí* apareix amb el nom de **carrer del Molí**. Poc abans, però, el 4 de setembre de 1935, l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització d'uns terrenys presentat per Emilio Juncadella el maig del mateix any. En aquest projecte, apareix el tram de l'actual **carrer del Molí** situat entre el **carrer de Marcel·lí Esquiús** i el **carrer de la Mina**. Els vials del projecte apareixen sense nom.

### 1939. Molino, camino del; Molino, calle del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. Tanmateix, ja



es troba, indirectament, a la guia de 1942 escrit *camino del Molino* i, fins i tot, *camino del Molí*. A la guia de 1948, torna a constar explícitament la prolongació del camí a través del barri de Pubilla Cases amb el nom de *calle Molino* i a Can Serra, amb el de *camino del Molino*.

### **1970. Molino, calle del**

Amb la construcció del barri de Can Serra es va urbanitzar aquest vial que queda configurat definitivament com a carrer. Així, al plànol de 1970, el que fins aleshores era un camí passa a ser carrer. D'aquesta forma quedà com un mateix vial el traçat de Can Serra i el de Pubilla Cases.

### **1988. Molí, carrer del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Església, carrer de l'  
Sortida per  
Xipreret, carrer del

Mapa: C3, C4

Barri: El Centre

PAT Conjunt de cases, als números 28 al 34 (fitxa 60)

## Accepció

**Molines.** Topònim que fa referència al segon llinatge que ocupà la casa actualment coneguda com a *Casa España*, situada a la cantonada nord-est de l'encreuament entre el **carrer de Joan Pallarès** i el **carrer del Xipreret**.

Francisco de Molines i Casadevall (? - 1703), fill de Francisco Molines i Petronila Casadevall, es casà amb Maria Flaquer i Lluell. La família dels Lluell aportà la casa al matrimoni. Aquest carrer està situat als terrenys que ocupava la finca de la família que, a més de la casa senyorial, tenia uns grans jardins amb grutes i un llac que arribaven fins a l'actual **carrer de Sant Joan**. La nissaga dels Molines tenia com a emblema una roda de molí, que encara es pot veure actualment a la façana principal de la Casa España, juntament amb la mitja lluna de la nissaga Lluell. Com a curiositat cal destacar que Francisco de Molines encarregà al seu germà José, eclesiàstic, degà del Tribunal de la Rota Romana i inquisidor general d'Espanya, que aconseguís per a l'església de Santa Eulàlia de Mèrida, d'aquest barri del Centre i llavors encara l'edifici del segle XVII, unes relíquies de màrtirs perquè fossin venerades a l'Hospitalet.

Hi havia un antic camí que travessava les terres del centre entre la propietat dels Molines i la riera de la Creu. En un plànol de 1819, trobem una petició de Francisco Treserras per tancar l'espai al sud de casa seva, on tenia un tros de terra dedicat a hort. Aquest espai estava travessat per un camí que actualment rep el nom de **carrer de Santa Bàrbara** i que continuant cap a l'oest apareix amb el nom de *calle llamada de Molinas*. Aquest antic espai estava situat uns 20 m més al nord de l'actual **carrer de Molines**. Probablement, aquest mateix antic vial és el que anys més

tard, el Ple de l'Ajuntament, en sessió del 25 d'octubre de 1845, va incloure al districte 2, juntament amb altres carrers (*Heures, Xipreret, Santa Bàrbara, Sant Joan, Sant Pere i Marina*), però que, de fet, no és pas l'actual **carrer de Molines**. Curiosament, també el Baró de Maldà ho escrivia *Molinas*, molt possiblement pel caràcter àton de la vocal *i* i per la confusió subsegüent. A partir de l'any 1908, als diversos plànols i documents consultats apareix correctament com a *Molines*.

## El carrer

L'espai actual del vial té el seu origen en el projecte d'urbanització de la finca on es trobava la casa senyorial de la família España. Quan l'any 1923 morí Amicie de Digoine du Palais, vídua de José María de España y de Orteu, el seu fill Carlos de España y de Digoine va sol·licitar autorització per urbanitzar els terrenys interiors de la finca on se situava la casa senyorial dels España. Al projecte, que va trigar un any a ser aprovat, apareixien tres nous vials corresponents amb els actuals **carrer d'Espanya**, i els trams del **carrer de Molines** i del **carrer de Digoine** que dividien la propietat. Des de la data de la concessió del permís d'urbanització fins a la segona part de l'any 1928, la documentació relacionada amb llicències d'obres a la zona es refereix a aquests tres vials com a *carrers en projecte* o *carrers de la Urbanització España*. Posteriorment, a la guia de 1928-1929, apareixen per primera vegada els topònims *Urbanització Molines* i *calle España* (probablement referit a l'actual **carrer de Molines**), *calle Orteu* (vegeu **carrer de Digoine**) i *calle Molines* (vegeu **carrer d'Espanya**); tot això, considerant les llicències d'obres de l'època. En aquests primers anys, la documentació, tant municipal com externa, descriu els mateixos vials amb diferents noms. Cal afegir que fins a la



guia de 1952, fins i tot als plànols generals de la ciutat de 1932 i de 1937, els topònims relacionats amb els tres vials esmentats (Espanya, Molines i Digoine) apareixien amb errors de localització: sobretot es van intercanviar *Molines* per *Digoine*.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Amb l'aprovació el 1924 del projecte d'urbanització dels terrenys interiors de la finca de la casa senyorial dels Espanya, van sorgir tres vials corresponents als actuals **carrer d'Espanya**, i els trams del **carrer de Molines** i del **carrer de Digoine** que dividien la propietat, que durant un temps no van tenir nom.

### 1928. Molines, calle de

A la guia de 1928-1929, sembla que *Molines* era el nom previst per al **carrer d'Espanya**, *Orteu* per al **carrer de Digoine** i *Espanya* per al **carrer de Molines**. Malgrat això, a la guia comercial de 1929-1930 ja apareix el topònim, encara que castellanitzat, per al vial entre el **carrer d'Espanya** i la riera del Canyet. El nom que apareix en la documentació municipal és *Molines*.

### 1932. Molines, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Als plànols de 1932 i 1937, la localització dels topònims *Digoine* i *Molines* està capgirada. La confusió fins i tot arriba al cas d'algunes llicències d'obres concedides el mateix mes de maig de l'any 1933 per a dues finques del mateix vial, però amb noms diferents.

### 1939. Molines, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'exclougué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". A la guia de 1952, la localització dels topònims *Digoine* i *Molines* continua intercanviada, i no és fins a la guia de 1958 que ja apareixen al seu lloc.

### 1980. Molinés, calle de

A partir de l'any 1980, segons l'acta del Ple de 20 de maig, l'Ajuntament aprovà el nou nomenclàtor de la ciutat. En la relació, aquest nom es deforma incorrectament i passa a ser *Molinés*, accentuat, tal com consta en plànols i nomenclàtors posteriors.

### 1988. Molinés, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Molines, carrer de

El Ple de 26 de juliol d'aquest any aprovà la recuperació del nom originari de la família Molines.





Entrada per  
Vallparda, carrer de  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Mapa: E2, F2

Barri: Collblanc

## Accepció

**Mont.** Topònim que fa referència a una elevació del terreny més petita que una muntanya (*vegeu carrer de la Muntanya*).

No sabem del cert l'origen d'aquest topònim. Pel tractament que ha rebut en diversos nomenclàtors de la ciutat sembla que l'origen sigui el cognom Monte. Però d'altra banda, els terrenys on es va urbanitzar el carrer estaven situats en una zona que era coneguda popularment com *el Turó* (*vegeu carrer de Graner*). D'aquí, possiblement, la derivació en castellà del nom original del carrer, *calle Monte*.

## El carrer

El novembre de 1922, Lázaro Cotonat i Mir presentà un projecte d'urbanització de terrenys de la seva propietat i de Dolores Albiol, que l'Ajuntament aprovà el 7 de febrer de 1923. En aquest projecte s'establí l'obertura de tres carrers (*vegeu carrer de Ferré*). El **carrer del Mont** n'era un i hi apareixia dibuixat entre l'aleshores torrent Gornal i l'actual **carrer de la Creu Roja**, amb el nom de *calle Monte*. El seu traçat, però, es va realitzar en dues fases: primer s'obrí el tram que passava pels terrenys de Lázaro Cotonat des del torrent Gornal fins als terrenys de la família Rosés, on estava situada la bòbila dels germans Martí, i així consta a la guia de 1928-1929, i més tard, la resta. En un dictamen de juny de 1928, els germans Martí, com a arrendataris dels terrenys de la família Rosés, es comprometien a deixar lliure l'espai adjacent a la seva bòbila per poder allargar el carrer. La família Rosés, de la seva banda, es comprometia a cedir els terrenys a l'Ajuntament. Aquesta cessió es va fer efectiva el 18 de març de 1931, amb la qual cosa es va poder iniciar la

prolongació del carrer, tal com reclamaven els veïns en una carta a l'Ajuntament el 25 de novembre de 1930. Segons consta al plànol de 1932, la prolongació ja s'havia dut a terme, de manera que el traçat del carrer ja va quedar configurat tal com avui el coneixem.

## Cronologia

### 1923. Monte, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Lázaro Cotonat i de Dolores Albiol, apareix el traçat gairebé complet del **carrer del Mont**, retolat *calle Monte*.

### 1932. Monte, carrer

Segons consta al plànol de 1932, en aquella època només es va catalanitzar el tipus de via, però el nom va continuar en castellà.

### 1939. Monte, calle

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Mont, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Mont-ras.** Terme municipal del Baix Empordà, situat en una zona de contacte entre la plana, la muntanya i la mar Mediterrània, és fronterer amb els municipis de Palafrugell, Palamós, Vall-llobrega i Forallac. A 88 m d'altitud, de 12,31 km<sup>2</sup> de superfície i 1.679 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (vegeu **plaça de l'Alzina**). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Nardos, calle de los

Planta ornamental (*Polianthes tuberosa*), de flors blanques disposades en espiga llarga.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Nards, carrer dels

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Nardos, calle de los

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, sí que apareix a la guia de 1942 i el trobem a la documentació d'alguna llicència d'obres tramitada aquest mateix any.

### 1946. Montrás, calle de

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. Com en altres casos, no consta la referència documental que indiqui la motivació d'aquest nom, però a la mateixa acta es recull l'assignació d'altres topònims relacionats amb pobles catalans: *calle Ampurdán*, *calle Ampurias*, *calle Masnou*, *calle Montrás* o *calle Orrius*. Aquests dos últims, però, ja existien al nomenclàtor anterior a 1939.

Entrada per  
Empúries, carrer d'

Sortida per  
Josep Molins,  
avinguda de

Mapa: D2

Barri: Pubilla Cases



### **1988. Mont-ras, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Casa dels Cargols (fitxa 46)  
PAT Edifici d'habitatges, número 76 (fitxa 61)  
PAT Edifici d'habitatges, número 175-177 (fitxa 63)

## Accepció

**Montseny.** Massís muntanyós català, entre les comarques del Vallès Oriental, la Selva i Osona, pertanyent a les serralades costaneres catalanes. Assoleix l'altura màxima al Turó de l'Home (1.712 m). Actualment el massís és reserva de la biosfera i parc natural, amb més de 31.000 Ha protegides.

## El carrer

El **carrer del Montseny** passa per on hi havia un antic camí que travessava el turó de la Torrassa des de la riera Blanca fins al torrent Gornal, per connectar amb el *camí Reial* que portava al centre administratiu i nucli més poblat del municipi. Per aquesta raó rebia el nom de *camí de l'Hospitalet*. L'any 1902, el projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní suposà l'aparició del primer tram de l'antic camí amb categoria de carrer (*vegeu carrer de Mas*).

En el número 76 hi ha un edifici noucentista de tres plantes de l'any 1929 de l'arquitecte Miret i Ballvé, catalogat en el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic.

## Cronologia

### 1902. Hospitalet, calle del

El topònim de la nostra ciutat prové d'un petit hospital d'inicis del segle XIII on s'acollien pobres i malalts. Aquest hospital rebia el nom d'Hospital de la Torre Blanca, perquè

estava situat al costat d'aquesta edificació. Al voltant de l'hospital es configurà un nucli urbà, que el 1401 ja està documentat com a *Spitalet*. D'aquest topònim deriva el nom actual de la ciutat de l'Hospitalet, que finalment s'imposà al de Provençana.

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní constava el nom *calle del Hospitalet* per al tram del **carrer del Montseny** que hi apareix.

### 1923. Montseny, calle de

El 20 de juny de 1923 el Ple municipal, a proposta dels regidors Carbó, Romagosa, Piera i l'arquitecte municipal, aprovà el dictamen de la Comissió de Foment pel qual l'antic *camí de l'Hospitalet* passava a denominar-se *calle de Montseny* [sic].

### 1932. Montseny, carrer del

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Montseny, calle del

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Montseny, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la

Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Mapa: F2, G2

Barri: La Torrassa



Entrada per  
Mossèn Santiago  
Oliveras, carrer de  
Sortida per  
Girona, carrer de



## Accepció

**Montserrat.** Massís muntanyós de naturalesa calcària que presenta un aspecte càrstic característic i singular entre les comarques del Bages, l'Anoia i el Baix Llobregat.

El Llobregat voreja els límits de la seva vessant oriental, però les aigües que es recullen per les altres vessants hi van a parar després de ser recollides en multitud de rieres i rierols. Té uns 10 km de longitud i 5 d'amplada. Ha estat i és un dels massissos per excel·lència dels muntanyencs i els excursionistes, ja que les primeres rutes obertes daten del 1880, i de 1922 les d'escalada. S'hi aixeca el monestir benedictí amb la marededeu romànica patrona de Catalunya, la Mare de Déu de Montserrat, també coneguda com a *la Moreneta* o *la Verge Bruna* (vegeu **plaça de la Mare de Déu de Montserrat**).

## El carrer

Maria Prats i Solanes, vídua de Just Oliveras i Arús, presentà el 22 de març de 1915, un expedient d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat com a reforma de l'expedient previ de l'Eixample de la rambla de 1907. L'espai que ocupa el **carrer de Montserrat** està relacionat amb aquest projecte. Els topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial i de les seves modificacions posteriors (Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Segre, Ter, Montserrat i Casanova) s'expliquen per les idees catalanistes de la família propietària dels terrenys originals (vegeu **rambla de Just Oliveras**). El traçat del **carrer de Montserrat**, segons el projecte de 1915, arribava fins al **carrer de Vilumara**; però a partir de la guia de 1958, tan sols arriba fins al **carrer de Girona**.

## Cronologia

### 1915. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització que presentà Maria Prats i Solanes el 1915 es projectaven dos carrers i un passatge, un dels quals és l'actual **carrer de Montserrat**. Però les tres vies públiques projectades figuraven sense nom.

### 1929. Montserrat, calle de

A partir de 1929 es començà a tramitar llicències d'obres que fan referència al carrer amb el nom del massís muntanyós.

### 1932. Montserrat, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Montserrat, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1969. Tercio de Nuestra Señora de Montserrat, calle del

“Tercio” o requetè (en aquest cas) és el nom que reben les unitats paramilitars carlistes. Durant la Guerra Civil adquiriren una gran importància com a forces contra-revolucionàries. Del requetè català és destacable el Tercio de Nuestra Señora de Montserrat, format entre l'agost i el setembre de 1936, i integrat per carlins catalans passats al bàndol dels insurrectes franquistes en començar la Guerra Civil. Va ser reorganitzat en nombroses ocasions i dissolt com a unitat militar l'octubre de 1939.



A petició de la FET-JONS (Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista), l'Ajuntament de L'Hospitalet, el juliol de 1969, aprovà canviar el nom de Montserrat per aquest.

### **1988. Mare de Déu de Montserrat, carrer de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest any, però, no es recuperà el nom anterior que feia referència a la muntanya, sinó que es posà el de *Mare de Déu de Montserrat*.

### **2018. Montserrat, carrer de**

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el primer que va tenir aquest vial. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Salvador Espriu,  
carrer de  
Sortida per  
Sense Sortida



Mapa: H5



Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Montserrat Isern.** Topònim que fa referència a Montserrat Isern i Rabascall (l'Hospitalet, 1900 - Barcelona, 1986). Galerista d'art.

El 1931 inaugurà la sala d'exposicions Syra i el 1932 creà la primera fira de dibuix al carrer, que en la segona edició ja s'havia convertit en un esdeveniment notable pel qual desfilava tot el món de l'art i de les sales d'exposicions de Barcelona. El 18 de desembre de 1960 fou inaugurada a la sala Syra una exposició de dibuixos d'artistes famosos i reconeguts, que cediren les seves obres per a una subhasta amb l'objectiu de recaptar fons per a la rehabilitació de l'ermita de Bellvitge. L'exposició, oberta fins al 12 de gener de 1961, mostrava més de 150 obres.

Cal esmentar que Montserrat Isern era filla de Jaume Isern i Hombravella, que havia exercit com a metge a l'Hospitalet entre 1899 i 1936, al consultori que tenia a casa seva, al conegut com a *xalet Isern*, obra d'Antoni i Ramon Puig i Gairalt, situat a la **plaça del Repartidor**, on actualment hi ha la comissaria de la Policia Nacional. El Dr. Isern havia estat, a més, metge de l'Ajuntament i també hi col·laborà com a regidor catalanista i progressista durant alguns anys.

## El carrer

El **passatge de Montserrat Isern** sorgí a partir de l'execució del planejament aprovat l'11 d'abril de 2002 a la zona on hi havia hagut unes instal·lacions de l'empresa REPSOL-Butano (*vegeu carrer de Dolors Aleu*).

## Cronologia

### 2002. Sense nom, carrer

Al plànol de la modificació del Pla general metropolità a la zona fronterera amb la Zona Franca, a l'oest de l'**avinguda de Joan Carles I** apareix aquest vial, encara que sense nom.

### 2004. Salvador Espriu, passatge de

Per ser un vial que incidia al **carrer de Salvador Espriu** el primer nom amb què aparegué a les guies de 2004 fou el d'aquest vial, però amb categoria de passatge.

### 2006. Montserrat Isern, passatge de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou text refós del nomenclàtor on s'inclouia aquest topònim.



Entrada per  
Joan Carles I,  
avinguda de

Sortida per  
Miguel Hernández,  
carrer de

Mapa: G5, H5

Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Montserrat Roig.** Topònim que fa referència a Montserrat Roig i Fransitorra (Barcelona, 1946 - 1991). Escriptora i periodista.

Alumna de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual on va conèixer Maria Aurèlia Capmany amb qui compartí una intensa amistat. El 1966 va participar en la tancada estudiantil coneguda com *la Caputxinada*. Es va llicenciar en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona. Va obtenir el premi Víctor Català de 1970 amb l'obra *Molta roba i poc sabó*, alhora que participava en la tancada d'artistes i intel·lectuals de Montserrat en protesta pel procés de Burgos. Milità al Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) i fou candidata al Congrés en les eleccions de 1977. Admiradora de Mercè Rodoreda, alternà la literatura amb l'assaig, el periodisme i el teatre. Com a escriptora va estar marcada per una idea: "Sempre que escric una cosa és perquè no entenc el que veig." Entre les seves obres cal destacar *El temps de les cireres* (Premi Sant Jordi 1976), *Els catalans en els camps de concentració nazis* (1977), *L'hora violeta* (1980) i la seva última publicació *Digues que m'estimes encara que sigui mentida* (1991), on la protagonista és la pròpia escriptora que realitza una mena de memòries literàries.

## El carrer

El **carrer de Montserrat Roig** sorgí a partir de l'execució del planejament aprovat definitivament el 20 de gener de 1999 a la zona coneguda com a *polígon Pedrosa*. En aquest instrument de planejament es recollia l'aparició de diversos vials (vegeu carrer de **José Agustín Goytisolo**).

## Cronologia

### 1986. Sense nom, calle

Als plànols de 1986, que acompanyen el Pla parcial del polígon Pedrosa, aprovat per l'Ajuntament de L'Hospitalet aquell any, apareix el projecte d'aquest carrer, encara que sense nom.

### 1991. Pedrosa C, carrer de

Si bé, al plànol de 1989 ja aparegueren els nous vials projectats al Pla parcial del polígon Pedrosa, però sense nom, al plànol de 1991 sortien retolats amb nom provisional. En aquest cas, el **carrer de Montserrat Roig**, amb el nom de *carrer de Pedrosa C*. Es tractava d'un nom provisional, necessari per a la realització dels tràmits administratius associats amb el desenvolupament dels expedients de gestió urbanística. Però el 21 de juliol de 1995, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nomenclàtor on aquest nom provisional es convertí en definitiu amb caràcter oficial (vegeu **carrer de Joan Carles I** i **carrer de José Agustín Goytisolo**).

### 2006. Montserrat Roig, carrer de

Finalment, el 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nom per a aquest vial.





## Accepció

**Moreres.** Topònim que fa referència als arbres caducifolis del gènere *Morus*, de la família de les moràcies, de fins a 10 m d'alçada, fulles amb forma de cor i dentades, amb inflorescències que esdevenen infructescències comestibles formades per drupes petites.

## El carrer

Els **jardins de les Moreres** és el primer espai verd que s'executà, resultat de la modificació del Pla general metropolità al sector del barri de Sanfeliu conegut com a *Façana Estronci* i *Porta Sanfeliu*, aprovat el 29 d'abril de 2005. Pocs anys després, començà la urbanització de tot l'àmbit. El 2013 el Consell del Districte I traslladà una proposta per anomenar aquest espai amb el nom que finalment el Ple de l'Ajuntament acordà donar-li.

## Cronologia

### 2005. Sense nom, jardins

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità aprovada el 29 d'abril de 2005, es pot veure la zona verda reservada per als actuals **jardins de les Moreres**, encara que sense nom.

### 2018. Moreres, jardins de les

Considerant el temps que havia passat, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que el Consell de Districte I ratifiqués el nom de **jardins de les Moreres** per a aquesta zona verda. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Estronci, carrer de l';  
Electricitat, avinguda de l'

Mapa: A3

Barri: Sanfeliu



Entrada per  
Major, carrer;  
Ajuntament, plaça de l';  
Rossend Arús, carrer de;  
Rectoria, passatge de la

Mapa: C4

Barri: El Centre

PAT Ajuntament de L'Hospitalet (fitxa 02)

## Accepció

**Mossèn Homar.** Topònim que fa referència a Josep Homar i Duran (Barcelona, 1886 - L'Hospitalet, 1967). Sacerdot, bibliòfil i poeta.

Els qui el van conèixer el defineixen com un home força radical, franc i de poques reserves. Fou ordenat l'any 1911 i després de ser vicari i rector de parròquies de Sabadell, Parets del Vallès, Abrera, Viladecans i Barcelona, va ser destinat a l'església de Santa Eulàlia de Mèrida de L'Hospitalet, l'any 1948, quan ja tenia 62 anys. Primer hi va ser regent i ecònom i a partir del 1954 fou nomenat rector. Durant els 19 anys d'estada a l'Hospitalet va deixar una forta empremta, tant en l'aspecte religiós com en l'intel·lectual, en el social i, també, pel seu afany de millora i restauració tant de l'església (el dossier que aconseguí de l'Abadia de Montserrat) com de l'ermita de Bellvitge, amb la creació d'un patronat (1959). Era un gran lector, un erudit i un bibliòfil entusiasta. Posseïa una gran biblioteca de llibres religiosos i d'història, col·leccions com "Els nostres clàssics", "Biblioteca Selecta", "Biblioteca Proa", la revista *L'Avenç*, llibres de la Fundació Bernat Metge, altres de tirada reduïda, llibres antics i de col·leccionista. Es reunia amb amics per llegir poemes propis i d'altres autors i fragments d'obres acabades de publicar (algunes de clandestines) d'autors com Josep Maria de Sagarra o Josep Carner. Els seus poemes han restat inèdits, però se'n podria fer un recull a través dels Fulls Dominicals, on s'anaven publicant. Organitzava romeries cada any a Montserrat i Lourdes, i mantenia una actitud activa amb els seus feligresos tant en el terreny social com en el cultural. Homar, quatre anys abans de morir, cedí els més de 9.000 volums a

la ciutat, recollits a la Biblioteca Mossèn Homar, instal·lada durant anys a la planta baixa de l'edifici de l'Ajuntament, a la façana que mira a la banda dreta de la porta principal i al costat de la plaça a la qual es donà el nom de Mossèn Homar el 1961. Aquest fons fou traslladat el 1985 a la Biblioteca de Can Sumarro, en una sala a la qual també es posà el seu nom, i l'any 2000 a la nova Biblioteca Central Tecla Sala.

## El carrer

A l'espai que actualment es diu **plaça de Mossèn Homar** hi havia la rectoria, connectada antigament amb l'església per un pont. La rectoria comptava amb dos horts, un dels quals s'estenia cap a l'est fins a la part que actualment ocupa la casa de la vila. Els aixecaments populars del setembre de 1868 (derrocament d'Isabel II) i del febrer de 1873 (proclamació de la Primera República) a l'Hospitalet aconseguiren enderrocar els murs de l'hort de la rectoria en resposta a la voluntat popular de fer públic aquest espai exclusiu de l'església. Els primers projectes d'urbanització d'aquest espai el 1868, però, fan referència als terrenys ocupats per l'actual casa de la vila i part de l'actual **plaça de l'Ajuntament**. L'espai resultant va rebre el nom de *plaza* o *plazuela de la Libertad*, segons l'època. Els edificis de la rectoria i de l'antiga església van ser enderrocats, a partir de l'agost de 1936, fortament destruïts a principis de la Guerra Civil. En aquest moment és quan va aparèixer l'espai de l'actual **plaça de Mossèn Homar**, que encara trigaria un temps a ser urbanitzat i que abans de tenir nom propi, també seria conegut amb el mateix nom que portaria la **plaça de l'Ajuntament**. El 2 de gener de 1937, la Junta Local de Sanejament va aprovar un projecte d'urbanització, signat el desembre de 1936 per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, que va ser el primer intent de crear



un gran passeig en lloc del fins aleshores estret carrer que hi havia al davant de la casa de la vila, a més de l'aparició d'una placeta per a parada d'autobusos, on actualment se situa la **plaça de Mossèn Homar**, i d'una nova plaça semicircular en els terrenys en què estava situada l'antiga església. Aquest intent de reforma total, però, no es va executar globalment, però sí que s'hi va instal·lar una parada d'autobusos temps després. Per això, l'espai va començar a ser conegut com a *plaça dels Autobusos*. El 1948 encara ho era, tant popularment com per part de l'Ajuntament, tal com queda constatat en una acta del 18 de novembre de 1948, en què amb motiu de l'acabament de les obres dels blocs de "la Caixa" i la remodelació de l'espai que va quedar davant, per no desvirtuar el conjunt, es va considerar necessari urbanitzar aquesta placeta, que s'esmenta textualment com "la llamada Plaza de los Autobuses". Aquesta urbanització va incorporar la font anomenada popularment de l'*ou com balla*—des de l'any 1954 el Club Muntanyenc, en aquell moment Delegació de la UEC, cada any el dijous de Corpus hi muntava una estora de flors i instal·lava al brollador de la font l'*ou com balla*—, la palmera existent actualment i les dues magnòlies que hi eren fins a finals de la dècada de 2010.

A partir del juny del 2003, com a conseqüència de les obres de remodelació de la **plaça de l'Ajuntament** i de la **plaça de Mossèn Homar** amb l'obertura d'un aparcament subterrani, els diferents espais existents prèviament es van unificar, de manera que actualment tenen una nova i diferent fisonomia continua. Dels espais existents just abans de la remodelació cal destacar la conservació dels dos antics fanals situats davant de l'entrada principal de la casa de la vila, la font on té lloc l'*ou com balla*, l'olivera, el pi i la palmera. El conjunt de les dues places és exclusiu per a vianants (només poden accedir-hi els cotxes de servei).

## Cronologia

### 1936. Laureà Miró, carrer de

Topònim que fa referència a Laureà Miró i Trepal (vegeu **carrer Major**).

Amb l'enderrocament dels edificis de l'antiga església i la rectoria, l'agost de 1936, aparegué un solar al sud del traçat de l'antic carrer.

### 1939. Calvo Sotelo, calle de

Topònim que fa referència a José Calvo Sotelo (vegeu **carrer Major**).

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". Inicialment la Falange local proposà el nom de *plaza Nacional Sindicalista* per a l'espai que el 1937 havia estat anomenat *plaça de Lina Òdena*. Però finalment l'Ajuntament va aprovar el nom de *calle de Calvo Sotelo*, per a tot el carrer que anteriorment es deia *calle de Laureano Miró*, i no només per a l'espai anterior, tot i que popularment se l'anomenava *plaça dels Autobusos* (perquè hi havia la parada dels autobusos Oliveras).

### 1948. Iglesia, plaza de la

A la guia d'aquest any, ja apareix el nom *Ayuntamiento* per identificar l'espai del vial entre el **carrer del Baró de Maldà** i el **carrer de l'Església** i el nom *plaza de la Iglesia* per a l'espai des d'on partia cap al nord l'aleshores *calle de la Sacristia*, actual **carrer de Tecla Sala**.



### 1952. Reyes Católicos, plaza de los

Topònim que fa referència al títol donat pel papa Alexandre VI l'any 1496 a Isabel I de Castella i Ferran II d'Aragó.

El regidor Sanfeliu proposà recuperar el nom de *Rosend Arús* per a l'aleshores *calle de Isabel la Católica*, segons consta a l'acta del Ple de 5 de març de 1952, i canviar el nom de la *plaza del Ayuntamiento* amb el nom de la reina, però posteriorment es decidí posar-li el nom de *Reyes Católicos*. A la guia d'aquest any, ja apareix coincidint amb l'espai de les actuals **plaça de Mossèn Homar** i **plaça de l'Ajuntament**. Encara que aquest nom nou surt a tots els plànols i els nomenclàtors des de l'any 1952 fins al 1957, cal dir que als anuncis dels comerços de la plaça durant aquests anys hi continuà constant la denominació *plaza del Ayuntamiento* o *plaça de l'Ajuntament*.

### 1957. Ayuntamiento, plaza del

Quan aquest any s'obrí i urbanitzà el tram de l'aleshores *calle del Mármol* amb el nom d'*Isabel la Católica*, la *plaza de los Reyes Católicos*, per evitar confusions, va recuperar l'anterior nom de *plaza del Ayuntamiento*.

### 1961. Mosén Homar, plaza de

El 8 de desembre de 1961, amb motiu de commemorar el cinquantè aniversari de la seva ordenació com a sacerdot, es realitzaren diversos actes i també s'aprovà donar el seu nom a l'actual plaça, tornant d'aquesta manera al plantejament inicial de diferenciar ambdues places i donar-los dos noms diferents: *Ayuntamiento* i *Mosén Homar*.

### 1980. Mossen Homar, plaza de

Al nomenclàtor aprovat el 20 de maig d'aquest any, apareix escrit d'aquesta manera, parcialment catalanitzat.

### 1982. Rector Mossen Homar, plaza del

Al nomenclàtor aprovat el 15 d'octubre d'aquest any, apareix escrit d'aquesta manera, encara parcialment catalanitzat.

### 1988. Mossèn Homar, plaça de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Mare de Déu dels  
Desemparats,  
carrer de la

Sortida per  
Torrassa, ronda de la



Mapa: G2



Barri: La Torrassa

PAT Església de la Mare de Déu dels Desemparats (fitxa 62)

## Accepció

**Mossèn Jaume Busquet.** Topònim que fa referència a Jaume Busquet i Casals (Teià, Maresme, 1901 - L'Hospitalet, 1968). Sacerdot.

Cursà estudis al seminari de Barcelona i va ser ordenat capellà el 27 de desembre de 1927. Passà per diverses parròquies a Cerdanyola, la Bisbal, Vilafranca, Sabadell, Sant Miquel del Port de Barcelona i fou capellà castrense del regiment d'infanteria de Badajoz 73, el 1937, i assessor de la Falange del Districte XII de Barcelona, el 1939. El juny de 1939 fou nomenat ecònom de la parròquia de la Mare de Déu dels Desemparats. D'ideologia conservadora, es tractava d'un personatge autoritari però eficaç, amb voluntat de projecció social de la tasca pastoral. La influència de la parròquia al barri es concretà de manera immediata en el camp escolar. En aquell moment no hi havia cap escola pública al barri. De les escoles parroquials de nenes se'n varen fer càrrec, a partir del 1943, les religioses carmelites de la Caritat, vedrunes. Per a escola de nens es va comprar un solar per edificar-hi l'Escola Santiago Apòstol, inaugurada a l'inici del curs 1959. Des d'aquells anys fins al 1996 han dirigit aquest col·legi la congregació de clergues de sant Viator. Com a complement de l'obra escolar, Mn. Busquet va pensar en un centre cultural, el Centro Parroquial la Torrassa, que s'inaugurà el 4 de gener de 1942 i serví de saló d'actes de la barriada. Entre els anys 1941 i 1966 va organitzar una processó per Setmana Santa d'inspiració andalusa, "la Procesión de los Pasos", que va arribar a ser la més important de l'àrea metropolitana de Barcelona. L'any 1960 en els baixos del nou edifici escolar s'inaugurava el Centre Moral Santiago Apòstol que

mantingué una continuada programació d'activitats, excursionisme, teatre o cinema. Mn. Busquet trobà en el Sr. Luis Abarca Médico, persona d'àmplia cultura i promotor de la sardana, un constant col·laborador de la seva activitat educativa, cultural i pastoral. Els últims anys Mn. Busquet incapaç d'adaptar-se a les noves idees progressistes, que titllava de *desviacions*, no va dubtar a intervenir en la direcció del Centre i l'any 1965 en va destituir tota la junta.

El 1964 Jaume Busquet va tenir el primer símptoma d'una malaltia greu. El febrer de 1966 se li va concedir la Medalla d'Or de la Ciutat. Va morir el 25 de juliol de 1968. Fins a 2018, al nomenclàtor vigent, constava incorrectament el cognom del mossèn.

## El carrer

El **carrer del Mossèn Jaume Busquet** és un dels que apareixen al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní (*vegeu carrer de Mas*).

## Cronologia

### 1902. Boada, calle de

Topònim que fa referència a Domingo Boada i Piera, qui fou l'arquitecte que elaborà el projecte d'urbanització de Clemente Mas i els germans Romaní de l'any 1902. Aquest vial formava part d'aquest pla urbanístic i des del primer moment consta aquest topònim, com podem comprovar al plànol del projecte aprovat pel consistori l'abril de 1902.

### 1932. Boada, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.



### 1939. Boada, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1965. Párroco Mosén Jaime Busquet Casals, calle del

Malgrat que al plànol de 1960 el vial consta amb el nom *calle R. P. J. Busquet*, abreviatura de *Reverendo Padre Jaime Busquet*, el canvi oficial no fou fins a l'any 1965 quan la Comissió Municipal Permanent, reunida el 10 de desembre, va acordar substituir el nom del vial anomenat fins aleshores *calle Boada* per *calle del Párroco Mosén Jaime Busquet Casals*. Alhora, li va concedir la Medalla d'Or de la Ciutat com a reconeixement a la tasca realitzada durant els 25 anys des que va prendre possessió del càrrec de mossèn de la parròquia. Els actes commemoratius, però, es van celebrar el febrer de 1966. És per això, que tant a la guia de 1960 com al full 34 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat el 1964, el vial encara apareix com a *calle Boada*. El segon cognom, de fet, no l'hem trobat mai escrit en cap document cartogràfic.

### 1970. Párroco Mosén Jaime Busquets, calle del

Malgrat que en documents posteriors, el nom va tornar a aparèixer correctament, en alguns mapes de desembre de 1969, corresponents a fitxes de treballs cadastrals d'aquella època, apareix sense la paraula "párroco": *calle Mosén Jaime Busquets*, amb una *s* afegida al cognom. Aquest error es va consolidar al plànol de 1970, on a la llista de noms apareix escrit *calle Párroco Mosén Jaime Busquets*, però al plànol el trobem retolat simplement com a *calle Mosén Jaime Busquets*. En tots dos casos, amb la *s* incorrecta.

### 1980. Párroco Mossen Jaime Busquets, calle del

Al nomenclàtor de 1980 i al posterior de 1982, apareix d'aquesta manera, amb la paraula *mossen* en català però sense accent.

### 1988. Mossèn Jaume Busquets, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Malgrat això, el cognom del mossèn continuà apareixent incorrectament.

### 2018. Mossèn Jaume Busquet, carrer de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 19 de desembre de 2016, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el veritable cognom del mossèn. Aquesta decisió fou ratificada el 17 d'abril de 2018. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Tarragona, carrer de  
Sortida per  
Lleida, carrer de



## Accepció

**Mossèn Lluís Pañella.** Topònim que fa referència a Lluís Pañella i Pena (l'Hospitalet, 1879 - Barcelona, 1937). Sacerdot i doctor en Filosofia i Dret.

Va néixer a la finca de Can Serra (de mitjan segle XIX), que dona nom a l'actual barri de Can Serra de l'Hospitalet. Els seus pares en foren els primers masovers. La seva mare, Joana Pena Farrés, quan quedà vídua amb quatre fills, li destinà les feines de pagès i de cura de la hisenda. El 1904, a l'edat de 25 anys, fou un dels fundadors del Centre Catòlic, que tingué la primera seu social al **carrer de l'Església**, del qual va ser el primer secretari. L'any 1905 hi va haver un accident a la casa, ell quedà greument ferit, però la seva mare i dos familiars més varen morir. Al no poder continuar fent de pagès, els propietaris Serra li pagaren la carrera de capellà. Mossèn Pañella realitzà els estudis a Roma, al Col·legi Espanyol i a la Universitat Gregoriana. Regentà diverses parròquies, i l'any 1925 va ser nomenat rector de la de Vallformosa de Vilobí, on es va estar fins a l'any 1936. Al desembre d'aquell any va ser detingut i sembla que morí a la presó dos mesos després.

## El carrer

L'espai que ocupa el **carrer de Mossèn Lluís Pañella** està relacionat amb una modificació del projecte inicial d'urbanització dels terrenys de Can Tres, propietat de la família Oliveras, conegut habitualment com a *Eixample de la rambla* de 1907. Els topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial i de les seves modificacions posteriors (Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Segre, Ter, Montserrat i Casanova) s'expliquen per les idees catalanistes de la família propietària dels terrenys originals (*vegeu rambla de Just Oliveras*).

La modificació del projecte relacionat amb el **carrer de Mossèn Lluís Pañella**, presentada el gener de 1923 per Maria Prats i Solanes, vídua de Just Oliveras, fou aprovada pel Ple de l'Ajuntament el 4 d'abril del mateix any. Amb aquesta modificació es projectaven dos nous vials paral·lels, entre el **carrer de Lleida** i el **carrer de Girona**, que suposaven l'aparició de seixanta-un solars, on els compradors situarien les façanes de les construccions a 2,50 m de les alineacions de carrer. L'espai entre alineació i façana havia de convertir-se en zona verda, tal com actualment es pot veure en algunes de les finques d'aquest carrer. Posteriorment, mossèn Santiago Oliveras i Prats presentà una nova modificació que suposà eliminar els espais verds previstos inicialment entre les façanes dels edificis i les alineacions del **carrer del Ter**.

El 1935 l'Ajuntament va suprimir al plànol d'urbanització el tram de prolongament previst, entre el **carrer de Lleida** i l'aleshores *carrer dels Alps*, que havia aprovat anteriorment amb motiu de l'alineació d'aquest últim. El tram que quedà, finalment, és el mateix que l'actual.

## Cronologia

### 1923. Sense nom, calle

Entre gener i abril de 1923, es cursà l'expedient d'urbanització d'uns terrenys propietat de Maria Prats i Solanes situats on s'establí el traçat de dos carrers relacionats amb l'expedient previ de l'Eixample de la rambla de 1907: entre el **carrer de Lleida** i el **carrer de Girona**. Els nous carrers apareixien sense nom.



### 1928. Jardinets, calle

Lloc on es conreen sobretot flors i plantes ornamentals.

Aquest cas fa referència a les casetes amb petits patis que hi havia en aquest carrer (actualment encara s'hi pot observar alguna caseta amb aquesta fisonomia). La cura que els veïns tenien dels seus petits jardins va fer que popularment la gent es referís a aquest indret com *els Jardinets*. Aquest carrer es va acabar d'urbanitzar l'any 1928 i així consta al plànol de paviments del barri del Centre del Pla general de sanejament de 1928 i en algunes llicències d'obres d'aquest any.

### 1932. Jardinets, carrer dels

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1937. Joaquim Campoy, carrer de

Hospitalenc mort durant la Guerra Civil.

S'aprovà el canvi de nom del vial anomenat *carrer dels Jardinets* per *carrer de Joaquim Campoy* en la Comissió de Govern de 2 de juliol de 1937, atès un informe del conseller regidor d'Obres Públiques que recull la petició formulada per la Federació de Sindicats de l'Hospitalet, la UGT, el Partit Socialista Unificat de Catalunya i les Joventuts Socialistes Unificades.

### 1939. Jardincillos, calle de los

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb

inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1952. Jardinets, calle

A partir de la guia d'aquest any, es va recuperar l'anterior nom. Curiosament, és un dels poquíssims noms que es van mantenir en català.

### 1954. Mosén Luis Pañella, calle de

Amb motiu de les bodes d'or del Centre Catòlic, el 5 de maig de 1954, es realitzaren diverses activitats d'homenatge als que n'havien estat fundadors l'any 1904: mossèn Santiago Oliveras i mossèn Lluís Pañella. Un dels actes va ser dirigir-se en comitiva, juntament amb els familiars dels dos mossens, als aleshores carrers *Segre* i *Jardinets* per batejar-los novament amb els seus noms.

### 1980. Mossen Lluís Pañella, calle de

Aquest any es catalanitzà el topònim (encara que sense accents), però no el tipus de via.

### 1988. Mossèn Lluís Pañella, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. El conjunt de cases d'aquest carrer, catalogades al PEPPA del 1987, van ser excloses del catàleg aprovat l'any 2001.





Entrada per  
Barcelona, carrer de  
Sortida per  
Tarragona, carrer de

Mapa: C3, C4

Barri: El Centre

## Accepció

**Mossèn Santiago Oliveras.** Topònim que fa referència a Santiago Oliveras i Prats (l'Hospitalet, 1884 – Barcelona, 1953). Sacerdot.

Fill de Just Oliveras i Arús, propietari de la finca de Can Tres situada al bell mig de l'actual rambla. Amb la realització de l'Eixample de la rambla de 1907 i la urbanització d'aquests terrenys, a aquesta rambla se li donà el nom del seu pare, Just Oliveras. Va cursar la carrera sacerdotal al seminari de Barcelona i celebrà la seva primera missa a la parròquia de Santa Eulàlia de Mèrida l'any 1907. Quan encara era seminarista, fou un dels fundadors del Centre Catòlic l'any 1904 (que tingué la seva primera seu al **carrer de l'Església**) i un dels promotors d'activitats per als joves, com el teatre, les sardanes i l'esport. Quan l'antiga seu —que era delloguer— es quedà petita, va decidir generosament construir en els terrenys que havia ocupat la masia de Can Tres un ampli edifici de nova planta d'estil neoclàssic que s'inaugurà el novembre de l'any 1926 (com a nova seu de l'entitat, amb una sala de teatre, un cafè, unes escoles i un gran pati que primer va servir com a pista de tennis i després de bàsquet). Aquest edifici fou cedit a la parròquia. Com a curiositat cal destacar que en aquests anys i fins que va morir es publicà, primer, la revista *L'Esguard* com a portaveu de l'entitat i, durant la Guerra Civil i després de l'ocupació de l'entitat per la Confederació Nacional del Treball - Federació Anarquista Ibèrica (CNT-FAI), es publicà *Ideas*. També un cop acabada la Guerra Civil i fins a l'any 1942, amb motiu de les obres de construcció de l'església de Santa Eulàlia de Mèrida, la sala del teatre va servir per a celebrar-hi les misses i es publicà el nou butlletí, obligatòriament en castellà, *Boletín AC (Acción Católica)*, que més endavant canvià la seva capçalera per *Senda, boletín*

*informativo parroquial*. Santiago Oliveras fou rector de la parròquia de la Concepció de Barcelona fins que va morir el 1953. Un any després i, en homenatge a la seva persona, es canvià el nom de l'aleshores *calle del Segre* (molt a prop del Centre Catòlic) pel seu. També té un carrer al costat de l'esmentada parròquia barcelonina, així doncs aquest hospitalenc també té dedicat un carrer a Barcelona.

## El carrer

L'espai que ocupa el **carrer de Mossèn Santiago Oliveras** està relacionat amb una modificació del projecte d'urbanització dels terrenys de Can Tres, propietat de la família Oliveras, conegut habitualment com a *Eixample de la rambla* de 1907. Els topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial i de les seves modificacions posteriors (Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Segre, Ter, Montserrat i Casanova) s'expliquen per les idees catalanistes de la família propietària dels terrenys originals (*vegeu rambla de Just Oliveras*).

## Cronologia

### 1915. Sense nom, calle

Durant la primera part de 1915, es va tramitar l'expedient d'urbanització d'uns terrenys propietat de Maria Prats i Solanes, vídua de Just Oliveras i Arús, com a reforma de l'expedient previ de l'Eixample de la rambla de 1907. Al plànol datat el 22 de març de 1915 es projectava obrir dos carrers i un passatge, entre els quals es trobava l'actual **carrer de Mossèn Santiago Oliveras**. Però les tres vies públiques projectades figuraven sense nom.



### 1929. Segre, calle del

Topònim que fa referència al Segre, riu que neix a la vessant francesa del pic del Segre, al nord del Puigmal. Des d'allà, després d'entrar a Catalunya a prop de Puigcerdà, recorre les comarques catalanes de la Cerdanya, l'Alt Urgell, la Noguera i el Segrià i s'endinsa a l'Aragó per la comarca del Baix Cinca per on desemboca a l'Ebre, tot just arribat a Mequinensa.

Encara que l'obertura d'aquest carrer estava planejada des de l'any 1915, no se li posà el nom de *Segre* fins a 1929.

### 1932. Segre, carrer del

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Segre, calle del

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1954. Mosén Santiago Oliveras, calle de

Amb motiu de les noces d'or de l'entitat Centre Catòlic, el 5 de maig de 1954, es realitzaren diverses activitats d'homenatge als qui n'havien estat fundadors l'any 1904: mossèn Santiago Oliveras i mossèn Lluís Pañella. Un dels actes va ser dirigir-se en comitiva, juntament amb els familiars dels dos mossens, als aleshores carrers *Segre* i *Jardinets* per batejar-los novament amb els seus noms.

### 1980. Mossen Santiago Oliveras, calle de

Aquest any es catalanitzà el topònim (encara que sense accents), però no el tipus de via.

### 1988. Mossèn Santiago Oliveras, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Motors.** Topònim que fa referència als aparells generadors de força que donen moviment a les màquines.

## El carrer

El **carrer dels Motors** sorgí com a resultat del planejament urbanístic que després del Pla comarcal de 1953 es començà a dissenyar amb el Pla parcial de l'aleshores anomenat *sector Granvia Sud*, aprovat el 1960, on apareixia un gran vial que transcorria paral·lel a la frontera amb la Zona Franca i tombava a l'extrem sud-oest per continuar per un altre vial que connectava amb la prolongació de l'aleshores *rambla de Justo Oliveras*. Aquest projecte inicial, modificat diverses vegades, es transformà en l'actual **carrer dels Motors**. Cal fer l'aclariment que la façana sud dels edificis de la zona fronterera amb la Zona Franca, en gran part es troba fora del terme municipal de l'Hospitalet. Només la part d'aquest vial que tomba cap al nord-oest, passat el **carrer de Miguel Hernández**, pertany completament a l'Hospitalet. I com ha passat en altres casos de vials que transcorren pels municipis veïns, en aquest cas, l'Hospitalet incorporà el nom que l'ajuntament veí li donà dins del seu propi nomenclàtor de carrers.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de Granvia Sud, aprovat el 25 de juny de 1960, ja apareix el projecte d'un vial que coincideix bastant amb els trams de l'actual **carrer dels Motors** que transcorren paral·lels a la frontera amb la Zona Franca. També apareix un altre vial que, en part, coincideix

amb els trams del mateix **carrer dels Motors** que giren en sentit nord a l'extrem sud-oest del sector industrial del barri de Granvia Sud. En tots dos casos, sense nom.

### 1962. Motores, calle de los

Als plànols de la modificació del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 30 d'octubre de 1962, encara que només a la part de Barcelona, aquest vial apareix retolat *calle de los Motores*. A la part de l'Hospitalet apareix una anotació: "Cinturó Comarcal". Malgrat que el topònim aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara trigà alguns anys a executar-se.

### 1988. Motors, carrer dels

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
TM Barcelona  
(Metal·lúrgia,  
carrer de la)

Sortida per  
Ciències, carrer de les

Mapa: F6, I6

Barri: Granvia Sud



## Accepció

**Muns.** Topònim que fa referència a Onofre Muns i Rodés, antic propietari de terrenys al barri de Santa Eulàlia on s'aprovaren els dos primers trams del carrer que porta el seu nom, dels quals, el més oriental actualment no existeix.

## El carrer

El **carrer de Muns** és un dels carrers que es projectaren paral·lels a les principals vies que travessaven el barri en direcció est-oest (*vegeu carrer Transversal*). Sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat d'Onofre Muns, presentat el 19 de febrer de 1890. El 16 d'abril del mateix any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia un nou vial des de l'aleshores *calle de Santa Eulalia* (definida a la sol·licitud com a travessia de la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*) fins a l'extrem del vial ja existent anomenat *calle* Aprestadora, amb la façana de la fàbrica d'Antonio Pareto. A més d'aquest vial de nord a sud, apareixien dos nous vials transversals, el primer més proper a la carretera constituïen els trams més orientals i els primers projectats del futur **carrer de Muns**. Paral·lelament es tramità un nou projecte d'urbanització de terrenys de Francisco Elias, aprovat el 29 d'octubre de 1890, on també aparegué un vial transversal, que l'Ajuntament decidí anomenar de la mateixa manera que el vial transversal descrit abans: *calle de Muns* (*vegeu carrer del General Prim*). D'aquesta manera, el mateix any 1890 s'aprovaren els dos extrems de l'actual **carrer de Muns** que actualment es troben al nord-est de les soterrades vies del Carrilet, inexistent en aquella època. Al llarg dels anys, s'anaren aprovant altres projectes que ampliaren el traçat del vial cap a l'oest fins arribar al **carrer de Castelao**.

Entrada per Pareto, carrer de  
Sortida per Castelao, carrer de

Mapa: G3, H3

Barri: Santa Eulàlia

Com a curiositat, cal dir que una part important del carrer va ser adquirida per un escombriaire conegut amb el malnom d'*El mataburilles*. Gran part dels edificis actuals dels números senars del tram que van del **carrer del Comerç** a l'**avinguda del Carrilet** van ser adquirits a l'esmentat escombriaire.

## Cronologia

### 1890. Muns, calle de

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Onofre Muns i Rodés, aprovat el 16 d'abril de 1890, apareix aquest vial retolat *calle en proyecto*. El mateix dia, el Ple decidí anomenar-lo *calle de Muns*.

### 1932. Muns, carrer de

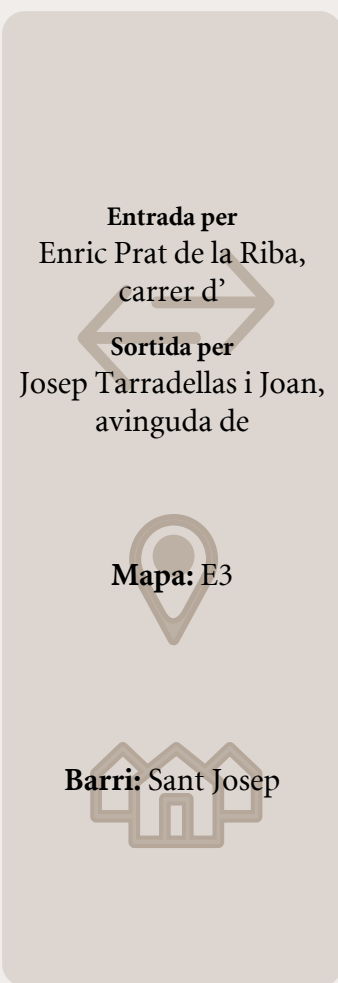
La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Muns, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Muns, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Muntanya.** Gran elevació natural del terreny.

El topònim prové del nom de la zona nord de l'actual barri de Sant Josep, coneguda com a *barri Muntanya*, que inicialment es tractava d'un nucli aïllat que començà a formar-se a principi del segle XIX impulsat pels efectes de la construcció del canal de la Infanta (1819). El primer document en què apareix el nom *Barri Muntanya* data de l'any 1824 i al cens de l'any 1832 ja consta que hi vivien 108 persones, de les quals cap no era originària de l'Hospitalet sinó immigració provinent sobretot del pla de Barcelona i el Baix Llobregat. La majoria eren pagesos, però també hi havia jornalers, mossos i moliners. El topònim *Barri Muntanya* pervisqué fins a l'any 1988 i donava nom a un tram de l'actual **carrer de l'Ebre** entre la desapareguda torre Solanes i el **carrer del Radi**.

## El carrer

L'actual **carrer de la Muntanya** coincideix amb els primers trams de l'antic *camí de Matacavalls* (vegeu **pont de Matacavalls**), que des de l'antiga *carretera de Barcelona al Garrofé* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**) anava cap al nord fins a endinsar-se al samontà hospitalenc. De fet, el traçat actual sorgí a partir del projecte d'urbanització que presentà Clotilde Balcells i Guille el 31 de maig de 1877 per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat dedicats a regadiu, a l'indret conegut com a *campo Cuch*, delimitats a migdia per la *carretera del Hospitalet a Barcelona* i a llevant per un camí conegut amb el nom de *Mata-Caballs* [sic].

Al voltant dels anys 1930, en aquest carrer també s'instal·là la indústria química d'olis i greixos industrials Brugarolas, que funcionà fins a l'any 1970.

## Cronologia

### 1877. Mata-Caballs, camino de

El 4 de juliol de 1877, l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització dels terrenys de Clotilde Balcells i Guille, que incloïa un plànol amb el topònim escrit d'aquesta manera a la zona on actualment s'inicia el **carrer de la Muntanya**.

### 1908. Montaña, calle de la

Al final del segle XIX, el carrer es consolidà com a tal, encara que el nom de *calle Montaña* no apareix documentat fins a l'any 1908, en una relació de carrers feta per l'Ajuntament a fi i efecte d'establir-ne la primera numeració (una vintena de números).

### 1932. Muntanya, carrer de la

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Montaña, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Muntanya, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Miraflores, avinguda de  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del



## Accepció

**Muses.** Topònim que fa referència a les nou divinitats gregues de les ciències i les arts: Cal·líope, musa de la poesia elegíaca; Clio, musa de la història i la poesia èpica; Erato, musa de la poesia lírica i amorosa, la geometria i el mim; Euterpe, musa de la poesia monòdica i la música; Mel·pomene, musa de la tragèdia; Polímnia, musa de la dansa i el cant sagrat; Terpsícore, musa de la poesia coral; Urània, musa de la poesia didascàlica i l'astronomia, i Talia, musa de la comèdia. Totes, protectores de la saviesa i les arts humanes.

## El carrer

Els primers trams del **carrer de les Muses** aparegueren en diversos projectes d'urbanització de la dècada de 1920. Al projecte dels terrenys de Dolores Casares, presentat el 31 de març de 1923 i aprovat per l'Ajuntament el 27 de juny d'aquell any, hi apareixia el tram del **carrer de les Muses** comprès entre el **carrer de les Bòbiles** i el **carrer de l'Alegria**. Malgrat això, aquest tram no fou recollit exactament així al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, però sí els trams més a l'oest de l'esmentat **carrer de les Bòbiles**, que foren els primers que aparegueren als plànols de 1932 i 1937. La raó era que anteriorment ja s'havien tramitat altres projectes propers, sol·licitats per Julio Peris i López i Agustín Rodés i Huguet, que sí que s'estaven executant en aquella època. El traçat complet començà a executar-se acabada la Guerra Civil, a partir de la dècada de 1940.

Amb la urbanització del descampat on anys enrere hi havia hagut la bòbila Balanyà, i on actualment se situa el **parc dels Ocellets**, la part del carrer que travessava aquest

espai es va transformar en un passeig dins de la mateixa plaça. Així, des de principis dels anys 1990, el **carrer de les Muses** no arriba fins a l'**avinguda del Torrent Gornal**, sinó que mor en arribar al parc, a l'altura del **carrer del Garraf**.

## Cronologia

### 1923. Viñeta, calle de la

Topònim que fa referència a una vinya petita (*vegeu carrer de la Vinyeta*).

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Dolores Casares, el tram de l'actual **carrer de les Muses** situat a l'est de l'anomenat *camino de las Bòbiles* o *calle O* (*en proyecto*) (*vegeu carrer de les Bòbiles*) apareix identificat com a *prolongación calle Viñeta*, del barri de Collblanc.

### 1932. Vinyeta, carrer de la

Malgrat que als plànols de la Segona República, el tram del **carrer de les Muses** que hi apareix és tan sols un projecte i no està retolat, la documentació anterior l'anomenava *calle Viñeta*, com a prolongació del carrer homònim de Collblanc. Aquest topònim fou catalanitzat com a *carrer Vinyeta*.

### 1939. Viñeta, carrer de la

Anàlogament al cas anterior, el 1939 es castellanitzà el topònim amb què era coneguda la prolongació del **carrer de la Vinyeta** del barri de Collblanc com a *calle Viñeta*.

### 1941. Musas, calle de las

La primera referència documental d'aquest topònim apareix en un plànol d'un grup d'habitatges projectats al



barri. Aquest plànol data de novembre de 1941. Tot i això, no consta com a carrer urbanitzat fins al 1952, quan ja apareix com a vial a la guia de la ciutat. Aquest any el traçat del carrer ja s'estén des de l'**avinguda Miraflores** fins a l'**avinguda del Torrent Gornal**.

### **1988. Muses, carrer de les**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

N







JARDINS  
DE LES  
NACIONS  
UNIDES

Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la;  
Escultura, carrer de l';  
Arquitectura, carrer de l';  
Repòs, plaça del

Mapa: I3, I4

Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Nacions Unides.** Topònim que fa referència a l'organització de nacions creada el 24 d'octubre de 1945, acabada la Segona Guerra Mundial, quan la majoria dels 51 estats que havien signat el document fundacional —la Carta de l'Organització de les Nacions Unides— van ratificar-lo en els seus respectius parlaments i òrgans de representació de la sobirania nacional. A començament de 2019, les Nacions Unides està formada per 193 estats membres.

## El carrer

Els **jardins de les Nacions Unides** es projectaren inicialment amb l'Estudi de detall de l'illa delimitada pel **carrer de la Riera Blanca**, l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, el **carrer de l'Arquitectura** i el **carrer de la Literatura**, aprovat el 2 d'abril de 1987. Primer s'urbanitzà la zona corresponent a la **plaça del Repòs** i el 2008 ja estaven urbanitzats els **jardins de les Nacions Unides**.

Mai no havien tingut cap nom oficial; fins i tot, durant un temps els jardins foren considerats part de la **plaça del Repòs**. Per això, el maig de 2014, l'Associació de Veïns Ildefons Cerdà de Granvia Sud sol·licità l'assignació d'un nom a aquest espai relacionat amb l'Organització de les Nacions Unides.

## Cronologia

### 1987. Sense nom, jardins

Als plànols que acompanyen l'estudi de detall aprovat el 1987, que preveia l'ús com a zona verda dels actuals **jardins de les Nacions Unides**, apareix aquest espai, però sense nom. Les obres d'urbanització de l'espai actual encara van trigar una dècada a començar.

### 2018. Nacions Unides, jardins de les

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor acordà enviar al Consell del Districte III el nom *Nacions Unides*, per respondre la sol·licitud de l'entitat veïnal del barri de Granvia Sud. El Consell del Districte III, en sessió celebrada el 27 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Naranjos.** Topònim plural en castellà, que en singular és taronger en català i fa referència a l'arbre del grup dels cítrics (*Citrus Sinensis*), de fulles coriàcies persistents, flors aromàtiques amb els pètals blancs, les tarongines, i fruits comestibles, les taronges.

## El carrer

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt apareixen els trams del l'actual **carrer dels Naranjos** situats entre el **carrer de Pere Pelegrí** i gairbé el **carrer del Molí**. Abans, el 26 de febrer de 1925, l'Ajuntament havia aprovat un projecte d'urbanització presentat pels dels cosins Faus de terrenys, al nord de l'actual **avinguda de l'Electricitat**, on es pot veure la part dels trams anteriors situada a l'est del **carrer d'Andorra**. Com altres carrers de la ciutat, l'estat actual del **carrer dels Naranjos** és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample esmentat. A més, a alguns d'aquests vials se'ls continuà assignant noms botànics, com era habitual en aquella zona del barris de Pubilla Cases. El **carrer dels Naranjos** és un dels casos. D'altra banda, es tracta d'un dels topònims hospitalencs que encara consten en castellà.

La datació del traçat complet presenta algunes dificultats. D'una banda, a la guia de 1948 el carrer consta amb el traçat actual; és a dir, entre el **carrer de Pere Pelegrí** i l'aleshores *avenida del Torrente* (vegeu **avinguda de Severo Ochoa**). Tanmateix, a la dècada de 1950 el recorregut del carrer va passar a transcórrer entre l'*avenida del Torrente* i el **carrer de la Hierbabuena**. I al plànol de 1960 el traçat torna a ser com l'inicial i l'actual. Tot això s'explica perquè

habitualment als mapes i guies de la ciutat s'inclouïen vials previstos i, de vegades, no es diferenciaven clarament dels ja urbanitzats.

És destacable que, en recuperar-se la democràcia, la regidoria del barri s'ubicà en el número 27 del **carrer dels Naranjos**, als locals que també utilitzà a l'inici dels anys 1980 l'Associació de Jubilats de Pubilla Cases, fins que es va traslladar al **carrer de Belchite**. A més, cal remarcar a finals de la dècada, en la confluència amb el **carrer d'Andorra**, s'hi va inaugurar un taller ocupacional de dependència municipal, adreçat a gent jove.

## Cronologia

### 1925. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització presentat l'octubre de 1924 i aprovat el 26 de febrer de 1925 pels cosins Ramon i Antonio Faus ja es pot veure un tram de l'actual **carrer dels Naranjos**, encara que sense nom. Aquest projecte ja consta al plànol de 1932. Posteriorment, al plànol de 1937, es pot veure el vial de 1928, i un nou tram més cap a l'orient. En tots aquests plànols, el vial apareix sense nom i com a projecte.

### 1948. Naranjos, calle de los

La primera referència documentada sobre aquest topònim apareix a la guia de 1948 i a les llicències d'obres tramitades aquell any.

### 1988. Naranjos, carrer dels

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Severo Ochoa,  
avinguda de  
Sortida per  
Pere Pelegrí, carrer de

Mapa: C2, D2

Barri: Pubilla Cases



D'aquest nom només es va traduir el tipus de via, ja que un dels objectius del nomenclàtor aprovat era la catalanització dels noms que no suposessin un canvi fonètic important, un nom d'ús poc corrent o una duplictat de nom. Des d'aleshores, encara resta pendent la traducció o el canvi per un nom nou, juntament amb altres noms de plantes.

Cal esmentar, que durant un període de temps hi va haver una certa confusió amb el nom oficial aprovat, ja que al plànol de 1991 apareixia simplement com a *carrer Naranjos*; fins i tot, al nomenclàtor aprovat el 21 de juliol

de 1995 apareixia explícitament d'aquesta manera. Però el 2006, coincidint amb l'aprovació de l'actual Ordenança del Nomenclàtor es va tornar a aprovar explícitament **carrer dels Naranjos**. Atenent a raons històriques i de l'ús tradicional del topònim, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí mantenir-lo sense traducció, afegint una explicació a la placa del carrer. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Mig, carretera del

Sortida per  
Pi i Margall, carrer de

Mapa: F4, G3

Barri: Santa Eulàlia  
i el Gornal

## Accepció

**Narcís Monturiol.** Topònim que fa referència a Narcís Monturiol i Estarriol (Figueres, Alt Empordà, 1819 - Barcelona, aleshores Sant Martí de Provençals, 1885). Inventor i polític que propagà el socialisme utòpic a Catalunya.

De la biografia de Narcís Monturiol queda clar que començà els estudis de dret però no si els va acabar. No hi ha dubtes que es va interessar per la situació política que li va tocar viure: consta la seva participació en moviments de protesta populars i, fins i tot, en avalots a Barcelona, Girona i Figueres, a començament de la dècada de 1840. En aquella època, es dedicava al periodisme i als treballs com a tipògraf per a la publicació d'Abdó Terrades, *El Republicano*. Durant la segona part d'aquella dècada, col·laborà a *La Fraternidad*, que publicava les idees d'Etienne Cabet, socialista utòpic francès. Aquesta activitat periodística li provocà problemes arran dels esdeveniments que a mitjan segle XIX tenien lloc a Espanya i altres països europeus. Des de començament de la dècada de 1850, a més del seu interès polític, començà a destacar per les seves idees com a inventor, que li permeteren produir màquines i artefactes; alguns de sorprenents. El 1858 publicà *El proyecto de navegación submarina: el Ictíneo o barco-pep*, que es convertiria en una realitat just un any després, al port de Barcelona. Dedicat a estudiar l'art de navegar sota les aigües, el seu invent fou millor valorat pel poble que per les autoritats, cosa que no impedí que treballés en una nova versió, que finalment hagué d'abandonar a principi de 1868. Altres invents i l'activitat política que el portà a les corts constituents de la Primera República espanyola són alguns dels trets característics de la seva biografia.

## El carrer

L'actual **carrer de Narcís Monturiol** és la continuació de la **travessia Industrial** i la **carretera del Mig** cap a l'est, després de travessar les vies de ferrocarrils. Fa de separació entre els barris del Gornal i de Santa Eulàlia. El carrer aparegué al Pla parcial del sector Granvia Nord, aprovat l'1 d'agost de 1960, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. Posteriorment, al Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial que comprèn els barris de Sants (Barcelona) i Santa Eulàlia (l'Hospitalet), aprovat el 10 de novembre de 1967, aparegué el traçat complet del vial.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, carrer

Als plànols que acompanyen el Pla parcial del sector Granvia Nord apareix el traçat d'una part de l'actual **carrer de Narcís Monturiol**, però sense nom.

### 1967. Industrial, travessia

Al 1967, quan es va aprovar el Plan parcial de la zona de influència de la travessia Industrial, s'identificava amb aquest nom tota la prolongació descrita anteriorment, des de les vies del tren de la Renfe fins a la frontera de l'Hospitalet amb el barri barceloní de Sants. Al plànol de 1970, ja es pot veure part del planejament d'aquest vial amb aquest nom.

### 1988. Industrial, travessia; Narcís Monturiol, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Al plànol



de 1988, es veu com el tram a l'est de l'**avinguda d'Amadeu Torner** apareix amb el nom de **carrer de Narcís Monturiol** i els trams entre les vies de la Renfe i l'**avinguda d'Amadeu Torner** encara apareixen com a planejats. A ambdós costats del **carrer de Juan Ramón Giménez**, per sota del vial previst anteriorment, el vial s'anomena **travessia Industrial**, ja en català.

### **2006. Narcís Monturiol, carrer de**

A partir del nomenclàtor aprovat el 26 de juliol de 2006, el vial a l'est de les vies de la Renfe es diu només d'aquesta manera.



Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la  
Sortida per  
Amadeu Torner,  
avinguda d'



## Accepció

**Natzaret.** Ciutat palestina, a l'estat d'Israel, al sud-oest del llac de Genesaret, bressol del cristianisme, majoritàriament de població musulmana.

La tradició hi situa la casa on l'arcàngel Gabriel anuncià a Maria que concebria Jesús i on aquest visqué durant la infància. Per això, fou conegut com *el Natzarè*. Constantí, el primer emperador romà que professà el cristianisme, hi bastí una basílica al segle IV que fou destruïda pels perses. Els croats van construir una gran església i la van convertir en seu episcopal, destruïda pels musulmans l'any 1236 i de la qual se'n conserven algunes de les escultures de més qualitat de l'art romànic. L'any 1700, els franciscans, que es varen fer amb la propietat de l'immoble, hi construïren l'església de l'Anunciació, substituïda el 1960 per l'actual gran basílica dedicada a la Mare de Déu, damunt la casa de Maria, segons diu la tradició.

## El carrer

El **carrer de Natzaret** és un dels carrers que es projectaren, aproximadament, paral·lels a les principals vies que travessaven el barri en direcció est-oest (*vegeu carrer Transversal*). Sorgí a partir dels projectes d'urbanització dels terrenys propietat de membres de la família Elias, Carolina i Pedro, presentats entre els anys 1916 i 1918. Entre els anys 1917 i 1918, els projectes anteriors foren aprovats pel Ple de l'Ajuntament. Als plànols d'aquests projectes, signats per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, apareixen diversos trams del **carrer de Natzaret**, retolats bàsicament d'aquesta manera.

## Cronologia

### 1917. Nazaret, calle de

Als plànols dels projectes d'urbanització dels terrenys de membres de la família Elias, Carolina i Pedro, aprovats entre 1917 i 1918, apareixen diversos trams d'un vial retolat *calle de Nazaret* o amb algunes variacions com *Nazareth*; fins i tot, erròniament, com *Nhazaret [sic]*. Posteriorment, el 20 de juny de 1923, el Ple de l'Ajuntament acordà signar aquest nom per a un dels nous vials d'aquella època.

### 1932. Nazaret, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Encara que el topònim actual en català és *Natzaret*, als plànols de 1932 i 1937, s'escriu *Nazaret*. També apareix d'aquesta manera, *Nazaret*, al projecte d'urbanització del **carrer de Castelao** signat el 1934 per l'aleshores arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt.

### 1939. Nazaret, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1960. Nazareth, calle de

A partir de la guia de 1960, el nom apareix escrit amb *h* final: *Nazareth*.

### 1988. Natzaret, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Níquel.** Metall de transició, entre el cobalt i el coure a la taula periòdica. El seu símbol és Ni, el nombre atòmic 28 i el pes atòmic 58,69.

De color blanc argentí, dur, resistent a la corrosió a trencar-se i deformar-se, magnètic. Molt utilitzat en aliatges amb coure, crom i ferro. Es troba amb aquest últim al nucli de la Terra. La seva presència a la naturalesa, sempre combinat, és en quantitats que no excedeixen del 12 % en roques fèrriques, magnèsiques, etc. Ja era conegut a l'antiga Xina per la seva facilitat a l'hora de barrejar-se amb altres metalls, proporcionant-los duresa i resistència al frec. Ens han arribat algunes monedes de més de 2.000 anys d'antiguitat on s'ha detectat l'existència de níquel. No obstant això, a Europa es va identificar per primera vegada el 1751 per l'enginyer de mines suec Axel F. Cronstedt.

Els topònims corresponents a noms d'elements químics han estat utilitzats al llarg de la dècada de 1950, com a noms neutrals aplicats a espais industrials de la ciutat, alguns d'ells ja desapareguts i d'altres encara existents. Entre els primers: *manganès* i *rubidi*. I entre els segons: *cobalt*, *crom*, *níquel*, *radi* i *tel·luri*. En concret, a la zona de la **carretera del Mig**, els noms d'elements químics utilitzats actualment són *cobalt*, *crom* i *níquel*.

## El carrer

L'espai actual del **carrer del Níquel** va sorgir amb l'execució de la revisió de 1965 del Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig de 1960, que dissenyava urbanísticament aquest sector del barri del Centre. Aquest pla parcial era una conseqüència del Pla comarcal de 1953 que configurava el sector com a zona de “mediana Indústria”.

Les previsions del Pla comarcal de 1953 projectaren el desenvolupament de polígons que poguessin acollir un nou model d'industrialització que suposà l'inici del desplaçament definitiu del sector tèxtil i el de la indústria de la ciutat. El pla incloïa diversos sectors, entre els quals, el de la travessia Industrial, que fou aprovat el 1967, i el sector pròpiament dit de la carretera del Mig, aprovat el 1960.

En la dècada de 1950 s'havia començat a desenvolupar un altre espai amb el nom *calle del Níquel*, però entre el **carrer del Cobalt** i la **carretera del Mig**, a prop dels encreuaments amb els actuals **carrer de Miquel Romeu** i l'**avinguda de Pau Casals**. L'aprovació de la revisió del pla parcial va suposar la futura desaparició d'aquest espai i l'ús del mateix nom per a l'actual vial.

## Cronologia

### 1960. Sense nom, calle

Als plànols del Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig de 1960, i als de la seva revisió de 1965, apareix el projecte de l'actual **carrer del Níquel**, però encara sense nom. Fins i tot abans, el 1947, aquest vial i el **carrer del Cobalt** apareixen al projecte d'urbanització, que no es va aprovar, de la finca la Parellada presentat per Maria Roca i Umbert, on surten ambdós amb els noms intercanviats respecte als noms oficials posteriors. Finalment, cal afegir que hi havia una altre espai que des dels anys 1950 havia començat a desenvolupar-se amb el nom de *calle del Níquel*, però estava situat més al sud i paral·lel a l'actual **carrer del Cobalt** i a prop del **carrer de Miquel Romeu**.

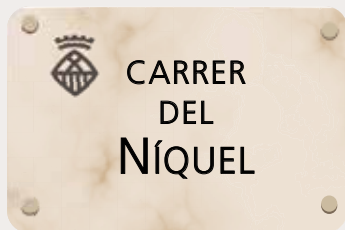
### 1970. Níquel, calle del

Al plànol de 1970 ja es pot veure el lloc on actualment hi ha el **carrer del Níquel** amb el topònim en castellà. En aquest

Entrada per  
Roca i Umbert,  
carrer de  
Sortida per  
Riereta, camí de la

Mapa: C4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)



plànol, a més, s'aprecia el tram de l'antic vial que portava el mateix nom de *calle del Níquel*, entre el **carrer del Cobalt** i la **carretera del Mig**, a l'est del **carrer de Miquel Romeu**. En plànols posteriors, com l'associat a l'aprovació del nomenclàtor de 1980, aquests antics espais ja no porten el nom *calle del Níquel*, que només es manté per a l'espai actual.

### **1988. Níquel, carrer del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Nord.** Punt cardinal situat a l'esquerra de qui mira a llevant.

## El carrer

Abans de l'aprovació del Pla comarcal de 1953 ja s'havien tramitat llicències d'obres a la zona de l'actual **avinguda del Nord**. En realitat, al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, ja preveïa un vial amb un traçat molt similar al de l'actual **avinguda del Nord**, però que no era exactament el mateix.

Aquesta previsió inicial, probablement, fou la que permeté que a començament de la dècada de 1950 es tramités un gran nombre de llicències d'obres a l'illa actualment delimitada per l'**avinguda de Catalunya**, l'**avinguda del Nord**, el **carrer del Teide** i el **carrer dels Garrofers**. De fet, als fotogrames del conegut com a *Vol americà del 1956-1957* es pot veure aquesta illa plena de construccions. Posteriorment, al Pla parcial de les Planes (aprovat el 12 de desembre de 1957), al Pla parcial de la Florida (aprovat el 13 de maig de 1958) i al Pla parcial de l'anomenat sector Provençana (aprovat també aquell mateix dia) es pot veure el traçat exacte de l'actual **avinguda del Nord**. Aquests plans parcials desenvolupaven el Pla comarcal de 1953.

Anteriorment, el nom *avenida del Norte* havia aparegut el 1923 al plànol d'urbanització dels terrenys propietat de Baltasar Bonet situats al nord de l'actual barri de la Florida.

## Cronologia

### 1950. Norte, avenida del

Aquest carrer consta a la guia de 1952 com un vial situat entre el **carrer del Teide** i l'aleshores *avenida de la Electricidad* (vegeu **avinguda de Catalunya**). Abans, a començament de la dècada es tramitaren moltes llicències d'obres a la zona.

### 1988. Nord, avinguda del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Teide, carrer del

Sortida per  
Ponent, avinguda de

Mapa: E2, E3

Barri: Les Planes



## Accepció

**Numància.** Antiga ciutat celtibèrica, famosa per haver estat un dels principals centres de la resistència contra l'ocupació romana del segle II aC. Aquest fet llegendari ha comportat que tant el nom d'aquesta població com el seu gentilici s'utilitzin com a sinònims d'últim reducte de resistència a ultrança. Les ruïnes d'aquest antic assentament estan situades al Cerro de Garray, prop de Sòria.

## El carrer

Aquest vial no era exactament un dels previstos per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt al seu projecte recollit al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, però sí que apareix en un projecte posterior d'urbanització de la finca coneguda com *les Coves (de l'Hospitalet)*, de 1940, propietat dels hereus de la marquesa de Castellsbell i baronessa de Maldà (*vegeu carrer de Luarca*). El traçat del **carrer de Numància** s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

## Cronologia

### 1940. Lirios, calle de los

Gènere de plantes herbàcies de la família de les iridàcies (*Iris sp*), de fulles allargades, sovint ensiformes, de flors amb el periant amb tres divisions externes esteses reflexes i tres divisions internes dretes.

La primera referència a aquest topònim la trobem a la memòria i als plànols del projecte d'urbanització de 1940 de la finca coneguda com *les Coves*. Alguns carrers que no hi eren al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, però sí que es van obrir posteriorment entre l'antiga finca de la

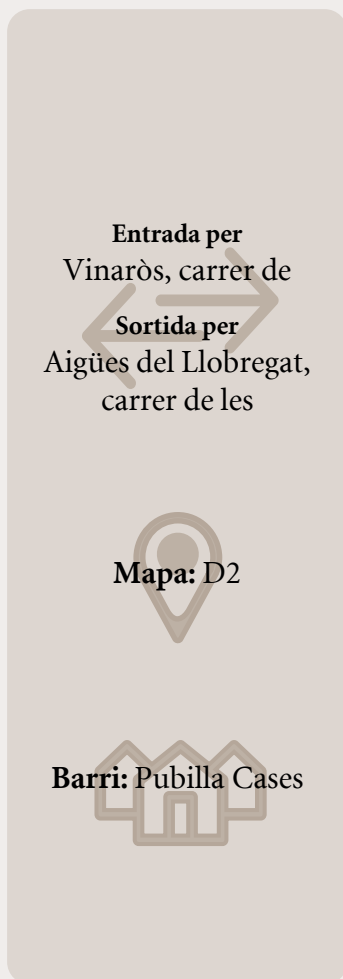
pubilla Casas i l'actual **avinguda de l'Electricitat**, com aquest cas, se'ls continuà denominant amb noms de plantes.

### 1946. Numancia, calle de

La cultura oficial de la dictadura franquista s'apropià del mite de la resistència celtibèrica enfront de l'ocupació romana i aquest nou topònim fou considerat més adient amb la iconografia del règim. El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases.

### 1988. Numància, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.







PAT Habitatges i comerç (antiga Escola) (fitxa 71)

PAT Mercat de Collblanc (fitxa 15)

## Accepció

**Occident.** Punt de l'horitzó per on es pon el sol. Per extensió, és tot allò que es trobi en aquella direcció des del lloc on ens trobem. També ens referim amb aquesta terminologia a la part del món occidental que té unes arrels culturals més o menys comunes i un nivell de desenvolupament econòmic i social elevat i semblant. És per això que hom diu d'aquestes regions, Occident, o una cultura occidental.

L'elecció d'aquest nom té relació amb altres noms geogràfics de carrers de Collblanc i la Torrassa, com el **carrer d'Orient**, també en aquest barri.

## El carrer

El **carrer d'Occident** apareix al projecte d'urbanització dels terrenys propietat d'Esteban Creus i Casellas i Federico Bessacier, presentat l'octubre de 1895. En aquest projecte s'establí l'obertura de dos carrers més: el **carrer de Besa** i el **carrer del Llobregat** (aleshores *calle de Creus*). El projecte va ser aprovat pel consistori el 10 d'abril de 1896. Aquest va ser el segon projecte que va presentar Esteban Creus. El primer l'havia presentat el 1891 i pretenia obrir quatre carrers que anessin a parar a la carretera principal i que els dos restants fossin paral·lels al vial principal, però per causa de litigis amb els seus veïns i el propietari de la torre Barrina, José Farnés, el 1894 Esteban Creus va desistir d'aquest projecte. En aquell primer projecte apareixia un vial anomenat *calle de Occidente*, que veritablement estava situat a la part occidental dels terrenys d'Esteban Creus.

Però al nou projecte de 1895, aquest vial desaparegué i només es mantingué el topònim per a un vial diferent. El cas és que el projecte del 1895, que donà pas a l'obertura del **carrer de Besa**, del **carrer del Llobregat** i del **carrer d'Occident**, va ser el primer pas per a la urbanització del barri de Collblanc.

Al tram del **carrer d'Occident** entre el **carrer del Doctor Martí i Julià** (aleshores *calle de Romanins*) i el **carrer del Progrés**, hi havia una de les entrades del Mercat de Collblanc, obra de l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt, inaugurat el 1932, que es convertí en un centre vital del barri.

Cal esmentar també que, des de l'inici de la primera dècada del segle XXI, en aquest carrer tots els dissabtes s'hi instal·len les paradetes del Mercat del Llibre, Filatèlica i Numismàtica (anteriorment ubicat al **passatge de Costa** i originàriament a la **plaça Espanyola**).

## Cronologia

### 1896. Occidente, calle de

Al projecte d'urbanització dels terrenys d'Esteban Creus i Federico Bessacier, presentat l'octubre de 1895 i aprovat el 10 d'abril de 1896, s'esmenten els noms d'alguns carrers; un d'ells, el vial que apareix retolat *calle de Occidente*. Els primers anys, el carrer discorria entre l'actual **carrer del Doctor Martí i Julià** i el **carrer de Besa**. Al plànol d'urbanització dels terrenys de Lázaro Cotonat i Dolores Albiol del 7 de febrer de 1923, ja consta el traçat del carrer fins a l'antic *camí de Vallparda* (a l'actual zona del **carrer de la Creu Roja**).

Entrada per  
Doctor Martí i Julià,  
carrer del  
Sortida per  
Creu Roja, carrer de la

Mapa: F2, G2

Barri: Collblanc



### 1932. Occident, carrer d'

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Occidente, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Occident, carrer d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



**Entrada per**  
Florida, carrer de la;  
Torrent Gornal,  
avinguda del;  
Muses, carrer de les



## Accepció

**Ocellets.** Animals vertebrats ovípars que tenen el cos cobert de plomes, amb les extremitats superiors en forma d'ales aptes per al vol, i respiració pulmonar.

## El carrer

Al Pla parcial de la Florida, aprovat el 13 de maig de 1958, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, es preveia una illa de cases a l'espai que acualment ocupa el **parc dels Ocellets**. En aquella època estava ocupat per les instal·lacions de l'antiga bòbila Balanyà. De fet, en aquell lloc es va instal·lar a principis dels anys 1970 una mena de mercat dels encants dedicat, sobretot, a la compravenda d'ocells. Aquest mercat encara se celebra els matins de diumenge. És per això que els veïns van començar a referir-se al descampat com a *Mercado de los Pajaritos* o, simplement, *Los Pajaritos*. Així, a la revisió del pla parcial esmentat, aprovat el 7 de febrer de 1975, ja es reconegué l'ús de zona verda. Una mostra documentada de la utilització popular del nom popular és el número de 1977 de *Surco*, el butlletí del Centre Social de la Florida, on se cita aquest solar com a *plaza de los Pajaritos*. El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament va adoptar diversos acords en relació amb la denominació de diversos carrers, un dels quals afirmava que *plaza dels Ocells* era un nom que es feia servir erròniament, però sense vigència, i que només podia confondre. El 1981, mitjançant el Pla d'urgència contra l'atur, impulsat per l'Ajuntament, es va condicionar el solar com a parc. Des de llavors rep el nom de **parc dels Ocellets**.

## Cronologia

### 1975. Sense nom, plaza

Als plànols que acompanyen la revisió del Pla parcial de la Florida, aprovada el 7 de febrer de 1975, apareix l'espai del **parc dels Ocellets** actual, però sense nom. A partir de 1977, consta la utilització del nom popular *plaza de los Pajaritos* per a aquest espai.

### 1991. Ocellets, parc dels

El nom es va introduir al nomenclàtor popularment amb la urbanització definitiva del parc. La primera referència cartogràfica del topònim és al plànol de 1991 i ja apareix recollit al nomenclàtor de 1995.



PAT Conjunt de cases (fitxa 63)

## Accepció

**Oliveras.** Topònim que fa referència a Adela Oliveras i Codina (l'Hospitalet, 1875-1967). Propietària dels terrenys on es va obrir aquest carrer.

Filla d'una de les tres branques de la família Oliveras, Oliveras Pedrosa, que posseïa diversos terrenys arreu de l'Hospitalet, quan morí la seva germana, Josefa Joana, n'heretà la masia, ca n'Oliveras, situada al barri del Centre. Durant el franquisme aquesta masia fou ocupada pel sindicat vertical, i era coneguda com a *casa de los Sindicatos*. Fou enderrocada durant la dècada de 1970.

## El carrer

El juliol de 1922, Adela Oliveras presentà una instància per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat. El projecte preveia prolongar el **carrer de Mas** i l'aleshores *calle del Hospitalet* (vegeu **carrer del Montseny**), i crear un passatge que connectés els dos carrers. El 6 de desembre de 1922 l'Ajuntament aprovà el projecte i el passatge amb una amplada de 8 m. Poc temps després, es van construir, a la part del vial que forma part del barri de la Torrassa, una sèrie de casetes actualment catalogades en el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic.

Entrada per  
Vallparda, carrer de

Sortida per  
Doctor Gregorio  
Marañón, carrer del;  
Transformador,  
carrer del

Mapa: F2

Barri: Collblanc  
i la Torrassa

## Cronologia

### 1922. Sense nom, pasaje

Als plànols que acompanyen el projecte d'urbanització dels terrenys d'Adela Oliveras apareix el traçat de l'actual **passatge d'Oliveras**, però retolat simplement com a *pasaje*

### 1923. Oliveras, pasaje de

La primera referència que ens consta de *pasaje Oliveras* és en un plànol d'una canalització al carrer de 10 de setembre de 1923. Les primeres llicències d'obres en aquest passatge es començaren a tramitar el mateix 1923.

### 1932. Oliveras, passatge d'

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. En alguns documents de 1934, el nom apareix catalanitzat, *passatge Oliveres*, sense tenir en compte que corresponia a un cognom i no al nom de l'arbre. Malgrat això, als plànols de 1932, 1937 i al full 12 de la sèrie 1930-1940, apareix sempre *passatge Oliveras*, amb *a*.

### 1939. Oliveras, pasaje de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Oliveras, passatge d'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Parc de les Planes







Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la

Sortida per  
Francesc Layret,  
carrer de



Mapa: G1



Barri: Collblanc

## Accepció

**Onze de setembre.** Diada Nacional de Catalunya. Data que commemora la rendició de la ciutat de Barcelona després del temps que havia estat sotmesa per les tropes de Felip V durant la Guerra de Successió espanyola.

Aquesta guerra fou una guerra europea. Els tractats d'Utrecht (1713) i de Rastatt (1714), tancaven el conflicte internacional, però a Catalunya restaven focus de resistència. Barcelona fou assetjada durant més d'un any i presa l'11 de setembre de 1714. La repressió contra Catalunya fou molt dura i, amb el Decret de Nova Planta (1716) se suprimiren les lleis i les institucions pròpies, i s'eliminà l'ús del català dels àmbits públics. A finals del segle XIX i començament del XX, l'11 de Setembre es convertí en jornada reivindicativa del catalanisme i en diada nacional. Durant el franquisme va estar prohibida i les concentracions es limitaven a llançar fulls volants i cridar consignes mentre els manifestants corrien davant la policia. Les diades del 1976, a Sant Boi, i del 1977, a Barcelona, foren una de les demostracions cíviques i polítiques més importants del poble català a l'època de la transició a la democràcia.

## El carrer

L'obertura d'aquest carrer es plantejà al projecte d'urbanització dels terrenys de José Planas, propietari, veí de Badalona i titular dels terrenys annexos als de la Casa Provincial de Caridad. Al projecte, tramitat entre el 24 d'abril de 1928 i el 6 de maig de 1929 i aprovat pel consistori el 22 d'abril de 1929, s'establí l'obertura de tres carrers. I aquest constava com a *calle de José Planas*. Durant els anys trenta del segle XX, el projecte encara no s'havia portat a terme; per això, als plànols de 1932 i de 1937 el vial apareix

com a projecte i sense nom. De fet les primeres llicències d'obres de la zona són ja dels anys 1940.

## Cronologia

### 1929. José Planas, calle de

Topònim que fa referència al propietari de terrenys on s'obrí aquest vial.

Al projecte d'urbanització presentat per José Planas el 24 d'abril de 1928 i aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 22 d'abril de 1929, apareixia aquest vial retolat *calle de José Planas*. Fins als anys 1940, el projecte no començà a executar-se.

### 1945. Unificación, calle de la

Topònim que fa referència a l'efecte de fer uniforme alguna cosa. Aquest nom fa feient la concepció totalitària del món de l'Estat franquista que també s'aplicava a la vertebració territorial.

A començament dels anys quaranta del segle XX, amb la urbanització dels terrenys, s'obrí finalment aquest carrer. I segons l'acta del Ple de 9 de maig de 1945, el consistori l'anomenà *calle de la Unificación*, nom que anava en consonància amb la ideologia esmentada.

### 1982. Onze de Setembre, carrer de l'

Amb la recuperació de la democràcia municipal, progressivament, es van excloure del nomenclàtor els noms amb referències franquistes. Així, el 15 d'octubre de 1982, el consistori acordà canviar el nom de *calle de la Unificación* pel de **carrer de l'Onze de Setembre**.



Entrada per  
Pujós, carrer de  
Sortida per  
Mas, carrer de



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Orient.** Punt de l'horitzó per on surt el sol. També dit est o llevant. Per extensió, és tot allò que es trobi en aquella direcció des del lloc on es trobem.

Tradicionalment, quan ens referim a l'Orient parlem d'Àsia. Si esmentem el Pròxim Orient fem referència a la regió que va des de Turquia fins a la península Aràbiga. Si parlem de l'Extrem Orient o l'Orient Llunyà, ens referim a l'Àsia del Pacífic, la franja de Xina, Japó, Indoxina i Indonèsia. Tanmateix, en les últimes dècades, per influència de la cultura nord-americana, quan volem dir Pròxim Orient diem Orient Mitjà, que és com els americans esmenten aquesta regió.

## El carrer

El **carrer d'Orient** és un dels que apareixen al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní (*vegeu carrer de Mas*).

## Cronologia

### 1902. Oriente, calle de

La primera referència que tenim del nom d'aquest carrer és als plànols del projecte d'urbanització de 1902 dels terrenys de Clemente Mas i dels germans Romaní.

### 1932. Orient, carrer d'

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa

Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Oriente, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Orient, carrer d'

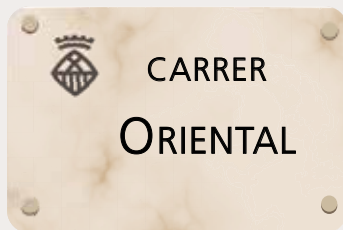
El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 1995. Orient, carrer de l'

Al nomenclàtor d'aquest any apareix amb el nexa *de l'* en lloc de simplement *d'*, i així s'ha transmès als nomenclàtors posteriors.

### 2018. Orient, carrer d'

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà esmenar el nexa del topònim original, sempre que lingüísticament fos acceptat. El Centre de Normalització Lingüística de l'Hospitalet proposà normalitzar l'antic *carrer de l'Orient* com els vigents **carrer d'Occident**, **carrer de Llevant** i **carrer de Ponent**, i mantenir l'estructura preposició més article per als punts cardinals: nord, sud, est i oest (**avinguda del Nord**). El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Oriental.** Situat o relacionat amb l'orient.

## El carrer

El **carrer Oriental** sorgí a partir de la urbanització dels terrenys de Pere Pelegrí, que es va dur a terme durant els anys 1930 i 1940, que representà el segon nucli urbanitzat situat al nord de la finca de Can Serra (*vegeu carrer de Pere Pelegrí*).

Al número 21 d'aquest carrer, està situada la delegació hospitalenca de l'Escola Oficial d'Idiomes a les instal·lacions de l'antic col·legi públic Samontà. Aquest col·legi va ser emblemàtic en la lluita veïnal de Can Serra per una escola pública i de qualitat. El col·legi va ser inaugurat el 4 d'octubre de 1976. Un mes després de la seva inauguració el col·legi es va haver de tancar per dèficits en la construcció. Entre altres problemes no tenia calefacció: professors, pares i alumnes es manifestaren davant l'Ajuntament amb el lema "Queremos colegio, colegio con calefacción y no un frigorífico". El col·legi, amb més de 500 alumnes, va estar tancat més d'un any.

## Cronologia

### 1937. Orient, carrer d'

El primer document trobat on apareix el nom d'aquest espai és al plànol de 1937, on es pot llegir *c. Orient*. Curiosament, en aquella època ja existia el *carrer d'Orient* al barri de Collblanc i així consta al mateix plànol.

### 1939. Oriente, calle de

La Comissió Gestora de l'ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor. Encara que el nom *Oriente* que apareix a l'expedient del nomenclàtor i plaques de carrer de 1939 sembla que es correspon al carrer amb el mateix nom del barri de Collblanc, en un document de la Falange sobre els noms de carrers, apareix el nom *Oriente* relacionat també amb aquest espai. Curiosament, a la guia de 1942, aquest vial apareix a la llista de noms com *de Oriente*, per diferenciar-lo del *Oriente* del barri de Collblanc.

### 1948. Oriental, calle

La primera referència documental d'aquest topònim per designar aquest carrer es de la guia municipal de 1948. El canvi *Oriente* per *Oriental* sembla que va ser una decisió municipal per tal d'evitar confusions amb el **carrer d'Orient** de Collblanc que existia, almenys, des de l'inici del segle XX.

### 1988. Oriental, carrer

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Pere Pelegrí, carrer de  
Sortida per  
Màlaga, carrer de



Mapa: C3



Barri: Can Serra



## Accepció

**Òrrius.** Municipi de la comarca del Maresme, al límit del Vallès Oriental. A 259 m d'altitud, de 5,66 km<sup>2</sup> de superfície i 739 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Comprèn una petita vall inclosa en la serralada litoral catalana i formada per diversos torrents que, al seu torn, conflueixen en la riera d'Òrrius.

## El carrer

Tot i que aquest vial pertany a l'àmbit de la finca de la pubilla Casas, no és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona des terrenys d'aquesta finca i voltants, sinó el resultat d'una modificació posterior del pla inicial. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1932 presentat per Joaquina Gallemí Serra, en nom dels propietaris d'una illa projectada de dimensions molt grans —Raimonda Prat, Francesc, Concepció i Josefa Cunill— que demanaven l'obertura d'un carrer, entre l'**avinguda del Bosc** i el *carrer de les Xeringuilles* (vegeu **carrer d'Amadeu Vives**), amb l'objectiu de facilitar la venda de solars. El projecte fou presentat el maig de 1932 i aprovat el 15 de desembre d'aquell any. Aquest nou vial portaria el nom *Orrius* [sic] d'aquesta manera, curiosament el lloc d'on era veïna la mateixa sol·licitant.

## Cronologia

### 1932. Orrius, carrer d'

Aquest topònim consta documentat per primera vegada a l'expedient d'urbanització presentat Joaquina Gallemí Serra, en nom dels propietaris d'una illa de grans dimensions prevista al planejament existent.

A l'acta del 7 d'abril de 1934, on el conseller regidor de foment, Jaume Mateu, encarregà les plaques en català per als carrers de la ciutat, ja consta la comanda d'una placa amb la inscripció **carrer d'Òrrius**. Poc temps després, el 21 d'agost de 1934, la Societat General d'Aigües presentà el projecte de canalització d'aquest vial. Aquestes dades ens indiquen que la urbanització d'aquest vial es va dur a terme als primers anys de la dècada de 1930. De fet al plànol de 1937 ja hi apareix.

### 1939. Orrius, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, trobem el topònim a les guies de 1942 i 1948, on apareix escrit *Orrios*. El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases, on apareix com a *Orrius*.

### 1988. Òrrius, carrer d'

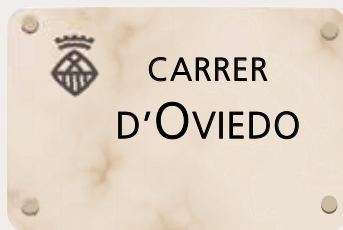
El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Amadeu Vives, carrer d'

Sortida per  
Bosc, avinguda del

Mapa: D2

Barri: Pubilla Cases



Entrada per  
Floridablanca, carrer de  
Sortida per  
Amadeu Vives, carrer d'



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Oviedo.** Capital del Principat d'Astúries. A 231 m d'altitud, de 186,65 km<sup>2</sup> de superfície i 219.686 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de l'Institut Asturià d'Estadística. Es troba situada a la vall central asturiana, al vessant sud de la serralada del Naranco.

Malgrat que no s'ha pogut documentar la motivació real d'aquest nom, és possible que el nom de la capital asturiana s'escollís arran de dues qüestions que fan referència a la Guerra Civil. D'una banda, es pot relacionar amb el fet que, a diferència del que succeí a gran part d'Astúries, a la ciutat d'Oviedo la insurrecció militar de juliol de 1936 contra la República va tenir èxit, així com també la posterior resistència de la capital als avalots de les milícies obreres. D'altra banda, també podia tenir a veure amb el fet que una de les banderes de la legió que ocuparen la nostra ciutat el 26 de gener de 1939, rebia el nom d'Oviedo. La consideració d'aquestes dues hipòtesis es torna més plausible si es té en compte que el 1939 la Falange local ja proposava aquest topònim per a l'actual **carrer de Bacardí** del barri de Santa Eulàlia, proposta que en un principi l'Ajuntament no havia pres en consideració.

Actualment, s'ha considerat simplement que el topònim fa referència a una ciutat, com tantes altres del nomenclàtor de carrers hospitalenc.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir

del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Hortensias, calle de las

Planta arbustiva de la família de les saxifragàcies (*Hydrangea macrophylla*), de fulles serrades i de flors rosades o blavoses.

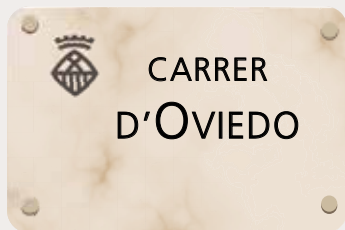
Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Hortensies, carrer de les

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Hortensias, calle de las

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. De fet, trobem el topònim a la guia de 1942.



### **1946. Oviedo, calle de**

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics.

### **1988. Oviedo, carrer d'**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

P







Entrada per  
Metal·lúrgia,  
carrer de la  
Sortida per  
Motors, carrer dels

Mapa: G6, I5

Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Pablo Iglesias.** Topònim que fa referència a Pablo Iglesias Posse (Ferrol, la Corunya, 1850 – Madrid, 1925). Dirigent obrer i polític.

Orfe de pare als 9 anys, marxà a Madrid amb la seva mare ingressà a l'Hospici de San Fernando on aprengué l'ofici de tipògraf. De molt jove participà en reivindicacions obreres i adquirí una formació autodidacta. El 1870 ingressà a la secció de tipògrafs de la Federació Madrilenya de la Internacional i al cap d'un any ja formava part del Consell Federal de la Regió Espanyola de la Internacional. El 1879 fundà a Madrid, amb vint-i-cinc persones més, el Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) que va presidir fins a la seva mort. Al 1888 participà a Barcelona de la fundació del sindicat Unió General de Treballadors (UGT) del qual fou president des del primer congrés (1889). El 1905 fou escollit per primera vegada regidor a l'Ajuntament de Madrid. El 1910 fou escollit diputat i esdevingué així el primer socialista membre de les Corts espanyoles, càrrec per al qual fou reelegit en eleccions posteriors. El seu enterrament fou multitudinari: més de 150.000 persones acompanyaren el fèretre fins al Cementiri Civil de Madrid.

## El carrer

El **carrer de Pablo Iglesias** sorgí a partir de la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970 (*vegeu carrer de Salvador Espriu*), on aparegueren diversos carrers que són l'origen dels vials d'aquest sector econòmic de l'actual barri de Granvia Sud. Un d'aquests vials coincideix amb l'actual **carrer de Pablo Iglesias**.

## Cronologia

### 1970. **Industria, calle de la**

Topònim que fa referència a l'activitat dedicada a transformar matèries primeres per produir altres productes elaborats, incloent-hi tot el conjunt d'operacions necessàries, com ara l'obtenció de les esmentades matèries, el transport, etcètera.

Als plànols que acompanyen la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, ja apareix el projecte d'aquest vial. Malgrat que el topònim *calle Industria* aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara trigà alguns anys a executar-se.

### 1988. **Indústria, carrer de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. En aquest plànol es pot veure el traçat actual del vial, que al projecte inicial s'allargava més cap al sud-oest.

### 2006. **Pablo Iglesias, carrer de**

Finalment, el 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nom per a aquest vial.



## Accepció

**Pablo Picasso.** Topònim que fa referència a Pablo Ruiz Picasso (Màlaga, 1881 – Mougins, França, 1973). Pintor. I també gravador, dibuixant, escultor, ceramista, a més d'altres nombroses activitats que fan de Picasso un dels artistes més prolífics i versàtils de la història contemporània i de la història de la humanitat.

Des de la seva Màlaga natal, on començà la formació de la mà del seu pare, pintor i professor a l'Escuela de Bellas Artes de San Telmo, viatjà amb la família a la Corunya fins que a la tardor de 1895 es traslladaren per primera vegada a Barcelona. Estudià a diverses escoles d'art, des de l'Escola de Belles Arts de la Llotja de Barcelona, on el seu pare exercia com a professor, fins a la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, a Madrid. Aquells primers anys, el jove Picasso feu la seva primera exposició individual a la cerveseria Els Quatre Gats, de Pere Romeu. I de Barcelona, cap a París; i de París, de nou a Barcelona: són els anys de l'època blava (1901-1904), a la qual seguirà l'època rosa (1904-1907) i l'època negra o africana (1907-1909). Són molts els llocs que freqüenta i moltes les inspiracions per a la seva pintura, sempre a la cerca de la llibertat. A més, comença a interessar-se per l'escultura. Arriba el cubisme amb *Les senyorettes del carrer d'Avinyó* (1907), l'interès pel neoclassicisme, la col·laboració amb l'escenografia del teatre i la dansa... A partir de 1925, arriba el surrealisme, la poesia i el teatre, la *Minotauromàquia* (1935) i el *Guernica* (1937), que representa l'horror de la guerra. Amb l'expressionisme i acabada la Guerra Civil, decideix no tornar a Espanya; acabada la Segona Guerra Mundial, s'instal·la a prop del Mediterrani francès i es dedica a la ceràmica. Picasso revisa també obres d'altres pintors—Velázquez, Delacroix, Goya, Manet—, en obres com *Las Meninas*

(1957) o *El dinar campestre* (1961). Es dedica als gravats. Els últims anys no són menys actius. Artista genial, és gairebé impossible descriure'l amb menys paraules: universal.

## El carrer

Els **jardins de Pablo Picasso** són una part de l'espai interior de l'illa delimitada per l'**avinguda del Carrilet**, l'**avinguda de Pau Casals**, el **carrer del Cobalt** i la **rambla de la Marina**, que aparegué a la modificació del Pla de millora urbana "Rambla del Mig I", aprovada el 13 de gener de 2017. El projecte d'urbanització fou aprovat el 14 de novembre de 2017 i el 2018 començaren les obres.

## Cronologia

### 2018. Pablo Picasso, jardins de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que dins de l'àmbit de l'anomenat Districte Cultural els nous espais resultat de l'execució del planejament vigent a l'illa delimitada per l'**avinguda del Carrilet**, l'**avinguda de Pau Casals**, el **carrer del Cobalt** i la **rambla de la Marina** fossin dedicats a personatges relacionats amb la pintura (vegeu **carrer d'Ángeles Santos i jardins de Salvador Dalí**). El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà les propostes enviades. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Carrilet, avinguda;  
Ángeles Santos,  
carrer; Cobalt, carrer del;  
Marina, rambla de la

Mapa: D4

Barri: El Centre  
(sector carretera  
del Mig)



Entrada per  
Narcís Monturiol,  
carrer de; Rosell, carrer de;  
Mestre Carbó, carrer del;  
Aprestadora, carrer de l';  
Independència, carrer de la;  
Badalona, carrer de



Mapa: G3, G4



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Palmeres.** Planta de la família de les palmes (*Phoenix dactylifera*), que consta d'un tronc simple i esvelt coronat per un plomall de fulles grosses.

## El carrer

Al Pla d'ordenació de l'illa delimitada per l'**avinguda d'Amadeu Torner**, la *travessia Industrial* (vegeu **carrer de Narcís Monturiol**), el **carrer de Rosell** i el **carrer de l'Aprestadora**, aprovat el 18 de novembre de 1964, es projectà una gran zona verda amb edificis aïllats amb un petit vial interior. Aquests espais foren l'origen de l'actual **plaça de les Palmeres** i el **carrer de Badalona**.

## Cronologia

### 1964. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen l'instrument de planejament que ordenava l'illa delimitada pels actuals **avinguda d'Amadeu Torner**, **carrer de Narcís Monturiol**, **carrer de Rosell** i **carrer de l'Aprestadora** aparegué una gran zona verda, sense nom, que aproximadament es correspon amb l'actual **plaça de les Palmeres**.

### 2006. Palmeres, plaça de les

El Ple de 26 de juliol d'aquest any atorgà aquest nom a l'espai acabat de remodelar.



## Accepció

**Paquita.** L'origen d'aquest topònim no ha pogut ser demostrat. Possiblement es tracta d'una veïna o propietària de la zona on es va obrir aquest petit passatge. El fet és que Rafael Lengua sol·licità permís per construir catorze cases de planta baixa en aquesta zona, l'any 1923.

## El carrer

Encara que el passatge no és un dels que aparegueren als projectes d'urbanització dels terrenys dels hereus de Josefa Arús, que el seu fill Gaspar Rosés i Arús presentà a començament de la dècada de 1920 (*vegeu carrer de les Arts i els Oficis*), sí que se situa al seu àmbit. La urbanització implicava els actuals **carrer de Josep Pla** (identificat aleshores simplement com a *pasaje*), **carrer de les Arts i els Oficis** (*calle Pubilla Rosés*), **carrer de Saurí** (*calle Josefa Arús*) i **avinguda de Pau Casals** (*calle Gaspar Rosés*), a més de la prolongació del ja existent **carrer de Sant Antoni** cap al sud fins als terrenys ocupats pel Ferrocarril del Nord-est d'Espanya, actual **avinguda del Carrilet**. Al plànol del projecte d'urbanització aprovat el 31 d'octubre del 1923 l'espai ocupat actualment pel **passatge de Paquita** és simplement una de les finques resultat de la parcel·lació de tot l'espai.

Entrada per  
Saurí, carrer de  
Sortida per  
Sense sortida



## Cronologia

### 1923. Sense nom, pasaje

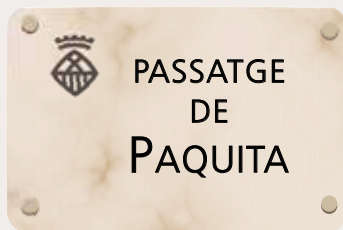
Aquest any, Rafael Lengua sol·licità permís per construir catorze cases de planta baixa en un solar situat a l'aleshores carrer de la *Pubilla Rosés*.

### 1928. Paquita, pasaje de

La primera data que tenim documentada és el 1928, en la guia de 1928-1929. Aquest any l'entrada al passatge, sense sortida, es feia a través del **carrer de les Arts i els Oficis**, que aleshores es coneixia com a *calle Pubilla Rosés*, encara que des de 1923 el seu nom oficial ja era l'actual.

### 1932. Paquita, passatge de

Als plànols generals de la ciutat de l'època de la Segona República, els de 1932 i 1937, malgrat que aquest petit passatge ja existeix, no hi apareix dibuixat, per raons purament cartogràfiques: el passatge, de menys de 2 m reals d'amplada, en un plànol a escala 1:5.000 apareixeria com a dues línies paral·leles separades per menys de 0,5 mm, cosa que el faria inapreciable. Per això, es pot considerar que la data de catalanització va ser la mateixa que la de la resta del nomenclàtor de tota la ciutat: el 1932. Al full 64 de la sèrie cartogràfica de 1930-1940, datat entre 1931 i 1936, d'escala molt més gran, el passatge s'aprecia clarament, amb el seu nom. En aquest plànol ja es veu la connexió entre el **carrer de les Arts i els Oficis** i el **carrer de Saurí**.



### 1939. Paquita, pasaje de

Malgrat la no inclusió d'aquest topònim a l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 a causa de la seva particularitat, quant a mida i propietat, es pot considerar que va ser castellanitzat el mateix y 1939. A la guia de 1942 torna a aparèixer; però a les guies posteriors desapareix i no hi torna fins a la de 1960. Al plànol de 1970 continua sortint com un vial entre el **carrer de les Arts i els Oficis** i el **carrer de Saurí**, però aquest mateix any, ja es comença a tramitar la llicència d'obres per a construir l'edifici que actualment tanca la sortida pel **carrer de les Arts i els Oficis**.

### 1988. Paquita, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de  
Sortida per  
Bellavista, carrer de



Mapa: B3



Barri: El Centre

## Accepció

**Pare Marchena.** Topònim que fa referència a *fray* Antonio de Marchena (s. xv – s. xvi). Franciscà. També conegut com a *pare Marchena*.

Era un dels astrònoms amb més prestigi de l'època. Se'l va identificar erròniament amb un altre religiós espanyol, *fray* Juan Pérez, i amb el nom de *fray Juan Pérez de Marchena*. Antonio de Marchena fou monjo del monestir de La Rábida, entre els anys 1485 i 1491. Va donar un important suport a Cristòfol Colom, a qui va conèixer al monestir, en les negociacions amb els reis Isabel i Ferran, sobre el seu projecte de viatge a les Índies. D'aquesta manera es va convertir en un dels protectors de Colom. Després de les entrevistes entre els monarques i Colom, al gener i febrer de 1486, amb resultat desfavorable, el pare Marchena aconseguí que la Corona nomenés una junta per examinar l'empresa d'Índies. Alguns autors sostenen que va ser al pare Marchena a qui Colom va explicar, en secret de confessió, les dades i els plànols sobre els quals es basava per emprendre la ruta occidental cap a les Índies. El pare Marchena va ser la persona que va posar en contacte Colom amb Martín Alonso Pinzón per completar la tripulació per al seu primer viatge de 1492. El seu nom és present també al nomenclàtor dels carrers de ciutats com Sevilla i Huelva i l'Institut d'Estudis de Huelva du el seu nom.

## El carrer

El traçat de l'actual **carrer del Pare Marchena** va quedar planejat al Pla parcial d'ordenació urbana del sector Centre de 1963, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. Als plànols de la modificació de l'esmentat Pla parcial, aprovada el 1969, hi consta el **carrer del Pare Marchena** sense modificació respecte al planejament anterior.

## Cronologia

### 1960. Padre Marchena, calle del

Encara que a les guies anteriors a 1960 l'espai no es veu, al plànol de 1960 sí que hi apareix, ja que va estar previst al Pla comarcal de 1953. La primera data documentada és la corresponent al plànol de 1960.

### 1988. Pare Marchena, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del



Mapa: H3



Barri: Santa Eulàlia

PAT Casa Bellmunt (fitxa 90)  
PAT Institut Santa Eulàlia (fitxa 67)

## Accepció

**Pareto.** Topònim que fa referència a Antonio Pareto i Maristany. Propietari de la fàbrica de midó creada el 1856, coneguda com a *Can Pareto*.

Fill d'Antonio Pareto i Carreras. Can Pareto que fou una de les primeres fàbriques de l'Hospitalet. Creà noves indústries a Santa Eulàlia que van funcionar fins al segle xx (vegeu **carrer de l'Aprestadora**). Morí l'any 1921 a mans d'un pistolero del Sindicat Únic.

## El carrer

El **carrer de Pareto** sorgí amb la construcció de la fàbrica esmentada. Però la seva connexió amb l'actual **carrer de Santa Eulàlia** aparegué al projecte d'urbanització dels terrenys propietat d'Onofre Muns, presentat el 19 de febrer de 1890 i aprovat el 16 d'abril del mateix any, pel Ple de l'Ajuntament (vegeu **carrer de Muns**).

## Cronologia

### 1890. Aprestadora Española, calle de la

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Onofre Muns i Rodés, aprovat el 16 d'abril de 1890, apareix l'actual **carrer de Pareto** retolat *calle de la Aprestadora*. El mateix dia, el Ple decidí anomenar-lo *calle de la Aprestadora Española*, ja que es tractava de la prolongació cap al **carrer de Santa Eulàlia** del vial ja existent que portava aquest nom, on tenia façana la fàbrica d'Antonio Pareto. Els habitatges

que van sorgir al voltant de la fàbrica d'Antonio Pareto, ocupats per obrers de la mateixa fàbrica, van formar el carrer que fou conegut amb el nom de la fàbrica. No ha estat possible conèixer l'any d'inici d'aquest topònim a la zona de l'esmentada fàbrica, ni el moment exacte quan es va deixar de fer servir *Aprestadora Española* per simplement *Aprestadora*, que és el nom que anys més tard s'associà a l'antiga *carretera del Mitj* (vegeu **carrer de l'Aprestadora**).

### 1914. Pareto, calle de

El 8 de maig de 1914, el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom que fins aleshores es deia *Aprestadora Española* per *calle de Pareto*. Així, al full 2n del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, entre 1918 i 1919, el vial apareix amb el nom *calle Pareto*. Amb aquest nom apareix també al full 28 de la sèrie cartogràfica elaborada per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924. I posteriorment apareix a la guia de 1928-1929.

### 1931. Fermín Galán, carrer de

Topònim que fa referència a Fermín Galán Rodríguez (San Fernando, Cadis, 1899 - Osca, 1930). Militar que juntament amb García Hernández i altres militars van propiciar l'aixecament republicà de Jaca del 12 de desembre de 1930, motiu pel qual varen ser afusellats. És conegut com un dels *màrtirs de Jaca*, considerats els primers màrtirs de la República que es proclamaria el 14 d'abril de 1931. Es distingí al Marroc. El 1926, essent ja capità, es rebel·là contra la dictadura de Primo de Ribera i fou degradat i condemnat a presó al castell de Montjuïc. Durant la "dictablanda" del general Berenguer (28 gener 1930 - 14 febrer 1931), fou amnistià i, posteriorment, participà en la insurrecció de Jaca.



El Ple de l'Ajuntament, en sessió de 30 d'abril de 1931, aprovà un dictamen de la Comissió de Governació sobre canvis de noms de carrers que incloïa aquest, després que dies abans, el 23 d'abril, el mateix ple havia considerat tenir en compte la proposta de diferents veïns del barri de Santa Eulàlia. També es van fer altres canvis de nom, relacionats majoritàriament amb la Segona República, acabada de proclamar (*vegeu plaça Espanyola, carrer del Comerç i carrer del General Prim, entre d'altres*).

### 1939. Pareto, calle

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". En principi, la Falange va proposar el nom Navarra, però finalment el consistori optà per recuperar el nom d'abans de la República.

### 1988. Pareto, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





PAT Edifici al **carrer de París**, número 1 (fitxa 64)  
PAT Edifici al **carrer de París**, números 3-5 (fitxa 65)

## Accepció

**París.** Capital de França.

Després de les primeres referències celtes, la història de la ciutat continua a l'època dels romans, que l'anomenaren *Lutècia*. Al voltant de l'any 1000, va esdevenir capital de França. La ciutat ha estat escenari de profundes jornades revolucionàries que han implicat a tot Europa com ara els anys 1789, 1792, 1793, 1830, 1848, 1871 o 1968. La Sorbona, les tertúlies dels il·lustrats al segle XVIII i les golfes on vivien els artistes avantguardistes de començaments del segle XX han fet de París un punt de referència obligat de la cultura i del pensament de la nostra civilització. París també és una metròpolis amb uns enormes suburbis on viuen, amb diferents graus d'integració, persones procedents de les moltes colònies que França va tenir arreu del món.

## El carrer

El **carrer de París** és un dels que apareixen al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní (*vegeu carrer de Mas*). Però en aquest cas, només hi consta un petit tram entre el **carrer del Llobregat** i el **carrer d'Orient**. El mateix 1902, Felipe Piera i Munné sol·licità l'1 de setembre la urbanització dels seus terrenys situats a l'est d'aquell primer tram, cosa que suposava la continuació del **carrer de París** cap a l'orient. I dues dècades més tard, el 30 de novembre de 1922, Francisco Carreras i Candi demanà al consistori la prolongació del carrer cap a l'oest, cosa que fou aprovada el 18 de gener de 1925. Finalment, podem establir que el traçat actual complet del **carrer**

**de París** ja constava el gener de 1928, segons el plànol del clavegueram del barri que acompanya el Pla d'eixample i sanejament interior d'aquell any.

## Cronologia

### 1902. París, calle de

La primera referència del **carrer de París** apareix als plànols del projecte d'urbanització de 1902 dels terrenys de Clemente Mas i dels germans Romaní, on hi consta sense nom, retolat simplement com a *calle de*.

Però en un plànol de mesos després, de juliol, ja apareix escrit el nom de *París*. Aquesta és, doncs, la primera referència d'aquest topònim de què disposem. De fet als plànols del projecte de Felipe Piera, la prolongació cap a l'est del carrer està retolada també sense nom propi: simplement com a *calle G.H.* (els altres carrers hi apareixen retolats *calle A.B.*, *calle C.D.* i *calle E.F.*).

### 1932. París, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. París, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. El nom del carrer s'ha mantingut al llarg dels anys, tot i que s'ha de dir que, el 1939, la Falange va fer una proposta per canviar el nom *París* per *Roma*, ciutat més en consonància amb el franquisme, tant pel fet de ser la seu del Vaticà com per ser, en aquells anys, capital de l'estat feixista italià. En qualsevol cas, mai no se li ha canviat el nom.

Entrada per  
Rafael Campalans,  
carrer de  
Sortida per  
Vallparda, carrer de

Mapa: F2, G2

Barri: Collblanc



### **1988. París, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Parral.** Estructura artificial, també anomenada emparrat, que sosté mitjançant barres, habitualment de fusta, parres o plantes enfiladisses i que serveix de cobert.

En aquest cas, fa referència a una taverna amb un ràfec recobert de parres que hi havia en aquest carrer.

## El carrer

Al voltant del 1830, aquest carrer, aleshores camí, era anomenat *Cases d'en Samada*. Bartomeu i Gerard Samada eren els propietaris d'aquestes casetes i, alhora, dels telers manuals amb què teixien els treballadors i treballadores. Aquestes casetes vuitcentistes, eren tant el lloc de treball com l'habitatge d'aquests teixidors, que podien ser o no propietaris del teler. El fil els el proporcionava el fabricant i els pagava a tant la peça quan la recollia. Cap al 1860, aquest treball a domicili ocupava la sisena part dels efectius laborals del sector i va perdurar com una forma flexible d'adaptació a un mercat laboral reduït: era una font d'ingressos complementària al treball de l'agricultura. En aquest trosset de carrer, malgrat que està envoltat de grans edificacions, encara es pot observar el rastre d'aquesta fisonomia del passat al conjunt de cases catalogades al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de 1985 i excloses al de 2001.

Aquest és un dels carrers que al llarg de la història de la ciutat i malgrat les diferents conjuntures polítiques no ha sofert cap canvi de nom.

## Cronologia

### 1867. Parral, calle del

L'any 1867 trobem la primera referència explícita a aquest topònim en un plànol del projecte de conducció d'aigua potable del torrent del mas Cunill.

### 1932. Parral, carrer del

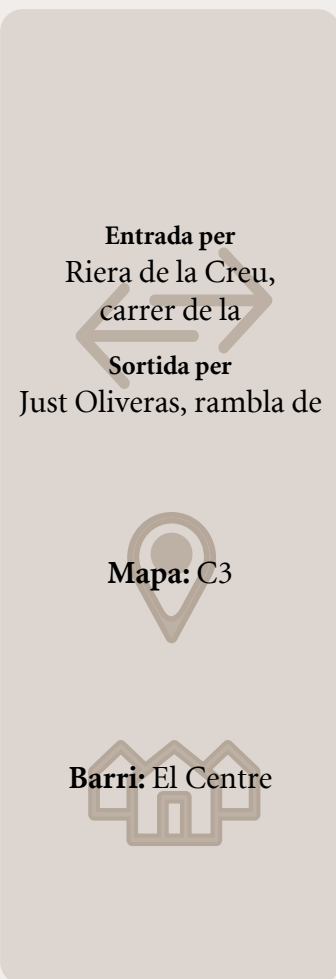
La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Parral, calle

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Parral, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Patronat.** Institució que té per objecte protegir quelcom.

En aquest cas, podria fer referència a un patronat que construïa habitatges en aquesta zona (*vegeu carrer de la Cooperativa*).

## El carrer

El **carrer del Patronat** és, bàsicament, el resultat del planejament urbanístic recollit al Pla parcial de l'anomenat *sector Provençana*, aprovat el 1958 i de les seves modificacions posteriors. El primer bloc d'habitatges amb locals comercials amb façana al **carrer del Patronat** es construï a partir de 1963 (*vegeu carrer de Ca n'Alòs*).

## Cronologia

### 1958. Sense nom, calle

Als documents del Pla parcial de l'anomenat *sector Provençana*, aprovat el 1958, aquest espai apareix clarament sense nom.

### 1967. Patronato, calle del

La primera referència documental està a la documentació de la revisió del Pla parcial del sector Provençana, aprovada aquest any.

### 1988. Patronat, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Jansana, carrer de  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: F3

Barri: Santa Eulàlia



## Accepció

**Patronat.** Institució que té per objecte protegir quelcom (*vegeu carrer del Patronat*).

## El carrer

Aquest espai aparegué clarament al projecte d'una nova ordenació de l'illa compresa entre el **carrer de Jansana**, el **carrer del Patronat**, l'**avinguda del Carrilet** i l'**avinguda de Vilanova**, aprovat el 15 de març de 1965.

Entrada per  
Patronat, carrer del

Sortida per  
Patronat, carrer del



Mapa: F3



Barri: Santa Eulàlia

## Cronologia

### 1965. Sense nom, pasaje

Als plànols que acompanyen la modificació del planejament vigent aprovada el 15 de març de 1965 es veu el **passatge del Patronat**, però sense nom.

### 1988. Patronat, passatge del

El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament va adoptar diversos acords en relació amb la denominació de diversos carrers, un dels quals afirmava que el *pasaje Patronato* era un nom que es feia servir erròniament, però sense vigència, i que només podia confondre. Malgrat això, el 6 d'octubre de 1988, el Ple va incloure oficialment i definitivament aquest nom a la llista de noms de carrers.



PAT Edifici d'habitatges, al número 1 (fitxa 41)  
PAT Xalet Isern (fitxa 78)

## Accepció

**Pau.** Estat d'harmonia, tranquil·litat o de quietud. L'anhel de pau d'una part important de la humanitat al llarg de la història, en contraposició a l'assídua utilització de la guerra dels estats per resoldre els conflictes internacionals, va generar al llarg del segle XIX la doctrina i el moviment del *pacifisme*.

El 1843 es va celebrar a Londres el Primer Congrés Internacional per a la Pau. La consolidació del moviment pacifista es va produir al final del segle XIX, encara que els seus plantejaments no van tenir gaire ressò entre els diferents governs occidentals: només cal recordar la Primera Guerra Mundial (1914-1918) o la Segona Guerra Mundial (1939-1945). El moviment pacifista, amb la seva praxi diversa, no ha deixat d'ésser present, amb més o menys intensitat, al llarg de la segona meitat del segle XX. I a l'inici del segle XXI, gaudeix d'una revifada important en connexió amb els moviments antiglobalitzadors i les àmplies manifestacions en contra de les guerres.

## El carrer

L'espai que ocupa el **passatge de la Pau** està relacionat amb una modificació del projecte d'urbanització dels terrenys de Can Tres, propietat de la família Oliveras, conegut habitualment com a *Eixample de la rambla*, de 1907 (*vegeu carrer de Mossèn Santiago Oliveras i carrer de Montserrat*). El nou projecte fou presentat el 22 de març de 1915 per Maria Prats i Solanes, vídua de Just Oliveras i Arús, i fou aprovat per l'Ajuntament l'11 de juny d'aquell any.

El 1918, el passatge fou pavimentat per Maria Prats i va quedar en condicions òptimes. A partir de llavors, el vial va quedar a càrrec de l'Ajuntament. En aquells moments feia gairebé quatre anys que havia començat la terrible Primera Guerra Mundial, també coneguda com *la Gran Guerra*. Potser és aquesta la raó del topònim que s'hi va associar.

## Cronologia

### 1915. Sense Nom, pasaje

Al plànol que acompanya el projecte presentat per Maria Prats el 23 de març de 1915 es veuen els dos carrers i el passatge que es pretenia obrir. El passatge és l'actual **passatge de la Pau**. Però les tres vies públiques projectades figuraven sense nom.

### 1918. Paz, pasaje de la

El 3 de maig de 1918 el Ple municipal acordà denominar amb aquest nom el passatge urbanitzat a la finca de Can Tres. La proposta va partir del regidor Romagosa.

### 1932. Pau, passatge de la

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. A més, al pressupost municipal ordinari per a l'exercici de 1933, el passatge consta com *passatge de la Pau*.

Entrada per  
Just Oliveras, rambla de  
Sortida per  
Repartidor, plaça del



Mapa: C3



Barri: El Centre



### **1939. Paz, pasaje de la**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### **1988. Pau, passatge de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Industrial, travessia

Mapa: D4, D5

Barri: El Centre  
(inclòs sector  
Carretera del Mig)

PAT Edifici d'habitatges, al número 4 (fitxa 66)

## Accepció

**Pau Casals.** Topònim que fa referència a Pau Casals i Defilló (el Vendrell, Baix Penedès, 1876 - San Juan, Puerto Rico, 1973). Compositor, director d'orquestra i violoncel·lista de renom internacional.

Promogué fundacions i activitats per a l'impuls i la divulgació de la música. L'any 1939 s'exilià. Posteriorment, s'instal·là a San Juan de Puerto Rico, on va mantenir una actitud contrària al règim franquista i es va relacionar amb diversos sectors de l'exili. Destaquen alguns fets puntuals que ens parlen de la seva actitud i sentiment vers Catalunya i del seu posicionament en activitats internacionals com a músic, com ara el concert que va fer l'any 1958 amb motiu de l'aniversari de la fundació de l'ONU, a Nova York, on va tocar música de Bach i va acabar el repertori tocant *El cant dels ocells*, fent un discurs sobre la pau i la necessitat de comprensió entre la humanitat. També l'any 1961 va fer un concert a la Casa Blanca a petició del president Kennedy; va portar un llacet a les mans amb la senyera al qual Kennedy hi va fer referència, dient que Casals havia demostrat amb el seu exemple que un artista ha de ser un home lliure; va tocar el violoncel i també *El cant dels ocells*. L'any 1971 estrenà l'himne de l'ONU i interpretà novament *El cant dels ocells*, el secretari general U Thant li va fer entrega de la Medalla de la Pau. En el discurs d'agraïment, Casals va fer esment a Catalunya com el primer país, abans d'Anglaterra, que tingué Parlament i, també, el país que ja el segle XI tingué unes Nacions Unides. Pau Casals morí dos anys després, sense poder complir el seu somni de tornar a Catalunya (havia promès no fer-ho mentre es mantingués el règim franquista). L'any 1979 en plena transició demo-

cràtica les seves despulles van ser traslladades al Vendrell en un acte d'homenatge que va tenir lloc al Saló Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. També s'inaugurà un monument al Turó Parc de Barcelona en homenatge a la seva persona, i la seva vídua Marta Montañez va fer un discurs en memòria seva.

## El carrer

L'**avinguda de Pau Casals** és un dels vials que aparegueren als projectes d'urbanització dels terrenys dels hereus de Josefa Arús, que el seu fill Gaspar Rosés i Arús presentà a començament de la dècada de 1920 (*vegeu carrer de les Arts i els Oficis*). La urbanització implicava els actuals **carrer de Josep Pla** (identificat aleshores simplement com a *pasaje*), **carrer de les Arts i els Oficis** (*calle Pubilla Rosés*), **carrer de Saurí** (*calle Josefa Arús*) i **avinguda de Pau Casals** (*calle Gaspar Rosés*), a més de la prolongació del ja existent **carrer de Sant Antoni** cap al sud fins als terrenys del Ferrocarril del Nord-est d'Espanya, actual **avinguda del Carrilet**.

Cal ressaltar que el 1924 es construïren en aquest indret la fàbrica Can Gomar, de tints, aprests i acabats tèxtils, i la casa racionalista i jardí, que fou habitatge de la família Gomar, catalogada al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de 1985 i exclosa al de 2001. Tant la fàbrica com la casa, obres de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, es van enderrocar el 2003. Aquest mateix arquitecte va projectar uns jardins, aprovats l'abril del 1926, a banda i banda del tram entre l'**avinguda del Carrilet** i la **carretera del Mig**, que no es van arribar a fer mai, segurament per les dificultats d'adquisició dels terrenys privats. També és interessant ressaltar que l'any 1935 es va construir l'immoble d'habitatges del número 4 —catalogat al Pla especial de





protecció del patrimoni arquitectònic de 2001— d'estil racionalista i atribuït a l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt.

Segons l'acta del Ple de 7 de desembre de 1945, s'aprovà el prolongament de l'**avinguda de Pau Casals** —que quedà com l'actual— fins a la **travessia Industrial** per tal de facilitar la connexió del barri del Centre amb l'autovia d'accés a l'aeroport.

## Cronologia

### 1921. Gaspar Rosés, calle de

Topònim que fa referència a Gaspar Rosés i Arús (les Corts de Sarrià, actual Barcelona, ? - Ribes de Freser, Ripollès, 1932). Advocat i polític. Vinculat a la Lliga Regionalista, va ser regidor de l'Ajuntament de Barcelona el 1911, diputat a Corts de 1918 a 1919, i diputat de la Mancomunitat de Catalunya de 1921 a 1923. A més fou membre de l'Ateneu Barcelonès i de la Junta del Canal de la Infanta, entre altres entitats. Pel que fa a l'esport, fou president del Futbol Club Barcelona durant els períodes 1916-1917, 1920-1921 i 1930-1931 i president de la Federació Catalana de Futbol. Morí en accident de trànsit juntament amb la seva esposa Maria Reverter i la seva filla Maria del Pilar Rosés, a Ribes de Freser.

El plànol del projecte d'urbanització aprovat el 31 d'octubre del 1923, on apareix aquest carrer amb el nom de *Gaspar Rosés*, està datat el juny de 1922, encara que n'hi ha un altre de maig de 1921 amb aquest nom.

### 1927. Alfonso XIII, avenida de

Topònim que fa referència a Alfons de Borbó i d'Habsburg-Lorena (Madrid, 1886 - Roma, Itàlia, 1941). Rei d'Espanya entre 1902 i 1931. Per la seva implicació en els governs i per haver acceptat la dictadura del general Miguel Primo de

Rivera (1923-1929) es veié obligat a exiliar-se quan es proclamà la Segona República el 14 d'abril de 1931.

Tot i que no s'ha trobat cap acta d'aquesta nova denominació del carrer, al pressupost de clavegueram i pavimentació del barri del Centre fet el 1927 per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt i a la guia de 1928-1929 ja hi apareix el canvi de nom per al tram entre l'actual **carrer d'Enric Prat de la Riba** i la **carretera del Mig** i amb la categoria d'avinguda que ja mantindrà fins a l'actualitat.

### 1931. Alcalá Zamora, avinguda de

Topònim que fa referència a Niceto Alcalá-Zamora y Torres (Priego de Córdoba, Córdoba, 1877 - Buenos Aires, Argentina, 1949). Polític espanyol i primer president de la Segona República espanyola. Advocat i terratinent andalús. Ministre liberal de Foment (1917) i ministre de la Guerra (1922). S'oposà a la dictadura de Primo de Rivera i va encapçalar el govern provisional de la Segona República espanyola l'abril del 1931. Posteriorment va ser nomenat president de la república. L'any 1936 va ser destituït i morí a l'exili l'any 1949.

Segons l'acta del Ple de 30 d'abril de 1931, s'aprovà el dictamen de la Comissió de Governació que proposava canviar el nom anterior per aquest.

### 1936. 19 de Juliol, avinguda del

Topònim que fa referència a l'oposició popular que tingué lloc (Fets de Juliol) amb motiu de l'alçament militar en contra de la República entre els dies 17 i 19 de juliol de 1936. La CNT reivindicà aquesta data com la de l'inici de la revolució. És el moment en què s'inicià la Guerra Civil espanyola arran de la rebel·lió d'un grup de militars espanyols contra la Segona República. La seva acció va trobar l'oposició d'altres sectors militars, fidels a la legalitat repu-



blicana, i d'un moviment obrer especialment combatiu (UGT, CNT). Socialment és produït una profunda convulsió que desencadenà per part d'alguns sectors una profunda onada d'anticlericalisme, que a l'Hospitalet es concretà amb fets violents, especialment per part de la CNT, i ocupacions d'entitats com ara el Centre Catòlic i el Casino del Centre (seu de la Lliga). L'església de Santa Eulàlia de Mèrida així com el Patronat Escolar de Santa Eulàlia de Provençana i el Foment Eulalienc (seu de la Lliga) van ser saquejats i incendiats. També van ser assaltades cases de persones rellevants de la ciutat i diversos ciutadans foren assassinats.

El 2 de setembre de 1936 el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom del vial pel de *19 de Juliol*. Aquest topònim es pot veure al plànol de 1937.

**1939. José Antonio Primo de Rivera, avenida de** Topònim que fa referència a José Antonio Primo de Rivera y Sáenz de Heredia (Madrid, 1903 - Alacant, 1936). Polític espanyol fundador l'any 1933 de la Falange Española (FE) i líder de la seva fusió el 1934 amb les Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (JONS) que va denominar-se Falange Española de las JONS (FE de las JONS). Aquest partit donà suport a l'alçament contra la República. A partir de 1940, a l'Hospitalet, el partit va tenir la seva delegació a l'edifici de l'Harmonia, aleshores seu de l'Ateneu de Cultura Popular, i els socis de l'Ateneu Alicart i Josep Vilà van ser obligats a alliar les claus a la Falange. L'any 1966 l'Harmonia fou adquirida per l'Ajuntament, tot i que, com a mínim, la Secció Femenina de la Falange encara hi va restar alguns anys més.

L'any 1939, l'Ajuntament a proposta de la Falange canvià el nom del vial pel de *José Antonio*, qui havia estat el seu líder i cap. Com que el franquisme es va vertebrar a

partir de la Falange i va fer seu l'ideari feixista de Primo de Rivera, el va convertir en una figura molt important que donava nom a un dels carrers més centrals a gairebé totes les localitats espanyoles. En alguns documents el nom de l'avinguda apareix simplificat com a *avenida de José Antonio*.

### **1979. Pau Casals, avinguda de**

Amb la recuperació de la democràcia municipal, l'abril de 1979, el nou ajuntament democràtic va encetar un procés per treure els noms franquistes del nomenclàtor de carrers de la ciutat. Aquest any es va aprovar el canvi de nom d'aquest carrer pel d'aquest músic català. Curiosament aquest nom, però en castellà, *Pablo Casals*, ja existia com a carreró entre les antigues barriades de Can Pi i de la Bomba, a l'espai que actualment es troba al sud de la **plaça d'Europa** i que aleshores formava part del Gornal. A l'acta del Ple de 9 de maig de 1979, segons moció d'Alcaldia, es recull l'aprovació del canvi de nom de l'antic carrer *Pau Casals* del barri del Gornal pel de *carrer de la Química* i al mateix temps anomenar **carrer de Pau Casals** l'anterior *avenida de José Antonio*.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del



Mapa: E3



Barri: Sant Josep

## Accepció

**Pau Sans.** Topònim que fa referència a Pau Sans i Guitart (l'Hospitalet, 1836 - Barcelona, 1900). Enginyer industrial, poeta i polític catalanista.

Visqué els seus primers divuit anys a l'Hospitalet i després residia Saragossa, on professionalment desenvolupà el càrrec de tècnic directiu, vinculat a la Companyia dels Ferrocarrils de Tarragona a Barcelona i França. Fou un personatge polifacètic i escrigué diverses obres sobre el ferrocarril, com *La locomotora en acció* (1868) i *Guia del maquinista* (1888). Alhora publicà poemes molt diversos, tant de lloança a l'Hospitalet, com ara *Un trist record* (1885), com polítics, com *Efemèride de l'Onze de Setembre de 1714*. També fou el primer president de la Lliga de Catalunya (1887) i més tard de la Unió Catalanista. Fou redactor de *La Renaixença* des del 1886 i participà activament en l'elaboració de les Bases de Manresa (1892).

Al llarg de la seva vida no deixà d'estar vinculat a l'Hospitalet. Una mostra és la seva participació en la fundació del Casino de l'Harmonia el 1866, entitat situada a la casa de l'Harmonia (vegeu **plaça de Josep Bordonau i Balaguer**), on el 1932 s'establí l'Ateneu de Cultura Popular. També cal destacar de Pau Sans la cançó titulada *La locomotora*, que l'any 1890 interpretà *La Campestre*, una de les corals claverianes de la ciutat. En reconeixement a aquesta vinculació a la vila, el gener de 1886 el consistori l'anomenà Enginyer Assessor Honorari i Vitalici del municipi.

## El carrer

El **carrer de Pau Sans** és un dels espais de la ciutat que tingué nom molt abans de ser projectat. De fet, el 20 de juny de 1923, l'Ajuntament aprovà anomenar nous carrers, i

alguns d'existents però encara innominats, amb denominacions vinculades a la cultura catalana, com ara amb el nom de Pablo Sans Guitart "per ser un excel·lent fill d'aquesta Vila, enginyer ferroviari, escriptor d'elevats sentiments humanitaris que sentia vehement amor per la nostra terra i especialment per aquesta Vila que li va veure néixer". Però, l'espai reservat encara no havia estat projectat. Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, ja hi consta el traçat, que no es va començar a obrir fins al 1934. A partir d'aquell any, hi consta l'associació del nom aprovat el 1923 al nou espai dissenyat per l'arquitecte municipal.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Aprovat el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, a la relació de carrers de la guia de 1928-1929 ja hi consta el nom en català, *Pau Sans*. Però en aquest cas, fa referència a un vial que no tenia sortida i començava al *pasaje Príncipe V* (que anava des de la *calle Laureano Miró* a la *calle San Roque*).

### 1934. Pau Sans, carrer de

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Per això, el nom es va associar a l'espai a començament de la dècada de 1930, encara que aquest nom no apareix al plànol del 1932, on consta com a projecte. En un plànol



cadastral de 1934, es veu com ja estava oberta la part més al nord del carrer, a tocar de l'aleshores *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**). Però hi continua apareixent sense nom.

### 1939. Pablo Sans, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Pau Sans, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Pedraforca.** Muntanya emblemàtica del Prepirineu català que arrenca del Cadí en direcció sud-oest i s'estén al llarg d'uns 2 km. La muntanya, que separa les capçaleres del Llobregat i del Cardener, té una forma característica i singular que la fa fàcilment recognoscible des de la distància. La muntanya fou declarada Paratge d'Interès Nacional el 1982.

## El carrer

El **carrer del Pedraforca** és un dels vials que configuraren els límits del nucli conegut com *la Granota*. Les llicències d'obres començaren a tramitar-se en aquesta zona a partir de la segona part de la dècada de 1920. Poc abans, l'agost de 1923, José Ferré, en nom seu i de José Rius i Lázaro Cotonat, havia presentat un projecte d'urbanització dels seus terrenys situats a la zona del nord-est de l'actual barri de les Planes, a tocar de l'aleshores torrent Gornal. Aquest projecte fou aprovat el 31 d'octubre d'aquell any (*vegeu carrer de Collserola*).

Situat en les proximitats de la bòbila La Redentora, el traçat inicial del **carrer del Pedraforca** ja figura al plànol de gener de 1928 sobre la xarxa de clavegueram del barri annex a Collblanc, tot i que encara sense nom, perquè només era un projecte, que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt recollí al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Delimitat inicialment pel torrent Gornal i l'aleshores *calle de Martí Blasi* (*vegeu carrer de Finestrelles*), al llarg dels anys aquest vial es prolongà inicialment fins a l'**avinguda de Miraflores**, tal com ja consta a la guia de 1948. Després de l'edificació dels blocs de la Fecsa, el **carrer del Pedraforca** arribà fins a l'**avinguda del Masnou**, segons indiquen diversos plànols del Pla parcial del barri de les

Planes, datats el 1956. D'aquesta forma, el **carrer del Pedraforca** va esdevenir un dels carrers que travessen tot el barri de la Florida. El 1970 es va inaugurar dins l'illa que va deixar lliure l'antiga bòbila La Redentora, l'escola pública Menéndez Pidal.

## Cronologia

### 1923. Sense nom, calle de

Malgrat que no hem pogut consultar els plànols que acompanyen el projecte d'urbanització presentat per José Ferré l'agost de 1923, perquè l'expedient consta com a desaparegut, per les investigacions realitzades podem concloure que el **carrer del Pedraforca** era el límit sud d'aquell espai. Estimem que el vial es va projectar inicialment aquell any. Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 ja hi consta amb tot el traçat, però sense nom.

### 1932. Pedraforca, carrer del

La primera referència documental d'aquest topònim apareix al plànol de 1932. Aquest vial va sorgir com un dels carrers que, a finals dels anys 1920, configuraven el rectangle urbanitzat conegut com *la Granota*.

### 1939. Pedraforca, calle del

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Pedraforca, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Torrent Gornal,  
avinguda del  
Sortida per  
Masnou, avinguda del

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida



## Accepció

**Peníscola.** Municipi coster del País Valencià, a la província de Castelló de la Plana, situat a la comarca del Baix Maestrat. A 48 m d'altitud, de 78,97 km<sup>2</sup> de superfície i 7.612 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Generalitat Valenciana.

Va esdevenir seu pontificia durant el Cisma d'Occident quan a començaments del segle xv el papa Benet XIII, el papa Luna, es va establir al seu castell d'origen templer i el va convertir en seu papal.

## El carrer

Al Pla parcial de Can Serra, aprovat definitivament el 28 de novembre de 1961, apareix el traçat del tram més al nord de l'actual **carrer de Peníscola**, just abans d'arribar a l'**avinguda de Can Serra**. Posteriorment, als plànols que acompanyen la modificació del Pla parcial de Can Serra, aprovada definitivament el 30 de desembre de 1969, on s'ordenava el conjunt residencial al voltant de la part sud l'actual **carrer de Peníscola** apareix el traçat final d'aquest vial.

A principis de la dècada de 1970, la urbanització del carrer encara no havia acabat, però ja hi consta el primer tram a partir d'una bifurcació del **carrer del Molí**, vorejant els terrenys de la antiga fàbrica Resinas Sintéticas, SA i la finca de Can Cluset. L'empresa es va desmantellar a inicis dels anys 1970. El 1976 els veïns aprofitaren el solar per a fer-ne un camp de futbol que funcionà fins als últims anys de la dècada de 1990. La configuració definitiva del **carrer de Peníscola** com un eix longitudinal paral·lel al **carrer del Molí** va tenir lloc a la segona meitat de la dècada de 1970 però encara el novembre de 1981, l'Associació de Veïns exigia la urbanització definitiva del vial.

## Cronologia

### 1961. Sense nom, calle

Al plànols que acompanyen el Pla parcial de Can Serra, de 1961, i la seva modificació de 1969, el **carrer de Peníscola** apareix retolat sense nom.

### 1976. Peñíscola, calle de

La primera referència documental d'aquest topònim la trobem a la guia de 1976 de l'Entitat Municipal Metropolitana de 1976.

### 1988. Peníscola, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Calesmentar que al plànol que acompanyava l'expedient de modificació del nomenclàtor d'aquest any, el carrer apareixia clarament amb *ñ*. Això va suposar una certa confusió quant al nom aprovat. Encara que en mapes posteriors apareixia en català —els de 1991 o el de 1998, per exemple—, altres vegades, apareixia en castellà —el de 2005—; per aquesta raó, es va incloure el canvi de *ñ* a *n*, explícitament, al nomenclàtor de 2006.

Entrada per  
Molí, carrer del  
Sortida per  
Can Serra, avinguda de

Mapa: C3, D3

Barri: Can Serra



Entrada per  
Can Serra, avinguda de  
Sortida per  
Maladeta, carrer de la



Barri: Can Serra  
i Pubilla Cases

## Accepció

**Pere Pelegrí.** Topònim que fa referència a un propietari de terrenys situats en les proximitats del camí del Molí, al nord de la finca de Can Serra, que s'estenien tant a la banda del terme municipal de l'Hospitalet com a la d'Esplugues.

El projecte d'urbanització dels terrenys de Pere Pelegrí, juntament amb el de 1921 d'Antonio i Ramón Faus (*vegeu carrer de Faus*), suposà l'aparició d'un nucli continu urbanitzat al nord de la finca esmentada anteriorment.

## El carrer

L'actual **carrer de Pere Pelegrí** actual té dos orígens relacionats: l'antic camí del Molí i la seva prolongació cap al sud que es transformà en un vial entre les urbanitzacions de la família Faus (a l'est) i la de Pere Pelegrí (a l'oest). Al full 27 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1919 i 1923, però revisat el 1927, ja apareixen construccions als solars resultants d'ambdues urbanitzacions. Aquestes primeres construccions estaven situades a la part hospitalenca dels terrenys situats al sud de l'actual **avinguda de l'Electricitat**. El carrers hospitalencs que s'obriren en els terrenys de Pere Pelegrí, limitats per l'est pel carrer que porta el seu nom —que ja apareix al plànol de 1932—, foren el *carrer del Mar* (*vegeu carrer de Màlaga*), el **carrer de Sant Carles** i el *carrer d'Orient* (*vegeu carrer Oriental*) —que ja apareixen al plànol de 1937.

Quant a la part situada al nord de l'**avinguda de l'Electricitat**, el 21 de desembre de 1935 Carmen Jover presentà un projecte d'urbanització dels seus terrenys, situats a l'est del *camí del Molí* (*vegeu carrer de la Maladeta*). El projecte, però, no fou aprovat fins al 7 d'abril de 1943, a causa de la

Guerra Civil que en paralitzà la tramitació. Per aquesta raó, la tramitació de les llicències d'obres a la part més al nord del **carrer de Pere Pelegrí** s'hagué d'esperar fins a la dècada de 1940.

A l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya, aprovat el 20 de novembre de 1961, però amb plànols datats just dos anys abans, ja apareix la prolongació del carrer de Pere Pelegrí cap al sud, fins al carrer de Granollers, que també es recull al Pla parcial de Can Serra del mateix 1961, tramitat gairebé en paral·lel. A la remodelació del Pla parcial de Can Serra, de 6 de març de 1974, es consolidà el traçat actual que incorporà el Pla general metropolità de 1976.

Aquest vial juntament amb els altres de la urbanització eren coneguts pels veïns del nou barri de Can Serra dels anys 1970 com *la zona vella del barri*. Fins a finals dels anys 1970 aquest carrer, com els de la resta de la barriada Faus-Pelegrí, no tenia enllumenat públic. El novembre de 1977 els veïns convocaren una assemblea davant del col·legi Samontà, on un centenar d'assistents decidiren recollir signatures per solucionar aquesta deficiència. Un any després, el setembre de 1978, la zona ja tenia enllumenat.

La urbanització definitiva del solar de la Carpa (*vegeu plaça de la Carpa*) a la dècada de 1980 va connectar aquest carrer amb l'**avinguda de Can Serra**. Fou aleshores quan s'hi construï el Mercat de Can Serra, inaugurat a finals de 1985.

## Cronologia

### 1892. Molino, camino del

El primer document que cal esmentar on consta aquest topònim és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació mu-



nicipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document es classifiquen en tres categories, de més a menys importants: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino del Molino*, amb el número 9, apareix amb la categoria de camí rural descrit de la següent manera: “Camino del Molino que empieza en el extremo de la calle del Carril, en el casco urbano de población, cruza por un paso inferior la línea férrea de Tarragona y termina en la división de Esplugas, su distancia ó longitud es de 1 kilómetro 450 metros”.

### 1921. Molino, camino del; sense nom, pasaje

Als plànols que acompanyen el projecte, aprovat el 27 de maig de 1921, dels terrenys de la família Faus apareixen dos vials anomenats *calle A* (**carrer de Castellbò**) i *calle B* (**carrer d'Andorra**) i dos passatges sense nom (**carrer de Faus** i un dels trams del **carrer de Pere Pelegrí**).

### 1932. Molí, camí del; Pere Pelegrí, carrer de

El topònim *Pere Pelegrí* ens consta per primera vegada al plànol de 1932. El tram inicial en aquesta època es correspon als trams actuals al sud de l'**avinguda de l'Electricitat**. Els actuals trams al nord d'aquesta avinguda apareixen al plànol de 1932 amb el nom de *camí del Molí*.

### 1939. Pedro Pelegrí, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, “atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento” i substituï “todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas”, així com les plaques amb inscripcions contràries o per “no estar redactadas en el Idioma Nacional”.

### 1988. Pere Pelegrí, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la

Sortida per  
Francesc Layret,  
carrer de



Mapa: G1



Barri: Collblanc

## Accepció

**Pérez Galdós.** Topònim que fa referència a Benito Pérez Galdós (Las Palmas de Gran Canaria, 1843 - Madrid, 1920). Escriptor i polític.

Com a escriptor, Benito Pérez Galdós és un dels autors més prolífics en llengua castellana. Entre les seves novel·les més conegudes podem destacar *Los episodios nacionales* (1873-1913), *Fortunata y Jacinta* (1887) o *Nazarín* (1895). La majoria de les seves obres tenen una forta implicació ideològica, com ara la seva peça teatral *Electra* (1901), que va provocar manifestacions anticlericals i forts debats a la premsa i al carrer al voltant de l'estrena. Galdós va mantenir un ferm compromís polític al llarg de la seva vida. Primer fou liberal i diputat amb aquest partit. El 1906 i el 1910 fou escollit diputat a les files republicanes i era coneguda la seva simpatia pel partit socialista. Aquestes filies polítiques provocaren que la Reial Acadèmia Espanyola es negués a presentar la seva candidatura al premi Nobel i que els darrers anys de la seva vida patís dificultats econòmiques. Malgrat els seus antecedents polítics, les autoritats franquistes van reconèixer-ne la vàlua literària i li van dedicar un carrer.

## El carrer

L'obertura del **carrer de Pérez Galdós** es plantejà al projecte d'urbanització presentat el 24 d'abril de 1928 per José Planas i Planas (*vegeu carrer de Francesc Layret*). Fins a la dècada de 1940 no començà l'execució del projecte. Així, al plànol de 1932 aquests vials ni tan sols apareixen i al de 1937 només hi consten com a projecte i sense nom.

## Cronologia

### 1929. Coll-blanch, calle de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de José Planas i Planas apareix el **carrer de Pérez Galdós** retolat *calle de Coll-blanch*. Durant un temps el topònim apareixia escrit com *Coll-Blanch*, *Coll-blanch* o, fins i tot, *Collblanch*.

### 1945. Pérez Galdós, calle de

A principis de la dècada de 1940, començà la tramitació de les llicències d'obres en aquest carrer. Segons l'acta del Ple de 9 de maig de 1945, el consistori l'anomenà *calle Pérez Galdós*.

### 1988. Pérez Galdós, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Pi i Margall.** Topònim que fa referència a Francesc Pi i Margall (Barcelona, 1824 – Madrid, 1901). Advocat, historiador i polític.

Amb vint-i tres anys es traslladà a Madrid, després d'acabar els estudis de dret i d'haver desenvolupat una inicial tasca d'escriptor relacionada amb temes artístics. Tanmateix, no abandonà mai aquest interès i continuà publicant i fent col·laboracions als diaris sobre aquests temes. De fet, la *Historia de la pintura* (1851) li provocà problemes amb les autoritats polítiques i religioses a causa de les crítiques al cristianisme que s'hi incloïen.

La seva activitat com a polític s'inicià el 1849 amb la seva incorporació al Partit Demòcrata, també conegut com a *Partit Democràtic*. Arran de la revolució de juliol de 1854 es convocaren eleccions a corts constituents en les quals Pi i Margall no aconseguí l'escó. Les seves idees progressistes avançaven paral·leles al reconeixement de la república com a forma d'estat en contraposició a la monarquia existent. Dins del mateix partit va manifestar les seves posicions, que com a escriptor en diaris i revistes, s'encarregava de publicar. Les diferències amb els altres líders feren que es dedicés temporalment i exclusivament a altres activitats, com l'advocacia. Però no abandonà definitivament la política; ans al contrari, s'ocupà de defensar l'alliberament polític i social de les classes treballadores. Exiliat a París (1866-1868), després de la caiguda d'Isabel II, aconseguí l'escó de diputat per Barcelona el 15 de gener de 1869, que ocupà fins al 1873 en les successives eleccions. L'11 de febrer de 1873 es proclamà la Primera República espanyola. L'11 de juny d'aquell any, després de mesos de molta agitació, amb intents d'insurreccions militars inclosos, Pi i Margall fou nomenat president del poder executiu de la república,

que només ostentà fins al 18 de juliol, ja que no tingué èxit envers els problemes del país, als quals s'afegien nous fronts com el cantonalisme emergent, la situació a Cuba, l'enfrontament amb els carlins i l'oposició al republicanisme. La situació política inicià el fi de la República a mans del general Pavia, que protagonitzà el cop d'estat el 3 de març de 1874. Malgrat això, Pi i Margall continuà la seva activitat política i d'escriptor: el 1883 organitzà el Partit Federal i a *Las nacionalidades* (1876) deixà escrites les seves teories federals.

Fou una personalitat admirada per la seva honestat i coherència, però no aconseguí portar a terme les seves idees, que sí que foren especialment influents en el catalanisme d'esquerres i en l'anarquisme.

## El carrer

El **carrer de Pi i Margall** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat d'Isidro Riera i Modolell, presentat l'octubre de 1923. El 14 de gener de 1925, el Ple de l'Ajuntament ratificà l'aprovació del projecte que una setmana abans havia fet la Comissió Municipal Permanent. Al plànol del projecte, modificat a causa d'al·legacions, apareixia un nou vial des de l'aleshores *avinguda del Ferrocarril* (vegeu **avinguda del Carrilet**) fins a l'extrem del vial ja existent anomenat *calle de la Aprestadora*.

Aquest vial trigà a urbanitzar-se, ja que a la documentació posterior habitualment apareix com a projecte i sense retolar. Fins i tot, al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, el carrer aprovat ni tan sols apareix com a projecte; però sí que consta als plànols de 1932 i 1937 o al projecte d'urbanització del **carrer de Castelao**, signat el 1934 per l'aleshores arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt.



## Cronologia

### 1925. Riera, calle de

Topònim que fa referència a Isidro Riera Modolell, propietari dels terrenys per als quals presentà un projecte d'urbanització l'octubre de 1923 que fou aprovat aquell mateix any.

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Isidro Riera, aprovat per la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament el 7 de gener de 1925, apareix aquest vial retolat *calle Riera*. Però el projecte no es va executar i es mantingué en l'oblit, encara que el traçat consta als plànols de 1932 i 1937, però sense nom. Malgrat això, durant els primers anys del franquisme, no s'hi fa referència fins al 1945, a aquell vial. A la documentació associada a algunes llicències d'obres, el vial consta, provisionalment, com a *calle Posterior*.

### 1945. García Morato, calle de

Topònim que fa referència a Joaquín García Morato, que fou un dels millors aviadors de l'exèrcit franquista durant la Guerra Civil.

El 9 de maig de 1945, el consistori va acordar donar el nom d'aquest aviador a aquest carrer, en substitució del que fins aleshores s'havia anomenat provisionalment com a *calle Posterior*, segons consta a l'acta i en algunes llicències d'obres. El nou nom, però, no apareix fins a la guia de 1948.

### 1982. Pi i Margall, carrer de

Per acord municipal del Ple del dia 15 d'octubre d'aquell any es canvià el nom del vial.

### 1988. Pi i Margall, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Piera.** És probable que Piera fos el cognom d'un propietari de terrenys a la zona on es va obrir aquest carrer. Cal considerar que aquest cognom sovint es pot associar a propietaris de terrenys a l'antiga barriada de les Planes i altres zones de la ciutat.

## El carrer

El traçat original entre el **carrer de les Bòbiles** i l'**avinguda de Miraflores**, que ja es pot veure a la guia de 1952, s'ha mantingut fins a l'actualitat. Abans, a partir de 1944, es van tramitar llicències d'obres en aquest carrer.

Entrada per  
Miraflores, avinguda

Sortida per  
Bòbiles, carrer de les



Mapa: E2



Barri: La Florida

## Cronologia

### 1944. Sense nom, calle

A partir de 1944 consten llicències d'obres en aquest espai, encara que sense nom. Per això, algunes llicències es van concedir amb el nom *calle Pedraforca*, i d'altres, amb el nom *calle Ingeniero Moncunill*.

### 1952. Piera, calle de

A la documentació d'algunes llicències d'obres de 1952 ja apareix el vial identificat com a *calle de Piera*, malgrat que a la guia d'aquell any l'espai que hi surt no està retolat amb cap nom. La primera guia on apareix el nom és la de 1958.

### 1988. Piera, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Conjunt de casetes (fitxa 87)

## Accepció

**Piera.** Topònim que fa referència a Jaume Piera, propietari juntament amb el seu germà Joan, dels terrenys on el 1924 sol·licità permís per construir les cases que actualment conformen el passatge.

## El carrer

Així, el **passatge de Piera** és el resultat del projecte de 1924 per a la construcció d'un conjunt de cases distribuïdes al llarg d'aquest espai, que fou aprovat el novembre d'aquell any. Anteriorment, segons l'acta de 24 de juliol de 1883 del Ple municipal, es va aprovar el projecte presentat per l'arquitecte municipal Francisco Mariné d'urbanització de l'anomenat *camp del rector*. Aquest projecte, conegut també com a *Eixample del camp del rector* o simplement *Eixample del Centre*, preveia l'alineació de carrers i places als terrenys compresos entre el **carrer Major**, el *camí de la Riereta*, l'antic *carrer Perutxo* (vegeu **carrer de les Roselles**) i el **carrer de Sant Roc**. L'espai del passatge, com a tal, no estava previst al projecte inicial.

Entrada per  
Sant Roc, carrer de  
Sortida per  
Sense sortida



Mapa: C4



Barri: El Centre

## Cronologia

### 1924. Sense nom, pasaje

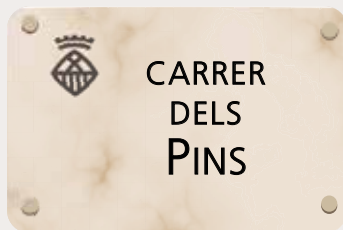
Al projecte de construcció de les cases de planta baixa que configuren aquest passatge, aquest espai apareix sense nom. Com és habitual en el cas d'altres vials de dimensions reduïdes que no apareixen dibuixats als plànols o a les guies, l'espai no va constar explícitament als nomenclàtors.

### 1980. Piera, pasaje de

Al primer nomenclàtor refós després de les primeres eleccions dels ajuntaments democràtics, aprovat pel Ple el 20 de maig de 1980, ja apareix aquest topònim.

### 1988. Piera, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Pins.** Nom dels arbres pertanyents al gènere *Pinus* del grup de les coníferes, que comprèn espècies arbòries d'importància forestal i fustera, a més d'altres de més ornamentals.

## El carrer

Una part del **carrer dels Pins** actual ja havia aparegut com a límit dels terrenys que Antonio Barba i Tubau pretengué urbanitzat el 1923. L'abril presentà un projecte d'urbanització d'uns terrenys de la seva propietat situats a l'oest d'un camí conegut com a *camino de Matacavalls* (vegeu **carrer de les Illes Canàries**). El vial que limitava l'àmbit dels seus terrenys pel sud coincideix amb els trams de l'actual **carrer dels Pins** situats on aquest es creua amb el **carrer de les Illes Canàries**. Posteriorment, l'arquitecte municipal recollí el projecte del carrer i el prolongà cap al nord-est. Després de la construcció dels anomenats *blocs de la Florida*, a principis de la dècada de 1950, el traçat actual del **carrer dels Pins** es consolidà al Pla parcial de les Planes, aprovat el 12 de desembre de 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. Així, la urbanització del carrer es va executar durant la dècada de 1950. Ens consta que el 1955 l'Ajuntament va acordar indemnitzar un propietari pels ceps i arbres fruiters ocupats per l'obertura d'aquest carrer.

## Cronologia

### 1923. A, calle

Tot i que coincideix amb un petit tram de l'antic *camí de Matacavalls*, al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Barba i Tubau, de 1923, el **carrer dels Pins** apareix retolat *calle A*. Des d'aleshores, però, el vial restà simplement com a projecte.

### 1952. Pinos, calle de los

Una de les primeres referències d'aquest topònim apareix a la guia de 1952. També hi consta en la documentació relacionada amb llicències d'obres aprovades aquell any.

### 1988. Pins, carrer dels

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Teide, carrer del

Sortida per  
Primavera, carrer de la

Mapa: D3, E2

Barri: Les Planes



Entrada per  
Primavera, carrer de la  
Sortida per  
Masnou, avinguda del



## Accepció

**Pintor Mestre i Castellví.** Topònim que fa referència a Luis Mestre i Castellví (Barcelona, 1910 - L'Hospitalet, Barcelonès, 1963). Pintor.

El 1914, la seva família es traslladà a la Torrassa, on va anar a l'escola. Després, inicià els estudis artístics a l'Acadèmia Alemany i a la Llotja. El 1944 realitzà la primera exposició individual, fet que motivà que fos becat per l'Ajuntament de L'Hospitalet per ampliar estudis a Madrid. Va exposar a Barcelona els anys 1946, 1947, 1948 i 1950. També participà a les exposicions col·lectives de Belles Arts convocades per l'Ajuntament de L'Hospitalet els anys 1948, 1949, 1951 i 1953 i intervingué activament en la vida cultural de l'Hospitalet. Així, per exemple, col·laborà intensament amb Ricard Lluch en la construcció dels seus populars pessebres. Tres mesos després de la seva mort, l'Ajuntament, amb l'agrupació d'Amics de la Música, muntà una exposició retrospectiva de la seva obra. Entre 1966 i 1973, un dels premis Ciutat de l'Hospitalet va dur el seu nom. Els seus temes principals com a pintor foren els paisatges mariners i urbans, les natures mortes i les figures, destacant especialment el retrat tant al carbó com al pastel i a l'oli.

## El carrer

El projecte del traçat del **carrer del Pintor Mestre i Castellví** es dissenyà al Pla parcial de les Planes, aprovat el 12 de desembre de 1957. Però les primeres construcció no començaren fins a 1962. El 5 de maig de 1963, pocs mesos després de la mort del pintor —el 4 de febrer d'aquell any—, en presència de diverses autoritats locals, es va descobrir una placa en memòria de Luis Mestre i Castellví

al carrer que, des d'aleshores, porta el seu nom. La placa estava treballada en pedra per l'escultor hospitalenc Héctor Cesena.

## Cronologia

### 1957. Sense nom, calle

Als plànols de zonificació i emplaçament d'edificis i serveis públics del Pla parcial de les Planes, d'abril de 1956 ja consta aquest espai. El pla fou aprovat el 12 de desembre de l'any següent. La primera llicència d'obres començà a tramitar-se a partir de 1962.

### 1963. Pintor Mestre Castellví, calle del

El 3 d'abril de 1963 el consistori va acordar donar el nom del pintor Mestre i Castellví a un carrer fins llavors inominat, situat entre el **carrer de la Primavera** i l'**avinguda del Masnou**.

### 1988. Pintor Mestre i Castellví, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Rosalia de Castro,  
carrer de  
Sortida per  
Trellall, carrer del



Mapa: F3



Barri: Sant Josep

## Accepció

**Pintor Sorolla.** Topònim que fa referència a Joaquín Sorolla i Bastida (València, 1863 - Cercedilla, Madrid, 1923). Pintor.

Ja de ben petit mostrà gran interès envers la pintura i pocs anys després d'haver iniciat els estudis secundaris ingressà en l'Escola de Belles Arts de la seva ciutat natal.

El 1881, acabats els estudis artístics, participà per primera vegada a l'Exposició Nacional de Belles Arts de Madrid. El 1889 s'hi instal·là, després d'uns anys durant els quals viatjà per diverses ciutats europees. El 1901 fou guardonat amb la Medalla d'Honor de l'Exposició Nacional de Belles Arts de Madrid. La pintura de Sorolla, en aquella època, ja reflectia la llum com cap altra. Algunes de les seves principals obres són *Dos de mayo* (1884), *I encara diuen que el peix és car!* (1894), *Pescadora con su hijo* (1908), *Paseo por la playa* (1909), *Xiquets a la platja* (1910) o *La pesca del atún* (1919).

## El carrer

El traçat del **carrer del Pintor Sorolla** coincideix amb un petit camí que transcorria paral·lel al canal de la Infanta, que es pot veure cartografiat al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924. A més, també es pot consultar al plànol que acompanya el projecte d'urbanització que José María Ponsich presentà el març de 1923 (*vegeu carrer de Ponsich, carrer del Treball i carrer de Ca n'Alòs*). Amb les construccions relacionades amb aquest projecte, durant les dècades de 1920 i 1930, el camí es transformà en un vial que restà consolidat plenament al Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 13 de maig de 1958, que desenvolupa

el Pla comarcal de 1953. Probablement, aquesta és la raó per la qual a les guies de la dècada de 1950 ja hi apareix el vial com a carrer, encara que sense nom.

## Cronologia

### 1923. Sense nom, camino

Al projecte d'urbanització dels terrenys de ca n'Alòs, aleshores propietat de José María de Ponsich i de Castells, apareix un plànol on ja apareix el traçat d'aquest carrer, encara que sense nom.

Al Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 13 de maig de 1958, hi apareix l'antic camí però amb categoria de carrer pel que fa a l'amplada, però encara sense nom. Fins aleshores, als documents cartogràfics tan sols apareixia com un petit camí paral·lel al canal de la Infanta.

### 1960. Sorolla, calle de

Al plànol de 1960, consta aquest topònim per primera vegada. Però, curiosament, al plànol de 1970 encara hi surt dibuixat sense nom.

### 1976. Pintor Sorolla, calle del

Encara que no consta el canvi de nom d'aquest carrer a les actes entre el 1970 i el 1976, es pot establir documentalment el canvi de nom de *Sorolla* per *Pintor Sorolla* al plànol de 1976.

### 1988. Pintor Sorolla, carrer del del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Rosselló, carrer del;  
Goya, carrer de;  
Doctor Martí i Julià,  
carrer del



Mapa: G2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Pirineus.** Sistema muntanyós del sud-oest d'Europa, que separa la península Ibèrica de la resta del continent. L'altitud màxima correspon a l'Aneto (3.404 m).

## El carrer

La **plaça dels Pirineus** apareix en una modificació del projecte de 1905 d'urbanització dels terrenys de Bernardino Martorell i altres propietaris. Aquesta modificació aprovada el 25 de gener de 1918 fou presentada per Eudaldo Pla i Utrillo en nom de diversos propietaris. Des d'aleshores, l'espai de la plaça és el mateix.

## Cronologia

### 1918. Sense nom, plaza

Al plànol de la modificació de 1918 del projecte original d'urbanització de 1905, presentat per Eudaldo Pla i Utrillo i altres propietaris, es veu l'espai corresponent a l'actual **plaça dels Pirineus**.

### 1923. Pirineos, plaza de los

El consistori aprovà la denominació de *Pirineos* al Ple de 20 de juny de 1923 a proposta de l'arquitecte municipal i els regidors Carbó, Romagosa i Piera.

### 1932. Pirineus, plaça dels

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Pirineos, plaza de los

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Pirineus, plaça dels

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Unió, carrer de la;  
Pareto, carrer de;  
Doctor Fleming, carrer del;  
Josep Anselm Clavé,  
carrer de

Mapa: H3

Barri: Santa Eulàlia

PAT Institut Santa Eulàlia (fitxa 67)

## Accepció

**Pius XII.** Topònim que fa referència Eugenio Maria Giovanni Pacelli (Roma, Itàlia, 1876 - Castel Gandolfo, Itàlia, 1958). Papa italià entre 1939 i 1958.

L'interès religiós i la tradició jurídica familiar, lligada als assumptes de la cúria romana, el portaren a estudiar teologia i *in utroque iure* —disciplina relacionada amb lleis civils i eclesiàstiques— que foren l'inici de la seva carrera dins de l'estructura organitzativa i de la jerarquia de l'Església catòlica. El 1939, després de la mort de Pius XI, esdevingué el nou papa sota el nom de Pius XII.

La Segona Guerra Mundial marcà la primera part del seu pontificat. Malgrat els seus esforços per fer de la pau la raó principal de l'acció dels governants, no ho aconseguí i es dedicà a accions humanitàries per reduir el patiment dels refugiats, els perseguits i les víctimes de la guerra. Alguns l'acusen de no haver condemnat el genocidi nazi però la seva posició contra aquesta ideologia i les seves conseqüències queden paleses en els missatges com el de "guerra a la guerra" i el reconeixement que li mostraren el 29 de novembre de 1945 els representants de les víctimes jueves dels camps de concentració nazis.

Després de la guerra, començà un nou temps de pau, però de guerra freda. Es dedicà a encoratjar les formacions democristianes europees, a combatre la propagació del comunisme per la persecució dels catòlics i a assegurar el centralisme del govern de l'Església.

L'obra que deixà escrita, acompanyada de multitud de comunicacions orals, és immensa. Fins i tot, dedicà una encíclica, *Miranda prorsus* (1957), a la relació amb la societat del cinema, la ràdio i la televisió. Proclamà el dogma de l'assumpció de Maria (1950) després d'una consulta per escrit a tot l'episcopat i havent publicat l'any 1946 l'encíclica *Deiparae Virginis Mariae* en favor d'aquesta proclamació.

Durant el seu pontificat se celebrà a Barcelona el XXXV Congrés Eucarístic Internacional, del 27 de maig a l'1 de juny, que motivà una nota de satisfacció i aclamació per part de l'Ajuntament en la sessió del 4 de juny de 1952 a proposta del regidor Santiago Sanfeliu i Prats.

## El carrer

Encara que no estava prevista al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, la **plaça de Pius XII** sí que apareix al *Plànol de paviments de la barriada de Santa Eulàlia*, de gener de 1928, que l'acompanya. En aquest plànol hi consta com a projecte. Fa referència, no a la plaça com a espai vial, sinó a la plaça com a espai de mercat. Però als documents sempre hi apareixen uns vials que l'envolten. Durant la dècada de 1930, la construcció del mercat originà l'aparició de l'actual **plaça de Pius XII** davant la seva façana sud.



## *Cronologia*

### **1935. Mercat, plaça del**

Des de la construcció del mercat de Santa Eulàlia, la plaça era coneguda amb aquest nom popular per la població, tot i no tenir nom oficial, fins al 1958.

### **1958. Pio XII, plaza de**

A la sessió de l'Ajuntament del dia 21 de novembre de 1958 es decidí posar aquest nom en memòria del Papa mort de feia poc. Pius XII, ultraconservador i anticomunista, va ser molt venerat pels impulsors del nacionalcatolicisme imperant.

### **1988. Pius XII, plaça de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Llunàs, carrer de  
Sortida per  
Electricitat,  
avinguda de l'



## Accepció

**Planes.** Topònim que fa referència a una porció de terreny llista, pràcticament sense relleu, dedicada a conreu.

Aquest topònim està relacionat amb el nom amb què es coneixia una zona del samontà hospitalenc i, també, de la població veïna d'Esplugues de Llobregat: les Planes. Aquí les terres es distribuïen en superfícies planes que, habitualment, es dedicaven al conreu. Aquest és l'origen del nom del barri de les Planes, a l'Hospitalet, i del barri de la Plana, a Esplugues. Alguns documents municipals dels anys 1935 i 1936 de l'arquitecte d'Esplugues Gabriel Borrell esmenten casetes d'autoconstrucció al barri de la Plana, corresponent a aquest espai limítrof entre l'Hospitalet i Esplugues. Abans, però, als documents municipals de l'Ajuntament de l'Hospitalet, habitualment apareix barri o barriada de les Planes per referir-se a la zona dels actuals barris de Pubilla Cases, la Florida i les Planes; de vegades també als de Sanfeliu i Can Serra, encara que en aquests casos era més habitual referir-s'hi com a barri Muntanya. Un d'aquests documents és el corresponent al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, basat en treballs previs de l'aleshores arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt (*vegeu plaça de l'Alzina*, per posar només un exemple).

Plana, en singular, feia referència probablement a un indret conegut, com a mínim a final de la dècada de 1910, com *la plana de Sarriera*, al terme municipal d'Esplugues, cap a on s'adreçava l'actual **carrer de Llunàs**, que el 1924 rebé el nom de *calle de la Plana*. Planes, en plural, sembla que és una corrupció del nom singular original utilitzat en aquesta zona.

## El carrer

A més d'altres vials (*vegeu carrer de Valeta, carrer de Cornellà, avinguda de l'Electricitat i carrer de Sant Jordi*), el **carrer de les Planes** i els primers trams del **carrer de Llunàs** sorgiren a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de José Valeta de Arquer, presentat l'11 de febrer de 1924 i aprovat el 12 d'agost d'aquell any, situats al lloc conegut com a *feixa Llunàs* (*vegeu carrer de Valeta*).

Al plànol d'aquest projecte, el **carrer de les Planes** apareix retolat *calle de Llusas* [*sic*] (probablement un error de transcripció de Llunàs, que a la memòria del projecte apareix escrit com *Llunas* i també com *Llunes*) i el **carrer de Llunàs** es pot veure retolat *calle de la Plana* (que actualment és el nom del barri de la ciutat veïna d'Esplugues en aquesta zona). És a dir, *calle de Llunas* i *calle de la Plana* feien referència al **carrer de les Planes** i al **carrer de Llunàs** respectivament.

El **carrer de les Planes**, que separa els termes municipals d'Esplugues i de l'Hospitalet, coincideix amb un antic camí que a finals del segle XIX tenia categoria de camí rural i era conegut com a *camí del Canyet*, però que a la dècada de 1920 apareix a la documentació com a antic camí veïnal de l'Hospitalet a Esplugues, també amb el nom del *Canyet*, malgrat que a finals del segle anterior, el camí veïnal de l'Hospitalet a Esplugues era el *camí de Casa Nyat*.

## Cronologia

### 1892. Cañet, camino del

El primer document que cal esmentar on consta aquest topònim és la memòria datada l'abril de 1892, amb la relació dels camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació



municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document els camins es classifiquen en tres categories, de més a menys importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino del Cañet*, amb el número 10, apareix amb la categoria de camí rural descrit de la següent manera: “Camino del Cañet que empieza en la extensión de las calles de San Juan y Xipreret, frente casa Bori y termina en el mojón nº 50 de la divisoria con Cornellá siguiendo luego dentro este último término hasta encontrar la intersección de los términos de Esplugas y Hospitalet midiendo 1 kilómetro 100 metros en esta jurisdicción.”

### 1918. Viejo de Cornellà, camino

Al Plànol de l'*Hospitalet de Llobregat*, elaborat per l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1921, aquest camí apareix com a *camino Viejo de Cornellà o del Cañet*. El *camino del Cañet* en aquest plànol coincideix aproximadament amb el **carrer de l'Estronci**.

### 1924. Llunas, calle de

Topònim que fa referència al marquès de Llunàs, de la família dels España, aristòcrates i amb propietats i terrenys a l'Hospitalet i Esplugues (*vegeu carrer de Llunàs*).

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de José Valeta d'Arquer, coneguts com a *feixa Llunas*, apareix el traçat complet de l'actual **carrer de les Planes**, amb el nom *calle de Llusas [sic]*. Probablement, aquest topònim és una transcripció errònia del cognom Llunàs, que actualment dona nom als **carrer de Llunàs** i **passatge de Llunàs**, ben a la vora.

### 1932. Domingo, carrer de

Topònim que referència al cognom del propietari dels terrenys i de la casa coneguts com a *Villa Victoria* o *Castell dels tres dracs*, també coneguda com a *Torre del Sr. Domingo*. Residència d'estiueig d'aquesta família, edificada a finals del segle XIX, enjardinada i d'estil modernista. Reformada entre els anys 1917 i 1923, amb un acabat de terrat imitant un castell. Aquest topònim apareix únicament al plànol de 1932. Ni al plànol de 1937, ni a cap de les guies posteriors, torna a aparèixer.

### 1948. Plana, calle de la

A la guia d'aquest any apareix clarament per primera vegada el topònim *la Plana* associat a l'actual **carrer de les Planes**.

### 1976. Las Planas, calle de

Al plànol d'aquest any, torna a aparèixer el topònim *Las Planas*, com a les guies comercials de 1929-1930, 1930-1931 i 1932, però aquesta vegada, aplicat al **carrer de les Planes**.

### 1988. Planes, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



**Entrada per**  
Sant Rafael, carrer de;  
Esmaragda, carrer de l';  
Teide, carrer del;  
Cementeri Municipal;  
Menéndez Pidal,  
carrer de; vies del tren;  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d';  
Vicenç Martorell,  
carrer de;  
Menéndez Pidal,  
carrer de

**Mapa:** D2, D3

**Barri:** Les Planes

## Accepció

**Planes.** Topònim que fa referència al nom del barri on hi ha el parc.

Hi ha referències del segle xv sobre una partida de terres amb el nom de les Planes, prop de la torre Granera. Llavors aquest nom servia per denominar tot el territori que avui ocupen els barris de les Planes i també de la Florida.

## El carrer

Situat als peus del turó de les Planes, el parc ocupa els antics marges de les rieres que baixaven des de ca n'Oliveras i la finca de la pubilla Casas fins a la marina. Els terrenys que ara ocupa el parc es van salvar de l'especulació urbanística de la dècada de 1960 perquè eren terres properes al cementiri i una normativa impedia que s'hi construís. Aquest espai va ser ocupat fins a mitjan segle XVIII per masies dedicades al cultiu de cereals i vinya. Al segle XIX la plaga de la fil·loxera va posar fi a la producció de vinya i els pagesos van vendre els terrenys per construir-hi les bòbiles. En aquest espai n'hi havia dues, de les quals es conserven les característiques xemeneies: Goyta Oliveros, fàbrica de ceràmica del segle XIX, que va tancar les portes a finals de la dècada de 1970, i la bòbila d'Ernest Mayoral, que datava també del mateix període. A més, on ara hi ha el parc estava situada també l'empresa de productes químics Cardoner SA. S'hi va instal·lar el 1925 i els veïns de les Planes i de Can Serra s'hi van mobilitzar en contra perquè feia soroll i pudor; el tancament, però, no es va produir fins a finals de la dècada de 1970. El **parc de les Planes** es va començar a configurar a la dècada de 1980 i la primera fase de les obres es va iniciar el 1985. Aquest espai verd va ser inaugurat el 1986. Després ha estat objecte de diverses remodelacions

fins a donar-li la forma actual. L'última reforma es va dur a terme el 1995. Dins del perímetre del parc hi ha també un camp municipal de futbol, que va ser inaugurat el 1992. Actualment el parc té una superfície total de 7,8 ha i representa el principal pulmó verd de la ciutat.

## Cronologia

### 1957. Sense nom, parque

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de les Planes de 1957 es pot veure l'espai que actualment ocupa el **parc de les Planes**, però sense nom. Es tractava, però, d'un projecte encara.

A partir de 1986, després de la primera urbanització que suposà la creació del parc, l'espai va ser conegut popularment com a *parc de les Planes*.

### 1991. Planes, parc de les

Aquest nom no apareixia a la llista de noms de carrers que acompanya al plànol de 1991, però sí que retolava l'espai del parc. No va ser fins al nomenclàtor de 2006 que va aparèixer el topònim a la llista de noms.



## Accepció

**Plini.** Topònim que podria fer referència a Gaius Plinius Secundus, anomenat *Plini, el Vell* (Como, actual Itàlia, 23 - Castelmare, actual Itàlia, 79). Polític, historiador i científic romà.

Les cròniques militars de la seva estada a Germània foren emprades per Tàcit. Uns anys després d'haver tornat a Roma, el 73 anà a la Tarraconense, per encàrrec de Vespasià. La seva única obra conservada, *Naturalis Historia* (77), consta de més de 35 llibres que foren completats pel seu nebot, Plini el Jove. Es tracta d'una obra enciclopèdica plena de dades de l'univers, geogràfiques, antropològiques, geològiques i sobre l'ésser humà i els altres éssers vius. L'agost del 79, quan anava a prendre notes sobre l'erupció del Vesuvi, morí a conseqüència dels efectes dels gasos.

## El carrer

L'origen del **carrer de Plini** es troba probablement al projecte general d'urbanització que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt dissenyà abans del gener de 1925 i que no hem pogut localitzar (vegeu **plaça de l'Alzina i carrer de Ca n'Alòs**). També formà part del Pla d'eixample de 1926 i finalment fou aprovat com a Pla d'eixample i sanejament interior el 1928. El 9 de febrer de 1925, Juan Riera i Sala, gerent de la Casa Tecla Sala, propietària de l'aleshores anomenada *Fàbrica del Torrente Gornal*, presentà un projecte d'urbanització de terrenys situats al sud de la fàbrica, a tocar del **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el torrent Gornal. Al plànol d'aquest projecte, datat l'octubre de 1924 i signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'arquitecte municipal, es veu el projecte del **carrer de Plini** actual i la seva prolongació cap al sud. Aquesta prolongació, però, no

s'executà, malgrat estar recollida al Pla d'eixample de 1926 de Ramon Puig i Gairalt, aprovat el 1928.

## Cronologia

### 1925. Fàbrica, calle de la

Topònim que fa referència a l'edifici i les instal·lacions on es transformen matèries primeres per obtenir-ne nous productes. En aquest cas, fa referència a la fàbrica Tecla Sala (vegeu **jardins de Tecla Sala**).

Encara que a la documentació associada a llicències d'obres de 1927 consta la referència d'aquest vial com a carrer en projecte, sense nom, la seva configuració es pot veure al plànol d'octubre de 1924 del projecte presentat a l'inici de 1925 per a la urbanització dels terrenys propietat de Juan Riera i Sala situats entre la fàbrica Tecla Sala, el torrent Gornal i el **carrer d'Enric Prat de la Riba**. El carrer, amb una prolongació cap al sud no executada, apareix retolat *calle de la Fàbrica*.

### 1929. Plinio, calle de

A la documentació associada a llicències d'obres de 1929 ja consta l'existència aquest topònim.

### 1932. Plini, carrer de

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

Entrada per  
Terra Baixa, carrer de

Sortida per  
Sense sortida

Mapa: F3

Barri: Sant Josep



### 1939. Plinio, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Plini, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Estronci, carrer de l'  
Sortida per  
Tel·luri, carrer del



Mapa: B3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Poeta Llobart.** Topònim que fa referència a Constantí Llobart, pseudònim de Carmel Navarro i Llobart (València, 1848-1893). Escriptor, impulsor de la Renaixença valenciana i activista republicà.

Un dels fundadors de Lo Rat Penat, associació que a partir de 1878 divulgà i defensà la cultura i la llengua valencianes, com a senyes d'identitat del poble valencià.

No deixa de ser estrany que aquest topònim, provinent de l'època de la Segona República, perdurés durant el franquisme fins als nostres dies, sobretot pel fet que el mateix Llobart se separà de la seva associació, perquè s'havia sotmès a la monarquia, i en creà una de nova, L'Oronella, més propera a principis republicans i progressistes.

## El carrer

El traçat d'aquest vial sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i la seva mare, Carmen Prats, aprovat el 5 de març de 1924 (*vegeu carrer de Sanfeliu*). Posteriorment, es recollí al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, però no s'executà fins a la dècada de 1960, quan s'anà ampliant pels dos extrems fins arribar al traçat actual.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i de la seva mare, Carmen Prats, apareix el tram més occidental de l'actual **carrer del Poeta Llobart**, però sense nom (*vegeu carrer de Sanfeliu*). Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Juan Boada, presentat el desembre de 1924 i aprovat el 15 de maig de 1930, aparegué l'actual tram més oriental d'aquest vial, també sense nom.

### 1932. Poeta Llobart, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Al plànol d'aquest any aparegué per primera vegada aquest topònim.

### 1939. Poeta Llobart, calle del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. En aquest cas, només es traduí el tipus de via.

### 1988. Poeta Llobart, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Sant Jordi, carrer de;  
Sanfeliu, carrer de;  
Electricitat, avinguda de l'

Mapa: A2, A3

Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Pompeu Fabra.** Topònim que fa referència a Pompeu Fabra i Poch (Gràcia, actual Barcelona, 1868 - Prada de Conflent, França, 1948). Gramàtic, lingüista i lexicòleg català, considerat el sistematitzador del català modern.

L'*Ensayo de gramática del catalán moderno* (1891) és el resultat de l'interès de Pompeu per l'estudi de la llengua catalana, que en aquells anys del final del segle XIX, encara no comptava amb una gramàtica o un diccionari considerat com a fiable per la comunitat lingüística catalana. En paral·lel a l'interès per la llengua, Pompeu es dedicà als estudis d'enginyeria, que el portaren a treballar com a catedràtic de química a Bilbao, on residí des del 1902 fins al 1911.

En aquells anys, Pompeu ja havia aconseguit el reconeixement lingüístic, cosa que explica la crida de l'aleshores president de la Diputació de Barcelona i fundador de l'Institut d'Estudis Catalans (1911), Enric Prat de la Riba, perquè es fes càrrec de la secció filològica de l'IEC, de la qual va ser president des del 1918 fins al 1948, any de la seva mort. També va ser president de l'IEC, rotativament, de l'any 1918 fins a l'any 1939.

Les obres més destacades de Pompeu Fabra són la *Gramàtica de la llengua catalana* (1912), encara en castellà; les *Normes ortogràfiques* (1913); la *Gramàtica catalana* (1918), segona versió de l'anterior, ja en català i adoptada com a gramàtica oficial de la llengua per l'Institut, i el *Diccionari general de la llengua catalana* (1932). A banda de ser autor de gran nombre d'articles, exercí un indiscutible mestratge amb les "Converses filològiques", publicades a *La Publicidad* a partir de 1919, i amb altres publicacions i traduccions.

Exiliat el gener de 1939, residí a París, Montpeller i Prada de Conflent, on morí el 1948.

## El carrer

Els **jardins de Pompeu i Fabra** són un espai verd resultat de la modificació del Pla general metropolità al sector del barri de Sanfeliu conegut com a *Façana Estronci* i *Porta Sanfeliu*, aprovat el 29 d'abril de 2005. A diferència dels **jardins de les Moreres**, que tenen el mateix origen, els **jardins de Pompeu i Fabra** encara estan pendents d'execució. De fet, el 30 de desembre de 2015, s'aprovà una nova modificació del planejament amb la creació d'un espai lliure públic a l'illa delimitada pel **carrer de Sanfeliu**, l'aleshores *carrer de Pompeu Fabra* (vegeu **avinguda de l'Electricitat**), el **carrer de les Planes** i el **carrer de Sant Jordi**. Aquesta modificació ha tornat a configurar l'espai, que el 2019 encara resta pendent d'execució.

Cal esmentar que fins al 2018, una part del tram de l'**avinguda de l'Electricitat** que travessa el barri de Sanfeliu portava el nom de *carrer de Pompeu i Fabra*.

## Cronologia

### 2005. Sense nom, jardins

Als plànols que acompanyen la modificació del planejament vigent aleshores, aprovada el 29 d'abril de 2005, es projecta una zona verda que hi apareix sense nom. És tan sols un projecte, pendent d'execució. Aquest projecte, fins i tot, es modificà el 30 de desembre de 2015 amb un nou canvi del planejament, també pendent d'execució.

### 2018. Pompeu Fabra, jardins

El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi. Atenent a raons històriques i al fet que els trams que connectaven l'anterior *carrer de Pompeu Fabra* (vegeu



**avinguda de l'Electricitat**) amb el pont que passa per sobre de la **ronda de Dalt** no tenien nom, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí proposar la recuperació del topònim original d'aquest espai sencer i dedicar el nom de Pompeu i Fabra per a uns jardins de pròxima construcció en una zona molt propera.



## Accepció

**Ponent.** Topònim que fa referència al lloc de l'horitzó per on es pon el sol; és a dir, l'oest.

## El carrer

La primera referència del topònim *ponent* al nomenclàtor hospitalenc apareix al projecte d'urbanització dels terrenys de Baltasar Bonet aprovat l'11 de juliol de 1923 (*vegeu avinguda de Miraflores*). Però aquests terrenys estaven situats a la zona nord de l'actual barri de la Florida i part del barri de Pubilla Cases. En un projecte posterior de Manuel Contell i Bonet, aprovat el 17 de març de 1926, ja apareix retolada l'actual **avinguda de Miraflores** com a *avenida de Poniente*. En aquest projecte, hi surt també el topònim *llevant* associat a uns trams de l'actual **carrer de Ponent**. Els trams projectats aquell any de l'*avenida de Poniente* i de la *calle de Levante* consideraven el punt de trobada d'ambdós vials com a posició del punt de vista de l'observador.

El fet que a partir de la dècada de 1930 el topònim *ponent* s'associés a l'actual **avinguda de Ponent** deixa sense sentit aquesta primera explicació del topònim.

L'origen de l'actual **avinguda de Ponent** està relacionat amb el mateix Baltasar Bonet, que presentà un nou projecte, el maig de 1923, per urbanitzar altres terrenys de la seva propietat a tocar de l'aleshores torrent Gornal i l'actual **avinguda de Ponent**. Als plànols del projecte, l'avinguda apareix retolada *calle en proyecto Z*. El traçat de l'avinguda fou recollit per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.

Aquest vial es va definir com el segon eix transversal amb el **carrer de la Florida** a partir del qual s'urbanitzà el barri.

## Cronologia

### 1923. Z, calle

La primera referència d'aquesta avinguda i el seu traçat més oriental es troba al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Baltasar Bonet aprovat l'11 de juliol de 1923. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, encara no s'hi veu cap element relacionat amb aquest projecte.

### 1932. Ponent, avinguda de

Aquest any no només es catalanitzà el tipus de via associat al vial —que passà a ser avinguda—, sinó que apareix amb el nom actual: **avinguda de Ponent**.

### 1939. Poniente, avenida de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1974. Almirante Carrero Blanco, avenida de

Topònim fa referència a Luis Carrero Blanco (Santoña, Cantàbria 1903 - Madrid, 1973). Almirall i polític. Estret col·laborador del dictador Franco, va promocionar els membres de l'Opus Dei en els governs formats a partir de 1957. També es va encarregar de crear els serveis d'espionatge de la dictadura. L'estiu de 1973, durant l'última etapa del franquisme, va assumir la presidència del govern espanyol. Aquell mateix any, va morir assassinat per un atemptat d'ETA, el 20 de desembre de 1973.

Entrada per  
Blas Infante, plaça de  
Sortida per  
Masnou, avinguda del

Mapa: E2, F2

Barri: La Florida  
i les Planes



L'Ajuntament de L'Hospitalet, en sessió de 16 de gener de 1974, va acordar substituir el nom de *Poniente* pel d'*Almirante Carrero Blanco*.

### **1979. Ponent, avinguda del**

Amb la recuperació de la democràcia municipal, l'abril de 1979, el nou ajuntament democràtic va encetar un procés per treure els noms franquistes del nomenclàtor de carrers de la ciutat. Aquest va ser un dels primers que es va substituir. El Ple de l'Ajuntament del 9 de maig de 1979 va recuperar el nom de *Ponent*, ja en català, d'aquest eix del barri de la Florida.

### **1988. Ponent, avinguda de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Conjunt de casetes (fitxa 81)

## Accepció

**Pons.** Topònim que fa referència a Gonzalo Pons i Torns (*vegeu carrer de Gonçal Pons*).

Domiciliat al barri de Santa Eulàlia i cunyat de Mateo Matas (*vegeu passatge de Matas*). La raó d'aquest topònim és el fet d'haver estat un dels propietaris de les casetes que hi ha en aquesta zona del **passatge de Pons** i del **passatge de Matas**.

## El carrer

El **passatge de Pons** i el **passatge de Matas** donen pas a un conjunt de casetes, part del patrimoni arquitectònic de la ciutat catalogat al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic i formen un dels conjunts de passadissos més ben conservats. La gran majoria de les casetes que actualment tenen número pel **passatge de Matas** eren de Mateo. I totes les que tenen número pel **passatge de Pons** eren de Gonzalo. El conjunt de casetes s'obren no a dos passatges, sinó a tres. Les casetes amb entrada pel passatge més al nord, d'uns 3 m d'amplada, tenen associats números del **passatge de Matas**. Les casetes amb entrada pel passatge més al sud, molt estret, d'1,5 m d'amplada, tenen associats números del **passatge de Pons**. I les casetes amb entrada pel passatge del mig, també d'uns 3 m d'amplada, tenen associats números del **passatge de Matas** (les del costat nord) i números del **passatge de Pons** (les del costat sud).

## Cronologia

### 1923. Sense nom, pasaje

Al full 28 de la sèrie cartogràfica elaborada per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924 apareix aquest espai, encara que sense nom. La configuració del passatge tenia forma de corredor, de manera similar als passadissos. Les construccions eren d'una planta i reduïdes dimensions, i algunes cases disposaven d'un petit jardinet al davant. La majoria de les casetes van ser construïdes al voltant de l'any 1923.

### 1928. Pons, pasaje de

La primera vegada que ens consta el nom és a la guia de 1928-1929.

### 1932. Pons, passatge de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Aquests petits vials de dimensions molt reduïdes, passadissos d'accés a les casetes, no apareixen al plànols de la ciutat dels anys de la Segona República. Però sí al full 21 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, on es pot llegir clarament el topònim en català. Cal dir, però, que el passadís del mig apareix amb l'únic topònim de *passatge Matas* i el topònim *passatge Pons* només apareix per al passadís, que actualment té una amplada d'1,5 m i que aleshores era més ample.

### 1939. Pons, pasaje de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents

Entrada per  
Sense sortida

Sortida per  
Rosselló, carrer del

Mapa: H2

Barri: La Torrassa



geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. En aquest cas, només es traduí el tipus de via. La primera guia oficial on torna a aparèixer el topònim és la de 1942.

### **1988. Pons, passatge de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Ca n'Alòs, carrer de  
Sortida per  
Treball, carrer del



Mapa: F3



Barri: Sant Josep

## Accepció

**Ponsich.** Topònim que fa referència a Josep Maria de Ponsich i de Castells, propietari d'uns terrenys que formaven part de la finca de ca n'Alòs ubicats a l'extrem de l'actual barri de Sant Josep, fent llinda, a llevant, amb el que avui és el barri de Santa Eulàlia i, al nord, amb la via de Vilafranca i el barri de la Torrassa.

El nom d'aquest propietari, Ponsich, també fou un dels noms amb el qual es coneixia el pont sobre les vies del tren de la línia de Vilafranca per accedir des del barri de Sant Josep i Santa Eulàlia al barri de la Torrassa (1933), substituït en la dècada de 1970. Entre el març i el juliol de 1923, es tramità l'expedient d'urbanització d'aquests terrenys. L'11 de juliol de 1923 s'aprovà el plànol on ja apareix el traçat actual del carrer, però encara sense que hi consti el nom.

## El carrer

L'origen del **carrer de Ponsich** es troba al projecte d'urbanització dels terrenys de José María de Ponsich i de Castells presentat el gener de 1923 i aprovat per l'Ajuntament l'11 de juliol del mateix any, on apareix el traçat actual (*vegeu carrer de Ca n'Alòs*).

## Cronologia

### 1923. Z, calle

Al projecte d'urbanització dels terrenys de ca n'Alòs, aleshores propietat de José María de Ponsich i de Castells, apareix un plànol on ja apareix el traçat d'aquest carrer, encara que amb el nom provisional *calle Z*. Cal esmentar que aquell mateix any, l'Ajuntament també aprovà un altre

projecte que assignava aquest nom a un altre vial (*vegeu avinguda de Ponent*).

### 1924. Ponsich, calle de

En algunes de les llicències d'obres tramitades el 1924 ja s'esmenta aquest vial amb el nom que apareix a la guia de 1928-1929.

### 1932. Ponsich, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Ponsich, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat.

### 1988. Ponsich, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Portugal.** Estat europeu situat al sud-oest d'Europa just a l'oest de la península Ibèrica. La seva capital és Lisboa.

## El carrer

L'origen urbanístic d'aquest carrer, com el de tots els vials de Bellvitge, està en els plans parcials que es van anar dissenyant des del 1956. En concret, la modificació del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge, aprovada el 7 d'agost de 1961 (*vegeu avinguda d'Europa*). En aquesta modificació ja apareix el traçat de l'actual **carrer de Portugal**. Però no es va començar a materialitzar fins a l'any 1971 quan es va construir el primer bloc en l'àmbit d'aquest carrer.

Entrada per  
Industrial, travessia

Sortida per  
Marina, rambla de la



Mapa: E5



Barri: Bellvitge

## Cronologia

### 1961. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen la modificació de 1961 del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge es veu el primer traçat del vial que esdevindria l'actual **carrer de Portugal**, encara que sense nom.

### 1967. Portugal, calle de

Segons l'acta de la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament de L'Hospitalet de 23 d'agost de 1967, es van acordar els noms dels vials resultants de la urbanització i ordenació de l'aleshores anomenat polígon de Bellvitge, entre els quals es trobava aquest espai. Com altres carrers del barri, se li va donar un nom de país o continent.

### 1988. Portugal, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Prat.** Topònim que fa referència a un camp cobert d'herbes, sobretot graminoides.

## El carrer

L'origen urbanístic d'aquest carrer, com el de tots els vials de Bellvitge, està en els plans parcials que es van anar dissenyant des del 1956. En concret, la modificació del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge, aprovada el 7 d'agost de 1961 (*vegeu avinguda d'Europa*). En aquesta modificació ja apareix el traçat de l'actual **carrer del Prat**. Però en aquesta zona no es va començar a materialitzar fins a l'any 1967, quan es va construir el primer bloc en l'àmbit d'aquest carrer. Aquest carrer es va urbanitzar als terrenys de l'antiga masia de cal Pepet de la Casa Llarga. Aquesta masia encara constava a la guia de 1960, però deu anys després, amb la configuració del carrer, va desaparèixer. El juliol de 1970 es va inaugurar el col·legi públic de la Mare de Déu de Bellvitge. Durant els deu primers anys d'existència del carrer, un dels problemes que van patir amb més intensitat els veïns van ser les inundacions periòdiques dels soterranis dels blocs. El 21 de març de 1974, com a conseqüència de les pluges, es va produir la ruptura del clavegueram. Tres anys més tard, el 14 de novembre de 1977, l'obturació, una vegada més, de les clavegueres comportà que més de cent semisoterranis s'inundessin.

Entrada per  
Industrial, travessia  
Sortida per  
Marina, rambla de la

Mapa: D5

Barri: Bellvitge

## Cronologia

### 1961. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen la modificació de 1961 del Pla parcial de l'aleshores anomenat sector de Bellvitge es veu el primer traçat del vial que esdevindria l'actual **carrer del Prat**, encara que sense nom.

### 1967. Prado, calle del

Segons l'acta de la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament de L'Hospitalet de 23 d'agost de 1967, es van acordar els noms dels vials resultants de la urbanització i ordenació de l'aleshores anomenat polígon de Bellvitge, entre els quals es trobava aquest espai.

### 1988. Prat, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Natzaret, carrer de

Mapa: H3, H4

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Prat de la Manta.** Antic topònim de l'Hospitalet que fa referència a un prat d'indianes situat al lloc on ara hi ha el carrer.

Els prats d'indianes eren uns terrenys dependents de les fàbriques dedicades a estampar teixits. Es tractava d'unes extensions d'herba que s'utilitzaven per blanquejar les peces de roba al sol, que després s'estampaven. Els prats d'indianes van anar desapareixent al llarg del primer terç del segle XIX. A la marina hospitalenca hi havia un camí conegut com a *carretera del Prat Vermell*, que actualment dona nom a un dels barris barcelonins situats a la zona que havia estat la marina de Sants. L'última notícia que es té dels prats d'indianes a l'Hospitalet és la venda l'any 1836 de l'anomenat Prat de la Manta.

## El carrer

El **carrer del Prat de la Manta** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Pedro Elias, presentat el juliol de 1918. El 30 d'octubre del mateix any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia aquest nou vial, des del **carrer de l'Aprestadora** cap al sud, fins a la projectada *calle de Cortes* (**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**).

## Cronologia

### 1918. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Pedro Elias, aprovat el 30 d'octubre de 1918, apareix aquest vial sense nom.

### 1923. Prat de la Manta, calle de

A proposta dels regidors Carbó, Romagosa i Piera, i d'acord amb l'arquitecte municipal, el Ple de l'Ajuntament aprovà aquest nom el 20 de juny de 1923, precedit de la preposició *de*.

### 1932. Prat de la Manta, carrer

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Prat de la Manta, calle

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Prat de la Manta, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per Catalunya, avinguda de  
Sortida per Isabel la Catòlica, avinguda d'



Mapa: D2, E2



Barri: La Florida i les Planes

## Accepció

**Primavera.** Estació de l'any compresa entre l'equinocci d'hivern i el solstici d'estiu. A l'hemisferi nord, comença gairebé a finals de març i s'allarga fins a finals de juny.

## El carrer

La motivació d'aquest topònim l'hem de buscar en la línia de denominar els carrers d'aquesta part del samontà amb noms referits a la flora, tradicionalment relacionada amb els mesos de primavera.

Quant a l'espai, l'**avinguda de la Primavera** no apareix al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, excepte el tram situat al sud de l'**avinguda de Catalunya**. Però aquest tram, abans de la continuació cap al sud pel **carrer dels Garrofers**, presenta unes dimensions inferiors a les actuals.

En realitat, l'origen cal buscar-lo en un dels recorreguts de les línies elèctriques d'alta tensió que travessaven la ciutat (*vegeu **avinguda de l'Electricitat** i **avinguda de Catalunya***). A partir de finals de la dècada de 1950, després de la construcció dels blocs de la Fecsa (*vegeu **carrer de la Mare de Déu de Puigcerver**, **carrer de la Mare de Déu del Carme** i **carrer de la Mare de Déu de la Llum***), el carrer començà a urbanitzar-se definitivament seguint la línia d'edificació d'aquestes cases. El Pla parcial de les Planes, aprovat el 12 de desembre de 1957, i la modificació de l'**avinguda de Miraflores** del Pla parcial de les Planes, aprovada el 17 d'octubre de 1960, suposaren la regulació urbanística de l'**avinguda de la Primavera** en aquesta zona del barri.

A finals de la dècada de 1990, l'**avinguda de la Primavera** experimentà una remodelació urbanística considerable, en dues fases. Primer, el tram situat entre l'**avinguda d'Isabel**

la **Catòlica** i el **carrer de Llevant** es configurà com a passeig, amb una plaça sobre el nou aparcament subterrani. Aquesta zona disposa d'una zona enjardinada amb espais per a jocs infantils. A continuació, l'11 de maig de 2001, el tram que quedava entre el **carrer de Llevant** i el **carrer de l'Enginyer Moncunill** també estrenà una nova configuració urbanística: s'hi va construir un nou aparcament subterrani (davant del Mercat de la Florida) amb l'articulació d'una nova zona enjardinada, amb una àrea de jocs infantils, a més de renovar-hi el mobiliari urbà i l'enllumenat públic. El 2008, a l'enderrocar l'antic edifici del Mercat de la Florida de la dècada de 1950, les parades es traslladaren a una carpa instal·lada sobre una d'aquestes zones reurbanitzades de l'**avinguda de la Primavera**, entre el **carrer de l'Enginyer Moncunill** i el **carrer de la Florida** fins que el 2016 es va tornar a obrir el nou mercat, de nova construcció.

El 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la proposta de canviar el tipus de via de l'antic *carrer de la Primavera* a la nova **avinguda de la Primavera**.

## Cronologia

### 1952. Primavera, calle de la

La primera referència documental a aquest topònim és a la guia de 1952. El vial hi discorria només des de l'aleshores *avenida de la Electricidad* (*vegeu **avinguda de Catalunya***) fins al **carrer de la Florida**. La resta del traçat estava ocupat per les línies d'alta tensió i la zona de servitud relacionada.

### 1988. Primavera, carrer de la

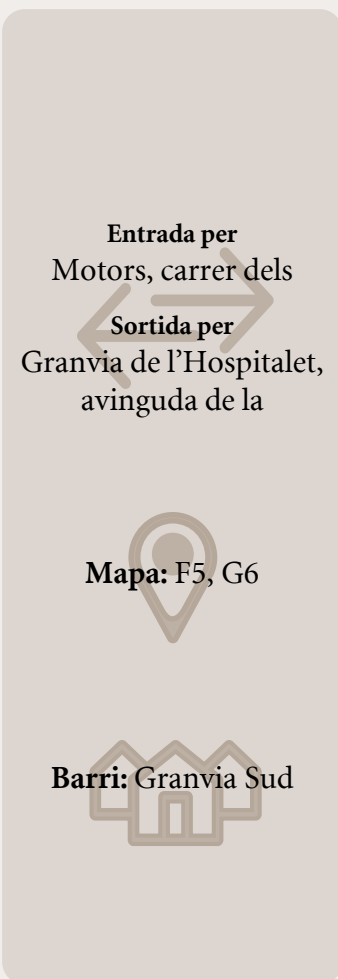
El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Des de



1988, el tram del carrer que queda al sud de l'**avinguda de Catalunya**, fins al **carrer del Teide**, va esdevenir un carrer amb nom propi: **carrer dels Garrofers**.

### **2018. Primavera, avinguda de la**

Atenent a les característiques del vial, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí proposar el canvi de tipus de via de carrer a avinguda. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Primer de Maig.** Festa del Treball.

La data fou adoptada el 1889 per la Segona Internacional (Congrés Marxista de París) com a dia de reivindicació de la jornada de vuit hores de treball i d'exaltació de l'internacionalisme obrer. A més servia per commemorar la vaga dels treballadors de l'1 de maig de 1886 a Chicago, que reclamaven, entre altres coses, la jornada laboral de vuit hores, però que es traduí en una sèrie d'accions reivindicatives. L'esclat d'una bomba llançada contra la policia acabà amb la detenció, el judici, la condemna i l'execució d'uns treballadors coneguts com els *màrtirs de Chicago*.

## El carrer

El carrer del Primer de Maig sorgí a partir de la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, on aparegueren diversos carrers que són l'origen dels vials d'aquest sector econòmic de l'actual barri de Granvia Sud. Un d'aquests vials coincideix amb part del traçat de l'actual carrer de Miguel Hernández (vegeu carrer de Salvador Espriu).

## Cronologia

### 1970. Transversal 1, calle

Als plànols que acompanyen la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, ja apareix el projecte d'aquest vial. Malgrat que el topònim aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara trigà alguns anys a executar-se.

### 1982. 1 de Maig, carrer

El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament acordà canviar alguns noms de carrers, per eliminar possibles confusions a causa de les seves semblances. Entre aquests canvis, el vial anomenat *calle Transversal 1* passà a ser el carrer 1 de Maig.

### 1988. Primer de Maig, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest any, s'aprovà explícitament d'aquesta manera.



PAT Edifici d'habitatges, al número 1, en construcció (fitxa 48)

PAT Edifici d'habitatges, al número 2, antiga pastisseria Santa Eulàlia (fitxa 49)

PAT Edifici d'habitatges, al número 10 (fitxa 68)

PAT Edifici d'habitatges, al número 24-26 (fitxa 69)

PAT Edifici d'habitatges, al número 42-44 (fitxa 70)

PAT Mercat del Centre (fitxa 82)

## Accepció

**Príncep de Bergara.** Topònim que fa referència a Joaquín Baldomero Fernández-Espartero Álvarez de Toro (Granátula de Calatrava, Ciutat Real, 1793 - Logronyo, 1879). Militar i polític.

Fou més conegut amb el nom de *Baldomero Espartero*. Nascut en una família amb pocs recursos econòmics, va estudiar al seminari dels dominics fins que va deixar els estudis per combatre contra l'exèrcit de Napoleó el 1808. A partir d'aleshores inicià la carrera militar. Des de 1815 participà en diverses campanyes americanes, fins que després de 1825 retornà definitivament a Espanya. Aleshores formà part de l'influent grup dels "Ayacuchos", militars que havien participat en la lluita contra els independentistes americans. Estigué destinat a Pamplona, Logronyo, Barcelona i Palma de Mallorca. El 1833, mort Ferran VII, es posà al servei de la reina Maria Cristina, regent d'Isabel II, per lluitar contra els carlins. El 25 de desembre de 1836, derrotà els carlins al pont de Luchana, cosa que significà el final del setge carlí a Bilbao i el 31 d'agost de 1839 signà la Pau de Bergara amb el general Maroto, fet que li reportà el títol de duc de la Victòria. Finalitzada la primera guerra carlina el 1840, es convertí dintre de les files liberals, en el cap visible de l'anomenat sector progressista enfront del moderat. Entre 1840 i 1843 ocupà els càrrecs de president

del govern provisional i substituï Maria Cristina en la regència. Durant aquests anys, tant els sectors moderats com les classes populars s'oposaren a la política d'Espartero, qui hagué de fer front a moltes insurreccions. La seva política lliurecanvista que pretenia un acord amb Anglaterra, que els industrials catalans no veien amb bons ulls, i l'exigència de lleves regulars va donar finalment lloc a la revolta de Barcelona del 15 de novembre de 1842. És interessant veure com durant aquesta revolta, l'alcalde hospitalenc Pere Antoni Prats va organitzar un grup que participà en aquests fets desarmant un grup de militars i dirigint-se a Barcelona amb la intenció d'afegir-se a la revolta, que fou reprimida durament amb el bombardeig de la ciutat des del castell de Montjuïc. El juliol de 1843, una insurrecció dirigida pel general Narváez posà fi a la seva regència i la jove reina Isabel II, amb només catorze anys, accedí al tron. Espartero s'exilià a Anglaterra fins al 1849, quan tornà a Espanya. Durant el Bienni Progressista de 1854-1856, ocupà la presidència del govern, tot i que més tard s'allunyà de la política. Després de la Revolució de 1868, es va arribar a parlar d'ell com un candidat al tron i, finalment, el nou rei Amadeu I de Savoia li concedí el títol de príncep de Bergara, amb el tractament d'Altesa Sereníssima.

## El carrer

Aquest carrer s'obrí amb motiu de la urbanització coneguda com a *Eixample del camp del rector* (vegeu **carrer de Rossend Arús i plaça de l'Ajuntament**). Aprovada el 24 de juliol de 1883, preveia l'obertura de carrers i places als terrenys compresos entre el **carrer Major**, el *camí de la Riereta*, el *carrer de Perutxo* (vegeu **carrer de les Roselles**) i poc més enllà de l'oest del **carrer de Sant Roc**.

Entrada per  
Major, carrer  
Sortida per  
Riereta, camí de la



Mapa: C4



Barri: El Centre



El traçat d'aquest carrer va ser d'una importància cabdal per a l'accés, a través del **carrer Major** a la plaça del Mercat del Centre. Tota aquesta acció urbanística va comportar l'expropiació de les finques i de la casa propietat d'Estanislau Prats i Soler, situada al número 57 del **carrer Major**. Pot semblar paradoxal, per la importància d'aquest vial a l'Eixample del Centre, però durant els primers vint anys no s'hi va edificar. No fou fins al 1899 que un veí de Barcelona, Joaquín Piera, va obtenir llicència per fer-ho. Una altra mostra d'això és la relació de carrers de la vila feta pel consistori el 1908, amb les numeracions. Aquest carrer tenia una numeració de l'1 al 7 i del 2 al 18. Més tard, amb la reforma entre 1924 i 1925 del Mercat del Centre, de l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt, es va dinamitzar la urbanització de tota la zona que l'envoltava. En aquest context, entre els anys 1919 i 1927, s'hi van construir tres edificis amb trets noucentistes, als números 24, 26 i 10.

Durant la dècada de 1930 es van edificar nous habitatges, als números 42 i 44. La promotora d'aquestes cases va ser Antònia Marsal i Prats i es van bastir el 1931 i el 1934 respectivament, segons les dades cadastrals. Ambdós edificis tenen planta baixa i tres pisos i consten com a construccions catalogades al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de 2001.

## Cronologia

### 1883. Príncipe de Vergara, calle del

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització conegut com a *Eixample del camp del rector* es veu el traçat del **carrer del Príncipe de Bergara** retolat amb aquest nom en castellà.

Abans de l'aprovació del projecte, coincidint amb la seva onomàstica el 27 de febrer, la corporació municipal va realitzar diversos actes d'homenatge a la figura del militar.

### 1929. Monóvar, calle de

Topònim que fa referència a Monòver, població alacantina.

Com a resultat d'una petició dels veïns del **carrer del Príncipe de Bergara** per canviar el nom a *calle de Monóvar*, que era el poble de naixement de qui era alcalde de l'Hospitalet aquell any, la Comissió Municipal Permanent va considerar aquesta petició el mateix any. Encara que aprovada pel Ple el 17 de juny, sembla que mai no es va reflectir al nomenclàtor, probablement per la situació política d'aquells anys. Al seu torn, el poble de Monòver va donar el nom de *calle de l'Hospitalet* a un vial del seu municipi.

### 1932. Príncipe de Vergara, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Malgrat la catalanització, el topònim de la ciutat basca de Bergara es va mantenir en castellà.

### 1938. Francesc Marvà, carrer de

En sessió de la Comissió Municipal Permanent del 21 de gener de 1938, es va decidir homenatjar persones que s'havien destacat per defensar els valors republicans. En aquest sentit, el conseller regidor de Serveis Públics proposà "honorar la memòria de Francesc Marvà, que morí gloriósament al front lluitant contra les tropes franquistes". El 4 de febrer de 1938, a proposta del conseller regidor d'Obres Públiques, s'acordà canviar el nom de *Príncipe de Vergara* pel de *Francesc Marvà*.

### 1939. Príncipe de Vergara, calle del

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'exclougué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Règimen Nacional Sindicalista y al





Glorioso Movimiento” i substituí “todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas”, així com les plaques amb inscripcions contràries o per “no estar redactadas en el Idioma Nacional”.

### **1988. Príncep de Bergara, carrer del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



- PAT Casetes Borràs (fitxa 73)
- PAT Gratacels de l'Hospitalet (Casa Pons), cantonada amb la carretera de Collblanc (fitxa 12)
- PAT Edifici al número 19 (antiga escola) (fitxa 19)
- PAT Edifici al número 70 (fitxa 72)
- PAT Edifici al número 109, cantonada amb el carrer del Montseny (fitxa 61)

## Accepció

**Progrés.** Procés de transformació i millora de la humanitat.

Com a resultat de la revolució industrial, simbolitzada pel ferrocarril, durant l'últim terç del segle XIX es considerava que amb el progrés es resoldrien els problemes de la humanitat. Així el primer projecte d'eixample de l'Hospitalet Centre assignà el nom de *Progreso* a l'actual **carrer de Rossend Arús**. No és doncs estrany que es volgués mantenir aquest concepte quan el 1902 es presentà el primer projecte d'urbanització de la Torrassa, de manera que aquest nou carrer havia de ser l'eix del nou eixample de la ciutat, símbol de la modernitat.

## El carrer

El primer tram del **carrer del Progrés** aparegué al projecte d'urbanització que Esteban Creus i Casellas presentà el 24 de març de 1891 i l'Ajuntament aprovà el 23 d'abril d'aquell any. Malgrat que el mateix Esteban Creus renuncià al projecte quatre dies més tard, al plànol apareixia el tram més al nord del **carrer del Progrés**. El 7 de febrer de 1898, Silvestre Pujós i Francisca Costa presentaren un nou projecte que pretenia obrir quatre carrers més: part dels actuals **carrer de Pujós**, **carrer de Vaquer** i **carrer del Doctor Jaume Ferran i Clua**, i l'aleshores anomenada *calle*

*de Fontdevila*, que unia la **carretera de Collblanc** i el **carrer de Pujós**. El projecte fou aprovat el 8 de juliol d'aquell any. Poc després, Clemente Mas i els germans Romaní presentaren un projecte d'urbanització que recollia la resta del traçat del **carrer del Progrés** actual fins a la **ronda de la Torrassa**.

En pocs anys el carrer es convertí en una veritable artèria comercial i industrial del barri i, tal com sol passar, hi aparegué l'especulació. S'hi construïren nombrosos habitatges, alguns d'inspiració modernista o racionalista, petites casetes unifamiliars i passadissos. A la dècada de 1930 als números 43-45 d'aquest carrer, fent cantonada amb la **carretera de Collblanc**, s'hi construï el primer gratacels, el Gratacels o casa Pons. Al número 19, cantonada amb el **carrer d'Occident**, hi ha un altre edifici catalogat al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic, que combina elements d'*art déco* amb altres de racionalistes. Al número 70, construït molt abans, l'any 1915, i d'inspiració modernista, destaca pel tractament ornamental de la façana i els arcs cecs de la paret mitgera. Tots tres van ser projectats per Ramon Puig i Gairalt i són edificis catalogats i protegits a l'esmentat pla.

Entre els números 146 i 152 hi ha els habitatges de passadís de 1923, de Ramon Puig i Gairalt, que formen part del Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic. El propietari dels terrenys era l'actor Jaume Borràs Oriol. En aquest carrer, a més, hi havia la cambra de la propietat que va sofrir un assalt quan es va proclamar el comunisme llibertari el desembre de 1933.

Entrada per  
Collblanc, carretera de

Sortida per  
Albareda, carrer d';  
Catalana, rambla

Mapa: F1, G2

Barri: Collblanc  
i la Torrassa



## Cronologia

### 1891. Sense nom, pasaje

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys d'Esteban Creus apareix el tram de l'actual **carrer del Progrés** que arriba a la **carretera de Collblanc**. El tram està retolat *pasaje privado*.

### 1898. Fontdevila, calle de

Topònim que amb tota probabilitat fa referència a un cognom, però del qual desconeixem l'origen.

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Silvestre Pujós i Francisca Costa es pot veure els trams del **carrer del Progrés** situats al nord del **carrer de Pujós** retolats com a *calle de Fontdevila*.

### 1902. Fontdevila, calle de; Progreso, calle del

El consistori aprovà el 28 de novembre de 1902, el projecte d'urbanització de terrenys dels germans Romaní i Clemente Mas a la Torrassa, on aparegueren els trams més al sud de l'actual **carrer del Progrés**. La prolongació de la *calle de Fontdevila* cap al sud, travessant la projectada **plaça Espanyola** per l'oest i arribant fins a la **ronda de la Torrassa**, rebé el nom de *calle del Progreso*.

### 1904. Progreso, calle del

Com a conseqüència d'una proposta presentada per Joan Campalans, Pere Domingo i Ramon Botifoll, d'unificació de vials existents i projectats en diversos projectes d'urbanització a finals de 1903, el 29 de gener de 1904, el consistori aprovà la interconnexió dels vials *calle del Progreso* i *calle de Fontdevila* i que aquest últim passés igualment a denominar-se *calle del Progreso*. D'aquesta manera, els trams d'aquest espai quedaren tal com ara els coneixem. El nom *Progreso*

havia quedat vacant, ja que a partir de 1895 el carrer que portava aquest nom al barri del Centre es deia *Rosend Arús*. La importància del carrer quedà reflectida en la proposta republicana del 30 d'abril de 1931 que pretenia canviar el nom pel de *14 d'Abril*, la proposta no reeixí i, finalment, aquest nom es posà a un carrer de Santa Eulàlia (*vegeu carrer de Castelao*). El nom *progrés* concordava amb l'ideari republicà.

### 1932. Progrés, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Progreso, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Progrés, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Ca n'Arús (fitxa 54)

## Accepció

**Provença.** Part de l'Occitània, al sud-est de França, que forma part de la regió Provença-Alps-Costa Blava.

## El carrer

És possible que qui va escollir aquest nom pensés que tenia relació amb el nom medieval de l'Hospitalet per la seva similitud fonètica, Provençana, encara que avui sabem que no és així (vegeu **plaça de Provençana**). El fet és que aquest carrer s'obrí amb motiu de la urbanització coneguda com a *Eixample del camp del rector* (vegeu **carrer de Rossend Arús i plaça de l'Ajuntament**). Aprovada el 24 de juliol de 1883, preveia l'obertura de carrers i places als terrenys compresos entre el **carrer Major**, el *camí de la Riereta*, el *carrer de Perutxo* (vegeu **carrer de les Roselles**) i poc més enllà de l'oest del **carrer de Sant Roc**.

El **carrer de Provença** és un dels carrers de la ciutat que, al llarg de tota la seva història i les diverses conjuntures polítiques, no ha sofert cap canvi de nom, només la traducció al català o castellà.

## Cronologia

### 1883. Provença, calle de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització conegut com a *Eixample del camp del rector* es veu el traçat del **carrer de Provença** retolat *calle de la Industria*, símbol en aquell moment del progrés.

### 1932. Provença, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Provença, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Provença, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Femades, carrer de  
Sortida per  
Marina, rambla de la

Mapa: C4

Barri: El Centre



## Accepció

**Provençana.** Topònim medieval d'origen romà que designà durant l'època medieval i moderna l'actual municipi de l'Hospitalet.

El topònim fa referència a una vil·la propietat d'un tal Prouentius que devia localitzar-se en les immediacions d'on posteriorment es va edificar l'església parroquial de Santa Eulàlia de Provençana. La primera constància escrita del nom és de l'any 908, quan el prevere Radulf, fill de Guifré el Pilós, comprà una casa en aquest lloc. La vila Provençana tenia com a centre l'església parroquial de Santa Eulàlia que avui porta el nom de Santa Eulàlia de Provençana i que es diferencia, així, de Santa Eulàlia de Mèrida, que és el nom que rep l'església parroquial del barri del Centre. La història de l'Hospitalet explica aquests fets. A partir de la segona meitat del segle XII i principi del XIII, podien diferenciar-se tres zones de poblament al terme parroquial: una a l'entorn de l'església de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana (barri de Santa Eulàlia); una altra al costat de l'Hospital de la Torre Blanca, tocant al límit amb Cornellà (barri del Centre), i la tercera, Banyols, distanciada i allunyada de les altres dues i tocant al riu (actual municipi del Prat de Llobregat). El nucli de població originat al voltant de l'Hospital de la Torre Blanca anà creixent i distanciand-se del de Provençana, i per aquest motiu s'aconseguí l'autorització del trasllat de la parròquia de Provençana, feta pel bisbe de Barcelona el 17 de desembre de 1426, a la parròquia de l'Hospital o l'Hospitalet.

## El carrer

La **plaça de Provençana** és bàsicament el resultat del planejament urbanístic recollit al Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 1958, i de les seves modificacions posteriors.

## Cronologia

### 1967. Sense nom, plaza

Amb l'aprovació de la revisió del Pla parcial del sector Provençana, que modificava les alineacions de l'illa on actualment hi ha la **plaça de Provençana**, començà la construcció dels edificis que la delimiten. L'espai no va tenir nom oficial durant els primers anys, encara que els veïns començaren a anomenar-lo *plaça Provençana*. El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament va adoptar diversos acords en relació amb la denominació d'uns quants carrers, com ara un que afirmava que la *plaça Provençana* era un nom que es feia servir erròniament, però sense vigència i que només podia confondre.

### 1988. Provençana, plaça de

El 6 d'octubre de 1988, el Ple va incloure oficialment i definitivament aquest nom a la llista de noms de carrers.

Entrada per  
Jansana, carrer de;  
Lavínia, carrer de



Mapa: F3



Barri: Santa Eulàlia



Entrada per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Sortida per  
Naranjos, carrer dels

Mapa: D2

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Pubilla Cases.** Topònim que fa referència a Josefa Casas i Clavell, també coneguda com *la nena Casas* (vegeu **plaça de la Pubilla Cases**).

## El carrer

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt als terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o que hi tenien un traçat diferent de l'actual (vegeu **plaça de l'Alzina**). L'estat actual d'aquests vials és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Aquest és un dels casos.

A partir dels primers anys de 1950 començà la tramitació de moltes llicències d'obres en aquest carrer. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable fins avui en dia.

Cal recordar que al número 24, a la dècada de 1980, hi tenia la seu el CF Pubilla Cases.

## Cronologia

### 1950. Pubilla Casas, calle de la

La primera referència que tenim de l'existència d'aquest carrer i del topònim *Pubilla Casas* com a nom del vial apareix a la documentació de les llicències d'obres tramitades a partir de 1950. Posteriorment apareix a la guia de 1958.

### 1988. Pubilla Cases, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Tomás Giménez,  
avinguda de;  
Simancas, carrer de;  
Tomás Giménez,  
avinguda de;  
Simancas, carrer de



Mapa: D2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Pubilla Cases.** Topònim que fa referència a Josefa Casas i Clavell, també coneguda com *la nena Casas*.

L'any 1772, a l'encreuament de l'aleshores *camí de la Travessera* (vegeu **carrer de l'Antiga Travessera**) amb la recentment inaugurada carretera de Madrid a França, s'obrí una magnífica casa pairal que seguia l'estil dominant al·l'època: el neoclassicisme que pretenia imitar l'arquitectura de l'antiguitat clàssica i de l'alt Renaixement. La mansió, que formava part d'una gran finca avantatjosament comprada pocs anys abans, arran de l'expulsió i expropiacions de què havien estat objecte els jesuïtes l'any 1767, ha perdurat fins als nostres dies (vegeu **avinguda de Tomás Giménez**), i ha donat nom al barri, arran del projecte de ciutat jardí que, formant part del Pla d'eixample de 1926 elaborat per Ramon Puig i Gairalt —aprovat com a Pla d'eixample i sanejament interior el 1928—, es dugué parcialment a terme en els terrenys de la finca. El text que l'arquitecte Puig i Gairalt publicà el 1932 sobre la pubilla Casas dona idea de l'esplendor de la mansió, que aleshores encara conservava a cada costat de la portalada, com a part d'un antic jardí, dos dipòsits de planta ovalada de gran diàmetre, on dos lleons graciosament modelats abocaven aigua per les gorges obertes, d'on saltava sobre unes petxines, sostingudes per llurs potes, i d'allà queia escampada. L'arquitecte ressaltava l'ampli vestíbul on podien encabir-s'hi fins a una dotzena de carrosses, dues de les quals van passar al museu de la Ciutadella, i també el fet que es pogués baixar en carruatge al soterrani per mitja d'una llarga rampa. Així, qualificava l'edifici d'obra mestra. Explicava també que amb la casa es va construir una mina d'aigua potable, de gran longitud, que era el proveïment d'aigua de la majoria de masies d'aquells contorns; i que

darrere la casa hi havia els jardins i l'horta, regats per les canalitzacions d'aigua fetes des dels dos dipòsits situats a mig quilòmetre de la casa i fins al repartidor des del qual es distribuïa l'aigua per regar, per a la casa i els brolladors de l'entrada principal. En les seves visites a la mansió, constata els efectes devastadors de la Guerra del Francès i dels quaranta anys d'abandonament, després que a mitjans del segle XIX fos destinada a centre de repès. També planteja que "avui dia, amb la urbanització projectada i ja bon tros desenvolupada, van desapareixent totes aquestes disposicions", referint-se a la urbanització que estava donant lloc al barri de Pubilla Cases. En l'actualitat, la mansió de la pubilla Casas, que des de 1967 es convertí en el col·legi Sant Josep Obrer, regit per les Germanes del Sagrat Cor, manté les canòniques tres plantes, amb unes magnífiques pilastres jòniques adossades a la façana i l'escut de la família Casas a la gran portalada de ferro.

## El carrer

Aquesta plaça és una de les projectades per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del nou projecte de la finca de 1926, que signà el seu germà Antoni (vegeu **plaça de l'Alzina**).

És interessant destacar que el 1968, al número 1 de la plaça hi havia l'anomenada *torreta dels capellans*, on es traslladaren els serveis de la parròquia de Santa Gemma (vegeu **carrer d'Ibèria**), els oficis religiosos de la qual continuaren celebrant-se al celler de la mansió de la pubilla Casas, adaptada com a capella del col·legi Sant Josep Obrer. Cal recordar que el 1933 la propietària d'aquesta mansió, a canvi de una exempció d'impostos, havia cedit a l'Ajunta-



ment part dels terrenys de la finca i la casa per a ús escolar, tot i que no funcionà com a escola fins a l'any 1967.

La **plaça de la Pubilla Cases** fou identificada popularment com *la plaça dels Cables*, atès que al bell mig s'hi ubicava una gegantesca i perillosa torre elèctrica (*vegeu avinguda de l'Electricitat*), avui desapareguda arran del soterrament de les línies d'alta tensió que l'Ajuntament feu realitat l'any 1993.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Denia, plaza de

Ciutat espanyola a la província d'Alacant, de la comarca de la Marina Alta, a 13 m d'altitud, de 66,18 km<sup>2</sup> de superfície i 42.166 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística i de la Generalitat Valenciana. Destacat port pesquer i turístic. Centre comercial d'una rica comarca agrícola. Indústria alimentària, de la juguina i del plàstic, i centre turístic.

Aquest topònim és un dels pocs que, en aquesta zona, no estaven relacionats amb la botànica. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Denia, plaça de

Durant la Segona República, es va iniciar la catalanització progressiva dels carrers de la ciutat. Curiosament, en aquest plànol el topònim d'aquest espai apareix en castellà. Tot fa suposar que es tracta d'un error de transcripció al plànol, ja que les altres places apareixen en català.

### 1933. Pubilla Casas, plaça de la

El 19 d'octubre de 1933 l'Ajuntament aprovà un dictamen de la comissió de Foment en virtut del qual la *plaça de Denia* passava a anomenar-se *plaça de la Pubilla Casas*.

### 1939. Denia, plaza

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. En aquest cas, es restituí el topònim original.

### 1942. Pubilla Casas, plaza

A la guia de 1942 torna a aparèixer el topònim *Pubilla Casas*. El mateix any se sol·licità al consistori que s'hi reinstal·lés la font que antigament era a la plaça. El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases, amb el qual recuperà l'acord de 1933.

### 1988. Pubilla Cases, plaça de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Migdia, carrer del;  
Rodés, carrer de; Carrilet,  
avinguda del;  
Los Castillejos,  
carrer de

Mapa: D4, E4

Barri: Sant Josep

**Accepció Puig i Gairalt.** Topònim que fa referència als germans Ramon (l'Hospitalet, 1886-1937) i Antoni (l'Hospitalet, 1888-1935). Arquitectes. El pare era emprenyador de la construcció.

Ramon Puig i Gairalt fou des de 1915 l'arquitecte municipal. Molts dels edificis representatius de la ciutat són obra seva i van del Modernisme al Racionalisme. La Botiga Nova (1912), el Mercat del Centre (1925), l'antic edifici de Correus (1926) de la **plaça del Repartidor**, els xalets dels Sanfeliu i Isern (1928 i 1930), el gratacels de Collblanc (1930) i el Mercat de Collblanc (1931) són alguns dels edificis més representatius. Vinculat als moviments progressistes formà part activament del Grup d'Arquitectes i Tècnics per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània (GATPAC). Obra seva és el projecte de sanejament global i eixample de la ciutat de 1928, que es basa en uns treballs previs que el portaren a guanyar el concurs per a la redacció d'un pla general d'ordenació i sanejament el 1926. Alguns d'aquests treballs són el projecte de cases barates de 1923, que no arribà a executar-se, al lloc que actualment ocupen els coneguts com a *blocs de la Florida*.

Antoni Puig i Gairalt té obra arquitectònica estesa per tot Catalunya: el Casal del Molí Vell a Gelida (1920), la casa de Lluís Guarro a Sarrià, la fàbrica Myrurgia a Barcelona (1928), així com la remodelació de la casa i jardins de Pau Casals a la platja de Sant Salvador (el Vendrell) o el monument d'Espanya a Montevideo (Uruguai).

Ambdós feren alguns projectes en comú a l'Hospitalet. Cal destacar la gran quantitat de projectes d'urbanització i els projectes d'obres individuals que signaren els dos germans.

## El carrer

L'espai que actualment ocupa la plaça és en realitat una gran zona verda urbanitzada completament el 2016 que acull, a més, les pistes de petanca del barri de Sant Josep. L'origen es troba en una modificació del Pla general metropolità aprovada el 18 de desembre de 1991, que posteriorment, per poder executar-se, suposà una nova modificació aprovada el 10 de juny de 2003. El resultat fou la construcció de l'edifici dedicat a activitat hotelera situat entre l'**avinguda de la Fabregada**, l'**avinguda del Carrilet** i la **plaça de Puig i Gairalt**, i la urbanització d'aquesta plaça com a zona verda.

## Cronologia

### 1991. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità de l'illa delimitada pel **carrer del Migdia**, el **carrer de Rodés**, l'**avinguda del Carrilet** i l'**avinguda de la Fabregada** apareix l'espai de l'actual **plaça de Puig i Gairalt** però sense nom. El planejament encara trigà uns anys a executar-se.

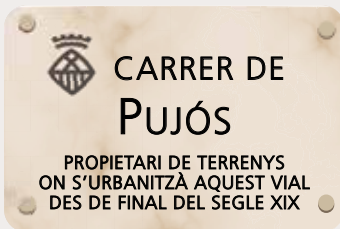
### 2006. Puig i Gairalt, plaça de

El Ple de l'Ajuntament de 26 de juliol aprovà posar el nom dels germans Puig i Gairalt a l'espai situat al sud de l'edifici on actualment hi ha les oficines d'Urbanisme de l'Ajuntament, com a reconeixement als dos germans, arquitectes de gran importància per a la ciutat.



Avinguda de Severo Ochoa, Pubilla Cases





Entrada per  
Doctor Jaume Ferran  
i Clua, carrer del  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del



Mapa: F2, G2



Barri: Collblanc

PAT Edifici al número 35 (fitxa 74)

## Accepció

**Pujós.** Topònim que fa referència a Silvestre Pujós, propietari barceloní que vivia al carrer Pelai i tenia terrenys a la banda sud de la **carretera de Collblanc**.

Impulsor, juntament amb Francisca Costa, d'un projecte d'urbanització ambiciós que pretenia obrir quatre vials: *Pujós*, *Fontdevila* (vegeu **carrer del Progrés**), *Costa* (vegeu **carrer del Doctor Jaume Ferran i Clua**) i *Baquer*, a més de prolongar els ja existents: *Creus* (vegeu **carrer del Llobregat**) i *Occident*. Era la segona urbanització que pretenia estendre el teixit urbà del barri per sota de la **carretera de Collblanc**. Quan el 1902 es va presentar el projecte d'urbanització de Clemente Mas i els germans Romaní, que implicava canviar el traçat de la prolongació prevista del vial, llavors, *calle de Creus*, Silvestre Pujós estava ja molt malalt i qui va defensar l'oposició al projecte va ser la seva esposa, Carolina Seguí, encara que sense èxit.

## El carrer

El projecte d'urbanització que dissenyà els primers trams del **carrer de Pujós** fou aprovat el 8 de juliol de 1898. El 18 de febrer de 1907, Esteban Creus presentà un nou projecte amb què projectava la prolongació cap al *camino de Vallparda* (vegeu **carrer de Vallparda**), que fou aprovat el 10 de maig d'aquell any. Aquest projecte tingué l'oposició del propietari de terrenys adjunts, Juan Torns i Munné, que impugnà el projecte adduint que, a causa del desnivell, la pluja el convertiria en una mena de claveguera que inundaria els seus terrenys. Amb la negativa de l'Ajuntament quedà establerta la primera prolongació d'aquest carrer fins al *camino de Vallparda*. Altres projectes de la dècada de 1910 (dels germans José i Tomás Grané) i de 1920 (de Marcelino

Albiol) completaren la prolongació definitiva cap al torrent Gornal.

El 1931, els arquitectes i germans Ramon i Antoni Puig i Gairalt elaboraren el projecte de construcció de l'edifici número 35 (actualment protegit al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic). El maig de 1933, l'Ateneu Cultural Racionalista de la Torrassa traslladà la seu social des del **carrer de Llançà** als números 103-105 del carrer Pujós. A través del plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928 podem constatar que el traçat ha perdurat fins a l'actualitat, i també el nom, que mai no ha sofert cap modificació.

## Cronologia

### 1898. Pujós, calle de

La primera referència d'aquest topònim consta al plànol de febrer de 1898, del projecte d'urbanització presentat per Silvestre Pujós i Francisca Costa, on ja apareix el nom del carrer i el seu traçat inicial entre l'actual **carrer del Doctor Jaume Ferran i Clua** i el **carrer de Besa**.

### 1932. Pujós, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Pujós, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Pujós, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Narcís Monturiol, carrer  
de; Fortuna, carrer de la;  
Aprestadora, carrer de l'



Mapa: F3, G4



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Quart.** Topònim que fa referència a la distància que existia entre la zona de l'actual Santa Eulàlia de Provençana i la ciutat de *Barcino*.

A la documentació medieval apareix el topònim “Vall de Quart” per indicar que en aquesta zona s'estava *ad quartum*, és a dir, a 4.000 passes o 4 milles des de Barcelona. Això indica l'existència d'un mil·liari perquè els viatgers poguessin saber la distància fins a la ciutat de Barcelona. Al costat hi havia un nucli de serveis als viatgers: la *mansio prouentiana*, que es pot traduir aproximadament com “l'hostal de Provenci”, origen del nom Provençana. La conservació dels topònims derivats d'*ad quantum* i *prouentiana*, Quart i Provençana, fins a l'època medieval, dona idea que hi va haver una continuïtat de poblament en aquesta zona, a prop de l'actual ermita de Santa Eulàlia de Provençana. Cal esmentar que a la península Ibèrica, es mantenen topònims semblants, relacionats amb la presència de vies importants i nuclis romans, com per exemple Quart a València i a Girona, o Cuarte a Saragossa.

## El carrer

La **plaça de Quart** es correspon bàsicament amb l'espai dedicat a zona verda que sorgí de la modificació del Pla general metropolità aprovada el 7 de novembre de 2000 que canvia el planejament urbanístic vigent fins aleshores en aquesta zona. El Pla especial de millora urbana conegut com a *Gornal II*, aprovat el 20 de juny de 2001, que recull l'ordenació d'aquesta part del barri, començà a executar-se poc després.

Com a resultat dels treballs relacionats amb el nomenclàtor de carrers de la ciutat de principis d'aquest segle XXI,

la Comissió del Nomenclàtor de la ciutat de l'Hospitalet proposà recuperar el nom de Quart per a un espai proper, molt probablement, al lloc on hi havia el mil·liari (quart). Aquesta proposta fou aprovada per l'Ajuntament el 2006.

## Cronologia

### 2000. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità aprovada el 7 de novembre de 2000, a la zona on actualment hi ha la **plaça de Quart**, apareix aquest espai però sense nom.

### 2006. Quart, plaça de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou text refós del nomenclàtor que recuperarà aquest topònim medieval.

BR





## Accepció

**Rabarté.** Topònim que fa referència als germans Jaime i Enrique Rabarté i Mingot, propietaris del terreny on es va obrir aquest vial i promotors de la seva urbanització l'any 1922.

## El carrer

El **carrer de Rabarté** sorgí a partir del projecte que presentà Jaime Rabarté i Mingot el setembre de 1922, en nom seu i del seu germà Enrique, per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat que suposava l'obertura d'aquest vial. Al llarg dels anys, el topònim ha aparegut escrit de diverses maneres, *Rabarte*, *Rabarté*, *Rabarter*, *Reverte* o *Reverter*, probablement a causa de la castellanització o catalanització del cognom. Cal remarcar que a la mateixa sol·licitud es pot llegir: “El abajo firmante D. Jaime Rabarter y Mingot, vecino de Barcelona...”. Malgrat això, el peticionari signa “Jaime Rabarté”. Quan l'Ajuntament aprovà l'expedient el 20 de desembre de 1922 afegí explícitament: “... y reservándose el Ayuntamiento la facultad de poner el nombre que considere mas conveniente en la calle que los recurrentes la denominan Rabarter”, encara que al plànol que acompanyava el projecte apareixia com a *calle Rabarté*, amb la forma amb què signava el peticionari. Sense oblidar que Reverter és un cognom d'altres persones relacionades amb l'Ajuntament, sobretot a partir de la dècada de 1940, no deixa de ser curiós la utilització de tantes grafies.

Per recuperar la grafia del cognom amb què signaven els propietaris, el Ple de l'Ajuntament aprovà el 2018 la correcció del topònim.

## Cronologia

### 1922. Rabarté, calle de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització del terreny dels germans Rabarté, aquest vial apareix retolat *calle Rabarté*.

### 1928. Reverte, calle de

A les guies de finals de la dècada de 1920 i principis de la de 1930, el topònim apareix amb el nom escrit d'aquesta manera.

### 1932. Rabarté, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Al plànol posterior de 1937, el topònim apareix accentuat, *Rabarté*, tal com signava un dels propietaris dels terrenys originals. Per això, entenem que la grafia que apareix al plànol de 1932, amb la *e* sense accentuar, és un error de transcripció.

### 1939. Reverter, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. En aquest cas, el topònim, escrit *Reverter*, apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, tal com consta també a la guia de 1942. Malgrat això, en la documentació dels anys 1950 i 1960 hi apareix amb diferents grafies, com a *Revarte* (guia de 1948), *Rabarte* (guies de 1952 i 1958) o *Rabarté*. Finalment, al plànol de 1970 es transformà el nom a *Reverter*.

Entrada per  
Doctor Martí i Julià,  
carrer del

Sortida per  
Rafael Campalans,  
carrer de

Mapa: G2

Barri: La Torrassa





### **1988. Reverter, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2018. Rabarté, carrer de**

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el cognom veritable dels propietaris del terreny, segons signaven. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Vilafranca, avinguda de  
Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de



## Accepció

**Radi.** Metall del grup dels alcalinoterris intensament radioactiu, de símbol Ra, nombre atòmic 88 i pes atòmic 226.

Els topònims corresponents a noms d'elements químics van ser utilitzats al llarg de la dècada de 1950 com a noms neutrals aplicats a espais industrials de la ciutat. Se'n conserven alguns, com ara *cobalt*, *crom*, *níquel*, *radi* i *tel·luri*, mentre que d'altres ja han desaparegut, com ara *manganès* i *rubidi*.

## El carrer

El traçat actual del **carrer del Radi** es dissenyà a la modificació, aprovada el 27 de febrer de 1969, del Pla parcial del Centre, que havia estat aprovat el 5 d'octubre de 1953. Les alineacions de l'oest del carrer, a tocar de l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, es van mantenir. Des d'aleshores, el traçat s'ha mantingut invariable.

## Cronologia

### 1953. Sense nom, calle

El Pla parcial del Centre preveia les alineacions originals del **carrer del Radi**, que foren modificades el 1969. Al full 31 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat el 1957, ja es veu el vial existent, però sense nom.

### 1960. Radium, calle del

Al plànol de 1960, apareix documentat el nom d'aquest carrer al barri de Sant Josep, associat a un vial que encara era un projecte. Cal esmentar que el 1965, l'Ajuntament de Barcelona anomenà *calle del Radio* el vial que coincidia amb el traçat de l'antiga riera Blanca, feia frontera entre els termes de l'Hospitalet i de Barcelona i que actualment a l'Hospitalet porta el nom de **carrer de l'Escultura**. Però aquest no es va fer servir a l'Hospitalet per a aquell vial.

### 1988. Radi, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Rafael Barradas.** Topònim que fa referència a Rafael Manuel Pérez Giménez (Montevideo, Uruguai, 1890 - 1929). Pintor avantguardista que signava *Rafael Barradas*. El cognom *Barradas* correspon al segon cognom del pare, que es deia *Pérez Barradas*. El 1913 viatjà a Europa. Visqué a Barcelona, a la localitat de Luco de Jiloca a Terol, a Madrid i, també, a l'Hospitalet abans de tornar greument malalt a Montevideo el 1928. A Barcelona exposà amb el seu compatriota Joaquim Torres García a la Galeria Dalmau. Freqüentà tertúlies artístiques i es relacionà amb artistes vinculats a les avantguardes. Promogué un moviment artístic conegut com a *vibracionisme*. El 1926 s'instal·là a l'Hospitalet al número 17 del **carrer de Josep Maria de Sagarra** amb la seva dona Pilar i la seva germana Carmen. El seu estudi era conegut com "l'Ateneïllo de l'Hospitalet", al qual Barradas anomenava "de los catorce", que era el nombre de tertulians que es reunien en aquell edifici, habitualment els diumenges, com ara: Salvador Dalí, García Lorca, Buñuel, Josep Maria de Sucre, Mario Verdguer (*Siau*) o Sebastià Gasch. Les tertúlies estaven presidides per Pegàs, el cavall amb ales de la mitologia grega. L'escenari del Centre Cultural Barradas, situat a la **rambla de Just Oliveras**, està presidit pel petit cavallet alat. A l'Hospitalet produí la seva obra més representativa, de la qual cal destacar les sèries *Místicos*, *Estampones* i *Paisajes*, entre altres obres.

## El carrer

El **carrer de Rafael Barradas** aparegué a la modificació del Pla parcial de Granvia Sud aprovada el 5 de març de 1970. Cal esmentar que aquest vial estava projectat com una prolongació cap al sud-oest d'un altre vial existent a la

barriada de Can Pi, que desapareixeria. Malgrat que el topònim aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara s'hagué d'esperar a la segona meitat de l'aquella dècada per executar-se.

## Cronologia

### 1970. Carmen, calle del

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla parcial de Granvia Sud aprovada el 5 de març de 1970 es pot veure el traçat d'aquest vial retolat *calle del Carmen*. No coneixem la raó perquè el nom Carmen s'introduïa amb la contracció. La *calle del Carmen* era el projecte de la prolongació del passatge homònim de la barriada de Can Pi, que als plànols apareix simplement com a *pasaje Carmen*. Una altra documentació cartogràfica no municipal presenta els passatges de l'esmentada barriada que portaven noms de propietaris amb la preposició *de*: *pasaje de Dolores*, *pasaje de Jaime*, *pasaje de Joaquina* o *pasaje de Francisco*.

### 1988. Carme, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Rafael Barradas, carrer de

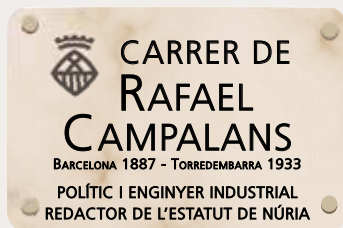
Finalment, el 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nom per aquest vial.

Entrada per  
Primer de Maig,  
carrer del

Sortida per  
Motors, carrer dels

Mapa: F6

Barri: Granvia Sud



Entrada per  
Doctor Martí i Julià,  
carrer del  
Sortida per  
Via, ronda de la

Mapa: G2, H2

Barri: Collblanc  
i la Torrassa

- PAT Casa Boleda (fitxa 75)
- PAT Edifici d'habitatges (adreça pel carrer de París, 1) (fitxa 64)
- PAT Pont d'en Jordà (al final del carrer) (fitxa 98)

## Accepció

**Rafael Campalans.** Topònim que fa referència a Rafael Campalans i Puig (Barcelona, 1887 - Torredembarra, Tarragonès, 1933). Polític i enginyer industrial.

Com a enginyer industrial i amb una gran formació, Rafael Campalans posà els seus coneixements i experiència al servei dels interessos de la Mancomunitat de Catalunya des de 1914. Així, el 1917 esdevingué el director de l'Escola del Treball, que el mateix president de la Mancomunitat havia inaugurat el 29 de maig de 1914 per preparar els professionals que les noves indústries necessitaven.

Com a polític, arran d'alguns viatges arreu d'Europa durant les primeres dècades del segle XIX, s'apropà al socialisme. Així, milità inicialment en el Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) i posteriorment, el 8 de juliol de 1923, participà en la fundació de la Unió Socialista de Catalunya (USC) per reivindicar posicions més catalanistes des d'aquesta nova organització. Després de la dictadura de Primo de Rivera, instaurada la República, Rafael Campalans fou elegit diputat el 28 de juny de 1931, de les corts constituents, i el 20 de novembre de 1932, del Parlament de Catalunya. Prèviament, el 1931 havia estat conseller del govern provisional de la Generalitat i un dels redactors de l'Estatut de Núria.

El setembre de 1933, Rafael Campalans morí ofegat a la platja de Torredembarra a causa d'una imprudència per l'estat de la mar.

Mantingué una certa relació amb l'Hospitalet per mitjà

de l'Ateneu de Cultura Popular, que somniava que fos com l'Ateneu Polytechnicum que ell havia promogut a Barcelona.

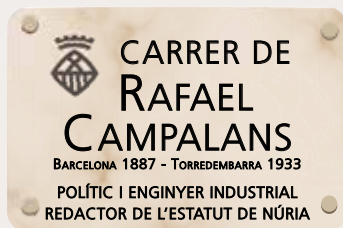
## El carrer

El **carrer de Rafael Campalans** és un dels que apareixen al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní (*vegeu carrer de Mas*). Al plànol del projecte apareixien diversos noms de ciutats europees com ara Berlín, Brussel·les, París i Viena; *París* encara perviu al nomenclàtor hospitalenc i *Berlín* fou el primer nom associat al **carrer de Rafael Campalans**.

Als projectes de 1905 signats per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig —per a la urbanització dels terrenys de diversos propietaris, compresos entre els del projecte de 1902 de Clemente Mas i dels germans Romaní, la riera Blanca i la **carretera de Collblanc**—apareix la prolongació cap al nord del **carrer de Rafael Campalans**. Des d'aleshores manté el mateix traçat.

El 1923 s'hi construï la Casa Boleda atribuïda a Ramon Puig i Gairalt, que fa cantonada entre la **ronda de la Torrassa** i el **carrer de Rafael Campalans**. La façana té tres cares i fa la sensació de ser molt ampla. Tot l'edifici té un joc de volums i d'alçades, d'estil noucentista. Fou restaurada l'any 1990 i protegida en el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic.

El 9 de setembre de 1987, es van col·locar les tres plaques que actualment hi ha al carrer en homenatge a Rafael Campalans, amb motiu del 54è aniversari de la seva mort. També cal remarcar que, des del 1996, en aquest vial, al número 16, hi ha la seu d'una de les entitats culturals amb més tradició al barri, fundada el 1983, l'Ateneu Cultural Catalònia.



## Cronologia

### 1902. Berlín, calle de

Ciutat europea, capital d'Alemanya. Acabada la Segona Guerra Mundial fou escenari de la guerra freda i Berlín quedà dividida. Berlín Est es convertí en la capital de l'aleshores República Democràtica d'Alemanya. El 1961 les autoritats d'Alemanya de l'Est construïren un mur que separava els dos sectors de la ciutat. Amb la caiguda del mur a finals de 1989, s'encetà el procés d'unificació i Berlín tornà a ser la capital de l'Alemanya unificada.

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní, aprovat el 1902, apareix per primera vegada el **carrer de Rafael Campalans** retolat *calle de Berlín*.

### 1908. Campalans, calle de

Topònim que fa referència a Juan Campalans, propietari de terrenys, domiciliat a Barcelona, i propietari de la rellotgeria joieria La Corona, al carrer de l'Hospital, 99. El 1903, amb altres propietaris, presentà un projecte, aprovat el 1904, per unificar l'aleshores *calle de Creus* amb la *calle del Llobregat* (vegeu **carrer del Llobregat**) i la *calle de Fontdevila* amb la *calle del Progreso* (vegeu **carrer del Progrés**). El 1904 es creà l'Associació de Propietaris de la Torrassa i Juan Campalans en fou president. Intervingué en diversos litigis entre propietaris i, també, per aconseguir la font de la **plaça Espanyola**, inaugurada el 1905.

Un grup de veïns i propietaris de l'aleshores *calle de Romanins* (vegeu **carrer del Doctor Martí i Julià**) proposaren a l'Ajuntament substituir el nom de *Romanins* per *Campalans*. El 15 de maig de 1908, el Ple de l'Ajuntament tractà el tema i acordà que el canvi es podria fer però d'un carrer que no portés nom de persona. Per això, el 19 de juny

d'aquell any, a proposta de Juan Mora i Cerdà i altres propietaris de la zona, l'Ajuntament acordà substituir el nom de la *calle de Berlín* per *calle de Campalans*.

### 1931. Salvador Seguí, carrer de

Topònim que fa referència a Salvador Seguí i Rubinat (Tornabous, Urgell, 1886 - Barcelona, 1923) (vegeu **carrer de Salvador Seguí**).

A proposta de la Comissió de Govern, el 15 d'octubre de 1931, el Ple de l'Ajuntament aprovà la nova denominació. Malgrat això, al plànol de 1932 encara no consta aquest topònim, però sí al plànol de 1937.

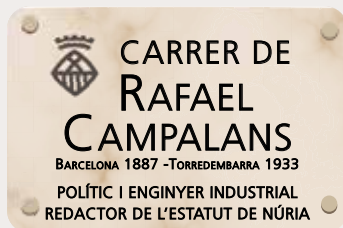
### 1939. Onésimo Redondo, calle

Topònim que fa referència a Onésimo Redondo Ortega (Quintanilla de Abajo, Valladolid, 1905 - Labajos, Segovia, 1936). Polític. Fundà a Valladolid las Juntas Castellanas de Actuación Hispana (1931) que es fusionà amb las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (JONS) i juntament amb la Falange Española (FE) de José Antonio Primo de Rivera i els Tradicionalistes (T) donaren lloc al partit únic del franquisme, FET y de las JONS. Durant el franquisme es rebatejà el nom del seu poble com Quintanilla de Onésimo. Actualment encara té aquesta denominació.

El 1939 l'ajuntament franquista n'excloué tots els noms "que atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento"; per això, el consistori acordà eliminar el nom *Salvador Seguí* i substituir-lo per *Onésimo Redondo*.

### 1979. Rafael Campalans, carrer de

L'abril de 1979 amb la recuperació de la democràcia municipal, el consistori procedí a substituir del nomenclàtor de carrers els noms més significatius del franquisme. Així el



12 de setembre de 1979 s'acordà posar el nom de *Rafael Campalans* a aquest carrer. No es restituí el nom anterior *Salvador Seguí* (que posteriorment s'utilitzà per anomenar un altre vial d'aquest mateix districte) ni tampoc el nom de *Joan Campalans*. El nom escollit fou *Rafael Campalans*, que ja havia estat proposat pel regidor republicà Ramon Frontera a la sessió del Ple de 10 d'octubre de 1933, on demanava denominar un carrer de la ciutat amb el nom d'aquest polític.



Entrada per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de  
Sortida per  
Cirerers, plaça dels

Mapa: A3, B3

Barri: El Centre  
i Sanfeliu

## Accepció

**Ramon Frontera.** Topònim que fa referència a Ramon Frontera i Bosch (Balsareny, Bages, 1900 – 1987, Anglès, la Selva). Polític.

Nasqué en una de les colònies tèxtils dels germans Soldevila de Balsareny, al nord de la comarca del Bages. Aquest ambient obrer continuà a l'Hospitalet, on la seva família es traslladà el 1909. A poc a poc, anà participant activament en la vida social: soci de la cooperativa El Respeto Mutuo; delegat d'aquesta cooperativa a la junta de la mútua Quinta de Salud, la Alianza (1929); fundador, conjuntament amb Enric Casals —germà de Pau Casals—, de l'Associació Obrera de Concerts. Però el seu principal àmbit d'actuació fou la política: militant de la Unió Socialista de Catalunya (USC), fundat per Rafael Campalans; membre d'Esquerra Republicana de Catalunya, des de poc després de la seva fundació al 1931 i d'haver abandonat l'USC —probablement influït per una entrevista amb Joan Comorera i Lluís Companys—; regidor de l'Ajuntament de L'Hospitalet, escollit a les eleccions del 12 d'abril de 1931; alcalde de l'Hospitalet, des de l'1 de febrer de 1934; col·laborador del govern de la República des del 22 de setembre de 1936, i de la Generalitat de Catalunya, des de novembre d'aquell any.

El 1939, acabada la guerra, fou el responsable de l'Oficina de la Generalitat a Perpinyà, des d'on organitzà les ajudes als refugiats als camps de concentració francesos i als exiliats. Posteriorment, s'exilià a Mèxic. El 1979, havent retornat de l'exili, es reuní amb l'aleshores alcalde de l'Hospitalet, Joan Perelló. Morí el 1987 a Anglès.

## El carrer

Encara que el primer projecte del traçat d'aquest vial aparegué al Pla general metropolità, aprovat l'any 1976, i que al Pla parcial de l'aleshores sector de Sanfeliu, aprovat en segona redacció el 31 de març de 1977, se n'aprecia amb més detall el traçat, **l'avinguda de Ramon Frontera** és conseqüència de la construcció de la ronda de Dalt. De fet és la continuació cap al nord-oest de **l'avinguda d'Álvarez de Castro**. El vial connecta el barri del Centre amb la **ronda de Dalt**, el barri de Sant Ildefons de Cornellà i el barri de Sanfeliu de l'Hospitalet.

## Cronologia

### 1976. Sense nom, carrer

Al Pla general metropolità, aprovat l'any 1976, i al posterior Pla parcial de l'aleshores sector de Sanfeliu, de 1977, aparegué el primer projecte de l'actual **avinguda de Ramon Frontera**, però sense nom.

### 2006. Ramon Frontera, avinguda de

El nom fou aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 26 de juliol de 2006.



## Accepció

**Rectoria.** Topònim que fa referència al despatx i habitatge del rector d'una parròquia.

En aquest cas, fa referència a l'antiga casa, el pati i els horts del rector de l'església de Santa Eulàlia de Mèrida. Aquesta rectoria es comunicava amb l'església per un pont (vegeu **plaça de Mossèn Homar**).

## El carrer

El **passatge de la Rectoria** actual, que coincideix amb un antic camí, dona a la **plaça de Mossèn Homar** que està molt relacionada amb l'antiga *plaza de la Libertad* que va sorgir amb motiu de l'enderrocament d'un dels horts de l'antiga rectoria a finals de la dècada de 1860 (vegeu **plaça de l'Ajuntament i plaça de Mossèn Homar**).

## Cronologia

### 1869. Sense nom, camino

Al plànol de 1869 associat a l'expedient del mateix any per a la urbanització de l'aleshores *plaza de la Libertad*, a l'espai on actualment hi ha la casa de la vila, apareix un camí de pas que connecta l'aleshores *carretera* o **carrer Major** amb propietats. Al plànol de l'expedient d'urbanització de l'anomenat *camp del rector* de 1883 també s'hi veu aquest camí.

### 1923. Rectoria, pasaje de la

No serà fins a l'any 1923 que se li donà el nom de *Rectoria* a l'antic camí de pas, tal com ja es pot veure al plànol del Centre d'aquest any elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers.

### 1932. Rectoria, passatge de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1936. Manuel Silgüe, passatge de

Topònim que fa referència a Manuel Silgüe i Navarro. La Comissió de Govern del 9 de setembre de 1936 acordà canviar el nom de *Rectoria* pel de *Manuel Silgüe*, veí de la ciutat, manifestant que morí heroicament en defensa de la llibertat al front d'Aragó.

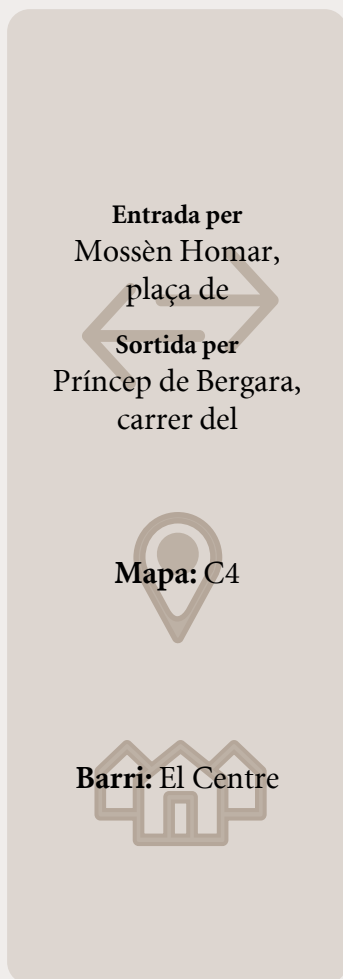
Aquest topònim apareix associat al **passatge de la Rectoria** ja al plànol de 1937.

### 1939. Rectoría, pasaje de la

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1988. Rectoria, passatge de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.







## Accepció

**Reforma.** Acció de fer modificacions a alguna cosa donant-li una nova forma, disposició o condició amb l'intent de millorar-la.

## El carrer

El **carrer de la Reforma** és un dels que sorgiren del projecte d'urbanització que les germanes María i Consuelo Prats i Torrens presentaren el 30 de gener de 1923 i que fou aprovat per l'Ajuntament el 4 de juliol del mateix any.

Per l'extensió de la finca i l'actuació urbanística, l'obertura del carrer va suposar per al barri una reforma molt important.

A finals del segle xx, s'hi van construir dos blocs d'habitatges de promoció pública, en un dels quals, l'any 2002 l'Ajuntament va cedir l'ús de la planta baixa per a hotel d'entitats del barri del Centre, juntament amb un altre local del **carrer de Digoine** per al Club Muntanyenc de l'Hospitalet.

## Cronologia

### 1923. Reforma, calle de la

El 10 d'octubre de 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà la petició de les germanes María i Consuelo Prats i Torrens de donar aquest nom a un dels carrers oberts amb motiu de la urbanització aprovada el 4 de juliol d'aquell mateix any pel mateix Ajuntament als terrenys de la seva propietat.

### 1932. Reforma, carrer de la

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Reforma, calle de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Reforma, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Álvarez de Castro,  
avinguda d'

Sortida per  
Riera de l'Escorxador,  
carrer de la



Mapa: B4



Barri: El Centre



Entrada per  
Riera del Canyet,  
carrer de la; Estronci,  
carrer de l'

Sortida per  
Tel·luri, carrer del



Mapa: B3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Rei En Jaume.** Topònim que fa referència a Jaume I el Conqueridor (Montpeller, 1208 – València, 1276). Comte de Barcelona, Girona, Osona, Besalú, Pallars Jussà i Ribagorça, rei d'Aragó, rei de Mallorca, rei de València, comte de Rosselló i Cerdanya i comte d'Urgell.

Fill de Pere II el Catòlic i de Maria de Montpeller. Es va casar per primera vegada als tretze anys amb Elionor de Castella, de la qual es va divorciar sis anys després i de qui va néixer el seu primogènit, Alfons. La complicada situació política del Regne d'Aragó en aquestes dates, dominat pels senyors feudals, va ocasionar enfrontaments entre les diverses faccions de la noblesa aragonesa i una revolta que finalitzà amb la coneguda com a *pau d'Alcalà*, de 1227. A partir d'aquell moment tingueren lloc les grans conquestes i l'expansió mediterrània de la Corona d'Aragó: Mallorca (1229), Menorca (1231), Eivissa (1235) i València (1238). La conquesta d'altres places es va estendre durant gairebé una dècada. L'enfrontament amb el monarca castellà Alfons X el Savi tingué un punt d'inflexió amb el tractat d'Almirra (1244), que fixava els límits de les conquestes de Castella i Aragó.

Les seves aportacions no només es van plasmar en el terreny militar, també va promoure la redacció del *Llibre del Consolat de Mar*, la protecció dels jueus, les reformes monetàries, la introducció del dret romà, l'estructuració d'institucions bàsiques de l'ordenament administratiu o polític, com les Corts Catalanes o el Consell de la Ciutat de Barcelona, entre altres actuacions destacades. Va acceptar implantar el Tribunal de la Inquisició a la Corona d'Aragó el 1242. Els seus últims dies van estar marcats per diversos fracassos militars, les revoltes dels senyors feudals i els enfrontaments amb els seus fills.

## El carrer

L'actual **carrer del Rei En Jaume** coincideix amb els primer trams d'un antic camí, que tombava cap a l'oest des de la riera del Canyet, que baixava cap al punt de trobada del **carrer de Sant Joan** i el **carrer del Xipreret**. Aquest camí, que a finals del segle XIX tenia categoria de camí rural i era conegut com a *camí del Canyet*, a la dècada de 1920 apareix a la documentació com a antic camí veïnal de l'Hospitalet a Esplugues, també amb el nom del *Canyet*, malgrat que a finals del segle anterior, el camí veïnal de l'Hospitalet a Esplugues era el *camí de Casa Nyat*.

## Cronologia

### 1892. Cañet, camino del

El primer document que cal esmentar on consta aquest topònim és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins (*vegeu camí d'Esplugues*).

### 1924. Cañet, camino del; Esplugas, camino de

Als plànols datats l'any 1924 que acompanyen els projectes d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i de la seva mare, Carmen Prats, i dels terrenys de Juan Boada, l'actual **carrer del Rei En Jaume** apareix amb els noms *camino del Cañet*, al primer cas, i *camino de Esplugas*, al segon (*vegeu camí d'Esplugues*).

### 1932. Rei D. Jaume, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la



Segona República. Als plànols de 1932 i de 1937, els dos trams del **carrer del Rei En Jaume** corresponent a l'aleshores *camí d'Esplugues*, apareixen com *c. Rei D. Jaume*.

### **1939. Rey Don Jaime, calle del**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### **1988. Rei en Jaume, carrer del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2006. Rei En Jaume, carrer del**

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nomenclàtor que suposà la normalització definitiva d'aquest topònim.



PAT La Remunta

## Accepció

**Remunta.** Topònim que fa referència a tasques necessàries per renovar o proveir les necessitats de cavalls i bestiar equí, habitualment de l'exèrcit. Fins a la invenció de l'automòbil, les cavalleries foren bàsiques tant per a la població civil com per a l'exèrcit.

En aquest cas concret fa referència a la remunta hospitalenca que havia estat situada a tocar del terme de Cornellà.

## El carrer

La remunta de l'Hospitalet es configurà al voltant d'una casa de pagès, molt possiblement del segle XVII, envoltada de camps de diferents conreus i arbres i coneguda al llarg del temps amb diferents noms: *mas Nadal*, *can Mèlic*, *ca n'Angulo* o *ca l'Agustí*. Des del segle XIX la finca va estar travessada pel nord pel canal de la Infanta, que facilità el rec de les terres. Al final de 1862, l'exèrcit la llogà per instal·lar-hi l'Esquadró de Remunta d'Artilleria, i el 1868 la comprà a la propietària, Mercè Bertrand i Amat, vídua d'Isidoro Angulo i Agustí. Ha estat destinada a dipòsit de cavalls sementals fins al novembre de 1994. També a partir de mitjan segle XX s'hi feia el servei militar. El 1995 la Generalitat signà un conveni amb el Ministeri de Defensa per tal d'instal·lar-hi l'Escola de Capacitació Agrària Equestre, que depenia i era gestionada pel departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya (DARP). El maig de 2007, un conveni entre el Ministeri de Defensa i l'Ajuntament de L'Hospitalet va permetre la cessió a la ciutat de la totalitat de la caserna de la Remunta; és a dir, uns 50.000 m<sup>2</sup>. La proposta, finalment aprovada el 2008,

definia un nou sector, que incloïa més terrenys dels que ocupava l'antiga caserna: just per sobre de la línia fèrria i també a l'oest de l'antic **parc de Can Buxeres**, per facilitar-ne l'ampliació. El 25 d'octubre de 2010, el sector de la Remunta rebia un impuls definitiu gràcies a la signatura d'un protocol entre el Ministeri de Defensa, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de L'Hospitalet. Aquest protocol establí la compravenda dels terrenys de la Remunta per un valor de 17 milions d'euros en un termini de tres anys. Finalment, el juny de 2012 s'iniciaven les obres d'urbanització amb les modificacions corresponents per preservar les restes del canal de la Infanta que van permetre la inauguració del nou parc el 21 de juny de 2013.

El **parc de la Remunta** es troba en el límit occidental del barri del Centre, a tocar del terme de Cornellà, del qual està separat per l'actual **carrer Joan N. García-Nieto**, limitat al nord pel petit vial anomenat **carrer de Josep Irla i Bosch**, a l'est pels **jardins del Canal de la Infanta** i al sud pel **carrer de Carles Martí Feced**. El parc actual ocupa només una part del que havia estat la finca de la Remunta, els edificis de la qual estan destinats a equipaments.

## Cronologia

### 2010. Sense nom, parc

Després de la modificació del Pla general metropolità de 2009 que donà lloc al desenvolupament urbanístic posterior de la zona de l'antiga caserna de la Remunta, es concretà el planejament mitjançant el posterior Pla director de les àrees residencials estratègiques de l'àmbit del Barcelonès (que inclou l'àrea residencial estratègica de la Remunta), de 2010. En aquest document apareix l'actual **parc de la Remunta** compost de diferents espais qualificats com a equipaments i zones verdes, però sense nom.

Entrada per  
Josep Irla i Bosch,  
carrer de;  
Canal de la Infanta,  
jardins del;  
Carles Martí Feced,  
carrer de; Joan N. García-  
Nieto, carrer de



Mapa: B4



Barri: El Centre



### 2014. Remunta, parc de la

El nom oficial del parc va ser aprovat inicialment pel Ple de 30 de setembre de 2014. Anteriorment, després d'haver finalitzat les obres d'urbanització, el 21 de juny de 2013, ja va ser inaugurat amb el nom de **parc de la Remunta**. Aquest nom apareix a la porta sud d'entrada al parc, que és la mateixa porta metàl·lica que donava accés a l'antiga caserna des de la carretera, uns 75 m més cap al sud-est d'on es troba actualment.



## Accepció

**Remunta.** Topònim que fa referència a tasques necessàries per renovar o proveir les necessitats, quant a cavalls i bestiar equí, habitualment de l'exèrcit (*vegeu parc de la Remunta*).

## El carrer

Aquest espai sorgí amb la connexió de la prolongació de l'aleshores *calle de las Euras* cap a l'oest, amb el **carrer Major**. Es consolidà, sobretot, a partir del 20 de gener de 1965 quan l'Ajuntament aprovà urbanitzar-lo, incorporant-hi una font amb brollador i un petit parc de jocs per a infants. El 2017 la plaça va ser remodelada.

**Entrada per**  
Barcelona, carrer de;  
Major, carrer;  
Francesc Moragas,  
carrer de; Femades,  
carrer de;  
Álvarez de Castro,  
avinguda d'



**Mapa:** B4



**Barri:** El Centre

## Cronologia

### 1948. Remonta, plaza de la

El nom d'aquesta plaça apareix per primera vegada en la guia de l'any 1948 i el nom obeeix a la proximitat a l'antiga caserna de la Remunta. De fet, en alguna llicència de 1961, la plaça apareix anomenada com a *plaza del Pino*.

### 1988. Remunta, plaça de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aigües del Llobregat,  
carrer de les  
Sortida per  
Pins, carrer dels

Mapa: D2, E3

Barri: La Florida  
i les Planes

## Accepció

**Renclusa.** Topònim que fa referència al refugi de la Renclusa al peu de l'Aneto, inaugurat l'any 1916 per la Unió Excursionista de Catalunya.

La mateixa orografia de la zona, amb un fort desnivell, podria haver facilitat el nom. També és possible que faci referència al sobrenom, el Renclusa, del propietari dels terrenys on hi ha aquest carrer. Al full 22 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat el 1963, el vial apareix amb el nom *calle de Renclusa*, cosa que sostindria aquesta hipòtesi de l'origen del nom, encara que en els nomenclàtors posteriors no ha aparegut així explícitament. De fet, a la documentació de moltes llicències d'obres hi apareix explícitament com *calle de la Renclusa*.

## El carrer

Els trams del **carrer de la Renclusa** situats al sud del **carrer de Subur** tenen el seu origen en un antic camí conegut com a *camino de Matacavalls* (vegeu **pont de Matacavalls**), ja que portava a la casa que duia aquest nom situada més al sud, després de creuar les vies del tren. El projecte d'urbanització i conversió en un carrer començà a partir del projecte que Antonio Ceravalls presentà el desembre de 1921 i que fou aprovat el 4 d'octubre de 1922. El tram situats més al nord, sobretot els que des de l'**avinguda del Masnou** condueixen fins al **carrer de les Aigües del Llobregat**, són el resultat del projecte presentat el 4 d'agost de 1954 per Juan Piñol i Puig, que fou aprovat el 30 de novembre de l'any següent. Així, la configuració urbanística definitiva es va dur terme a la dècada de 1950. Així ho mostren els dictàmens aprovats pel consistori l'agost i el setembre de 1955 sobre realització de la rasant, i les contri-

bucions especials per a la pavimentació i col·locació de la vorada. També apareix així al plànol de zonificació i emplaçament d'edificis i serveis públics del Pla parcial del barri de les Planes, de data abril de 1956. I entre 1958 i 1960, ja consta en els respectius plànols el traçat del carrer tal com ha arribat fins a l'actualitat.

Al número 51 del **carrer de la Renclusa** es va inaugurar el 3 de desembre de 1975 la primera aula de cultura de la ciutat. També en aquest carrer tenia la seu, a la dècada de 1970, el Club de Premsa de l'Hospitalet, entitat promotora del setmanari local *L'Estaca*, publicació de la transició a l'Hospitalet.

## Cronologia

### Abans de 1921. Matacavalls, camino de

Amb la informació que apareix als projectes d'urbanització dels terrenys que limiten amb l'actual **carrer de la Renclusa** i els carrers propers, es pot concloure que el camí que apareix al plànol datat el novembre de 1921 que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls és el tram final del *camino de Matacavalls* (vegeu **carrer de les Illes Canàries**).

### 1922. D, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, aprovat el 4 d'octubre de 1922, apareixen cinc vials anomenats amb les cinc primeres lletres de l'abecedari: *calle A* (**carrer de Ceravalls**), *calle B* (**carrer de Sant Ramon**), *calle C* (**carrer de la Florida**), *calle D* (**carrer de la Renclusa**) i *calle E* (**carrer de Subur**). Aquests noms es van utilitzar els primers anys durant la tramitació de les llicències d'obres.



### 1932. Renclusa, carrer de la

Aquest topònim apareix per primer cop al plànol de 1932. En aquest plànol ja consta dibuixat un tram del carrer. Tanmateix, sembla poc probable que el vial es fes realitat els anys 1930, atès que no apareix en cap altre document municipal dins d'aquesta dècada. De fet en aquest plànol i el posterior de 1937 presenta l'aparença de vial en projecte.

### 1948. Renclusa, calle de la

No és fins al 1948 que el **carrer de la Renclusa** figura ja a la guia de la ciutat.

### 1988. Renclusa, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





PAT Edifici de de l'antiga seu de Correus i Telègrafs (fitxa 77)

PAT Font (fitxa 76)

PAT Xalet Isern (fitxa 78)

## Accepció

**Repartidor.** Torre repartidora que subministra o reparteix l'aigua.

En aquest cas fa referència a la torre repartidora d'aigua que encara existeix a la plaça.

## El carrer

L'origen d'aquest repartidor es remunta a l'any 1730, quan Josep Cortada encarregà al mestre d'obres Josep Tarafa la construcció d'una canonada per a la conducció de l'aigua provinent de la font de Mas Cunill a través del torrent Cervera fins al safareig del clos de la seva finca i també un pou dins d'una caseta amb dues portes. Una d'elles donaria aigua, quatre anys després, a l'única font del poble. El 1864 a l'Hospitalet només hi havia dues fonts: l'anomenada de l'Hospitalet —molt possiblement al voltant de Ca n'Olivé, entre el **carrer del Xipreret** i el **carrer Major**— i la font de la rectoria —ubicada a la banda de l'actual **carrer de Rossend Arús**. En aquests anys la població ja sobrepassava els 3.000 habitants i l'aigua, mai millor dit, era una font de problemes. Per aquest motiu el propietari de can Xerricó, Josep Cortada, va cedir al comú els drets sobre la mina de l'antiga font i es va reservar per a ell una quantitat d'aigua determinada (en funció de l'abundància o escassetat de la deu). El rector, imitant el gest, també va cedir els drets de la font de la rectoria a la ciutat. En una reunió celebrada a l'Ajuntament amb l'alcalde Pablo Cerdà es va determinar l'aigua que correspondria al rector, al marquès de Castellbell

i a l'Ajuntament. Com a conseqüència de tota aquesta nova situació, l'any 1864 es va fer una altra conducció d'aigua, més moderna, des d'Esplugues i també es va construir una torre repartidora a l'actual **plaça del Repartidor** que distribuïa l'aigua fins a un total de set fonts. Les cinc fonts noves foren instal·lades al **carrer de Sant Joan**, al **carrer del Centre**, dues a la *carretera Provincial* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**) i una al **carrer Major**, a l'entrada del terme municipal, al límit amb Cornellà. Fins a la dècada de 1930, aquesta aigua era encara molt apreciada, però a partir dels anys 1950, l'aigua ja no era de mina sinó de la xarxa pública d'aigua, amb el clor habitual.

L'actual torre està protegida al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic.

## Cronologia

### 1923. Repartidor, plaza del

El 6 de juliol de 1923, a la memòria de l'expedient d'urbanització dels terrenys propietat de Maria del Pilar de Càrcer, de la finca de can Xerricó, Joaquín de Ramírez de Orozco, actuant en representació seva, proposa de fer-hi una plaça de 30 m de diàmetre. Aquest espai rebé el nom de *plaza del Repartidor*.

### 1927. Tomás Giménez, plaza de

Topònim que fa referència a Tomás Giménez i Bernabé (Monòver, Alacant, 1877 - L'Hospitalet, 1968). Polític i industrial. Alcalde de l'Hospitalet entre 1923 i 1930 (vegeu **avinguda de Tomás Giménez**).

Curiosament, en alguns plànols de sanejament i en la relació dels pressupostos generals ordinaris realitzats els anys 1927 i 1929 (carrer de primera classe), figura aquesta plaça amb el nom de *Tomás Giménez* (alcalde durant la

Entrada per  
Riera de la Creu,  
carrer de la;  
Pau, passatge de la;  
Tarragona, carrer de;  
Riera de la Creu,  
carrer de la;  
Baró de Maldà,  
carrer del;  
Centre, carrer del

Mapa: C3, C4

Barri: El Centre



dictadura de Primo de Rivera, 1923-1930). Aquest alcalde, juntament amb la reina Victoria i les infantes, havia inaugurat l'edifici situat en aquesta plaça el 1927 que fins al segle XXI hostatjà les oficines de Correus i Telègrafs. A les actes del Ple de l'Ajuntament de juny de 1928 ja es parla de la urbanització d'aquest espai amb aquest nom.

### 1930. Correos, plaza de

Topònim que fa referència al servei públic de transport i repartiment de la correspondència.

El nom prové de l'edifici de Correus construït per l'Ajuntament en aquesta plaça a la cantonada amb el **carrer del Centre**, que el 23 d'octubre de 1927 fou inaugurat per la reina Victoria i les infantes (s'hi esperava el rei Alfons XIII, però la disculpa oficial deia que no podia assistir-hi perquè s'havia lesionat jugant al polo). Atès que a l'acta del Ple de 30 de maig de 1931 consta el canvi de nom de *plaza de Correos* per *plaza de la República*, suposem que el nom *Correos* és va posar com a conseqüència de la caiguda de la dictadura de Primo de Rivera i de l'alcalde Tomás Giménez. Aquest edifici està catalogat al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic vigent.

### 1931. República, plaza de la

Topònim que fa referència a l'organització d'un estat en el qual el càrrec de cap d'estat no és hereditari. En aquest cas fa referència a la Segona República espanyola (abril 1931 - abril 1939) que, segons la Constitució aprovada el desembre del 1931, es definia com un sistema polític unicameral, amb una presidència (Alcalá Zamora, de 1931 a 1936, i Manuel Azaña, de 1936 a 1939), separació Església i Estat i deixava oberta la porta a la descentralització del poder polític. Entre els canvis que es van produir en aquest període, cal ressaltar la reforma militar, la Llei de reforma agrària i el sufragi

femení. En el cas de Catalunya, cal remarcar la proclamació de Francesc Macià de "la República Catalana com a estat integrant de la Federació Ibèrica", el 14 d'abril de 1931, des del balcó de la plaça Sant Jaume, en plena eufòria republicana després de les eleccions municipals. El nou govern provisional republicà constituït a Madrid obligà Macià a retirar la República Catalana tot constituint un nou poder autònom, denominat Generalitat.

Segons l'acta del Ple de 30 d'abril de 1931, la Comissió de Governació de l'Ajuntament republicà de l'Hospitalet va decidir, entre altres canvis de nom, substituir el de *plaza de Correos* per *plaza de la República*.

### 1939. General Mola, plaza del

Topònim que fa referència a Emilio Mola Vidal (Placetas, actual Cuba, 1887 - Alcocero, Burgos, 1937). Militar franquista i persona clau en la revolta militar del 18 de juliol de 1936 contra la República. Durant la Segona República va ser processat i absolt, però se l'apartà de l'exèrcit, fet que el va enemistar amb Azaña. El 1933 va escriure *Memoria de mi paso por la Dirección General de Seguridad* i, el 1934, *El pasado, Azaña y el porvenir*. Es va reincorporar a l'exèrcit gràcies a l'amnistia de 1934. El 1936, molt imprudentment, el govern republicà l'envià a Pamplona, per tal d'allunyar-lo de Madrid, des d'on va ser el principal organitzador de la revolta. Tanmateix, Franco li va treure el comandament del bàndol rebel a l'inici de la guerra. Això sí, va encapçalar les forces de la insurrecció al nord i va ser membre de la Junta de Defensa Nacional de Burgos. Va morir en un accident d'avió al juny de 1937 mentre sobrevolava les terres de Burgos per inspeccionar el front.

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Règimen Nacional Sindicalista y al



Glorioso Movimiento” i substituï “todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas”, així com les plaques amb inscripcions contràries o per “no estar redactadas en el Idioma Nacional”. El general Mola va ser un personatge habitual als nomenclàtors franquistes.

### **1979. Repartidor, plaça del**

Segons l'acta del Ple de 9 de maig de 1979, ratificat el 12 de setembre del mateix any, s'aprovà el canvi dels noms dels carrers que fessin referència a persones vinculades a la dictadura franquista. En aquest cas, es va restituir el seu primer nom de *Repartidor*, ja en català.



## Accepció

**Repòs.** Tranquil·litat, quietud, absència d'activitat, agitació o moviment.

La motivació d'aquest topònim és la d'indicar un espai de descans per als veïns de Granvia Sud.

## El carrer

La **plaça del Repòs** és un espai dedicat a zona verda situat al sud i a l'est de l'Escola Frederic Mistral que es projectà inicialment amb l'Estudi de detall de l'illa delimitada pel **carrer de la Riera Blanca**, l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, el **carrer de l'Arquitectura** i el **carrer de la Literatura**, aprovat el 2 d'abril de 1987

Aquesta plaça va ser inaugurada el 29 de setembre de 2002. Està conformada per una zona de jardins i de jocs per a infants amb una superfície de gairebé 4.500 m<sup>2</sup>. La plaça mostra unes rodes corresponents a un antic molí que hi havia en aquest indret. Posteriorment, el 2008, ja estaven urbanitzats els **jardins de les Nacions Unides**, que estan situats molt a prop.

## Cronologia

### 1987. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen l'estudi de detall aprovat el 1987, que preveia l'ús com a zona verda de la actual **plaça del Repòs**, apareix aquest espai, però sense nom. Es trigà un temps a començar les obres d'urbanització de l'espai actual.

### 2002. Repòs, plaça del

Amb la inauguració de l'espai urbanitzat, el topònim fou associat a la plaça.

Entrada per  
Arquitectura,  
carrer de l'

Mapa: I4

Barri: Granvia Sud



## Accepció

**Residència.** Edifici o establiment on s'allotgen persones, puntualment o de manera fixa.

En aquest cas, fa referència a l'Hospital Universitari de Bellvitge, conegut popularment com a *Residència de Bellvitge*, i que durant molt de temps era anomenat Hospital Prínceps d'Espanya. Fou inaugurada el 8 de novembre de 1972 pels aleshores prínceps d'Espanya, en el marc dels actes del Dia de la Província, i amb una superfície de 54.000 m<sup>2</sup>. En el seu moment, aquest hospital fou un dels projectes sanitaris més importants realitzats a Catalunya. Els terrenys on es va edificar aquest hospital van ser comprats per l'Administració i a mitjan 1970 s'iniciaren les obres, durant les quals tingué lloc una important vaga dels treballadors. El complex sanitari es configurà al voltant de tres torres cilíndriques de diferents alçades; la més alta amb més de 20 plantes. Progressivament es configuraren espais per a l'ensenyament universitari de cursos de Medicina i el 1990 la Residència establí un acord amb la Universitat de Barcelona per fer-hi tots els cursos d'aquesta llicenciatura. Per tot això, el complex passà a anomenar-se Ciutat Sanitària i Universitària de Bellvitge. El seu nom actual és Hospital Universitari de Bellvitge.

## El carrer

L'actual **carrer de la Residència** es correspon amb dos trams de diferents orígens. El tram més occidental, entre els actuals **carrer de la Feixa llarga** i **avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge**, s'originà a partir de la construcció de la residència, com el vial que la comunicava amb el barri de Bellvitge. Apareixia als plànols sense nom. Després de la construcció amb motiu dels Jocs Olímpics de 1992 de

l'estadi de beisbol (actual Estadi de Futbol de l'Hospitalet) i de la resta d'instal·lacions esportives, el traçat d'aquest tram canvià el seu recorregut sinuós fins a transformar-se en el pràcticament rectilini segment actual. El tram més oriental, des de l'**avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge** cap a l'est, està relacionat amb un antic camí que connectava la *carretera de Bellvitge* (vegeu **avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge**) amb la desapareguda *carretera de Sant Roc*, segons es pot veure als plànols històrics, sobretot als corresponents a l'època de la Segona República. Aquest tram amb el temps passà a formar part de l'esmentada avinguda, però a partir de 2006 canvià de nom i s'incorporà al **carrer de la Residència**.

## Cronologia

### 1937. Vellvitge, camí de

En aquest plànol es pot veure com l'últim tram del **carrer de la Residència**, des de l'encreuament amb l'**avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge** fins a l'ermita apareix amb el nom de *camí de Vellvitge*, escrit d'aquesta manera. Aquest camí connectava la històrica *carretera de Vellvitge* amb la desapareguda *carretera de Sant Roc*. Des d'aquest plànol, el tram de l'actual **carrer de la Residència** situat a l'est de l'actual **avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge** no tornà a aparèixer amb nom propi fins al plànol de 1970.

### 1970. Nuestra Señora de Bellvitge, avenida

Al plànol de 1970, el tram que habitualment havia aparegut sense nom, es pot veure com a continuació d'aquesta avinguda.



**1970. Nuestra Señora de Bellvitge, avenida;**  
***Sense nom, calle***

Als plànols del Pla general metropolità de 1976, ja apareix el tram més occidental de l'actual **carrer de la Residència**, però encara sense nom.

**1988. Mare de Déu de Bellvitge, avinguda;**  
***Sense nom, carrer***

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

**1991. Mare de Déu de Bellvitge, avinguda;**  
**Residència, carrer de la**

La primera referència d'aquest topònim es troba al plànol de 1991, encara que anteriorment s'utilitzava en altres documents interns.

**1991. Residència, carrer de la**

El 26 de juliol de 2006, l'Ajuntament aprovà definitivament el canvi de nom d'un tram de l'antiga *avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge* per incorporar-lo a l'actual **carrer de la Residència**.



Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la  
Sortida per  
Terme municipal de  
Cornellà de Llobregat

Mapa: B7, C7

Barri: Bellvitge  
(sector la Marina)

## Accepció

**Ribera.** Terrenys pròxims als rius o als mars.  
En aquest cas fa referència a la ribera del riu Llobregat.

## El carrer

L'espai que actualment porta aquest nom és un petit camí que recentment separa terres de l'antiga marina hospitalenca de la línia dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya —que queden a l'oest— dedicada a transport de mercaderies que enllaça amb la Zona Franca, al nord-oest de la benzinera que existeix a l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, poc abans d'arribar al riu. Aquest camí tendeix a desaparèixer a causa del projecte de construcció d'una infraestructura viària dedicada a camions que transcorrerà paral·lel al riu Llobregat al seu marge esquerre, aigües avall. Malgrat això, existeix un altre camí innominat a l'Hospitalet, que és la continuació del camí de mota que transcorre al llarg del marge esquerre del riu Llobregat.

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que el nom **camí de la Ribera** es canviés de lloc per anomenar el camí de mota esmentat. Però el Consell del Districte VI no validà la proposta. Entre les raons expressades cal destacar la idea de deixar als nens i a les nenes de la ciutat la possibilitat de proposar un nom per a l'actual camí a la vora del riu Llobregat, que encara no té nom. La Comissió del Nomenclàtor, reunida el 25 de juliol de 2018, decidí tenir en compte aquesta decisió i acordà no traslladar el nom *camí de la Ribera* al camí innominat anteriorment. I encara que es va plantejar eliminar del nomenclàtor el topònim **camí de la Ribera** no es va ratificar.

## Cronologia

### 1991. Ribera, camí de la

La primera referència d'aquest nom, corresponent a un camí que transcorre paral·lel al riu Llobregat, es troba al plànol de l'any 1991. Es tracta d'un petit camí més antic, però que no va constar als plànols o guies de l'Hospitalet amb nom propi fins aleshores.



Entrada per  
Corts, travessera de les  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: G1, I3

Barri: Collblanc,  
la Torrassa i  
Santa Eulàlia

PAT Edificis d'habitatges de la **plaça de Guernica** (fitxa 30)

## Accepció

**Riera Blanca.** Quant al topònim *Riera*, fa referència al curs d'aigües no permanents, per on s'escolen intermitentment aigües pluvials. Pel que fa al topònim *Blanca*, fa referència al tipus d'argila de color blanquinós que conforma bona part dels terrenys per on discorria la riera.

Aquesta riera pràcticament constituïa el límit oriental del terme municipal de l'Hospitalet.

## El carrer

Les rieres eren perilloses quan hi havia pluges torrencials, però quan no plovia es convertien en magnífics camins que, en el cas de l'Hospitalet, eren la millor opció per endinsar-se al samontà. Documentada des del segle x, la riera Blanca és el límit tradicional entre l'Hospitalet i Sants fins a 1897. En els darrers segles hi ha hagut canvis fronterers, així fins a mitjan segle XIX aquesta frontera divergia de l'actual ja que en arribar al **carrer de Santa Eulàlia** girava cap a l'esquerra fins a la ronda del Mig de Barcelona, per retornar després a la riera Blanca. Aquesta zona fou annexionada per Sants a mitjan segle XIX. Cap a 1870 existien una dotzena de cases disperses al llarg de la riera.

En aquest vial durant molts anys hi va haver un conjunt de barraques que donaven aixopluc a la recentment arribada població immigrant, especialment de **Múrcia**, dels anys 1920 i 1930, que vivia en unes condicions d'absoluta precarietat. Les reivindicacions dels veïns es remunten a aquests anys; es demanava un vial asfaltat, amb voreres i una xarxa de clavegueram que absorbís els aiguats. Malgrat les protestes, el **carrer de la Riera Blanca** estigué molts anys sense

urbanitzar, perquè els dos ajuntaments afectats no es posaven d'acord. La riera s'urbanitzà cap a 1970, però sense preveure la possibilitat d'inundacions, com ara les d'agost de 1974. Així estigué sense asfaltar fins que gràcies a les mobilitzacions de l'Associació de Veïns es tiraren endavant les obres de canalització de 1975.

Fins a 1962 a la riera Blanca, cantonada amb el **carrer de Santa Eulàlia**, hi havia els burots, que eren les oficines de pagament dels consums, els impostos per entrar mercaderies a Barcelona. Allò remarcava la importància estratègica d'aquest vial. Actualment s'ha convertit en un dels eixos principals de comunicació nord-sud, des de la **travessera de les Corts**, fins a la Ciutat de la Justícia.

## Cronologia

### 1718. Blanca, riera

Tot i que l'existència de la riera Blanca està documentada des del segle x, és al cadastre d'aquest any on ens apareix aquest vial amb unes primeres cases registrades. Cap els anys 1870 hi consten dotze cases censades, disperses al llarg de tot el vial. Juntament amb la riera de la Creu, el torrent Gornal o la riera dels Frares és un dels topònims d'aquesta naturalesa que s'han conservat al nomenclàtor de carrers fins a l'actualitat.

### 1928. Riera Blanca, calle de la

Al'acta del Ple municipal del 26 de març de 1928, apareix el primer projecte d'urbanització d'aquest vial, d'uns 20 m d'amplada, amb la categoria de calle

### 1932. Riera Blanca, carrer de la

Al plànol de 1932 es veu tot el recorregut de la riera Blanca retolada com a tal, però representada pràcticament com a





vial. És de suposar que, oficialment, es va catalanitzar el nom complet, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. En aquest cas, només es traduí el tipus de via.

### **1939. Riera Blanca, calle de la**

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### **1988. Riera Blanca, carrer de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Riera de la Creu.** Quant al topònim *Riera*, fa referència al curs d'aigües no permanents per on s'escolen intermitentment aigües pluvials. Pel que fa al topònim *Creu*, possiblement fa referència a la creu que hi havia hagut en la confluència d'aquesta riera amb la *carretera Provincial* (actuals **carrer Major** i **carrer d'Enric Prat de la Riba**), que antigament indicava l'entrada del poble (creu de terme).

## El carrer

El vial actual prové de la continuació dins del nucli de la població de l'antiga riera, que naixia a la zona de l'actual **parc de Can Buxeres** de la fusió dels torrents de Can Nyac i de Can Clota, procedents del casc antic d'Esplugues i del torrent de Can Cervera provinent de la zona d'aquesta casa, també dins del terme d'Esplugues, al nord-oest del barri de Can Serra. L'aigua d'aquesta riera s'afegia, un cop superada la **carretera del Mig**, a l'aigua provinent del pluvial de la Vall del Poble.

Com era habitual, la xarxa de camins i carreteres tradicional estava molt relacionada amb la xarxa hidrològica formada per les rieres i torrents. I els seus topònims també. Aquests topònims, que moltes vegades no apareixien als nomenclàtors ni a les guies de la ciutat, sovint eren múltiples. És el cas de la riera de la Creu, els nous trams de la qual, des que un tram va ser desviat al segle XIX, es coneixien indistintament com a *riera Nova* i com a *riera de la Creu*. I el tram primitiu, que encara donava servei, va ser conegut també durant un temps com a *riera de la Creu* o, simplement, com a *Riereta*. O el cas de la riera del Cementiri, que depenent de la zona també va ser conegut simultàniament com a *torrent del Capó* o *riera dels Frares*. Independentment d'això, quan

s'esmentava l'espai com a xarxa de comunicació, s'hi afegia el tipus *camí* davant del nom: *camí de la Riereta*, *camí del Canyet* o *camí del Cementiri*, per posar només alguns exemples.

## Cronologia

### 1718. Creu, riera de la

La primera referència a aquest espai com a riera la trobem al cadastre de 1718.

### 1847. Creu, riera de la; Nova, riera

Explícitament com a camí no apareix documentat fins a l'acta del Ple de 10 de setembre de 1847, segons la qual, el propietari, Francisco de Asís Prats, fa una venda de terrenys a l'Ajuntament per possibilitar la rectificació de la riera després que, l'any 1837, un desbordament inundés el nucli urbà del barri del Centre i els camps de la marina. A partir d'aleshores començà a ser coneguda també com a *riera Nova*. I així la trobem al plànol que acompanya l'expedient d'obertura del **carrer de les Roselles** al 1879, o als plànols elaborats per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1918 i 1919, on encara es pot llegir el topònim *riera Nova*.

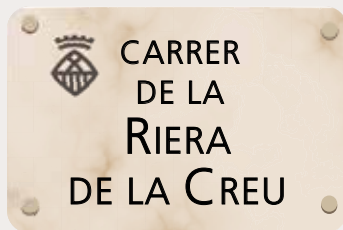
### 1923. Cruz, riera de la

A partir del plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers torna a aparèixer únicament el topònim *Creu* tant als trams no desviats el segle XIX com als trams que eren coneguts com a *riera Nova*. Cap a final dels anys 1920 se soterrà la riera en alguns trams, s'urbanitzà el carrer i s'hi feren les obres de clavegueram. Aquesta riera soterrada es converteix posteriorment en la col·lectora de la riera de la Creu.

Entrada per  
Major, carrer  
Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de

Mapa: C3, C4

Barri: El Centre



### 1932. Creu, riera de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1936. Fonts, riera de les

Durant el procés revolucionari posterior a la derrota a Catalunya de la revolta militar del 18 de juliol de 1936, el consistori hospitalenc canvià de nom els carrers que feien referència al santoral i a altres aspectes religiosos. D'aquesta forma el 2 de setembre de 1936 el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom de *Creu* pel de *Fonts* en referència al conjunt de fonts que hi havia en el seu recorregut. Al plànol de 1937 el vial, en referència al carrer apareix amb aquest nom, però la continuació al sud de la **carretera del Mig**, en referència a la riera, es veu com a *riera de la Creu*.

### 1939. Cruz, riera de la

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1982. Riera de la Creu, calle de la

El primer nomenclàtor on el vial apareix amb categoria explícita de carrer és el d'aquest any, catalanitzat en part.

### 1988. Riera de la Creu, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Barcelona, carrer de  
Sortida per  
Xipreret, carrer del

Mapa: B4, C4

Barri: El Centre

PAT Can Riera (fitxa 100-11)

## Accepció

**Escorxador.** Quant al topònim *Riera*, fa referència al curs d'aigües no permanents, per on s'escolen intermitentment aigües pluvials. Pel que fa al topònim *Escorxador*, fa referència a un lloc destinat a matar i escorxar el bestiar.

## El carrer

El nom d'aquest carrer es deu a l'existència del primer escorxador de la ciutat, inicialment a l'aire lliure i posteriorment cobert, en el tram de l'actual **carrer de la Riera de l'Escorxador**, on actualment hi ha l'edifici del Poliesportiu Municipal del Centre. Tant institucionalment com popularment, s'hi feia referència com *el Matadero*. Aquest nou escorxador ja existia el 1930, perquè a l'aprovació dels pressupostos i les despeses de l'Ajuntament d'aquest any, consta el capítol de despeses del nou escorxador, tant pel que fa a funcionament general, com pel que fa al capítol de personal (director, veterinari, inspector de Sanitat i Higiene...). L'any 1956, van començar les obres d'ampliació i modernització d'aquest primer escorxador cobert, amb dues naus: una de boví i una altra de porcí, realitzades per l'arquitecte municipal Manuel Puig i Janer. Aquest edifici estava inclòs al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de 1985 però en va ser exclòs al de 2001. En una altra nau s'instal·là el Centre d'Art Alexandre Cirici el 1986, posteriorment Sala d'Art Alexandre Cirici. Finalment aquestes naus foren enderrocades per construir el nou Poliesportiu Municipal del Centre l'any 2007.

L'espai ocupat actualment per aquest vial coincideix amb la continuació, cap al sud, del **carrer de Sant Joan**, de

l'antic torrent del Canyet, que ens apareix per primera vegada en un plànol de conducció d'aigua potable de l'any 1867. Actualment, el **carrer de la Riera de l'Escorxador** coincideix amb el tram que discorria entre el **carrer del Xipreret**, des de Can Riera, fins a l'antic *carrer de les Eures* (actual **carrer de Barcelona**).

## Cronologia

### 1867. Casa Riera, torrente de

Topònim que fa referència a la casa, actualment rehabilitada i que és una de les seues del Museu de l'Hospitalet, a la cantonada entre el **carrer del Xipreret** i el **carrer de la Riera de l'Escorxador**.

Com era habitual, la xarxa de camins i carreteres tradicional estava molt relacionada amb la xarxa hidrològica formada per les rieres i torrents. I els seus topònims també. Aquests topònims, que moltes vegades no apareixien als nomenclàtors ni a les guies de la ciutat, sovint eren múltiples. És el cas d'aquesta riera, que el 1867 apareix amb el nom de *torrente de Casa Riera*.

### 1917. Cañet, torrente del

En plànols del segle xx, el tram del torrent entre can Riera i el **carrer Major** apareix identificat amb el mateix nom del torrent provinent de Sanfeliu, el torrent del Canyet, però castellanitzat. Al full 1r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1917 i 1919, apareix clarament identificat l'espai d'aquest vial actual amb aquest nom, un dels topònims que sovint apareixen escrits com a catalanismes en documents en castellà.



### 1928. Matadero, riera del

Topònim castellà, que en català és escorxador, que fa referència al lloc on es maten els animals i es preparen per al consum humà i altres usos. En aquest cas, fa referència a la instal·lació que hi havia on actualment es troba el Poliesportiu Municipal del Centre.

La riera i el camí va prendre el nom de l'equipament municipal, per al tram comprès des del **carrer del Xipreret** fins al **carrer Major**, després de les obres de construcció. I d'aquesta manera apareix a la guia de 1928-1929. Amb aquest nom castellà apareix, fins i tot, als plànols de 1932 i 1937, que recullen la primera catalanització general del nomenclàtor de la ciutat. Per aquesta raó, el 1939 no es va canviar.

### 1980. Riera del Matadero, calle del

Al nomenclàtor d'aquest any, ja apareix el vial amb categoria de carrer.

### 1988. Riera de l'Escorxador, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Estronci, carrer de l'  
Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de



Mapa: B3

Barri: El Centre  
i Sanfeliu

## Accepció

**Riera del Canyet.** Quant al topònim *Riera*, fa referència al curs d'aigües no permanents, per on s'escolen intermitentment aigües pluvials. Pel que fa al topònim *Canyet*, fa referència a un lloc destinat a llençar i enterrar els animals morts

En aquest cas, fa referència a la riera que baixava des d'Esplugues, des del l'actual barri de Sanfeliu (*vegeu urbanització del Canyet*), fins a trobar-se amb el **carrer de Sant Joan**, des d'on continuava cap al sud. A partir d'aquest punt, la riera rebia altres noms, el més recent, riera de l'Escorxador.

## El carrer

L'espai que actualment ocupa el **carrer de la Riera del Canyet** es correspon aproximadament amb el traçat de la part baixa de l'antic torrent del Canyet, des del punt més oriental del **carrer del Rei En Jaume** fins a tocar gairebé el desaparegut canal de la Infanta. Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, ja es pot veure el projecte inicial d'aquest vial des d'una plaça projectada, que durant uns anys es va anomenar *plaza de Nuria*, cap al sud.

## Cronologia

### 1867. Cañet, riera del

Al plànol de 10 de setembre de 1867 que acompanya el projecte de conducció d'aigua potable des del torrent del mas Cunill, d'Esplugues a l'Hospitalet, es veu el traçat final d'aquest torrent, corresponent a l'espai que actualment s'anomena **carrer de la Riera del Canyet**.

### 1923. Cañet, camino del; Cañet, riera del

A l'acta del Ple de 7 de març de 1923, es pot trobar una referència explícita al camí paral·lel a l'antiga riera. Posteriorment, també s'hi fa referència amb aquest nom, *camino del Cañet*, a la documentació relacionada amb llicències d'obres.

### 1928. Sense nom, calle; Cañet, riera del

El 3 d'abril de 1930, l'Ajuntament aprovà un projecte d'urbanització dels terrenys dels germans Pablo i Francisco Soler, que estaven limitats pel sud-oest pel torrent del Canyet, que originaria un carrer. Al plànol que acompanya aquest projecte, el vial apareix com a *calle en proyecto*.

### 1932. Canyet, riera del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Encara que en aquest plànol, no apareix el carrer projectat, es pot suposar que el camí existent va mantenir el mateix nom.

### 1939. Cañet, riera del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1942, ja hi apareix el topònim *riera del Cañet* com a punt d'entrada a dos vials, escrit d'aquesta manera.



### **1975. Miguel Peiró Victori, calle de**

Topònim que fa referència a qui fou directiu de la fàbrica Tecla Sala, Miguel Peiró i Victori (Aiguafreda, Vallès Oriental, 1887 - L'Hospitalet, 1936). Quan va quedar orfe de pare, va anar a viure a Roda de Ter, on començà a treballar a la fàbrica de Tecla Sala. A partir de 1913, fou un dels directius de la fàbrica que Tecla Sala va comprar a l'Hospitalet. Va ser un important activista catòlic, en l'òrbita dels dominics i en cercles obrers. En els dies posteriors al fracàs de la insurrecció militar de juliol de 1936, el seu germà, religiós, i ell foren assassinats. Detingut a casa seva, fou mort d'un tret el 24 de juliol a la riera del Canyet. Per aquesta raó, fou beatificat l'octubre del 2007 amb 497 persones més, considerades màrtirs de la persecució religiosa.

El 21 de març de 1975, el Ple de l'Ajuntament aprovà el canvi de nom. Així, al plànol de 1976 ja apareix *calle Miguel Peiró Victori*. Cal esmentar que la raó que explica que el canvi de nom es produís el 1975 i no pas anteriorment pot estar estretament relacionada amb el fet que un familiar molt proper de Miguel Peiró havia estat regidor de l'Ajuntament durant molts anys, fins poc abans d'aquesta data.

### **1988. Miquel Peiró i Victori, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **2018. Riera del Canyet, carrer de la**

Atenent a raons històriques, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí proposar el canvi del topònim anterior pel nom de la riera que hi havia en aquest lloc. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Riera dels Frares.** Quant al topònim *Riera*, fa referència al curs d'aigües no permanents, per on s'escolen intermitentment aigües pluvials. Pel que fa al topònim *Frares*, el seu origen és objecte de diverses interpretacions: la principal és que sembla que al segle XVIII, als terrenys de l'anomenat *barri Muntanya*, hi hagué un edifici religiós, concretament un convent, que datava de l'any 1765, segons la data que hi havia a la llinda de la porta. L'edifici s'ha conservat fins a l'any 2012, encara que totalment transformat per acollir habitatges, al **carrer Juan de Toledo**. Aquest edifici, conegut com *ca l'Estrella*, també era conegut a principis del segle XX com *cal Frares*.

## El carrer

El carrer que actualment rep el nom de **carrer de la Riera dels Frares** era part d'una antiga riera que discorria des de la zona de ca n'Oliveras, al peu de Sant Pere Màrtir, fins a la marina. Entre el 1850 i el 1855 es construï el nou cementiri municipal al costat de la riera, en els terrenys propietat de Josep Castelló i Piera, a la banda de muntanya; aleshores des del cementiri, aigües avall, aquest tram passà a ser denominat *riera del Cementiri*. La riera del Cementiri també fou coneguda com a *riera dels Frares* per la seva proximitat a l'edifici esmentat anteriorment. Amb el temps, *riera dels Frares* fou el nom del tram de l'antiga riera que s'estenia des del canal de la Infanta fins a la marina.

## Cronologia

### 1896. Cementerio, riera del; Cementerio, camino del

Topònim que fa referència a un lloc dedicat a l'enterrament dels morts.

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Josefa Safont de la finca coneguda com *l'Estrella* s'identifica amb el nom de *camino del Cementerio* el que transcorria paral·lel a la riera homònima. A partir d'aquesta data trobem aquest topònim en diversa documentació, com per exemple en llicències d'obres de començament del segle XX i al plànol de la ciutat de la Brigada Topogràfica d'Enginyers datat entre 1918 i 1919.

### 1923. Frares, riera dels

Al plànol del barri del Centre del 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers, el camí apareix dibuixat entre la via fèrria de Vilafranca i la **carretera del Mig** i escrit en singular: *riera del Frare*. El gener de 1928, al plànol de paviments del barri del Centre del Pla general de sanejament, apareix en plural, *riera dels Frares*. I el mateix any, en un decret de la Comissió Municipal Permanent del 17 d'octubre, també apareix en plural. D'altra banda, és interessant comprovar com al citat document d'octubre de 1928 aquest és l'únic vial urbà que apareix referenciat en català.

Des del plànol de 1937 on es pot veure el topònim associat a la riera entre l'actual **carrer d'Enric Prat de la Riba** fins a la **carretera del Mig**, l'espai ocupat per aquesta riera no apareix en documents oficials posteriors, com és el cas de la relació de plaques de desembre de 1939 o les guies oficials de la ciutat. La raó és que els vials associats a rieres, camins o carreteres, moltes vegades no apareixen als no-

Entrada per  
Mig, carretera del

Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de



Mapa: E4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig) i Sant Josep





menclàtors o guies; els altres topònims sí que són presents als esmentats documents.

No és fins al 1960 que apareix el nom en el tram entre l'*avenida de los Ferrocarriles* i la *carretera del Medio*. Aleshores aquest tram ja estava obert al trànsit rodat, mentre que, encara ara, els trams situats entre l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan** i el **carrer d'Enric Prat de la Riba** no estan oberts. El tram entre el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i l'**avinguda del carrilet** només està obert per als vianants i no al pas de vehicles.

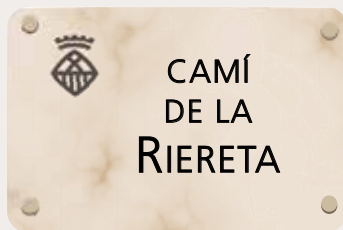
Una qüestió que també cal remarcar sobre el plànol del 1960 és que el nom apareix escrit en català, cosa curiosa durant la dictadura franquista. És també a partir de la dècada de 1960 que el carrer quedà emmarcat dins del naixent polígon industrial de la carretera del Mig.

### 1970. Frailes, riera de los

Al plànol de 1970 ja apareix el nom escrit en castellà, només per als trams al sud de l'**avinguda del Carrilet**.

### 1988. Riera dels Frares, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Riereta.** Topònim que fa referència a un curs petit d'aigües no permanents, per on s'escolen intermitentment aigües pluvials.

## El carrer

Des que es va rectificar el traçat de la riera de la Creu, a partir de 1847, l'antic camí de la Riereta estava configurat com a bifurcació de la riera de la Creu original. El seu recorregut comprenia el tram de l'actual **carrer de Santa Anna** fins a l'actual **carrer de Femades**.

El 10 de setembre de 1847, el propietari Francisco de Asís Prats va vendre terrenys a l'Ajuntament per possibilitar la rectificació de la riera de la Creu després que, l'any 1837, el seu desbordament inundés el nucli urbà del barri del Centre i els camps de la marina hospitalenca. A partir d'aleshores, l'antic últim tram de la riera començà a ser conegut simplement com a *Riereta* però ja com a camí. I així el trobem al l'expedient de 1869 d'urbanització de l'aleshores *plaza de la Libertad*, als terrenys de l'anomenat *camp del rector*. Posteriorment, cal esmentar la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document es classifiquen els camins en tres categories, de més a menys importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino de la Riereta*, amb el número 14, apareix amb la categoria de camí rural, descrit de la següent manera: "Camino de la Riereta, que principiando en la Riera llamada de la «Creu» **termina en la calle de la Marina, frente casa «Fortunato» mide 600 metros**". Abans de 1892, en plànols del canal de

la Infanta trobem altres topònims per a aquest espai, com per exemple, el 1862, *rambla de la Creu*.

## Cronologia

### 1718. Creu, riera de la

Al cadastre de 1718 trobem la primera referència a la riera de la Creu, de la qual, l'actual **camí de la Riereta** n'era el tram final abans de trobar-se amb l'actual **carrer de Femades**. Com era habitual, el camí paral·lel a la riera era identificat amb el mateix nom.

### 1847. Riereta, camino de la

A partir de la venda dels terrenys per desviar l'antiga riera de la Creu, el seu últim tram començà a ser conegut com a *camino de la Riereta*.

### 1932. Riereta, camí de la

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Cal afegir que en plànols cadastrals de 1934, aquest camí apareix amb el nom *camino del Afortunat*, en referència a l'antiga casa de pagès situada als terrenys del sud de l'encreuament d'aquest camí amb el de *Famadas* o *calle de la Marina*.

### 1939. Riereta, camino de la

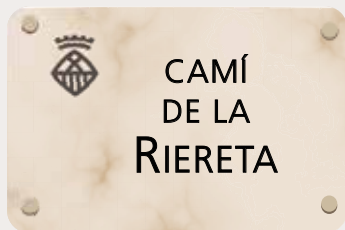
La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

Entrada per  
Carrilet, avinguda del

Sortida per  
Femades, carrer de

Mapa: C4, C5

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)



A partir de 1965, el tram comprès entre la riera de la Creu i la **plaça de la Mare de Déu de Montserrat** canvià el nom a *calle de Santa Ana*. La resta del vial continuà amb el mateix nom de *camino de la Riereta*.

### **1988. Riereta, camí de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Estronci, carrer de l';  
Sanfeliu, carrer de

Mapa: A2, A3

Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Rita Fernández.** Topònim que fa referència a Rita Fernández Queimadelos (Pontevedra, 1912 - Barcelona, 2008). Arquitecta. Segona dona llicenciada en arquitectura a Espanya (*vegeu jardins de Matilde Ucelay*).

Gràcies a una Real Ordre de 8 de març de 1910, poc després que Emilia Pardo Bazán fora nomenada consellera d'Instrucció Pública, les dones pogueren matricular-se lliurement a la universitat sense cap impediment o permís de la "superioritat", com havia passat fins aleshores. En aquells anys, la gran majoria de dones es matriculaven a Filosofia i Lletres i no fou fins al 1929 que la bilbaïna Pilar Careaga es convertí en la primera dona enginyera, encara que no exercí la seva professió, que enfocà al món de la política, convertint-se en la primera dona alcaldessa de Bilbao.

El 1931 es matricularen les primeres dones a l'Escola d'Arquitectura de Madrid i anys més tard n'obtingueren el títol: la madrilenya Matilde Ucelay, que es llicencià el 1936, després d'haver superat dos cursos consecutius en un mateix any; la galega Rita Fernández i la santanderina Maria Cristina Gonzalo, que hagueren d'esperar-se al 1940, acabada la Guerra Civil, per obtenir el títol.

El 1941, Rita treballà a la Direcció General de Regions Devastades amb Maria Cristina, on desenvolupà diversos projectes, tant d'obra nova com de restauració, fins que la seva carrera professional es veié interrompuda per dedicar-se a la família.

Anys més tard, es traslladà a Múrcia on es convertí en la primera dona arquitecta municipal, a Mula (1962-1967) i arquitecta de la Junta de Construccions Escolars de Múrcia (1960-1967). A finals de la dècada de 1970 es jubilà a Barcelona on desenvolupà els seus últims treballs.

## El carrer

Els **jardins de Rita Fernández** són un dels espais verds entre blocs que apareguren amb la modificació del Pla general metropolità al sector del barri de Sanfeliu conegut com a *Façana Estronci* i *Porta Sanfeliu*, aprovat el 29 d'abril de 2005. El 2019 s'ha finalitzat la construcció dels edificis que la delimiten.

## Cronologia

### 2005. Sense nom, jardins

Als plànols que acompanyen la modificació del planejament vigent aleshores, aprovada el 29 d'abril de 2005, es projectà una zona verda que hi apareix sense nom. Era tan sols un projecte, que trigà encara bastant més d'una dècada a executar-se.

### 2018. Rita Fernández, jardins de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor, assessorada pel Centre d'Ajuda i Informació a la Dona de l'Hospitalet, proposà que dins de l'àmbit de l'anomenat *Façana Estronci* i *Porta Sanfeliu* els nous espais verds que resultarien de l'execució del planejament vigent tinguessin noms de dones. En aquest cas, escollí la segona dona llicenciada en arquitectura a Espanya. El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Sense sortida



## Accepció

**Rius.** Topònim que fa referència a Josep Rius i Casanova, propietari dels terrenys on s'obrí el carrer i també d'una taverna.

A començament del segle xx ocupà el càrrec d'alcalde de barri de Collblanc i l'any 1916 va ser el primer batlle republicà de l'Hospitalet. Els republicans, a les eleccions de 1916, van aconseguir 7 dels 14 regidors de l'Ajuntament, i fou gràcies a la intervenció del diputat republicà reformista a les Corts pel districte de Sanfeliu, Laureà Miró i Trepà, que l'alcaldia va recaure en Josep Rius. El 1918 la Lliga Regionalista va recuperar l'alcaldia amb Just Oliveras al capdavant. El nom s'ha mantingut intacte fins als nostres dies.

## El carrer

El **passatge de Rius** actual és el tram que resta actualment d'un pas de servitud que apareix al projecte d'urbanització que Esteban Creus i Federico Bessacier presentaren el 30 de setembre de 1895 i fou aprovat el 10 d'abril d'un any després. A través d'aquest pas es podia accedir des de l'aleshores *calle de Creus* (vegeu **carrer del Llobregat**) fins a la **carretera de Collblanc**. L'obertura al **carrer de Llobregat** actualment no existeix.

Aquest projecte provenia d'un altre que el mateix Esteban Creus —aquesta vegada, en solitari— havia presentat el 24 de març de 1891 per urbanitzar una zona més petita, al centre de la qual s'hi projectà un carrer que s'iniciava a la **carretera de Collblanc** i continuava cap al sud. Aquest projecte, malgrat haver estat aprovat el 23 de març del 1894 fou abandonat pel mateix Esteban Creus per presentar-ne un de nou amb Federico Bessacier, que finalment acabà executant-se.

## Cronologia

### 1894. Creus, calle de

Topònim que fa referència a Esteban Creus i Casellas (les Corts, Barcelona, 1844 - ?). Propietari dels terrenys on es va obrir el **carrer de Llobregat**.

Al plànol d'urbanització de 1894, que havia presentat Esteban Creus el 1891, apareix el **passatge de Rius** actual, que coincideix amb la part més al nord d'un vial retolat *calle de Creus*.

### 1896. A, pasaje

Al plànol que acompanya el nou projecte d'urbanització que Esteban Creus i Federico Bessacier presentaren el 1895 i fou aprovat el 1896 apareix el **passatge de Rius** com a part d'un pas de servitud que hi apareix retolat *pas A*.

### 1902. Rius, pasaje de

Amb data 25 d'abril de 1902, el consistori aprovà denominar aquest petit vial *pasaje de Rius*. El passatge va deixar de complir la funció de pas de servitud quan, l'any 1904, s'obrí l'actual **carrer del Llobregat** fins a la **carretera de Collblanc**, i ha quedat des de llavors sense sortida. El 8 de maig de 1914, el consistori va acordar retolar-lo en català i castellà, de tal manera que a la placa constava la següent inscripció: *Pasaje Rius-Passatge*.

### 1932. Rius, passatge de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.



### 1939. Rius, pasaje de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Curiosament, l'ajuntament franquista no canvià aquest topònim, referent al cognom del primer alcalde republicà de la ciutat.

### 1988. Rius, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Dos de Maig, carrer del  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Mapa: E2, F2

Barri: Collblanc

## Accepció

**Rius i Carrió.** Topònim que fa referència a José Rius i Carrió, propietari dels terrenys on es va urbanitzar el carrer.

José Rius i Carrió amb José Ferrer i Pastor, i Lázaro Cotonat i Mir presentaren dos projectes d'urbanització de les seves propietats situades en la part nord-est del barri de la Florida i part nord-oest del barri de Collblanc.

## El carrer

L'origen del **carrer de Rius i Carrió** es troba molt probablement en el projecte d'urbanització, aprovat el 14 de gener de 1925, dels terrenys de José Ferré i Pastor, de José Rius i Carrió i de Lázaro Cotonat i Mir, situats a la zona del nord-oest de l'actual barri de Collblanc, a tocar de l'aleshores torrent Gornal i de la **travessera de Collblanc** (*vegeu carrer de l'Atlàntida*). El projecte d'aquest carrer fou incorporat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat d'aquest vial s'ha mantingut invariable fins ara.

Anteriorment, els mateixos propietaris havien presentat un projecte d'urbanització en la zona contigua a la d'aquest segon projecte, però a l'actual barri de la Florida (*vegeu carrer de Collserola*). Les primeres llicències d'obres que es tramitaren al **carrer de Collserola**, situat dins de l'àmbit d'aquest primer projecte d'urbanització, des de 1923 i, com a mínim, fins al 1925, ho feren amb el nom del *calle de Rius y Carrió*.

Durant les dictadures dels generals Primo de Rivera i Franco, i amb la intenció de castellanitzar el nom del carrer, es va substituir la *i* per la *y*; però en definitiva el nom s'ha mantingut sense cap altre canvi al llarg de tota la seva història.

## Cronologia

### 1925. *Sense nom, calle*

No hem pogut documentar que quan es va aprovar el projecte relacionat amb la urbanització del **carrer de Rius i Carrió**, el seu nom hi estigués. Per això, considerem que el carrer no hi tenia nom.

### 1927. **Rius y Carrió, calle de**

El 1927 ja consten llicències d'obres tramitades que fan referència a la *calle Rius y Carrió*, que es correspon amb l'actual **carrer de Rius i Carrió**. Posteriorment, al plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928 hi consta escrit aquest nom i també el traçat del carrer, que ha perdurat fins a l'actualitat.

### 1932. **Rius i Carrió, carrer de**

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. **Rius y Carrió, calle de**

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. **Rius i Carrió, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. L'any 1995, s'inaugurà un petit espai enjardinat i amb jocs infantils entre aquest carrer, el **carrer de Sort** i l'**avinguda del Torrent Gornal**, que els veïns reivindicaren repetidament. Tradicionalment, a començament de setembre i fins a finals de la primera dècada del segle XXI, s'hi celebrava una festa de carrer.



Entrada per  
Carrilet, avinguda del

Sortida per  
Mig, carretera del

Mapa: C4, D5

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)

## Accepció

**Roca i Umbert.** Topònim que fa referència a Maria Roca i Umbert (? - Barcelona, 1960). Propietària de la finca coneguda com *la Parellada*, que limitava a l'est amb el vial que amb el temps esdevindria el **carrer de Roca i Umbert**.

Maria Roca i Umbert era una de les nebodes de Josep Umbert i Ventura, fundador de l'antiga fàbrica tèxtil, amb implantació a Granollers i relacionada amb Sant Feliu de Codines, Monistrol i que tenia oficines a Sants. Josep Umbert, qui era el propietari inicial de la finca hospitalenca, al morir sense fills va deixar en herència el llegat als seus nebots. Maria Roca i Umbert, a més estava relacionada amb la família Rosés i una de les seves germanes, Magdalena, amb la família Vilumara, ambdues també relacionades amb la nostra ciutat.

## El carrer

El 1947, Maria Roca i Umbert va sol·licitar a l'Ajuntament llicència per urbanitzar els terrenys amb la creació de vials, alguns dels quals van arribar fins a l'actualitat a partir del Pla parcial del sector industrial de la carretera del Mig de 1960. La llicència però va trigar anys a tramitar-se i finalment va ser desestimada a causa de l'aprovació de l'esmentat pla parcial que convertia els terrenys en industrials, quan al projecte d'urbanització es tractaven bàsicament com a residencials.

Una qüestió que cal destacar és l'ortografia utilitzada en el cognom Umbert. S'ha utilitzat tant *Humbert* com *Umbert*. Curiosament, a la guia de 1958, al plànol consta com a *Roca Humbert* mentre que al nomenclàtor apareix com a *Roca Umbert*. També al plànol de 1960 el carrer apareix escrit *Roca Umbert*, però al plànol que acompanya

la guia d'aquest mateix any, hi apareix *Roca Humbert*, igual que al plànol del districte I de 1965, el nomenclàtor de l'acta del Ple de 20 de maig de 1980 i les guies dels anys 1987 i 1988.

## Cronologia

### 1958. Roca Umbert, calle de

El primer document en què ens apareix aquest topònim és la guia d'aquest any. Des d'aleshores el carrer no ha canviat el traçat original, entre l'**avinguda del Carrilet** i la **carretera del Mig**.

### 1988. Roca i Humbert, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Al nomenclàtor d'aquest any s'utilitzà la forma *Humbert*, afegint-hi, a més, la conjunció *i* entre un cognom i l'altre.

### 2006. Roca i Umbert, carrer de

El nomenclàtor de la ciutat, aprovat definitivament pel Ple del 26 de juliol de 2006, tornà a la grafia *Umbert*, sense la *h*, ja que es va poder demostrar l'error de transcripció dels anys anteriors.





Entrada per  
Carrilet, avinguda del  
Sortida per  
Josep Tarradellas  
i Joan, avinguda de

Mapa: D3, E4

Barri: Sant Josep

PAT Fàbrica Albert Hermanos (fitxa 80)

PAT Granja Font (fitxa 19)

## Accepció

**Rodés.** Topònim que fa referència a Juan Rodés i Torres. Propietari dels terrenys on s'urbanitzà aquest carrer.

Aquest topònim no s'ha de confondre amb el de Felip Rodés, advocat i polític catalanista que fou el primer hospitalenc que assolí el càrrec de ministre, el 1917.

## El carrer

El **carrer de Rodés** sorgí a partir del projecte d'urbanització que Juan Rodés i Torres presentà el 13 d'abril de 1921 i fou aprovat el 23 d'agost de 1922. Els terrenys de Juan Rodés s'estenien des de la riera dels Frares fins a uns 40 m cap a l'oest de l'actual eix del **carrer de Rodés**, entre els aleshores *camino de San Juan* (vegeu **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**) i la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**).

El 1926, la raó social Albert Hermanos, representada per José Albert Rulduá, comprà una part dels terrenys de Juan Rodés i presentà els plànols a l'Ajuntament per a la instal·lació d'una fàbrica tèxtil en aquest carrer. El projecte de l'obra està signat per l'arquitecte Antoni Puig i Gairalt. L'estil arquitectònic està caracteritzat per una sobrietat propera als trets del noucentisme. Albert Hermanos fou la més important de les poques empreses que s'instal·laren a la ciutat durant la dictadura del general Miguel Primo de Rivera (1923-1930). Empresa de caràcter mitjà, el 1930 la seva plantilla estava formada per 80 treballadors i disposava de 500 fusos per a seda i 3.000 per a llana, tints i aprests. Fou col·lectivitzada durant la Guerra Civil i es mantingué com

una de les empreses tèxtils importants després dels anys 1950. L'any 1981 formava part del reduït grup d'empreses, juntament amb les Sederes Vilumara i Gomar i Cia, que encara mantenien la producció. No fou fins als anys 1990 que Albert Hermanos desaparegué del teixit productiu de la ciutat. L'edifici està catalogat al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic.

Durant la Guerra Civil, Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) edificà un casal a la cantonada del **carrer de Rodés** amb el **carrer de les Esquadres**, que havia de ser la seu central d'ERC a la ciutat i que no arribà a inaugurar-se; sí que s'inaugurà, en canvi, la sala de ball coneguda com a *Sala Mercuri*. Amb l'entrada de les tropes franquistes el 26 de gener de 1939, el casal fou ocupat per allotjar-hi les tropes marroquines i el 1941 s'hi instal·là l'escola parroquial dirigida pel mestre Jaume Josa, mestre republicà de Ridaura, (la Garrotxa), depurat pel franquisme, que juntament amb la seva dona, també mestra, Josefina Llorca, foren molt actius al barri.

Al plànol de 1960, ja consta la prolongació entre les aleshores *calle del Generalísimo Franco* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**) i l'*avenida de los Ferrocarriles Catalanes* (vegeu **avinguda del Carrilet**). Però considerant que el plànol anterior recull el planejament urbanístic vigent aleshores i el fet que aquesta prolongació no apareix a la guia d'aquest any, es pot deduir que s'urbanitzà posteriorment. Algunes de les llicències d'obres d'aquesta zona foren concedides després d'aquesta data. Al plànol de 1970, ja consta el vial sencer.



## Cronologia

### 1922. Sense nom, carrer

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització presentat per Juan Rodés i aprovat per l'Ajuntament el 1922, el vial apareix sense nom com a *calle en proyecto*.

### 1924. Rodés, calle de

En algunes de les llicències d'obres tramitades el 1924 ja s'esmenta aquest vial amb el nom actual.

### 1932. Rodés, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1937. Pep Ventura, carrer de

Topònim que fa referència a Josep Maria Ventura i Casas (Alcalá la Real, Jaén, 1817 - Figueres, Alt Empordà, 1875). Músic i compositor sardanista conegut popularment amb el sobrenom de *Pep de la Tenora*. Director de la Cobla de Figueres i personatge fonamental en el desenvolupament de la música per a sardana.

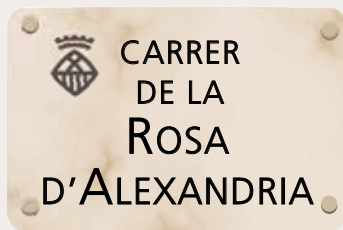
L'Ajuntament acordà el canvi de nom del carrer, que deixà de dir-se *Rodés* per anomenar-se *Pep Ventura*. Al plànol de 1937, ja es recull aquest topònim.

### 1939. Rodés, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. En aquest cas, l'ajuntament franquista retornà el nom *Rodés* per al carrer.

### 1988. Rodés, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Rosa d'Alexandria.** Topònim que fa referència a un tipus de rosa, emprat habitualment en medicina natural per a la confecció, entre altres, de l'aigua de roses, tònic natural molt utilitzat en la neteja del cutis.

## El carrer

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt als terrenys de la finca de la Pubilla Cases i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o que hi tenien un traçat diferent de l'actual (*vegeu plaça de l'Alzina*). En aquest cas, el traçat actual del **carrer de la Rosa d'Alexandria** gairebé coincideix amb el que estava previst al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Els projectes d'urbanització posteriors anaren executant el planejament inicial.

Per exemple, el maig de 1935, Emilio Juncadella presentà un projecte per urbanitzar els terrenys situats entre els actuals **carrer del Molí**, **carrer de la Maladeta**, el **carrer de la Rosa d'Alexandria** i el **carrer de les Amapolas** (*vegeu carrer de la Maladeta*). El 4 de setembre d'aquell any, l'Ajuntament aprovà el projecte que mostrava el traçat del tram intermedi del **carrer de la Rosa d'Alexandria** dins del conjunt de carrers projectats al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A l'ortofotografia de 1956 es veu com el vial ja estava urbanitzat des del **carrer dels Naranjos** fins al **carrer de la Mina**. I a partir de la dècada de 1960, aquest carrer es configura, juntament amb el **carrer de la Hierba-buena** i el **carrer del Molí**, com un dels eixos longitudinals de la zona de Pubilla Cases situada entre l'**avinguda de Severo Ochoa** i l'**avinguda de l'Electricitat**.

A alguns d'aquests vials se'ls continuà assignant noms botànics. Aquest és un dels casos.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, calle

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 dissenyat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt apareixia el projecte d'un vial amb el traçat de l'actual **carrer de la Rosa d'Alexandria**, encara que lleugerament paral·lel i sense nom. Els projectes d'urbanització posteriors que executaven aquest pla configuraren el traçat actual del **carrer de la Rosa d'Alexandria**.

### 1947. Rosa de Alejandría, calle de la

La primera referència documental d'aquest topònim es troba a la guia oficial de la ciutat de l'any 1948. El 1952 el traçat del carrer se situava entre els vials que acabarien denominant-se **avinguda d'Isabel la Catòlica** i **carrer de Marcel·lí Esquiús**.

### 1988. Rosa d'Alexandria, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 1991. Rosa de Alejandría, carrer

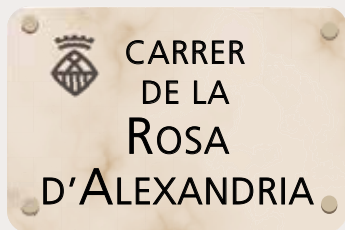
Per un error de transcripció al plànol, a partir del 1991 aquest topònim començà a aparèixer de diverses formes incorrectes als documents municipals. Aquest any, a més del retorn a la seva forma castellana, també va perdre la preposició *de*.

Entrada per  
Maladeta, carrer de la

Sortida per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Mapa: C2, D2

Barri: Pubilla Cases



**1995. Rosa de Alejandría, carrer de**

Al nomenclàtor aprovat pel Ple el 21 de juliol de 1995, aquest topònim recuperà la preposició *de*.

**2006. Rosa de Alejandría, carrer**

De nou, amb l'aprovació del nomenclàtor de 26 de juliol de 2006, el topònim tornà a perdre la preposició *de*.

**2018. Rosa d'Alexandria, carrer de la**

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 19 de desembre de 2016, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el que ja es va catalanitzar el 1988. Aquesta decisió fou ratificada el 17 d'abril de 2018. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Esplugues, carretera d'

Mapa: B3, C3

Barri: Can Serra

## Accepció

**Rosa Sensat.** Topònim que fa referència a Rosa Sensat i Vila (el Masnou, Maresme, 1873 - Barcelona, 1961). Mestra i pedagoga.

Òrfena de pare, la mare l'envià a Barcelona a estudiar Magisteri, el títol del qual obtingué amb 15 anys. Però, no s'aturà aquí: durant els primers anys, treballà i estudià en diverses localitats, fins que arribà a Madrid on entrà en contacte amb la Institució Lliure d'Ensenyament. El treball la portà a l'Escola Normal d'Alacant i el matrimoni, a Barcelona, el 1902. Aquells primers anys del segle xx, Rosa Sensat treballà en diversos centres educatius de la capital catalana i continuà la formació que, durant 6 mesos, li permeté conèixer el món escolar de Bèlgica, Suïssa i Alemanya.

El 1914 entrà com a responsable de la secció femenina de l'Escola Municipal del Bosc, a Montjuïc, on fins al 1930, es dedicà a implantar i difondre les idees de la renovació educativa que postulava el moviment de l'Escola Nova.

Proclamada la Segona República, l'Ajuntament de Barcelona li oferí la direcció d'un gran centre escolar, amb 1.200 alumnes. Però la Guerra Civil i el franquisme anul·là la modernització educativa, i la depuració de les persones considerades "rojos" suposà l'oblit del fruit del treball de Rosa Sensat. La manca de reconeixement per la tasca desenvolupada en la renovació educativa en general, i de les dones en particular, continuà durant un temps després de la seva mort. El 4 d'octubre de 1965, la filla de Rosa Sensat participà en l'organització clandestina de l'Escola de Mestres Rosa Sensat. A partir d'aquell moment, la seva figura començà a sortir, de nou, a la llum.

## El carrer

Els **jardins de Rosa Sensat** és un espai que té l'origen en el planejament urbanístic vigent. En concret, la modificació del Pla de millora urbana, aprovada el 30 de desembre de 2015, a la zona delimitada per l'**avinguda del Carrilet**, el **carrer de Roca i Umbert**, el **carrer del Níquel** i l'**avinguda de la Mare de Déu de Bellvitge**.

## Cronologia

### 2015. Sense nom, jardins

Als plànols que acompanyen la modificació del planejament vigent aleshores, aprovada el 30 de setembre de 2015, es projecta una zona verda que hi apareix sense nom. Era tan sols un projecte, que encara trigà uns anys a començar a executar-se.

### 2018. Rosa Sensat, jardins de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que la nova zona verda —la urbanització de la qual estava ja en execució amb l'enderroc de les edificacions existents— estigués dedicada a una dona relacionada amb el món de l'educació ja que estava situada molt a prop d'alguns centres escolars. En aquest cas, escollí la figura de la mestra i pedagoga Rosa Sensat. El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Entrada per  
Mig, carretera del  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Mapa: F3, F4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig) i Sant Josep

## Accepció

**Rosalía de Castro.** Topònim que fa referència a Rosalía de Castro i Abadía (Santiago de Compostel·la, la Corunya, 1837 - El Padrón, la Corunya, 1885). Escriptora.

Considerada una de les figures més importants de la literatura peninsular del segle XIX i la més important de les lletres gallegues d'aquest període, tot i que una gran part de la seva obra fou escrita en castellà. El 1857 publicà el seu primer llibre, el recull de poemes *La flor*, i dos anys després publicà la novel·la *La hija del mar*. Amb el recull de poemes *A mi madre* (1863), començà a desenvolupar el que serien les seves obres més importants. El 1863 publicà *Cantares gallegos*, el 1866 *Ruinas* i el 1867 la que fou la seva millor novel·la en castellà, *El caballero de las botas azules*. En gallegc escrigué dues obres, totes dues en vers: *Adíos Rios, adíos fontes* (1858) i *Follas Novas* (1880). En prosa només utilitzà el gallegc per als dos pròlegs de les anteriors obres esmentades i *Conto galego*, d'aparició pòstuma. L'obra de Rosalía de Castro s'inscriu dins del corrent literari del Rexurdiment, girant al voltant de tres temàtiques principals: la visió costumista de la Galícia rural, el desassossec vital i la denúncia de la situació social de la pagesia gallega que provocava l'emigració.

## El carrer

L'espai corresponent a l'actual **carrer de Rosalía de Castro** coincideix amb alguns dels trams de l'antic torrent Gornal que a partir de la dècada de 1940 eren conegut com a *calle Torrente Gornal* i que transcorrien des de la zona de l'actual **carrer de Terra Baixa** fins a l'**avinguda del Carrilet**.

Al llarg del segle XIX, el tram de l'antic torrent Gornal que actualment es diu **carrer de Rosalía de Castro** apareix

esmentat, encara que el carrer no existia. Quan es construï el molí paperer d'Antoni Ferrer l'any 1855, la seva adreça s'associà al nom del torrent. Fou el primer enginy que s'hi instal·là, tot aprofitant el salt d'aigua del canal de la Infanta que hi havia en la llera del torrent. L'edifici de quatre plantes existeix, encara, dins del recinte de l'actual Centre Cultural Tecla Sala. També trobem el topònim el 1862 en una sol·licitud realitzada per Juan Aldabert per fer unes obres que permetessin conservar l'entrada a la seva fàbrica des de la riera. Al llarg de la sèquia també es creà la serradora de marbre Parellada (1863) i, més tard, la de Nemesio Singla. El 1873, també s'hi localitzà el molí de campetx (fusta d'origen mexicà destinada a l'obtenció de tints) de Manuela Herp, vídua de Carulla. Aprofitant la gran ampliació de la fàbrica dels Basté, el propietari dels terrenys, Vicent Elias Valls, demanà l'obertura de dos carrers en dos projectes d'urbanització, el 1893 i el 1895. El 1896 rebé el permís i es creà el carrer. El març de 1925 es pavimentà el tram que anava des de la via fèrria fins a l'actual **carrer d'Enric Prat de la Riba**.

A la dècada de 1970, la construcció de la via del tren a l'aeroport i la via d'enllaç entre les línies de Vilafranca i Vilanova provocà l'enderrocament de diversos edificis i l'elevació del tram del carrer al sud de l'aleshores *calle Alpes* (actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**).

El 1982 reberen el nom actual. Posteriorment, el vial es prolongà des de l'**avinguda del Carrilet** fins al **carrer del Cobalt** per un traçat diferent al de l'antic torrent, que ja es pot veure sencer al plànol que acompanya el nomenclàtor aprovat el 1988.



## Cronologia

### Segle XIX. Gornal, torrente

Topònim que fa referència a un dels torrents que solcava el samontà hospitalenc, des dels vessants meridionals del turó de Sant Pere Màrtir fins al barri que actualment porta el seu nom (vegeu **avinguda del Torrent Gornal**).

Al llarg del segle XIX el topònim *torrent Gornal* apareix en diversa documentació municipal.

Amb relació al nom hi havia una certa indeterminació. A la sol·licitud de 1862 de Juan Aldabert, apareix indistintament *torrente Gornal* o *torrente Gurnal*. El 1893, *torrente Gornal*. L'any 1908, en un expedient de l'Ajuntament amb motiu del concurs per col·locar plaques dels números dels carrers trobem el vial anomenat *riera del Torrente Gornal* tal com apareix al plànol de 1923 del barri del Centre elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers.

### 1932. Torrent Gornal, carrer del

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Torrente Gornal, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Amb l'aprovació del nou nomenclàtor, l'ajuntament franquista donà el nom d'*avenida Torrente Gornal* al tram comprès entre la *plaza José María Pemán* (vegeu **plaça de Blas Infante**) i la *plaza de la Unión* (vegeu **plaça del Cadí**).

La resta del tram, al sud de l'actual **plaça de Blas Infante**, fins a l'aleshores *carretera del Medio* (vegeu **carrer de Narcís Monturiol**) restà com a carrer amb el nom de *calle Torrente Gornal*. Malgrat aquesta divisió al nomenclàtor, als plànols de la ciutat no sempre apareixen d'aquesta manera.

### 1982. Rosalía de Castro, carrer de

Per evitar la confusió existent a causa de la semblança entre els noms *avenida Torrente Gornal* i *calle Torrente Gornal*, el 15 d'octubre de 1982, el Ple municipal aprovà canviar-ne el nom de la següent manera: el tram comprès entre el **carrer de Terra Baixa** i l'**avinguda del Carrilet** passaria a dir-se *carrer Rosalía de Castro* i el tram comprès entre l'**avinguda del Carrilet** i l'aleshores *travesía Industrial* (vegeu **carrer de Narcís Monturiol**) canviaria el nom a *carrer Juan Ramón Jiménez*. En ambdós casos, el tipus de via ja aparegué en català. Malgrat aquesta aprovació, al plànol de 1982 que l'acompanyava no apareix transcrit el nom correctament.

Amb el nomenclàtor aprovat el 6 d'octubre de 1988, es normalitzà el nom complet del vial.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Narcís Monturiol,  
carrer de

Mapa: G3, G4

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Rosell.** Topònim que fa referència a José Rosell i Real, propietari dels terrenys en els quals es va obrir el carrer, tot i que l'acord municipal parlava no pas d'un carrer, sinó d'un passatge.

## El carrer

El **carrer de Rosell** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de José Rosell i Real, presentat el 15 d'abril de 1907. El 26 de juliol del mateix any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Anys més tard, el 24 de novembre de 1913, el mateix José Rosell demanà al consistori la consideració com a definitiva de l'aprovació provisional anterior, sobretot considerant el fet que el projecte ja s'havia executat i no hi havia hagut cap reclamació. L'aprovació definitiva fou acordada tres dies després, el 27 de novembre de 1913.

## Cronologia

### 1907. Sense nom, pasaje

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de José Rosell, aprovat provisionalment el 26 de juliol de 1907, apareix aquest vial retolat *patio ó pasaje* [sic].

### 1914. Rosell, pasaje de; Rossell, passatge de

El 8 de maig de 1914, el Ple de l'Ajuntament aprovà una denominació bilingüe, escrita d'aquesta manera: *pasaje Rosell - passatge Rossell* [sic], que fins i tot canviava les essés del cognom. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, es pot veure aquest topònim en castellà, *pasaje Rosell*.

### 1928. Rosell, calle de

No obstant l'aprovació com a passatge, els plànols el citen com a carrer des de la guia de 1928-1929 i el *Plànol de paviments de la barriada de Santa Eulàlia*, de gener de 1928, que acompanya el Pla d'eixample i sanejament interior.

### 1932. Rossell, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest cas, s'utilitzà el cognom amb doble essa.

### 1939. Rosell, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. En aquest cas, es recuperà el cognom original i així s'ha mantingut des d'aleshores.

### 1988. Rosell, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





PAT Edificis d'habitatges, als números 7, 9, 11, 23-25, 29, 31 i 33 (fitxa 83)

## Accepció

**Roselles.** Topònim que fa referència a la rosella, herba silvestre anual (*Papaver rhoeas*), les flors de la qual són fàcilment recognoscibles pels quatre pètals vermells característics. Fa de 30 a 100 cm d'alçària i creix sobretot als sembrats.

## El carrer

El 4 de gener de 1879 el Ple de l'Ajuntament aprovà l'obertura d'aquest carrer amb el nom de *pasaje de Parucho*, posteriorment escrit *Perutxo*. El veïnat, però, l'anomenà popularment amb el nom actual ja que sembla que hi havia hagut un camp ple de roselles pels voltants. El nom inicial *Parucho* fou perquè hi havia una casa que feia cantonada amb l'actual **plaça de l'Ajuntament** anomenada aleshores *can Parucho*. Els hereus de José Mestres i Riera havien demanat el 16 d'octubre de 1878 el permís per obrir aquest carrer. Segons l'acord del Ple, el permís fou concedit per obrir un carrer per on “deberán transitar libremente a todas horas, personas, carros y carruajes”. L'obertura del carrer es feu l'any 1880. I així el *pasaje de Parucho* es va convertir en la primera via de comunicació entre la Vila Vella i la marina. L'entrada del carrer estava situada al número 40 del carrer Major d'aquells anys, i l'amplada establerta era de trenta-quatre pams catalans.

## Cronologia

### 1879. Parucho, pasaje de

A l'expedient associat al projecte d'urbanització per a l'obertura del **carrer de les Roselles**, s'anomena aquest vial com a *pasaje de Parucho*. El fet que les actes municipals de l'època de la Restauració s'escrivissin en castellà pot ser la raó per la qual es traduís el nom del carrer al castellà, que hi apareixia *Parucho* en comptes de *Perutxo*. En aquest sentit, hem de dir que, a la majoria de documents municipals consultats del final del segle XIX i el primer terç del XX, el nom del carrer consta en català.

### 1883. Perutxo, calle de

Segons l'acta del Ple de 24 de juliol de 1883 el Ple municipal va aprovar el projecte presentat per l'arquitecte municipal Francisco Mariné d'urbanització de l'anomenat *camp del rector*. Aquest projecte, conegut també com l'*Eixample del camp del rector* o simplement l'*Eixample del Centre*, preveia l'alineació de carrers i places als terrenys compresos entre el **carrer Major**, el *camí de la Riereta*, l'antic carrer *Perutxo* (actual **carrer de les Roselles**) i el **carrer de Sant Roc**. Al plànol que acompanya aquest projecte, l'existent *pasaje de Parucho* ja apareix escrit *calle de Perutxo*.

### 1932. Perutxo, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

Entrada per  
Ajuntament, plaça de l'

Sortida per  
Josep Maria de Sagarra,  
carrer de

Mapa: C4

Barri: El Centre



### 1936. Francesc Layret, carrer de

Topònim que fa referència a Francesc Layret i Foix (Barcelona, 1880-1920). Advocat i polític (*vegeu carrer de Francesc Layret*).

El 10 de juny de 1936 el president del Casal d'Esquerra Republicana de Catalunya del Districte I de Barcelona, Pere Pié, va enviar una carta al consistori de l'Hospitalet per sol·licitar que el nom del *carrer de Perutxo* es canviés pel de *carrer de Francesc Layret*. En aquesta carta es fa referència al fet que el *carrer de Perutxo* antigament s'havia anomenat *carrer de les Roselles*, cosa que no hem pogut demostrar. El 26 de juny de 1936 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, recollí aquesta proposta i l'envià a la Comissió de Govern, que l'aprovà amb data 1 de juliol de 1936. Finalment, el 2 de setembre de 1936, el Ple de l'Ajuntament va aprovar el canvi de nom.

### 1939. Rosellas, calle de las

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Es curiós també comprovar com la Falange feia dues propostes de canvi de nom per a aquest carrer: d'una banda, el que finalment va ser aprovat, *Rosellas*, i d'una altra, el de *Capitán Hernando Prats*. I tampoc no deixa d'ésser curiós el fet que les autoritats franquistes adoptessin aquest nom, que encara que innocu en termes polítics no deixava d'ésser un mot català, això sí castellanitzat a través del canvi de la terminació del plural de gènere femení *-es* per *-as*. A la documentació consultada, el mot es manté castellanitzat durant el franquisme, excepte, curiosament al plànol del 1970, on consta la forma ortogràfica correcta *Roselles*.

### 1988. Roselles, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Roses.** Topònim que fa referència a les flors del roser, que són les plantes del gènere *Rosa*, de la família de les rosàcies, de vegades sarmentós, amb agullons més o menys abundants, fulles imparipinnades i flors de diversos colors, principalment rosa.

## El carrer

A la ciutat jardí dissenyada per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt als terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants, incloent-hi els actuals barris de Can Serra, la Florida i les Planes, aparegueren nous vials que no hi estaven previstos o que tenien un traçat diferent de l'actual (*vegeu plaça de l'Alzina*). L'estat actual d'aquests vials és el resultat de modificacions posteriors del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A més, a alguns d'aquests vials se'ls continuà assignant noms botànics. Aquest és un dels casos.

La gran illa de cases aprovada al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 on actualment hi ha el **carrer de les Roses**, fou dividida en parts, a partir de la dècada de 1940 (*vegeu carrer de Luarca*). Després que el 9 d'octubre de 1940 el Ple de l'Ajuntament aprovés el projecte d'urbanització presentat el 27 de juny d'aquell any per José María Anglés i Civit en representació dels hereus de la marquesa de Castellbell i baronessa de Maldà, es començà a urbanitzar la zona. Fins i tot, a partir de 1942 es començà a tramitar alguna llicència d'obres en un nou carrer que no havia estat planejat anteriorment: el **carrer de les Roses**. El traçat d'aquest petit vial s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

Actualment aquest vial és de vianants. A partir de 1989 la popular penya futbolística Luis del Sol (*vegeu avinguda*

*de Severo Ochoa*) va traslladar la seva seu al número 5 d'aquest vial.

## Cronologia

### 1942. Rosas, calle de las

La primera referència documental a aquest carrer i al seu topònim apareix a la guia de 1942 i a la documentació associada amb llicències d'obres d'aquest any.

### 1988. Roses, carrer de les

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Vinaròs, carrer de  
Sortida per  
Severo Ochoa,  
avinguda de

Mapa: D2

Barri: Pubilla Cases



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Collblanc, travessera de

Mapa: F1, F2

Barri: Collblanc

ESC Escultura homenatge al bàsquet  
(a l'interior del Poliesportiu)

## Accepció

**Rosich.** Topònim que fa referència a Joaquim Rosich i Rovira, propietari dels terrenys on s'obrí el carrer, i també al nom de la raó social de l'empresa que hi tenia les seves instal·lacions fabrils.

La fàbrica, coneguda popularment com a *Can Rosich*, havia elaborat hules en aquest espai des de 1902 fins a finals dels anys 1980, quan es va traslladar. Aquest edifici, ja enderrocant, va ser dissenyat per l'arquitecte municipal Marià Tomàs i Barba, i tenia un cert interès arquitectònic.

## El carrer

L'antecedent d'aquest vial és un antic camí de pas entre les actuals **travessera de Collblanc** i **carretera de Collblanc** que es va obrir quan el 1867 es va aixecar una tanca al voltant de la finca torre Barrina. Aquesta tanca va impedir la continuïtat que fins aleshores existia entre les actuals **travessera de Collblanc** i **travessera de les Corts**, que formaven un mateix vial. Posteriorment, el 1901, a l'oest de l'actual **carrer de Rosich** s'instal·là la molesta fàbrica de tints coneguda com a *Fum d'Estampa*, propietat d'Antonio Pidelaserra i Bria, ubicada on avui hi ha l'Institut Margarida Xirgu i el poliesportiu que porta el nom d'aquella fàbrica, amb la porta d'accés principal al **carrer de Rosich**.

El febrer de 1924, Eugenia Casanovas presentà un projecte d'urbanització que pretenia l'obertura d'un nou carrer per connectar la **travessera de Collblanc** i la **carretera**

**de Collblanc**. El projecte fou aprovat el 12 d'agost d'aquell any i fou l'origen del **carrer de Rosich**.

Pocs mesos després, el 26 de desembre de 1924, Joaquín Rosich, com a propietari d'una fàbrica situada a la zona, presentà una nova alineació de la sortida del carrer pel nord, que fou considerada “una millora per a la circulació i un perfecte enllaç del nou carrer amb la carretera”, segons l'arquitecte municipal. La modificació fou aprovada el 18 de maig de 1925 i completà el traçat actual del **carrer de Rosich**.

Les fàbriques esmentades van ser molt conflictives al barri. La Fum d'Estampa, des dels començaments, va tenir serioses oposicions que es van allargar molts anys. Amb el tancament de la fàbrica aquest espai fou reclamat pel veïnat per fer-hi un institut i un poliesportiu. Així, el curs 1986-1987 s'hi inaugurà el nou Institut Margarida Xirgu, no exempt de problemes perquè inicialment es van haver de suspendre les classes en patir els alumnes efectes tòxics (irritacions oculars) arran de la inhalació de gasos provinents del subsòl, on s'havien injectat els residus de la fàbrica. Al gener de 1988, la fàbrica Can Rosich es traslladà. Un any després, el 1989, s'inaugurà en aquest carrer el Poliesportiu Fum d'Estampa.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

El 18 d'agost fou aprovat el projecte d'urbanització d'Eugenia Casanovas que dissenyà el traçat original del **carrer de Rosich**. Encara que al plànol que acompanya el projecte el carrer apareix retolat *calle de Pedralves* [sic], aquest nom no fou utilitzat. De fet, el Ple de l'Ajuntament tramità aquell mateix any la modificació presentada per



Joaquín Rosich del projecte original d'Eugenia Casanovas, que anomenava el carrer simplement com a *calle Aprobada*.

### 1925. Rosich, calle de

El 14 de gener de 1925, la urbanització del carrer esdevé la primera referència on consta aquest topònim. Posteriorment, apareix al plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928.

### 1932. Rosich, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al plànol de 1937, però, apareix *Rosic*, sense *h*, igual que als fulls 2 i 20 de la sèrie cartogràfica dels anys 1930-1940.

### 1939. Rosich, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Rosich, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Conjunt de casetes en passadís (Passatge de Pons i de Mata) (fitxa 81).

## Accepció

**Rosselló.** Comarca sota el règim administratiu francès, del departament dels Pirineus Orientals (Llenguadoc-Rosselló). Perpinyà n'és la principal ciutat i fins al Tractat dels Pirineus (1659) pertanyia a Catalunya. La vinculació històrica amb Catalunya explica que es dediquessin carrers a aquesta comarca.

## El carrer

L'origen d'aquest vial es troba als projectes de 1905, signats per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig, per urbanitzar els terrenys de diversos propietaris, compresos entre els del projecte de 1902 de Clemente Mas i els germans Romaní, la riera Blanca i la **carretera de Collblanc**.

## Cronologia

### 1905. A, calle

Al projecte d'urbanització de 1905 dels terrenys de diversos propietaris signat per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig apareix d'aquest vial amb el nom A. Encara que al full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919 aquest espai encara no apareix, ni tan sols com a projecte, al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, ja hi apareixen alguns dels trams, encara que sense retolar.

### 1923. Rosellón, calle del

El 20 de juny de 1923, a proposta dels regidors republicans i l'arquitecte municipal, l'Ajuntament aprovà anomenar *Rosellón* a un carrer de nova creació, el traçat del qual s'ha mantingut invariable fins avui.

### 1932. Rosselló, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Rosellón, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Rosselló, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Pirineus, plaça dels  
Goya, carrer de  
Sortida per  
Torrassa, ronda de la

Mapa: G2, H2

Barri: La Torrassa



PAT Mercat del Centre (fitxa 82)

## Accepció

**Rossend Arús.** Topònim que fa referència a Rossend Arús i Arderiu (Barcelona, 1845-1891). Periodista i dramaturg. Va destacar també com a militant republicà i maçó.

El seu pare era hospitalenc de naixement. La seva família paterna, els Arús, formaven part d'una de les famílies més riques de la ciutat. Un oncle de Rossend, Jaume Arús i Cuixart, sempre sortia a les llistes dels principals contribuents de la seva època i fou alcalde de l'Hospitalet cinc vegades entre el 1840 i el 1870, com a representant dels sectors polítics moderats i conservadors. Pel que fa a la trajectòria de Rossend Arús com a escriptor, podem recordar que col·laborà en la premsa barcelonina i que escrivia tant en català com en castellà. Era afeccionat als toros, fet que el va portar a editar alguna revista sobre el tema o a fer crítica taurina als diaris. També era dramaturg i va escriure peces escèniques costumistes, sobretot en vers, també en català i castellà. El seu nom simbòlic dintre de la maçoneria era Fivaller i va arribar a ser, el 1879, el gran president del Gran Capítol Català, encara que després s'integraria a la Gran Lògia Simbòlica Regional Catalana, creada el 1886. El 1880 el podem trobar de secretari del Primer Congrés Catalanista. Morí de forma prematura i el seu testament recollia allò que havia defensat al llarg de la seva vida. Va deixar els seus béns a diferents obres socials i culturals; per exemple, el 1895, els marmessors dels seu testament, Valentí Almirall i Antoni Farnés, cediren 25.000 volums a l'Ajuntament de Barcelona per a la creació d'una biblioteca que encara avui du el seu nom, al passeig de Sant Joan. També la ciutat de l'Hospitalet va gaudir del seu llegat. Va deixar diners per construir els edificis consistorials

dels pobles d'origen del seu pare (l'Hospitalet de Llobregat) i la seva mare (Das, a la Cerdanya) amb la condició que incloguessin unes escoles.

## El carrer

El 25 de gener de 1883, l'Ajuntament presidit per Pedro Norta i Campañá, encarregà al facultatiu municipal la redacció d'un projecte d'urbanització dels terrenys que posteriorment han estat coneguts com a *camp del rector* (vegeu **plaça de l'Ajuntament**). A més dels terrenys de l'antic hort i l'era de trilla rectorals, l'àmbit estava delimitat "a l'est per la línia posterior de les cases de la dreta del carrer de Perutxo (vegeu **carrer de les Roselles**); per l'oest per la línia continuació del carrer de Sant Roc; pel sud, pel camí municipal «La Riereta», i pel nord, per la línia posterior de l'esquerra del carrer Major". La raó que permetria l'execució d'aquest projecte era que el rei Alfons XII havia signat una Reial ordre que autoritzava l'alienació dels terrenys rectorals esmentats, cosa que posaria fi al litigi sobre la seva titularitat i ús públic. Aquest conflicte enfrontava el rector amb les autoritats hospitalenques des dels aixecaments populars que tingueren lloc el mes de setembre de 1868 a l'Hospitalet, en el marc de l'ambient revolucionari de *la Gloriosa*. El 17 de maig de 1883 els nous propietaris, Jacinto Piguiellem i Ràfols, Modesto Bou i Madorell i José Oliveras i Pedrosa, presentaren un projecte signat per l'arquitecte municipal Francisco Mariné i Martorell, que fou aprovat el 16 de juny de 1883. Aquest projecte és conegut com a *Eixample del camp del rector* i també com a *Primer eixample del Centre* o, simplement, *Eixample del Centre*. Tot el projecte suposava l'obertura de nous vials en direcció nord-sud i est-oest. Entre els primers, aquest **carrer de Rossend Arús** i el **carrer del Príncep de Bergara**, a més de la prolongació cap al sud

Entrada per  
Mossèn Homar,  
plaça de  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: C4

Barri: El Centre



del carrer de Sant Roc. Entre els segons, el carrer de Josep Prats, el carrer de Provença i el carrer de Josep Maria de Segarra. També es projectaren altres espais, con el carrer del Mercat, que delimitava pel sud l'espai reservat a una plaça per al mercat.

Aquest primer eixample fou concebut com a ampliació del nucli tradicional de l'Hospitalet en una època d'expansió econòmica i demogràfica, com també el desenvolupament urbà del que després seria el barri de Sant Josep (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*). El nou sector es creà com a zona d'habitatges amb una alçada que inicialment no anava més enllà de planta baixa i pis, com encara avui és visible en algun sector del mateix carrer que, de fet, fou el primer que s'urbanitzà.

La línia del carrer de Rossend Arús i el carrer de l'Església formava l'eix del desenvolupament vuitcentista de la població (*vegeu carrer del Xipreret*). Prova d'això eren les diverses associacions situades al llarg d'aquest carrer, malgrat que després es van desplaçar cap a la rambla, com ara el Centre Republicà al número 46, transformat durant la Segona República en el Centre d'Esquerra Republicana de Catalunya. També hi havia al número 56 la redacció del periòdic *Llibertat*, fundat el 20 d'abril del 1930 per un grup de joves republicans catalanistes com ara Salvador Gil i Gil, Joaquim Sala i Pons, i Lluís Casas i Balletbó. Aquest diari tenia una periodicitat quinzenal, però només en van sortir 28 números, el darrer el 20 de juny del 1931. Amb l'arribada de les tropes franquistes el 26 de gener del 1939 i la repressió, es va desmantellar el teixit associatiu republicà.

Així, des de la seva concepció, el carrer de Rossend Arús ha estat una de les vies de major pes en la vida quotidiana de la Vila Vella i no ha deixat d'ésser una de les més representatives de la quotidianitat del barri del Centre,

on la presència annexa del mercat reforça l'articulació del veïnatge del carrer.

## Cronologia

### 1883. Progreso, calle del

Procés de transformació de la humanitat en general cap a una situació que hom suposa sempre millor (*vegeu carrer del Progrés*).

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització conegut com a *Eixample del camp del rector* es veu el traçat del carrer de Rossend Arús retolat *calle del Progreso*. En un context d'expansió econòmica i demogràfica com el de l'època, amb el salt urbanístic que suposava per al municipi la urbanització d'aquest primer eixample, no era gens estrany que es posés aquest nom a un dels carrers que el configuraven. Hem de tenir en compte que el segle XIX, en l'anomenat món occidental ple d'avenços científics i tecnològics de la Revolució Industrial, va estar marcat per la idea de progrés. Eren anys en què hom pensava que l'estadi històric següent seria millor que l'anterior.

### 1895. Rosendo Arús, calle de

El 24 de maig de 1895, el consistori aprovà canviar el nom del carrer anomenat *calle del Progreso* pel de *calle de Rosendo Arús* com a agraïment a Rossend Arús i Arderiu pel donatiu que havia fet al municipi que va permetre edificar la nova casa consistorial. Aquest edifici va ser inaugurat justament un mes després, el 24 de juny de 1895. El mateix dia a la tarda, es descobrí una làpida amb el nom *Rosendo Arús* i es va fer efectiu el canvi de nom del carrer aprovat un mes abans.





### 1932. Rossend Arús, carrer de

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Rosendo Arús, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1940. Isabel la Católica, calle de

Topònim que fa referència a Isabel I de Castella, dita *la Catòlica* (Madrigal de las Altas Torres, Àvila, 1451-Medina del Campo, Valladolid, 1504). Reina de Castella i Lleó (1474-1504) i de Catalunya-Aragó (1479-1504) (*vegeu avinguda d'Isabel la Católica*).

El 27 de desembre de 1940 la Comissió Gestora del govern municipal va decidir canviar el nom de l'aleshores *calle de Rosendo Arús* a *calle de Isabel la Católica*. El progressisme del periodista i dramaturg, i sobretot el fet d'haver estat un maçó destacat, no era tolerable per a les autoritats franquistes. Com cita Francesc Marcé i Sanabra: "...es posa en un platet de la balança haver regalat la casa de la vila i en l'altre ésser afiliat a la maçoneria." Malgrat això, no deixa de cridar l'atenció el fet que un any abans, al desembre de 1939, les autoritats municipals haguessin encarregat dues plaques amb el nom de *Rosendo Arús*. Fins i tot mesos abans, en una relació de carrers als quals calia canviar el nom, a proposta de la Falange, hi consta *Rosendo Arús* com a nom que es podia mantenir.

### 1952. Rosendo Arús, calle de

Un mes després que prenguéssin possessió l'alcalde José Tayà i Solanas el nom del periodista i dramaturg va ser restituit. Francesc Marcé és clar en la descripció de la decisió del consistori: "...algú va sentir-se'n avergonyit i la balança va tornar a donar el pes just: el nom hi fou restituit." El cas és que el 5 de març de 1952 el regidor Sanfeliu va proposar que es reposés el nom de *Rosendo Arús* com a mostra d'agraïment per la seva donació feta a final del segle XIX. I, a més, una cosa que no deixa d'ésser significativa: la població del barri continuava coneixent el carrer per aquest nom i no pel d'*Isabel la Católica*. Joan Casas també fa referència al moment que es va proposar recuperar *Rosendo Arús* per al nomenclàtor del municipi citant les paraules d'un regidor (no sabem si va ser el mateix Sanfeliu), que va ser molt explícit i contundent: "...no deixa de ser un fet que aquest senyor va cedir els terrenys on ara estem reunits; de manera que, o bé ens en anem a reunir a una altra banda o bé retornem al carrer el nom antic." Sembla que la contrapartida va ser posar el nom de *Reyes Católicos* a la *plaza del Ayuntamiento*. Atès que el 1957 s'aprovà posar a l'antic vial *calle del Mármol* el nom de l'actual **avinguda d'Isabel la Católica**, el tema quedà resolt.

### 1988. Rossend Arús, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Al plànol de l'any 1991 apareix escrit per primera vegada la prolongació del carrer entre l'**avinguda del Carrilet** i el **carrer del Níquel** que ja apareixia en part al projecte de 1883. Però, des de 2018, amb l'execució del planejament vigent, el **carrer de Rossend Arús** finalitza el seu traçat a l'**avinguda del Carrilet**.



## Accepció

**Rovira.** Possiblement es tracta del propietari dels terrenys on se situà aquest petit passatge, però aquesta hipòtesi no s'ha pogut demostrar.

## El carrer

Actualment és un espai que transcorre des de la **travessia Industrial**, en direcció sud-est darrere de les cases del **carrer de Campoamor**, que més al sud del **carrer de Colom** continua essent un passatge entre aquestes cases, i un dels blocs de Bellvitge. Inicialment, el passatge naixia a la **carretera del Mig**, però amb l'obertura de la **travessia Industrial**, les primeres cases van desaparèixer (*vegeu carrer de Campoamor*).

## Cronologia

### 1928. Rovira, pasaje de

La primera referència que s'ha pogut trobar d'aquest petit carreró paral·lel al **carrer de Campoamor** és a la guia de 1928-1929.

### 1932. Rovira, passatge de

Habitualment, els petits vials de dimensions molt reduïdes i passadissos d'accés a les casetes no apareixen al plànols generals de la ciutat. En qualsevol cas, tot fa pensar que aleshores el nom es deuria catalanitzar, encara que, en aquest cas, només el tipus de via.

### 1939. Rovira, pasaje de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. La primera guia on torna a aparèixer el nom és la de 1942.

### 1988. Rovira, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Industrial, travessia

Sortida per  
Sense sortida

Mapa: E4

Barri: Bellvitge



## Accepció

**Rubidi.** Element químic del grup dels metalls alcalins, de color blanc argentat, tou, molt reactiu i inflamable espontàniament en contacte amb l'aire. De símbol Rb, de nombre atòmic 37 i pes atòmic 85,47.

Els topònims corresponents a noms d'elements químics han estat utilitzats principalment al llarg de la dècada de 1950, com a noms neutrals aplicats, entre d'altres, a espais industrials de la ciutat, alguns d'ells ja desapareguts i d'altres encara existents. Entre els primers: *manganès* i *cadmi*. I entre els segons: *cobalt*, *crom*, *estronci*, níquel, *radi*, *rubidi* i *tel·luri*.

## El carrer

El traçat de l'actual **carrer del Rubidi** prové de la urbanització demanada al desembre de 1924 per Juan Boada i Casanovas, en nom propi i dels seus fills, dels seus terrenys en aquesta zona de l'actual barri de Sanfeliu (*vegeu carrer Alt*). En aquest projecte, el vial transcorre paral·lel a la conducció d'aigües, que apareix identificada com a *acueducto del Llobregat*. Des que fou aprovat el projecte el 15 de juliol de 1930 fins a la dècada de 1950, el projecte no es va executar. Des d'aleshores el traçat del vial s'ha mantingut invariable. Part del seu recorregut, posteriorment urbanitzat al barri de Pubilla Cases, encara manté noms relacionats: **carrer de les Aigües del Llobregat** i **carrer de la Mina**.

## Cronologia

### 1930. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització de Juan Boada i Casanovas, el **carrer del Rubidi** apareix com a *calle en proyecto*. Des d'aquesta data fins a la construcció de les primeres cases, a la dècada de 1950, aquest vial apareix als plànols de la ciutat com a projecte. Al plànol de 1932, s'aprecia clarament el traçat de la mina de les aigües del Llobregat, que des d'aquest riu portava aigua cap a Barcelona i del qual formava part l'aqüeducte que encara es conserva prop de la ronda de Dalt, a la frontera entre l'Hospitalet i Esplugues.

### 1953. Rubidio, calle del

La primera referència d'aquest topònim es troba en un expedient d'una llicència d'obres per construir una casa a la *calle del Rubidio*, sol·licitada el 12 de setembre de 1953.

### 1988. Rubidi, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Sanfeliu, carrer de  
Sortida per  
Estronci, carrer de l'



S





Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Sense sortida



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Sabadell.** Municipi i cap de comarca del Vallès Occidental, que comparteix amb Terrassa. A 190 m d'altitud, de 37,79 km<sup>2</sup> de superfície i 213.644 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Des de mitjan segle XIX, la implantació d'indústries tèxtils, sobretot les dedicades a la llana, marcaren el creixement demogràfic i el desenvolupament econòmic de Sabadell.

## El carrer

El projecte del **carrer de Sabadell** aparegué amb l'aprovació de la modificació del Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial de Barcelona que comprèn els barris de Sants (Barcelona) i Santa Eulàlia (l'Hospitalet), el 17 de març de 1970. Amb aquesta modificació es preveí l'obertura d'un nou vial de servei —al lloc que antigament ocupava el pluvial de Pedrosa— de 6 m d'amplada, a la façana oest d'un nou mercat previst a l'illa delimitada per aquest nou vial, el **carrer de Santa Eulàlia**, el **carrer del Gasòmetre** i l'**avinguda del Carrilet**. Aquest mercat mai no es va construir i actualment hi ha les instal·lacions esportives del **carrer del Gasòmetre**, ja que el Pla general metropolità de 1976 hi incorporava una zona d'equipaments. Actualment es tracta d'un espai que no té les característiques de carrer.

## Cronologia

### 1970. Sense nom, calle

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial de Barcelona, aprovada el 17 de març de 1970, aparegué el projecte d'un nou vial retolat *calle de servicio*. Aquest instrument de planejament ni les seves modificacions posteriors no s'executaren fins anys més tard. De fet al plànol de 1989 encara apareix com a projecte, i sense nom.

### 1973. Número 3, calle

Fins aquesta data el carrer no té nom i se'l denomina amb el número 3.

### 1971. Sabadell, calle

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974.

### 1988. Sabadell, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Lavínia, carrer de



Mapa: F3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Salamina.** Illa grega de la mar Egea, situada davant el port d'Atenes, el Pireu.

Aquesta illa és famosa perquè l'any 480 aC hi tingué lloc la Batalla de Salamina, que enfrontava les polis gregues contra l'imperi persa. Si bé els perses eren superiors en nombre, foren vençuts pels grecs, gràcies a la seva rapidesa i habilitat de maniobra amb les naus a l'interior de l'estret, i també gràcies al seu valor i coratge, que immortalitzà Èsquil en *Els perses*, així com també Heròdot i Timoteu. Sembla que al segle XIV l'illa passà a control català, ja que s'ha trobat documentació relativa a Joan Frederic d'Aragó, fill d'una branca il·legítima del casal de Barcelona, on se l'anomena senyor d'Egina i Salamina. No consta la sobirania catalana posterior a 1366, data màxima de la mort de Joan Frederic d'Aragó.

## El carrer

El **carrer de Salamina** se situa molt a prop i a l'est d'un antic camí que des de la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* (**carrer de Santa Eulàlia**) anava cap al sud-est i servia de sortida dels terrenys de can Jansana (*vegeu carrer de Jansana*). Però el vial actual sorgí a partir de la modificació del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 que s'executà a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de la societat Llobregat, SA, aprovat el 7 d'abril de 1943.

## Cronologia

### 1941. Sense nom, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de la societat Llobregat, SA, datat el 1941, apareix el **carrer de Jansana** però sense nom.

### 1945. Salamina, calle de

El 1945 Joaquina Llobet presentà una sol·licitud de llicència d'obres per construir una casa al solar que feia cantonada entre el **carrer de Santa Eulàlia** i el vial *calle de Salamina*. Aquesta és la primera referència trobada d'aquest topònim, que posteriorment apareix a la guia de 1948.

### 1988. Salamina, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Isaac Peral, carrer d'



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Salvador.** Topònim que fa referència a Alodia Salvador i Collaso, esposa de José Maluquer de Tirell, propietària dels terrenys on es van urbanitzar vuitanta-sis solars en un sol projecte de 1877.

Quant al topònim utilitzat al llarg dels anys, cal remarcar que ha sofert diverses deformacions: *Salvador*, *Salvadors* i, fins i tot, *Sant Salvador*.

## El carrer

El **carrer de Salvador** sorgí a partir del projecte d'urbanització de la finca anomenada *el Criadero* o *Torrassa*, propietat d'Alodia Salvador, que el seu cunyat, Eduardo Maluquer i de Tirrell, presentà el 3 de juny de 1877. El 18 de juliol del mateix any, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. A la sol·licitud, s'argumentava que: "Así como en la edad media, en donde se construía un templo, allí se construía de seguro un pueblo, en el siglo actual (...) allí donde se construye una fábrica, es seguro que se construirán casas formando primero una barriada y luego después un pueblo". Després d'aquestes paraules clarividents, la sol·licitud continuava dient que als nous carrers hi hauria cases per als obrers de les indústries de Santa Eulàlia, que creixien en nombre i espai. Efectivament, a les acaballes del segle XIX ja existien els vials que apareixien al projecte inicial: el **carrer de Salvador**, el **carrer de Maluquer**, l'**avinguda del Metro**, el **carrer del Cavall Bernat**, el **passatge Dos** i el tram del **carrer d'Isaac Peral** perpendicular a les vies del tren. Entre tots sumaven un total de vint-i-un edificis.

## Cronologia

### 1877. Salvador, calle de

Al plànol del projecte d'urbanització aprovat el 18 de juliol de 1877 apareix aquest vial retolat *calle de Salvador*.

### 1882. San Salvador, calle de

Topònim que podria fer referència a la capital de la república de El Salvador, país de l'Amèrica central. Però aquesta explicació no té més fonament que trobar una raó a la transformació de *calle de Salvador* a *calle de San Salvador*, que en algun moment també va ser *calle del Salvador*; tot això, sense cap documentació que justifiqui aquesta hipòtesi.

A la documentació que acompanya la llicència d'obres de dues cases, presentada per José Nanot el 29 d'agost de 1882, s'identifica el **carrer de Salvador** com *calle de San Salvador*. Probablement es va confondre *calle de Salvador* amb *calle del Salvador* i d'aquí a la santificació només hi va haver un petit pas. El cas és que, com a mínim fins a 1907, a la documentació municipal s'hi fa referència, al carrer, com *calle de San Salvador*. Fins i tot, hi ha un expedient de 1911, que fa referència al **carrer de Salvador** com *calle del Salvador*.

### 1916. Salvadors, calle de

Ja en alguna llicència d'obres de 1916, el carrer apareix referenciat com *calle de Salvadors*, en plural. A la guia de 1928-1929, ja consta la transcripció incorrecta del nom original, en plural, que es va transmetre a les guies posteriors, oficials i comercials.



### 1932. Sant Salvador, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. És bastant sorprenent que durant els primers anys de la Segona República, en què es van canviar tants noms de carrers que portaven noms religiosos, es tornés a santificar el nom del carrer. De fet, encara que al plànol de 1932 aparegui simplement com *C. S. Salvador*, al plànol de 1937 es pot llegir sens dubte *C. Sant Salvador*. Una possible explicació fora que *Sant Salvador* fes referència a la capital del país El Salvador, com s'ha dit anteriorment, sense tenir cap justificació documental que ho assegurari.

### 1939. Salvador, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Aquest any es va recollir el nom original correcte.

### 1942. Salvadors, calle de

A partir de la guia d'aquest any, torna a aparèixer el nom en plural que ha arribat fins als nostres dies. Excepcionalment, en alguns documents cartogràfics torna a aparèixer en singular, com la guia de 1960, el plànol de 1970 (només a la part gràfica) o en alguns plànols cadastrals.

### 1988. Salvadors, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2018. Salvador, carrer de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 19 de desembre de 2016, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el cognom genuí de la propietària dels terrenys. Aquesta decisió fou ratificada el 17 d'abril de 2018. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.





Entrada per  
Salvador, carrer de  
Sortida per  
Justa Goicoechea,  
carrer de



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Salvador.** Nom que fa referència a Alodia Salvador i Collaso, propietària dels terrenys en els quals es van urbanitzar vuitanta-sis solars en un sol projecte l'any 1877 (*vegeu carrer de Salvador*).

## El carrer

L'actual **passatge de Salvador** és el resultat de l'execució del planejament urbanístic en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia (*vegeu carrer de Justa Goicoechea*). Abans, però, quan l'antiga fàbrica de Filats i Teixits d'Avelino Trinxet i Fills funcionava hi havia un passatge entre els edificis que, malgrat ser interior a la finca, amb el temps s'obrí pel **carrer de Salvador** i acabà anomenant-se **passatge de Salvador**, després d'haver aparegut durant la dècada de 1970 com a *pasaje Trinxet*.

## Cronologia

### 1969. Trinxet, pasaje de

A les fitxes corresponents als treballs cadastrals de finals dels anys 1960 i els anys 1970, el que havia estat passatge interior a l'antiga fàbrica Filats i Teixits d'Avelino Trinxet i Fills, però en aquests moments ja obert al **carrer de Salvador**, apareix identificat com a *pasaje Trinxet*, encara que no havia estat aprovat anteriorment en cap nomenclàtor de carrers. De fet en documents cartogràfics molt anteriors, com el full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, ja s'aprecia l'antiga fàbrica tèxtil i el passatge interior. També en documents posteriors, com el plànol de 1982, l'actual vial és un passatge sense nom.

### 1988. Salvadors, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2018. Salvador, passatge de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 19 de desembre de 2016, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, recuperant el cognom veritable de la propietària dels terrenys. Aquesta decisió fou ratificada el 17 d'abril de 2018. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



Parc de Can Cluset, Can Serra





Entrada per  
Pau Casals, avinguda de;  
Cobalt, carrer de; Àngeles  
Santos, carrer d'



Mapa: D4

Barri: El Centre  
(sector carretera del Mig)

## Accepció

**Salvador Dalí.** Topònim que fa referència a Salvador Dalí i Domènech (Figueres, Alt Empordà, 1904-1989). Pintor, escultor, dissenyador, escriptor... Artista polifacètic.

De molt jove, Dalí ja es considerava un provocador, caràcter que l'acompanyà tota la vida i que es mostra en la seva obra, no només pictòrica. Els primers anys com a estudiant a Figueres i, Institució Lliure d'Ensenyament a Madrid, marcaren la seva personalitat. A Madrid conegué Luis Buñuel, Pepín Bello i Federico García Lorca. Aquells anys de la dècada de 1920 finalitzaren amb Dalí convertit en un reconegut representant del moviment surrealista, tant de la pintura, com d'altres disciplines com l'escriptura o el cinema, gràcies a la col·laboració amb Luis Buñuel a la pel·lícula *Un chien andalou* estrenada el 1929. Però des de l'estada a Nova York, a partir de 1940, consolidà la seva notorietat gràcies a les exposicions que hi feu. A poc a poc, s'anà allunyant del surrealisme. El retorn a l'Espanya franquista a finals d'aquella dècada no fou un impediment per continuar la seva obra que, amb la inauguració del Teatre-Museu de Figueres, es convertí en un lloc de pelegrinatge per als seus admiradors.

L'obra de Dalí està impregnada de la meticulositat i la cura pel detall extravagant i provocatiu.

Alguns exemples són pintures com *El gran masturbador* (1929), *La persistència de la memòria* (1931), *La madonna de Portlligat* (1950), *Crucifixió* (1954) o *L'últim sopar* (1955); col·laboracions en pel·lícules com *Un chien andalou* (1929), *Spellbound* (1945), *Destino* (1946); escrits com *Les meves impressions i records íntims* (1920), o els decorats i vestuari per a l'obra *Mariana Pineda*, de Federico García Lorca.

L'ambigüitat de Dalí envers el franquisme no impedí que el 1981 rebés la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya per ser "un geni paradigmàtic de l'art del segle xx i una de les fites en la història de les arts plàstiques de tots els temps".

## El carrer

Els **jardins de Salvador Dalí** són una part de l'espai interior de l'illa delimitada per l'**avinguda del Carrilet**, l'**avinguda de Pau Casals**, el **carrer del Cobalt** i la **rambla de la Marina**, que aparegué a la modificació del Pla de millora urbana "Rambla del Mig I", aprovada el 13 de gener de 2017. El projecte d'urbanització fou aprovat el 14 de novembre de 2017 i el 2018 començaren les obres.

## Cronologia

### 2018. Salvador Dalí, jardins de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que dins de l'àmbit de l'anomenat *Districte Cultural* els nous espais que resultessin de l'execució del planejament vigent a l'illa delimitada per l'**avinguda del Carrilet**, l'**avinguda de Pau Casals**, el **carrer del Cobalt** i la **rambla de la Marina** estiguessin dedicats a personatges relacionats amb la pintura (*vegeu carrer d'Àngeles Santos i jardins de Pablo Picasso*). El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà les propostes enviades. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



PAT Cal Gotlla (fitxa 84)

## Accepció

**Salvador Espriu.** Topònim que fa referència a Salvador Espriu i Castelló (Santa Coloma de Farners, la Selva, 1913 - Barcelona, 1985). Escriptor.

La seva família era originària del Maresme, de la vila marinera d'Arenys de Mar, anagrama i mite de *Sinera* a l'obra d'Espriu (*vegeu carrer de Lavínia*). Espriu inventà un vocabulari propi, però, sobretot, fou un renovador de la novel·la catalana des que publicà *Laia* (1932). Amb *Ariadna al laberint grotesc* (1935), un recull de narracions curtes, consolidà l'estil narratiu que havia començat amb *Aspectes* (1934), poc abans de l'inici de la Guerra Civil. Acabada la guerra, Espriu, referent de l'exili interior, s'endinsà en altres modalitats literàries: obres de teatre —*Primera història d'Esther* (1948), *Antígona* (1955), *La pell de brau* (1960) i *Ronda de mort a Sinera* (1966)—, llibres de poemes —*Cementiri de Sinera* (1946), *Les hores* (1952), *Mrs. Death* (1952) i *Llibre de Sinera* (1963)—, sense abandonar la prosa, que cultivà i reprengué gairebé cíclicament amb la revisió d'*Ariadna al laberint*. Destaca en Espriu la capacitat per assimilar culturalment l'herència mítica de la humanitat (el Llibre dels morts de l'antic Egipte, la Bíblia, la tradició mística jueva i la mitologia grega).

El reconeixement internacional amb el Premi Montaigne (1971) fou el pas previ al Premi d'Honor de les Lletres Catalanes de 1972. En un gest d'alta significació política rebutjà el 1982 la Creu d'Alfons X el Savi.

Espriu ha esdevingut un poeta clàssic de la llengua catalana, amb una obra traduïda a moltes llengües, a més d'haver estat un referent ètic per a les generacions de les acaballes del franquisme i posteriors, pel seu compromís amb la república, la civilitat i la llengua catalana.

## El carrer

El **carrer de Salvador Espriu** sorgí com a resultat del planejament urbanístic que després del Pla comarcal de 1953 es començà a dissenyar amb el Pla parcial de l'aleshores anomenat *sector Granvia Sud*, aprovat el 1960, i de les seves posteriors modificacions. Amb la revisió del Pla parcial, aprovada el 5 de març de 1970, aparegueren diversos carrers que són l'origen dels vials d'aquest sector econòmic de l'actual barri de Granvia Sud. Un d'aquests vials coincideix amb part del traçat de l'actual **carrer de Salvador Espriu**.

## Cronologia

### 1970. Transversal 3, calle

Als plànols que acompanyen la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada el 5 de març de 1970, ja apareix el projecte del tram d'aquest vial comprès entre el **carrer de la Botànica** i el **carrer de Pablo Iglesias**. Malgrat que el topònim aparegué al nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 20 de maig de 1980, el projecte encara trigà alguns anys a executar-se. De fet, l'any anterior, el 1979, s'aprovà una nova modificació del planejament a la zona de l'aleshores polígon Pedrosa, amb el traçat complet de l'actual **carrer de Salvador Espriu**, com a projecte.

### 1982. Salvador Espriu, carrer de

El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament acordà canviar alguns noms de carrers, per eliminar possibles confusions a causa de les seves semblances. Entre aquests canvis, el vial anomenat *calle Transversal 3* passà a ser el *carrer Salvador Espriu*.

Entrada per  
Pablo Iglesias, carrer de  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Mapa: G5, H6

Barri: Granvia Sud



### **1988. Salvador Espriu, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest any, simplement s'hi afegí la preposició *de*.



Entrada per  
Mas, carrer de

Sortida per  
Montseny, carrer del



Mapa: G2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Salvador Seguí.** Topònim que fa referència a Salvador Seguí i Rubinat (Tornabous, l'Urgell, 1886 - Barcelona, 1923). Sindicalista, secretari general de la Confederació Nacional del Treball. Conegut com *el Noi del Sucre*.

Amb només deu anys, Salvador Seguí ja treballava com a forner i, pocs anys després, com a pintor. Aquests inicis podrien explicar la seva implicació en la defensa dels obrers i l'anarquisme. El 1907 fou un dels impulsors de Solidaritat Obrera, una organització anarcosindicalista obrera de Barcelona, que el 1908 augmentà el seu àmbit d'acció —de local a regional—, que el 30 d'octubre de 1910 es convertiria en la CNT. El Noi del Sucre era partidari de la unitat d'acció entre la CNT i la UGT i, també, de la lluita catalanista des de l'esquerra social i política. Fou escollit secretari general de la CNT a Catalunya al Congrés de Sants del 1918. Destacà especialment a la vaga de la Canadenca (1919). En temps del pistolerisme, fou assassinat per pistolers del Sindicat Lliure al carrer de la Cadena de Barcelona (*vegeu carrer de Rafael Campalans*).

## El carrer

El **carrer de Salvador Seguí** és un vial que aparegué al projecte d'urbanització que Luis Casadevall i Duran, i José Luis Casadevall i Congost presentaren el 22 de gener de 1923. El 20 de juny del mateix any, l'Ajuntament aprovà el projecte.

## Cronologia

### 1923. General Moragas, calle del

Topònim que fa referència a Josep Moragues i Mas (Sant Hilari Sacalm, la Selva, 1669 - Barcelona, 1715). Militar defensor de la causa austriacista que tingué un important paper en la Guerra de Successió. El 1705 arribà a coronel i el 1709 a general. Caiguda Barcelona el setembre de 1714 intentà fugir a Mallorca però fou detingut i executat. Es convertí en màrtir i mite popular.

El 20 de juny de 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte d'urbanització de Luis Casadevall i José Luis Casadevall. Al plànol que l'acompanyava, el carrer apareixia retolat *calle en proyecto*. Aquell mateix dia, a proposta dels regidors republicans Carbó, Romagosa i Piera, i de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, el consistori aprovà la denominació de *General Moragas*, escrit així, per a aquest nou carrer.

### 1932. General Moragas, carrer del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. General Burriel, calle del

Topònim que fa referència a Álvaro Fernández Burriel (Barcelona, 1879-1936), militar que participà en la insurrecció del 18 de juliol de 1936 a Barcelona contra la Segona República. Fracassat el cop militar a Barcelona, fou jutjat i afusellat.

El 1939 l'ajuntament franquista aprovà aquest canvi de nom.



### 1982. Salvador Seguí, carrer de

L'abril de 1979, amb la recuperació de la democràcia municipal, el consistori procedí a substituir els noms del nomenclàtor més significatius del franquisme. Així el 15 d'octubre de 1982 s'acordà posar el nom de *Salvador Seguí* a aquest petit vial, recordant el passat anarcosindicalista del barri.





Entrada per  
Rei En Jaume,  
carrer del  
Sortida per  
Sant Jordi, carrer de

Mapa: A2, B3

Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Sanfeliu.** Topònim que fa referència a Santiago Sanfeliu i Prats (l'Hospitalet, 1894-1974). Propietari dels terrenys de la part central del barri de Sanfeliu.

La família Sanfeliu és una de les que entre els segles XVIII i XX van formar part de l'oligarquia local, una de les famílies més riques i amb més poder polític a l'Hospitalet durant aquest període. Aproximadament una dotzena de famílies hospitalenques es van convertir en propietàries de certa consideració i van lluitar i van mantenir el poder polític local amb molt poques interrupcions pràcticament fins al 1979. Si repassem les llistes dels principals contribuents i dels batlles des de l'inici del segle XIX, trobem uns quants cognoms que es repeteixen. Al capdavant hi ha els Oliveras, Prats i Parera. Després hi ha un segon grup on trobem els Arús, Norta, Codina, Vinyals i Sanfeliu entre altres. Molt sovint emparentats els uns amb els altres. Així Joan Sanfeliu, que era el vint-i-sisè que pagava més impostos el 1853, fou alcalde durant uns pocs mesos, entre el 1854 i el 1856. El parèntesi en els seus mandats es degué al canvi de règim polític a Espanya, amb l'adveniment de l'anomenat Bienni Progressista, per la qual cosa suposem que Joan Sanfeliu devia ser pròxim al partit conservador. Més de cent anys després, tornem a trobar un altre membre de la nissaga ocupant el càrrec de tinent d'alcalde els darrers anys de la dècada de 1960, sota el comandament de l'alcalde José María de España.

## El carrer

El 1929, la família Sanfeliu s'havia fet construir per l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt una bonica casa racionalista a la rambla, aparador de la burgesia hospitalenca

(vegeu **rambla de Just Oliveras**). La riquesa d'aquestes famílies procedia majoritàriament de les seves propietats rústiques, encara que, amb els anys, evidentment, diversificaren les seves activitats. Una d'aquestes noves activitats econòmiques fou la d'urbanitzar part de les terres. I això és el que va sol·licitar Santiago Sanfeliu en nom seu i de la seva mare, Carmen Prats, per urbanitzar els terrenys situats al costat de l'aleshores *camino del Cañet*, al punt conegut com *la Pujada*. Aquest projecte, presentat el gener de 1924 i aprovat el 5 de març del mateix any, abans que el projecte de José Valeta (vegeu **carrer de Valeta**), no es va executar fins anys després, cosa que es pot verificar al full 27 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1923, però revisat l'any 1927, on es pot veure que l'únic nucli de població existent aleshores era el localitzat al voltant del **carrer de Valeta**. Els terrenys de Santiago Sanfeliu i Carmen Prats estaven delimitats pel sud per l'aleshores *camino del Cañet* —al tram que actualment coincideix amb el més occidental del **carrer del Rei En Jaume**—, per l'est per un camí particular, que actualment coincideix amb els primers trams del **carrer de Sanfeliu**, fins poc abans d'arribar a l'actual **carrer de Cornellà**, ja dins dels terrenys de Francisco Vilaplana i de José Valeta (vegeu **carrer de Cornellà**). Aquest camí particular apareix també anomenat *camino del Cañet* en documents de finals de la dècada de 1910 i principis dels 1920, a la vegada que l'original apareix com a *camino viejo del Cañet*. Tots dos camins es trobaven al límit dels termes de l'Hospitalet i d'Esplugues, al **carrer de Sant Jordi**. Com altres projectes d'aquells anys i d'aquesta zona, estava signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'aleshores arquitecte municipal, Ramon (vegeu **carrer de Valeta**). De fet un dels plànols que acompanyen el projecte representa els terrenys de Santiago Sanfeliu i Carmen Prats, dins d'un



projecte global de vials de la zona delimitada per l'actual **carrer de Sanfeliu**, pels termes municipals de Cornellà i d'Esplugues de Llobregat i per les vies del ferrocarril. Probablement aquest projecte global és la part corresponent, en aquesta zona, del *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, que l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt esmenta al seu informe de 9 de maig de 1925, de l'expedient del projecte d'urbanització dels terrenys de la finca de la pubilla Casas (*vegeu plaça de l'Alzina*).

El projecte de Santiago Sanfeliu dissenyava una urbanització amb uns solars petits que es vendrien lentament a bon preu (25 cèntims el pam) i a terminis de 10 anys o més. La major part dels compradors van ser veïns de Barcelona o de l'Hospitalet i van utilitzar els solars com a hort familiar. Amb el projecte d'aquesta urbanització es defineix l'estructura actual del barri i es dissenya la urbanització dels terrenys centrals. Com a resultat de l'execució del projecte, a partir dels primers anys de la dècada de 1930, l'ocupació de les parcel·les produí la connexió entre els ja existents nuclis de Valeta, conegut com *el de Dalt*, i el nucli del Canyet, conegut com *el de Baix* (*vegeu camí de la Fonteta*). Els primers edificis foren casetes de primera o segona residència, sovint d'autoconstrucció, on hi va raure la primera botiga del barri. Al llarg dels anys seixanta del segle XX, van aparèixer els primers blocs de pisos i el carrer va anar prenent el mateix aspecte que la resta de barris de la ciutat.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització, presentat per Santiago Sanfeliu i Prats el gener de 1924, es pot veure el traçat dels trams més al sud del **carrer de Sanfeliu**, encara que sense nom.

### 1932. Sanfeliu, carrer de

El **carrer de Sanfeliu**, que ja apareix amb aquest nom al plànol de 1932, s'anà configurant com a eix central del barri. Al plànol de 1937, però, el topònim apareix escrit *Sant Feliu*, probablement per desconèixer-ne l'origen o per una catalanització del cognom que avui considerem innecessària.

### 1939. Sanfeliu, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat. En aquest cas, només es traduí el tipus de via.

### 1988. Sanfeliu, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la  
Sortida per  
Jerusalem, carrer de



Barri: Santa Eulàlia

PAT Fàbrica de Godó i Trias (fitxa 28)

## Accepció

**Sangoneres.** Topònim que fa referència als invertebrats del grup dels anèl·lids hirudinis, de 6 a 10 cm de longitud i de color gris fosc, que habita generalment en estanys, rius i canals, sobretot infectats.

L'espècie més comuna (*Hirudo medicinalis*) té una boca amb tres mandíbules dentades, amb les quals pot adherir-se a les pells resistents de les seves víctimes i serrar-les per xuclar-ne la sang. Segrega l'anticoagulant hirudina, utilitzada per a usos medicinals. Antigament es varen fer servir molt sovint en medicina per practicar sagnies.

## El carrer

L'actual **carrer de les Sangoneres** se situa en una zona on antigament, al sud del canal de la Infanta, travessaven recs i pluvials que formaven tolls on es criaven aquests paràsits que eren recollits per als usos esmentats. En aquesta zona es construï la fàbrica Godó i Trias, coneguda popularment com a *Can Trias* (vegeu **carrer de Can Trias**). El camí que portava fins a la fàbrica, que transcorria paral·lel a un pluvial des de la *carretera del Mitj* (vegeu **carrer de l'Aprestadora**), era anomenat indistintament *camí de Can Trias* o *camí de les Sangoneres*. El fet que el pluvial s'allunyés del camí cap a l'est abans d'arribar a la fàbrica, feu que el camí principal, que es dirigia directe a la fàbrica, es transformés en l'actual **carrer de Can Trias**, i el camí secundari, que continuava paral·lel al pluvial per l'est de la fàbrica, hagi esdevingut l'actual **carrer de les Sangoneres**.

Cal esmentar, però, que l'espai que actualment s'anomena **carrer de les Sangoneres** no és exactament el

mateix vial que al llarg dels anys ha portat aquest nom. En totes les guies, des de 1928-1929 fins a 1942, el vial *calle Sangoneras* parteix del **carrer de l'Aprestadora** i no hi té sortida. Considerant que en aquestes guies també apareix el *camino Trias*, tot fa pensar que deuria ser el mateix vial, cosa que es pot verificar al plànol de 1932 on *Sangoneres* i *Can Trias* sí que es refereixen al mateix vial: bàsicament l'origen de l'actual **carrer de Can Trias**. Però a partir de l'aprovació del Pla comarcal de 1953, en un pla parcial que el desenvolupava en aquesta zona apareix el topònim *calle Sangoneras* associat a un nou vial projectat paral·lel a l'actual **carrer de les Sangoneres**, però uns 140 m més cap a l'est. De fet, és el mateix vial que al Pla parcial de la zona segregada del polígon Gornal, aprovat el 23 de febrer de 1967, apareix com a *avenida de Amadeo Torner*.

Justament, aquest Pla parcial projecta l'obertura d'un nou carrer sobre una antiga séquia que travessava l'illa industrial on se situaven la fàbrica tèxtil Can Trias (a l'oest) i la fàbrica de begudes Pepsi-Cola (a l'est). La zona estava descrita així: zona compresa entre la *Gran Via* (vegeu **avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**), *calle de Volta* (vegeu **carrer de Can Trias**), séquia del canal de la Infanta (l'esmentada séquia), la *calle Nazareth* (vegeu **carrer de Natzaret**) i l'*avenida de Amadeo Torner*. El nou carrer, que apareix retolat *calle en proyecto*, és gairebé l'actual **carrer de les Sangoneres**.

Quan es va urbanitzar l'actual **plaça d'Europa**, l'antic vial amb el nom **carrer de les Sangoneres** va quedar integrat dins de la mateixa plaça i un nou vial més cap a l'oest, paral·lel a l'antic, va mantenir el nom. D'aquesta manera, l'actual **carrer de les Sangoneres** és un vial paral·lel a l'existent anteriorment.



## *Cronologia*

### **1967.** *Sense nom, calle*

Al plànol que acompanya el Pla parcial de la zona segregada de l'aleshores polígon Gornal, aprovat el 23 de febrer de 1967, apareix el traçat d'un vial que gairebé coincideix amb l'actual **carrer de les Sangoneres**, però sense nom.

### **1988.** **Sangoneres, carrer de les**

A partir de 1988 es recuperà aquest topònim per a un vial molt proper a la zona que anys enrere havia estat coneguda d'aquesta manera.



PAT Casa Puig (fitxa 20)

## Accepció

**Sant Antoni.** Topònim que fa referència a Antoni Abat, dit *el Gran* (Memfis, Egipte, 250 - Kolzim, 356). Anacoreta egipci.

Vers el 270 es retirà al desert de Nítria per dedicar-se a la pregària i a la penitència. La seva fama d'home de pregària i lluitador contra els dimonis va atreure al voltant seu un gran nombre de deixebles. Abandonà el desert per acostar-se als cristians perseguits per Dioclecià i per defensar la seva fe enfront del arrianisme, moviment que negava la divinitat de Jesús. Sovint representat amb un porquet, se li advoquen els animals de granja i domèstics per tal que els guardi. En alguns indrets també és el patró de la pagesia, dels traginers i dels carreters. Sant Antoni Abat o del Porquet es commemora el 17 de gener, aprofitant una celebració precristiana d'hivern, que com la de Sant Pau Ermità i altres formen un conjunt de festes que se celebren durant l'anomenada "setmana dels barbuts". Durant la festa es fa la benedicció del bestiar i la cavalcada dels Tres Tombs. De la celebració d'aquesta festa a l'Hospitalet, ja en tenim referència l'any 1792 al *Calaix de sastre* de Rafel d'Amat, baró de Maldà. Al llarg del segle XIX aquesta celebració formava part dels cicles festius de Nadal, Setmana Santa, Corpus i Festa Major, que en la majoria de casos tenien una significació religiosa. La festa dels Tres Tombs tenia un caràcter cívic i la pagesia hospitalenca engalanava els seus carros i animals i els feia desfilat pels carrers de la ciutat. També hi havia la celebració pròpiament religiosa, amb la benedicció dels animals. Els Tres Tombs venen de rituals molt antics, i es diu així de la parada que feia la processó per a la benedicció, encapçalada per tres cavallers vestits

d'etiqueta i guiats per un banderer. Consistia en tres voltes o tombs cerimonials que feia la processó a l'entorn de l'església. Els canvis estructurals produïts a l'Hospitalet al llarg dels segles XIX i XX modificaren les activitats econòmiques i professionals i, alhora, encara que més lentament, els costums, els hàbits, les relacions, tot creant un nou marc social que afectà també les festes. Tot i així, aquesta festa, encara que ja amb molta menys importància, no es deixà de celebrar a l'Hospitalet fins a final de la dècada de 1960. Des del 2011, i durant uns anys, l'Hospitalet ha recuperat novament la desfilada dels Tres Tombs.

## El carrer

Encara que no hem pogut documentar l'origen de l'actual **carrer de Sant Antoni**, a principis de la dècada de 1860, es començà a urbanitzar la confluència del *camí de la Fabregada* amb la *carretera Provincial*. En aquesta època apareix un primer nucli d'habitatges i fàbriques i s'obren els primers carrers: el **carrer del Migdia** i el **carrer de Los Castillejos**, a la zona anomenada aleshores *Hort de les Cols*, i el **carrer de Sant Antoni**. Ja al segle XX, durant els primers anys, s'instal·là a la banda sud de l'actual **avinguda del Carrilet** la fàbrica Busquets Germans i la fàbrica Guilera. Es configurà d'aquesta forma un raval obrer. El **carrer de Sant Antoni** en va ser una mostra: actualment encara hi trobem una sèrie de cases de tipologia molt modesta, que daten de finals del segle XIX, cases que pertanyien als obrers industrials.

Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: D4

Barri: El Centre



## Cronologia

### 1862. San Antonio, calle de

L'any 1862, Antonio Mitjans sol·licita permís per instal·lar una conducció d'aigua a la seva propietat al costat de l'espai que porta el nom *calle de San Antonio*. Posteriorment, al plànol del projecte inicial d'urbanització dels terrenys de Gaspar Rosés i altres hereus de Josefa Arús, d'abril de 1921, podem observar que el traçat del **carrer de Sant Antoni** no s'estenia fins a l'actual **avinguda del Carrilet**, sinó tan sols fins a l'actual **carrer de Josep Pla**.

### 1932. Sant Antoni, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1936. Casas Sala, carrer de

Topònim que fa referència a Francisco Casas Sala (Manresa, Bages, 1896 - Terol, 1936). Advocat i polític republicà. Diputat a Corts en les eleccions de febrer de 1936 pel partit Izquierda Republicana per la circumscripció de Castelló. Fou afusellat a l'inici de la Guerra Civil, l'agost de 1936.

Durant el procés revolucionari posterior a la derrota de la insurrecció militar del 19 de juliol a Barcelona, l'Ajuntament hospitalenc canvià el nom dels carrers que feien referència al santoral. D'aquesta forma el 2 de setembre de 1936 el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom de *Sant Antoni* pel de *Casas Salas*, escrit erròniament així, tal com apareix a l'acta del Ple. Cal remarcar que a la placa del carrer gravada sobre la pedra de la façana de la Casa Puig, a la cantonada oest amb el **carrer d'Enric Prat de la Riba**, encara s'hi pot llegir "Casas Sala", correctament escrit.

### 1939. San Antonio, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1988. Sant Antoni, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Sant Carles.** Topònim que fa referència a sant Carles Borromeu (Arona, Itàlia, 1538 - Milà, Itàlia, 1584). Sacerdot.

Quan tenia vint-i-un anys fou nomenat cardenal pel seu oncle, el papa Pius IV. Participà en les últimes fases del Concili de Trento i en la Contrareforma. Durant l'epidèmia de pesta que afectà Milà, ciutat de la qual fou arquebisbe, treballà activament en l'organització de l'atenció als malalts. La seva festivitat es commemora el 4 de novembre.

## El carrer

El **carrer de Sant Carles** sorgí a partir de la urbanització dels terrenys de Pere Pelegrí, que es va dur a terme durant els anys 1930 i 1940, que representà el segon nucli urbanitzat situat al nord de la finca de Can Serra (*vegeu carrer de Pere Pelegrí*). Desconeixem, però, les dades exactes d'aquest projecte. El carrer tenia una fisonomia de petites cases obreres d'una planta, algunes de les quals encara es poden veure.

Entrada per  
Pere Pelegrí, carrer de

Sortida per  
Màlaga, carrer de



Mapa: C3



Barri: Can Serra

## Cronologia

### 1934. Sant Carles, carrer de

Al plànol de 1937 apareix el traçat del vial amb el seu nom actual. Anteriorment, en un plànol cadastral de 1934 també apareix el mateix topònim.

### 1939. San Carlos, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1988. Sant Carles, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Sant Joan, carrer de  
Sortida per  
Sense sortida



## Accepció

**Sant Cristòfol.** Topònim que fa referència a un sant llegendari del segle III, segons la tradició catòlica, que morí el 250 durant la persecució de Deci.

El nom prové del grec *Christophoros*, que vol dir portador de Crist, ja que la llegenda el situa com un personatge que ajudava els viatgers a creuar un riu i, una de les vegades, portà el mateix infant Jesús sobre les espatlles. Molt venerat a l'edat mitjana com a advocat que preservava de l'aigua, del foc, dels terratrèmols i en general de la mort per accident. És molt habitual la seva presència iconogràfica prop del portal de les esglésies, a les capelles i els retaulons, i en carrers molt transitats. Durant un temps va ser el patró dels barquers, però al segle XX va esdevenir el dels automobilistes. Sembla que el costum de beneir els cotxes es va iniciar a Barcelona el 1907. La seva festivitat es commemora el 10 de juliol.

## El carrer

L'espai actual del vial té el seu origen en el projecte d'urbanització de la finca on es trobava la casa senyorial de la família Espanya (vegeu **carrer d'Espanya**). Encara que al plànol que acompanya aquest projecte no apareix el **passatge de Sant Cristòfol**, sí que coincideix amb la separació de dues de les finques resultants. Amb la divisió de la finca original de la cantonada del **carrer del Xipreret** amb el **carrer de Sant Joan** en finques més petites, s'obrí un passatge no previst inicialment, que ja apareix en alguns plànols de la dècada de 1930.

## Cronologia

### 1928. San Cristóbal, pasaje de

El primer document on consta l'existència del topònim és la guia de 1928-1929. I encara que la descripció del vial no es correspon amb l'actual, la raó rau en el fet que els topònims dels vials relacionats amb la urbanització Espanya no coincideixen exactament amb els actuals. Quant a l'aparició de l'espai en un plànol, al plànol de pavimentació del barri del Centre del 1928, no apareix aquest passatge; però sí al full 37 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, datat probablement amb posterioritat a 1934. En aquest full, ja s'aprecia el vial actual delimitat al sud per les cases del **carrer de Digoine**, 14 i 16, que actualment encara existeixen. El fet que no aparegui als plànols de 1932 i 1937 es deu al fet del seu caràcter de passatge particular i, sobretot, perquè era molt estret (poc més de 2,5 m d'amplada). És per això que ni tan sols es va tenir en compte el 2 de setembre de 1936 quan el Ple de l'Ajuntament va decidir canviar tots els topònims de la ciutat que feien referència al santoral. A partir de la guia de 1960, tant l'espai als plànols, com el topònim als nomenclàtors, no han deixat d'aparèixer.

### 1988. Sant Cristòfol, passatge de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





## Accepció

**Sant Eugeni.** Topònim que fa referència a qui fou nomenat bisbe de Toledo el 646. Abans, col·laborà com a monjo amb Brauli, bisbe de Saragossa, un dels més destacats durant el període visigòtic. La seva experiència pastoral l'ajudà en la seva tasca com a teòleg, músic i poeta.

És patró de Ciego de Ávila, província de Cuba, on la seva imatge és venerada a la catedral. La seva festivitat es commemora el 15 de novembre.

## El carrer

La Comissió Municipal Permanent, entre 1958 i 1959, concedí les llicències que la Immobiliària Ciutat Comtal, a partir de 1957, havia sol·licitat per a la construcció dels blocs d'habitatges de renda limitada coneguts com a *blocs Ciutat Comtal*, ubicats entre els actuals **carrer d'Enric Prat de la Riba**, **carrer de la Ciutat Comtal**, **avinguda del carrilet** i **carrer de la Mare de Déu de la Mercè** (*vegeu carrer de la Ciutat Comtal*).

## Cronologia

### 1959. San Eugenio, calle de

El 15 de juliol de 1959, el Ple de l'Ajuntament acordà donar nom a aquest espai i a la resta de carrers que encara no en tenien i formaven part de l'illa d'habitatges construïts per la Immobiliària Ciutat Comtal en aquesta zona, coneguts com a *blocs Ciutat Comtal*.

### 1988. Sant Eugeni, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Sant Jordi, plaça de

Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: E3

Barri: Sant Josep



Entrada per  
Illes Canàries,  
carrer de les  
Sortida per  
Teide, carrer del



Mapa: D3, E3



Barri: Les Planes

## Accepció

**Sant Francesc Xavier.** Topònim que fa referència a Francisco de Jassu y Azpilicueta (Castell de Xavier, Navarra, 1506 - illa de Hainan, actual Xina, 1552). Sacerdot i missioner jesuïta.

Fou un dels fundadors de la Companyia de Jesús, juntament amb sant Ignasi de Loiola a qui conegué quan estudiava a París. Apòstol de les Índies orientals, predicà també al Japó i va morir quan es proposava endinsar-se clandestinament a la Xina. Canonitzat el 1622 —juntament amb sant Ignasi de Loyola, santa Teresa de Jesús, sant Isidre Llaurador i sant Felip Neri (*vegeu plaça de Sant Isidre*)—, el seu culte es va estendre per Europa durant els segles XVII i XVIII. Patró de totes les missions. La seva festivitat es commemora el 3 de desembre, que des de 1949 és també el dia internacional de l'euskera, a proposta de la Societat d'Estudis Bascos-Eusko Ikaskuntza.

## El carrer

El **carrer de Sant Francesc Xavier** aparegué al projecte d'urbanització d'uns terrenys situats entre l'aleshores límit del cementiri municipal i l'antic camí de Matacavalls, presentat per Mateo Matas l'1 de març de 1948. El traçat del carrer coincidia exactament amb l'actual, malgrat que el projecte no fou aprovat a causa de la tramitació del Pla comarcal de 1953 i del posterior Pla parcial de les Planes de 1957 (*vegeu carrer de l'Esmaragda*). Tanmateix, al Pla parcial es recollí el traçat actual.

## Cronologia

### 1948. Matacavalls, calle de

Al projecte d'urbanització presentat per Mateo Matas el 1948 aparegué el traçat actual del **carrer de Sant Francesc Xavier** situat entre el **carrer del Teide** i l'aleshores *camino de Matacavalls*. El carrer estava retolat *calle de Matacavalls* (*vegeu pont de Matacavalls*). Fins al febrer de 1953, les llicències d'obres que es tramitaven en aquest vial l'anomenaven *calle Matacavalls*.

### 1953. San Francisco Javier, calle de

Les primeres llicències tramitades en aquest vial daten de 1953. Molt probablement, amb la commemoració del quart centenari de la mort de sant Francesc Xavier, l'antiga *calle de Matacavalls* passà a ser coneguda com a *calle de San Francisco Javier*, ja que el nacionalcatolicisme d'aquella època acostumava a denominar carrers amb noms del santoral.

### 1988. Sant Francesc Xavier, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Sant Isidre.** Topònim que fa referència a sant Isidre Llaurador (Madrid, rodalies, 1070 - Madrid, 1130). Jornaler agrícola beatificat el 1618 i canonitzat el 1622.

Proclamat patró de la pagesia espanyola, també és el patró de la ciutat de Madrid. A Catalunya i, en part al País Valencià, va substituir els patrons propis, els sants Abdó i Senén, i sant Galderic. La seva festivitat es commemora el 15 de maig.

## El carrer

Després de la inauguració del temple de la parròquia a finals de 1951, el 6 d'agost de 1952 s'aprovà el projecte d'obertura i pavimentació de diferents vials —les aleshores *calle de Bonvehí*, *calle de la Unión* i *plaza de San Isidro*—, amb la qual cosa, segons consta a l'acta del Ple de l'Ajuntament, es pretenia “transformar una cèntrica zona de la ciutat avui morta per falta de carrers i, a més, facilitar a la nova parròquia de Sant Isidre un digne accés”.

Entrada per  
Aprestadora,  
carrer de l';  
Riera Blanca,  
carrer de la

Mapa: H3, I3

Barri: Santa Eulàlia

## Cronologia

### 1952. San Isidro, plaza de

El 1951 s'inaugurà oficialment el nou temple de la parròquia de Sant Isidre. El 1952 ja consta el topònim d'aquesta plaça amb l'aprovació del projecte d'obertura i pavimentació d'aquest espai urbà.

### 1988. Sant Isidre, plaça de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Riera de la Creu,  
carrer de la  
Sortida per  
Josep Tarradellas,  
avinguda de

Mapa: B3, C3

Barri: El Centre

## Accepció

**Sant Joan.** Topònim que fa referència a Joan Baptista (mort c. 30). Profeta precursor de Jesús i nascut sis mesos abans (*Lluc* 1,36).

Començà a predicar abans que Jesús, entre l'any 27 i 28. Jesucrist i alguns dels seus deixebles van coincidir amb Joan i els seus seguidors. A causa de la seva rectitud i la denúncia d'aquells qui s'hi allunyaven va ser detingut i empresonat per Herodes. Segons la tradició i els evangelis sinòptics, Herodes, després que Salomé ballés per a ell durant les celebracions del seu aniversari, quedà tan sorprès que li va prometre que la complauria en el que volgués. La seva petició fou “el cap de Joan Baptista en una safata”.

Sant Joan es commemora el 24 de juny. És una de les festes més antigues del santoral cristià i característicament recorda no pas la mort d'aquest sant sinó el naixement. La coincidència amb el solstici d'estiu va fer que aquesta festa cristiana adoptés costums populars dels pagesos, provinents de motius pagans en honor al Sol, l'exaltació de la vida i de l'amor, etc. Als països de la Mediterrània, aquesta festa, coneguda també com la “nit d'estiu”, incorporava tres elements: l'aigua, el foc i les herbes remeieres. Actualment aquesta celebració ha esdevingut una festa clarament profana amb la revetlla, les fogueres, els focs d'artifici, la coca i el ball. El costum d'anar a buscar herbes remeieres s'ha anat perdent i en canvi s'ha recuperat la relació amb l'element aigua (banys a les fonts, rius, platges, etc. a la matinada). Pel que fa a aquesta festa a l'Hospitalet, cal destacar que l'impacte a nivell demogràfic, urbanístic i econòmic que els anys 1960 va tenir en general, va repercutir també a nivell social. Per exemple, el barri del Centre celebrava la seva festa major el mes d'agost per Sant Roc, patró de la ciutat, però les noves condicions de vida

—augment del consum, nous hàbits de lleure, vacances a l'estiu— van afectar també aquesta festa. Les festes majors com a expressió col·lectiva d'organització del temps lliure, de tradició, d'organització del calendari se'n van ressentir i van acabar desplaçant, en el cas del barri del Centre, la diada de Sant Roc (a l'agost) per la de Sant Joan (al juny). També en aquest barri i, a partir dels anys 1980, i organitzat pel Club Muntanyenc, s'incorporà la tradició popular comuna a molts territoris de parla catalana de portar la flama del Canigó per encendre les fogueres dels barris.

## El carrer

L'espai actual del **carrer de Sant Joan** està molt relacionat amb els últims trams d'un antic camí homònim, que s'iniciava a prop del torrent Gornal, facilitava l'accés a camps i masies del poble de l'Hospitalet, després de travessar les terres de l'actual barri de Sant Josep. Com a mínim, a partir de 1824, ja està documentada la utilització del topònim *calle de San Juan*, encara que en un moment anterior se l'havia anomenat, també, *carrer de Dalt* o *calle Alta*, relacionat amb el *carrer del Centre* (vegeu **carrer de Joan Pallarès i carrer del Centre**) i el *carrer de Baix* o *calle Baja* (vegeu **carrer Major**).

Al final del **carrer de Sant Joan**, a tocar de l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, hi ha l'escola d'educació especial l'Estel-Can Bori. L'escola Estel es va crear l'any 1971 per iniciativa privada de l'Associació de Pares de Nens Disminuïts de Bellvitge (ASPANISBE) i s'instal·là a la finca de can Bori a finals del segle passat. La finca de can Bori fou comprada per l'Ajuntament i l'any 1928 s'aprovà la creació d'una escola agrària. Fou una de les noves escoles per a infants de la República, inaugurada pel president Francesc Macià, el 18 de setembre de 1932.



## Cronologia

### 1718. Alta, calle

Molt probablement, la *calle Alta* que apareix al cadastre de 1718 fa referència als últims trams de l'antic *camino de San Juan*, que també s'hi esmenta.

### 1824. San Juan, calle

Tot i que devia existir amb anterioritat, a l'acta del 5 de maig de 1824 s'esmenta la sol·licitud d'Antonio Devesa "soldado que fue del Regimiento de Baylén para fixar su domicilio en este Pueblo". El domicili que apareix escrit és "calle S. Juan". El topònim estava relacionat amb el nom d'un antic camí, el *camino antiguo de San Juan*, que apareix descrit anys més tard a la memòria datada l'abril de 1892 al Pla de camins de 1893. Però, el 1892 ja només rebien aquest nom oficialment els trams de l'antic camí, des de l'actual **avinguda d'Isabel la Catòlica** fins al torrent Gornal.

### 1932. Sant Joan, carrer de

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1936. Carles Marx, carrer de

Topònim que fa referència a Karl Marx (Tréveéris, actual Alemanya, 1818 - Londres, Regne Unit, 1883). Filòsof, polític i economista alemany, principal teòric del socialisme revolucionari. Autor d'un dels principals marcs teòrics del

socialisme, i un dels seus dirigents polítics i sindicals. Estudià dret a Bonn i Berlín on es va interessar per la història, la filosofia hegeliana i el materialisme de Feuerbach. Instal·lat a París (1843), entrà en contacte amb l'incipient moviment obrer. Crític amb el capitalisme i la seva classe dominant, la burgesia, conegué i col·laborà amb Frederic Engels, amb qui elaborà el *Manifest Comunista* (1848) i reorganitzà la Lliga dels Comunistes. Expulsat de Brussel·les el 1849, s'instal·là a Londres. Configurà el seu cos teòric a partir de l'anàlisi econòmica de les lleis del desenvolupament i transformacions en la societat, elaborant el que s'ha conegut com a *materialisme històric*, i fent aportacions al concepte de *classes socials*. A partir del 1867 aparegué el primer volum de la seva obra cabdal *El capital*. Defensor de la presa del poder per part de la classe obrera com a mitjà per superar la societat capitalista, va ser un dels organitzadors i dirigents de la Primera Internacional, on es va enfrontar a l'anarquista rus Mikhaïl Bakunin.

Durant el procés revolucionari posterior a la derrota a Catalunya de la revolta militar del 18 de juliol de 1936, el consistori hospitalenc canvià el nom als carrers que feien referència al santoral. D'aquesta forma el 2 de setembre de 1936 el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom *Sant Joan* pel de *Carles Marx*.

### 1939. San Juan, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". Malgrat que el marxisme era objecte predilecte de les



diatribes franquistes, no sembla que la Falange local estigués gaire al corrent de la correcta ortografia del nom del pensador alemany, ja que en la seva proposta de canvis de nom de 1939 hi consta “Carlos Marchs”.

### **1988. Sant Joan, carrer de**

El Ple de l’Ajuntament aprovà el 6 d’octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s’havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l’abril de 1979.



Entrada per  
Josep Tarradellas i Joan,  
avinguda de;  
Sant Joan, carrer de



## Accepció

**Sant Joan.** Topònim que fa referència a Joan Baptista (mort c. 30). Profeta precursor de Jesús. Nascut sis mesos abans que Jesús (*Lluc 1,36*) (*vegeu carrer de Sant Joan*).

## El carrer

El Pla general metropolità de 1976 ja definia l'espai on actualment es troba la **plaça de Sant Joan** com un espai pendent de transformació física privada. El 22 de desembre de 1989, l'Ajuntament aprovà l'Estudi de detall de la zona compresa entre el **carrer de Sant Joan** i l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, que ordenava urbanísticament aquest espai. El 1991 es concedí la llicència d'obres dels edificis d'habitatges i la primera part de l'aparcament. El 1995 es concedí la llicència d'obres per a l'ampliació de l'aparcament. El resultat final fou la urbanització de l'espai que esdevindria des de la segona part de la dècada de 1990 l'actual **plaça de Sant Joan**.

El perquè del nom és ben senzill: està inserida en un tram del carrer homònim i Sant Joan és un topònim tradicional en el municipi. Com a curiositat cal destacar el rellotge de sol, que en reproduïx un d'anterior d'una masia de la zona, i una placa de ceràmica que fa referència a sant Joan. A finals de gener de 2019 fou retirada la característica palmera que hi havia, que estava apuntalada amb tensors des de la dècada de 1990, ja que la gran inclinació que presentava havia augmentat considerablement el risc de caiguda, sobretot els dies de fort vent.

## Cronologia

### 1989. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen l'Estudi de detall de la zona compresa entre el **carrer de Sant Joan** i l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, aprovat el 22 de desembre de 1989, ja es pot veure la zona lliure de l'actual **plaça de Sant Joan**, encara que sense nom.

### 2000. Sant Joan, plaça

El nom d'aquesta plaça, inserida en el tram del **carrer de Sant Joan** a tocar amb l'**avinguda Josep Tarradellas i Joan**, va ser aprovat pel consistori el 26 de juliol de 2000, com a resposta a l'acord del Ple de l'Ajuntament del 3 de juliol de 1998, que recollia una proposta del veïnat presentada pel grup municipal de Convergència i Unió.



## Accepció

**Sant Jordi.** Topònim que fa referència un màrtir cristià (Lydia?, Palestina IV? ), l'existència del qual no està documentada; però les troballes arqueològiques informen de la veneració a un màrtir amb el nom de Jordi des del segle IV. (vegeu **plaça de Sant Jordi**).

## El carrer

El **carrer de Sant Jordi** és un espai que té l'origen en el planejament urbanístic vigent que en la transcripció a escala 1:2000 de les zonificacions del Pla general metropolità de 1976, aprovada definitivament el 16 de desembre de 1986, ja reconeixia en aquest espai una separació entre dues zones dedicades a indústria, al costat nord (Esplugues), i a equipaments comunitaris i dotacions de nova creació, al costat sud (l'Hospitalet). Als plànols de 1976 ja hi consta un vial. L'execució d'aquest planejament amb les modificacions posteriors suposaren la construcció del Poliesportiu Municipal de Sanfeliu i el més recent conjunt d'edificis d'habitatges situats en aquesta zona entre el **carrer de l'Estronci** i el **carrer de Sanfeliu**. Actualment, el **carrer de Sant Jordi** és un vial que separa el barri de Sanfeliu de l'Hospitalet del barri de la Plana d'Esplugues.

## Cronologia

### 1976. Sense nom, carrer

Als plànols d'aquest any, ja es pot veure el traçat d'un vial sense nom a l'Hospitalet, però amb el nom de *calle de San Jorge* a Esplugues de Llobregat.

### 2018. Sant Jordi, carrer de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà que el costat sud del carrer de Sant Jordi d'Esplugues, que separa aquesta ciutat de l'Hospitalet, mantingués el mateix nom a la nostra ciutat. El Consell del Districte I, en sessió celebrada l'11 de juny de 2018, validà la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Dalt, ronda de  
Sortida per  
Sanfeliu, carrer de



Mapa: A2



Barri: Sanfeliu





## Accepció

**Sant Jordi.** Topònim que fa referència un màrtir cristià (Lydia?, Palestina IV? ), l'existència del qual no està documentada; però les troballes arqueològiques informen de la veneració a un màrtir amb el nom de Jordi des del segle IV.

El seu culte s'estengué ràpidament per Palestina, Síria, Egipte i Orient, en general. A partir del segle VII, s'estengué per Occident. La llegenda segons la qual sant Jordi matà un drac per alliberar una donzella es pot datar cap a finals del segle X. A Catalunya, el culte a sant Jordi s'inicia entre els segles X i XI. El 1667, la diada de Sant Jordi quedà constituïda com a festa per a tot el Principat i a Barcelona començaren les primeres dramatitzacions populars d'aquesta llegenda a la processó de Corpus. Però fou durant la Renaixença que el culte a sant Jordi com a patró de Catalunya adquirí un nou caire identitari. Sant Jordi també és patró de Venècia, Anglaterra, Portugal i Aragó. La seva festivitat es commemora el 23 d'abril. Al segle XX, a Barcelona, la diada de Sant Jordi es popularitzà amb la festa de les roses i el llibre. Actualment s'instal·len a la **rambla de Just Oliveras** parades de llibreries de la ciutat, que comparteixen espai amb diverses entitats i floristeries. Aquesta diada s'inclou a les Festes de Primavera de la ciutat.

## El carrer

La Comissió Municipal Permanent, entre 1958 i 1959, concedí les llicències que la Immobiliària Ciutat Comtal, a partir de 1957, havia sol·licitat per a la construcció dels blocs d'habitatges de renda limitada coneguts com a *blocs Ciutat Comtal*, ubicats entre els actuals **carrer d'Enric Prat de la Riba**, **carrer de la Ciutat Comtal**, **avinguda del carrilet** i **carrer de la Mare de Déu de la Mercè** (*vegeu carrer de la Ciutat Comtal*).

## Cronologia

### 1959. San Jorge, plaza de

El 15 de juliol de 1959, el Ple de l'Ajuntament acordà donar nom a aquest espai i a la resta de carrers que encara no en tenien i formaven part de l'illa d'habitatges construïts per la Immobiliària Ciutat Comtal en aquesta zona, coneguts com a *blocs Ciutat Comtal*.

### 1988. Sant Jordi, plaça de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Ciutat Comtal, carrer de  
la; Sant Eugeni, carrer de  
(interior blocs  
Ciutat Comtal)



Mapa: E3



Barri: Sant Josep



## Accepció

**Sant Josep.** En el culte cristià, sant Josep fou el marit de Maria, mare de Jesús, el Crist. Fuster a Natzaret, poble de Galilea.

Representa l'entroncament de Jesús amb la dinastia del rei David. La veneració a sant Josep s'estengué, sobretot, arran de la Contrareforma del segle XVI. De retruc, es convertí també en un dels noms més comuns als països d'influència cristiana, tal com diu la dita: "Joseps, Joans i ases, n'hi ha a totes les cases". Era molt normal trobar edificis religiosos, carrers i, fins i tot, pobles dedicats a sant Josep. La seva festivitat es commemora el 19 de març. Coincideix amb les festes d'inici de la primavera i de reculada de l'hivern, que se celebrava amb la crema de les deixalles que s'amuntegaven al defora. D'altra banda, la tradicional crema que encara es fa i es menja per aquesta data a Catalunya té l'origen en el fet que durant el temps de la Quaresma s'aprofitava la nova llet de les vaques i els ous que les gallines començaven a pondre sense parar després de l'alentiment de l'hivern per tal de fer els dolços propis de la diada.

## El carrer

Potser l'explicació del nom *Sant Josep* per aquest vial podria ser la relació amb altres noms de sants de vials propers o semblants, com el *camí de Sant Joan*, el **carrer de Sant Antoni** o el vial anomenat *calle de San Ramón* (vegeu **carrer Girona**). Però, sens dubte, *Sant Josep* fou proposat per aquest espai per Clotilde Balcells y Guille al projecte d'urbanització del predi del qual era propietària i que estava situat al nord de la *carretera Provincial* coneguda aleshores també com a *carretera de l'Hospitalet a Barcelona*. Aquesta

carretera era l'eix viari més important de l'Hospitalet i la Vila Vella hi creixia al voltant. Com que les cases i els obradors de nova planta s'estaven allunyant massa del nucli antic del Hospitalet, alguns propietaris veieren l'oportunitat d'urbanitzar els seus trossos de terra als dos costats de l'esmentada carretera. El **carrer de Sant Josep** intentava connectar la *carretera Provincial* amb el *camí de Sant Joan*, que estava molt a prop, a l'espai que actualment s'anomena **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**. Dèiem que intentava connectar amb l'antic *camí de Sant Joan* perquè inicialment no hi arribava, ja que llavors els carrers projectats tenien els límits de les propietats dels promotors. L'emplaçament del nou vial era molt bo. Era a prop del barri de Muntanya i de l'antic *camí de Matacavalls*. El cert és que vers la fi del segle XIX ja eren 23 els edificis bastits al **carrer de Sant Josep**, que es consolidà com a nucli d'una xarxa de carrers cabdals per a la formació del nou barri. Quan començà a ser considerat un barri diferenciat, rebé el mateix nom de Sant Josep. Abans, durant molt de temps, fou percebut com un raval del barri del Centre.

## Cronologia

### 1877. San José, calle de

El 31 de maig de 1877, Clotilde Balcells y Guille sol·licità permís per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat i que estaven dedicats a regadiu, a l'indret conegut com a *campo Cuch*, delimitats a migdia per la *carretera de Hospitalet a Barcelona*. A la mateixa sol·licitud expressa el desig que el vial central que travessarà la urbanització sigui anomenat *calle de San José*. El 4 de juliol d'aquell any, l'Ajuntament aprovà el projecte.

Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Josep Tarradellas i Joan,  
avinguda de





### 1932. Sant Josep, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1936. Lluís Companys, carrer de

Topònim que fa referència a Lluís Companys i Jover (el Tarròs, Urgell, 1882 - Barcelona, 1940). Advocat, polític i president de la Generalitat de Catalunya de 1936 a 1940 (*vegeu plaça de Lluís Companys i Jover*).

El 4 d'abril de 1936, la Comissió de Govern proposà el canvi de nom de *Sant Josep* pel de *Lluís Companys*, en aquell moment president de la Generalitat. El canvi es dugué a terme uns mesos després, el 2 de setembre de 1936, durant la Guerra Civil, moment en què el Ple de l'Ajuntament suprimí els noms del santoral.

### 1939. San José, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'exclougué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". D'aquesta manera, el carrer rebé de nou el nom d'abans del 1936. Al llarg de la dècada de 1930 el carrer encara no tenia sortida per l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**, cosa que finalment es dugué a terme a la dècada de 1940.

### 1988. Sant Josep, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Oriental, carrer

Sortida per  
Pere Pelegrí, carrer de



Mapa: C3



Barri: Can Serra

## Accepció

**Sant Pere.** Topònim que fa referència a Simó (Betsaida, Galilea, ? - Roma, 65), un dels primers deixebles de Jesús, escollit apòstol seu. Fou el primer papa de l'Església catòlica.

Jesús l'anomenà *Kefa*, que en arameu vol dir *pedra*, i d'aquí *Pere*, per representar que ell havia de ser el puntal de l'Església cristiana. Morí crucificat cap per avall per ordre de Neró. A la seva tomba l'emperador Constantí va fer bastir la basílica de Sant Pere del Vaticà (segle IV). El culte a sant Pere és dels més antics i arrelats a Occident. La seva festivitat es commemora el 29 de juny.

A Catalunya, les revetlles de Sant Pere han esdevingut tradicionals amb fogueres i ballarugues, tot i que, en deixar de ser festiu el 1977, aquesta diada se celebra menys.

## El carrer

El **carrer de Sant Pere** sorgí a partir de la urbanització dels terrenys de Pere Pelegrí, que es va dur a terme durant els anys 1930 i 1940, que representà el segon nucli urbanitzat situat al nord de la finca de Can Serra (*vegeu carrer de Pere Pelegrí*). Desconeixem, però, les dades exactes d'aquest projecte.

## Cronologia

### 1934. Sant Pere, carrer de

En un plànol cadastral de 1934 ja apareix aquest topònim. Encara que apareix en castellà, per haver estat elaborat per l'Institut Geogràfic i Cadastral, suposem que el nom estava catalanitzat com era habitual en aquella època.

### 1937. República, carrer de la

El primer document trobat on apareix aquest espai amb nom és al plànol de 1937, on es pot llegir *c. República*, cosa que ratifica que durant la Guerra Civil es va anomenar d'aquesta manera.

### 1939. San Pedro, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". La primera referència a aquest carrer amb aquest topònim la trobem a un document de Falange de 1939 sobre el nomenclàtor de carrers i els canvis de nom que proposava. En aquest cas, es recuperà un topònim anterior, que s'adeia amb les idees del nacionalcatolicisme d'aquella època de posar noms amb referències religioses o del santoral.

### 1988. Sant Pere, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Rosalia de Castro,  
carrer de

Mapa: E3, F3

Barri: Sant Josep

## Accepció

**Sant Pius X.** Topònim que fa referència a Giuseppe Sarto (Riese, 1835 - Roma, Itàlia, 1914), que adoptà aquest nom en esdevenir papa el 1903, després d'haver estat bisbe de Màntua i patriarca de Venècia.

El seu mandat es caracteritzà pel conservadorisme i el dogmatisme. Condemnà el modernisme teològic. Fou canonitzat per Pius XII el 1954. La seva festivitat es commemora el 21 d'agost.

## El carrer

L'espai que actualment porta el nom **carrer de Sant Pius X** es correspon amb un tram d'un altre vial projectat, parcialment urbanitzat i de major longitud. L'Ajuntament decidí anomenar-lo d'aquesta manera, poc temps després de la seva canonització per part d'un altre papa, Pius XII, qui promogué la celebració a la Ciutat Comtal del XXXV Congrés Eucarístic Internacional. Precisament, aquest carrer s'urbanitzà arran de la construcció de tres blocs de quatre plantes, amb un total de 50 pisos, entre 62 i 113 m<sup>2</sup>, coneguts com a *viviendas del Congreso Eucarístico* i promocionades pel patronat del mateix nom, en un terreny de 1.771,25 m<sup>2</sup> cedits de manera gratuïta per l'Ajuntament de L'Hospitalet el 28 d'abril de 1954. El projecte estava acollit a la Llei d'habitatges protegits i fou finançat per l'Institut Nacional de l'Habitatge i per un préstec de Vilumara, SA. El desembre de 1956 s'inauguraren els blocs.

## Cronologia

### 1952. Provenzana, calle de

Topònim medieval d'origen romà (*Ager provincialis* o *Provinciana*) que proporcionà el nom medieval al terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat (*vegeu plaça de Provençana*).

A la guia de 1952 es pot veure el traçat d'aquest espai en qualitat de projecte i sense nom. Posteriorment a aquesta data hauria estat anomenat provisionalment *calle Provenzana*. Probablement aquest tram projectat hauria format part d'un futur vial entre la **carretera del Mig** i el **carrer d'Enric Prat de la Riba**, que a la guia de 1952 ja porta el nom de *calle Provenzana*, però només al tram ja existent, més cap al sud-est, a tocar de la **carretera del Mig**.

### 1956. San Pío X, calle de

El 7 de novembre de 1956, el consistori aprovà canviar el nom de *calle Provenzana* pel de *calle de San Pío X*, només al tram entre els actuals **carrer d'Enric Prat de la Riba** i l'aleshores *calle del torrente Gornal*.

### 1988. Sant Pius X, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Sant Rafael.** Nom hebreu tret de l'Antic Testament, citat en el llibre de *Tobies*, que fa referència a un arcàngel.

El seu nom vol dir guarició de Déu; per això, se'l considera protector dels malalts. El culte a sant Rafael es va estendre durant el segle XIX. La seva festivitat es commemora el 29 de setembre, juntament amb els altres dos àngels que apareixen a la Bíblia amb nom propi: Miquel i Gabriel.

## El carrer

El vial, que connecta l'**avinguda d'Isabel la Catòlica** i l'**avinguda del Masnou**, projectat a la dècada de 1950, no es va executar fins a la dècada de 1960. En aquest carrer es va situar el 1975 la caserna dels bombers (actualment amb entrada per l'**avinguda del Masnou**). Aquell mateix any estava previst acabar el Poliesportiu Municipal les Planes, però, per a desesperació dels veïns, no es va inaugurar fins al 1978. La construcció d'aquest equipament esportiu fou el resultat d'una sèrie de reivindicacions veïnals que es van plantejar durant el tardofranquisme. Una de les accions més remarcables va ser la celebració de l'Olimpíada Popular del 16 de novembre de 1974 al 8 de desembre de 1974. Hi van participar més de 1.500 joves de diferents barris de la ciutat, sobretot dels barris nous del Samontà. L'any 2003, es va inaugurar la comissaria dels Mossos d'Esquadra.

## Cronologia

### 1956. Sense nom, calle

Al plànol de zonificació i emplaçament d'edificis i serveis públics del Pla parcial del barri de les Planes, de data abril de 1956, ja apareix aquest vial projectat, encara que sense nom.

### 1960. Planas, calle de las

La primera referència a aquest vial projectat amb un topònim propi, corresponent al nom del barri, es troba al plànol de 1960. La construcció del vial es realitzà al llarg de la dècada de 1960 per tal de connectar l'**avinguda d'Isabel la Catòlica** amb l'**avinguda del Masnou**, que llavors s'estava urbanitzant. Així al full 14 de la sèrie cartogràfica 1953-1964, datat el 1962, el vial ni tan sols apareix.

### 1976. San Rafael, calle de

Encara que el primer nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament, on consta aquest topònim és el de 20 de maig de 1980, l'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *Calle Las Planas* a *Calle San Rafael*. La raó del canvi era evitar la confusió amb el nom d'un altre vial existent al barri de Sanfeliu, amb el mateix nom.

### 1988. Sant Rafael, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'  
Sortida per  
Masnou, avinguda del



Mapa: D2



Barri: Les Planes



## Accepció

**Sant Ramon.** Topònim que fa referència a un religiós català, amb el sobrenom de *Nonat*. La seva història és dubtosa. Una versió el situa nascut a Portell, a la Segarra, el 1204 i mort al castell de Cardona el 1240 quan anava a Roma per ser investit cardenal. Una altra versió el situa com a mercedari al segle XIV.

La seva suposada biografia indica que era d'origen noble, de la família Cardona. Se suposa que va ser extret del ventre de la mare, ja morta, pel senyor de Cardona, parent seu. Aquest fet li donà el renom i l'advocació com a patró de les parteres. El seu culte va ser molt popularitzat al llarg dels segles XV i XVI per l'orde dels mercedaris, que van afegir a la seva vida anècdotes del mercedari Ramon de Blanes. La seva festivitat es commemora el 31 d'agost.

## El carrer

Aquest petit vial sorgeix del projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, presentat el desembre de 1921 (vegeu **carrer de Ceravalls**).

## Cronologia

### 1922. B, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, aprovat el 4 d'octubre de 1922, apareixen cinc vials anomenats amb les cinc primeres lletres de l'abecedari: *calle A* (**carrer de Ceravalls**), *calle B* (**carrer de Sant Ramon**), *calle C* (**carrer de la Florida**), *calle D* (**carrer de la Renclusa**) i *calle E* (**carrer de Subur**).

El traçat del carrer apareix dibuixat tant al plànol de 1932 com al de 1937, encara que sense nom. La raó és que encara era un projecte. Per això, no s'esmenta aquest carrer el 1939.

### 1943. San Ramón, calle de

La primera referència d'aquest topònim és a la documentació associada a les primeres llicències d'obres en aquest carrer, aprovades el 1955. Algunes inclouen un plànol de situació, datat el 1943. Altres, contenen informació datada el 1953. El topònim ja consta al plànol de l'any 1960.

### 1988. Sant Ramon, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Ceravalls, carrer de  
Sortida per  
Renclusa, carrer de la





PAT Cal Pau de l'Arna (fitxa 85)  
PAT Edifici d'habitatges, al número 50 (fitxa 86)  
PAT Conjunt de casetes del **passatge de Piera** (fitxa 87)

## Accepció

**Sant Roc.** Personatge de vida llegendària venerat com a sant. Residí a Montpeller, Provença, entre el 1295 i el 1327, segons alguns autors.

Hom li atribueix moltes peregrinacions, sobretot a Roma, acompanyat d'un gos. Es deia que tenia cura dels empestats del camí i per això és advocat contra la pesta i les malalties contagioses. A l'Hospitalet és venerat des del segle XVI (cap al 1587) per la incidència de la pesta i és el patró del municipi. Va ser d'aquesta manera que es constituí una confraria que va promoure la confecció d'un retaule de gran valor artístic destinat al seu altar de la parròquia de Santa Eulàlia de Mèrida. Aquest retaule va ser obra (1591-1594) del pintor Jaume Huguet II. El Baró de Maldà, al seu *Calaix de sastre*, descriu com era la festa major de Sant Roc al final del segle XVIII i l'inici del XIX. Hi destaca el ball de bastons i el ball de la balsa, a cavall entre els ritus sacres i profans. El folklorista Joan Amades, fent referència a l'antic ball de la balsa, citava l'Hospitalet com una de les poblacions reclam del jovent barceloní pel fet de tenir un dels balls més lluïts. També a mitjan segle XIX, a l'Hospitalet es van fundar tota mena d'entitats: mutualitats, primer, i posteriorment cooperatives i societats obreres. Cal destacar la creació l'any 1899 del Monte Pío, sota l'advocació del "Glorioso San Roque, libretador de la pesta". La seva festivitat es commemora el 16 d'agost. El calendari de la Festa Major es va mantenir fins als últims anys de la dècada de 1960, quan els canvis demogràfics, urbanístics, econòmics i socials van incidir de manera definitiva en la pèrdua de protagonisme d'aquesta festivitat.

Entrada per  
Major, carrer

Sortida per  
Riereta, camí de la

Mapa: C4

Barri: El Centre  
(inclòs sector  
Carretera del Mig)

## El carrer

L'antecedent de l'actual **carrer de Sant Roc** és probablement un petit camí que connectava el *carrer de Baix* (actual **carrer Major**) amb can Pau de l'Arna. No tenim constància documental del nom d'aquest carrer, fins a la dècada de 1860; abans, però, no figura en cap dels dos districtes electorals en què es va dividir el municipi l'octubre de 1845.

## Cronologia

### 1867. San Roque, calle de

És molt probable que la denominació del carrer amb el nom d'aquesta figura religiosa fos d'abans la dècada de 1860, però la primera font documental que fa referència a aquest carrer com *San Roque* és el plànol del projecte de conducció d'aigua potable del torrent del mas Cunill, d'Esplugues a l'Hospitalet de Llobregat, de 1867. En aquest plànol podem apreciar una petita prolongació del carrer, sobrepassant la línia de sortida del pluvial Vall del Poble, citat com "desagüe de la Villa". Aquesta limitada prolongació donava accés als camps de conreu adjacents a can Pau de l'Arna. Posteriorment serà aquest tram el que connectarà el carrer amb el de la *Indústria* (vegeu **carrer de Josep Prats**).

Al plànol d'urbanització dels terrenys del camp del rector de juliol de 1883, ja consta projectada la prolongació del carrer fins a l'actual **avinguda del Carrilet** traspasant aquest vial. El 1912 el **carrer de Sant Roc** encara tenia la sortida per l'esmentada *calle de la Indústria*. A les guies publicades a partir del 1928, ja consta la sortida del carrer a través del *camí de la Riereta*.





### 1932. Sant Roc, carrer de

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1936. Revolució, carrer de la

Topònim que fa referència al canvi en profunditat, global i dràstic de les institucions polítiques i socials o de les estructures econòmiques d'una societat.

En aquest cas fa referència a la revolució social esdevinguda coincidint amb l'inici de la Guerra Civil. A Catalunya l'anarquisme era majoritari en el moviment obrer i encapçalà el procés revolucionari. Aquest procés es va caracteritzar per les col·lectivitzacions que es van dur a terme en els diferents sectors productius. A l'Hospitalet el canvi revolucionari es concretà en l'organització de l'Agrícola Col·lectiva, les col·lectivitzacions de les grans indústries tèxtils, la constitució del Comitè Local de l'Escola Nova Unificada, i la municipalització de l'habitatge i les cuines populars, com a mesures més destacades. Amb els enfrontaments de maig de 1937, entre la CNT i el POUM d'una banda, i el Govern de la Generalitat, amb el PSUC i ERC de l'altra, el procés revolucionari va perdre intensitat.

Va ser en plena eufòria revolucionària, el 2 de setembre de 1936, que el Ple de l'Ajuntament canvià els noms dels carrers que feien referència al santoral. Així, aquest dia, l'Ajuntament acordà canviar el nom de *Sant Roc* pel de *Revolució*. Fins fa poc, encara es podia observar a l'antic edifici del **carrer de Sant Roc** que feia cantonada amb el **carrer Major**, mig esborrat, el rètol del *carrer de la Revolució*, que va sobreviure, en una distracció de les autoritats franquistes. Aquest rètol es conserva actualment al Museu de L'Hospitalet i a la façana del nou edifici hi ha una reproducció.

### 1939. San Roque, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1988. Sant Roc, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Sant Roc.** Personatge de vida llegendària venerat com a sant. Residí a Montpeller, Provença, entre el 1295 i el 1327, segons alguns autors (*vegeu carrer de Sant Roc*)

## El carrer

Aquest vial, com és el cas dels camins i carreteres, ha estat indistintament anomenat de totes dues maneres. D'aquesta forma abans de 1932 apareix com a *camí*, el 1932 era conegut com a *carretera* i, en canvi, a la guia de 1948, consta com a *camino*. Finalment a partir dels anys 1950 ja consta definitivament com a *carretera*.

## Cronologia

### 1892. San Roque, camino de

Tot i que el camí indubtablement ja existia, la primera referència documental que cal esmentar on consta aquest topònim és la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document es classifiquen els camins en tres categories, de més a menys importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino de San Roque*, amb el número 5, apareix amb la categoria de camí rural descrit de la següent manera: “Camino de San Roque que desde el de «Manso» ó del «Mitx», termina en el de circunvalación, recorriendo en un tramo hácia el Oeste, desde Sans a Prat, midiendo totalmente 4 kiloms. 900 metros”.

### 1932. Sant Roc, carretera de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. San Roque, carretera de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1942, encara no apareix, ja que en molts casos, aquesta guia és una castellanització de molts dels topònims de la de 1928-1929, on tampoc no hi apareixia. La guia de 1948 és la primera font documental trobada que deixa constància d'aquest vial durant el franquisme, encara que apareix amb categoria de carrer. Manté el seu traçat entre la **carretera del Mig** i la **carretera Antiga del Prat** fins a la dècada de 1970, una part del qual coincideix amb la **rambla de la Marina**. Probablement la construcció i urbanització de Bellvitge comportà la desaparició del traçat que configurava la carretera pròpiament dita, ja que en un plànol de 1977 ja apareix entre la **carretera del Mig** i la **travessia Industrial**, restant només com a carrer.

### 1988. Sant Roc, carretera de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Mig, carretera del  
Sortida per  
Industrial, travessia



Mapa: D4, E5



Barri: El Centre



Entrada per  
Mare de Déu de  
Montserrat, plaça de la  
Sortida per  
Marina, Rambla de la



Mapa: C4



Barri: El Centre

## Accepció

**Santa Anna.** Topònim que fa referència a la mare de Maria, mare de Jesús.

Forma part del santoral cristià i és la patrona de les mestresses de casa juntament amb santa Marta. Va néixer a Betlem i, segons l'evangeli apòcrif de Santiago, es va casar a l'edat de 24 anys amb sant Joaquim de Natzaret. Tots dos es van dedicar als més necessitats i al temple, però eren menystinguts pel fet de no haver tingut fills després de 20 anys de matrimoni. Quan Anna ja tenia 44 anys —una edat molt tardana per ser mare en aquella època— va concebre Maria, mare de Jesús, com a recompensa a una vida de fe, oracions i penitència. A Occident, el culte a aquesta santa s'expandeix ja entrat el segle XVII. A partir del segle XVIII, la seva festivitat es commemora el 26 de juliol.

Actualment se celebra Santa Anna arreu i s'han recuperat les antigues tradicions a molts pobles i ciutats de Catalunya, com ara Vic, Berga, Amposta, Breda, el Vendrell o Blanes.

## El carrer

L'actual **carrer de Santa Anna** havia estat un tram de l'antiga riera de la Creu, que després d'haver estat desviada des de mitjan segle XIX, ja només era una riera en aquesta zona. Els projectes d'urbanització de finals d'aquell segle i el planejament que s'hi aprovà tingueren en compte aquest espai que esdevingué primer un camí i després un carrer urbanitzat.

## Cronologia

### 1718. Creu, riera de la

Al cadastre de 1718 trobem la primera referència a la riera de la Creu. L'actual **camí de la Riereta** n'era el tram final abans de trobar-se amb l'actual **carrer de Femades**. Com era habitual, el camí paral·lel a la riera s'identificava amb el mateix nom.

### 1847. Riereta, camino de la

El 10 de setembre de 1847, el propietari, Francisco Asís Prats, fa una venda de terrenys a l'Ajuntament per possibilitar la rectificació de la riera de la Creu després que, l'any 1837, un desbordament va inundar el nucli urbà del barri del Centre i els camps de la marina. A partir d'aleshores, l'antic últim tram de la riera de la Creu, començà a ser conegut simplement com a *Riereta* però ja amb la consideració de camí. I així el trobem a l'expedient de 1869 d'urbanització de l'aleshores *plaza de la Libertad*, als terrenys de l'anomenat *camp del rector*. Posteriorment, cal esmentar la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document es classifiquen els vials en tres categories, de més a menys importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino de la Riereta*, amb el número 14, apareix amb la categoria de camí rural descrit de la següent manera: “Camino de la Riereta, que principiando en la Riera llamada de la «Creu» **termina en la calle de la Marina, frente casa «Fortunato» mide 600 metros**”. Abans de 1892, en plànols del canal de la Infanta trobem altres topònims per a aquest espai, com per exemple, *rambla de la Creu* al 1862.



### 1932. Riereta, camí de la

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest camí apareix amb el nom *camino de l'Afortunat*, en referència a l'antiga casa de pagès situada als terrenys del sud de l'encreuament d'aquest camí amb el de *Famadas* o *calle de la Marina*.

### 1939. Riereta, camino de la

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1965. Santa Ana, calle de

El Ple de l'Ajuntament del 17 de febrer de 1965 aprovà donar el nom de *Santa Ana* al tram del *camí de la Riereta* comprès entre la **plaça de la Mare de Déu de Montserrat** i el **carrer de la Riera de la Creu**. Sembla que el consistori aprovà aquesta denominació a proposta dels veïns. És molt probable que els veïns coneguessin aquest antic tram del *camí de la Riereta* com *Santa Ana* des de l'any 1960, perquè al plànol d'aquest any ja consta amb aquest nom, encara que en altres documents, com el plànol que acompanya la guia del mateix any, consta encara amb l'antic nom de *camino de la Riereta*.

### 1988. Santa Anna, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Riera de la Creu,  
carrer de la  
Sortida per  
Església, carrer de l'



PAT Conjunt de casetes, del número 3 al 19 (fitxa 88)

## Accepció

**Santa Bàrbara.** Màrtir cristiana de la qual no hi ha gaires dades biogràfiques. Visqué al segle III i morí a Nicomèdia de Bitínia, a l'oest de l'actual Turquia.

La tradició cristiana popular invoca la seva protecció en cas de tempesta, ja que la llegenda conta que el seu propi pare la tancà en una torre com a càstig per abraçar el cristianisme i, finalment, la matà. Aleshores, un llamp caigué sobre el pare. És la patrona dels artillers, els minaires (festa dels miners a Berga, Saldes, Súria, Vallcebre, Sant Corneli, etc.) i els bombers. La seva festivitat es commemora el 4 de desembre.

## El carrer

Als documents registrals de finals del segle XVIII trobem referència a les finques situades en aquest indret, travessades per un camí. Alguna d'aquestes finques ja estava constituïda amb cases de planta baixa i primer pis, amb façana i una porció de terra dedicada a hort, a migdia. En un plànol i document posterior, de 1819, trobem una petició de Francisco Treserras per tancar l'espai al sud de casa seva, travessat per aquest camí. En aquest plànol no hi apareix el topònim, però sí que es pot llegir el nom d'una propietària: María Barbara [sic]. Potser aquest cognom és l'origen del topònim.

Es té constància de l'existència de telers manuals que hi havia a les casetes d'aquest carrer durant el segle XIX. Els pagesos i les pageses, quan la feina del camp disminuïa, completaven els seus ingressos teixint per a les indústries tèxtils de Barcelona. Aquesta feina va anar desapareixent al

final del segle XIX, mentre s'obria pas el treball mecanitzat de les noves fàbriques instal·lades a la ciutat.

## Cronologia

### 1770. Sense nom, camí

En les inscripcions registrals de les construccions d'aquest carrer, de 1770, es fa referència a un camí, sense nom, que travessa les finques.

### 1845. Santa Bárbara, calle de

La primera font documental municipal trobada, en la qual consta aquest topònim és en l'acta del Ple de 25 d'octubre de 1845 que estableix la divisió del municipi en districtes electorals. El **carrer de Santa Bàrbara** hi quedava adscrit al Districte II.

### 1932. Santa Bàrbara, carrer de

Encara que al plànol de 1932 no hi consta el topònim, sí que hi és, al pressupost municipal per a l'exercici de 1933, en català. Es pot considerar que el topònim es va catalanitzar el mateix 1932, tal com va succeir amb la majoria de carrers de la ciutat.

### 1936. Sunyol i Garriga, carrer de

Topònim que fa referència a Josep Sunyol i Garriga (Barcelona, 1898 - Serra de Guadarrama, 1936) (*vegeu carrer de Josep Sunyol*).

Durant el procés revolucionari posterior a la derrota a Catalunya de la insurrecció militar del 18 de juliol de 1936, el consistori hospitalenc canvià de nom els carrers que feien referència al santoral. Així, el 2 de setembre de 1936 el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom de *Santa Bàrbara* pel de *Sunyol i Garriga*, escrit d'aquesta manera.



### **1939. Santa Bárbara, calle de**

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituí "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### **1988. Santa Bàrbara, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



- PAT Antiga Fàbrica Trinxet (fitxa 92)
- PAT Casa Bellmunt (fitxa 90)
- PAT Ermita de Santa Eulàlia de Provençana (fitxa 93)
- PAT Habitatges al número 155 (fitxa 91)
- PAT L'Escorsa (fitxa 89)

## Accepció

**Santa Eulàlia.** Eulàlia de Barcelona, segons la tradició, nasqué l'any 290 i morí el 12 de febrer del 304, durant la persecució cristiana de l'emperador Diocleciana, que a la península i de la mà del jutge Dacià, martiritzà, entre d'altres, Vicenç de València, Eulàlia de Mèrida, Justa i Rufina de Sevilla, Just i Pastor d'Alcalá de Henares, Iscle de Còrdova, Feliu de Girona i Cugat i Eulàlia de Barcelona.

El seu nom vol dir "la que parla bé". La tradició diu que, veient la persecució als cristians anà a veure el jutge per a defensar-los. Dacià intentà que renegés de la seva fe i, com que no ho va fer, condemnà Eulàlia. El seu martiri, ple d'elements com les teies enceses als pits i la crucifixió en una creu en forma d'aspa, fou l'origen de la llegenda d'aquesta santa que, gairebé paral·lela a la de santa Eulàlia de Mèrida, es forjà durant el segle VII. Fou canonitzada l'any 633. El 877, el bisbe de Barcelona, Frodoí, trobà les relíquies perdudes de la santa que avui es veneren a la cripta de la catedral de Barcelona. El segle IX esdevingué patrona de Barcelona. El fet que l'any 986 el bisbe de Barcelona, Vivà, comprés unes terres al terme de Provençana i hi construís una ermita dedicada a la patrona del bisbat va confirmar el terme com a Santa Eulàlia de Provençana. La seva festivitat es commemora el 12 de febrer. Eulàlia de Barcelona és, probablement, la mateixa figura que Eulàlia de Mèrida (vegeu **plaça de l'Ajuntament**), però la tradició n'ha diferenciat la devoció des que el concili de Toledo del 630 va autoritzar el culte als màrtirs.

## El carrer

El **carrer de Santa Eulàlia**, pel que fa a la història del vial, és un tram de l'antic camí d'origen romà que comunicava *Barcino* amb el delta del Llobregat, port natural de la important colònia romana, i amb el congost de Martorell, des d'on es connectava amb les vies més importants. El traçat d'aquest camí avui el segueixen el **carrer Major**, el **carrer d'Enric Prat de la Riba** i el **carrer de Santa Eulàlia**.

## Cronologia

### Finals del segle I aC. Augusta, via

L'actual **carrer de Santa Eulàlia** coincideix amb un tram de la *via Augusta*, que comunicava Roma i Cadis, des de l'època de l'emperador August.

### Època Medieval i Moderna.

#### **Ral, camí; Reial, camí.**

L'antiga via romana va anar transformant-se i va acabar rebent el nom de *camí Ral* o *camí Reial*.

### Segle XIX. Barcelona a Santa Cruz de Calafell, carretera de; Provincial, carretera

Al segle XIX, l'antic camí adquirí la categoria de carretera provincial ja que unia l'Hospitalet amb Barcelona i fou un dels eixos on primer es van notar les transformacions industrials de mitjan segle. Cal afegir que les grans vies i els camins, al llarg del temps, han tingut noms populars diversos, a més dels oficials. Així doncs, a més del nom oficial *carretera del Estado de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*, aquest vial també era conegut pels més simples *carretera Provincial*, *carretera de l'Hospitalet a Barcelona* o, també, *carretera de Barcelona al Garrofé* i, fins i tot, en

Entrada per  
Riera Blanca, carrer de la  
Sortida per  
Vilanova, avinguda de

Mapa: F3, H3

Barri: Santa Eulàlia



alguns trams del barri de Santa Eulàlia, *carretera de Santa Eulàlia*.

A la memòria del Pla de camins de 1893 s'esmenta aquesta via considerada “una gran vía de comunicaci3n que el Estado ha establecido y conserva con sumo cuidado”.

### **1856. Barcelona a Santa Cruz de Calafell, carretera de; Santa Eulalia, carretera de**

El fet que aquesta carretera unís el nucli urbà de l'Hospitalet amb l'ermita de Santa Eulàlia de Provençana, feu que la poblaci3n comencés a anomenar-la *carretera de Santa Eulàlia*, fet que està documentat en diversa correspondència de 1856. Posteriorment, cal esmentar la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir en el plànol els acords de la corporaci3n municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document s'esmenta la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*, considerada com “una gran vía de comunicaci3n que el Estado ha establecido y conserva con sumo cuidado”. Durant els anys següents, tot i que en aquesta zona el vial apareix generalment com *carretera de Santa Eulàlia*, la designaci3n de *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* no desapareix.

### **1863. Barcelona a Santa Cruz de Calafell, carretera de; Santa Eulalia, calle de**

Malgrat no oblidar la referència al vial com a carretera, bé com *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*, bé com *carretera de Santa Eulalia*, a diversa documentaci3n apareix el vial anomenat *calle de Santa Eulalia*, de vegades, amb l'aclariment de ser una travessia de la carretera. Dos exemples són la sol·licitud de 7 de maig de 1863, que Francisco Goita fa per construir una casa en dos solars “en la calle llamada de Sta. Eulalia”, o la sol·licitud de 9 de juliol

de 1885, que José Salat fa per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat situats “en este distrito municipal, con fachada a la llamada calle de Santa Eulalia, que es travesía de la carretera de Barcelona á Santa Cruz de Calafell”. Amb el temps, *carretera de Santa Eulalia* anà desapareixent per deixar lloc a *calle de Santa Eulalia*.

### **1923. Francisco Pi y Margall, calle de; Santa Eulalia, calle de**

El 20 de juny de 1923, el Ple de l'Ajuntament aprova un dictamen de la Comissi3n de Foment per a la denominaci3n i retolaci3n de nous vials i d'altres existents encara sense nom. En aquesta aprovaci3n apareix el nom *calle de Francisco Pi y Margall* (vegeu **carrer de Pi i Margall**, per al significat del topònim). La proposta de canviar el nom al **carrer de Santa Eulàlia** comportà un intens debat polític a l'Ajuntament, cosa que es resolgué de forma paradoxal i salomònica durant la dictadura de Primo de Rivera: una part del vial conservà el nom original (des de les vies del ferrocarril fins a poc abans d'arribar al **carrer del Gasòmetre**) i un altre tram prengué el nom del famós polític (entre aquest últim punt i el **carrer de la Riera Blanca**). Això es pot comprovar tant a la guia de 1928-1929, com al posterior full 62 de la sèrie cartogràfica 1930-1940. En tots dos casos es pot verificar, però, que el nom del polític es va simplificar com *Pi Margall*.

### **1932. Pi i Margall, carrer de; Santa Eulàlia, carrer de**

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanitzaci3n progressiva realitzada durant la Segona República.





### **1936. Pi i Margall, carrer de**

Amb l'inici de la Guerra Civil, els noms religiosos van ser eliminats del nomenclàtor, com així consta a l'acta de la sessió plenària de 2 de setembre.

### **1939. Santa Eulalia, calle de**

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". El nom de Pi i Margall desaparegué i es recuperà el nom de Santa Eulàlia.

### **1988. Santa Eulàlia, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Josep Prats, carrer de  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del



## Accepció

**Santa Rosa.** Topònim que fa referència a Isabel Flores de Oliva (Lima, actual Perú, 1586 -1617). Mística peruana.

D'ascendència criolla, hom l'anomenà Rosa perquè era molt bonica. Terciària dominica (1606), visqué una vida de pregària i d'atenció als malalts. Primera santa americana, fou canonitzada el 1671 i declarada patrona de les Amèriques. La seva festivitat es commemora el 23 d'agost.

## El carrer

L'origen del **carrer de Santa Rosa** es troba al projecte d'urbanització d'uns terrenys propietat de Rosa Galceran i el seu marit, José Martí i Coll, presentat el gener de 1924. Al plànol que acompanya el projecte, aprovat per l'Ajuntament el 14 de gener de 1925, el carrer ja apareix retolat *Santa Rosa*. També és possible que aquest nom tingui relació amb el de la propietària dels terrenys (*vegeu carrer de Santa Bàrbara*).

## Cronologia

### 1925. Santa Rosa, calle de

El traçat del carrer amb aquest nom apareix al projecte d'urbanització dels terrenys de Rosa Galceran i José Martí aprovat el 14 de gener de 1925. L'obertura del carrer és molt probable que tingués lloc entre el 1928 i el 1930, ja que el traçat i el nom consta escrit al plànol de pavimentació del barri del Centre i en la relació de carrers de la guia comercial de 1929-1930.

### 1932. Santa Rosa, carrer de

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1936. Lluís Bello, carrer de

Topònim que fa referència a un veí de l'Hospitalet que morí en la lluita antifeixista durant la Guerra Civil. Durant el procés revolucionari posterior a la insurrecció militar fallida del 18 de juliol de 1936, el consistori hospitalenc canvià de nom els carrers que feien referència al santoral. Així, el 2 de setembre de 1936 el Ple de l'Ajuntament acordà canviar el nom de *Santa Rosa* pel de *Lluís Bello*.

### 1939. Santa Rosa, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".

### 1988. Santa Rosa, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Montseny, carrer del  
Sortida per  
Torrassa, ronda de la



Mapa: G2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Santiago Apòstol.** Topònim que fa referència a Jaume Zebedeu, un dels dotze apòstols deixebles de Jesús.

Jaume, el seu germà Joan i Pere eren els tres apòstols que Jesús escollí per acompanyar-los en moments importants recollits als evangelis. Fou decapitat per ordre d'Herodes Agripa a Jerusalem l'any 44. Diferents llegendes el relacionen amb la península Ibèrica per un suposat viatge en aquestes terres i el posterior trasllat de la seva tomba a Santiago de Compostel·la. La seva festivitat es commemora el 25 de juliol.

## El carrer

El **carrer de Santiago Apòstol** és un dels que apareixen al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní de 1902 (*vegeu carrer de Mas*). Al plànol del projecte apareixien diversos noms de ciutats europees a més de Viena, com ara París, Berlín i Brussel·les.

El 1959 s'inaugurà l'escola Santiago Apòstol, promoguda per Mn. Jaume Busquet, rector de la parròquia de la Mare de Déu dels Desemparats.

## Cronologia

### 1902. Viena, calle de

Topònim que fa referència a la capital d'Àustria.

Al plànol del projecte d'urbanització de 1902 presentat per Clemente Mas i els germans Romaní apareix aquest topònim associat al carrer amb el mateix traçat que actualment.

### 1932. Viena, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Viena, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1943. Santiago Apóstol, calle de

Les autoritats municipals franquistes acordaren posar aquest nom a la fins aleshores *calle de Viena*.

### 1988. Santiago Apòstol, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Carrilet, avinguda del  
Sortida per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'

Mapa: E3, E4

Barri: Sant Josep

## Accepció

**Santiago de Compostel·la.** Capital de la comunitat autònoma de Galícia, a la província de la Corunya. A 254 m d'altitud, de 220,00 km<sup>2</sup> de superfície i 97.260 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Xunta de Galícia.

La llegenda diu que fou fundada arran de la descoberta del considerat com a sepulcre de l'apòstol sant Jaume (*vegeu carrer de Santiago Apòstol*), amb la qual cosa es convertí en un dels centres de peregrinació més important de l'Europa occidental després de Roma. Actualment el Camí de Sant Jaume és un reclam turístic i itinerari cultural europeu.

La construcció de la catedral romànica s'inicià al segle x i s'acabà el 1128. En destaca el pòrtic de la Glòria, del romànic tardà. El 1495 es creà l'Estudi de Gramàtica com a precedent de la Universitat de Santiago, una de les més antigues d'Europa. I el 1555 s'aprovaren els primers estatuts de la Universitat. Avui en dia, dels gairebé 100.000 habitants de la ciutat, 35.000 són estudiants universitaris. Entre els segles xvii i xviii es reformà l'exterior de la catedral, del qual destaca la façana de l'Obradoiro, acabada el 1750. El 1985, la ciutat fou nomenada per la UNESCO Patrimoni de la Humanitat.

## El carrer

El 27 de febrer de 1969 s'aprovà la modificació del Pla parcial del Centre de 1963. En aquella modificació es canviaren les alineacions del **carrer de Santiago de Compostel·la**, que gairebé coincideixen amb les actuals, amb l'excepció del tram central que avui ha desaparegut per formar part del **parc de la Serp**. Aquest pla parcial i la seva modificació desenvolupaven el Pla comarcal de 1953; tots tres preveïen canvis al projecte de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.

## Cronologia

### 1963. Número 2, calle

Encara que al plànol de 1960, que incorpora espais projectats, ja hi consta aquest carrer, el traçat no aparegué fins al Pla parcial del Centre de 1963, que fou modificat el 1969. Als plànols que acompanyen aquests documents, el carrer apareix retolat *calle Número 2*. Amb aquest nom es donaren llicències d'obres l'any 1970, encara que al plànol d'aquest any, ni tan sols apareix l'espai, que encara no estava urbanitzat. Als fulls de la sèrie cartogràfica 1953-1964 es veu com l'espai a finals de la dècada de 1950 estava ocupat per horts.



### **1971. Santiago de Compostela, calle de**

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom definitiu a una sèrie de carrers sense nom, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms estaven relacionats amb ciutats espanyoles, però la Direcció General de l'Administració Local no en donà la confirmació fins al 18 de setembre de 1974. El 1976 el carrer estava urbanitzat fins al **carrer de Segòvia**, i la seva prolongació fins al **carrer d'Enric Prat de la Riba** ja consta a l'inici dels 1980.

### **1988. Santiago de Compostela, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **1991. Santiago de Compostel·la, carrer de**

Al plànol de 1991 apareix el topònim normalitzat d'acord amb els criteris lingüístics vigents. Al nomenclàtor de 1995 ja es recull d'aquesta manera.



PAT Cotxeres del Metro (fitxa 94)

## Accepció

**Santiago Ramón y Cajal.** Topònim que fa referència al metge i històleg aragonès (Petilla d'Aragón, 1852 – Madrid, 1934), encara que administrativament el seu lloc de naixement és un municipi de Navarra dins de la província de Saragossa.

Després d'acabar els estudis de medicina a Saragossa el 1873, es doctorà a Madrid quatre anys més tard. Allà, de la mà del professor Maestre de San Juan, s'inicià al món de la histologia. Durant un temps ocupà diverses càtedres a les facultats de medicina de València, Barcelona i Madrid. Els estudis del sistema nerviós, aplicant el mètode de Golgi d'exploració microscòpica, el portaren a defensar la teoria de la transmissió de l'impuls nerviós per contigüitat entre cèl·lules independents que desdeia una altra teoria acceptada en aquella època pel mateix Golgi. La seva gran obra escrita, *Textura del sistema nerviós del home i dels vertebrats*, fou publicada entre 1897 i 1904. El 1906 fou guardonat amb el Premi Nobel de Fisiologia o Medicina compartit amb Camillo Golgi, quan la comunitat científica ja reconeixia la vàlua dels seus estudis.

## El carrer

El carrer de **Santiago Ramón y Cajal**, igual que una part del carrer d'**Isaac Peral**, prové dels terrenys que transcorrien paral·lels al marge dret del canal de la Infanta. Posteriorment, amb el Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial de Barcelona, aprovat el 10 de novembre de 1967, es configurà el traçat de gran part del carrer actual.

## Cronologia

### 1967. Sense nom, calle

Amb l'aprovació del Pla parcial de la zona d'influència de la travessia Industrial de Barcelona, el traçat del vial quedà configurat. Per això, en algunes de les primeres llicències d'obres que es tramitaren anys després s'hi referien com a *travesia Industrial*.

### 1971. Santiago Ramón y Cajal, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974.

### 1988. Santiago Ramón y Cajal, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la  
Sortida per  
Isaac Peral, carrer d'

Mapa: G3, H2

Barri: Santa Eulàlia



Entrada per  
Santa Eulàlia, carrer de  
Sortida per  
Muns, carrer de



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Santiago Rusiñol.** Topònim que fa referència a Santiago Rusiñol i Prats (Barcelona, 1861 - Aranjuez, Madrid, 1931). Escriptor, pintor i col·leccionista.

Membre d'una família de l'alta burgesia catalana, relacionada amb la indústria tèxtil. La seva afició per l'excursionisme i la literatura el portà a deixar el negoci familiar en mans del seu germà. Amb el pintor Ramon Casas recorregué Catalunya en carro. A Sitges, al Cau Ferrat, guardà la seva col·lecció de ferros vells i d'altres objectes artístics. Les tertúlies als Quatre Gats, els viatges a París durant l'última dècada del segle XIX, la publicació dels seus primers llibres, els articles al diari *La Vanguardia* i la mirada a la situació i els fets històrics d'aquella època el portaren a prendre consciència amb un to irònic i sarcàstic de la societat de principis del segle XX. De la seva primera obra literària destaquem *Anant pel món* (1896), *L'alegria que passa* (1891), *El jardí abandonat* (1900), *Llibertat* (1901), *El pati blau* (1903) o *L'heroi* (1903) per arribar a *L'auca del Senyor Esteve* (1907). El 1890, a la Sala Parés de Barcelona, exposà amb el pintor Ramon Casas i l'escultor Enric Clarasó, amb qui mantingué forts lligams d'amistat. Les seves obres foren qualificades com a modernistes i donaren lloc a un nou moviment artístic: el Modernisme.

## El carrer

El **carrer de Santiago Rusiñol** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Dolors de Càrcer, presentat el gener de 1933. El 25 de maig de 1934, la Comissió de Govern aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia un nou vial des de l'aleshores *carrer de Pi i Margall* (**carrer de Santa Eulàlia**) fins al **carrer de Muns**.

## Cronologia

### 1934. Santiago Rusiñol, carrer de

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Dolors de Càrcer, aprovat el 25 de maig de 1934, apareix aquest vial encara que sense nom. A proposta del president de la Comissió de Foment, la Comissió de Govern decidí anomenar-lo *carrer de Santiago Rusiñol*, encara que a la proposta apareixia *Santiago Rossinyol* [sic].

### 1939. Santiago Rusiñol, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Santiago Rusiñol, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Saurí.** L'origen d'aquest topònim no queda clar, tot i que se sap que va aparèixer al nomenclàtor el 1923. Una primera hipòtesi és que el topònim faci referència a un cognom, cosa que avala el fet que al full 64 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, el vial apareix retolat *carrer S. Sauri*. En aquest sentit, el nom *Saurí* el podem relacionar amb l'Hospitalet a partir d'un antic mas existent a tocar de la **carretera de Collblanc**, Can Saurí, del qual formava part l'antiga ermita de la Mare de Déu de la Mercè, enderrocada l'any 1921. Una altra possibilitat fora la referència a la persona que amb una vareta a la mà o un altre mitjà, endevina o pretén endevinar l'existència d'aigua subterrània o altres elements com metalls o objectes perduts sota terra. Aquesta versió, però, implicaria que el nom fos *carrer del Saurí*. Finalment, una tercera possibilitat és la relació amb una població homònima a la vall d'Àssua, al municipi de Sort, a la comarca del Pallars Sobirà.

Tant l'origen del nom com la relació amb l'Hospitalet de Llobregat són dos temes que resten pendents d'investigació.

## El carrer

El **carrer de Saurí** és un dels que aparegueren als projectes d'urbanització dels terrenys dels hereus de Josefa Arús, que el seu fill Gaspar Rosés i Arús presentà a començament de la dècada de 1920 (*vegeu carrer de les Arts i els Oficis*). La urbanització implicava els actuals **carrer de Josep Pla** (identificat aleshores simplement com a *pasaje*), **carrer de les Arts i els Oficis** (*calle Pubilla Rosés*), **carrer de Saurí** (*calle Josefa Arús*) i **avinguda de Pau Casals** (*calle Gaspar Rosés*), a més de la prolongació del ja existent **carrer de Sant**

**Antoni** cap al sud fins als terrenys del Ferrocarril del Nord-est d'Espanya, actual **avinguda del Carrilet**.

## Cronologia

### 1921. Josefa Arús, calle de

Topònim que fa referència a la mare de Gaspar Rosés i Arús.

El 1921 Gaspar Rosés i Arús presentà un projecte inicial d'urbanització dels terrenys on actualment se situa el **carrer de Saurí**. El plànol del projecte d'urbanització aprovat el 31 d'octubre del 1923, on apareix aquest carrer amb el nom de *Josefa Arús*, està datat el maig de 1921. En un plànol anterior d'abril de 1921, el mateix carrer apareix retolat *calle Z*.

### 1923. Sauri, calle de

El 20 de juny de 1923 el consistori aprovà el dictamen de la Comissió de Foment en què, a proposta dels regidors Carbó, Romagosa, Piera i l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, s'aprovava el nom d'aquest carrer conjuntament amb altres carrers sense nom. A partir de la segona meitat de la dècada de 1920, el nom de *Sauri* ja era el més utilitzat per anomenar el carrer, malgrat que durant un temps el nom anterior va aparèixer a la documentació municipal. Al pressupost de clavegueres per al barri del Centre elaborat el 20 de maig de 1927 per Ramon Puig i Gairalt, ja consta el nom de *Sauri*. Així es fa palès, també, al plànol de paviments del barri del Centre del Pla general de sanejament de 1928 i, també, a les guies realitzades entre el 1928 i el 1931. Des d'aleshores *Sauri* s'ha mantingut invariablement com a nom del carrer, encara que amb algunes variacions en l'accent.

Entrada per  
Pau Casals,  
avinguda de

Sortida per  
Fabregada,  
avinguda de la



Mapa: D4



Barri: El Centre





### **1932. Sauri, carrer de**

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### **1939. Sauri, calle de**

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### **1988. Sauri, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **1991. Saurí, carrer de**

A partir de la guia d'aquest any, el nom apareix als nomenclàtors amb accent.



## Accepció

**Segòvia.** Ciutat de Castella i Lleó, capital de la província homònima, situada a la part septentrional de la serra de Guadarrama, a la vora del riu Eresma. A 1002 m d'altitud, de 163,59 km<sup>2</sup> de superfície i 51.674 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Junta de Castella i Lleó.

El seu origen es deu a un antic emplaçament militar. De l'època romana es conserva un aqüeducte del segle II format per dues fileres de 166 arcs superposats de més de 700 m de longitud. Durant l'edat mitjana, a partir del segle XII, fou un important centre llaner vinculat a la Mesta. Al segle XIII, l'antiga fortalesa es convertí en alcàsser. El 1525 s'inicià la construcció de la catedral nova, l'última d'estil gòtic d'Espanya. El 1764 s'inaugurà el Col·legi Real d'Artilleria, la primera acadèmia militar d'Espanya. El 1985, la UNESCO declarà el barri antic i l'aqüeducte Patrimoni de la Humanitat.

## El carrer

L'origen d'aquest vial va de la mà del **carrer de Santiago de Compostel·la**: apareix Pla parcial del Centre de 1963, que fou modificat el 1969. En aquella modificació es canviaren les alineacions del **carrer de Segòvia**. Aquest pla parcial i la seva modificació desenvolupaven el Pla comarcal de 1953; tots tres preveïen canvis al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt.

## Cronologia

### 1963. Sense nom, calle

Encara que al plànol de 1960, que incorpora espais projectats, ja hi consta aquest carrer, el traçat no aparegué fins al Pla parcial del Centre de 1963, que fou modificat el 1969. Als plànols que acompanyen aquests documents, el carrer no apareix retolat amb cap nom.

### 1971. Segovia, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers que no en tenien, entre els quals aquest vial. Molts dels noms estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la Direcció General de l'Administració Local no en donà la conformitat fins al 18 de setembre de 1974.

### 1988. Segòvia, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



JARDINS  
DE LA  
SÈNIA

#### Entrada per

Occident, carrer d';  
Llançà, carrer de;  
Creu Roja, carrer de la;  
Graner, carrer de;  
Vallparda, carrer de;  
Mont, carrer del;  
Cotonat, carrer de

Mapa: G2

Barri: Collblanc

## Accepció

**La Sènia.** Municipi de la província de Tarragona, comarca del Montsià, tocant a la comarca valenciana del Baix Maestrat. A 369 m d'altitud, de 108,41 km<sup>2</sup> de superfície i 5.681 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Encara que es troba per sota de la mitjana catalana pel que fa a riquesa, és un dels pobles amb millor nivell de renda de les Terres de l'Ebre, gràcies a l'agricultura, la indústria paperera i, sobretot, la del moble.

## El carrer

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 es projectà un petit espai, com a plaça, situat al nord dels terrenys que els germans Grané havien previst urbanitzar a partir de 1915 (*vegeu carrer de Graner*), entre l'actual **carrer de Vallparda** i l'antic camí que portava aquest nom i al sud de la bòbila Martí Abadal.

Aquesta bòbila, que ja havia iniciat la seva activitat el segle XIX, era una de les que van proliferar al costat del *torrent Gornal*, sobretot a partir de la dècada de 1920. Al full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919 es poden veure les instal·lacions d'aquesta bòbila. Durant aquests anys, aprofitant els materials argilosos del samontà, augmentà la instal·lació de bòbiles a la ciutat per atendre les demandes d'habitatge de la immigració i la construcció de l'Eixample i l'Exposició Universal de Barcelona. No en va, l'Hospitalet era conegut com *la bòbila de Barcelona*. La bòbila Martí va ser una de les més importants i ocupava 46 treballadors el 1923. Però l'any 1936 va deixar de funcionar.

El gener de 1930, la família Rosés, propietària de part dels terrenys que actualment ocupen els **jardins de la Sènia**,

pretengué prolongar el **carrer del Mont** i el **carrer de Cotonat** cap a l'est. Al plànol es projectava una plaça que portava el nom de *plaza Bóbila*. Amb el temps, aquesta plaça esdevindria els actuals **jardins de la Sènia**.

## Cronologia

### 1928. Sense nom, plaza

Als plànols que acompanyen el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928 es veu part de l'espai dels actuals **jardins de la Sènia** ocupat per una plaça, sense nom.

### 1930. Bóbila, plaza de la

Topònim que fa referència a una instal·lació proveïda d'un forn continu per coure rajoles, teules, maons, etc., situada normalment prop del terral d'on s'extreu l'argila. Aquest tipus de fàbrica era molt comú a l'Hospitalet (*vegeu **plaza de la Bòbila***).

La primera referència que ens consta d'aquest topònim data de gener de 1930, a través del plànol dels terrenys de la família Rosés, on es pretenia prolongar el **carrer del Mont** i el **carrer de Cotonat** i es projectava realitzar una plaça, amb el nom *plaza de la Bòbila*.

### 1932. Bòbiles, plaza de les

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. En aquest cas, el topònim apareix en plural. Al plànol de 1937, simplement, no hi apareix.



### 1939. Bóvila, plaza de la

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituí "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". El 1939, aquesta plaça consta amb el nom incorrectament traduït al castellà.

### 1976. Cenia, plaza

Encara que el primer nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament, on consta aquest topònim és el de 20 de maig de 1980, l'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *Plaza Bóvila* a *Plaza Cenia*, amb el nom de la població del Montsià a la qual fa referència en castellà. Testimonis orals indiquen que es va anomenar així la plaça pel fet que la família d'un membre del consistori anterior a 1976 era originària d'aquesta població.

### 1988. Sénia, plaça de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Sénia, jardins de la

En el text refós del nomenclàtor aprovat el 26 de juliol d'aquest any i arran de les transformacions aplicades al Pla especial de reforma interior de Collblanc, l'antiga plaça s'ha transformat en un jardí i triplica l'espai que tenia abans.



## Accepció

**Serp.** Topònim que fa referència als rèptils mancats de potes que constitueixen el grup dels ofidis.

El nom fa referència a una atracció infantil en forma de serp que era el símbol més característic del parc. El 1993 s'inaugurà l'escultura *La Serp*, obra de l'artista Josep Guinovart —de ferro soldat i fusta tallada— que es retirà del parc fa anys.

## El carrer

Segons es pot veure al plànol de 1960, que recollia el planejament aleshores vigent, resultant del Pla comarcal de 1953, es projectà un mercat a l'espai actualment ocupat pel **parc de la Serp**. Posteriorment, amb l'aprovació del Pla general metropolità el 1976, l'espai es qualificà de zona verda. A finals de la dècada de 1970 s'inicià la urbanització dels terrenys de la finca de Can Sellarès, que ocupava aquests terrenys, i es creà el parc. En aquest espai, a més hi havia hagut un conjunt d'habitatges de planta baixa, distribuïts en passadissos, amb entrada pel **carrer del Mestre Candi**. Fins i tot hi havia un carrer que el connectava amb l'espai del parc, que el 1971 rebé el nom de *calle Trempe* juntament amb altres espais amb nom provisional. Així, encara que oficialment l'espai no tenia nom, tal com acordà l'Ajuntament el 1982, popularment sí que en tenia: *plaça de la Serp*. El 15 d'octubre de 1982, el Ple de l'Ajuntament adoptà diversos acords en relació amb la denominació dels carrers, un dels quals afirmava que *plaça de la Serp* era un nom que es feia servir erròniament, però sense vigència i que només podia confondre. Quan s'inicià l'ampliació del parc, després d'acabar d'enderrocar les casetes de passadís, operació que s'havia iniciat els anys previs, l'espai rebé el

nom de *plaça de la Serp*, encara que tampoc aparegué als nomenclàtors sinó tan sols als plànols. Finalment l'espai s'anomenà **parc de la Serp**.

## Cronologia

### 1976. Sense nom, parc

Als plànols del Pla general metropolità de 1976 es veu l'espai reservat a zona verda de l'actual **parc de la Serp**. Encara es tractava d'un projecte.

### 1983. Serp, parc de la

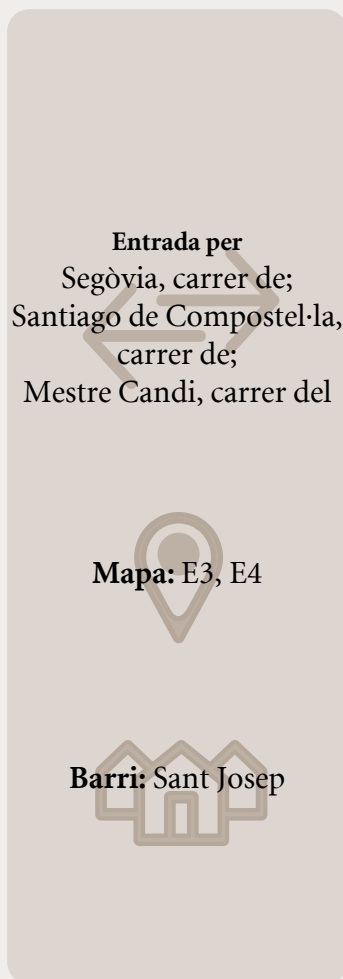
Tan sols uns mesos després que el mateix Ajuntament acordés el 15 d'octubre de 1982 que el nom *plaça de la Serp* es feia servir erròniament i podria ocasionar confusions, el 28 de gener de 1983, el Ple de l'Ajuntament aprovà inicialment un pla especial de modificació del Pla general metropolità de 1976, que portava el nom de Pla especial de reforma interior del parc de la Serp (illa entre els carrers d'Enric Prat de la Riba, Mestre Candi, avinguda del Carrilet i Miquel Romeu).

### 1988. Serp, plaça de la

Després d'anys de tenir, tan sols, el nom popular, l'Ajuntament recollí al plànol de 1988 la denominació *plaça de la Serp*, encara que no a la llista de noms, i amb el tipus de via *plaça*.

### 1991. Serp, parc de la

Al plànol d'aquest any es pot comprovar la nova fesomia, amb l'ampliació actual que passà a ser parc i que feu desaparèixer del tot les casetes de passadís i el *carrer Trempe*. Malgrat això, no fou fins al nomenclàtor de 1995 que aparegué el topònim a la llista de noms.





Entrada per  
Collblanc, carretera de

Sortida per  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'

Mapa: C1, D2

Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Severo Ochoa.** Topònim que fa referència a **Severo Ochoa de Albornoz** (Luarca, Astúries, 1905 - Madrid, 1993). Bioquímic i metge.

Severo Ochoa, un científic universal, el 1959 fou guardonat amb el Premi Nobel de Fisiologia o Medicina, que compartí amb Arthur Kornberg. El 1929 obtingué el títol de doctor en Medicina per la Universitat Complutense de Madrid, on havia ingressat el 1923 després d'haver estudiat en diversos centres educatius andalusos. El 1912, la seva mare, vídua, hagué de traslladar-se a Màlaga amb els fills per problemes de salut, per viure-hi durant uns mesos cada any. Severo Ochoa començà la seva formació allà, fins al 1921, quan obtingué el títol de batxiller a l'únic institut de la ciutat, que també ho fou d'altres figures com Pablo Picasso o Blas Infante: l'actual Institut Vicente Espinel.

Aquell període formatiu modelà l'interès de Severo Ochoa, que finalment s'orientà a la biologia. Ja als Estats Units d'Amèrica, on emigrà a causa de la Guerra Civil, investigà la formació dels àcids ribonucleic (ARN) i desoxi-ribonucleic (ADN) i quins enzims hi actuaven, juntament amb Arthur Kornberg. Aquest treball fou reconegut el 1959 amb el Premi Nobel. El 1985 retornà a Espanya.

## El carrer

L'**avinguda de Severo Ochoa** coincideix bàsicament amb el curs d'un antic torrent que es derivava del torrent de Ca n'Oliveras, a l'alçada d'aquesta casa, al terme d'Esplugues i baixava des de la *carretera de Madrid a la Jonquera* (vegeu **carretera de Collblanc**) i deixava a banda i banda els turons dels actuals barris de Pubilla Cases de l'Hospitalet i de Can Vidalet d'Esplugues. Aquest torrent apareix amb diversos

noms al llarg de la documentació històrica consultada: torrent de Cal las Casas, als plànols elaborats per l'Institut Geogràfic i Estadístic a finals de la dècada de 1910; o torrent de las Olivas a la dècada de 1930, segons l'Institut Geogràfic i Cadastral. En el curs més baix del torrent, ja dins de l'actual barri de les Planes, era tradicionalment conegut com a *riera del Cementiri* i, dins del barri de Sant Josep, *riera dels Frares* per part de la població del nucli antic de l'Hospitalet. L'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt utilitzà el traçat del torrent per incorporar-lo al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes* de principis de la dècada de 1920, que incorporà al projecte del Pla d'eixample de 1926 i que fou aprovat definitivament el 1928 com a Pla d'eixample i sanejament interior.

Aquesta és la raó per la qual inicialment l'avinguda fou anomenada *avinguda del Torrent* i, fins i tot, després del canvi de nom a l'Hospitalet, el nom s'ha mantingut popularment. Hi contribueix el fet que la vorera oest dels primers trams al nord de l'avinguda, baixant des de la **carretera de Collblanc** hagi conservat el nom d'avinguda del Torrent al municipi veí d'Esplugues de Llobregat, ja que aquesta part de l'avinguda delimita els termes municipals de l'Hospitalet i d'Esplugues. Aquesta situació de frontera, que obligava a acords intermunicipals, s'ha relacionat amb els històrics retards amb què es van dur a terme alguns projectes d'urbanització, com fou el cas d'aquests trams de l'avinguda que l'any 1972. Malgrat les protestes reiterades del veïnat, en aquella època encara no s'havien asfaltat, tot i les dificultats per al trànsit de vianants i rodat, derivades dels 5 m de desnivell que presentava. I també explica que els serveis públics i entitats que concentra la **plaça de la Bòbila**, que fou centre de decisions i lluites veïnals els anys 1970 i 1980 (vegeu **Bòbila, plaça de la**), així com els que se situen al llarg de la mateixa avinguda, siguin compartits pels veïns de tots



dos municipis. Aquest és el cas de les acadèmies i llars d'infants al llarg de l'avinguda o del Mercat de Can Vidalet, emplaçat al terme d'Esplugues, a l'esmentada plaça, des del Nadal de 1972. Finalment, cal remarcar la més recentment reurbanització de l'avinguda, amb un projecte metropolità conjunt d'ambdós municipis.

A la dècada de 1940, el traçat de l'avinguda s'allargà definitivament fins a l'aleshores *avenida de la Nueva España* (vegeu **avinguda d'Isabel la Catòlica**). Amb el progressiu augment de població, l'avinguda es va anar convertint en un centre important de relacions socials i segurament per això al número 93 s'hi va emplaçar la primera entitat del barri després de la Guerra Civil: el 1957 es documenta l'existència de la penya futbolística Luis del Sol, un famós jugador del Betis, la popularitat del qual es demostra considerant que el 1964 l'entitat tenia 150 socis i 400 el 1987 (vegeu **carrer de les Roses**). Així mateix, el 1958 també consta documentat el Club Deportivo Aguilarense, que els anys 1980, igual que el club de petanca del barri, tenia la seu a l'avinguda. El 1960s'anuncià l'obertura del malauradament desaparegut Cinema Navarra. La ubicació del cinema reforçà el trànsit de vianants que ja generava el "mercadillo" de Can Vidalet (vegeu **carrer de Marcel·lí Esquiús**). A la cruïlla d'aquest petit mercat triangular i el molt proper cinema Navarra arribava el 1962 la primera línia d'autobusos que comunicava el barri amb la resta de la ciutat; l'any següent s'instal·là la primera bústia de correus a la façana del cinema, que es convertí en parada de taxis, avui ubicada al contigu **carrer de les Amapolas**. Els anys 1960 i 1970, el Cinema Navarra constituí un dels principals espais d'esbarjo del veïnat: els caps de setmana s'omplia de gom a gom i s'hi organitzaven activitats com els Festivals de Cançó Infantil Ciutat de l'Hospitalet o les vetllades de cant flamenc, antecessores del Memorial Antonio Mairena, que havia

actuat al mateix cinema (vegeu **carrer de la Mina**). A l'entorn de les lluites veïnals dels anys 1970, s'hi organitzaren recitals matinals multitudinaris, amb cantants públicament compromesos amb l'antifranquisme, com Manuel Gerena, Enrique Morente o Joan Manuel Serrat. A la mateixa dècada, al bar Kiki, ubicat al número 125 de l'avinguda, va sorgir la iniciativa cultural i religiosa que ha aplegat més gent a Catalunya: les processons de Setmana Santa d'inspiració andalusa, organitzades per la que a partir de 1978 es constituïria com Cofradía 15+1, pionera per la seva laïcitat ja que els seus estatuts no són eclesiàstics.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, avenida

Al Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Torrente, avenida del

Topònim castellà que fa referència a un curs d'aigües no permanents, per on s'escolen intermitentment aigües pluvials.

La primera referència a aquest vial i al seu topònim data de 1929 i es troba a la guia comercial de 1929-1930. Ramon Puig i Gairalt l'havia projectat al seu Pla d'eixample de 1926, com a part de la ciutat jardí que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. L'imperatiu orogràfic que suposava el torrent havia estat recollit per l'arquitecte municipal. Al voltant de 1930, l'avinguda arribava fins al lloc on se separen els municipis de l'Hospitalet i d'Esplugues.



### 1932. Torrent, avinguda del

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Torrente, avenida del

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'exclogué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional".. La guia de 1942 deixa constància d'aquest topònim en castellà.

### 1976. Severo Ochoa, avenida de

Encara que el primer nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament on consta aquest topònim és el de 20 de maig de 1980, la denominació *Dr. Severo Ochoa* apareix per primer cop l'1 de març de 1976 en un document intern municipal que comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant la qual es dona validesa al canvi següent: "la Avda. Torrente se denominará Avda. Severo Ochoa." La raó del canvi era evitar la confusió amb el nom d'un altre vial: *avenida Torrente Gornal*. Algunes referències informen que per retre homenatge a l'il·lustre científic asturià, l'Ajuntament tenia previst assignar a aquest vial el nom del municipi on havia nascut, Luarca; tanmateix, com que aquest topònim ja formava part del nomenclàtor, finalment s'optà per denominar el carrer amb el nom del científic.

### 1988. Severo Ochoa, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Castellvell, carrer de  
Sortida per  
Enginyer Moncunill,  
carrer del

Mapa: D2, E2

Barri: La Florida

## Accepció

**Sevilla.** Capital d'Andalusia i de la província homònima. Situada a la vall baixa. A 11 m d'altitud, de 141,4 km<sup>2</sup> de superfície i 688.592 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Junta d'Andalusia.

Capital de la Bètica romana amb el nom d'*Hispalis*, els musulmans l'anomenaren *Išbīliya*, nom del qual prové l'actual denominació. Com a seu de la Casa de Contractació de les Índies (1503) fou un centre comercial de primer ordre. Del seu patrimoni destaquen no només les construccions —com la Torre del Oro i la Giralda; l'antiga llotja, seu de l'Arxiu General d'Índies; la catedral gòtica cristiana més gran del món, i l'alcàsser—, sinó també els barris —cal destacar el barri de Triana— i la cultura representada per figures com Velázquez, Murillo o Antonio Machado, per esmentar-ne només algunes. Amb una gran tradició cultural i popular, la Feria de Abril és una de les festes més característiques de la ciutat i se celebra poc després de Setmana Santa. El 1992 s'hi celebrà l'Exposició Universal.

La motivació d'aquest topònim a l'Hospitalet és l'alt percentatge de població d'origen andalús existent al barri de la Florida.

## El carrer

Aquest carrer aparegué al Pla parcial de les Planes, aprovat el 1957, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953. La urbanització d'aquest carrer possiblement va ser anterior, com a conseqüència de la construcció del Mercat de la Florida, inaugurat el 18 de juliol de 1959 coincidint amb la festa franquista de l'«Alzamiento Nacional». En aquell moment va ser el mercat més gran de la ciutat.

## Cronologia

### 1957. Sense nom, carrer

Al Pla parcial de les Planes, aprovat el 1957, i a les modificacions posteriors, hi apareix aquest vial sense nom.

### 1971. Sevilla, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Encara que el juny d'aquell mateix any, es va descobrir una placa amb aquest nom, la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974.

### 1988. Sevilla, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Antiga Travessera,  
carrer de l'  
Sortida per  
Severo Ochoa,  
avinguda de



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Simancas.** Municipi val-lisoletà, a 720 m d'altitud, de 42,36 km<sup>2</sup> de superfície i 5.276 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística i de la Junta de Castella i Lleó.

Al poble de Simancas hi ha l'Arxiu General de Simancas, primer arxiu oficial de la Corona de Castella, on es troba dipositat l'original del Conveni de l'Hospitalet de 1713 (*vegeu passeig del Conveni de 1713*). Aquest és un tractat internacional firmat a la nostra població entre els representants de l'arxiduc Carles d'Àustria i de Felip V pel qual es donava forma a l'evacuació de Catalunya de les tropes austriacistes, en virtut dels tractats d'Utrecht.

El nom d'aquest municipi és el de la caserna militar de Gijón, on a l'inici de la Guerra Civil els insurrectes es feren forts. Fou conquerida l'estiu de 1937 pels republicans, però a l'octubre següent va ser recuperada per l'exèrcit franquista. El protagonisme de la caserna de Simancas la convertí en un dels mites de la Guerra Civil, com l'Alcàsser de Toledo i la Caserna de la Muntanya de Madrid. Tanmateix, la raó actual del topònim al nomenclàtor de l'Hospitalet és la seva relació amb el Conveni de l'Hospitalet de 1713.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

El gener de 1985 el Centro Extremeño en Catalunya Muñoz Torrero inaugurava el seu primer local en el número 50 d'aquest carrer.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Malvarrosas, calle de las

Planta herbàcia de la família de les geraniàcies (*Pelargonium capitatum*) de fulles trilobulades, de flors habitualment rosades, que fan olor de rosa.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

### 1932. Malva-roses, carrer de les

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Als plànols de 1932 i 1937, però, el nom apareix escrit *Malvarroses*.



### 1939. Malvarrosa, calle de la

La Comissió Gestora del ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor. A l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, el nom apareix, però, en singular. A la correspondència de la Falange, relacionada amb el nomenclàtor, aquest nom apareix escrit *Malva Rosa*.

### 1946. Simancas, calle de

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. En aquest cas, es canvià el nom del carrer per *Cuartel de Simancas*, un lloc que el franquisme utilitzava com a símbol de la seva victòria durant la Guerra Civil. Però a les guies i mapes posteriors, el nom apareix simplement com a *Simancas*. i així s'ha mantingut fins a l'actualitat.

### 1988. Simancas, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Solidaritat.** Topònim que fa referència a un dels valors humans importants que implica la unió amb els altres, formant una comunitat d'interessos i responsabilitats, a partir d'un compromís voluntari i desinteressat.

## El carrer

La **plaça de la Solidaritat** és un espai que té l'origen en el planejament urbanístic vigent. En concret, el Pla especial de reforma interior del sector Collblanc, aprovat el 18 de juliol de 1985, modificà el Pla general metropolità de 1976 i eixamplà l'encreuament de la **travessera de les Corts** amb la **carretera de Collblanc**. Tot i que actualment l'espai és una plaça, està qualificat urbanísticament en part com a zona viària i en part com a zona edificable. La Comissió del Nomenclàtor acceptà la proposta del Consell de Districte II del 19 de juny de 2014 per assignar-li un nom, ja que l'espai tenia la consideració d'ús públic. El 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la proposta validada per l'òrgan de participació ciutadana.

## Cronologia

### 1985. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen el Pla espacial de reforma interior del sector Collblanc es pot veure un espai, sense nom, que amb el temps s'urbanitzà com a petita plaça d'ús públic.

### 2018. Solidaritat, plaça de la

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor acordà oferir al Consell de Districte II el nom que havia proposat, *Solidaritat*, i un de nou, *Murcia Chica*, relacionat amb la història del barri. El Consell del Districte II, en sessió celebrada el 21 de juny de 2018, ratificà la seva proposta inicial, i acordà considerar el nom *Murcia Chica* per a un futur espai. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.

Entrada per  
Collblanc, carretera de;  
Corts, travessera de les

Mapa: F1

Barri: Collblanc



## Accepció

**Sort.** Capital de la comarca del Pallars Sobirà, que és una de les més petites en nombre d'habitants. A 692 m d'altitud, de 105,05 km<sup>2</sup> de superfície i 2.149 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

## El carrer

L'origen del **carrer de Sort** es troba probablement en el projecte d'urbanització, aprovat el 14 de gener de 1925, dels terrenys de José Ferré i Pastor, de José Rius i Carrió i de Lázaro Cotonat i Mir, situats a la zona del nord-oest de l'actual barri de Collblanc, a tocar de l'aleshores torrent Gornal i de la **travessera de Collblanc** (*vegeu carrer de l'Atlàntida*). El projecte d'aquest carrer fou incorporat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. El traçat d'aquest vial s'ha mantingut invariable fins ara.

En aquest vial hi havia l'empresa Naipes Comas. Aquesta empresa de cartes de joc, fundada el 1797, es va establir al **carrer de Sort** a principis de la dècada de 1960. Era la més antiga d'Espanya i la segona d'Europa en la fabricació d'aquest article. La seva activitat a l'Hospitalet va cessar el 2009.

L'any 1995 s'inaugurà un petit espai enjardinat i amb jocs infantils entre aquest carrer, el **carrer de Rius i Carrió** i l'**avinguda del Torrent Gornal**, que els veïns reivindicaven. Tradicionalment, a començament de setembre i fins a finals de la primera dècada del segle XXI, s'hi celebrava la festa de carrer.

## Cronologia

### 1925. Sort, calle de

A les primeres llicències d'obres que es van tramitar d'aquest vial, ja era identificat com a *calle Sort*.

### 1932. Sort, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Sort, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

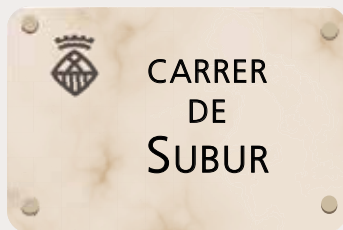
### 1988. Sort, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Dos de Maig, carrer del  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Mapa: E2, F2

Barri: Collblanc



## Accepció

**Subur.** Topònim que fa referència a un antic poblat ibèric i a una suposada ciutat grecoromana, que alguns autors han identificat amb l'actual Sitges. Sembla clar, en tot cas, que havia d'estar ubicada dins l'actual comarca del Garraf.

La pronúncia d'aquest nom és la d'una paraula plana.

## El carrer

El primer tram del **carrer de Subur**, comprès entre el **carrer de la Renclusa** i l'**avinguda del Masnou**, aparegué al projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, presentat el desembre de 1921 i aprovat el 4 d'octubre de 1922 (*vegeu carrer de Ceravalls*). Aquest tram coincidia amb un antic camí. Encara que al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, l'espai corresponent al **carrer de Subur** fou eliminat, el traçat complet actual es consolidà al Pla parcial de les Planes, aprovat el 12 de desembre de 1957. Mateo Matas havia presentat abans, el 10 de setembre de 1948, un projecte d'urbanització dels terrenys situats cap a l'oest dels terrenys d'Antonio Ceravalls. En aquest nou projecte havia dissenyat la prolongació cap al sud-oest del camí original que limitava els terrenys de Ceravalls. Aquest projecte no es continuà perquè coincidí amb la tramitació del Pla comarcal de 1953 i el Pla parcial esmentat, que ho feren innecessari.

Entrada per  
Masnou, avinguda del  
Sortida per  
Esmaragda, carrer de l'



## Cronologia

### 1922. E, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Ceravalls, de 1922, apareixen cinc vials anomenats amb les cinc primeres lletres de l'abecedari: *calle A (carrer de Ceravalls)*, *calle B (carrer de Sant Ramon)*, *calle C (carrer de la Florida)*, *calle D (carrer de la Renclusa)* i *calle E (carrer de Subur)*. Aquests noms es van utilitzar durant la tramitació de les primeres llicències d'obres.

El traçat del carrer apareix dibuixat tant al plànol de 1932 com al de 1937, encara que sense nom. La raó és que encara era un projecte. Per això, no s'esmenta aquest carrer el 1939.

### 1943. Subur, calle de

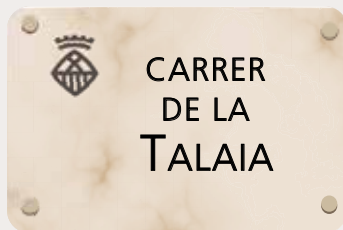
La primera referència d'aquest topònim és a la documentació associada a les primeres llicències d'obres al **carrer de Sant Ramon**, aprovades el 1955. Alguna inclou un plànol de situació, datat el 1943. Altres, contenen informació datada el 1953. El topònim *calle Subur* ja consta en aquests plànols. La primera referència d'aquest topònim en una guia és a la de 1952.

### 1988. Subur, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

T





## Accepció

**Talaia.** Torre de guaita des d'on es pot observar el camp, la mar, etc., i avisar d'allò que s'hi descobreix.

En aquest cas, el nom fa referència a l'antiga torre de guaita del mas Modolell de la Torre, que es trobava entre els actuals **carrer de la Talaia** i **carrer de Frederic Prats**. Aquesta masia datava de l'any 1587 i la finca tenia una gran extensió que anava des del **carrer Major** fins al torrent del Canyet. La denominació més antiga que en tenim és la de mas Burguera, però ja al final del segle XIX adoptà el nom de mas Modolell de la Torre. L'any 1850, els seus propietaris, Vicenta i Pau de Gallart i de Dalmau, la van vendre a Albert Prats, i des de llavors va ser propietat dels seus descendents fins al moment de ser enderrocada. Al llarg del segle XX, la gent del barri del Centre també l'anomenaven *can Vila* (nom de la família de masovers) o *la Talaia*. La gran extensió de la finca anà minvant, primer amb la divisió per fer les vies del tren i després per segregacions i urbanitzacions i vendes, fins que va quedar reduïda a una extensió de només 800 m<sup>2</sup>. L'any 1972 l'Ajuntament inaugurà la reconstruïda Talaia en la seva nova ubicació, a l'actual **plaça de Josep Bordonau i Balaguer**, encara que sembla que la rehabilitació no fou gaire fidel als orígens arquitectònics. Se sap que els finestrals de la part superior havien estat desmuntats i portats a Sitges pel pintor, poeta i dramaturg Santiago Rusiñol, parent de la família Prats, però no es van poder localitzar i, per tant, els que ara hi ha són una recreació poc fidel a l'original.

## El carrer

El projecte d'urbanització aprovat el 4 de juliol de 1923 i presentat per les germanes María i Consuelo Prats i Torrens

el 30 de gener del mateix any suposava l'aparició de diversos vials als terrenys de la seva propietat. Un d'aquests vials era el **carrer de la Talaia**, que creuava el **carrer de Frederic Prats** fins a l'actual **carrer de la Riera de l'Escorxador**.

## Cronologia

### 1923. Atalaya, calle de la

El 10 d'octubre de 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà la petició de María i Consuelo Prats i Torrens de donar aquest nom a un dels carrers oberts amb motiu de la urbanització aprovada el 4 de juliol d'aquell mateix any pel mateix Ajuntament als terrenys de la seva propietat.

### 1932. Talaia, carrer de la

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Atalaya, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Talaia, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Álvarez de Castro,  
carrer d'  
Sortida per  
Riera de l'Escorxador,  
carrer de la

Mapa: B4

Barri: El Centre





- PAT Antic garatge Oliveras (fitxa 95)
- PAT Centre Catòlic (fitxa 39)
- PAT Edifici d'habitatges, al numero 29 de la **rambla de Just Oliveras** (fitxa 38)
- PAT Edifici d'habitatges, al numero 31 de la **rambla de Just Oliveras** (fitxa 40)

## Accepció

**Tarragona.** Una de les quatre províncies en què Catalunya va ser partida en la divisió provincial de 1833, dissenyada per Javier de Burgos. La seva capital homònima també ho és de la comarca del Tarragonès. A 68 m d'altitud, de 57,88 km<sup>2</sup> de superfície, compta amb 134.515 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

## El carrer

L'espai que ocupa el **carrer de Tarragona** està relacionat amb el projecte inicial d'urbanització dels terrenys de Can Tres, propietat de la família Oliveras i conegut habitualment com a *Eixample de la rambla* de 1907. Els topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial i de les seves modificacions posteriors (Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Segre, Ter, Montserrat i Casanova) s'expliquen per les idees catalanistes de la família propietària dels terrenys originals (vegeu **rambla de Just Oliveras**).

La proximitat a les antigues fàbriques de la seda Sederías Vilumara i a la foneria La Farga, Altos Hornos de Cataluña, va ser tan decisiva per al **carrer de Tarragona** que se'n va suprimir un tram entre el final dels anys 1940 i l'inici dels 1950. El tram suprimit era el comprès entre el **carrer de Girona** i el **carrer de Vilumara**, que aleshores arribava fins a la prolongació del **carrer de Tarragona**. La història

d'aquesta supressió s'endinsa en un conflicte entre les dues empreses esmentades. Les arrels d'aquest conflicte venen de l'època de la Guerra Civil. Amb les necessitats de subministrament armamentista, La Farga augmentà la producció a partir del 1937 i instal·là una nova nau. Amb aquesta ampliació de la fàbrica ja es plantejava al consistori la supressió de trams dels carrers de *Tarragona*, de *Vilumara* i de *Montserrat* (actual **carrer de la Mare de Déu de Montserrat**) que no es va arribar a portar a terme encara que, un cop acabat el conflicte bèl·lic, es va replantejar el tram de nou. El 1941 i el 1942 el consistori va debatre el tema, però no va arribar a cap conclusió. El 1947 es va crear una comissió especial per parlar-ne altra vegada i també per tractar sobre la nova alineació de la barriada del Màrmol i, finalment, el 22 de setembre de 1947, el consistori aprovà la nova alineació. La supressió es feu efectiva entre el 1948 i el 1952, i el **carrer de Tarragona** restà configurat com avui en dia.

## Cronologia

### 1907. Tarragona, calle de

Al plànol, datat el 1906, que acompanya el projecte d'urbanització, aprovat el 1907, de la finca propietat dels hereus de Just Oliveras i Arús, apareix un conjunt de carrers delimitats per l'aleshores riera de la Creu, *camino de San Juan*, la fàbrica de Can Vilumara, la propietat de Francisco Bori (aproximadament a uns 50 m cap a l'est de l'actual **carrer de Vilumara**) i la *carretera de Barcelona a Santa creu de Calafell*. En aquest plànol es veu el projecte de l'actual **carrer de Tarragona**, entre la riera de la Creu i la propietat de Francisco Bori amb el nom de *calle de B* i amb una anotació (probablement posterior) amb el nom *Tarragona*. La Comissió d'Obres durant la tramitació de l'expedient va

Entrada per  
Riera de la Creu,  
carrer de la  
Sortida per  
Girona, carrer de

Mapa: C4, D3

Barri: El Centre



proposar anomenar *Tarragona* aquest carrer. Al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers ja apareix aquest topònim associat a l'espai plenament consolidat entre la riera de la Creu i el primer tram del carrer a l'est de la **rambla de Just Oliveras**.

### 1932. Tarragona, carrer de

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. Al plànol de 1932, ja apareix el carrer des de la riera de la Creu fins al **carrer de Vilumara**, limitant pel sud la fàbrica Sederías Vilumara.

### 1939. Tarragona, calle de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'exclougué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". A partir de la guia de 1948, el traçat del vial ja no arriba fins al **carrer de Vilumara** sinó simplement fins al **carrer de Girona**.

### 1988. Tarragona, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Major, carrer

Sortida per  
Joan Pallarès, carrer de

Mapa: C4

Barri: El Centre

PAT Església de Santa Eulàlia de Mèrida (fitxa 03)

## Accepció

**Tecla Sala.** Topònim que fa referència a Tecla Sala i Miralpeix (Roda de Ter, 1886 - Barcelona, 1973). Empresària tèxtil.

El 1907 Tecla Sala heretà la fàbrica de filatura de cotó que portaria el seu nom. El 1913 s'establí a l'Hospitalet, a prop del torrent Gornal i el canal de la Infanta (actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan** a la cantonada amb el **carrer de Rosalía de Castro**), per muntar-hi una filatura de cotó, tints i blanqueig. Anteriorment hi havia hagut un molí de paper (1855) i la fàbrica de teixits de Can Basté (1880). Foren els Basté els que van encarregar el gran edifici de maó vist (1892) que va ser adquirit i ampliat per Tecla Sala, que, a més, hi introduí l'energia elèctrica per substituir l'anterior de vapor. Tecla Sala fou una dona de caràcter fort i segur. Profundament religiosa, contribuï a la reconstrucció de temples i va fer obres de caràcter benèfic i cultural. La seva col·laboració en l'àmbit docent fou molt important; a l'Hospitalet creà una escola religiosa catalana per a nois, situada en aquest carrer, i que lliurà al bisbat. Donà suport al moviment escolta català de mossèn Batlle i va mantenir una relació amistosa i cordial amb el cardenal Vidal i Barraquer, amb qui col·laborà. Tecla Sala va ser nomenada filla adoptiva de l'Hospitalet i rebé la Medalla d'Or de la Ciutat l'any 1954.

Al *Diccionari biogràfic de dones* és considerada una de les tres dones catalanes contemporànies més importants juntament amb Víctor Català i Francesca Bonnemaison.

## El carrer

El 28 de gener de 1933, els propietaris de la finca coneguda com a *Torre Blanca* —Ramón Gassol González-Valdés, Joaquim i Enric Gassol Moliner, Anna i Manuela Aguilera Gassol— presentaren unes condicions per cedir part dels seus terrenys a l'Ajuntament per facilitar el projecte de “les noves alineacions i traçat del **carrer de Barcelona**” i “el projecte d'obertura d'un nou carrer transversal que sortint de l'alineació de l'Església continua en sentit perpendicular a dit Carrer de Barcelona”. Aquest nou carrer transversal és l'origen del **carrer de Tecla Sala**.

Amb l'enderroc de l'antic temple parroquial i les cases del costat, i la construcció del nou temple parroquial, habilitat per al culte el 1942, aparegué un nou espai que connectava l'aleshores *calle de Calvo Sotelo*, actual **plaça de l'Ajuntament**, amb el **carrer de Barcelona**. Aquest nou espai portà el nom provisional de *calle de la Sacristía* ja que el carrer de l'altra banda del temple portava el nom de *calle de la Iglesia* des del 1939, quan substituï l'anterior de *Llibertat*. Quan el 1954 l'Ajuntament nomenà Tecla Sala filla adoptiva de la ciutat, aprofità per canviar el nom del vial, que es manté des d'aleshores.

## Cronologia

### 1933. Sense nom, carrer

Al plànol que acompanya la sol·licitud d'acceptació de condicions per a la cessió de part dels terrenys de la finca coneguda com a *Torre Blanca*, de gener de 1933, apareix el traçat complet de l'actual **carrer de Tecla Sala**, encara que sense nom.



### 1940. Sacristía, calle de la

Topònim castellà que fa referència al local de les esglésies, generalment tocant al presbiteri, on es custodien els ornaments, instruments i llibres sagrats i litúrgics, i es revesteixen els sacerdots per a les funcions litúrgiques; en català, sagristia.

El topònim *Sacristía* ja apareix escrit en un plànol de 1940. Però la urbanització definitiva d'aquest carrer en el tram inicial no es va fer fins després d'acabar-se les obres de la nova església l'any 1947, amb entrades, a més de la principal per la **plaça de l'Ajuntament**, per aquest **carrer de Tecla Sala** i pel **carrer de l'Església**.

### 1945. Obispo Irurita, calle del

Topònim que fa referència a Manuel Irurita i Almandoz (Larraínzar, 1876 - Barcelona, 1936). Bisbe de Barcelona.

Segons l'acta del Ple de 9 de maig de 1945 es va aprovar substituir el nom provisional anterior de *Sacristía*.

### 1948. Sacristía, calle de la

El nom anterior del bisbe no va tenir gaire èxit, ja que a la guia de 1948 el nom associat a aquest vial torna a ser *calle Sacristía*.

### 1954. Tecla Sala, calle de

En sessió del 5 de maig de 1954, s'aprovà el dictamen de prolongament de l'aleshores *calle de la Sacristía* des del **carrer de Barcelona** fins a l'actual **carrer de Joan Pallarès** i es decidí canviar-ne el nom de dalt a baix pel de *calle de Tecla Sala Miralpeix, Vda. Riera*. Als nomenclàtors simplement va aparèixer com a *calle de Tecla Sala*.

### 1988. Tecla Sala, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Fàbrica Tecla Sala (fitxa 19)

## Accepció

**Tecla Sala.** Topònim que fa referència a Tecla Sala i Miralpeix (Roda de Ter, Osona, 1886 - Barcelona, 1973). Empresària tèxtil (*vegeu carrer de Tecla Sala*).

## El carrer

L'espai ocupat pels **jardins de Tecla Sala** estava dedicat, des de la dècada de 1890, a construir-hi habitatges per als treballadors de l'aleshores fàbrica de teixits de Can Basté. Així, el 19 d'agost de 1893, Vicente Elías i Valls presentà un projecte d'urbanització d'aquesta zona per construir-hi habitatges i obrir alguns carrers. Aquest projecte, aprovat el 24 de gener de 1896, després d'algunes modificacions, fou recollit per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. I així continuà fins que la modificació del Pla general metropolità a l'àmbit del Pla especial de reforma interior de Tecla Sala, aprovat el 2 de desembre de 1996, destinà un espai al sud de les instal·lacions de l'antiga fàbrica per a zona verda: els actuals **jardins de Tecla Sala**.

## Cronologia

### 1996. Sense nom, jardins

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità aprovada el 2 de desembre de 1996, en aquesta zona del barri de Sant Josep, aparegué un espai dedicat a zona verda. El projecte encara trigà a executar-se.

### 2006. Tecla Sala, Jardins de

El Ple de l'Ajuntament de 26 de juliol aprovà posar el nom de Tecla Sala a l'espai enjardinat situat davant mateix de l'antiga fàbrica.

**Entrada per**  
Rosalía de Castro,  
carrer de; Josep  
Tarradellas i Joan,  
avinguda de;  
edifici de l'antiga fàbrica  
Tecla Sala



**Mapa:** F3



**Barri:** Sant Josep



## Accepció

**Teide.** Volcà situat al centre de l'illa de Tenerife. És el punt més alt de l'arxipèlag canari i de tot Espanya (3.718 m). El volcà constitueix l'element central del Parc Nacional del Teide, que el 2007 fou declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

## El carrer

El **carrer del Teide**, amb un traçat irregular, ressegueix els límits urbanitzables del turó de les Planes davant del seu fort pendent en relació a la marina i la riera del Cementiri, que passava pel mig de l'actual **parc de les Planes** (*vegeu carrer de Menéndez Pidal*). Per la seva orografia, el **carrer del Teide**, com també la **ronda de la Torrassa**, és un balcó natural al delta del Llobregat. El desnivell entre el punt més alt de les Planes i l'antiga carretera provincial (*vegeu carrer Major, carrer d'Enric Prat de la Riba i carrer de Santa Eulàlia*) és d'una mica més de 10 m. El turó de les Planes té un pendent més suau en la seva vessant est, cap al torrent Gornal. Això s'evidencia en el fet que el **carrer del Teide** s'allarga en aquesta direcció, en paral·lel al traçat de la línia fèrria inaugurada el 1854. Aquesta part del carrer actual recorda el traçat d'un vial que està projectat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Tanmateix, no tot el **carrer del Teide** estava projectat aleshores amb el traçat actual, que és el resultat de les modificacions del planejament urbanístic posterior. En concret, al Pla parcial del sector Provençana i al Pla parcial de la Florida, ambdós aprovats el 13 de maig de 1958, ja s'hi veu el traçat que va des del **carrer de l'Abedul** fins a l'inici del carrer, gairebé a tocar de la **plaça de Granada**. I a la modificació del Pla parcial de les Planes a la zona de Matacavalls, aprovada el 6 de juliol de

1961, ja hi consta el traçat des de l'esmentat **carrer de l'Abedul** fins a l'encreuament del **carrer de Sant Rafael** amb l'**avinguda del Masnou**. Cal dir, que l'últim tram del **carrer del Teide**, a partir del **carrer de Subur** cap al nord, no està completament executat, segons el planejament urbanístic.

Aquest traçat tan llarg i irregular explica la raó dels diversos noms que ha tingut el vial en algunes èpoques. De fet, en alguns documents, fins i tot, els trams del **carrer del Teide** paral·lels a les vies del tren apareixen relacionats amb els noms *avenida de Martorell* o *avenida de Vilafranca*.

Al **carrer del Teide** hi ha una de les portes del cementiri, que fou construït el 1852, quan una llei "higienista" de l'època va obligar a eliminar els cementiris parroquials, les sagreres, de la vora de les esglésies. Obligava aquella normativa a fer els cementiris fora dels pobles i ciutats, a una certa distància dels nuclis habitats. Aquest requisit s'acomplia en el moment de la seva construcció, però actualment la ciutat l'ha "absorbit" i, a més, l'ha deixat petit.

El 4 d'octubre de 2003, al número 99 del **carrer del Teide**, fent cantonada amb el **carrer de Sant Rafael**, es va inaugurar una comissaria dels Mossos d'Esquadra. Amb una dotació de 300 agents, es tractava de la comissaria local més gran de tot Catalunya.

## Cronologia

### 1946. Teide, calle del

La primera referència documental trobada d'aquest topònim es troba en una llicència d'obres a la zona de l'inici del carrer, on antigament se situava la *calle de las Trepaderas*. També apareix a la guia de 1948. Durant aquella època, el **carrer del Teide** només vorejava la part de la via de Vilafranca que toca al barri de les Planes. I encara no existien els trams actuals des del **pont de Matacavalls** cap al nord-oest.

Entrada per  
Granada, plaça de  
Sortida per  
Sant Rafael, carrer de

Mapa: D2, F3

Barri: Les Planes



### **1956. Teide, calle del; Crucero Baleares, avenida del; Masnou, calle**

El topònim *Crucero Baleares* fa referència a un creuer de l'armada franquista, construït a Ferrol el 1928 i enfonsat per l'armada republicana el 1938 (vegeu **avinguda de Ventura Gassol**).

Al plànol de zonificació i emplaçament d'edificis i serveis públics del Pla parcial del barri de les Planes, de data abril de 1956, ja apareix l'actual **carrer del Teide** projectat en tots els seus trams, encara que amb diversos noms: el tram que a les guies anteriors apareixia com a *calle del Teide*, en aquest plànol apareix sense nom; el tram entre el pas sobre les vies del tren (vegeu **pont de Mataballs**), cap al nord, fins a l'*avenida de la Electricidad* (vegeu **avinguda de Catalunya**) s'anomenava aleshores *avenida del Crucero Baleares*, i el tram des d'aquest punt fins a l'**avinguda del Masnou**, es deia *calle del Masnou*. Aquests tres topònims —*Masnou*, *Teide* i *Crucero Baleares*— es poden veure en diversos plànols des de finals de la dècada de 1950 i fins a principis de la dècada de 1970.

### **1976. Teide, calle del; Crucero Baleares, avenida del**

L'1 de març de 1976, en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi del nom de *calle Masnou* a *avenida Crucero Baleares*, només per al tram que no pertanyia al barri de Pubilla Cases; és a dir, l'*avenida del Crucero Baleares* s'allargà fins a l'actual **avinguda del Masnou**.

### **1980. Teide, calle del; Ventura Gassol, avinguda de**

El 12 de març de 1980, el consistori decidí canviar el nom de diversos carrers a proposta de la ponència d'Acció Ciutadana. Així, es va canviar el nom de *Crucero Baleares* pel de *Ventura Gassol*.

### **1981. Teide, calle del**

El primer ajuntament democràtic va acordar resoldre un embolic de numeracions existent entre el **carrer del Teide** i la part de l'*avinguda de Ventura Gassol* que llavors s'endinsava al barri de les Planes des del barri de Sant Josep. Així, el 27 de novembre de 1981, el consistori va aprovar denominar igualment **carrer del Teide** l'esmentat tram de l'*avinguda de Ventura Gassol* del barri de les Planes, i establir una nova numeració per al carrer resultant. Va ser així que el **carrer del Teide** va adquirir la fesomia que té en l'actualitat.

### **1988. Teide, carrer del**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Tel·luri.** Element químic metal·loide, però amb aparença metàl·lica, del color gris semblant a l'estany, amb propietats semiconductores. Descobert el 1872 a les mines d'or de Transilvània. De símbol Te, nombre atòmic 52 i pes atòmic 127,60.

Els topònims corresponents a noms d'elements químics han estat utilitzat principalment al llarg de la dècada de 1950, com a noms neutrals aplicats principalment a espais industrials de la ciutat, alguns d'ells ja desapareguts i d'altres encara existents. Entre els primers: *manganès* i *cadmi*. I entre els segons: *cobalt*, *crom*, *estronci*, *niquel*, *radi*, *rubidi* i *tel·luri*.

## El carrer

El traçat d'aquest vial sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i la seva mare Carmen Prats, aprovat el 5 de març de 1924 (*vegeu carrer de Sanfeliu*). Posteriorment, es recollí al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Però les edificacions en aquest carrer encara trigaren uns anys a començar. De fet, l'avanç del Pla parcial del sector Muntanya, aprovat el 20 de novembre de 1961, que desenvolupava el Pla comarcal de 1953, recollí el projecte del traçat inicial del vial, que les modificacions posteriors del planejament urbanístic consolidaren. Poc abans d'aquesta data, ja havia començat a tramitar-se les llicències d'obres per edificar en aquest carrer.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i de la seva mare Carmen Prats, es veu aquest vial, però sense nom.

Per tractar-se d'un projecte que no estava executant, als plànols de l'època de la Segona República, continua apareixent simplement el traçat del vial, sense nom. De fet al plànol corresponent al polígon 4 dels treballs topogràfics del cadastre parcel·lari, datat el 20 de novembre de 1934, aquest vial apareix simplement com el límit de separació de parcel·les urbanes amb finques rústiques.

### 1958. Sanfeliu, pasaje de

Les llicències d'obres tramitades a partir de 1958 fan referència al carrer com *pasaje de Sanfeliu*.

### 1965. Teluro, calle del

Encara que la primera referència amb el nom actual d'aquest carrer es troba en un document de l'any 1942 on apareix una proposta de Santiago Sanfeliu amb què demana la supressió del carrer —en un principi, la Comissió Municipal Permanent va aprovar la supressió el 1943 i així ho va comunicar al govern civil, però el nom ha perdurat a la ciutat—, el nomenclàtor oficial no l'incorporà fins al plànol de 1970. Ara bé, les primeres llicències d'obres que es van tramitar amb aquest nom van ser les de 1965. Cal afegir que en alguna documentació s'utilitza indistintament *teluro* i *telurio*, bé com a carrer, bé com a passatge.

### 1988. Tel·luri, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Rei En Jaume,  
carrer del

Sortida per  
Poeta Llobart,  
carrer del



Mapa: B3



Barri: Sanfeliu





Entrada per  
Tarragona, carrer de  
Sortida per  
Lleida, carrer de



Mapa: D3



Barri: El Centre

## Accepció

**Ter.** Riu català que neix als Pirineus orientals i desemboca a la Mediterrània. Fa 209 km de longitud: des d'Ulldeter, a la comarca del Ripollès, fins a la platja de Pals, al Baix Empordà.

Moltes fàbriques han aprofitat l'aigua del Ter per al seu funcionament i, també, una sèrie de centrals hidroelèctriques: Tregurà, Sau, Susqueda i el Pasteral. El pantà de Sau regula l'aigua del Ter que des del 1966 s'utilitza per al proveïment de Barcelona.

## El carrer

L'espai que ocupa el **carrer del Ter** està relacionat amb una modificació del projecte inicial d'urbanització dels terrenys de Can Tres, propietat de la família Oliveras, conegut habitualment com a *Eixample de la rambla* de 1907. Els topònims dels vials sorgits d'aquest projecte inicial i de les modificacions posteriors (Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Segre, Ter, Montserrat i Casanova) s'expliquen per les idees catalanistes de la família propietària dels terrenys originals (vegeu **rambla de Just Oliveras**).

La modificació del projecte relacionat amb el **carrer del Ter**, presentada el gener de 1923 per Maria Prats i Solanes, vídua de Just Oliveras, fou aprovada pel Ple de l'Ajuntament el 4 d'abril del mateix any. Posteriorment, mossèn Santiago Oliveras i Prats presentà una nova modificació que suposà eliminar els espais verds previstos inicialment entre les façanes dels edificis i les alineacions de carrer, com ara l'aleshores anomenat *calle Jardinets* (vegeu **carrer de Mossèn Lluís Pañella**).

## Cronologia

### 1923. Sense nom, calle

Entre gener i abril de 1923, es cursà l'expedient d'urbanització d'uns terrenys propietat de Maria Prats i Solanes situats on s'establí el traçat de dos carrers relacionats amb l'expedient previ de l'Eixample de la rambla de 1907: entre el **carrer de Lleida** i el **carrer de Girona**. Els nous carrers apareixien sense nom.

### 1930. Ter, calle del

El 5 de juliol de 1930, mossèn Santiago Oliveras i Prats presentà una modificació del projecte que suposà l'aparició del **carrer del Ter**, aleshores sense cap construcció. En aquesta modificació, el carrer ja s'esmenta com a *calle del Ter*.

### 1932. Ter, carrer del

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Ter, calle del

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Ter, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Plaça d'Amalvígia, Bellvitge





Entrada per  
Antiga Travessera,  
carrer de l'; Collblanc,  
carretera de



Mapa: D1, E2



Barri: Pubilla Cases

## Accepció

**Teresa Navarro.** Topònim que fa referència a Teresa Navarro i Pérez (Barcelona, 1902-1991). Mestra.

Exercí a l'Hospitalet, amb els sistemes pedagògics del mètode Montessori. Formada com a mestra parvulista entre 1915 i 1936, coincidí amb l'estada de Maria Montessori a Catalunya que introduí el seu mètode pedagògic durant el primer terç del segle xx. El 1929 fundà una escola al barri de Sants de Barcelona. El 1952 inaugurà un parvulari al **carrer del Doctor Martí i Julià**, que fou ampliat el 1956 en un edifici del **carrer de la Mare de Déu dels Desemparats**, convertit posteriorment en l'actual Escola Montessori. El 24 d'abril de 2003 se celebrà el 50è aniversari.

## El carrer

Els **jardins de Teresa Navarro** tenen l'origen en l'execució de la modificació del Pla general metropolità de l'anomenat *sector Porta Nord*, aprovada el 7 de gener de 2004, que regularitzà definitivament aquesta zona de l'Hospitalet. A finals d'abril de 2008, les obres d'urbanització d'aquesta zona de la ciutat estaven pràcticament acabades.

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà anomenar part de l'espai **jardins de Teresa Navarro**, una pedagoga, tenint en compte que encara no tenien nom propi i que l'espai era molt proper a l'Escola Pere Lluscart i altres centres educatius (la llar d'infants La Gua-Gua, l'Escola Puig i Gairalt i la llar d'infants l'Espiga). La proposta fou validada pels consells dels districtes II, IV i V i aprovada pel Ple de l'Ajuntament aquell mateix any. La proposta implicava no només l'assignació del nom a l'espai innominat, sinó també l'eliminació del nomenclàtor del topònim *placeta de Teresa Navarro* que havia servit per

anomenar el petit espai situat a l'encreuament entre el **carrer del Rosselló** i el **carrer del Xiprer**. Aquest topònim, que havia estat aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 30 de setembre de 2014, no tingué gaire èxit ja que de tan petit, no servia per reconèixer la vàlua de la mestra, impulsora del mètode Montessori a l'Hospitalet.

## Cronologia

### 2004. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità del sector Porta Nord, de 2004, es pot veure l'espai reservat a zona verda que actualment ocupen els **jardins de Teresa Navarro**, però sense nom.

### 2018. Teresa Navarro, jardins de

El 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor proposà anomenar aquests jardins amb el nom d'una pedagoga relacionada amb la nostra ciutat, Teresa Navarro, i eliminar *placeta de Teresa Navarro* del nomenclàtor. D'aquesta manera, augmentava el reconeixement d'aquesta mestra. Els consells dels tres districtes implicats validaren la proposta. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.



## Accepció

**Terra Alta.** Topònim que fa referència a la comarca catalana situada entre les comarques del Baix Ebre i la Ribera d'Ebre i la comunitat d'Aragó.

El nom fa referència al desnivell que hi ha entre aquesta comarca i les del Baix Ebre i la Ribera d'Ebre. La travessen les serres de Pàndols i de Cavalls i el massís dels Ports. De 743,04 km<sup>2</sup> de superfície i 11.490 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. És la comarca dels cellers modernistes de Cèsar Martinell, entre els quals podem destacar el del Pinell de Brai. La comarca dona nom a una denominació d'origen de vins des de 1972: la DO Terra Alta.

El nom també podria fer referència a la ubicació del carrer —en uns terrenys alts— respecte dels terrenys dels voltants: antigament les lleis reclamaven que “els cementiris havien de romandre en terrenys alts i ben ventilats”, com passa amb el cementiri de Sants (vegeu **passatge del Cementiri**). Aquest cementiri fou ubicat al terme de l'Hospitalet el 1878. Tradicionalment, els morts s'enterraven a les sagreres, espais adjacents a les esglésies. Tanmateix, la difusió de les teories higienistes a mitjan segle XIX impulsà lleis que tendien a situar els cementiris allunyats dels nuclis habitats i en terrenys alts i ben ventilats.

## El carrer

Així, l'origen del **passatge del Cementiri** es troba, sens dubte, als espais corresponents a l'accés al cementeri des de la **carretera de Collblanc**, que, molt probablement, des del moment de la seva inauguració i fins a la dècada de 1970 eren coneguts amb noms semblants a *passatge del Cementiri*; tant l'accés des de la carretera (actual **passatge del**

**Cementiri**) com des de l'espai davant la seva façana nord (**carrer de la Terra Alta**).

Al full 3r del *Plànol de població de l'Hospitalet de Llobregat* elaborat per l'Institut Geogràfic i Estadístic entre 1918 i 1919 i, sobretot, al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, ja es veu un petit camí sense nom que des de l'aleshores *carretera de Madrid a França por la Junquera* (vegeu **carretera de Collblanc**) portava fins a la façana nord del cementiri de Sants. El camí no seguia un traçat lineal, ja que en arribar al cementiri recorria la façana principal del recinte. Es tracta dels espais que actualment s'anomenen **passatge del Cementiri i carrer de la Terra Alta**.

La primera referència oficial trobada d'aquest petit vial, conegut popularment com a *pasaje del Cementerio de Sants*, es troba a la sessió del Ple municipal de 26 de febrer de 1925 amb motiu de l'expedient d'urbanització d'uns terrenys de Francisco Carreras Candi, situats al costat d'aquest espai.

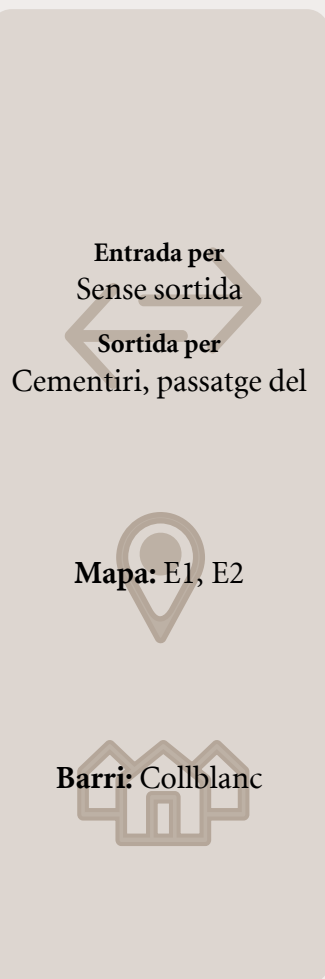
## Cronologia

### 1925. Cementerio de Sants, pasaje del

Encara que hi ha documentació cartogràfica anterior que mostra l'existència d'un accés al cementiri des de l'aleshores *carretera de Madrid a França por la Junquera* (vegeu **carretera de Collblanc**), la primera referència oficial trobada és a l'acta del Ple municipal de 26 de febrer de 1925 amb motiu de l'expedient d'urbanització d'uns terrenys de Francisco Carreras Candi, situats en aquesta zona.

### 1931. Cementiri, passatge del

Al full 20 de la sèrie cartogràfica 1930-1940, l'espai corresponent a la façana del cementiri, que actualment porta el nom de **carrer de la Terra Alta**, apareix amb el nom





*passatge del Cementiri* i és de suposar que aquest nom servia per a tot l'espai que comunicava el cementiri amb la carretera.

### 1939. Cementerio, pasaje del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1942 ja es pot veure.

### 1982. Terra Alta, carrer

A partir de la dècada de 1970, el vial d'accés a la porta principal del cementiri des de la **carretera de Collblanc**, es anomenat *avenida del Cementerio*, per distingir-lo de l'espai paral·lel a la façana nord del mateix, que mantenia el nom *pasaje del Cementerio*. El 15 d'octubre de 1982 el consistori aprovà substituir el nom d'aquest últim pel de *carrer Terra Alta*, escrit així sense el connector actual *de la*. Malgrat això, a la llista de noms que acompanyava l'aprovació d'aquest nomenclàtor, encara hi sortia l'avinguda i el passatge i no aquest últim topònim.

### 1988. Terra Alta, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest any, s'hi afegí la preposició *de*.

### 2006. Terra Alta, carrer de la

El nomenclàtor aprovat al Ple municipal del 26 de juliol del 2006 adoptà els criteris per a la toponímia d'àmbit municipal aprovada per la Generalitat de Catalunya rectificant el que havia estat aprovat anteriorment, afegint-hi l'article *la*.



Entrada per  
Rosalia de Castro,  
carrer de  
Sortida per  
Canigó, carrer del

Mapa: E3, F3

Barri: Sant Josep

## Accepció

**Terra Baixa.** L'origen del topònim no és clar i pot donar peu a dues interpretacions. D'una banda, l'origen del nom del carrer podria ser pel fet que està situat justament en un punt on la zona del samontà deixa pas a l'inici de la planura de la marina. D'altra banda, és possible que es refereixi a l'obra *Terra Baixa*, d'Àngel Guimerà. Hi ha un plànol de 1943 que estableix una plaça anomenada *Manelic* (personatge de *Terra Baixa*) al costat del carrer *Terra Baixa*. El fet que un personatge de l'obra de Guimerà hagués tingut una plaça pot indicar també que el topònim *Terra Baixa* procedeixi de l'obra. D'altra banda, considerem adequat remarcar que l'escultor modernista hospitalenc Josep Montserrat i Portella (1864-1923) feu, el 1910, una escultura del personatge Manelic que actualment està instal·lada als jardins de Montjuïc.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, abans de 1925, segons consta a la documentació del projecte presentat a l'inici de 1925 per a la urbanització dels terrenys propietat de Juan Riera Sala situats entre la fàbrica Tecla Sala, el torrent Gornal i el **carrer d'Enric Prat de la Riba**. Al plànol que acompanya aquest projecte, es veu el traçat de l'actual **carrer de Terra Baixa** i, a l'informe de l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, es pot llegir que la urbanització sol·licitada segueix "les línies generals del projecte formulat per qui subscriu". Aquest projecte general de Ramon Puig i Gairalt es transformaria, anys més tard, en el Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.

## Cronologia

### Abans de 1925. Sense nom, calle

Al plànol general d'urbanització, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom. La configuració i l'obertura es pot veure al plànol d'octubre de 1924 del projecte presentat a l'inici de 1925 per a la urbanització dels terrenys propietat de Juan Riera Sala situats entre la fàbrica Tecla Sala, el torrent Gornal i el **carrer d'Enric Prat de la Riba**.

### 1927. Terra-Baixa, calle de

A la documentació associada a llicències d'obres de 1927 consta l'existència aquest topònim, així com a la guia de 1928-1929, on apareix escrit d'aquesta manera. Segurament que el carrer es deuria obrir uns anys abans.

### 1932. Terra Baixa, carrer

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Tierra Baja, calle de

La Comissió Gestora de l'juntament franquista castellanitzà el nomenclàtor. Curiosament, a la proposta de canvis de nom feta per la Falange aquest mateix any, mantenia el nom en català.

### 1988. Terra Baixa, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Blas Infante, plaça de  
Sortida per  
Montseny, carrer del



Mapa: F2



Barri: La Torrassa

## Accepció

**Terré.** Topònim que fa referència a Antonio Terré i Torrell, veí de Sants, propietari dels terrenys urbanitzats a partir de la dècada de 1920 a la zona on actualment hi ha el **carrer de Terré**.

## El carrer

El **carrer de Terré** sorgí com a resultat de la urbanització dels terrenys d'Antonio Terré, que presentà un projecte el novembre de 1923, que pretenia prolongar el **carrer de Mas** i el **carrer del Montseny** cap al torrent Gornal. El projecte fou aprovat el 20 de febrer de 1924.

## Cronologia

### 1924. Terré, calle de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys d'Antonio Terré es veu el traçat de l'actual carrer que porta el seu nom. Encara que inicialment apareix retolat *calle en proyecto*, una anotació probablement posterior del mateix arquitecte municipal confirma el nom actual.

Curiosament el cognom és correcte per la insistència del Sr. Terré a evitar un error tipogràfic, malgrat que a la documentació de l'expedient no sempre s'hi entén la grafia.

### 1932. Terré, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Terré, calle de

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. A l'expedient per a l'adquisició de plaques de carrer, aquest vial apareix amb el nom *Tarré*. Ara bé, a tots els documents cartogràfics posteriors consultats sempre apareix ben escrit.

### 1988. Terré, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Terrè, carrer de

A conseqüència d'un error de transcripció aparegut en documents dels anys anteriors, des de 2006, el nom apareix amb accent obert.

### 2018. Terré, carrer de

Atenent a raons de correcció d'errors tipogràfics, de transcripció o d'interpretació, el 17 d'abril de 2018 la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim original, recuperant el cognom genuí, que en aquest cas només afecta l'accent. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.





## Accepció

**Toledo.** Capital de la província homònima de Castella-la Manxa, emplaçada en un turó sobre el riu Tajo. A 529 m d'altitud, de 231,76 km<sup>2</sup> de superfície i 83.873 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Junta de Comunitats de Castella-la Manxa.

Documentada des del segle II aC, la història de Toledo està relacionada amb la dels diferents pobles que visqueren a la península: els romans, els visigots, els musulmans, els jueus i els regnes cristians de l'edat mitjana. Gràcies a la seva situació estratègica, durant alguns períodes, Toledo fou capital dels regnes als quals pertanyia, fins que Felip II decidí traslladar la cort a Madrid el 8 de maig de 1561.

Durant l'edat mitjana es convertí en un notable centre econòmic, en el qual la comunitat jueva, molt important, tingué un paper rellevant. Com a patrimoni destaquen, entre altres, la catedral de Santa Maria —gòtica, segle XIII-XVI—, l'alcàsser —segle XVI—, els convents i esglésies, les mesquites, els banys àrabs o el Museu del Greco; sense oblidar que la ciutat de Toledo fou declarada per la UNESCO Patrimoni de la Humanitat, el 1986.

La raó inicial per la qual s'incloué aquest topònim al nomenclàtor de carrers de l'Hospitalet fou la relació amb l'episodi de l'Alcàsser de Toledo, en esclatar la Guerra Civil. Inicialment, el juliol del 1936, Toledo es mantingué fidel a la República, però no fou així al recinte de l'alcàsser, on el coronel Moscardó s'alçà i resistí fins a l'entrada a la ciutat de les tropes insurrectes el setembre de 1936. L'assetjament de l'alcàsser va ser un dels episodis més utilitzats per la propaganda dels insurrectes i es convertí en un dels mites franquistes. Tanmateix, la raó actual del topònim al nomenclàtor de l'Hospitalet és el reconeixement a una

ciutat, Patrimoni de la Humanitat, que forma part de la llista de noms dedicats a ciutats i municipis.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*). El traçat del carrer s'ha mantingut invariable des d'aleshores.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Junquillo, calle del

Topònim castellà que fa referència al jonc, planta herbàcia bulbosa de la família de les amaril·lidàcies (*Narcissus juncifolius*), de fulles linears com a tiges i de flors grogues amb corona.

Aquest topònim formava part dels noms botànics per als carrers de la ciutat jardí, que dissenyà Ramon Puig i Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom.

Entrada per  
Gravina, carrer de  
Sortida per  
Churruca, carrer de



Barri: Pubilla Cases



### **1932. Jonquilla, carrer de la**

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### **1939. Junquillos, calle de los**

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1942 el nom del carrer reapareix en castellà.

### **1946. Toledo, calle de**

El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. La majoria d'aquests carrers tenien topònims botànics. En aquest cas, es canvià el nom pel d'un lloc que el franquisme utilitzava com a símbol de la seva victòria, possiblement per la relació amb l'episodi del setge de l'Alcàsser de Toledo, durant la Guerra Civil.

### **1988. Toledo, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Collblanc, carretera de  
Sortida per  
Miraflores, avinguda de



Mapa: D1, D2



Barri: Pubilla Cases

PAT Casa pairal de la pubilla Casas (fitxa 14)

## Accepció

**Tomás Giménez.** Topònim que fa referència a Tomás Giménez i Bernabé (Monòver, Alacant, 1877 - L'Hospitalet, 1968). Polític primoriverista i industrial. Alcalde de l'Hospitalet (1923-1930).

Tomás Giménez era un industrial, propietari d'una serradora de marbre situada en un dels salts del canal de la Infanta, en concret a la cruïlla de la **plaça de Tuzla**; és a dir, on actualment hi ha el Centre Cultural Sant Josep. Va ser designat alcalde el 1923 arran del cop d'estat i el règim militar de Primo de Rivera, i ratificat després per les successives eleccions municipals, a les quals només tenien dret de vot els homes benestants. A l'Hospitalet van votar entre 56 i 72 homes durant els sis anys del seu mandat, al llarg del qual s'intensificà la influència de propietaris i industrials. La direcció local de la Unió Patriòtica, el partit únic primoriverista, estava en mans de l'advocat Leopoldo Lomba, mentre que un dels màxims opositors a la dictadura a l'Hospitalet va ser el sastre de Collblanc, membre del Partit Republicà Federal, Lorenzo Escudero Lozano. La gestió de Tomás Giménez, que va ser el primer alcalde de la ciutat que s'expressava habitualment en castellà, destacà per les importants obres d'infraestructura urbana dutes a terme. Fou durant el seu mandat que s'aprovà el Pla d'eixample i sanejament interior de Puig i Gairalt i que s'inicià la urbanització de la finca de la pubilla Casas, seguint el disseny de ciutat jardí que donà origen al barri de Pubilla Cases. El 15 de desembre de 1925 fou concedit a l'Hospitalet el títol de ciutat, cosa que es va celebrar amb una destacada magnificència externa que es traduí en grans celebracions amb un destacat protagonisme de l'alcalde. D'altra banda,

es va anar creant un progressiu dèficit a la hisenda local, heretat posteriorment pels ajuntaments republicans. Tomás Giménez fou destituït quan va caure la dictadura, el gener de 1930, i aquell mateix any el veïnat del barri presentà una instància a l'Ajuntament sol·licitant que es retirés el bust i la placa que donava nom a l'avinguda. El consistori ho aprovà per unanimitat. Posteriorment, en alguns dels primers ajuntaments franquistes, Tomás Giménez fou nomenat regidor durant un període curt i tingué més d'una desavinença amb la gestió municipal del moment.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926 de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (*vegeu plaça de l'Alzina*).

El traçat de l'avinguda s'ha mantingut invariable des que fou recollit i aprovat al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. Tanmateix, no es pot deixar de fer esment de la relació de les línies elèctriques d'alta tensió amb la creació d'un vial. Gràcies a aquest fet han arribat als nostres dies avingudes àmplies que, si no fos per l'existència de les torres i els cables d'alta tensió a cel obert, haurien estat objecte d'una major especulació immobiliària. Les infraestructures elèctriques eren del 1914 aproximadament i es poden veure clarament al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924. A Ramon Puig i Gairalt no li quedà altre remei que respectar aquella realitat preexistent.

A partir de mitjan segle xx, l'**avinguda de Tomás Giménez** acollí dos dels principals equipaments educatius



del barri: l'escola pública Pubilla Cases (*vegeu carrer d'Ibèria*), inaugurada l'any 1957, i el col·legi privat Sant Josep Obrer, ubicat a la mansió de la pubilla Casas, inaugurat el 1967 —després d'una total reforma de l'interior i l'ampliació adjunta d'un pavelló per a educació primària i secundària que el 21 de desembre de 1966 el Ple municipal autoritzà a la nova propietat, les monges Serventes del Sagrat Cor de Jesús. L'estat de l'edifici devia ser bastant deplorable quan les monges el van a adquirir el 1964. Ja l'any 1930, quan la família Cunill l'havia cedit a l'Ajuntament a canvi de l'exempció d'impostos, els efectes dels saqueigs de què havia estat objecte l'edifici eren notables, sobretot a l'interior. Les dues indústries, de cautxú i tèxtil, que els anys 1940, després d'una curta estada dels pares Passionistes, s'hi havien instal·lat, no degueren pas millorar les condicions en què les monges trobaren l'edifici. Les obres foren d'envergadura: s'hi instal·là un ascensor i noves escales, així com forjats intermedis entre els existents. Quan s'inaugurà el col·legi, tenia cabuda per a 1200 alumnes i de l'edifici original conservava el vestíbul d'accés, l'escala principal i algunes dependències de la planta baixa, així com l'antic celler al soterrani. La col·laboració de les monges amb la parròquia del barri fou immediata.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Tomás Giménez, avenida de

Inaugurada el 1927, aquesta avinguda era un dels vials principals de la ciutat jardí que dissenyà Ramon Puig i

Gairalt i que fou aprovada definitivament al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928. A la guia comercial de 1929-1930 ja hi consta aquest nom.

### 1931. Generalitat, avinguda de la

Institució catalana que té l'origen en la Diputació del General, de l'edat mitjana, que era una representació permanent de la Cort General davant els súbdits del monarca de la Corona d'Aragó als territoris del Principat de Catalunya i els comtats del Rosselló i la Cerdanya. Nascuda com una institució de caire financer i recaptador, gradualment passà a tenir funcions més polítiques. Així, al segle xv era la institució encarregada de vetllar per les lleis de Catalunya. El 1640 s'enfrontà a Felip IV, mitjançant la signatura del Pacte de Ceret amb França. Però, la independència de la monarquia espanyola, que es convertí en dependència de facto de la monarquia francesa, acabà amb el Tractat dels Pirineus de 1659, que suposà l'annexió a França del Rosselló, el Conflent, el Vallespir i part de la Cerdanya. La Diputació del General passà, de nou, a dependre de la monarquia espanyola. El 1714, acabada la Guerra de Successió espanyola, fou suprimida per Felip V amb el decret de Nova Planta. Amb la proclamació de la Segona República fou recuperada com a institució d'autogovern de Catalunya, amb un nou nom: Generalitat de Catalunya. A l'Hospitalet, aquest va ser un dels primers noms de significació política atorgats per part del nou consistori republicà a un carrer, en aquest cas, una avinguda.

El 30 d'abril de 1931 l'Ajuntament aprovà el canvi de nom i l'**avinguda de Tomás Giménez** passà a anomenar-se *avinguda de la Generalitat*. Posteriorment, al plànol de 1932, apareix com a *avinguda de la Generalitat de Catalunya*, però al de 1937 torna a aparèixer com a *avinguda de la Generalitat*. Eren els anys en què el paisatge urbà el



constituïen les casetes de planta i pis amb un petit jardí al davant.

### 1939. Tomás Giménez, avenida de

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". Al barri de Pubilla Cases el nom *Generalitat*, símbol institucional del "separatismo", fou ràpidament eliminat per les autoritats franquistes. Així, al nomenclàtor de plaques de carrer de novembre de 1939 ja consta com a *avenida de Tomás Giménez*, recollint la proposta de la Falange. El 5 de juny de 1946 el consistori franquista aprovà i ratificà l'acord adoptat per la Comissió Municipal Permanent del 22 de març del mateix any per canviar el nom de 32 carrers del barri de Pubilla Cases. En aquest cas, es recollí el nom del batlle de la dictadura del general Primo de Rivera i així s'ha mantingut fins a l'actualitat. En aquesta data, a més, es canvià el nom de l'últim tram de l'avinguda. A la guia de 1942, l'*avenida de Tomás Giménez* arribava fins a l'**avinguda de Josep Molins**. Però a la guia de 1948, ja es pot veure com només arriba fins a l'aleshores *plaza del Enlace* (encreuament de l'actual **avinguda de Tomás Giménez** amb el **carrer de l'Empordà** i el **carrer d'Ibèria**), i coincideix amb el traçat actual.

### 1988. Tomás Giménez, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Vallparda, carrer de  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del



## Accepció

**Torns.** Topònim que fa referència a Juan Torns i Munné, propietari dels terrenys on es va obrir aquest carrer i altres de propers.

Aquests terrenys estaven situats a la banda nord del torrent Gornal i abastaven des de l'actual **carrer de Martorell** fins a l'aleshores *plaça de Canalejas*, que estava situada a l'encreuament dels actuals **carrer de Pujós**, **carrer de Vallparda** i **carrer de Mistral**.

## El carrer

El desembre de 1906, Juan Torns presentà a l'Ajuntament el projecte d'urbanització d'uns terrenys amb la finalitat d'instal·lar-hi abocadors i, alhora, allotjar-hi els escombraries que s'estaven desplaçant des de Barcelona cap al terme de l'Hospitalet (*vegeu carrer de Mistral*). Aquesta zona era coneguda com *les Feixes*—peces de terra de conreu en forma de terrassa—, cosa que explica que en alguns carrers i passatges calgués construir-hi escales per salvar els desnivells. L'Ajuntament, a l'informe inicial d'aprovació, exposà que autoritzava el projecte en considerar que la zona restava allunyada dels nuclis més poblats del barri i que no afectaria els índexs de salubritat adequats. L'oposició del veïnat va obrir el debat al consistori i la polèmica s'estengué al llarg dels anys. Finalment, a les propietats de Juan Torns es van establir abocadors que, tot i que van esdevenir més petits d'allò que s'havia previst, es convertiren en focus d'insalubritat. No fou fins a la dècada de 1960 que els abocadors desaparegueren.

El **carrer de Torns** té un perfil de passeig i és de pas exclusiu per a vianants.

## Cronologia

### 1907. C, calle

Encara que el plànol relacionat amb l'expedient d'urbanització dels terrenys de Juan Torns no ha estat trobat, per la documentació que hi fa referència es pot concloure que l'actual **carrer de Torns** inicialment estava identificat com a *calle C*.

### 1914. Torns, calle de

El 8 de maig de 1914, el consistori aprovà denominar *Torns* aquest carrer, que formava part del projecte d'urbanització iniciat el 1907 amb el nom del propietari homònim. En aquesta acta es va establir també que el nom del carrer es retolés tant en castellà com en català. El carrer ha mantingut al llarg dels anys el mateix nom i el traçat inicial.

### 1932. Torns, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Torns, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Torns, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Torrassa.** Topònim que fa referència a un antic mas amb torre de guaita (*vegeu ronda de la Torrassa*).

## El carrer

Al Pla parcial de Collblanc-la Torrassa, aprovat el 4 d'agost de 1972, es va reservar un gran espai dedicat a zona verda, que fins més de dues dècades després, no començà a urbanitzar-se. De fet, el desembre de 1997, el Ple de l'Ajuntament adjudicà les obres prèvies relacionades amb un col·lector com a primera fase per a la construcció del parc. Les obres començaren durant la primavera de 1998. El 22 de maig de l'any següent fou inaugurat el parc.

El **parc de la Torrassa** té l'entrada principal a la confluència entre l'**avinguda del Torrent Gornal** i el **carrer del Montseny**. Disposa d'un passeig central que dona accés a una plaça. El parc s'ha fet aprofitant el pendent del turó de la Torrassa, força pronunciat, motiu pel qual no s'hi havia construït i era gairebé l'únic espai que quedava lliure en un barri amb una altíssima densitat d'edificacions i de població. Forma part de la cornisa verda juntament amb el **parc de Can Buxeres**, el **parc de Can Cluset** i el **parc de les Planes** en aquesta franja del final del samontà, a tocar de la via fèrria de Vilafranca. El parc es va inaugurar el maig del 1999 i va prendre el nom del barri on es troba situat.

## Cronologia

### 1972. Sense nom, parc.

Als plànols que acompanyen el Pla parcial de Collblanc-la Torrassa, aprovat el 4 d'agost de 1972, es pot veure tot l'espai reservat a zona verda a tocar de les vies del tren, on actualment se situa el **parc de la Torrassa** i la seva futura ampliació. El planejament, però, no s'executà immediatament; ans al contrari, encara es trigà més de 25 anys per iniciar les primeres obres d'urbanització. Abans de la inauguració, el nom del parc ja era utilitzat tant popularment com a la documentació de les administracions públiques.

### 1999. Torrassa, parc de la

El 22 de maig de 1999 s'inaugurà la primera fase del **parc de la Torrassa**, amb més d'1,7 ha dedicades a zona verda.

Entrada per  
Transformador,  
carrer del  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del

Mapa: F2, G3

Barri: La Torrassa



PAT La Torrassa (fitxa 97)

## Accepció

**Torrassa.** Topònim que fa referència a un antic mas amb torre de guaita.

El seu origen és una fortificació que s'ha pogut datar arqueològicament cap el segle XIII. Disposava d'una línia d'espitlleres i un fossat, que encara es conserven. Fins al segle XIX s'anomenava castell o torre de Bellví. Fou convertida en masia els segles XVI i XVII. A finals del segle XVIII en fou propietari el baró de Maldà. Fou aleshores quan va començar a ser coneguda com *la Torrassa* i també *torre Esllampegada*, a causa de la descàrrega d'un llamp que va patir. Actualment està molt desfigurada ja que al llarg del segle XX ha estat utilitzada com a habitatge. Actualment forma part del patrimoni arquitectònic de la ciutat.

## El carrer

La **ronda de la Torrassa** ha estat un dels carrers més importants del barri, ja que era la principal via de comunicació entre la Torrassa, Santa Eulàlia i la Bordeta, si bé s'havia de creuar les vies del tren i del metro (1932). Josep Jordà i Polls, regidor republicà va promoure el que s'anomenà *pont d'en Jordà*, que fou inaugurat el 7 d'abril de 1935 per connectar aquest barri amb el de Santa Eulàlia. El traçat inicial començà a dissenyar-se a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní (*vegeu carrer de Mas*) de 1902 i es completà amb el projecte de 1907 de José Masabé, Antonia Segón, Luis Ribó, Diego Frau i Luis i Pau Castell (*vegeu ronda de la Via*).

## Cronologia

### 1902. Torrassa, ronda de la

La primera referència del nom d'aquest carrer, la trobem al projecte d'urbanització dels terrenys de Clemente Mas i els germans Romaní de 1902. Al plànol del projecte aprovat pel consistori aquest mateix any, ja consta aquest nom, amb la grafia actual.

### 1928. Torrassa, ronda de la

A la guia de 1928-1929 apareix castellanitzat d'aquesta manera.

### 1932. Torrassa, ronda de la

Encara que al plànol de 1932 apareix *Torrassa*, amb una única s, al plànol de 1937 torna a aparèixer amb doble s, *Torrassa*.

### 1939. Torrassa, ronda de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Torrassa, ronda de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Riera Blanca, carrer de la  
Sortida per  
Albareda, carrer d'

Mapa: G2, H2

Barri: La Torrassa





PAT Aqüeducte i bòbila (fitxa 10)

## Accepció

**Torrent de Can Nyac.** Topònim que fa referència a una casa, a prop de la qual passava un torrent del mateix nom, que igual que els torrents de Can Cervera i del Canyet, baixava d'Esplugues.

El torrent de Can Nyac i el torrent de Can Cervera es trobaven passades les vies del ferrocarril i donaven lloc a la riera de la Creu. Com en molts casos similars, al llarg del recorregut del torrent transcorria un camí, més o menys paral·lel. El nom d'aquest torrent ha variat en el temps: Ñat, Nyat, *Nach* i *Nyac*. Tanmateix, el nom del camí, en aquest cas, no ha estat pas aquest. Durant el segle XIX i fins ben entrat el segle XX, aquest camí que partia de l'antic *camí de Sant Joan*, era conegut com a *camí de l'Hospitalet a Esplugues*. El 1879 fou declarat camí veïnal. A la memòria datada l'abril de 1892, on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder transcriure al plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins, es classifiquen els camins en tres categories, de més a menys importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino de Hospitalet a Esplugas*, amb el número 3, apareix descrit de la següent manera: "El de Hospitalet á Esplugas denominado den «Ñat», que empieza en el extremo de la calle prolongación de la de la Yglesia hasta el término de Esplugas uniendo luego á la carretera de Madrid a la frontera midiendo 1 kilómetro, 500 metros". Anteriorment, al plànol que acompanya el projecte de conducció d'aigua potable del torrent del mas Cunill, des d'Esplugues a l'Hospitalet, datat el 10 de setembre de 1867 aquest camí apareix com a *camino de Esplugas á Hospitalet* i el torrent, com *torrente den Ñat*. En aquest plànol es pot

veure la localització de la casa que portava aquest nom, als terrenys de la vídua de Gabarró, delimitada a l'oest pel torrent i a l'est pel camí, al lloc que actualment tallen les vies de la línia 5 del metro, pel sud, i un aparcament de vehicles, per l'est, al terme d'Esplugues. Anys després, quan aquest camí començà a ser conegut com a *camí de la Fonteta*, durant les primeres dècades del segle XX, un altre camí va rebre el nom de *camí d'Esplugues*: l'antic *camí del Canyet*, que passà de categoria rural a veïnal.

## El carrer

L'espai que actualment és conegut amb el nom de **torrent de Can Nyac** és només l'últim tram d'aquesta històrica riera, dins de l'actual **parc de Can Buxeres**, corresponent a la part coincident del torrent i del camí, des de l'altura de la casa Alta, ca n'Alemanys o, més recentment, can Buxeres, fins al punt on el torrent s'unia al torrent de Can Cervera, a l'actual **avinguda de Josep Tarradellas i Joan**.

El 1976, amb l'arribada del metro a Sanfeliu i la instal·lació de les cotxeres es va reduir el traçat del torrent a l'aire lliure, ja que des de més al nord restà soterrat i es convertí en un dels principals col·lectors de la ciutat.

## Cronologia

### 1867. Ñat, torrente den; Esplugas a Hospitalet, camino de

Al plànol que acompanya el projecte de conducció d'aigua potable del torrent del mas Cunill, des d'Esplugues a l'Hospitalet, datat el 10 de setembre de 1867, aquest camí apareix com a *camino de Esplugas á Hospitalet* i el torrent, com a *torrente den Ñat*. L'espai que actualment s'anomena **torren de Can Nyac** es correspon a la part coincident del

Entrada per  
Can Buxeres, parc de  
Sortida per  
Josep Tarradellas i Joan,  
avinguda de

Mapa: B3, C3

Barri: Sanfeliu



camí i del torrent. A l'acta del Ple de 10 de setembre de 1879 es declara camí veïnal, a petició de l'Ajuntament d'Esplugues.

### 1923. Fonteta, camino de la

A partir de 1923 es poden trobar llicències d'obres on consta aquest topònim. A més, en aquesta època el *camí d'Esplugues* ja era el nom del també anomenat *camí del Canyet*.

### 1932. Fonteta, camí de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Als plànols de 1932 i 1937, el camí i torrent a la zona actualment anomenada **torrent de Can Nyac** apareix com a *camí de la Fonteta*. Als plànols del període republicà no hi consta el nom del torrent, des del punt en què aquest se separa del camí cap al nord. El camí, però, sí que apareix retolat *camí d'Esplugues* als plànols dels anys 1932 i 1937.

### 1939. Fonteta, camino de la

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, com és habitual en el cas de petits vials, camins, carreteres o accidents geogràfics, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. A la guia de 1942, ja hi apareix. Pel que fa a la part del torrent que continuava cap al nord, des del punt on se separaven camí i torrent, cal esmentar el fet que des de la guia de 1952, el torrent pròpiament dit apareix com a *camino de Can Nach*, en lloc del *Ñat* original, mentre que l'antic *camí d'Esplugues*, ja no torna a aparèixer retolat, restant aquest topònim únicament per a l'antic *camí del Canyet*. Al plànol de 1970, *Nach* es convertí en *Nyac*.

### 1988. Fonteta, camí de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 1991. Can Nyac, torrent de

Des del plànol de 1991, el topònim **torrent de Can Nyac** identifica només l'últim tram de l'antic *torrente den Ñat*: pràcticament tota la part més al sud, on coincidia amb el *camino de Esplugas a Hospitalet*. Al nomenclàtor de 1995 s'aprovà aquest topònim.

### 2018. Torrent de Can Nyac, camí del

Atenent a raons de correcció de la interpretació actual, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí esmenar el topònim, considerant que l'espai que fins aleshores portava aquest nom ja no era pas un torrent. El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



AVINGUDA  
DEL  
TORRENT  
GORNAL

Entrada per  
Cadí, plaça del  
Sortida per  
Rosalía de Castro,  
carrer de

Mapa: E2, F3

Barri: Collblanc,  
la Torrassa,  
la Florida i les Planes

## Accepció

**Torrent Gornal.** El topònim *Gornal* és un dels més antics de l'Hospitalet. Era el nom d'un antic curs d'aigua del pla de Barcelona, que naixia als vessants meridionals de Sant Pere Màrtir i arribava fins a l'actual barri del Gornal.

De fet, el torrent Gornal recollia les aigües de dos torrents: el de ca n'Oliveras i el de Busquets, que naixien a l'est de Sant Pere Màrtir. En el descens, el torrent Gornal deixava els turons de Collblanc i la Torrassa a la banda est, i els de Pubilla Cases i les Planes a l'oest.

El topònim Gornal és, també, un dels més interessants de la ciutat. És possible que tingui una procedència germànica: *Warin*, el nom d'un clan i *hari*, que vol dir exèrcit. Indicaria, per tant, presència visigòtica o d'origen visigòtic per aquestes contrades, més o menys com passaria amb Amalvígia, origen del topònim Bellvitge.

## El carrer

Per aprofitar els salts d'aigua del torrent, al tram que correspon al barri de Sant Josep i que ara és el **carrer de Rosalía de Castro**, s'instal·laren molins com el d'Antoni Ferrer (1856), que menava un molí paperer aprofitant el salt d'aigua —que després es coneixeria com a *salt Basté*— de la séquia del torrent Gornal. Era un edifici de tres plantes, que encara perviu dins el recinte de l'actual Centre Cultural Tecla Sala. A tocar del torrent Gornal també es creà la serradora de marbre Parellada (1863) i, més tard, la de Nemesio Singla. El 1873, també s'hi localitzà el molí de campetx —que és el nom d'una fusta d'origen mexicà destinada a l'obtenció de tints— de Manuela Herp, vídua de Carulla. Instal·lades anteriorment, ja a la dècada de 1920 proliferaren les bòbiles, que aprofitaven els materials

argilosos situats al voltant del torrent; una de les més conegudes fou La Redentora, amb 56 treballadors l'any 1923 (*vegeu carrer d'Alacant*).

El 10 de juliol de 2004 s'inauguraren les noves instal·lacions del Mercat del Torrent Gornal, reformades i modernitzades. L'avinguda també fou reurbanitzada en aquesta dècada, amb voreres més amples a banda i banda i una calçada única per a tots dos sentits de circulació.

## Cronologia

### 1896. Gornal, torrente

El tram de l'actual **carrer de Rosalía de Castro** fou urbanitzat per Vicente Elías, que esperava tenir una gran demanda de solars després de la construcció de la gran fàbrica dels Basté (*vegeu jardins de Tecla Sala*). Posteriorment el trobem documentada amb el nom en castellà, *riera del Torrente Gornal*—com consta a l'expedient de l'Ajuntament del 1908 amb motiu del concurs per col·locar les plaques amb el nom del vials— o *torrente Gornal*.

### 1923. Gornal, torrente; Torrente Gornal, calle del

Aquest any apareix documentat aquest topònim corresponent a un carrer que transcorria des de l'**avinguda Carrilet** fins a l'aleshores *carretera del Mitj*, i que va mantenir aquest nom fins al 1982. El traçat de la resta del torrent encara continuava sense urbanitzar com està actualment. Això es pot verificar a l'*Plànol de pavimentació de la barriada de Collblanc* de 1928.



### 1932. Gornal, torrent; Torrent Gornal, carrer del

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai. En aquest moment, és quan sorgeix el vial al nord de la via fèrria, com a conseqüència del Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, de Ramon Puig i Gairalt, i el creixement de Collblanc i la Torrassa.

### 1936. Joan Martí (Xic de les Barraquetes), avinguda de

Topònim que fa referència a Joan Martí i Torres (Martorell, Baix Llobregat, 1834-1909) i al seu sobrenom. Republicà revolucionari.

En algunes fonts consta que el seu segon cognom era *Torras*; en altres, *Torres*. També hi ha dubtes quant al lloc exacte de naixement, probablement a mig camí entre Martorell i Castellbisbal. Sigui com sigui, resta clar que Joan Martí —com el seu germà gran, Vicenç— participà en accions guerrilleres republicanes contra Isabel II. Durant la Primera República va combatre els carlins. El gener de 1874 intentà resistir a Sarrià el cop d'estat de Pavía. Segons consta a l'arxiu històric del Congrés dels Diputats —on apareix com a Juan Martí Torres i Juan Martí Torras—, el 2 d'abril de 1872 i el 5 de març de 1893 fou escollit diputat per la circumscripció de Sant Feliu de Llobregat.

Com a personatge republicà lligat a l'Hospitalet —perquè aleshores pertanyia al terme judicial de Sant Feliu—, el 10 de gener de 1936, el consistori decidí posar el

seu nom al tram nord d'aquest vial entre la línia fèrria i l'aleshores *plaça de la Unió* (vegeu **plaça del Cadí**). Així, al plànol de 1937 apareix *avinguda de Joan Martí* (*Xic de les Barraquetes*).

### 1939. Torrente Gornal, avenida del; Torrente Gornal, calle del

Amb l'aprovació del nou nomenclàtor, l'ajuntament franquista donà el nom d'*avenida Torrente Gornal* al tram comprès entre l'aleshores *plaza José María Pemán* (vegeu **plaça de Blas Infante**) i la *plaza de la Unión* (vegeu **plaça del Cadí**). La resta del tram entre l'actual **plaça de Blas Infante**, la **carretera del Mig** i el **carrer de Narcís Monturiol** restà com a carrer amb el nom de *calle Torrente Gornal*.

### 1982. Torrente Gornal, avenida del

Entre el 1970 i el 1975, el tram comprès entre l'actual **plaça de Blas Infante** i la línia fèrria corresponent al barri de la Torrassa adoptà també el nom d'*avenida Torrente Gornal*. A partir de l'any 1982, aquest topònim se substitueix en tot el traçat corresponent al barri de Sant Josep pel de **carrer de Rosalía de Castro**.

### 1988. Torrent Gornal, avinguda del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Transformador.** Aparell estàtic d'inducció electromagnètica que converteix energia elèctrica d'entrada en altres sistemes d'energia elèctrica de sortida, les propietats dels quals són habitualment diferents quant a intensitat o tensió, però amb la mateixa freqüència.

El transformador d'electricitat a què fa referència és el que l'empresa Riegos y Fuerzas del Ebro SA, coneguda com *la Canadencia*, va construir el 1913 al desnivell entre les vies del tren i la **ronda de la Torrassa**. Es tracta de l'estació on van a parar les línies d'alta tensió que travessen el samontà hospitalenc (**carrer de la Primavera, avinguda de Catalunya, avinguda de Tomás Giménez...**). Transformava electricitat de 110.000 volts a 25.000 volts per subministrar energia elèctrica a bona part de Barcelona.

## El carrer

El **carrer del Transformador** sorgí a partir del projecte d'urbanització d'una propietat dels successors de Gabriel Colom (*vegeu passatge de Colom*) aprovat el 19 de desembre de 1923. Amb aquest projecte es pretenia "ampliar la urbanització existent, prolongant alguns dels seus carrers i establint dos passatges per a major desenvolupament i accés als solars". Un dels nous vials que aparegueren era l'actual **carrer del Transformador**.

## Cronologia

### 1923. X, calle

Al projecte d'urbanització dels terrenys dels successors de Gabriel Colom, presentat per Francisco Calvo i Brossa el 14 d'abril de 1923, apareix l'actual **carrer del Transformador**, identificat com a *calle X*.

Per tractar-se encara d'un projecte, als plànols de l'època de la Segona República, continua apareixent simplement el traçat del vial, sense nom.

### 1948. Transformador, calle del

Fins a la guia de 1948 no consta el carrer amb aquesta denominació. A partir d'aquesta data, es comencen a tramitar les primeres llicències d'obres.

### 1988. Transformador, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Llançà, carrer de

Sortida per

Doctor Gregorio  
Marañón, carrer del

Mapa: F2

Barri: La Torrassa



## Accepció

**Transversal.** Carrer que va en una direcció que travessa una direcció donada, sovint oposada a la longitudinal. En aquest cas, fa referència a la seva orientació.

## El carrer

El carrer **Transversal** és un dels carrers que es projectaren aproximadament paral·lels a les principals vies que travessaven el barri de Santa Eulàlia en direcció est-oest (el **carrer de Santa Eulàlia** i el **carrer de l'Aprestadora**). Per això, estaven dissenyats com a perpendiculars als altres vials que incidien en aquestes vies principals. Aquests carrers transversals es projectaren majoritàriament a la dècada de 1920 (*vegeu carrer del Mestre Carbó, carrer de Muns, carrer de Natzaret, carrer de Jerusalem i carrer Transversal*).

El carrer **Transversal** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de José María Marqués i Antonio Drets, presentat el novembre de 1922. El 21 de març del 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Al plànol del projecte apareixia aquest nou vial perpendicular als dos vials principals (**carrer Modern** i **carrer d'Enric Morera**) com a modificació del plànol original.

## Cronologia

### 1923. Transversal, calle

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de José María Marqués i Antonio Drets, de 1923, apareixen els trams centrals d'aquest vial retolat *calle Transversal*. En posteriors projectes, aparegueren nous trams (*vegeu carrer de Blas Fernández Lirola i carrer de Barcardí*).

### 1932. Transversal, carrer

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Transversal, calle

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Transversal, carrer

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Alhambra, carrer de l'  
Sortida per  
Blas Fernández de Lirola,  
carrer de

Mapa: H3, H4

Barri: Santa Eulàlia



Entrada per  
Pintor Sorolla,  
carrer del

Sortida per  
Rosalía de Castro,  
carrer de



## Accepció

**Treball.** Topònim que habitualment fa referència a l'acció o esforç, tant físic com intel·lectual, per aconseguir l'estabilitat necessària que permeti satisfer les necessitats per viure.

En física es defineix el treball com el producte d'una força aplicada en un punt per la distància recorreguda. El sentit d'aquest nom es deu al fet que el topònim estava previst per a un carrer just al davant d'una de les principals fàbriques de la ciutat.

El treball ha estat i és un dels factors impescindibles per entendre i analitzar com s'han organitzat les societats al llarg de la història. La relació entre treball, generació de benefici i qui en gaudeix ha estat estudiada per nombrosos economistes des del segle XVIII, com ara David Ricardo i Karl Marx, cosa que ha generat no poques controvèrsies.

## El carrer

L'origen del **carrer del Treball** es troba al projecte d'urbanització dels terrenys de José María de Ponsich i de Castells presentat el gener de 1923 i aprovat per l'Ajuntament l'11 de juliol del mateix any, on apareix el traçat actual (vegeu **carrer de Ca n'Alòs**).

## Cronologia

### 1923. Y, calle

Al projecte d'urbanització dels terrenys de ca n'Alòs, aleshores propietat de José María de Ponsich i de Castells, apareix un plànol on ja hi surt el traçat d'aquest carrer, encara que amb el nom provisional *calle Y (en proyecto)*.

### 1924. Trabajo, calle del

En algunes de les llicències d'obres tramitades el 1924 ja s'esmenta aquest vial amb el nom que apareix a la guia de 1928-1929. A més, al plànol d'octubre de 1924 del projecte presentat a l'inici de 1925 per a la urbanització dels terrenys propietat de Juan Riera Sala situats entre la fàbrica Tecla Sala, el torrent Gornal i el **carrer d'Enric Prat de la Riba**, apareix el topònim *calle del Trabajo* associat a la continuació cap al sud-oest de l'actual **carrer del Treball**.

### 1932. Treball, carrer del

Durant la Segona República es catalanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat. Així, per respondre a una petició del 20 de juliol de 1933 que demanava retolar en català els carrers que ho necessitessin, el 7 d'abril de 1934 el conseller regidor de Foment, Jaume Mateu, encarregà a la casa Frederic Nadal tres-centes plaques de ferro esmaltat de color blau amb lletres blanques, entre les quals, les d'aquest espai.

### 1939. Trabajo, calle del

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Treball, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Josep Tarradellas i Joan,  
avinguda de;  
Isabel la Catòlica,  
avinguda d'



Mapa: D3

Barri: El Centre  
i Sant Josep

## Accepció

**Tuzla.** Ciutat de Bòsnia i Hercegovina, situada al nord-est del país i a 80 km de Sarajevo. El maig de 1993, durant la guerra de Bòsnia (1992-1995), va ser declarada per l'ONU zona de seguretat i va rebre els refugiats de Srebrenica, ciutat on el juliol de 1995 les tropes sèrbies assassinaren al voltant de 8.000 persones. El 2001 hi havia prop de 70.000 refugiats a Tuzla i al seu cantó.

El 30 de març de 1996, els alcaldes de Tuzla i de l'Hospitalet signaren un protocol d'agermanament que suposava el compromís de l'Ajuntament de L'Hospitalet d'assistir econòmicament la ciutat bosniana en l'execució d'un projecte d'eliminació de barreres arquitectòniques en una ciutat on residien més de 2.000 mutilats de guerra. La col·laboració posterior també suposà la creació d'equipaments infantils.

## El carrer

La **plaça de Tuzla** és l'encreuament de dues grans avingudes hospitalenques: l'**avinguda de Josep Tarradellas i Joan** i l'**avinguda d'Isabel la Catòlica**. Aquest encreuament no havia tingut nom propi. Amb motiu de l'agermanament de la ciutat de Tuzla amb l'Hospitalet de Llobregat, el març de 1996, l'Ajuntament de L'Hospitalet inaugurà una escultura de Ferran Soriano a la rotonda que anys després portaria el nom de **plaça de Tuzla**.

## Cronologia

### 2000. Tuzla, plaça de

El 26 de juliol de 2000, el consistori aprovà aquest nom per a l'espai a proposta de la Comissió del Nomenclàtor, amb motiu de l'agermanament d'aquesta ciutat de Bòsnia amb l'Hospitalet.



T





Entrada per  
Cooperativa, carrer de la;  
Carrilet, avinguda del;  
Amadeu Torner,  
avinguda d'



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**UNICEF.** Sigles d'United Nations International Children's Emergency Fund (Fons Internacional de les Nacions Unides d'Auxili a la Infància), però que actualment es coneix com a Fons de les Nacions Unides per a la Infància.

És un organisme internacional creat per les Nacions Unides l'11 de desembre de 1946. Inicialment el seu objectiu va ser l'ajuda als infants víctimes de la guerra, però a partir de 1950 el seu camp d'acció abasta també la infància i joventut dels països subdesenvolupats, on realitza activitats d'assistència i promoció social. Obtingué el Premi Nobel de la Pau de 1965. La seu és a Nova York.

## El carrer

Aquesta plaça sorgí de la urbanització del solar que ocupava l'antiga fàbrica INDO, amb dues files d'edificis d'habitatges: un encarat al **carrer de Santa Eulàlia** i l'altre a l'**avinguda del Carrilet**. La modificació del planejament fou aprovada el 26 de juliol de 2006.

L'espai del mig s'ha resolt amb una gran plaça dura per a vianants.

## Cronologia

### 2006. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen la modificació del Pla general metropolità a l'àmbit delimitat per l'aleshores *carrer d'Amadeu Torner*, el **carrer de Santa Eulàlia**, el **carrer del Gasòmetre** i l'**avinguda del Carrilet**, de 2006, es preveu l'espai que actualment ocupa la **plaça de l'Unicef** com a zona verda, però sense nom.

### 2012. UNICEF, plaça de l'

El 24 de juliol de 2012, el Ple de l'Ajuntament anomenà aquesta nova plaça d'aquesta manera, atenent la proposta presentada pel Consell de Nois i Noies de la ciutat. Actualment, l'UNICEF fa servir l'acrònim com un nom propi masculí i es llegeix com qualsevol altra paraula masculina; per això l'article *el* s'apostrofa d'acord amb les regles generals d'apostrofació: *l'UNICEF*.



Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la  
Sortida per  
Pius XII, plaça de



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Unió.** Acció d'unir o d'unir-se i l'efecte que pugui generar.

## El carrer

El **carrer de la Unió** sorgí a partir d'un projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Matías Muns i Ballesteros, presentat el març de 1922. El 21 de febrer del 1923, el Ple de l'Ajuntament aprovà el projecte. Aquest projecte era una modificació d'un projecte previ de 1890 (vegeu **carrer de Muns**). Al plànol del projecte apareixia un tram de l'actual **carrer de la Unió**, que modificava el traçat d'un antic carrer transversal paral·lel al **carrer de Muns**, que no es va executar a causa de la construcció del ferrocarril. Aquest antic carrer havia de dir-se *calle de Manso*; però el nou vial apareixia al plànol amb el nom de *calle de la Unión*.

El 1957, l'Ajuntament va aprovar la prolongació del carrer, cap a l'est del **carrer de Buenos Aires**.

## Cronologia

### 1923. Unión, calle de la

Al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de Matías Muns i Ballesteros, aprovat el 21 de febrer de 1923, apareix el traçat d'alguns trams de l'actual **carrer de la Unió** amb el nom en castellà. Posteriors projectes de l'època completaren el traçat del carrer, sempre amb aquest mateix nom.

### 1932. Unió, carrer de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Unión, calle de la

A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Unió, carrer de la

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Aprestadora, carrer de l'  
Sortida per  
Muns, carrer de



Mapa: G3



Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

*Uva*. Topònim castellà que fa referència al raïm, la fruita comestible de la vinya (*Vitis vinicola*). Formada per una munió de baies sucoses.

## El carrer

El **carrer de l'Uva** sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys propietat de Llobregat SA, presentat el 20 d'abril de 1940. El 20 de setembre del mateix any, malgrat tenir la proposta d'aprovació per part del gestor ponent de Foment, la Comissió Municipal Permanent acordà que l'expedient havia de tornar a ser informat per l'arquitecte municipal. Passaren els anys i 22 anys després, considerant que el Pla comarcal de 1953 havia canviat els procediments per a les urbanitzacions i parcel·lacions de finques i, sobretot, perquè en aquella època s'estava tramitant el Pla parcial de la travessia Industrial de Barcelona, el 19 de febrer de 1962, l'alcalde de la ciutat decretà l'arxiu de l'expedient. Ara bé, tant el Pla comarcal de 1953 com l'esmentat Pla parcial incorporaren l'esperit del projecte de 1940.

## Cronologia

### 1940. Sense nom, calle

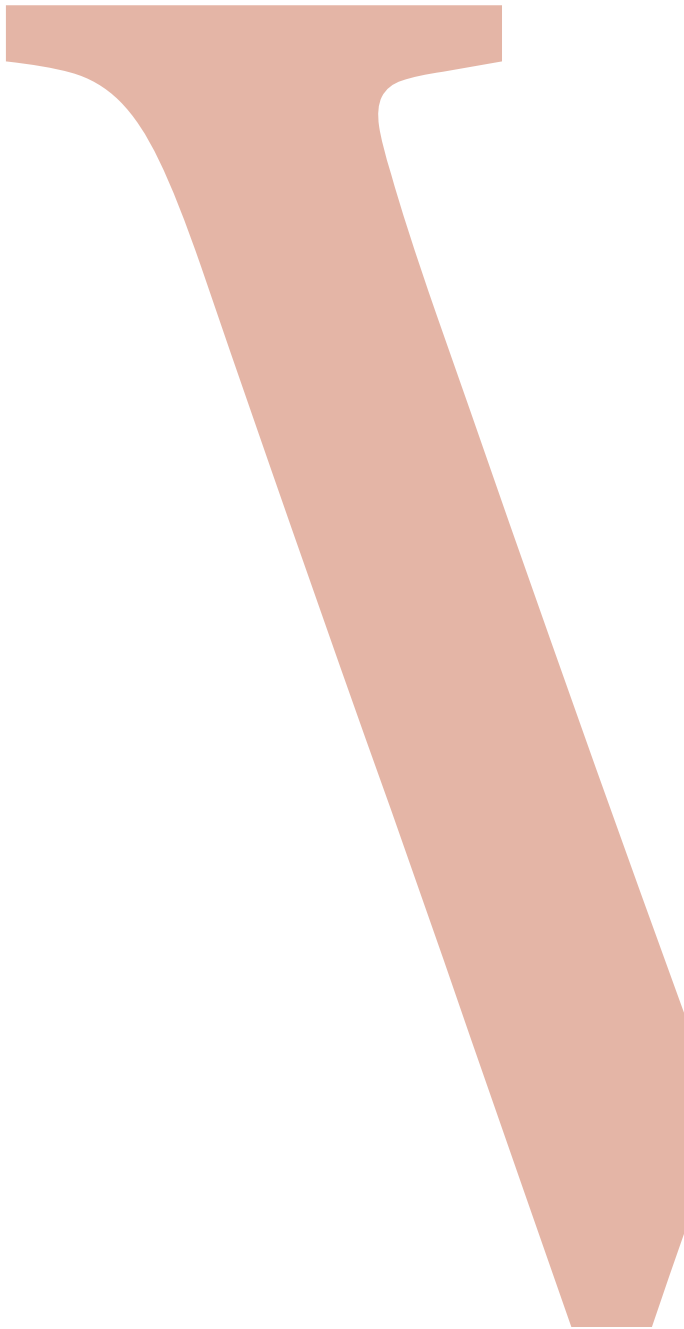
Malgrat no haver estat aprovat exactament, al plànol del projecte d'urbanització dels terrenys de la societat Llobregat, SA, aparegué el traçat d'un nou vial, retolat *calle en proyecto* que es correspon amb l'actual **carrer de l'Uva**.

### 1948. Uva, calle de la

A la guia de 1948, trobem per primera vegada aquest topònim.

### 1988. Uva, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Aquest nom no es va traduir aquest any, ja que un dels objectius del nomenclàtor aprovat era la catalanització dels noms que no suposessin un canvi fonètic important, un nom d'ús poc corrent o una duplicitat de nom. Atenent a raons històriques i de l'ús tradicional del topònim, el 17 d'abril de 2018, la Comissió del Nomenclàtor decidí mantenir-lo sense traducció, afegint una explicació a la placa de carrer. El 27 de novembre de 2018, el Ple de l'Ajuntament aprovà la modificació del nomenclàtor que tenia en compte aquest canvi.





Entrada per  
Emigrant, carrer de l'  
Sortida per  
Pompeu Fabra,  
carrer de



Mapa: A3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Valeta.** Topònim que fa referència a José Valeta de Arquer. Advocat.

Promotor d'un projecte d'urbanització, presentat l'11 de febrer de 1924 i aprovat el 12 d'agost del mateix any, d'una peça de terra en un lloc conegut com a *feixa Llunàs*, al barri de Muntanya, a tocar del terme municipal d'Esplugues i pocs metres cap a l'est del punt on es troben els límits dels municipis de Cornellà, Esplugues i l'Hospitalet, per on passava un dels antics camins de l'Hospitalet a Esplugues.

## El carrer

Aquest vial sorgí com a eix central de l'anterior projecte d'urbanització. El carrer inicial estava projectat com a eix central del projecte, des de la zona que travessaven les línies d'alta tensió, que hi apareix com a *calle de la Electricidad* (*vegeu avinguda de l'Electricitat*), fins al **carrer de Cornellà**. Amb el temps es prolongà cap al sud fins al **carrer de l'Emigrant**. Aquest projecte d'urbanització, com altres projectes d'aquells anys i d'aquesta zona, estava signat per Antoni Puig i Gairalt, germà de l'aleshores arquitecte municipal, Ramon (*vegeu carrer de Sanfeliu*).

## Cronologia

### 1924. Valeta, calle de

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de José Valeta de Arquer, aprovat el 12 d'agost de 1924, apareix el **carrer de Valeta** retolat *calle de Valeta*. Malgrat que el topònim no apareixia a la guia de 1928-1929, al full 27 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1923,

però revisat l'any 1927, s'hi pot veure el traçat inicial d'aquest vial. La primera guia en què s'hi fa referència és la guia comercial de 1929-1930, encara que amb el nom *calle Valeta Arquer*, tot i que el nom aprovat per l'Ajuntament l'any 1924 fou, simplement, *calle de Valeta*.

### 1932. Valeta, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Valeta, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Valeta, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



Entrada per  
Collblanc, travessera de  
Sortida per  
Blas Infante, plaça de



Mapa: F2



Barri: Collblanc

## Accepció

**Vallparda.** Topònim que fa referència al resultat de la combinació del nom d'un accident geogràfic, *vall*, i el color dominant de l'indret, *parda* —en castellà, ja que en català seria *terrosa*.

Aquesta zona del samontà es caracteritzava per ser un conjunt de diferents materials que, barrejats amb la terra, adoptaven un color marró. El topònim s'associava a un antic camí: el *camí de Vallparda*.

## El carrer

L'actual **carrer de Vallparda** coincideix, en part, amb alguns trams del *camí de Vallparda*, que pujava pel turó de Collblanc, des del torrent Gornal. A la memòria datada l'abril de 1892 del Pla de camins, aprovat el 10 de març de 1893, aquest camí està descrit com “camino de la Vallparda que desde el torrente Gornaly a 280 metros del Ferro-carril de Tarragona aguas arriba conducte al camino de la Travesera, en la barriada de Coll-blanch y su longitud es de 750 metros”. Servia per comunicar els nuclis més antics de l'Hospitalet, des de la *carretera Provincial* (vegeu **carrer d'Enric Prat de la Riba**) amb el de Collblanc, travessant camps de conreu totalment deshabitats.

## Cronologia

### 1892. Vallparda, camino de la

Tot i que el camí indubtablement ja existia, la primera referència documental on consta aquest topònim és la memòria datada el 1892 de la relació de camins que va establir l'Ajuntament el 10 de març de 1893, que el classificava com a camí rural.

### 1907. Vallparda, camino de; A, calle

El 1907, Juan Torns va presentar a l'Ajuntament el projecte d'urbanització dels seus terrenys amb la finalitat d'instal·lar-hi abocadors i alhora allotjar els escombriaires que s'hi estaven desplaçant des de Barcelona (vegeu **carrer de Torns**). La part de l'antic camí corresponent als terrenys de la urbanització apareix com a *calle A*.

### 1914. Vallparda, camino de; Vallparda, calle de

Amb l'acabament de la construcció de les primeres casetes, al tram entre el torrent Gornal i la *plaza Canalejas*, el 8 de maig de 1914, el consistori aprovà donar-li la categoria de carrer, però amb el mateix nom de Vallparda, encara que escrit *Vallparda*. Quan el 1915 els germans José i Tomás Graner van procedir a urbanitzar la seva finca, contigua a la de Juan Torns, es prolongà el carrer fins a la **travessera de Collblanc**. L'antic traçat del camí corresponent a l'actual **carrer de la Creu Roja** adquirí una nova alineació. Aquesta prolongació ja consta en un plànol aprovat el 7 de febrer de 1923 i al plànol del barri de Collblanc del Pla general de sanejament de 1928.

### 1932. Vallparda, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Vallparda, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Vallparda, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Mercat Collblanc (fitxa 15)

## Accepció

**Vaquer.** Topònim que fa referència a Facundo Vaquer, d'origen tortosí i marit de Francisca Costa, que era propietària dels terrenys on es va urbanitzar el **carrer de Vaquer** a partir de 1898. Posteriorment, el 1932 Facundo Vaquer va obrir un cafè espectacle al **carrer d'Occident**, a l'altura de l'actual número 20.

El cognom Vaquer també és el de José Vaquer i Saurí, propietari de diverses vinyes a Collblanc, també d'una desena de cases i del mas conegut com a *Can Saurí*, propietat agrícola on després es construï el Mercat de Collblanc i que s'estenia des del **carrer d'Occident** fins al **carrer de Fortuny**.

## El carrer

El traçat del **carrer de Vaquer** aparegué al projecte d'urbanització dels terrenys de Silvestre Pujós i Francisca Costa, que ells mateixos presentaren el 7 de febrer de 1898 i fou aprovat el 8 de juliol del mateix any (*vegeu passatge de Costa*). Amb aquest projecte pretenien urbanitzar les seves propietats, donant continuïtat al projecte d'urbanització que anteriorment havien presentat Esteban Creus i Federico Bessacier (*vegeu carrer de Besa*).

Juntament amb l'obertura d'aquest carrer, el projecte establia l'obertura del **carrer de Pujós**, la *calle de Fontdevila* (*vegeu carrer del Progrés*) i la *calle de Costa* (*vegeu carrer del Doctor Jaume Ferran i Clua*). Al projecte inicial, el traçat del **carrer de Vaquer** quedava configurat entre la *calle de Costa* i un antic camí que es convertí en l'actual **carrer del Doctor Martí i Julià**. A la dècada de 1930, el

carrer es prolongà fins al **carrer del Progrés** i va adquirir el traçat actual.

Al **carrer de Vaquer** es van instal·lar des de bon començament tota una sèrie de paradetes, origen de les actuals situades al costat del mercat.

## Cronologia

### 1898. Baquer, calle de

Al projecte d'urbanització dels terrenys de Francesca Costa de Vaquer i Silvestre Pujós, de 1898, el carrer apareix retolat *calle de Baquer*, encara que la propietària i el seu marit signaven amb el cognom escrit amb *v*.

### 1932. Baquer, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Vaquer calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 consta correctament com a cognom.

### 1942. Baguer, calle de

A la guia d'aquest any apareix transcrit incorrectament, amb *b* i *g*.

### 1948. Baquer, calle de

A partir de la guia d'aquest any apareix transcrit amb el nom incorrecte original.

Entrada per  
Doctor Martí i Julià,  
carrer del  
Sortida per  
Progrés, carrer del

Mapa: F2, G2

Barri: Collblanc





### **1988. Baquer, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979. Tanmateix, aquest any encara es va aprovar el nom transcrit erròniament.

### **2006. Vaquer, carrer de**

El text refós del nomenclàtor aprovat el 26 de juliol d'aquest any recuperà el cognom correcte.



Entrada per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la;  
Arquitectura, carrer de l'



Mapa: H4, I4



Barri: Granvia Sud

## Accepció

**Veïns.** Topònim que fa referència a les persones que habiten al mateix municipi, barri o casa que uns altres.

Aquest nom va ser establert per a aquesta plaça en record de les lluites veïnals que aconseguiren un espai d'ús públic en aquesta zona, on hi havia planificades noves edificacions, dins de l'aleshores conegut com a *conjunt residencial Gran Via*. La reivindicació fou liderada per l'Associació de Veïns Ildefons Cerdà de Granvia Sud, fundada el març de 1971.

Per reclamar l'espai públic, el veïnat sufragà la plantació d'arbres i la col·locació d'aparells de jocs per als nens.

## El carrer

A la revisió del Pla parcial de Granvia Sud, aprovada definitivament el 5 de març de 1970, ja es preveia un conjunt de blocs més nombrós que els actualment construïts. L'Estudi de detall de la zona, aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 2 d'abril de 1987, fou l'instrument de planejament que dissenyà l'ordenació de les edificacions que finalment es construïren. En aquest planejament urbanístic aparegué l'espai dedicat a plaça pública que anys més tard s'urbanitzà.

## Cronologia

### 1987. Sense nom, plaça

Als plànols que acompanyen l'Estudi de detall de l'illa delimitada per l'avinguda de la Granvia de l'Hospitalet, el carrer de l'Escultura, el carrer de l'Arquitectura i el carrer de la Literatura, aprovat el 2 d'abril de 1987, ja es pot veure la **plaça dels Veïns** com a projecte, encara que sense nom.

### 2000. Veïns, plaça dels

El 26 de juliol d'aquest any l'Ajuntament va aprovar-ne el nom. Cal explicar que els veïns de l'actual barri de Granvia Sud ja denominaven aquest espai amb aquest nom, tal com consta en el programa d'actes del 25è aniversari de la fundació de l'Associació de Veïns Ildefons Cerdà, celebrat els dies 15 i 16 de juny de 1996. En aquest programa s'esmentava la **plaça dels Veïns** com a lloc on dur a terme les diverses activitats festives.



Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Vilafranca, avinguda



Mapa: E3



Barri: Sant Josep

## Accepció

**Ventura Gassol.** Topònim que fa referència a Bonaventura Gassol i Rovira (la Selva del Camp, Baix Camp, 1893 - Barcelona, 1980). Poeta i polític.

Abans de destacar com a militant catalanista, sobretot a partir de 1922 quan participà en la fundació d'Acció Catalana, Ventura Gassol havia sobresortit per una obra literària que fou premiada als Jocs Florals de 1916 i 1918. Les temàtiques poètiques tractades eren tant l'exaltació vital com la vida rural popular, el patriotisme. També destacà la seva vessant dramàtica.

Militant des de molt jove al moviment catalanista, esdevingué un polític de la confiança de Francesc Macià (*vegeu plaça de Francesc Macià i Llussà*) i fou elegit diputat a les corts constituents el 28 de juny de 1931 i, posteriorment, a les del 16 de febrer de 1936. També durant els primers anys de la Segona República, fou nomenat conseller de Cultura de la Generalitat republicana, fins que el 1934, a causa dels fets del 6 d'octubre d'aquell any, fou detingut i cessat del seu càrrec juntament amb els membres del govern de la Generalitat (*vegeu plaça de Lluís Companys i Jover*). Iniciada la Guerra Civil, continuà la tasca política que dedicà a ajudar els perseguits i salvaguardar el patrimoni cultural, no sense enfrontaments amb els anarquistes. Exiliat a França, abans de l'acabament de la guerra, continuà treballant per Catalunya.

## El carrer

Amb el Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 13 de maig de 1958, s'ordenà el conjunt dels carrers de l'àmbit d'aquest sector en què es dividia la ciutat per desenvolupar el Pla comarcal de 1953. L'**avinguda de Ventura Gassol**

pràcticament era un dels vials situats al límit occidental del sector i el traçat actual és gairebé el mateix que apareixia al Pla parcial esmentat.

## Cronologia

### 1958. Crucero Baleares, avenida

Creuer de l'armada espanyola construït a Ferrol el 1928 i avarat el 1936 per tècnics alemanys; de 10.000 tones de desplaçament, 194 m d'eslora, 19,51 de mànega, 12,57 de puntal i 6,51 de calat, i una dotació de gairebé 800 tripulants. Fou enfonsat per l'armada republicana el 1938.

Com a símbol franquista, les autoritats municipals denominaren aquest carrer amb aquest nom. El 1958 apareix el topònim *Crucero Baleares* associat a l'actual vial, als plànols del Pla parcial del sector Provençana. Fins a finals de la dècada de 1950, encara hi havia un sector de barraques a l'indret del **pont de Matacavalls**. És possible que l'obertura tingués lloc entre el 1958 i el 1960, ja que a la guia de 1958 ja s'apunta amb línies discontinües l'inici del traçat del carrer. Al plànol de 1960, el carrer s'iniciava a la *calle del Generalísimo Franco* (*vegeu carrer d'Enric Prat de la Riba*) i travessava la línia fèrria de Vilafranca per endinsar-se al barri de la Florida fins a l'**avinguda del Masnou**. En canvi, al plànol de la guia d'aquell mateix any, el tram del carrer només anava des del **carrer d'Enric Prat de la Riba** fins a l'aleshores *calle Alpes* (*vegeu avinguda de Josep Tarradellas i Joan*). El 1970 el traçat del carrer arribava, sens dubte, fins a l'**avinguda del Masnou**.

### 1980. Ventura Gassol, avinguda

El 12 de març de 1980, l'Ajuntament decidí canviar el nom de diversos carrers a proposta de la ponència d'Acció Ciutadana. Així, es canvià el nom de *Crucero Baleares* pel de



*Ventura Gassol.* Un any després, el 27 de novembre de 1981, el Ple municipal canvià el nom del tram de carrer del barri de les Planes, entre la via fèrria i l'**avinguda del Masnou**, pel de **carrer del Teide**, quedant així incorporat al carrer del mateix nom que vorejava la via de Vilafranca. D'aquesta manera, l'**avinguda de Ventura Gassol** adquirí el seu traçat actual.



PAT Pont d'en Jordà (fitxa 98)

## Accepció

**Via.** Topònim que fa referència al terreny esplanat on s'assenten els carrils o rails d'un ferrocarril, d'un tramvia, etc.

En aquest cas fa referència a les vies de la Renfe. La primera línia de ferrocarril en aquest traçat fou la de Barcelona-Vilafranca (1854). El 1881 s'hi instal·là la línia a Vilanova i la Geltrú. Actualment, a més d'aquestes dues línies, hi circula el tren a l'aeroport, l'AVE i el metro ben a prop. El soterrament de les vies és un projecte de llarg recorregut. Al Pla estratègic municipal de 1995, ja s'havien inclòs el soterrament de les línies de Vilanova i la de Vilafranca, a més de la construcció d'una estació central i actuacions mediambientals per reduir l'impacte visual i el soroll. La idea semblava concretar-se el 2007 amb un projecte relacionat amb l'arribada de l'AVE a Barcelona que havia de canviar la fesomia de l'Hospitalet. Però es paralitzà l'any 2011. A partir de 2018 se'n tornà a parlar de nou: el 20 de febrer de 2018, el ministre de Foment, Íñigo de la Serna, i l'alcalde de l'Hospitalet, Núria Marín, amb el president d'Adif, Juan Bravo, presentaren un nou projecte per soterrar fins a 6 km de vies; més de les previstes anys enrere (*vegeu avinguda de Vilanova*). Els treballs haurien d'estar acabats el 2025.

## El carrer

La **ronda de la via** és un espai que aparegué al projecte d'urbanització que el 18 de juliol de 1906 presentà Luis Ribó, en el seu nom i en representació dels propietaris José Masabé, Antonia Segón, Luis i Pablo Castell i Diego Frau. EL projecte fou aprovat l'1 de març de l'any següent.

## Cronologia

### 1907. Via, avenida de la

La primera referència documental d'aquest topònim es troba al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de diversos propietaris, aprovat el 1907, on consta amb la categoria d'avinguda.

### 1928. Via, ronda de la

En un dictamen municipal de 17 d'octubre de 1928 consta com a ronda. A la guia de 1928-1929, ja hi consta així.

### 1932. Via, ronda de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1938. Comandant Otto, avinguda del

Topònim que fa referència a Otto Warncke (Hamburg, Alemanya, 1897 - Colònia, Alemanya, 1972). Brigadista internacional. Durant la Guerra Civil va combatre amb el grau de comandant, com a cap del batalló 499 Pi i Margall de la Brigada Mixta 125 de la 28 Divisió. En una visita al front d'Aragó, representants de l'Ajuntament de L'Hospitalet s'entrevistaren amb el comandant Otto que els explicà que el seu pare havia estat assassinat pels nazis. El 4 de febrer de 1938 el consistori substituï el nom de **ronda de la Via** per *avinguda del Comandant Otto*. A l'exili, entre 1941 i 1944, les accions de José M. Otto, com a encarregat de la companyia de treballadors espanyols i de les seves instal·lacions a Bordeus (França), va tenir conseqüències per a centenars d'espanyols. Va convèncer les autoritats alemanyes per millorar sensiblement les condicions de vida dels treballadors espanyols al mur atlàntic i segurament va

Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la

Sortida per  
Rafael Campalans,  
carrer de

Mapa: H2

Barri: La Torrassa



salvar la vida de molts d'ells evitant que fossin deportats als camps de concentració i extermini alemanys; malgrat això, alguns documents i molts testimonis s'hi refereixen com a col·laboracionista, fins i tot, espia al servei de la Gestapo.

### **1939. Vía, ronda de la**

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". Així, aquest vial tornà a ser *ronda de la Vía*.

### **1988. Via, ronda de la**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Vic.** Capital de la comarca d'Osona. A 484 m d'altitud, de 30,58 km<sup>2</sup> de superfície i 46.214 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Està situada al mig de la plana i de la comarca d'Osona. Les barreres muntanyoses que envolten la plana fan que el clima sigui fred i sec. Vic és un important centre industrial i comercial. Hi conflueixen les carreteres de tota la comarca i s'hi fa mercat, sobretot el dissabte a la plaça principal, centre de transaccions i reunió de mercaders i pagesos de diferents comarques. És també un important centre religiós, cap del bisbat de Vic.

## El carrer

L'origen d'aquest vial va de la mà del **carrer de Santiago de Compostel·la**: apareix al Pla parcial del Centre de 1963, que fou modificat el 1969. En aquella modificació es canviaren les alineacions del **carrer de Vic**. Aquest pla parcial i la seva modificació desenvolupaven el Pla comarcal de 1953; tots tres preveïen un canvi en aquesta zona del que havia projectat l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.

## Cronologia

### 1963. Número 4, calle

Encara que al plànol de 1960, que incorpora espais projectats, ja consta el traçat d'aquest carrer, no aparegué fins al Pla parcial del Centre de 1963, que fou modificat el 1969. Als plànols que acompanyen aquests documents, el carrer apareix retolat *calle Número 4*. Amb aquest nom es donaren llicències d'obres l'any 1971, encara que al plànol

d'aquest any, ni tan sols apareix l'espai, ja que encara no estava urbanitzat. Als fulls de la sèrie cartogràfica 1953-1964 es veu com l'espai a finals de la dècada de 1950 encara estava ocupat per horts.

### 1971. Vic, calle de

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974.

### 1982. Vich, calle de

Al nomenclàtor aprovat el 15 d'octubre de 1982, el carrer apareix amb aquesta grafia.

### 1988. Vic, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.





Entrada per  
Carrilet, avinguda del  
Sortida per  
Granvia de l'Hospitalet,  
avinguda de la

Mapa: H3, I3

Barri: Santa Eulàlia

## Accepció

**Victoria Kent.** Topònim que fa referència a Victoria Kent Siano (Màlaga, 1898 - Nova York, Estats Units d'Amèrica, 1987). Fou la primera advocada a exercir a Espanya i la primera dona al món que va intervenir davant un consell de guerra.

Es llicencià per la Universitat Central de Madrid —actual Universitat Complutense de Madrid— el juny de 1924. Es col·legià el gener de 1925 i es feu famosa defensant davant el Tribunal Suprem de Guerra i Marina a Álvaro Albornoz, membre del Comitè Revolucionari Republicà, detingut arran de la insurrecció de Jaca de 1930. Victoria Kent esdevingué així la primera dona al món a intervenir davant un consell de guerra i aconseguí l'absolució del seu defensat. Afiliada al Partit Radical Socialista, fou escollida diputada a les corts constituents per Madrid a les eleccions de 1931. A les de 1936 fou escollida novament diputada per Madrid, a les llistes d'Izquierda Republicana que formava part del Front Popular. Fou designada personalment pel president de la República, Alcalá-Zamora, directora general de Presons, exercí el càrrec i l'ocupà fins al 1934, amb l'objectiu d'aconseguir la rehabilitació dels presos. En acabar la Guerra Civil s'exilià a França i col·laborà a ajudar altres exiliats espanyols a marxar cap Amèrica, però la invasió nazi la sorprengué. Es refugià a l'ambaixada mexicana durant un any. Posteriorment, la Creu Roja li proporcionà un apartament on visqué quatre anys amb identitat falsa. Durant aquest temps escrigué la novel·la autobiogràfica *Quatre anys a París* (1947). Després de residir a Mèxic —de 1945 a 1950— es traslladà a Nova York on treballà a l'ONU —de 1950 a 1952— i s'ocupà de dirigir la revista *Ibèrica*.

## El carrer

El **carrer de Victoria Kent** sorgí a partir de l'execució del planejament urbanístic en aquesta zona del barri de Santa Eulàlia, sobretot a partir de les modificacions que portaren a la construcció i urbanització dels terrenys ocupats per l'antiga caserna de Lepant per donar lloc a la Ciutat de la Justícia de Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat. Abans, però, el 1976 s'aprovà un projecte d'ordenació de la part de l'illa on hi havia l'antiga fàbrica Caralt-Pérez, que es convertí en una gran zona verda al barri de Santa Eulàlia (*vegeu parc de l'Alhambra*) amb un conjunt d'edificis entre aquest espai i l'antiga caserna esmentada. Amb aquest projecte aparegueren alguns vials interiors destinats a vianants, dels quals, el situat a tocar dels terrenys de l'antiga caserna fou l'origen de l'actual **carrer de Victoria Kent**.

## Cronologia

### 1976. Aprestadora, calle de la

El 28 de juliol de 1976 s'aprovà el projecte d'ordenació parcial de l'illa delimitada pel carrer de l'Aprestadora, el **carrer de la Riera Blanca**, l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet** i el **carrer de l'Alhambra**. El mateix any començà la tramitació de diverses llicències d'obres dels actuals edificis de la zona, que donaren lloc a l'aparició d'alguns vials interiors per a vianants. Un d'aquests fou un espai anomenat *passatge Aprestadora*, però que a la documentació oficial aparegué com a *calle Aprestadora*.





### 1988. Aprestadora, carrer de l'

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2013. Victoria Kent, carrer de

Arran de la remodelació que comportà la creació de la Ciutat de la Justícia s'obrí aquest carrer com a prolongació del carrer de Buenos Aires i se li posà el nom de carrer de Victoria Kent, segons l'acord municipal de 29 de gener de 2013, pel fet d'haver estat la primera dona que exercí d'advocada a Espanya, la primera al món que va defensar a un acusat en un consell de guerra i per la seva feina per rehabilitar el món de les presons.



## Accepció

**Vidre.** Matèria sòlida aconseguida a partir del refredament d'un líquid evitant-ne la cristal·lització.

## El carrer

Aquest topònim fa referència a la concentració de fàbriques i tallers dedicats a la manipulació del vidre des de 1910, principalment el vidre fos i el bufat, als barris de Collblanc i de la Torrassa. Eren treballs artesanals i molt durs. La fàbrica de Magí Rovira de l'aleshores *calle de Campalans*, potser va ser la primera del barri el 1910. Vidrieres Rovira, tancà les portes a la dècada de 1970. El 1986 l'Ajuntament adquirí les instal·lacions que ocupaven un solar de 4.000 m<sup>2</sup>. El 1989 aquest espai es va urbanitzar i es va crear la plaça actual. El 27 de febrer de 2010, es va inaugurar una remodelació i ampliació de la zona.

La categoria urbanística d'aquest espai, que ja estava previst al Pla general metropolità de 1976 com a zona de renovació urbana de transformació de l'ús existent a parc i jardins urbans, fou modificada a zona verda el 14 de juny de 2005.

## Cronologia

### 1989. Sense nom, plaça

Amb la urbanització de les antigues instal·lacions de les Vidrieres Rovira, aparegué un nou espai, però encara sense nom.

### 2006. Vidre, plaça del

Al Ple del dia 26 de juliol de 2006 s'aprovà denominar aquesta plaça amb el nom amb què popularment es coneixia, tot homenatjant un sector productiu que tingué força importància en la història industrial i del moviment obrer local.

Entrada per  
Doctor Martí i Julià,  
carrer del; Torrassa,  
ronda de la;  
Rafael Campalans,  
carrer de



Mapa: H2



Barri: La Torrassa



## Accepció

**Vidrieres Llobregat.** Topònim que fa referència a l'edifici construït l'any 1921 com a fàbrica de vidre de la Cooperativa Obrera SA. El 1923, l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt feu una ampliació de l'edifici amb un pis nou sobre les oficines destinat a sala d'actes. Sempre va donar feina a més de cent treballadors. Un dels gerents fou Josep Puig i Miracle, alcalde de la ciutat dels anys 1944 i 1945.

## El carrer

El 19 de novembre de 2001 s'aprovà la modificació del Pla general metropolità al sector de les Vidrieres Llobregat que donà origen a la urbanització posterior d'aquesta plaça i dels **jardins de Francesc Pedra i Lola Peñalver**.

La plaça actual té 3.800 m<sup>2</sup> i és un dels resultats del Pla integral del barri de 2004 que, amb la finalitat de pal·liar el dèficit de zones verdes, definí aquesta plaça. La zona central és un parc infantil sobre un aparcament soterrat de tres plantes. Té quatre accessos: dos pel **carrer del Llobregat**, un pel **carrer de la Joventut** i un altre pel **carrer de Mas**.

## Cronologia

### 2001. Sense nom, plaça

A la modificació d'aquesta zona del Pla general metropolità aprovada el 19 de novembre de 2001 aparegué el projecte d'aquesta plaça, encara que sense nom.

### 2006. Vidrieres Llobregat, plaça de les

El 26 de juliol de 2006 el Ple municipal aprovà denominar aquest nou espai **plaça de les Vidrieres Llobregat**, resultat de la remodelació de l'espai amb l'enderrocament de l'antiga fàbrica que duia aquest nom.

Entrada per  
Mas, carrer de;  
Joventut, carrer de la

Mapa: F2, G2

Barri: La Torrassa



## Accepció

**Vigo.** Municipi gallec de la província de Pontevedra, al sud-est d'una de les Ries Baixes que porta el mateix nom del municipi. A 62 m d'altitud, de 109,10 km<sup>2</sup> de superfície i 295.364 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Xunta de Galícia.

Vigo destaca per se un dels ports pesquers més importants d'Espanya i d'Europa, la ciutat més industrialitzada de Galícia i la principal zona comercial del sud de Galícia. Arran del “desarrollismo”, el patrimoni arquitectònic es malbaratà, encara que cal remarcar les esglésies romàniques de Santiago de Bembrive, San Salvador de Coruxo i Santa Maria de Castrelos; l'església neoclàssica de Santa Maria; els nombrosos *pazos* o cases senyoriales, i les diferents restes arqueològiques, com ara dòlmens, castres i vil·les romanes.

## El carrer

L'espai corresponent al **carrer de Vigo**, encara que planejat des de la dècada de 1960 —al Pla parcial del Centre de 1963, modificat posteriorment el 1969—, no va aparèixer fins a la segona meitat dels anys 1990 amb la urbanització de la **plaça de Lluís Companys i Jover**.

Abans d'obrir-se el carrer des del **carrer d'Enric Prat de la Riba**, la façana d'aquest últim estava formada per una filera de cases i, fins a l'**avinguda del Carrilet**, l'espai de l'actual **carrer de Vigo** estava ocupat per camps. L'espai del vial com a tal no va aparèixer fins a la segona part de la dècada de 1990, quan es va executar el planejament aprovat a la zona que, a més, va tenir com a resultat la **plaça de Lluís Companys i Jover**.

## Cronologia

### 1963. Número 1, calle

Als plànols de la modificació del Pla parcial d'ordenació urbana del sector Centre, aprovat definitivament el 1969, es conserven algunes alineacions del **carrer de Vigo** aparegudes al Pla parcial original de 1963.

### 1974. Vigo, calle

El 19 de maig de 1971, el Ple municipal havia aprovat donar nom a una sèrie de carrers sense nom definitiu, entre els quals aquest vial, que fins aleshores tenia un nom provisional. Molts dels noms aprovats estaven relacionats amb ciutats espanyoles. Però la conformitat per part de la Direcció General de l'Administració Local no arribà fins al 18 de setembre de 1974. Cal afegir que aleshores encara era un espai projectat. De fet, un dels primers documents cartogràfics on apareix aquest espai planificat amb el nom *calle Vigo* són els plànols datats a finals de la dècada de 1970 del Pla especial de reforma interior del sector limitat pel carrer d'Enric Prat de la Riba, la rambla de la Marina, l'avinguda del Carrilet i el carrer de Vigo, de 1981, que va ser posteriorment modificat.

### 1988. Vigo, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Carrilet, avinguda del

Mapa: D4

Barri: El Centre



Entrada per  
Radi, carrer del  
Sortida per  
Canigó, carrer del



## Accepció

**Vilafranca.** Topònim que fa referència a Vilafranca del Penedès, municipi de la comarca de l'Alt Penedès. A 223 m d'altitud, de 19,65 km<sup>2</sup> de superfície i 39.746 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

És la capital i el centre econòmic de la comarca. Destaca com a important localitat vitivinícola. El sector comercial està força arrelat, amb un dinamisme mercantil que és palès des del primer moment d'existència de la vila, ja documentat el segle XII, amb l'aparició del mercat. Aquest mercat se celebra els dissabtes i reuneix veïns de les comarques properes. En aquest sentit, també destaca la Fira del Gall (21 de desembre). Pel que fa a l'exportació de la producció vinícola, no tingué lloc fins la dècada de 1880 amb l'exportació a Europa i Amèrica. D'aquesta manera el 1901 es creà l'Estació de Viticultura i Enologia, institució única a Catalunya i primera a l'Estat espanyol. La festa major de la població, Sant Fèlix (30 d'agost), és considerada la més típica del Principat. Data del segle XVIII, amb una important manifestació castellera, en què les colles castelleres locals competeixen amb les de Valls i la colla dels Minyons de Terrassa. Vilafranca és un important centre de tradició castellera.

## El carrer

Al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928, ja es planejà un vial amb un traçat similar al de l'actual **avinguda de Vilafranca**. A partir de l'aprovació del Pla comarcal de 1953 i, sobretot, del Pla parcial del sector Provençana, aprovat el 13 de maig de 1958, el vial restà planejat.

Tanmateix, a la guia de 1952 figurava un tram d'una manera discontinua a banda i banda de la línia fèrria de

Vilafranca, entre els terrenys situats enfront del **carrer Transformador** de la Torrassa i el límit del terme municipal amb Cornellà. Però, era tan sols un projecte. A la dècada de 1960, el traçat ja apareix definit entre el **carrer del Radi** i el *torrente del Loro* (vegeu **carrer del Canigó**). Tot i que al plànol de 1960 no consta el nom del vial, sí que hi surt al de 1970.

## Cronologia

### 1958. Vilafranca, avenida de

Als plànols que acompanyen el Pla parcial del sector Provençana, de 1958, es veu el traçat projectat de l'**avinguda de Vilafranca**. Les llicències d'obres es començaren a tramitar a començament de la dècada de 1960.

### 1988. Vilafranca, avinguda de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Vilanova.** Topònim que fa referència a Vilanova i la Geltrú, municipi i capital de la comarca del Garraf. A 22 m d'altitud, de 33,99 km<sup>2</sup> de superfície i 67.086 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Tradicionalment era un port pescador i també un enclavament agrícola. Entre 1950 i 1975 es perderen les dues terceres parts de terres de conreu i actualment el sector agrari és només testimonial. L'economia agrària donà pas a una economia essencialment industrial, que cresqué a partir de la dècada de 1960, de manera que l'any 1974 hi havia 423 establiments industrials. Però les successives crisis industrials deixaren el sector gairebé en tan mal estat com l'agricultura. No així la pesca, ja que Vilanova té en ara com ara el tercer port més gran de Catalunya i un dels principals ports pesquers de Catalunya amb la Confraria de Sant Elm, fundada l'any 1579. El 1921 es constituí el nou pòsit de pescadors, on actualment es pot comprar peix directament a través d'Internet. A més de la pesca i l'activitat portuària, l'altre sector darrerament en creixement, ha estat el sector turístic. Cal destacar de Vilanova la vocació de recerca tecnològica i d'innovació que comparteix amb la Universitat Politècnica de Catalunya i que pren forma i es potencia des de l'edifici Neàpolis, com ara l'Agència d'Innovació Pública de les TIC i Multimèdia, del 2006. Una altra activitat que cal ressenyar a Vilanova, fruit de la gran tradició associativa dels seus vilatans, és el manteniment d'una rica cultura popular. Destaquen les festes dels Tres Tombs per Sant Antoni, copatró de la ciutat, la Festa Major d'hivern i el carnaval, declarat per la Generalitat Festa Tradicional d'Interès Nacional. Juntament amb el carnaval de Solsona és l'únic que, molt escapçat, es va mantenir durant el franquisme.

## El carrer

Aquesta avinguda rep el nom de la línia de ferrocarril Barcelona-Vilanova, posada en funcionament el 1881. Aquest any era final d'estació de la línia que unia Barcelona amb aquesta població. Actualment hi passen els trens en direcció a Tarragona i els que enllacen Catalunya amb el País Valencià i l'AVE, soterrat. Divideix la ciutat est-oest i separa el Gornal del barri veí, Bellvitge. És l'avinguda que segueix el traç d'aquesta línia fèrria al seu pas per l'Hospitalet i s'hi ubica l'estació. El tren, al marge de separar els dos barris esmentats amb tots els inconvenients que això comporta, també ha estat motiu de polèmica i de mobilitzacions populars. El 1979 un nen del barri morí atropellat pel tren. L'enterrament, multitudinari, desembocà en un clam d'indignació reclamant la moderació de velocitat al pas pel polígon com a mesura immediata i a més llarg termini el soterrament de la línia. El 2007, el Ministeri de Foment, la Generalitat i l'Ajuntament, signaren un conveni per concretar les actuacions per al soterrament de les vies del tren al seu pas per l'Hospitalet, des d'abans de l'encreuament amb l'**avinguda de la Granvia del Hospitalet** fins a l'inici de l'intercanviador de la Torrassa, que incloïa la construcció de la nova estació subterrània de Bellvitge-el Gornal. El projecte del soterrament, però, no s'executà. El 2018, un nou projecte recuperarà la idea que hauria d'estar enllestida el 2025 (*vegeu **ronda de la Via***).

Entrada per  
Ciències, carrer de les

Sortida per  
Isaac Peral, carrer d'

Mapa: F6, G3

Barri: Santa Eulàlia,  
Granvia Sud  
(sector Econòmic Est)  
i el Gornal



## **Cronologia**

### **1932. Vilanova, avinguda de**

A la guia comercial de l'Hospitalet d'aquest any ja consta aquest topònim, com a avinguda paral·lela a la via del tren de la línia Vilanova. Al plànol d'aquest any, però, alguns trams que coincideixen amb el vial actual apareixen sense nom. Al barri de Santa Eulàlia es pot considerar que hi havia algun petit tram d'aquest vial des de la dècada de 1930, tot i que en realitat era un espai gairebé sense urbanitzar, paral·lel a la via del tren.

### **1948. Villanueva, avenida de**

A la guia de 1948, ja apareix aquest topònim. Posteriorment, a la guia de 1952, es pot veure l'avinguda al seu tram al barri de Santa Eulàlia i el projecte de prolongació cap al sud, com a conseqüència del projecte de la zona industrial de la carretera del Mig.

### **1988. Vilanova, avinguda de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Vilardosa.** Topònim que fa referència a Enrique Vilardosa i Llubes, propietari dels terrenys on s'urbanitzà el vial actual, situats al costat de la **carretera del Mig**, i que havien estat propietat del metge Enric Vilardosa i Casademunt (Sant Joan Despí, 1841 - L'Hospitalet de Llobregat, 1921).

Aquest metge arribà a l'Hospitalet cap al 1850 procedent de Sant Joan Despí. Es casà en segones núpcies amb Josefa Barba, veïna de l'Hospitalet. Fins a la seva mort va exercir de metge al municipi i per aquesta raó era molt conegut de tothom.

## El carrer

L'espai que ocupa el **carrer de Vilardosa** està relacionat amb el projecte d'urbanització dels terrenys propietat d'Enrique Vilardosa i Llubes, que presentà el març de 1923 i fou aprovat el 20 de juny d'aquell any.

## Cronologia

### 1923. Vilardosa, calle de

Al plànol del projecte d'urbanització d'Enrique Vilardosa, de 1923, apareix el **carrer de Vilardosa** retolat *calle Vilardosa*. Uns mesos després, el març de 1924, es configurà el plànol del projecte de canalització d'aquest carrer juntament amb el de la **carretera del Mig**.

### 1932. Vilardosa, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Vilardosa, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1988. Vilardosa, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Entrada per  
Mig, carretera del  
Sortida per  
Industrial, travessia



Mapa: E4

Barri: El Centre  
(sector Carretera  
del Mig)





Entrada per  
Enric Prat de la Riba,  
carrer d'  
Sortida per  
Barcelona, carrer de



Mapa: D4



Barri: El Centre

## Accepció

**Vilumara.** Nissaga de velers i industrials de la seda, els orígens de la qual ja estan documentats des del segle XVII, que era propietària de la fàbrica homònima establerta a l'Hospitalet el 1907.

L'empresa sedera, fundada per la família Vilumara a la primera meitat del segle XIX, va progressar d'una manera molt notable al llarg del segle XX. A la dècada de 1860, ja era la tercera empresa sedera i, a la dècada següent, la més important de Catalunya d'aquest sector. A l'inici del segle XX, amb la prolongació de la Diagonal de Barcelona, una de les fàbriques Vilumara, resultà afectada. Fou d'aquesta manera que decidiren situar un nou centre fabril a l'Hospitalet. La construcció va ser obra de Ramon Puig i Camprerós, pare d'Antoni i Ramon Puig i Gairalt. La fàbrica fou inaugurada el 13 de març de 1907, i inicialment es coneixia popularment com a *Les Sedes*. Les Sedes o Can Vilumara es va convertir en una de les empreses més importants de l'Hospitalet, especialment per als barris del Centre i Sant Josep, i era una de les fàbriques de teixits de seda més grans de Catalunya. El 7 de maig de 1934 va morir Francesc Vilumara i Bayona, que havia decidit d'establir la fàbrica a l'Hospitalet, i el succeí el seu fill, Josep Maria Vilumara i Carreras. Quan el 1936 va esclatar la Guerra Civil l'empresa fou col·lectivitzada, però en fou nomenat gerent el mateix Josep Maria. Durant l'autarquia de postguerra, la fàbrica va tenir diverses dificultats a causa de les restriccions elèctriques i la falta de matèries primeres assignades pel sistema corrupte dels *cupos* (quotes). Amb l'expansió econòmica de la dècada de 1960, es va construir una nova nau d'estampació en un terreny del **carrer de Girona**, i es realitzaren noves inversions en maquinària i instal·lacions. Amb la recessió econòmica dels anys 1970,

juntament amb la requalificació de la zona industrial i la prohibició de l'Ajuntament d'invertir en maquinària i instal·lacions, la continuació de la fàbrica es va fer inviable. El 2 de març de 1979 va morir Josep Maria Vilumara i Carreras, el succeí Josep Maria Vilumara i Lamarca, el qual va haver de tancar la fàbrica el 1982, després d'haver acordat amb l'Administració que s'hi crearia un Centre de Formació Professional i que se'n conservaria el patrimoni industrial. Finalment l'any 1985 s'hi va inaugurar l'Institut de Batxillerat Can Vilumara. Pel que fa al tema de la conservació del patrimoni industrial, al Museu de l'Hospitalet es conserva un teler de la fàbrica Vilumara restaurat, que es podria posar en funcionament i teixir.

## El carrer

El **carrer de Vilumara** és un dels que apareixen al projecte d'urbanització de 1907 de la finca propietat dels hereus de Just Oliveras i Arús. Encara que en aquest projecte arribava des de l'actual **carrer d'Enric Prat de la Riba** fins a la fàbrica, a l'altura de la prolongació del **carrer de Tarragona**, actualment, només arriba fins al **carrer de Barcelona**. El traçat dels carrers es va veure afectat, com el **carrer de Tarragona** i el **carrer de Montserrat**, per les tensions entre Can Vilumara i La Farga entre el 1937 i el final de la dècada de 1940 (*vegeu carrer de Tarragona*). En aquests anys es plantejà la supressió del tram del carrer entre el **carrer de Montserrat** i el **carrer de Tarragona**. La qüestió va quedar sobre la taula fins que el 1947 es va crear una comissió especial per tractar de nou el tema i també de la nova alineació de la barriada del Màrmol. Primer la comissió no volia comprometre's, però finalment, el 22 de setembre de 1947, el consistori aprovà la nova alineació. Per fi, la supressió es va dur a efecte probablement entre el 1948 i el



1952. En aquest últim any, el carrer quedà delimitat fins al **carrer de Montserrat**, i no va ser fins a la segona meitat de la dècada de 1950 que definitivament va adquirir la configuració actual, amb la supressió del tram al nord del **carrer de Barcelona**.

## Cronologia

### 1907. Vilumara, calle de

Al plànol, datat el 1906, que acompanya el projecte d'urbanització, aprovat el 1907, de la finca propietat dels hereus de Just Oliveras i Arús, apareix un conjunt de carrers delimitats per l'aleshores riera de la Creu, *camino de San Juan*, la fàbrica de Can Vilumara, la propietat de Francisco Bori (aproximadament a uns 50 m cap a l'est de l'actual **carrer de Vilumara**) i la *carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell*. En aquest plànol es veu el projecte de l'actual **carrer de Vilumara**, entre la *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell* i el projectat **carrer de Tarragona** amb el mateix nom. Al plànol del barri del Centre de 1923 elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers apareix aquest topònim associat a l'esplai plenament consolidat aleshores, que era el mateix del projecte, que arribava fins a la fàbrica homònima.

### 1932. Vilumara, carrer de

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Vilumara, calle de

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. Als plànols de 1976 i de 1979 i als nomenclàtors que els acompanyen aquest carrer apareix amb el nom de *calle de Mauricio Vilumara*, pintor escenògraf que treballà al Teatre del Liceu, potser per intentar canviar el significat del topònim original. Però aquest topònim no es consolidà.

### 1988. Vilumara, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



## Accepció

**Vinaròs.** Municipi castellonenc, cap de comarca del Baix Maestrat, a l'extrem nord-est de la comarca, entre el riu de la Sénia i el barranc de Surrac. A 6 m d'altitud, de 95,5 km<sup>2</sup> de superfície i 28.682 habitants, segons dades de 2019 de l'Institut Nacional d'Estadística, de l'Agència Estatal de Meteorologia i de la Generalitat Valenciana.

## El carrer

Aquest vial és un dels projectats per Ramon Puig i Gairalt, al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, per a la ciutat jardí a la zona dels terrenys de la finca de la pubilla Casas i voltants. La urbanització s'executà a partir del posterior projecte de 1926, de la finca esmentada, que signà el seu germà Antoni (vegeu **plaça de l'Alzina**) i del projecte dels terrenys dels hereus de la marquesa de Castells i baronessa de Maldà de 1940. Curiosament, el Masnou és el lloc on vivia el sol·licitant de la llicència per al projecte de 1940, que fou el primer nom del vial.

## Cronologia

### Abans de 1922. Sense nom, calle

Al *Plànol general d'urbanització de la barriada de les Planes*, elaborat per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt, aparegué el traçat d'aquest vial, encara que sense nom.

### 1929. Masnou, calle del

Topònim que assenyalava el Masnou, municipi de la província de Barcelona, a la comarca del Maresme, al litoral mediterrani (vegeu **avinguda del Masnou**).

A la guia comercial de 1929-1930 ja consta aquest nom. El traçat del carrer s'ha mantingut invariable, segons consta al projecte d'urbanització de 1926 dels terrenys de la finca de la pubilla Casas.

### 1932. Masnou, carrer del

La catalanització progressiva del nomenclàtor realitzada durant la Segona República, en aquest cas, només afectà el tipus de via.

### 1939. Masnou, calle del

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939 ni a la correspondència de la Falange consultada, tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria dels topònims de la ciutat. El topònim ja apareix al projecte d'urbanització dels terrenys de la marquesa de Castells i baronessa de Maldà de 1940 i a la guia de 1942.

### 1976. Vinaroz, calle de

Encara que el primer nomenclàtor aprovat pel Ple de l'Ajuntament, on consta aquest topònim és el de 20 de maig de 1980, l'1 de març de 1976 en un document intern municipal, es comunica la resolució del Servei d'Organització del Règim Provincial i Municipal mitjançant el qual es dona validesa al canvi següent: "De la calle Masnou, el sector comprendido entre las Avdas. Torrente e Isabel la Católica, se denominará calle Vinaroz...". La raó del canvi era evitar la confusió amb el nom d'un altre vial: *avenida Masnou*.

Entrada per  
Eivissa, plaça d'  
Sortida per  
Severo Ochoa,  
avinguda de

Mapa: C2, D2

Barri: Pubilla Casas



### **1988. Vinarós, carrer de**

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### **1991. Vinaròs, carrer de**

Al nomenclàtor de 1995, ja es va aprovar escrit amb accent obert. Abans, al plànol de 1991 ja havia aparegut escrit d'aquesta manera.



Entrada per  
Vallparda, carrer de  
Sortida per  
Torrent Gornal,  
avinguda del



## Accepció

**Vinyeta.** Topònim que fa referència a la planta enfiladissa que produeix el raïm.

Es pot suposar que l'origen d'aquest topònim, en aquesta zona anomenada *les Feixes*, està relacionat amb les parcel·les de cultiu dedicades a la vinya, i d'aquí el diminutiu *vinyeta*. No sembla que el nom faci referència a cap propietari, ja que en cap acta, document, matrícula industrial ni en el Registre de la Propietat ens apareix aquest nom.

## El carrer

El **carrer de la Vinyeta** es troba al projecte d'urbanització de 1907, presentat per Juan Torns el desembre de 1906 (*vegeu carrer de Torns*).

## Cronologia

### 1907. B, calle

Encara que el plànol relacionat amb l'expedient d'urbanització dels terrenys de Juan Torns no ha estat trobat, per la documentació que hi fa referència es pot concloure que l'actual **carrer de la Vinyeta** inicialment estava identificat com a *calle B*.

### 1914. Viñeta - Vinyeta, calle de la

Una vegada acabades les obres de construcció de les primeres casetes, el Ple municipal, en sessió del 8 de maig de 1914, acordà denominar un seguit de carrers afectats per aquesta urbanització, tant en català com en castellà, encara que sembla que no va ser fins a l'any 1922 que es van fer les obres de canalització d'aquest vial. Així, aquest carrer consta en català i en castellà.

### 1932. Vinyeta, carrer de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República.

### 1939. Viñeta, calle de la

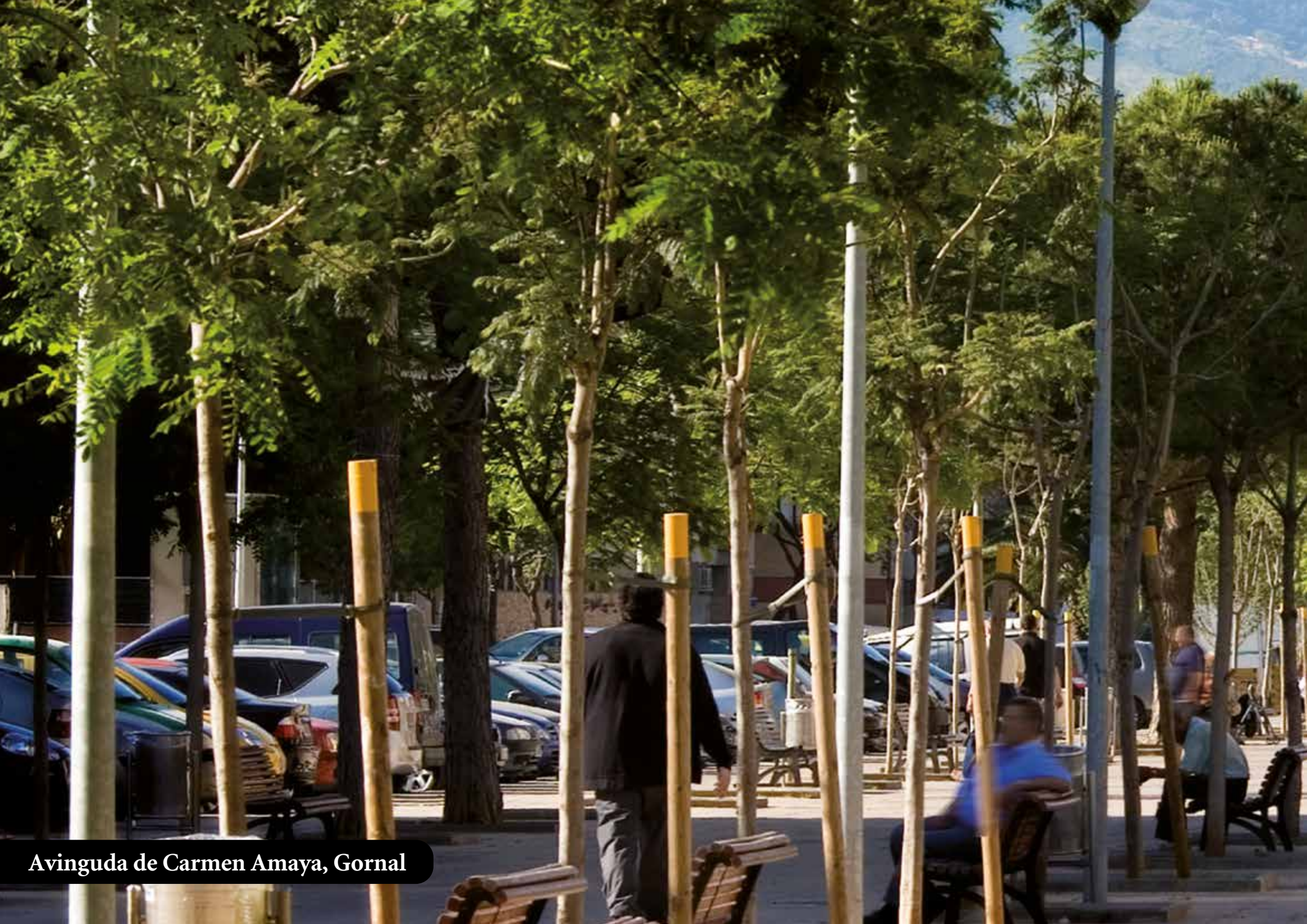
A l'inici del període franquista, la Comissió Gestora de l'Ajuntament castellanitzà el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

### 1988. Vinyeta, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Vinyeta, carrer de la

El nomenclàtor de 2006, aprovat al Ple municipal del 26 de juliol d'aquest any, adoptà els criteris aprovats de la Generalitat de Catalunya per a la toponímia d'àmbit municipal.



Avinguda de Carmen Amaya, Gornal





PAT Torre Gran (fitxa 99)

## Accepció

**Vora del Riu.** Antic topònim que fa referència a un dels camins més pròxims al riu Llobregat que formava part de l'extensa xarxa de camins que estructurava i comunicava la llavors fèrtil horta i les masies de la marina hospitalenca.

La **carretera de la Vora del Riu** ha rebut noms diferents, fins i tot en un mateix moment, tal com la majoria de les antigues infraestructures de comunicació, independentment de la seva categoria. Els noms s'han adaptat a les circumstàncies, pel canvi de les cases, dels pobles o dels elements de referència utilitzats en la seva denominació. Cal tenir en compte, a més, que moltes vegades, els noms d'aquests vials no apareixien en les llistes dels nomenclàtors.

## El carrer

La carretera era un camí que partia de l'antiga carretera a Cornellà, continuació de la que a l'Hospitalet es coneixia com a *carretera de Barcelona a Santa Cruz de Calafell*. El punt de partida era l'encreuament dels vials que actualment porten el nom de carretera de l'Hospitalet i carretera del Prat al municipi de Cornellà. Des d'aquí, anava perpendicularment cap al sud, creuava la línia del ferrocarril de via estreta (actual *Carrilet*) fins a tocar la séquia d'en Quert, que en alguns plànols apareix com a *regadera de la Orilla del Riu*. Transcorria paral·lel a aquesta cap al sud-est, endinsant-se al terme de l'Hospitalet de Llobregat, fins a trobar-se amb la *carretera del Prat*, a l'altura de la torre Gran, just després de passar per cal Xic de la Barca. Des d'aquest punt anava cap al sud, fins a la masia de can Noiet, als terrenys de l'actual Zona Franca.

L'espai que actualment conserva el nom de **carretera de la Vora del Riu** és la part que avui es conserva de l'antic camí carreter que permetia recórrer el límit del municipi molt a prop del riu Llobregat. De l'antiga carretera només es conserven uns trams pràcticament inaccessibles i completament vorejats pels vials dels nusos de Bellvitge i del Llobregat d'interconnexió entre l'**avinguda de la Granvia de Bellvitge**, de la **ronda de Dalt** i la **ronda del Litoral**.

Fins a 2018, encara existia al nomenclàtor de la ciutat el topònim *camí del Vall*, que feia referència a una altra part de l'antiga *carretera de la Vora del Riu*; en concret, la seva part al nord del **camí de la Cadena**. La motivació d'aquest topònim diferenciador era la séquia que discorria en paral·lel a l'esmentada carretera o camí, que es pot veure clarament en un plànol cadastral de 1934, on apareix com a *camino de la Val del Rio*, en el tram comprès entre la **carretera del Mig** i el **camí de la Cadena**. Però, des de fa temps, aquest espai ja no és cap camí. És en realitat un espai ocupat per la intersecció entre la **ronda de Dalt** amb la **ronda del Litoral** al nus del Llobregat.

A prop de l'antiga **carretera de la Vora del riu** hi ha la Torre Gran, catalogada al Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de 2001. Se situa al sud de l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**, prop de la riba del Llobregat i del límit amb Barcelona per la Zona Franca. La construcció d'infraestructures viàries i d'altres relacionades amb la xarxa del clavegueram, ha fet que actualment es trobi pràcticament encerclada. Havia estat edificada sobre l'antic *mas Icart*, que originàriament era una construcció dedicada a l'ensenyament realitzada per l'orde religiosa franciscana amb posterioritat a 1698. Va ser desamortitzat durant el Trienni Liberal i venut el 1822. Actualment es troba en un procés de progressiu deteriorament tant

Entrada per  
Sense entrada

Sortida per  
Sense sortida

Mapa: B6, C6

Barri: Bellvitge  
(sector la Marina)





interior com exterior. La desapareguda masia coneguda com a *Cal Xic de la Barca*, o també com a *Ca l'Orellut* es trobava a prop de la **carretera de la Vora del Riu**, als terrenys per on actualment passa l'**avinguda de la Granvia de l'Hospitalet**. Sembla que aquesta masia es va mantenir fins als inicis de la dècada de 1980, ja que encara consta al plànol de 1982.

## Cronologia

### 1892. Circunvalación, camino de

Aquest nom apareix a la memòria datada l'abril de 1892 on es relacionen els camins que travessaven el terme municipal per poder traduir al plànol els acords de la corporació municipal relacionats amb el Pla de camins. En aquell document es classifiquen en tres categories, de major a menor importància: camins veïnals, camins rurals i camins accessoris. El *camino de Circunvalación*, amb el número 7, apareix amb la segona categoria de camí rural descrit de la següent manera: "Camino de circunvalación que empezando en el término de Cornellá cerca al río, ladeándolo en su mayor distancia, termina en la carretera de «Casa Antúnez» junto al Hipódromo mide 7 kilómetros 800 metros". L'actual **carretera de la Vora del Riu** coincideix amb alguns trams del *camino de Circunvalación*. És fàcil suposar que aquesta data no és la d'obertura del camí que, de fet, semblava seguir un dels antics lòbuls deltaics.

### 1906. Vora del Riu, carretera de la

En un plànol d'abril d'aquest any, sobre les zones inundables pel riu Llobregat al terme municipal de l'Hospitalet, ja es pot veure com una part del *camino de Circunvalación* apareix retolat *carretera Vora del Riu*.

### 1918. Remadera, camino de la

El *camino de Circunvalación*, que es presenta a la memòria de 1892 amb el número 7, apareix amb diversos noms, segons els trams, als mapes de l'aleshores Institut Geogràfic i Estadístic, resultants dels treballs de delimitació municipal realitzats entre 1918 i 1921. Pel que respecta a l'actual **carretera de la Vora del Riu**, aquest camí apareix retolat *camino de la Remadera*, paral·lel a una séquia amb el nom *regadera de la Orilla del Río*.

### 1921. Cornellá al Prat, camino de

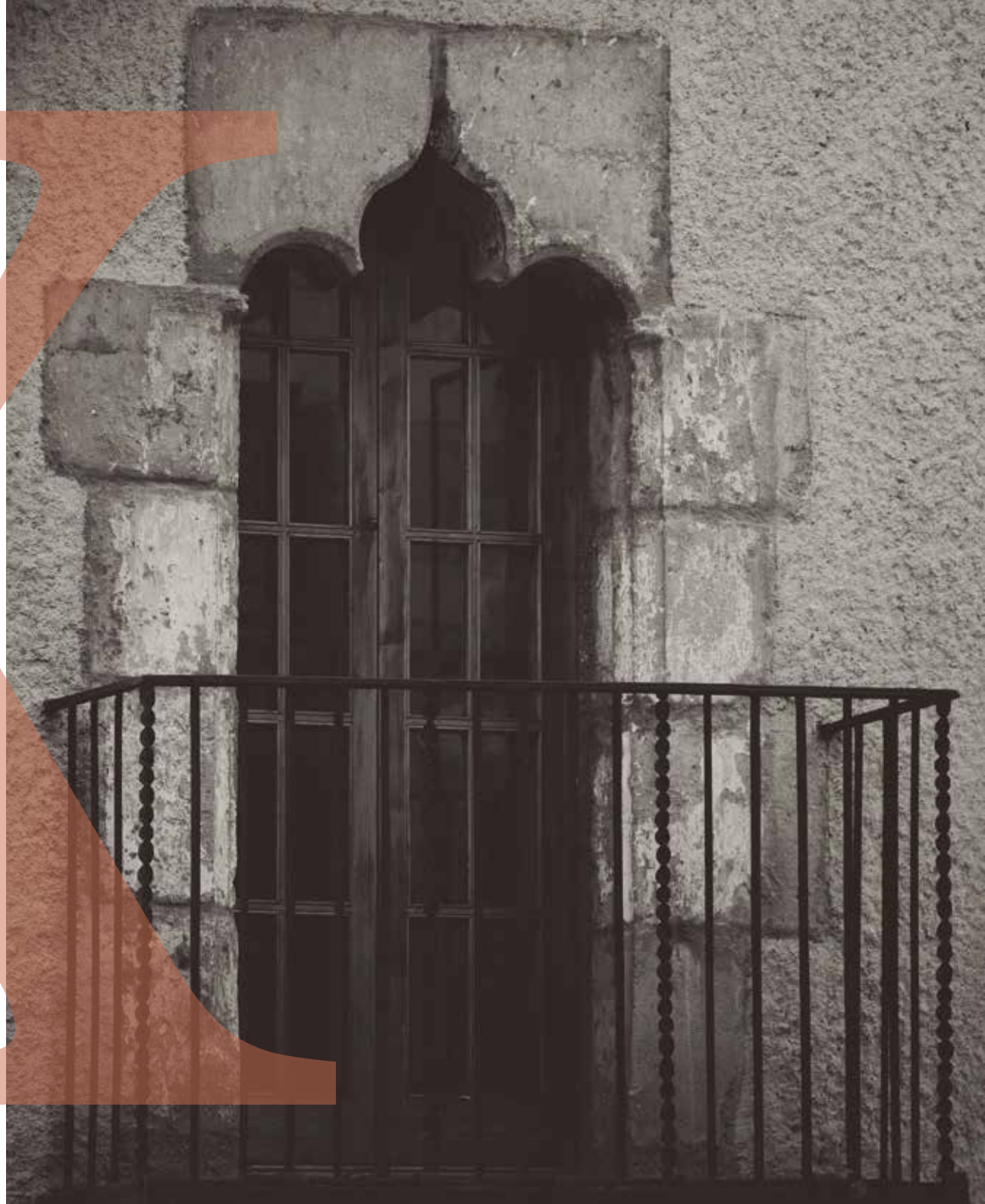
A la còpia realitzada el 1925 per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt del full 31 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, la **carretera de la Vora del Riu** apareix amb el nom de *camino de Cornellá al Prat* des del municipi de Cornellá fins a l'aleshores *carretera del Prat*, a l'altura de la torre Gran. Des d'aquest punt cap al sud, al full 32, del mateix plànol, el camí apareix amb el nom de *carretera Antigua de València*. Aquest nom, que altres vegades havia estat utilitzat per referir-se a l'antiga *carretera del Prat*, en aquesta època es fa servir per anomenar els trams de l'antic *camino de Circunvalación* des d'aquesta carretera fins a la frontera amb Barcelona. Això es pot verificar clarament al plànol de 1926 amb el títol *Plànol de la zona del Port Franc de Barcelona i terrenys adjacents*, realitzat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers, sota el comandament del capità Alejandro Sancho (*vegeu carrer del General Prim*).



### 1932. Vora del Riu, carretera de la

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Després del període republicà, seguir la pista del nom d'aquesta carretera durant el franquisme és força difícil, ja que en la diversa documentació que abasta del 1939 al 1976, només ens consta al plànol d'aquest últim any, on curiosament aquest topònim es manté en català, i l'any 1948, mitjançant la guia, on consta una *carretera del Riu* que molt possiblement sigui el vial que ens ocupa. La **carretera de la Vora del Riu** no consta al nomenclàtor de 1980, i no apareix definitivament fins al nomenclàtor de 1982, en català.

X





## Accepció

**Xiprer.** Arbre de la família de les cupressàcies, del grup de les coníferes (*Cupressus sempervirens*), habitualment alt i estret, originari de la Mediterrània oriental i l'Àsia occidental, sempre verd, habitualment, alt i estret. És un arbre amb forta càrrega simbòlica. Així, per exemple, simbolitza la unió entre el cel i la terra, per la seva forma, o l'acollida i la benvinguda, cosa que explica el lloc preeminent en les entrades a les cases i cementiris.

L'origen d'aquest topònim sembla que respon al fet que hi havia en l'actual indret un gran xiprer que antigament donava nom a una masia. Abans de la Guerra Civil la masia tenia bar i celler. Saquejada durant la guerra va ser rehabilitada i va acollir una societat recreativa. Durant la dècada de 1970, la masia fou enderrocada.

## El carrer

L'origen del **passatge del Xiprer** es troba als projectes de 1905, signats per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig, per urbanitzar els terrenys de diversos propietaris, compresos entre els del projecte de 1902 de Clemente Mas i els germans Romaní, la riera Blanca i la **carretera de Collblanc** (*vegeu carrer del Rosselló*). Però encara trigà uns anys a urbanitzar-se. De fet, el 13 de desembre de 1922, l'Ajuntament aprovà un altre projecte d'urbanització, presentat per Jaime Llopis i Hortal poc abans (*vegeu passatge de Llopis*), on encara es veu el **passatge del Xiprer** com a projecte.

## Cronologia

### 1905. B, calle

Al projecte d'urbanització de 1905 dels terrenys de diversos propietaris signat per l'arquitecte Bernardino Martorell i Puig apareix aquest vial com a *calle B*. Al full 28 del *Plànol de Barcelona i voltants*, elaborat per la Brigada Topogràfica d'Enginyers entre 1921 i 1924, encara no hi apareix el traçat.

### 1927. Chipre, pasaje

La primera referència d'aquest topònim és d'un plànol municipal de desembre d'aquest any. Consta ja a la guia de 1928-1929, escrit d'aquesta manera. També apareix a les guies comercials de 1929-1930 i de 1930-1931, però amb categoria de carrer i totalment en castellà: *Ciprés*.

### 1932. Xipré, carrer

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Als pressupostos de 1932 consta el nom catalanitzat d'aquesta manera. Al plànol d'aquest any, apareix amb categoria de carrer.

### 1939. Xipre, calle

La castellanització del nomenclàtor realitzada per l'ajuntament franquista, en aquest cas, només afectà el tipus de via. El topònim s'utilitzà en diverses formes: a l'expedient d'adquisició de plaques de carrer de novembre de 1939 sense accent i en plural *Xipres*, encara que a la correspondència de la Falange d'aquest mateix any apareix *Xipre*, igual que a la guia de 1942; a la guia de 1948, *calle Cipres* (sense accent).

Entrada per  
Riera Blanca,  
carrer de la  
Sortida per  
Rosselló, carrer del

Mapa: H2

Barri: La Torrassa



### 1952. Chipre, pasaje

A la guia urbana d'aquest any es castellanitza fins a donar-li un significat diferent, i canviant-ne el tipus de via, de *carrer* a *passatge*.

### 1960. Xipre, pasaje

Des d'aquest any, a les guies de la ciutat i a la documentació municipal, apareix amb aquesta grafia.

### 1988. Xiprer, passatge del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.



PAT Ca la Vidala (fitxa 100-08)  
PAT Ca n'Oliver (fitxa 100-03)  
PAT Can Riera (fitxa 100-11)  
PAT Casa dels Finestrals Gòtics (fitxa 100-07)  
PAT Casa España (fitxa 100-10)  
PAT Conjunt de casetes, als números 28 al 32 (fitxa 100-04)  
PAT Conjunt de casetes, als números 41 al 45 (fitxa 100-05)  
PAT Conjunt de casetes, als números 47 al 57 (fitxa 100-06)  
PAT Conjunt de casetes, als números 87 al 95 (fitxa 100-09)  
PAT L'Harmonia (fitxa 100-02)

## Accepció

**Xipreret.** Topònim que fa referència a un xiprer petit (*vegeu carrer del Xiprer*).

L'origen d'aquest topònim probablement fa referència a l'existència d'algun xiprer a la vora del carrer, o fins i tot en l'antic i magnífic jardí de la Casa España. Prop d'aquest carrer hi deuria haver el petit hospital que dona nom a la ciutat i que era conegut com l'*Hospital de la Torre Blanca*.

## El carrer

El **carrer del Xipreret** era un dels eixos vertebradors del nucli antic del barri. Originalment, el **carrer del Xipreret** començava al torrent de Can Riera —conegut al llarg del temps amb altres noms com *riera del Canyet* o *riera de l'Escorxador*— i desembocava al **carrer Major**, a tocar d'una placeta ja desapareguda, que al segle XVIII era coneguda com a *placeta de la Carnisseria* i al segle XIX, *placeta del Rei*, on hi havia una font que datava del 1734.

El **carrer del Xipreret** ha conservat el paisatge urbà preindustrial. Passejar-hi és, d'alguna manera, tenir la possibilitat de tornar a un temps llunyà. Aquest carrer ens parla d'un mode de vida, d'una manera de fer les coses,

d'una cultura concreta, d'un temps i d'un lloc. La urbanització del **carrer del Xipreret** i dels vials del voltant és irregular, com correspon a un poble. Les cases s'arreglaren sobre l'eix del carrer o sobre els atzucacs perpendiculars que s'hi obriren, anomenats *corralons* (carrerons). En un d'aquests corralons encara hi podíem veure i observar l'antic safareig comunitari. El **carrer del Xipreret** ens permet imaginar com es desenvolupava la vida en aquells espais de la vila, les relacions personals, el veïnatge, les diverses pràctiques culturals, com ara les puntaires del veïnat —al segle XIX les puntes eren comprades per fàbriques de fora l'Hospitalet— o com es rentava la bugada mentre es feia tertúlia al safareig públic.

Aquest carrer és l'únic de la ciutat que presenta un conjunt d'edificis que esdevenen imatge i referència d'un temps i d'una societat concreta. Can Riera, del segle XVII, amb entrada principal pel **carrer de la Riera de l'Escorxador** i seu de l'Espai de la Memòria. La Casa España, amb l'entrada principal pel **carrer de Joan Pallarès**, edifici del 1563 i modificat el 1735, que fou la casa de la família Lluell i també dels Molines, i que després va passar a mans de la família España, destacats carlins —un dels seus últims representants, fou l'alcalde franquista España i Muntadas, que va vendre el jardí que envoltava la casa per fer-hi blocs de pisos. Actualment és la seu del Museu de L'Hospitalet. Ca la Vidala, que conserva la data del 1769 a l'arc de pedra de l'antiga porta. La casa dels Finestrals Gòtics, un dels edificis conservats més antics de la Vila Vella, demolida parcialment en un dels cantons per construir un edifici modern. El **carrer del Xipreret** s'uneix amb la **plaça de Josep Bordonau i Balaguer**, tocant al **carrer de Barcelona**, on s'hi suma un dels edificis més importants: l'Harmonia.

Entrada per  
Major, carrer  
Sortida per  
Sant Joan, carrer de

Mapa: C4

Barri: El Centre



## Cronologia

### 1845. Xipreret, calle del

Probablement aquest carrer ja era conegut popularment amb aquest nom abans de la dècada de 1840, però el primer document on consta l'existència d'aquest topònim és l'acta del Ple de 25 d'octubre de 1845, on s'estableixen els districtes electorals del municipi. El **carrer del Xipreret** va quedar adscrit al Districte II.

### 1931. Republicans, carrer de

Topònim que fa referència als partidaris de la república com a forma de govern (*vegeu plaça del Repartidor*). En la història d'Espanya hi ha hagut dos períodes en què el sistema de govern ha estat el republicà: del febrer de 1873 al gener de 1874 (Primera República) i de l'abril de 1931 a l'abril de 1939 (Segona República). Els dos períodes republicans es van caracteritzar per l'intent de dur a terme una sèrie de reformes socials i polítiques que van ser truncades pels sectors conservadors amb el suport de l'exèrcit.

Uns dies després de la proclamació de la Segona República, el regidor Jaume Farnés va proposar que es canviés el nom del **carrer del Xipreret** per de *carrer de Republicans*. La proposta es presentà durant el ple consistorial de data 23 d'abril de 1931 i una setmana després fou aprovada en sessió plenària el dictamen de la Comissió de Governació on s'establia el canvi de nom d'aquest carrer, juntament amb una sèrie de canvis al nomenclàtor que donaven fe de la nova etapa política, social i cultural que s'estava iniciant. Un any després, el 4 d'agost de 1932, es va aprovar el dictamen que establia la pavimentació del carrer.

### 1939. Xipreret, calle del

L'Ajuntament franquista castellanitzà el nomenclàtor el 1939, n'excloué els noms que, segons consta textualment a les actes, "atentan al Régimen Nacional Sindicalista y al Glorioso Movimiento" i substituï "todas las calles cuya rotulación fue cambiada por los Ayuntamientos de la República y marxistas", així com les plaques amb inscripcions contràries o per "no estar redactadas en el Idioma Nacional". En el cas d'aquest carrer, finalment l'ajuntament franquista optà per posar el nom tradicional, tot i que la Falange havia proposat anomenar-lo *Tercio de Nuestra Señora de Montserrat*. En algunes guies de la ciutat, anteriors a la de 1960, el tram més al nord, des de l'encreuament amb els actuals **carrer de la Riera de l'Escorxador** i el **carrer de Joan Pallarès** fins al **carrer Sant Joan**, apareix amb el topònim *riera del Matadero*.

### 1988. Xipreret, carrer del

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

Z







Entrada per  
Sanfeliu, carrer de  
Sortida per  
Sense sortida



Mapa: B3



Barri: Sanfeliu

## Accepció

**Zuloaga.** Topònim que fa referència a Ignacio Zuloaga Zabaleta (Eibar, Guipúscoa, 1870 – Madrid, 1945). Pintor.

Zuloaga és considerat un pintor costumista d'un realisme dramàtic, influenciat per la Generació del 98. La seva pintura, plena de grisos, ocres i claroscurs, incorpora el malestar i la crisi d'aquella època de finals del segle XIX i principis del XX.

Després d'aproximar-se al dibuix i al gravat de la mà del seu pare, continuà la formació a París. Madrid, Roma i Segòvia són altres ciutats significatives en la vida de Zuloaga. A Madrid conegué la pintura d'El Greco, de Velázquez i de Goya. A París, entrà en contacte amb Dethomas, Degas, Gauguin, Rodin, Santiago Rusiñol, Toulouse-Lautrec i Van Gogh. Els viatges per Espanya es convertiren en font d'inspiració; el gust pels toros, la mirada crítica de l'època i la visió dels pobles i els seus personatges es veuen reflectits en l'obra del pintor. De reconeguda anomenada ja durant la Segona República, el seu posicionament a favor dels insurgents durant la Guerra Civil, per la seva concepció conservadora i tradicionalista, li va suposar ser acceptat pel règim franquista.

Com a exemples de la pintura de Zuloaga, abundant en retrats, es poden esmentar *Vigília de toros* (1898), *El meu oncle i les meves cosines* (1899) o *El Crist de la sang* (1911).

## El carrer

El traçat d'aquest vial sorgí a partir del projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i la seva mare, Carmen Prats, aprovat el 5 de març de 1924 (*vegeu carrer de Sanfeliu*). Posteriorment, es recollí al Pla d'eixample i sanejament interior de 1928.

## Cronologia

### 1924. Sense nom, calle

Al plànol que acompanya el projecte d'urbanització dels terrenys de Santiago Sanfeliu i de la seva mare, Carmen Prats, apareix el tram central de l'actual **passatge de Zuloaga**, però sense nom i amb categoria de carrer (*vegeu carrer de Sanfeliu*).

### 1932. Zuloaga, carrer de

Aquest nom ja consta en català al plànol de 1932, d'acord amb la catalanització progressiva realitzada durant la Segona República. Al plànol d'aquest any aparegué per primera vegada aquest topònim.

### 1939. Zuloaga, calle de

Encara que aquest topònim no apareix al nomenclàtor de l'expedient de plaques de carrer de novembre de 1939, sí que apareix a la correspondència de la Falange consultada. Tot fa pensar que el topònim es va castellanitzar el mateix 1939, tal com va succeir amb la immensa majoria de carrers de la ciutat.

### 1988. Zuloaga, carrer de

El Ple de l'Ajuntament aprovà el 6 d'octubre de 1988 la generalització del procés de catalanització progressiva del nomenclàtor de carrers que s'havia iniciat amb la recuperació de la democràcia municipal a l'abril de 1979.

### 2006. Zuloaga, passatge de

El 26 de juliol de 2006, el Ple de l'Ajuntament aprovà un nou nomenclàtor que suposà el canvi de tipus de via d'aquest vial, ja que s'entenia que els carrers sense sortida havien de ser passatges.



## Bibliografia i altres fonts consultades

### Bibliografia general

- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1968, 2n trimestre). Can Rigalt. Antigua casa señorial. Dins *Boletín de Información Municipal*, XV (58), 5-12.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1970, 3r trimestre) Canal de la Infanta. Dins *Boletín de Información Municipal*, XVII (67), 5-16.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1980) Apunts històrics de la Plaça Espanyola i de la seva font, 1900-1930. Dins *les Jornades del Barri Collblanc-la Torrassa*, 8. L'Hospitalet de Llobregat: Aula de Cultura Collblanc-Torrassa.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1981). *L'Hospitalet i el seu patrimoni arquitectònic*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Ponència de Cultura).
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1982, setembre). Història del carrer Progrés. Dins *Progrés*, I (1), 11.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1983, maig). Llançà o Llanza? Dins *Progrés*, II (8), 10.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1983, novembre). Rodalies del mercat. Dins *Progrés*, II (12), 10-11.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1984, gener). El camp de la Torrassa. Dins *Progrés*, III (14), 10.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1984, abril). Carrer Llobregat enllà. Dins *Progrés*, III (17), 10-11.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1984, maig). Dues places no gens revifades. Dins *Progrés*, III (18), 12.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1984, juny-juliol). Carrer del Mas. Dins *Progrés*, III (19), 10.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1984, setembre). Façanes que envoltaren una masia. Dins *Progrés*, III (20), 12-13.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1984, octubre). Passatges i carrerons. Dins *Progrés*, III (21), 3.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1985, maig). El que fou un garbuix als voltants de la Vallparda. Dins *Progrés*, IV (28), 4-5.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1985, setembre). Carrer dels Desemparats. Dins *Progrés*, IV (30), 8-9.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1987, febrer). La Riera Blanca. Dins *Progrés*, VI (45), 11.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1987, març). El carrer Farnés. Dins *Progrés*, VI (46), 7-8.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1988, gener). Anàlisi de mitja Pl. Espanyola. Dins *Progrés*, VII (54), 3.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1988, juny). Peculiaritats d'un carrer: el que fou "d'en Boada". Dins *Progrés*, VII (59), 11.
- ABARCA I MÈDICO, Lluís. (1989). *Històries de la Torrassa*. L'Hospitalet de Llobregat: Ed. Centre la Torrassa.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2002). *Dones sindicalistes de l'Hospitalet*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Programa Municipal de la Dona). Recuperat de <http://www.l-h.cat/gdocs/d3512107.pdf>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2006). *Ordenança del Nomenclàtor*. Butlletí Oficial de la Província de Barcelona, 219 (13 de setembre de 2006), 33-37. Recuperat de [https://bop.diba.cat/temp/09\\_062199999.pdf](https://bop.diba.cat/temp/09_062199999.pdf)
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2015). *Can Buxeres: una joia noucentista* [catàleg d'exposició]. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet. Recuperat de [https://issuu.com/museudelhospitalet/docs/15\\_0755-esp\\_full\\_can\\_buxeres1](https://issuu.com/museudelhospitalet/docs/15_0755-esp_full_can_buxeres1)
- ALBA MOLINA, RAÚL; ASO PÉREZ, CARLOS. (2008, maig-juny). El canal de la Infanta: vector de desenvolupament econòmic, social i urbà de la comarca del Bajo Llobregat (província de Barcelona), 1ª parte. Dins *Cimbra*, (381), 26-34. Recuperat de [https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/ctpmedia/publicaciones/documentos/Cimbra381\\_06.pdf](https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/ctpmedia/publicaciones/documentos/Cimbra381_06.pdf)

- ALBA MOLINA, RAÚL; ASO PÉREZ, CARLOS. (2008, juliol-agost). El canal de la Infanta: vector de desarrollo económico, social y urbano de la comarca del Bajo Llobregat (provincia de Barcelona), 2ª parte. Dins *Cimbra*, (382), 28-41. [https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/ctpmmedia/publicaciones/documentos/Cimbra382\\_08.pdf](https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/ctpmmedia/publicaciones/documentos/Cimbra382_08.pdf)
- ANDALUCÍA. (1983). Ley 3/1982, de 21 de diciembre, sobre el Himno y el Escudo de Andalucía. Boletín Oficial de la Junta de Andalucía, V (1), de 4 de enero de 1983, 4-7. Recuperat de <https://www.juntadeandalucia.es/boja/1983/1/d2.pdf> i de <https://www.boe.es/buscar/pdf/1983/BOE-A-1983-4469-consolidado.pdf>
- AYLLÓN ASENSIO, Yolanda; DURÁN GUILLÉN, Isabel; ROCOSA I VILA, Montse. (1992). *El barri de Can Serra* [treball mecanografiat]. L'Hospitalet de Llobregat: (inèdit).
- BOTEY I VALLÈS, Jaume. (1986). *Cinquanta-quatre relats d'immigració*. Barcelona: Diputació de Barcelona - Centre d'Estudis de l'Hospitalet.
- BOTEY I VALLÈS, Jaume. (2009, març). Les parròquies de l'Hospitalet a partir dels anys 60. Dins *Quaderns d'Estudi*, (21), 183-224.
- BREU I PANYELLA, Ramon. (1988, octubre). El barri de Santa Eulàlia de Provençana: Elements per a una crònica. Dins *Quaderns d'Estudi*, (6), 167-190.
- CALVO I CALVO, Àngel (Ed.). (1995). *El pas de la societat agrària a industrial al Baix Llobregat. Agricultura intensiva i industrialització*. Barcelona: Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat - Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- CAMÓS I CABECERAN, Joan. (1985, febrer). Els noms dels carrers. Dins *Progrés*, IV (25), 4-6.
- CAMÓS I CABECERAN, Joan. (1986). L'Hospitalet. La història de tots nosaltres, 1930-1936. Dins *Col·lecció d'Estudis Locals i Comarcals*, (1). Barcelona: Centre d'Estudis de l'Hospitalet - Diputació de Barcelona.
- CAMÓS I CABECERAN, Joan. (1988, octubre). El nomenclàtor de carrers de l'Hospitalet de Llobregat. Dins *Quaderns d'Estudi*, (6), 213-218).
- CAMÓS I CABECERAN, Joan; SANTACANA I TORRES, Carles (Dirs.). (1997). *Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur*. Barcelona: Ajuntament de L'Hospitalet - Centre d'Estudis de l'Hospitalet.
- CANAL DE LA INFANTA DOÑA LUISA CARLOTA DE BORBÓN - JUNTA DIRECTIVA. (1861). *Demostración de la razón y derecho que asiste a la junta directiva del canal titulado de la Serenísima Señora Infanta D<sup>a</sup> Luisa Carlota de Borbón y a los dueños de fábricas establecidas en el mismo, en méritos de la demanda que pende ante el Consejo de Estado sobre revocación de las Reales órdenes de 30 de diciembre de 1857 y 12 de mayo de 1859*. Barcelona: Imprenta y Librería Politécnica de Tomás Gorchs.
- CASAS I FUSTER, Joan. (1978, juny). Viatge històricosentimental pels carrers de la ciutat. Dins *L'Estaca*, (10), 8-9.
- CASAS I FUSTER, Joan. (1983). *De pagesos a aturats: notes sobre la història de les transformacions urbanes a l'Hospitalet*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Departament Dinàmica Educativa).
- CASAS I FUSTER, Joan. (1985). *La formació de la indústria a l'Hospitalet del s. XIX*. L'Hospitalet de Llobregat: Centre d'Estudis de l'Hospitalet. Recuperat de <http://www.celh.cat/publicacions/colleccio/171>
- CASAS I FUSTER, Joan. (1986). *Com es fa una ciutat? Rutes urbanes: Descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Museu d'Història de la Ciutat). Recuperat de <http://www.museul-h.cat/utills/obreFitxer.ashx?Fw9EVw48XS6ugrCAAqazCB6918tWW4qazChI8pjFFecFtqwxub7iuNeWQ2G3d1O3FzteXi>
- CASAS I FUSTER, Joan. (1986b). *L'Hospitalet. Un passeig per la*

- història*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Patronat Municipal de Comunicació).
- CASTRO COBO, Isaac. (2011). *Jardines históricos y temáticos de Barcelona y L'Hospitalet*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet.
- CATALUNYA. (1931). *Projecte de l'Estatut de Catalunya de 1931 (Estatut de Núria)*. Butlletí de la Generalitat de Catalunya, 6 (17 de juliol de 1931). Recuperat de <https://dogc.gencat.cat/web/.content/continguts/serveis/republica/1931/19310006.pdf> i de [http://www.gencat.cat/eapc/revistes/RCDP/Documents\\_interes/RCDP\\_41/7\\_Projecte\\_Estatut\\_1931\\_Nuria.pdf](http://www.gencat.cat/eapc/revistes/RCDP/Documents_interes/RCDP_41/7_Projecte_Estatut_1931_Nuria.pdf)
- CATALUNYA. (1932). *Estatut de Catalunya de 1932*. Butlletí de la Generalitat de Catalunya, 19 (15 d'octubre de 1932). Recuperat de <https://dogc.gencat.cat/web/.content/continguts/serveis/republica/1932/19320019.pdf> i de [http://www.gencat.cat/eapc/revistes/RCDP/Documents\\_interes/RCDP\\_41/9\\_Estatut\\_1932.pdf](http://www.gencat.cat/eapc/revistes/RCDP/Documents_interes/RCDP_41/9_Estatut_1932.pdf)
- CELA RODRÍGUEZ, ALFREDO. (2012, setembre). La família Roca Umbert: empresaris que eren més que simples estiuejants a Montornès. Dins *Dalmanla*, I (1), 9-12.
- CIFUENTES PEREA, JOSÉ LUIS. (2011). L'Hospitalet de finales del siglo XIX a través de las quintas de 1896 y 1897. Dins *Quaderns d'Estudi*, 25 (novembre, pàgs. 57-85).
- CODINA I VILA, Jaume. (1970). *L'Hospitalet de Llobregat 1573-1632*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Ponència de Cultura).
- COLOMER, Ignasi. (1970, 2n trimestre). El nom de l'Hospitalet de Llobregat damunt de les cartes geogràfiques. Dins *Boletín de Información Municipal*, XVII (66), 5-10.
- COMISSIÓ DE TREBALL DEL NOMENCLÀTOR (AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET, CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE L'HOSPITALET I CENTRE D'ESTUDIS DE L'HOSPITALET). (2005). *Informe del Nomenclàtor de l'Hospitalet de Llobregat. Revisió nomenclàtor vigent. Llista de noms de reserva. Proposta de nous noms, canvis de nom i/o tipologia, espais a desaparèixer i/o perllongaments* [treball mecanografiat]. L'Hospitalet de Llobregat: (inèdit).
- CORNELLES I PUJOL, Montserrat. (1990). Els motius de les antigues cases de pagès. Dins *Quaderns Urbans* (5). L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Àrea de Cultura, Ensenyament i Esports, Departament de Dinàmica Educativa).
- DOMÈNECH GASULL, Joan de Déu. (2004). *Xocolata cada dia: a taula amb el baró de Maldà, un estil de vida del segle XVIII* (Premi Sent Soví 2003). Barcelona: La Magrana.
- DOMÍNGUEZ LÓPEZ, Manuel. (1991, setembre). Taller barri de Bellvitge. Dins *Quaderns d'Estudi*, (10).
- DOMÍNGUEZ LÓPEZ, Manuel. (2014, març). El patrimoni de l'Hospitalet: una història i algunes propostes. Dins *Quaderns d'Estudi*, (27), 135-163.
- ESTEVE CASTRO, Albert (Dir.). (1996). *L'Hospitalet de Llobregat. Guia del patrimoni històric-artístic*. Barcelona: Centre d'Estudis i Divulgació del Patrimoni.
- FERNÁNDEZ DE RETANA LOBO, Juan. (1993). *La formación de la ciudad: producción de espacio urbano en Hospitalet de Llobregat, 1868-1930*. L'Hospitalet de Llobregat: Treball mecanografiat.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (1992). *Criteris lingüístics per a la senyalització viària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Recuperat de [https://territori.gencat.cat/ca/01\\_departament/documentacio/territori-i-urbanisme/cartografia/criteris\\_linguistics\\_per\\_a\\_la\\_senyalitzacio\\_viarial/](https://territori.gencat.cat/ca/01_departament/documentacio/territori-i-urbanisme/cartografia/criteris_linguistics_per_a_la_senyalitzacio_viarial/)
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (2003). *Nomenclàtor Oficial de toponímia major de Catalunya* (2a edició, 2009). Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (2006). *Criteris per a la toponímia d'àmbit municipal. Comissió de toponímia de Catalunya*.

- Barcelona: Generalitat de Catalunya. Recuperat de [https://territori.gencat.cat/ca/01\\_departament/documentacio/territori-i-urbanisme/cartografia/criteris\\_per\\_a\\_la\\_toponimia\\_dambit\\_municipal\\_criteris/](https://territori.gencat.cat/ca/01_departament/documentacio/territori-i-urbanisme/cartografia/criteris_per_a_la_toponimia_dambit_municipal_criteris/)
- GISBERT I TRAVERIA, Meritxell. (2014). Cartografia i gestió de l'aigua: els plànols del canal de la Infanta, de Tomàs Soler i Ferrer i Joan Soler i Mestres (1838-1852). Dins *Estudis d'Història Agrària*, (26), 167-200. Recuperat de <https://www.raco.cat/index.php/EHA/article/view/291208/379595>
- GIMÉNEZ I LAX, Pilar; LÓPEZ I LÓPEZ, Conxi; LLOREDA I SALETA, Àlex; RUIZ I SÁNCHEZ, Ma José; DOMÍNGUEZ LÓPEZ, Manuel. (1992). *Descobrir l'Hospitalet de Llobregat: Patrimoni contemporani*. Barcelona: Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
- GRAU MONTSERRAT, Manuel. (1969, 4t trimestre). La Casa de Molines y las reliquias de los Santos mártires (Siglo XVIII). Dins *Boletín de Información Municipal*, XVI (64), 19-26.
- GRAU MONTSERRAT, Manuel. (1970, 4t trimestre). Miscelánea hospitalense (ss. XI-XII). Dins *Boletín de Información Municipal*, XVII (68), 9-22.
- IGLESIAS VELASCO, Alfonso J. (2000, gener). El estatuto jurídico-internacional de Jerusalén. Dins *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, (48), 75-87. Recuperat de <https://www.raco.cat/index.php/RevistaCIDOB/article/download/28157/27991>
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. (2017). *Ortografia catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Recuperat de [https://www.iec.cat/llengua/documents/ortografia\\_catalana\\_versio\\_digital.pdf](https://www.iec.cat/llengua/documents/ortografia_catalana_versio_digital.pdf)
- IZQUIERDO, Santi; MARTÍN, Jordi; SANTACANA I TORRES, Carles (Dir.). (1997). *Informe sobre la recerca del nomenclàtor de l'Hospitalet* [treball mecanografiat]. L'Hospitalet de Llobregat: (inèdit).
- JORDÀ I CAPDEVILA, Josep Maria. (1996). *Collblanc i la parròquia de Sant Ramon Nonat*. Barcelona: Parròquia de Sant Ramon Nonat.
- JOVÉ, Marta. (1990, maig). Taller barri del Gornal. Dins *Quaderns d'Estudi*, (9).
- LIBRE DEL CADASTRE. (1718). *Cattastro o inventario de las puestas de tierra con individuacion de casas del termino del Hospitalet & altres*. Recuperat de [https://portalimatges.l-h.cat/fotoweb/archives/5005-Documentos-textuals/TEXT%20FOTOSTATION/DOCUMENTACI%C3%93%20SEGLES%20XVIII-XIX/AMHL\\_101\\_sXVIII\\_finances\\_c\\_08\\_01.pdf.info#c=](https://portalimatges.l-h.cat/fotoweb/archives/5005-Documentos-textuals/TEXT%20FOTOSTATION/DOCUMENTACI%C3%93%20SEGLES%20XVIII-XIX/AMHL_101_sXVIII_finances_c_08_01.pdf.info#c=)
- LUSA MONFORTE, Guillermo. (2007). La Escuela de Ingenieros en guerra (1936-1939). Dins *Documentos de la Escuela de Ingenieros Industriales de Barcelona*, (17). Recuperat de [https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2099/4010/Document\\_pral\(1-74\).pdf](https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2099/4010/Document_pral(1-74).pdf)
- MANZANO Y MANZANO, Juan. (1983) Fray Antonio de Marchena. Principal depositario del gran secreto colombino. Dins *II Jornadas de Andalucía y América: Andalucía y América en el Siglo XVI*, (2), 501-516. Sevilla: Escuela de Estudios Hispano-Americanos de Sevilla. Recuperat de <https://dspace.unia.es/bitstream/handle/10334/344/22JITII.pdf>
- MARCÉ I PIERA, Matilde. (1985, maig). El carrer de Baró de Maldà. Dins *Xipreret*, VI (62), 11.
- MARCÉ I PIERA, Matilde. (1985, juny). El carrer de Miquel Romeu. Dins *Xipreret*, VI (63), 15.
- MARCÉ I PIERA, Matilde. (1988, novembre). Can Famades: masovers al llindar del segle XIX. Dins *Xipreret*, IX (100), 26-29.
- MARCÉ I PIERA, Matilde. (1991). *Cop d'ull als motius de l'Hospitalet*. L'Hospitalet de Llobregat: Ateneu de Cultura Popular.
- MARCÉ I PIERA, Matilde. (2011, octubre). Can Buxeres, edificis emblemàtics. Dins *Xipreret*, XXXII (351), 2-4.

- MARCÉ I SANABRA, Francesc. (1969, 4t trimestre). Lluell-Molines-Espanya. Dins *Boletín de Información Municipal*, XVI (64), 5-18.
- MARCÉ I SANABRA, Francesc. (1979). *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Museu d'Història de la Ciutat) – Banco de Bilbao. Recuperat de <http://www.museul-h.cat/detallCatalog.aspx?1qazCj4tIAU217camTfU6GWqazCujDIVTec0jdIVNbQVxTwmBEqazB>
- MARCÉ I SANABRA, Francesc. (1980). *Una mirada a la Marina d'ahir. Les nostres Masies*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Museu d'Història de la Ciutat). Recuperat de <http://www.museul-h.cat/detallCatalog.aspx?1Rvia7d50mOsXAGiCT3SHpRd4oMiF7tahqP1qazAaTACVJkqazB>
- MARCÉ I SANABRA, Francesc. (1980, març). El carrer Major – I. Dins *Xipreret*, I (3), 2.
- MARCÉ I SANABRA, Francesc. (1980, abril). El carrer Major – II. Dins *Xipreret*, I (4), 4.
- MARCÉ I SANABRA, Francesc. (1982). L'Hospitalet de Llobregat. Dins *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, (8), 287-304. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.
- MARCÉ I SANABRA, Francesc; SANTACANA I TORRES, Carles. (1991). La ciutat de l'Hospitalet de Llobregat. Dins *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, 2a edició, (1), 260-274. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- MARCÉ I SANABRA, Francesc. (1994). *Hospitalencs d'ahir*. L'Hospitalet de Llobregat: Ateneu de Cultura Popular.
- MARÍN, Àngels. (1995). La Florida, l'Hospitalet de Llobregat. Dins *Els barris d'Adigsa* (Vol. 45). Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- MARÍN, Àngels. (1995). El Gornal, l'Hospitalet de Llobregat. Dins *Els barris d'Adigsa* (Vol. 15). Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- MARTÍ VALLVERDÚ, Pep. (2010). *Josep Tarradellas, 1899-1988*. Recuperat de <https://irla.cat/wp-content/uploads/2015/10/BEN-tarradellas.pdf>
- MASCARELL I LLOSA, Mireia. (2003). L'Hospitalet de Llobregat. Recull gràfic 1890-1965. Dins *L'Abans*. El Papiol: Editorial Efadós.
- MASSANA I LLORENS, Ma Pilar. (1985). *L'Hospitalet a l'inici del s. XVIII. Homes i terres*. L'Hospitalet de Llobregat: Centre d'Estudis de l'Hospitalet. Recuperat de <http://www.celh.cat/publicacions/colleccio/171>
- MASIP TRULLOLS, Pol. (2019, juny). Ramon Puig Gairalt (1886-1937), arquitecte i fotògraf. El fons fotogràfic RAMON PUIG GAIRALT de l'Arxiu Nacional de Catalunya. Dins *Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya*, (53), 14-20. Recuperat de [http://anc.gencat.cat/web/.content/anc/Butlleti\\_ANC/Butlletins/ANC53.pdf](http://anc.gencat.cat/web/.content/anc/Butlleti_ANC/Butlletins/ANC53.pdf)
- MATAIX I UBACH, Antoni. (1987, octubre). Aproximació a la història del barri Sanfeliu. Dins *Quaderns d'estudi*, (3), 223-244.
- MILAGRO, JOSÉ MARÍA. (1989), Fa un segle la xarxa total de camins de la província de Barcelona era de 1.231 quilòmetres: actualment el mapa arterial es xifra en 3.579 quilòmetres. Dins *Espais: revista del Departament de Política Territorial i Obres Públiques*, (17), 37-43. Recuperat de <https://www.raco.cat/index.php/Espais/article/view/91249>
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1987, desembre). La carretera del Mig. Dins *Xipreret*, VIII (90), 6-8.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1988, gener). Topònims urbans (I). La Fabregada. Matacavalls. Barri Muntanya / Barri Marina. Dins *Xipreret*, IX (91), 4-6.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1988, agost-setembre). Topònims urbans. Les Sangoneres. Collblanc-Riera Blanca. La Parellada. Dins *Xipreret*, IX (98), 4-6.

- MORALES I AGUERA, Ramon. (1989, abril). Topònims urbans (III). Avinguda d'Isabel la Catòlica. Dins *Xipreret*, X (105), 9-11.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1989, novembre). Topònims urbans (IV). Avinguda del Carrilet. Dins *Xipreret*, X (111), 6-8.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1990). Coses de l'Hospitalet. Dins *Col·lecció La Medusa* (4). L'Hospitalet de Llobregat: Ateneu de Cultura Popular.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1990, maig). Topònims urbans (V). Carrer de la Mare de Déu de Puigcerver. Dins *Xipreret*, XI (117), 12-14.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1991, gener). Topònims urbans (VI). La costa dels Garrofers. Dins *Xipreret*, XII (124), 9-11.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1991, juny). Topònims urbans (VII). La plaça de la Remunta. Dins *Xipreret*, XII (129), 8-10.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1993, febrer). Onze postals de l'Hospitalet. El carrer més curt. Dins *Xipreret*, XIV (147), 2-3.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1993, abril). Onze postals de l'Hospitalet. Provençana. Dins *Xipreret*, XIV (149), 2-3.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1993, juny). Onze postals de l'Hospitalet. El torrent Gornal. Dins *Xipreret*, XIV (151), 2-3.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1995, febrer). Topònims urbans (XI). La carretera. Dins *Xipreret*, XVI (169), 15-18.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1996, gener). El carrer de Sant Roc. Dins *Xipreret*, XVII (179), 14-16.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1996, novembre). Topònims urbans (XIV). Carrer de Josep Maria de Sagarra. Dins *Xipreret*, XVII (188), 12-14.
- MORALES I AGUERA, Ramon. (1997, abril). Topònims urbans (XV). Carrer de Pau Casals. Dins *Xipreret*, XVIII (193), 19-21.
- MORALES MEDINA, José Manuel. (1988, octubre). El barri de Sant Josep. Dins *Quaderns d'Estudi*, (6), 191-212.
- MORAN I OCERINJAUREGUI, Josep. (1982). Els noms de lloc al Baix Llobregat. Miscel·lània de toponímia històrica a la comarca. Dins *I Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat*. Martorell: Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.
- MORAN I OCERINJAUREGUI, Josep; RABELLA I RIBAS, Joan Anton. (1999). *Diccionari etimològic manual*. Barcelona: Edicions 62.
- MORAN I OCERINJAUREGUI, Josep. (1999). Toponímia antiga de l'Hospitalet de Llobregat. Dins *Catalan Review: International Journal of Catalan Culture* (XIII, núm. 1-2), 155-160. Barcelona: North American Catalan Society.
- MORENO CULLELL, Vicente. (2012). *La Inquisició a Catalunya*. Recuperat de <http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2012/05/29/la-inquisicio-a-catalunya/>
- MUSEO NACIONAL DE ARTES VISUALES. (2013, març-juny). *Barradas – Colección MNAV* [catàleg d'exposició]. Montevideo. Recuperat de <http://mnav.gub.uy/catpdf/barradas2013.pdf>
- PARSELLA, MIQUEL; INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA. (2015, novembre). Els noms més posats dels carrers i places de Catalunya. Dins *Revista Catalana de Geografia*, XX (52). Recuperat de <http://www.rcg.cat/articulos.php?id=341>
- PARLAMENT DE CATALUNYA. (2018). *Guia de topònims i gentilicis*. Barcelona: Parlament de Catalunya (Departament d'Assessorament Lingüístic). Recuperat de <https://www.parlament.cat/document/intrade/6281>
- PARRAMON I HOMS, Clara Carme. (2000). Similituds i deferències. La immigració dels anys 60 a L'Hospitalet. Dins *Col·lecció Recerques CEL'H*, (1). L'Hospitalet de Llobregat: Centre d'Estudis de l'Hospitalet. Recuperat de <http://www.celh.cat/publicacions/colleccio/19>



- PARRAMONI HOMS, Clara Carme. (2010). Conèixer la immigració: fer ciutat. Dins: *Quaderns d'Estudi*, (22), 43-51.
- DE LA PINTA, Jordi Lluís. (1987). *Antecedents històrics de L'Hospitalet a través de sus restos arqueològics* (Beca del Museu d'Història de L'Hospitalet – 1990) [treball mecanografiat]. L'Hospitalet de Llobregat: (inèdit). Recuperat de [http://www.museul-h.cat/detallCatalog\\_2.aspx?2zJTU7CXQTzBKGMUHUVpNISON58LRNo9NGcb6gTqeSwqazB](http://www.museul-h.cat/detallCatalog_2.aspx?2zJTU7CXQTzBKGMUHUVpNISON58LRNo9NGcb6gTqeSwqazB)
- PITARCH, ISMAEL E. (2009). *El president Macià i el Parlament de Catalunya*. Barcelona: Parlament de Catalunya. Recuperat de <https://www.parlament.cat/document/nom/FrancescMacia.pdf>
- PORTABELLA ISIDORO, Jesús. (2010). *Diccionari nomenclàtor de les vies públiques de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- PRESTON, PAUL. (2011). *El holocausto español: Odio y exterminio en la Guerra Civil y después*. Barcelona: Círculo de Lectores.
- PUJOL, Ricard. (1987, desembre). Col·laboracions: Josep Prats i Sanfeliu. Dins *Xipreret*, VIII (90), 20.
- RIUS I VILA, Joan. (1976). *El meu Josep Janés i Olivé*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet.
- ROCA CLADERA, Josep; DIAZ PERERA, Enriqueta. (1980, juny). La Torrassa. Un antecedent de barri-dormitori. Dins *L'Avenç*, (28), 442-449.
- RODRÍGUEZ I RODRÍGUEZ, Manuel. (1991). *Parcs de l'Hospitalet. Can Boixeres*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Àrea de Foment, Indústria, Comerç i Serveis Municipals).
- SEGURA SORIANO, Isabel. (1998). *Dones de L'Hospitalet. Itineraris històrics*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Àrea d'Alcaldia-Presidència).
- TRIQUÉLL MANUEL, Maria; MIRAS BERNAL, Guadalupe. (2011, gener). L'escola Montessori al barri de la Torrassa. Dins *Quaderns d'estudi*, (24), 137-144.
- SALA, Cristina. (1995, maig). Taller barri Collblanc-La Torrassa. Associacionisme 1960-1980. Dins *Quaderns d'Estudi*, (11).
- SALMERÓN VARGAS, Inocencio. (1987, abril). Vicisitudes de una calle. Dins *Progrés*, VI (47), 12.
- SALMERÓN VARGAS, Inocencio. (1987, maig). Costa de Vaquer-Silvestre Pujós. Dins *Progrés*, VI (48), 12.
- SALMERÓN VARGAS, Inocencio. (1988, març). Cuando Collblanc era un arrabal (I). Dins *Progrés*, VII (56), 11.
- SALMERÓN VARGAS, Inocencio. (1991, setembre). Proyectos urbanísticos. Dins *Progrés*, X (78).
- SALMERÓN VARGAS, Inocencio. (2009). *Històries de Collblanc-la Torrassa*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet.
- SANTACANA I TORRES, Carles. (1987). Les col·lectivitzacions durant la guerra civil. Dins *Butlletí Centre d'Estudis de l'Hospitalet*, (9), 12-14. Recuperat de [http://www.celh.cat/sites/default/files/2020-03/9\\_But\\_gen87.pdf](http://www.celh.cat/sites/default/files/2020-03/9_But_gen87.pdf)
- SANTACANA I TORRES, Carles. (1989). *Josep Bordonau. Testimoni de civisme*. L'Hospitalet de Llobregat: Centre d'Estudis de l'Hospitalet.
- SANTACANA I TORRES, Carles. (1994). Victoriosos i derrotats. El franquisme a l'Hospitalet 1939-1951. Dins *Col·lecció Llorenç Sans d'estudis del Baix Llobregat*, (6). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- SOLIAS I ARÍS, Josep Ma. (2003) *Rubricatum. Roma al Baix Llobregat*. Sant Boi de Llobregat: Ajuntament de Sant Boi.
- SOLIAS I ARÍS, Josep Ma. (2006). El gorgoneion de Provençana. Dins *Paraula de Medusa*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Museu d'Història de L'Hospitalet) - Museu d'Arqueologia de Catalunya. Recuperat de <http://www.l-h.cat/gdocs/d7197835.pdf>

- SOTERAS, JOSÉ. (1977). El Plan comarcal de 1953. Dins *Ciudad y territorio: revista de ciencia urbana* 2/77 (32), 87-94. Recuperat de <https://recyt.fecyt.es/index.php/CyTET/article/view/81140/50588>
- DE TERÁN TROYANO, FERNANDO. (1977). Notas para la historia del planeamiento de Barcelona. La era de Franco. Dins *Ciudad y territorio: revista de ciencia urbana* 2/77 (32), 73-86. Recuperat de <https://recyt.fecyt.es/index.php/CyTET/article/view/81139/50587>
- URBANO, Jorge. (1983, gener). Collblanc Torrasa y su patrimonio arquitectónico. *Progrés, II* (4), 4-5.
- VIDAL I JANSANA, Mercè. (2013, desembre). Arquitectura y urbanismo en la conurbación barcelonesa. Ramon Puig Gairalt, arquitecto municipal de L'Hospitalet de Llobregat (1912-1937). Dins *on the waterfront*, (28/2), 4-46. Recuperat de <https://revistes.ub.edu/index.php/waterfront/article/view/18844/21319>
- VIDAL I JANSANA, Mercè. (2014, març). Ramon Puig Gairalt, l'arquitecte municipal de l'Hospitalet de Llobregat (1912-1937), dins el marc de la Catalunya nacionalista. Dins *Quaderns d'Estudi*, (27), 109-132.
- VOLTES BOU, Pedro. (1977). *Población y economía del Hospitalet pre-industrial. El Barón de Maldá, cronista de la transición a la ciudad contemporánea*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Ponència de Cultura).
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1930). *Plànols parcel·laris de l'Hospitalet (Sèrie cartogràfica 1930--1940)* [sèrie]. 1:500. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1932). *Pla de la ciutat de Hospitalet (Plànol de 1932)* [mapa]. 1:5.000. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1937). *Plano de la ciudad de Hospitalet (Plànol de 1937)* [mapa]. 1:5.000. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1953). *Plano parcelario de Hospitalet (Sèrie cartogràfica 1953--1964)* [sèrie]. 1:500. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1960). *Plano parcelario de Hospitalet (Plànol de 1960)* [mapa]. 1:5.000. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1969). *Plano parcelario de Hospitalet (Sèrie cartogràfica 1969--1977)* [sèrie]. 1:500. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1970). *Plano-Guía de Hospitalet (Plànol de 1970)* [mapa]. Sense escala. Barcelona: Ajuntament de L'Hospitalet (Ponència de Cultura).
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1976). *Plano Guía Urbana de Hospitalet (Plànol de 1976)* [mapa]. 1:7.500. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1979). *Plano Guía Urbana de Hospitalet (Plànol de 1979)* [mapa]. 1:7.500. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1982). *Plano Guía Urbana de Hospitalet (Plànol de 1982)* [mapa]. 1:5.000. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1988). *Plànol de la ciutat: Nomenclàtor del 6 d'octubre de 1988 (Plànol de 1988)* [mapa]. 1:5.000. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1989). *Plànol de la ciutat:*

### **Bibliografia cartogràfica i guies urbanes**

A més dels plànols i guies urbanes que s'indiquen a continuació, cal considerar tant els recursos cartogràfics i geogràfics digitals accessibles des dels *geoPortals* municipals —alguns dels quals apareixen enumerats a la bibliografia web—, com la documentació d'aquesta naturalesa associada als projectes d'urbanització, de planejament i de gestió urbanística i a les llicències, que posteriorment s'esmenten al final de la bibliografia.

- Nomenclàtor (Plànol de 1989)* [mapa]. 1:5.000. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (1991). *L'Hospitalet: Plànol de la ciutat (Plànol de 1991)*. 1:5.000. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Àrea de Programació, Planificació i Coordinació. Secció de Cartografia).
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2000). *Cartografia digital topogràfica 1:500, del refós del planejament urbanístic, del parcel·lari cadastral i de la guia urbana de la ciutat (Cartografia digital Ajuntament de L'Hospitalet)*. 1:500 i 1:5.000. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament de L'Hospitalet (Servei de Sistemes d'Informació Territorial). Des de <https://geoportal.l-h.cat/cartografia>, <https://geoportal.l-h.cat/urbanisme>, <https://geoportal.l-h.cat/guiaurbana> i <https://geoportal.l-h.cat/comparador>
- ALMERA, JAIME; BROSÀ, EDUARDO. (1888). *Mapa geològic i topogràfic de la província de Barcelona (subvencionat per la Excma. Diputació Provincial). Regió primera ó de contorns de la capital. Per El canónic Dr. D. Jaime Almera Pbro; E. Brosà litó* [mapa]. 1:100.000. Recuperat de <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/2183>
- ALMERA, JAIME; BROSÀ, EDUARDO. (1891). *Mapa geològic i topogràfic de la província de Barcelona (subvencionat per la Excma. Diputació Provincial). Regió primera ó de contorns de la capital detallada. Dirigida per el canónic Dr. D. Jaime Almera pbro. Executada y grabada por Eduardo Brosà* [mapa]. 1:40.000. Recuperat de <https://cartoteca.digital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/2174>
- ARMENTER DE ASENIGOLAZA; FEDERICO. (1910-1920). *Ciudad de Barcelona con su llano y alrededores; trazado por D. Federico Armenter de Aseguinolaza, completado y puesto al día por D. Ramón y D. Federico Armenter de Monasterio* [mapa]. 1:20.000. Recuperat de [http://www.ign.es/web/catalogo-](http://www.ign.es/web/catalogo-cartoteca/resources/html/031524.html)  
[cartoteca/resources/html/031524.html](https://www.ign.es/web/catalogo-cartoteca/resources/html/031524.html) i de <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/2355>
- BRIGADA TOPOGRÀFICA D'ENGINYERS DE L'EXÈRCIT (ESPANYA). (1921). *Plano de Barcelona y contornos* [sèrie]. 1:5.000. Recuperat de <https://portalimatges.l-h.cat/fotoweb/archives/5003-Cartografia> i de <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/externs/search/searchterm/%20L'Hospitalet%20de%20Llobregat>
- BRIGADA TOPOGRÀFICA D'ENGINYERS DE L'EXÈRCIT (ESPANYA). (1923). *Plano de Hospitalet del Llobregat* [mapa]. 1:2.000. Recuperat de <https://portalimatges.l-h.cat/fotoweb/archives/5003-Cartografia/CARTOGRAFIA%20FOTOSTATION/AMHL%20101%20CT0001646.jpg>. info i de <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/externs/id/2>
- BRIGADA TOPOGRÀFICA D'ENGINYERS DE L'EXÈRCIT (ESPANYA). (1926). *Plano de la zona del Puerto Franco de Barcelona y terrenos adyacentes* [mapa]. 1:10.000. Recuperat de <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/2216> i de <https://www.ign.es/web/catalogo-cartoteca/resources/html/016344.html>
- CARRERAS I CANDI, FRANCESCH. (1910). *Mapa del Territori de Barcelona en la segona meitat del segle XI* [mapa]. Sense escala. Dins *Geografia general Catalunya. [Vol. VI], La ciutat de Barcelona*, 296-297. Barcelona: Establiment Editorial de Albert Martín. Recuperat de [http://biblioteca.icc.cat/pdfctc/CTCRL23360\\_CC\\_Barcelona\\_ciutat\\_OCR.pdf](http://biblioteca.icc.cat/pdfctc/CTCRL23360_CC_Barcelona_ciutat_OCR.pdf)
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. (1976). *Plano de ordenación del Plan general metropolitano de ordenación urbana de la Entidad Municipal Metropolitana de Barcelona* [sèrie]. 1:5.000. Fulls VIII (47-48, 55-56 i 63-64) de la sèrie b2. Recuperat de <https://geoportal.l-h.cat/urbanisme> i de <http://ptop.gencat.cat/rpucportal>

- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. (1983). *Plànol refós amb la transcripció a escala 1:2.000 de Pla general metropolità, amb observacions* [sèrie]. 1:2.000. Fulls K (19-23), L18-23), M-23) i N (19-22). Recuperat de <https://geoportal.l-h.cat/urbanisme> i de <http://ptop.gencat.cat/rpucportal>
- GARCÍA I FÀRIA, Pedro. (1893). *Proyecto de saneamiento del subsuelo de Barcelona* [atlas]. Diverses escales. Barcelona: Imprenta de Henrich y Compañía. Recuperat de <https://mdc.csuc.cat/digital/collection/mapesBC/id/87>, de <https://portalimatges.l-h.cat/fotoweb/archives/5000-Fotografies/IndexManager/AMHLAF0000059.jpg>, info, i de <https://www.ign.es/web/catalogo-cartoteca/resources/html/016341.html>
- GUIA DE 1928-1929. (1928). *Guía oficial de la ciudad de Hospitalet, año 1928-1929* [guia]. Barcelona: Imprenta de A. Epuís.
- GUIA DE 1929-1930. (1929). *Guía general de la ciudad y de Badalona y Hospitalet, año 1929-1930* [guia]. Barcelona: Artes Gráficas, S.A., Sucesores de Henrich y y Compañía.
- GUIA DE 1930-1931. (1930). *Guía general de la ciudad y de Badalona y Hospitalet, año 1930-1931* [guia]. Barcelona: Tipografia Santiago Vives.
- GUIA DE 1932. (1932). *Guía de Hospitalet, 1932* [guia]. Barcelona: Tipografia Santiago Vives.
- GUIA DE 1942. (1942). *Guía oficial de las ciudades de Hospitalet y S. Feliu de Llobregat, año 1942* [guia]. Barcelona: Tipografia S. Vives.
- GUIA DE 1948. (1948). *Guía de la ciudad de Hospitalet de Llobregat, año 1948* [guia]. Barcelona: Tip. J. Gustems.
- GUIA DE 1952. (1952). *Guía Oficial de la ciudad de Hospitalet de Llobregat, edición 1952* [guia]. L'Hospitalet de Llobregat: Tipografia DUC.
- GUIA DE 1958. (1958). *Guía Oficial de la ciudad de Hospitalet de Llobregat, edición 1958* [guia]. L'Hospitalet de Llobregat: DUC.
- GUIA DE 1959-1960. (1959). *Guía comarcal de la provincia de Barcelona, II (Guías Villar)* [guia]. Barcelona: E. Villar.
- GUIA DE 1960. (1960). *Guía Oficial de la ciudad de Hospitalet de Llobregat, edición 1960* [guia]. L'Hospitalet de Llobregat: Tipografia DUC.
- GUIA DE 1968. (1968). *Hospitalet 68: Guía urbana de Hospitalet (Edición anual privada)* [guia]. Barcelona: Ediciones La grada.
- GUIA DE 1969. (1969). *Hospitalet 69: Guía urbana de Hospitalet (Edición anual privada)* [guia]. Barcelona: Ediciones La grada.
- GUIA DE 1976. (1976). *Guía urbana 1976. Entidad municipal metropolitana y otros municipios* [guia]. Barcelona: José Pamias Ruiz.
- INSTITUT GEOGRÀFIC I CADASTRAL. (1934). *Mapa Nacional Topográfico Parcelario: Trabajos topográficos del catastro parcelario* [sèrie]. 1:2.000. Fulls polígon 1 i polígons 3-19. Recuperat de <https://geoportal.l-h.cat/urbanisme> i de <http://ptop.gencat.cat/rpucportal>
- INSTITUT GEOGRÀFIC I ESTADÍSTIC. (1917-1918 a). *Término municipal de Hospitalet: altimetria* [mapa]. 1:25.000. Recuperat de <https://centrodedescargas.cnig.es/CentroDescargas/> (Documentació geogràfica i antiga: Planimetries, altimetries i conjunes)
- INSTITUT GEOGRÀFIC I ESTADÍSTIC. (1917-1918 p). *Término municipal de Hospitalet: planimetria* [mapa]. 1:25.000. Recuperat de <https://centrodedescargas.cnig.es/CentroDescargas/> (Documentació geogràfica i antiga: Planimetries, altimetries i conjunes)
- INSTITUT GEOGRÀFIC I ESTADÍSTIC. (1917-1918 s). *Término municipal de Hospitalet: plànols de població* [sèrie]. 1:25.000. Recuperat de <https://centrodedescargas.cnig.es/>

- CentroDescargas/ (Documentació geogràfica i antiga: Planimetries, altimetries i conjuntes)
- MAPA DE 1732. (1732). *Mapa en que se representa como el Rio Llobregat antiguamente tenia su alveo oriental en la oriental division del territorio, q'en el dia divide el Termino, y Parroquia del Hospitalet, de la de Port, que es Parroquia de Sans, y como en el decurso del tiempo habiendo dicho Rio (cerca de los ayos de 1080, û 1090) hecho falto, tomo su curso por la parte occidental de dicho territorio del Hospitalet* [mapa]. Sense escala. Arxiu Municipal de L'Hospitalet. Recuperat de <https://portalimatges.l-h.cat/fotoweb/archives/5003-Cartografia/CARTOGRAFIA%20FOTOSTATION/AMHL%20101%20CT0001642.jpg>. info i de <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/externs/id/140/rec/7>
- OFICINA DE REVISIÓ DEL PLA COMARCAL. (1970). *Callejero de la comarca de Barcelona* [sèrie]. Full 5, Cornellà. Esplugas, Hospitalet, S. Justo Desvern. Barcelona: Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y Otros Municipios.
- ORIOI I BERNADET, José. (1860). *Canal de la izquierda del Llobregat titulado de la Serenísima Infanta D<sup>a</sup> Luisa Carlota de Borbón* [mapa]. 1:30.000. Dins [CANAL DE LA INFANTA DOÑA LUISA CARLOTA DE BORBÓN. JUNTA DIRECTIVA. (1861)], 49.
- PARERA, EUSEBIO. (1867). *Plànol del projecte de conducció d'aigua potable del Torrent de Mas Cunill d'Esplugues a l'Hospitalet de Llobregat* [mapa]. 1:2.000. Arxiu Municipal de L'Hospitalet. Recuperat de <https://portalimatges.l-h.cat/fotoweb/archives/5003-Cartografia/CARTOGRAFIA%20FOTOSTATION/AMHL%20101%20CT0001643.jpg>. info i de <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/externs/id/124/rec/2>
- PUIG I GAIRALT, RAMON. (1928). *Pla d'eixample i sanejament interior de 1928: plànols generals de la ciutat i plànols de*

*pavimentació dels barris. Diverses escales.* Arxiu Municipal de L'Hospitalet.

- SERRA I BOSCH, PEDRO. (1819). *Plano croquis que manifiesta la situacion del terreno y Casa que en el Pueblo del Hospitalet de este Corregimiento posehe Francisco Tresserras, con los demàs Edificios y tierras adyacentes à que recae la pretencion hecha por dicho Tresserras al Excmo. Señor Governador de esta Plaza, para cerrar un camino que atraviesa la pieza del Suplicante, à cuyo plano se refiere el informe con fecha de hoy dado por el infraescrito al expresado Excelentísimo Señor Governador* [croquis]. Sense escala. Arxiu Municipal de L'Hospitalet.
- TOMÁS I BARBA, MARIANO. (1908). *Real Canal de la Infanta D<sup>a</sup> Luisa Carlota de Borbón* [mapa]. 1:30.000. Recuperat de <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/1602/rec/2>

### Bibliografia web

- ACADÈMICS DE LA REIAL ACADÈMIA ESPANYOLA. <http://www.rae.es/la-institucion/los-academicos>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2020wa). *Arxiu de l'Hospitalet*. Des de <http://www.l-h.cat/webs/arxiuunicipal/inici.aspx?id=1>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2020wc). *Comparador d'ortoimatges de l'Hospitalet*. Des de <https://geoportal.l-h.cat/comparador>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2020wgc). *GeoPortal cartogràfic de l'Hospitalet*. Des de <https://geoportal.l-h.cat/cartografia>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2020wgg). *GeoPortal de la guia urbana de l'Hospitalet*. Des de <https://geoportal.l-h.cat/guiaurbana>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2020wgu). *GeoPortal urbanístic de l'Hospitalet*. Des de <https://geoportal.l-h.cat/urbanisme>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2020wi). *Inventari de l'Arxiu*

- Municipal de l'Hospitalet.* Des de <http://inventariarxiu.l-h.cat/>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2020wp). *Portal d'imatges de l'Arxiu Municipal.* Des de <https://portalimatges.l-h.cat/fotoweb/>
- AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET. (2020wm). *Web municipal.* Des de <http://www.l-h.cat/>
- ASSOCIACIÓ MANUEL AZAÑA. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <https://www.manuelazana.org/>
- CENTRE D'ESTUDIS DE L'HOSPITALET. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <http://www.celh.cat/>
- DICCIONARI BIOGRÀFIC DE DONES. (2020). *Web del diccionari digital.* Des de <http://www.dbd.cat/>
- DICCIONARI BIOGRÀFIC DE LA REIAL ACADÈMIA DE LA HISTÒRIA. (2020). *Web del diccionari digital.* Des de <http://dbe.rah.es/>
- DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA, DIEC2. (2020). *Web del diccionari digital, de l'Institut d'Estudis Catalans, segona edició (DIEC2).* Des de <https://dlc.iec.cat/>
- DICCIONARI DE LA LLENGUA ESPANYOLA, DLE. (2020). *Web del diccionari digital, de la Reial Acadèmia Espanyola, vigèsima tercera edició (DLE).* Des de <http://dle.rae.es>
- DICCIONARI PANHISPÀNIC DE DUBTES. (2020). *Web del diccionari digital.* Des de <https://www.rae.es/diccionario-panhispanico-de-dudas/>
- DIPUTATS/DES DEL CONGRÉS FINS A 1977. (2020). *Web del buscador.* Des de <http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/SDocum/ArchCon/SDHistoDipu>
- DIPUTATS/DES DEL CONGRÉS DES DE 1977. (2020). *Web del buscador.* Des de <http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Diputados/Historia>
- FUNDACIÓ ENCICLOPÈDIA. (2020). *Web de l'enciclopèdia digital, de la Fundació de l'Enciclopèdia Catalana.* Des de <https://www.encyclopedia.cat/>
- FUNDACIÓ JOSEP IRLA. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <https://irla.cat/>
- FÚTBOL CLUB BARCELONA. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <https://www.fcbarcelona.cat/>
- HEMEROTECA D'ABC. (2020). *Web de l'hemeroteca.* Des de <https://www.abc.es/archivo/>
- HEMEROTECA D'EL PAÍS. (2020). *Web de l'hemeroteca.* Des de <https://elpais.com/archivo/>
- HEMEROTECA DE LA VANGUARDIA. (2020). *Web de l'hemeroteca.* Des de <https://www.lavanguardia.com/hemeroteca>
- HEMEROTECA D'L'H DIGITAL. (2020). *Web de l'hemeroteca.* Des de <https://lhdigital.cat/web/diari/hemeroteca>
- INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA. (2020wc). *Web de la Cartoteca digital de Catalunya.* Des de <https://cartotecadigital.icgc.cat/>
- INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA. (2020wi). *Web de l'entitat.* Des de <https://www.icgc.cat/>
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <https://www.idescat.cat/>
- INSTITUT GEOGRÀFIC NACIONAL. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <http://www.ign.es/>
- HIPERENCICLOPÈDIA D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA. (2020). *Web de l'enciclopèdia digital.* Des de <http://memoriaesquerra.cat/>
- MANCOMUNITAT DE CATALUNYA.(2020). *Web de l'entitat.* Des de <http://www.mancomunitatdecatalunya.cat/>
- MUSEU DEL PRADO. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <https://www.museodelprado.es/>
- OPTIMOT. (2020). *Web del buscador.* Des de <https://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>
- TABLAO FLAMENCO CORDOBÉS, PALAU DE LA MÚSICA CATALANA. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <http://pureflamencobarcelona.com/es/biografia.php>
- PARLAMENT DE CATALUNYA. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <https://www.parlament.cat/>
- PREMIS NOBEL. (2020). *Web de l'entitat.* Des de <https://www.nobelprize.org/>

SENADOR/RES DEL SENAT D'ESPANYA. (2020). *Web del buscador*. Des de <https://www.senado.es/buscador/page/senado-form-senadores>

UNICEF. (2020). *Web de l'entitat*. Des de <https://www.unicef.es/>  
VATICÀ, LA SANTA SEU. (2020). *Web de l'entitat*. Des de <http://www.vatican.va/>

### Altres fonts

Amés de la documentació municipal que apareix explícitament referenciada anteriorment, cal esmentar l'immens conjunt de documentació municipal que ha estat objecte d'estudi. Entre ella:

- Actes dels plens municipals.
- Actes de diferents comissions, en particular, de la Comissió Gestora del primer ajuntament franquista i de les comissions de Foment d'aquell període.
- Arxiu del Cementiri Municipal.
- Correspondència municipal.
- Expedients de llicències d'obres d'edificació, d'urbanització, de modificació del planejament urbanístic, de gestió urbanística i d'altra naturalesa relacionada.
- Expedients de revisió del nomenclàtor de carrers i de numeració.

Entre aquests últims expedients:

- Expedient de camins de 1893.
- Expedients de noms i plaques de carrer de 1939 i 1940.

- Expedient de revisió del nomenclàtor de carrers de 1980.
- Expedient de revisió del nomenclàtor de carrers de 1982.
- Expedient de revisió i catalanització del nomenclàtor de carrers de 1988.
- Expedient de revisió del nomenclàtor de carrers de 1995.
- Expedient de revisió del nomenclàtor de carrers de 2006, que inclou l'Informe del nomenclàtor de l'Hospitalet de Llobregat amb el resultat del procés participatiu realitzat per la comissió de treball de la Comissió del Nomenclàtor entre octubre de 2004 i maig de 2005, l'Ordenança del Nomenclàtor i la primera Llista de Noms de Reserva.

Cal remarcar el *Boletín de Información Municipal*, que és una publicació trimestral, des de 1954 fins a 1976, que presentava informació dels acords del Ple i els òrgans municipals, del funcionament de l'Ajuntament i, també, articles relacionats amb temes històrics i de la crònica de la ciutat. Dels 92 números publicats —accessibles des del Portal d'Imatges de l'Arxiu Municipal de L'Hospitalet—, destaquem els números de 1955 (8), 1957 (14), 1958 (18 i 20), 1960 (25 i 28), 1962 (33, 34 i 36), 1963 (37, 38 i 39), 1964 (44), 1965 (45 i 46), 1967 (53 i 56), 1968 (57), 1969 (63), 1970 (66, 67 i 68), 1971 (69, 70), 1972 (75 i 76) i 1975 (81, 83 i 84).

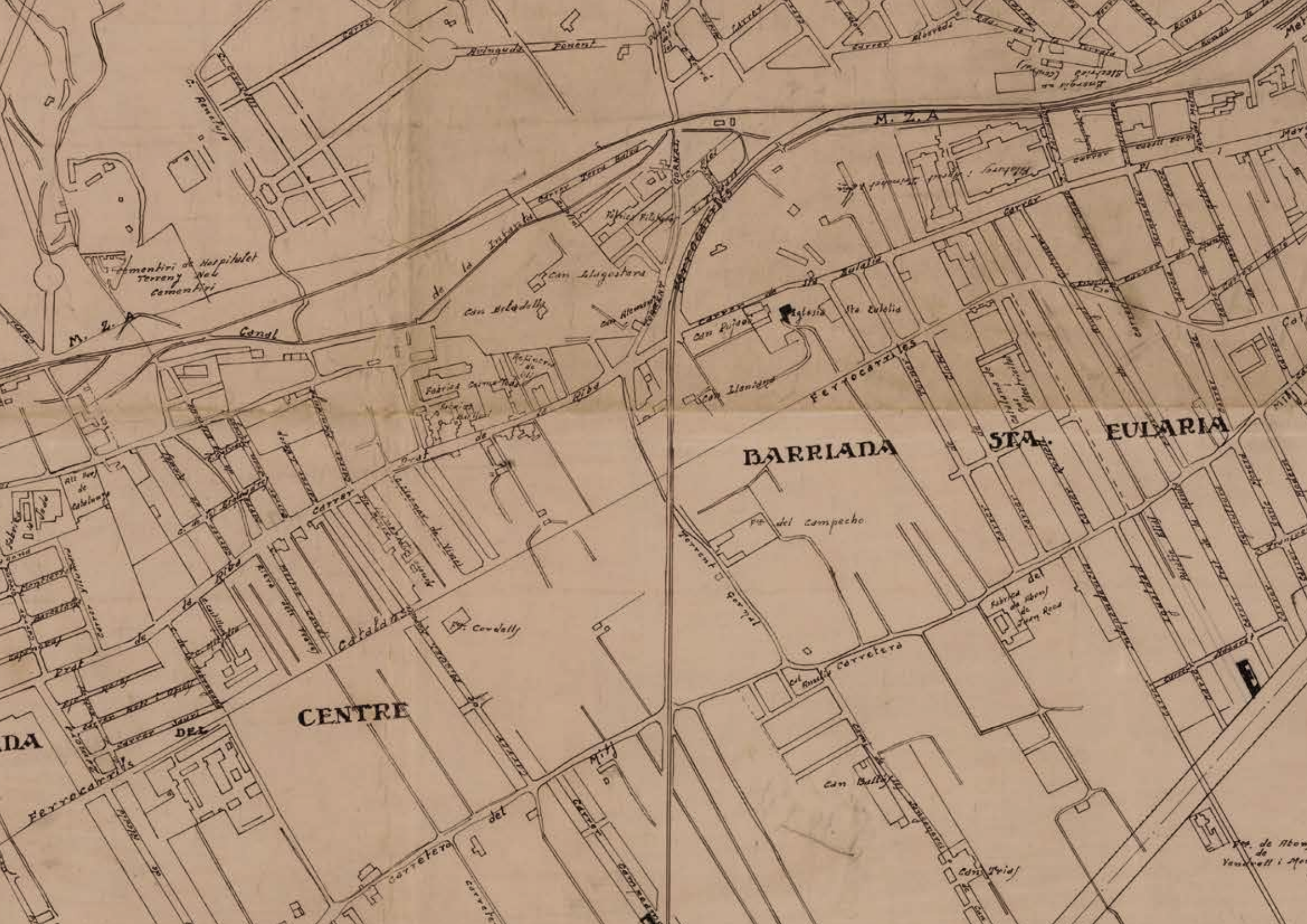
A més, s'ha de tenir en compte la documentació relacionada amb inscripcions als registres de la Propietat.

I, finalment, cal esmentar les fonts orals, que explícitament esmentem a la introducció d'aquest llibre.









cementiri de Hospitalet  
Terrany Nou  
Cementiri

Can Sureda  
 Can Llagostera  
 Can Alcega

**BARRIADA**

**STA.**

**EULARIA**

**CENTRE**

Pt del Campacho

Carrer Corretora

**DA**

**DEL**

Pt. de Nou  
de  
Yandell i M...